

1800
Cirurgia
1802

Fundación
Uriach

Fundación
Uriach

 Fundación
Uriach

Tabula

Anō d nostre senyor
deu edla gloriosa ver
gemaria cōmense les
rubriques del primer
libre. Tractat primer.

Cap.primer De fleumon.en car.	i.
Cap.ii.Dela cura del fleumon.	ii.
Cap.iii.De erisipila.en cartes,	iii.
Cap.iii.De cura dela erisipila	v
Cap.v.De formiga.en car.	vi
Cap.vi.De cura de formiga	vi
Cap.vii.De formiga miliar	vii
Cap.viii.De cura d formiga miliar	vii
Cap.ix.De fooch persich	vii
Cap.x.De cura de foochsicho o pruna.	viii
Cap.xi.De vexigues e inflacions.	ix
Cap.xii. De cura de vexigues e inflacions en cartes	ix
Cap.xiii. De essere	ix
Cap.xiv. De cura d essere	x
Cap.xv. De cranqna astaquilos estiome nus.en car.	x
Cap.xvi. De cura d crāquena	x
Cap.xvii. De cura d staquilos	xj
Cap.xviii. De cura d stiomen	xj
Cap.xix. De carboncle o altoin	xij
Cap.xx. De cura de carboncle	xii
Cap.xxi. De bubo	xiii
Cap.xxii. De cura debubo pestilencial en cartes	xiiii
Cap.xxiii. Dela cura del bubo que no es pestilencial	xviiii
Cap.xxiiii. De exidures e distincio de a/ quelle	xv
Cap.xxv. De senyals de exidures caldes. en cartes	xv
Capitol.xxvi. De senyals de exidures fre/ des en artes	xv
Cap.xxvii. De causes de exidures	xv
Cap.xxviii. De species de exidures	xv
Cap.xix. Dels senyals qnt la exidura apa/ ve a sanies	xvj
Cap.singular De bona e de mala sania. en cartes.	xvi
Cap.singular Dels senyals dles exidures	xvij

q son fetes dins lo cors	xvj
Cap.singular en lo quall se demostra quant la exidura o apostema interior es digest.en cartes	xvij
Cap.dela cura deles exidures que son fe tes cōmensant	xvij
Cap.Deles coses que rompen les apas o exidures	xvij
Cap.xxx. De medicines maduratives en cartes.	xvij
Cap.xxi. De medicines dissecans lessa/ nies en cartes	xix
Cap.xxiij. Dela cura deles exidures tenē la peil grossa	xix
Cap.xxiiij. Dela cura del florōco.	xix
Cap.xciij. De mora edela cura	xx
Tractat.ij. Cap.i. De apas	
frets en general	xx
Cap.ii. De vndimia.	xx
Cap.iii. De cura de vndimia	xxi
Capitol.iii. De nus que son dits dubu/ lets.en cartes	xxij
Cap.Dela cura dels nu?	xxij
Cap.iiij. Dela cura del nuu mell	xxij
Cap.v. De glanoles	xxij
Cap.Dela cura deles glanoles	xxij
Cap.ii. De strofules o porcelanes	xxij
Cap.Dela cura deles strofules	xxij
Capitol.Dela cura deles strofules vlcera/ des.	xxv
Cap.vi. De zephiros	xxv
Cap. De cura de zephiros e coses mollifi/ cans les duricies	xxvi
Cap. De medicines resolutines e del acci/ dent que es mollesa	xxvij
Cap.vii. De cranch	xxvij
Cap. De cura del cranch	xxix
Cap.viii. De apa ventos	xxi
Cap.ii. De apa ayguos	xxi
Cap.i. De medicines repercutitives e mol/ lificatives	xxij
Capitol.xi. De medicines remedias do/ lo, en cartes	xxij
Capitol.xii. De medicines abstersives e mundificatives	xxij
Capitol.xij. De medicines attractives. en cartes	xxij

Tabula

Tractat tercer de naffres en general

C ap.i. De diffinicio d' naffres e d' causes e dimissons d' les en cartes	xxxiiii
C ap.ii. De naffres fetes en membre principal e dels q' naixen dels e dela prenósticacion en cartes	xxxviii
C ap.iii. De cura d' naffres carnosos.	xxxv
C ap.iv. Singular d' purgacio e dieta.	xxxvi
C ap.v. De remocio d' accidens	xxxvii
C ap.vi. De remourela apostemacio deles naffres	xxxviii
C ap.vii. De remoure la mala distractia, en cartes	xxxix
C ap.viii. De remocio de febre en car.	xxxviii
C ap.ix. De remocio de spasme	xxxviii
C ap.x. De cura de paralisi en car.	xxxix
C ap.xi. De cura de sincopis	xxxix
C ap.xii. De cura de alienacio en car.	xxxix
C ap.xiii. Deligadura de naffra ab ploma sols e sens plomasols	xxxix
C ap.xiv. De plomasols en cartes	xxxix
C ap.xv. De naffres profudes ab pdicio d' substancia en cartes	xl
C ap.xvi. De naffra feta p' cosa verinosa en cartes	xl
C ap.xvii. De naffra feta en lo vêtre	xl
C ap.xviii. De naffra feta en los budels e de la custura dels en cartes	xl
C ap.xix. De medicines remedias dolor	xl
C ap.xx. De medicines engendrants carn en cartes	xl
C ap.xxii. De vnguentos encarnati	xl
C ap.xxiii. De medicines encarnati	xl
C ap.xxv. De medicines cicatrisans	xlv
C ap.xxvi. De medicines corrosives	xlv
C ap.xxvii. De naffra de cap.	xlv

Tractat quart de concussio.

C apitول primer dela diffinicio e dimisio de concussio. encartes	lxvii
C ap.ii. De attricio e concussio d' la cura.	lxvii
C ap.iii. De cas e offendio e dela cura.	lxvii
C ap.iv. De offendio del ventre	lxix
C ap.v. De flagellats e dela cura	lx
C ap.vi. Begamau e cōturcio	lx
C ap.vii. De scorriacio en cartes	lx
C ap.viii. De punctura e diruptio e ex-	

traccio de sagetes e spines e altres coses en cartes

C ap.ix. De cremadura de foch	lx
C ap.x. De cremadura de aygua	lx
C ap.xi. Dels que son soffoguats en fum o en aygua	lx
C apitol.xii. De flux de sanch e dels pronosticbs en cartes	lx
C ap.xiii. Decura de flux de sanch	lx
C apitol.xiv. De cura de flux de sanch p' lo nas encartes	lx
C ap.xv. De emborismate en car.	lx

Tractat cinquè de ulceres en general.

C ap.i. De diffinicio deles en general.	lx
C ap.ii. De cura d' les ulceres en gnal	lx
C ap.iii. Singular de cura de ulceres	lx
C ap.iv. De cura de ulcera apostemosa	lx
C ap.v. De cura de os corrupte	lx
C ap.vi. De cura de ulceres de difficil consolidacio per causa de mala proprietat occulta en cartes	lx
C ap.vii. De ulceres virolètes e della cura en cartes	lx
C ap.viii. De ulceres sordides e della cura en cartes	lx
C ap.vii. De ulceres profundes e dela cura en cartes	lx
C ap.vi. De extraccio de vermens que se engendren en les ulceres	lxv
C ap.vii. De ulceres corrosives e della cura en cartes	lxv
C ap.viii. De ulceres podrides e della cura en cartes	lxv
C ap.ix. De ulceres de difficil consolidacio e della cura delles. en cartes	lxv
C ap.x. De fistola en gnal e della cura	lxv
C ap.xi. De carn superflua superaddita en les ulceres.	lxv
C ap.xii. De vnguentos q' se sequen ap's desser curades les ulceres	lxv
C ap.xiii. De erradicacio dels vestigis d' les ulceres. en cartes	lxv
C ap.vi. De solucio de continuitat dels nirmis.	lxvii
C ap.vii. Primer de solucio de cōtinuitat dels nirmis en cartes	lxvii

Tabula

C ap.ii.De cura del sulcio de continuitat dels nirmis.	Ixxvi	C ap.iiii.De testudine o talpa	lxxxvij
C ap.iii.De punctura del nirmi.	Ixxvii	C ap.iii.De topinaria	lxxxvij
C ap.iii.De incisio del nirmi	Ixxvij	C ap.iii.De apas durs axi co so nu? fuchs eduricies	lxxxvij
C ap.v.De nirui denudat	Ixx	T ractat.ijj.de apostemas dls vlls.en cartes.	lxxxvij
C ap.vi.De cotoncio de nirmis	Ixxi	C ap.primer De obtalmia	lxxxix
C ap.vii.De cotoncio de nirmis e de ligas ments	Ixxii	C ap.De cura de obtalmia	lxxxix
C ap.viii.De incisio de os	Ixxij	C ap.De cura de obtalmia freda	c
C ap.ix.De corruptio de os	Ixxij	C ap.ij.De apostemas o exidures dela co rona.encar.	cij
C ap.x.De medicines coferents als ossos trencats	Ixxvij	T ractat .ijj.de apostemas de les simplicies e deles palpebres	cij
T ractat.vij.de fractura del craneu segos lo modo de Quiic.	Ixxv	C ap.i.De nu? en cartes.	cij
C ap.i.dela fractura del craneu e dela cu ra en general segos Quiic, e dels senyals e indicis de aquella.	Ixxv	C ap.ijj.De ordiolo	cij
C ap.ii.De naffres ab contusio ab poca fractura.en car.	Ixxvij	T ractat.v.de apostemas de les oreilles	cij
C ap.iii.De incisio del craneu ab spasa o ab sageta en car.	Ixxvit	C ap.i.De apas calts deles oreilles e dela dolor de aquelles	cij
C ap.ijj.Del modo de obrar en la fractu ra del craneum	Ixxix	C ap.ijj.De apas frets deles oreilles	cv
C ap.v.De apacio feta en la dura mater en cartes	Ixxxi	C ap.ijjj.De apas durs deles oreilles	cvi
R ubriques del segon libre de apostemas dls cap fins als pe? en par ticular	Ixxvij	T ractat.vi.de apas del nas. en car.	cvi
C ap.ii.De diffinicio de apas en general e dela cura delles	Ixxvij	C ap.i.De apas calts e frets dlnas	cvi
C ap.ii.De aquelles coses q phibererel ap stema en lo principi en general.	Ixxvij	C ap.ijjj.De polip novicerat	cvi
C ap.iii.Belles coses q pfereret quant lo apostema es confirmat	Ixxvij	T ractat.vij.de apostemas dels labis	cviij
C ap.iiii.dla cura dls mals apas.	Ixxvij	C ap.jjj.De apostema calts	cviij
C ap.v.evniversal atots los apas q es d fer en totes los temps dels	Ixxvij	C ap.ijjj.De nu? dels labis	cviij
C ap.vi.Dela natura deles medicines co uenients als apas e de aquelles coses q co fereret ala vndimia e als apas frets. e de aquelles coses q copereret als zephisros e als altres apas malencolichs	Ixxvij	T ractat.vijj.de apostemas deles genives	cviij
T ractat.ijj.de apas del cap en cartes	Ixxvij	C ap.i.De apas calts e frets	cviij
C ap.i.Dela ayguositat q es trobada en lo cap dels infants	Ixxvij	C ap.ijjj.De dolor deles genives	cviij
		T ractat.ijj.de apostemas dela lengua	cviij
		C ap.jjj.De apas calts e frets della	cviij
		C ap.ijjj.De apa fret dela lengua	cviij
		C ap.ijjjj.De apas puras o la longua	cviij
		C ap.ijjjjj.De dolor dela lengua	cviij
		C ap.vj.De apa dura o la lengua lo nom del qual es diemilla	cix
		T ractat.ijj.de apas deles dues amicdales	cix
		C ap.ijjjjjj.De apa delles.	cix
		C ap.ijjjjjjj.De apa deles gualtes o fauces	cix
		A ll iij	

Tabula

Tractat. xi. de apas dela vuola e dolor della	cxi
Cap.i. De apas dela vuola	cxi
Cap.ii. De dolor dela vuola	cxi
Tractat. xii. de apas dela bos ca. encartes.	cxi
Cap.i. De apas calts dela boca	cxi
Cap.ii. De pustules dela boca	cxi
Cap.iii. De dolor dela boca	cxi
Tractat. xiii. de apas del coll e dela guola	cxi
Cap.i. De apas del quinancia	cxi
Cap.ii. De dolor de squinancia.	cxiij
Cap.iii. De cura de squinancia fresa	cxiij
Cap.iv. De boci o guol	cxiij
Tractat. xiv. de apas dela cara e conte sols vn capitol de quota rois o botigia	cxiij
Tractat. xv. de apas dell dors en cartes	cxv
Cap.i. De apa calte e fret o sanios	cxv
Cap.ii. De naptra	cxv
Cap.iii. De gibositat	cxv
Tractat. xvi. de apas dels ad jutoris e deles spalles	cxvi
Cap.i. De apa sanios	cxvi
Cap.ii. De dolor dela spina e deles spalles en cartes	cxvi
Cap.iii. De dolor del dors	cxvi
Cap.iv. De dolor del col	cxvi
Tractat. xvii. de apas del col ze. en car.	cxvii
Cap.i. De apa sanios	cxvii
Cap.ii. De nodositat del colze	cxvii
Cap.iii. De apa que se seguer apres dela sagnia, en cartes	cxvii
Tractat. xviii. de apas deles mans e deles dits	cxviii
Cap.i. De nuo deles mans	cxviii
Cap.ii. De apa calte e fret dela ma	cxviii
Cap.iii. De ciragra	cxviii
Cap.iv. De la infiltracio sclerosi e nodositi tat q es feta en los dits dles mans e nuo della	cxviii
Cap.v. De apa deles mans lo qual es dit	cxviii

penarisi. en cartes	cix
Tractat. xix. de apas deles areles. en cartes	cix
Cap.i. De apa calte sanios	cix
Cap.ii. De apa fret deles areles	cix
Cap.iii. De fugilico endurit dey laxela.	cix
Tractat. xx. de apas deles mamelles	cix
Cap.i. De apas calts delles	cix
Cap.ii. De apas fret dles mavelles	cix
Cap.iii. De duricia deles mavelles	cix
Cap.iv. De strofules dles mavelles	cix
Cap.v. De manitut deles mavelles dels homens	cix
Cap.vi. De coagulacio delet	cix
Tractat. xxi. de apas deles costelles	cxiij
Cap.i. De apa calte deles	cxiij
Cap.ii. De apa fret deles costelles	cxiij
Tractat. xxii. de apas de ventrel. encar.	cxiij
Cap.i. De apa calte dell	cxiij
Cap.ii. De apa fret del ventrel.	cxiij
Cap.iii. De duricia del ventrel	cxiij
Tractat. xxiii. de apas del fet ge. en car.	cxiij
Cap.i. De apa calte del	cxiij
Cap.ii. De apas frets del fetge	cxiij
Cap.iii. De duricia del fetge	cxiij
Tractat. xxiv. de apas dela melsa. en cartes	cxxv
Cap.i. De apa calte e fret dla melsa.	cxxv
Cap.ii. De duricia dela melsa	cxxv
Tractat. xxv. de apas del lom brigol. e ra solamet ha vn capitol d em nencia del lombriquiol.	cxxv
Tractat. xxvi. de apas del ven tre. en cartes.	cxxv
Cap.i. De alitre. en cartes	cxxv
Tractat. xxvii. de apas dels angonals. en cartes	cxxviii
Capitol primer de apostema sanios. en cartes	cxxviii
Cap.ii. De strofules e duricies de aquest loch. en cartes	cxxviii

Tabula

Tractat. iijij. de apostemas

- dela bossa dels testicols.
 Cap.i. De apostema calt. encar. cxxvii.
 Capitoli.ii. De apostema fret dela bossa
 dels testicols. en car. cxix.
 Cap.iii. de ernia aquosa cxxx.
 Cap.iiii. De ernia ventosa. cxxx.
 Cap.v. De ernia carnosa cxxx.

Tractat. iiij. de apostemas

- dels testicols cxxxi.
 Cap.i. De apa calt de aquells cxxxi.
 Capitoli.ii. De apostema fret dels testi-
 cols. en cartes cxxxi.
 Cap.iiii. de duricia dels testicols. cxxxi.

Tractat. iiiij. de apostemas

- dela vergua. cxxxii.
 Capitol primer De apostema calt de a-
 quella. en car. cxxxii.
 Cap.i. De apa fret dela vergua. cxxxii.
 Cap.iiii. deles pustules q es deuenen ala
 vergua p ouersacio de dona bruta les qls
 son blanques e roges. en car. cxxxii.
 Cap.iiii. de nu? dela vergua. cxxxii.

Tractat. iiij. de apostemas

- della vulna. cxxiiij.
 Capitol primer De apostema calt e sanis-
 os della. en cartes. cxxiiij.
 Cap.i. De apa fret dela vulna cxxiiij.
 Cap.iiii. De duricia dela matrix cxxiiij.
 Capitol.iiii. De cranchia dela matrix e de-
 la dolor della segunt aquell cxxv.

Tractat. iijij. de apostemas

- del ces. cxxv.
 Cap.i. De apa calt sanios dell cxxv.
 Cap.ii. De apa. fret del ces cxxv.
 Cap.iii. De duricia del ces cxxv.
 Cap.iiii. De moro. cxxv.
 Cap.v. De fitch en los ces cxxvi.
 Cap.vi. De tumor deles morenes. cxxvii.

Tractat. iiiij. de apostemas

- deles cuixes dels genols e deles cames.
 en cartes. cxxvij.
 Cap.i. De tumor dels genols cxxvij.
 Cap.ii. deles varizes dels cames. cxxvij.
 Capitol.iiii. De elefancia. cxxvij.

Tractat. iijij. d apostemas

- del pe? e dels canilles cx
 Cap.i. De poagra ogota calda cx
 Capitoli.ii. de poagre fret. cxliij
 Capiroli.iiij. de tumor qui roman apres
 del poagre cxlv
 Capitol.iiij. De duricia q se seguex apres
 dela dels loguacio cxlvj
 Capitol.v. De dolor deles iunctures dels
 pe? cxlv.
 Cap.v. De dolor dela ciuta cxlvij
 Cap.vii. De dolor deles genols cxviii.
 Capitol.viii. De dolor calda deles iunctu-
 res. en car. cxviii.
 Capitol.ix. De dolor freda deles iunctu-
 res. en cartes. cxlix
 Cap.x. De aquelles coses que probseren
 q la materiano vinga alloch. d

Tractat. iiij. de apostemas

- sanios dels pe? e deles canilles d

- ### Rubriques del tercer libre
- de naffres del cap fins als pe? clj
 Capitol primer De naffra del cap sens fra-
 ctura del craneum. clj
 Capitol.ii. De naffres dela cara e dels
 ulls. en cartes. clj.
 Cap.iii. De naffres deles palpebres. cliij
 Cap.iii. De naffres del nas cliij
 Capitol.v. De naffres deles oreilles e de
 labis. en cartes. clv
 Cap.vi. De naffres del coll e deles parts
 dell. en car. clv.
 Cap.vii. De naffres dela gola e deles
 parts de aquella. clvij
 Cap.viii. De naffres deles spales e dels
 muscles. en car. clvij
 Cap.ix. De naffres fetes en lo adintori.
 en cartes. clvij
 Cap.x. De naffres fetes en lo colze ab
 spala o coses senblants. clx.
 Cap.xi. De naffra feta en la raxeta de
 la ma coes en la mapetica. clx
 Cap.xii. De naffra del torax o dels pits
 en cartes. clx
 Cap.xiii. De naffra penetrant e no pe-
 netrant en la boca del ventrel. clxij
 Cap.xiv. De naffra del fetge e dela mcl
 sa e dels rohyons. clxij

EB fijj

Tabula

Cap. xv. De naffres del budel e de srb?	clxxiiii
e del mirach e del sisach	clxxiiii
Cap. xvi. De naffres dels angonals e pts	clxxiiii
circumstanta del pentenil	clxxiiii
Cap. xvii. De naffres dels testicols e de	clxxv
la verga e dela vulua la qual vulgarmet	clxxv
es dita natura.	clxxv
Cap. xviii. De naffres dela ancha e dela	clxxv
cia en cartes.	clxxv
Cap. xix. De naffra dela cura	clxxv
Cap. xx. De naffra feta en lo genol	clxxvii
Cap. xxi. De naffres dela cama	clxxvii
Cap. xxii. Beincisio del os del bras e dels	clxxviiii
dos focils e del os dela cura e dels dos	clxxviiii
focils dela cama per tal cõ la cura es tal	clxxviiii
matexa	clxxviiii
Cap. xxiii. De naffres del nuu e dla clauis	clxxviiii
la del peu.	clxxviiii
Cap. xxiv. De naffra dela pinta del peu.	clxxviiii
en cartes.	clxxviiii
Cap. xxv. De naffra feta p mors de ca o d	clxxviiii
altre animal	clxxviiii
Cap. xxvi. De pintura de niruis	clxxviiii

Rubriques de libre quart de vlceres pticular dí cap fins als pe

Tractat primer de vlceres del	
cap	clxxi
Cap. i. De vlceres del cap absolutament	
en cartes	clxxi
Cap. ii. De vlceres bñides absolutament	
en cartes	clxxi
Cap. iii. De vlceres mellines fauoses o pu	
trides les quals son fetes en lo cap e en	
la barba car totes so curades de vn mo	
do. en car.	clxxi
Cap. iv. De fistola del cap	clxxi

Tractat segon de vlcera dela

cara.	clxxiiii
Cap. i. De vlceres de tota la carn lo nom	
deles quals es Moli me tangere, e es can	
cer vlcera	clxxiiii
Tractat tercer deles vlceres	
dels vlls.	clxxiiii
Cap. i. primer De vlcera dela sela o palpe	
bra.	clxxiiii
Cap. ii. De vlceres dels vlls.	clxxiiii
Cap. iii. De ruptura dela cornea.	clxxv

Cap. iii. De fistola de lagrymar.	clxxv
Cap. v. De dolor de vlls	clxxv

Tractat quart de vlceres

del nas	clxxviiii
---------	-----------

Cap. i. De vlceres del nas en general e d	clxxviiii
fetor o pudor del nas	clxxviiii

Cap. ii. Be vlceres podrides virulentos	clxxviiii
e corrosives del nas	clxxviiii

Cap. iii. De polip e carn superaddita en	clxxviiii
lo nas ab vlceracio	clxxviiii

Tractat cinch de vlceres de

les oreilles	clxxviiii
--------------	-----------

Cap. i. De vlceres podrides e virulentos	clxxviiii
e corrosives dls oreilles.	clxxviiii

Cap. ii. De sania deles oreilles e vlcere de	clxxviiii
aquellos en general.	clxxviiii

Tract. vi. De vlceres dls labis

Cap. i. De cissures dells	clxxix
---------------------------	--------

Tractat. viij. de vlceres deles	
genines e dls paladar lo qual ba yn capi	
pitolt sol	clxxx.

Tractat. viij. de vlceres dela	
boca e deles pts della	clxxxi

Cap. i. De vlcera podrida o sordida o cor	clxxxi
rosiva o crancosa dela boca	clxxxi

Cap. ii. Singular de fistola	clxxxi
------------------------------	--------

Cap. iii. De excoriacio del paladar e dles	clxxxi
genines	clxxxi

Cap. iii. De excoriacio e cissures dela len	clxxxi
gua	clxxxi

Cap. iv. Be vlceres dela lengua	clxxxi
---------------------------------	--------

Cap. v. Be vlceres dela vuula	clxxxi
-------------------------------	--------

Tractat. ix. De vlceres del coll	
e de doise e dels brassos e dls pits.	clxxxi

Cap. i. De vlceres del coll.	clxxxi
------------------------------	--------

Cap. ii. De vlceres dels doixs	clxxxi
--------------------------------	--------

Cap. iii. De vlceres dí brassos	clxxxi
---------------------------------	--------

Cap. iv. Be vlceres dls pits	clxxxi
------------------------------	--------

Tractat. i. de vlceres deles	
mamelles e cissures de aquelles.	clxxxi

Cap. i. De vlceres dles mamelles	clxxxi
----------------------------------	--------

Cap. ii. De cissures d mugurons	clxxxi
---------------------------------	--------

Cap. iii. Be dolor deles mamelles.	clxxxi
------------------------------------	--------

Tractat. ii. de vlceres del ven	
tre e dels angonals.	clxxxi

Tabula

C ap.i. De vlceres de ventre.	clxxv	C ap.iiii. per fer los cabels de color dor o blanchs	clxxxvij
C ap.ii. De vlceres dels angonals.	clxxv	C ap.v. per tardar la canicia co es los cabels blanchs	cxxxvij
T ractat. viij. de vlceres e cissures dela verga.	cxxxv	T ractat segon de mudar los cabels segons la figura de aqlls.	cxxxvij
C ap.i. De vlceres dela verga	cxxxv	C ap.i. p crespar los cabels	cxxxvij
C ap.ii. De dolor del pentenil	cxxxvij	C ap.ii. De applanar los cabels	cxxxvij
C ap.iii. De cissures dela vergua.	cxxxvij	C ap.iii. de cissures e corrosions dels ca- bels.	cxxxvij
T ractat. viij. d' vlceres e apas dels testicols. e ha vn cap.	cxxxvij	T ractat. viij. de mutacions dels cabels en quàtitat	cxxxvij
T ractat. viij. de vlceres p mo- renes. e ha tasolamet vn capitol.	cxxxvij	C ap.i. De erradicacio dels cabels co son superfluumet multiplicats.	cxxxvij
T ractat. iv. d' vlceres del ces.		C ap.ii. De prohibir lo nament dels pels. en cartes	cxxxvij
C ap.i. De vlceres del ces.	cxxxix	C ap.iii. p subtilliar los cabels	cxxxvij
C ap.ii. De fistola del ces	cxxxix	C ap.iv. De exeleracio dels pells co es defer erir los cabels prest	cxxxix
C ap.iii. Dels raguadiés del ces.	cxxxix	C ap.v. De prolongacio e multiplicacio dels cabels	cxxxix
C ap.iv. De dolor del ces.	cxxxix	C ap.vi. per prohibir lo cayment dels ca- bels.	cc
T ractat. vi. de vlceres dela matrix.	cxxxix	T ractat segon principal de aqlls coses q son engèdrades en los ca- bels part natura	cc
C ap.primer De vlceres dela matrix e de coll della	cxxxix	C ap.i. primer e probemial.	cc
C ap.ii. Deles cissures que son fetes en lo coll dela matrix.	cxxxix	C ap.ii. De pols	ccj
T ractat. viij. de vlceres deles cures e dels genols e dels cames.	cxxxix	C ap.iii. De lemes	cci
C ap.i. De vlceres de tots aqstes.	cxxxix	C ap.iv. De pols plats q so le delles.	ccii
C ap.ii. Deles scoriacions que se fan en les cures e entre les cures p causa del cami- nar	cxxxix	C ap.v. De buants.	ccii
C ap.iii. De scoriacions e attricions les quals es deuenen per los calciamets o quant bon se grata massa per causa de prouiga e mouiment.	cxxxix	C ap.vi. De caspa o sarna del cap	ccii
C ap.iv. Deles cissures e scoriacions q son fetes en los peus en los talons p causa dí fret e so dites lebugaze bononie.	cxxxix		
C ap.v. Deles cissures q son fetes per si en los peus e deles scoriacions.	cxxxix		
R ubriques del sinch libre de decoració de tots los mèbres.	cxxxv.		
T ractat primer de colors dels cabels	cxxxv		
C ap.i. De fer los cabels negres.	cxxxv		
C ap.ii. per conseruar los cabels nets e p enbelir aquelles e far se rossos.	cxxxvij		
C ap.iii. defer los cabels roiga	cxxxvij		
		T ractat tercer principal de malalties dela pell.	ccij
		C ap.primer e probemial	ccij
		C ap.ii. De tynia.	ccii
		C ap.iii. De asafati	ccv
		C ap.iv. De latimij	ccvi
		C ap.v. De alopecia	ccvi
		C ap.vi. De generacio dlos pels en la alo- pecia e tynia	ccvij
		C ap.vii. De cimpetigo	ccvij
		C ap.viii. De zema.	ccx
		C ap.ix. De serpigo	ccx
		C ap.x. De morfea e albarras	ccx
		C ap.xi. De morfea blanca o d'albarras	ccx

Fundación
Unach

Tabula

Tractat.iiij.e principal del les disposicions no naturals dela cara e dela remocio de aquelles

ccxi

- ¶ Cap. i. Dela lentigine dela cara ccxii
- ¶ Cap. ii. De panyys en la cara ccxii
- ¶ Cap. iii. De macules negres e lebroses,
tot lo cors ccxii
- ¶ Cap. iii. De macules blanques e verdes
aparents en lo cors. ccxii
- ¶ Cap. v. De effilis q̄ es de macules fetes
plo sol o p anortamēt. ccxii
- ¶ Cap. vi. Deles blancos q̄ sō fetes enla pell
de sanch morta la qual cosa p algunos es
dit mal mort e p algunos es dit mors de
mort. e p algunos es dit mors b̄diable. ccxiii
- ¶ Cap. vii. De asperitat e estates e duricies
e callositats dela cara e del cors ccxiiii
- ¶ Cap. viii. De fisures dela cara e dela pell
en cartes. ccxiiii
- ¶ Cap. ix. Dela cura deles pustules e veri-
gues e rojos dela cara p les quals coses
la cara es vista esser lebrosa e es dit go-
ta rosaea. en car. ccxiiii
- ¶ Cap. x. de botors dela cara e en vulgar
son dites cosi ccxv

Tractat sinch de conseruacio-

deles coses naturals dela cara.

- ¶ Capitول primer p colorar la cara de color
blanca. en car. ccxvi
- ¶ Cap. ii. per colorar la cara dela rosga. en
cartes. ccxvii
- ¶ Cap. iii. De aquelles coses que fan bona
color en la cara. xc.
- ¶ Cap. iii. De aquelles coses que mundifi-
can la cara e fan aquella luent ccxvii
- ¶ Cap. v. De aquelles coses que denegan
la cara ccxvii
- ¶ Capitول. vi. per remoure les rugues dela
cara. en car. ccxviii

Tractat sisé d' malalties deles supercilies e deles palpebres.

- ¶ Cap. primer. Del cayment dels cabels
deles supercilgies. en car. ccxit
- ¶ Cap. ii. De caymēt dels cabels deles pal-
pebres. en car. ccxit
- ¶ Cap. iii. De phibicio de naximēt o pells
arrencats deles palpebres e supercilgies.
en cartes. ccxit

¶ Cap. iii. De rectificacio dels spells q̄ na-
gent orbicularment q̄o es q̄ naxen torts.
en car. ccxit

¶ Cap. v. De cayment o relaxacio deles pal-
pebres. en car. ccxit

¶ Cap. vi. De abreviacio e renewacio deles
palpebres. en car. ccxit

¶ Cap. viii. De palpitarcio deles palpebres.
en cartes ccxit

¶ Cap. viii. De aquelles coses que cayē en
lull. en car. ccxit

¶ Cap. ix. Dela mora e veruca deles palpe-
bres. en car. ccxit

Tractat sete de disposicions dels vlls enpatxans la visio Part pri- mere de disposicions dels angles dels vlls.

¶ Cap. primer vniuersal de aquestes dispo-
sicions dites. ccxix

¶ Cap. ii. De lacrymes. en car. ccxix

¶ Cap. iii. De punja de lacrymar e coros-
sio e asperitat del ccxix

¶ Cap. iii. De ardor e incensio del lacry-
mar. en car. ccxix

¶ Cap. v. De humiditats de lull. ccxix

La segona part de aquest tractat es de malalties en quantitat e en figura del vll.

¶ Cap. i. De ingrossacio de tot lulle la ma-
ciliaencia opposita e diminucio del. ccxiiii

¶ Cap. ii. De strabositat dels vlls ccxiiii

¶ Cap. iii. De eximent del vll e dela pupilla
en cartes ccxiiii

La tercera part de aquest tractat es decoloracio dels vlls

¶ Cap. primer de denigracio dels vlls qui
naxen massa guassos e varjos e de aquells
qui son fets p mossa o inaltia. ccxiiii

¶ Cap. ii. dela blancor que apar en lull e
p enblanquir aquell quant es menester
en cartes ccxv

¶ Cap. iii. De macula rosa e sanguinea la
qual apparen lull: e deles rojos o verme-
los qui apparen en los vlls dels q̄ molt
benen dela obscuritat del vll per les cos-
ses sobre dites. ccxv

Tabula

L Cap.iii. De citrinitat dels ulls	ccxlv
L a quarta part es de malalties dela conjunctiva	ccxxvi
L Cap.primer de vngla	ccxxvii
L Cap.ii. De zebel	ccxxviii
L a quinta part es de malalties dela cornea	ccxxix
L Capitol primer de macules dela cornea, en cartes	ccxxxi
L Cap.ii. De cataracta	ccxxxi
L Cap.iii. De cōstricció e dilatacio dela pupilla	ccxxxii
L Cap.iiii. De debilitat dela vista	ccxxxii
T ractat.viii. De disposicions del nas	ccxxxiij
L Cap.primer de vbertura e opilacio del nas, en cartes	ccxxxiij
L Capitol.ii. De cura e diminucio del odrat, en car.	ccxxxiij
L a.iii. De puocacio d'sterilitat, ccxxxiij	
L ap.iii. De remoure la sternutacio, en cartes	ccxxxiij
L a.v. De pudor del nas dala alen, ccxxxiij	
T ractat.viiiij. De disposicions delles orellas	ccxxxiij
L ap.primer De surditat deles orellas, e encare parlare de algunes coses vniuersals de aquestes passions de orellas, en cartes.	ccxxxiij
L a.ii. De tronamēt deles orellas.	ccxxv
L ap.iii. De humiditat decorrents deles orellas	ccxxvi
L ap.iiii. De flux de sanch deles orellas, en cartes	ccxxvi
L ap.v. De mundificacio deles sordicies deles orellas	ccxxvij
L a.vi. De vermes deles orellas	ccxxvij
L ap.vii. De puiga deles orellas, ccxxvij	
L ap.viii. De aigua que es entrada en les orellas	ccxxvij
L a.ix. De pedra o pyniol e alguna petista bestiola ari com son papallons petits e pulsos segons q̄ be vist entrants en les orellas	ccxxvij
L a.x. De veruca o carn opilant la orella en cartes	ccxxvij

T ractat.ii. Deles disposicions dela boca e deles parts della.	Epímer deles dents.
	ccxxvij
L ap.primer e vniuersal deles disposicions deles dents	ccxxvij
L ap.ii. De dolor deles dents causada p caliditat	ccxxvij
L ap.iii. De dolor de dents per causa freda, en cartes	ccxxvij
L a.iii. De dolor de dents per apostema deles genines	ccxxvij
L ap.v. De dolor de dents per causa de vermens	ccxxvij
L a.vi. De dolor d' dents corruptes, ccxxvij	
L ap.vii. Dela cura dela corrupcio deles dents e dela p̄seruacio d' aquilles,	ccxl
L ap.ix. De facili erradicacio deles dents en cartes,	ccxl
L apitol.x. De facilitar lo naximēt deles dents, en car.	ccxl
L ap.xi. De confortacio e confirmacio deles dents	ccxli
L ap.xii. Delimositat e vil coloracio d'les dents	ccxli

L a segona part de malalties dela boca	ccxlij
L a.primer De prohibicio de scorrament de materia en la boca e de confortacio d aquella	ccxlij
L ap.ii. De multitud de salina en la boca, en car.	ccxlij
L ap.iii. De pudor dela boca	ccxlij
L ap.iv. Depudor dela boca feta p causa extrinseca ari com es per vi o per mesnar de alguna cosa	ccxlij

L a part tercera de malalties deles genives	ccxlij
L ap.primer de prohibicio de flux de humiditat ales genives e de aquelles coses q̄ strenyen aquelles	ccxlij
L ap.ii. per remoure la materia que es ja decorreguda	ccxlij
L apitol.iii. De genives sanguinolentes, en cartes	ccxlij

Tabula

Tractat.iiiij.e principal del les disposicions no naturals dela ca/ ra e dela remocio de aquelles

- C**ap. i. De la lentigine dela cara ccxi
Cap. ii. De panys en la cara ccxii
Cap. iii. De macules negres e lebroses,
tot lo cors ccxii
Cap. iv. De macules blanques e verdes
aparents en lo cors. ccxii
Cap. v. De effilis q̄ es de macules fetes
p̄ lo sol o p̄ anoritamēt. ccxii
Cap. vi. De les blauors q̄ sō fetes en la pell
de sanch morta la qual cosa p̄ alguns es
dit mal mort e p̄ alguns es dit mors de
mort, e p̄ alguns es dit mors d' diable. ccxii
Cap. vii. De asperitat e fates e duricies
e callositats dela cara e del cors ccxiiij
Cap. viii. De fisures dela cara e dela pell
en cartes. ccxiiij
Cap. ix. De la cura de les pustules e veris
gues e rojos dela cara p̄ les quals coses
la cara es vista esser lebrosa e es dit go/
ta rosaea. en car. ccxiiij
Cap. x. De botoris dela cara e en vulgar
son dites così ccxv

Tractat finch de conseruacio/ deles coses naturals dela cara.

- C**apitol primer p̄ colorar la cara de color
blanca. en car. ccxvi
Cap. ii. per colorar la cara dela rosga. en
cartes. ccxvij
Cap. iii. De aquelles coses que fan bona
color en la cara. tc. ccxvii
Cap. iv. De aquelles coses que mundifi
can la cara e fan aquella luent ccxvij
Cap. v. De aquelles coses que denegan
la cara ccxvij
Capitol. vi. per remoure les rugues dela
cara. en car. ccxvij

Tractat sisé d' malalties deles supercllies e deles palpebres.

- C**ap. primer. Del cayment dels cabels
deles supercllies. en car. ccxix
Cap. ii. De caymēt dels cabels deles pal/
pebres. en car. ccxit
Cap. iii. De phibicio de naximēt de pells
arrencats deles palpebres e supercllies.
en cartes. ccxix

Cap. iiiij. De rectificació dels pells q̄ na/
gent orbicularment q̄ es q̄ naxen torts.
en car. ccxix

Cap. v. De cayment o relaxació deles pa/
pebres. en car. ccxix

Cap. vi. De abreviació e reuersació deles
palpebres. en car. ccxix

Cap. vii. De palpitació deles palpebres.
en cartes ccxix

Cap. viii. De aquelles coses que cayē en
lull. en car. ccxix

Cap. ix. De la mora e veruca deles palpe/
bres. en car. ccxix

Tractat sete de disposicions

dels vlls en patxans la visio Part pa/
mire de disposicions dels angles dels
vlls. ccxix

Cap. primer vniuersal de aquelles dispo/
sicions dites. ccxix

Cap. ii. De lacrymes. en car. ccxix

Cap. iii. De punxa de lacrymar e coros/
cio e asperitat del ccxix

Cap. iv. De ardor e incensio del lacry/
mar. en car. ccxix

Cap. v. De humiditats de lull. ccxix

La segona part de aquest tractat es de malalties en quantitat e en figura del vll.

Cap. i. De ingrossacio de tot lull e la ma/
cilencia opposita e diminucio del. ccxix

Cap. ii. De strabositat dels vlls ccxix

Cap. iii. De eximent del vll e dela pupilla
en cartes ccxix

La tercera part de aquest tractat es decoloracio dels vlls

Cap. primer de denigracio dels vlls qui
naxen massa guassos e varjos e de aquells
qui son fetes guassos p̄ malaltia. ccxix

Cap. ii. De la blancor que apar en lull e
p̄ enblanquir aquell quant es menester
en cartes ccxv

Cap. iii. De macula rosa e sanguinea la
qual aparen lull: e deles rojors o verme/
lors qui apparen en los vlls dels q̄ molt
beuen dela obscuritat del vll per les co/
ses sobre dites. ccxv

Tabula

Cap.iii. De citrinitat dels vlls ccxvi

La quarta part es de malalties dela cõnectina ccxvi

Cap. primer de vngla ccxvi

Cap. ii. De zebel ccxvii

La quinta part es de malalties dela cornea ccxvii

Capitol primer de macules dela cornea. en cartes ccxviii

Cap. ii. De cataracta ccxviii

Cap. iii. De cõstriccio e dilatacio dela pupilla ccxix

Cap. iv. De debilitat dela vista ccxxi

Tractat. viii. de disposicions

del nas ccxxii

Cap. primer de pvertura e opilacio del nas, en cartes ccxxii

Capitol. ii. De cura e diminucio del odrat, en car. ccxxiiii

Cla. iii. De puocacio d'sterilitat. ccxxiiii

Cap. iii. De remoure la sterilitat, en cartes ccxxiiii

Cla. v. De pudor del nas d'la alien. ccxxiiii

Tractat. viii. de disposicions

d'elles oreles ccxxiiii

Cap. primer de surditat deles oreles, e encare parlare de algunes coses vniuersals de aquestes passions de oreles .en cartes. ccxxiiii

Cla. ii. De tronamet deles oreles. ccxxv

Cap. iii. De humiditat decorrents d'les oreles ccxxvi

Cap. iv. De flux de sanch deles oreles, en cartes ccxxvi

Cap. v. De mundificacio deles sordicies deles oreles ccxxvi

Cla. vi. De vermes deles oreles ccxxvi

Cap. vii. De pruiga d'les oreles. ccxxvii

Cap. viii. De aigua que es entrada en les oreles ccxxvii

Cla. ix. De pedra o pyniol e alguna petista bestiola ati com son papallons petits e pulsos segons q'be vist entrants en les oreles ccxxvii

Cla. x. De veruca o carn opillant la orella en cartes ccxxvii

Tractat. i. deles disposicions

dela boca e deles parts della, E primer deles dents. ccxxvii

Cap. primer e vniuersal deles disposicions deles dents ccxxvii

Cap. ii. De dolor deles dents causada p caliditat ccxxvii

Cap. iii. De dolor de dents per causa freda, en cartes ccxxvii

Cla. iii. De dolor de dents per apostema deles genites ccxxvii

Cap. v. De dolor de dents per causa de vermens ccxxvii

Cla. vi. De dolor d' dents corruptes. ccxxvii

Cap. vii. Dela cura dela corrupcio deles dents e dela p'seruacio d' aquiles. ccxi

Cla. viii. De cogelacio deles dents. ccxi

Cap. ix. De facil erradicacio deles dents en cartes. ccxi

Capitol. x. De facilitar lo naximèt deles dents, en car. ccxi

Cap. xi. De confortacio e confirmacio deles dents ccxli

Cap. xii. Delimositat e vil coloració d'les dents ccxli

La segona part de malalties

dela boca ccxlii

Cla. primer De prohibicio de scorriment de materia en la boca e de confortacio d' aquella ccxlii

Cap. ii. De multitut de saliva en la boca, en car. ccxlii

Cap. iii. De pudor dela boca ccxlii

Cap. iii. De pudor dela boca feta p causa extrinseca ati com es per vi o per mestjar de alguna cosa ccxlii

La part tercera de malalties

deles genites ccxliii

Cap. primer de prohibicio de flux de humiditat ales genites e de aquelles coses q' strenyen aquelles ccxliii

Cap. ii. per remoure la materia que es ja decorreguda ccxliii

Capitol. iii. De genites sanguinolètes, en cartes ccxliii

Tabula

La quarta part de malalties

es dela lengua ccxlv

Cap.i. De spasime e fil dela lengua. ccxlv

Cap.ii. de paralisi dela lengua e balbucies
en cartes ccxlv

La quinta part de passions

dela vuola. ccxlvii

Cap.primer De prohibicio de flut de ma-
teries ala vuola ccxlvii

Cap.ii. De caymet e relaracio delavuola
en car. ccxlvii

Tractat. xi. de disposicions

dela guola ccxlii

Cap.i. De prefocacio ccxlii

Cap.ii. De sanguoneres adherents ala
guola e de granotes begudes ccxlii

Cap.iii. de boci spina o ferro o coses sen-
blants entrants enla guola ccxlii

Cap.iv. De clarificacio dela ven e remo-
cio de riscal e despressa della ccxi

Cap.v. De recupacio de ven subitament
perduda ccxi

Tractat. xii. de disposicions

en quantitat de masiada e diminuida
dels dits e dels brasses e de tot lo cors.

en cartes cdix

Cap.i. Delos dits supfus ccxi

Cap.ii. De cura de membre mortificat ccxi

Cap.iii. De custodia del cors mort cdij

Cap.iv. De ingrossacio dels cosos o me-
bres cdiiij

Cap.v. De membre e cors extenuat cdiiij

Tractat. xiii. deles disposicions

deles vngles cdliij

Cap.primer de cotusso deles dits e de
sanch morta stant deus la vngla e de sa-
nia. cdliij

Cap.ii. De gibbositat e curvitat de vngles
en cartes cdliij

Cap.iii. De corrosions e assiures deles vn-
gles.en cartes cdliij

Cap.iv. De vngles leproses cdliij

Cap.v. Delas scoriacio q es feta en la rell
deles vngles e carn supflua cdv

Cap.vi. de puocacio de caymet d'vngles
e defer naxer aquilles cdv

Cap.vii. De macules citrines o blanques
deles vngles, en car. cdv

Tractat. xiv. de algunes coses en legint q comunamet es deuenen
ales mans o als pez en car. celvi

Cap.i. De verucas absolutamet celvi

Cap.ii. De aquilles coses q pfereret als por-
ros e ales species de aquilles abans q sien
arrencats e apres celvi

Cap.iii. De remocio d'les signes e cicatriz
q segueuen les passions e de remocio de
la spredat dells. celvi

Tractat. xv. de suor

en cartes cdviii

Cap.i. De suor supflua ccviii

Cap.ii. Desuor pudent e pudor de tot lo
cors e puocacio d' odor en les cors. ccviii

Cap.iii. De pudor deles exelles e dels en-
gonals e pez e del prelador dit psilotru
en cartes ccviii

Tractat. xvi. de disposicions

deles mambelles cdix

Cap.i. De apoquir les mambelles cdix

Cap.ii. De aquelles coses q releva les ma-
mabelles laxes e molles e fan aquilles durs
quant son molles cdix

Cap.iii. De aquelles coses que creuen les
mambelles e eleuen los mugurons ama-
guats.en car. cdix

Cap.iv. De multiplicacio de let en la ma-
mella cdix

Cap.v. De exsiccacio de let quantes mene-
ster.en car. cdix

Tractat. xvii. de malalties

deles angonals dela vexigua e deles
ronyons cdr

Cap.i. De bernia intestinal cdle

Cap.ii. De crastar homens cdliij

Cap.iii. De ermosordit cdliij

Cap.iv. De generacio de pedre en la vexi-
guia e ronyons cdliij

Cap.v. De art de valnar ab medicines o
strumentos cdliij

Cap.vi. De pronocacio de sanch coagula-
da enla vexigua.en car. cdliij

Cap.vii. De restriccio d'flut d'vrina. cdliij +

Cap.viii. De ardor e accessio d'vrina. cdliij

Tabula

- C**ap. ix. De cura d' pitar sanch e vñenes sanguinolentes d' nassres d' la vexigua en cartes. cclviii
Cap. x. De cura de drabetica passio dells ronyons. cclxiiii
Cap. xi. d' cura q' vñceres d' la vexig. cclxviii
Tractat. xviii. de disposicions delles membres della generacio. cclxviii
Cap. i. De cōsernacio de aquelles parts sens pells coes sens cabells cclxviii
Cap. ii. de phibis la excrescencia dels testi cols en los fadrins cclix
Cap. iii. De augmentacio dela vergua e di minicio de aquella cclix
Cap. iv. De punjga deles membres genitralis coes dels testicols e dela ardor dels en cartes cclix
Cap. v. De aquelles coses q' multiplican lo sperma e conforten lo coyt cclix
Cap. vi. De cōfortacio del coyt p' aqüelles coses q' fan ereccio en la vergua cclxx
Cap. vii. De aquelles coses q' augmenten la delectacio en lo coyt cclxi
Capitol. viii. De maleficia ts coes delles que en vulgar son dits liguats q' no poden hauer res ab liurs mullers cclxi
Cap. ix. De inuoluntari exir de feces e dela tremor dels mēbres la qual es dene algunes vegades apres del coyt cclx
Cap. x. De aquelles coses qui prohibeten lo coyt e per conseguit de cura della pollicio en part en cartes cclxi
Capitol. xi. Dela pollucio que de nits se causa cclxiiii
Cap. xii. Dela prohibicio della ereccio de la vergua en cartes cclxiiii
Cap. xiii. Deles coses q' phibent la delectacio e amore en lo acte del coytus cclxiiii
Tractat. xix. deles disposicions dela mare en figura e en la situacio sua. en cartes cclxiiii
Cap. ii. Dela constrictio della bocca matricis en cartes cclxiiii
Cap. iii. Desuffocacō elimositat d' la matris e d' les tumors q' aparē en ella cclxiiii
Cap. iv. de eximent e dirimacio matrical. en cartes cclxv
Capitol. v. Dela extraccio della secundis

- na o lit en cartes cclxv
Cap. vi. Dela mola della mare e d' la carn ajustada en ella cclxv
Cap. vii. De extractio del fetus della mare en la dona no morta e ala per morir. en cartes cclxv
Cap. viii. Dela punjga dela mare cclxv
Tractat. xx. deles disposicions del ano cclxv
Cap. i. Dela aparicio d' les morenes cclxvi
Cap. ii. De constrictio de sanch deles morenes cclxvi
Cap. iii. De eximent del ces cclxviii
Cap. iv. Dela punjga del ces e ala incisio de aquell. cclxviii

- T**ractat. xxi. de punjga e scabie en cartes cclxv
Cap. ii. Dronya secca e d' punjga cclxv
Cap. iii. De aquelles coses qui absolutament ala scabie se esdeue tant ala humida com ala secca cclxv

- T**ractat. xxii. de algunes disposicions que es deuenen ala squena e al ventre e ossos deles quals es feta alguna mencio cclxx
Cap. i. De ventositat de spina cclxx
Cap. ii. De una fractura d' que appar en lo homo quant leua algun gran pes o infant axi com souint se esdene ales per sones cclxx

- Seguer lo tractat derrer de la lepra cclxx

- L**ibre sisse de fractures e dislocacions cclxxiiii
Cap. primer de solita contumaciam en vniversall. cclxxiiii
Cap. ii. vniversall de fleu bothomia coes de sangnia. cclxxiiii
Cap. iii. De purgacio cclxxvi
Capitol. iii. Della euaciacio per vomit. en cartes cclxxiiii

Uriach

Tabula

G a.v.Dela enaciacio per distiris feta. en cartes	cdxxxix	G Cap.xi.Dela reduccio del tallo. cdxxxvi	
G Cap.vi.de supposito:is.	cdxxix	G Cap.xii.e derrer della dislocacio dels dits dels peus	cdxxxvi
Tractat.iiij.de fractura dels osos e dels locacions.en car			
	cdxxxix	L commensa lo quart tractat de caltiris	cdxxxvi
G La.ii.Dela fractura del nas	cdxxxi	A lcaba lo tractat de caltiris.	
G La.iii.Dela fractura dela mandibula en cartes	cdxxxix	L commensa lo tractat de anos thomia	cdxxxviii
G Cap.iiij.Dela fractura dela furcula del pits encartes	cdxxxix	G La.iij.De anothomia ciutis dela pingue: do e dela carn e dels muscles.	cdxxxviii
G La.v.Dela fractura del os dela spatie. en cartes	cdxxxix	G La.iii.Dela anothomia dels nivis li: gaments e cordas	cdxxxix
G Cap.vi.Dela fractura del coll e del spon dils del dors.encart	cdxxxix	G Cap.iiij.de anothomia deles venes e de las arterias	cdxxxix
G Cap.vii.Dela fractura del vltim os dela coba.en cartes.	cdxxxix	G Cap.v.Dela anothomia dels ossos car: tillages yngles e pells	cdxxxix
G Cap.viii.Dela fractura del os del adiu: tori.en cartes	cdxxxix	S equet se della anothomia dels membres còpost e primer dela anos thomia e del cranium	ccc
G Cap.ix.Dela fractura dels bras	cdxxxix	G Cap.ii.De anothomia dela cara e delas parts suas	ccc
G Cap.x.Dela fractura dla raceta dela ma: o dels dits seu:en cartes	cdxxxix	G La.Dela anothomia del coll e delles pts dela squeua	ccc
G Cap.xi.Dela fractura deles costes e del: les parts delas	cdxxxix	G La.iiii.De anothomia homoplatius bras: sos e mans	ccc
G Cap.xii.Dela fractura del os dela cuya en cartes	cdxxxix	G Cap.iiii.Dela anothomia del pits e dels parts dell	ccc
G Cap.xiii.Dela fractura deles camas. en cartes	cdxxxix	G Cap.vi.Del ventre e delas parts suas. en cartes	ccc
G Cap.xiiii.Dela fractura dela rotula dell genoll. en cartes	cdxxxix	G Cap.vii.Della anothomia deles anchas e delas parts suas	cccv
G Cap.xv.Dela fractura dela raceta dl pen: e dels dits.en cartes	cdxxxix	G Cap.viii.Derrer della anothomia del les cames	cccv
Tractat.iiij.de dislocacions en cartes.			
G Cap.ii.De dislocacio dela mandibula en cartes	cdxxxix	C apitol.iiii.del sete tractat del primer lis: bie deles medicines conferents als ossos trencats.lo qual capitol manqua als ex: emplars antichs	
G Cap.iii.Dela dislocacio del coll e delles spondils.en car.	cdxxxix	F undación	
G La.iiii.Dela dislocacio dels musclos e de les parts homoplatis	cdxxxix	a b c d e f g h i l m n o p q r s t u x y z El L D F G tot son quern ll vñ tern J K quern L tem M duern ll teren O quern P Q tern K quern	
G Cap.v.De dislocacio del colso.	cdxxxv		
G Cap.vi.Dela dislocacions deles mans e deles dits	cdxxxv		
G Cap.vii.De dislocacio deles sie o vertebro: os dela cuya	cdxxxv		
G La.viii.Dela dislocacio dl ginol.cdxxxvi			
G Capitol.ix.Dela dislocacio della rotula del ginoll	cdxxxvi		
G La,x.Dela dislocacions dl pen,	cdxxxvi		

Es Aquest llibre de la potaqueria d'
Eskalla dey se enyayo en l'anyo d'
1681

Fundación

Uriach

ALi començsa la cirurgia del reuerend e meritissim doctor en arts e en medicina Lo reuerend mestre Pere de argilata dela ciutat de Bolonia. Lo qual es stat traduit de lati en lengua vulgar Cathalana per lo venerabile en Narciso la batreler en arts e en medica cirurgia Lutada de Barcelona corigit emendat per los reuerendissims e meretissims doctors en arts e en medicina Mestre francesch seruent e mestre Alfonso de torelleo: e mestre Johan gelabert cirurgia tots dela villa d'Perpinya

Alguns amichs me me han pregunt quels lessis. La terça e quarta sen. del quart libre de Unicena segons los hauia acusimat de legir e quels ordenas les receptas les quals prou e souint son ordenades. E pertant com lo amich es vn altre yo mateix so copellit e forçat a ells còplaire en aquesta cosa: co aquesta amicicia sia per causa de honestat e no p'altra raho. Per laqual cosa yo recorre a aquell qui es poedor e donador liberal de tot be demanat

li de gratia que el me fassa intimirar lo meu cor e lo meu enteniment: per tal que sia dreta regla e mesura en aqsta obra ensens perlant ablo auerroys en lo libre que hafet dela labor e còmendacio del enteniment natural dient axi: loat sia nostre senyor deu: e aport nos en lo que la voluntat sua vol e al que son formats primera ment: e apres co es pregunt a la verge maria que ella sia en la mia ajuda: e q' aport les mieus preguaries al seu gloriois fill: e lo fill al pare: pertant co tot hom qui te lo pare e lo fill te la via segura: car lo fill amostra al pare: lo costat eles naffres: la mare li amostre los pits e les mameles: Certament yo' dich que alla bont ha tant grans e tant nobles senyals de caritat q' noy pot hauer neguna repulsa: co es que no pot esser repellit. Prech donqs a deu fill e pare que a tots nosaltres vulla donar los donati' dela sua gracia en aquela obra e en totes les altres faidores.

En aquesta obra yo proceyre de aquela manera co es que en dita obra seran vi. libres. En lo primer libre yo proceyre segons que proceyer lo Unicena: co es de capitol en capitol ordenat les sues recepcions e possare les altres coses dels antichs e posare totes les coses segons los se' capitols laxare, empero les coses empiques del lacmeri: e dela glosa anglicana e dels altres empichs en los simples: empo me extender algum tant possant aximatz la theorica ablos senyals: axi co souint me han pregunt. En lo segon libre fare mecio de tots los apostemas del cap fins als pe' dels quals lo Unicena no ha fet mencio en lo quart: e tostamps posare los senyals. En lo tercer libre yo parlare deles naffres del cap fins als pe': e donare modo decurar e socorrer als accidents.

En lo quart fare mecio de totes les vlcieres particulars del cap fins als pe': co es de tots los membres del quals Unicena en lo quart no ha fet mencio. En lo sin que yo vul parlar algú tant de decoracio e en belimet començant al cap fins als pe'. En lo sisé parlare e dire alguna cosa de dislocacions e fractures del ossos: E asso quant mes bien pote: ajustant bi al-

guntat dela anothomia: e aquestes coses fare yo tan solament per memoria e utilitat mia e de mos companyons e no p altra cosa pertant co yo plare atic los meus mestres altres han plat e sino ple prou copli dament sia atribuit ala mia ignorancia e no a altra causa stat tots temps en aquesta bobria e en totes les altres correccio dels meus mestres maiores.

Capitol primer de fleugmon.

Fleugmon es pres en dues maneres, en una manera es pres comunament p tota inflamacio particular: e asso ha volgit Quincena com diu. Et scias q nom de fleugmonis in lingua grecorun est absolutu sup omne qd e inflamatu, que vol dir que aquest nom fleugmon en legua gregua es absolut sobre tota cosa que es inflamada. Assomate ha volgit Galien en lo primer de morbo e accident. En altra manera es pres propiamet per apostema engendrat de sanch pura e vera: o de algun altre humor corrut lo circ dala sanch e axi es pres aci. E aquest fleugmon segonamet pres co es lo qui es causat de sanch es en dues maneres co es ver en over. Lo fleugmon ver es aquel qui es causat o fet de sanch benigne: lo qual es molt mes que aquel membre no ha mener: es donq aquella sanch tan solament peccant en quantitat. Lo fleugmon no ver es aquel qui es fet de sanch no natural e mala peccant en calitat e quantitat: pot empot tan solament peccar en qualitat. E p noticia d' aqsts apostemas diuen notar que la sanch es humor calte humit. En sustancia teprat e dela mes teprada part del filius engendrat. dela qual sanch ne hauen de dues maneres co es natural e no natural. La sanch natural es humor calte e humit temprat en sustancia roig en color: ha net odor: e sabor amigable. La sanch no natural es aquella q differ es des via de aquesta dintre los termens dela sua latitud: car si passa fora d' aqlls ja no es sanch natural. Sanch donchs bis fora los se-

termens en tres maneres. En una manera quant la sua substacia es feta mes grossa o mes subtil q deu esser. En altra manera hix dels se propis termens quan la part subtil dala se crema: e lo gros roman sens separ se ne departir se la vna part de l'altra. Tercerament hix dels se propis termens quan alguna cosa se mescla ab ella la qual cosa se pot fer en moltes maneres segons que moltes son les species de fleugma: de colera: e de melancolia q ab ella se poden mesclar plus quals coses dites apar que dela sanch se engendre quatre especies d' apostemas. Primerament dala sanch benigna es engendrat lo fleugmon ver. Segonamet dela sanch no lo able p admixtio se engendre tres apostemas segos que tres humors se poden ab ella mesclar. Car si abla sanch se mescla collera vencet la sanch es engedrat fleumon erisipilades e si se mescla fleugma es dit fleugmon vdmades: e simelancolia: es dit fleugmon sefiroydes. Enpo silo humor ques mescla abla sanch vcialauos se anomena en altra manera. Pertant co tot stips se posa primer lo no d' humor qui vens segons q vol Galien. etots los altres doctos: e pco si abla sanch se mescla colera evets la sera sera dit erisipila fleumonides. E aixi mateix en tots los altres humors. Tercerament dela sanch no lo able per causa dela sua substacia co es q sera massa grossa o massa subtil se potfer o engedrar fleumon: lo qual se pora dir ver: encare que lo Quicen. baha dit que la sanch lo able alguna dela es grossa e altra subtil. E segons asso es vist que la voluntat sua es que la sanch subtile grossa es loable. Enpero yo dich que aquesta sanch no es loable propiament e simplicament es en loable secundu quid. co es en respecte de algu. e asso ha volgit Quicen. es loable secundu quid en aquesta manera co es que conue a algu naturalment: perco com la sanch grossa cone al malencolich loquall es sa segons si metex e la subtil q al cole rich sa segons si mateix: enpero absolutament parlant. Car si la a coperau ala sanch temprada no es natural ni loable de a questa sanch d' oques son fetes les altres

species d'apostemas e q̄ sia en naturall es cosa manifesta: pertant com bin fora los temens de la sanch natural. ¶ Quartament dela sanch no loable p adustio segons la subtilesa o grossissia della son engendra des totes les pustules crostoses: ço es les q̄ fan scara fins al bestiome: axi com son carboncles: ignis pscus: fo amiga e molts altres. ¶ Les causes del fleumon son tres: ço es punitiua: antecedent: e cōiuncta. ¶ La causa primitiva es incisio o fractura o dis locacio: o ulcres: les quals son en algun mēbre: ep causa dela dolor declina e decor rela materia en lo loch e es retenguda en les vies vacues arí cō son los angonals o altres lochs e es fet fleugmon. ¶ Es donq̄ causa fora del cors. ¶ La causa primitiva es cosa per la qual prove dispositio primamente ço es sens medi de niguna altra causa o secundariamēt ço es ab medi d'alguna altra causa. ¶ La causa segona es antecedent: la qual es en moltes maneres: ço es replexional: humorial: e cōpositional: p la qual cosa apar q̄ mala cōpletio e dolor: so causes antecedents: e axi mater debilitat demēbre ep ara altra cosa n̄ o dclare perq̄ no volria esser larch: e per q̄ es ja declarat en les questions p mi ordenades. ¶ Es dō ques la causa antecedent aq̄lla cosa per la qual prove dispositio no primerament mes miḡe sant alguna altra causa. ¶ La causa cōiuncta no es altra cosa sino la sanch qui es en lo loch del apostema. ¶ Es tempo a saber q̄ lo fleumon ha quattro temps: ço es principi augment: stat: e declinacio. ¶ Lo principi es declarat p presencia dles causes cōfünctes ço es quant comensem d'apareixer. ¶ Lo augment es coneget per addicio dela magnitut e tencio. ¶ Lo stat es coneget per agregacio dela materia. car alli se ajusta: si ajuntar se deu. ¶ La declinacio es quāt cōmensa a declinar alenitat e debilitat ço es quant lo loch se cōmense de amolir. ¶ Si dō asso voleu major declaracio mirareu les questions q̄ p mi de asso son fetes. ¶ nota q̄ no de⁹ menys ignorar aq̄ls quattro temps q̄ la malaltia: car ignorars los temps dela malaltia es ignorada la cura dela: e asso anotat lo Anic. en la quarta del p̄mer cōdin. Et tempus egritudinis est ut

Sciamus in quo tempore est egritudine que vol dir q̄ lo temps dela malaltia es q̄ sapi an en quin temps es la malaltia: axi com don. exemple del apostema dient q̄ quāt lo apostema es en lo principi tan solamēt posam sobre ella medicina repuissiu. rc. ¶ Edeneu saber q̄ los apostemas acustur men de terminar en una de quatre maneres. ¶ La primera es p resolucio. ¶ La segona p saniacio. ¶ La tercera es p putrefacio. ¶ La quarta es p petrificacio ço es q̄s cō iuertex en pedra. ¶ Lo primer declara l'ini cenna cō din e ja sabs lo quies resol q̄ afre tiua de pulsacio e commenç a declinar a molesa. ¶ Lo segon es declarat p ell mateix en la paula seguent cō diu e sabs aquell q̄ se ajunta p addicio de pulsacio e dolor: e calo: p la fixio cada vndells ço es della pulsacio dolore e calor. ¶ Lo tercer es declarat cō din e sabs aq̄ll ques podreix p la difficultat dela digestio: e p la tenebrositat e grātēcio. ¶ Lo quart es declarat en altre loch ço es en la segona. ¶ En del primer libri. Car p la fortresolucio se resol lo subtil e roman lo gros. ¶ E prenortates aquestes coses devant dites posse los senyals dell fleumon. ¶ Lo primer senyal es tumor e celenacio en lo loch ço es en lo mēbre ont es fet lo apostema. ¶ Asso es pertant com la materia no es molt subtil: e p tal pren la carn e la pell. ¶ Pertant com la materia es calda se celenia ala parts della pel. Per la qual cosa apar ab alguna abudessa: la qual cosa no es en la erisipila. ço es la tumor nela acuitat. ¶ Car la erisipila no pren sino la pell e es per ella campada per la sua acuitat. ¶ Lo segon senyal es calidat dell loch: e no sols en loch mes en care en tot lo cors: e asso pertant cō atart se es deue sens febre. ¶ Lo tercер senyal es color ronda tirant ab ermelos: algutat scura e no clara: la qual cosa demostren san ch. ¶ Lo quart senyal es tencio: la qual es feta per la molta vnió dela materia: per la qual cosa les porositats dela carn son molt vnyplertes e vnyplertes aq̄llies es causada la tencio en lo loch deles quals coses en fererch. ¶ Lo sinq̄ senyal lo qual es dureça per causa dela gran cōculacio en lo loch feta. ¶ Lo vii senyal es in pulz

fio çò es resistència en lo tocar. Car la mala tenia en tal modo concilcada resistir molt altoch e no dona loch de simetria abans causa impulsio. ¶ Lo. viii. senyal es pulsacio. Car la materia concilcada en lo loch coprimeix les arteries les quals copreses natura se es força en elevar les elanios es causa dela pulsacio dela qual cosa se segueix que quāt lo fleumon es en loch mes arterios tant la pulsacio es major. ¶ Lo. viii. senyal es dolor la qual es causada en lo fleumon en dues maneres. En una manera es feta per causa dela mala complexio calda. L'altra per causa dela concilcacio dela materia en lo loch de que hanē adir que quant lo membre es mes sensible tant la dolor es maior. ¶ Lo. ix. senyal es q̄ en lo loch del fleugmon apareixen venes algun tant grans car per lo decorrit de la sâch en lo loch son vimplentes les venes petites. Apres de esser plenes aparen e son manifestades.

Capitol. ii. dela cura del fleugmon

Fleumon pot es deuenir al cors endues maneres. Lavna essent lo cors buyt e purgat. L' altre essent lo cors ple e no purguat. Si lo cors sera purguat la cura del no es sino extractio dela materia del loch. La qual cosa es feta ab medicines mollificatives e resolutives: e quant lo fleugmon es fet per causa primitiva sia fet aquest empastre. Pren farina de formet e sia cuyta en aygua e oli comui e sian fet empastre lo qual es mollificatif per causa del oli e dela aygua e es resolutiu per causa del oli lo qual es calt. E així mater dela farina la qual es calda. E així mater val aquest empastre. Pren oli d'ca mamilla. oli de anet. oli de lor de cascui. ¶ Sia ajustada una poca d'terra e sian fet vnguent. Per asso mateix. ¶ musillaginis altre fenugreci e seminis lini. an. ¶ olei veteris adipis guallie lilioz. olei laurini. olei camomille. an. ¶ s. butiri parum e cum cera fiat vnguentum. Aquestes co-

ses son mollificatives e resolutives. E segons que vol. Enic. moltes altres coses hi conuenen. ¶ E nota que la scarificacio scusa lo trebal en resolre. Car no se ha tāt de trebal en resoire: çò es apres dela escarificacio p tant cō alguna part d'la materia per dita escarificacio es auacuada aço en pero se enten en loch ont ha molta materia. ¶ Empero si la causa primitiva troba lo cors ple lauos no sia tocada ab mollificati' car major attractio faria de materia en lo loch. Primament donques tu faras sagnia e administraras alguna medicina laxativa: e aço segons la necessitat e domini del humor: en apres posaras mollificati' que obrien los poros e fan exalar la materia segons que ja es dit. ¶ E dich vo' q̄ en aquest cas los repercuissi' foits no conuen sino los lengers e confortans applicats. Empo entorn del loch e no desobre. E aço si la causa primitiva sera cōcussio: car lauos mes se cōculcaria la materia en lo loch abans vos dich q̄ lauos los poros deuen esser yberts e dilatats; p que la materia puga expirar: axi cō vol lo Enic. en lo capitol de cōcussio. ¶ Convene donq̄s los empastres dits feta la purgacio: e del que anē dit apar per q̄ en les coquacions no son posats repercuissi' e altravegadas ual seram omostrat. Empo si lo fleugmon sera fet per causa antecedent lauos la cura es altra. E aquesta cura te quatre intencions. La primera es ordenar la vida. La segona purgar la materia antecedent. La tercera es remoire la materia coniuncta. La quarta es corregir los accidentis. ¶ La primera intencio es complida per deguda administracion delles. vi. coses no naturals declinants a frigiditat e siccitat: axi com son: ayre: magar: e beure: dormir: euellar monument erpos repletio e inanicio: e los accidentis de anima. Primament sia elegit layre:clar fricte: sedie: no humit. ¶ Los viandes sues sien lengeres: çò es que sien de bona digestio declinants a frigiditat: e sien de poch nodriment axi com son: letius espinachs lenties artros e no mege res gras ni legū lomi que beura sie ben amesrat e sies possibile sie de magranes. E si auera febre vse la tisana del ordi visque tépiz

dament e honesta. E ati com acustumé de viure los febricitans: e lo membre malalt sie tengut en repos tant quant sera possibile. ¶ La segona intècio es complida ab sagnia e solucio de ventre. E si lo fleumó sera en principi sia feta sagnia della part contraria per vn diametre. E aço per que la materia antecedent no sia feta coniuncta e que la que es abta astuir sie diuertida. Empero si lo fleumon fera en lestat lauos sie fera la sagnia dela part materia co es dela part malalta: car lauos no voles fino euacuar la materia que es en lo loch contéguda eno voles diuertir la materia. Car ja no flues mes: e no voles prohibir que la materia antecedent sia feta cõiunta. Car la lauos tota la materia es en causa cõiunta. Val donques en aço lo letouari dela cassia ól qual yo pos la recepta segons la mia intencio e segons mó vs R. polipodi ff. i. anisi feniculi añ. 3. ii. vi. olax. 3. vi. sene tini epithími. añ. 3. ii. cu scute. 3. i. coquant e in colatira dissoluuntur cassie ff. ff. vi. tamarindi. 3. vi. mané. 3. iii. e decoquant ad spissitudiné. postea addatur pulueris thimi epithími e turbit añ. 3. ii. 3nccari albi. 3. vi. e fiat electrú del qual se aminstira. i. onç e molts altres soluti valen. vssareu deles segons la necessitat. Car si en el pecca fleuma sia euacuada. E si colera aximata e si melancolia p lo senblant. e si los humos seran mesclats sien euacuats plegats co es ab medicina que aje es quart en euacuar los tots plegats. Poria empo dir algu fa la solucio de vêtre si deyn pceyr ala sagnia e io dich que sila necessitat es igual o maior della sagnia quedieren fer la sagnia primer co sia euaciacio mesvniuersal. ¶ Empo si la necessitat dela solucio de ventre serama; por lauos sia feta la purgacio: e en aço no per lemes per que no sie fet larch lo meu parlar. ¶ La tercera intècio es complida per medicines repercuissives les quals couenen en lo principi exceptats los cacos en los quals no denen esser posats. ¶ Lo prímer es quant la materia es en los emunctoris. ¶ Lo segon es quant la materia es verinosa. ¶ Lo tercer es quāt la materia es expellida per viā crisis. ¶ Lo quart es

quant lo loch es contus co es que aquell apostema es fet per alguna causa purmitua que acōqnaflat. ¶ Lo sinque es quant lo cors es ple e no purgar. ¶ Lo sisse es quant la materia es molta e viscosa e sin vols auer maior declaracio d'aquestes coses recorrelas més questions e al segon libre en lo capitol sinque e ali hauras les causes de tots aquestes regles. Aquestes coses conuenen en lo principi e aço segons Galien. en lo segon libre que ba fet a vn ques apelle ad glauco. Dren aygua e vin agre téprat en guisa que se pogues beure e sia escalfat sia mesa vna espoga dintre e apres premeu la be e sia aplicada sobre lo loch. ¶ Lenitib bo per aço mateix segons Quicenna. R. suci sciper vine. ff. i. vini acerbí grossi. ff. s. farina ordei. 3. ii. cortich granator sumach puluerizator: añ. 3. s. coquant e incorporen adiuuicem cu oleo rosay e fiat linimentu e sia posat sobre lo loch. ¶ Altra medicina que segons alia bas conve en acomater. R. sandalor alborum e rui. añ. 3. iii. memite. 3. ii. chimolee boli armenich añ. 3. i. terantur omnia et tribellentur co es sien ben picades e posades totes aquestes coses e son destempades ab such de cōsolda o de latuga. E sien fet liniment e sia posat sobre lo loch. ¶ Altra que conue e es singular. Dren blanch do tant quāt tu volras e oli ros o aygua ros e sia debatut apres ab estopades o ab draps sia applicat. ¶ Mes auant bi conuenen aquestes coses e son simples e diu lo Galien dela malua e dels blets que les q son fetes per los orts son mes fredes e humides e mollificatives que les q son fetes per los bosquajes. Car les que se fan per los bosquajes son dites quasi caldes: en respecte deles que se fan per los orts. E diu dela erba que se diu es daventí que te vertut purgativa leugera e es estiptica ab humiditat p les quals coses sana tots los fleumons en principi e en effat. E diu en cara en lo sisse dla erba que se diu auricula muris que se diu maiorana o moradux. e dela paritaria que es la morella roquera les quals posse esser d' una materia natura: co es freda e humida. ¶ Biu mes auant della latuga que conue a tots los a iii

fleumons enores meys ales erisipilles per
tites. Impero no es sufficient ales grans
E acomatex diu de tota la consolda en lo
fisse. Hui mes auant Guille, de vna erba
que se diu tribulus marinus que cōue ala
generacio del fleumon o d' totes les infi-
cions. Sarapio diu ari del tribulus mari-
nus que prohibet q̄ los apostemas nos
confirmē. Lo Bartholomeu de varin-
gana diu ari. Sia pres lo tribulus mari-
nus e sia picats sien posats a soles o mis-
clats ab alguna altra medicina quals sia
ajudant ari cō es lo suub del plantage o d'
consolda o sien mesclats ab altres medici-
nes refudans e stiptitans. E aço segons
la necessitat tribulus marinus es especia
de panical. Hui Sarapio que quāt la rel
del afrodillis es mesclada ab saunc e cōfe-
rex ales apaciōs caldes en lo principi del-
les. Lo contesti ha dit que la decoccio d'
les afrodillis o lo suub dels es conferent
sens dupte acremadura d' foch e als apo-
stematis calts. E si be considerā aquests
doctos p̄fleugmon entenē tot apostema
calt e entenen tot apostema calt entenē
erisipila. Car moltes coses dites assi con-
uenē ala erisipila. E si vols beure la ver-
ficacio de totes aquestes coses: recorre all
segon libre en lo capitol sinque: en lo qual
es assignada causa per que en lo principi
conuenē repercuissi, e en lo augment rep-
cuissi ab resoluti. E per que en lo prin-
cipi del fleugmon deuen esser frets e sechs:
e estiptichs e en la erisipila frets e humits
e moltes altres coses son ali posades les
q̄ls assi son deixades per q̄ es menester q̄ re-
corregēs en aquell capitol e ales questions
per mi ordenades. Hota empero que si
vols entendre aquest capitol es menester
que vejes aquell q̄ es lo sinque del segon
libre. La cura del augment. Oli rosat
boli armeni e sien mesclats e posats sobre
lo loch aquestes coses son repercuissives e
resolutives tals cō deuen en lo augment
esser applicades: ari cō vol lo Eunīc. en lo
primer capitol del primer libre. e en lo pri-
mer capitol dela quarta. Fen del dit libre
Ultra medicina segons Eunīc. pren ful-
les de maluines vna manada donsell roma
mīg manada farina dordi, vna onça oli

d'camamilla. f. quart sien ben ciuytes e pa-
stades e sien fet empastre moll altre p aço
matex. Pren vi ciuyt vn quart aygua ros
vinagre an. mis. quart saffra. ii.3. sie tot
bollit vn poch e ab e stopades o ab draps
sia applicat. La cura del estat empastre
del dino. Pren morella roquera maluines.
vna manada de cascū sego vn. puy semēt
danet senigrech mīga onça de cascū cama-
milla vn quart sia tot mesclat e ciuyt ab vi
e fet empastre. Altre de Galien. en lata
rapentica. Pren molleda de pa d' formēt
vna. tt. e sia infusa per espay de vna hora
en aygua bullent e sia premida. apres piē
vn quart de aygua mell e sia tot ben mes-
clat e fet empastre moll. Altre segō Eunīc
cenna Pren diaquilon ables gomes sues
la recepta sera posada en lo capitol de estro-
fules e sia posat desobre val. Car es mol-
ificatiu e resoluti. Sarapio ha dit que
loli rosat es medi entre los roses e loli
es medicina ab la qual son curats los apo-
stematis sanguinis en langment bo encare
en la declinacio. Lo albucasis diu que la
farina deles faunes ab la farina dell ordi
empastrades sobre lo fleugmon fet per-
cussio cura aquel. La cura dela declinacio.
Pren sumach balausties murtrons ro-
ses de cascū. i. puy e sia bollit ab vi e sia p-
mit e applicat sobre lo loch o si en banya-
des e stopades en lo dit vi: e siē premudes
e applicades o alguna esponga aximatex
algunes altres coses bi valen que son cal-
des e seques. Car laios janoyha pill de
attraccio de materia d' mala qualitat car
lo cor es ja purgat si dōque les medicines
no erē de superflua color. E si per ventu-
ra aquella materia nos resolia si no q̄ vī-
ges a sanjar: així com souint se esdene val.
La aquest empastre lo qual es de intēcio
del Galien. Pren farina d' formēt aygua
e oli commire sia bollit e sia applicat vn
poch de safra e stan fet empastre. Altre
segons Galien. e als abbas. Pren misfil-
lages de figues e scortes de reis de mal-
uines. i. tt. farina de foament mīg. tt. e sia
ciuyt tot plegat e fet empastre. Ultra cō-
munia medicina. Pren fulles de maluines:
rell deliri e scorta de maluins d' cascū vna
manada farina d' formēt vn quart farina

de sement deli. i. onça lart d' poch dolç sia
ciryt en aygua e sia pastat e fet empaire. E si per ventura sera ja digest e saniat E nos obria per simatre sia ybert ablanceta o ab alguna altra medicina aperitua de les quals deu sera dit e feta mencio. E apres sia mundificat lo loch ab vnguet ve
neris ques dui vnguentu apostolor o ab mell rosat e farina dordi o d' alguna altra manera segons quet plaura. E apres sia encarnat ab vnguent basalicon o de rasiha: e aço segons la disposicio del loch o de la persona. Apres sia cōsolidat ab vnguet groch o de minio q es adzerco. La recepta del quall es assi posada. Dren adzerco 1. 3. oli rosat o de murtos. ii. 3. o mes segons la quantitat que volras fer sia mesclat en una cassola e sia bolit ab poch foch tostamps remenant fins que loli sia consumit e sia fet en forma d' vnguet vnpoch dir aqst vnguet sicatriza e sagella molt fort. La quartaintencio que es correcio dels accidens aixi es complida. E primera met per que la dolor se es deue souint en lo loch e specialment en lo tercer temps d' la malaltia. jo posare aquelles coses que remouen la dolor. aço que jo are posare remou la dolor en lo principi e en lo augment per ço que remou la mala complexio e dilata los poros. Dren farina dordi. ii. 3. malnes una manada sia cuyt en aygua e aps ab oli rosat sien fet empastre e sia applicat. Altre que es mitigatiu. Dren farina de seni grech e de sement d' linos camomilla grech de gualina d' cascui. ii. 3. sien mesclats e encorporats e bollits. E apres sie encoporat ab oli de anet e de camamilla: e sia fet empastre e sia applicat car dilata los poros e remou la dolor si la materia es concilcada. Altre que es mitigatiu de dolor en laungment Dren oli rosat e sia mesclat ab rouells de o' e sia fet a forma de mantegna e vulgarment se diu digestiu. e aço sia posat sobre lo loch: aquesta medicina dilata los poros per rabo dels rouells dels o' e remou la mala complexio calda. Altre mitigatiu de dolor en les stat e es dell Bino. Dren malnes cuytes en

aygua e sien mesclades ab sago primit e ab oliviolat e bulla tot plegat e siay ajustat yn poch de safra. Car segons Eunicenna es mitigatiu de dolor. E sia apres fet empastre. E si sera menester aplicar jusqui am noy caldubtar. Car la herba suaua yta entre los cendres emesclada ab lart de poch mitiga la dolor. E aço segons lo Thederich. Altre. R. farine fenugreci seminis lini florū camomille. an. 3. ii. mu
sillaginis fenugreci e altee an. 3. i. incor
porentur e fiat empastri. Serapio diu que quāt es fet empastre delles fulles del lorer ab licor dordi sessa la pulsacio d' apostema. Apulius e Biascorides an dit q la agrimonia casquada e mesclada ab lart val maranellosament ala dolore ala tuss
mor e conue en lo augment e en lo estat. Empero si la dolor sera feta per la mala complexio calda e no per rabo dela conciliacion lauios valen aquestes coses. Dren boli armeni terra sagillada e sien encorporeats ab aygua ros e sia fet liniment. Per acomaratz. Dren boli armeni e oli rosat e sia mesclat e val. E aximatex val e totes aquelles coses que remouen la mala complexio calda. Serapio diu que empastre fet deles fulles della mandragora seques o bumides ab farina dordi e ab oli rosat toll la dolor. Biu lo Eunicenna q lo jusquiam e laygua deles carabaçes tol la dolor. Altre segons Eunicenna. E es vnguet de litarge. Dren litarge e sia mesclat ab oli rosat o de murtos e sia posat al foch fins que loli sia consumit menejat tostamps ab la spatula: per que nostre guia al fons dela cassola. O segon accident que se seguix en lo flegmon es que auaguades lo metie o lo cirurgia posa me dicines fredes majoras que no sera menejster. Les quals per la molta fredor mortifican edenigran lo loch. Elanos val aqsta medicina. Dren farina dordi camamilla la sement dels corona de rey de cascui dues onces volubilis una manada sia tot mesclat e siay ajustat oli de camamilla: e sian fet empastre: obrir los poros e scalfa lo membre e fa exalar la materia. Si sera menej

ster e scarificar. Sia fet apres sia lauat loch ab ay guia salada de mar. En aço cōsue aquest empastre seguent si sera menester. Dren farina dordi de senigrech e de linos de cascui. ii. 3. maluins mig. it. sia tot mesclat e encorporat ab oli de anet e sian fet empastre. Ultra que es cōuenient segons Guido. Dren farina de fauies farina de ber que se diu orob' de cascui. ii. 3. e sia curyt ab mell e vinagre altres hi meten farina dordi ab aquestes sia fet segons la voluntat del obrant. Si per ventura la carn sera mala e corrupta conue aqsta medicina segons lo Bino. Dren calc viua sabo negre e sia mesclat ab capitel e posat sobre lo loch. Apres en la segona visitacio posaras de sobre lo membre corrupte mà tegua la lart dolç e remouras la escara: e apres sia curat així com les altres ulceres. Moltes altres coses remouen la carn mala e corrupta així com es lo Arcenich e los caustichs dels quals jo parlare mes avant. E fet aço pertant com en lo loch roman mala complexio calda e lo loch viscerat lanios en aquest cas segons que diu Quicé. cōne ampastre de vna herba ques diu virga pastoris e conue ala formiga: e ala erisipila e als altres apostemas semblants ulcerats. Val encara en acomater vnguent de calç de litarge. Empero si lo loch se tornava dur q̄ es un accident dels acustumen de es deuenir val aquesta medicina que es posada per Galien. en lo segon libre ad glauconem. Dri cogombres saluatijs o bronia o assari e figues seq̄s: e sia mesclat e bollit: e en aqsta ay guia sia mesclada farina e gret d'qualina o dochia e sia curyt e fet empastre. Lo Guillem. ò varinguana diu que lo fleugmon que es fet dur e propisament en loch carnos. La fermentina mesclada ab oli rosat lo resol els molifica empero fa vntar lo loch primer ab vi. Moltes coses poria aportar assi les quals deij' seran dites cō parlare d'apostemas durs e sera en lo segon libre assi empero en lo primer nedire alguna cosa.

Capitol terc de erisipila.

Els apostemas colerichs per nō cōmu son appellats erisipiles. e així com lo fleugmon es malaltia o passio dia carn així la erisipila es passio o malaltia dela pell. Car tan solament pien la pell sola. Lo fleugmon pren la carn e la pell segons que diu Anicenna. Es empero a saber que auē dues maneres de erisipila cō es vera e no vera. La vera es feta de colera naturall. La nō vera es feta de colera no naturall: així com son formigues e erpes crostossa e moltes altres. E donques lo humor colerich pue en algū loch o mèbre e es certamēt tal. cō es que sia saparat de humiditat aquella materia ulcera tal apostema. Empero quāt es subtil e mesclat ab sanch e no separat d' aquell lanios se deua mes en tumor que no ulcera. E de aço en lo segon libre q̄ ha fet Gualien. ad glauconem son fets molts e diuersos capitols. Primerament determina de formigues. Segonament de erpes. Tercerament de erisipila vera. E algūs moderns diē que dela sanch subtil es feita la erisipilla. E diē que lo Quicé. la anomena spina. e acomater es trobat en lo segon libre ad glauconem. Empero aço ami nō par ver per cō cō en aquella sanch subtil dela qual diē q̄ se fa la erisipila o predominia colera o sanch. si predominia sanch es especia de fleugmon e no erisipila. Dri com se demostra en lo segon capitol es en care declarat per aço com en lo fleugmon senyore la mala complexio calda e humida. en la erisipila predominia mala complexio calda e secca. E encara prouat. car en qual se vulla humor que predominia la sanch predominia la complexio sua. E acomater d' altres doneches cō en aquella sanch subtil sia la sanch vēget sera fet o causat fleugmon e no erisipila. Empero si tu diē que en aquella sanch predominia colera no de dir ne as a dir q̄ sia sanch sino colera. Car del que predominia p̄en lo nō. E si Anicenna e Gualien dien que de aqsta sanch es feta la erisipila volen dir que de aquell la sanch es fet un fleugmon. Lo qual en moltes coses sembla ala erisipila. e especi

alment la sensible en la dolor car en ell ha
pungio cō en la erisipila. E pçò din Amis
cenna e es espina volent dir que en el a do
lor semblant apimidura de spina. eno vol
dires espina dōques erisipila. E en mol
tes altres coses aqst apostema qifet sensi
ble ala erisipila. E aço es cosa q per tuma
ter pots veure. Per qui na rabo es can/
sat en ell tanta dolor cō en la espina. aço
es cosa manifesta. Car tot proue dela sub
tilitat dela sanch: per la quall cosa conue
molt ab la erisipila. E tu matex pots aço
considerar. E La colera es humor calt e
sech dela mes subtil part dell xilus eng
endrat. Bela qual ne auem de dues ma
neres. qo es natural e no natural. E La co
lera natural es humor calt e sech subtil en
substacia roig en colo: declinant a citrini
tat auent odor e sabor aguda. E La cole
ra no natural es aquella que declina es
de suja de aquesta enfra qo es dintre los
termens dela sua latitud. car si bix fora de
aqls ja lauos no es colera propiamēt sino
altre humor. E Es a saber empo que la co
lera bix fora los se' termens en dues ma
neres. La vna es de sumatex. Ialtre per ad
mixcio de laltrebumer. Per sumatex es
feta la colera in natural quant se podrex
es crema e aquesta es dita colera adusta p
putrefacciò. E Des aquat la colera no na
tural axi com la vitellina en lo vètrel o en
lo ferge o en les venes se pot cremar e fer
se prasina o eruginosa. E aço p maior adu
stio que son grans malicies qo es q aque
stes humors son de molta malicia. Per ad
mixcio de altre humor es feta la colera in
natural: qo es quant algun altre humor
se mescla ab ella. E aço es fet en moltes
maneres. La vna es quant la fleuma sub
til se mescla ab ella e es feta colera citrina.
En altra manera quant si mescla fleuma
grossa e es feta colera vitellina qo es sem
blata rouels deo? En altra manera quat
si mescla malencolia adusta e es feta cole
ra adusta per admixcio. Heles quals co
ses apar que dela colera se poden fer algu
nes especies de apostemas. Primeramēt
dela colera loable. Lo quall lo Gualien.
in segona ad glauconē apella sanch sub

till es feta la erisipila vera. Segonament
dela colera no loable per admixcio de al
tres humors son fetes d'inerentes especies d'
apostemas. Car si abla sanch se mescla co
lera vencet. La colera es fet erisipila sien
monides. Si semescla fleuma es dit eris
ipila vdimades. Si malacolia es dit eris
ipila se feroydes. Tercerament dich q
dela colera innatural per adustio o p ad
mixcio de cosa adusta segons la sua grossi
tut o subtilitat son engedrades totes les
pustules corrosives axi cō son herpes ser
pigo in pretigo e formiga segons qes dit
en lo libre dela tarapentica. Les causes
dela erisipila son manifestes en lo capitol
del fleugmon e per qo jo les i equirei. Los
senyals dela erisipila son aquests. Prime
rament la color della es roja declinat a cù
trinitat. Segonament que aquella rojoz
si la tocan ab lo dit o ab altra cosa tātost
se aparta e no es maranella. Car aquella
materia tan solament pren la pell. Terce
ramēt la tumor no passa molt dela pell en
fora: car no pren sino la pell. Quartamēt
la color es molt fort e ab febre: e te major
ardor que no fleugmon. Quintament la
pulsacio no es molt gran. Car la materia
no es molt profunda e no compren mole
las arteries. Sisenament la dolor es pun
gitiva e mordicativa e no extensiua axi cō
en lo fleugmon. Setenament que les de
mesveguades es deuen en lacare e comen
çar al cap del nas apres estense per tota la
care. E aço es per la lenitad dela colera e
per la raritat dela care. Per la quall cosa
deuen notar q si en los ossos d'nudats qo
es descarnats sobre ve erisipila es mal: axi
matei si en la erisipila sobre ne podridura
es mal. Nota que la erisipila vera atart
fa sanies ans comumente acutima de
terminar per insensible resolucion o euapo
racio. E deuen saber q la erisipila te qua
tre temps axi cō los altres apostemas dis
quals temps los servials son manifestos d'
que desus auen dit. Berreramēt deuen
notar que lo mouiment dela erisipila se
gues lo mouiment dela tercana. p qo com
tenen similitut en la materia.

Capitol quart della cura dela erisipila vera

I
El cura dela erisipila vera te quatre intendons així com la cura del fleumon ver. La primera es ordenar la vida. La segona es auacuar la mateixa antecedent. La tercera es traurela matèria còiuncta. La quarta corregir los accidentes. La primera intenció es complida ab coses declinans a frigiditat e humitat que son contraries a la materia calda. Sia elegit d'óques ayrefret per exercio de fulles de salzer e de panpols o d'viles o de roses o d'nenufar. Lete apart toutes coses dolces caldes e grasses e agudes le xe lovi. vslle latuges verdolagues carabaces e totes coses que engrossescan e spescesquà la sanch e stigia bo e obedient de ventre e en totes les altres coses visq' tenpradament e honesta. La segona intenció es complida ab euaciacio e sagnia: Es si la materia es contenguda entre les dos pells sia fera sagnia si es menester e fes. La sagnia així com es dit en lo capitol del fleumon. En apres sia auaciat per flux de ventre de aquesta manera. Rx. electuarij, such rof. 3, ii. 2 distemperetur cuius aqua endiuia e fiat potus. Si empero considerada la edat la virtut lo temps e la disposicio del ventre així com din Eusebi, en la Jf en quarta del primer libre en lo capitol tercer. Ultra medicina solutiua. Rx. panorum damasenorum numero. x. tamarindorum recencium. 3. vi. zucari violax quartum semis bulliat e facta bullitura coletur e sia donada a aquella coladura ajustant huius. i. 3. de letouari de such de roses o mes o mennis segons la necessitat. Alterop conuenient e bo Rx. Sirupi endiuia secundu. De sue. 3. i. 2 semis sia distemperat ab ayqua de endiuia e sian fet aterop: e val en aço. aterop violat oxizaca. Aterop acetos simple. La tercera intenció es complida ab coses fredes repcussives en lo principi applicades exceptant ne los casos que de sus ne son exceptats. E aquests repcussives deuen esser mes forts en la erisipila q' en lo fleumon car la calor es maior. E p' co

la fredore la estípticitat dels repcussives deu esser maior. Empastre del din' que conue en lo principi e en lo augment. empomes en lo augment. Dren roses e malines d'ascu una manada sia curyt e encorporat ab oli rosat e vn poch de vinagreno molt fort: apres sien ajustat vn poch de escorsa de magrana puluerizada e deguale e sie fet empastre e aplicat calent sobrelo loch. Altre per acomatex segons lo din'. pre farina de faues e de lenties decascu. ii. 3. altea. iii. 3. sia bollit en ayqua e apres sia encorporat ab oli rosat e vn poch de vinagre no molt fort: apres siay ajustat poliora de balauisties e boli armeni e sia fet empastre. Altre per acomatex e val mes en lo principi. Dren such de endiuie: such de carabaces e d'latuga d'malines e d'verdolages e de consolda e de vírga pastoris e de morella vera que es solatrú e de junc quiam. i. 3. e mig de cascua: e sien fet epitiaria e posat sobre lo loch. Altre q' val en lo principi. Dren ayqua de plantaje ayqua ros de cascua mig. ii. e sia mesclat e posat soiint sobre lo loch sie empome vn poch calt. Altres altres coses senblàs les quals per tumatex pots saber e fer. Alguns anticis posen algunes coses simples E primer lo Guillem de varingana din que la fulla d'la latuga dasse ab farina dordi fet empastre val en lo principi. Serapio din que la molleta del pa de forment ab rasura de carabaca val en lo principi e en lo augment. Loysach din que lo such dell saltandre mesclat ab molleta d'pa e farina de lenties val ala erisipila feta de humos grossos e val en lo augment e en lo estat. Lo Eusebina din que la rell dela madragora picada e mesclada ab vinagre posada desobre val ala erisipila. empero mes en lo principi. Lo Contesti din que lo such del plantaje mesclat ab loto o sanch della mola es cosa singular per la erisipila. La qual cosa jo he esperimentada en los pobres. Encara din Sarapio que quant d'la endiuia e farina dordi es fet empastre: conferex ala erisipila. Lo Berthomen de varingana din que quan lo opis es mesclat ab vinagre no molt fort val ala erisipila en lo principi.

¶ E algunos altres antichs an dit q̄ quāt
la erisipila passa d̄ vn membre en altre axi
com souint es vist e d̄ vn loch en altre que
la virga pastoris es d̄les millos medicines.
¶ E si la materia es en lestat o en la decli-
nacio valen aquestes coses ques seguenen
Pren farina de lenties rosses polueriza-
des de cascui tres . 3. plantaje vna bona
manada sia tot bollit e apres sia encorpo-
rat ab oli rosat e sia posat sobre lo loch.
¶ E asso val quant es en lestat. ¶ E no-
ta que les coses fredes e humides no va-
len en lo estat segons que volen alguns
moderns. Los quals posen les malues e
les latuges mesclades ab vi de magranis
o ab vi comu valer en lo estat. Empero a
ço no es ver car totes aquelles coses son
fredes e humides. ¶ E en lo estat cōuenen
fredes e seques. Car la materia es ja tota
decoreguda al loch. ¶ E per çò es menester
que sia resolta e p aquella rabi les coses
fredes e seques cōuenen. Empero cōuenen
en lo principi si ab elles son mesclades co-
ses estiptiques axi cō es manifest. ¶ E
dicina que val segons Anic, en la declina-
cio. Pren plom cremat suct derida oli ro-
sat de cascui dues onç e ab vna poca de ce-
ra sia fet vnguent e applicat. ¶ Eltra me-
cina segons Anic, e val en lestat e en la de-
clinacio. Rx. olei de mirto succi rute sanda-
loz alboz e ruboru, añ. 3. j. e semis addaf
paru cere e fiat vnguent d̄ calc. ¶ Eltre vñ
guet e es vnguent de calc. Pren calc q̄ sia
ben rentada per vnyt o nou veguades. j.
lt. cera. ii. 3. oli rosat tant cō ni aura mene-
ster sia posat al foch e sia fet vnguent. ¶ Lo
Guillem. de varinguana posa vna medi-
cina que diu que es cōferent alas erisipi-
les cō son en lo estat. Pren fulles flos e se-
ment de li e sia cuyt ab vi. Apres sia picat
e mesclat ab farina de forment o ab aqlla
farina del molí que es milor: e sia fet em-
pastre. aço es experimentat. ¶ Lo Anicen,
posa q̄ la femta dela cabre e del boine va-
len ala erisipila carson resolutiu: e jo dich
que valen en la declinacio. ¶ Lo Quiran,
diu que la tēdra deles lombachs dela ter-
ra mesclada ab vinagre: e apres vntar na
lo loch sana la erisipila. ¶ Eltra e val mes-

en lestat. Pren flos de camamilla rosas
farina dordi sumach murtons de cascui, j.
puny violes mig puny sia bollit ab vi e sia
fet empastre. ¶ La quarta intencio que es
correccio de les accidens es complida en a-
quasta manera. ¶ E primerament pertant
cō amaguades per la molta infrigidacio
es mortificat e denigrat lo loch: per q̄ sa-
pies soccorrer ental cosa com aquella pose
aquella medicina que val. Pren camamil
la corona de rey senigrech d̄ cascui. 3. mal-
ties vna manada sia tot bollit: e ab oli de
camamilla sia encorporat: e fet empastre
ab grex de guallina. Aquestes coses dilas-
ten los poros e fan la materia exelar. ¶ p
çò anē a dir que valen. ¶ Lo segon accident
que es la dolor: es causat en dues maneres
La vna per la cōculcacio della materia en
lo loch. L'altra manera es per la mala cō-
plexio calda. Tercerament se pot fer la do-
lor: per abdosos. Si la materia es cōculca-
da en lo loch en tal manera que causa dor-
lor: dich que aqueles coses que son molifi-
cantes la remouē axi com ja es estat dit
en lo capitol del fleumon per que es me-
nester que tornes en aquel capitol. Empero
si la dolor: es causada per la mala cōplexio
laius valen aquelles coses que alterē axi
com son oli rosat: oli violat: oli d̄ nenussar
boli armeni murtons e moltes altres co-
ses. ¶ E si la dolor: es perrabo della mala
cōplexio ab conculcacio val aquella medi-
cina. Pren fulles e relles d̄ susquiam e sia
enbolicat ab vñ drap: apres sia cuyt entre
les brasas e sia mesclat ab populeon: o ab
lart dolç de porch. ¶ Apres sia applicat ca-
lent sobre lo loch. ¶ L'altre accident es vl-
ceracio e si es deue que lo loch se vlcera lo
que souint se es deue sia curat ab vnguent
de litarge posat en lo capitol del fleumon
o ab vnguent de calc posat en aquest capi-
tol. ¶ Eltra del Berthomeu d̄ varinguana.
Pren suct de solatrum oli rosat tant
deyn com daltre litarge serica tant com
ni aura menester fins que sia espes. ¶ E sia
fet vnguent e es molt bo e aço es lo q̄ auē
dit de tot aquest capitol.

Capitol sinque de formiga.

Formiga es pustula o pustules que ixen e fan es deuenir apostemas pures e caminā. E algunos de vegades se resolen altres vegades vlceraν p la qual diffinicio dñeu notar que com lo auic. dñi formiga es pustula dñi o per amostrar nos q formiga es eminēcia petita e segons aq pustula vol dir petita eminēcia. Apostema vol dir gran eminēcia. Diferenxe en altra manera la pustula e lo apostema car en tota pustula la cōmunament ha humiditat que amester esser dissecada en los apostemas no es axi. Bi segonament en la diffinicio o pustules: per qo que cō aquel apostema es deue en algun membre cōmumente les de mes veguades fa pustules moltes e partis e qual se vol d aqles pot esser dita formiga e totes pleguades son dites formiges. Bi donques formiga es pustula o pustules. Bi terceramēt e fa es deuenir a apostema petit altra letra te e fa es deuenir apostema pur. La letra que te pur es vera de vna specia de formiga qo es della ambulatua que es feta de colera pura es donq̄s lanos aquel apostema pur. La letra que te petit crech yo que es milo. Car lanos es ver d tota e especie de formiga car tota formiga es petit apostema. Bi quartament e ambula o per ventura se resol: o per ventura vlcera. Per noticia d la qual cosa deuenir notar que anē de dues maneres de formiga. La vna es ambulatua. laltra es corrosina: es dita ambulatua per que va sens corrosio. L'altra es dita corrosina per que cōtinuament va cor rodent. La carn p la qual cosa apar que qual se vol es dita ambulatua per qo que totes van e ambulen la vna. Empo va cor rodent e l'altra no. Si va cor rodent es dita corrosina. Si no va cor rodent es dita ambulatua p la qual cosa apar que la formiga o ambula e aq̄o quant la materia es colérica pura o vlcera e aq̄o quant la materia es adusta: o se resol e aq̄o quāt la ma

teria es molt subtil. Per la qual cosa de uenir notar que la formiga es feta de materia colérica: la qual colera si no es adusta: e que sia pura es feta formiga ambulatua. Es si aquesta materia se crema es fer formiga corrosina. E aquella tal es de tardacuracio: E no es maranella car la materia es mes grossa: e per qo mes atart se resol. Bella qual cosa apar que la lōgitud o breuitat de curacio dels apostemas ve depart de la materia qo es del humor que fa lo apostema. Car si es de materia subtil es tost curada e si es d grossa no es tāt tost curada. Car quāt mes sera subtil lo humor de que es fet lo apostema tāt sera de mes facil cura. E si p lo contrari axi mater quasi dient q tant quāt sera d mes grossa materia tant sera mes difficult d curar e de mes tarda curacio. Per la quall cosa apar q la causa dela formiga quāt al present es colera natural: o no natural se gons que pot esser vist del que auem dit. Los senyals dela formiga son aquests. Lo primer es pres della color. Car la color della es declinant aci trinitat e segons quemes o menys hi aura d colera tant sera la citrinitat major o menor. Lo segō es pres della figura qo es della forma del apostema. Car la colera del es ampla e lo cap agut: e parle tan solament de aqstes dues species. Lo tercer senyal es pres d la pūctura la qual es axi com si algu era picat de formiga: e segons alguns pren lo nom de aquell accendent. Car dela puntura pren lo nom de formiga.

Capitol sis de la cura della formiga.

La cura d aqstes formiges tres intencions. La primera es ordinar la vida. La segona es igualar la materia antecedent qo es corrigir aqlla. La tercera es totalment remoure la materia cōiunta q fa la pustula. La primera intencio es cōplida segōs q ja es

dit en lo capitol d' erisipila e inclusuamēt
ysse coses fredes e humides. ¶ La segona
intencio es cōplida ab toses euacuants la
colera aixi com ja es dit: e val encare aço,
¶ aque casei seu scri caprini. 3.iii. scamo
nee granum. i. 7 f. e distemperatur cum illa
aqua e fiat medicina. E aço es lo solutiu:
que feu Ballien. a vna senyora en Roma.
Lo latonari de such de rof. val en la ma-
nera que es dit en lo capitol de erisipila.
Empero si la formiga es corrosiva vall la
cōfeccio de amech. Lo axerop violat axerop
acetos axerop de endiuia axerop de
nenussar en aqst tal cas molt valen. ¶ La
tercera intencio es cōplida daqsta mane-
ra aixi cō dien los mestres. Primerament
pose vn empastre que cōne en lo principi
si lo loch no es ulcerat. Pren latuga con-
solda solatrum de cascui. i. manada sia vn
poch picat e premut apres siay aplicat pol-
uora de balaufties e d' roses e ab oli rosat
sien fet empastre. ¶ Ultre segons Quicē.
Pren latuges cōsolda solatru nenuissar:
sia tot pastat e posat sobre lo loch: aqstes
coses cōuenē en lo estat e en lo augmēt: e
en la declinacio no essent lo loch ulcerat.
Pren farina dordi. i. 3. poluora d' escorica
dema granes mig. 3. caps de fimens fres-
ques o sequies e sien poluerizades les ser-
més: apres sia bollit ab aygua e ab oli ro-
sat: e sia encorporat e fet empastre. ¶ Ultre
e acomatexes del dinus. ¶ farine len-
cim farine ordei pulueris rosaz corticis
granatorum añ. 3. ii. armaglos manipulū. i.
incorporei cū oleo rosaz e fiat empastru.
¶ Ultre empastre de dino e de Quicē. e es
dit de arnaglossa. Pren plantae lenties:
pa de sago poluora de gles tant de vn cō-
dalstre parts y guals sia bollit ab aygua e
ab oli rosat sien fet empastre. ¶ Quicē. diu
que cendra de calzer mesclada ab vinagre
fort cura la formiga. Lo Berthomeu a
dit que sia vntat ab algū rob e stiptich.
Sarapio diu que la let dela figuera bor-
da o salnatje cōferet ala formiga e no la
lexadilarat ni estendre en la carn quant
es vntat tot entorn e majorment quāt ab
eles mesclat lart d' porc: mes auāt es fet
empastre de figues verdes q̄ cayen della
figuera ab farina de foiment e aby e con-

feret ala formiga. ¶ Lo Guillelme de varin
ganā diu que cendra de rama de figuera
ab grex posat de sobre subitament toll la
ambulacio dela formiga. ¶ Lo Quicē. diu
que lo vinagre prohibet la ambulacio de
la formiga. ¶ E quest vnguet es del Guido.
¶ oley rosaz cere. añ. 3. ii. dissoluaſ cera
in oleo: deinde ponat in dicta cera e oleo
pulueris corticis granatorum pulueris litar-
girj: ceruse e rosaz añ. 3. iii. e fiat vnguen-
tum. ¶ Empastre que cōne sia ulcerato
ab corrosio. Pren en sens picat. i. 3. mell
mig. 3. sia encorporat ab vinagre que no
sia molt fort e ab aquella aygua que des-
corre dela fment quant estalida. ¶ Ultre
que es de Quicē. ¶ fellis irci. 3. i. rute ma-
nipulū. i. nitri pipis añ. 3. ii. misce cū vri-
na pueri e cum aceto modico e fiat empas-
tru. ¶ Ultre Pren fenta de ouelles fem-
ta de aqua que mējen erbes caldes: esia
encorporat ab vinagre no molt fort: e sia
fet empastre. E per quela materia no se
escampas molt sia posat alentorn aquest
defensiu. ¶ Pren boli arminí terra sigilla-
ta e sia mesclar ab aygua rof e fren que sia
moll esia applicat en la part sana: tempo
si dela terra sigillata e del boli arminí ab
cera se fa vnguent ja es milo. ¶ Sarapio
diu que quāt les amelles amarguans son
mesclades ab mel valē ales ulceres fran-
dulentes e ala formiga. Hui mesq̄ quant
es fet empastre de camapiteos ab mel cō-
glutina les ulceres e prohibet que la for-
miga no se axample ni creix en lo cos.
¶ Lo Guillelme de varingana diu q̄ quant
la escorça del pies picada e mesclada abve
driol tant de vn com daltre: e apres ab oli
de murtons sia fet vnguent lo qual prohibe
les ulceres que son dites formiges q̄
no se augmēten en lo cos e acomater diu
Sarapio e si aço moy val q̄ fins assi auem
dit sien bi applicats troscis andaronis
dels quals ara pose la recepta. ¶ cornū
granatorum. 3. iiiij. aristologie guallarū
non perforatarum. 3. viii. salis armonia-
ci thuris aluminis lac meni. añ. 3. x. calcan-
timirre añ. 3. ii. ter eantur omnia e confi-
ciantur cum vino dulci vel aceto, et oleo
rof: et fiant trocici, apres sien destéprats
ab vinagre no molt fort e sia aplicat sobre

lo loch si sera menester aço val foch per sich e a pruna que son puitiles segons q sera vist p anant. En aço materx vallé los trocichs de calidicio dels quals assí es po sada la recepta. R. calcib no extincte. 3. x. d trib. arsenich. 3. v. acassie. 3. ii. c. f. còficià tur omnia cù aceto vini et postea dissoluà tur cù aqua calcib et calcali et fiat hoc modo. Done calcet et alcali in aqua et agite bene rotu simul et postea celef et tunc illa aqua dicit aqua alcali et incorporesent bene supradicta cù illa colatura et fiant tro ci. Poden se fer aquest trocichs en altra manera segons q posa Galie. en lo segon libre que ha fet al glauco. Si aço no val es menester aplicar arsenicari cò due aly a bas o fer opacio ab ferro foguagant segons din Galie. en lo segon libre q a fer al glauco. La manera de posar larcenich sera dita en lo capitol de carbonde.

Capitol. viij. d formiga miliar.

Segnex se lo sermo q es dela tercera specie d formiga que es formiga miliar. La qual formiga es pustula petita sen blant amill en color e en quantitat. Edonq's una eminancia petita sen blant amill: e prant cò es semblant amill es dita miliar. Es asaber q aquesta formiga es feta de materia colerica mesclada ab fleima o ab alguna melancolia. e aqsta formiga es de mes tarda resolucio q les altres e aço es p rabo dela grossitut dela materia. e axi cò la ambulatina passa en corrosiua. la miliar axi mateix empo mes tart. car la materia dela miliar es de mes difficult adustio: empo sis crema es fe ta pigoz q neguna deles altres formiges e no es maranella. Car p rabo dela grossessa dela materia es d mes difficult resolucio q la ambulatina nlla corrosiua. e p q es pijo. Car la materia p rabo dela grossitut esta mes fixa e mes corromp. e per q es pijo. La sufficiencia deles formiges se pot auer daquesta manera ques seguez. Tota formiga o es de colera sola o de colera mesclada ab fleima o ab melancolia

vencent empo tostems la colera. Si es feta tan solamèt d colera aço es en dues maneres. qo es o de colera natural: o d colera no natural p adustio. Si es de colera natural es dita formiga ambulatina. Si de colera no natural p adustio es feta formiga corrosiua. Si es de colera mesclada ab altre humor es dita formiga miliar. e encare q sen tropien daltres species: axi cò es porralis e ficalis e botoral totes son redoydes ala miliar. La formiga porralis pren lo nò de aqll accident q en ella es car esta penjade cò vn porro. la fiscal es dita dela similitut dla figura. Los senyals dla formiga miliar son aqsts. Lo primer es q la color dela no es molt citrina p rabo dela fleima abans es declinant ablan cor. Lo segon senyal es q aqsta es cotejada mes dentre q neguna: e aço p rabo dela grossessa dela materia. Car souint he vist q es cotenguda e situada entre la pel: e la carn e apar en la pell vna pustula axi cò vn gra d mil: e entre la pel e la carn a concanitat prou manifesta. Lo tercer senyal es q en aqsta formiga noy ba grà inflamacion nitanta con en les altres: per rabo dela fleima qab ella es mesclada. Cap. viij. dela cura dela formiga miliar.

La cura dla formiga miliar ab tres intencions es complida. La primera es ordenar la vida. La segona es anaciar la materia antecedent. La tercera es curar lo loch. La primera intencion es complida axi cò ja es dit en lo altre capitol. E base se be e honestament qo es tempradament e areglada en totes les altres coses no naturals: axi cò ja es e stat dit en los altres capitols. La segona intencion es còplida ab medicines solutiues e ab aterrops. Medicina solutiua segons Quiceni. es aqsta. R. letouari d such d roses turbit pparal de castu. i. 3. e sia destem prat ab decoccio de epithimo o de poli podi o de timi. Embo fa acòsiderar tostems la persona: la edat: e la virtut de aqlla. E de aquesta manera obrant tens intencion a materia colerica: fleumatica: e melancolia.

Hes auant valp aço mater a questa medicina. Rx. maf. pillularū aggregatiuarū. maf pillularū de fumo terre. an. 3. i. et. s. misce & fiant pillule numero imparis. La tercera intencio es cōplida ab empastres & linimentis que es vntament: liniment segos d' Aquicé, en lo principi. Pren gualles nous de ripier e d'la fruyta del tamaril estorces de magranes boli arménies pars iguals de cascui sia tot curyt ab aygua rof. e ab vin agre que no sia molt fort e sia fet liniment. Altred' Aquicé, en lestat e en la declinació pren anfabag ruda e vedriole e sia mesclat ab aquella aygua que deguota dela serment quant estallada e sien fet empastre. Esia applicat sobre lo loch. Ultra medicina de Aquicen, e de Guido. Pren una finement e cremala e de aquella aygua que exira sien vntar lo loch. En lo Guido que si ab aquella aygua son mesclats caps de pexos salats es molt bo e val molt. Ultra medicina de Thederich. Rx. mille folij pitarie, añ. Ad. i. salis parz e incorpo rentur cum aqua currente ex vite e sia fet empastre e val molt en les botoxals. Altred' Aquicen, lo qual en la declinació dis seca fort la sanies. Rx. floris eris sulfuri citrini adusti ptes equales sia tot mesclat ab aygua que de giota dela serment quant es tallada o ab vi e stiptich e apres sia aplicat. e entorn del loch qo es dela formiga sia posat de fensiu fet de boli arménies de terra sigillata e aygua rof. car es conuenient en aquest loch. Lura dela formiga miliar corrosina. Si la formiga es feta corrosina e no se pot curar en la manera de sus dita aquella hora de accor rer als trossichs andaronis e caledicois, que son trossichs posats p lo mesme. Si aquels no valen sia aplicar arsenich o sia remoguda ab ferro calt apressia remoguda la estara e sia curat aixi co son curades les ulceres. Lo tractat de ulceres es asi util. En aquest cas es mestre e necessari posar arsenich moltes vegades. E no es aixi necessari en les altres formiges: car la materia no es tant grossa: e pco es mes abta a resolucion e baste lo q fins aqüi aué dit de aquell capitoll.

Capitol noue de foch persich.

Och persich o ignis saser: o pruna communament en la sua propria significacio so pre sos per tota pustula corrosiva vessicat e cremat e fent el cara aixi co una cōbustio o vn calciri. Ep tal q tu vges be: e apressa pies be la differècia q es entre ignis psic e pruna. Terceramet q la pruna te la rell negre e es enflamada ab inflama ció tirant a rojor algua tāt. Lo ignis psicus es pustula quent la rell algua tant ver mella o roja quasi dient que declina auer mello. Segonamet dich q la pruna e lo ignis psicus differençtan solamet segos mes imenys car tots dos son fets d' materia colerica adusta: empo la materia dela pruna es mes adusta q no es la del ignis psic: e p cōseguēt es mes negre. Ep co as les cautes delles. Terceramet dich q rec tament es appellada pruna aquila pustula que te maior negror e maior adustio. Car senbla ala brasa del foch e ala substancia sua. Embo aquila pustula q no es ab tāta negror ni tant adusta es dita ignis psic. car senbla ala flama del foch en color: car algua tant declina a rojor aixi com la flama del foch e senblati en la substacia car es d' substacia mes subtil qo es mes aguda q no la pruna: p laquall cosa es dit ignis psicus, ep lo q aué dit apar p q lo ignis psicus es mes tost curat q no lo pruna: car la materia es mes sutil. Los senyals d' pruna son aquells. Lo primer q no es en molta eleuacio sensible qo es apparéat ala vista abans en ella es quasi alguna cōpressio e no es marauella car aquila materia es fe ta maleccolica p adustio. Lo segon senyal es q en ella ha alguna aspritud aixi co en lo en petigo: p laqual cosa la tunica no au par maifestamet: car la vna part se eleua latre se cōpre aixi co en la cosa asperge. Lo tercer senyal es q aquila pustula es negre: enflamada qo es entorn del loch. Lo pri mer senyal del ignis psic es q en ell es ele uacio maifesta e no es marauella car aquells apostemias las demes vegades se engedra de colera no molt cremada. Lo segon senyal q en lo ignis psicus ha crosta qb inflamacio e proig prou manifesta,

Capitol. x. dela cura de ignis
persicus e de pruna.

Ela cura delignis persicus e de la pruna te tres intencions.
La primera es deguda ad ministracio deles sis coses no naturals. **L**a segona es igualar. La materia antecedent.
La tercera es regir e gouernar la materia coniuncta. **L**a primera intencion es complida ab coses fredes bi humides: e la sua dieta sia molt subtil. **D**er tal q la sua sâch se asubtilie. **C**ar menester es qd quart de carn e d'vjs: evsd latugues e altres coses semblans e be e honestament se hage en les tres coses. **L**a segona intencion es complida ab euacuacions: fes donq's en lo punci pisagnia dela part contraria: p tal que la materia antecedent no pas en coniuncta: aco emplo se enten quant la materia no es venenosa. emplo si tu no ocuries en lo pain cipi sino en la fi del augment o en leitat: fes la sagnia dela part matixa: **C**ar laz uos vols euacular la materia coniuncta e no la antecedent cō sia ja coniuncta quasi tota. **L**a medicina solutiva sia aquesta. **R**. Elecf. succi rosa. sene preparati. an. 3. i. misceant e sié destéprats ab aygua d'endiuia e sie feta medicina. **L**o letouari d'such de roses tot sol auacua aquest humos sen blans. **A**xerop cōuenient. **R**. Sirup endiue. Sirup. acetosi simplic. an. 3. i. sien des temprats ab aygua d'endiuia e d'ordi. **P**ocio persubtiliar la sanch. **R**. aquam ordey aquam melonis: aquam cucurbite assate in furno musillaginis psilli et fiat potio. **E**n questa beuenda subtilia la sanch. **L**a tercera intencion es cōplida ab empastres e altres coses. Empastre q cōue en lo pain cipi. **R**. farine lenciu: farine fabaru: pub ueris rof. farine ordey. an. 3. i. arnoglos. **R**. mirti guallaru. an. 3. f. e ab oli rosat sia fet empastre. **L**ltre del din, pren lenties e estigué arremular tot vn dia ab aygua: apres ab aquella aygua sia cuyt: plâstage roses egualles puluericades fins que sia espes: apres ab oli rosat sia fet empastre sobre lo loch. **L**ltre empastre de

gualien en lo. xiiij. dela tarapentica: e es de plantage. **L**o Quicenna lo posa asi. **P**ren plantage lenties vermelles: pa de sago o sego tant de vn cō daltre: **L**o Quicenna bi ajusta gualles e sia tot ben cuyt apres sia picat e ab oli rosat sia fet empastre e sia posat sobre lo loch. **L**altra medicina de Quicenna e val en lo principi e en lo augment e en lo estat. **P**ren una magran agra e sia bolida ab vinagre: apres sia picada e sia fet amanera de empastre e sia estes sobre vn diap e sia aplicat. **E** val per aço marauellosament lo empastre de lenties posat en lo capitoll d'formiga: e yo le experimentat. **L**altra liniment. p're gualles e roses e sia bollit ab vinagre e si ajusta vn poch de alium d'roca: e sia fet liniment. **P**ulli? diu q per ignis persicus o sacreep tynya q esdeue al cap dels fadrins o minyos. **P**re ruda saluatge vna manada e fes laneta: apres met la en en vna ob la noua e met bi. xx. 3. d'aygua e. ix. demel e fes que sia tebeu al foche apres donaras de dita medicina algunes veguades abe ure e curaras ab dita medicina amolts. **L**lascorides posa que la ruda cura lo ignis persicus e remou la tinya. **L**o Bartholomeo bi ajusta lo such del fonol e diu mes q la lentia petita cura les ulceres podrides e les cranqnes e arranca: les sordices delles: e si es mesclada ab aygua de mar: cura lo ignis persicus e los floròcos. **E** diu mes quela consolda cura lo ignis persicus: edin aço mater dela matricaria: **E** diu que la sumētació del vinagre lo cura **E** diu q les fulles del papauer de qual se vulla val: emes que lo such del plantas gemesclar ab such de donzel e ab terra de la mola qo es fanch delbaci ont esta la mollà conferent foche sacre. **E** diu mes q les fulles deles violes cuytes ab oli rosat valen. **E** lesfulles deles malues aximater: e les lenties dela aygua aximater valen. **E** posa que les fulles e les flos della guanarera mesclades ab mel valen. **E** mes q les fulles d'la latuga picades e mesclades ab vna poca de sal e posades sobre lo loch es cōferent e val en langmēt e en lo estat e posa q la rasura dela carabaça mesclada ab pa val. **L**o Quicenna posa q la fari

na dels lubins ab farina d'ordi cōferex al ignis persic. Sarapio dix. que la farina del ber: mesclada ab mel es molt cōfrent: e val cōtesti pose que loli de formet e de ciurons aximatz valen. Lo Barthomeu d'varinguana posa que li acassia que es lo such dels aranyons o de prunes bordes lauat e mesclat ab algun vnguent fret axicō vnguent rosat: o algun altre val molt Eruigo ferri trita e mesclada cōfert ignis persico. Sal e vinagre aximatz val. E deuen notar que alguns de aquestes medicines simples desius posades valen en lo principi: altres en lo augment: altres en lo estat: e altres en la declinacio. La qual cosa es remesa ala tua consideracio. Medicina que conue en lo estat e madura: pren figues seques pançes mūdades no' tendres o fulles de noguer: e sino sen troben de tendres ne folles posau ni de seques farina d'ordi tant de vn cō daltre sia tors cuyt ab vi: e siau fet empastre sobre lo loch. E si ja sera madur e hubert es conferent aquest mundificaciu segons lo guido: pren such dapi mel e farina d'ordi: tant quant ni aura menester sie encorporat e fet vnguent. Si quentura la carn se coròpia o se podria: pren los trosichs andaronis e calidicōis e sien posats sobre lo loch: E si sera primer necessari e scarificar sia fet apres sia lauat ab aygua d' mar lo loch o ab lexin. Aço per tal q lo sanch cōgelada no romāqua en lo loch: Apres pots aplicar los trosichs nomenats des temprats ab vi les receptes: dels quals son ia posades en lo capitol de formiga. E fet aço sia remoguda la estara ab aqst vnguent. Dren farina d'ordi mel tant de vn cō altre aygua tanta fins q sia espes. apres sia vn poch bollit e sié fet empastre. Altre medicina del Guille. d'varinguana q remou la dita estara. Dren pegua mel pançes tāt de vn cō daltre sie tot mesclat e posat sobre lo loch. car aço remou tota manera de estara e aporta a sanitat corromp les humiditats e remou la estara feta p la medicina o p la materia. Ali pose que lo sanguina val al ignis persicus o sacre e a putrefacciō: e apolip la letra de ploma te, lop, preneu lo que yullau. e rez-

mon les pistules o crostes del foch sacre. Epulins dix que si es vntada ab mel fa coes de marauelles. Empero deuen notar que quāt se posen los trosichs demüt dits sia applicat entorn del loch aquest de fensiu. Dren bolí armeni aygua ros e vn poch d'vinagre e sia tot mesclat e posat en la part sana e fata la mundificaciō conue lo diabocio que es vn vnguent del quall lo Guic. fa mencio. Encare que no aje po sada la recepta es aquesta Rx. turis yreos aristologie. an. 3. f. armoniaci quartu. s. Incorporant cum cera e sia fet vnguent. E per acomatex val lo vnguent d'litarge lo qual ja es estat posat en lo capitoll de fieu gmon en la fi. E lo vnguent de calç d' sis posat. Altrevnguent marauellos d' Guille. de varinguana. Dren calç q sia lauada sis o set veguades e que sia ben colada e morta sis o set vegades. iii. 3. oli rosat. vi. 3. such de bledes. ii. 3. cera. iii. 3. sia picat lo q se te depicar e sia fet vnguent.

Capitol. xi. de verigues e inflacions.

Es verigues se fan p ebullicio de humor colerich subtil della qual ebullicio se elena materia penetrant. La carn e pertant cō es subtil es detēguda en la pel que es espessa e ari es feta inflacio ayguosa: en la quall es cōtéguda aygua subtil. E aquesta tal es propiament veriga e sembla ales veriges o banholes q fa lo foch quāt algu se crema. Ali cō din Rasis en lo capitol de veriges. La inflacio es feta de humos mes grossos car en loch de ayguositat cōtenē una virulencia cō a sancha subtil quāsi a manera de aquositat. E aqsta tal inflacio se profunda mes que no la primera car es de humos mes grossos. E p cono es propiament veriga sino inflacio. E p tall lo Guic. ha fet capitol intitulat d'veriges e inflacions. Diferenxe empo la vesica q es banbola e la inflacio. car la vesica se fa de humor colerich subtil. E aquesta materia es contenguda entre la vera pell e lo ymē que es aquella pell prima e superficial;

de qual se vol me bire nostre: la qual yment no es vera pell o curyo. E les inflacions se fan de humos mes grossos no podens penetrar la vera pell. p la qual cosa es feta inflacio.

Capitol. xiiij. de la cura de les verigues e inflacions.

I La cura de les verigues e d'les inflacions te tres intencions com ja es estat dit en lo capitol de formiga. E quāt ales dues primeres intencions sia regit atxí cō es dit en lo capitol d' formiga çō es quāt ala vida o regument e quant ala sagnia e quāt ala medicina so/ luitina o euacuatina e quāt als aferrops. La tercera intencio es cōplida ab empastres e altres coses cōuenients. Empastre de Euníc. q cōue en lo principi. Pre lenties fulls d' magraner o dia escorça mirta ro/ ses tant de vn cō daltre pars iguals tant quāt ne vullen sia ciut en ay gua e aps ab oli rosat sian fet empastre. Altre. Pre farina de lenties farina d' faunes poliuora descorces de magranes de cascu. i. 3. e sia encorporat ab oli rosat. e sia fet empastre. E nota q de totes aqstes poliuores q es de gualles e de roses e deno de ciprer de mirtons ab cera e ab oli se poden fer vnguents e valē. Empo no tāt cō los empastres e aço es cosa manifesta als qui enten/ den e be ho cōsiderē: e en tots los capitols legitims e p legir sia aqsta manera dentēdre als legitims. E mes deueni notar que los empastres q cōuenē en lo principi dia for/ migia cōuenē en aço atxí cō es manifest aqui ben: cōsidra: e p çō si es menester sien ap/ plicats. Empo si en les verigues o inflaci/ ons hauia vleraciōs valria aqst vnguēt de Euníc. Pre litarge miç. ii. oli rosat. viii 3. e sia ciut lo litarge ab oli e feta la deco/ ctiō siay ajustat lo arsenich o yreos. E sia ciut e fet vnguēt. Altre. pre fenta de ca/ bie picade yreos armoniach e sia encorp/ orat ab mel tot plegat e sia fet empastre. e sia posat sobre lo loch. Altre medicina de Euníc. q cōue als testicols e ala vergua e al loch p hont les feces se modifiquem e val als labis e val aqsta medicina quāt la ver/ gua o bâbolla es vlerada. R. vitrioli c/ trinivitrioli albi añ. ptes sex folios rosaz

ptes duas e sieben plicat e mesclat ab ayg/ apsia aplicat e fet aço proceyras en la cui/ ra atxí cō en les vleres fetes en senblant loch. Es anāt dich q los empastres q cō/ uenē ales formiges corrosives cōuenē a/ les vleres vlerades e ales infleccions. E si p ventura en les vleres o inflacions la carn sera corrupta val aqsta medicina que es de Euníc. e remou la carn mala e la esca/ ra. R. aloes sarcocolle olibani ceruse viribus/ dis eris añ. 3. f. boli armeni. 3. ii. sia encor/ porat ab vi e sien ne fet troscbs. aps sien despepiats ab ayg e vinagre e sia fet lini/ met e sia posat sobre lo loch posant vn epi/ thima sobre altre: e encare q ab aqsta ma/ nere se puig remoure la mala carn axima/ tex se pot remoure ables coses dñit dites. Encare ab altres coses car ab vnguēt eg/ i psiach posat en lo capitol d' tranqna: o ab vedriol cremat o no cremat segōs q la ne/ cessitat d' loch o requer: e aximater ab al/ tres coses. Remoguda la carn e feta la ex/ tēcio sia cōsolidat lo loch ab vnguents cō/ siderant enpo tostamps la cōplexio d' mē/ bre e la natura de aquell.

Capitol. xiiij. de essere.

Esere es pustula petita ample qua/ si atxí cō vnaveriga encare q desse resca ab la veriga. car dela veriga bi/ humitat e ayg cōmunamēt e d' esse re hit carn. Es dōqs lo essere pustula sen/ blat a pustula causada p puctura d' ortig/ o de vespe o d' formiga. E aqstes pustules es dñenē en vn loch a vagades e sō tres o quatre o mes e algunes vegades prenē grā part d' cors altres vegades tot lo cors e fā en gusties e enaço an differēcia ab les veri/ ges. Aqstes pustules solē esser no menads sīria o sīra e son setes que gdes de materia fleumatica salca e canagdes d' materia san/ guinfa. La materia fleumatica es feta sal/ ga p la adūstio d' colera. La engustia della es mes denit q no d' dia p rabo com dñit son tancats p rabo dia frigiditat del ayre p rabo dela qual clausura es retēguda la materia e no pot exalar e atxí causa angu/ stia e tristicia. E de aço pots inferir que lo bani della ayg calda ajuda molt en aqsta tols. car p lo bany se obren los poros: e ex-

ella la materia e p raho de dita exhalacion causa engustia. En po deuené notaryna cosa q si lo essere sera de sanch e no sera fe ta sagnia en lo augmēt. lo pacient caura enteriana e no es marauella car la sanch que fa lo essare se conuertex en colera pla qual cosa es feta tersana: e p lo q auē dit apparē los senyals e les causes de essare: edella no parle mes.

Lap. viii. dela cura del essare.

La cura d'essare te dues intēcōs

I La primera es ordenar la vida. la segona es anacuar la materia q es depart d'intre. Jo comēça ala segona intēcio. Primeramēt tu faras sagnia d'la vena cōmuna, car lo essare no es causat si no p ebullicio dela sanch. apies sia feta so licio d'vêtre en aqsta manera. R. electua, succi rosa 2.5. iiii. o mes segōs la necessitat e sia feta medicina ari cō es dit en lo capitol de erisipila. L'altre intēcio qo es la pri mera es cōplida ab coses ingrossants la sanch vsevi d' magrane e coses acetosofos e mes let acetose e decoccio d'leties formet cuyt ari cō quelques de veguades jo be es perimētat les viādes cōueniēts son. pren lenties e sien cuytes ab vinagre e mēge d'aqlles: quart se d' coses caldes, inclusimēt vse coses fredes. trosichs de anich cō uenients. pren trosichs d' espodi cāforats 1.3; e siā donats a beure ab vi d' magrane. Lo cōtesti posa q les fulles d' olinera ver des o seqs picades e posades desus valen al essare e ala formiga Sarapio diu q qnt les fulles d'les cols son bē picades e es fet empastre deles o ablet dordi cura la esca bia e la suria q es lo essare. Lo Eunīc. posa q les fulles d'la fignerā son posades sobre lo essare e sobre les vlceres d' grosses humi ditats. E diu encare q lo coriādre ab mel e oli cōferex al essare e als vestigis d' foche. Biascondes diu q lo coriādre humit ab mel e ab pāces fet empastre val. Sarapio posa q quāt es fet empastre d'ls poros e d' sumat remou les vernicas e val al essare o cura aqll. Lo barthomeu d' varing. diu q sien fulles d' porros q no siē tres plantats en po si la materia q fa lo essare es fleuma tica salsa qo es salada es curat d' aqsta ma nera. Primeramēt pren pindoles d' fum

terra o dela cōfeccio de amet e lo arerop sia d' fum' terre ab ayg d' endimia e d' fum' terre, e la virtut d' turbit val en aqst cas benēda de Eunīc. prē magra q es terra ver mella q segōs lo pādecta be d' babilonia e de capadociae sia destempada ab ayg de pluga e sia donada a beure. Altredemastex. R. calamēti spodij rosa 2.5. iiii. canfore gran. iii. e ab vi d' magrane sia donat al pacient lo essaresies de materia fleumatica baurachina. E p acomatex val lo saffra si es donat a beure al vinagre. E nota q en aqst cas segōs Eunīc. no cōpe texen medicines lo cals car lo essare no sō sino pustules senblants a pūtures d' ortiges si donq's no se apauen. E nota q en cas q la materia a correges en vn loch ep la sua ebullicio se eleuas qo esp la bullido dela sanch en tal cas. tu de veure primer la specia d' apa e segōs la especia d'lla de procebir en los se temps e en les euacuacions ari com es cosa manifesta p les coses dites e per les ques dirā.

Lapitol. xv. de cranquena;

astaqlos e estiomenus.

III aqst loch es cosa cōneniet plar de cranqna astaqlos e estiomenus. prant cō deles apas e pustules d' tes se segue xē cranqna ostiomenus car aqsts son via a putrefactio d' mēbre. Cardiu lo Eunīc. q lo fimo d' aqlles es proporcionat an aqsts algū tāt quasi volēt dir q entre ellis ha alguna similitut p q d' aqlls se segue xē aqsts ari cō ja es dit. E d' q es dit se solta vna qstio q poria esser aqj moguda o de manada. E es la qstio p qui na causa lo doctor e fet assi mēcio d' cranqna e astaqlos cō elles sic vleres e no apas. La resposta es la priu manifesta delli q fuis assi es dit en aqst capitol. E encare pode dir q ari cō ignis psicus e prima differēxe segōs mes e menys. aximater cranquena e astaqlos e ostiomenus differēxe segōs mes e menys: e p co lo plar de aqsts co es dela cranquena astaqlos e estiomenus es semblat al plar d' ignis psicus e d' prima car ati cō lo ignis psic e lo prima differēxe segōs mes e menys. aximater cranqna e astaqlos e ostiomenus. E de aco q es dit si be o cōsideres bas la differēcia entre cranquena e astaqlos

Ios e ostiomen? E dích vos q̄ aq̄stes com
mumamēt son fets p corrupcio dela cōplex
io del mēbre o p alguna altre cosa prohib
bit q̄ los sp̄its vitals no passen en aquell
mēbre o p tots dos çō es p corrupcio de cō
plexio o p no poder passar los sp̄its vi
tales. Si la cōplexio del mēbre es corrōpu
da romā lo mēbre inabill a recepcio deles
opaciōs dela anima, e p aq̄ra rabo o occa
sio sia mor car la cōplexio sua es corrōpu
da p tal cō anagades lo metge o cirurgia
posa en aq̄stas apostemas coses mes fredes
q̄ la dispositio del mēbre no requer; per la
qual cosa es constipat o opillat lo mēbre la
qual constipacio o opillacio veda e prohibeix
q̄ los sp̄its no pode venir en dit membre.
e aq̄sta cosa tal es deue souint an aquells
q̄ passen p neu. Segonamēt es corrōpu
da la cōplexio del mēbre. p çō com les vlc
res han menester esser desecades e lo cirur
gia aplicar bia oli o algun altre cosa hu
mida p la qual cosa se causara molta humi
ditat dela qual se engēdrara molta podri
dura corrōpent la cōplexio del mēbre. E no tā solamēt se corrop lo mēbre p molta
infrigidacio e p molta humiditat mes en
care p molta calor e siccitat. E en quare p
la mala qualitat dela materia la qual so
uint es verinosa e tu mateix cōsidera les al
tres coses. E terceramēt es corromput lo
mēbre axi cō jo edit ptant cō alguna cosa
veda q̄ los sp̄its no venē als mēbres o mē
bre. la qual prohibicio se fa en dues mane
res. La vna es p causa primitiva axi cō es
fort estretura del mēbre prohibint que los
spiritu no poden venir al mēbre. E n altra
manera p rabo de alguna opillacio essent
en lo mēbre: e aço es cosa manifesta. E de
aço q̄ dit es pots inferir q̄ la corrupcio d̄l
mēbre se fa en tres maneres. La vna es p
rabo dela corrupcio dela cōplexio d̄ algū
mēbre pticular. Segonamēt p q̄ los sp̄
its no pode passar als mēbres p alguna
cosa q̄ ho veda. La tercera es p la vn e p
laltrc. çō es p corrupcio e p prohibicio. Bi
ren donq̄s q̄ cranq̄na es quant la carn. E
la pell del nobre es corrōpuda algun tant
no es Emporat̄ corrupta q̄ perda lo senti
ment lo mēbre: e lauos es dita cranquena.
Es feta aq̄sta cranq̄na no cōmēcant sino

cōsecutiuamēt car en los demes es feta se
guint los ap̄as sanguinis ja dits. Quant
donq̄s tu veuras la apostemacio grā e ab
dolor e ve manifestament q̄ a quel ap̄a es
primit de digestio çō es q̄ nos pot digerir
E ve q̄ la dolor se apoqx e la tumor algū
tāt se animua, e la color se pmēça a altera
tera e dcinar a negror o blanor escur e a
verdor. Laus tu pots dir q̄ lo loch se en
crāq̄na. quāt se corromp la carn ental ma
nera q̄ totalment pda lo sentiment: lauos
es dit astaquilos elauos la corrupcio ba
sta fius al os. E quāt lo loch se cōmen
se amollir e humectar e la tumor se remou
lauos pots dir q̄ la cranq̄na passa en asta
quilos e q̄ la putrefaccio es ja cōfirmada
Quant la carn e los ossos e los niruis sō
corrōpus lauos es dit ostiomen? axi com
dii lo Albucasis. E din se ostiomen? qua
si enemich e cōtrari del home. E p lo, que
aiē dit se mostra que la vn es via al altre
car la cranquena es via al astaquilos e lo
astaquilos al ostiomen?. per la quall cosa
son posats tots en vn capitol. E quant en
lo ostiomen? ha mala odor o pudor es dit
insepabile çō es incurable: e lo q̄ es podrit
per la sua agudesa passa en la part sana
e corrōp aq̄lla: e d̄ aço pots arguir que lo
humor es gros e agut. Ambula donques
e camina aq̄sta corrupcio p los mēbres axi
co lo foch per la lenia sequia.

Capitol. vi. del acura dela crancrena.

La cura della crancrena te tres
intencions. La primera es hor
denar la vida. La segona es
igualar la materia antecedet
La tercera es regir lo loch al
trate corrupta. La prime
ra intencio es complida ab coses fredes
vſſe donques aygua dordilab pa nullat:
vſſe brou de guallines alterat ab letuges
E majorment si aura febre eno sols ab le
tuges mes ab carabaçes e ab agras o co
ses aceroses. E vſſe letuges carabaçes evi
demagrane. E quelques veguades vſſe
triague e aço per los fums e vapors alle
nats al cor. E mes vſſe de quelques coses
cordials e vſſe quelques aygues purificas

la sanch. Així com es la aygua de fumus terre e de borages e de buglossa e de moltes altres q nia. La segona intencio es cóplida ab sagnia e altres coses. Si a don ques feta sagnia segons que tu veuras. car de aço no pose regla. vñse coses mundi sicás la sanch així cō es dia catalí cō cassia ffr. tamarindis fumus terre polipodi e dí aterop del. R. Sirup acetosi simplic. 3. ii. e sia destempiat ab aygua de endiuia e de fumus terre e sia donat. La mediciña solutina es aquesta. Dren letouari de such d' roses. ii. 3. sia destempiat ab aygua d' endiuia e pots ne donar majoro menor quantitat. e aço segons la virtut del pacient. La tercera intencio es cóplida dela manera q din lo Quic. En lo principi sia posat aquest defensin. Dren bois armeni terra sigillata e sié encorporats ab ayguas evinagre e sia fet en forma molt liquida pertant cō desimater se endurex molt. Eltres defensi se poden fer de aquesta manera co es de such de solatriu e de erba vermicular e de consolda de plantas de latuges de endiuia e d' molts altres. E aço sia posat entorn del loch q es en la part sana. E tu mateix pots fer moltes maneres defensins. E fet aço cō la negror se comence a demostrar e scarifica lo loch profundament ab vna lancet. Algunes vegades de sagnar les venes que apparen entorn dell loch que son petites. E si sera menester aplicar bias sanguiners. E feta la escarificacio lana be le loch ab aygua salada o ab lexiu calents. E aço per que la sanch congelada o coagulada no romanha en lo loch. E sobre lo loch posaras em pastre quedisseque e prohibesca putrefacció: e es aquest tal. Dren farina de faues farina der e sia mesclat ab aterop acetos: e vna poqua d' sal e sia fet empastre. E segons lo Guido dues reguades lo die lanaras lo loch ab vinagre calt. Car totes aquestes coses prohiberé putrefacció. Jo he acustumat tostempis lanarles ab lexiu. Lo Quicenna posa que lo vinagre prohibeix lo adueniment del apostema: e la ambulació dela crancrena e ajustay que prohibeix ambulació de tot apostema. E mes posa que quant del rau ab mel es fet em

pastre aràqua. la vlcera en cranquenada entregament. e aximateix obre sobre lo en petigo. Lo Galien posa quela decoccio dels lobins es conferent ales crancrenes. e ales vlceres d' mals maneres. Biascorides diu que la farina dels lobins cura la crancrena e les males vlceres e dissecca aquelles sens mordicacio. Lo Guillelm. d' varinguana diu que per consell de Quic. ell ha esperimentat la dita decoccio sobre les cràcenes e diu que prohibeix la putrefacció deles sens corrupcio. Biascorides posa que vna esponge banyada ab cédra de rames de figuera cura la crancrena. E si les coses dites no valien siay posat salsa ment o vnguent egipciach. La recepta d'l qual es assi posada. Dren verdet melalú e vinagre pars iguals e sia mesclat e fet vnguent. Epres sia posat sobre lo loch matalt. Aquest vnguent fa caure la carn mala e prohibeix putrefacció q raho dela siccitat. E nota que segòs com lo volras fer fort si augmentaras les coses fortes q son en ell així cō es lo verdet. E aço siq remes ala tua consideracio. E pertant co aquest vnguent causa escara tu de remoure aqüs la cautamet. E aço per amor deles venes nírmis e arteries tu remouras aquella segons que sera necessari. Algús la remouen ab an suges com es lart o mateg e altres ab rasor que no sia massa talant. E aço fan ab cautela prenen ab lo vnci. la escara o carn mala ja dissecada ab lo vnguent. E posarias del dit vnguent tantes vegades quant sera menestet e tantes vega des com posaras del vnguent altres tantes remouras la escara. E jo acustumat a pres de auer remoguda la escara lanar lo loch ab lexiu e apaes dissecar: apres tornaria posar del vnguent. E aço feya tantes veguades fins que la carn mala tota era remoguda o al demancho la major part. E si era feta decoccio de roses e d' gualles e d' camamilla e ab aquella decoccio era la uat lo loch en tal manera com es dit seria vtil i bo. E remoguda la escara valaço. Dren mell miç. rr. rouels de o' criso quatre. farina d'ordi tanta quant ni aura mestier per espeir. e sia fet empastre e posat sobre lo loch. Jo acustumat de posar such biiij

dapis e es bon mūdificatiu ab farina dor
di e fet aço soldar ab lo loch segous q̄ tu
veuras la necessitat o dispositio del mem-
bre, e aço e sta en la tua discrecio. P̄me-
ramēt empo sia mundificat lo loch ab mū-
dificatiu dapis lo qual es posat en lo capi-
tol de igne perfico.

Capitol. xvij. dela cura del aschaquilos

Hel cura del aschaqlos quant
ala primera e segona intēcio
cōue abla crancrena, empero
quāt ala tercera intēcio diffe-
rexe, e aço es quāt la carn se
corromp. El quest empastre
cōue en principi del aschaqlos e dela cran-
crena. Pien farina de faves farina dordi
lauor de ortiges de cascu. i. 3. e sia compost
ab such de donzel e ab mel e sian fet empas-
tre. Altredē Eunīc. q̄ conue a remour la
humiditat en lo principi. R. aristologie
rotude guallaz ciprisci mumie mirre .an.
partes equales puluerizent omnia apres
sia posat sobre lo loch. Altredē Eunīcen.
Pien draguātū q̄ es caparoirs sia destem-
prat ab ayḡ d̄ solatrū apies siabany at vn
drap esia posat sobre lo loch. El quest de-
fensiu de gualien sia posat en la part sa-
na. Pien oli rosat. iiiij. ȝ. cera. iiij. ȝ. e sia en
corporat; e quant sera fred siay aiustada
mīg. ȝ. de cerusa lanada e apres siay apli-
cat vn poch de opis e de insquiam poliori
zats; El si la carn sera corrupta e vols aq̄s;
la remoure val aquesta medicina d̄l Guin-
do e del Thederich. Pien arsenich. i. gra.
o mīg gra segōs q̄ tu veurase e sia mesclar
ab aqua liquor e apres en dita liquor sia
banyat vn drap e sia posat sobre lo loch o
siay posat mīg gra de arsenich sens negri
na liquor. Algūs la remouē ab trosichs
calidiconis e andaronis aplicats de sobre
o ab ferro calt. e si vols remoure la escara
e mitigar la dolor val aq̄sta medicina del
dinis. Pien farina de ordi farina de seni
grech semēt deli maluins tant devn com
daltre sia bollit e picat apres sia posat so-
bre lo loch car remou la escara e mitiga la
dolor. Lo guido remou la escara ab mā-
tega. El si apres de auer remoguda la esca

ra vols muhdifficar val aço. P̄mīg. ii.
d̄ mel q̄tre rouels de ō crūus farina dor
di tanta quanta ni aura menester p̄ espe-
cir e fet aço p̄ espay de tres dies. alguns a
pres bi aiustē vna pocha d̄ mirra. En a-
quest empastre es menester q̄ abans q̄ sia
posat q̄ sia lanat lo loch ab vinagre la can-
sa p̄ q̄ es ja manifesta p̄ lo q̄ anē dit. Lo
Eunīc. pose q̄ p̄ lo ostiomēn sien cuytes lē-
ties ab aymua de mar. e acomater dīs dīs
lobins e pose q̄ prohibere lo angmēt dela
putrefaccio. Biascorides posa q̄ les ful-
les dela oliuera saluarge cataplasmas
e aplicades ab mel d̄ negē e disseque e dīu
que acomater fan les fullles della guauar
rera masteguades. Jo dich q̄ les feces dī
vi ab alnn tant de vn cō daltre dissequen
lo aschaqlos e altres ulceres difficills. En
no es marauella car tanta es la caliditat
e siccitat delas feces del vi q̄ fa flux deuen-
tre e aço es medicina solutiuia dels espas-
nyols. En q̄t algunes velles doctes volē
auacuar per lo ventre posen d̄ dites feces
en lo quemengē. Lo gualie dīu ari que
en los delicats ussen dela en lo aschaq̄los
e podridures e en les ulceres de mala mo-
rigeracio. En lo libre d̄ euxumia en aq̄st
cas ussen nō de riprer ab farina d̄ foamet
q̄ no sia passada. Elo gualie dīu q̄ sia fet
ab farina dordi la quall cosa crech sia mil-
lo. Apulius pose q̄ p̄ aq̄stespacions e per
totes duricies. tomētilla cuyta ab vinaȝ
e picade apres aplicada val al aschaqlos.
e totes duricies remou maruellosament
e si es beguda totes les duricies e tumos
cōpren e estreny. La rell del pantaffilon
cuyta ab vinaȝ e posada de sobre val. aco-
mater fa la ruda cuyta ab vinaȝ e ab
oli. Lo Guille de paring. dīu q̄ ell ha es-
perimētare en les sobre dites malalties. lo
such del saltandre mesclar ab mel e ab ols
e apres fet empastre. A medicina q̄ remou
la putrefaccio e la podridura e cōserna lo
loch sa. P̄mī verdet mele aliū pars iguals
e sia posat d̄ sobre aço es lo vnguet geps-
ach. El fet aço mūdifica e encarna lo loch
ari cō ja es dit souint en altres lochs

Capitol. xvij. dela cura del ostiomenus.

Ho ostiomenius lo mèbre es corromput: p la quall cosa es menester q sia sarrat ab una ferra petita fins ala part sana apres lo de calterizar pa mordela corruptio e alteracio remanent en lo loch. E aco de fer ab foch o ab altre cosa: e de posar deffensiu en la part sana axi co es dit de sobre en la cura de aschaqlos. E si vols pots alterizar ab poluora de affrodillis o ab ayg fort: abla q sapare loz del argent o ab altres medicines denant dites. Apres sia remoguda la escare: e apres sia ben igualat los car fino es ben igualat nos pot engedrar carn sobre ell. apres sobre lo dit os sia engendra/ da carn ab poluora de aristologia yreos e ptant co lo loch essech la medicina q te de engendar la carn. En tall loch deu esser molt seca axi co diu lo Unic. en lo tractat de naffres. E fet aco sia siccatrixat lo loch ab vnguents siccatrixati e ab poluores segons que a tu sera vist.

Capitol. ix. De carboncle.

Mcare q los moderns appellen o digni al altoim carboncle. E antrax segons algus jo hi atrob diferencia entre ells co es entre carboncle, e antrax car lo antrax es fet d materia mes verinosa. Louenem empo car tots son fets de materia verinosa. empo mes verinosa es la que fa lo antrax differenciat donqs tam solament segons mes e menys. E algun altres dié daltra manera e dié que no differenciat es dit donqs carboncle p co com en los demes sembla a carbo. e es dit antrax p co co designa les coses interios co es lo cor. E d aqusta carboncles nja d tres maneres. co es de negres: de roigs estus: e de citrins e foschs quasi volent dir q alguns son negres altres son vermells escurs e algunos son citrins e foschs e ab banbolles e escares en ells apparents. E lo carbócle negre es fet d materia malecolica adusta e p co es pigor q negun altre: car la materia es in abilla resolucion e es verinosa. Lo roig es fet de materia sanguinea adusta: e ptant co aquest humor de q es fet entre los altres es mes benigne. p co es menys mal q negun dels altres. E lo citrifosch

es fet de materia colerica adusta. e ptant co aquesta materia se ha migenterament entre les altres materies. pco aqust carboncl desera migester entre los altres carboncles. E lgunes vegades es deue lo altro im en los emperors e de aquells que son negres pochs ne escapen si son fets en los emperors o prop de algun mèbre noble. Ultra letra te o en lochs prop dell cor. e lo millor de tots dels quall mes ne escapen es lo roig. e es deue encare en altres lochs. E es deue especialment en temps d pestilència e en lo augri ne en lo qual temps los humos so mes adults q en altre temps en aquell temps donqs se atroba mes materia de carboncle dela quall cosa apparen los senyals del carboncle o althoin. Per la quall cosa deuen considerar q si lo althoin o carboncle sera ab vomit o ab profunditat de somni. co es que dormia molt fort. e ab submercio de pols co es q lo pols del pacient sia profund e patit e q tinga basques. e sonfort e que la sua color sia alterada. L'auors tu pots arguir que es mortal. E aco si apparen molts senyals de aquells dits. car es senyal que la materia va all cor per les venes pulsatils que son les arteries. E si noy hura negun senyal dels demunt dits pots dir e arguir q no es molt mal. E es anant denen notar q si lo carboncle apar en neguna febre aguda q aquella tall febre es mortal e maioremnt si dell carboncle se segueix la febre o dela febre lo carboncle. E aco es lo que ha dit e notat yopcras. en lo primer dels pronostichs. En lo pronostichs. xv. dient axi si en los cos del malalt haura antrax o carboncle. Los quals vingué abans dela mala tia o sobre venguen en aquella es menester attendre q si tal pustula es secca o sens humiditat ab color verda o citrina o blaua aquella es senyal de mort propinqua. E la causa p q es tant co significa materia corrupta e verinosa esser còtéguda en les venes la quall materia fa febre p la quall cosa deuen arguir que es mortal. E deuen empo notar vna cosa q si p causa dela calidirat del carboncle en aquell tal carboncle se segueix febre no es axi senyal de mort co si p la febre se seguia lo carboncle en tal manera q la fe
b iiiij

bre fossa causa del carbonde car lauos po
ries dir e arguir q̄ es mortal. E tu lauos
cōsidera lo carbōcle car cō tu ueuras que
ell se dissecra eno lança lo que deu lançar
en temps degut e cōuenient arguoex q̄ es
mortal e es senyal vorissim car p ell argu
sim debilitat dela virtut no podē regir ni
gouernar la materia per la qual cosa se
seqñet mal o la mort

Lap. xx. dela cura d̄l carbōcle.

ILa cura de aq̄st carbonde te qua
tre intencions. La primera es or
denar la vida. La segona es con
fortar lo cor. La tercera es auia
cuar la materia antecedēt. La quarta es
regire e gouernar la materia coniuncta.
La primera intencio es cōplida ab ad
ministracio deles. vi. coses no naturals.
Pumerament donqs mēge coses fredes
ja dites en los altres capitols axi cō sō la
tinges vi demagranes e ordiat. E si bau
ra febre e sera flach vſſe brou de guallines
alterat ab carabaçes o ab agras o ab al
gunes altres coses. E si la virtut es fort si
en li donades lentes parades ab vinagre
Lo vi q̄ el beura sia d̄ magranes o aygua
bordi ab sucre rosat Lo vi ben ayguat es
coferent en aq̄st cas. Dorma poch e aço p
que p lo molt dormir la materia no sen en
tras en les pars d̄ dintre e aço es cosa ma
nifesta a tots. Layre hot ell habitara sia
alterat ab aygua ros o vinagre o ab los
dos tots mesclats pot se mesauāt alterat
ab fulls de sep que son panpols vert e ab
fulls de salzer e de violes e de nenuffar d̄
aygua. E algunes veguades los matins
vſſe triaḡ car lo L'enfranch d̄i maruel
les del vs della ela quātitat es. ii. 3. o. i. 3.
e miſḡ sia toſtempſ alegre e sens tristia e
fra. car segons q̄ pose la Gualié en lo ter
cer del regni La tristia e la fra destroxe
la virtut e en totes les altres coses no na
turals se aje be e honestament. Siē don
ques regits aq̄sts tals axi com son regits
los que han pestilencia: jo be acustumat
en aq̄sts e en los de pestilencia alterar les
viādes en aq̄sta manera. Pien boli armi
ni sumach e sia posat en vna peça d̄ drap:
ben blanc o en un sandat e apres bulla ab
la carn e ab lo brou fins a tāt q̄ lo brou sia

cuyt: apres sia p̄sa la dīta peça de drap o d̄
sandat e sia p̄muda apres sia laçada la co
sa q̄ es dintre lo drap. E nota q̄ entre to
tes les coses prohibints putrefacciō sō aq̄
stes q̄ desus he dites. La segona intēcio es
cōplida ab coses cōfortas lo cor e val aq̄st
epitbima. Pien corall blanch o vermel ros
ses vermelles sandils blanchs e vermelles
spodi miſḡ. 3. de cascui. canfora dos grans
e sia mesclar ab ayḡ ros e d̄ mellisse e d̄ bu
glose e sia posat sobre lo cor: ab vn drap d̄
grana. Lo bru pose q̄ aq̄sta cosa odorisse/
ra val. Pien roses sandils miſḡ. 3. d̄ cascui o
i. 3. e vn poch d̄ canfora e sia mesclar ab ayḡ
ros en vna ampola e sia feta cosa odorat
Letouari cordial. R. diaboragmati dia
buglossati zuccari rossaz an. 3. i. miscean
tur e fiat electuariū cordial. Des auāt
dich q̄ aygua d̄ buglossa demollissa e d̄ bo
ragens e de acetosa denē esser mesclades
ab lo vi e ab aq̄stes tals aygues de aygr
o téprar lo vi: o mes clar les ab al guna al
tre aygua e apres sien meses al foch a bol
lir vn poch. Des auāt val la cōfeccio de
sus dīta eles poluores cordials deles com
munes descripcions e aq̄lls tals sō ja ma
nifestes a tots. La tercera intencio es cō
plida ab sagnia e solucio de vêtre. Prime
ramēt donqs sia feta sagnia en lo princi
pi dela part cōtraria axi cō manē los do
ctros e la causa es ptant cō la materia en
care no es decorreguda al loch malalt. En
los altres tēps com es lo augment en lo
estat tē, manē q̄ sia feta p la part matixa
car lauaos la tua intēcio es auacuar la ma
teria d̄ loch. baon es cōtéguda e aquella
atraure d̄ part d̄ foia. La medicina solu
tina es aq̄sta. R. vjolaz tamarindor mi
rabolanor citrinor e indor an. 3. f. bullis
anf e in ista bullitura distēperet electruim
suic̄ rosaz. 3. i. 2. f. vel. 3. diagmas. Lo axe
roppien arerop de endiuia o arerop ace
ros simple o de ponir q̄ es millo e sia des
téprat ab ayḡ d̄ mellis e debuglos o de bo
rages o d̄ endiuia segōs q̄ a tu fa vist. Lo
gundo lo a la triaḡ ab ayḡ de ascabiosa: o
ab decoccio ab dilla çō es dila scabios abâs
de dinar p. vi. bores. La quarta intēcio es
cōplida ab deffensi e ab empastres e vall
aq̄st deffensi e es d̄ Guille. de silicet Pien
vn troç dedrap deli foradat en lo miḡ se

gons la quantitat del carboncle e sia banya da ab aygros e vinagre e sia applicada al loce e sia souint banyada aquella tal peça de drap. E mes aquat p acomatex conuené los defensis desus dits. Altres defensis, prie oli ros, oli demurtons oli de nenufar oli de mastech de cascui mig. I. siá mesclats; e siay mesclada vna pocha de cera e de vinagre e sian fet vnguet. E aquist vnguet defensa la part sana. Be moltes altres maneres de defensis? si podé fer los quals p tumatex sien vist. E fet de aquista manera si la materia sera molt mala e desi dona poch temps e poch espay de mortificar ab arsenich en la manera que es dit en lo capitol de cranquena. La qual cosa conexeras p lo que aué dit en lo capitol present gran dissim adjutori dona en aço que es a saber lo arsenich o sia mortificat ab aygna fort. Emolts posen moltes coses p mortificar lo carboncle, car algú hi posen la rellde; la ví dalba que es lo vediella alguns altres hi posen a pitranari altres hi posen vna herbe que diu siclamela qual en altra manera es nomenada pan porcins. La qual erba es tant aguda e tant fort que fa auor tar les dones. Alguns altres hi posen verder. Alguns altres hi posen canstich fet de aquista manera. Dren calç vina mig. It. arsenich softimat. I. I. sabo negre tancat ni aura menester e sia mesclat d'guardamé. Altres hi posen calç vina ab sabo, algú altres fan de aquesta manera que es que n'en vna càdela ençesa e fican la cap per a valle fan la degotar sobre lo loch; e aço es lo modo de Guillé de silicet e d' moltes altres maneres mia d'aquistes medicines se gons que p los doctos es posat e en la apposicio de aquistes medicines tu de considerar lo loch e mes que de tal applicacio de medicines no té seguesca deshonor quasi dient que sia fet ab molta discessio e aco basta per a lo membre no sia destroyt. E si p raho del caltiri se seguer dolor vall aquist empastre. Dren farin a dor di sement d'li e d' senigrech malmins e sia bollit en ayg: apres sia posat sobre lo loch. E si vols veure lo carbó de si es mortificar tu miraras al entorn del si apar un sercle que ell se sapare dia carn sana laous de posar coses putrefactines. així com son coses grases e aço p tal que sia re-

moguda la carn podrida. E si tu de que en torn del carboncle que es prop la carn sana se facé vexiges lauos pots dir que lo carboncle no es mort abas crex e augmenta segons que les vexiges mostré. E feta la mortificacio ablos medicaments desus dits si algú membre no enpatxa la apposicio de tals medicines cosolda lo loch. E primerament tu mudificaras ab mundificaciu dapit: Lo qual es posat en lo capitol del ignis psic apres en carnaras en cosolidaras lo loch. E jo he acustumat de mudificar tan solament ab such dapit car fa marauellosa mudificacio. E si la materia no es molt maligna e dona d'simata temps e espay obseruada. La primera e la segona e la tercera intencio tu de escarificar lo loch e feta la es carificacio de lauar lo loch ab ayg salada o ab lexiu calents: e aço p que la sachs nos congele sobre lo loch. E fet aço sia posat aquist empastre de llinic. Dren figues lanat e mantega pars iguals sal picada, vna pocha sia mesclat tot plegat e siá fet empastre, car aquist empastre obre lo carboncle. Medicina del Thederich p acomatex. Dren un vermel de ou o dos siay aplicada vna pocha d' sal picada esia fet a manera de empastre e sia posat sobre lo loch. Jo he acustumat de mesclar ab aquists que es ab lo rouell del ou e ab la sal vna pocha d' poliuora de cosolda dins un morter e mesclar ho en tal manera fin que tornar en forma d' vnguet e beuist que valia marauellosa met. Altret del bru. Dren figues ben grases e ab mostala e oli d' liris sia picat e mesclat tot plegat. aximatex valé, les pàces ab oli e ab un pocha d' sal picada. Altret del roger e del Thederich Dren cosolda maior e pica la entre dos pedres aps sia posada sobre lo loch car segons los antichs mortificava p la sua propietat e es colla que sonint be feta e vista fer. Altret segons los quatremestres prie escabiosa e picale apa aquell such sia donat a beure car aquists apas se resoll insensibilemet e los que son d' dintre lo cos. Altret del facineri. Re. radicu apis ramoz scabios rostri marubij farine frumenti seminis li ni mellis ansugre veteris coquant omnia cum vino e sian fet empastre. Altredell Guillem de silicet. Dren armoniach. I. I. tremetina. I. I. I. sian fustos al foch apres

siē encorporats ab mel rosat e ab farina d' senigrech e de sement d' li. **L**o ysach posa q̄ lo leuat ab sal e ab oli mesclats madura e obre los carboncles. **G**iascorides posa q̄ la femta dels coloms picada e mesclada ab vinagre romp los carbōcles. **Q**ui ranus diu q̄ la femta dela pātera ab lart de porcb mesclada apres vntar ne lo loch cura e romp los carboncles. **F**idelis ha dit q̄ lo plātaje vert o sech aplicat sobre lo antrax cura aquil. **L**o **A**uic. posa q̄ la sertonica sana e remedia los apas o los carbōnes e prohibeix lo estiomen. **S**ara pio pose q̄ la rel d'ls affrodilis ciuyt a ab fces de vi: apres fet empastre conferex ales vlceres sordides e corrosives e al carbōde. **E**mes diu q̄ la sement dela niella mesclada ab yrina antig. apres sia posada sobre las verucas e carboncles remou aquells. **E**diu que la assa q̄ es la assa fetida mesclada ab nitx q̄ es sal gema e ab ruda e ab mell apres posada sobre lo carbōde es singular adiuutor. **E**mes diu q̄ vn empastre fet delsaliandre ab mel cōferex als carbōdes. **L**o **G**uille de varing. diu q̄ ell ha experimentat p̄ los carboncles la cédra bol lida ab oli apres posada desobre fins alla ruptura del apostema: apres sia curat ari cō les altres vlceres. **E**aço he vist obrar e jo ho he obrat. **N**es auant dien alguns q̄ si al pacient es donat a beure palmacristi q̄ es especia desacirions subitament sanha los carboncles. **E**ximatez es dit p̄ los experitissims q̄ la consolda menor q̄ en altra manera es dit herba vēti la qual entre nosaltres es maravillosa que si es picada entre dues pedres de riu. apres posada sobre lo loch mata lo antrax e aço fa miraculosament. **A**puli pose q̄ acomatez fa la cōsolda maior e diu se q̄ acomatez fa la escabios elo apit ranari e lo peri de colom. **E**sta experimentada p̄ alguns amichs. p̄ cauterisdes cremades oli e sabo tant devn cō daltre e siē dissoluts en aq̄st capitel. p̄ cendre de roure dela qual vssen los tintores q̄ es lo reciuyt q̄ los tintores emprē per les tines: quatre pars calç sis par esia mesclat ab les coses desus dites apres sia posat sobre lo loch. elanos entorn del loch: sia posat aquest empastre. **P**ien such de

plantage such de malues tant de vn com daltre e sien especies ab aq̄stes polnores: q̄ es ceruca e scorça de papauer camamilla agrimonie farina dordi e molleda d'pa ab los quals sia ajustat vn poch de oli o d'grex segons q̄ veuras la necessitat. Silo carbonde es en lo mamiella de fer aq̄st em pastre e posar lo de tras sobre les espalles **R**. sandaloz rubeoz. 3.ii. rosaz rubearum 3.ii. canfore. 3.ii. farine ordei. **H**. f. pulueri sent optime e incorpoiren cu aqua rosaru apres sobrelo empastre sia lançat vn poch de vinagre e sia posat en la part de tras p̄ tal q̄ lo cor sia confortat. **E**tostemps en torn d' loch sia posat lo deffensiu ja dit segons q̄ p̄ tu sera vist. e en los altres faras segons ja es dit. **E** nota q̄ dell carbōde no es posada cura del angmet car la materia no es abra a resolucio. **E**quellos q̄ possen cura del angmet dien q̄ es abta a resolucio e p̄ aq̄ra rabo posen cura d' lo angmet. **E**stant co jo no crech tal cosa. **E**ar aq̄sta materia tostempve a saniacio ari cō vol lo **A**uic. en lo capitol q̄ jo seguix per aq̄ra rabo no pos cura del angmet nito **A**uic. tanpoch nō posa e baste lo que auen dit p̄ aquest capitoll.

Capitol. xxi. del bubo

Des apas glādulosos q̄ es a saber aq̄lls q̄s fan en lo lochs glādulosos son fetes en moltes maneres. **A**vna manera es prāt com en tot lo cos ba molta replexio e lanos la virtut regitiua tramet an aq̄lls parts com a pars mens nobles p̄ la qual cosa es fet lo bubo. **E**n altra manera es fet aq̄st apa p̄ tant co en algunes mebre principal son contēgudes algunes superfluytates: les quals son expellides p̄ la virtut expulsiva en aq̄lls lochs que so dits emunctoris hor denats per natura a recepcio d' superfluytates contengudes en los membres principals. **P**er la qual cosa es fet lo bubo. **E**laquall cosa se seguix vn correlari e es aquest que encare q̄ no haje replexio en tot lochs se pot fer bubo. **E**n altra manera se pot fer bubo p̄ rabo del alguna vice

ra q̄ es en algū loch: així cō ch lo peu e p̄ r a
bo dela dolor d'corré les materies en aqll
loch e trobāt les concavitats dels angonals
son ali inhibides e aturē en aqll loch
p la quall cosa fan bubo. E acomater es
deue en aqlls q̄ tenē vlceres en lo mēbre.
car los homens no sabēt hōbrar de contriv
nēt cōfortē la vergua ab coses estiptiq̄s p
la quall cosa la materia no decorre en aqll
loch abans es retēguda enles cōcavitas
dels angonals de que se seguirer q̄ los de
mes q̄ tenē vlceres en la vergua han bubo
en los engonals o engonal. E de aço se se
guer q̄ no deuen applicar reperciōs en les
viceres dela vergua sino q̄ primer sia feta
anacuaciō vñiversal car la euaciō nos
a sagura de aquest nōcumēt. Segona
ment de notar que los demes de aquest
ap̄as son calts encare que ni agemolts de
frets així cō jo he vist e curats. E especial
ment aquells q̄ son en les axelles e en los
engonals. Empo aqlls q̄ son detras les ore
les los dimes son frets empo dels frets no
ha feta mencio. Car la cura es quasi tota
vna p los lochs bont son fets. Tercera
ment deuen notar que los ap̄as differēt
molt segons lo loch car si aquests aposte
mas eren fets en altre loch hauriē mene
ster altra cura e aço es ver. Quartament
deuen notar q̄ los ap̄as q̄ son fets en les
axelles quasi tostemp venē a saniacio: p
tant cō aqlla materia es mes calda q̄ les
altres: e les pars son mes calentes e no es
marauella si aquesta materia es mes calē
ta q̄ les altres. Car comunament son sup
fluitats dello cor. E les pars son mes ca
lentes per çō cō son mes prop dela font d
la calor. E aquelles materies q̄ decorren
als engonals no venē així a sanies. car no
son així calentes car son superfuitats del
ferge loqual no es així calt cō lo cor: e p çō
aqlla materia souint se resol e sen va per
les vies vrinals resulant e hix de fora e la
nos noue a saniar. E quella exidura q̄ fa
en lo col çō es detras les orellas es d mes
tarda resolucio e maturacio e de menors
accidēs: p çō cō es mes freda emes grossa
e la materia freda mes tart se resoles ma
dura q̄ la calēta rc. De auat dich q̄ d
quests ap̄as algūs son mals everinosos

així cō se veu en la pestilència. altres no sō
molt mals així cō son aqlls q̄ son fora la pe
stilència. e aquest ap̄as an menester la cu
ra diversa així cō es cosa manifesta. E Ho
pose los senyals encare q̄ les causes siē po
sadescar los senyals son manifests per lo
loch ear lo ap̄a que es en aquel loch es dit
bubo. Empo deuen considerar vna cosa: e
es la materia si es calda o freda: e si es cal
da tu o cōnexeras ab la eminencia della q̄
es prou grā e p la subita aparença d'apo
stema: e p la rogor e si es freda es p lo con
trari car noy bairra negū sēyal d aquells

Lap. xiiij. dela cura del bubo pestilencial.

Dcomençala cura dell bu
bo pestilencial. Encare que lo
vniç. no aje feta mencio. E
aquesta cura te quatre inten
cions. La primera es borde
nar la vida. La segona es a
nuaciar la materia peccant. La tercera es
cōfortar lo cor. La quarta es atraure e re
moure la materia que es cōtēguda en lo
loch. Quāt ala primera e segona e terce
ra intencio. La cura o intencio es tal com
en lo carboncle es dit exceptat q̄ assi sō po
sadesvētozes sobre lo loch. e es escarificar
ap̄s son tornades posar e es tretat la sanch
ables vētozes. E aço sem en lo principi: en
care q̄ en lo carboncle se pug fer algunes
vegades jo he acustumat en aqst cas pen
dre boli armīni e fer ne poluora ap̄es me
tia la dīta poluora en vn tros d sandat: o
de drap de ls ap̄es pēdre aqll drap o sen
dat e fer lo be bollir ab vi bo e subtil: ap̄s
prenia lo dit drap e premial e lācana lo de
dintr a donaua d aqll vi a beure e aço es
cosa q̄ prohiber matrona. La putre
factio. E p aqsta causa matxa he acquistu
matdonar pindoles debolt armīni e fas
lo luar lo dit bolt armīni ab mafusia:
dintr vna e scudella d vidre: e ap̄es q̄ es
lauat estēdrel vn poch p la escudella e qnt
es quasi sech çō es que ses vn poch així
gat fas ne pindoles les quals lo reserue.
Ap̄es fas ne pendre E aqlls que tenen
lo ventrell humit prenguen ne souint.
La quarta intēcio es oppida p aposicio d

empastres attracti^p car en aq^sstas atra^s
zem defora tant cō podē. ¶ Empastre at-
tractiu. Pren farina de sament de li cam-
milla de cascui. i. 3. figues seques finch p/
ells femta de colon. i. puny e vn poch de
lart e sia encorporat ab vn poch de oli de
anet e de camomilla o de liri e sia fet em-
pastre. ¶ Altres p acomater. R. melliloti fe-
nugreci seminis lini an. 3. ii. succi lapaci^p
pap sinapi. 3. i. misce omnia e incorporen^t
cu oleo de aneto e camomille t fiat empas-
triū. ¶ Altres p acomater. Pren farina de
ciurons farina de lobins sement de li ca-
mamilla de cascui. i. 3. apit vna manada e
vn poch de squilla q es seba marina fem-
ta d colon. i. puny sia mesclat e encorporat
ab oli de anet e sien fet empastre. ¶ Enca-
rebe acustumar de posar ventoses ab esca-
rificacio sobre lo loch e he vist que succeya-
be. E quant la materia es ja atreta en lo
loch sia madurat ab empastres los quais
son posats ables medicines maduratives
les quals feran dites en son propri capitol
e fet aco sia vbert lo loch e sia tretas les
fania: apres sia curat segos que sera pos-
sible. ¶ Sicas era que lo loch se encranq
naslo que jo he souint vist p tal cō la ma-
teria es souint tāt moligna q corromp lo
mēbre tu lauos recorre al capitol de cran-
quena e curaras segons q la he dit.

Lapitol. xxij. dela cura del bubo quant no es pestilencial.

G La cura de aq^ste tres inten-
cions La primera es ordenar
la vida. La segona es purgar
la materia antecedēt. La ter-
cera es corregir la materia cō
iuncta. ¶ La primera intencio
es cōplida ab deguda administracio dles
sis coses no naturals. Lo seu mengar sia
bo e téprat en quātitat e stiga reposat tāt
quāt pora car p rabo del moniment decor-
re la materia e es atreta al loch malalt. e
en les altres coses se aje be e visca tépra-
damēt. ¶ La segona intencio es cōplida ab
sagnia e absolucion de vētre e sia feta la sa-
gnia p part corraria p tal q la materia sia
dimitida. ¶ La purgacio sia tal. R. mas.
pillular agregatiuar. 3. i. formen^t pillule
septē e sien donades aq^stes pindoles in-

differentmet euaciē tots los humos. Els
mateix val mlg. 3. de dia finiscō. car axima-
ter indiferētment euacia colera e sienma-
ria atrop sia segons la necessitat dlia ma-
teria: car si la materia es calda lo atrop
deu esse fret: e si es freda calt: es si es
mesclada lo atrop deu esser mesclat. La ter-
cera intencio es cōplida de aquesta mane-
ra. En lo principi cōne aquesta medicina.
Pren oli de camamilla oli de anet grec d
gnallina tant de cascui co tu volras sic en
corporats ab cera e sia fet vnguet o ab oli
e sia feta vncio segos q tu volras. ¶ E no-
ta que en aquest cas los repercutisⁿ no cō
peten grānt cō fan tornar la materia en
ves los mēbres principals la qual cosa se-
ria timorosa ni deuen esser mesclades. car si
lo cors no erc net farien attractio de mate-
ria al loch. ¶ La cura del augment. Pren
farina dordi oli de olives aygua e vna po-
cha de sal e de rots aquests sia fet empas-
tre. E si en lo loch aura dolor sia mitiga-
da de aquesta manera Pren oli de olives
e vna pocha d sal sia mesclat e posat sobre
lo loch car mitiga la dolor. ¶ La cura dell
estat quant la materia es abta a resoluçō
Pren farina dordi sement de li de cascui. i.
3. armoniach mlg. 3. sia tot mesclat. aps
sia encorporat ab oli de anet e d camamill-
la e sia posat sobre lo loch. ¶ Altres. Pren
camamilla poluoizada corona drey semi
grec sement de li de cascui. i. 3. sia bollit.
apres sia encorporat ab oli de camamilla.
e sia fet empastre. ¶ Jo apres de auer fe-
ta la purgacio vniuersal e continuada alt-
res vegnada ab les pilloles cōmunes: ab
vna esponge banyada ab lexin. E ab vna
pocha de sal ne souint curats sens insuffio-
¶ Altres q cōmo e es diaquilon ables gno-
mes cōne p eo colhametea e resol. La rece-
pta es posada en lo capitol d estrofules.
Empo si la materia venia a saniar e nos
resollia. la qual cosa cōnexer as p la rogoz
de loch lauos comme aq^sta medicina ma-
durativa si la materia es freda. Pren
la ceba del liri e sia curta entre les brasas
dues cabçes de alls e sien cuyltes. Lama-
milla. Sement de li. farina de seguoll.
Senigrec. Trementina e mell de cascui.
mlg. vñça sia tot mesclat e sia encorporat

ab oli de anet o de liri o de camomilla e sia
fet empastre. **E** medicina maturatina qnt
la materia es calda. **P**re maluins curtes
e picats farina de formet camomilla senz
grec de cascui. **I**lart dolç tant quāt nī
an ra menester. siē mesclats e encorporats
ab oli de anet e de camamilla e siē fet em
pastre. **E** aps feta la maduracio sia vbert
etreta la materia qo es la sanies: aps sia
mundificat e encarnat e cōsolidat lo loch
ari cō en les vlceres se demostre. **E** sia fe
tafi en les apas caldes segos lorde d anic
Seguer se are de exidures segons lo ma
tex borde.

Capitol. xxiij. de exidures

edistinctio de aquelles

H lo libres d medicina sō tro
bats aqsts tres nomes. qo es
exidura apa e dubulet. **E** tan
solamēt differēxe segos me
bimens. **C**ar apa significa
mes coses q dubul'et: e dubu
let mes q exidura. e exidura si gnifica mēs
q negū de s dits. Apostema es dit d tota
tumormanifesta e inmanifesta. **E** ar mol
tes tumos son q son inmanifestas: ati cō
es la tumor q es feta en los ossos cō se apo
stemā segos que vol lo Anic. en la segona
fen del primer libre. Bubulet significa tot
apa en lo qual ha cōcanitat manifesta ab
solucio de cōtumitat intrinseca o extrinse
ca. Exidura es dit de tot apa q fa sanies e
pēcual se vol exidura es dita exidura: o
de p̄si o de per accidēs. **A**qlla es dita p̄si q
es feta de materia calda ques podrex. **E**e
paccidēs es aqlla q es feta de materia fre
da ques podrex es e scalfa e p̄ co se podrex
cō se escalfa. car tota cosa ques podret ad
quiret caliditat car cō les materies fredes
se poderē regendrē rogor e mala cōplexio
calda en lo loch. **E** deuen saber q les exidu
res algunes vegades son fetes cōmēcant
altres vegades no son fetes comēcant sino
segunt algū apa. **E**omençant son fetes
quāt alguna materia prest es cōgregada.
e es en sanies cōvertida e en neguna ma
nera no espera resolucio. **E** o ni enquina
manera se fan no cōmençant ja apar dell
que auem dit.

Capitol. xv. deles senyals de les exidures caldes.

Os senyals dles exidures caldes
son aqsts. **L**o primer senyal es a
quest qo es q quant la materia se
deu ajustar se ajusta prest: e prestve al estat
Lo segō senyal es q lo loch se torna prest
roig: e quāt lo loch se torna roig es senyal
q les sanies se engēdrē. **L**o tercer senyal
es q la eminēcia del apa es feta molt agu
da a figura d pinya: e aco nos fasino p la
caliditat. **L**o quart senyal es la dolor
molt fort car la materia es molt mouible
enolt aguda e modicativa.

Capitol. xvi. dels senyals

deles exidures fredes.

Os senyals deles exidures fredes
son aqsts. **L**o primer senyal es q
quāt la materia se deu ajustar se
ajusta molt tart e tartve al estat car la ma
teria es de tart mouimēt. **L**o segō senyal
es q lo loch torna roig molt tart e no torna
roig sino en loch temps quasi dient q
esta molt ato: narroig. **E** aco p tāt cō la
materia es in abill a digestio. **L**o tercer
senyal es q en tal apa o exidura no apar
eminēcia qo es agusa nia forma de pinya
sino plana: e d no es maranella: car aqlla
materia es poderosa e requier lo loch bar
eno alt ni supres quasi dient q les apas q
son de materia freda fan la tumor plana e
no alta ni aguda. **L**o quart senyal es q
en tal apa o exidura ha pocha dolor: e del
q anē dit pots cōsiderar q quant la mate
ria es mesclada q los senyals son mesclats
e en aqll q vent es donat lo domini ati cō
es cosa manifesta als qui entenē. **E** cō tu
veuras en aqsts exiduras q lo loch se tor
na roig tu pots arguir q la materia ve a
sanir e laos de posar coses putrefacti
nes. **E** deuen saber q a qstes materies sō
d pocha dolor: e d tart o farneb mouimēt
e per qo les materies fredes requeren los
coses.

Cap. dela roptura dles exidu

Questes exidures algunes veg
ades son de part de dintre. **E**ltres
vegades son de part d fora. **E** de
qilles exidures ques fan d part de dintre

la mes loable y bertura deles es aquilla q̄ se fa en lo propri ventricol q̄ es en la propia cōcanitat per rabo dela qual bertura la materia de guidament se pot mundificar. E la pigor bertura es aquilla q̄ se fa d part de dintre q̄ es en les pars interios car la nos les sanies corròpē los lochs p hōt pa ssē e açop rabo la lur malicia e podridura Ellgu altra exidura bia q̄ se obre ala vna e ala altra part q̄ es ala part de dintre e ala part defora. aço es lo entēdre d Eunīc. e aquella es pigor de totes. car en aquella tall no podē hauer loch ni de dentre ni de fore sobre lo qual loch sia engendrada la carn. E acomatex verifica Gualien. en lo pri mer dels pronostichs en la fi. dient q̄ axi cō aquell qui vol edificar lo edificino pot edificar sens bon fonament: axi aquell q̄ vol engendrar carn no la pot engēdrar sens bon fonament. E ptant cō la exidura di ta affretura de fundamēt bo p cō noy po dem engēdrar carn. E p aquella rabo es pigor q̄ n̄ eguna deles altres: axi com si la exidura dela orella se obrie apart d dintre e apart de fore axi cō jo he ja vist. E deuen notar q̄ no son cōueniēs tots los mēbres q̄ en els sia feta exidura axi cō son los lochs neruosos: e aquells q̄ ab els son acōpā nyats axi cō son les iunctures. e la causa es p cō cō los humors q̄ ali d corré sō frets behumits: e los lochs dles functures am ples: e p aquelles causes nos podurexē: e si es axi q̄ nos podresquē tā poch no fan exidure. Encare q̄ facē apa e si aquells humors se podrexē en aquells lochs es p alguna grā causa: e aquella exidura es mala. Ellgu exidures q̄ son fetes en les iunctures son ma les e p la debilitat d loch lo qual affretura d calor natural e son mēbres sense sācb. E mes dich q̄ la pigor de totes es aquella q̄ es feta en les extremitats dels muscles o lacerts de molt nīmis axi cō es sobre lege noll p tres dits: p tāt cō aquelles tals son pi loses d espasime e d moltes altres coeses: e encare mes dich q̄ aquelles exidures son ma les q̄ son fetes d molta materia en loch de bil. E les exidures son diversificades en la manera dela maduraciō car silo humor es subtil es rost digerida: car mes facill cosa es degerir lo humor: calt q̄ no lo fret plāt dela digestio q̄ conue als aq̄as e algūs al

tres coeses bi corre ala psta. digestio car cō corre lo mēbre. E axi si lo mēbre es calt la digestio sera feta prest o al māco sera feta abans q̄ no sera si era fret. Des auāt cō corre lo téps p la matxa rabo axi com ha volgut lo Jobā de santamana en aquella q̄stio en q̄ disputa sila caliditat etrinseca ajuda ala digestio. e p aq̄xa matxa rabo bi corre la edat e la cōplexio. car totes a q̄stes coeses fan ala psta digestio o gñacio dela sania axi cō es bē manifest. La gros situt dela materia e lo téps fret e la fredor del mēbre e la edat d senectut ala cōplexio freda fan ala tarda generaciō deles sanies. e multitud de materia es causa d tarda digestio. E moltes vegades aquelles causes corròpē lo mēbre axi cō ja es estat dclarat desus. E es tāt tardada la digestio segōs q̄ diu lo Eunīc. e sta molt p esser cōneguda e es ignorada la generaciō dela p lo metge e açop la profunditat dela sania o materia en lo mēbre. E aço es estat vist moltes vegades. E auagades nos sia esta molt encōnerer la sania car es engēdrada en la superficia del mēbre axi com en les exidures caldes se demostra.

Lap. xvij. d la causa deles exidures

I El causa deles exidures es dit esser naufragia replexis. Ultra causa es exerciti inmoderat. lo qual es fet inme via damente apres d mēgar. car aquell exercici atrau la calor deles pars de dintre: ales pars de fora p la qual cosa es enparada la digestio segōs q̄ vol lo Eunīc. en aquell capitol q̄ començā. Oportet ut sanitatis cōficiat. tc. E lapies q̄ les malalties q̄ no fā la crisis bona sino ab pmutaciō fā engusties e basq̄s e altres coeses q̄ corròpē la sancis gōs q̄ diu lo anic. e arimater la mala pparaciō dles viādes axi cō vol anic. en la sen primera del quart libre en lo tractat segon capitol primer q̄ començā. Nutredo aut. e mala pparaciō deles q̄ es deles viādes axi cō a volgut lo Eunīc. en lo loch demūt dit. e totes aquelles coeses son causa dles exidures e aço ptāt cō son causes corròpens la sancis.

Capitol. xviii. Deles especies deles exidures.

I Es especies delles exidures son moltes, car algunes son q son dites cābrades q es q an canbres q en altra manera sō dites taurine e en aqstes es atrobada sanies en vn loch apres es trobada carn subtil. aps altra vegada es trobada sanies des' aqlla carn: q co son dites exidures cābrades ples cābres q en elles son vistes. E vna altra especia es dita albic q es dita topinaria, e aqsta es dene al cap dels minyons les demes veguades. E la vbertura della deu esser ample p rabo della sua mollesa: e en aqst so guart al vbar. Alguns lo vben en creu co es q fan la vbertura en forma d'creu, e aqsta tal vbertura jo no lo fas en lo cap d'les minyones. Algu's altres les vbre o tal len en forma triangular: ati co lo Guillé, e totes aqstes maneres son bones. E es vna altra especia d'exidura q se diu talpa esegos q vol lo Guido souint es deue en lo cap ab corrupcō e putrefaccio d' craneum e si la putrefaccio d' test sera gran fug car aqtl tal paciet morira e si sera ab pocha corrupcio d' os tul curaras e remouras lo os exi co se fa en la fractura d' craneum e currar las de aqlla matexa manera d'les qls dues exidures en lo segon libre sera feta mencio mes clara. Tores les altres absolutamēt son dites exidures e al p'sent d'les altre plar nō fas. E aqstes exidures se an de aqsta manera q algunes son caldes: algunes fredes e altres son mixtes co es de materia calda e de materia fresa.

Capitol. xix. dls senyals co la exidura o apostema ve asanies

C Om tu veuras multa pulsacio e la duricia esser augmentada ab calor e rogo: iauos tu pots estimar q lo apostema passa en exidura: e iauos se engendre les sanies. e co les sanies se fan tu iauos de posar medicines putrefactives e tostamps q tu veuras q lo loch se podrex ab alguna dolor tu de posar coses putrefactives car segons q diu ypocras q circa generacione sanfey magis generantur febres e dolores quam facta sanie,

E apres co tu veuras q lo loch se amolle: co es ques torna blan e la dolor se remedia: e q lo loch se torna algun tant blanch sapies que iauos es enuia de maturacio e la sanies es ja feta.

Cap de bona e de mala sanies

Ilo obir del apostema tu de considerar la sanies si es bona. La qual deu esser blanqua e molla: e igual e q no aje odor horrible: co es molt mala en la quall la caliditat natural obrar tenint la senyoria. E primera met vos dich q la sanies es blanqua prāt com natura obrant en aqlla materia per fer la senblar asi matexa e no podēt la fer senblant en substacia fala senblat aci mateix en color: car los mebres son blancks en care q pareguē roigs p rabo dela sanch. E aqsta es la causa p q la sanies es blanqua e de aco arguim fortalesa dela calor natural. Segonamēt ella es molla co es igual en la superficia: car no deu esser aspre ni massa mola e no tā solamēt deu esser igual de aqsta manera: mes encare deu esser igual quat ala sua substacia e quat ala color: car tota deu esser de vna color: quant ala substacia tota deu esser de vna forma: e p aco arguim q la materia es abta e apalada sofferir p la calor natural. Tercerament la odor sua no deu esser horrible: car la calor natural ha obrat en la gniacio bla sanies ab pdomini co es ab senioria e p q la saies es ab mala odor no es empot molt orrible. e lo qual en los pronostichs posa de tres maneres de alteracio. L'una es puramēt natural. L'altra es innatural puramēt. l'altra es migera entre aquestes dos: e de aquesta media alteracio se engendre les sanies. La sanies no loable es aqbla q no es blanca o no es molla co es igual: o q te la odor orrible en la qual a obrat la caliditat non natural co es calor estranya ab pdomini: e de aco apar q mes codiciones se reqrep esser. la sanies bona q per esser mala. per esser dita la sanies bona es menester q sia blanca e igual e que la sua odor no sia horrible mes en moltes maneres pot esser dita mala. Primerament que no sia blanca e sia igual e no aje la odor horrible es mala.

Segontament que sia blanqua e igual e aje la odor orrible es mala. Tercerament si es blanca e no igual e q aje la odor no horrible es mala. Primerament si la sanie es no es blanca significa debilitat de virtut e si no es igual significa q la materia no era igual sino diforme. o significa debilitat de virtut que apogut digerir una part de materia e no altra. E si la odore es horrible es senyal dela caliditat extranya e debilitat de virtut e del membre. E nota que ari com per la vrina judicà sobre la disposicio de tot lo cors mediadament: o in mediadament. e p lo que escopin sobre la disposicio dels membres e spirituials. Ari p la sanies es desjudicar sobre la disposicio del membre apostemat o ulcerat: E deles disposicions dela materia argum la cura esser larga o breu. E ari mateix la fortaleza o debilitat del membre segons es manifest als qui entené. E pertant co son moltes especies de sanies mala p co delles no fes mencio. E po sou fare mencio delles si a den plaura en lo tractat de vlceres. E sapies q la sanies q es blanca e no es igual e te la odor no horrible es media e la sanies q no es blanca e es igual es tan be media entre la sanies que es bona e aquella que no es bona encare que absolutament no sien bones.

Capitol dels senyals de les exidures q son fetes de dintre lo cos.

Ostant sefa algun apostema en los membres interiores per aquella tal apostema macio se es denené febres e borripilacio e no tené ningun orde e es feta la dolor molt forte en lo loch on se fa lo apostema es sentida grauesa co es ponderositat sapies per cert que en los mèbres interiores se fa collectio co es ajustament. E lo Euic diu que la dolor es mes fort en lo principi q no en lo estat. La qual cosa amí no par esser vera. Car diu ypocras q circa principia tñnes omnia debiliora sunt. Circa estas vero forciora. Responent all dit de

Euic dic. qlo principi pot esser pres en tres maneres. La vna quant ala digestio dela materia. Laltre quant als accidentis. Laltre quant ala vn e al altre: co es quat ala digestio e quant als accidentis. E assi quant al nostre proposit espres lo principi quant alas accidentis e la nos prenen lo de aquesta manera, quant es en lo estat quant ala digestio la nos es en la declinacio quant als accidentis e p aço se amostra La verificacio del test de Euic. co es q los accidentis son majoris en lo principi quant als accidentis que no en lo estat quant ala digestio dela materia. E sapies q la duricia del polcs en aço grà testimoni: e aço posa Euic en lo capitol dels senyals dels polcos dels apostemas. E nota q la duricia dels polcs no tan solament segueix los apostemas q passen en exidures mes encare los altres quant al principi e al augment. E po quant lo apostema se fa exidura la nos se augmenta la duricia. E aq pres q es còplidament e perfecta digesta la nosesse. La duricia e es fet lo polc molt e vndos: e aço p la humiditat q en lo loch es ajustada. E nota q no sens causa lo Euic ha dit q la duricia del polc es gran testimoni en los apostemas interios e no ha dit asertiuament co es q aquell senyal sia cert, car pot esser fet lo apostema o exidura en loch o en membre humit ari co en lo pulmo q es membre moll. E no es necessari q lo polc sia dur per raho dela humitat del loch o del membre. Car per raho dela humitat del loch es enpatxada: e p la siccitat es augmentada la duricia. E encare mes posa lo Euic. q sia la causa que ocorre al membre es fort humectat encare q lo apostema o exidura sia en les pars interios q po chancissari q lo polc sia dur e ego es manifest.

Capitol singular o particular q demonstra quat la exidura o apostema interior es madura.

Qstant es deuen dolor granitat e orripilacio e febre en lo membre e aquestes coses son mitigades. Espres cessa la febra e la dolor:

ela oripilació tu lauos pots dir q la ma-
teria es saniada e que la sanies es de tot
côfirmada. e lauos româ tan solament la
grauesa en lo mèbre. Quant es dene gra-
uitat dolor e oripilació e febri e aqüites co-
ses ja son remediades e aprestorné altra
veguada. qo es q la dolor e la punccio e la
mordicacio e la grauitat sera maior e la fe-
bri se fortifica lauos es senyal q la vbertu-
ra de aqlla exidura se appropinquá. Et o
donques subitamēt esdene rigor e cessa la
grauitat ela dolor. lauos se anacia la sa-
nies mordicât los lochs per ont passa. tu
lauos pots arguir q la exidura es vberta
En aqst tal cas d necessitat se seguex d'bi-
litar d virtut. car en la euacuació dles ma-
les humos tostéps sen euacuē de bones p
la qual cosa la virtut es debilitada. e en a-
ço no tan solamēt seguex debilitat de vir-
tutes encara sincopis e pulsus cordis. qo
es tremor cordis. Et algunes veguades
sen seguir la mort. e aço per la debilitat d
la virtut. Et algunes veguades sen es d
ne vomit. e aço quant la materia es treme-
sa al vètrel. e si es tremesa als budels fa-
fiix de veutre. o moltes veguades es due-
que es cupé sanies. e aço quant la mate-
ria es tremesa als pits. e per ventura ma-
ta e ansegua si la materia es molta e a-
ço manifest. Et nota q en aquest loch lo
Euniç. tâ solamēt posa los senyals vñiu-
sals dles exidures interios axi com jo he
vist. e los particulars ha posats en lo ter-
cer car la sua intècio es dterminar tâ sola-
mēt deles exidures interios pticularmēt.

Capitol dela cura deles exidu- res que son fetes cõmençant.

SEs exidures que son fetes co-
mencat son curades en lo prin-
cipi ab medicines repcussines
ari com son cura dls los apo-
stemas calts. exceptats los
caços ja pditionats. los qls
lo Euniç. en lo quart fen del primer llibre en
lo capitol dela cura dels apostemas en ge-
neral a explicats. e en aço erron los fols e
ignorans qui no excepten aquests caços

abañs tostamps posen repcussi?. Et de-
que aué dit se compré la differencia dles
exidures q no son fetes cõmençat car no
son curades de aqsta manera. Et nota q
si es ben anisat en la conexeça deles exidu-
res: car si son fetes cõmençat e sera feta p
ysam crisis. o que la materia sia molta e lo
cois no sia purgat. e en moltes altres ma-
neres o caços desus dits no cõuené reper-
cussius. Et o donques la exidura sera fes-
ta consecutiuamēt. qo es q d apostema pa-
ssa en exidura no competeren repercussi?
Quant donqns tuivenras q lo apa va en
camí de exidura tu lauos deus socorer ab
medicines maduratiues en lo estat e en lo
augment: car la materia es totalmēt ap-
ta a esser saniade. e quât es en lo estat de
posar medicines puramēt putrificatiues
Empo en lo augment tu bi pots mesclar
alguna cosa estiptica. e aço ptat cõ la ma-
teria no es tota decorreguda al menbre si
no alguna part della. Et nota q en aqst
cas no cõpetexen medicines puramēt reso-
lutines. e aço ptant com aqsta materia no
es apta a resolucio no feria exidura segos
qapar pla diffinicio dela exidura. Et fera
la maduracio tu de tallar e obrir lo loch
ab molta discrecio guardat q no sia tocat
negun niri ne vena ne arteria ne corda.
ne algun menbre principal. e apres fera la
vbertura en la part cõmençat qo es en la
part mes barata: segons q sera possible tu
trauras les sanies. e si la sanies es molta
sia treta apoch apoch e en moltesveguad-
des. e aço ptant q la virtut no sia molt de-
bilitada: apies tu cõfortaras la virtut ab
bones viâdes. e aço segons q a tu seravist
Et si la materia es pocat pot esser tota tre-
ta en vñaveguada axi com es cosa manife-
sta. Segonament es treta la materia
no segons la rectitud. quasi dient q no es
treta com se deu traire. car no es treta a/
pres dela digestio q rectament e regular-
ment obrant se deu fer. car aqsta materia
es treta abans de esser digesta. la qual co-
sa se fa ptant com la malaltia es molt grâ
e la exidura passa fora la sua grandesa q
costumada. pla qual cosa la virtut no pot
digerir aquella materia. e si son posades
medicines maduratiues: passa píll q no

corròpe lo mèbre. **E** quāt en neguna manera lo merge no espere digestio p la debilitat dela virtut, lauos es menester q sia vberta aquella exidura o apa abans dela digestio, e aço sia fet ab cautela çò es que guart q no sia tocat ablo ferro algun mèbre principal o algua vena o arteria o niri. **E** en aqst cas no es menester esperar digestio. **E** nota q en aqsts caços q's segue xen no deuen espardigestio. **L**o primer es quant la materia es molt senyorajat a natura. **L**o segon quāt la materia es molt viscosa eno obeixer a la virtut. **L**o terçer es quant la caliditat natural de aqll mèbre es diminuida axi com en les junctures es deue moltes vegades. **L**o quart quāt la materia es prop de algun mèbre principal, lauos en aquests caços no deus esperar la digestio. **L**'altra causa pot esser si la materia es de mala qualitat axi com si era verinosa. **E** si tu auras esperança e còfiança enles medicines maduratives sien possades car en elles es alguna viscositat o en viscacio p rao dela humitudat dela sua materia e migancat aqlla emviscacio reuerbera la calor natural ala part de dintrep rabo de la qual cosa la caliditat natural es feta mes fort en digerir aquella materia. **E** lauos feta la digestio tu obriras lo loch, e sia feta la vbertura segons la longitut dels musclos e deles rugues sino en los lochs condicionats segons q devall sera dit. **E** feta la vbertura no sia aplicat aygua ni oli ni alguna cosa grassa, car aqsts coses podreben e corròpen lo mèbre, e sisera menester luar lo loch de part de dintre sia, lanat ab aygua e mel o aygua de cendra o ab vi. e aço segons la necessitat e disfusicio del loch. **E** si apres d'hauer feta la incisio ali aura tumor ab alguna rogor sia empastrat lo loch ab empastre d'lèties lo qual es dit enlo capitol de erisipila e de formiga. **E** quest empastre val, car resolla materia e remou la mala complexio. **E** nota q lo empastre en part digestiu e en part dissequatiu conue. **E** primerament deu esser dissequatiu p rabo delaviolença q deles exidures axi vbertes hir. **S**egonament en esser digestiu, car alguna materia rovina crua la qual ha menester esser digeri-

da. **E** La forma del empastre pot estre tal, pren farina de lentes, farina de fabes, farina de ordi de cascui. i. 3. maluins una manada, sia tot bolit e encorporat ab decoction de maluins: o ab lexiu: o ab vi. e aço segons q a tu apara e segons la tua intenció o segons la maioz neccesitat. **E** algunes altres maneres d' medicines p tumatex poras còpòdre baguda la noticia dies medicines simples q alti entren e mes dela manera del obiar. **E**mpo sobre los labis sia posat p tres o per quatre dies vnguent digestiu per tal q los labis sien digestos, eno sien fets cruds, çò es indigestos, lo qual vnguent es fet de aqsta manera. **I**nde rouels d'ous, tremètina farina dordi pars iguals sia tot mesclar e sia aiustarvn poch d'safra. **E** feta la digestio en los labis e remoguda la tumor sia curat axi com les altres viles son curades, segons q deus sera dit. **E** segons q ja es dit considera tosicps les sanies q fan en lo loch si son bones o dolentes, e segons q's acosta ala sanies bona o mala tu pots arguir be o mal: elogiat o breuitat dela malaltia e dela cura. **E** de aço condols q les exidures q son fetes en los lochs carnosos es pen mes la digestio q les q son fetes en altres lochs. **E**mpo diu lo albucassis q les exidures q son fetes en los lochs carnosos no esperen còplida maduracio deuen esser vbertes plant q no passe en fistola, ep q la materia no decorriga ales parts interios axi cojo he souint vist q la exidura d'ells se feya fistola, elo anic, axi eno afer mecio sino en altre loch: so es enlo terçer.

Capitol deles coses q ròpen les exidures.

Aygua calda moltes vegades romp les exidures, car el la pedrex la materia enséps abla peil si es subtil. **E**lco aiximatex ròp, pren lanat e colls cuiytes, ceba cuiyta, mostalla, femta de colom tât quāt volras, e sien fet empastre, car p'stament romp. **E**ltre per aromates, pren djaquilon e sia dissolut ab mossilages de mostalla e ab sabo negre, e sia posat sobre lo loch, car romp, altre que

augmenta lo forat sills vols fer major, pren mel anacardi pega humida e sien encorpo rats ab sabo negre e sia posat sobre lo loch defensant tostamps la part sana. ¶ Altres pren canterides e leue lo cap e les ales e si en poluerizades e sien mesclades ab oli an tich, apres sia posat sobre lo foch ebulla ab poch foch fins q sia fet en forma de empastre, apres sia posat sobre lo loch e sil vols fer mes fort ajustay femta de soigner o d pardals o de aneda, car totes aquestes coses son mordicatiuas. ¶ La tremecina mesclada ab vidre picat romp los apas. ¶ Sarapiro posa q la rell dela ferment blanca ab arop fet empastre resol los apas e obre aqüelles a ont la es feta la sanies. ¶ Lo Elix, diu q sien posades ab vi. ¶ mes diu lo Sa rapio q la femta dels coloms quan es mes clada ab farina dordi e vinagre tréca les apas dures e madura. ¶ diu q lo suix d'lnasturci oba les exidures e si es begut obri les q son de part d'intre. ¶ Biascorides posa q lo fruyt dela guanarera picat eme sclat ab pa e ab mell posats maranellosa, met e sens dolor romp los apas. ¶ fidelis diu q deuenir esser madura. ¶ lo Guile de varinguana diu q ell mater ho expiméitat. ¶ Lo Rasis pose q la carn dels caraguols ab farina dordi e polç d'oli obri los apostemas. ¶ Lo Guile de varinguana diu q la farina lolis q es farina dels fasols cuya ta ab vi e un poch de sofre e de femta de colo e fet epastre madura los apas e ròp aqüells la qual cosa es expiméitada. ¶ diu mes q ell ha expiméitat q lo ferment dela vitigna o la flor mesclada ab una pocha d'sal pica da aplicat de sobre obrir los apas sens dolor e sia ni posada tan solament tanta quantitat com volras obrir e no mes, e ajustay q per experiencia se sab q picada e mesclada ab una poca de ensuga romp los apas digestes e los membres neruosos. ¶ mes se sap per experiencia q si la farina de oidi es cuya ta ab oli rossat e sien fetes pultes e si posades ben caldes sonint sobre lo loch tant caldes quant porra sofferir, eromp maranellosament los apas. ¶ Kyranus pose q la feta del porc ab apit ranari ròp les exidures e totes les altres apas e sia posat en founa de epastre segons la lògitut e

amplitud del loch q vols obrir. ¶ Ultra medicina q romp es lo ruptori o caustich, pre cendre de roure tanta quan volras e sien fet lexin, apres sia bollit la lexin fins a tât q sia espes, apres sian posat sobre lo loch, e al entorn sia posada alguna medicina d'fensiua, e aco pque lo caustich no corriope lo loch sa. ¶ La manera del obrar es aqesta pren un tres de drap deli e foradell al mig e siay fet ta gran forat co tu volras fer la vbertura, e sia aps mes aqll drap en blach de ou o sia vntat ab vnguent rosat, apres sia posat sobre la exidura, e fes q lo forat vengua sobre la exidura, apres pren dela medicina caustica e si posada sobre lo loch e en breu temps cremara lo loch co es la pel e la carn apres ab una lançeta tu obriras etallaras la carn cremada, e aco sera fet sens dolor. ¶ Si vols fer aqesta cosa mes fort q no es lexia la bollir fins q sia espessa e dura quasi en forma de pedra, apres sia sia guardada aquella pedra o pedres en una empola que tingua la boca be estreta ptal que layre noy entre, apres sia mesa la dita empola ensago e sia be guardada, e si vols que sia demenor opacio bullat so lamente fins q sia espes, apres sia guarda da aqlla liquor en la manera desus dita. ¶ Laygua fort fa aco mateix co es pendre un fil o un tres de drap e sia banyat en dis ta aygua apres sia premut e posat sobre lo loch. ¶ Lo arsenich mesclat ab algú vnguent apres aplicat fa aximatex, e moltes altres coses q son dites desus en lo capitol de car böcle fan acomatex. ¶ Segons los vulgas lo galbanum fa acomatex ala ont la exidura es molt supficial. ¶ Deuenir notar q aquestes coses q are son dites son fetes en les exidures q espè digestio, e en les altres q no es pen digestio sia vberta ablanceta ati co es manifest, e aco en los casos d'esus dits en lo capitol dela cura d'les exidures.

Capitol. xxx. Deles medicines maduratiuas

A caliditat deles medicines maduratiuas es menester que sian semblat e propinq ala caliditat del cos o del membre a ot se fa la digestio o madura

cio, e aquestes tals denē esser humides pti
 cipans ab algun tant de viscositat p rabo
 dia qual viscositat la materia que es enlo
 apano pot exclar ni euètar, elanos es be
 osmou a sanies o a podridura. E mes p
 rabo dela viscositat la calor natural reuer
 bera de part de dintre forment eno exala
 e aço posa lo Aliic, en segon libre, e Sarapio
 enlo capitol propi. E de aço còdo e q
 les medicines maturatines son caldes o d
 clinats a tempamēt, e p q millor diga dich
 q son semblats ala caliditat d aqll cos on
 son aproximades, e pco si lo mèbre es calt
 e humit la medicina deu esser calda e humi
 da. E aço ha volgut Galié enlo sinq libre
 deles medicines simples. E nota q aqst
 es medicines no tā solamēt deu esser cal
 des potencialmēt: mes encara actualmēt.
 E aço ha volgut Sarapio enlo libre dles
 medicines simples enlo capitol deles medi
 cines maturatines. E d aço seguern cor
 rolari q les medicines maturatines deuen
 esser de diuerses còplexios, car los mèbres
 e los cosos son d diuerses pplexiōs. Em
 po dneu notar q la medicina quāt ala sua
 complò no tā solamēt deu auer respecte a
 la còplò del cos mes encare ala natura dll
 apa. E aço mes ho fem p tāt cō enlos apas
 frets conuenē medicines maturatines mes
 agudes q no en les caldes. axi cō se traui d
 dit de sarapio en lo capitol desins dit. E p
 co Sarapio e Aliic e alguns altres posen
 diuerses medicines e empastres maturati
 no tā solamēt auēt intēcio e respecte ales
 diuerses còplexios dels homēs: mes enca
 ra ales diuerses pplexiōs e qualitats dles
 materies e apas. E deuen notar q quāt
 lo Aliic dñ q la caliditat dla medicina ma
 turatina deu esser propinqua ala calidi
 tat del cos se den entēdre ariço es q es pro
 pinqua ala calitat del mèbre en lo qual
 es lo apa. Altí cō are si en algun mèbre ere
 fet algú apa fret, e q la calor del mèbre fos
 refredada p la materia en ell contenguda.
 Ianos es menester q la medicina maturati
 ua sia mes calda e mes fort q no en lo apa
 calt en lo qual lo mèbre es ja massa calt e
 inflamat. Encara q siavist q lo Aliic enlo
 capitol desfumō aje volgut q les coses fre
 des madure, cō dñ sia empastrat lo cap ab

psilli ell noa entes q lo psilli i p si faça aqlla
 opacio, mes enten q la fa p accidens, car lo
 psilli remou la caliditat extranea q es enlo
 fumō, p la qual remoció la virtut es feta
 mes forta e potēt sobre la materia ala ont
 primer no era potent p rabo de aqlla cali
 ditat extranea la qual debilitaua la virtut
 E en aqlla manera digerex p accidēs, épo
 segōs q vol Bin. Les medicines matur
 atines son dedues maneres segons ques
 mostra p galié. lo segon libre q ha fet ad
 glanco, car quelques conuenē ala materia
 calda, autres ala materia freda. Les que
 conuenē ala materia calda son aqstes. ay
 gua tebea o calda, farina de formēt ab ay
 gua e ols, farina de ordi, forment mastegt
 e molledad de pa ab oli. E nota q quant
 mes se cou tāt valmāco en los apas calts
 e mes en los frets. E de aço apar q los em
 stres q conuenē als apas calents deuen es
 er liqts e no diurs, car si son diurs pticipē
 mes abla siccitat, e en aqst cas tu de posar
 poch oli. E en los apas frets deus posar
 molt oli, edē ben courre la medicina o em
 pastre, etot aço se demostra p dit de sera
 pio en lo capitol deles medicines matura
 tines, lo lauat aximatex e los maluins pre
 parats, e lo lart de poch sens sal, saffra e
 rouelle de ous e figues, ela decoccio delles
 totes aqstes cosees maduren. Segons al
 gus la pegua e la resina e pançes madure
 los apas calts. Les medicines maturati
 ues q valen ala materia freda e fumati
 ca son aqstes. co es farina de sement de li.
 e lo senet sens picar brionia bracha virtina
 q en altra manera se din carnera colts rell
 dela prata : liris : cebes : maluins : mel e
 argua della galbanū seni grech storochs
 myrra matregua mastegh diaqlō sense les
 guomes e moltes altres maturatiu d'ale
 franch en la materia calda, paen filles de
 maluins, i. manada, fell de maluins, ii. mai
 sia cuiyt pfetamēt en aygua apres sia picat
 es iay auustat vn poch de oli vell e vn poch
 de lart dolç farina de ordi o de formēt ii. 5
 sia incorporat ab decoccio d aqstes herbes
 e sian fet empastre. Altre maturatiu de
 alen franch en materia freda, paen vna ce
 ba e vna cabeça dall erouelles de o' cuiyt
 tot entre les brasas vn poch de lauat e de

tots aquells sian fet empastre. e si vols pots
hi ajuntar farina de fabes e de sement d'li
o d'seni grecs. **E**ter are no pos de altres
foomes car ja so manifestes e serà mes ma
nifestades. e en special en lo segò. **E**d aço
arguesq's q la medicina matutatina deu
esser p'sa en respecte dela complò del mèbre
e no en respecte del apa car si lo apa es d'hu
mos calts o frets: d'altra còplò deuen esser
les medicines matutatines en la vn q no
en l'altre. així cò es ja dit. **E**star aquestes
dues coses q lo Euníc posa es cosa plana. e
de aço se amostre la verificacio dels empa
stres matutatins deles antichs així cò es
cosa manifesta. e de aquestes medicines sim
ples posades e d'les altres pots tu mater
fer de moltes maneres de medicines e de
empastes segòs la tua intècio e pots com
pondre p's tens la manera.

Capitol. xxxi. deles medicines dissequans las sanies.

Es medicines dissequant la
sanie sò medicines molt cab
des. e segons lo Euníc. en aquest
capitol son aquelles. so es **R**e
trati xarfragie salis triti vel
dissoluti mellis q suffici et in
corporen. **E**ltre de aunc. **R**e marcasite ar
moniaci an. **z. i.** farine fabarù. **z. f.** et om
nia ista misceant cù rasina humida e sia po
sat sobre lo loch. e segòs alguns siay leuat
fins atant q p semetx caygua. **E**ltre de
Euníc. p aço matex. **R**e glutinii albotin ma
sticis calcis ptes equales misceant adiun
ci cù aceto et oleo antiquo. e sia posat so
bre lo loch. totes aquelles coses resole les sa
nies. **E**xperiment q resol les humiditats
q son en la part profunda dela pell. e mes
resol les sanies q sò en los musclos ajusta
des. **R**e pulueris marcasite pte. i. pulueris
calcati boni e proprie mineralis ptes. iii. ra
sine pini quantu omnia medulle crurum vi
tuli medietatez omnium misc omnia et fiat
vnguentu. **E**quell vnguent en pochos dies re
sol las sanies q son en los gràs apas ja a
justades. e en los musclos dela spina prop
los ronyos. **E** segòs diu lo guile d'varing
na. **E** jo dich que aquell vnguent se pot fer
mes fort si en ell es applicada vna poca de

rell de canapis saluatge q es herba calda
e secca en lo segò gran. **C**ardin lo Sar
pio q quâr es posada sobre los mèbres ont
se podrexen los humos cura lo apa e resol
los humos podrits. e acomatax diu della
murga. car te propietat de resolre les humi
ditats q son deus la pell.

La. xxxii. dela cura d'les exidu res q tenen la pell grossa.

Om tu veuras q la exidura
abla pell grossa es madura e
no espes q p simatx se obre
ni ab medicines es menester q
sia vberga abyna lâceta e ma
jornet ala ont ha venes o ar
teries. car si tu la lexaues en aquell loch la sa
nies corròpria les venes. e aço seria ja pi
gor quâr es prop les suctures. **E**sia fercat
tosteps lo loch dla sanies e lo loch mes bat
e ali si feta lavbertura. si donq's algua co
sa not enpaxana així cò es vena o arteria.
car p aquell tal loch millor sera mudificada
la sanies. **E** mes deueni notar q si la pell
q es sobra la exidura es grossa lauas la v
bertura deu esser petita eno deu esser tan
grà cò es la exidura. e aço es manifest p ex
piècia. **E** moltes veguades son encarna
ds les vleres ab ligatura e ab plamacols
així cò jo he souint vist. e ala ont la pt supe
rior dela exidura es tâ solamet la pell ele
uada lauas la vbertura deu esser d'vnà pt
al altre. car la part superior nos encarna ab
la inferior. **E**n cas q la eminècia fos grà
ab elenacio dla pell tâ solamet lauas pots
tallar a totes pars. car no cal auer por de
venes ni de nivuis ni de arteries ni de cor
des. car tâ solamet tales la pell dla exidu
ra. **S**ia empo la lâceta ab discrecio p tal
q not profudatz massa. **E**nt les autres
exidures sia feta tosteps lavbertura segòs
q procey exè les rugues de aquell mèbre exè
prat dos casos en los quals no te veritat.
Elo p'mer es ala ont lo apa es rodo e as
por de fistola e no talla totalmet segons
les rugues així cò en los altres. **E**lo segò
es ala ont les rugues no van segòs vâ los
musclos q es segòs la lir lògitut. així cò si
los musclos van de traues e les rugues d
larg. així cò es en lo front e en lo vêtre. car
c iii

Libre Primer

les rugues del vêtre e del frôt vâ atraines e los muscles de larch. **L**lora q en obrir les exidures deuen esser obseruades tres cō dicions: **L**a primera q sia feta la pforacio en lo loch dela sanies. **S**egonamêt q sian fet en lo loch mes bax en la manera d sus dita. **T**erceramêt q sia feta segons q van les rugues exceptats los casos ja dits. **E**feta la vbertura deunes estenyer la sanch aps mudiñifar, car din Bâlie en lo quart del enginy de sanitat q no mudiñifar les vîceres es causa q no nex bona carn en les vîceres, e apres feta la mundificació engê draras caru. **E**nota q algûs mèbres son en los qls la incisio es feta segôs lalògitut axi cō es lo cap en lo qles feta segôs lo naxi mêt dels cabels e en lo nas e en les cixes e les cames e los dits e molts altres. **E**lguns altres son en los quals la vbertura es feta atraines axi cō en les costelles. **E**lguns altres son en los quals la vbertura es feta en forma lunar axi cō es los angoz nals e les exelles e los vuls. En quina manera degua esser feta la vbertura en los altres lochs ja es manifest p lo anic. e la manera es ja de simetria manifesta. e pçq no la proseyesb. **E**mportueu notar q si la exidura es fleumatica pot esser vberata ab medicines potencials, car aqüles no fâ noch cumet al mèbre abâs li ajuden. car resolê edigerexen la materia. **E**perçò si la exidura sera colerica o sanguinea millor es obrir ab ferro q no ab medicines caustiqs. car p elles es induida mala còplò calda en lo mèbre la qual li fa molt nocument.

La. IIII. dela cura d'l florôco

Ila cura del floronco te tres intencions. **L**a primera es ordenar la vida. **L**a segoda es auariciar la materia antecedent. **L**a tercera es corrigir la materia q es còteguida en lo loch. **L**a primera intencio es còplida de aqsta maneira q es q's guarde de replecio nauseativa e de exercici supflum. e en especial aps del mègar pçq co lanos se faria mala digestio. en care mes se deu guardar de massa mengar quât te molta fam. car es cosa de florôcos visca onestamêt e tèpidadamêt se aje en les

cofes no naturales. **L**a segona intencio es còplida q en elacion sia feta don q's sangria aps pregau diafinicon q auacua materia fleumatica e colerica. la q'titat que deu p'dre es miç. **L**a tercera intencio es còplida d'aqüa manera so es q quât tu veuras lo floronco tui de' considerar primer si es materia verinosa o no. **L**ar si la materia es verinosa no còpetexer repussi? enlo principi sino cofes atractives. **E**si la materia no es verinosa lanos en lo principi còpetexer repussi? axi cō en los altres apas. **E**de' prohibir que la materia no vingua al loch tant com sera possibile. apres quan la materia es en lo loch e la pulsacio comeca de apparer tu lanos de' posar medicines matatives axi com es en la fi dell'augmet e dell'estat e aço se fa p tant com aqsta materia nos resol si no q's ve a saniar. e perçò proceyre axi cō en les altres. **E**mpastre d'Anic. q'cône. R. ficiu pingiuu seminis lin gue bouis triti vel radicis e'psilli an. **L**. f. vuaru passaru mûdataru. sia mesclat tot e incorporat apres ab mel e sia posat sobre lo loch. **L**o formet masteguar segôs anic val. aximatex diu anic. q la rell della vidal ba val all penarisi e all floronch mesclada ab vi e posada desus. **E**lascorides diu q corregez les blauos d'l penarisi. **E**lo guile de varinôna diu q ell ho aespimentat. e mes q lo ençens ab mel val. e diu q les fulles de sumach ab vinagre e mel curé lo penarisi. **L**o Anic. posa que lo cerot fet del such della mûrta val molt. **L**ltre de anic pren pâces figues e baurach mostalla yn poch de cadeu e sia mesclat ab oli de liri. e sia posat de sobre. e en acomatevalc' alquines altres medicines matutatives d'sus dites. e pçq jo no pose altres formes pare. **E**si la materia es còplida es conegut p la negroz o verdor d'l floronco. **E**moltes vegdes so venen en lo deth loch les quals deuen esser sagnades. e moltes vegades ab ventoses e no sia fet aço sino apres d'l principi. e moltes vegdes es escarificat lo loch e apres son posades les medicines matutatives desus dites. **E**feta la maturacion sia vber ab ferro. o ab aqst empastre. p're farina de semet de linos. fenta de aneda sia mesclat ab leuat e rôp los apas. **E**jo

bich q̄ la rell dela lapaca mesdada ab femta de gallina mesclada e posada de sobre o bre los florones, e acomater fa lo sement della, e feta la vbertura sia mūdifficat e en carnat segōs la necessitat q̄ en ella appar.

Lxxij d' morae d' la cura d'lla

Agra es apa moll de carn sup/ addita, e es fet en la carn ra/ ra, e moltes veguades es fet en lo ces e en la natura. Es di/ ra p̄ la similitut q̄ te ala mora, car en ella apparē eminēcias tals cō son en la mora. La cura della es que sia talada aqlla carn, ap̄s sobre lo loch sia posada ay gna o alguna cosa fort o cau/ stica, deles q̄ls es estada feta mécio, e mes/ pots remoure aqlla carn ables medicines dites en lo capitol de cranqna. ap̄s sia con/ soldat lo loch. Empr si tu veuras q̄ aqlla carn supaddita o supsinua sia dura e no mol/ la, lauos apoch apoch sia ablanida. so es que no sia tocada ab medicines foits e q̄ no sia tallada ni remoguda ab ninguna co/ sa, car seria perill q̄ no cōvertis en crancb e de aqsta manera ne molts curats,

Alifener lo tractat primer: co/ mèca lo segō. E lo p̄mer capitol de apas fredes en general.

PEs es acabat lo plar e fimo dels apas calts: es cosa cōue/ niēt acabar lo fimo dels apas frets, axi cō lo mateix Quiç, a/ fet. E deueni notar q̄ los a/ pas frets son fets d'fleuma o de malencolia o de ventositat o de ayguo/ sitat o de algū altre humor corrēt lo cos d' lles. los humors segün lo cos de aqsts son dits aqlls q̄ segueixen e seruen la natura de so/ bre dits. axi com si fleuma semescla ab cole/ ra e la fleuma ven. Iauos de aqsts humors ajustats es fet apa q̄ es fleumatich o fret. p̄ tant cō tot allo corre los cors dela fleuma e al q̄ vent es dat la senyoria elo domini e lo judici. Segonamēt deueni notar q̄ la vētositat no es propiamēt humor, mes p̄ tant cō corre lo cos dells, e propiamēt dells

humors frets. p̄co diē q̄ della vētositat se fa apa fret, encare q̄ la vētositat no sia d' ll tot exclusa, so es aprada d'la calor, e aço po/ sa lo Quiç, en la segōa fen del primer libre en la doctrina segona capitol de malalties cōpostes. E de aço se amostre lo que din Quiç, so es q̄ los apas frets o son fleumati/ chs o malécolichs o vētosoa o cōpostos d' aqlls. E eneare q̄ lo Quiç, en segona del primer aje fet mécio de apa ayguos axi ell lo cōpré sots apa fleumatichs de aqsta ma/ nera, car din q̄ axi cō la fleuma es sâch poc/ cuyta: axi la ayguositat es fleuma poc h/ cuyta. E p̄co din Quiç, o cōpost p̄ q̄ coprégua/ los apas mixtes. E de aq̄s apas fleumati/ chs alguns son simples segōs auic, e son aqlls q̄ son fets d'fleuma moll, algūs son ayguosos axi cō es asclites q̄ ydropisis sia apa es manifest p̄ galie en lo libre de mala/ complexiō d'inersa, o sō dubellet en los q̄ls son nur' molles o durs, axi cō sōn los porcel/ lanes e glanoles e nur' durs. Los apas malécolichs son axi cō es sefiros o cancer, encare q̄ lo Quiç, en lo segona del primer dīg q̄ los apas malécolichs son tres: q̄ es cancer sefiros e nimis durs e estrofules.

E per la qual cosa deueni notar q̄ los nu/ durs e les estrofules radicalmēt son d' ma/ teria fleumatica endurida, e p̄co en la espe/ cia d'ls apas fleumatichs son situats, mes/ p̄ tant cō la materia axi indureda quasi ser/ ua; la natura della malécolia, car p̄ rabo d/ la induracio es molt dissecada, p̄ aqsta rao/ ell din q̄ son apas malécolichs. E p̄ tant cō ja es estat declarat segōs la intencio del Quiç, de aquests dos, so es del apa fleuma/ tich e del malencolich resten aveure q̄na co/ sa es apa ventos, o din Quiç, e es inflacio/ o eleuacio. Es dit eleuacio quāt la vento/ sitat es estesa p̄ lo mēbre e ab ella es mescla/ da materia fleumatica ovapor fleumatich. Inflacio quāt la vētositat es aiustada en/ vn loch e es fixa en ell, e de aço hauē la dif/ ferēcia entre inflacio e eleuacio. Bifferexē/ inflacio e eleuacio en dues maneres, la una/ manera es q̄nt ala sua essencia, l'altre q̄nt al seu siti. Biu primer segons la essencia, car la eleuacio es causada p̄ vētositat me/ sclada ab vapor fleumaticig subtil. E la in/ flacio es feta de vētositat pura, Bifferexē/ c iiii

Libre Primer

segōs lo sitiu, car eleuacio no restex al toch
abās dona loch etocat es trobada molla.
La inflacio es vēcositat ajustada e sepa/
da dell membre e esta fixa en vn loch, e perço
si es tocada reystex all toch. Lo apa com
postes aqll q es copost de humoris frets so
es d humoris fleumatichs o d malecolichs
o de humoris calts e frets vengēt los frets
E p tāt com de infinides maneres se pot
mesclar humor fret ab humor fret e ab calt
pco son infinides les tals apacions.

Capitol segon de vndimia.

Vimplit aqst sermo general d
apas breumētvinch als apas
fleumatichs, e primer ala vndimia. E primerament dich
ablo Auic. q vndimia es apa
moll e blach, en lo qual no ba
calor ab pdomini. E lo galié en lo quart d
la tarapentica diu q es apa fleumatich lo
qual te dues species o differencies, so es ver
e no ver. Lo ver es fet del de fleuma nafal,
lo qual fleuma natural segōs q diu lo auic
en la primera del primer capitol de humoris
bq q aqll fleuma no es sino sanch poch cui
ta, e aqst tal fleuma es trobat en la massa
sanguinaria p nodrir los mēbres fleuma/
ticbs. Lo no ver es aqll q es fet de fieu/
ma no natural, e aqsta vndimia es feta de
fleuma subtil, la qual cosa anotada Auic.
cō diu q les de mes veguades es fet de va/
por fleumatich: so es d humiditat fleuma/
tica subtil. Empr no es incōueniēt que ab
aquella fleuma subtil sen mescla de grossa,
e pco diu q les de mes veguades es fet de
vapo: fleumatich. Enō q diu auic e es d ge
nere eleuaciōis, so es d linatge dlla eleu
acio, aco es menester q no sia étes segōs les
paules diē car, lauos vndimia seria apavē
tos, car eleuacio es apa vētos, la qll cosa a
par p auic, cō diu q lo apa vētos o es eleu
acio o inflacio, e la vndimia es d linatge dlla
eleuacio, pco cō ab ella conue e conueniē en
aco, car ari com en la eleuacio es causada
imp̄ssio ablo dit arimater en la vndimia.
En la vndimia empo ha altre impressio,
car la humiditat sola dona mes loch als
dits q no aqlla q es mesclada ab vētos.
Notades aqstes coses dich q lo fleuma

es humor frete humis e della mes etua pt
del xil engendrat, e de aqsta fleuma ari en
gendarada naue de dues maneres, so es na
tural e no natural. Lo fleuma natural es
humor frete humis crui en substācia e per
vltimada decoctio es apta en tēps de nece
ssira esser cōvertit en forma de sanch, e pco
lo ha engendrat natura p tal q en lo tēps
dela fam e dela diminucio dela sanch se po
gues cōvertir en sanch e en substācia delis
mēbres, car nigua cosa no nodreys sino la
cosa q sia o aie estat en forma de sanch, car
q si no nodrex E deneu saber q aqst fieu
ma natural declina algū tāt a blancor, e es
algun tāt ensabor o odor dolç, e si se apta
ua d aqst no sera natural. Por se apartar
de aqst en dues maneres, la vna pla rabo
dela sua substācia, laltra p algua cosa que
ab ella se mescla E Primerament p rabo de
la sua substācia se aparta della fieuma na
tural, car o ella se asubtilia o ella se cōner
tex en vēcositat o en aquositat, e ari es fet
fleuma ayguos subtil, o es ingrossat e fet
viscos e lauos es fet fieuma gros musilla/
ginos o gipsei q es a forma d guix pastat
o vitrei. E moltes de veguades se podrex
es altre e es fet salat n̄tros e corrosiu.
Segonamēt e dit q es fet o pot esser fet
innatural p alguna cosa q ab ella se mescla
so es quāt algū humor se mescla ab ellacar
si ab ella se mescla sanch: es fet fieuma dolç
e si ab ell se mescla colera: es dita salat, e si
malēcolia es fet pōrich o aceros. E deneu
saber q segōs auic, en lo cap. d hūorib. viij
sō les species dlla fieuma no nafal, dela ql
cosa apar q dlla fieuma se engēdrē quatred
species de apas. Primerament dlla fieuma
nafal se engēdren ls vndimia vera. Segona
met p rabo della mixtio se engendren tres
apas distincts segōs especia, segons q tres
humoris se pode ab ella mesclar, car si ab el
la se mescla sanch es dita vndimia fieumo/
nides, e si si mescla colera es dita vndimia
erisipilades, e si malēcolia es dit vndimia
scluroydes. Tercerament della fieuma
no natural p alteracio en la sua substācia
son engēdrats quatred apas. Primerament
della fieuma vētos es engēdrat apaventos
Segonamēt dela fieuma ayguosa es en/
geudrat apa ayguos. Tercerament dlla fieu

ma grossa e crua e musillaginosa se engendren los nu^r molis e les glanoles elo diu/
belet e testudo e altres exidures. ¶ Dell
fleuma vitr enegros o dell fleuma musilla
ginos molt indurit son fets los nu^r durs.
¶ Dell fleuma gibseu se fa les poçellanes
o dell gros molt indurit. ¶ Quartament de
la fleuma pudrida son fetes les fistoles e
les vleres estrofis. ¶ Les causes de a
q̄s apas son tres. q̄ es primitiva: anteceden/
t: e piuncta. Per causa primitiva pot
esser fet vndimia atart. Empo car atart se
es deue q̄ materia fleumatica decorregua
all loch. e atart se es deue segos q̄ jo hevist
car les de mes veguades q̄ decoore humor
en nighn loch es calt. car mes senyoregē en
nosaltres los humors calts q̄ los frets. car
la vida nostra esta en calt e humit. Segon/
met los humors calts son mes mouibles q̄
los frets. e p̄co mes prest decorre al loch.
Terçerament p̄ q̄ los instrumēts ab q̄ natu/
ra se deffen son la sanch e los espirits. ¶ E
p̄co quat de alguna causa primitiva se can/
sa dolor: iauos la virtut regitina de tot lo
cors sentint lo nocumēt corre ali en aquell
loch abla sanch e los espirits p̄ q̄ defena a/
q̄ll loch. ¶ Es dōq̄s cosa manifesta q̄ atart
sefa apa fleumatica p̄ causa primitiva. Em/
po es cosa possibile. car les d̄mes veguades
se fa de humors calts. ¶ E p̄co dñi Antic. q̄
p̄ causa primitiva es fer apa fleumatica aço
tempo es atart. Empo si en lo loch della p̄
cussio abundē humors fleumatichs: iauos
es possibile q̄ p̄ cussio sia fet apa fleuma/
tich p̄ causa primitiva. ¶ E d̄a q̄sta cosa in/
feresch la differencia entre vndimia proces/
ynt de causa primitiva e proceynt de causa
antecedēt. car si la vndimia es p̄ causa ate/
cedēt noy ha niguna dolor o al d̄ māco pos/
ca. si dōq̄s en lo loch noy ha materia calda
¶ En la vndimia q̄ es p̄ causa primitiva
ha maior dolor p̄ causa della p̄cussio e dlla
cōtriccion sapant la cōtinuitat della carn. e
p̄ rabo della materia calda decorrēt en lo
loch d̄ naſa dela q̄l es propiamēt fer dolor
¶ La causa antecedēt es replecio d̄ humor
fleumatic. ¶ La causa coiuncta es humor
fleumatic ja ajustat en lo loch. ¶ Los sen/
yals dela vndimia son q̄ lo loch es moll
en tal manera q̄ quāt bō pren ablo dit ro/

man la impressio apres desser lanaat lo dit.
e la calor en lo loch es poca e debil e la do/
lor aximater. e la color declinat a blancor.
e altres senyals significas fleuma alla ont
apar. ¶ Aquest apa te quatre tēps axi com
los altres apas. q̄ es principi: augment:
estat: e declinacio. Acustume les de mes ve/
guades q̄st apa determinar p̄ resolucio e
atart ve a sanies. ¶ Aquest apa las de mes
veguades ve en liuern e en los vells. e en
los altres usant coses fredes e humides. e
especialment en los guolosos

Lap. della cura dlla vndimia.

 La cura della vndimia te qua/
tre intencions. La primera
es complida ab medicines di/
gestives e euacuatines. La se/
gona es cōplida ab degut re/
giment de mēgar e de beure.
La tercera es cōplida ab coses locals. so es
coses applicades de sobre. La quarta es
complida ab correccio dells accidēs. E de
totes aq̄stes quatre intencions sera dit.
La primera intēcio es cōplida ab medici/
nes digestives e euacuatines. e de tal ma/
teria la medicina solutiua es aq̄sta. Rx. pil/
ularū de ermodactilis. 3. i. siē ne fetes pīn/
dales. e por sedonar mes o mens segos la
virtut del paciēt. los ermodactils pparats
aximater valene altres coses auēt tal pro/
pietat. aximater val lo turbit pparat.
Lo axerop es aq̄st. pren oximeli cōpost. iſ
3. sia destemprat ab aygua de fonol e d̄ ci/
choyre. e sia donat de mati teben p̄ aroma/
ter vallo axerop de quinq̄ radicibus e d̄
dues e de molts altres nia q̄ p̄ acomatez
valen. car tenē tal biopsia. De quals son
posats p̄ lo mesme e molts altres practichs
¶ Nota empot un canon general en tots
los apas. e es aq̄st q̄ en lo principi de tots
los apas abans della digestio sia donada
algua minoratina. e si sera menester sia di/
gerit lo humor. apres sia euacuat e radica/
tiuamēt. e ab aço se salua lo anphorisme d̄
ypocras que dñi digesta medicari etē. E
molts so los caços en los quals en lo prin/
cipi deuen euacuar ab minoratina medici/
na. ¶ Lo primer es en lo principi dell apo/
stema. ¶ Lo segon ala ont la materia

Libre Primer

es molta. Lo tercer quāt la materia decorre en algū mēbre principal. Lo quart quāt la materia es apta correr all mēbre e aço es manifest. La segona intencio es cōplida ab degut regimēt de mēgar e d beure. Lo regimēt sia tal q no mēge herbes ni fruta ni brouni per ni begua vi ayguat ni mēge legumis car fan nocumēt ales juctures ati cō es esta vist p galic en lo segō dels anforismes. prāt q breumēt cōdlog dich q pot mēgar coles declināts a caliditat .e algun tāt d siccitat ati cō es cosa manifesta. La tercera intencio es cōplida ab medicines lo cals. en lo principi donq̄s delavndimia cō uenē medicines repussines empo es mene ster q no siē fredes sino caldes. si p vētura no sen trobauē siē mesclades medicines calds e seq̄s ab medicines fredes e seq̄s. eq̄ siē stiptiq̄s e d aq̄sta manera pōdras les medicines en lo pncipi pueniēts e aq̄sta es manera de aueroys en lo finq̄ de colliget. A q̄sta medicina val en lo principi segōs anic prē vna espōga e sia mesa en vinagre. ap̄s sia p̄muda e sia posada sobre lo loch. Eltre de anic. e del Binus la qual obre mara uello samēt en materia fleumatica subtill. prē aygua salada ayguā d cēdra q es lexin e vn poch de vinagre apres sian mesclats e siay banyada vna espōga e sia p̄muda e sia posada sobre lo loch aço es resolutiu e estiptich. Eltre de anic. prē oli rosat vinagre de cascui. i. z. siay mesa vna poca de sal. ap̄s sia aplicat ab vna espōga o ab vn feli tre. Eltre de anic. e de rasis q conue en lo augmēt. R. aloes mirre acassie sieffi. memiste cipitoc̄ ortulani boli armenici an̄ ptes equales puluerizens omnia subtiliter. ap̄s ab such de cols evinagre siē fet empastre e sia posat sobre lo loch. Eltre del Binus. prē oli rosat e vn poch de vinagre e siay a justadavna poca de sal e de soffre e ab una espōga sia posat sobre lo loch. Eltre de Anic. e del Binus. pren such de murta. sia mesclat ab aygua salada e ayḡ de cēndra e siay aiustat vn poch d soffre e ab vna espōga sia aplicat sobre lo loch. e si murta e lo such della es posat sobre lo loch sens altra cosa val en lo principi. La cura dell'estat e della declinacio. prē aygua de cēdre de fi guera e de sermēts e d roure. e en aq̄lla ay-

gua siay banyada vna spōga. ap̄s sia posada sobre lo loch. Eltre del thederich e de bin. prē soffre mirra e sal parts iguales. sien encorporades ab oli rosat e vinagre. e sian fet liniimēt. Eltre de Anic. e es de grā ajuda. R. stercoris vaccini. It. semis ori grani storach vsnee calami aromatici spice absintij an̄. z. f. cōficiant cū acetō et aqua cauliū et fiat emplastrū. Albucasis diu. q̄ a totes inflacions fetes de materia freida cōue la fenta dels boz̄ q̄ es della prima vera mesclada ab vinagre ap̄s applicada. Eltre d anic. din q̄ la mirra ab lart vell resoles ap̄s fleumatichs durs. Eltre d anic e es de grā resolucio. prē oli costi oli de ruza da oli de lor. oli de anet d cascui. i. z. siay mesclat vn poch de vinagre siay mesa en tots aq̄st vna espōga e sia applicada sobre lo loch. E nota que tāt quāt lo vinagre es mes fort tāt es mes agut. e p̄com es val en lo estat. segōs posa Anic. en lo segon libre en lo capitol de vinagre. e lo q̄ no es fort val mes en lo principi. Eltre de anic. vall lo such d liri blau. e sill vols mes fort pots ab ell mesclar vn poch de soffre cremat. E si la vndimia ve a exidura lanos cōue aq̄sta medicina maturatiua. e no es maruel la si ve asaniar. car quelques veguades es vndemia fleumonides o erisipilades prabho dlla qual cosa la materia q̄ es en lo loch ve asaniar e a apodrir. prē malues biācavrtina q̄ en altra manera es dita camera. rell de maluinos. rell de liri blau sebas cuytes caragols sens closqua q̄ son dits limachs lauat. semēt de li. tot aço sia cuyt e pastat. ap̄s ab lart e ab māteguia sia mesclat e fet empastre. Empastre de thederich R. suc cū ebili fabili lapaci leuisticci maratri co quant omnia cū dialtea et melle et oleo et butiro adiunice incorpoient et fiat emplastrū. ap̄s madurat lo apa no espes ap̄s de esser madur q̄ si p̄ simatex se obre abans til de obir ab ferro o ab medicines apitius segōs que estat dit. E diu henrich q̄ fet aço sia mādificat lo loch ab vnguet dls apostols q̄ es lovnguet veneris o ab mādificatin de such dapit o de dōzel lo q̄ desus es estat dit. Eltre a segons Binus. munifica la sanies grossia e atran. R. galbani armoniaci trebentine picis sep̄i vacini.

rasine olei antiqui aii. ptes equales dissoluant gume cu aceto et liqfaç. ad igne cum alijs et fiat vnguentu. Apres fet aço pro ceyras segos q̄s proceyes en les vñceres sordides. La quarta intencio es cōplida se gons la natura dels accidens. si en lo loch aura dolor. sia remoguda segons Euníc. ab aqusta medicina. R. ysopi humide cu vino cocto. i. saba. sia mesdat apres siē vntat lo loch e enbrocarlo loch abvi vermel remou la dolor. Altred de aquic. e del bru. p̄re oli d camamilla oli de donçel oli de espich oli de anet. e siay ajustat vn poch de cera esia fet vnguent o serot e altres cerots de semblat virtut aximater valē. E si en lo loch aura romasa duricia sia remoguda ab moll de bou e ab altres medicines mollificatives q̄ deius sera dites en lo capitol de sefhiros. Empastrede Euníc q̄ come remoguda la dolor. p̄ien dela sordicia delbany e sia bolida en aygua esia especida ab calç fins q̄ sia fet pasta molla. apres sia vntat aba lo loch. E si la vndimia proue de alguna cau sa extrinseca ari com pcusso o altra cosa o malaltia. La cura sua es remoure aquella malaltia ap̄s curar la vndimia.

La.ij dlnu q̄ sō dits dubellet

Os nu son dubellet fleuma, tichs. e tenē yn pânicol dintre en lo qual es cotéguda aquila materia engédrada d fleuma. Dubellet segos Euníc. vol dir apa grā. E de aqusts nu ne auem de dues maneres so es de durs e d mols segos q̄ aquila materia fleumatica es mes o més indurida. Empo tots so dus a compacio dela vndimia. e tot sō dus. car lo subtil se resole româ lo gros. E d aqusts alguns son plens de musillages. altres de carn. altres d cosa q̄ par q̄ sia mel. altres de cosa q̄ par q̄ sia fana ciuyta e d moltes alts maneres. e aqusts tals pñ lo nom segos la cosa en ells cotéguda. q̄ es segos la diversitat della materia es lo loch cotéguda. q̄ es en aquila pellicula contéguda. e es manifest al qui considera. Perla qual cosa deueni notar q̄ aquila materia se pot tant resoler q̄ lo q̄ româdra sera malencolia. e pso dinē algunos q̄ es apa malecolich. empo al

guris diē q̄ es fleumatica. car la sua es fieumatica. Es auāt deueni notar q̄ aqusts nu les de mes veguades se fa en les pars nernoses e mouē se a totes pars. e de aques dos dits semostre los senyals dls nu. La causa de aqus es primitiva antecedēt e cōncta. La causa primitiva es caire o alguna pcusso o mal regimēr. e axi p cayguda o pcusso son fets nu. La causa antecedēt es humor innatural so es fleuma decorrent o essent ja en lo loch. La causa cōncta es la materia q̄ es cōtenguda en lo loch. Emoltes de veguades es contēgut en ell humor aygnos podrit e corrup̄ta. Altres veguades musillaginos o limos o a forma de mell o de faua o de gret. E algunes veguades es en ells cotéguda carn glâdolosa e aspōgosa. pla qual cosa segos es estat dit segos la diversitat del humor q̄ es en ell contēgut si p̄e la denominaciō d uersa. Nota épo q̄ differēcia ha entre nuu e nudaciō d nirui. e p aço differēcia ha étre nuu e nudaciō de nirui. car nudaciō de nirui es vna duressa anpatxat lo mouiment dls nirui. e p aço differet ablo nuu.

Capitol dela cura dell nu.

 La cura dels nu te dues intencions n maneres d proceyr. so es vniuersal epticular. La intencio vniuersal cōte la vñdap tal q̄ no sia multiplicada la materia. e mesignala la materia antecedēt p tal q̄ no pas en coniūcta quart se de megar viades grosses e de benre aygua freda e desacietat nauiscatina o de repledio. e cōport la fa. e sobre tot procir re q̄ aie bona digestio. Lo seu beure sia boini e aygua aliumentada e de soffre. Car segos lo Elman de villa noua laygua delles coses minerals p loch tepe issada. Nota solamēt cura los gollos interios. mes encare los de part de fora. La purgaciō se fa ab turbit pparat la recepta dí qual jo posare en lo capitol deles estrofules. e enacua fieuma grossa. e aximater la bñdicta e la gera pig. les pilloles de ermodactils maios son conuenients. e les pilloles de aguarich. Lo arerop es aquest. p̄en oximet com post araropatetos simple de cascivyna.

sien destépats ab ayqua de fonole de apí e de sicoyre. La cura particular dels nuus, aqsts nu son curats en moltes maneres, primeramēt si lo nuu es dur e be tractable e no es d' foyna d' mello q es cōtēgut en ell tul pēdras e tallar las p larch. aps atrau es en forma de creu. apres sié escorxats los labis . e p q nos trenq aqlla pell o pánicol q es dintre quē fa atraure sia escorxat ab vn ferro pām e agut e ab vn vncisiēn tanç gut los labis . e si la sanch te empatta sia re streta ab blanch don o ab una spōg d' ayg e vinagre mullada apres estreta la sanch tomaras ala opacio. etrauras aqll pánicol q es dintre tot senser a fi q no remang nigu tros dintre lo loch. apies tallares la pell supflua e faras de manera q la pell q romā vingua egualmēt a cobrir lo loche q la vna no estigua sobre l'altra. aps sia cosit especialmēt en les naptes. aps si tu conexe ras q degua esser encarnat sia fet . e si co nixeras q no degua esser cosit sia mudiificat axi cō les altres vlceras . e tot aço esta en discessio del obrāt. Ultre manera de cura del nuu . e es d' guido. sia psa la pell q es sobre lo nuu e esquaras les venes tant quāt sera possible ablos dits si en tal loch apparē. aps en la dita pell abvnes tisores tu faras vn forat en forma de fulla d' murta. aps estorxaras lo loch en la manera dita e proceyras axi cō en los altres. Ultre manera he es del bru . e es molt bo . e es fet ablo ruptori desins nomenat en lo capitol deles coses q rōpē les exidures . lo qual es fet de cédra de roure. La manera com se fa es q sobre lo nuu sia posat esianí posat tarifa quātitat q prēgnia la maior pt delle de fensaras l'altra pt del nuu q nos vlceras . e aço sia fet en la manera dita en lo capitol mes prop allegat. E fet aço sia posat sobre lo loch manteq o lart sense sal . e p tal q la escara sia remoguda . e remoguda la escara lengeramēt sia tret lo pánicol. E de aqsta manera alguesvegdes e curats los nuu e les glāoles en lo frot. Lo ruptori d' guido d' calç e d' sabo negre fet val en aço . aps sia posat sobre lo loch e lexal estar p espay de .xii. hores poch mes o mens . car en aqst tēps fa la sua opacō . aps remourras lo pánicol. E encare q molts en aço posē molts

ruptoris. dich vos q entre tots lo arsenich es millor e obte lo principat so es lo pparat segos q es dit. Empero es medicina violēta e forte comouēt febres e mals accidēs . e la quantitat delles la mitat dun grade for mēt o de tot vn gra. E nota q millor es tomar bi moltes veguades q posar ni mas sa . e sobre totes coses te de guardar q no poses prop dls mēbres pncipals . e si nipo ses siē regits aqsts cossozati cō los q febre gē sō regits. E quāt posa lo arsenich soll mat deu esser posat mesclar ab alguna li quoz o vnguēt. E algunes veguades p si sens niguna altra cosa . e aço segons la necessitat del loch. E si p ventura bi aura ro mas algun poch d' pannicols sia remogut ab vnguēt veneris o ab vnguēt gepsiach: posat en lo capitol d' cranqna . o ab polino ra d' affrodillis . o ab coses corrosines auēt propietat de remoure lo pánicol . car si lo pánicol o part del bi romanía tomaria lo nuu . axi cō es vist p expriencia. E fet aço psoldaras lo loch axi cō es dit. Ultre manera de auic . e es q si p vēturalo passiēt no pot cōportar q lo nuu sia estorxat . ne pot cōportar medicines fortes: tu de lauos tal lar lo nuu p larch . e sobre lo loch sien posades coses putrificatius axi cō es olio mā tegua o lart dolç . o algunes altres medicinas putrificatiues . fins atāt q p somes q tot lo pánicol sia podrit eremogut . e no psumas psoldar lo loch fins atāt q tot lo pánicol sia fora axi com es dit.

La. iiii. d'la cura dela nuu melli

 M lo nuu melli so es en aqll q lo q es cōtēgut en ell es a forma de mell sies ben auisat q nos rompa lo pánicol . e si es possibile gnyaras q lo nuu is qua ablo pánicol . car si lo pánicol se trenca lauos sera de mal traure . e si quāt tull estorxaras ell se trenca : es cosa deguda q sia guardat lo q es en ell pten gut . e deus tornar vñir los labis . apres sia remogut lo pánicol. E Empero si lo nuu melli nos se pot remoure ab ex conacio: lauos es menester que sia tallat ab ferro . apres sia evaporat lo loch ab oli calt p tal q s podresca lo pánicol en la ma-

hera desus dita. **E**s si nol vols tallar ab ferro siay posat dela medicina desus dita decalc e de sabo o del medicament fet dela cendra del roure q es caustich. **D**er aro mater val aqsta medicina desus posada. e es de Quic. Rx. calç. 3. i. fecis vini adusti ni tri an. 3. i. ferneant in aqua bulteda paru nenumis excitetur e sia posat sobre lo loch. **E**ltre de auic. p acomater. Rx. ellebori arsenici rubei an ptem vñā. corticu eris ptes duas. et fiat linimentu cu oleo rosaru e sia posat sobre lo loch. **A**ltre de Quic. p aco mator. Rx. seminis urticae et de cortice eris et de arsenico paru et cu oleo rosaru misc. A qstes coses obrin los nu mellins. **E**ltre p acomater de auic. Rx. calç colcotar arzeni ci an. ptem. i. sia mesclat. aco obri molt pst e fort. e apres en lo restat proceyras segos q es estat dit. **E**mpero si lo humor cotegeut en lo uini meli es subtil co es q sia mesclat aquell humor fleumatich ab humor cole rich val aquest empastre de auic. Rx. labdani galbani bdelij sordicie i vasis apu glutinu albotin ptes equales. sumant ista et disoluant et reducant in forma emplastri. e sia posat sobre lo loch. **E** si p ventura lo nui vendra a eridura axic o jo ba souint vist. car ab aqlla materia dñ nui se mescla humor colerich lanos tu de tallar lo nui e efforcarte empodrir lo nui o remoure ell d altra manera segons q desus es estat dit. apres proceyras ala cosoldacio segos que veuras la necessitat del membre. **E**mpero si lo loch es ulcerat e lo nui es meli. co es q isqua la sanies axic o si era mel. **F**eta la vbertura segons los doctos conuenit aquelles coses. **P**rimamet figues verdes ab mel e vinagre e sal. apres posades de sobre Extimatex val la farina del ermesciada ab mel. **E** lo serapio posa q lo semet dñ nastur ci mesclat q mel val als nuiis mellins. **E**dii auic. q melilotu q es corona d rey coferer ales ulceres humides e propiamet ales mellines. co es q sien vntades ab ay gna o ab alguna cosa dles excitatiuas. axi com son lentes equales e molts altres. **E**dii mes q lo galbani ab vinagre vñtar ne les ulceres es bona cosa. Arimatex lo suu dela ruda mesclat ables frutes e ab suu d'fonol posat d sobre sana les ulceres.

humides. la humiditat deles quals es ati com amell. **E**ximatex din lo Elnic. quela femta dela cabre conferex ales ulceres mel lines. **E** si se es dene q lo nui sia fauoso segons q diu lo Elnic. co es q les sanies q ixen sien axi com afau. **F**fau es una cosa d que les abelles fan la mel. en aqst cas co petere aqstes coses. **P**rimier din lo Sara pio q quant es fet empastre deles relles dls malons cura les ulceres q son dites fauoses. **E**lo barthomeu din q sian mesclades ab mel e ab farina d ordi. Biascorides din q silla volé mes fort q apres q sien picades quey sia aiustada una poca de cera. aqsta medicina arimatex cura. pren relles de mal uins e propiamet deles saluatges q sié cui tes vn poch e ab farina de seni grech e sien fet empastre e sy bi aiustades vn poch de oli omphaci seria millor en los costos mouibles. **L**o bulb q es la seba marina ab nitru q es sal gemma cura les ulceres fauoses del cap. **E** del din Elnic. q absolu ta met ab mel coferer. lo vi estiptich ciut ab semet de li val ales ulceres fauoses e la via na del home arimatex.

Capitol.v. deles glanoles.

Glandes son dubulet fleumatich hauent pannicol lo qual conte la materia. eno so dites apas glandos. p q se fan en lo loch glados. car arimatex se podē fer en altre loch. mes son dites apas glandos p tant com son semblants ales glanoles. **E** nota q dles glanoles algues so dures: altres son molles. Les molles son fetes de si euma molla e pco les glanoles molles son compses sots lo dubulet molli. car lo dubulet molli es no general alnum molle alas glanoles molles. **E**ltra es glanula dura. e aqsta es en dues maneres. car alqua es dura vitima damet. e aqsta es dura estrofilla o nui dura. **E**ltra manera de glanola hauē q no es tāt dura co la estrofilla. empero te maior duriça q no la glanola molla e los nui molles e aqstes son dites absolutamet glanoles. pla qsl cosa dñe notar q les nui e les glanoles son sapats d la carn e les estrofules no son sapades. empero en lo capitol seguent jo

posare differéncies mes clares. ¶ E ples coses demàt dites pots veure la differècia q es entre niui e glanola. ¶ Primeramēt lo niui es de maior quātitat q la glanola. Segonamēt lo niui les de mes veguades es dene en loch dur e enles iunctures, e les glanoles nexē p tot, car anagades sen fan enlo front e enlo cap e en lochs d carn glā dulosa. ¶ Terceramēt los nu? son d maior duricia: altres d menor q les glanoles. axi com se veu del niui melli. ¶ Conuenē emporcar totes son fets devna materia, qo es de fleuma ental manera endurida o alterada. ¶ Des auant conuenē car lo niui te pāni col axi cō la glanola. Quartamēt conuenē, car axi com la glanola se mon a totes pars aximatz lo niui. ¶ Ho son donq's molt en pescades abla carn aqstes materies de aquestos dos apas. ¶ E deles coses dites apparen los senvials dela glanola. les coses son segons es dit enlo capitol del niui, qo es primitiu anteedet e confuncta.

Lap. dela cura dles glanoles.

I Es glanoles son curades en moltes maneres. ¶ Primeramēt si es enla juntura es menester que sia esclafada e p'muda. apres sobre ella sia posada vna lauma de plō e sia fort e stret. car segons q diu lo Anic, lo plō digerez aquella materia, altras tenen diuides aquella materia. Empo enlo test d' anic, esta escrit digerex. Boqs lo plō digerez e diuidex aquella materia e natura millor la resol. e aqst es lo modo de anic. ¶ Altre manera d curar e es d' guido. es menester q primer sia ben freguat lo loch ab lama e sia egualment e scalfat e ablanit apres tenint la part ferma ab vn fonç de scudella o ab algune altra cosa solida tāt e tantes veguades li sia donat fins atant q no si p'egua e q lo pannicol interior sia trencat e la materia sia e scampada. ¶ Immediadamēt apres de aço sia posada vna lauma de plom tan grācō es la glanola e ab vna bena d' dos caps sia estreta fort e sia ferm ligat e fins que sien passats nou dies no sia mogut ni mudat. ¶ Lo Thederich elo bru an dit, p'ren senez epatici mirra o libani sycocolle e ab vina gre o a blanch de ou sien fet épastre e siaj

posat tantes veguades sobre lo loch fins q remogua la glanola. ¶ Lo Henrich diu axi, p'ren vna lauma de plō e sia posada sobre lo loch e sobre la lauma sian posades vnes petites estopades mullades ab blac deous especits ab alum deroca e sal. ¶ Lo Guile de varinguana diu q als nu? molt durs es molt conferēt la carn d' ariço mariposada de sobre. ¶ Aximatez totes les duricies dissol aquesta medicina, qo es les fulles d' cipier verdes o no? verdes e sié píades e apres ab molleda de figues sia posada de sobre. ¶ Sarapio posa q empastre fet de figues agres de aqüles q cayen dela figuera es bo als nu? dls membres e dissol les estrofules. ¶ Lo roger diu, p're vnguet de plō cremat ab musillages de sanbusi q es lo sanch o defiguera o cendra de aqsts, e ab oli e vinagre sien fet empastre. ¶ Hora q no es inconuenient q apres d' hauer fetes aqstes coses lo niui quelques veguades torn abans vos dich q quelques veguades torna car ples coses fetes no es totalmēt consumit lo pannicol.

Lap. v. d' estrofules o porcillanes

 Strofules son dubulets dus d' materia flematica grossa molt endurida quasi secca. e la generacio delles les dimes veguades es al coll e enlos et elles e enlos enguonals e tessen la materia embolicada enlo pannicol e mou se tā solamēt a vna part e no a totes parts. e tost temps son blaches en color no es marauella car engendren se de fleuma q es blanca. engendren se enlos golosso e plens de fleuma en especial prop d' l cap. o enlo ventr, q aqsta rabo lo vomit los es conferēt. ¶ E deles estrofules quelques son fetes molt grās ari cō jo he vist souint e moltes de veguades de vna sen fan moltes pensat enlo coll cō areyms. e no son ab pulsacio car no son de linatge deles apas caldes. ¶ E deles estrofules quelques son molt fixes qo es affarrades abla carn fort met e son entigues e dures. Altres son ben tractables e noues e no son dures. Les primere nos curē. Les segones se curen. ¶ Des dich que deles estrofules al

gues sois en les quals es accompanyat dolor e rogor e calor, altres son que no. Les primers son curables: les altres no. Les primers venent souint a saniar o a resolucion les segons no venen. Empo sis resolen fas ab molta difficultat, car aquestes nos curen sino ab resolucion so es ab medicines foits e agudes, e auegades se curen ab estacion e incisio aco emplo es atart. Los qui son aparallars per hauer estrofules enles pars del cap e del col son aquells que tenen lo col curt e humit en complexio. En los infans son curades emplo en los jones es de mes difficultat. Tot aco pone de part d la resolucion. En los infans sen fan mes que enles altres adarts, e en los vells mens que en nigos. Les causes de aquells son segons es estat dir desus que es primitiva antecedent epuncta. La causa primitiva es mala o superflua comestio dela qual se engendra superflua replecio. La causa antecedent es humor fleumatico lo qual ja es dissecat e endurit. La causa coniuncta es samaria q ja es en lo loch aiustada. Matades aquelles coses es cosa conuenient posar la diferencia entre nui e glandola e estrofula e amateix posar la conuenientia. La primera diferencia plia qual lo nui differet dela glandola e dela estrofula. car la estrofula es mes pressa abla carn que no lo nui nula glandola. car din lo Quic. que los nui e les glandoles son messapats dia carn vnt sefan les estrofules son aguaffades en la superficia dela carn, e perco nos mouen quan hom les tota ab lama a totes pars sino a vna part. Empo los nius se mouen a totes parts. La segona diferencia es pressa del loch. car lo loch dels nui es molt dur eneruoso, e lo loch dels estrofules es la carn glandulosa que es enlos enguonals e enles exentes e dentres les oreilles. Tercerament different p raho dela quantitat. car les estrofules son de grana quantitat e algunes veguades los nui no venen a tanta quantitat. Quartament different p raho del nombre. car d vna sen engendren moltes: e dels nui no fan. Quintament different p raho dela duricia car la estrofula es mes dura que lo nui. Esonen epo lo nui e los estrofules e les glandoles. Primerament p raho dia materia

ear ab dosos son sets de materia siccumata dura, e jo parle de nui duri. Segona, met conuenient en la figura, car tots han una figura que es rodona. Tercerament conueniente, car aixi que les estrofules tenen panicol: amateix los nui tenen panicol. E del que a nem dit apar la differencia e conuenientia entre los nui e les estrofules. La differencia que es entre lo nui e la glandola ja es posada de sobre, e perco aixi jo no la pos. E deuen notar que les estrofules tenen quatre temps aixi que los altres apas eno affratura aixi re capitular los e de les coses dites se demostren los senyals deles estrofules; e mes las pronosticacions.

Capitol de la cura de les estrofules.

I Es estrofules son curades ab quatre intencions. La primera es ordenar la vida. La segona es purgar e igualar la materia antecedent. La tercera es consumir la materia puncta. La quarta es que si nos pot remoure ab empastes que sia remoguda ab ferro. La primera intencion es aquella que se dviades fleumaticques e de beure ay gua, e de replecion de eatina. copor la fam tant quan sera possible, e appare lo seu cap de tal manera que no sia apte a decorrer a ell humor, e nos lanc sobre la sua cara nes pos molt agenial. quart se molt parlar o de molt riure e de ira, e no sia furios. e quart se de altres coses semblants, e en les altres coses no naturals. se asebe e honestament. La segona intencion es complida ab axerops e ab medicines laxatiues. Lo axerop es aquell. pre axerop acetos copost o oximel copost o simple axerop de esticados e debitis, sanctos otros axerops. valer contra materia fleumatica e ab ayguies diuretiques caldes sien fet axerop. Solucion de turbidat. turbidat zinziberis succari amplexus equa les misc. e la quantitat que se dona son dues dia mes ab bron. a questa medicina auacua lo fleuma gros del cap e del coll, e es dita dyar turbidat pparat. Les pilloles d ermodatilis maiors e les pilloles fetides e les d elleboro e les d jera e d aguarich valen a aquell cas. Empo si la materia es mesclada abla sache

sia feta sagnia dela cefalica q̄ es vella del cap, e sobre totes coses guart se de posar bi ventoses, car attraben lo subtil e lexen lo gros. ¶ Fetes aq̄stes purgaciōs es bona cosa prouocar esternutacions. ¶ Alguns així com es lo thederich e lo guido e lo huig de lucca ordonē aq̄sta medicina. R. s̄co fulari e p̄tes tres filo pendule, p̄tes duas pinpinelle piloselle cauliū rubee rubee maioris an. p̄tem vnā aristologie radicis spatule fetide radicis raffani an p̄tem se mis, sia cuyt ab vi blanch e ab mell fins q̄ amine la mitat, e sia colat apres, de aq̄l la coladura sian donat de tres en tres di, es de mati vn quart, es menester q̄ sia en poch calt. ¶ La tercera intencio es cōplida ab empastres resolutius e mollificatius. En aquesta cura son trobades moltes coses enpiqs les quals seran lexades. ¶ Lo guilem de varinguana dñi q̄ ell ha expimēt la femta dela oca antigua e la femta dela cabre ab grec d gallina fet empastre e jo ne la obrat. Mes dñi q̄ empastre fet de farina de faues e del saliandre remou les estrofules, e es cosa prouada. ¶ Mes dñi q̄ ell ha hagut de vn q̄ ho ha expimēt q̄ la aygua dela flor dela genesta feta per distillacio marauellosament cura les estrofules e jo dich q̄ es ver. La quantitat q̄ sien den donar son dues dran. ¶ Mes e aquesta aygua cura marauellosament les estrofules e los nur del col e jo ha experimentat. ¶ Mes es fet empastre d farina de lobins e de mell mesclats enles dures: en les molles sia fet ab aygua e es expimēt. ¶ Empastre de mostalla lo qual vall. R. such d mostalla e oli d mostalla, lo qual es més fort, o dela poluera d la mostalla q̄ es mes fort, fulles d cols no molt sequese ab grec sien fet empastre, e sil vols mes fort sien bi aiustades fulles de tappis ab medulla de figues, e sil vols mes flach siay aiustar oli rossat e farina de ordi, e aq̄o es expimēt. ¶ Lo ysach posa q̄ loliū cuyt abbi e fet empastre o cataplasma ab femta de asse e segment de li toll les estrofules. ¶ Lo Elibert posa q̄ la farina dellolij o ellmatex empastrat dissol les estrofules. Rasos dñi q̄ la feita d colo mesclada ab farina dordi e semet de li e vinagre posat de sobre dissol les e/

strofules. ¶ Serapio dñi acomatex e dñi q̄ tan solament sia mesclat ab farina de ordi evinagre. ¶ Aliabas dñi acomatex. Kyranus dñi q̄ mesclat ab farina de ordi e de arros e apres q̄ sia mesclat ab grec de poch, e sia posat, car aq̄sta medicina rōp les crāquenas cōcanas e les estrofules. ¶ Lo galien dñi q̄ la femta dli bou e maiornent q̄ sia de primanera cura totes estrofules e toutes tumors endurides e maiornent en los cos durs. ¶ Altret de gualien en lo sise libre de cathagenis q̄ fa utilitat en les estrofules e en moltes altres coses lo libre q̄s dñi cathagenis es quasi cō vn antidotari, p̄ce ol vell. i. tt. pega seca, mitga tt, litarge. i. tt verdet. xiiij. drauēs galbanū labdanū, de cascui. iii. 3. sien poluerizades les coses q̄ fa apoluerazar, apres sia cuyt lo litarge ab loli fins que sia espes, apres siay mesa la pega e lo verdet, e derreramēt siay mes lo galbanum e sia pastat en vn morter, e sia guardat p̄ quant sera menester. ¶ Altret d gualien en lo libre de cathagenis, pren trementina cera de cascun tres quarts galbanū, baurach de cascui. i. 3. encés mig quart moll de os de ceruo. ii. 3. dela sordicia dd buch deles anelles. ii. 3. oli de lor seu de ve dell de cascui. ii. 3. sia mesclat e fet empastre. ¶ Biu aximatex en lo libre de medicines simples q̄ la rell del liri amiuia e resol les estrofules, e aximatex loli d liri es molt lo at p̄ ell. ¶ Lo Biu dñi, pren rell de liri femta de colom sement de li tant de vn cō dal, tre sia mesclat ab vi, apres sien fet empastre. ¶ Biu, p̄ aromatex, pren seni grecb. iii 3. calç e sal armoniac de cascui. i. 3. sia mesclat ab mell, apres sia posat sobre lo loch Biu mes que als apas glandosos cōfere la rell dels affiodillis ab fetes de vi posades desfobie. ¶ Lo barthomeu bo dñi dela rell asoles. ¶ Altret de Biu, p̄ acomatex. ¶ Stercoiss caparatum. 3. ii. radicis cucumeris asinini fici immaturaru an. 3. i. stafi sagri e boellii farine fabarum amicdalarū amarrati an. 3. semis fecis olei antiqui quantus sufficit miscit et fiat vnguentū. ¶ Lo rafis dñi axi, pren femta de cabres e ab mell e vinhagre sobre lo foch sia fet a forma d empastre e sia posat de sobre. ¶ Mes dñi q̄ empastre fet de seni grecb e de semet de li e de

cols ab musillagos de maluins mesclat es singular e bon maturatim. Altre de Rasis e es lo diaquilò e segons Eliac. val. em pero ell no posa la recepta. e jo la pose. Re litargiri. t. i. olei communis quartos tres: musillaginis altre e senugreci. aii. quartos. ii. et semis et fiat empastru cu custodia litargici. En cada liura ab oli de liri sia malaxat. i. 3. de rell de liri poluerizat. Eliabas din q aquest empastre vall. pre farina de faues farina de ordi de cascui. i. 3. rell de maluins rell de ragualicia deles dues pegues. 3. vi. cera bâlca grec d oca. iii. 3. sia picat lo q fa apicar apres sia tot mesclat ab oli antich e vrina defadri verge: e ab poch foch siet fet empastre. Ediu mes que la cendra dela vngla dles cabres mesclada ab oli cura les estrofules. Lo bau e lo Thederich han dit q aquest empastre vall. Dren armoniac bedellu q es goma galbanu pars iguals sien meses ab vin/ agre aquestes coses per tres dies: apres si ay mesclat vn poch de sago prim e sian fet empastre. Altre marauellos segons ells matex. Dren pgamolla oli vel fenta d colom alun de ploma rels de tappes grec d porch de tots pars iguals: Apres sia tot mesclat ab mell e al foch sien fet empastre. Lo Roger din q aco vall. Dren rell de affrodillis rell d euols e sien cuytes ab bovi apres sien pastades E siay ajustat vn poch d sago e sian fet empastre. Lo guido din que vall aco. Dren. xii. caragols d les que son dits lumachs e sien cuyts ab vi e ab lexii o ab capitelle tots ioms dues veguades sien posat sobre lo loch Lar es bona medicina. Lo Guillem de salicet din que aco vall e es lo seu diaqlon. Re litargiri. 3. ii. olei communis. 3. v. musillaginis fenuugreci seminis lini. aii. 3. iii. musillaginis altre. 3. ii. sia pres lo litarge e sia posat ab vna cassola ab lolí: apres sien bi ajustades los musillages. Sarapio din que quant dela mostalla es fet empastre ab coses conuenients resoll les estrofules Ediu que si lo vreos es cuyt ab ayg apres fet empastre resoll e mollifica les estrofules. Biu mes q les lenties cuytes ab vin/ agre apres fet empastre resoll les estrofules e los apas diurs la quall cosa es experi

mentada. Lo Barthomeu din q la goza della ruda ables fulles de tappes e farina ab lo sago co es q no sia pasada o ser nuda e fet empastre resoll les estrofules: del coll e deles exelles. Lo Elbert din q la herba q se diu jarr que en altra maniera es dit serpentaria minor o pes vitulif: e la esquilla sien mesclades ab lart d porch, vel a questa medicina cura les porcelanes sison de poch temps. Lo contesti din q les maluins cuytes ab vi cura les estrofules e los apas e les mambelles inflades. Lo mesue din que la poluora della flor dela genesta cura les estrofules es menester que sia donat tant quant ab dos dits o ab tres senpot pendre ab mell rosat colat o ab vn ou ben moll a questa medicina destruer la materia delles. Altre del mesue es lo diaquilon magnu Re litargiri. triti et bene cribellati. 3. vi. oleo yroni oleo camamille aii. 3. iii. musillaginis autre fenugreci et seminis lini ficii siccarum yreos succi esq;le ysope humide visci cu quo caputuntur anes aii. 3. i. et semis trementine. 3. i. et semis rasine pinii cere citrine aii. 3. i. co fiteant sicut ipse met docet in antidotario si ab aquestes coses dñs dites es ajustat bdellinze serapinu e armoniac de cascui. 3. seria diaquilon gomat o ables gomes. Lo Iyranus posa que les fulles dles tapis e la rell mesclada ab mel en pochs dies escampa les estrofules. Ediu que es experimentat. Lo contesti din q ab ells sia mesclat farina dordi. Lo Barthomeu din que sia mesclat ab farina d faues Altre que vall ales estrofules e a totes los apostemas diurs. Dren rell de liri esto roch moll de cura de vadell o grec d cabre esia mesclat ab mel e fet empastre. La quarta intencio es cõplida ab incisio o ab medicines corrosives e abfessives segons la necessitat deles estrofules. Si les estrofules seran ben tractables e ables coses dites en les altres tres intencions dites desus. tu las de tollar per larch del membre e sia tallada tan solament la pelle no sia tallat lo pânicol: apres sia treta segons que desus es dit en lo capitol de no. Si per ventura hi roman alguna part del pânicol sia remoguda segons es dit en lo loch d

allegat. E quāt tu faras aquesta opaciō: guarda les venes e les arteries e los nirs, i si la es crosula es enuiscada molt ab nirni o vena o arteria. lo cōsell men es que sia deixada car la cura de cal es palli atina o segons alguns vana. Elota q si abla escrofula ba sanch lanos potvenir a exidura e lo senyal es segons es dit en les exidures: car lo loch se començā a tornar roig ab pulsacio alguna: E lanos tu de posar maturatiō e es aqst. Dren semēt de li senigrech camamilla de cascui.ii. 3. maluins. i. lart dolç sia tot bollit en ayg: apres sia encorporat ab oli de anet e de camamilla e sian fet empastre. E sin vols fer de altres medicines maturatiues recorre all capitol d medicines maturatiues e fet aço e madurat lo loch tallaras les escrofules en lo loch mes bar p tall q la materia puga milor exir segons q es dit en lo capitol deles exidures. E segonament sia empastrat lo loch feta la insissio ab aliū de roca e ab rouels do: e guarda los nirs reuersi q fan alclar. E ar p la insissio dels sepert lo parlar. apres sia mudificat ab medicines jo dites en lo capitol de nu e feta la mudificacio sia encarnat lo loch segons sera menester.

Llibre Capitol de la cura deles escrofules ulcerades.

SLa cura delas escrofules ulcerades. Si p vēitura a tu o correrā algunes escrofules ulcerades. primerament tu les mudificaras molt be ab vnguet dels apostols q es veneris o ab poliuora de affrodillis e es aqsta dren sinch de affrodillis. ii. 3. orpiment. ii. 3. calç vina. iii. 3. sia bolit lo sinch dls affrodillis ab poch foch fins a tant q sia consumida la mitat apres sia colat e siā bi ajustades les poliuores a poch a poch tostēps menegāt ab la espatula e feta la incorporaciō sia dividit en moltes pars e sia posat al sol e sia seccat e guardat p lo menester. E nota q alguns posen. i. 3. de affrodillis ab. i. 3. d rialgar clauos aço es de fort operaciō:

no appliques aço sino en aqlls cōtenē fi stola e la cōplexio robusta e fort. Eltre mudificatiō. Dren calç vina. ii. 3. rialgar miḡ. 3. apres sia cōsegit ab mell e sien fet medicina e escarificada la pell sia posat sobre lo loch e defensa la part sana ab coses fredes p tall q no a tena les pars sanas. Eltre mortificatiō. Dren calç vina cendrā de faues e de aço faras lexiu e en tot lo lexiu o en part del mesclaras sabo e calç vina e téprades aqstes coses en forma de vnguent he aqst vnguent poseras en vna closca de nou o altre cosa tona tā gran cō la escrofula o deixar ho as estar tota lanit e apres q sia mortificat sia tallada ab un ferro: apres sia mudificat e cōsolidat lo loch axi cō es dit en les altres. E si cas es q en les estrofules ulcerades hauia os corrupta es menester q sia remogut della remossio del qual assi jo no fas mēcio mes perauant nedire. E si p vntura la escrofula es ulcerada e entrā qnada recorre al capitol de cranch ulcerat e curar las axi cō lo cranch. E nota q en aqsta cura jo trop moltes coses en piques les quals jo dexe,

Capitol. vi. de sephiros.

SEphiros es aña molt dur: lo quall es fet d fleuma grossa e viscossa molt en durida pla fort exsiccacio. o es fera dles feces dela sanch. La qual sec ca es malancolia o es fera del vn e del altre q es dela fleuma dita e dela malēcolia. E de aqesta sephiros ne hauē d dues maneres q es ver e no ver. Lo sephiros ver es fet de malencolia naturall la qual no es adusta sino feculenta e es trobada en la massa sanguinaria per nodrir los mem bres melancolichos. Lo sephiros ver es fet de malencolia no natural. La malencolia es humor frete sech e dela mes freda part del xilus engendrat. E de aqsta malēcolia ne auem de dues maneres: q es natural e no natural. La malēcolia natural es residencia o feculēcia dela sanch: e es terbola en substancia grossa en color declinant a negroz e en sabor a pontifical

dedinant. La no naturall es aquella q declina de aquesta dintre los termens de la sua latitud car si passa los se^r termens natural no es malencalia naturall. La malencolia es feta in naturall en quatre maneres. La primera quât se crema es podret e es feta colera negra e aguda e qnt es lancada sobre la terra bull e fugen les mosques dela. La segona es feta no natural p admixtio de altres humors axi co es fleuma: colera e sanch, e quât la colera se crema e es feta negra es mala. Tercerament es feta in naturall per cogelacio: de fleugma es feta souint malencolia e lo fleuma iauos roman prou dur. Quarta ment es feta no natural p tant co algun altre humor es mesclat ab ella tenint ella la senyoria e es cosa manifesta del q auen dit en los altres capitols. Del que auen dit apar q de aqüestes coses se engendrè los apas malécolichs. Primerament dela malencolia natural se engendra lo sephiros ver. Segonament dela melancolia no natural p admixtio se engedra sephiros fleumonides, e sephiros erisipilabs e sephiros vdimiades. Tercerament dela malecolia no natural p cogelacio e induracio es engendrat lo sephiros e esclirof. En lo quall no ha sentiment ni dolor. Quartament dela malecolia no natural per adustio son engendrades totes les espècies de cranchs, pot esser fet lo sephiros en dues maneres. La una manera es començant latra p via de consecusso. lo qui es fet començant es fet a poch a poch crexent fins ala fi. en lo principi es axi co una fana o un gra de formet. Es fet p via de cosecussio per mal regimet dels metges fet en los apas qnt algunes veguades refredexen estiptiquen superfluament car iauos la materia es su perfluamet ingrossada edissecada. Seguex se aco moltes veguades en lo fleugmon e en la erisipila e en la vndimia p mal regimet. Lo sephiros o es pur o no pur e tots son sens dolor. Lo sephiros pur no te sentiment com es toquat. Lo qui no es pur no es totalment sens dolor. car en ell sens dupta ha una pocha de dolor. E aco si es tocat o compremut. Lo sephiros pur es fet de materia fleugmatica indurida o

de malecolia tant endurida que lo mebie pert lo sentiment e iauos es dit sephiros pur. Lo sephiros no pur es fet en dues maneres. La una quant los humos malencolichs o fleugmaticichs no son axi induits ne en lapidats co es convertits en forma de pedra en tall manera que lo membre perda lo sentiment per ells e iauos fan sephiros no pur e si es compremut lo loch es causa de dolor e sentiment. En lo pur no es causat tall cosa. En altra manera es fet sephiros no pur. co es quant della crisipila o all fleumon se segue sephiros, per la induracio della materia en lo loch. Car aquella materia fa sephiros no pur car aquelles humos axi indurides no son totalmet fredes o malencoliques o fleugmatiques. Empero be son humos apropiuant se a humos malencolichs. Car aquests humos no poden fer sephiros. Bella quall cosa apar la exposicio della primera part del test de Euicena. com diu apostema dur no menat sephiros. Lo que es pur es aquell alquall no es accompanyat dolorni sentiment en niguia manera ni essencialment ni accidentalment. Si per ventura româ ab alguna pocha d' dolor e sentiment p si co es essencialmento es pur sephiros. Lo sephiros pur e lo no pur en lo quall ha sentiment si es tocat e compremut per si es sens dolor. Lo no ver te dolor p accidens: axi com es manifest. E per ara notinch altre exposicio valegna aqüsta tât quant pora per lo entendre de Euicenna car crech que vall. Les causes de aquests apostemas son tres primitiva antecedent e coniuncta. La causa primitiva es malicia de regimen multiplicant malencolia. La causa antecedent es humor malencolich multiplicat e per la melcamal atrent: co es maltyrat quel humor malencolich. La causa coniuncta es lo humor malencolich qui es ajustat en lo loch. Los senyals de aquest apostema son aquestes. Lo primer es tumor dura resistit molt ala compressio. Lo segon es que se comenza d fer poch a poch e proceyex crexent. La color del es blaua. Algunes vegades es blâch co es quant es de fleugma engendrat e a uaguades es senblant ala color dell membre

briego es del mēbre oñt es fet. Los altres senyals aparen del que fins aq̄i auem dit, Per laquall cosa deuen notar q̄ lo sephiros algunes vegades passa en natura de cranch e lauos en ell ha dolor e sentimēt e de aq̄st no es feta mēcio en la letra exposada.

Lap. dela cura del sephires e d'coses mollificās duricies.

La cura deles sephiros te quatre intēcions. La primera es bordenar la vida. La segona es auacuar e corregir la materia antecedent. La tercera es auacuar e remoure la materia cōiuncta del loch. La quarta es corregir alguns accidens. La primera intēcio es cōplida per exhibicio d' bones viandas e vſle p̄a ben lauat e ben depurat e de bon vi e de bones carns e ben appellades: axi com son cabrits pollis perdiſ vſli espianachs e borages e latugues e d' aquelles coses q̄ tenē d' mudificant la sanch e guart se de aquells coses q̄ engendrē malēcolias quals son nominades p̄ lo Gualien en lo tercer libre del interios: axi cō es carn d' bou e de cabres e de ouelles e de asee d' camell d' guineu e d' lebres e d' cans o d' poach salinatges. E guart se de pexos bestinials e de caragols e de cols e de legums e especially de lenties e de pa q̄ sia molt segō e sia mall serunt. Guart se de tota manera d' vi gros e de formatge vell. E guart se de coses saſades e fregides e de coses agudes: axi cō pebre e alls e mostalla e sebes e d' totes coses cremant la sanch. Guart se de jrade malicies e de tot exercici e vigilieſ ſupfluies e en totes les altres coses se aje be e tē pradamēt. E part de aquestes coses dīſ dites ſon posades p̄ Gualien en lo cōmēt d' aquell amphorisme que nutriunt copioſe e velociter ac. La segona intēcio es complida ab digestiſ e auaciatiſ. Lo axerop es aquest. Dren axerop de fum ſe axerop de lengua bouina que es buglos de cascui. i. 3. e miſ ſe destemprats ab ayg de buglos e de fumus terre e ſia donat te-

ben demati. Elguns dien q̄ lo axerop d' regualicia val. Eltra benēda la qual ſo he vſlada. R̄. thimij e epithimij polipodij buglos fumi terre lupuloy e folopedrie aii, 40. ſemis ſia bollit e colat apres ſien doz nada de dita colatura quatre. 3. ab ſucre, E ſi ſera menester ſia feta ſagnia ſegons que ſera vſit per tu: e ſegons la neceſſitat Los medicines ſolutiues ſon aquestes, Dren. i. 3. de maſſa de pilloles de lapide la zuli e ſien ne fetes. xi. pillules e ſien aministrades p̄ acomates vall lo ſenich p̄parat e la quātitat es. i. 3. ab brou. Lo dia catlico e la gera rufina elo geralogodion: e la cōfeccio hamet aximates conuenen e lo dof es miſ. 3. Eltre q̄ es del Guido. R̄. liquiricie. 3. ii. polueris eſtomaci. 3. i. et ſemis epithimii. 3. i. ſene ad pondus omniū e fiat puluis de dof es. ii. 3. La tercera intēcio es complida e bordenada del mode de Eſtucena lo quall es milor: E perco deuantament proceyr per tal que aq̄sta materia abſolutiſ nos vſing a petrificar car pories cōvertir en cranch. E per co el maña fer dues renouacions. La primera es mollificatiſ: la altra es resolutiſ. E per tāt com ſeria diſſicil bordenar los de vn a vn ſens error. E pertant es cosa mes ſegura tals medicines bordenar que agen la virtut mesclada co es de mollificar e de resolre ab vna pocha de eſtipticitat en lo principi co es reperciuſio ab coses domestiſ: co es ab coses que no ſien molt fort. Haſis p̄ aço cōpoſicio aquest empastre. Dic bdellium armoniac galbanum pars iguales e ſien mollificats ab oli de liri: apres ſien picats en vn morter: apres ſien pieſes muſillages de ſement de li e figues tanta quantitat quant es tot lo ſobre dit E ſia mesclat en vn morter apres ſien fet empastre. Sempiodile. La ſunta dela vacca ſia cuylta en vinagre apres ſia poſada ſobre lo loch. car reſolles duricies e les eſtronfes. Eoin mes q̄ia virtut del yſop bu mit es mollificatiua e calefactiua deles vlceres endurides e propiamēt dles vlceres della matrix e del ces. E encare mollifica aquelles q̄ ſon endurides la lana bantano rentada infuſa ab oli e vinagre o ab vi aplicada, empo loyi es menester q̄ ſia poſat

quant la matèria es de facill mollificació e lo vinagre quāt es de difficult. E mes diu que lo grec e les ensures son caldes e húmides e qnt mes fresqs son tāt sō mes humides. E per çò mes humectant tant com son mes antigues tant son mes caldes. e perçò mes resollē E p çò lo grec del porch es molt humit e maturatū especialment en lo scocos del mynyons e conue ales cromadiures del foç. E lo grec del toro o del bou es mes conuenient als rustichs e alls qui tenen la carn dura e es estiptica alguant. E lo grec dela cabre e del arico es conuenient als q tenē mordicacio als budels e specialment en lo primauera. E lo grec della aneda mitiga mes la dolor: q es profunda que niguin altre grec. E lo grec della gallina penetra mes q niguin autre grec e conuené ala dolor: d'a mare aquests dos e ales fisures dels labis e clarifiquē la care. E lo grec d'ol ase fa les cicatriz leges. E lo grec dell onso fanexer los pells en la alopecia e conue ales fisures que se fan del fret. E lo grec dela guinen e dell volto e del onço son molt resolutines axi cō posa lo Geralde solo en la cura del espasme e a sustay q lo grec del leo fa venir febre. Ahi cēna diu que aço vall. D'en femta de aserells de maluins storachs vn pochs e sia cuyt ab vinagre e sien fet empastre. Altre per acomater. D'en mastech blanch e ab oli de liri e de alcanna e figues sia mesclat e es adiuinatū. Altre per acomater. D'en armoniach bdelliu galbanum apoponach e ab oli de liri e de alcana sia mesclat e ab musillagines de senigrech e desement de li sian fet empastre o liniment. Empo si aquest apostema sephiros sera molt gros. Bin lo Quiç, q noy ha escusa, cio del vinagre loquall talla a incidex ratifica la virtut del mēbre e fa penetrar les medicines. E p çò en la administració es menester que sia fet ab cantela car fort penetrat e incidex e percutir als niruis. E apres d tall resolucio de posar coses molificatives apres torna ala enaporació d'ol vinagre e ala virtut dels resoluti: apres proceyraxi successivamēt e ordinada. E encare es anādes necessari auaporar lo

loch ab pedres del moli mig en tant vīn, agre o marcasita, fins a tant que lo membre vingua asinar. E deuen notar que lo vinagre mes conve sillo sephiros es en loch carnos que no si es en loch nervios. E la causa es manifesta. E lo Galié en la cura de un fadri escliroсадa posa efcu la fomētació del oli sanbuci: apres posay vinagre ab armoniach. E aquesta es la manera en la intencio deles fumentacions fetes ab pedres e ab vinagre qo es ab marchasita; o ab pedra de moli segons ha posat el maestro desus. E feta la enaporació ables pedres de posar coses molificatives axi cō es de bdelliū e de armoniach e de apoponach apres auaporar ables pedres. E axi successivament proceyras. E lo Quiç, e lo bni, diu q les medicines en les qlls es molificació e resolucio son axi cō son los tots molls e la musillage del senigrech e semet deli e armoniach bdelliu galbanu: storax mastich labdanu oli antich oli d'alcanna: oli de liri e molts altres. E los grec son a questi: grec de gallina de oca de vadell de bou de ceruo de arico d'ase, grec d'cabres de onco del lop del leo e d'guinen elo grec dels oçels q viuē de rapina. E lo Guille, diu que aço es experimentat en lo sephiros e en les estrofules. Bin primerament que auaporació feta ab vinagre de decoccio de satragia e apres lancat sobre la marchasita foguerant dissoll tota duricia melancolica. E especialment toll es duricies que son fetes detras les oreilles. E lo visqueri mesclat ab cera e ab reyna de pi igualment mesclats es molt bo. E es din que ell ha experimentat lo ferment dell li: ab aygua de cedra. Altira medicina molificant e resoluent les duricies. E dragati floriz camo, pich liquide amontaci me dulle cruris vituli galbanu tant d'ol cō dal tre sia picat lo que es depicat apres lo galbanu melo armoniach sien dissolts en vinagre antich. E sia fissa la pega e los mols. Apres si en tots encorporats. E queit empastre resoll les tumos d' difficult resolucio. D'en estordeo que son als salmages cardamomi melle rasina e ab cera sia mesclat; apres sia posat de sobre,

Equest empastre mollifica totes les duricies. D'en apoponach tres pars bdellium vna part molleda de figues all doble de tot oli de liri o de anet tant quat ni au ra menester e poden bi ajustar fetes d'oli liri tant com ni aura menester ab feces de oli de sement de li e grec de aneda e d' gallina es mes fort. E aco es util ales cōquas acions del niruus. E nota que tots los empastres, mollificatiu e resolutiu posats en lo capitol de estrofules valen aq̄i e p̄co si es menester recorrreras en aquell capitoll,

Lap. de medicines mollificatiu es dela quarta intencio.

La quarta intencio que es cor regir los accidens q̄ es la dura ricia ela mollesa es cōplida en dos capitols. D'emperamēt deueu notar q̄ aq̄i jo prench p medicina mollificatiua qual se vol medicina q̄ remou les duricies enql se vol manera q̄ es deuinguē; e p̄ q̄ en aq̄ stes dos capitols cōuenē q̄ es estrofules; e esclrosis. E encare ales duricies q̄ son causades en les fractures dels ossos aq̄st capitol vall tan solament. Segonamēt deu notar segons q̄ diu Galien, en lo finq libre deles medicines simples que la duricia es deue p̄ tres coses o causes: q̄ es o p molta siccitat, o p̄ molta congelacio: e encare p̄ molta replexio. E les maneres de aqueita duricia son prou manifestes e cui denso: e p̄co nols declarar. Si la duricia es p̄ siccitat a ella cōuenē coses humides e si per frigiditat es menester q̄ sia escalfat. E si p̄ replexio es menester q̄ sia auada les qualls coses son clares: D'emperamēt donqs en voller amollar lo loch sia enbroncat o ab let de vacca o ab oli árich e ab aygua teba o ab aygua musillaginosa de decoccio de maluins e sement deli e de senigrec e de camamilla e de ala q̄ es enula campana. O sia feta enbroncacio ab decoccio de vn cap de molto e dels pez: o de crastat. E aco jo ho he experimentat E feta la enbroncacio o fumētacio sia axi-

gat lo loch molt be per espay de vna hora apres prop de vn foch de sermés, empo no massa prop sia vntat lo loch ab aq̄st vnguent. R, asungie porci asini v̄si cassi que es toxo an. quartu, i, asungie galline ance ris aneth medulle curvis vituli e cerui. an quartu semis buttiri recench olei fissilamini olei de ben olei misalini olei amigdalari dulciu misillage altre seminis lini. an. 3, ii. storach calamite bdellijs ysopi bumit an 3, semis sien fuses aquestes coses e ab ce ra sien fet vnguent. Es menester que les ensuges q̄ es los grecos q̄ sien sens sall se gons diu lo Galic. E si lo loch es refredat siay posat oli de castor e deles gomes comunes axi q̄ es opoponach: armoniac: bdelli e moltes altres. Altre cōmu per acomatex. D're dialtea, ii. parts māteguia fresca sens sall mig part sia mesclar apres sien vntat lo membre: apres sia posat sobre lo loch aco. D'en rells de maluins p̄cats e mesclats ab bon grec e sia posat sobre lo loch e si es mesclat ab diaqlon mag: nū fa aquera matixa opacio. Altre de alenfranch. D'en grec d' porch. iii. 3. gret de aneda e de oca e de gallina tormentina e cera de cascui. ii. 3. oli commu. iii. 3. sens grec sement de li de cascui. i. 3. bdelli opo panach mastech encens d' cascui mig. 3. les gomes siē tēprades ab vi apres la cera sia fossa ab lolfe sia colat e enla coladura siē ajustades les poliores e sia encorporat: e si ab aq̄stes coses era ajustat estorachs el abdanū e ysop bumit seria milior: e segōs que es agut per Galien en lo sisse libre de les medicines simples lo armoniac mollifica. Altres fan daltra manera. D'en cera citrina. i. 3. oli de liri. i. 3. grec de gallina o de aneda moll de axxa dyacca d' mu fillages de sement de li de cascui. i. 3. sia tot ajustat e fet empastre o vnguent mollificatin. Lo Galien en lo libre q̄ se diu catagimis q̄ es com vn antidotari posa aco q̄s seguir. R. trebentine cere. an. quartos. iii galbanii baurach an. 3. i. turis quartu semis mediulle ossis cerni. 3. ii. sordirici alveoz. 3. semis olei laurini sepe vituli an. 3. ii. misce e fiat empastru. Alter de Galic. D're feinta d' cabres. ii. 3. rells d' cogobries

amargans figues verdes de cascui. i. 3. s. sifragine bdelli farina d faues amelles a margans d cascui miç. 3. feces d oli antich tant co ni aura menester e sia fet vnguet. e aq si be o cōsideres as medicines simples e copostes cōuenients a rata duricia, e p co a cade yna sia aplicat son remey.

Cap. d' medicines resolutives e del accident que es mollessa.

Il altre accidēt es molta mollesa o mollificacio o humectacio e segons q diu lo Enrich e lo The drich deuē hi esser approximats resoluti. E lo Galien en lo tercer del tegni appella aqlla co es La medicina resolutiva diaforetica o talaustica o rarefactiva: o resolutiva: e aqllas no differē e es modo de Enic. algunes vegades. E segos Enic la opacio della es separ e dividir la materia e subtiliar aqlla e p q milor dig es fer anaporar aqlla e obrina los poros traet aqlla e p co es menester q sia calda e d sub till substacia. E d aqstes medicines ne auē de dues maneres: co es simples e compo stes. Les simples lo axi co es la camamilla la laquall entre totes te la senyoria e p co los sanis egipcians la bordenarē e dedilia re en los sacrificis. E bin Galie en lo ter cer deles farmacies que loli della no obre mens q ella matixa. e no obre per niguna stiprini picipia ab ella segos ell ha dit en lo sinq libre demūt dit. E los maluins ese gons alguns loli antich oli de kerua oli d rana e segons din Enic. lo mellilotū q es corona d rey e lo senigrech la pitaria q es morella roqra fumes terres cols cogom bres amargans vrtiga e vols sego ordi fa ues hetmolleda d pa q no sia molt blach. E lo alenfranch hi ajusta comi calament ysop orenga e spich cost mirra e mastech: e enles cōcussions lo vs comiu hi cōsent oli d cost oli nardi e moltes altres medicines copostes post fer deles cōples d sus dites. Aquesta cōposicio ha feta Enrich en la materia calda. Dren oli de camamilla. iii 3. cera. ii. 3. grec de aneda e de gallina: de cascui. i. 3. camamilla e anet d cascui. ii. 3. sia

bollit e colat e en la colatura sia fet vnguent. E l'oposicio sel Guillé, en materia freda. Dren sement de fenoll e de matafa luja e de anet de cascui. ii. 3. farina d seni grech e de sement de li d cascui. i. 3. sia cuyt en ayqua e apres sia ab aço comesclat un poch de vinagre e de oli e sia fet empastre. E lo Albert din arx q la femta deles cabres dissoll les duricies. E lo Rasis din q la femta dell ca ab slich de caliandre. Pla to din q la femta del colò te força e virtut resolre totes les duricies. E din q la femta del toro ab sallfa acomater.

Capitol. vii. dell cranch.

Ancero cranch ea apa male colich fet d malencolia adusta La quall malencolia es feta adusta p adjustio q colera car la colera co se crema resoll se lo subtil e romā lo gros en forma d male colia. Es fet encare de materia malencolia mesclada ab colera. Per laquall cosa a questa malencolia axi mesclada romā miç cremada de aquella colera ab ella mesclada. Encare mes es fet lo cranch de malencolia mesclada ab cosa cremada. car la male colia axi mesclada te loch de malencolia adusta. e mes es fet de malencolia natu ral adusta. E cancer o crach es apa dur e rodo en lo principi de pocha quantitat. axi co vn cinro ovna fana o vn lobi apres crex en quātitat de vna nou ab relis grās es empero diversificat en color: E aço segons la diversitat dell humor de q es fet. E deuen saber que lo cranch te venes plenas all entorn mes plenas q no son en lo apostemas calts e mires insira quella car la resudacio es en elles menor. co es q en apostemas malencolich se fa menor re solucio de materia que en los apostemas calts. e perco apparē en elles les venes ma fios e per la grocessa della materia. E aq stes venes co es les q apparen en lo crach no son axi roges co en lo fleumon abans son verdes o negres segons lo humor qui en elles es collocat o ajustat. E quāt hom hi posala ma d sobre es sentida calor si la

ma es tinguda vna estona desuse no es maranella car aquella materia picipia al gun tant ab calor. **E** nota que lo crach les demes vegades es fet començant e atart es fet p via d còsecussio e del sephiros esp lo còtrari: e mes de saber q algun cranch es de molt dolor: altre d pocha dolor. **L**o cranch de pocha dolor es fet de materia mens adusta e mes freda. **L**o cranch de molt dolor es fet p lo contrari. **E** de aço pots entendre q la materia calda fa dolor elia fresa no fa sino p accident. **E** d aqstes algun es ulcerat altre no. **E** lo cancer no ulcerat auaguades passa en ulcerat, e aço tot p riu d maior o menor adustio laqll cosa es manifesta al qui entene. **E** mes auant de aqstes alguns son amagats altres no son amagats. **L**o amagat es fet en los mèbres interios axi cò es en la matrìx e en altres lochs de part de dintre. **E** dell que es dit appareix los senyals del cancer. **E**s multiplicat aquest humor o sanch melancolich o p molta e demasiada calor del ferge engendràt aquell humor copiosament: o per debilitat dela melça no atrahent la malecolia: o p viandes couenièts a sanch malencolich. **E** aquesta sanch axi engendrada o es tramesa ales venes dells ces e fan morenes o als peus e lauos fan veruques ouarises, o es tramesa ala superficia della pell e fan albarras e moisea e enpetigo, o es espellida a algun altre mèbre p via de resudacio e axi es fet cancer o cranch. **E**s dit cranch p tant cò sembla all cranch dela aygua o per quete pres e afarrat lo mèbre dell pacient: axi comte afarrat lo cranch dela aygua lo pescador com lo pren. **E** alguns an dit q lo crach se muda de un membre en altre. **E**mpero jo creb ques muda de aquesta manera cò es que la materia que decorria de algun membre en altre mèbre e no decorriera e tremesa, per laquall cosa en altre loch es cancer: axi com dien los doctos d una dona que havia un cranch en la mamella, apres que la li aguerent tallada e curada sobre vingelin ala altra mamella. **E** questa es la manera dita de sobre. **E** del que anè dit se mostra de quina materia se en-

gendra lo cancer e que es la causa materi al dell. **E** aximatz se mostra per q se dim cancer e de ont pren lo nò. **L**os judicis del cranch son aquests. **L**o primer que es lo cranch totalment es malaltia pernosa. **L**o cranch les demes vegades se fa en les mamelles e en los lochs glàdalosos e ma forment en les dones quant no han mestres. **E** algunes vegades se fan en los homens en los quals les morenes màquençó es que acustumaué de huer morenes, a pres no tené. **E** nota que lo cancer es lepra particular, car la materia malencolica ajustada en un membre fa cranch e quant es escapada per tot lo cos fa lebrosia o lepra segons diu Galie en lo segon libre ad adglauconè. **M**es diu Galien que lo cançer confirmat no es curat sino que radicialment sia remogut: e perçò dell no ulcerat se fa ulcerat laquall cosa es molt mala segons sentencia de yopcras en lo sisse dls anphorismes en lo anphorisme. **xxxviiij** Bient quibus cranci absconditi sunt melius est nò curare quā curare, curati enim citius pereunt nò curati longū tempus perfiunt, quevol dir q si en algui es fet crach amagat milo: es no curarlo o es p cirurgia que curar lo car los curats abans moren e los qui no son curats lonch temps vineçó es ab aqlla malaltia e no dich mes dels judicis. **R**esta p are veure en quina maniera differex lo cancer ab los sephiros. **E** dich segons lo ques pot traure dels dits de Auncenna que en sinch coses differex, **P**rimier cancer differex ab sephiros p tant com en lo cranch ha dolor e alguna acuitat e per consequent alguna pulsatio les qualls coses no son en lo sephiros e quā ala primera part de aço apar del que anè dit en lo capitoll de sephiros. **S**egonament differex per tant com la cancer mes prest creix que lo sephiros e no es maranella car la materia dell es mes mouible. **T**ercerament differexen per tant cò en lo cranch o entorn del cranch apparen venes petites plenes de sanch, e en lo sephiros noy paren. **Q**uartament differex perçò com lo cancer es fet les demes vegades començant e lo sephiros les demes ve-

guades es fet p permuntació de apostema calt. **Q**uintament differexen segons lo loch ont son fets, car lo cancer les demes vegades es fet en membres subtiles ço es de rara còtestura axi com es en la mameb lae en lo ferge e encare en los níruis. **L**o sephiros les demes vegades es deue eney en los membres durs mes q en los molles. **L**o primer e lo sinq senyal son accidentes separables all cranch. **L**o segon e lo tercer e lo quart son accidentis inseparables al crach. Encare que differesquè de aquesta manera: lo Guicenna en la segona del primer capitoll de malalties còpostes diu q no difereix molt sephiros e cranch.

Cap. della cura dell cranch.

Sa cura dell cranch te quattro intencions. La primera es en la vida. La segona en la matèria antecedent. La tercera en la còiumcta. La quarta es si lo loch es ulcerat. **L**a primera intencio es complida ables sis coses no naturals declinants a calt e humit e breument dich que usse la dieta dita en lo capitoll de sephiros. **C**ar deu ussar coses engendrant bona sanch e de les viandes nominades en lo dsus dit capitol seguunt tant com sera possible. **L**a segona intencio es complida ab axerops solint' dits en lo capitoll de sephiros e aquelles materies medicines solutives conuenien açi e les de scripcions de aquells axerops les demes son en lo mesme. e perçò sien vistes ali ço es en lo mesme. **L**es enaciacions sien fetes segons la tollerancia e virtut dell malalt e sie fetessouint car no es possible que en una veguada sia erradicat tall humor. **L**a tercera intencio es complida ab medicines molt domestiques e no mordicàs per tall que lo loch nos ulceras. **E**mpero si lo cancer es molt petit segons Guicenna pot esser remogut ab incisio e erradicacio de totes les venes sues. **E**apres q les venes sien totes radicalment tallades e trutes lexaras extir la sanch en molta quanti-

tat. apres sia calterizat lo loch. **E**mpero so per los escandols que sen segueixen estréch la sanch. **E** si lo cancer es en lo loch amagat lauas la cura dell es impossible e de? lo palliar e ablanir. **C**ar per axo se perlonga la vida segons diu ypocras en lo fisso del amphorismes. **F**primerament en lo cranch com es apostema çò es quat no es ulcerat segons que diu lo Guicenna tu de? prohibir lo augment dell ab viandes boones ja entesses enla primera intencio e ab medicines algun tant repercuissives. **E** primer en prohibir lo augment conue aquesta medicina de intencio de Guicenna. **P**ren un morter de plom e q lo magader obox sia de plom e dintre lo morter metras ols rosat e aygua de saliandre apres remenes ras tant per la morter fins que sia algun tant espes. apres vntarnas lo loch. **P**er açomater vall loli rosat e laygn de salian dre segons Guicenna. **E** aximatz vall la agrestas q es agra entorn dell loch e val li minet fet dell lot della molla dels farres que es dit thimolea. lo quall lot es fet de la fricacio dell ferro ab la pedra o molla. **L**o Guillelm de silicet din axi. **P**ren oli rosat. iiiii. ȝ. paoauer blach. i. ȝ. opisusquis am de cascui. i. ȝ. goma arabica miç. ȝ. sia tot dissolut en oli e apres sié vntat lo loch. **C**ar tarda lo augment de aquell. **E** din Galien e Sarapio ab ell que si vols coangular nighun sugh d'erba ab plom e as mestres que sia fet en breu temps. **P**ren lo semoll los envn morter d'plom e la ma del morter sia tan be de plom e sia fet all sol o cyre calt e sera fet prest. **L**os suchs son a qstes suchs de latuga sugh de rayms verts: sugh de consolda o de verdolaga o de sola trium e ajustay que la medicina que es feta per aquesta maniera. **M**olt Conferent. **E** lo a molt lo plom o la virtut sua en aço es fet tot aço de prohibit e nos vingna a ulcerar ab aquestes medicines. **E**pimer din Guic. que aço vall. **P**ren boli armin terra sigillata ayg d'consolda sugh d'latung musillages d'filli cerusa q es blanqt e d'aquestes o de alguns sien fet liniment. **G**Altre de Galien en lo segon libre q ba-

fet als ad glauco. **P**ré súch de morella e asu stay ab ella tuita e sia fet liniment. Altres de Thederich e es vnguet ponfaligos ço es rochia e esaco. **R**olei rosarij cere albe añ. 3, v. granos morelle sine succi solatris. 3, iiiij. ceruch lote. 3, iiij. plumbi vesti lori thunie añ. 3, i. thuris. 3, semis et fiat vnguetum. **L**o Guillé de varing. diu q aço vall totalment. Prenc pances dolces e bemudas des e picalas ab fulles de ruda e sien fet empastre. Sarapio mescla les pances ab les fulles dela ruda e dix q valia. **P**er aço mateix. pren litarge poluorizat e cerusa e ab oli rosat sia manegat en vn morter de plom all sol fins atat q prengua la color del plom apres sien vntat lo loch. **E** lo Guille diu del plom donques aquesta medicina matra ço es lo plom cremat es bona medicina contre los ulceres de mala morigeracio co dòques lo loch sera mes ple e mes tancat tant es feta milo e mes bona medicina. Quant vall la virtut del plom en aquestes coses quell ho diu qui ha experientat e aquell qui ha legit lo lib: e quart deles medicines simples. **L**o Albert diu que silo loch es vntat ab fell de ouella coferer maruellosamet. **P**lato si se posa q la fenta d'la cabie ab mell purga los niris viciats ço es alterats e los cranchs. **S**arapio posa q la cendra dels cranchs dayguia mesclada ab mell coferer ala erociacio feta p lo fret e als cranchs. **L**o sement del rau domestich picat ab vinagre no molt fort mesclat e posat de sobre coferer als cranchs ptant co cosumer la materia saent la tumor. Basten donques en lo cranch aqstes dues coses prohibir lo augment e prohibir la ulceracio. **E** nota be q moltes coses e moltes formes e moltes receptes posades en los dos capitolls abans de aquest valen en lo cranch. **C**ar consumex la materia si es possible q sia consumida no essent ulcerat. **E**n aqsta quarta intencio que escurar lo cranch ulcerat hauen dues intencions. La primera es regimen vniuersall. La segona es regimet particular. Lo regimet vniuersall te tres intencions. La primera es bordenar la vida. La segona es enauciar la materia antecedent. La tercera es confortar los mem-

bres. La primera intencio es complida ad deguda administracio delles coses no naturals e en aqstes e en les altres se aje be e honestament segons es dit desus. La segona intencio es còplida ab medicines resolutives e axerops dits en los capitoll immediadament dit en aquest. La tercera intencio que es còfortar lo membre e remoure lo cranch es complida ab aquestes coses. **L**o Arnau de villa noua diu que aquestes coses valen a tota propietat p tot co confortar lo loch. **E** per vètura val mes la confiancia que la propietat. Primament caterach e herba roberti e estofularia les qualls sens aço so nomenades crà coses. Los cranchs dayguia valen marañuellosamet e lo esmaragde e lo safir portats segons q lo Albert posa. La triaga e la carn dell tir valen a expeller tota viscositat ala pell. **F**idelis posa que lo súch d'li tapis barbati ab mell sia cuyt fins atant que sia consumit lo súch apres siay ajustat poluora de escorça d' magrana e pi nyols de mirabolans e aquestes coses posades sobre lo cranch subitamet donen remed. **R**asis e Sarapio dien q la dragontea q es serpentina maior cura los cranchs. **S**erapio diu q lo sement es mes fort q les fulles ni les relles e p co cura los polips e los cranchs q son apostemas de molts peixes ajustay Serapio que quant en layg dell es banyada lana e es ben banyada o mesclada dita lana ab dita aygua e es posada en lo nas remou la carn superflua la qual es dita polipus e cancer. **L**o Guillem d' varing. diu q en los cranchs ulcerats ellho ha expimèrat. e lo Biascorides diu q lo súch d'la cura los cranchs. **E**pul diu q aco es ver qlls se vol part d'li cos sia. **E** diu mes q la festa della dragontea picada ab mell e ab relles d' vidalba sana les ulceres crancoses. **L**o Sarapio posa q quan lo sement dela virtut es picat e posat sobre lo loch co es sobre lo cranch es coferent. **E** lo Contesti diu acomateix. **E** diu mes q la farina dels ciuròns e propriament dels blanachs ab mell infusa o mesclada empo es menester q primer los ciuròns sié mesos en aygua coferet ab cranch e ales ulceres fraudulentes e alguns bo an expimèrat.

Alber. posa que quant les vlceres malignes e lo crâch son lanats ab vinagre que no les lera crescer ni ostendre per lo cos. **D**iu mes que lo liq es tret deles no^o velles es posat en lo cranch e en les fistoles dels angles dels vls e vall. **B**iascorides diu q la cèdra dela virtiga cura los crâchs quant es posada de sobre d'ui deles fulles que curé les vlceres malignes e portâ los crâchs a sanitat. **E**lo Barthomeu diu que son posades ab sall. **E** diu mes q la farina dls lobins mesclada ab lanat es adiutori singular als crâchs. **L**o mesme diu q loli de genebre es coferet al serpigoz e all cranch. e ago matex diu del oli d frexe **L**o Gualien diu dela let del tintimalli ab sterges q es lania los carbôcles e les vlcres crâcoses car escalfa e denega fort si algune vissa en temps e ab masura. **M**es auant d'ui profiri que si te loch la medicina deu esser molt fort e totes les coses q son abres p dissecar sens molesta son còuenients ales vlceres crâcoses e no res mens a totes les altres de mals custums. e mes diu **G**ualien en lo finq dela semet dia virtig q les cranqnoses e les crâcoses e an aqüles q bâ menester dissecar sana sens mordicasio còuenientmet cò sié de subtiles parts e de còplexio exsiccatoria no tené empo tata caliditat q sié mordicatiues. **L**o Guille. devaring. diu q ell sap q en les medicines q son donades p la boca p anacuar materia del cranch se deu administrar sement de romani:car tanta es la força dela sua agudesa q pot mudificar les arteries de tall materia. **E** acomater a volgut Biascorides **E** mes sab ell q infusio feta ab aygua de mar en la qual age ciuyt lenties coferex molt alli cranch vlcera. **E**ncare mes an experimetat lo suich d' tabsi barbati q obra ua marauelloses coses en lo cranch vlcera. e enqual sevol vlcera petita eione vsat ab poluora de bedagar. **B**edagar espina alba forauia es tot vna cosa matex. la experiecia sab que grâ utilitat dona en los crâchs vlcera la sola aplicacio d'les fulles dela herba demonis picada. herba demonis es spericò herba de sant joban o tras foyna q tot vol dir vna cosa, aquesta her-

ba es appellada en bolonya alberta.

Cap.viiij. De apostema ventos

Sequint se es deue q enyn loch es cògregada vètositat facit ali tumor e dolor extensi. **E**s menester q aqlla tall vètositat sia remoguda e curada. **L**a cura de aqsta te tres intencions: **L**a primera es deguda administracio deles sis coses no naturals **L**a segona es procurar bona digestio p tall q enlo ventrell no se engendre materia ventosa. **L**a tercera es traure la materia ventosa dell loch. **L**a primera intencio es còplida per aqsta manuera q es ques quart de totes viandes groces e viscoses crues flemagriques e ventoses ptant cò multiplique ventositat. **E** inclusinamēt vsse viades bones q facilment son digerides les quals sò cal des e seques. **L**a segona intencio es confortar la virtut digestiva. **S**ia donq's confortada ab de bones especies e còfussions aixi cò es dia ciminu dianisum diamuscum diagalanga dia calamentum diatrio pipe ron dela descripcio del mesme. **E**mpero es menester q encare q hom los do les còfecions q sia purgat lo humor peccant. **E**x matex vall aquesta dragea. **R**. anisi martri carni dauidi min bacay lauri. añ. 3. i. liquiricie rasez inziberis albi galange añ 3. semis garioffiloz cubebe piperis longi feminis rute añ. 3. ii. anisi còfecti quartum i. panis succari albi. tt. semis 2 fiat dragea: aquesta dragea r esol les ventositats **L**a part de fora val aquesta vncio sia vngtat lo ventrell o lo loch ab olide espiche o cost de ruda de mastech e sia feta vncio en lo loch ablo comu vnguent dell ventrell o sia applicat lo empastre e stomatico della comunia descripcio q es del Gualien lo qll comunament se troba en les apotecaries. **E**mpero abans d'rotres coses sia purgat lo cos ab latouari de cassia la quantitat: quē deuem donar es vna. 3. o sia donat diafinicon e la quatitat es miç. 3. o ab algun altre solutiu segons q a tu sera vist. **E**nota que aqsta purgacio es molt util car auacua la materia q es abta p engen-

drar ventositat la qual e apres desser aquacuada no engendra mes vètositats consideraras empo lo loch a bont se engendre la ventositat E anacuadas e confor taras aquell loch, segons que tu poras e segons la virtut del mèbre. ¶ La tercera intencio es còplida ab coses resolutives vètositats axi cò son olis calts : axi cò es oli de cost oli de lor oli d'espich d' ruda d' anet e molts altres E en aqüestes olis sia cuyt axi cò es ruda donsell econmi e ab aque e ab cerasia fet vnguent e jo he experimentat. ¶ Altres vnguet. R. olei como aneti de ruta olei amigdalaz amaz. añ. 3. i. cimini ru te seminis anisi ameos añ. 3. ii. apij. 3. se mis bulliant omnia cu oleis apres sia fort pmit e colat e ab cera sia fet vnguet o cerot. ¶ Les semens q en aço vale son semet dapit de fenoll mata faliuga olines d' lor comi ruda sentaurea e cartami que es lo gra del papagay totes aqüestes coses valé. ¶ E nota qd totes aqüestes poliuores he erbes o d' part d'illes pots fer empastre e posar sobre lo loch ont es inbibida la ventositat e p mi es experimètat e la forma es a questa. R. rute cimini calamèti achori bâcaru lauri santonicí maiorane storach omnium quatum vis et cu oleo costino e nar di o de ruda e vna poca de mell sia fet empastre. ¶ Altres volent remoure les ventositats de vin loch o carn alterada d' fre laquall los vullgas appellè carn crema da o crespada: fan vna coca o foguassa de farina de forment e co en la entre les bras es eles cendres e com es cuya talla en dues pts p lo mig e mentre q es calda en la vna part posen oli de ruda oli d' cost oli de lor e segons q a ells apar e axi calt posen ho sobre lo loch doloros e marauellosament obre e p mi es experimètat mes de cent vegades. ¶ Altres volent resolre vètositat prenè fili de li crum o de estopa e banyè lo be e prenè vntros de drap de li e sia tan be banyat e en boliquè lo drap e lo fil E axi torbanyat posen ho entre les cendres be caldes de? les bras es lexon ho estar fins atant que es quasi sech o arnit. apres trav en lo fil da quell drap e posen lo en un drap net e posen ho sobre lo loch doloros e obre

marauellosament. E per mi es souint experimentat e especialment en la dolor del ventre. E ab aquests dos remedys e molt guanyat. ¶ Altres prenè deles sements d' sis dites e con e les en aygua e fet a la decoction colam ho e posen aquella coladura en vna vexigua de bou e mentre q es ben calt posen ho sobre lo vêtre e souint ho he experimentat en dolor de ventre de passa colica. ¶ Empero si la dolores en los bndels per occasio de aquesta materia vètosa vall lo latouari de olines d' lor lo qual es posat p lo Rasis en lo libre que ha fet all rey Elmansor en lo capitoll de passacolica: fas de aquesta manera que prenè del dit latouari e ab vi o ab aygua fanne crestiri: empero jo lo use ab vi e la decoction d' les semens dites cristerizada vall molte marauellosament obre. E si es la boca del ventrell vall lo dit latouari e la triaga p la boca amministrats. ¶ Empero si la dolor es enles iunctures vall aquest liniment posat sobre lo loch lo qual es de intencio de Quicenna. Pren deles sordicies dell buch o casa deles abeles e calc vinya e sia posat a bollit ab aygua e bullia fins q sia espes: cò alot o fanch esian fet liniment alguns bo fan ab calc e ab vi. ¶ Altres de Quic. lo quall ba pres de Galien. Pren arob e mescal ab oli en q aje astat infusa e dissoluta lana de ysop e sia amministrat sebre lo loch quant volras remourela dolor. ¶ Altres d' Galien en lo quart dela tarapentica: e es de Quicenna Pren argila e calc vinya e sia cuyt ab aygua e ab vi apres sien fet empastre o liniment. ¶ Altres per acomates. Pren sago sement de li donzell ruda camamilla de cascui vna. D. comi vn poch sia tot bolit ab vi e sien fet empastre. ¶ Altres d' Galien. Pren una spongia bona e sia infusa ab lexim mescalt ab sabo e sia posat sobre lo loch. ¶ Altres de Galien en lo loch matxer. Pren lana bruta infusa ab lexim o ab sabo. ab vin cui eab oli: e com volras mitigar la dolor posarias mes vi e mes oli cò volras mitigar la dolor. ¶ Altres del Geral d' sol Pren sago fall e mill e camomille de cascui vn puny: e sia fet de questa manera. Pren sia torrada la fall,

Quant sera ben torat siay posat lo mill e siaben escalfat apres siay posat lo sago e apres la camamilla e sié fer vn sach e sia posat sobre lo loch. ¶ Es diu lo roger q si la femta del coló es bollida abvi e es posada sobre lo loch vall. La quall cosa jo he experimètada e es secret d'ell. ¶ Es nota en aquest capítol q encas que la dolor: fos en vn loch e fos molt fort. Iauos ables medis cines resolutiues d'vètositats de' mesclar medicines mollificatives. Així cò es loli de anet oli de camamilla oli de liri e molts al tres dells qualls es feta mencio en la principi. ¶ sera feta mencio dells en vn capítol ala fi de aqüest tractat. ¶ Remoguda la dolor: astendraste a resoluti' forte: així cò son sal armoniach ameos e laxiu ab sabo. Empo si la materia passa de vn mèbre en altre car axiu fan les vètositats així cò jo he souint vist. Tu la seguiras ab los empastres e remedis ja dits. ¶ Lo Guille de salicer diu q encas q la ventositat fos mala e corrupta e de materia verinosa e leuada e correrà p los mèbres fent dolors e estuacions intollerables p còsell d'l Guillelmen tenim q quant aquella sera en vn mèbre q sia ligat aquell mèbre depart de sobre e de part des' e apres en la part d'l mig q sia foradat o tollat ab vn raso o ab vn ferrocalt en tal manera que la ventositat puga exir. Apres sia vñplert lo loch e a se uer ab oli armini dissoluts e mesclats ab oli rosat e ab vinagre. Apres p tres o per quatre dies sia encarnat lo loch segons q p tu sera vist. ¶ sia còsolidat e molts fan a questa operació abruptoris d'ells dits. ¶ Jo ne vist obrar. La dicta en aqüest tals sia subtil e tot aço sia entes. Primer feta la purgació de tot lotos e en aquest cas vall molt la triaga.

Cap.viii.d apostema aygos.

Hcare que lo Eusebio no ase fet mencio del apostema aygos; es empo cosa vtil fer ne mencio aq; e prant cò el fa mècio de vena medeni que enles no stres parts no esyista en loch

de aqülla faré aq; mècio del aña aygoe. La cura del te finch intècions. La primera es bordenar la vida. La segona es rectificar la digestio. La tercera es purgar la mate ria p flur de ventre. La quarta es purgar per vana. La sinqua es avaporar la mate ria còiuncta. ¶ La primera intencio es còplida p lo regimèt dit en los dos capítols precedens sino q es menester que sia mes escalfant e perco lexe les coses humides e ayguoses així cò es aygua e herber verds formatge e frirytes let eper e tots los legums e carn de porc e tots los brots e visq emège tempradament e a reglada begua poch e en son beure e mègar hage fenol e matafaluig e lo vi e sia bo e en pocha quā titat vin grech ayg de ciurons e de salmia: de calament e de ysope e allos etebet ciuytes: e species e sall còuenent a ells. ¶ les carns d bona digestio d'ells nominades: aqüest tall den treballar e no deu molt dormir. ¶ deu dajunar e breuament vos dich que deu vissar tosesseqnes. ¶ La segona intencio es còplida ab de bones e species confeccions e dragmas e vñcions e carots d'ells dits en laltri capítol. ¶ La tercera intencio es còplida ab euaciacio de humos ayguosos: així com ab tartar abyn poch de spich e ab pa fer ab let d' tintimallus e ab farina dor di titimallus es le tresa o ab pa fer d'e su la e grans de catapucia e les pilloles dell finch d' ll cogombres saluatges e ab moltes altres coses dites per lo. ¶ Es en lo libbre de les medicines simples. ¶ La quarta intencio es còplida ab triaga e ab aygua: en la quall sia ajustat sement d' apit e de iu liuerte grans de allrelengi e spich: e aço mateix fa la aygua dell apit e dell fenolle e del esparrachs e dela ricoyre e aygua de ciurons negres e la rufga tinta p el lo filo an tropo la quantitat es. i. 3. o. i. e mig per la descripcio del Nicolau e sia mirat per tu mateix. ¶ La quinta intencio es còplida ab medicines locals desecans. ¶ primer segons Galien. Pren vna sponga e sia infusa ab lexin en lo qüll age sall armoniach: e soffre e aliü apress sia posada sobre lo loch. ¶ Altre de Galien. en lo libbre de catagénies e de Eusebio, en lo capítol de estrofules,

Dien mostalla fement de vrtiges sofre e
scuma de mar aristrologie bdes armonis
ach oli antich e cera tant co ni aura mene
ster e sia fet vnguet o empastre. E nota
q aqüles coses q son dites en lo capitoll de
vndimia valé aqü si so vn poch fortificats
e fets mes forts e sia mirat alla. E si p aço
nos resolta mo cosell es q sia vbert ab fer-
ro apres sia digerits los labis e sia mudi-
ficat e sia cosolidat axi co les ulceres sordides.

Capitol. x. De medicines reper- cussives e mollificatives.

Per tāt co dñus es feta mēcio
de medicines mollificatives,
en so loch co es en lo capitol
de sephiros. E encare feta
mēcio d medicines remouēts
les duricies, e aço en lo capi-
tol de sephiros ptat co erē en tall loch ne-
cessaries. E en aquex matex capitol es fe-
ta mēcio de medicines exsiccatives p la ne-
cessitat dí capitol. E primer en les es fet
mēcio de medicines mollificatives e reso-
lutiues tot plegat. e la causa es p q en bo-
ller resolre les estrofules es menester mol-
lificar e resolre e p co jo ne feta mencio alsi
en lo capitol d sephiros es estada feta mē-
cio de medicines mollificatives car volent
resolre la materia malecolica anaguades
se endurex la materia. e p tall q tu la sabe
ces mollificar jo ne feta mēcio. e p tall com
anaguades lo loch se amollex massa e lo
metge no sab determinadament extimar
les medicines mollificatives e exsiccatives
jo ne feta mēcio deles medicines exsiccans
e de totes breument he posades algunes
formes. E mes e feta mencio d medicines
maturatiues en son propi loch co es en lo
capitol de exidures restaua necessariamēt
fer mēcio en aqst tractat d medicines reper-
cussives e de medicines remouēts dolor
e de medicines attractives e d abstenses
co es mūdificatives empo no aq. E la de-
terminacio d aqstes ptany al tractat o cura
de apas. Emprjo vol fer aq mēcio per
tal q la cura d' apas sia mes clara e mes
cōplida. Bich donq q medicina repens
sua es presa en dues maneres co es commu-

hamēt e largamēt. la altra prop̄sament o e-
streta. E comunamēt es dit de tota medici-
na q refrena e cōstrey e refreda o ingrossa
opila e cōforta. E encare q los doctos axi
co es sarapio Eliabes e Eliac, sonint piē
guā vn p altre, enter si empo differexē car
medicina refrenativa o cōstrectiva es aq̄l
la q fa acurar la materia ab infrigidacio
e aqlla tal es dita ingrossativa segos alta-
bas e Eliac, axi co es la cosolda e la verde
laq̄ crasula q es vermicularis menor o cre-
spinel q es herba freda e humida vnblic
veneris. E altra manera se diu auricula
sacerdotis q es herba fresa e humida len-
ties dayg vinagre aygua fresa canfora e
mols senblans. La medicina opilatina
es aqlla q p la sua viscositat tāta los po-
ros del mēbres e empata lo passamēt dla
materia. axi co es farina volatill del moli
amido elles especies d glutē q es especies
de cola ab q se afigen vnes coses ab altres
axi co es ayg curit: e mes gomes e breumēt
totes coses q son fredes e humides fa tall
operacio. La medicina cōfortativa es a
quella q cōforta e repe la cōplexo e la es-
sencia del mēbre en tal manera q prohibet
lo mēbre d recepcio de supfuitas. axi co es
loli de murtos mastech mirra: oli rosat:
saliandre donselho de ciprer e la fruya
del tamarill. El quella medicina es dita
propiamēt repensiva segos Galic. en lo
fisse e en lo quart deles medicines simples
la qll fa tornar la materia en la part pro-
funda del cos. e p co es dita repensiva q si
en penyent a part derera. E aqsta es en
dues maneres. car alguna es calda algua
freda. les caldes so axi co no d ciprer squi
nātū farina d lobins alii fall e safra. Les
fredes son axi co es plātage fules de sep:
vīrga pastoris e burca pastoris morellave
ra q es solagni e pogosticos roses memite:
balauftes acacia q es souch de prunes bo:
des verdes sumach berberis agras peres
codonis nesples fandu dela molla terra si
gillada e p q milor sia vist posare algunes
formes o maneres deles valens en mate-
ria calda axi co es fleumō o algū altre apa
calz Logalic. en lo qrt dles farmacies sim-
ples diu axi. p̄e bolíarmini terra sigilata
i. part oli rosat dues pars vinagre o souch

deherbes fredes miç part e sia tot mesclat en vn morter e sian fet vnguent o liniament. ¶ Altre en lo principi deles medicines simples posat per Gualien. Dren oli rosat e cera tant com ni aura menester. e sia fet vnguent e sia lauat non veguades ab aygua freda per tal ques refret. ¶ Altred ell mater en lo segò libre ad adglauconé. Dren aygua e vinagre e sia mesclat en tall forma que hom ne poguer beure e sian vntat lo loch. ¶ Lo Guille de salicet: diu que aço vall. Dren oli d murta. i. ff. ce ra blanca miç. ff. poluora de murtos. i. ¶ esia fet vnguent. ¶ Aquesta manera de remedir se den fer estent lo cos purgat e observuades les còdicions de sus dites. ¶ E nota q si la materia es caldaq los repercußi denè esser frets. e si la materia es freda los repercußi denè esser calts tempiats e estipticbs e si la materia es mesclada: los repercußi denen esser mesclats. ¶ E nota be q aqstes medicines se denè posar en a/ quella part de hont ve la materia.

Capitol. xi. de medicines remediants dolor.

I Es medicines remediants o sedans dolor: sera aqstes de les quals sera lo nostre plar. ¶ E primeirament deueni notar q dolor es sentimèt de cosa co traria: e la cosa còtraria infereint dolores caliditat o frigiditat si son violentes cincisio e corrosio: p caliditat o per frigiditat se fa dolor de persi. p la soluci de cotinuitat es feta dolor per accidèt: q es miç esant la dolor segons q te lo gen till. ¶ Pertant co aquesta es mar en la qll no durè entrar ni na negar quant al present sia dexada. ¶ Segonament deueni notar q sedacio d dolor no es sino repos o de licia còtrari ala dolor. E es manifest q la dolor es sedada o remediada en dues maneres. La vna remouet la cosa contraria ab euació o ab alteracio. En altra ma nera remouet lo sentimèt d la pticula pacient. e aqstes medicines sedatiues de dolor denè auer tal qualitat co lo mèbre o poch mes. ¶ Encare es menester q sia de subtill

substàcia en talmanera q pugà multiplicar la calor natural e les coses conuenients en aço son gres de gallina e de aneda e de oca e oli de rouells de o' segons q din azi ramí e tota cosa dolça e oli dolç segons q diu Galien. en lo segons deles medicines simples. ¶ Viniversalment totes coses en dolçint e en blanint azi co es anet sement deli camamilla euacuant sedat o remouen la dolor segons q din Euic. e aqstes coses encare q sien seccas endolçexè e ablanexè: e p co co ensolterè e ablanexè son dites molificatives, car amolletexè lo loch trabent la humiditat d l'entre ales circuferècies co es delas pars interios ales pars exterios. ¶ E don vos ne vn exemple dela poma posada al foch e dich azi co la poma es posada al foch e lo foch comèga d obrar en ella co es q la comèga de coure disseca empo es cosa manifesta q la poma se endolcet e se amolleix no se humecta abas se dissecata. ¶ azi ho fan aqstes medicines en los mèbres co lo foch en lo poma. e p co azi com es d mò acustum pos algunes formes o receptes. ¶ En aqüita medicina mitigation d dolor conuen tots los doctos. Dren molleda de pa blanca e sia mesa en aygua bullent a/ pres sia premuda e si en quantitat de vna libra rouels d o'. iii. en nubre oli rosat miç quart sia mesclat e fet empastre. ¶ Altre del Thederich e del Enrich e d Aléfrach Dren fulles de maluines. iii. ¶ sien cui tes fort en aygua: apres sien tallades e picades ab vna poca dela decoccio e siay mesclada vna part de sago e sien fet empastre. ¶ Lo Jacmerius diu aço. Dren fulles de maluines maluins branca viçina q es carnera violes v olubilis morella roqra ins quiiam orella de sacerdot que es dit vnblicus veneris de cascui vna manyada: sié de negades totes les herbes dela muntanya aps sien cuytes ab aygua e sié picades e pastadas ab gres de porch o de aneda sens sall e sian fet empastre. ¶ Si ab la coladura ne poys fer. Dren dela coladura co ed dla de coccio e sia especida ab farina de forment o de ordi o ab vna pocha d farina d samet deli e vna pocha de farina de senigrech e sian fet empastre e es bona cosa ajustar. bi yn poch d donsell per confortar.

Lo Roger posa quasi aquesta matixa recepta emplo en la decoctio posa vn poch de vix de mell e moltes veguades trau lo such deles herbes e ab farina fan empastre. **V**nguent mitigatiu de dolor della matrict e de lochs neruosos. Dren mante gua sens salvna. **t**.t.oli violat mig. **t**.t. grec de aneda e de gallina e de oca mol de bou fresh. **i.** **z**, cera tanta cō ni aura menester e sia fet vnguent. **A**ltre per acomates dren vnguent marciatō vnguent gripia oli d'lor oli d'been oli nardi e senblants q̄ cōfortē los nervis: e de aquest sian fet vnguent. Si la dolor es per rabo dela materia ari cō de materia sanguinea de fer pri mer sagnia apres sia fumentat lo loch ab aygua calda o ab oli calt p espay dyna bo ra apres sia axugat e siay posat apres ab guna medicina e ab vna e stopada desus sia apres ligat e aquesta es la manera de remoure la dolor. **S**egonament yo bo dit que la dolor es remoguda ab aqueilles coses q̄ remouē lo sentiment al membre: e ab aq̄stes coses es remoguda la dolor: per aquesta manera. **C**ar alguenes veguades la dolor nos pot remoure ni esser sedada veramēt e certa e la necessitat nos cōstray p los accidens q̄ poden mortificar la virtut, i auos es millor indurir e donar algū nocumēt q̄ no lexar morir lome p occasio dela dolor segons quelo Galien, en lo. xij dela tarapentica conclou. **E** auos en aq̄st cas es menester passar ales coses estupe factives les quals no veramēt mas aparentment sedā o remouē la dolor, ari com si algū dignes q̄ lo home mort no sent la dolor segons q̄ posa lo Galien, en lo sinq deles fermacies. **E** aquestes tals coses sō cōtraries en aquelles que veramēt remouen la dolor. **L**es coses fredes son enemigues e cōtraries a natura eno entré de p si en la operacio de natura segons posa Enic, en la primer del primer. **E** aquestes als son mandragora opis rell de solatrus insquiam e papaver. **E**s ver que los seches son mes sans q̄ losverts e que sien consolats ab saffra o ab castor e mirra: segons q̄ en la cōposicio se demostra e en moltes altres opiatos. **T**rosichs de rasis q̄ mitigan la dolor della estranguria, **R**, insquib

amis albi. **z**.**f**. opis. **z**. **f**. seminis citrulli lac tuf. **z**.**iiii**. seminis portulas. **z**.**ii**. e fiant tro cici cu aqua liquiricie p aromate. **R**, ins qui amis. **z**.**ii**. opis. **z**.**ii**. seminis citrulli semi nis lactus seminis portulas **a**.**ii**.**z**. e fiant tro cici.

Capitol. xij. de medicines ab stertiuas e mundificatiuas.

PEr tant cō desus es estada fe ta mencio d' exidures les q̄lls affraturē d' mūndificaciō e abstercio. **E** especialment quāt son vbertes o tallades. **E** per q̄o de medicines ab stertiuas io fare mecio aq̄. **E**n quare q̄ preventura fora milor cosa ferne mencio en lo tractat de ulcres. **E**s donques la medicina mundificativa cō a nō general ala medicina ab stertua e purgativa, e no ala corrosiva ari cō din alen franch. **E**ar aquella fa escara e corromp la carn. **L**a medicina mūndificativa e ab stertua es aquella que sapara les sordides e les sanies del loch hont son e portadas ala part de fora. **E** encare q̄ ala vna e ala altre cōvinga esser caldes no res mēys dich que la medicina ab stertua o la lauitua es mes menester q̄ segons les demes veguades sien caldes e dolces ari com es la mell e la trementina e molts linatges de goma. **L**a medicina expurgativa es menester q̄ sia amagrant ari cō es lo er q̄ es orob los lobins. **E**mpo moltes coses se trobē q̄ fan la vn e lalltre. **A**xi cō son amelies e er e semet de virtutes: e es de aquest linatge la esquilla yreos ela espumanitri sticados abrotanū e molts altres. **E** aq̄stes donq̄s sien compostes les receptes. **L**o primer vnguent absterciu. Dren farina seforment de espelta o de formet e ab rouells de o' sia encorporat aço cope rex en lo principi d'les exidures e dels apoftemas. **A**ltre medicina absterciu p los nervis Dren farina dordi e de espelta. **i.** **z**, sia curyt ab dues pres dayg e vna de mell rosat e sia fet vnguent e siay ajustes una pocha de trementina lauada sera milor p los nervis eloche neruosos. **L**a trementina es menester quey sia aplicada qnt se leva

del foch: apres sia applicat segons lo me
neiter. Altre del Galien en lo libre q ha
fer ad adgianco e encarna. Dren mel cury
ta vna. ii. encens mig. 3. mirra. ii. 3. e sien
fet vnguent. Altre mundificaciu d' Gui
do e de Elenfranch e d' Enrich e del guib
lem. Dren such dapit. i. ii. mell. iii. quarts
farina d' ordi. i. quart sia curt all foch fins
quesia espes e sian fet vnguent e si e ajus
tat vn poch de such de donsell no lexa en
fistular la vlera ni en crançnar e sia ben
notat. Si la vlera se escalfaua massa la
nos la addicio d' such del plantage o dela
herba vermicular seria vtil, e si es ajustat
farina de lobins o de ber o de semi grech:
seria mes fort e si es ajustat mirra probis
bet putrefactio e mal odor si es en aquell
loch e mundifica aquell loch. Mundif
ficaciu dels de bolonya e es fort e vall als
membres neruosos. Dren reyna mell tre
mentina de cascui mig. ii. sarcocolle farina
de senigrech sement de lide de cascui. i. 3. sia
dissoluta la resina la mell e la trementina
apres sien bi ajustades les poluores e sia
fet vnguent. Lo vnguent dels apostols
mundifica e pos la recepta. Dren cera bla
ca rasina armoniach de cascui. viii. 3. opos
ponach verder d' cascui. viii. 3. aristologia ro
dona ensens de cascui. vi. 3. mirra galbanu
d' cascui. viii. 3. bdelli. vi. 3. litarge. viii. drame
mes oli comu. ii. ii. sien dissolutes les go
mes ab vinagre e sien mesclades ab lo li
targe e ab loli curt apres siaj stat la ce
ra e la resina fuisse o liquits e sia curt fins
atant que les gothes se comensen de pedre
e co se lenara del foch sié hi mesclades les
poluores e lo derrer d' tot siaj posat lo vez
det e sian fet vnguent. Si es bollit fins
que sia espes lo Galien lo apella seraseos
e mestre Anselm lo appella vnguentu gra
cia dey pertant com marauellosamēt rec
tifica les vleres malignes. Mundifficaciu de
yreos e dels demòpeller Dren mel
mig. ii. trementina. i. quart farina de for
ment. i. 3. rell de yreos mig. 3. misce sian
fet vnguent. Mundifficaciu del dinus
ees per las sanies grosse. Dren galbanu
armoniach rasina trementina pega seu d
bon cera oli antich de cascui. i. 3. sien disso
lutes les gomes ab vinagre e sia amollis

des effuses all foch esian fet empastre o
vnguent. Lo vnguent egipciach tanbe
mundifica e encare que la recepta sia ja
posada desus de intencio de Aquic, are so
la posare segons Galien e segons Albin
casis e Rasis. Dren mell. i. ii. vinagre mig
ii. verdet. i. 3. alun mig. 3. sia curt all foch
fins que sia espes e fet roig: e lo Guido lo
loa molt e sole sonint experimentat. El
tre vnguent grech e roig es molt loat p lo
Dinus e rectifica les vleres malignes e
de difficil cōsolidacio. Dren oli. ii. ii. viny
agre. i. ii. emig litargie. i. ii. verdet. i. 3. sia
curt lo litargie ab vinagre e ab loli fins q
se engrossesca e lanoris siay posat lo verdet
esia curt fins atant que sia espes e roig e
sian fet vnguent. Altre dell Dinus e co
vnguent vert de herbes e es comentat en
les plagues velles mundifica e cōsumex la
carn supfua e cōsolda e sana la recepta d'
quall es aquesta. Celidonie plātaginis
scabios vrtice lemnistic cetrū galli. an. ii.
i. coquassent zin. ii. ii. olei per septē dies
tempore deinde bulliant e exprimēdo co
lentur tilli colature addat cere. 3. iii. tre
bentine. 3. vi. rasine. 3. ii. bulliant donec
aliqualiter inspicit deinde lenent ab igne
emiscituris aloes sarcocolle. an. 3. i. ari
stologie longi: floris eris. an. 3. vi. misce e
fiat vnguentu e es bo e prouat ep areba
sten aquestes coses.

Lap. xij. De medicines attrac tives.

Es medicines attractives sō
estades trobades p tal q tra
gué la materia del cêtre ales
circumferencies: co es deles
parts interios ales parts exte
rios: e d' conseguēt p q tragué
la materia dels mèdres nobles ala supfici
es dels mèbres atí com se fa en los apostoles
mas dels emuncoris e en los apostemas
verinosos e cretichs e en la siatica e en les
espines e sagetes e en les altres coses in
fires. La medicina attractiva segons los
doctos es aquella q atrau della part pro
funda dell cos ala superficia. e aosta tall
deu esser de subtil substàcia e de cōplexio

calda e deu esser fort e prest penetrativa: e aquestes tals son axi co es les sordicies dell buch delles abelles e serapinu armoniacal sebes alls porros lanar ben agre e molta manera de feces axi co es femta de colom e de aneda e de molts altres. ¶ Lo Anicé, posa que las granotas son atractives qnt son cremades e la aristologia e les relis de les canyes. ¶ Lo Johan de santaman que ha escrit sobre lo nicolau exposant lo qo es declarat lo dñ q lo calament e lo pulegi e lo narcis q es la ceba marina centuna pi retru cost pebre spuma maris e molts altres dels quals se podē cōpōdie diuerses medicines e en aço se cōpon vna marauellosa cōpositio e es de Anicé en lo seu antiqdotari laquall trēca e trau los ossos coruptes e les espinas. ¶ R. granox inuentorū in palma banruç salis rubei aristologie: radicis cocumeris asimini trebentine. aii. 3. xx. turis masculi. 3. iiiij. piperis nigri et alibi armoniaci xilo balsami aii. 3. x. mirre et sine sicce albasach y dicis estelio vel lacerta d cui capite e scribitur in. xi. farmacop. aii 3. x. lacticis arbovis mori. 3. x. cere. 3. xxx. adi pis capre. 3. xv. fecis olei de lilio quātū sufficit et fiat empastru. ¶ Et aqusta matixa intentio es fet lo empalitre apostolicō posat enlo antidotari del nicolau. ¶ La manera d' ussar de aquestes medicines attractives es q sia vntat lo membre o la particula prop lo foch ab oli de liri apres sia vuclat aquiloch p alguma vili persona apres siay posada la medicina e ab lana suça e scarpida sia leuheramēt cubert e ab vna bena tallada p lo mig encreu p tal q no coprema lo loch sia ligat e baſta prou q vna vegada lo jorn sia mudar.

Lomenſa lo tractat tercer de naffres en generall. ¶ Capitoll primer de diffinicio de naffra e deles causes e diuisions delles

Naffra es solucio d' cōtinuitat de fresch téps feta e sens putrefactio en les ptes molles. Solucio de cōtinuitat es posat p no generall segons q es

posat p Galien en lo primer d' malaltia e d' accident la qual es malaltia que cōue als membres simples e als cōpost. encare que mes principalment es diuingua als simples e mes propriamente q no alls cōpost se gons posa lo aueroys en lo segon e tercer dell colliget. Empo aço aparā milo: enles mīes qstions totes les altres coses son possades p differences. car fresca sanguinos lenta e sens putrefactio es posat a differēcia deles ulceras. ¶ La solucio de cōtinuitat te moltes especies axi co es naffra vlera apertura exitura intrinseca e extrinseca punctura e fractura fissura contusio e molts altres nominats p Anicé en la fe segona del primer libre en lo capitoll entitulat de solucio de cōtinuitat. ¶ Les especies de solucio d' cōtinuitat prenē les suas differēcias principals de tres coses. ¶ La primera es d' la natura del membre particular ont son fetes. car quelques so fetes en los membres cōsemblants co es en los omniomeris; e quelques en los membres organichs o cōpost aqlls q son fetes en los membres omniomeris o simples quelques son fetes en les parts molles altres en les ptes dures: e quelques en les parts migēceres. ¶ Aqlls q son fetes en les parts molles quelques so fetes en la carn altres en lo gret. ¶ Aqlls q son fetes en los durs quelques son fetes en la substàcia dell os. altres en les iuncturas. ¶ Aqlls q son fetes en les parts migēceres quelques son fetes en los venes altres en los ligamēts quelques en los nriuis e cordes. e aqlls q son fetes en los membres organichs quelques son fetes en los membres principals axi co es lo cor e lo fetge. lo seruel altres son fetes en los membres seruant als principals axi co es la gamela e lo meri e la veriga. quelques altres son fetes en los qui no seruerē axi co es la orella e lo ull e moltes altres. ¶ La segona difference es presa dela essència d la solucio de cōtinuitat car alguna es simple: altra cōposta. ¶ La solucio simple es aquella en laquall no ha intencio cōplicada. La composta es aquella en laquall ha complicacio de moltes intencions co es o de dues o de tres: axi com es cōsolfdar lo loch e regenerar carn e prohibir apostema

La tercera differència es presa deles propies differències dela solucio de còtinuitat axi cò es granessa e poqsa e qualitat o in equalitat profunditat o superficia tortura o dretura q es q sia torta o dreta. Be aquelles talas intencions sou pses les intencions e judicis curati. Les causes de aquelles solucions de còtinuitat segons q posa alias en lo quart sermo dela dispositio real son q algunes son fetes de coses inanimades axi cò es vn basto o vna pedra. Et tres son fetes de coses animades axi com es mos de ca o de altres animals: e de aquelles causes son pses diuerses intencions curatives. E deuen notar q quant los mèbres son soluts o tallats alguns securen p via dela primera intencio car torna cobrar tall cosa matixa cò ha perduda Altres no son curats segons la primera intencio axi cò son los mèbres e spermatichs e tots aquells que tenen tan solament virtut innata. E nota q aqlls mèbres se còsolden segons la primera intencio quant son vni des les parts diuisos o diuerdes sens medi e therogeneo axi coquat se ajusta ostiona pèdre carn ab carn migésat la matixa carn: aquells mèbres se tornen vnir segons la primera intencio ques tornen vnir segons q primer abans q fossen a tallats e itauen La segona intencio es appellada quant son còmingides o soldades les coses diuerdes o diuisos ab algun medi therogeneo: axi cò quant es ajustat o soldat lo os ablos migensant algun tercer car migensant deponis sarcoydes exceptat q en puericia son còsoldats p via dela primera intencio los ossos e la pell e molts altres axi cò per experientia be vist dela pell: moltes coses de theoria porien esser aqüi portades e dites les qualls lexare. Nota empo q aço no te veritat en los rams deles venes capilar car aquelles costums se tornen engendrar per via dela primera intencio: axi cò es cosa manifesta all qui be hi considera: car cò la carn perduta se torna engendrar, amateix se engendré les venes capillars e lo senyall de aço es car cò la carn regenerada es tallada altra veguada bit sanch la quall es contéguarda en les venes E aço no es p altra cosa sino p que les venes ca-

pillars soh tallades q es aqueles q abla carn que ses engendrada de nou son engèdradas. E si aquelles talas no fossen tallades no exiria la sanch q en elles es contéguarda en la carn axi cò es cosa manifesta E aço basta p la pronació d'aqlla cosa

Cap. ii. de naffres fetes en los membres principals e dellos q nexen dells e della lur pronoosticacio,

Sa saber segons Galien en la sisena pàtula dels anphorismes en lo anphorisme xvij q es en lo còment sobre aqll anphorisme q diu vesicam insissiam tc. q algunes naffres son de necessitat mortals altres no son mortals de necessitat mes son mortals segons los demes q es que los demes ne moren he que ne dedues altres maneres p lo còtrari deles de sus dites car hauen ne q de necessitat son curables e de tot entot. Altres segons los demes q es q los demes curen. Les naffres mortals de necessitat e de tot en tot son les naffres dela substàcia del cor les qualls immediadament maten: car es regla que lo cor no pot còportar solucio de còtinuitat ni apostemacio durant la vida. Segons posa Alianic encara que infier aço sia possible. D'es auant son mortals les naffres grans penetrans la substàcia del cervell e dels budels primis e della travestrell e dels budels primis e della travestrell e dels budels primis e della travestrell que es la guargamella e del meri q es lo loch p ont passa la vianda e que bo menya e dela frexura e della melca e dels cistis fellis: e encara totes les naffres dels mèbres principals e dellos q se iuen als mèbres principals d'seriut necessaria la vida. La causa per q les naffres dels mèbres seriunts als principals son causa de mort es p que quant son naffrats no poden esser restaurats segons que desus sera dit. Les naffres que no son mortals de necessitat sino segons les demes son les naffres superficiales dels mèbres de sus dit no penetrans en la regio dels ecls naffres dels caps dels muscles: La causa es

Libre Primer

car sino son ben tractades p' elles se es de-
ne la mort. es i son bê tractades seguer se q'
curer: car no seria inconuenient q' isques al-
guna a pocha de substancia del ceruell e q' lo
pacient fos curat. segons q' posa Galic en
lo libre dela vtilitat deles pticules e diu q'
ell ho ha visto molts altres ho dien e jo ab
ells tan be ho dich e dich q' certament io ho
bevist en quare q' lo Hinus diga lo cõtra
ri e lo Thederich diu q' ell ha visto un home
q' fou deslliurat lo quall perde substancia
dell ceruell e tota una cellula. emplo aco es
de aquelles coses q' atart es deuenen. ¶ Les
naffres totalment e d' necessitat sanables
son aquelles q' son fetes en les superficies
dells muscles o de quall se vol altre mem-
bre del cos huma. ¶ La causa per q' lo cer-
uell nos consolda es pertat com lo ceruell
es un membre principall lo quall es princi-
pi del mouiment e dell sentimient e princí-
pi de totes los miruis per la quall cosa se
segner que hanent o essent lesio en lo cer-
uell. Aquella lesio o nocument es comuni-
cat all miruis. e perço nos cósolda car tot
losos se e spasmaria. Ell cor dich q' essent
ell naffrat tot lo cos es naffrat e dolent car
ell conserua tots los membres migensant
la color sua segòs es manifest. e p' aquera
causa no còporta solicio de cotinuitat se-
gons din Aliac. ¶ Ell ferge es manifest
car es mortal per lo gran flux de sanch.
Ell pulmo o frecura es manifest p' lo seu
mouiment e aximater del diafragma. car
diu Aliabas e Aliac, que los mèbres nos
cósolden sino que reposen e estigué sagus
encare que enles parts carnoses algunes
de veguades sia consolidat. Les naffres
grans dell meri nos cósolden p' lo passar
della vianda que enpatxa la consolidacio.
¶ Les naffres dells budels primis e della
matrit e dels ronyons e del cistes fellis q'
lo loch ont es contéguda la colera nos cósolden
e aco per les superfluitats males q'
passen per dits membres. ¶ Les naffres de
ventrell son mortals e dela guargamelae
dela melsa e les causes son manifestes.
¶ E breument dich que totes les naffres
dells membres interios son pilosos car el-
les son alterades per lo ayre exterior e son
lessos los spirits per laquall cosa es debi-

litada la virtut e axil la cura es difficult.
¶ Los senyals per los qualls poden cone-
ixer les naffres esser en aquells membres
es la cosa manifesta e specialment los sen-
yals del ceruell: car com la naffra sera en
lo cernell ianós apparar escotomia e ver-
tigo e scotomia es quant lo pacient diu q'
veu mosques o algunes altres coses: les
quals no te presents. vertigo es quant lo
pacient diu que li par que tota la casa va
en roda e entorn e mes apar rojor en la len-
guia e p'mixtio racionis e molts altres ac-
cidés Si la naffra es en lo cor los senyals
son aquelles q' es que la naffra que es d' fo-
ra es prop la mamela esquerra. ¶ Les de-
mes veguades la sanch bix negre e mes q'
p' tall naffra es causat sincopis e tots los
membres se refreden. Si la naffra es en
lo diafragma ianós la percussio es feta
prop les costeles petites e lo elenar es espes
e gran e ab sopis e dolor molt fort.
¶ E si es en lo ventrell ianós la vianda q'
lo pacient menga bix per la naffra indige-
sta e moltes veguades es deue nausea q'
es voluntat de gittar ovomitar e sanglot
e maiornent quant es mortal. Si es en
los budels ianós les feces bixen p' la naf-
fra. e algunes vegades se seguer flux d' vó-
tre p' la debilitat dels budels. Si la naf-
fra es en los ronyons ianós es feta la fe-
rida en la part de tras. E per aquella tall
naffra bix aquositat urinal. Si es en lo
ferge ianós la ferida es en la part dreta:
sobre les costeles petites e de aquella tall
naffra bix molta sanch. Si es en lo pul-
mo q' es en la frecura ianós lo alien es pe-
tit e ciytat e espes e la sanch que bix es e-
scumosa e blanca e lo malalt se e scalfa e
tosfer. E per aquella son manifestos les sen-
yals d'altres naffres fetes en los al-
tres membres. E per aquells senyals ab
la anothomia pots indicar dela disposi-
cio de aquells membres. Ité empero en
la tua depositio que hages noticia de aquells
naffres e dels noms delles e dell loche
ianós poras donar causa dela tua deposi-
cio. E prech te que no sies massa prest ni
ciyat en indicar car aquella tal cosa den-
esser feta ab pronissio e ab des liberacio.
car lo terme della fractura dell crancum

es quatre dies e algunes vegades set. e a
uagades. xiiij. o. xx. e auagades. xxiij. e a
uagades d'intre tall temps se mor lo ma
lalt: e per ço en lo principi no sies massa av
truit ni agossat de iudicare. E mes son d'
considerar les operacions dela virtut ani
mal aixi com es lo parlar e lo mouiment: e
segons yopras en los pronostichs deuen
considerar lo aspecte del pacient e la alia
nacio e lo sincopis e lo espasme. E mes
de considerar les operacions dela virtut
natural per la vinya. E mes de considerar
la bona tollerancia dell e la sua ca
ra: e fet aço acompararas la fortalessa de
la virtut alla malaltia e segons aço faras
lo pronostich cautament ço es tat quant
sera possible. E ten empero que los que
son mortals deuen esser sequits alla sola
pronosticacio e deu lo merge o cirurgia fo
gir de aquells tals. E saries encare que
les naffres que son fetes en los caps dels
muscles o dels lacerts. E en especiall tres
dits prop las iuncturas son periloses se
gons que apar per Galien. en lo tercer d'i
tegni los niruis e les cordes e les iunctu
res per lo molt sentit que tenen son av
paralats apronocar e spasme. E ar comu
nique e aporten la molta dolor al cervell
e la causa es pertant com essent lo nociu
ment en los niruis es comunicat al cervell.
E perçò diu yopras en lo sinq' dels an
phorismes que en les naffres que sobreue
espasme son mortals no d' necessitat mas
segons los demes. Considera empero los
naffrats en aquells lochs e qu'at noy aura
tumor: alguna ab alguna pocha de dolor
laus pots arguir e spasme: car senyall es
que la materia que deu venir en aquell loch
doloros es inhibida en los niruis: per la
quall cosa causara e spasme. E empero si
la materia decorre en aquell loch e no es
molta quantitat en tall manera q' faça
tumor: laus pots arguir be d'aquella tall
naffra car senyall es que la materia nos
inhibe en los niruis. E empero si la ma
teria es molta tumor: çó es gran tumor: tu
de' tendre que aquella materia nos inhibe
besca en los niruis e que faça spasme. E p
ço en la pronosticacio tute de recordar d'

aquestes coses. E si en aquest loch es can
sada punctura en la part de juis se mostra
ra.

Capitol. iii. della cura del les naffres carnoses

Sila naffra sera carnosa e se
ra sens perdicio de carn. e es
petita naffre moltes vegadas per la cura de aquestes:
tals naffres basta la sola lú
gadura. E si la naffra es grā
laus. E la primera intencio es restenyer
la sanch ab blāch do' o ab algunes altres
coses restrenyents la sanch les qualls se
ran dites en lo capitol de flux de sanch.

E nota q' si la sanch fluxeu molta quan
titat laus la sagnia es conuenient della
part contraria. E tu considera be aço apres
de' cosir lo loch ab una agula triangula
da e del vn punt al altre sia derat e spay d
vn dit atranes e sia cosit ab fill d' seda tort
e encerat: e sia deixada una vbertura en lo
loch mes bax della naffra per tall que les
humiditats puguem exir. E aço sia fet se
gons la necessitat. E questa custura de
les naffres es feta en molta manera. E la
prima es que preguies la vn labi ab lab
tre labi ab la agula: ap's tornaras la agu
la per la part contraria e laus asunyeras
vn fil ab laltre en lo loch ont primer as co
mençat a cosir. E aço deu esser fet en loch
on la naffra es molt profunda. Empero
de' te ben recordar que los punts deuen
esser fets segons la profunditat dela naf
fra e la superficia d'aquelle. E ar si la naf
fra es profunda laus de' pendre la pell
ab molta carn esino es profunda noit de
fer e questa es fort manera de liguar.

E la segona es feta per questa manera
çó es q' sia passada la agula dela una part
a laltra e romangua lo cap dell fill defora
apres sia liguat la vn fil ab laltre e sia ben
estret: apres sia tallat lo fil. E de questa
manera proceyras successivament. E ter
cerament es feta custura ab vincins q' sien

Libre Primer

guanxats a cada cap e ab lo guanxo dela
vn cap sia presa la vna part dela naffra :e
ab laltra cap laltra part dela naffra e sien
ben ajuntades les part distans. E d'aque
sta manera los drapes ajusten la vn drap
ab laltra e aquesta tall manera no es bo
nesta. Quartament es feta custura ab
vn tros de drap: e de aquesta tall manera
es fet quant volen quela custara no si pa
regua e en especial se fa aço en la cara.
Pren dos trocos de drap triangulat que
sien grans segons la necessitat e quātitat
dell membre. E aquests dos draps sien
vntats ab liniment en viscaciu ati com es
la cola que es feta per aquesta manera.
Pren poluora de sanch de drago ensens
mastech sarcocolle pegua humida farina
volatill dell moli e sia tot encorporat ab
blanch do: e ab aquesta cola sien vntats
los dos draps.apres sien applicats la vn
ala vna part latre alaltra e que entre los
dos baha espay de vn bon plze co es apres
de esser vunits los labis. E apres que aque
stos dos draps seran sechs sien cusides les
dues peçes enla manera dita enlo segon
modo e lauos sera ajustat lavn labi ab lal
tre. Altre enuiscaciu dell Guillelm de va
ringuana. Pren farina dell moli poluora
de mastech e de boli armini poluora de co
rall sang de drago e tot aço si apicat e pas
sat subtilment.apres sia mesclat ab blach
do ben debatut en vna pedra mabra: e
sia encorporat quasi enforma de vnguent
e dell sien vntades les dites peçes o draps
apres sien posats sobre los labis dela na
ffra e sian acituats e tātost se secara apres
sia cosit segone es dit. Jo souint ho e fet
ab la cola dels fustes q es aygua ciut ab
laquall ajuste la vn fust ab laltra co es vn
blanch ab vn negre. e abās q sia cosida la
naffra sia ben mirat que no romāqua ni
guna esquerda de os en la naffra. Car no
seria feta bona incarnacio. E si lo os es sa
parat del os siē remoguts los trocos o es
querdes sepades si es menester. E silo os
es esquardat e no es lo os del cap siē remo
gudes les esquerdes finia e sia cosit lo loch
eno cures dela fissura car ella se encarne
ra. E sila carn es tascada lauos no de' a,

junyir la vna part ab laltra ab custura per
tant com es menester que sia podrida la
carn cascada per la quall cosa la custura
no seria bona. E guarda segons q diu
Quicēna en lo capitol propri. E lo Galien
en lo tercer dell regni que entre los labis
no romangua ni vn pell o cabell ne sanch
congelada ni neguna altra humiditat car
aquestes coses prohibeten la encarnacio.
E fet e complit tot aço sobre lo loch siē po
sades poluores encarnatives. E la recep
ta es aquesta segons lo Guillelm de varin
guana. Pren sang de drago dragaganti
boli armini de cascu miç. 3, e sia posat de
aquesta poluora sobre lo loch. E l'altra po
luora de raf. Pren olibanum. i. part sanch
de drago dues parts calç vina tres parts
sia tot picat e posat E sian posat sobre lo
loch. E lo Albucas cōposicio aquest. Idē
ençens. ii. 3. sang de drago. i. 3. calç vina.
iiij. e sia tot mesclat. E lo Guido en loch d
calç posa boli armeni. Lo Aliabas en loch
dela posa sandils. e apres que aço sera fet
e complit co es posades aquestes coses so
bre lo loch. Pendas blanch de o" en los
qualls tu posaras deles poluores desus
dites e sian ben mesclades e ben manega
des ab lo blanch del ou.apres pēdras far
dellers de estopa e banyar los as en lo dit
blanch.apres sia posat sobre lo loch. E
pertant com lo blanch del ou seria sech d
lataria los punts cō ferrē remogudes les
estopes. perçò es menester que sia posatin
mediadament sobre la naffra vn drap dli
banyat ab oli rosat.apres sia premut e a
pres sobre aquel drap posaras los fardels
dela estopa banyats ab lo blanch dell ou
esino vols aco Pren oli rosat e blach don
ab poluores encarnatives e sia ben mes
clat e debatut apres sien bi banyades les
estopes e lauos nos aguaffera ab la carn
ni ab los punts ati com es manifest. E d'
aquesta manera ho fas jo tostems.
E nota que en loch deles estopa detes q
aquest reuerent doctor mana are se acostu
ma de posar draps de li que siē ben blans
duplicats e triplicats e es molt milor.
Proceyras de aquesta manera dues ve
guades lo die o segōs que tu appara finsi

ala complida incarnació la qual all mes
larch es feta en x.o.xii.dies. E feta la in-
carnació sien remoguts los punts e sia co-
firmada la carn ob alun cremat o ab vng-
uent avostolor que es veneris e aço segos
la necessitat apres sia sigelat lo loch ab me-
dicines en lo capitol de medicines cōsolida-
tines en son propi tractat. E aqst es lo
meu modo e en ell etrobat tostamps bon
effecte. Mes auant tenim altera mane-
ra de incarnar la qual es feta ab vi stiptich
en lo qual son bollides aquestes coses
ses ati com es sumach mirta balausties
e roses e moltes altres coses. E en aquest
vi sien banyades les estopes o draps efets
los punts e posades les poliuores sobre los
punts sien posades les estopes banyades
ab lo vi e alguntant pīuides. Alguns al-
tres encarnē ab vnguēts frets ati com es
vnguēt rosat o vnguēt de lītarges ab
vnen de calç o d plō o ab altres vnguēts
prohibints putrefactio. posades les dites
poliuores encarnatiues sobre lo loch. E
si vols seruar aquesta manera tu poseras
sobre lo vnguent vn drap deli banyat ab
vi e stiptich e proceyras de aquesta mane-
ra fins ala fidela curacio. Alguns altres
encarnē de altera manera. Ar dela tremē-
tina e del poliuores dites fan vnguent. E
dien d aquesta manera. Dren poliuora en-
carnatiua e sia mesclada ab tremētina la-
uada ab vi e sit tot mesclat ensembs ab la
espatula en forma de vnguēt e sian posat
sobre lo loch e de sobre lo drap del vnguēt
poseras vn drap banyat ab vi stiptich o
ab oli rosat e d sobre tot siā posades e sto-
pades banyades en blanch de o en la ma-
nera la dita e aqst es bona manera. Al-
tres encarnē ab suchs de herbes e banyē
les estopades o draps en los suchs deles
herbes e posen ho sobre lo loch apres d a/
uer posades les poliuores. Mas jo nūqua
encarnaria ables coses d sus dites sino po-
sana sobre lo loch deles poliuores dites a/
pres jo pose deles altres coses dites segos
que vull. Altres encarnē enoy posen de
les poliuores he posébi deles altres coses
dites. Altres encarnē ab poliuora d suchs
de cera e ab tremētina lauada e mesclada

ab dīta poliuora. Encare que molts ajē
posats molts vnguents e moltes formes
aç iyo no les pose totes. mes posarles be-
des cō fare mencio de medicines encarna-
tiues aci empo posare algunes coses sim-
ples valents ala encarnació p tall que pu-
ges fer les compostes. Aliabas diu que
vna herba q se diu virga pastoris cōgluti-
na les naffres ab la sua sanch e lo cardus
benedictus picat fa acomater. Lo amic,
diu q lo paper poluerizat posat sobre les
naffres fa acomater. Biascorides posa
q la herba q se diu millefolia picada e po-
sada sobre lo loch psolda les naffres fres-
ques e guarda aqlls sens dolor. E diu q
les fulles del ciprer cataplasma des e apli-
cades cura les naffres fresqs. E diu mes
q sa poliuora deles fulles del castanyer e d
roure cōglutina totes les naffres e alguns
an posat da questa poliuora ab vi stiptich
apres posauē ne sobre lo loch. Ediasco/
rides diu q ables fulles seques e picades
toles cōglutinana. Serapio diu q
ab aqsta poliuora ogo les asanades naffres
grans. Lo Huile de varing. diu q el ho
ba expimētat en naffres petites. e acomate-
r fan les fulles dls pareres bordes o sal-
uages e tollere lo foch. e diu mes dela fa-
rina dels lobins cuyta ab ayg de pluya q
cōsolda les naffres grans. Lo Sarapio
posa q les fulles del plantaje cōglutinen
les naffres profundes e remouē lo sifre de
la sanch. Apulius diu acomater dela se-
ment dell e acomater fa la cauda equina
E mes diu que la balaustia cōglutina les
naffres. e lo sifch deles escorces deles ma-
granes e lo arob deles acetoses. E lo sifch
deles flos delles. E diu mes q lo vinagre
rosat abvna espōga o ab lana fuitza sobre
les naffres fresques cura aqlls e no les
lera infiar. E mes dñs q lo olbanū con-
solda les naffres fresques ab la lur sanch
e vngle les de carn. Lo Huile diu q molt
consolda e propriament les naffres fresqs
E lo Aliabas diu que sia escampat sobre
elles. E lo Barthomeu de varinguana
diu aço dell encens mascle en los cocos bu-
mits. e la escorça dell sia posada en los co-
cos sechs. E diu mes que quant la mirra
e iiii

es posada ab los altres cōglutina e encarna
na. E acomater fa la taranyna posada ab
los vnguets. E lo Bartholomeu diu que
la teranyna a soles fa acomaterço es que
cōsolda les naffres. Dii mes q les fulles
del frexe metre son fresques cōglutinē les
naffres. E diu mes que la erba que se diu
tampiteos te gran propietat de encarnar
les naffres grās e cura les plagues podrides.
Les fulles dī apit saluarge consolda
les naffres sens escara. Elles naffres grās
fetes en los caps dels muscles ha ont :ha
molta necessitat de dissecar siay posat vñ
guent fet de suct de fullles de liri e de vñ,
agre e demell. E tals naffres cōsoldā les
fullles o la poluora della mellissa mesclats
ab mel. Eximater les fullles dī quall se vul
la menarubiū mesclades ab mel cōsolden
si les sanies son males. E lo Galien diu
en lo sisse delles medicines q les fullles dell
salzer vñsaue vñ home e ables fullles dī salz
ter les naffres sanguinolentes p̄solidata
e maiomment deles flos dell. e tots les vñse
en les cōfeccions dels empastres dissecati?
E lo Bartholomeu diu q les escolces del
salzer fan acomater. Encare que sien mes
dissecatiues. E lo Cōtesti diu q les fulles
les negres del salzer picades e posades de
sobre no dexē podrir la naffra feta ab cos,
fa tallant e tost la cura. Encare diu lo Ga
lien delles fullles del olim en aquesta ma
nera, ables fullles del olim algunes vega
des cōsolidā la naffra fresca. E diu mes q
lo estordeon q es lo all saluarge quant es
vert cōglutina les grans naffres. quāt es
posat de sobre; e quāt es sech cura les na
ffres dī mala morigeracio. E lo Ellbert diu
q la sanch de drago clou les naffres fresques
preste es fort medicina p̄ aço. Dii encara
q la terra sigillata ab vinagrefa acoma
ter: e diu q lo plātage cura totes les na
ffres e estreny aqüles. E lo rasis diu q solí
de balausties ab cera encarna. Lo cōtesti
diu q lo ypoq̄stidos sana les naffres e ma
sorment vall als níruis tallats. E lo breu
ment cōclock q totes coses prehibints pu
trefaccio e generacio de sanies entre los
labis q prohibes que q no decorregua mate

ria all mēbre encarnē. E es menester q tu
sapies q la cōglutinaciō deles naffres re
nonades es alōguada dela facilitat dela
cōglutinaciō deles naffres fresques e san
guinolētes. e p̄co cocloch que la diligencia
deu esser en elles maio. E p̄co nota q silo
malalt no pot sostener la remouacio della
naffra iauos tu la de curar segons son cu
rades les vñceres fins atant q sia sanat.
E p̄tant cb jo he dit q en la part mes baxa
deu esser derada vbertura. e en aquell tall
de posar vnguent q es fer de vermeis do
e de fermentina e aço p tall que los labis
nos vnguē a en cruidir e en especiall sino
es en lo cap. E si es en lo cap siay posat ver
mell do ab oli rosat p tall q los labis sedi
geresquā apres proceyras ab les altres co
ses segons apar enles vñceres. E per laqual
cosa deuen notar q p̄tant com es estada fe
tamencio dela cultura q molt son los ca
cos enlos quals enles naffres no cōne cu
stura ne quāt tu ocores de cosir: e p̄co tu
bo de ben notar. E lo primer cas es qnt
la naffra es molt profunda e es feta ab sa
geta o ab alguna altra cosa q es ab dart
o de alguna altra manera ab la qual la sa
nies no pot extire car iauos seria perilos q
nos encarnas de part de fora e no depart
dedins. E lo segon es en naffra ont hap
dicio de carn car p via dela primera inten
cio no poria esser fet. E lo tercer es alla ont
la naffra es molt alterada del ayre car la
nos es menester mundificar. car p causa d
la alteracio del ayre es feta sanies. E si la
alteracio no es molt grā e vols encarnar
iauos tu de remoure vñ poch dela super
ficia dels labis e de vñ poch raspar o rau
re la naffra fins atant q isqua sanch p tall
q aps q les part son ajustades milor se cō
glutinē: apies sia fera costura e sia possa
des medicines encarnatines. E sia fera la
cura prest. E lo quart cas es quāt la naffra
es feta ab cōcussio car iauos es menester
q la carn cōcussa o cascada sia podrida. E
iauos nos pot fer la encarnacio. E lo sinq
cas es quāt en lo loch naffrat ha apa car
iauos primer deuen remoure lo apa, apres
deuen curar la naffra e mes q en lo loch ba

sa molta materia ajustada e aço es manis
festals qui entené. Lo sisse es alla bòt ha
dolor. car primer deuen remoure la dolor,
apres curar lo loch; e entre tant la naffra
es alterada del ayre. e mes prant cō la do-
lor atrau materialles al loch les qualls sepo-
dreré e no poden esser remogudes aqüelles
materialles si la naffra se encarna. Lo sere
es quāt la naffra es mortificada o es can-
sada p mos de algun animal. Car aquells
lochs son quasi mig cōcussos ço es q̄ son
quasi mig cascarts o macarts o les naffres
son fordes: e pçō no deuen encarnar. e pçō
si p la morsura algunes parta son esquin-
sades e la pell es allenuada lanos aquelles
part pode esser cosides. car en aqüelles tals
parts no repug la custura o cosidura. ari
cō es manifest. Lo ynyte es alla ont bò-
du obrar enlos ossos segōs apar en lo cap
e enlos altres lochs. Lo none es ala ont lo
loch es ja ulcerat e aço volé tots los doc-
tos. nota empō q̄ en algunes ulceres es fe-
ta encarnacio e aço hejo souint vist abli-
guatura e p alguna part atorga aço amic,
enlo tractat de eridures en lo capitol dela
manera d'obrir les eridures prop del prin-
cipi. Lo desen cas bi ajusta lo Amic, enla
sen quarta enlo capitol deligatura quasi
enla fi. encare q̄ alguns altres modos ell
base tocats e es qnt la naffra es enlo trau
es dels muscles car lanos no denen cosir;
mes entre los labis deuen posar coto o lich
ins car lanos la part inferior nosencarna
e la superior si. E nota q̄ alla ont tu ye-
ras q̄ la part superior se encarna e la inferior
no tu de lanos prestament obrir la naf-
fra e lanos de la curar p via della segona
intēcio e la loch deuen esser tengut ubert ab
vnatēta p tall que les humiditas isquē. ap-
res mundifarlas e encamarlas segōs es
dit en les altres. Elguns dien que en lo
cap nos den fer custura. empō en lo tercer
libre en lo capitol de naffres de cap jo dire
cō nienquina manera deuen esser entes,

Capitol singular dela pur-
gacio e dela dieta.

Vista la manera della encar-
cio e en quins casos nos deuen
fer custura. Resta veure dela
purgacio e della dieta. E pri-
mer dich que la purgacio deu
esser feta segons lo domini d'
humor peccant en aquell tal. Car si es co-
lerich sia purgada la colera enla manera
desua dita. E si es fleumatich sia purgada
la flēuma. E si malencolic h sia purgada
enla manere de suis dita. E si ignores lo domini dell humor lanos de
donar la medicina solutina indifferent a
tots los humors o allmanco. per dos axi
com es dyafinicon o pindoles agraua-
tines. E de aquella manera proceyras en
la tua cura. E si vols donar akerop dor-
nara akeros que sia proporcionat ala ma-
teria segons es dit desus enlo apostemas.
E si ignores la materia donaras akerop
aceros simple o de bisancis los quals va-
len a totes les materialles segōs posa lo me-
sue. E lo gentil enla questio que ha feta d'
akerop aceros. D'olts moderns han po-
sades beuendes algunes axi com es lo ros-
ger e los quatre mestres los quals son as-
quest. çō es Elgo de luca e Thederich de
Iosen dexeble e Enrich alamayn. E aque-
sta beuenda fan della roja maior e de cons-
solda e de cols roges e de peu de colom e d'
gariofilata: e de lingua canis: e de pinpi-
nella e de pilosella de cascù una manyada
sian cuytes totes aquestes coses apres sia
colat apres sia en dolus absicer. Quando
nada de aquella decoccio a beure all paci-
ent. E dien que silo malair la lanza çō es
que la vomit q̄ moura d'aqua naffra. Si
no la vomita que sera deslinir at e curat.
E jo marauell de Enrich lo qualls ses no
dir en perussa entre valents homens per
que diu aço car es vist q̄ es cosa emprioca,

e jo no se veire la causa de aquesta opera
cio. car aço son faules del iacmeri e della
rosa anglicana. Lo iacmerius es estat de
espania e del vgo de luca los quals se son
dilitats en les coses emperiques e anaco-
sonols crech encare q facilmēt se puga ex-
perimentar. **F**idelis escriu uña marauel-
losa benēda laquall beguda puis la naffra
no sia mortall en. xiiij. dies denega totes
les inmūdices dles naffres e expelle tots
los ossos trencats e cura les naffres. **R.**
canlis rubei fenipetro abrotani folioruz
rubei maioz herbe roberti plātaginis mi-
nus arnaglossa apij folioz canapis nu-
cismuscata aij. e totes aquestes coses con
quassades sien cuytes ab vin blanch pur
e siay ajustada uña poca d mel e sia begut
de aquesta medicina meti e vespre e ab aq-
sta medicina o benenda sia vntat lo loch d
mati e de vespre apres sobre lo loch sia po-
sada uña fulla de col roia e estigua aquí
tota hora. La dieta sua sia tall fins al se-
ten dia usse dieta freda e seca car en aquel
temps seras segur de apostema: e moltes
vegades de febre e sia li leuat lo vi blach
e usse vi estiptich e ayg dordi. **E** mes quies
guart de dones e que repos e ques quart
de coses salades e de fruytes e de altres co-
ses nocives vs honestamēt en les altres co-
ses no naturals. **E** quant tu seras segur
de apostema usse bro? fers d bonas carns
mes pot ussar latuges borages e spinachs
e d bones carns e a poch a poch tornessen
ala sua cōsuetut es airos ussie de bon vi e d
bones carns de gallines e de capons: cas-
trats e de totes coses engendrans bona
sanch e restaurants natura. **E** encare q
alguins antiehs ajen atorguat lo vi enlo
principi ari cō es lo Thederich e lo enrich
e la rossa anglicana. jo empero nols crech
en aquest. **E** encare que a totes les naffres
e ulceres en les qualis notems apostema
aço com vngue. car dell bo vi se eugendra
bona sanch. e per conseguent bona carn en
les ulceres e bona encarnacio en les naf-
fres. **E** en aquest cas jo so dia opinio dels
empero en les altres en los quals no som
segus de apostema no car la tua intencio
no es engendar sanch e basten aquestes
coses per are,

Capitol quart dela remo- cio dels accidens

Dels accidēs q en acostumat dene-
nir en les soluciōs d cōtinuitat sō
axi cō es dolor: apa: distractia: q
es mala ophtlio: febra: spasma: palisis sin-
copis e alienacio. **E** dene bē saberq nunq
son cura deles naffres fins atāt q los acci-
dēs son corregits. **E** pçjo cōmens al pri-
mer mostrat d remoure aqsts de vn a vn. e
ptant cō la dolor es causa de fer decorre e
de atraure materia all loch naffrat e d en
gēdra apa sobre totes coses es menester q
sia esquinada e foragitada. La dolor com-
munament es remediada e sedada ab oli
dolines calt e si es rosat tāt es mes vtrill:e
si ab loli es auistat blanch dou ab lo rouel
mitiga la dolor: car remou la mala cōple-
xio e lo rouel dlon obri los poros e cōfor-
ta lo loch. e pçjo dich q seda la dolor: e si es
menester amministrar algunos medicines
quasi narcotiqs lauoseria cōnenct lo oli
del papauer e oli de nenuffar e oli d man-
dragora segos p sellera lo Guille d salicet
Elguis ati cō son les quatre mestres lo en
la rell d solatrū encorporada ab o asūges
de porch. Elguis altres loen aquesi empas-
tre e es experimētat e es empastre de ful-
les de malues petites cuytes. e apres q sia
picat sia mesclat ab sago passat e siay au-
stat oli rosat apres q sera mesclat. Lo gut-
do din della molleda del pa dell forment
mesa en aygua bullent: apres posada de
sobre es molt bona. **E** deles coses d susdi-
tes sien posades sobre lo loch. **E** lo conte-
sti posa que lo yreos cuyt en aygua apres
posat de sobre leua la dolor. **E** lo Quicen
din q lo empastre fet dia farina dles fanel
e dli ordi posat sobre les naffres leua la do-
lor. La sanch della gallina e del colō posa-
da de sobre mesclada ab oli rosat sobre la
excoriacio dolorosa cascada coferex e noy
lexa fer apostema. **E** lo Galjen enlo libre
del enginy de sanitat din que tota cosa re-
solutiu o relaxatiua o remissiu mescla-
da ab vi cuyt: remou la dolor dela mate-
ria ventosa. **E** mes auant loa lo ysofus
humida infusa en lo dit yfcuyt.

Lo ysach din que lo robile que son les guires cuytes ab vi o les fanes segons lo ysach entores los lochs concussoſ etran-
cats toll la dolor e consolda. **L**o Sarapio din que monia te propietat d' sedar la dolor q̄ es feta en les fractures : q̄o es q̄nt
es beguida o posada d' sobre e diu q̄ lo stor-
deon que es lo all saluarge cuyt en aygna
apres feta fomentacio d' aquella decoccio
toll tota dolor e tumor e los ossos trēcats.
Esimes coſes ne vols veure recorre all ca-
pitoll de flengmon. **E** nota be q̄ aqueſ-
tes coſes en diuerses maneres remoue la
dolor e perço tu de' notar.

De remoure la apostema- cio delles naffres.

Seguer se dela remocio delles
apostemas q̄ es lo segon acci-
det. Si en la naffra aura apo-
stema aq̄ll tall tul de' remou-
re car daltre manera la na-
ffra ni la ulcerano podē eſſer
curades e lauos vall aquest empastre de
Quic, lo qual ſe fa d' magraneſ dolces cuy-
tes ab vi ſtiptich e picades, apres applica-
des ſobre lo loch e val en principi dello apo-
stema. **N**es auant couenē aquelles coſes
q̄ ſon dices en lo capitoll d' apostemas cal-
des les que ſon applicades en lo principi:
e les altreſ coſes per lo ſenblant. **E** perço
ſia mirat en aquell capitol. **N**es vall aço
Pren oli de nemufar oli de carabaçes: de
casen, i. 3. cera, i. 3. e miç ſian diſſoluts a-
queſt apres ſia y ajustat ſuch de carabaça
ſuch d' verdolognes e vinagre d' casen miç
3. ſien meſes en algiun vaxel apres ſien ben
manegades ab un baſto fins atant q̄ ſien
encorporats. Pren acomateſ Pren oli de
murtors oli roſat de cascu vna. 3. e miç.
boli armíni terra ſigillata ſanç de drago
de cascu miç. 3. ſia tot aço mescalat e ſia diſſ
ſolut ab cera apres ſian feta vñctio. **S**i
lo apostema es fret vall aço. Pren farina
de fiques farina der que es orob farina de
ciurons ſquinanti poliuoruzat no' d' ciprer
de cascu, i. 3. boli armíni, i. 3. ſian fet empa-

ſtre ab aygna de ciuros. **E**ſi lo aposte-
ma es en lo eſtat poſar bi as aquelles coſ-
es que ſon dites en lo capitol de flengmo. les que conuenen en lo eſtat. Entre les coſ-
es ſimples an dit los doctos que valen a
queſtes. **E** primer lo Sarapio din q̄ quāt
dela farina d' les fanes ſola o meſclada ab
ſanç que es let dordi es fet empastre: le-
ua los apostemas calts que ſon fets p
alguna pculloſ e hobla maruellosamēt
laquall coſa jo he experimētada. **L**o Ga-
lien din que la alfida de les fanes e per al-
fida de' entēdre farina ab lo ſego val als
apostemas fets per percussio. **E** Difſcoñ
des poſa acomateſ. **L**o Galie en lo. xj. din
que en les tumos delles naffres que ſon d'
diſſicill ſolucio ſian poſats caragolls pi-
cates ables cloſques liurs materes e ſia lexa-
des ali fins que per ſi mateſ cayga. **E** diu
mes que les fulles dela madragora ab fa-
rina que no ſia paſſada reſolles tumos.
E diu que tota herba della barbena com-
glutina les naffres e eſtreñy los aposte-
mas. **E** mes diu que las lenticules q̄ ſon
les lenties meniudes cuytes ab mell: apres
poſada d' ſobre purga la diuricia de les na-
ffres e conserua les naffres corroſives. e ſi
les maios ſon meſclades ab flos d' magra-
nes e roſes ſeques meſclat ab mell cura e
coſerex als apas calts que ſon fetes en les
naffres. **L**es eſcorces dela magrana o les
roſes meſclades abla molleda deles lēties
ſia poſada de ſobre. **E** lo meſme diu que lo
oli delles preſeſches remou la tumor delles
naffres. **E**mpo ſi lo apa nos poſtrepudir
ni resolre ſia madurat ab ampastres dits
deſius pmadurar apas calts. **E**lguns fan
empalſtre de malues e de donſel e d' artemi-
ſia e de farina de formēt cuyt ab vi e ab vn
poſade mell e grex de poſade poſe ho ſo-
bre lo loch e madurar lo apa ſia vbert lo
loch ſegons que diu lo Ametena en lo loch
meſ bar: e garda que en lo loch vbert noy
entre olini aygna ne ni vna coſa vntuosa.
E aço diu Quic, en la part correfponēt en
aqueſta part.

De remoure la diſtrasia co eſ la mala complegio

SEgues se are de dela remocio o de la mala complexio q es lo tercer accident. Si la mala complexio es calda es conegut p la rojos e p la vertigine o ab vnqent blanch e vnguent rossat e suchs dures fredes axi cō es solatrū endinia latius gues e moltes altres segons es manifest. Empero si la mala complexio es freda es cognegut p la mollificacio e p la descoloracion e lauos es menester q sia escalfat lo loch ab vi ab estopades posat de sobre o ab vnguent fosc e ab basilico e de molts altres: e ab aqsts accidentis es convertida la nassfra en ulcer. Empero si la discessia es humida o seca p tant cō lo loch souint se humecta o sedisseca lauos es menester q aquella di strasgia sia remognda ab coses conuenients e contraries ala dita discessia,

Dela remocio della febre.

SEgues se dela remocio della febre que es lo quart accident. Si sesde ne q los nassfrats bajen febra: sien ateropats e purgats segons la necessitat del humor peccant. Si en la nassfra se sien infrigidats ab coses fredes axi cō es carabaça e verdolages e aygua d'ordi e molts altres. Les carnis q mengara siē alterades ab aqstes coses dites. e breument siē regits axi cō son regits aqlls q tenē apas caldes e en aqst tall cas sien demanats los metges.

Della remocio dell spasme.

SEgues se dela remocio dell spasme q es lo sinq accident. Si en la nassfra se sequet spasme lauos tu de considerar qn spasme es: q es si es de inanicio o de repletio o no proporcionat a materia q es p compassio dell cer-

uell. Declarar aci quina cosa es spasme o inanicio e de repletio eno proporcionat a materia. E animales declarar si es vniuersal o particular: e animales declarar silo spasme de repletio es curat mes prest q lo d' inanicio tot aço sia dexat als fisichos. La cura del spasme sech es praua q es mala es mes difficult q la cura del spasme humit. Empero la mes conuenient cura es vna tina plena delet e apres yntar lo loch ab olis humits axi eō es oli violate valen aximatax crestiris de aqsts mateix. E mes valria oli enloquall fos bollit: fullles d salzer e d nenussar e de coses semblants. e valria axi mateix si era cuyt en ayga e en oli fullles de salzer e de nenussars e d violes e ordi trençat e aquesta decoccio sia messa vna tina o vexell. E si es posada vngocio o enbocacio sobre lo principi dels niruis q es en aquell loch de ont ells an lo lur naximent e sobre les iunctures seria molt bo. E p aço vall lo oli de nenussar e de salzer e d papaver sies posat sobre lo principi dels niruis. E empero considerar si sera menester mesclar ab aquello oli: olis calts o humits p rabo della molta infringidacio: e lauos segons la tua discrecio sia fet. Les sues viandas sien coses ques puguen beure grases fetes de amelles e de ordi e de bon sucre. E mes aygua de carn que sia de anyels e de cabrits e si ab aqstes coses era mesclat un poch d bon vi penetraria milor e no seria mall. La cura del spasme humit silo spasme es humit es menester que sia anacuat ab medicines enacuatines fortes e q anacuē humos grossos axi com son pillos de agarich e d sera. e los crestiris acuts son conuenientis e anagudes sagnia e gurgarisme e esternutacions ab coses agudas son conuenientis segons apar. E animales vncions per lo coll e per dei: les areches ab oli deliri e de cost e de spich e de lor e de pulegi aguats ab castore e ab eufoibi son bones emes cubertura ab molta lana. Cluguent alabastre del roger e dell Theiderich lo qual come en aqst spasme humit 1r. olei musallini. 3. s. storach petrosillini 3. s. olei communis butiri. an. 3. iiiii. cere

3.i. storach calamite storach rubee. aii. 3.ii
 2.f. mastich olibani gumi edere. aii. 3.f.
 omnia liquebilia ponant ad ignem et alia
 puluerizata misceant et ultimo ponant sto-
 rat et fiat vnguentum. Be aqst vnguent sua
 vntada tota la mica e lo col fins al cap
 e ago sia fet en mig de dos fochs e en aqst
 vnguent lo Thederich bi ajusta herbes q
 entré lo vnguent aragó e agripa. E mes oli
 de castor e greix del limachs roigs e apellar
 vnguent alabastre e es molt propri ala co-
 tractio dels niruis. E si en aquest tal spas-
 me sobre venia febre empo co fos effimera
 seriabo: e si la febre no era effimera no se-
 ria bo segos appar plo enphorisme d' ypo-
 cras dient. Febrez in spasmo meli e quan-
 spasminz in febre. Les estubes e suffumi-
 gacions e aquelles coses q prouoquen suor
 son utils p aquesta malaltia. Sela cura
 del spasme p compassio. Aquest tal spasme
 compassiu si es p dolor es curat ab coses sub-
 tiles e ab altres coses sedans dolor segons
 sera dit en lo capitoll de naffres de niruis.
 Es p punctura sia curat ab triag e ab
 ventoses posades sobre lo loch. Lo que
 zoar diu q si es p punctio del ventrell que
 sia prouocat vomit e sia confortat lo vètrel
 e en tots sia aconsolat lo cernell lo cap e lo
 coll e la nuca e les axelles e los engonals
 ab oli de liri. car es propri medicament all
 spasme humit segons que diu lo auenzor.
 Si sera menester sia tengut vn basto en-
 treles dents p tal q no se cloguen dell tot
 les dents e notau be aqst pas. E si en al-
 tra manera nos pot fer sia tallat dell tot
 lo nirui que dona lo nociment axi co con-
 sela lo Rasis. Car diu q milor es perdre lo
 nociment de vn membre que de tot los cos.
 E acomatez diu lo Euiç. si la naffra es
 en lo cap d' iuscle e de aquella naffra se can-
 sa spasme milor es tallar lo muscle atrain-
 es enles altres coses ques requeré per lo
 spasme recorre als fisichs.

Della cura dell paralis.

I A cura del paralis es lo sisen acci-
 dent te moltes intencions e si les
 vols veire recorre all fisichs. em-
 pero tu de purguar lo cap e con-

fortar los niruis e divertir la materia: e
 corregir les altres coses q si seguex. Em-
 pero si lo paralis es p causa extrinseca axi
 co es peccatio o cayguda o altres senblats
 tu de posar sobre lo loch empastres e al-
 tres remedis. E ago es remedie preciosissim
 entrelos altres remedis co es confortar lo
 cap e lo cernell e la spina e los ossos del cer-
 uel e los spirits. Lo hebemue diu q ago
 val molt. Et mira electe aloes epatici spice
 nardi sanguinis draconis thuris miumie:
 oponacis bdellijs carpobalsami crocima-
 stich gumi arabici storacis humide bec. aii
 3.ii. et muci. 3.ii. trebentine ad pondus om-
 niu et misce omnia cu trebentina et ponat
 totu in alebice et ingeniose distille et liquo
 rem distillatum pone in vase vitreo forti et si
 milatur balsamo, alguns bi ajuscanen la
 erba paralisis e es molt preciosissima segos
 apar. Si lo paralis es fet p causa cor-
 poral lauos pertany als fisichs segos es
 manifest e lauos de a correr al libre dell
 mesue lo qual parla de ago molt be-

Della cura del sincopis.

SLa cura del sincopis q es lo se-
 te accident en nigmma maniera
 no es de mens presar. car es
 via ala mort e es dita mort pe-
 tita segos dien los doctores:
 Lo regimen e la curacio qnt
 es al present es contrastrar ab tot son poder
 q no vinga sincopis acsolat la virtut elo
 malalt expelint multitud de gent p tall q
 no es calfen la canbre e que no espante lo
 malalt. Es una cautela q abans q ving
 q sia donada all pacient una crosta de pa
 blandi banyada ab vi q sia bo ab una po-
 ca de ayguas apres begua vn poch de
 aqst vi. car segons q diu Balne lo vi enten
 en la confortatio ereditio de natura e pgo
 den esser donat en aquells quils sincopis
 e sia li rinizada fort la cara ab aygas o ab
 ayga freda e si notene ayga freda sic los
 freguats los extrems e sia li tirat lo nas e
 los cabels e les oreilles e sia cridat altamet
 p son no: e si fetes altres coses les qualles
 son manades p los reuerents fisichs.

Della cura della alianacio.

HEl cura dela alienacio que es lo vuytē accidēt. Quāt es deue la aliciatio siē demandats los metges. empo de^r prohibir q̄ les vapos no puguen all cap. Sien dōques diuertits ab liguatures e ab fricaciōs esia diuertida la materia del cap. En aquest cas los crestiris son molt amats p̄ Euic. Es necessaria alguna p̄ cussio ab lama p̄ tal q̄ tome cobrar la sua rabi. Lo Galien en lo. xiii. dela tarapētica lo a lo oli rosat ab vn poch d̄ vinagre es menester expellir dell cap lo humor eva pos qui es eleuat e las infusions sopni ferei q̄ son fetes ablo papauer e altres semets son molt bones. evntar li en lo nas: e lo front ab senblants farmacies. La decoccio del papaner rosses violes fulles salzer e desep diuercexé la materia del cap sin son lanats los pe^r fins als genols. moltes vegades los cura la raell dela vis dalba q̄ es vich alba quant es beguda o megada aqlla p̄ algū dies ab alguna cosa que li leue la mala sabor. La cura dels altres accidens axí cō es puniga denall ne scra dit enles naffres per q̄ aci no ple. En la duricia si es deue en lo loch ja nes pion dit deles medicines alli convenientis. De no poder moure lo membre ques segueix p̄ les solucions sera dit enlo tractat dles pacions deles iunctures.

Lap. v. della ligadura delles naffres ab plomasols e sens plomasols.

I El ligadura segons Euicen. en lo propri capitol es de tres manera. q̄ es incarnativa: expulsiva: e retentiva. La quall rete les medicines e los empastres sobre lo loch. La ligadura en carnativa cōne ales naffres fresques e ales fractures e es feta ab una bena o fara plegada d̄ dos caps fins al mig comensaras donques all mig dela bena e portaras la vn cap dela bena ala part inferior del membre laltre enues la part inferior prenen deles parts del membre tant q̄nt sera necessari e sia mes e stret sobre lo loch naffrat que no en les parts altres de^r te. empero guardar d̄ molta stratura e d̄ molarlaracio apres sien cosits ab dosos los caps. e si seran menester moltes benes siē

bi posades en la manera dita. E per aquela manera de liguar son ajuntats los labis la vn ab laltre e es prohibit apostema.

La ligadura expulsiva competet ales ulceres caueruosos e per expellar la materia del fons e p̄ defendre q̄ altra materia uoy vinga. Es feta ab una bena d̄ vn cap plegada començant ala patt inferior del membre e si alli auia alguna cōcuitat sia mes fort estret en lo loch dela cōcuitat apres reuoltat proceyras fins ala part sana del membre q̄ es ala part superior e no estrenyaras tant fort. La tercera ligadura es retentiva e aqsta es feta p̄ tall q̄ la medicina q̄ es sobre lo loch posada sia retenguda sobre aqll segons ie fa enles naffres o ulceres q̄ son fetes en lo coll o en lo vētre o en los apas e en molts altres. Lo modo de liguar sia sana e sens dolor e si la ligadura se te massa fort sia banyada la bena ab vi calt en tal manera fins que sia humectada e amollida. Es auat deuen notar q̄ les benes denē esser d̄ drap deliq no sia nou ni massa vell e denē esser àples segons la amplexa del loch. car si es en los musdes deu auer dangle sis dits e si es en la camadeu auer quatre dits: e si es en lo bras deu auer tres dits e si es en lo dit deu auer vn dit de ample. La longitut sia segons la necessitat deles reuolucions. En aqstes coses ajudamolt lo bon ingenio natural del metge o cirurgia. car ajuda alart e a natura obrant segons diu lo damascenus. La sciēcia dia plasmacio d̄lls membrs esta enlo q̄ deya Galie enlo quart dia tarapētica q̄ diu q̄ no es possible q̄ algū pug ben liguar la pticula ulcerada o nasseada sens q̄ no prega indicacio dia plasmacio dela particula.

Fundación

Dels plomasols

De plomasols fa utilitat ala apodacio e compresio delles part solutes e per la cōfostacio dela calor natural d̄l membre disiunct e per prohibir la grauesa dels ligamenes. Empero assaber q̄ aquest plomasols antigament se feyen d̄ ploma cosida entre d̄aps e perço son dits plomasols q̄ es plomes q̄ en ells entranē. E per tant com era

grāantug de auer los souint a mudar es e
estat trobat que sien fets de stopa ben pen-
tinada e ben neta. e moltes vegades se fa
de lana o de coto. empero molts en loch d
plomasols posen draps mols duplicats e
triplicat. Alguns los fan de sponga e fan
los triangulats e posen la vn angle en ves
la part sana e posen lo pla en vers los la-
bis della naffra. e liguā ab bona plegada
de dos caps en la manera de sus dita.

Eques plomasols siē banyats segōs
que requer la disposicio del membre. o ab
blanch de o^o o ab vi stiptich o ab oli rosat
e moltes vegades hi son posats sechs co
es apunts. E son aquests plomasols d tres
formes o maneres. co es triangulats los
qualls son loats p Eulc a encarnar posat
ne vn encade labi de naffra. Enēneda altra
manera que son rodons los qualls son po-
sats atuts sobre los altros p conseruar la
calor naturali del membre. Enidaltres q
son fets a quatre cayres los quall son po-
sats p prohiber lo nocumēt dela ligadura.

Lap. vi. d naffres profundes

ab perdicio de substancia

Billa naffre profunda ab per-
dicio de substancia segons lo
Gualien en lo tercer dill tegni
hanē dues intēcions. La vna
es en la vnio. L'altra es en la
generacio dela carn. E es me-
nester primer engendrar la carn aps vnir.
E nota que tall naffra nos pot curar si
no que primer si vñplerta la concuitat.
cartota cōcauitat part natura denota re-
plerio. laquall es indicacio que es manife-
sta atots los ydiotes. E si lo loch se te de-
vñplir hanē menester moltes indicacions
e boenitats racionables. Empero deuen
notar q les pticalars disposicions o indi-
cations ables quals es vñplerta la conca-
uitat dela naffra son quatres. La primera
es presa dela substancia dela naffra. La se-
gona es presa dela natura dell cors e dell
membre. La tercera deles coses cōingades:
co es an nexes e ajustades. La quarta es
presa dela contrarietat deles indicacions
etall es estat lo modo de Gualic en lo ter-
cer dela tharapética. La primera inten-

cio es trobada en la generacio dela carn:
laquall es feta p la coagulacio dela sanch
materialment: empero effectiuament per
natura e tostemp hi occorre dues super-
fluitats: una grossa altre subtill. E si los
volem extirpar co a cosa part natura noy
aua nigū temps en loquall no ajan mene-
ster exsiccacio e abstencio: e si no simplamēt
mes moderadament segons es agut p am-
cena en lo tractat de vlcieres. La segona
intencio es trobada prāt co los cosos e p/
ticules algūs son sechs altres humits na-
turalment e es menester seruar los segōs
es dit co es cōseruar los en lur natura ere
mourre la cosa q es part natura o cōtra na-
tura: car axi co lo senblant cōserua son sen-
blant: axi lo cōtrari corromp son contrari
Car aquells q son mes caldes segōs natu-
rura an menester les medicines e coses aju-
dants mes caldes e los frets: aximateq co
es q los q son mes frets an menester los
ajutoris mes frets e aço segons Galiē en
lo tercer del tegni. La carn q engēdraras
es menester q sia senblant ala q primer era
en aqlli loch: Car si era secca es menester q
la que engēdraras sia secca: e pco deya ga-
lien en lo tercer e en lo quart dela tarapen-
tica que lo ensens engēdre carn en los hu-
mits e en los sechs humecta. La tercera
intēcio es cōplida p galiē e p auic. diēt q si
p algū cas fortuit o p lo tēps la carn naf-
frada dela vlceracio es feta mes calda o
mes freda q no es menester iauos conui-
dra q la medicina escalfe o refret no tan-
sols tēpradamēt abās es menester q escab-
fe o q refrede tāt quāt la dita carn sera fo-
ra del q sera segōs natura segōs din lo ga-
lien en lo tercer dill tegni en lo canon q cau-
ses cōseruatines en aspecial. D es quante
din ypocras q en los qm̄ s̄m̄l̄s d̄m̄l̄ d̄m̄l̄
vissar coses fredes e en los frets den hom
vissar coses caldes: empo seruat tostemp la
natura d aqlli. La quarta intēcio p̄t̄
deles indicacions cōtraries no empo de a/
quelle q son fetes en diuersos tēps mes
de aquells q son fetes en vñ matex temps
axi co quāt la cōplexio dell paciēt es mes
humide del q den esser e lo membre es sech
ela naffra es hūida e les coses adnexes se
q̄s iauos poseras hi medicines q dissequē

en lo segon e en lo terç grau: e hi es p lo contrari si ay approximada medicina q disse que tan solament en lo primer grau: e aço es pertant co en la primera dista molt de la sua complexio qo es que nes molt luny e en la segona poch segons diu Euiç, en la part correspondent en aquesta part. Toztes aquestes coses segons Galien sou preses per conjectures car aço pot ben conjecturar aquell qui es ben exercitat en lo libre o parlar de complexions e de les farmacis pot auer conexa o conuenientia comunica. Si donques pots veure clarament q aquell home q voll directament curar les nafras a menester moltes consideracions: quanç donques tu veuras que en lo membre o en lo loch nafrat molta humiditat decoria que la medicina dñ esser dissecatua. Mes algunes vegades les vnes son mes dissecatives altres menys, altres es calfen e algunes altres refreden e altres dissequen: perçò dela diferencia deles vices e dela natura dels laborants e deles coses adnexes es estat pres lo que es util emplo no feya da questa manera tbofil ni molts altres qui vuy en dia seguieren a testill los qualls creyen q vna medicina conuenia arots e en aço nom esten mes p tant co ptany ala tercera e ala quarta part del enginij de sanitat. E pco es coplit lo plan de Galien en lo tercer del tegim e de Euiç, dicens q en les nafras aont noy ha carn perduda es menester q sien vnts los labis e janauc agut la manera. e que entre los labis noy cayga alguna cosa en lo mig ni poliora ni nighun cabel: si donques no era poliora encarnatina, perçò co prohibeix encarnacio. E din mes que sia conservada la complexio del membre e aço es agut per Euiç, en lo capitol de medicines engendrancarn.

Lap. vii. de nafras fetes per mordedura de cosa verinosa.

Der tant com lo Euiç, no fa mencio en neguna manera d nafras venenosa, e perçò com escolans en les demes dubtas nien p aquella causa jo fa açi mencio; e ja he fet yn altre cas

pitol molt bel. E encare que lo Euiç, no age tocat aqueist capitol totalmenç ell la tocat quanç en alguna part e aço en molts lochs e pços jone fec capitolle p que ell ba fet mençio d nafras feta ab sagetes verinosas breument en lo capitol dela manera de traure les sagetes p aquella causa jo fas açi capitoll. Per la cura de totes les nafras o mordedures verinoses posa la Galien en lo. xiiii. dela tharapentica aquestes paraules. Quant per mordedura o punidura de alguna fera qo es de algu animal salmarge o verinos se es deuen dolor en aquella tal aué dues intencions. qo es auaciar e trauri lo veri e altrar aquila cosa q fala dolor. La materia es auacuada ab vètoses o ab corns segons q alguns obre. Elguns trayen loveri p la boca xicllant lo ab los. Labis apres esto pintlo. La quall cosa es souint perilosa. En aquesta intencio corespon lo caltur i aximatex hiscuae quall se vold medicina senblant als catiris, car aximatex obre. Per la quall cosa apar q tu as dues intencions. La primera es traure loveri. La segona es curarla pticula. Per la primera intencio vall ago R. galbani serapini apoponach asse ferme de mirre piperis, an. 3. f. calameti mentis tri ari. 3. i. stercoreis colubri et arietis, an. 3. ii. dissolvant gume in vino et incorpoient cu melle et oleo antiquo et fiat empastrum. Elguns prenen pollis o altres ossells e plomen los e posen los sobre lo loch verinos. E si aquell pollmor dien que es bo car batret lo veri e fan aço tantes vegades fins que lo poll se moi. Per la segona intencio vall ago e es del Einus e es molt loat. Bien pegua negra rasina gres de molto oli vel de cascui vn quart galbeni. i. 3. et mig e sian fet panguet. Lo Euiç, din q lo galbani et la triaga beguts abvi es medicina all veri q es posat en los ferros delas sagetas. Sarapió posa q ont la assa es beguda o posada sobre les nafras q son fetes ab sagetes verinoses conferex als nocumets verinosos. Elguns la posen dintre e escapen. Lo Bartholen din que per la sua potencia atrau lo veri din q qnt algu es nafrat ab ferro en vernat q sia picada caramida eq sia mesclada

ab algun letonari apressien donat a bew
re. **E** diu q fa exir lo veri ab les feces, e si
es poluerizada e posada sobre lo loch o ab
algun vnguent mesclada cura aquella. **E**l
bert posa per auctoritat de Galte q atrau
las sagetes e diu lo Albert matex que sia
donada dia taramida, iiij. o. iiiij. 3. ab vi e val
Lo Barthomeu diu que sia donada ab
meli. Biascorides posa q lo such o sement
del nap donat ab vi be vntat sobre les na
fres aprofita. **R**asis diu q si la sanch del
ceruo es mesclada ab vi val contra les sage
tes en verinades. **E**liabas diu q la sanch
dela lebra e del corp quant ab elles es fre
gat lo loch vall all veri que es posat enles
sagetes. **L**o contesti diu q la pedra dela
taramida es molt bona als q son tocats
ab ferro en verinat e vol q sia donada ab
vi. **E** encare dich q no dubte q totes les
triagnes valen posades sobre lo loch e be
gudes p lo semblant. **E** p tall que sapies
conexer les puctures verinos so pose tres
senials. **L**o primer senyal es q en lo loch
ba dolor e mordicacio. **L**o segod es q lo mem
bre muda d color e en especial la punctura
lo tercer es q lo pacient sent en son cos en
codoamunt e si aquells senyals hi so tu pots
lanos indicar q la puctura es pilosa. **M**o
ta empo q si tu vols conexer rectament lo
ca sies rabios **P**riu una nou trècada e sien
posada sobre la naffre esia ali deixada per
una estona apres sia donada amengar a
una guallina esila guallimor lauos pots
dir q lo ca es rabios e sino mor no es rabio
os. e aco es amisecret quasi dient q es vn
deus se's secrets. **L**o Bordo diu q en los
principi della mordedura del ca rabios no
sia sentit lo nocumet q puentura apres d
vn mes o de mesos tui o sentiras. **E** jo he
vist vn boine al qual vñ ca rabios morde
en lo bras apres fonch consolidada aquell
la naffra e finalment de aquella tall naffra
morie aco foa en vn castel. **E** pco jo acon
sell que les naffres o dilaceracions del ca
rabios q no sien coidades segons lo pri
mera intencio abans coidell q tant co tu po
ras e tant com sera possible q sia tengut lo
loch ubert p tall q aquell veri se resolguia
be. **L**os altres canons o regles iexe als se
nys de fisichs, e en especial al Eunice, e all

Rasis e all Kabismoyses e all Enrich: los
quals ba fet mecio de tots los verins, e a
quest capitol correspò all dir d' Eunice, enlo
capitol de traire les sagetes en la fi d' il cap
itol a ont fa mencio de sagera verinosa.
Sien aquell cas enlo principi conue o
no conue medicina solutina jo ho dire en
les mies qstions, e plo present dich q enlo
principi no conue medicina solutina prant
co la medicina solutina atrau del sentra,
les circiferencies co es d'les parts interios
ales exterios. **E** pco atrauria lo veri ales
parts interios: **E** aco apar de intencio de
Eunice, en la quarta feina del primer libre en
lo capitol tercer. **E**mpo gauant be conue
medicina laxativa.

Capitoll. viii. de naffres fe tes en lo ventre.

Sen lo vêtre aura naffre con
ladera lo loch del vêtre ens qn
loch es aquell sapies asituar
Quant donq's la naffra sera
fera en lo mig del vêtre co es
prop lo lóbrigol es mes pilos
q no si era enlos costats: e aco prat co ala
part devant corre molts mes budels que
ales parts laterals. **S**i p la naffra del vêt
re extien los budels tu los de metre dins
tre sino son tallats e lauar los primer ab
vi stiptich cal. **E** sinnols pots metre dins
tre segous diu lo Eunice, pco co son plens d
vètositats lauos tu de resolre aqilles vè
tositats ab vna sponga plena de ayg cal
da apres premuda. **O** aximate banyada
ab vi stiptich e sia pmuda: apres sia posa
da sobre lo loch apres sien mesos los bu
dels de dintre. **E** nota que ab aquella
aygna co es ab aquella que mullaras la
sponga poden esser boffides. **C**oles carnis
natius de vètositats aixi co es fenoll, ma
tafaluja e comi e colines d lo. **A**lgunes
altres aixi com es lo roger e lo Ebederic
tallen porcells o altres animals p lo mig:
e applique los sobre lo loch quant mes ca
lents poden e fan aco tantes vegades fins
atrat que los budels son calts e desinflats
alguns altres aixi co es aliabas e iacmer
e lo bru manet q les extremitas del pacient
co es los pe's e los mans sien messes enlo

Libre Primer

bany e q̄ los budels sien vntats ab oli violat o ab greix de porc calt e d'aq̄sta manera sien mesos dintre. E si per aq̄sta manera nos podē tornar dintre es necessari q̄ lo loc sia dilatat segons diu Enic. apres sien mesos dintre e sia tallat lo loch ab un esturmet q̄ se diu gamau o ab un raso. en pero segons diu lo Enic. milor es q̄ sien resoltes les vēositats q̄ no dilatar ni talar lo loch. E fet aço sia cosir lo loch segons vollo Galien e lo Enic. D'amer de aq̄sta manera faras entrar la agulla p la un costat e pendras la pel e la carn e lexaras lo sisach en aq̄st costat apres faras passar la agulla en l'altre labi dia naffra e penetra elo sisach elo mirach e fet aço minuaras lo fill apres tallaras lo q̄ es supfui del fill fet lo nun. e aurás un punt apres proceyras penetrant lo mirach e lo sisach de aq̄ll costat a ont es comensat e en lo segō punt pendras lo mirach q̄ es la pell e la carn le xant lo sisach. Apres enla part contraria enla quall es pres tansolament lo mirach pendras lo mirach e lo sisach enmarras lo fill: e axi de aquesta manera aurás lo segon punt e proceyras axi enlo tercer cō en lo primer: e enlo quart com enlo segon. E axi proceyras auant de aq̄esta manera: faent tats punts cō sera necessari ela causa de aquesta custura es presa de aço. Car lo sisach q̄ es part neruosa es ajustat ab lo mirach que es part carnosa: e perçò ab aquella pveratura se encarnara segons diu Enic. e apar per experientia. Elltre manera de custuro e es de Galien e de Albucas e aquesta manera de custura es distinta mes comuna e es mes leuegra. empero no es mes segura. E es que tots los quatre margens dels dos labis sien presos en un punt e ab un nun q̄ es q̄ encada punt sia fet un nun: e siant fet tants punts com seran necessaris. La tercera manera de cosires de Ellenfranch e de Enrich: e es q̄ sia foradat tot lo mirach e lo sisach de un costat: apres de dintre: e l'altre costat vinent de part d' fora sia foradat e lo mirach e lo sisach apres p espayd un dit manouel del punt tornaras passar la agulla ab los matex fill no tallat ni nunat faras lo segō punt q̄ penetra lo mirach e lo sisach apres

en l'altre costat lo mirach e lo sisach e en aquests dos punts ab aquests dos caps de fil faras lo nun e aquesta costura es molt fort e aq̄sta manera e jo tocada d'sus. La quarta manera de cosir: e aq̄sta a tocada Enic. e es q̄ sia pres lo mirach ab lo sisach e encada punt sia deixat lo sisach e tostéps en cada punt sia fet nun e feta la costura sia encarnat lo loch ab poluores encarnatiues. La recepta deles qualls es ja desus posada e deu en lo capitoll de medicines encarnatiues ne faremècio e ab esto pese altres coses encarnatiues tu fatas e fete coplit tot aço situaras lo cos segos la necessitat req̄ car si la naffra es enlo costat esquerra q̄ jagua del diet fes lo iatre dell costat esquerra: e sies enla costat esq̄ra q̄ jague del diet: e si es prop dell lonbrigole des fes lo jaure de sobines e situarlas ab ab lo cap bax e ab los peus alts; e si es sobit lo lonbrigol fes lo jaure de sobines. La part a ont sera la naffra sia mes alta que l'altra part. E de aquesta manera proueras fins ala fi.

Capitol ix. delas naffres dels budels e dela custura de aquells.

Si los budels so tallats o lo ventrel lanos es menester q̄ sia aq̄lla tall naffra ab custura de palites. E no sia fet ab caps de formiges segons ha dit alguns expimētados ati cō diu lo Albucas e lo bui: car es aquesta tal costura tediosa e invtil segons defra par. Lo modo del thederich e del iacmeri e del roger es aquest q̄ dintre los budels posen un cano de sanbuci q̄ es lo sand. E ago fan per q̄ q̄ les feces no si podresquen e posat lo cano fan la custura sobre aq̄ll cano. Alguns altres axi com es lo Guilem de silicer hi posen algunos d' budd de algù animal apres fan la custura caço per la causa de sus dita. Alguns altres axi com son los quatre mestres hi posen la guargamella de algun animal apres cui sen la naffra e dien que apres natura per si expellet a quelles canules dela guargamella. Empero aquesta manera ami non par rabonable car tats es destroida la

tua intencio e aço pertant com natura to
stems es prompta per expellir aqlla cosa
que noli fa adiutori. E perço tantost ex
expellex aquelles canules per laqual cosa
es destroida la tua intencio e aço quāt all
modo de tots aquests desus dits. ¶ Dic
lo es donques amō judici segons din lo
Enīc. que los budels siē denegar deles fe
ces aque sien lauats ab vi stiptich e q sien
cosits ab custura de palices e apres sobre
los budels sia posada poluora cōseruati
na deles costures. E los caps del fil ab lo
quales cosida la naffra no siē tailats mes
sien lexats de fora lo vētree no siē tallats.
E apres feta la custura dels budels sia fe
ta la custura del ventre enla manera dita
eno sia decat lo loch vbert axi cōdeya lo
jacieri e Allenfranch: e en aqsta causa jo
sequesth lo Guido. La rabo p que lo loch
no den esser lexat vbert es perço cōnigua
cosa no ofen mes los membres interios e
la calor naturall cō fa lo tocamēt del ayre
no alterat per natura. Car paço incorren
aquell accidēt pernicios que es dolor e en
caremes torso de ventre per les qualls co
ses se poden espasmar e per cōseguient mo
rir. E mes pertāt com la naffra vberta la
quall necessariament es estada gran p la
vbertura feta: prepara los budels a exir
laquall cosa es molt perilosa e nosina. Be
part de dintre sia donat lo q sia mana Enīc.
q es sentaurea e terra segillata e siē mes
clades ab alguna liquor e sian donades a
beure. ¶ Segons Galien enlo sise deles
medicines simples la cauda equina poluo
rizada es vtil ales ulceres dels budels le d'
ventrel e dell vertiga. La cauda equina es
herba freda e seca e consoldativa. E en a
quest cas es molt loat per Galie e p Enīc.
lo crestiri de vi negre e stiptich q sian rebau.
La dieta de aquests sia subtill all manco
per sis o per set dies e sia tall que no faça
feces ni superfluitats putrefactines sino
cōsolidatines e diures. ¶ Los quatre me
stres manē que sia fet aço. Pren sago de
foment esia posat per espay de vna hora
en aygua calda apres sia colat e siay messa
en dita colatura poluora de amido goma
dragant goma arabica sanch de drago cō
solda maior pels d'lebra poluorizats e sia

posat tot aço enla dita colatura esia do
nat cade dia tres o quattro vegades. E si
enlo loch de sago voleu metre foment ca
scat tanbe se pot fer Laygina dela decoc
cio dell encens en aço val molt e es loada
per lo Guillelm de silicet ejo lae experimen
tada. E si lo malalt es flach e debill tu li
pots donar broi d gallines e si en lo bron
es mes goma dragant o goma arabica se
ria bo segons mana lo Guido e es rabo
manifesta. E nota que los budels me
nutes noreben cōsolidacio e maiornent lo
budel que sedin ieiunū. e aço perla subtis
titat del sen cos e pla multitud d'les venes
mebayques que venē en ell. E perla pro
pinquitat que tenen als niruis. E per la
multitud dela colera que es tramesa a ell.
E aço din Enīc edels budels pirms altra
mēcio nō fas. E si lo zirbus hix d'fora e no
es alterat ni mudat d color lauos sia mes
de dintre e proceyras segons la necessitat.
Empero silo zirbus es alterat go es q sia
denigrat o permuat de color sia presa ab
vn las la part denigrada segons din lo gas
lien e sien tallades aquelles parts q son
dins lo las apart de fora: e lo las den esser
fet en la part sana. aps sia tallada la part
alterada esiames de dintre e lo cap d'las
sia lexat de fora lo ventre pertant com na
tura expellex aquell las apres que lo zirb
es sanat e estena aquell sobre lo loch con
uenient. E aço apar enla herina intesti
nal. Car apres que lo dindimis es tallat
e cosit natura subitament expellex lo fill.
¶ La rabo per que fem lo las es per que
lo zirbus es ple de venes e p que no ysqua
sanch apres dela incissio fem q ab vn las
sia estret per tall que totes les venes sien
estretes. Empero alguns axi cō es lo bus
feta la incissio enlo zirb calteritzā lo loch
perla causa dita e noy fan las ementa bo
dintre quall se vollmanera de aquests es bona.

De medicines mitigans dolor

Per tant com per ventura a
ores dela incissio se es deuedo
lor e piunctura perço es mene
ster saber socore an aquells.
f ij

Esta pustura es menester administrar ef fusio de oli de anet o d' camamilla sobre la puntura e sobre la incisio sia posat vn empastre fet de sement de li e de senigrech e d' sement de maluins e de senblans medicines mitigatiues de dolor. Empero algunes aixi com es lo Enrich per remouire aquelles torcons intollerables bullen vi ab sal e assisten bi tant sago fins que es espes e mitem en vn sanch petit que compre tot lo loch doloros e tant calt com sera possible sia posat sobre lo loch dela ligatura o de la custura: e com se refredara sia ni posat yn altre senblant e sia tornat fer tates vergades fins atant que les torcons e dolors sien remediades. Si dintre la especiositat del ventre hauia romas alguna materia que p la custura no pogues exir nos en call molt curar. car no pot esser molta per tant com aquelles particules no son mò sanguinolentes. Segons din Guillem d silicet. Matura la resol o la tremet als an gitals e aqui sien curades segons los altres apostemas son curats bo an acusius mat de esser curades.

Capitol. ix. de medicines en gendrancarn.

Amedicina q fa nerer la carn segons Auic. es aquella q coagula la sanch sana encarna p la qual cosa dueu notar q lo que propriament coagula la sanch e encarna es la virtut del membre e no la medicina Empo la medicina es ajudat en aquella tall opacio car remoue los impediments de natura e conserva la complexio del membre: mengant la qual, aplica la virtut fa la sua opacio. E pertant com en lo nostre cors specialment son fetes dues coses e en special enles ulceres. La vna de les qualls es humiditat subtil la qual hume et al lo loch. L'altra es humiditat que se prodreix e aco maiornet es engedrat en lo loch de les ulceres. Enlo qual es menester q la carn sia engendra o restaurada. pco es menester posaren aquell tall loch ha ont se de engendar la carn medicina q rez-

mogueri a quells tals impediments: qo es q dissequen la superficlitat humida e q mu disseque la grossa. El quelles medicines son dites donques facentes nerer carn q ajuda a natura a remouire aquests dos impediments. E no sens causa diu sanch sana. car si dela sanch se hade engedrar la carn es menester que la sanch sia temprada: qo es que sia bona en quantitat e en qualitat. E perco diu lo Galien enlo tercer del enginy de sanitat q en la generacio dela carn es menester considerar dues coses: qo es a saber lo agent principal e la complexio del membre. L'altra causa es q la sanch que finex al loch sia temprada en quantitate in qualitat car si algu de aquells no es temprada sera lauosa multiplicada la malaltia. E perco diu Auic. coagula la sanch sana. es donques menester que la medicina generativa d carn sia secca e vn poch abstersiva perco q dissec la humiditat subtil. E que mundiffie la grossa segos din Auic. E la exsiccacio no deu esser molt gran car prohibeix la generacio dela carn: Mi tanpoch no deu esser molt abstersiva car remouria la humiditat dela qual sen deu engedrar la carn es d' aquelles menester que sia de siccitat determinada car es menester que sia secca en lo primer grau en compacio dell membre ha ont se ha de engedrar la carn. e en complexio de altre. E perco cocoloch que quan es mes sech es lo membre tant a menester les medicines mes seques per la generacio dela carn. e quant mes humit es tant mes es menester que la medicina generativa d carn sia mes humida. E aco per rabo se posia prouar e apar als qui entenen e d'altra manera non proue all present. E encare q lo Galien enlo tercer del enginy de sanitat diga q la medicina generativa de carn deu esser tall enles natures qdo considera la complexio del membre e que no la destrua per la qual cosa diria algu que quant lo membre es humit deu esser administrada medicina humida. E aco per tall que conserva la natura de aquell. segons apar per Galien enlo tercer del tegni com din que los membres seches an menester los admittoris seches e los humits an menester los admittoris humits. E lo Galien enlo quart de

de malaltia e accident amostra enles naix
fres humides approximar coses humides
diguà donques nosaltres que la còserna
cio es feta per coses senblants bauent re
specte ala complexio naturall. Empero a
uent respecte ala malaltia la qual es abta
a destruir la complexio. aquesta tal còser
uacio se deu fer per coses contraries ala ma
laltia all mèbre e no per senblants. Car de
aquesta manera nos còsernarià lo mèbre
e de aquesta manera es còsernada la còple
xio del membre. car per remocio de aquela
humiditat es conservat lo membre en so
es encare que aço inpropiament sia dit
còsernacio. Enora que la medicina con
ueniet all membre ulcerat per la sua còser
uacio no t'isolamet den esser còsernativa
dela complexio natural. mes encare deu
remoure la mala disposicio essent enlo mè
bre. E perçò apar que la pura còsernacio
es feta per coses senblants. e aquesta tall
es feta enlos sanos e per aço apar la solu
cio als moti o auctoritats desins dits e a
les altres coses. E moltes coses ponen dir
aqüide còsernacioles quals pertaynen al ter
cer del regni.

Vist que la medicina generatiua de carn den esser secca are
es aveure en quin gran den
esser secca e dich que diu esser
secca enlo primer grau. E la
medicina esser secca enlo primer grau pot
esser entres en dues maneres. En una ma
nera absolutamet e aixi an dit alguns que
la medicina generatiua de carn es secca en
lo primer grau e enlo segon e enlo tercer.
En altra manera dié que la medicina es
generatiua de carn encòparacio dell lochs
a ont se posa: e aixi rostemp es secca enlo
primer grau o poch mes. E de aqüsta mane
ra dié que la aristologia lo yreos lo opos
ponach elo encens emolts altres son en
gédriants carn. Empero en diuersos lochs
e no en vn car en respecte de aqüll son seqs
en lo primer grau. Empero enlo temptat
ço es en aquell cos que es dit corpus tem
peratus no engédren carn co es lo yreos e
la aristologia: car son sechs en lo tercer
grau en respecte de aquell. E aqüsta es la

cansa per que tal medicina den esser secca
en lo primer grau. car p la siccitat a ell sen
blant còsernala calor natural e per laltra
remou la humiditat major extrania: e no
den esser maior car dissecaria massa. ne t'a
poch no den esser menor car no dissecaria
la humiditat propia dela qual se engèdre
la carn. Empero deueni notar que la me
dicina generatiua d' carn se du approximar
o aplicar quât ja es feta la abstercio o mû
dificacio e dissecacio enlo mèbre. Car si la
humiditat es grossa du esser absteruida e
si es subtil den esser exsiccada. La abstercio
deu esser feta ab coses mordicatives. E la
exsiccacio ab seques enlo segon e enlo terç
grau segons q atiu appara. Ifeta la exsicc
acio deguda de applicar medicines en
gédriants. car segos q atiu sera vist. dela qll
cosa apar la còcordia d' Euic. enlo primer
canon enla fen quart enlo capitoll de so
lucio de còtinuitat dient q la medicina ge
neratiua de carn algunes vegades es sec
ca en lo segô grau. e algunes vegades en
lo tercer. e lo Galié en lo tercer del enginy
desanitat diu q la medicina generatiua
de carn den esser secca enlo primer grau.

Eo Euic. aparlat en còparacio d' cors
temprat e aixi es ver q la medicina genera
tiua de carn algunes de vegades es secca
enlo primer grau anaguades enlo segon:
e anaguades enlo tercer. Eo Galié ha
plat a compacio del membre ha ont se ha
de engédriar la carn. e aixi es ver que la me
dicina generatiua de carn es rostemp en
lo primer grau en respecte del membre all
quales approximada segons es dit,

Vist que la medicina generatiua d' carn den esser secca en
lo primer grau en respecte d' membre. Nesta auïsine d' qù
na completio den esser en les
qualitat actives. E breuinet
me expedir que silo membre es calt natu
ralmet la medicina den esser calda. E sies
fret naturalmet la medicina den esser fre
da. E silo membre es calt accidentalment
la medicina den esser freda e den esser tât
freda quât lo membre es calt segos apar
per Galien enlo tercer dell regni. E per
f tij

Enic en la feia quarta del primer en lo capitol primer. Si lo membre es fret accidentalment la medicina deu esser tant calda quant lo membre es fret e aquest ditz es fundat en aço que tota cura du esser feta per coses praries e iguals en grau bauet tansolament intencio ala malaltia. Em pero deuen notar que si la medicina genera ratiua de carn es massa secca co es que sia en lo tercer grau lauos tui la humectaras vno poch ab oli o ab alguna altra cosa: axi co es lo verder loquall dissecata massa: e pco no engendra carn. Perco mesclen ab ell oli e cera e laius engendra carn. Lar lavir tut del es rarefactiu per la cera e p loli q son humits segons es manifest. Enca remes deuen notar qno tansolament de considerar la exsiccacio e la humectacio q es feta en lo membre e la calefactio e infusidacio. Mes encare deuen notar e considerar la dispositio dela vlcera e del membre. Lar algunes vegades lo membre es humit e la vlcera secca. Algunes vegades lo membre es sech e la vleera humida. En lo primer cas son applicades medicines debils axi co es olibanum e farina de ordi e de faues. En lo segon cas son applicades medicines fort dissecats axi com es aristologia erell de oponach. En lo tercer cas les medicines que medianent se han deuen esser applicades axi com es yreos e farina de lobins. Si aço apar que les medicines engendrant carn son de tres maneres: coes debils forts: e mes forte. Les debils son olibanum mastech colofonia que es la pegua gregua farina de ordi e aquelles deuen esser approximatis als cosos humits e als cosos del fadrins e als membres humits axi com en lo cap e en los lochs carnosos. Les forte son aristologia yreos farina de lobins e farina der e clisia e molts altres. Aquestes deuen esser applicades als membres sechs. les mes forte so cetera poliu co es lo polimota ni glutinum lismachs cremats plom cremat antimoni que es alcofoll mirra e aquests engedren carn sobre los ossos descuberts

Encare mes engedren carn en los lochs profundes. De aquestes medicines simples seu poden fer moltes formes de compostes segons es manifest als qui ho miren. Si com es d mo costiu posare les recepta. axi com he acustumat en los altres capitols semblants,

De vnguents encarnati.

Vo primer vnguent es basili con dell Galien en lo libri de les farmacies. Pren pegan grada: rasina cera e seu de vaca oli tant de vn com daltre: tant co ne volras e bi, es mes un poch de olibanum es appellat per lo mesme en lo tractat de vnguents basilicon maio. Vnguent fosch dell Nicolau. Roli. ff. i. z. b. cere. z. iii. sepi arietim vel capani. z. ii. colofonie. z. ii. pitch nuanalis gumi serapini an. z. ii. mastech olibani trebentine. an. z. i. e sia confegit de aquesta manera primer sia posat oli all foch e combolira siay posada la cera e com sera fissa si ay posada la colofonia que es pegua gregua apres la pegua nuanal apres la goma del serapini e la trementina e derrerament siay posat lo encens e lo mastech e es mestre que tot sia primer ben picat e mesclar hoastot temps abla spatula fins que sia cuyt. Vnguent daurat dell Adens, Pren cera. v. z. rasina vn quart trementina vna. ff. ensens mastech sarcocolle mirra sene safra de cascui. ii. z. e sien fet vnguent. Si vols que sia algun tant mundificatiu siay ajustat mig quart de mel. Vnguent de mestre Thomas de argentina lo qual es maravellos per encarnar e engendrar carn en les vlceres. Pren olibanum sene sand de drago sarcocolla de cascui mig. z. oli de mirtons. ii. z. cera. iii. z. trementina vna. z. e sian fet vnguent de aquesta manera co es q quant lo cera e la trementina e loli seran dissoluts sien bi ajustades les polmores quant sera fret. Si vols pots vssar dela poluora. Vnguent vert de Galien e de Lincenna. Pren oli e cera d cascui. vi. z. sia dissoluta la cera

ab oli e com se lauara del foch siay ajustat vna. 3. de verder e remenat e mesclant siá fet vnguent. **G**Unguent deli de Euníc. e demesue. Rx. rasure panni liney bene mun dati partem semis oponach partes duas mellis olei ros. añ. partes. v. litar girijs aloen sarcocolle terciam partem vni? et fiat vngneutu. **G**Unguentu gracia dei de mestre Pere bonet de monpeller. Rx. ce re albe rasine armoniaci añ. ii. f. trebentis ne quartu. i. galbani olibani mastich mir redare. añ. 3. f. aristologie rotunde. 3. i. tereantur terenda et infundantur in vino albo in quo decocte sint betonica berbena consolidata maioris: centauree: pinipinelle: ypericon herbe gracia dei bancie. añ. Ad. vna. et postea extrahatur et malatxetur cu lacte mulieris et malatxando fiat vnguentum. **G**Aquest vnguent atrau la sanch e los humos grossos e engendre carn e consolda e es comu a totes les ulceres. **G**Unguent de yreos de mestre Hino. Prendens bou mi. g. ii. oli rosat. iii. 3. cera. ii. 3.rell de yreos. i. 3. ensens mastich sarcocolle seu aristologia de cascui. ii. 3. trementina un quart e sian fet vnguent. **G**Poluora dell Rasis. Rx. olibani aloes sarcocolle: sanch diagonis radicis yreos añ. partes equales tereantur et fiat puluis. **G**Poluora de Benfranch. Prendens mastich senigrech tant de un com daltre parts iguals esia fera poluora. **G**La manera del obrar dela poluora es que primer sia bê lauat lo loch ab vi apres sien posades les poluores e desobre sia aplicada vna stopada banya da ab vi stiptich. **E**mportem denen notar q los vels an menester les medicines enles qualls ha molta attraccio e molta caliditat. **E**la causa es pertant co en ells es menester engendrar car. e no es marauella si han menester aquestes tals medicines car la virtut attractiva dels es debil ha donques menester medicina calda e attractiva la qual atraqua nutrimet al loch. empero enlos altres no es axicar la virtut de les es fort e enlos vels no es.

Capitol. r. de medicines en carnatiues

Es medicines encarnatiues son aquelles que ajuntam e vnit elos labis elongats dels naffres migésant la humiditat sana esit en els. La qual es entre los labis. **E**mportem denen entedre que aquesta operacio que es ajuntar e vuir los labis no deu esser atruibida ala medicina com a agent principall segona es estat dit deles medicines engendrants carn. **C**ar lo principal agent es la virtut naturall del membre. **C**ar la virtut es aquella que vni los labis. La materia de aquella tall vnio es la sanch qui es en aquellloch. **E**s doques la medicina rasonablement coadjudant en aquella tall operacio: perco co ella remou los impediments per los quals porria esser prohibida aquella tall vnio. **E**denen notar q encarnar consolidare e agregar quant all present volen dir una matxa cosa. **E**mportem denen notar que entre medicina generativa d' carn e encarnativa ha differéncia en dues maneres. La primera es que la medicina generativa de carn es secca en lo primer: e la encarnativa en lo segon. Segonamet car la medicina generativa de carn no deu esser estiptica. e la encarnativa si. Primeramet declar lo primer co es que la medicina encarnativa deu esser mes secca e aco prant co en la encarnacio la humiditat extranya deu esser dissecada. **E**la humiditat natural deu esser condensada. **E**a co deu esser fet subitament e en breu temps. La qual cosa no pot esser feta sino per aquella cosa que subitament e manifesta dissecata. **E**perco es menester que aquestes medicines sien seques en lo segon grau. **C**ar si aquesta accio e iucarnacio no es feta p'stament pories podrir aquella humiditat: elanos nos faria la encarnacio. **G**ella qualcosa se colui q la medicina encarnativa deu esser secca en la segon grau plus tall accio ade esser manifesta la qual es fera per la medicina encarnativa. **C**ar lo effecte dela medecina secca en lo segon grau es manifest: e lo effecte dela que es en lo primer es inmanifest segons apar en lo sinque deles medicines simples. **E**per Euníc. en aquell f. iiiij

Libre Primer

capitoll De eo qd' comeditur e bbitur. E quant diem que la medicina encarnativa es secca en lo segon gran deu se entendre en comparacio dell membre ali qual es approximada. e no absolutament segons es dit dela medicina generativa de carn. em pero en quall se vol lo acte deu esser sens blant all membre si en ell no ha mala complexio. Empero si en ell ha mala complexio freda la medicina deu esser calda e tāt calda quāt la mala complexio es freda. E aximatez dich si la mala complexio sera calda la medicina deu esser freda e tāt freda quāt la mala complexio es calda. E aço apar per Galien en lo tercer dell regni.

Clist del primer es auerure del segó coes per que les medicines encarnatives deuē esser estiptiques. E la rabo es aquesta q a quelles talis medicines deuen esser prohibitives de fuit de humoris en aquell loch. Car en aquel loch noy ha menester decor riment de humor bo ni mall. car la sola hu miditat natural que se troba entre los la bis deu esser vñida. Empero la medicina generativa de carn ha menester q ha ella de corregua humiditat della qual se deu engēdrar la carn e la estipticitat prohibet tall cosa: e de aço apar la glosa de aquell dit de Anic. com diu que les medicines en carnativas deuē esser de molta estipticitat la qual cosa ell no entē absolutament: sino encōparacio deles medicines engēdrants carn. car absolutament no seria ver.

Ses medicines encarnatas se gos Anic. so sāch d drago se uer: sarcocolla boli: arminis: terra segillata eno res mens la escorça del palmer e de ma granes e lo plantage fulles de pi e de ciprer pentafilon e acetosa e fulles de perere flos deseruera e la cauda eq na e polç del molifordi cremat trementina let acetosa vi vermel e estiptich naturalment o artificiamēt: dels quals pots fer moltes formes de composts segons apar. E segons es de mó custū jo pasare aquelles encare que ja sien estades posades de sus en son loch. La primera forma es de

tots. Dren polmora restrectiva laquall es feta per restreyer flux de sanch e sia mes clada ab trementina e sien fet en forma de vnguent. Unguent de Galien. lo quall vall a totes les naffres. R. olei aceti vini amboium añ. II. iiiij. merdasengi. II. iiij. t. f. eris vsti. 3. x. 3iniar. 3. xv. colcotar calcanti corticis eris omnium añ. 3. xvi. coquantur adiuicē donec inspissent e rubeat: apres lous de aquell sia en totes los apostemas e naffres. E si a questes receptes te apparen atu massa grans. pren ne lamitat o la terça part o la quarta part segos que tu volras. Lo Galien en vn libre que se diu catagenis composicio aço e appellan em pastre negre. Dren litarge vna part oli e vinagre tam de vn com daltre tres parts sia cuyt per vn die complit tostamps manegant fins que sia espes e negre e sia fet vnguent. Biapalma de Galien en lo lib re mater. R. anisugie porcine seu viteline II. ii. olei antiqui litargirij añ. II. iiij. cupe rose quartum. f. sia cuyt en la forma d em pastre negre e sia continuament manegat ab vna espalma d palma verda o d canya e sia fet vnguentu o empastre. Empastre vert demestre Pere bonet. R. plantaginis consolida majoris e minoris betbonis ce berbene: pinpinelle piloselle: millefolij: lingua canis caude equine añ. AD. vna co quanf cum. iiij. II. cepi arietini e colentur e postea addatur rasine cere galbani. añ. quartos tres sarcocolle quartum. i. trebōtine quartum. i. t. f. fundantur e fiat vnguentum vel empastrum. Empastre de cetaurea de mestre Pere d monpeller. Dic cetaurea menor. vi. manadas. e sien tepidas per vna nit ab vi blanch apres sia cuyt fins que sia consumida lamitat del vi e apres sia colat e aquella coladura sia bollida fins en espessitud de mell e sia guardada e quant volras fer empastre. Dren trementina dues II. cera noua un quartrasy na de piencens mastech goma arabica de cascui. i. 3. del vi especie della centaurea. iii. 3. let de dona. ii. 3. e sian fet empastre. Altre d mestre Bino Dren betonica cetaurea de cascui. iii. AD. sien conquisades e sien bollides ab vi blanch apres sien co-

Iades e la coladura sia ajustat trementina
mig. It. rasina vn quart sarcocole. i. 3. cera
dues. 3. e sia bolit altre vnguada e sia lan-
cat sobre vinagre e sia ajustat e malaxtant
abler de dona sian fet empastre. ¶ Altres
loquall es dell rey de anglia. Idien cera
blanca rasina de cascui vn quart oli. ii. 3.
trementina lauada. i. 3. encens mastech d
cascui. mig. 3. e sien fet vnguentum. ¶ Al-
tre de mestre Anselm dela porta Idien pin
pinella betonica maioriana que es lo mora-
dux berbena vermicularis q es crespinell
d cascui vna manyada sia bolit ab vi blach
fins arant que sien consumides les dues
parts apres sia colat e apres deu esser co-
lat sia tornat bolir e sia ajustat ab ell rasin-
avna. It. cera blanca mig. It. mastech. ii.
3. sia ciuyt e sia lancet sobre let de dona.
¶ Altres del Roger e del iacmeri. Re. celido-
nie panisculi qui dicitur alleluia centrum
galli leunistici scabios. aii. manyada vna ce
piarietini. It. i. olei. It. f. thuris mastech alo-
es cere viride eris. aii. 3. i. 2 fiat vnguetum.
¶ Anguente de vermenis de Ellenfranch e
es encarnatiu. Idien consolda maior e me-
nor plantage pilosella plantage dell vn
edell altre de cascui vna manyada enuchs d
terra vna. It. sié picades totes les coses de
munt dites apres sien meses en vna. It. e
mig. de oli comui per espay de. viij. dies. a/
pres sia vn poch bolit e sia colat e premut
esiay ajustat seu de molto vna. It. pegua
nanall mig. It. pegua gregua vn quart ar-
moniac galbanu opononach tremetina
de cascui. i. 3. encens mastech de cascui mig.
3. sien dissolutes les gomes ab vinagre a/
pres sien fet vnguent. ¶ La manera dell
obrar es que apres dell fure dell sanch e a/
pres de esser seguir de apostema: sia fumen-
tat lo loch o la naffra ab vi vermel calz: a/
pres sia arxuat e apres siay applicat lo
medicament e de sobre tot sia posada vna
estopada banyada ab vi epriemuda e sia li-
guat ab lignatura encarnatiua. ¶ Idolu-
ra per encarnar sila fusura es sobre lo os.
Idien consolda maior boli armini de cascui
vna. 3. pegua gregua. iiiij. 3. mumia. ii. 3.
tot aço sia picat e sia guardat perlo mene-
ster e engendre pell sobre la cultura.

¶ Altres poluora. Re. sanguinis draconis:

boli armeni d draganti. aii. 3. f. e fiat pul-
uis e encarna marauellosament. ¶ Altres
poluora. Re. thuris mastech vermic. aii. 3.
ii. mirre. 3. i. farine orobi. 3. f. e fiat puluis
¶ E nota que aquesta poluora ha acusur-
mat desser posada ab trementina o ab vnu-
guent de rasina e sia posada sobre lo loch
¶ Altres poluora. Re. aloes mastech farine
fenugreci. aii. 3. ii. thuris. 3. i. sien picades e
passades e sien rescriuades per lo menester
¶ E nota que totes aquestes poluores de
uen esser ben picades e poluorizades, car
nosaltres volem que penetre la virtut dels
les e perço la poluora deu esser bé picada
¶ Empero quant volem que saturé en lo
loch molt detemps picá les grossament, e
aço apar p les poluores dls letouaris les
quals son subtils, e deles pilloles e deles
medicines solutines son grosses: e per aço
apar q les poluores restrectives de sanch
deuen esser grosses e no molt subtils; e to-
tes aquestes coses diu lo Nicolau.

Capitoll. xi. de medicines cicatrizantes

 Es medicines cicatrizantes
e segellatines son aqüelles que
disséca la superficia dia naffra
en tal manera q si fa cuyro so-
bre ella guardant la dells se-
nacments. E aquesta medi-
cina es demes fort dissiccacio e estipticitat
que no la medicina generativa de carn, e
la encarnatina que sia d maior siccitat es
declarat, car engédra pelle los altres dos
engendren carn o conglutinen. E com la
pell sia mes espessa q la carn seguer se q la
medicina deu esser mes secca. E no entenes
q aquesta mediana engendra pell o cuyro:
Car no fa sino que engendra alguna cosa
sa tenint loch de cuyro o pell. Engendra
cuyro en los minyons car la pell es mésbie
espermatich en o es regenerat fino en los
minyons, e en los altres engendrada carn
tallosa o en durida tenit loch de pell.
E per aço soltes per que en lo cicatrit no
nexen dells e que aquesta medicina sia de
maior siccitat es declarat mes auant: car

Libre Primer

aquesta medicina no tansolament ha de
exsiccarr la humiditat accidental. Es en
care la naturall e la accidental per tal que
la carn se induresca Bonques apar q deu
esser mes secca. E com la medicina genera
tiua d carn du esser secca enlo pmer grau e
la encarnatiua en lo segò La medicina ci
catrizatiua sera mes secca del segon : co es
enlo tercer. E nota segons es estat dit d
sus que ell bo ente en comparacio dell mem
bre hont es approximada o aplicada e no
absolutamèt. E que aqsta medicina deue
esser mes estiptica es declarat. Car p ma
ior exprecio dela humiditat del membre mes
prest es exsiccatt lo membre e la carn en speci
all es endurida. ergo tc. E es necessari
expimir aqlla humiditat q es en ell e pro
hibir q noy vngua la natural ne la accide
tall Bonqs apar q deu esser mes estiptica
E enles qualitats actives es menester q
sia proporcionada al membre segons es dit
desus. E aqstes medicines no deuen esser
corrosives. co es q corrosivamèt diminues
que la carn. Car aq no es menester dimin
uir la carn. E deueni notar q les medi
cines cicatrizatiues milor segellési son en
forma de cerot o de vnguent q no si son en
forma de poluora segons diu Aunc. E la
causa o raho es per q les virtuts deles mil
lor penetren p raho del oli. per raho della
quall cosa fa milor operacio. empero allia
ont no es necessaria la penetracio milor se
gellari ab poluores que no ab vnguenta
car per raho del oli les medicines segilla
tines son impedites. E perco enlo princ
pi dené segellar ab vnguent e quāt se ap
propinqua la segillacio dené segellar ab
coses seques co es ab poluores segons po
sa Aunc. com diu que es menester q en los
principis quant tu administraras medi
cines segillatiues que sien humides. E a
pres sien administrades seques : coes qnt
se appropinqua la segillacio. E nota be
segons que diu Auncenna . que aquesta
medicina nos deu administrar quant la
carn es igualada ab la pell. Car quant la
carn es igualada abla pell lauos es mene
ster aminar la carn. E la causa es p que
la medicina segillatiua vltra se segillac

engédra carri e lauosa la cicatrix seria molt
lega e e sobre putaria. Es donques mene
ster que sia applicada la medicina segilla
tua abans que la carn sia igual ab la pell
E tan poch no es menester que sia molt
lungi della pell. Car lauosa la cicatrix se
ria molt profunda e lega: e aço sia ben co
siderat. E tempo aq ocorrere vn dubte molt
bel encare que algun tant esta fore d p
posit. E lo dubte es aquest. co es enquina
manera la medicina segillatiua engendra
carn com sia secca en lo tercer grau. E la
generatiua de carn enlo primer. Alla qual
questio brevement es respost que la medi
cina generatiua de carn es entesa en dues
maneres. La vna simpliciter co es cimple
ment: e axitostemps les medicines genera
tiues de carn engédren carn. En altre ma
nera secundu quid: e axi la segillatiua en
gendra carn. Car algunes vegnades dis
seca la humiditat natural e la extranya
per raho della quall cosa engendra carn.
E aço es en lo mig della sua accio. Car en
la fi dell mouiment dela sua accio enduret
la carn. E perco segella e parare aço nou
declare de altre manera. Car aquest acte
deu esser pratic en theorich. E segos
que diu Galien enlo sinque deles farma
cies que aquestes medicines algunes son
que fan desinatexes: altres per accident
les que fan aço de persi son galles: cerusa
plom cremat litarge boli armini os de ci
pias spina egyptica etota manera de terra
E algunes altres fan aço per accident q
com son les corrosives e les estiptiques cre
mades axi com es lo alun e lo vedrioll. E
si son cremades sien en pocha quantitat.
E arimatextotes les coses estiptiques a
freturant de mordicacio per si o per algu
na poartacio. ati co es centaurea plantae
aristologia cremada e ossos cremats esto
ria ferri lauada la qual es molt loada per
Arnau de villa nona E scories de olm e
de roure e moltes altres. E de aquests
posts formare receptes per tumater. Em
pero jo posare algunes seguns he acustu
mat. E la primera es dell Guillem e dell
Ellenfranch. R. Balaustiarum aloes:
sanguinis dragonis: climie argenti: cris

vñt i sloti añ. partes equales e fiat puluis
 Lo Guido posa aquesta. Dren escorça
 de pi. i. f. litarge cerusa d' cascui mig. i. no
 de apirer centaurea menor aristologia cre
 mada de cascui. ii. 3. e sien feta poluora.
 Si sera menester engendrar carn en lochs
 calts siay ajustat sandils nenuissar rossas
 seccas e sarcocolla secca e totes aqüestes co
 ses valen en les parts del cos e dels testis
 tols segos diu Aquic, e siay aiustat vnpoch
 de seuers. Unguent bo dell Thederich o
 del Rasis e del Bni. Dren cera. i. f. litar
 gemig. i. oli rosat. i. ff. aygua ros mig qrt
 sia posat en vn morter e sia fort menegat
 posant bi are aygua ros are oli esia fetv
 guent. Ultre de Galien en lo libre que se
 dincathaginis. R. cere. i. iiiij. olei. ff. semis
 trebentine quartum. i. ceruse. i. iiij. litargi
 ri. i. thuris aluminis testaru adustaru
 in limaciariun añ. i. f. apres dela infusio
 del oli e de tremetina e dela cera sien aju
 stades les altres coses enlo morter e sian
 fet vnguent. Unguent diapofolicos dell
 Thederich e val enles cranques e cræbos
 e enles combustions. Dren oli rosat cera
 blanca de cascui. v. i. such dels grans ver
 mels del solatrū quatre. i. cerusa lauada
 ii. i. plom cremat e lanat tbutia de cascui. i
 i. encens mig. i. fet lo vnguent ab loli e ab
 lacera sia lanat del foch e sian bi encorpo
 rales altres coses quant se leuara dí foch
 apres sia mes en vn morter e sian fet vng
 uent. Unguent de calç es de Aquic, mar
 ruellosament disseccant les combustions
 e les ulcères dels nirus. Dren calç laua
 da en aygas freda fet veguades fins atat
 que base perduda la sua acuitat e ab suffi
 ciencia de oli sia manegat en vn morter e
 sia fet vnguent. Unguent triafarmatu
 de Rasis e de Aquicena. Dren litarge pob
 horzat tant com ne volras e ab sufficien
 tia de oli rosat e de vinagre sia tant rema
 nat en vn morter fins que sia espes. e din
 Aquic, que tuvols q foit faça never carn tu
 biposaras encés e opoponach e aristolo
 gia yquals parts. e si bi es aiustat segons
 diu Lo Guido en una part la sisena part
 perdet cremat e de antimonij que es alco
 foll. e de plom cremat ali rells de roja gal
 les sanch bē drago balausties sedecuchs o

vernes de terra sechs catimie de argent:
 tant de vn cō daltre. i. part e sien feta pol
 uora e sia mesclada enlo morter e es vng
 uent molt util ales ulcères viroentes. e d
 difficult cōsolidacio. Si era fet en vn mor
 ter de plom e bi era aiustat cerusa valria
 als crancosos. Elgunes prenné una launa
 de plom que sia tant gran com la ulcera e
 lauada la vlcera e les circumstancies dela ab
 ayqua de ali applicá dita launa desus: e
 aliqüa bo estretamēt efa coses de maranel
 les en totes les ulcères e en especial vall a
 les crancoses. E ptant cō aquest modo no
 es p̄cios p̄ los vulgars faras de aqsta ma
 nera q̄ es que abans q̄ la naffra sia tota
 mēt encarnada sia lauada la naffra eb vi
 calt de decoccio de balausties o ab ayqua
 aluminosa e apres q̄ sera ben crugat siay
 posat lo medicament çoes la launa dí plō
 e sia cubert ab estopades banyades ab vi
 e premides e enlo vi siē bolides coses esti
 ptiques e sia liguat ab lignatura encar
 nativa. Unguent de climia de Aquicena
 R. climie aduste colcotar adustum. añ. i.
 i. litargiris ceruse añ. i. iiiij. poluerizentur
 e cum oleo e acero vini granatorum e vi
 no stiptico misceantur. Poluora de cui
 tenna. R. rubee tinctorum ossiu cōbustor
 merdasengi añ. i. i. thuris aloes añ. i. iiij.
 e fiat puluis. Ultre poluora de Aquicena
 R. ceruse aduste litargiris añ. parte. i.
 stone plumbi mirre galbani. añ. parte. v.
 e fiat puluis e vall molt. Ultra poluora
 de Aquic. R. ostracoru cōbustori. i. iiij. gra
 natis parui qd cadit ab arbore calcadis
 ambor. añ. i. iiij. cornu cervi adusti ab ro
 tanis climferasine radicis liliis añ. i. i. thuris
 corticis arboris pini. añ. i. i. f. corticis gra
 natoris ceruse aluminis omnium. añ. i. ff.
 gallarum. i. i. e fiat puluis. Flora que la
 poluora de armaglossa maruellosament
 segella e es una herba que diu lingua ca
 nis. Poluore de mestre Thomas de Arg
 entina. R. olibani aloes sanguinis dra
 conis añ. i. ii. aristologie rotunde aduste
 litargiris ceruse corticis arboris pini cen
 tanree minoris añ. i. iii. e fiat puluis e es
 demare velos adiumentum.
 Enota que de totes les poluores pots
 fer vñguents aiustant bi cera he olei dels

Libre Primer

vnguets pots fer polidores senat ne loli e la cera. **E**n deneu ben notar enles recepcions aqüestes car algunes so forte e a aqüelles copetexen en loch ha ont ha grà necessitat de exsiccacio. e laltres son debils e les qso debils copetexen alla hont no ha molta necessitat de exsiccarr. Les primeres receptes so es les forte copetexen en los coses ha ont ba molta necessitat de exsiccarr. Les segones so es les debils copetexen en loch e en coses hont no ha molta necessitat d'exsiccarr so es en los cosos humits e aço apar p dit de Quiç, en capitols propis. u.

Cap. viij. de medicines corrosives

Ila medicina corrosiva segons Quiç, es aqilla p la accio delo qual se segueix exsiccacio egualament dela carn e aminya, met de aqlla. **E** tal medicina deu esser d' molt mes fort exsiccacio e abstercio q niquenes deles desus dites. **E** de aço apar que deu esser secca en la quarc grau. car mes difficult cosa es guiar e corròp la pell e la carn q no engendrar carn o exsiccarr la humiditat naturall e accidental e que no endurir la carn. **E** qüests son los effectes dela medicina generativa de carn e dela encarnativa e dela consolidativa e co la vna d'aqüestes sia calda en lo primer so es la generativa d' carn. e laltre en lo segon so es la encarnativa e la consolidativa en lo tercer donques la corrosiva sera en lo quart car lo effecte es maior d' onques la causa. **E** nota segons enles altres es dit q deu esser caldes en lo quart en respecte del mebre all quall son approximades e no absolutament; e deu esser abstersiva, car la abstercio ajuda ala diminucio dela carn segons apar ples coses dites en lo capitol de medicina generativa de carn: car la medicina generativa de carn no deu esser abstersiva. **E**mpo enles qualitats actives ella pot esser calda en lo quart e secca en lo quart e lauosa lo effecte es molt grà e sera mes diminutives de carn e corrosives: axi co es lo verdet. empo si es secca en lo quart eno es calda en lo quart sino en lo segon

enlo cercer lauosa aqüelles no seran corrosives. **E** nota q aquestes medicines deuē esser molt guardades qut se appliquen en especiall qut son caldes e seques en lo quart. **E** aqüelles q remouen la carn mala so axi co es aliu vedriol hermodactil vnguent dels apostols estopa de cané menudament tallada espoge tallada en petites peçes. **E**mpo qut la carn es de molta quantitat lauosa lo verdet e lo vnguent vert e lo egipciach e trosichs de calç e moltes altres coses valent. **E** mes valen los trosichs de calç del dino. La recepta deles quals es aqsta: Prend calç viua sia pulvorizada apres sia depastada ab mel i siá ne fets trosichs: e sié posats en una cassa esic cremats e sien guardats p lo menester. **P**er acomatir va len los trosichs dels effrodillis los qualls son fets de aqsta manera. Prend such de afrodillis. vi. z. calç viua. ii. z. cypimèt. i. z. siá cõfegits apres sié disseccats all sol en lo mes de agost e sié fets trosichs. **E** mes la pulvora dels affrodillis e los trosichs calidiconis e andaronis dels quals has agudes les receptes en lo tractat de apas tots remouen la carn. e p aquells tals sia recorregut en aqll loch. **E** mes val aqst capitell del dino. Prend calç viua sal armoniac de casu. i. ff. sié picades e pastades ab laxiu de cendre de tronchs de faues e sia posat en una olla foradada menut all fons e deu a qlla olla sia ni posada vn altre q no sia foradada en la quall sia pres lo dit capitell e sia soterrat en terra p espay de set dies e la coladura sera molt bella eval a consumir tots supfluitats e crema e corròp. **E** la cara de aquell cau molt prest.

Cap. viii. de naffra de cap.

No sens causa lo Quiç enna fet mencio de naffra de cap. Car ell ho ha fet per que possas diferencia entre naffra de cap la quall es feta ab fractura dell craniu dela quall fa mencio per auant entre les naffres del cap e entre les naffres del cap sens fractura del craniu della quall en aquest capitol fa mencio. **E** pertant com la cura de aqüestes

es diversa pçó ell ha fets dos capitols diuersos en diuersos lochs. **E**nques si la naffra sera en lo cap e sera sens còcussio d' la qual fa açimènço e sera profunda no sia cassida car seria temor q' nos encarnas la part superior e no la inferior. Siend donques digerits los labis ab rouells de o' e ab oli rosat segons dien los mestres o ab rouells de o' mesclats ab tremètina segòs dien alguns. Empero si la cutis es elena/da e la naffra es lateral d' tal manera q' la pell fos separada dela part sua dela quallo jo parle clarament en lo tercer: e açi jo ho obviem. Empero considerades les coses dites desus faras en la manera dita en açit libre prop lo principi. Empero faras pri/mer purgacions si es menester e fas aque/gades fera la digestio e aueguades sens esser feta e aço segons es expedient sia vntar lo loch ab oli rosat. E feta la digestio segons din Ènic. còuenè les medicines de lengeria esficcacio. car lo loch es humit. empero alla hont ha fractura les medicines denè esser mes forte car los ossos son mes seches car es declarat en lo capitol de fleug monque la carn ha menester menor exsic/cacio que lo nirui donques e mes que los ossos. E questes coses valè segons Ènic. Mirra aloes sanch de drago olibanum tât de vn com d' altre si è polvorizades e si è posades sobre lo loch segona din Ènic. E si en aquella tall naffra haurà flux de sanch sia retret ab blanch d' o' o ab altres coses q' serà dites en lo capitol de flux de sanch. Si vols prohibir apacio din lo Ènic. q' li sia empastrat lo cap ab aygo ab vi de ma granes agres. e pçó q' no sien massa agres e de verga de pastor q' es herba e d' cart sal uati e prohibeixen apacio e restreynen la sanch. E mes din lo Ènic. q' deles bones medicines ples naffres e p' lo flux de sanch es q' sia pres lançat pur ben sech e sia picat apres sia lancat sobre la naffra e val molt e fet aço q' es feta la digestio e feta la mudiificacio ab vnguet veneris e feta la gene/racio dela carnables poliueres dites en lo principi dell capitol o ab altres. E remo/guda la carn mala ab alium si sera expedit/sent sia sigellada la naffra ab vnguentos: e poliuores dites en son propri capitol. empero si la naffra es ab còcussio no essent los tré

cat iauos còne aq'st empastre feta empero costamps la purgacio primer e es de Ènic/ cenna e de Bru. D'en farina de odi. oli commu e sien boilits ab decoccio de malues fins que sia espes e sia posat sobre lo loch. Empero jo he acustumat d' fer bo ab farina de foiment en aquestes còcussions. **E**ltre de Ènic. D'en farina de foiment calamet ysop humit e sia bolit en de coccio de malues ab oli commu. Aquestes coses sò mollificatines e exsiccatinas. e pçó obrint la cutis e aq'lla sanch còcussa bin de fora e les coses seques no còpetexè. car la materia sera còculta en vn loch e se ria causada dolor. E feta la aptura e tres ta la sanch morta segons que veuras proceyras ables coses dites en lo principi dell capitol q' es ari com en les ulceres coes a saber ab mundificació e ab engendrants carn e ab altres coses segons la necessitat d' loch e dita segòs es dit desus en lo loch propri e pçó bas verificacio d' les receptes.

Ecaba lo tractat terç de naffres en vniuersall. Eomença lo tractat quart de còcussio segons lo tenor de Ènic.

Capitol primer dela diffinicio e difusio de còcussio.

Cònusso es solucio de contiuitat es deuenint al lacert segons molt nombre. E en aço differex la solucio de còtinuitat q' es naffra dela concussio q' es per aço que din segons molt nombre. car en la naffra es tensolament vna solucio de còtinuitat e en la concussio son moltes solucions de còtinuitat. E la causa es pçó q' la còcussio es fera per cosa obtusa e la cosa obtusa fa solucio de còtinuitat car esquinça e pçó fa moltes solucions d' còtinuitat. La naffra es feta per cosa tallat faent tåsolament vna solucio d' còtinuitat segòs apar Segonamet deuen notar que la còcussio es en dues maneres car algunes son sens naffra manifesta aricò es caent en lo q'll es la carn còcussa e nola pell. Altres son ab naffra manifesta: ari q' es vna offensio feta ab pedra. E tercera/ment deuen notar que aquestes termens

son trobats ço es atricio e concussio. e diu lo Anic. que es dita concussio quāt es deue en lo lacert ço es en lo mig es dit atricio quant es dene en los caps dels lacerts em pero de aço no sen fa cura car pot esser dit atricio quāt es en lo mig dels muscles bo quant es en la fi de aquells segos vol. Enīcēna en la segona del primer en lo capitol de solucio de continuitat. E de aquestes la cura es vna matera segons es manifest. Empo en mō judici jo crech q atricio e cōcussio tāsolamēt differexē segons mes e meys car es dita atricio quant la carn es molt cōquassada e trida e es dit concussio quant es conquassada e no es molt trida: mes ay moltes solucions. Hota quarta:ment q lo Anic. ha feta mencio d gamau q es torcio del ligament dela iunctura e d torcio. e aquestes son malalties q es dene nen ales iunctures e son dites p Anic. en lo tractat de dislocacio malalties de cit: e aquestes malalties q es dene en ales iunctures q son dites malalties de citu son quat tre. La vna es dislocacio e es quant la vn os es sepat entegramēt del altre. La segona es torcio e es quant la sepacio no es en tegra. La tercera es gamau: e es extocio del ligament dela iunctura. La quarta es alonguacio del ligament ço es quāt se al·larga en nos torcs e aço es fet p humiditat viscoses faents lubrificar les iunctures.

Capitol segon de attricio e concussio e dela cura dells.

Ella cura dells attricions e cōcussions hauē finch intencions. La primera es purguar lo cos. La segona es remoure la dolor. La tercera ea carnear la sanch morta e cōcussa. La quarta es cōsolidar lo loch. La sinqua es corregir los accidens e remoure les altres disposicions ab ella cōplicades. La primera intencio es cōplida ab sanguina del la part cōtraria encare q lo cos sia net per tāt cō en care q lo cos sia net tostems al loch doloros a corre materia ço es sange e sp̄its los quals no son regits p natura

p q donq̄s sie dinertit aquell flux fem sagia e apres purguā ab medicina solutiva: segons la necessitat d̄l humor peccat e aq̄ deu esser vist p la vrina e p la color d̄l cors e aquell tal enacuar. La dieta sua siase gons es estat dit en lo deapas e segons se ra dit en lo seguēt capitol. La segona intencio es cōplida ab oli rosat posant lo en torn del loch e segons din Anic. sia remediada la dolor ab medicines faentes sanies. emplo no sots intencio faent sanies car a sono seria ver sots aq̄sta intencio car a quelles tépradament resole e obri los po ros. E nota be q vna medicina pot ha uer moltes virtutes: e pco so dich que per moltes intencions pot esser posada la me dicina en lo loch. e pco dich q les medicines maturatives no son posades tostems p que engendré sanies mes p q mitiguén la dolor en la manera dita. Altres q remou la dolor. Pren tremētina lauada e dos ro uells d o e sia ben mesclat e posat sobre lo loch. Altres per acomater. Pren camamilla melliloti q es corona de rey farina d formet de cascui. i. 3. sia bolit ab decoccio d malues e ab malues sia fet empastre. Altres p acomater. Pren farina de sement de li senigrech decascui. i. 3. malues. i. 4. maluins picats tants cō volras e de tots equests sié fet empastre ab oli d camamilla. Altres de bru. Pren farina de formet e sia bolit ab oli e ab ayḡ fins q sia espes: aq̄sta medicina subtilia la sanch e dilata los poros e mitiga la dolor. La tercera intencio es q carminar la sanch morta e cōcussa es cōplida ab medicines resolviense carminants aq̄lla sanch e ptāt com les de mnnt dites q mitiguē la dolor fan aço no cōplidamēt p amorde aro son posare altres founes. Aquesta medicina val segos lo din 1. Date fulles de malues e de dorsi e sia bolit en ayḡ aps sia premuts e picats e apres abla materia decoccio e ab farina d formente desement delle de senigrech e flos de camamilla e vn poch d sago sia bolit en vna cassola e sian fet empastre ab oli de camamilla. Altres p acomater. Pren farina dordi sago camomilla de cascui. i. 3. ysopus humida q es humiditat q artifcialment se traura della lana bruta. i. 3. e

miga calamient polmerizat miç. 3. e sia fet medicament ab vn poch de oli e d' vinagre. Altre de mestre Thomas de Argentina Pren maluins farina de sement deli :ca, mamilla senigrech de cascui. miç. 3. e sia fet de aquesta manera çó es que en la decoction dels maluins sia posada aquella farina e oli commun e vn poch d' grec e d' safra e sian fet empastre. Lo ysach diu que lo robile q es lo pesolab sapa que es vi ciyrt: molt dolç fet empastre toll la dolor e consolda lo loch. Lo Guillem de varinguana diu que si de oli rosat e de oli de camassilla es fet cerot e sustant hi vn poch d' comi es molt bo: empo sia vntat lo loch priuaber los olis. Fidelis posa que lo sigillum sancte marie que es secatul çó es eçspecia de penital empastrat sobre les scissures extrinsecas cura aquelles. Altre del Guillem de varinguana. Pren yreos. vn part e deles flos dels tres parc rellos d' cens taurea. v. parts mell he vinagre tarrat quâr ni aura menester e sian fet vnguent: e pos den esser bollides totes pleguades. La quarta intencio que es consolidar lo loch es çoplida ni mes ni mens axi çó enles altres ulcères car de' abster gir les sanies o esciccar segons la necessitat e per aço çoes per la abstercio recorreras al capitol d' medicines abstersines e de' engédrar carn e p' aço de' acorrer all capitol d' medicines engédrans carn. E mes de' consolidar lo loch. Eperaçò recorreras all capitol de medicines siccatriçans. Empero açi io pose vn vnguent engendant carn. Pren seu de vaca miç. ii. oli rosat. iiiij. 3. cera. ii. 3. yreos roses seques de cascui. iij. 3. ensens sarcocol le de cascui miç. 3. aristologie lòguia seuer citorri de cascui. ii. 3. mastech. i. 3. trementi na. ii. 3. e sian fet vnguent. La quinta intencio que es corregir los accidets que es deuenen a la còcussio es complida de aqsta manera. E primeramèt per que algunes vegades la còcussio es grâ e profunda e la sanch o altra materia nos pot ben traure p'co diu. Quicç q en aquest cas ultra la sagina de' fer escarificacio e feta la purgacio segons la necessitat del humor peccat deus posar vètoses segons ell mateix diu e çoplit tot aço posaras los empastres desus dits

carbo la sanch sera resolta p' la virtut en semps ables medicines e sera bo llo ali se ajustera materia e fara apacio. E si si fa aça sia madurada evberta enla manera d' sis dita e sia còsolidat lo loch segons es dit. Lo segô accident es q' algunes vegades en lo loch còmus româ alguna duricia laqual deu esser remoguda ab cerot d' ysope humit la descripcio d' qll es aguda p' lo mesme e es aqsta. Pren oli de liri o de yreos. iii. 3. ysope humit q es grec o such arda de lana bruta artificialmet tretra. ii. 3. e miç. tremetina cera groguia o citrina de cascui. i. 3. e sia fet cerot. Altre cerot de ysope humit. R. cere citrine olei camomile olei de yreos vel de lilio an. 3. iii. mastich. 3. i. spite. 3. ii. 2. f. croci. 3. i. 2. f. trebentine. 3. i. rasine. 3. f. ysope humide. 3. i. 2. fiat cerotu. E nota que aquesta descripcio es molt bona e val a duries enodossitats de nrius e aduricies d' el verge e dela melsa e a duricia d' inuctures e de nrius. Lo tercer accident es q' algunes vegades se causa còcussio de part d' dintre e lauas còpeter medicina p' la boca p' tall que aquella sanch còcussa sia remoguda e lo loch sia còsolidat feres les coses vniuersals vall aço. R. bdellij in daici. 3. ii. siripi acerosi simplicis. 3. ii. misc e sian donat de mati e de vespre. Ediu lo Sarapiro que bdellium vall molt ales còcussios. Altre per acomatex. R. mumie. 3. i. 2. cu duab. 3. siripi acerosi fiat pot. Altre q' còsolda de part de dintre e dissoll la sanch coagulada. R. costi. 3. i. centauree minoris 3. iii. terre sigillata boli arminici an. 3. ii. ori mellis simplicis quantu sufficit e fiat mitio: dela qll paciet p'regua tres vegades lo die çó es de mati e d' vespre e a miç jorn la quantitat deu esser. i. 3. o miç. 3. ab ayguia de pluja o abvi estiptich. Altre p' acomatex lo quale estreny la sanch. Pren boli dura de terra sigillata çó es ayguia en que baix bollit terra sigillata e estreny molt segons posa Serapio en lo capitol propri. En caremes vall la ayguia della cysteria noua segons posa Unicenna en lo capitol de essere. Busque fins açies vist e sabut: qui nes son les medicines que estrenyen e dissolen la sanch. Resta aneure quines son aquelles que sigillen lo loch ulcerat d'

Libre Primer

part de dinsatre e esaço. **R.** ypoquisitidos terre sigillate acassie. **añ.** 3. **f.** decoctions sumach aqne rosaz **añ.** 3. **iij.** mellis rosati colati. 3. **j.** 2 **f.** sirupi acetosi simplis quan- tum sufficit e fiat potus e sia donat d' ma- tie de vespre. **iij.** 3. **E** altre p açomater. **R.** seminis maluarum seminis arnaglose semini- nis altee seminis rosaz **añ.** 3. **iij.** terre sigil- late, boli armeni **añ.** 3. **f.** mellis dispuma- ti. 3. **vij.** 2 fiat emplastrum. **E** nota q si la cōcussio es enles parts de dintre valē aq- stes coses. **E** sino es enles parts de dintre nos deuen donar car seriē donades deba- des segons apar all cōsiderant. **Z**o trobe are aq medicines cimples de alguns doc- tos delles quals per tumatz pots fer les cōpostes. **Z**o albert dñ q la rell dela ari- stologia rodona beguda val ales cōcussi- ons intrinsecas e ales tren cadures d' din- tre e ales naffres. **Z**o Sarapio dñ q la mumia conferex ales fractures e concus- sions q son fetes enles parts de dintre e en- les de fora, he ba propietat desedar la dos- lor q es seta en les fractures. **co** es quant es beguda: ho es vntat lo loch ab ella. **Z**o mesme posa q lo rinbarber sana les ruptu- res interios e aço fa p propietat della sua substācia linit e begut. **Z**o such del simpbi- tum q es la consolda maior begut ab oxī mel coferex ales cōcussions intrinsecas. **Z** La bethonica val paçomater co es quāt son begudes les fulles della quantitat d' 3. ab ydromelle ales cōcassacions d' cap ab vi es bona. **M**es auāt cōferex ales cō- tricions noues o fresques lo psill cōcassat ab oli rosat e posat de sobre. **Z**o such della rell dela genfana cōferex ales cōcussions dels niruus les qualls es deuenē als mem- bres interios. **Z**o Origanu pres en bene- da vall ales cōcassacions del ventre e d' part de fora ab polenta q es saunich q vol dir li- cor de ordi. **F**idelis posa q si vn cap d' ca- bre ab los pels es cuyt en ayg o mensat o begut cōsolda tots los mēbres interios: e encare los budels tallats. **E**ltre q val. **R.** renbarbari. 3. **i.** mumie. 3. **iij.** rubee tinctorii 3. **f.** fiat pul. sia beguda de questa poluo- ra. 3. **j.** e miq ab vi estiptich e ben odorant. **E** nota q aqsta recepta posare deuulen loch de pilloles co es en lo seguēt capitol,

Enotaberí que en cas e offendio la sanch passa alas pars interios per raho de algu na concussio o attricio. **E** perço enlo case offendio valen aquestes coses que son vi- tes e perço de aquestes en lo capitol d' cas e offendio no fare mencio de aqstes. **Z**o quart accidēt es que enla cōcussio es dene dislocacio o factura e lauos en aquest cas es menester liguar lo loch ab estelese les estlebes deue q esser vntades ab oli resoluti aticō es ojí de anet e de camamilla e mob- tes altres. **E** si es menester q la estella pas per lo loch cōtus lauos sia tallada la estel la en aquella part p tal que lo medicament puga esser posat sobre lo loch cōtus. **Z** Les embrōcations sien fetes ab decoctio d' ca- mamilla o de senigrech e de sement de li e de senblants. **Z**o quint accidēt es q en la cōcussio e cas e offendio lo loch roman denigrat pco es menester quey sien appli- cades medicines resolutines q remoguen aquella negror. **P**ren vn poch de safra e sia mesclat ab aygua calda p que la virtut sua ysqua e en aquella aygua sia consegida farina de ordi e vna poca de mel e sia cuyt fins que sia espes apres siay mesclat vna poca de poluora de arsenich citri e sia pos- sat sobre lo loch, e aço segons lo **Binus**. **E** altre experimēt p açomater. **P**ren ce- ra. 3. **i.** 3. oli de camamilla. **iij.** 3. such de maio- rana que es moradut. 3. **i.** 3. arsenich citripi- cat e passat p vn drap. **iij.** 3. sia fissa la cera ab lolí e lo such apres siay aiustat lo arse- nich fins que sia vnit. **E** nota q aqstes coses valen en vntio per la care en pculsiōs e valen en los altres lochs.

Capitol. iij de cas e offen- dio edella cura dell.

Cas e la offendio segōs dñ **Binus**, empaticē los cosos abla cōcussio e attricio: e algunos vegades ab attricio e fractu- ra elo cas e la offendio diffe- rexen aticō propri ab comune mes differeten lo cas e la offendio en aço es que lo cas es quant algu cau o es pac- dit en terra, es dit offendio quant algu es

pendit ab alguna cosa estranya de part de foia.ari com es pedra o alguna altre cosa obuiant en aquell. El cas e ala offensio se seguera molts mals accidents e molts dà peratges segons din Enic.algunes deves, guades se segueix incissio del lacert del coe e dell ventril.delles qual coses se mor lo pacient tantost e seguera se nocumets en les egestions e en les orines e vomit e flux de sanch e estictura de alé .so es q no pot ben a lenar.e perdicio della pala e della ven. Les quals coses son males e temoroses p la solucio de continuitat dels niruis e pan nicals e venes.e per la dolor e nociments q son comunicats als mèbres principals e als altres membres necessaris. E din mes q quant mes gran es lo cors es maior tant la temo es maior en la cayguda . e quant menor es tât la temores menor. el raho es manifesta segòs es vist. E en aquesta curacio son requisides Finch intencions. La primera es ordenar la vida. La segona es enauciar e divertir la materia per q no fluixa. La tercera es defredre lo loch nafrat q no se apostem e restrenyer lo flux della sanch si fluix. La quarta es terminar e resolre la materia fluxa so es aquella q ja es coreguda al loch. La sinqua es coregir los accidents q si segueren. La primera intencio q es ordenar la vida es còplida ab diera temprada e subtil lexant les carns segons din Enic.e q en lo primer dia no megeres e molt poch.en lo segò e en lo tercer e aquesta dieta subtil sia fins atant q sia segur de apa.apres sia engrossada e mege ciurós e d' aquells grans de q sefa lo axerop de ribes.e aço p tal que los mèbres interios sien firmats.e com totalment sera segur de apa usse diera bona e mes largua e usse de bones carns. La segona intencio q es enauciar e divertir la materia per que no fluixa es complida de aquella manera . sia feta la sagnia segòs sera menester e sia limit lo ventre ab cassia fistola o ab latoua ridella.e sia limit ab crestiris. Lo Rasis lo mesme dien q lo riubarber ablo axerop acetos obte en aço lo principat e aço dien en lo capitol de riubarber. Encare q lo mesme lo dò d'altra manera. Elltre medicina solutina. Re medulle cassie fistole. 3. f. reu

barbari.3.s. triture e fiat mixtio cum de coctione ceterach politri corapatice absintij corticis radicis eupatorij mente citonio rù.e sia donat de bon mati. La tercera intencio q es defesar lo loch q no se apostem e restrenyer lo flux della sanch es còplit ab aquelles coses. Re boli armenici mumie terre sigillate añ. 3.j. et fiat puluis. bla qual pre gua. i. 3. ab aygua de plantage cade mati fins a Finch o a sis dies , aquesta medicina restreny la sanch e prohibeix apa. Elltre de Rasis.sia vntat tot lo loch ab oli rosat o de murtòs e de sobre sien posats murtòs polimerisats.e de aquella manera les coses dites valen per prohibir apostemacio. Elltre coses q seguera valé a venes trècades delles quales hix sanch e stopint o com se villa. Elltre manera.pren mumia. i. 3. oli sambuci tât quât ni aura menester e sia donat abeure.e quât no trobaras oli sia donat ab vi. Elltre q restreny la sanch.pren sement de jusquiâ blâch e sia donat ab ay gua emell. Elltre per acomater. Re cétav ree. 3.i. terre sigillate. 3.ii. Sirupi acetosi. 3. iii. et fiat potus. del qual prengua mati e vespre essent lo ventrel buyt. Elltre q opila e restreny la sanch e resol la sanch còntusa Re sarcocolle. 3.ii. arsenici triti e cribellati p pânu. 3.i. bdellis. 3.i. costi. 3.f. mumie grana. viii. boli armenici terre sigillate añ. 3.i. succi virge pastoris vel aque ei. 3.ii. aque plantaginis. 3.iii. Sirupi acetosi simplicis 3.viii. succi centauree maioris. 3.i. omnia si mul misce sien donat de mati e de vespre. La quarta intencio q es resolre la materia e carminar aquella.es complida ab coses carminats e resolvents la sanch essent en lo loch e dissoluent aquella essent en lo vêtrelo o en altre loch. Elltre valaco ala sanch coagulada en lo ventrel o en lo ventre e eva chua aquella. Re reubarbari. 3.f. mumie grana. viii. rubee tintoria grana. iii. formenç pillule cu vino albo. delles quals prengua lo pacient tant com pora en una veguada. Elltre medicina axi com la demunt dita. Re boli armenici. 3.i. et f. auripimenti. 6. i. et f. sumach. 3.ii. et fiat pmixtio cu duas bus. 3.vini et cum aqua plantaginis. La quantitat q sen donara de aquella medicina sô. iii. 3. e sia begut d'mati e d'vespre essent.

Libre Primer

Lo ventrel buyt. **L**altremarauellos p aço
mater, pren sarcocolle blàca. i.3. rubee tin-
ctori. ii. E. ayqua de plàtage de decoccio d'
mastech, cascui mig. II, mell .iii. 3. e sia tot
mesclat. sié enpo poluerizades les coses q
se tené de poluerizar. sié donat de mati ed
vespre abas de dinar e desopar p espay de
tres o quatre hores. **S**i la sanch sera co
gelada, apres dell principi. R. reubarbari
costi radicis rubee cètauree aristologie añ
3.ii. et fiat puluis. della ql sia administra
da cade mati. i.3. ab. .3. de axerop acetos.
e aço per espay de nou dies. e ablo axerot
acetos sia applicada ayqua devna herba
que se diu modis galline que segòs algüs
es la celidonia saluatge e ab altre tata de
aygna de còsolda maior. **L**o guile de va
ringuana diu q la berba que es dita mor
sus galline en aça ba grà propietat. **L**o
almerich d'alesto p aqsta intècio p pò aqsta
medicina. R. vinu in quo bulias mel et ra
dixiari et cauda eqna. e siá donatvn poch
quàt anira a dormir. car diu el mater que
suant euacua tota la materia. **L**es medi
cines q còuené de part de fora son aqstes e
primer parlare deles simples e apres deles
compostes. **E**questes coses valrà ales con
cussiós carnoses e muscloses. **E**mpastre fet
drell d'enula capana q es dita ala vulgar/
mèt. e deles fulles della còferex ales atric
cions dels lacerts. **L**o Bartholomè posa q
sia enula saluatge e q sia cuyta ab vi. **L**o
Anic. diu q la cauda eqna sia empastrada
e posada sobre la còcussio. e si es enlo mig
del lacert còferex. **L**o bartholomeu diu.
q sila còcussio es fresca e mes val ales con
cussiós dites los maluins posats de sobre.
Lo diu q la fenta de porch secca beguda ab
vinagre còferex ales còcussiós dels lacerts
Lo opponach conferex ales concussiós
dels lacerts begut ab ayqua d'acassia. **L**o
galbanu tant co vna fana begut ab vi val
ales concussions. **L**o Sarapio diu q val
ala cayguda. **L**o segons anic. la assa me
scada ab cera conferex ales atricciós dels
niruis e dels lacerts. **L**o Serapio diu q
quàt lo semet del romani es picada e me
scada ab farina d'fasols e vinagre e es fet
epastre pferex. **L**o diaescor. bo din dill semet
mesclat ab farina de ordi e mel confex
ex ala tortio e ala atricció dls niruis e dls
lacerts. **L**o guile de varinguana diu q

Biu mes q si la maiorana que es lo mora
dux es mesclada ab vinagre e es posada d
sobre val ales tortions e atricions dels nir
uis e dels lacerts. **L**o barthomeu diu q la
maiorana posada asol es pferex. Biu mes
lo sarapio q quàt la rell dlyris saluatge q
es especia de liri es beguda pferex. Segòs
lo pandecta es especia de liri. **E** segons lo
argilata es especia de acor e quasi es tot
vna cosa. **E** din que lo semet del abrotan
nu es cuyta ab ayqua o crua es infusa en
ayqua e es beguda aquella ayqua e conse
rex ala atricció dels lacerts e ala blauor.
Lo biascoides diu q abrotanu e la betho
nica cuyta ales còcussiós e als paraliticis
e donada abeuire ala siathica es grà adiu
tori. **E**re posarem les compostes medi
nes. **E** primer diu lo anic. p è vn drap de li
nou q no sia may stat lanat e sié prestata
quàtitat q si pugua enbolicar tot lo cors
del malalt e sia bolida ab vinagre p espay
devna hora apres siay enbolicat lo malalt
en aquell drap cal tant com se pora còpor
tar. e sia axi lexat per espay de vn dia com
plít. e es experimentat. **L**altre de mestre
thomas de argentina. pren femta de bou
tanta quantitat q cregues q tot lo cors se
pugua epastrat. e sia bolit ab vi en q baya
la terça part devinagre. e com haura bolit
sia empastat lo cors e sia lexat axi p espay
dvn dia complít. e sia fet fins al quart dia
de aquesta manera. car es experimentat. **S**i
la atricció es en los caps dels muscles valé
aqueestes coses. **E** primer diu sarapio q
quàt es beguda la decoccio de qual se vol
calamet conferex ales còquassacions dela
carn dels muscles e ala sumitat de aquells
E mes diu que la decoccio della orengua
enles viandes es conueniet. **E** mes diu q
lo storched sech q es lo all saluante. i.3. emig
beguda ab oxime conferex. **E** mes diu que
lo serpillum q es la saturagia saluatge be
guda ab ayqua o posada de sobre còferex
ales contusions. **E** la decoccio della con
solda maior còferex ales atricciós dls nir
uis e dels lacerts enlo mig e enlos extremi
tats de a quells. **E** mes diu q quant la sal
es mesclada ab farina de ordi e mel confex
ex ala tortio e ala atricció dls niruis e dls
lacerts. **L**o guile de varinguana diu q

sies pres sal e sofre tant deyn com daltre emell tant com tots e totes posat all foch courre e apres es posat sobre los atricions fetes per cas o p percussio enlos lacerts o niruis cōferex. ¶ Lo sarapio dñi q la rellia aristologia rodona sia donada abeure ab aygua e val mes q ninguna altremedicina. ¶ Altre que val ales suctures e enlo gamau q es cotoicio della suctura e remou la dolore val enles fractures dels ossos ferma les e fa les foits. Rx radicis altee. m. i. mirre mastich an. 3. f. cortidis radicis granatorii silvestrii. m. ii. vel pulueris eius. 3. ii. et fiat emplastrum cum decoctione altee e corticis radicis granatorii. ¶ Altre per encarnar e per resolre la materia. Rx. alneorum apium. 3. f. sarcocolle. 3. ii. farine robile. 3. i. f. acacie. 3. f. aloes. 3. f. bedellij. 3. iii. et fiat vnguentum cum ouo recenti cocto cum al bumine e vitello. ¶ Enacuatian d'auic. pre fullas de ciprer. i. m. sien cuytes ab sambucus que es lo sauch. e per que es arbore que nos troba en aquelles parts sien preses flos de tamaril. i. m. emiga. e sien feta decoccio ablet acerosa e ab aygua. e si feta evaporation o bany alloch malalt. ¶ La quinta intencio es corrigir los accidens. e p tant com primer es deuenen glandoles. e per ço es menester que la duricia deles glandules sia curada segos es dit desus. e per ço com se es deuen dislocacio e fractura si rediusts los ossos dislocats. e los trencats sien restaurats segos dñi Auic. enlos lochs propis. e de aço no dich mes. car lo parlar aqü no es meu. ¶ Medicina valēt molt en les dislocacions e fractures dels ossos. car co solda prest la fractura e fa la fort. e ferma prest la dislocacio e la contorsio petita elo guamau q es toxicio del liguumet de la juncta. e es experimetat e bon adiutori. Rx. 1. f. et f. aloes. 3. f. boli armenici fecis apū sumach farine robile gipsi extincti calcis extincte rissi contriti omniū an. 3. f. et fiat emplastrum cum albumine om.

La. iiiij. del offendio del ventre.

c Om lo Auic. desus haie fet medico de qualsevol offendio de qualsevol

la part. per are fa mendio dela contusio q es deue e specialment en lo ventre. prenen per ventre lo espay q es dela furcula de lla pits fins al pentenil. E en aquesta cura so bagudes tres intencions. La primera es li nir lo ventre. La segona es ordenar la dieta. La tercera es posar medicines locals. ¶ La primera intencio es complida ab llini tius. ati com es letouari de cassia o cassia. o algum crestiri lenitius. ¶ Altre de Auic. pren srich de solatrū. srich d'endimia. srich d' plantage. de cascui migas. 3. medulla de cassia fistola. i. f. es sia mesclar e sia donat d' bo mati. e si es menester sia feta sagnia segos los canons. qo es segons les regles dites moltes veguades. ¶ La segona intencio es complida ab viades lenitives e infringidores e encarnatives per aquesta manera. pren volubilis que es especia de latresa. i. m. plātage lanreola de cascui migas. m. e sia cuyt ab carns grasses e ab oli e sia menjar de mati e de vespre. ¶ Altre p acomater de intencio de Auic. pren bledes e blets e spis nachs de cascui migas manada. plantage. i. m. malines malcorages violes de cascui. i. m. sia cuyt ati co lo immediadament dit. e vser segons es dit. ¶ E totes aquelles coses sien donades ala hora de meiar. ¶ Per acomater segos Auic. Rx. psillij triti. 3. f. lacce la rabe an. 3. f. croci pondus triu granoru. e lo dosis sia dues. 3. e sia donat ab aygua calda. ¶ Altre de Auic. e son trosichs. Rx. karabe. 3. xvij. melliloti rosaru an. 3. v. aca tie ablute. 3. i. spice sub. 3. vi. melliloti. 3. iiiij boli armenici. 3. viij. croci. 3. vi. nucis cipissi. 3. viij. et fiant tricoti cum aqua arnaglossi. e quilibet trosicus sit ponderis viiius. 3. e sian donat cada dia vn tros ab aygua de plantage. Empo aço competet apres dell principi. segons apar p les receptes. ¶ La tercera intencio es complida ab medicines locals dites enlo capitol precedent. e perço so no les posare: tu mateix recorre ahi.

Lapitol srich de fla
gellatis. so es dels
q son asotats. e dela
cura de aquells.

Acua del flagellat poch e casino res differex della cura dicas e dela offendio segons q a par fino que algunes coses so apropiades mes als flagellats que no als cassius e offensions segons que vol Aliuc. **E** questa cura es complida ab tres intencions. La primera es complida ab sagnia segons la necessitat, e sia linit lo ventre aixi sera menester. La segona intencio es complida ab diera, sia donques tal com es dit en lo capitol de cas e offendio. La tercera intencio es complida ab coses resoluentes e carminants la sanch essent alli contussa. **H**ota q aqub les medicines que son dites en lo cas e offendio poden esser preses aixi si es menester. **B**elles apropiades empo no pos recepcas. Aixi competex e es de intencio d'anic, e es presa per la boca, pren bolt armini migra. **R**.rubarber. i.3. gingebre. i.3. sian poluerizats e sian donat. iii.3. ab aygna calda. **E** altre p acomater. **R**.reubarbari.3.iii.3.iberis.3.1.misc. e sian donat de mati. i.3. ab aygna. **E** nota be que aquestes coses enuenen la sanch coagulada discoagulant la e fan lo ventrelax e conferex al cas e ala offendio e estrenyen la sanch e sana les fisures intrinsecas, empo sobre lo loch si posades aquelles coses que son dites en lo capitol de cas e offendio, e en lo capitol offendio del ventre, aixi empero seran posades algunes receptes apropiades. Aliuc. e Aliabas conuenen en aço, pren una pel de molto calda aixi com sera escorada d'olento e sia lancada sobre ella salis trida subtilment. i.3. nasturci subtilment poluerizat migra. **R**.e sia embolicat lo pacient en ella. **E** altre que mitig la dolor e resol la sanch, es posat sobre lo loch. **R**.dialtee. **R**.i.boli armenici. **R**.f.olei mirtini olei camamille olei aneti olei rosarium an. **R**.f. pulueris mirtillorii. **R**.i.cere. **R**.iii. dissoluat cera cu aliss z addaf dialtea et puluis, apres sian vntat lo pacient en loch calt. Alguns los soteren en loch de molts feins e dien que suant ajuda. **E** altre vnguent del Guido, pren cera.iii. **R**.rasina. **R**.trementina. viii. **R**.oli comui. ii. **R**.seni grech encens de casai migra, **R**.e sian fet vnguent, dell qual vnguent sia vntat abans de dinar e abans de sopar cascun dia. **E**mpero dien alguns axi com es mestre thomas de argentina q primer sia fet bany ab decoccio d'camamilla e de anet e de calament e de roses epulegi, e fet lo bany sia feta la vncio e no estiguia molt en lo bany. **E**ltre resoluent la sanch e confortant lo loch. **R**.draguant croci an. **R**.f.olei camamille. **R**.ii.cere. **R**.f.2. sitat vnguent. **E**ltre q es posat sobre lo loch cotus, pre litarge cerusa d'ascui. i. **R**.oliro sat. iii. **R**.cere migra. **R**.e sian fet vnguent. **E**mpero si lo loch es molt cascavat sia posat sobre lo loch fauacnyta ab oximel e un poch d'saffra car lo saffra en aço te grā virunt, e lo oxicroceon del nicolau val molt, e es lo ciri croci.

gument sia vntat abans de dinar e abans de sopar cascun dia. **E**mpero dien alguns axi com es mestre thomas de argentina q primer sia fet bany ab decoccio d'camamilla e de anet e de calament e de roses epulegi, e fet lo bany sia feta la vncio e no estiguia molt en lo bany. **E**ltre resoluent la sanch e confortant lo loch. **R**.draguant croci an. **R**.f.olei camamille. **R**.ii.cere. **R**.f.2. sitat vnguent. **E**ltre q es posat sobre lo loch cotus, pre litarge cerusa d'ascui. i. **R**.oliro sat. iii. **R**.cere migra. **R**.e sian fet vnguent. **E**mpero si lo loch es molt cascavat sia posat sobre lo loch fauacnyta ab oximel e un poch d'saffra car lo saffra en aço te grā virunt, e lo oxicroceon del nicolau val molt, e es lo ciri croci.

La. vi. de guamanu ecōturcio.

Glina cosa es guamanu e contocio desus estat priou dit en lo primer capitol de aqst tractat per la qual cosa no recapitulare. **E**n questa curacio competexen aquelles coses que are seran dites, les quallis remouen la dolor e refermē la junctura, e resole los humors q so decoreguts. **E**mpastre expimētar. **R**.squianati. **R**.f.rosarū balanus, stuarū gallarū cipressi an. **R**.f. farine cicerule. **R**.i.mellis. **R**.iii.croci modicum, sia mesdat ab blanchs de ous e vi tant quāt ni aura menester e sian fet empastre e sia posat calēt sobre lo loch. **E**ltre p acomater pren fullles de cipri fullles de murca fullles de salzer fullles de olm fullles de tamari d'ascui. i. **R**.sien cuytes totes e ben premades e de aquella decoccio sia fet tal empastre de questa manera, pren farina volatil d'olento. **R**.ii.farina der q es orobi e de citer, calle que es catapucia menor de ascui. i. **R**.emig. sanch de drago migra. **R**.bolí armini. **R**.sien bolides les farines abla coladura demunt dites apres sian ajustat lo boli armini e la sanch de drago e bula fins q sera espes. **E**ltre per la contocio e per lo guaman e endurex les fractures restaurades e conferma les dessocacions rednydes. **R**.radicis maluanici. **R**.iii.corticis radicis mali granati silvestris farine robile an. **R**.x.aca

cie. 3. viii. seminis lini. 3. xx. sien mesclades ab blach de o. si hi aura apa e sia posat sobre lo loch e certament es bo. E si no vols fer tota la recepta fes nola mitat o la terçapart o lo que volras. Eltre per les coses demunt dites com son redusdes es o ab algú petit apa calt. pre estoasa d'rell d'magres saluargues balanties acacia tant devn com daltree sien fera poluora e sia mesclada ab blanch de ons e sien fet empastre. Enota q enlo guiamau de fer la sagnia enla contorcio aximatrex e de fer solucio de ventre segons la necessitat dell pacient Apres si aura dolor sia mitigada ab coses resolutives leugeres e mollificatives dites enlo capitol de medicines mitigans dolor. Complit tot aço proceyras ables medicines immediadamet dites. co es ab medicines estiptiqs car aquelles son q conforten e estrenyen la iunctura e la fan tornar en so estamet. E perco erran aquells qui proceyen ab medicines humides o mollificatives: remoguda la dolor val aço, pren olirosat oli de murtons decascu migra. 3. esia ben debatuit ab blanch de o e sic vntarlo loch, e apres sia lancat de sobre poluora de datils e de murtons o de semblats e sia liguat lo loch.

Lapitol. viij. De excoriacio.

Excoriacio segonis din Anic, es corruptio que es dene en la superficia dela pell per laborios totalment. E questa excoriacio algunas veguades es apa, altres veguades no.

Si es ab apa o ab mala complexio deus bo saber per les coses dites car la excoriacio no pot esser curada sino es remogut lo apa o la mala complexio. Bonqs es remogut lo apa de aquesta manera. pren roses poliuorizades farina de ordi de cascui. 3. plantage. 3. 4. sia bolit tot pleguat e ab oli rosat sia encorporat e fet empastre. E mes bi conuen en aço les altres empastres frets e estiptichs: tempo per are abaste aqsta forma. E de aqsta manera matexa de curar la mala complexio calda. apres fet aço proceyras segons din lo Anic, e segos are sera dit. Si la excoriacio es sens apa o la

pell es totalmet separada o no, sino que es pensant, si es pensant sia cosida e encarna da enla manera dita enlo tractat d' naffres. Si la pell es tota remoguda fins ala carn jo he acustymat fer vna estopada de blach de ons ab oli rosat be debatuts e posar la d'sobre lo loch: aquesta estopada remou la mala complexio e prohibet apa. Lo vnguet blanch val en aço. pre cera blaca. 3. oli rosat. 3. 3. sia dissoluta la cera e lolí tot pleguat e apres q sera tot dissolut e quasi fret siay ajustada cerusa poliuorizada e blanch de ons e sia tot ben encorporat en vn moister. Eltre pren armoniac cerusa d' cascui. 3. oli de liri oli de murtos decascu. 3. 3. e sia primer dissolut lo armoniac abvi e sie fet vnguent. Eltre vnguent maranelos pren litarge mirra tant com volras e sia disolut ab vi e sia bolit e fet amanera de vnguent. Eltre que val ala fricacio q se fa entre les cures per raho dell caminar. R. boli armenici terre sigillate qñ. 3. 3. cepi ca pani olei violaru añ. 3. 3. cere. 3. 3. musilla gnis psilli seminis armaglossi añ. 3. 3. et fi at vnguetu. Eltre q va excoriacio feta p fort fricacio. R. vernicis. 3. 3. seminis plastraginis. 3. 3. pani d' lino. 3. 3. cucurbite aduste. 3. 3. 3. olei rosaz olei mirtini añ. 3. 3. cere 3. 3. 3. fiat vnguetu. Eltre quāt la excoriacio es gran. R. sarcocolle vernicis corticis cipressi añ. 3. 3. ceruse. 3. 3. cere. 3. 3. olei mirtini. 3. 3. 3. fiat vnguentum e es molt bo. Enles simples valen aqstes coses: co es carabasa secca cremada e carta cremada. les qualls marauellosamēt disseque. E vltra aquestes valen lo vnguent de litarge posat de sobre, lo qual es dit enlo tractat de apas, e specialmēt si la excoriacio es en les cures. Empo si es en altre loch laios competen altres medicines dites enlo capitol de medicines sigillatines. e competen lo vnguent de minio que es vnguent de adserco, lo qual es posat enlo capitol de fierro. e tot aço es entes remoguda la mala complexio primer, la qual es remoguda ab estopades o ab vnguent rosat. Enla excoriacio p calciamēt feta: co es p la sabata competen aquelles coses que remouē la mala complexio axi co es vnguet de calcere moguda la mala poplo val diap deli crema

ecarta cōbiusta e carabassa cremada, car a; q̄lls dissegn molt e en elles segōs anic, es aguda fiducia. Lo vernix ab que escriue los escriptos que es la glassa polvorizada valmost e es experimentada. Lo pulmo dí molto e dela guineu val molt si es posat d̄ sobre calent eben liguat. E conuenientment valen les altres coses sigillats segōs appar per Anic. lo vnguent bland e lo vnguent de litarge valen molt.

Capitol. viii. de puntura e de dirupcio. e de extraccio de sages. e de espines o de ossos. e de altres coses.

Puntura e dirupcio son veynes. co es que son semblants e quasi una matrera cosa. pco co cadevna de aquelles es penetracio de algun cors dur e a gut enlo nostre cors. e la punctura es petita ensimatexa. per la qual cosa desimatexa es curada encare que a tro belo cors cacoximich o es d̄ vngua al cors cacoximich. empo si la pūctura passa fins ala carn e es imbibida iauos per ventura be se seguiria apostemacio e dolor. e aco si la punctura aquella es dene alla carn mala e all cors cacoximich. e conexeras aco p la color dell molt mala: e iauors en aquell tu remediaras la dolor tant com atu sera possible e prohibiras la apostemacio axi co atu es estat dit moltes veguades. Declarat aco dich que la extraccio d̄ aquelles sages algunes veguades es feta ab instrumets pienents la cosa que truyen. altres veguades es fet ab impulsio. altres veguades ab propietat de medicines. Lessagetes son primerament tretes ab tenales hanent lo cap axi com alma segōs descriu lo Albucasis e iauos sia treta ab extraccio que es segons la longitut. car no deu esser moguda de vna part ni daltre p que no si trenca alguna cosa. E moltes d̄ veguades es menester que la cosa infixa bi sia lezada per molts dies per tal que la carn q̄

es entorn d̄ il loch se podrefca e que lo loch se axamble e que millor sia moguda. E ja ban dit algunos que les sagetes algunes son de fust. altres sagetes son de canya. E de aquestes sagetes algunas tenen les puntes de ferro: altres de arā. e de moltes altres metals e daltres maneres axi co es de os tē. e de aquestes algunas son que tenen vna lengua: altres que nan dues. aquelles que tenen dues son dites barbulades. e algunas son que tenē les lengues o barbulas detras. altres que les ban deuēt. E aquestes sagetes o son fixes enla carn. o enlos ossos: o en algū membre principal. Si son fixes enla carn iauos seran expelldes per extraccio o per impulsio. Per extraccio sera treta quant sera ficada en los o quant prop del aura alguna cosa q̄ prohiberca que no pura esser expellida al loch opposit: axi com es algun os o algun niri o vena o arteria e gran distancia. Per impulsio es expellit quant hoy ha alguna cosa que prohibesca aquella tal extraccio. car ne nri ni os ni vena ni altra cosa no empata aquella tal extraccio. La sageta que se ha de traure o es apparent o no. si es apparent traure la axi: co es manifest. Em pero sino es apparent iauos es necessari si es possible que lo naffrat se pose axi com esta ua quant lo naffraren e significa sobre la sageta. e si no es possible iauos es menester que sia ajagut de sobines segōs q̄ sera possible. e iauos sia feta la exp̄sio e inquisicio ables mans. e iauos per ventura vendras en noticia dell: co es del ferro o della cosa infixa: e iauos sia treta ab tenales o ab altre instrument ablo qual se trayē les sagetes. axi com es trebellus que es la redonda. e en molts homēs es menester q̄ sia tallada la carn: e aco quant no pot crir p lo loch per ontres enredada. e iauos p lo contrari sia tallada esia treta per impulsio. e guarda que e no tales nigris nri ni nigra arteria abla impulsio e si lo ferro es ab cui iauos es menester q̄y sia posada vna canula per tal queno sia presa la carn per aquelles barbulas o ales. e sia treta e emp̄sa segons que sera vist. E si lo ferro han ra rams diuersos no obeynts al monimēt o ala extraccio: iauos es menester que sia

feta scissura si no tens temor de nocumēt
algun membre e lauos exira millor: co es a
pres dela scissura. Et si la sageta sera fixa
ab los la qual cosa sera coneuguda per lo to
cament: lauors deuen guardar los p que
la sageta isqua. e gurda que nos trenca la
punta dell ferro en los. Empero si la sa
geta es en algua membre principal lauors
no la traure. car encontinēt moaria lo pa
cient. e si es menester que sia treta siala pri
merdita la mort. co es que sian auisats dill
grandissim perill q corre en aquella extra
ctio. Et fet aço sia mitiguada la dolor se
gons es estat dit e prohibiras la apostema
cio segōs es dit defus e psolidaras lo loch
segons que moltes veguades es estat dit
defus. Idius que es declarat en quina ma
nera les sagetes son tretes per impulcio e
per extraccio: are anem de veure en quina
manera son tretes o poden esser tretes ab
medicines. Primer atrauem aquestes co
les e so de intocio de Unic. pre armoniach
mig. 3. rell de canya. 1. 3. rell de affrodillis
miga. 3. sian mesclades. e siay ajustada ta
ta mell com bi aura menester. Altre de
Unic. pre vna granota escorxada e vn cap
de lacert que es dit vulguarment languar
dar e q sia fresch co es q sia tallat d fresch
e sia tot mesclat e pastat en vn morter e sia
posat sobre lo loch. car la granota es mara
nellosa per traure los ossos elo cap dell la
cert. p traure les espines e los ossos. e aco
mater fa cade vn de aqsts. Altre de ainc
R. seminis jusquiniani. 3. 1. calcadis. 3. f.
vitrioli albi. 3. f. farine ordei. 3. iij. misc. et
fiat mixtio. Altre dels dits de Unic. R.
aristologie radicis cepaz nasisi arundinis
an. 3. f. coaguli leporis vel edi vel agni foli
or fici misc. et fiat emplastrum. Altretra
bent lo ferro. pren taramida. 1. 3. mel. iij. 3
sien feta mixtio coent primer la mell. apres
ajustant bi la poluora dela caramida e sia
posat sobre lo loch. Altre mes fort p aco
mater. R. stercois anseri. 3. 1. diptami. 3. f.
succi sicle. 3. ii. polipodit. 3. 1. 2 f. coaguli le
poris vel edi. 3. f. lapidis magnetis. 3. v. cu
secco sicle e sicore e fiat mixtio. Altre dell
Bru. pren rells de canya e sien be picades
en vn morter e ab mell sien fet empastre so

biclo loch. Altre q trau les sagestes ma
ravellosament R. cepe narcisi pistetur sich
cruda e bene mudata. deinde addatur fa
rine lolij ad quantitatē. 3. f. mellis quātu
sufficit ad incorporandū e ponatur super
locum. Altre de mestre Thomas de argē
tina. pre polipodi. 1. 4. s. sia bē picat equāt
sera ben picat siay ajustat grex d porc tōt
comes lo polopodi e sia posat sobre lo loch.
Altre per acomater. Pre fulles de ru
da e diptamia que sien verds e sian ben pi
cats e posats sobre lo loch. es si no si troba /
uen fulles verdes sien preses les seques e
sien poluorizades e mesclades ab mell e ab
ceba marina fins atāt que sia encorporat.
e sia posat sobre lo loch. Altre. Pre sich
d valeriana. iii. 3. es sia donat a beure al pa
cient endeu etantost sentira moure lo fer
ro enlo loch. e si es prop la pell tantost exis
ta aquell dia o aquella nit. Altre. Pre
moradux vert. 1. 4. rells d canies mig 4
caps de luerts verds qtre. e picar los bas
be decotinēt q serā lauats. such d fulles d
sanch. iii. 3. farina de forment passada. ii.
3. e sien fet empastre. Altre de Binus p
traure los ossos infixos e altres coses sem
blants. Pre lauare e mell de cascui. v. 3. vis
querci. iii. 3. armoniach dissolut en ay gua
de senigrech. ii. 3. oli antich tant com ns au
ra menester. sien picades les coses q serān
per apicar e sien fet empastre e es maranel
los. Altre de Binus. Pre ceba deliri cui
ta ab melle vinagre molleda de leuat mell
e grex e sia tot pleguat encorporat. e quāt
volras que atragna ferro siay applicada
caramida poluorizada e sia posat sobre lo
loch. Altre del Binus. pre armoniach
1. 3. gladiolus q es la bona. 1. 3. galbanum
cera. de cascui miga. 3. oli antich. 1. 3. sia amo
lit lo galbanum ab vinagre e sia posat de
sobre. Altre posafelles toses. Cintiles al
gunha dit dila salamandra crua sies pica
da e posada sobre lo loch. tāu les sagestes
et totes les altres coses. e acomater fallo e
stelio. e son especies le lacerts. Ifidelis
posa q la despuladela serpet asoles atrau
tores les coses infixes ala carn e ab grex fa
acomater. Lo Albert din della aguila
que quāt es picada e posada sobre lo loch

atran les espines etotes les coses infixes, e din q sia aguila d mar, e quan es fet empastre dilles velles no salades atrau les sages, tes dles, profundes parts del cors. E diu Si delis que la fenta dela oca posada de sobre atrau lo ferro o lo fust. Lo Guicenna posa que lo ostracum que es specia de charagol de mar attrau les espines e les estes, les fixes posat de sobre. Biu mes que loli mach purpureo attrau los ossos e les altres coses. E din que totes les sordicies atrahen los florones e les espines. Lo rasis diu que lo cancer daygua dolça picat e posat d sobre atrau les sagetes e les astelles e altres coses. Lo Hiranus elo Contesti dien acomatex e din que la aristologia ro dona atrau totes coses quant es fet empastre abla sua herba cuya. Lo Albert diu que lo fel dell bou mesclat ab mel trau les espines. Lo Contesti posa que lo semet del lolium si es pastat e posat sobre lo loch que atrau les espines e canyes e fust fixes. E diu dela tremetina q atrau deles parts inferiors ales exteriors. Lo Guilem de varinguana diu que ell sap per expericcia que la mirra posada d sobre atrau del cors totes les coses infixes.

Capi. ix. de cremadura d foch.

A la combustio del foch seguen dolor e vertigines. Bolor p la mala complexio. Vertigines per que la caliditat ignea q subitamente atrau humiditats aquoses desus la pell. les qls per la espessitud della pell no podent exir de fora romanen en aquell loch matex e fan vertigines e inflaciós aquoses e apostemas mals. En aquesta curacio tens tres intencions. La primera es prohibir la vertigine. La segona es curar les vertigines feutes. La tercera es remoure la excoriacio. La primera intencio es complida ab coses fredes molt domestiques, e per aco din Rasis. Dren draps infusos en aygua ros e refredats sobre neu o en altra manera e

sian posats de sobre, e ajustay questi bi au ra algun gran apostema q sia feta sagnia della part contraria. Lo regiment dli sia fret e sia subtiliat, e si es menester sia feta evacuacio. Lo Guicenna din axi. Dren rouells do d'batuts ab oli rosat e sian posats sobre lo loch, car remou la dolor. Altre per acomatex. Dren fulles de malnes e de bledes roses lenties de cascui. AD. sia ciut ab aygua dolga e oli rosat e si es fet empastre. Altre de Guicenna. Dren boli armini ab vinagre e terra segillata litarge ce rusa aygua de endimia solatrum. E din q valen a prohibir les vertigines. Lo Elias bas comenda molt la aygua deles olives posades desus. Lo Thederich loba que tot lo membre sia lauat ab vinagre. Lo Galien diu que lo cerot de cera e de oli rosat lauat e val molt, e acomatex en forma d vnguent. Lo Roger diu que lo oli lauat sia posat sobre lo loch, e lo lart ab fulles de sanch sia posat de sobre. Los quatre mestres posen aquest vnguent. Dren vnguent populeo. ii. 3. esia mesclat ab ellrouels de ouis esia posat d sobre, e si per aquestes no es remoguda la dolor manen alguns que ells sia ajustat un poch de opí e sera remoguda la dolor. Lo Guilem din q aco val dren oli rosat. iii. 3. cera. ii. 3. sia dissoluta la cera ab lolii e sia lauat del foch e siay applicat poliora de cerusa tanta com nja au ra menester, e sia bi applicats dos blachs dous e sia encorporat. Altre de Guilem. Dren oli rosat. iii. 3. vnguent populeon. ii. 3. blanch dous tres canfora una pocha ce rusa lauada. i. 3. aygua ros. ii. 3. sia tot perfetament encorpata e sia posat sobre lo loch. Altre experiment de mestre thomas. pie siche de endimio e de verga de pastor e de plantage de cascui. i. 3. oli de carabaces oli violat oli de hemisferi de cascui. ii. 3. cera. ii. 3. emiga, boli armini terra segillata de cascui. ii. 3. sia dissoluta la cera e lolii e siay ajustat lo siche e apres los polidores e sia fet vnguent. Altre per acomatex. Re sandaliorum alborum trubeorum e citrinorum ann. 3. f. ceruse plumbi. 3. i. thymolee que est terra que reperitur in aqua existente sub rota fabriom. 3. f. olei de cuiusbita olei rosarii

an. 3. iii. cere. 3. iii. et fiat vnguentum. ¶ Altre per acomater. Prend tres fulls deura e sien posades en les brases e siay posada vna part de lard. e aixi siay posada successivament posat e leuat les dites fulls al foch fins arant que lo lard se fona. e aqüell lard sia ben guardat e colit. e quant sera menys siestian posat dell dit gret o lard sobre lo loch. e es molt bo. ¶ E deuen notar que toutes aquestes medicines que conuenen alla combustio del foch si son algun tant agudes deuen esser lanades p raho della grada dolor essent en lo loch car s'no era lanades augmentarien la dolor. e perco deus lanar loli e la cera. ¶ E aco iudica Quicenna cō diu, que la merda sengi condita: ço es lanada vall. ¶ E erda sengi es lo litarge. ¶ La segona intencio es complida ab coses obrint les verigues. sien donques vbertes ab vna lata o ab altres coses abtes per obrir. ¶ La tercera intencio es complida ab aquestes coses domestiques exsiccants. vall donques per aco lo vnguent de calç segons amicena pren calç que sia lanada fet veguades. i. 3. cera blanca. i. 3. oli rosat. iii. 3. està fet vnguent. ¶ E nota que si lo temps es fret sia lanors fet ab oli dolius que es oli comu. ¶ Altres vnguent de calç segons Quic. pren calç ben lanada e ben passada. iii. 3. cera blanca oli rosat de cascui. i. 3. s'ch de bles des s'ch de cols de cascui mig. 3. e sian fet vnguent e fa marauellosa operacio. ¶ Ite segons lo Thomas fulls de estolopédria posades sobre lo loch e fa bona opacio. e la polmonaria e lo ceterach e lo melago e aquestes herbes per alguns doctos son anomades herbes de s'ch p tal cō marauellosamet valē. ¶ E acomater segons q̄ diu Rasis val vnguent blanch en lo qual ha blanachs dous e un poch de canfora. ¶ La femta dels coloms cremada en un drap de li ab oli rosat val molt segos diu Quicenna. ¶ E acomater d'ini que los porros ciutats en aygvalen molt si son posats sobre lo loch. ¶ E acomater la verdola ḡ ab farina de ordi e fulls de mirta. ¶ Lo Quicenna fa una gran composicio dela femta del boni e dela escorça d'pi e d'litarge e d'cerusa e bosi armi e calç lanada e de thunia e d'plom cremat e de estoria ferri e de canfora encorpore.

ratab oli rosate moll o gret de cromo. e diu que aco es experimètat en loch ont no ha molta caliditat. e si les ulceres son malignes sian curades ab cura deles ulceres malignes.

Lapi. g. d'cremadura d'aygua

B Pertant com aquesta cura differex poch abla cura del crement del foch. perco jo po fare les receptes breus. ¶ En lo principi donques quant a la primera intencio conuenen aquestes coses segons Quicenna. Prend san dils. i. 3. canfora. i. 3. aygros tanta com n'ha baura menester. e sia posat sobre lo loch. e no sia lerat apugnar. ¶ Es una pessa de drap de li banyada ab aygua freda e posada sobre lo loch e no lexa veriguar lo loch. ¶ Alguns hi posen aygua de olives. ¶ En la segona intencio sié vbertes les verigues segons que desins es estat dit. ¶ En la tercera intencio val lo vnguent de calç. e lo medicament de femta de coloms es marauellos. ¶ Los porros ciutats posats desins lo loch. ¶ En les altres coses sia recorregut al capitol de combustio de foch.

Lapitol vns de a quells que son sufucats en fum o en aygua.

D Er tāt com aquest parlar es ptanyant all sermo dela combustio d'foch. p'co jo fare mencio de aquells que son suffocats per foch o per aygua. parlant poch. car en aco jo atrop poques coses per los doctos. ¶ Si algun doquier sera acabuçat en aygua e aura begut violentinent dien los doctos que aqüell tal sia pensat per los peus cap per avall. p'co que la aygua pugua exir per la bocha. apres de aco dien les doctos que sia guar

garhat vinagre ab decoccio d' pebre. è mes quant per alguns dies begua de decoccio de ciuros. Si algun sera dissolut en fum si aquell tal escumara. ço es que faça escuma per la bocha noy ha niguavia dia vîda de aquells segons es manifest. empero si no fa escuma lanois deu guargarçar oli violat ab decoccio de foment, e menge viandes caldes punynts.

L'apitol dotze de flux de sanch e dels pronostichs dell.

Lo flux de sanch es causat en tres maneres. Primerament com los orificis deles venes se obren. Segonament perço com les venes son trencades e aço en dues maneres. ço es o per causa corporal així com es humor corrodèt o per causa extrínseca segons apar. Tercerament es causat flux de sanch per via d' infusió deles venes o deles arteries. Et aquest flux de sanch algunes veguades es d' les venes. altres veguades es d' eles arteries. Si es d' les arteries es ab salt e es subtil erubicuda e si hi ha reposada més e es grossa e declina a negros lanois bix de lavaena. Et lo flux de sanch delles arteries es mes perillós. Primerament per rabo dels spits ali contenguts. Segonament per rabo del mouiment qui es en ella lo qual prohibeix consolidar lo loch segons apar. Et algunes de veguades en lo flux de la sanch es estreta la part superior e no la inferior e la uos es engendrat vna apostema que se anomena emborisma o mater sanguinis q' es tot vna cosa. Et lo flux de sanch es diversificat dels membres. car algunes vegades es molt: altres poch. Exemple del primer es així com del fetge e dela frèxura. Et exemple del segon es així com della vèrigna e dela matrïx. Et lo molt flux de sanch en alguns es perillós. així com es en lo pulmo e es cosa manifesta. e no sols lo molt mes encare lo poch es pillos en lo pulmo. e aço per lo continu mouiment. Et en algunes

membres si lo flux es molt es timorós. e si es poch no es timorós així com es en lo fetge. Et en alguns si lo flux es poch e continua es perillós així com en la vèrigna e en la matrïx e en los ronyons. Et aximatz lo flux poch deles arteries enles venes deles mans e dels peus e timorós. car segons les de mes veguades segoos d' un' unicenna mata. e jo ho he vist per experientia. Et si en lo flux de sanch es dene espasme es mal car es de in anicio e es pigor d' tots. E si li sobre ve sanglot es mortal. car arguet gran enaciacio. e alienacio e permisió de rabo que es frenesia son mals. car arguen que los spirits animals son molt enaciats e çò es mal.

L'apitol. xiiij. dela cura del flux de la sanch

Mla curacio del flux dia s'ach es menester que sia retenguda apres que sia curada la mafria si ni aura. e no es possible en aquells en lo qual la causa es fixa o antecedent així com es corrompent e semblants que sia retenguda. sino que la causa sia remoguda. Es doncs menester que la corrosio o putrefacció sia remoguda o alguna altra causa si altra ni ha. Et nota que segons un' unicenna q' les causes restrenyents la sanch són tres. car algunes son dinertintes. altres refrenants. e altres són locals. Et les causes dinertintes algunes son enauants: altres no. Els enauacions son quant es feta sagnia del coestat contrari e per tal que la materia sia dinertida sia feta la sagnia estreta. e en ninguna manera no sia feta ample. Et sens enauacions son quant son posades vèrtes caldes o ligacions o tricacions són fetes. Les causes refrenants són ingrossants la sanch. així com son lentes: aros: gingols: condons. e tots los fruites fríptiques. los q'ls en los fueros de vèstre connenen. Algunes coses refrenants son stupefactius. així com es la aygua freda lancada entom

dello loch , e totes coses fredes exsessiuas; met. E aximatex lo sincopis pla retracció della sanch refreda tot lo cors e remou lo flux. ¶ Les causes locals son moltes segós d'auic, empero jo posare algües eno totes ebastara. ¶ La primera manera es aqsta en loch ont no ha pdicio d' carn, çoes q sié presos los labis ables mäe sié cosits profundament apres sia posat de sobre poluo rarestrictiuas e constrictiuas, apres sian posades de sobre estopades : banyades ab blach douis, enlo qual sien infuses les poluores dites, apres sia degudament liguat. ¶ Que a questa manera sia bona es cosa manifestacar p aquesta manera son vñits los labis e es infringidat lo loch ables esto pades . E lo Galien , e lo Quicenna , e lo thederich ho consenten de aquesta manera. ¶ La segona manera es complida per bucellacions fetes de pels d' lebra en blach douis e poluores cõstrictiuas les qualls se randites enla fi del capitol e sia posat en lo loch, ço es enla vena o enla arteria estré yen donques la sanch, car oppilen lo loch per la qual opilació es prohibit lo flux d'la sanch. ¶ Lo tercer medo es fet per trucació dela vena, e aquesta manera es conuenient ales venes profunes, lo qual modo es cõplit per abcissio de tota la vena, car la vna part sen torna de part de dintre enla carn e es amaguada e cuberta per les parts soz biejacentes: axi cõ es la carn, e sobre lo loch siaposada dela poluora dita desus la rece pra dela qual sera tantost posada e sien bi posades les stopades , e sien ligades sobre lo loch. ¶ Lo quart modo es aquellque es fet per liguacio dela vena: o es fet de aquesta manera, ço es sia escorizada la vena e ab un vncisia treta, apres sia fort liguada ab un fil de seda aps siay posat lo medicamēt encarnatiu de sobre. ¶ E nota que del fetge en avall de^o liguar la vena ala part superior, e del fetge en amunt deus liguar la part inferio, della vena. E generalmēt te dich que tostemp sia liguada la part d'lla vena en vers lo ferge. ¶ La quinta manera es feta p adustio la qual manera es conuenient ales venes vberites per corossio, e es cõplida ab ferro calt o ab medicina aduertia, la qual abla caliditat te stipticitar,

axi com es lo calcañtum que es lo vedriole e aveguades si posa cremat: aveguades no. E no sia fet ab calçcar no ha stipticitar, e perço la sua estara cau mes prest que les al tres. E guarda que no cuytes en remoure la stara car seria causat maior flux e nouell pigoz que lo primer: per rabo della maior dilatacio dela vena. E perço din auic, que an manat que fos feta la calterizacio ab ferro fortinēt calt, e q fos feta molt profū p tal q faça la estara profuda la q̄l estara profuda no cau facilmet, e pçō lo thederic, loa en aco arsenich sublimat, car fa la stara grossa e profunda e durable. ¶ E notat aco alguns documēts son necessariis enlo flux dela sanch. ¶ Lo primer es de Galien, en lo sinch dela tarapentica dient q entot flux de sanch tantost enlo principi hi sia posat lo dit enlo orifici della vena refermant se sobre la naffra e suaument premēt e sens dolor ensemps derenint la sanch e coagularas aquella e axi la detindras. ¶ Lo segon es que apres della apposicio delles poluores constrictiuas en tot flux sien aplicades tres o quatre stopades infuses abvinaigre e ayuna e premudes apres sien posades sobre lo loch e sia lignat. ¶ Lo tercer es dela lignadura que sia lignat ab vna bena de drap e sian bidonades quatre revolucions estrenyēt sobre lo loch e sobre la naffra, apa proceyras relaxant apoch apoch enles circumferencies. E de aquesta manera es repellida la materia he es constreta la vena segós din Auic. ¶ Lo quart es que lo mēbre sia situat segons que din galien e Quicenna. Si donques la sanch exira de part dedalt sia asituat alt. E si exira d'les parts devall sia asituat lo orifici e eleuat en alt, car no exira axi la sanch ne fluira p amunt com per avall segons es vist als considerats. ¶ Lo sinque es de Galien, e es que de tres o de quatre dies hoy sia remudat lo medicament, e quanbi sera mudat sian cantemēt remogudes les venes e les estopades. E si sera menester sien humectades e sié remogudes. E encare si es menester siay posat blach do^o ab oli rosat debatuts tot ple gat. ¶ Lo sisè documēt es q sien ràcats les vills dell paciēt o que estigua en loch escur per tal que no pugua veurre la sua sanch

Libre Primer

hemirar aquella ni pugua mirar coses roses ço es vermeles. e sia li dit tostems que ja no hix mes. e axi sia confortada la virtut natural per contraries imaginacions. **L**o derrer document es delles medicines constrictives. La primera deles quals es aquessa. **A**dren engens un part. seuer migra part sien mesclats e poliuorizats. e sien mesclat ab blanch de ous. apres sien bi posats pels d'lebra esia posat sobre la nassfra. **A**ltre de Bru e de Rasis. pren calc vina sanch de drago guix seuer ençens vedriols parts iguals e siē poliuorizats e sien encorporats ab blanchs de ous e tela d' aranya. **A**ltre de Aliuccenna e de tots. pren bolt armini sanch dedrago seuer cicotri sarco, colle parts iguals. e sian feta poliuora. e sia posada sobre lo loch. segons esta dit. **A**ltre de Aliabas. pren una gualla crema da e lanca la en vinagre e sia applicada de sobre. **L**o roger en totes aquestes poliuores applica consolda. **A**ltre del Bru e d' Aliuc. pren sarcocolle e dellos grans q estan dintres les pançes sumach spong de mar cremada lacert cremat soffre estorsa de plō goma dragant thutia tant de vn cō daltre parts iguals e sia feta d' tots poliuora e sia posada sobre lo loch ab blanch de o' e pels de lebra. **A**ltre de Galien. Rx. colcotar. 3. x. thuris minutis. 3. viii. aloes glutini sicci an. 3. iiiij. arçenici. 3. ii. gipsi. 3. x. puluerizent e cibellent e sien posades sobre lo loch car es maruellos. **A**ltre de Aliuc. e es experimentat pren calc vina vedriol que no sia cremat parts iguals pels de lebra ben mesnudament tallats e de aquests sia feta mixtio e sia posada sobre lo loch car maruellosa opacio fa. **E** nota q en aquestes coses fa molt e val molt lo modo dell obrar de mans e val mes que les medicines. **E** si ables mans tu sabras posar les poliuores dites no erraras. e fino les hi sabs posar no valra res. **E**s donques menester que en voler obrar aquesta poliuora que tu poses los dits sobre la vena o arteria: e ab la tremia que poses la poliuora sobre lo loch. e ab aquiel comprimaras lo loch enlo qual poses la poliuora e ab l'altra ma tornaras pendre della poliuora e posar las sobre lo loch. e axi faras fins atant que lo loch sia

ple de poliuora. **E**n aço jo ha trobe algunes coses simples p los doctors. **E** primer diu lo Albert q layqua freda es bona an a quell a qui hix sanch. **E** mes diu q la sanch de drago elo lambre estrenyen la sanch de tot loch. **E** diu mes que la tela de aranya que es teranyna estreny la sanch ela rasura delles cartes deles cabies que son los p gemins. e lo cuyro dela cremat e tots los ossos cremats e especialment de bou estrenyen la sanch. **E**aço mateix diu Aliuc. e diu que la sponge cremada estreny la sanch. **E** Biascoides diu que la poliuora dell rebarber ab pels del lebre e blach dou estrenyen la sanch. **E** diu mes que lo suic delles fulles dell porro tresplantat estrenyen la sanch. **L**o Contesti diu que lo pentafilon ela acassia que aquestes a tots lochs estrenyen la sanch. **F**idelis diu que vna ceba tallada e posada de sobre immedianamēt estrenyen lo flux dela sanch. **L**o Aliuc. posa que les fulles dela salvia e del sazer e de verga de pastor empastrades de sobre estrenyen lo flux della sanch. Les gualles cremades e paguades ab vinagre estrenyen la sanch. La cendra dell pergami cremat estrenyen la sanch. e los ossos cremats e la fenta d'li asse e la taranyna e lo guix e la sponge crema da estrenyen lo sanch. **L**o Galien diu q la cedra dela lenya estiptica estrenyen la sanch. **E** la calc no apaguada. etotes les species de vedriol estrenyen la sanch. **L**o Guile diu que lo saliandre torrat estrenyen la sanch elo alum de ploma segons lo Barthomen. ela terra segillata estrenyen la sanch. **E** nota que totes aquestes coses valen si la vena es vista. empero si la vena nos veu o que no pugnes atendre a ella: lauors de mon consell tu penderas vedriol e ostrempliar las ab alguna liquio freda o ab suic de taronges o de magranes e lāçar ne as de dintre car fa maruellosa estara. Guadaras empero los nīrūis e les altres coses per tal que no siē impedides en lur operacio. **P**er raho donques de aquella liquio penetrara la virtut dell. ço es de vedriol fins ala vena e fara estara sobre ella. **E** si aquestes coses no valen noy haré mey si no estrenyer les ab ferro foguetat e guardaras los nīrūis ço es que no siē cremats

Capitol. viiiij. de cura de flux de sanch per lo nas.

Er tant com desus es estada feta
mencio de flux de sanch lo qual es
en tres maneres. car la sanch o ella
bit p q la vena es tallada: o p causa corporal
so p corrossio: o p putrefaccio: o pco com
lo orifici delles venes es vbert. e de aqueist
no es feta mencio. e perco es feta axi men-
cio de flux de sanch del nas. **L**o flux de
sanch dell nas o es fet per causa primitiva
oper causa intrinseca. si es fet p causa pri-
mitiva tosteps deu esser estret. si es p causa
intrinseca: o ell es degudament fet; e lanoris
nos deu essrenyer. o es sintomatich: e la-
nos den esser estret. **L**a poluora p restre-
nyer della sanch dell nas es aquesta. pren
aloes gualles polts volatil de moli ençes
sanch de drago aliu zincari de cascun mig
z. sien picades e passades totes pleguades
e sien posades en blanch de ous o ab such
desolatrí o deplâtage e ab tentes depels
delebra sia aplicat enlo nas. **A**ltre pren
such de plantage sutge del forn e sien me-
scrats apres sien bi mesclats pels del lebra
e sia posat enlo nas e val molt. Alguns po-
sen tot aço sobre lo front. alguns epicime
los testicols ab vinagre fortissim o ab ayg
freda. e posar las mans e los pens en ayg
freda val molt. **L**o Sarapio e lo Rasis
dien que si la fenta del asse e del rosi e dell
porch son cremades e aps son posades ab
blanch de ous val molt. e si no es cremat
ta ben val. e es experimétar. **M**es la feta
el bon secca e poluerizada si es buffada p
lo nas e val molt e remou lo flux. **I**fides
llo posa q si les plomes d gallina so crema-
des apres feta la poluera e de aquella pol-
uera es buffada enlo nas restreny lo flux
della sanch. **R**asis diu q la cendra d la g
nota cremada e ab vinagre posada en lo
nas estreny tot flux de sanch dell nas dell
qual se vullia loch q isquia. **S**arapio diu
que si una herba que se diu canda equina
es posada enlo nas estreny la sanch. **I**fb
delis posa q silama dell pacient es vim-
plata de una herba que ha nom sanguinaria
q encotinent restreny lo flux de sanch. e q

guns dien que la sanguinaria es la virga
pastoris. e algunos dien que es la virga pa-
storis. axi co es lo Guile de varenguana e
lo guilemen jenones diu que es la correcola
la qual val molt ala vista. **C**assil felix
e fidelis enlo propri capitol han dit que la
sanch del home cremada si es bufada enlo
nas o en altra manera artificialment es po-
sada estreny lo flux della sanch e es experi-
mentat. **L**o rolla diu q aquesta sanch es
posada en loch de momia quāt nos pot
bauer momia. **I**tem nota que aquel
lescoses q son fredes embròcades sobre lo
frót estreny. e aximatex aqüelles q so stiptis
qs stréyen. E pco lo gerald d solo ha ppo
sta aquesta medicina o recepta. pren such
de plantage aygua ros de cascui. i. quart:
e mig vinagre. i. z. blanch dedos ous ter-
ra segillata o argila. i. qrt. sia tot mesclar
e sien fet empastre algun tāt liquid e sia po-
sat sobre lo frót. e si hi baura necessitat sia
mesclar algun poch de opis car estreny lo
flux. **I**tem si lo corall es infus en aygua
de plantage o en such delle q lo corall sia
vermelle e que sia posat en lo nas val molt.
Item sia estret lo flux della sanch d lo nas
ab coses calterizants: go es asaber ab calç
viua: empo aço es molt perillós. **E**xima-
tex es estret lo flux della sanch ab coses dis-
uertints axi co es sagnia diuertiua e estre-
ta. o ab ventoses posades sobre lo fetge o
sobre la melça segos la necessitat. e vse cos-
ses inspisants la sanch axi com es ayg fre-
da: vi de magranes e aygua de berberis
sumach. e ab viandes condites o confites
ab agras o coses açeroses e such de limōs.
o d taronges e vse lenties e moltes altres
coses.

Capitol. xv. de emborismate: Fundacion

Der tant co lo Guile ha fet me-
cio de emborisma enlo ha po-
sada la cura. perco incidental
met jo pos la cura p tal q la
opacio o curacio del flux dlla
sach sia mes aplida emes pfe-
ta. En aqusta cura sia pmerament feta la sag-
nia e altres diuersios abyertos elegacions

Libre Primer

e enbroncaciones o baixys ab vinagre e so/ bre lo loch sia posat aquest empastre. pren rosses balausties estores de magrana san dils poliuora de murtos sarcocolle seuer. d cascui. i. 3. sia tot cuylat ay guia ros e abuin e sia cofegit ab ay guia ros o ab blach d o/ e sia posat sobre lo loch e ab plomasols de stopa sia fort liguat sobre lo loch. e siarez mudat lo medicament de tres en tres di/ es. Si ab aquestes rals medicines es cirrat es bon. e si no es curat en aquesta ma nera: laus es menester que sia tallat aquil tal apostema. Empero lo albucassz. oin en lo capitol consemblat en aquest q la seccio co es la tallament sobre aquella es perillosa e en special en lo anguonal e en les areles. Es menester que en aquesta cura sia esquinat lo ferro tant com sera possible. e aco per amordoles venes grans que passen p aquell loch segons es vist en la anthomia. Lo modo d curar aquist tal apa per incisio e especialmet quant bi sera necessari. e la nos es menester que sia tallada la pell per larch. apres ables vngles obriras aquella vbutura fins atat que vejes la vena. e descobiras aquilla. apres metras deus della vena una gulla ab fil e fer las penetrar a laltra part e estrenyaras la ab fil doble. e aco faras en dos lochs. e apres punyras lo loch qui es entre los dos puntes. per tal q sia solut lo apa fet per lo exir dela sanch. aps administraras coses q engedre la podridura fins atat q cayge los liguanets. aps curaras lo loch ab polueres e vnguetz e altres coses conuenientz en aco fins atat q sia sanat. Encare que aquestes coses sien veres segos q ba posat lo. Binus. empero podem obseruar altre manera si volen car feta la incisio en lo emborisma podem posar les polueres deus dites. e en special les polueres fetes de calç e de vedriol e de pels de lebre segons he dit. e a mon judici compliria aquesta cura.

Fenesch lo quart tra tat dell primer libre

Comessa lo tractat sinc h
de ulceres en general.
Capitol primer della dif
finicio delles en general

Segons que dñ Galien. Ulcer es solucio de cõtinuitat feita en la carn en la qual havna o moltes intencions o disposicions enpatzans la consolidacio. delles quals segos dñ Aliac. sanies o podridura es engendrada. La predicta diffinicio es prou bona. ca la solucio de cõtinuitat es posat per nom general. les altres coses son posades p diferencia. En la carn es posat la adifferencia delos corruptos los quals ossos corruptos no so ulceres sino podridura. Les altres particules son posades a diferencia dles naffres. delles qual coses apar que les ulceres son tostamps compostes: e les naffres son simples. Les ulceres son compostes disposicions de persi podents estar axi com sanies e podridura e molts altres: e les naffres no. La differencia douqs de aquies les ulceres son dites compostes. e en aquesta manera entenen les naffres son dites simples. Les species delles ulceres segons Aliabas en lo seten sermo della part primera del primer libre della disposicio real pñ les differencies potissimes d tres coses. Primerament delles son acabades e compostes. Segonament deles causes dela malitia. Terterament dels accidents. E per que breument digua diguam que de dues coses tan solament son pñs les species d les ulceres co es dles causes e dles accidentes deles causes son pñs algunes de vegades species de ulceres. car algunes d vegades dñ ulcera viroléta; ulcera corrosiva; cracosa; po-

drida; fistulosa; cauernosa, e moltes altres
Hels accidents son preses algunes especies de vlceres les quals algunes de veguades son trobades en los naffres engrau diminut, ço es vlcera discrassada; dolorosa; a/temnosa; contussa; ab carn superflua; abdu-
rica; ab corrupcio de os; ab verizes; vlcera d' difficultat consolidacio per propietat a nosaltres amaguada. Les causes de aquestes vlceres specialment son dues, so es saber antecedent e coniuncta. Les causes de aquelles q'so antecedents son malicia dels humors o molta quantitat dels podets corropre e corrodir les pticules del cors los q's humors son engendrats p' malicia de regimento o p' peccat de tot lo cors o per malicia de alguna pticula axi com es lo ferge o la melsa, Les causes coniuctes son malicia de complexio, so es mala complexio introdoyda en les particules vlcerades per les causes antecedents ja dites e deles naffres e exidures e deles pustules vertentes, car axi com della fomiga e del herpes se engendre vlcera corrosina, axi de carboncle se engendre vlcera fodiada, e dels apas profundes se engendre vlcera cauernosa. Lo galic en lo quart de tarapentica din q tres maneres de vlceres dissanables son vistes, ço es saber aq' la q'te la distractria subiectinamet en la carn o que es en la carn subiecta, L' altre p' primitat dela sanch influet, L' tercer es p' la quantitat, e en aquell mateix loch se segueix aco, aco es que algunes de veguades se seguir quies mesclen algunes deles pdictes disposicions o aveguades totes pleguades deles quals se fa moltes species de vlceres Encare q segos lo binus les causes primitives sien empo en lo primer adueniment rompet la carn no poden engendrar sanies encare q apres consecutivament bes puguer per tant co poden moure les causes antecedents e coniuctes Bin doncs lo auic, que les vlceras son engendradas deles naffres o deles exidures e deles pustules q' son vertentes, e encare q della naffra se faça vlcera: nūqua della vlcera sefa naffra. La solucion de continuitat feta en la carn q' fa sanies o podridura es nomenada vlcera: e en altra manera no. En no es feta la sanies per altra causa sino per que la

materia que finex al membre o que es en el cōtenguda nos pot convirtir en natura del membre per la sua debilitat per la qual cosa es engendrada sanies e es engendrada podridura, car aquell membre es debil, e als membres debils son tramesas totes les su perficitats de tot lo cors, per la qual cosa en podridura o virolencia es conviertida. Arimatex es engendrada sanies per los vnguenta o medicines essents de complexio calda e humida, axi com son les medicines maturatives, car la putrefacció o sanies es engendrada per calde e humit segos per aristotil se demostra en lo quart deles metathaires, e arimatex p' la cosa vnciuosa car la cosa vnciuosa o humida no pot esser regida per natura, e p' co es engendrada la sanies. E per aco apar que la sanies es humiditat alterada e putrida engendrada o la sanch o dela carn cōtricta so es castada. Segons galie en lo sinque deles farmacis simples tenim de tres maneres de alteracio. La una es feta p' la calor natural en la materia nutrimental loable, L' altre es feta per la calor estranya en la materia potrefactible, La tercera es feta p' la calor mesclada q' es estranya e natural en la materia mediocre. Segons la primera alteracio es engendrada la materia nutrimental Segos la segona es egendrada la sanies no loable Segos la tercera es engendrada la sanies loable E es dit esser feta dla sanch o dla carn castada o cōtrita. Daimeramet dela sanch, car din auic q la sanch venint alla superficia dela naffra per la debilitat del membre nos pot convirtir en natura del membre, per la qual cosa es engendrada la sanies. Impero deles altres humiditats als decorrents es engendrat lo pus e les sordicies. Dela carn contussa es engendrada sanies, car segons apar per auic, en lo tractat de contusso dicit q' concussum est necesse putrefieri et in sanie converti, q' vol dir que es cosa necessaria q' lo q' es contus q' siapodrit e conviertit en sanies, e p' co com aquelles coses no poden esser regides p' la calor natural son sorts meses ala estranya. Hora que la sanies es presa en dues maneres, La una propriamente e aquella es blanca e blana e igual, segos din auic, en lo tractat

Libre Primer

de exidures, per quinxa manera es feta blanca ja e estar declarat desus en lo loch are dit, e questa es feta per les membres, car per la lur accio es conuertit en tal matria. En altre manera es psasianies p tota humiditat fora natura alterada. E de aqua se diu que alguna es subtil, e altra grossa. La subtil es dita virus. La grossa es dita sordicies. Virulencia es supfinitat subtil de supfluitat de humors aquosos acquisita o engendrada della qual virulencia ne aué de dues maneres, so es calda e freda serosa e rubicuda. Sordicies es supfluitat grossa d'humiditat grosses engendrada, della qual n' a en tres maneres. La primera es spessa e inequal blaca e cogulada, e alguna es negre e aqua besuint vista altre es com feta cinerosa. La virulencia grossa ha menester exsiccacio. La virulencia abstercio, e perço din Galie en lo tercer dell engin de sanitat que totes les vlcieres encare q sien bones affreture de exsiccació e abstercio, car en elles ha alguna virulencia e alguna sordicia. Notat aço es posada la distincio de les vlcieres en aqua manera: so es q delles vlcieres aparêts algunes tenen profunditat algunes no.

Les vlcieres hanent profunditat se han d'aqua manera so es o q la carn d'elles exteri or es endurayda e lo orifici d'elles es axi co una cana, e lauos es dita fistola, o lo loch delles no es indurat, e axi es dit vlcera cauernosa. Lo Albucasius diu q tota na fra o apa q se entiqua es en velex e es feta vlcera e nos consolda e lança podridura tostèps enos estanca: lauos es dita fistola en qual se vol membre q sia. En altra maneres de vlcieres bi ha q han duricia en les parts supios e lo orifici no es indurat, e la uos son dites vlcieres obstracatas o nafres obstracates. Denieu notar q la fistola q no te sentimèt es mala e de difficult curacio, e tant com mes se alunya dell sentimento tant es de mes difficult la curacio, e quant mens se lunya tant es de mes facil cura, quasi volèt dir q tant co mes senttat es mes facil de curar, e tant com maiço senttat es de mes difficult curar. Belles fistoles donq's algunes so ygualls; e altres so

tortes e de aquelles alguna termesa fins al mirui e dol molt fort quan estocat. Lo fós della abla tenta, e p vètura es enpatxat lo membre en la sua opacio motiva, e algunes de veguades perue fins als, e en aquelles no es augmentada la ddloz. E a veguades va o termesa fins en alguna vena e lauosa la sanch que hi es negre. Algunes de veguades perue fins en alguna arteria, e lauosa la sanch es algú rat declinat a blaca q es dita subalbida. Nota ben aquest senyal car q la fistola termene en la carn hi la humiditat grossa, e quan termene al ligament hi la humiditat subtil. La causa d'aquelles es aguda, perso com les humiditats venintz all profunde dela vlcera o dela fistola, si termene en la carn so molt grosses per causa dela raritat dels poros, e pco la sanies es egredada grossa, e les humiditats venintz als orificis dels ossos so subtils p tant co los lurs poros so subtils e estreyts pso la sanies q si engredara sera subtil, pso pco lo q quan la vlcera termene en lo mes espes: aquella humiditat que hi es mes subtil, e quan termene en lo mes rau la humiditat q hi es mes spessa. En les fistoles algunes de veguades bi ha moltes vbertures o orificis, e lauos d'una hom si es una fistola o si son moltes fistoles. Algunes de veguades lo orifici es vn e les o canitats son diverses o de diverses terminacions, e tot aço conexeras p la diversitat dela substàcia dela sanies e della color del la, car si la sanies tota de una mateixa substàcia e de una mateixa color: lauos la fistola es una o termene en un mateix loch o en semblat. Si es de diverses colors la virus lecia que hi so es q sia blaca e groga so es citrina: lauos la fistola es ab diverses terminacions. La canla per q la sanies q hi dels ossos e dels ligamets e dels cartilages es citrina, es perço com les humiditats que hi en dels ossos e dels ligamets son subtils e per seguit coleriques, car les grosses no poden exir per causa dela densitat dels poros, perço donq's la sanies engendrada en ell sera citrina, e aquella q es engendrada en la vlcera q termene en la carn es blaca, pco co les humiditats q

biren della carn son blanques e grosses p
rabo della raritat dels poros. E diu mes
que deles ulceres algunes son doloroses e
altres son pauidades de dolor. E axi diren
que la ulcera dolorosa es ulcera en la qual
es sentida o trobada sensibilitat de algu
na cosa contraria e de aço apar quina co
sa es ulcerano dolorosa. E mes se diu que
algunes son aposes e algunes son priua
des de apostema. Ulcera aposa es ulce
ra en la qual ha tumor part natura eng
dra de algun humor. E d' aquestes ulceres
algunes son mundes altres no. E dels q
no son mundes q son dites inmundes. Al
gunes son sordides e altres no. E deles ul
ceres sordides algunes son podrides altres no. La ulcera sordida e podrida es dita
ulcera que per la sua malicia podre lo me
bre lexant viscositat o carn molla dela qll
es eleuat fum podrit e cadaueros. E deles
ulceres algunes son corrosives e ambula
tives. Ulcera corrosiva o ambulativa es
dita ulcera que p la sua malicia e acuitat
lançant virulencia mortificant los mem
bres consumex equausta. E deles ulceres
algunes son molles e algunes son caldes:
altres fredes. E les molles son aquelles
que fan caire los cabels pertant com per
rabo dela lur humiditat es cansada podri
dura per la qual cosa cayen los cabels. e
perco dien que les ulceres molles son aquelles
que enles quals la carn tira alguna laxitat
e mollesa e en la superflua: mollesa es pro
hibida la generacio dels pels segos es mo
strat per Galien en lo segon libre de com
pletions. Quines son les ulceres caldes ni
les fredes es manifest. E diu se que deles
ulceres algunes son podrides e altres son
corrosives e altres ambulatives. E no
ta que la putrefacció es sens la corrosio: e
si son ab dues laus ab dues seran ambu
latives: e per ventura corrompents aquelles
que a alles seran còtinuades per
la lur acuitat sens putrefacció e no es ab
elles febie empero quant se multiplica la
ambulacio e la putrefacció no es separa
da delles la febie. Encare que aq pogues
bauer dupte. e es aquest q es si lo humor
colerich tansolament peccant en quàtitat
si pot fer febie la solucio d'la qual es agu

da per lo gentille per lo Thomas d' guar
bo en lo segon sobre lo de differencis febri
um. Encare que tants doctos com hi ba
aguts tantes opinions ni ba agudas e re
sponses. Empero deuen notar que dif
ferencia es entre ulcera podrida: e ulcera
ambulativa e ulcera corrosiva. Lo que po
dre es aquella cosa que corromp los spis
rits que son en lo membre e la complexio de
aquel. E laus les humitudats de aquel
membre no son regides e podre se lo me
bre e de aço apar quina cosa es putrefac
cio. Corrompent o corrodent es dita aquella
cosa que per la acuitat quete resoll les
humitudats del membre en tall manera q
per la resolucio del membre es aminiada
dela substancia dela carn. e ulcera aquell.
Empero aquella cosa que es feta p am
bulacio en lo membre es per la sua acuitat
e subtilitat per la qual ambula en los me
bres en tal manera que fa venir separacio
en la continuitat de aquell en molt nobre:
Estiu inordinat e d' pocha quantitat en
guna de aquelles solucions de còtinuitat
per si es manifesta. E perco en la pream
bulacio en lo nombre noy ha solucio de cò
tinuitat manifesta: sino insensible e am
guada: e tal solucio de continuitat fa aquella
cosa que mordica e fa pruig. Empero
en la corrosio ha solucio d' continuitat ma
nifesta e sensible. e perco notable q quant
lo humor es mordicatu e de molta subtili
tat laus es fet a ambulacio en lo membre
sens corrosio. dela qual cosa apar la diffe
renzia entre la ulcera podrida e corrosiva
e preambulativa. Empero deuen notar q
tota ulcera corrosiva es preambulativa e
no per lo contrari: q es q tota preambula
tiva sia corrosiva. E aço apar de intensio
de febie en lo capitold formiga en lo qual
d' q hi ba algunes species de formiges q
son tansolament ambulatives. e algunes
que son ambulatives e corrosives. Puis
es estada feta mencio deles species delles
ulceres: are es menester fer mencio dela ma
lignantat deles. Les ulceres dures que co
mençen a declinar a verdor e a negros son
males. Car per alo arguin mortificacio
dela calor natural: e perco podem arguir
mal. Les ulceres fredes son molles e blan

ques e reposen ab medicines caldes. Car ab aquelles los es donat adiuatori. Les vlceres caldes son declinant a rojor e delit ten se ab coses fredes e prenen adiuatori d'aqüelles. Car segons Galien en lo segò del regni tota inmoderada distractria es anigmentada p son senblant e es remediada p coses e ella contraries. Quant ales vlceres males es accompanyat la color dell cos mala. aixi com es blanch e color de plò e citrinitat lauós aquella cosa tal sera significacio sobre la mala complexio della sàch de aquell. Com aquella tal proue en la superficies deles vlceres nos pot conuertir en carn e conuertir se en sanies per la qual cosa es de difficultat consolidacio. eaquel les vlceres que han lo basis amplia en lo membre les superfluitats e humos de que so engendrades son agut. e aquelles tals son abtes p la lur acuitat fer pruiga en lo loch. A aquelles vlcere que han lo basis amplia en lo membre los humos: de que son fetes son grosses e blanques e les complexions de aquells son fredes e son sens pruiga. Les vlceres engendrades per successione de malalties ço es que son engendra des per viam crisis son males. Car natura tremet alii tot lo restant dela materia que feya la primera malaltia. Aiximatec les vlceres enles quals cayen los peis son males. Car per alo arguin molta humiditat laqual no es regió a per natura: e perçó se podrexe cayn los peis. Ediu que en lo segon deles pronostichs en lo capitol de senyals de mort. que alguns han apostemas e vlceres leugeres. e es destroyda la causa delles morien: aço es ver dels apostemas fets per viam crisis. Car com els se dimisnueren es destroyda la causa dels emoren. Car la materia que era tramesta de part defore corre ales part de dintre e regr los membres interios per la qual cosa morien. Com tu veuras que les vlceres lançen e immediadament se disseguen arguiras la mort aquest dos eanons e pronostichs a parens per Galien en lo segon dels pronostich. Deles vlceres malignes algunes son de difficultat consolidacio: e son aquelles que es deuenen al cos ple de superfluitats malignes: o de mal regimient e corrupte.

Les vlceres que seguiran ales pustules males son males. Car aquella materia es mala e verinosa. E nota que la pustule faccio e ambulacio arguixen malignitat deles vlceres. La qual cosa apar p les causes dites com he posada diferencia entre aquestes e ali sia legit e mirat. Les millos significacions significants sobre la disposicio deles vlceres son guant en la successio deles se engendra les sanies blanca. La causa es perçó com aquella tall nos engendra sino per operacio de natura. E perçó es bona cosa senyal que natura se nyoreja aquella materia que ve ali en aqil loch. Per quina causa la sanies es blanca es cosa manifesta per Galien en lo segon dels pronostichs en lo derrer coment e ja es dit desus. E perçó aqil no sera dit. Lo Anicenna vol amostrar anofaltres dñes coses en aquella part en la qual diu que les vlceres que fan es deuenir spasme es una cosa que son timoroses per rabo de la malicia e pessimitat delles e no res més nos vol mostrar que son timoroses e sospitoses per rabo dels membres en queson fetes tals vlceres. Les vlceres timoroses e sospitoses per la malicia e pessimitat delles sou les vlceres podrides e estrofuleos corrosives e crancoses. Les vlceres algemorati ço es de aquell filosof que tals vlceres curaua e aqüelles que corrent al camí. Les vlceres males e molestes per rabo dels membres en que son: son les vlceres q son feres en los membres en los quals es alta es deuenir spasme o permittio de rabo que es frenesia o algun altre accident mal per lo qual es de temor de mort: aixi co son les vlceres feres en los membres nerviosos: aixi co son les parts anteriores e les posteriores en les altre parts nervioses aixi co son los lacerts e los caps de aquelles e en especial en la part posterior en la qual ha maior temor per rabo del maior nombre de nervis e de ligaments dels membres principals segons Aquic. Lo senyal quens amostra ens declara la significacio per la qual conuenen la bonitat e rectificacio de aquestes vlceres. La malicia e temor de mort en elles son dos. La una es pres de sania. Car quant en elles ha generacio d

santes e còtinuació de aquella e que sia lo
able es bon senyal: car es senyal q' aquell
les tals ulcères se rectifiuen e lauos no
ba temor de nighun accident. **L**o altre sen
yal es pres del apostema o dela tumor apa
rent en les parts propinquies ala ulcera car
quant en elles apar es bon senyal si es per
sement. **E**mpero quant en aquestes ul
cères no apar tumor sino que remané los
labis cru? e indigest e en les parts circum
stans tan poch no apar tumor abans los
labis se amostren des inflat lauos en aq
les tals ba tumor de spasme. **E**mpero si a
quella tumor apar e subitament des apar
aquella tumor o santes es senyal de spas
me o de permixtio de rabo o de mort. **P**er
la quall cosa pot aparer que si la tumor o
lasantes desaparen que aquella materia
va les parts interiores e no es regida p' na
tura dela qual cosa se seguexen les coses dits.
Empero si la santes apar bona eloable
es bon senyal: e senyal que la materia es
regida per natura e no va les parts inter
iores. e p' nos seguexen los accidents dits.
Saqueutes paraules son de ypocras en lo
singe dels ampborismes dient. **Q**uibus;
amor tumores in vulneribus apparèt no
valdespasinant vel insaniantur. **Q**ue vol
dir que en quall se vol naffra que hage tu
mor q' aquella tal naffra no causara spas
me o insania que es frenesia. **E**mpero si
ales dites naffres en que apar tumor aq
latal des apar subitament en alguns se se
gueten los accidents dits. **E**mpero aço se
deu entendre dels apostemas que venen
en los lochs nerviosos. **E**aço es ver sì la tu
mor no es molt gran. **E**aço es lo que diu
Galic. com diu si don ques la cosa no passa
ratotme. **L**ar si es de molta quantitat
no sols engendre apostema. mes encare se
escampa en los membres interiores e es fet
spasme. **E**ypocras en lo ampborisme al
legat dur no valde spasinant: que vol dir
que nos spasmé sonunt. **E** per la declara
cio miraras lo Galien en lo còment de a
quell ampborisme. **E** conseguentmet diu
Galic. que si les ulcères es deuenen en os
membres nerviosos es perilos d' flux d' sanch
es clar. **E** si es deuindra extencio en la pt

inferior co es en lamitat inferior: co es a
saber en lo mirach pertant com ell son mol
tes venes seguent se aquell flux de sanch.
Alguns dien que es deue flux d' sanch per
les part inferiors. **L**ar la materia que deu
flux ales parts exteriors val all ferge e als
budels. **E** perco es causat flux d' sanch. **E**
en aquest cas es temors o frenesia: e aço
es pertat com aquesta materia decorre all
seruill per los nriuis a ell termenants. **E**
perco se seguex frenesia. **E** sì la naffra es
deue en les part superiores: co es en los mem
bres spirituals es de tenbre que no es de
ningua pleuresis e saniositat q' es en pin
na. e consequentment sputum sanguinis q'
es escopir sanch e tot aço es declarat en lo
libre tercer. **E** aximatz es de tenbre de fre
nesia e totes aqüestes coses son manifestes:
e perco no les declare sino en aquesta ma
nera. **L**ar aquesta materia o ella te refug
gia les parts superiores e aixi es causat spas
me o frenesia. o ales parts inferiors. **E** aixi
es causat flux de vêtre. o ella te refugi ales
part medies e lauos causa escupir sanch o
pleuresis o saniositat en los pits que es dit
empima.

Sequex se are dela cònexensa
deles ulcères si son de facil o
de difficult curacio. **E** primera
ment dich que si en alguna ul
cera cauran los pels: e apres
toanen never que es bon sen
yal. **E** la causa es per que los pels o ca
bels no cayen sino per gran humiditat e
mala corrompent les relis dels pels. donz
ques silos pels never altra vegada argus
sim consompcio de aquella humiditat.
E nota que los cosos susscepti decura
cio deles ulcères son aquelles que son de
molt bona complexio e de p' q' les b' i' sit
tats superflues: e ab bona sanch e bona di
gestio e regimient: e tot aço es clar e d'altra
manera non clar. **E** les ulcères que son de
molta humiditat o de molta siccitat son d'
tarda curacio. e la causa es perco com la
molta humiditat p' ob.ber la generacio d'
la carn. e aximatz la molta siccitat: e p' q'
los cosos dels vels son d' difficult solidacio
b ii

Libre Primer

car la humiditat natural los de fa delia qual la carn es engendrada: e consequent los coses deles fadrins car tenen moltes humiditat superflues: E pergo los cosos dels ydropichs sis vlceres son de difficult cō solidacio. E enles dones pienyades les vlceres son de difficult consolidacio per causa dela retencio deles humiditat superflus: es que son les mestries. Aci seran are declarats alguns accidents los quals es deuenen ales vlceres. E primerament dich que moltes vegades son sanades les vlceres apres tornen en alo mater. E la causa per que tornen es pergo comes en elles engendrada la carn abans dela mundificacio. E com donques roman la superfluitat e no es ben euaciada es menester que lo loch secundariament siavert. E pergo Quicena hi es assignada vna segona causa e es aquesta co es que moltes vegades per alguna medicina fort exsiccant les humiditat deles vlceres que venen del profunde e are no venen ales parts deles vlceres aparen quasi mordes e pensen se que sien les vlceres quasi curades e sanades. axi com es deue enles fistoles. E pertat cō la malicia q es in primida enla carn o enlo membre no es remoguda abans romā ali e seguer se que p qual se vol causa leugeza a quelles parts que no eren humides se tomen obrir e fendre e torna la vlcera: axi com d primer: e per causa dela putrefacciō que fa separeles vnes parts deles altres e distingut aqlls entre elles la vna della laltra. E nota q en algunes vlceres es engendrada carn mala e en algunes no La carn mala es engendrada per approximacio d alguna medicina generatiua d carn abans dela mundificacio. E les vlceres q son antigues per la antiquitat peruenen a corruptio de os e no podem remoure ni curar aqlls vlceres fino que sien remogut aquellos corruptos: e es necessari que romangue la cicatrix cōcaua co es profunda. e es empobrisme de yopras enla sifena ptila dient axi. Ulcera quecumqz annua sunt necesse os amitti e cicatrices cōcaues fieri. q voll dir que quals se vol vlceres que son devn any es necessari que sia remogut os e q sia

feta la siccatrix profunda. La causa es signada del dit de yopras e es aquesta co es que los ossos soltenen los muscles: tia carn. e com los ossos son remoguts cayen los labis e laos es cosa necessaria que la cicatrix sia concava co es q romague profunda: e es assignada altre causa enles al tres vlceres car en loch de os segons que din Galien enlo tercer del regni es engendrat porus sarcoides: e apres que es engendrat ell se dissecat: e cō es desiccat roman la cicatrix cōcaua. E de aço apar q quant mes se remou delos tant la cicatrix romā maior segons se demostra enla fractura el craneū enla qual fractura son remoguts ossos. Les vlceres malencliques son aqlls les que hā la carn sclerotica indurida fins alos. e no son curades si aquella carn no es remoguda fins als ossos sans e laos la cicatrix roman cōcaua. Encare deuen notar que les vlceres son fetes de difficult cōsolidacio p causa dela debilitat dela virtut laquall no es sino p la mala cōplexio: laquall es instrument dela virtut. o per malicia dela sanch la qual malicia es dñ es maneres: co es a saber o per rabo dela qualitat o dela quātitat d aqlla e en qual se vol manera enpatxe la consolidacio: apco es cosa clara. Quant pecca en qualitat es conegut pla color della o p la color del cors blanca sendrosa groguia e citrina plūbea e lactea e d moltes altres e la disficio del fetge es mala. Quant pecca en quantitat es conegut pco cō molta sanch se ajusta enlo loch o poca per la qual cosa es enpedida la cōsolidacio. Nota que si la vlcera es clara e munda e aparalada a estara co es a cicatrix e nos cōsolida laos pots arguir q tot aço proue d poca sanch e les vlceres son de difficult cōsolidacio que son vlceres dures. La duricia deles quals apar enlos labis o prop de aquells. E axi mateix les vlceres que terminen e son fetes en lochs a ont terminen en grosses e amples e son de difficult consolidacio pertant com en aquell loch tostempas passen super fluistats les quals enpatxe la cōsolidacio E aximatex son de difficult cōsolidacio les vlceres q son ab os corrupta segons apar

Eximates les ulcères que se han d'aquesta manera que lo loch en que son es tenibos o negre o vert son de difficult còsolidació segons apar per les coses dites. E així maten les ulcères redones son de difficult còsolidació. e la causa es perçó com la consolidació es feta p' vnió de les parts e tant cò les parts mes disten tāt mens se vñixē com donq's en la figura redona les parts disten mes ço es que son mes lluny la una dela altra es vist que mens se degué vñir e així mes tard consolidar. E algunes ulcères son que maten los infants e aço per la molta dolor: la causa es p'co com los cosos dels infans son mes resolubles q' los cosos dels altres. E ar los spirits son mes subtils e mes resolubles: e perçó se segueix mes facilment de caymèt de virtut e mort.

Capitol segon de la cura de les ulcères en generall.

Sepies que totes les ulcères han menester exsiccacio alguna exceptat aquelles que son fetes ab atricio e contusió dels lacerts. E ar aqüelles tals segòs que primer es estat dites menester que primer sien mollificades e humectades. E en aquest canon p' Aquic téna posat nos es amostrat que la general indicació curativa de les ulcères es prefa dela exsiccacio. Bela quall cosa apar q' les medicines que deuen esser approximades ales ulcères en quant ulcères deuen esser seques. E la causa es per que en totes les ulcères es ajustada alguna humiditat laquall prohibet la consolidació. D'ertal donques que sia feta la còsolidació es menester dissequar aquella: della quall cosa apar que la principal intenció curativa de les ulcères es consolidar les parts dissolutes. E la segona intenció principal empontran principall es exsiccari lo loch encare que en la operació la primera intenció es exsiccari apres vñir car ala dissecació se segueix vñio. E encare que en totes les ulcères coç vinguèn les coses seques: no còuenen

aquelles tals per que remogné la mala còplexio essent enlos cos o enlo membre, mes pertant com remoué algun tant la humitat que es enla ulcera laquall prohibet la consolidació. E no induint en elles ma la complexio humida. E mpero així ha d'urbitació perçó com lo Aquic no ha dit q' totes les ulcères an menester abstercio alguna: així com ha dit exsiccacio com sia dit en lo principi del capitol. E es parlar de Galien en lo tercer del enginy desanitat p'rat com enles ulcères se engendré dues maneres d'humiditat. una subtil e altra grossa. La subtil ha menester exsiccacio e la grossa abstercio. E respondent all d'uprte dich q' lo Aquic ha dit que totes les ulcères an menester exsiccacio e no ha dit abstercio. E ar així lo Aquic parla de intenció vñiversal q' es presa dela ulcera enquant ulcera la q'll es solució de còtinuitat e are la exsiccacio es intenció mes generall queno la abstercio. E encare que enles ulcères se engendré aqüelles dues humidats en quāt aqüelles son humiditas superflues indiquen exsiccacio: ço es demostren que deuen esser exsiccades e no demostren esser abstergida sino la una de aqüestes e es cosa manifesta. E altre causa hiba es que lo Aquic per le intenció criteriu laquall es generalles solucions de còtinuitat p'raient solució de còtinuitat per naffra com per ulcera. p'rant donques cò la exsiccacio es còuenient ales naffres e ales ulcères segons apar per les coses dites. e la abstercio no es còuenient sino ales ulcères. D'ertal ell ha dit q' totes les ulcères han menester exsiccacio e no ha dit abstercio. E deuen notar q' lo Aquic a senyaladament ha dit que totes les ulcères han menester exsiccacio algua no sens causa ha dit alguna, car ell ho ha dit per q' nos amostras que les ulcères no han menester igual exsiccacio. car algunes an menester una exsiccacio e altres major: e altres menor. E aço segons que son varies e diuerses les complectiōs naturals dels membres, e segòs aço es necessaria major o menor exsiccacio segons es manifest. E circa aquella cosa que ha dita ço es exceptat aquelles que son fetes p' concussio

Libre Primer

Es cosa manifesta que tota vlcera en quāt
vlcera requer exsiccacio: mes ptat cō ales
vlceres es aiustada algunes de vegades
alguna dispositio axi cō are diriē cōcussio
pco diē que per raho de aquella que algunes
vegades reqr e algunes coses que son
cōtraries ales vlceres. Car les vlceres en
quant vlceres requeren exsiccacio: empero
en quāt ab elles es cōplicada cōcussio indi
que e reqrē bimectacio, car segons te lo
Galien enlo quart dela tarapentica. Om
ne concussū necesse ē pntrefieri e insaniem
cōverti, quo voldir que es necessari q tota
cosa concussa sia podrida e cōvertida en sa
ties. La putrefaccio e saniacio an esser fe
tes per humiditat. La segona causa per
ço com les causes mollificats e bimetrats
son molt sedatives de dolor e resolutives
dels humors cōcussos e castats, en lo loch
aquestes menester considerar en la contri
cio e stricio segons es estat considerat en
lo tractat de concussio. Axí apar com la
cōcussio es accident aiustat abla vlcera la
quall concussio iudica e requer coses con
traries ala vlcera aço es cosa manifesta.
Car souint se aiusta abla vlcera mala cō
plexio secca, e aquela denota que deu esser
remoguda tant com a cosa part natura o
contra natura. Car tota tal dispositio de
mostra q deu esser remoguda e no demo
stra aço sino per son contrari: e per conse
guent son algunes vlceres que denotē bu
mectacio empero no enquant vlceres mes
enquant ab elles es complicada aqlla tall
dispositio. En mes Quic, que affreture
de algunes altres disposicions, per laql co
sa deuen notar q ales vlceres algunes d ve
gades son aiustades sordides pla qual in
diué que la abstercio deu esser feta molt
fort. En la vlcera enla quall ha mala
cōplexio calda demostra que aquella deu
esser remoguda ab coses fredes e aquestes
intencions son intencions que no son con
traries ales vlceres les quals indicacions
son preses deles coses cōiunctes ables vi
ceres. De aquestes disposicions que son
cōiunctes ables vlceres algunes son que
ables vlceres se poden curar: axí com si ab
les vlceres se aiusta mala cōplexio calda

Jo la puch'remoure ab coses fredes edis
secar lo loch ab coses seques les coses fre
des e seques faran donques aquella cosa
Algunes altres son que no poden esser
remogudes ables vlceres abans es mene
ster que sien remogudes ab coses propria
ment remouents: axí com si abla vlcera se
aiusta flux de humoris. Car primerament
prohibiren lo flux dels humoris apres cura
ren la vlcera e de aço apar la exposicio del
test de Quic. E aiustay Quic q quant les
vlceres son mes profundes tant hā mene
ster major exsiccacio segons apar car en a
quell loch decorrē mes humiditats: e mes
que aquelles humiditats q son enlo pro
fundeden esser exsiccades: e aço no pot
esser fet sino ab medicines forts. Enca
re mes posa vnaltra regle enla qual deus
molt considerar: e es aquest que per ventu
ra es menester cosir lo loch perla qualco
sa deuen notar que sila naffra es ample e
no profuda: axí com si fossen separats los
muscles deles costelles q es a saber los su
periors e que les superfluitats no fossen
moltes lauos poden cosir car per raho de
la poca humiditat rost se encarna lo loche
jo bohe experimentat en lo capitoll en un
home qui hauia aqstes musculos separats
deles costelles. Empero atart es deu a
quest cas Empero si lo loch es estret en ni
guna manera no cosim e si naffre sera am
ple e profunda e la humiditat poca no de
cosir mes de acostar les parts la vna alal
tre e ab ligatura sia axí mantengut.
Nota que aqsta manera te fara mol
ta vtilitat en moltes vlceres. empero si en
aquest cas les humiditats fossen moltes
no sias agossat de encarnar sino ab caute
la per tal q la part superior nos encarnas
ela inferior no. Car lauos seria necessari
tallar los punts e obrir lo loch de nou, e de
uen notar que aquestes pleures son de aq
les en que ba poca perdicio de carn. Em
pero si hi auia molta perdicio nos posia fer
en ninguna manera bona encarnacio e con
sidera be aquestes coses. Mes de considerar
be si es necessari cosir o si es necessa
ri mantenir la vna part ab laltre. E dich
aço no sens causa car totes les coses q es

benefici ales vlceres nos poden escriure: e perço deus considerar moltes coses d' tu matre. E de saber que les medicines conuenients en aquestes vlceres profundes denen esser liquides q̄o es molles per tal q̄ milor pugnē penetrar en lo loch. E mestre Thomas de pisa feya tot aço ab aygues destillades. L ar ell posaua coses exsiccats en lo alenbi e distillauen e ab algua liquor de aquelles que a ell li pleya ell les posaua en lo loch. E alguns altres ati com es lo Binus fan bolir aquestes coses e posen aquella bollidura. E ab tot aço es mener que aquelles medicines sien vencents les humilitats essents en lo profunde de les vlceres: car de altre manera nos faya la tescicacio. E encare mes es necessari algunes de vegades que aquestes medicines sien mesclades ab alguna liquor per tall q̄ sien fetes mes vistoses e mes aderents all loch. E perço es mesclada la poluora ab treceab oli per tall que milor se aderesca all loch. E de aquesta manera les virtuts deles medicines son mes permanents e penetren all profunde deles vlceres milor penetrant non remanet donec perficiat sua operacionem. Et ergo necessarium aliquotiens permittere aliquid q̄ ipsam inspissaret: retineat licet ex ea sue operationis contrarum perueniat sicut quo oleo de balsamo admitemmus cerā. que vol dir que moltes de vegades es la medicina de molt fort operacio en permuntar la complexio. e per la sua subtilitat no romanç q̄o es no atura en lo loch fins atant que haje feta la sua operacio es donq̄s necessari algunes vegades mesclar alguna cosa q̄ la especiesta la retinga q̄o es sobre lo membre fins atant q̄ haje feta la sua opacio: encare q̄d aquella coes dela q̄ fa retenir e inspissar vng cosa contraria ala sua opacio ati co quant ab loli de balsam mesclam cera. E nota q̄ la liguadura segons din Anic. es feta p tres maneres dites en lo capitol de liguadura: e agino sera recapitulat. Es donques me

nester q̄ la liguadura no sia dolorosa mes deus començar en la part pacient en vers la part sana e de aquia auat proceyr ati co enles fractures. Aquesta tal liguadura co streny los meats e prohibeix que la materia no passa en lo loch. E mpero es mener que en aquestes operacions prohibeix q̄s la apacio tant com poras: car no es possible que ablo apostema sia curada la vlcera segons que estat dit en lo tractat de naffres. E sino es possible q̄ tu cures la vlcera sies occupat encurar lo apostema. E curaras aquil ab que sia tostems guarda da la vlcera. e curat lo apa: curaras la vlcera segons la necessitat della.

Dela cura dels vlceres.

Illa cura deles vlceres quese han de dir de hauer quatre intencions. Primera es ordenar la vida. La segona es cuar la materia antecedent. La tercera es rectificar les disposicions: q̄ es remoure los accidentes ab elles complicats. La quarta es corregir les altres disposicions. La primera intencio es coplida ab bones viandes e ab bon vi. les quals coses engendrē bona sanch dela qual cosa se seguir bona e presta generacio de carn. La segona intencio es coplida ab euacuacions e ab sagnia o ab diuersio o ab medicina solutiua: e aço segons la necessitat de totes aquestes: e perço sia per tu matre considerat car cosa seria difficult narrar e escriure. En quina manera se fa la diuersio e la prohibicio de humoros prou e sofficientment es estat dit en lo tractat d apostemas. E totes aquestes coses de tu considerar en lo principi co occores enles vlceres. car d'altra manera la cura seria nulla. La tercera intencio es complida segons la necessitat dels accidents q̄ ab les vlceres son complicats e segons la natura de aquells,

La cura dela vlcera apostomosa.

Si curar les vlceres es mesme, ster segons q diu Euic, q probibesques que no si faça apagar no es possible q tu cures la vlcera ab lo apostema, e pçò curaras aquell abla sua ci- ra, empero sia tostamps guardada la vlcera. E per la cura de aquesta çò es del apostemacio recorre en aquelles coses que sò dites enlo capitol e tractat de apostemas e de vlceres car la cura de aquelles es estada ali posada enarrada: e perçò asi noure capitolare. E ajustay Euic, q quât se corromp alguna cosa que sia enlo circuit d'la vlcera çò es que se tornen negre o vert iauos sia curat: e remouras aquella tal negror o verdoz ab escarpellacio e extractio d' sanch e ab ventoses o ab sanguoneres apres posarias una sponge secca coes arinta e apres medicines dissecatiues. La cura del la vlcera pura Si tu veiras q la vlcera sia pura coes q no sia ab ella complicat algù accident iauos es menester que primera- ment sia considerat si hi es tremesa alguna cosa del cors e si hi es tramesa curaras aq; quella tal segons la necessitat della. Si la materia fluix al loch sia enaciada aquela tall materia o ab sagnia o ab medicina solutiuia de ventre o ab vomit o ab alguna altra cosa. apres consoldaras lo loch: e aquesta es la cura.

La cura del os corrupte

Si enles vlceres baura os cor- rupte not curtes entraire aq; quell forçadamèt mes: faras aquelles coses que son dites enlo capitol dels ossos e enla si dell capitol, ppi de extractio de ossos e jo fare capitol. e pçò sou dexe p aquell loch: E consequentmet lo Euic, posa tres coses La primera que lo orifici sia vbert p tal que la sanies puga exir e que no si causas fistola: e si es menester tallar es vtill. La segona es que la sanies sia mundificada e remoguda segòs la necessitat dela. La tercere es que apres lo loch sia mudiçat que sia consoldat. E si trobaras la vlcera neta e igual e q no tinga pfunditat iauos

comue la consolidacio ab aquelles coses q no son mordicatiues. E aquesta regle es clara e apar dala seguent. En les sordices es menester medicina abstersiua e mor- dicat en los principis la cura ha menester coses mordicants per causa deles sordices e lo membre no sent enlo principi per cau- sa dela molta quantitat dela sordicia e cò sequentment apoch apoch denè procebir en aquelles coses q son lengueres e medociores e es manifest aquest canon: e aço deu esser fet fins atant que veja never la carn: E entotes aquestes coses guarda q no in- duesques dolor tant cò atu sera possible: e en special si enlo loch baura mala còp- fio calda. La cura generall d' totes les vlceres de molt notar q si ab la vlcera es cò plicada alguna dispositio altre algun al- tre accident iauos pàrtement curaras aquella tal dispositio car de altre manera aquella vlcera nos curaria nis còsoldaria E en niguna manera te dich q no seria po- sible atu curar aquella tal vlcera sino que primer aquella dispositio sia remoguda e moltes veguades abasta enla rectificacio dela vlcera la sola rectificacio d'la mala còplexio. La cura dela vlcera ab carn sup- sua per vètura enles vlceres nec carn ma- la per que es necessari que sia corrompuda ab medicines agudes e sia vntada de fora ab coses refredants apres sia remoguda la escara e sia curat. Quines son les me- dicines que remouen la carn mala q so- tient es estat dit e perçò nou recapitular esien donques recorregut all capitol propi enlo tractat de nafrés. La cura deles vlceres ab dolor d' lo Galien per totes los sev libres que noy ha res que mes ague la reuma q la dolor e mes q enpatxe la virtut car debilita aquella e empatre la vera ope- racio. E perçò manalo Euic, que enles vlceres doloroses que son de molt fort dolor que tu sies pàrtement ocupat en sedar la dolor e es feta aquella cosa q es la se- dacio della dolor ab coses mollificatiues les quals tu sens dupte ja sabs encare q a- questes tals sien contraries ales vlceres. Empero sila dolor no es remeduada la vlcera nos pora curar. E tu ha sas agut capitol de medicines sedants dolor, E pçò

non capitulare. E segohts apar per Gas
lien enlo sise dles medicines simples e mes
per Sarapio les medicines sedatives de
dolor son de dues maneres. Car quelques
son medicines sedants la dolor propriament
e son a quelles que remouent la dolor en qnt
dolor. Algunes autres medicines son re
mouents la dolor per tall com remouen la
causa dela dolor. E perco si la dolor es per
causa calda es remoguda per coes fredes
E si per causa fresa es remoguda per
coes caldes. E mes les medicines sedats
la dolor son de dues maneres. Car algu
nes son sedants la dolor no propriament:
mes per tal cõ priuē lo sentiment del mem
bre. E per rabo dela priuacio del sentiment
del membre iauos no sent la dolor aquell
tall membre priuat de sentiment. Altres
son que sedan la dolor pertall confortifs
què la color naturall per fortificacio dela
quall lo membre repugna mes ales coes
notries, e pco es sedada la dolor. E no
ta que les vleres e son quelles qualls la
humiditat es molta. E per ventura son
mundicades solides es menester que
sien mundicades ab mell e per vatura ab
vnguets axi com es vnguet dls apostols
o ab vnguent vert o ab polnores, e no es
possible que sia feta la mudificacio bona
ab polnores sila concavitat es profunda
e perco sia primer mudificat e apres sia en
gendrada la carn. E si nexia carn mala sia
remoguda segons es dit e sia vntat de fo
ra ab coes fredes. E de saber que algu
nes medicines son engédrants carn en al
gun loch e en altre no abas son corrosives
E aço es ja sabut per les coes dites enlo
capitol de medicines engédrants carn, car
una medicina pot esser secca enlo primer
grau en respecte de vn: e sera secca enlo ter
cer en respecte de algun altra, per la qual
cosa se segueix lo proposit deles coes agu
des. E perco apar que quelques medicines
en alguns engendré carn e en algunos hu
miditat, car en respecte de vn sera secca en
lo primer grau e en respecte dvn autre cors
sera humida per la qual cosa se segueix lo
benunt dit. E per tall dñi Quic. q es me
nester que aquella medicina sia conforta
da coes tempiada ab alguna altre medici

na mesclada ab ella per aquesta maniera:
qo es que si algua medicina es abstenciu
e volet que sia mens abstenciu deuen ni
posar manco e denen ab ella mesclar algu
na cosa vnguosa o de altre que sia a ella
contraria. E perco si volē diminuir la vir
tut del alun posam ni poch o mescla ab ell
vn poch de boli armini: e si son altres pob
nores mesclam bi vn poch de oli e de cera
efem ne vnguent. Altamente si alguna
medicina es massa disseccatina denen ab
ella mesclar coes humides segons la ne
cessitat dela permittio e segons la comple
xio dela materia e dela vlcera. E si les me
dicines seran massa humides nosaltres bi
deuen mesclar coes seccas forte o flaques
e aço segons la necessitat delloch o atima
ter sia diminuida la quantitat delles. E
ab summa diligencia deuen notar q abans
que sia permittada altre medicina que la
que volreu mudar bi estigua per espay de
tres dies abans q bi sia mudada altre me
dicina: car la virtut della nos pot manife
star en pochs dies. E pertal sia deixada per
espay de tres dies mudant e remudant a/
quella vna o dues o tres vegades lo die se
gons la necessitat. E es menester que sia
aluyat deles vleres oli car loli en quant
oli nou ales vleres plant com es humit,
e les vleres en quant vleres no an mene
ster sino dissecacio. E si bi sera necessari oli
iauos losolis sechs e stiptichs son conve
nients axi cõ es oli de murtons e oli rosat
e molts altres que sien sechs axi cõ aqsts.
E com la vlcera sera en membre sensible pro
hibiras tant comporas q noy sia approxi
mada niguna cosa causant dolor. Car la
dolor prosterne la virtut e causa aposte
ma. Empero en aquell que es de poch sen
timent not abstingues deles medicines
necessaries. Car noy ha temoz de niguna
altre cosa que apres de aquella operacio
necessaria no sia curada.

Nota be que los membres interiores no
sofieren medicines forte si son vlerats; axi
com es verdet e coes senblants: e la rabo
es prompte. E de aço apar que les medici
nes que son posades enlos crestiris son en
tre les medicines que son posades de part
de fora e entre les que son posades d part

Libre Primer

δ dintre e tot aço es manifest. Alre se amo straran les coses de que se deu bom guardar en la cura deles vlceres. E es q los mē bres vlcerats estiguē ab repos enos mo guē es cosa manifesta per tal com lo mouimēt empatxe la consolidacio car es can sa de coriment de materia all loch. E si es mogut en lo principi ab pocb mouimēt nou mach que si apres del era mogut laboio; samēt. e aço no vol alre dir sino q milor es que tostems sia algim poch mogut dell principi fins ala fi: que no sino era mogut e que estigues ab repos per alguns dies: e subitament fos mogut e aço enlos cosos de males humors: segons diu ypocras en lo tercer dels regimēts aguts. car tota su bita mutatio fa nocument. E es menester ques quart deles vlceres q son veynes que nos encare la vna ab la altre aixi com se es deuen moltes veguades deles vlceres del ventre ables deles cuxes. E mes abla dels dits car moltes veguades se encarne vndit ab laltra segons jo he souint vist.

E deueu notar q les cauernes e absconsions son de molt presta couersio en fistoles e pçō les de' esquinhar. E les vlceres q son veynes ales arteries e als venes grās causen apa en aquelles parts q son venes a elles e son de carn molla. aixi com son los testicols e les oreilles e los lochs que son d tras les oreilles. E si hauria escabies evlcera en algū loch propinque en aquest aportē apostemacio en aquests lochs segons p ex periencia es manifest: e aço es ver si lo cos no es mundo. e que sia plē d males humors e si en lavlceria aura dolore aço es clar. E pçō diu Euic. e es menester q sia curada la vlcera ab mundificacio del cors e ab aquell les coses q son dites en lo capitol propi.

E encare mes es menester q tu ojas be a quest parlar e per aquesta manera poras conixer sila medicina es cōuenient car a quella cosa que es posada enles vlceres o es cōuenient o no es cōuenient. La que es cōuenient ea aquella ala qual no es accompanyat nighun nocumēt. e perçō es senyall q es cōuenient. Incōuenient es aquella que quāt es approximada sen seguer albū nocumēt. et. E p tu matex diligentment pots considerar aixi com es en la calefacciō

e infrigidacio e en la exsiccacio e resolucio. E nota que moltes vegades la medici na no es cōuenient pertant cō la cōplexio del malalt o del mēbre es superflua en cas que perçō es menester q aquella medicina sia mes fort entornar lo membre en la sua complexio.

La cura delles vlceres de dificil curacio p causa de mala proprietat,

O Euic. posa q aquests vlcres no son podrides ni corrosives ni ambullatives mes son de vna dispositio planes: es so uint se tanquē e apres se ro nen obrir e en aço sō necessaries medicines ab propietat fort dissecants aixi cō son verdet e escorces d ferro que es dit escoria ferri eglutinii aurii colcotar dragantum ab blanch do e galles les quals prohibeten que la materia no decorregnia al loch. E nota que d aquests fa lo Galien cerots ab vnguents en lo quart deles catagenes dli quales presa vna forma la qual Euic. posa elo bri la confirma e es aquesta. 18. clis mie aluminis glutinis aurii aii. ptes. viii. floris eris corticū eris vstopz aii. partē vna gumii cipressi ptes. iiiij. cere oley rosarii aut mirtini aii. quantum sufficit e fiat vnguentum. La quarta intencio. Apres que la dispositio repugnant ala consolidacio sera remoguda e rectificada sia curada nimes ni mens aixi cō son curadēs les nassfres con caues enles qualls ha perditiō de carn: q es a saber ab medicines abstersives o exsiccatives engendrants carn e segellans segons la necessitat dell loch.

Capitol tercer de vlceres virolentes e dela cura delles.

E encare q les vlceres virolentes e les corrosives no difereixen segons mes e més car en lo principi elles deuen virolencia en los proces son dites virolentes. E apres q es crescida la malicia e acuitat delles e coroden es augmentada: e proceyex la tenguida della qo es lo loch e la escare es dita corosiua. E si proceyex ensa ades en la

no profundat se molt enla carn es dita am
bulatina. Empere si pceyex en tanta ma
nera que consumesca lo membre es dita mas
dulant e de aqui passa en lop e en cranch.
Les causes de aquestes ulceres son hu
mos colerichs aguts los quals per la sua
adustio adquirixen alguna frandulencia les
quals comunament venen apres deles for
miges e pustules males. La cura delles
ulceres violentes te quatre intencions.
La primera es purgar lo cors. La segona
es ordenar la vida. La tercera es exsiccarr
la virolencia. La quarta es engendar carn
e consolidar lo loch. La primera intencio
es complida ab euacuacio dels humors co
lerichs o fleugmatichs es sia feta euacua
cio ab diafiniscon o ab electuari de such de
rotes o ab altre resolutina medicina segos
lancestat dela persona e del humor pec
cant o predominant enlo cors o enlo loch
esia situat segos la necessitat del humor
predominant. E aco jo nou explicare car
no poria esser explicat sino ab paraules lo
gues e perco jo dexe ala consideracio dell
obiant. La segona intencio es complida
de aquesta manera: coes ques quart o co
ses humides e ysse coes fredes e sequies se
gons la disposicio dell membre e de tot lo
cors e ysse de bon vi e ben odorante de bo
nes carns les qualls son anomenades en
lo tractat de apostemes. La tercera in
tencio es copleida ab coes dissecats e noy
deuen esser posades sino que lo cors sia pri
mer purgat: car sosa es acostumada casi o
tots los antichs qui han escrit ab alguna
rabo e breuitat dela cura deles ulceres q
primer deu esser remoguda la causa. E no
sols enles ulceres pens q sia necessari mes
encare en totes les malalties enles quals
ba causa efficient. Car comunia intencio es
enla tercer dela tharapentica enlo capitol
derrer dient q a quels qni p medicines eu
aporatin es multitud e replexio o hu
mos entot lo cors atrauen en algunes par
ticules mes que no euacuen. E en nigunga
manera no sies aguissat vissar ni una me
dicina euaporativa abans que no sia feta
euacuacio de tot lo cors o dela part sobre
sacent e tremetent superfluitats e superabu

dancia de humors. E de aco es estat yn ca
non condos enlo tercer del tegni dict axi
Unu comune habentes preceptu efficien
ciuum vniquaqz causaz oportet absconde
re paus deinde sic venire ad eam distractia
que facta est ab illa egreditudine. E enla
quarta del primer enlo capitoll segon que
vol que nosaltres tenim vn comuni precep
te que es remouire les causes efficients pri
merament apres venir ala distractia q es
feta per aquella malaltia. coes apres cu
rar les distractis que seguieren per aquella
malaltia. E complit e fet tot aco es hora
denenir ala dispositio que es ja feta e pco
es are deneure quines son aquelles coes
que conuenen. E primerament sia feta la
uacio ab aygua de mar e ab aygua alum
nosa. Car aquella estiptica co es estreny e
perco conforta lo membre e mes disseca: e
perco conue. E aximater val la aygua del
plantage e aygua ros e axi mater la ayg
ferrada segons diu lo Guido. E questes
coes dissequen e en part estiptiquen: coes
estreynen e pergo valen. E aximater val la
decoccio dell ciperus e del ciprer e de murt
tons e de plantage e de balausties e o psu
dies e de mirabolas bellerichs e enblichs.
E aximater val la aygua dela ruda distil
lada ab ciparis e ab murga e ab balausties
esta posada enlo loch. E es estada yna
manera de mestre Thomas de prissa e not
oblit que entorn dell loch sia posat defen
sin de boli armini si es expedient. Io quall
es estat posat enlo tractat de apas. E fe
ta aquesta tall lauacio sobre lo loch sia po
sada aquesta polinora. R. litargiri plib
ysti anthimonij eris ysti coralli spodij ps
die an. partes equales sien posades sobre lo
loch. E nota q si totes aqstes coes eren
posades en yn alienbi ab aygua de fenol e
q fossen distillades e posades sobre lo loch
marauellosamet obre plant co penetrer en
lo pfunde dela ulcera. E poni enlo loch
aura mala complexe calda lauos no vall la
lauacio feta ab lexiu ne ab altres coes cal
des empo aqstes coes valen. puen brots de
guauereea fules o plâtrage de cascui. E
farina dordi dos, q sia bolic en aygua de

Libre Primer

pluja e sia encorporat ab oli d' mūrta e si en lo loch banya apostema aço seria bo. ¶ El tre de Eunic, Dren litarge. vi. 3. sia posat en un morter e cōtinuament sia remenat posant bi are vinagre e apres oli e tornat me tre vinagre apres oli e sia fet tāt fins que tome blanch: elauos sia presa clīnia de argent galles alii sanch de drago antimoni que es alcofol arā cremat rell d' celidonia de cascu. i. 3. e sia tot aço mesclat ablo litarge e ab aqstes coses vntaré e podē ne vlar enles vlceres e enlos cosos molts sechs.

¶ Poluora de Eunic, Dren escorces de encens vna. 3. galles escorces de magranes no^d de ciprer de cascu. vi. 3. alii. ii. 3. litargir. i. 3. e sia de tot feta poluora e sia posada sobre lo loch si lo cors es humit. Empo si lo cors es sech siay posada farina de ordi mig. 3. e sia doblat lo alii. E aximatex sila virulencia es molta lanos de^d posar poca farina de ordi e molt alii així cō are dieren p causa de exemple: çó es. Dren alii. iii. 3. farina d'ordi. iii. 3. ede a questa manera pcceras segons maior e menor necessitat de exsiccac. ¶ Altret molt bona laquall foument disseca e lana Dren ordi un puni: roses galles balausties alun de cascu vna. 3. semet de insquiam blanch. mig. 3. sia tot bē curt en aygua de pluja e feta la bollidura sia colat e en aquella coladura siay ajustat mell rosat colat. iii. 3. e sien fet lauament del qd sia lanada la vlcera. ¶ Altret de Eunicenna Dren fulles de no^d q sien verdes e ab no^d que no sien encare complides çó es ab no^d verdes sié fet épastre aqsta épastre disseca sens mordicacio. E diu Eunic, q la decoccio de aquest ab vi vall molt e disseca les humiditats sens nociment. E si sera necessaria an aquests fer litarge expriment les saines sia fet. E algüs bo fan ab vna lanna de plom prima en laquall la virtut dell argent viu ha infusa ab aygua de plantage e sia liguat ab liguadura expriment la quall cosa no es de parlar per causa dels ydiotes. empotu vejes aço en lo libre dels medicines simples e ali entédras coses incredibles del plom. ¶ Bela aygua alumiv nosa legiras lo primer libre deles medicines simples e ali apendras coses rabonas;

bles e veuras coses marauelloses delas li guaduras: sui bauras obras així com jo.

¶ Seguen se are deles medicines simples les qualls enpart segons Eunic, son aque stes çó es alun. escorces de magranes: galles e scordes de encens litarge farina de di fulles de no^d tendres obren marauello sament gauarrera lenties plantage e scordes de ciprer: acassia mūrta fulles de seruera e la fruyt della fulles de codonyer fulles e fruyt de olm. fulles d' papanier o flor del vermel. De aquestes d' oques pots com pondre medicines segons la disposicions e complexions dels membres. E ar algunes de veguades bi ba mala cōplexio cada elo membre es humit e algunes de veguades es sech. E algunes de vegades lo loch es apostemat e segons que tuveurs la necessitat compondras los empastres o lauaments: e perçò de^d bi pensar e considerar. ¶ De medicines simples han dit algüs doctos. E primer lo Eunicenna diu que lo costis disseca les vlceres humides; aximate la rell del filex que es vna herba que se fa per les motanyes cuiyta ab vi estiptich na les vlceres superfinament humides.

¶ Lo Sarapio diu dela rell del filex negre q disseca les vlceres ab fort dissecacio qd es posada sobre elles. E mes diu q la cendre del anet cōuen ales vlceres humides.

¶ Sarapio diu que quant delles fulles de la mūrta ab oli rosat o ab oli infantil e un poch de vi es fet empastre conferex ales vlceres humides e als membres als qualls fluexen humors e com ferex al flux antich.

¶ diu mes que la rell del rauet saluage cremada e polvorizada e posada sobre les vlceres humides mundifica e disseca aquelles. E mes diu q la farina dell her mesda da ab mell mundifica les vlceres molles. E aximate lo litarge es conferent en aquests vlceres. E mes posa qua la lanna cremada te virtut calefactiva e adustantia e estiptica: e remou la carn superflua deles vlceres e encarne e consolda les vlceres segons que diu lo Eunicenna. E questa matixa virtut tenen los cables tempts. E mes posa que la rell d' qual se vol romanji secca e mesclada ab mel disseca les

víceres. Eximater satis les víceres que han menester fort exsiccacio sens molta mundificacio. La scorça dela calamí aromaticib mesclada ab mèll e posada d' sobre. Empójalo en los cosos delicats e debils. Dren pol uora de escorça de pí dues ptes encens una part e ab cera e ab oli de mirtons fas ne vnguent. Elchindus posa que lo abrostanum que es herba calda e secca si es cremada es conuenient ales víceres humides enles quals han duricia. Sarapio diu a comater. Lo Rasis diu que loli de mirtons ab cera blanca val a totes les víceres deles quals han humiditat. Eximater la virga pastoris q es lo cardoboit val ales víceres deles quals han molta humiditat. Lo Aliabas diu que si les galles son píades e poliuorizades quesanen marauellosament les víceres humides. Mes diu quela escorça dela nou si es cremada que aquella cendre dissecata marauellosament les víceres e sens mordicacio. Lo còtesti pose que lo ciprus poluerizat e applicat a les víceres podrides que sana e dissecata aqüelles molt prest e conferex ales víceres grans que nos poden dissecar. La poluina del polí maior seguenç e posades d' sobre emilior operacio fa en ago lo polipodi menor que es lo polimontani. Lo Blanxofides pose que les soles que romanen en les sabates velles cremades que les víceres violentes cura marauellosamet. Apres de esser passades les inflamacions e cura les víceres que son sens inflamacio. Lo Galien loa la poluina dela femta del cabamensats ossos posada d' sobre. La qrtà intencio es complida axi cò estat dit en la quarta intencio del capitol precedent. car fet ago tu de engendrar carn e recorre all capitol propi de medicines engendrants carn. Lo qual es estat posat de sobre. e de segellar lo loch e recorre al propri capitol: coes de medicines segellantines. E recorri te de vna cosa que Blanç ha dit en aqst capitol e enles regles universals dient q aquestes coses sien posades sobre lo loch. E si ve q la humiditat nos aminue es senyal que no son conuenients. E lanos tu te de permutar mes fortes medicines. E per tu

mater potz considerar moltes coses.

Capitol quart de víceres sordides e dela cura delles.

Zera sordida e podrida no differen sin segons mes e mens. Car cò la vícera te sordicia e sanies grossa e viscosa es dita sordida. empò apres q la malicia della es augmentada en tal manera q podrex e mortifica la carn lexat stara dela qual se eleua fum portit epudents e cadaveros es dita podrida. Si la malicia della ambula es dita estroment e porten los humens ala mort. Les causes de aquestes víceres son humors o humiditats sanguinas prunes grosses e ebullentes. dela quale bullicio a coseguir en venenositat apres engédrer víceres males e de difficult còsolidacio. La cura d' aquestes víceres es còplida ab quatre intencions. La primera es purgar lo cors. La segona es ordenar la vida. La tercera es remoure les sordicias. La quarta es còsoldar lo loch, empero primer es menester engendar carn. La primera intencio es còplida ab sangria o ab solucio de ventre segons lo humor peccant, e en ago de considerar quin humor pecca en aqll tal de euaciar e mes de mundificar lo mèbre si es menester ab ventoses e escarificacions e sanguoneres e epithimes e altres coses. La segona intencio es complida ab viandes bones engendrants bona sanch e ab coses purificades aquell deles qualls es estat dit sufficientment en lo tractat de apostemas, e sia continuament larch de ventre e en totes les altres coses visca o honestament. La tercera intencio es complida ab medicines lo cals e primerament din lo Blanç que sia la nat lo loch ab ydromel e ab aygut d'inar e ab altres lassaments. Altres de Blanç franch lo qual conue es mundificari. Dren suct de donsel mèll rosat farina de ordi mirra tant com volras de tots: e sya posat sobre lo loch. Entotes aquestes tri faras lo defensiu de boli armeni: lo qual

es estat souint dit e açò si es menester.
GAltre muudificatio loquall conue ales
 vlceres q̄ son vn poch sordides. Pren mel
 iii. ȝ. trementina vna. ȝ. emig. sia tot mes/
 dat e bulla e apres vßaras de aquel. E fil
 vols fortificar ajustay yreos e sarcocola e
 psal quāt sera menester. Altre per acomar/
 ter. Pren mel rosat vna. ȝ. trementina. ii.
 ȝ. farina de ordi tanta com sera menester:
 per especir e sia vsat: car es cōmu. Altre
 que purga e mundifica e vñple les vlceres
 de carn e maiornet quāt la vlcera es prop
 de ossos e val en los lochs sechs. Rx. puluer/
 is radicis cipri. ȝ. iii. radicis yreos. ȝ. f. ra/
 dicis camepitheos rasine pini. an. ȝ. f. ra/
 sure panni de lino. ȝ. ii. olei de yreos. ȝ. iii.
 cere. ȝ. vna. mellis. ȝ. iii. e fiat vnguentum.
GAltre de Lontesti que mundifica molt
 e engendre carn e consumex la carn es calida
 e val en los cosos sechs e val en les vlcres
 sordides e de difficult consolidacio p cau/
 sa dela sordicia e antiquitat. Rx. sarcocolle
 ȝ. i. radicis cipri. ȝ. f. foliorum laureole pul/
 uerizatorii. ȝ. ii. licii. ȝ. iii. radicis daminis
 mirre an. ȝ. vi. aristologie longe. ȝ. ii. olei
 mirtini e masticinj. an. ȝ. i. ȝ. f. cere. ȝ. vna
 e fiat vnguentum. Altre per acomar/
 ter e es de bona operacio. Rx. dialtee. ȝ.
 vna. eruginis eris. ȝ. i. e fiat subtiliter tri/
 ta e incorponentur. Altre de Quicenna.
 per acomatex. Rx. succi prasij. ȝ. ii. mellis. ȝ.
 iii. pulueris prasij. ȝ. vna. e fiat mixtio mel
 le prius in igne inspissato. Altre de Quicenna.
 sila sordicia es meno. Rx. sech olei
 mellis aluminis lacmeni. an. ȝ. i. ȝ. f. ceru/
 se polimontani an. ȝ. vna e fiat empastru.
Eximater diu que si de olives salades es
 fet empastre sobre lo loch val molt. Altre
 que val ales vlceres males e fraudulētes
 e sordides e es de molt gran efficacia. pren
 pilloles de darils polvorizats camapithe/
 os de cascui. j. ȝ. farina de ciurons farina d'
 her. fulles de olinera saluage de cascui miç
 ȝ. amelles amargans subtilment picades
 olibanum menut de cascui. iii. ȝ. mel. iii. ȝ.
 vinagre vna. ȝ. oll de murtons trementis
 na cera de cascui. miç. ȝ. e sian fet vnguent
GAltre muudificant e dissecant e fa ne/
 er carn en los cosos tēdres e remou la carn

mala e rectifica les vlceres malas e sordi/
 des en los cosos sechs. Rx. sarcocolle thuris
 ciporum. an. ȝ. f. pulueris foliorum mese/
 ron vel laureole mirre aristologie rotun/
 de yreos. an. ȝ. ii. ypericon foliorum camapi/
 theos corticum radicis ciporum terre si/
 gillate boli armenici an. ȝ. vna e fiat pub/
 uis e ponatur super locum: empero sia pa/
 mer lanat lo loch ab vi enlo qual haje al/
 guna poca de mell. Altre que remou la
 carn mala e la malicia della. Rx. pich liqui/
 de. ȝ. vna minutis thuris vernich. an. ȝ. f.
 cortich querei. ȝ. iii. salis cōmunitis. ȝ. vna.
 ansugie. ȝ. ii. fellis porci. ȝ. f. mellis glutini
 albotin an. ȝ. i. e fiat mixtio. Altre que
 vall ales vlceres fraudulentes que es de/
 uenē als cors per alguna erisipila o formi/
 ga o escabia e d'altres disposicions males
 Rx. aceti mellis an. partes duas: pulueris
 tartari. ȝ. f. pulueris prasij. ȝ. i. salis. ȝ. f.
 eruginis eris sulphuris an. ȝ. f. et fiat mix/
 tio. E en aquestes disposicions aredu/
 tes val molt lauacio feta ab vinagre: si ab
 lo vinagre es mesclada alguna cosa delles
 que son dites enles receptes e prohibe la
 prohiba e augment delles. E vall lo vng/
 uent egipciach e altres vnguents forte se/
 gons diu Quicenna. E aximate lo vng/
 uent vert del almanson, e es aquest. Rx. sun/
 ar floris eris meills puri. an. ȝ. i. e ex istis
 simul fiat mixtio e sian fet medicament a/
 quest vnguent mordica e remou la mala
 carn. E nota que aristologia longua co/
 ue mes ales vlceres que no la rodena. car
 ella es de maior abstercio. La rodena con/
 ue mes ales naffres. Car ella es de maior
 subtiliatio e de maior operacio en elles.
Ere parlare delles coses simples va/
 lents ales vlceres segons jo trobe. E pa/
 merament per la abdir de Sarapio dient
 q̄ la rell del peucedanum conferet molt
 ales vlceres fraudulentes e males picate
 polvorizar e posaten elles cōmunita e vñ/
 ple aquelles de carn. E segons lo Bar/
 tholomeu milor operacio fa ab rasura de
 drap de li. E diu mes lo sarapio q̄ la rell d'
 yreos polvorizada cura aqüies. e diu mes
 que lo loliu q̄ es trobat enlo formet arra/
 ca les vlceres fraudulentes quāt es mes-

dat ab escorçes de rere e ab sall e fet em pastre, e quant es mesclat ab sofre e vina gre cura lo empeticigo e les ulcres males. E mes posa que lo fell dell bou es bon ales ulcres fraudulentes. E lo Rasis diu que sia mesclat ab mel: e mes q quant lo suu deles magranes e maiornent de les agres es cuyt e mesclat ab mel cōferex ales ulcres fraudulentes. E les balauistis es fan açomaterex que fan les magranes. E mes diu que lo agres co agulat artifici alment ales fistoles e ales ulcres antigues e fraudulentes. E mes posa que lo ví gros e dolç quant en ell es infusa lana q no sia lanada e es posada de sobre cōferex ales ulcres fraudulentes e la punige e a les ulcres males ales quals decorren birmois. E diu mes que lo vinagre conferex ales ulcres fraudulentes que es denuenen en los cosso e ales erisipiles e escabies: e empeticines quant es mesclat ab algunes medicines conuenients en aquelles malalties. E mes posa que lo olibanum prohibex les ulcres fraudulentes q son fetes en los e en los altres mēbres quāt es mesclat ab let. E encare diu q lo licium cura lo pena nica la formiga e les ulcres fraudulentes. E lo Unic. diu q qual se vol licium cura a qstas ulcres. E lo Barthalomeu diu q sia mesclat ab mel. Sarapio posa q quant es fet empastre ab ypoqūtidos conferex ales ulcres fraudulentes q nos augmenten. e quant es mesclat ab mirra e oli conferex ales ulcres antigues: e quant es fet em pastre ab sall e ab farina de ordi e ab cost emell conferex ales ulcres fraudulentes. E diu que la erugo eris quant es mesclat da e cuyrat ab mel mundifica les ulcres sordides. E diu que la climia dell metal et otoles les dimies de metall propiamēt quant son lanades cōferex ales ulcres fraudulen tes e humides aixi com son les dels inflans e ajustay que aço fa tota climia e dis secca e diminuet tota carn superflua que en elles es. Biascorides diu que la rel de la dragonrea que es la serpentaria maior ab buonia blanca e ab mell: purifica les ulcres sordides. E diu que lo oli d'yreos cura aqstes podridures. E lo Bartholomeu diu que sia mesclat ab mell. E mes posa

que les fulles dela berbeta ab vinagre em pastrades curen les podridures deles ulcres. E mes que les fulles della laureola ab mel empastrades cōferexen. e diu que la salvia mundifica les ulcres fraudulentes. E lo Albert o diu della decoccio dela. E aximatex diu del suu oel manrubí que sana les ulcres malignes e sordides: e acomatex fa ab mel. E acomatex diu del na sturci co es del suu dell. e es cartamus domestich. E diu delles fulles deles ortigues que aporten a sanitat lo cranch e les ulcres malignes e cura les ulcres, sordides. E jo dich que sien posat ab mel. E lo Unicenna diu que lo aristologia es mundifica, tina delea ulcres sordides e malignes e des escoriacions e engendra carn e propia met la larg e prohibex la fraudulēcia d'les ulcres podrides o profides e qnt es mesclada ab yreos vnaple aqllés d'carn. E lo Galien axibo diu dela rodona e sana les podridures e mundifica les ulcres sordides. E lo Apulius diu della que mesclada ab origanum e ab mel purga les ulcres sordides e vnaple les concanes. Sarapio posa que la rell dela aristologia denega les ulcres sordides e ajustay que quāt es fet empastre dela berba della remou la podridura deles ulcres sordides e fraudulen tes e mundifica la sordicia delles. E quant es mesclada ab mel vnaple les ulcres profundes e sia ab mel mesclat yreos e mes posa que escorçes dela rell deles tapes son posades sobre les ulcres sordides e fraudulentes. E mes posa que quant la rell del effrodilis ab feces de vi es posada sobre les ulcres sordides e fraudulen tes: conferex ab elles. E mes diu que lo strode on que es lo allsaluatgefa aderir les ulcres fraudulentes quant es posat sobre elles quesia fresch. E diu que los pilloles de les datils cremats cōferexen en aquelles ulcres. E mes posa que la farina dels cirones es conferent ales ulcres fraudulentes. E lo Guillem de varinguana diu, que aço es ver quant es mesclada ab mell. E lo Unicenna diu que lo camapitheos cōfonda les ulcres quant es fet empastre dell ab mell. E aximatex consolda les ulcres podrides,

Libre Primer

¶ Lo Sarapio díu que quant lo camapí theos es fresch te gran virtut d' cōsolidar e de encarnar los vlceres grans e cura les plagues podridos. ¶ Lo Bartholomeu díu que sia posada la polinora deles fulls o deles rellets sia posada ab mel. ¶ Mes díu Anic que los cabells cremats disseguem fortment les vlceres humides e sordides. ¶ Lo ysach posa que si lo loliu es curt ab rellets de ortigues e apres que sia posat ales nafrres que son podrides sana e mūdifica aquelles. E aximarex sana les vlceres sordides enles quals los humiditats suphas bundé la scorça dela glan quant es mesclada ab una poca de sall de grec d' porc vel apres posada de sobre. ¶ Sarapio posa q̄ quant es fet empastre de glans ab grec d' porc salat cōferet als apostemas dela osrella e ales vlceres fraudulètes. ¶ Lo bartholomeu díu que aço abasta quant la intencio es mes en exsiccar que abstergir, empo si voleu fer abstercio siay aiustada mel car es útil. ¶ Lo Galien díu que la herba del ypericon secca sila poses sanaras las vlceres laxes e podrides que son plenes de molta humiditat e sordicia e immundicia emolt mes quant han algun tant de sanies. ¶ Lo alisabas posa que la clímia del argent vnaple les vlceres de carn e dissecata aquelles ab dissecacio manifesta. Acomatez díu Anic dela clímia dell or. ¶ Lo mesme pose que la sarcocolle es medicina marañuellosa a totes vlceres antigues e podrides e mūdifica aquelles e engendre carn en elles. E record te del que es estat dit en lo altre capitol. coes que si les coses q̄ son applicades ales vlceres obré be es senyal que tu obres be. e si no obré be es senyal q̄ tu no has be obrat. e perço de' permuntar les medicines. E si tu ignores aquesta regla no porras bē obrar abans te dich q̄ la operacio seria nulla. ¶ Mes te de' recordare que les medicines fort no deuen esser aplicades si en lo loch baura apostema o mala cōpletio calda. e perço primer de' remonre la apacio o la mala cōpletio. e apres obraras segons es dit. ¶ La quarta intencio es complida segons es dit en los capitols precedents. coes ab medicines engēdrats carn: e ab coses segellants e recorrreras als

lochs ja moltes vegades dits.

Capitol. v. de vlceres profundiades e dela cura delles,

Es vlceres profundes son ab lo orifici estret e ab la profunditat ample e amaguadava o moltes dretes o tortes sens callositat e duriscia. car si en el les hauia callositat e durida seria fistola. E en aço differerà aq̄stes vlceres ab les fistoles. Encare que los ydios no posen differència laquall cosa no es vera. ¶ Les causes de aquestes son vlceres mal curades e apostemas mal curats. car la sanies co ella esta enles exidures mesq̄ no deuen engendré cōcauitat o concacuitat del aturar que fa en lo loch es quirent irositat e debilitat lo membre. all qual totes les superfluitas de tot lo cors sò tra messes e lauos son fetes vlceres no sanables. ¶ Es demostrada la vera canena d' tentes eprouves de argent o de plom obira o de altres coses. ¶ La materia extinta lo loch es demostrada p la color. Car si es senblant a lanadura d' carn es sanguinea e si es subtil argusim que es calda. E si es blanca e grossa significa que es freda. ¶ Tercerament que tals vlceres son cōglutinades p causa dela bondad e poça del que en elles decorre: e per privacio d' loz e d' tumor. E aço vol Galien en lo libre segon que ha fet al rey adglanco. E p lo contrari es indicat que nos cōglutinem les cōsolden. E nota be aquesta regla car cosa necessaria es saber la car altrement no obraries be. ¶ La cura de aquestes vlceres esta en quatre coses. Primierament en deguda purgacio. Segonament en deguda dieta. Tercerament en deguda remocion les humiditats venint al loch e essents en ell. Quartament en deguda unio e consolidacio deles parts. ¶ La primera intencio es cōplida ab medicines solutines segons la necessitat del humor peccant: e aço per tumates o pots veure. ¶ La segona intencio esta en deguda administracio deles sis coses no naturals e en special dell menjar e beure dells qualls se engendre la sanció

bona e les humitats bones deles quals coses cõseqüentment se engendre bona carn e enles altres coses se aje be e honestamēt. ¶ La tercera intencio es complida d'aque stamanera çò es si es atu possible ab empastres dissecati' aixi com es vnguent dels apostols e dia palma segons diu Galien enlo segon libre que ha fet all rey adglaucō, e consequentment ab bones pressures eliguadiures e stopades infuses en vi stiplich etot aço que es dit es fet quant lo orifici della viceria es enla part inferior e lo fons enla part superior. ¶ Si es per lo contrari çò es que lo orifici sia enla part superior e lo fons enla inferior ianós sies possibile sia situat de altre manera çò es d'mana na que lo orifici vaje enla part inferior elo fons enla superiora aço vol Galie en lo segon libre del rey adglaucō, e segos ell recompte que feu en aquell qui hauia una vlera profunda enlo bras e altre enla cura. Si atu no es possible tal situacio ianós no ha escusacio q̄ lo loch no sia vbert fins ala real ab vbertura exquisitissima laqual ne leteniguna cauerna. ¶ E nota q̄ abās que sia fera la incisio es menester que sia derada ajustar la sanies enlo loch e aço p̄ tal que les parts dela canerna milo se apunten e per que la tenta e les altres coses milo se pugue posar dintre. E feta la incisio sia remediada la dolor e sia corregit lo fur de la sanch ab blanch do'e altres coses que per tu seran vistes cōuenients; e si no es possible que lo loch sia tallat sia laçat ab lanament segons cōsela lo Aliic. Per amundiscar cōsela lo Galien emane lo mellicratū que es aygua e mel. e aps manalo vi ab mell per expurgar; e de soz bo pose un esponge noua infusa ab vi. ¶ Algnnes altres aixi com es lo Aliic, si la malicia es notable lané ab aygua de mar e ab aygua de cendre o ab aygua alumino sa laquall es lanatiua, e encare es prohibita de aquella cosa que es etreta al membre perço com es stiptica. ¶ Lo Albuicas, mana quey sia mes vnguent egypsiach dis folut ab aygua e ab mell. Si la nassfra es calda e la virulencia es com a lanadura d' carn mane lo Ellenfranch elo Enrich que sia lanat ab aygua e ab melle q̄ primer ab

la aygua sia bolit ordi lenticis eroses e baianties. E si la nassfra es freda e la virulencia ayguosa lanos lané ab vi e ab mel e ab lo vi sia bolit d' onsell mārubi pinpinella e mirra. Altre q̄ lanat e disseca les vlceres, p̄ fudes. Pdr. vi vii. tt. such d' yreos. i. 3. e miq̄ tot pleguat sia bolit fins ala cōsumpcio d' la tercera part del vi apres sia colat e sien lanat lo loch dues veguades lo die aximatax val la cētanrea quāt es vñplert lo loch della; apres de safoton que es lo sinphitt o cōsolda maio; apres yreos apres farina de orodi q̄ es her. La liguadura sia feta segons din Galie enlo segó libre del adglaucō, e encare q̄ ali sia posat prou intricadament sia cōmèçat ala part del p̄fundit d'la vlcera e strenyent fort en tall manera empero q̄ no causas dolor apres sia pusat la via del orifici dela vlcera leugera mēt estre nyent p̄tal que la sanies puga exir d'loch e aq̄sta liguadura posen molts en moltes maneres. Empr deueni notar segons din lo bisbe de cremona e lo Guido e molts altres q̄ la tenta q̄ es posada enlo orifici no deu esser solida p̄ tal com detindria las sanies enlo loch. E p̄co deu esser camilada p̄ tal q̄ la sanies pugua exir. e aq̄sta manera obserue los doctos cirurgians en les vlcieres deles mambelles e d' sobre lo loch sia posada una sponga noua p̄tant com rulant tire aglas sanies. Seguen se are d'les medecines abstenciones e engēdrans carn. p̄ mel. ii. 3. bulera fins q̄ e sia espes apres si ay ajustat yreos. i. 3. encens. i. 3. e sia apres posat enla vlcera ab absterge e engendre carn. Edicament mundificant les vlcieres profundes e facent never carn en elles. Pien poluora de encens. i. 3. pegua liquida e pegua secca de casci. miq̄. 3. yreos. ii. 3. trementina. iii. 3. oli de mastech. ii. 3. sia dissoluta la pegua e lotilella trementina a pres sia y applicat lo yreos e lo encens. Altre medicament p̄ alla hont no por never carn per causa de algum anticiditit de humors e val ales cōcaues e podrides. pien cendra de closques de caragols cremades ii. 3. grer de porch. i. 3. sia tot mesclat e posat sobre les vlceres. Es pren dela sobre dita cendre. ii. 3. poluora d' encens. i. 3. arā cremat miq̄. 3. mel. i. 3. e miq̄. e sia tot mes-

clat e sié vintada la naffre. ¶ Altre per açò
 mater de Ènic. Pre alcoffol cremat aram
 cremat de cascui. i. 3. sarcocolle cola de per,
 cendre de caragols cremats de cascui mig.
 3. mell. ii. 3. encens meuuut. i. 3. e sia primer
 fusa la mell apres sia mesclar. ¶ Altre de
 Ènic. quāt lo loch es molt humit e les sor
 dices son moltes. ¶ poli montani radicū
 dragontee ciprov. añ. 3. i. centauree mino
 ris. 3. f. nitri. 3. ii. 2 fiat mixtio cū trib' vñ
 cijs mellis. ¶ Altre q dissecata les ulcères co
 caues e les ulcères de molta sania e fa ner
 er carn en elles. ¶ pumicis cōbuste. 3. f. li
 targirij ben puluerizati. 3. i. 2. f. pulueris
 coral' op. 3. f. terre pictor. 3. iii. thuris. 3. ii.
 mellis albi. 3. iii. 2 fiat vnguentū e sia fet
 de aquesta manera. Hullà primer la mell
 e sia escumada apres siay posat lo litarge
 e bullia e sia messa la terra dis pintos e der
 rerament lo encens. ¶ Altre que cobri los
 ossos e val ales ulcères pfundes Si p ven
 tura es demindra que los ossos sien descub
 erts e vols cobrir aquells. Pre armoni
 ach o oponach. i. 3. rasura dedrap deli
 blanch e vell mig. 3. litarge mirra seuer
 sarcocolle de cascui. ii. 3. e sia fet de aquesta
 manera: sia dissolut lo armoniach o opo
 nach ab vi blach e oli rosat e mel parts
 yguallis: apres totes les altres coses sien
 messos en lo morter e apoch apoch siav in
 fusi loli e la mell e sia fet vnguent. ¶ Altre
 que engendre carn en los ossos denudats
 goes descubiert e val ales ulcères corrosives
 e a totes les que han menester fort exsiccac
 cio. Pre rell de yreos poliuorizada. i. 3.
 rell de oponach o dela goma del. mig. 3.
 mirra poliuorizada. ii. 3. sordicia del buic de
 les ab elles. i. 3. oli de mastech tant com ni
 aura menester e sié fet vnguent. Be aqüestes
 coses que en part desus sondites e encare
 deles que immediadament sondites es a
 gut aquell capitol de Ènic. que començá
 Oportet q no curetur caro donec mundi
 ficetur et. E p are en açò no notare alguna
 cosa carno son deles coses desus agus
 des. ¶ nota q encas q enla ulcera agnes
 apostema aquelles lecions per Ènic. dites
 enlo principi no valen ni altres mes forte
 mes primer sia curat lo apostema. e apres
 proceyras enla cura segons la necessitat dí

apostema segons es dit. Per are plaré de
 coses cimples. E primerament segons dñ
 Ènic. quant les lentes son cuytes ab vin
 agre vñple les ulcères profudes e aràquē
 e diminueten les sordicies deles ulcères.
 E si es gran sien bi mesclades coses molt
 dissecants e stiptiques: així com son scorxes
 de magranes e altres coses. E din mes q
 quāt la rell o scorça dela ceba marina qnt
 es mesclada ab mell cōferex ales ulcères p
 fundes: e propriament ab poluora d encés
 emūndifica les ulcères ab humiditats cor
 ruptes. Sarapio din que quāt la semèt
 dela carabasa es dissecada e poluorizada
 sobre les ulcères que vñple aquelles. E
 arimater han dit los antichs q la cendra
 dela carabasa secca vñple totes les ulcères
 concaves de carn. Biu mes q si les ulcères
 son souint lassades ab lexii de cendra de
 rams de figuera q aquell lexii dissol e co
 romp la tallositat e denega la concavitat
 de aquelles. E Biascorides din acoma
 tex del lexii fet dela cendra del roure e din
 coses marauelloses e din q val ales fistoles
 e alles altres ulcères humides. Biu mes Sarapio
 que la decoccio del yreosfa
 never carn enles fistoles e enles altres ul
 cères profundes. E jo dich que si es adm
 inistrat ab mell e posat en elles mundifica
 aquelles. E dich mes q la cédra delles ful
 les del salzer encarna aquelles e si vols q
 sia absterciu auistay mel. Biu mes Sarapio
 que lo olibantū vñple les ulcères pro
 fundes de carn e encare aquelles. E mes
 posa que quant la pegua humida es mes
 clada ab encens e myrra encarna les ulc
 rés pfundes e mesclada ab mel mundifica
 e fa never carn en elles. E jo dich q lo plan
 tage es medicina marauelosa en les ulc
 rés pfundes. E mes posa Sarapio q quāt
 la mell es posada en les ulcères sordides e
 profundes conne a elles molt. E din mes
 que la mell mesclada ab sal auista ales sor
 dices deles naffres e meja aqüles e atran
 los humors e aprofita ales ulcères sordides.
 E mes din axi pertant com los me
 ges han vist quela vrina absterget molt
 perco curen ab ella les ulcères profundes
 e la escabia: e ales ulcères plenes de mol
 ta sordicia e qministren aquella en les ul

ceres dels budels e en les que son prop de aquells lochs quāt sō molt humides e en les vlceres delles orellas. E ajustay q̄ qnt es administrada en los rustichs costrets p necessitats no podents hauer altre mediciña curē les medicines delles. e prenē una peça de drap de lie e liguē la sobre les vlceres q̄ se engēdrē en les mans e en los peus dels e liguē ho ab fort liguació e manē all malalt q̄ pīxe sobre aqll loch e q̄ no se desfaça fins atant q̄ sia curat e cōferex e cura. E acomatex diu Galic dela vrina. E dia scoudes diu q̄ la fermentina vnples les vlceres e plagues profundes purga aqllles mes q̄ lo mastech. E lo gualié diu della q̄ vnples mes les vlceres profundes q̄ nigua altre resina. E diu q̄ la lanadura dí plom q̄ynple les vlceres amples: e ab oli rosat induex en elles siccatrix. E acomatex diu dellitarge. e mes vnples les vlceres d' carn la poluora dela pumicis q̄ es la pedraca scia ab mell mesclada e posada e aço fa propia ment en lo cosos diurs. E mpo dia cordides diu q̄ sia cremada e mesclada ab mell. Lo Guille d' varing. diu ari jo he curades les vlceres cauernoses de molta sania perfeitament en pochs dies lauant aqlla souint ab lo lexiu dit. e ab lo lexiu mesclaua cendra de caraguols duas parts seuer. Una part e ajustaney cendra d' arissons marins. Empo lo loch ha ont aço es estat experimentat era loch carnos coes en los muscles posteriors dela spina e aqsta cosa jobe souint experimentada e en espeiall dela poluora dels caragols. Aiximatex segons Eutic. sania la cendra dels caragols purpureos. Empo no fan segons lo serapio si son posots. si son posats defora entorn del loch sien donques posats de dintre ab alguna medicina generativa d' carn: ari cō es arā cremat. E de aquestes coses simples pots ordenar moltes coses o medicines compostes segons la tua intenció. La quarta intenció es complida segons es dit en los altres capitols: e pīco noy recapitulare mes.

Cap. vi. De extracció dels vermes que se engendren en les vlceres

Algunes de veguades en les vlceres se engendrē vermes p causa dela podridura o p causa del alguna cosa extrínseca ari cō es p causa de algua mosca o mosques. p laqual cosa es menester remoure aquells. E primer din Eutic. que lo suic del calamet flumial e aximater demontanya mata los vermes e remou la sordicia e humiditat. E Bascorides posa que lo suic d'la nepta posat en la vlcera acomatex obre. E la nepta es specialia de calamet segons ell. E aximater la decoccio dell es molt bona e obre ari cō lo suic: p acomatex lo suic deles fulles dell preseguer e en especiall les extermitats e val si les fulles son pastados e son posades sobre lo loch en forma d'empastre e val molt e es experimentat permi. Aiximatex lo suic del donsel val per acomatex: e ari matex cō les fulles del preseguer çò es ab empastre. e la sement del timo q̄ es la farigola poluorizada e sobre posada: obre ari matex e bremet totes les coses amargas fan acomatex e de senblant manera obre. E lo contesti diu ari. Preñ sarisa poluorizada. f. 3. polipodii poluorizat miç. 3. peg liquida. ii. 3. e sia mesclat. car es pfeta medicina e mate los vermes e sana les vlceres. E altre experimentat e maravellos no sols en los homens mes encare en los animals bruts. Preñ milliū solis la quantitat q̄ volras. empo considerades les psones. car los minyons ne han menester manco que los homens. e los homens nō menester mes elos animals bruts mes q̄ ninguns si es en los minyons diré ari. preñ milliū solis. i. 3. e sia mesclat ab vīn blanch e sia donat a beure car tantost fa exir immediadamēt los vermens del ventre.

Fundación

Capitol. vii. de vlceres corrosives e de la cura deles

Als vlceres corrosives son feites de materia colerica adusta. Lo qual materia adusta p la sua adustio adquirir alguna fraudulencia. E aquestes tal vlceres segons les demes

Libre Primer

veguades vené apres de formigues e purfules males e purginooses. e si tal corrosio pceyex desa edella no molt profundat se en la carn es dita ambulatiua. E si pceyex tant q no sumesca lo membre es dita manducant e de aqui passa en lop. Bites e pnesses aquestes coses vinç ala cura. En aqsta cura tenim quatre intencions La primera es purguar lo cors. La segona es deguda administracio de viandes. La tercera es dissecar la materia e lo loch. La quarta es còsolidar lo loch. La primera intencio es còplida ab medicines ena ciuans aqll humor acut: axi co es letouari de suc de roses e pilloles de sumus terre e aço segons q la materia es peccant en lo cors. E fet aço sia purguat lo membre ab ventoses e sanguoners e sia pmitada la complexio del ab epibimes e altres coses, e es una regla en la quarta del primer en lo capitol tercer q es menester primer euacuar lo cors q no euacuar ninguna cosa del membre. e acomatax ha notat Galien en lo tercer del tegni. La segona intencio es còplida ab viandes rectificans la sanch. E pco les viandes còuenets deuen hauer la qualitat còtraria al humor peccat. Benedò; ques esser fredes e humides inspissants la sanch ptal q la acuitat della sia remoguda. E entotes les altres sis coses no naturals se hauent honestament e en especial en les escalfants e refredats e dissecants: axi co es mouiment e repos e tots los altres. La tercera intencio es còplida ab coses locals per la qual cosa deuen notar que la vlera corrosiva es en dues maneres. Els guia es corrosiva sens putrefacció: e altre corrosiva ab putrefacció. Aqllas coses que còuenen ales vleres corrosives en les qlls no ha putrefacció son axi co es en broncaciones de aygues fredes e sequies: axi co es vinagre e aygua de decoccio de murtia e balauisties e de roses e de galles e ayg pura e moltes altres coses dela materia completa. E nota que ambulacio dela corrosio porta necessitat de incisio per temor dels altres mèbres. Segonamet deuen notar q en aquestes no es feta dilatacio p tal q en la curacio delles no fos aportada enpior e aqsts dos canons o regles so vni

versals ales vleres corrosives ab putrefacció: sien la vlera corrosiva baure putrefacció lanos conel a yg de mar e a yg de cendra. E diu Quic, q la milor curacio delles es ab coses flíptiques infrigidats e còssecants axi com son scorxes de magranes murtia e sement de roses e lenties acetoses. Perare posare les receptes vniuersals a la disposicio en la qual tasolament hauje corrosio. Empo si cas sera q hi hauje putrefacció recorreras all capitol ques seqü. Bijs scorxes possa aquesta recepta. Pre fulls de oliuera saluatge e picales e posse les sobre lo loch car es maranelllos remedis. En matex les olives negres empastrades sobre lo loch remoue purga les vleres corrosives. Altres del ascorides. Pre poliuora de semet de anet o cèdra dels rells del qual lo loch es mes fort. Biu empot diacondes q lo loch sia primer lavat ab aygna e mel o ab aygna de mar segons diu Quic, e se rapio apres siay espargida la cendra del anet cernat. Es posa q les rells dels afrodillis fresques empastrades sobre lo loch saludablement curé. Aximatex pien asari such d plantage e mel e d tots aqlls fernas cathaplasma de guanarrera: ena re diu q empastre fet delles fulls dela co es dela guanarrera fa acomatax q es dic car phibet la ambulacio e vallala crisipia e ala formiga. Biu mes que lo such de la magrana pmit ecuyt e mesclat ab mel e porta asanitat les vleres corrosives. Es mes posa q sempvina q es la consolda menor refrena les vleres corrosives. En care diu q la scorxa del pi cura les vleres corrosives. Aximatex vol q les gualles epipiament les q no son foradedes curé les vleres corrosives. E crech q primer vol q sic tremades e apres apaguades en vinagre o en vi. Sarapio diu q totes les gualles valen empot mes valentes crenades. Apulius pose q la lenticula curra ab mel e aps posada de sis còsernia les vleres corrosives e mejants. Es mes diu q lolliu conel ales vleres corrosives deles quals bix fanies mellina, e mes ha volgut q la batedura d arà ab mel refrena les vleres corrosives. Aximatex din q la vana del home antigua cura les vleres; e aximatex la noua segos

dii Euníc, e mes diu q les galles mesclades ab ali en senblant quantitat remou les vlceres ambulatinas e la carn supflua, e finalment medica les podridures: goes les vlceres podrides e corrosives. E mes diu Galien deles fulles deles balaustries em pastrades ab mell en lo materx loch. Lo Rasis diu q lo fell dela ouela fa acomatez q fala vrina del home: car abstergex e mudiça e dissecca. Encare diu q la femta dí home poliuorizada e mesclada ab ruda sec ta cōferex ales vlceres corrosives. Hagir des les coses cimples are posare les cōposites. E pūmerament lo chiran compò aço. R. succi foliorum vitis albe. 3.iiij. aluminum. 3.iii. asuri et est species vitrioli. 3.iii. pulvis risturis. 3.iii. yris ilitice. 3.ii. calcanti. 3.iii. solvant omnia et siccent purga eynple aqüestals vlceres. E mes posa lo Guido de varinguiana q la rell dela vi dalba ab sal picada aqüelles materxes coses obre quinna cosa es vidalba ja es estat dit e sera dit en son loch. Eltre q es marauellos en aquestes coses. R. radi asari amigdalaz amariradicis corticis ei. 3.ii. sumach. 3.iii. foliis rubi. 3.i. cortib radich solatri. 3.i. 2.6 vrince et seminis ei. aii. 3.iii. foliorum vtriusq pastina. 3.ii. succi plantaginis. 3.ii. melis. 3.ii. et fiat emplastrum deles coses dites apaq aquestes coses valé e sia mirat en los cimples. Eltre p acomater. Idem poh noia o such de jensana mel blanca d casciu. 3.ii. liciu. 1.3. e sia fet de aqsta manera goes q primer bulla lo such ab lo mell fins atent q sia spes e apres siay ajustat lo liciu. Eltre p acomater. Idem rell de vidalba. 3.ii. 3. sal subtilment picada. i.3. e sic fet empastre: e sia vidalba era secca sia presa dela poluora della ab sal: e aço es experimentat. Eltre p acomater. Idem such d plantage. ii.3. oli rosat. iii.3. cera. i.3. e sia primer dissoluta la cera ab loli apres siay posat lo such e sian fet vnguent. E si en lo loch hauia mala complexio calda lanos lo epithima vall e es aqst. Idem such d virga pastoris such de brots de mirta d casciu. ii.3. e sia ussat de aqsta manera sia primeirament hauat lo loch apres siay posat una pega de drap d li neta banyada e infusa en los dits suchos. Eximater val lovi stiptich

marauellosamēt hauant lo loch ab ell e caplasinant si ali no haura mala cōplexio calda. E la recepta es aqsta. Idem sentement de roses fules de mastech o dela goma del de cascui. i.3. e miq grans de mirta scorches de magrana lenties de cascui. i.3. alum de roca cremat miq. 3. e sian feta poluora: e sia aspergida sobre lo loch o sia bolit ab vi apres sia hauat ab aqll vi. Eltre de intencion de Euníc. sila mala complectio es calda. Idem fules de acetosa e de solatrū e de arsnaglos de cascui. i.3. Lenties miq. manada sien cuytes les lenties e ab elles sic mesclades les herbes dites e sien fet empastre ede aquestes se pot fer hauament. Eltre de Euníc. Idem boli armini. i.3. axerop aceros cimple oli rosat de cascui. i.3. e sia mesclat e es repercussiu e conue en lo princi. Eltre de Euníc. Idem carabassa seca e cremada poluora de fules de planta ge de cascui. i.3. fules d olivera saluarge. ii.3. farina. iii.3. e sia mesclat ab aygua. empero corrosio es gran e aquestes coses no valen nisi pot remoure mane. Lo Guido quix sia posada poluora o trosichs de afrodillis o poluora dels trosichs dels calidicō o sia remoguda ab arsenich sublimat e defora sia posat lo defensiu fet de boli armini. Unguent de chiran ala corrosio delles macilles e posa aço en lo capitol de la vidalba. R. foliorum vitis albe. 3.iii. aluminis. 3.iii. vedriol blanch. 3.iii. yrich illricce. 3.ii. vitrioli citrini. 3.iii. et fiat mixtio. Eltre en los vlceres antigues e grans. R. eris vsti et loti. 3.ii. eruginis eris. 3.ii. batiture eris. 3.ii. mirre. 3.ii. vitrioli albi aluminis roche adustor aii. 3.ii. aceti. 3.ii. melis. 3.ii. et oleum nuci. 3.iii. cere. 3.vi. et fiat isto modo. Bulla primer la batedura dell arā ab vinagre e mele oli fina arant q lo vinagre sia cōsumit e part dela mell e aço es coneigt quāt la cassola no frit: apres siay posada la cera e cōstra fina sia lettat del foch e siay ajustat lo vedriol e lo alum e derrerament la mirra. Are posare algunas coses cimples. E primer diu sarapio q la cendra del semet del anet e lo estil del cura les vlceres sordides e en special les vlceres dels testicols e del ces e cōsolda les vlceres dela verga goes del membre. E mes i. iii

Libre Primer

diu q la cendra deles serments prest cōsu/
met la materia corrodent.e les flos dels
affrodills cuytes ab vi e oli fa acomater.
¶ Sarapio diu del plantage e lo Amic,q
conferex a totes les vlceres corrosives e a
la podridura de aquelles e ales vlceres en
les qualls decorré humiditats e prohibex
la dilatacio deles vlceres corrosives. E p
go cōferex ales vlceres dls intestins edene
ga la sanies e remou les inflacions e mes
diu que la genciana quant es posada en
les vlceres ab licu conferex a elles e cura
les vlceres corrosives. E aço sia vist p auñ
cena enlo capitol de genciana. E diu q la
let del titimallus es cōuenient ales vlc
eres fraudulentes e all cranch e ales fistos
les. e aço per causa dela excellēt qualitat
que es en ell e cure en loch de caltiri Sego
nament cura les vlceres podrides e corro
sives e es administrat en son temps :e se
gons la manera e quantitat que es mene
ster e remou les duricies essents enles fi
stoles. E la cēdra dls lacscons tela proprie
tat que tenē los lacscons. E mes diu Sa
rapio que lo oli de nous antich conferex
ales vlceres corrosives: e alguns lo vssen
enles naffres dels niruis. E mes posa que
les fules dela saunia prohibex la dilata
cio deles vlceres. E mes diu que quant es
fet empastre deles fules deles pastanag
ues saluatges quant se comengen a corro
pre conferex. Dii mes q les fules deles vr
tigues e la sement delles ab mell obre aço
matex. E encare diu q lo arā cremat pro
hiber les vlceres fraudulentes e corrosives
enlo cors. e la batedura del arā prohibex
les naffres corrosives e encarna e cōsola
aquelles. E diu mes q la virtut del erugo
eris es q quāt enles vlceres remou la carn
mala deles vlceres: e es mesclar ab los ce
rots e es fet medicina que abstergex sens
mordicacio e prohibex la ambulacio deles
vlceres corrosives e prohibex la apādo de
les vlceres. Lo colcotar prohibex les vlc
eres q ambulē de loch enloch. Acomater la
poluora del calcadis q es especia de vedri
ol a soles posat o ab altre vnguent prohib
ber la corrosio. E mes posa q vna pedra q
se diu lapis de fregis cōsola e encarna.
dona bona encarnacio e cōsolidacio e cō

ferex ales vlceres corrosives. e entre enles
medicines q son fetes per la boca. e axima
tex si es administrat assoles o ab mel con
ferex ala squinancia pus que sia lauat e
prohibex flur d humoris venints en aquell
loch. ¶ Lo Guillelm d britica lo aplica ala
incissio deles mamelles fins ala cōsolida
cio: e aiuntay Sarapio del lapis frigi⁹ que
remou la carn superflua deles vlceres e en
carnales vlceres fraudulentes e cura les
males e crancoses. E mes diu Sarapio q
totes les species dls alum e propriamente lo
aliameni q es millor q los altres corromp
la carn superflua e la escabia e altres vlc
res e prohibex les vlceres fraudulentes q
nos augmenten e es vist que parla dls cre
mat. ¶ Lo Bartholomeu de varinguana
diu q la aliū pot esser mesclar ab feces dvi
e ab mel e que primer tostems abans de
aço sia lauat lo loch ab aygua e mel e aps
ab aygua de mar e pot esser posada ala ge
ma enlo vnguent. E encare diu Sarapio
q la sal ab mell hoc encare sens ella espar
git sobre les vlceres corrosives e ambula
tives sana per tal cō resoltantost la mala
complexio. e acomater diu del flor dela sal
e en speciall enles passio dela vergua.
E algunos vels dic que ales vlceres sordi
des e ambulatinas sien posades fules de
oliuera seques o verdes. E sarapio e dia
scorides hoan dit dela saluatge: e algunos
an dit que sia fet ab mel. E algunos an dit
que la cendra dels rams della o dels pin
yols deles olives es cōferent a elles. E aco
matex lo lauament fet ab lezin deles en
questes tals val. aximatex la poluora dell
anet o aximatex la cendra del posat de so
bre cura acomater fa la poluora dls semet
dell cremat e posat desus. E lo Bartho
lomeu diu que priuer sia lauat lo loch ab
aygua de mar e que a questa cendra sia po
sada ab mell e cōferex en questes vlceres
corrosives. Encare que sien enlos niruis.
E jo dich ab experientia e ab rabo que la
cendra deles serments del cep primer infu
sa envin agre e dissecada e apres posada so
bre lo loch e consumex prest la materia cor
rodent. Quant la rell dels affrodills es
cuyta ab feces de vi e es fet empastre con
ferex ales vlceres corrosives. E lo bartbo

men d'in que los flos dels affrodillis cutes ab mel o ab vi sana aquelles. E cometeran dit alguns dela rell secca dels seterions que es testiculor canis ab mel mesda da acumater an dit algunos antichs quela rell di nil val molt e es d'marauellosa opació si es posat en aqüestes ulcères. E acomater se pot dir del salinarge sino q es de major acuitat e algunos ho dien del fruyt d'la empojono se quin es lo fruyt e jo per fruyt ente sement e axi crech q sia ver. Miles era ab laquall setiny e es d'la vulgarmet qualida e en bolunya sen troba molta e sen sembra molta artificialment. Lo Anic, din q los satarions q se dien testiculor canis phibexen q lo forat nos dilate e encarnelles ulcères fraudulentes e corrosives. E sarapio e diaescordes e Apuli⁷ e lo bartolomeu volen acomater q la rell del pethafilon val ales ulcères ambulatiues. E jodich que lo such dela gensana o la rell dela ab mell. E encare din q empastre fet delles fulls dela guauerrera prohibex la ambulacio e la formiga fraudulenta eval ales crisiplies. E p aquesta causa conferex ales ulcères dels budels. E mes abstergez les sanies, e si ali hauria alguna inflació, a pagua aquella e encarna les fistoles e altres ulcères humides e antigues. E ajustas que no es niguna cosa milor ales ulcères antigues e noues. Lo Anic, din q lo su mach phibex la ambulacio fraudulenta e segons ell matex lo boli armini phibex la ambulacio dela podridura. Lo Gualié din enlo. viiiij. deles medicines simples q la rell del solatrū costreny les ulcères males e corrosives, e p solatrū denen entendre la morella vera. La quarta intencio es coplida segons es estat dit enlos altres capitols. E si enlo loch haura apa iauos aqüestes coses no conuenē. E pco de recorer al tractat de apas e primer curaras lo apostema segons es estat dit souint e apres la ulcera.

Capitol. viiiij. de ulcères podrides e della cura delles:

Vulcera podrida es manifesta epgo tā solament posare la cura e no altra cosa. La cura deles ulcères podrides te quatre intencions axi com es ja dit enles altres. La primera es purgar lo cos. La segona es ordenar la vida. La tercera es remoure la materia podrida. La quarta es cōsolidar lo loch. La primera intencio es cōplida ab medicines solutiues segons la necessitat d'li humor peccat e apres sia purguat lo membre ab ventoses o sangoneres e es cosa molt digna e quasi dicat necessaria q no sia tardada aqsta cura car la triguia dela ajusta en la malicia. La segona intencio es cōplida ab deguda administracio deles sis coses naturals, siē donq's les viādes d'li molt bones e phibent podridura e enles altres coses vista honestamēt e tāt cō pora rectifiue la cōplexio del mēbre. La tercera intencio es cōplida ab coses locals. Si dormiques lo cors es corrupte e podrit sia remoguda aqlla corrupcio e podridura ab ferro foguant o ab altremedicamēt acut e sia remogut fins a tāt q romāgia la carn sana la qual cosa es coneguida p la bōdat dela sanch. co es p la color della, e cō aço sera fet sia so corregut ab mantegua p tal q caygua la escara e sia posat lo defensiu en torn d'la part sana e aço p que en aqll loch no sia causada mala complexio calda. E moltes vegades segons din Anic, es necessari tallar lo mēbre per tal q la podridura no ambule e prega mes auāt, car passaria als altres mēbres. Empo sino es necessari posar caltirisien fetes enbroncasiōs ab aygua d' mar o de cendre o ab aygua d' sa bo o ab vi stiptich. Lo Sarapio posa q lo colcotar phibex la putrefacciō colcotar es specia de vedriol. Mes posa q les fulles deles ortigues ab sal cure les podridures e les ulcères corrosives. E acomater din deles fulls deles pastenagues. E acomater pose dela let del titimall⁸ segons es dit enlo pcedēt capitol. titimallus es una herba q se din vulgarmēt letresa Biascorides posa del alii e d'les qualles q phibexen putrefacciō e acomater din deles amelles amargans mesclades ab mel. E mes posé

del licciu que tollies vlceres podrides e corrosives. **E** nota q en aquest capitoll no pose altres receptes ni coses cimples car p aquestes coses deuen recorrer al capitoll immediadament escrit car al trobaras moltes coses experimètades. **E** miraras evenras be aquests capitols. **C**ar la vn ajuda al altre. **D**edicina que phibet dilatar les vlceres la qual en part es d'Enicenna. **P**ren poluora de sement de insquiam. ii. 3. farina d'ordi. iii. 3. boli armuni. i. 3. vinagre. i. 3. e miç e sien fet empastre e sia posat en la part sana. **E**ltre que vall en los cossos tendres lo qual en part es de Enic. **P**ren farina d'ordi farina de oobi que es farina der. de cascui. i. 3. aliu de rocha. i. 3. e ab lexiu e ab such de cogòbres de assens q son cogòbres amargans sié fet empastre. **E**ltre de theoderich. **P**ren carn de peros salats farina der aristologia lòqua tât de vn cò d'altre vnpoch d'squilla e sia cuixt ab vi e sia mesclar ab mel apres sia posat d'sobre. **E**ltre de Enic. **P**ren sement de li. i. 3. vedriol blanch. miç. 3. rell de cogòbres amargans aristologia longa d'cascui miç. 3. rell de bledes rel de cols de cascui miç. 3. carn de peros salada e ab mel tata com ni aura menester sian fet empastre. **E**ltre de Enic. flor de arà q es vert de aram. i. 3. such de catapucia maior que vulgarment se diu caguamija. ii. 3. vedriol blach such de cogòbres amargans de cascui. miç. 3. e ab aygua e ab mell e aygua de cendra sien fet liniment. **E**ltre de Enic. lo qual es experimentat. **R**. dragantii rubeu. 3. i. calcis vine aluminiis corticis granator. aii. 3. vi. thuris gallaru. aii. 3. iii. cere e olei quatuor sufficit misci et fiat vnguentu. **E**ltre de Enic. **R**. ansugie ptem. i. vitrioli ptes. xii. colcotar ptes. x. draganti ptes. viii. coquatur cum aceto et fiat linimentu. **E**ltre d'Enic. e del Hui. **P**ren plom cremat aras cremat ceruse ensens mastech litarge armoniach opoponch de cascui. ii. 3. grec de renyo de vacha e de somera oli de mirta. cera de cascui. iii. 3. aquelles coses que son per dissolre sien dissolutes ab vinagre eles que se han de picar sié picades e sié fet empastre. **E**ltre p açomater. **P**ren vedriol citri. iii. ii. veduol negre. x. 3. vedriol roig.

iii. 3. vinagre miç. 3. e sia tot bolit fins a tant que lo vinagre sia consumit e romà guia en forma de liniment. **E** lo empastre de mell e de carabasa secca e de fulles de olivera salutge valen. **E** si cassera q en a qüestes tals se es diuenia apa les coses dites no còpetexen així cò es cosa manifesta. **E** p la cura de aquellas apas recorreras desus així cò es dit en los altres capitols cò es q recorregues al tractat e capitols d'apas. **E** La quarta intencio es còplida segons es dit en los altres capitols. **E** pçò sia vista p tu segons se pertany.

Cap. viii. Deles vlceres d' difficultat consolidacio e dela cura delles.

Sapies que les vlceres de difficultat consolidacio se han ales vlceres corrosives e podrides eales altres: així cò superior e inferior p aquesta manera coes que quall se voll vlcera podrida e ambulativa es de difficultat consolidacio. e no per lo contrari car tota vlcera de difficultat consolidacio no es podrida ni ambulativa. **E** aço es lo que diu Enic. com diu. **E** sapies q totes les vlceres absolutament son de difficultat consolidacio exceptat les corrosives e podrides així cò es lo comu exceptat lo propri. **E** pertant còso algunes vlceres de difficultat consolidacio les quals no son d'linatge de aqüestes perçò es estat necessari all Enic. constituir aqüí alguna causa. **E** nota q not puch assi donar lo modo de curar així com he fet en los altres capitols. **E**mpo es menester veure la causa perq aqüestes vlceres son de difficultat consolidacio e curacio. e segons aqülla causa proveir en la cura. **P**umerament pose lo Enic. q si la causa p qüela vlcera es de difficultat consolidacio es mala complexio cui de remouer aqülla ab coses contraries e ella així cò ja es estat dit en lo capitol universall. **E**la qual cosa dich q la rectificacio dela complexio es causa moltes vegades dela cura de la vlcera. **E** sila causa es malicia de sanc e rabo dela qual malicia nos pogues engendrar la carn e que aquella sanc se convertis en sanias. **L**a cura de aqüella tall es

que li sien donades viādes engēdrants la sanch cōtraria en aquella co es ala mala e p co deueni cōsiderar lo peccat dela sanch co es si pecca en qualitat o en substàcia : o en quantitat e segons q veiras, pçeyras en les viādes. car si la sanch es calda les viādes siē fredes, e axi p lo contrari enles altre qualitats, e si es subtil les viandes si en grosses e contrari es. E si es de molta qualitat sia sanguinat. E si es de poca quātitat sien li donades viādes multiplicats aquella segons es dit enlo capitol vniuersal. E sila causa es sordicia e virulencia recoreras als capitols ppf desus posats. E si la causa p que nos cosolida es molta siccitat deles coeses q son bones es qll fages suar ab aygna calda fins atant q lo mēbre sueosia epithimat lo mēbre ab una pza d drap infusa en aygna calda, o fes freguars lo mēbre p tall q les humiditats decorres guē al dit mēbre, e algunes deveguades es conuenient applicar vnguentos de pegua goes fers de pegua e ago p tal cō humectar lo loch atrabent la sanch a ell. E sila causa es malicia de dispositio del mēbre co es q lo mēbre sia negre o vert lauos tu de scarpellar lo loch e traure la sanch aqll la mala o de posar ventoses e sacrificar e posar sangoneres e ago segons q per tu se revist. E apres es menester dissecar lo restant ab lexim posat sobre lo loch. E si veuras q ala vlcera termenē varizes sapies q aquelles tals vlceres nos consoldē sino que aquelles venes se tallē e sien remogudes. La maniera de remoure aquelles sera dita en altre loch p que en moltes maneres so remogudes. E si la causa coes p q nos cosolda es alguna fistola sia curat ab curacio de aquella fistola. E si es p corruptio de os e del q segueix a ell tallare lo dit os e descoixir leim e si es possible remoure aquell: coes lo q es corrupta ab fricacio e cercarē subtil met les medicines cōpostes valent en dits cassos. E primerament lo Bui ba compoxt aço. R. floris eris climie auri. an. 3. vi gumi cipressi. 3. iiiii. salis gemē. 3. iii. aristologie rotunde minuti. thuris. an. 3. i. cere toley mirtini quantum sufficit e fiat vnguentum. E per acomatex diu l'unic. Pre-

limadura de arā limadura deferro. parts iguals e sia consegit ab aygna aluminosa apres sien sigellats o espessits ab argila rosa e sia cremat alfoin e apres sia poluoriat e applicat desus la dita vlcera quāt sera menester. E aximater de aquelles coeses q son dites e del litarge e oli de murtons sia fet empastre car es maruellos. E sapies amic q lolí no es posat enles vlceres sino q sia d molt fort stipticitat e siccitat axi cō es oli de murtons o de mastech. E si cas es q enles vlceres se posa de altra manera de oli no es posat sino enles vlceres cōtusses co es cascades o es posat per remediar la dolor car lauos nos pot escusar q noy sia posat. E altre de l'unic. Pren arā cremat rasina sal gemma de cascui. iiij. 3. cera e oli d murtons tant cō ni aura menester e siē fet vnguent. E altre de l'unic. Pren cera go/ma de pi de cascui. vij. 3. climia de or. iii. 3. colcotar que es vedriol. vi. 3. oli tant cō naurra menester e sia fet vnguet. E autre d au/cena. Pren merdasengi q es lo litarge oli de cascui miq. ii. galles que no sien forada des aristologia de cascui miq. 3. ensens me nut. i. 3. e sia fet dells liniment loquall sia continuament mogut ab una canya o altre cosa e sien vntat. Per los doctos d me dicina jo atrobe algunes coeses cimples y a lento en aquelles disposicions. E primer po se Biascorides q lo suich deles fules del liri comu mesclat e cuyt en vn varel nou cure les vlceres antigues. E es maruellos remedis per cicatrizar en totes les vlceres. E lo l'unic. vol aço del suich d qual se vol liri empo vol que sia cuyt en vixel de aram. E mes posa Biascorides q la rell dell pen se danū que se diu cauda porcina purga e cure les vlcere antigues e sordides. E fa aquelles siccatrizar posant la de sobre elles. E aximater lo stodeon q es en los alls salmatges fan cicatrizacio. E acomater diu dela scorça dela rell deles taparenas e aliabas perlo senblant. Sarapio posa de la centaurea maior q si es empastrada fresca sobre les vlceres cōglutina e cosolda e encarna aquelles. E dela menor din q si tota ables es posada en loch q empastre cosolda e encarna les vlceres antigues e aiustay

que quant es posada secca en los vnguets encarnati e dissecati encarna les fistoles e les ulceres profundiades. E mes posa que la rell del oponach cura les ulceres antigues e mesclada ab mell cobreix d carn los ossos denudats. E paço es marauellosa cosa la resina d pi antigua si es mesclada ab oponach lo qual sia dissolut ab vi e aps mesclat ab mell, car aporta les ulceres antigues a sanitat. E diascorides posa aço mater, e mes din Sarapio que quant lo vist es mesclat ab olibanum cura les ulceres antigues. E lo Bartholomen de varin guana posa quelo olibanum sia tanta quantitat com es lo vist i mel tant com tots.

Biascorides posa acomatez e mes a dit q la saunina sana les ulceres antigues e plenes de sordicia empero es menester que sia mesclada ab mell e abstergez e prohibez la dilatacio e mundifica e fa molts altres ad iutoris. E mes ha posat dela agresta segons art cuyta ab vinagre cōferex en aquelles ulceres. E mes din del aloes que es lo seuer que encarna les ulceres de difficult cōsolidacio e maiornament quant son fetes en lo ces o en lo mèbre. E quāt es dissolut e feita linicio ab ell en los apostemas que son fets en aquests lochs phiber los humors qui decorren en aquell loch e mes resol aqlls. e lo aloes cicotriño es posar en los vnguent. E mes pose que la rell del cipr es marauellosa e molt bona en aquell cas qnt es mesclada picada. E lo Galien e Biascorides dien acomatez dell. E mes pose dela terra sigillata q cōglutina les ulceres antigues e dissecata aquelles e quant es cōfegida ab vinagre fort e es fet a manera de lot o de fanch conglutina les fresques.

E lo Enic pose dela barba hircina. Barba hircina es ypoquistidos o tissos q es specia de aura; edeles fulls della que quant son exsiccades consolden e cōferexen ales ulceres antigues. E les flors entotes aquelles operacions son mes forts. Encare mes din Enic deles balausties verts que consolden les plagues e ulceres antigues e les scorcadures que se fan per causa de alguna cōcassio. e p cuius. E es menester q quien poliuorizades aximatez segons Enic, vna sponga cuyta ab mell cōsolda les ulceres,

e aximatez es posada secca sobre elles o infusa en aygua o ab vi e dissecata les ulceres humides e antigues. Apulz pose q la herba dels senixons ab grex yell e posada marauellosament sana aqlls. Aliabas din que si la aristologia longua es poliuorizada sobre les ulceres antigues dissecata e sana aquelles e maiornent si es destemprada ab mell e parle deles rellos. Encare din Aliabas que la fenta del ca que base mēsats ossos e q sia secca e apres mesclada ab mel vall e es conferent. E lo Albert pose q los ermodactils dissequē les ulceres antigues e denejē aqlls. E lo Enic vol que los ermodactils sien blancks. E lo mesme pose del yreos q vest los ossos d nndarts. e io dich que la mirra fa aytal materia operacio. E tots los antichs son stats cōcorts q ales ulceres e naffres antigues les qlls son de difficult consolidacio e propriamente ales fraudulentes e humides vall segons lo Bartholomeu e sia picada en un varel de arā e propriamente fet d aram roig e sia picat ab cosa cōsenblant al dit varel com es que sia tan be matez de arā. E la vana dels infans ab vnpoch de vinagre e desall o que sia coagulada en una casa calda o all solço es que estiguia ali fins atant que sia coagulada. apres sia aplicada, car noy ha niguna cosa milor que aquesta. E lo Galien din que aquesta medicina es anomenada grisio tella. E lo Bartholomeu pose que aquesta pot esser posada a soles o ab mell o ab cera o ab vnguent e asso segons la necessitat. Empero primer sia la uada la naffra ab aygua e mel. Apres ab aygua salada. E aço baste quant es per aquest capitol.

Lapitol. 5. de fistola en general e dela cura della.

Fistola es ulcera profundamente huiuosa e estreta ab callositat e duricia de carn circumdat aqlla dela quall segons les de mes pceyex sanies virolenta. E aço es lo que deya en lo libre deles tumors part natura. Bient asi

Et autem fistola longus et strictus cum similis alijs cunibz contractionē et duriciem pascens aperte intrinseca et rursus euer tens supfluitates vel saniē virulentā propter supfluitatē illic currentē. Laquall auctoritat dediuita de leti en vulgar voldir q̄ fistola es longua et estreta cōcavitat semblant ales altres cōcavitatēs hauent contraccio et duricia en la part intrinseca et alz traveguada donant supfluitat o sanies virulenta per causa deles supfluitats en a quell loch decorrents. E de aço apar q̄ la sanies virulenta no es propria diferencia et senciall della sino la callositat dita et la forma fistolar. ne obstra q̄ lo diu lo arnau devilla nouia dient q̄ tant com la sanies d̄ les fistoles sera aquosa o glutinosa o de paua qualitat tant de temps es la fistola riuia la quall cosa nos conuertet:co es q̄ si vodona sanies que sia morta Empero no sopena Galien ni Albuscasis cō dien que edonant humiditat en algunes bores. E altres bores no donant de aquella abans se omagna la humiditat de aquelles. Aquella cosa matera te Aliabas et lo bru e los quatremestres et lo facmeri' dela duricia dela quall repren lo Roger elo Rolan. Les fistoles son de moltes maneres. E ar aliquatenmenē als niruus: et altres als ossos. ii. E recoreras al primer capitol d̄ aqst trattat a parla declaracio de aquelles coses E axtimatex algunes son enlos vlls et algunes enles mādibniles. et algunes enlos pits algunes son enles iunctures et altres enlos ces. cc. E les causes deles fistoles son aql les que fan les ulceres cauernoses et aximatax la materia flegmatica viscosa inepta amouiment co es no abta amouiment: axi com es la adiusta o vehenosa. E sonques declarat et demostrat que es fistola per les coses substancialment aderents axi cō es la callositat et la forma dela fistola instrumetal et dels accidens axi com es la sanies mala et dolor. E ar en ella hoy ba dolor sino poca si sonques no termenana en algun nirui. E declarat et demostrat esser enla carn per la humiditat grossa viscosa et turbida et crua que della bix. E declarat et es mostrat que en elles venes p la sanch et fetulessa q̄ delles bix Si es enlos niruus es

conegut per la dolor et temitarçō es subtilitat dela materia que bix della es significat et demostrat que es enlos ossos :ptant com si es en ell la sanies es citrina et subtil segons posa Quicena. E per auer la noticia de aquestes ajuda molt la prouacio et lo lochs et lo temps axtimatex demostren edonen alguna significacio de aço: E ar si es enlo loch neruoso ossos cregues q̄ ha alterats aquells. E axtimatex pots creire que si ha passat vn any que aquella tal es enlo os. E es indicada la fistola esser d̄ dificil consolidacio maiornēt si es en ossada et antigua deles quals les demes han concanitats. E nota que la fistola que es en membre noble o prop de aquell et aquelles q̄ penetren enles parts interiores axi cō es enlos pits et enlo ventre et enla vixina et en alguna deles costelles et dels spondils: o en alguna iunctura axi com es dela ma o del peu aquelles tals son fospitoses et d̄ mala curacio. E questa cura esta en dues coses co es en regiment vniuersal et en regimēt particular. E o regiment vniuersal te tres intencions. La primera es purgar lo cors. La segona es ordenar la vida. La tercera es confortar los membres interiores. E la primera intencio es complida ab euacuacio del humor peccant segons q̄ diu lo bru. E per la color d̄ lo loch conixeras lo humor peccant segons que lo bru mater diu. E lo Galien enlo cōmēt d̄ aquell amphorisme. In perturbationibz ventris rc. com donques superabunda materia flegmatica lo loch es blanch et moll et la podridura que bix dela fistola es algin tant blanca et grossa et de molta quantitat. E si superabunda materia malencolica lo loch es algin tant tirant ablanor et verdor et quasi anegror et ab aliqua duricia et la podridura et tirant anegror et ablanor que es humiditat. E si superabunda colera lo loch es algin tant citrie et en ell son sentides puncions et arsures et la podridura q̄ bix es citrina: E impo sila materia q̄ es supabudat es sanguinea lanos lo loch es roig et es venes del cors se influen et la podridura es sanguinolēta. Enquina manera se deuen aq stes materies digerir nienacuar jaes estat

Libre Primer

dit sufficientement ensot tractat de apostes mas e perço si es menester recoreras en quell tractat. La segona intencio es cōplida ab deguda administracio deles sis coses no naturales e en especial del mējar e del beure: emplo sia primer considerat lo humor peccant e segons lo peccat d' aquell si ordenaras la dieta e aço sia bē cōsiderat. La tercera intencio es cōplida ab posicions cōuenients ales fistoles étre les quals aquesta es molt vtil e bona e molt loada e dilecta. Prie agrimonia. iij. pts plantage. iiij. part fules de olinera. i. part sien menut tallades e apres sien pastades ab vi blāch e sien curties e apres collades e de aquella coladura tots matins en salba prengua yn gotet. Altret p acomater. Prie gesana. ij parts cétaurea. i. part sia curt ab vi blāch e apres sia administrat. Lo regiment particular te quatre intēcions. La primera es dilatar e exemplar lo orifici estret. La segona es remouire e mortificar la fistola. La tercera es mundificar lo loch mortificat. La quarta es encarnar lo loch mundificar. La primera intencio es cōplida de aquella manera coes que en lo forat sia posada una tenta de gensana o de brionia o d' dra gontea o de trossos de spongea bē tortes e redones o ab un fil fort lignades. E no p̄ sumas fer tenta della medulla del sanbus si o de euols o de melagarsí que es un fust arriapellat car en lo traure souit se tréquē e pgo aquelles tentes deuenir esser lignades ab un fil pertant com sis p̄fundes nos podem traure sens perill e sien fetes grosses e largues segons la quantitat del forat e estiguiem aquelles tentes p̄ spay de. xii. boles. E apres sic remoquedes e silo forat sera dlla tat p̄ aquelles coses lanos sera cōplida la primera intencio. La segona intencio es cōplida in missio de coses acutes e corrosives. En altremanera p incisio e caltiri. Tercerament per incisio e remocio della callositat. Lo primer modo amostre d' fer lo guilleni ab imposicio de tentes e de trosichs d' affrodillis. E lo Roger demostre que sia fer ab una tenta de calç e de sabo o ab una tenta vntada ab arsenic lo quall no enguana casidient que es molt bona e seguirà. E mes diu q̄ silo vedrioles dissolut e

posat en lo fons dela fistola q̄ sana aquella. Lo Guillelm de varing. diu q̄ sia p̄res vi q̄ se diu maluasia e sian lauat lo loch tots dies e feta la locio posar bi as una rell de la passa que te les rells rojes e segons all guns es dita panisia. E apres sia vntada la tenta ab vnguent dels apostols o egyptiach segons que tu veuras la necessitat. E aximatez la rell dela aristologia rodona mata les fistoles quant es rasa e vntada ab mell e apres messa dintre la fistola. E remoguda aquella valen les coses simples. E primer posse Quic. que les cédras deles cartes del paper quāt son primer infuses en vinagre e apres son dissecades es a elles molt vtil. E mes diu dela cendra dell capilli veneris e la poluoria deles rels dela possada ab mell vall. E segons lo Bartholomeu aco mater fan les fulls masteguades e posades d' sus. E mes diu que la cétaurea secca es posada en los empastres e consolda les fistoles e les ulceres males e profundes. Lo Bartholomeu pose que la rell della es posada ab vi e ab mell e ab algun dels vnguents. E mes q̄ silla cédre dela pel dela mula e d' senblants es posada sobre la admistio dell foch e sobre les ulceres caldes com no son ab apostema e es medicina ales scoriacions dels peñfetes per les sabates e ales deles curies e ales fistoles. Lo Biascorides apose que aristologia rodona purga les fistoles e les a porta asanitat. E la aristologia longua atrau e vnaple aquelles d' carn. E mes pose que la yris ilirica que es specia de liris si es della ab mell fet colliri purguia les fistoles e vnaple aquelles de carn. E mes diu q̄ lo fell deles cabres ab suu d' porrosture les fistoles. Lo contesti pose que los liris citrins cōferexen ales fistoles quant son poluorizats. Sarapio diu que la decoccio del yrcos fa nerer carn en les fistoles e en les ulceres profundes e vnaple aquelles quāt es picat e posat en elles. E mes que quāt les fulls dell ebolfrés ques son mesclates ab let de ordi e apres fet empastre con glutina les fistoles e les ulceres concavas. E mes pose que lo verix que es la glassa dissecaca les fistoles.

Lo Auic, elo Albert dient q la suffumis
Guacio d la feta enles ulcres coferet molt
E animates posa q lo aloes q es lo seuer:
coferet a totes les fistoles polvorizat o dis
solut en aygna. **E** puli pose aqsta recepta
Poi rellys de gladiol q es la boua amili q
es amido d cascui. vi. 3. vinagre. iii. 3. gret
d guineu. iii. 3. sia picat en vn drap e apres
sien applicat sobre la fistola car marauel
losament sana. **E** mes pose dela betonica
aplicada ab yn poch de sal q cura les fisto
les. **E** mes pose q la such del plâtage mes
enles fistoles marauellosamet sana aquell
les. **E** mpero es dit del plantage menor p
lodiacordes que ab gret vell applicat e
posat enles fistoles q facilmet sana aquell
les. **E** lo Guillem de varing din q el ho
ba experimentat enlo peu de vn infant lo
qual era ja confirmat en fistola empo en
care no era fistola. **E** si cas sera q enla fi
stola hauia cauernes diuerses lauos es
menester desteprar los medicaments forte
rants ab vinagre o ab alguna altre li
quide apres sia mes dintre ab algun in
sumet ental manera q abaste e atena en
totes les profunditats: e apres sia tancat
lo forat e romagna dintrefins atant que
ba feta la sua operacio e aco es lo q din
lo Bman q la fistola tortuosa e entricada
nuques morta sino es inhibida ab liquors
felleas o nitrosoes. **E** p aco val la primera
aygna dels alquinistres car aquella prime
ra aygna mortifica e rompt totes les fisto
les. **L**o Auic, din q si la fistola es vñplert
ta de rellys de scolopendria que es tantost
curada. **E** animates val aco. **P**oi orpiment
sofre e calç vina part iguals e sia pastats
e mesclats ab sabo apres siében vñplerta
la fistola. **E** si lo loch es vñplert de polvo
ra de elleboris negrees cosa manifesta q
cura aqüelles e es bi deixat p tres dies segos
alguns la quall cosa jo no fas. **E** la causa
es pertant cò apoita e causa apacio e pgo
sia considerat car jo ho he souint experimè
tat. **L**o alenfranch pmet curar aquelles
ab egrimonia e ab sal. empo jo no crech en
care que aco sia estat p ventura atrobat
enles noues e enles altres no. **E** nota se
gons es dit q tostamps entorn del loch sia
posat le defensiu e aco p causa dela forta

lesa de aquelles medicines. **E**mpero si les
fistoles son fresques podem lamar lo loch
ab ayg de mar o ab aygna de sabo e ayg
de cendre. **E** en aqstos pots mesclar algu
poch de arsenich e de sal armoniac: e de
aygna sublimada e podem bi posar calcu
se caumenó que es specia de vndriol. **E**ltre
per acomater. **P**ren arsenich citri calç vi
na. iii. 3. sien encorporats ab aygna calda
e sien ne fets troscichs e apres sié dissecats
e quant sera menester sien polvorizat e re
seruats ad usum. **E**ltre de Bui per aco
mater. **P**ren ellebor blanch centaurea ra
ells de scolopendria yreos farina de ordi
tant de vn com daltre parts iguals sié p
cats e sia feta polvora de aquells apres si
en vñplerta la fistola ab continuacio: car
sana aquella. **E**ltre. **P**ren such de selido
nia vrina de infants de cascui. iii. 3. calç vi
na. iii. 3. arsenich citri. i. 3. sia confegit de
aqsta manera goes q bula lo such e la vr
na en vna olla noua e sia encorporada la
calç ab ells e no sia superfluament bolit si
no apoch apoch e sia dissecat apres sien ne
fets troscichs. **E**ltre per aco mater. pren
calç vina. ii. parts arsenich citri soffre viii
de cascui. i. part e com ne volras obrar sia
encorporat ab aygna d cendre soques d fa
ues o ab aygna de sabo o ab aygna d cen
dre fint atant que sia fet en forma de vn
guent. e apres sia vsat. **E**ltre per acomate
r. **P**ren limadura de ferro arsenich citri
calcusecaumenó arà cremat caporros tât
de vn cò daltre parts iguals calç vina tâ
ta com volras sia tot picat e polvorizat. e
apres sia confegit ab mell e scumada e sié
ne fets troscichs aps sié guardats en loch
q no sié tocats p humiditat p tal q nos pu
guem corropere e cò ne volras obrar sia pol
vorizat e aplicat tât co ni aura menester. e
enles coses simples Auic pose q los sata
rions q se dien testiculor canis algunes d
vegades son picats e aplicats als fisto
les. Biascordes pose q la rell dela dragó
tea picada q es la spetaria ab mel e fet col
liri. e apres mes dins les fistoles mata a/
quelles la qual cosa jo he experimentada.
Sarapio din que la let dell tintimallus
que es specia de latressa elo such della ap
plicat en elles mata aquelles. **L**o Galic

Libre Primer

pose dela planta della centaurea menor secca que es abta acurar les fistoles e les duricies antigues mollifica e sana les vlcieres mal morigerades. E mes diu Galic que la closca del caraguol cremada e subtilment poliuorizada e lanada sana totes les concavitats de difficult sanacio e fistoles es e es ministrada la dita poliuora ab grex de poich. E ajustay que ab ella pot es ser mescada alguna medicina deles medicines encarnatiuies aixi com es lo arammat. Encare diu q lo boli arminis asoles poliuorizat vall ales fistoles. E lo Bartholomeu posse q ales fistoles e vlcieres profundes que se han vnlpir de carn sia feta linicio ab ell e ab mel e sia lanat ab aygua e ab mell. E lo Guillem. diu que es cosa util que ab ell sia mesclada vna poca de sal. car lauos disseca mes. Fidelis pose q si la fistola haura moltes tortures; la medicina no pot passar p elles noy ha ninguna cosa milor q es posar de sobre fenta de cabra ab mel. e que sia vn poch calt. car atran tota manera de sanias e de tumor e expurga los niruis alterats e corròputos e mitigna la dolor e sana la fistola. E mes posa que la fenta del home cremada ea pres ab ella ajustat vn poch de pebre poliuorizat q mata les fistoles sobre totes coses. Lo Elbert diu que la arnoglossa q es lo plantage sana les fistoles q son fetes desus los vlcieres e les altres fistoles Idem acomater. Dren sal torrada tartar agua rich e fes ne poliuora e apres sia cofegida ab mell e sian vntada la tenta e sia ni posat aquesta medicina atrau los ossos trencares e corromp la mala carn e sana les fistoles. Lo Kasis posse que los ossos del home cremats e feta poliuora e apres posats ab senier en tal manera quin sia vniplerta la fistola delles coes del senier e dela dita poliuora restituixer a sanitat. Lo guillem de varing. diu q ales fistoles humides val la rell del filix q es vna herba q se fa p les montanyes en lochs aspes e pedrossos e maiornet aquella q es de color roja e la poliuora dela secca es posada E aco es fer enles fistoles de difficult consolidacio. Altre que es experimentat per alguns. Dren mig brocal de maluasia q es de vi oxi ano

menat e en ell sia bolit. f. 3. de saffra e vna poca de sal fins a consumpcio delamitat e dela dita bolidura sia lanada tots dies la fistola e ab lo adiutori de nostre senyor deu sera sanada. E pnotades aqstes coses deueni notar q la fistola q es deue als intestins ne ala vrtigua ne als membres principals o nobles no es curada d tot en tot e si es deue ales costelles o als spodils dela espina o ales iuntures o als niruis o venes grans no son curades. E pergo son dites incurables. Empo la fistola q es deue als niruis es de difficult consolidacio pergo com no compoite solucio de cotinuitat ni medicines forte: aixi com es prou manifest. E si es enlo principi lanos podem posar medicines leugres e no forte, si es en los ossos sien remoguts los ossos empero sia primer dilatat lo forat o orifici p tall q sia descubert lo os: e de aco ion plare molt milor en lo capitol propi. La segona incio en altre manera e segonament es complida per incisio e sia tallat de aquesta manera sia presa vna tenta de fust igualment ample e que abaste fins al fons de dita fistola: e apres sia tallat del fons fins al orifici e tantost p causa del flux dela sanch sia pparat lo loch ab blanch do e coses dilatants aixi com es ab estopa e altres coses infuses enlo dit blanch dou. E fet aco sia caltarizat lo loch lo die seguent ab vn ferro foguetant o ab potential fet d poliuore de affrodillis o de arsenich. Lo Zinic. bofa ab argent viii soblimat ental manera q noy romaga una niguna tallositat ni corrupcio ni cosa part natura enla dita fistola o vlcera. E tostems en aqst cas sia posat defensiu entorn del loch. lo qual sia fet de boli arminis lo qual es estat ja dit o algú altre. Lo senyal ab q conixeras q la medicina acuta baixa feta la sua operacio es la tumeffacció q es infladura segons diu lo Roger. E lo medicament stigia p spay de tres dies segons es vsanca encare q jo nou obserue aco totalmec. E co la vlcera sera calterizada e dissecada sia co corregut ab medicines mitigatiuies aixi com es oli rosat o vermels do. e apres sia posada mategna o alguna cosa vnguosa fins atant quela scara cayguia os conuertesca en sanies.

Et com tu venras que la sanies q̄ primer
cisia era indigesta e apres bis digesta et mes
poca es senyal que la fistola es mortifica/
da e aço deya lo Arnou dient axi. Ex qua/
cunq̄ sua parte fistula saniem pura e per/
fecta emiserit ibi fistula extincta est. que
vol dir que quant la fistula dona sanies
pura e perfecta de quall se vol part es sen/
yal que es morta la dita fistula. Ultima/
teres complida la segona intencio d'aque/
sta maniera q̄ es que sia tallat lo loch. E
apres que sia tallat sia remoguda aquell
la carn mala ab un raso: fins ala carn bo/
na la qual cose se demostrara per presen/
cia dela carn bona segons q̄ dñi lo Quic.
E per lo semblant pot esser remoguda ab
alguna medicina fort q̄oes caustica. La
tercera intencio que es mudificar lo loch
ela quarta que es encarnar lo loch mun/
dicat e sanar aquell son cōplides segons
quees estat dit enles altres ulceres cauer/
nos. Ultimadament denen notar que
la fistola algunos de vegades es en loch q̄
no tot esser chirada: axi com es quant es en
los membres altos o en loch propinq̄ als
nuris o ales venes o si lo malalt es debil
queno punga sofferir ne sostenir la pena o
quetingua temor que noli romangua ab
guna malaltria peso. Enota que ianous
la cira deu esser palliativa ab dieta e ab
purgacio e diuersio dela materia en al/
guna part mens noble e mundificar aquell
la de carn fraudulenta e v̄ictuosa: e apres
sia v̄nplerta ab vnguenta dissecati domes/
tichs e apres sia cuberta ab vnguent dia/
palma o ab vnguent negre car ianous ella
romadra quiera p algun temps larch.
Salvo empero ques guart de ay guia ede
ciuació dolorosa e de mouiment doloroso e
laborios. e aquesta maniera decura palla/
tiua pose Quic. e lo arnau e sobre ella q̄oes
sobre aquesta manera ses rabonat cō dñi.
Beatus innaturalis qui dñi emanavit:
vt infistolis antiquatis nequid obturari
absq̄ timore grauius incomodi nisi ma/
nacio consueta ad proxima deriuetur. Lo
quall parlar deduit delati en vulgar vol
dir que lo meat innatural lo quall long
temps ha donada humiditat axico es en
les fistoles antigues no pot esser obturat

goes que no pot esser tascat sens temor pi/
or dan si donques la manacio consueta q̄o
es acustuada no era feta en loch ppinque.

Capitol. xi. de carni superflua e supaddita enles ulceres.

Der tant cō enles ulceres mol/
tes de vegades sobre puja la
carn e p aquella excrenciam
de carn es enpedida la consol/
idacio. Per aquesta causa lo
Quic. aço ha volgut donar
manera de remoure curar aquesta carn su/
perflua. E primerament dich q̄ aqllles me/
dicines q̄ son remotiues dla carn mala tāt
cō son de menor mordicacio tant sō milors.
E aço pertant com la dolor es vna delles
coeses que phibexen lo membre de consol/
dacio. E mes encare perçò com es causa d'
apostema. e per aquesta causa tant cō son
mens mordicatives tant son milors. E de/
nen notar segons q̄ dñi Quic que aquesta
operacio que es remoure la carn superflua:
es contraria ala operacio d'natira. la qual
es engēdrar carn e en special enles ulceres
segons es manifest. E aço es lo que dñi
Galien enlo tercer del enginy de sanitat
com dñi axi. Carnem creare et consolidare
cum actione nature fit amputare et in/
cidere ipsam carnem superfluam non est
accio nature. E treduit en vulgar vol dir
que consolidar e engendrar carn es fet ab
accio de natura. Empero remoure e tallar
aquella carn superflua no es accio de natu/
rta. E de aço si be es considerat es agu/
da la declaracio dell test de Quicena dient
Mascencia enim carnis est opus nature:
et omne quod natura nasci non facit sine
sit cum adiutorio medicinae ut absq̄ eius
auxilio est contrarium operationi nature.
E deduit de leti en vulgar vol dir q̄nat/
ensa dela carn es operacio de natura e to/
ta aquella cosa que natura no fa never: si
vol sia adiutori de medicines o sens adi/
utori delles es contrari ala opacio d'natira.
Enota que los trolisches calidicions los
quals posa lo Rasis segons que dñi Quic

son bons si so freschs empo si son antichs no valen. Embo sils volem conseruar se gons q dñi Enic, sié posats en lo loch sech e no humit: e aço prant que lo ayre humit nols atena. La recepta dels dits trosichs es estada posada desius. Eles feces del vin agre segons alguns son loades. p la qual cosa deuen notar que Sarapio enlo capitol de feces de vi pose que les feces dell vi com son cremades van virtut diminutina d carn. Empero deles feces del vinagre no sen trobe ari. Empero es ver que les feces del vi deuen esser administrades prest car la virtut delles tantost serva. La letra dō ques d Enic, que dñi que segons ell no es sana, pot esser entesa en dues maneres en una manera q no es sana perco co mordica masse. E en special sila natra es enlos mirius car lo vinagre fa nocument als mirius. En altre manera pot esser exposat qo es que no es sa perco co no te la virtut suficient car tantost es destruida la virtut delles. E així aquestes feces en tal manera resuades no feyen la operacio de q sen degues hauer gens ancia: epco d'illes fen tro sichs en forma de anellanes e lanos la virtut delles es milor cóservada segons q dñi Enic. Les medicines que remouen la carn mala so ari co es scorces d ará e caraguols cremats e dues speciel d erisós qo es d mar de terra que sien cremats ab la carn e ab tot e mes forts de aquests son scorça d ará e glutinu auri e colcotar e dragantu e flor de ará e alu cremat e no cremat. E nota be q la cumbustio aminue la opacio dell: e la mordicacio del lena e augmenta la subtili acio. Lo Enic, posa q aço remou la carn mala. Dren alcali q es aliu: calç viua tant de vn co daltre e sien messos en ayg q sia sis vegades mes q no ells qo es q la calç lo aliu es sia posat all sol per spay de, vif. dñi es es sia souint remenat fins a tant que se engrossesca e torna en forma de lot o de fanch e sien ne fets troichs e sien administrats que quant sera menester: lo vnguent Veneris e lo vnguent vert fortificat ab fall gema fa la operacio matexa. E inclusiuament dich que segons dñi lo Enic, que toutes les medicines que remouen la carn mala e superflua enlo nas ari com es lo polip

que se fa enlo nas valen per remoure la carn superflua segons que posa Enic, en la fi del capitol ari com es La serpentaria e la vidalba lo elleborus negree p a questa cosa sia vist lo capitol de polipo lo qual se ra posat enlo segon libre polip es malitia que se fa enlo nas.

Capitol. xij. de accident ques seguir apres deles ulceres es ser curades.

In aquest capitoll lo Enic mostre remoure un accident lo qual se segueix apres que les ulceres son curades. E lo accident es aqst coes que les ulceres moltes de veguades no son curades perfectament en tall manera q totalment sia remoguda la lur malicia. E pco segueix que apres que son cosolidades per algun temps apres se tornen rompre obir. E perco lo sobre dit doctor amostre de remoure e corregir aquell accident. Posedonques lo Enic, que la curacio delles apres d'la dirupcio es que sia presa la carn mala o lo os que se segueix apres della. E apres sias occupat en dissecar aquelles segons que tu sabs. La remocio dela carn mala deu esser feta segons q souint es dit empo de considerar aqlla carn q deu esser remoguda si es carn molt superflua ari com es la carn del polip. ep remocio de aquella recorreras al capitol immediadament legit e posat. Embo sila carn no es molta siare moguda per alu cremato o no cremato o ab altres coses segons la necessitat del loch. E si lo os es corrupte remouras la corrupcio del segons que sera dit. E les coses que trayen los ossos son fuiles de papauer negre empastrades ab fuiles de figuera e amatej lo sement del iusquiam blanch ab calcantum que es vedrioll parts iguals e apres empastrat de sobre. e apres pceyras enlo tercer coes enla dissecacio segons es dit e aço cosolidaras. E per mes clara noticia recorreras all quart libre e ali sia vist

**Capitol. riiij. De erradicacio
dels vestigis deles vlceres.**

A erradicacio dels vestigis d' les vlceres ha menester medicines de fort abstensio o mudiificacio. E les virtuts de aquelles sié propinquies ala virtut d' aquella que absterget. Sia donques curat lo fort ab fort e lo q es menor de aquell ab cosa q sia mens fort della. Les medicines fort dissecans son. aricò storia ferri o stamos ferris ablacta. calç e mell si es posada de sobre. stafisagria q es herba calda e secca en lo tercer grau pastada ab mell. e apres tot pleguat posat dins suct de calament e blanch do e arsenich elapis piperis fan acomater. Les medicines leugeres son ati com es farina defaua e de churrons e sement de raue. e grex de asse es molt bo p aço si ab ell es mesclar farina de faues o semet de rane. Lo oli d' si fieloli del tartar remoue molt los vestigis dels verberats. Si vols veure aquelles coses recoreras al libre quint de deccoracio. e alli veuras aquelles coses. Eximater hâdit alguns antichs que si les cicatris son vntades ab la molleda deles figues q primer sien cuytes ab vinagre e apres applicades en forma de empastre valen. e mes remou las cicatris deles vlceres. Lo serapinu mesclar ab vinagre quât souint son fregades ab ell. Lo bartholomeu posa qfa aço quât la cicatrices grossa e lo mebre e lo cors es q comporta les medicines. E quât es p lo contrari sia dissolut ab oli. Lo Abdesuediu q la polioria de cogôbre de asscab mell aprim les cicatris legers e remou los vestigis negres q romanen apres deles passions. Sarapio pose q la rell d' cogôbre d' asse es administrada secca e picada e mudiifica les morpheas e los vestigis negres que romanen avres dela consolidacio. E lo amic vol aço d' tota la plâta poliorizada. e mes pose que lo oli de cicuta conferet ales vlceres fetides q romanen apres dela consolidacio dels clavos. E mes din q lo suct del been remou los cicatris. Lo bartholomeu pose aço del oli del been o oli musseli

q es tot vna cosa. esia mesclat ab un poch de vinagre e de nitrû q es baurach. e mes q lo lapdanum ab vi applicat sobre los clavos millora aquelles. E mes pose que lo fell d' bou mesclat ab mell cura les vlceres e millora les cicatris. Rasis posa q la femta dela gallina en forma de vnguent sia mesclada ab mell e muda la cicatrix q es feta del apostema q es anomenat ignis sacer. E mes din q la femta del colom mesclada ab mell o ab sement de li remou la pell sobre crecent del apa. Biascorides pose q la cedria que es pegua del cedre aclaras e adoba la cicatrix. La mirra dissoluta ab oli de sement de li es feta vncio remou los vestigis deles vlceres. Eximater si les cicatris son vntades ab scorces de olibanum dissolutos ab mell remouen e adoben los vestigis deles vlceres. E no res mens purguia los vestigis deles vlceres. Oli deles amelles amargants mesclar ab melle e igualmet vntades. Oli de semet de li ab oli de fastuchs remouen tots los vestigis deles cicatris. Feces d' vi cremades e lanaides ab oli e feita vncio limpia e dulcida les cicatris. Mes pta verda ciuta ab vi e empastrada de sobre fa acomater. La rell dela vidalba mesclada ab her e seni grecs fan semblat opacio. E eximater pot esser posada de sobre fregada e reduït lo loch ala propia color. E mes pose q la farina d' lis lobins remou la cicatrix q es feta per alguna passio. Lo Galien pose que lo api ranari cataplasmat consumex les cicatris. Eximater din d' suct de gra del been q remou las cicatris. Lo chiran pose q lo fell del bou ab closq's do dissolut evntat lo loch fa les cicatris d' una matixa color. E mes din q lo fell dela rotugua d' secca sana les albugeneas q es les colors blaves declinantes q color negre. Lo Contesti pose q la salina del home faet dela vncio sana e muda les macules deles vlceres. E lo Albert vol q sia debome dejui. Lo Guile de varinguana pose q lo sperma del home vntat sobre les cicatrices enuelex aquelles. la qual cosa jo he experimetada. E din se que quant son fetes cicatris en les vlceres q sien sonint vntades del dit sperma car totalment remou aquelles e ajustay que la cutis ha lo seu principi del

sperma ati com los altres membres radicals e no dela sancb sera donques entre lo sperma e la cinc sens la abstencio una propietat e proporcio occulta e aquest parla. es de aquel, etc.

Acaba lo tractat sinque de vleres en general segons la tenor de Euic,

**Commença lo tractat. vi.
de solucio e continuitat
dels niruis ala hor e glos-
ria de nostre senyor deu-
iesu christ e della gloriosa
vergemaria maresua.
Capitoll primer de solu-
cio de continuitat dels
niruis**

Per causa del gran sentiment que es en los niruis E per la colligancia que tenen ab lo seruel deles naffres fetes en ells se seguexen dolors molt forts e lesions molt grans ati com es spasme e permixtio de rabo o frenesis e algunes de vegades no se escusa q alino sia apostema. E aquesta matra sentencia posa Galien en lo tercer del regni dient ati. Merui enim et venatos punctura propter plurimum sensum parata sunt provocare spasimum, que vol dir q la punctura dels niruis e deles cordes so appara lats de provocar spasme. E aco per causa del gran sentiment que tenen, E en les dites parts los doctos sobre dits amostren quins son los accidentes que son abtes de seguir aquelles naffres e son tres coes dolor fort spasme: e permixtio de rabo. Que dolor sia accident molest es cosa manifesta pertant com la dolor es apte e potent de bilitar la virtut E mes per que la dolor es causa de apostema en lo loch coes doloros segons que diu la Itera de Euicenna. Que lo spasme sia accident molest e mal es cosa manifesta car lo spasme es malaltia en la qual es prohibit lo aleuar lo qual es necessari ala vida. E aximatenx pertant com lo spasme no se seguex sens lesio del seruell la qual es molesta e suspitosa. Que la permixtio del rabo ostensa sia accident molest es cosa manifesta. E aco pertant com no es deue sens gran lesio feta en lo seruel. E de aco apar que les naffres que son fetes en los niruis son mes sospitoles que les altres E aco per causa de aquells accidents. E segonament apar d'aco que la cura de aquells naffres differet ab la cura dels altres naffres en les naffres dels niruis es necessari prohibir que aquells accidentes no vinquen, E perco diu Galien en lo tercer libre del enginy desanitat parlant de malalties complicades que si dues malalties se compliquen o se poden complir que tu deus tenir diligencia dela mes sospitosa. E perco no denen attendre en a quella naffra enquant naffra, mes es mestester prohibir que aquells mals accidents

No vingué en dites naffres. En les paraus
les devant posades ha mostre unicenna
per quina causa se es deuené aquests acci-
dents mals: e ago amostre unicenna com
dui per causa del gran sentiment q tenen
e per la colliguancia que tené ab lo cernuel
sc. Empero deuen ben notar que la gran
sentiment es causa que es feta dolor molt
fort enles naffres. e ago es lo que posa ga-
lien enlo tercer de malaltria e accidet dient
quetant com lo membre es mes sensible:
tat es multiplicada en ell la passio maior
e quant mes fort es la passio enlo membre
tant la dolor es maior. E perco se es deue
q enles naffres dels niruis se es deue grā
dolor: e ago per causa del gran sentiment
que en elis es. Car lo nirui es orgua princi-
pal del sensus tactus per medi dell quall
es aportat lo sensus tactus ala carn. La
causa del spasime es dolor molt fort e la co-
tinuacio dels niruis ab lo cernuel e la dolor
fort es causa del apostema enlo nirui. E
equell apostema es causa de spasime. don/
ques la dolor es causa de spasime pco com
per causa dela dolor se es deue q los niruis
fugen dela cosa nosina ere fugint lo nirui
troces en simatrex enla qual arrofacio o co-
traccio se seguex spasime. La pmixtio de
rabo se es deue per causa dela continuacio
que tenen los niruis ab lo cernuel. car pla-
continuacio es cosa possible que sia comu-
nicat lo nocument al cernuel e que ha ell p
per lo nirui vngue alguna materia vapor-
rallfumosa e calda per la caliditat della
qual se es deue es causa enlo cernuel la per-
mixtio de rabo. E en special se deue ago
quant enlo nirui es fet apostema cal. El
qual apostema se sequex febre, car iauos
per aquera occasio se es deue la permixtio
de rabo. Empero deuen notar q lo spas-
me es endues maneres coes a saber, propor-
cionat a materia e no proporcionat a mate-
ria. Lo spasime proporcionat a materia es
en dues maneres: co es de inanicio e de re-
plexio: e all proposit nostre aquests spas-
mes que son fets en aquest cas son propor-
cionats a materia e son de replexio. Lo
spasime donques es causat enlo cernuel en
dues maneres. En una manera per q los

fums elevats all cernuel per los niruis per
causa dela virulencia retenguda la quall
per la causa dia sua mala qualitat es can-
sa que lo cernuel se mou ab mouiment com
passiu per expellir per causa dela qual cosa
se sequex spasime. E aquella tall materia
fa nocument no p causa dela replexio mes
per causa dela mala qualitat. E perco co/
cloc e dich que aquest tal spasime es cau-
sat de aquesta manera enla punctura: co
es que aquelles materies son retengudes
e auaporen all cernuel per causa dela quall
auaporacio e dela mala qualitat se segue
spasime. E de ago apar la verificacio de a/
quell amphorilme dient. Quibuscūqz vuil-
neribz tumores apparent no valde spas-
mantur. Que voldir que en qual se voss
naffres enles quals apartumor q aquell
les tals spasime guayre sonint. E axima/
tex per oço apar la exposicio del rest d'au-
cenna com dui que moltes veguades ap/
orte a spasime les naffres dels niruis són
precebir lessio. e dolor molt fort. E aquell
la cosa es entesa perlo enteniment coes q
no essent dolor enlo loch o al manco no es
sent dolor molt fort enlo loch: es causat
spasime. En altre manera es causat spas-
me o pot esser causat perco com la mate-
ria es tremesa all cernuel per los niruis per
causa della qual replexio aquella materia
es inbibida enlos niruis e es causat spas-
me per tot e aquell tall es deue per debili/
tat dela virtut regitiva de tot lo cors, e a/
go pertant com aquella materia que era
en lo loch subitament torna all cernuel. E
ago es quant la tumor que es enles naff-
res subitament des apar per tant com a/
quella materia torna als membres nobles
E perco es estat dit desus que si lo tumor
des apar es mal. Empero si apar es bon
senyal. E vitre les disposicions are dites
se es deuenen en aquestes naffres autres
disposicions, les qualls son mes leugeres
de aquestes ati com es febre apostema ex/
cicacio de lengua e vigilie. E aquestes
disposicions son mes leugeres que les pri-
meres pertant com se sequeren de causes
mes leugeres. E les autres coes les prime-
res se seguexen de causes mes fortes. Em/
sij

Libre Primer

pero per are restar avenir silo spasme sobre
ve ala febre si es bon senyal o no. car ypo-
cras pose enlo segon dels amphorismes:
enlo amforisme. xxvi. dient aixi. **I**febre in
in spasmo melius est fieri q[uod] spasnum in
febre. La qual autoritat dediuida en vul-
gar vol dir que milor es que sia feta la fe-
bre enlo spasme que no lo spasme enla fe-
bre. Responent aldubte dich que bona co-
sa es que sobre vinga al spasme febre. En
pero que sia leugera. Car aquella cura lo
spasme pergo com cōsumex los humors fa-
ents lo spasme. Empero si ala febre se se-
guex spasme es mal senyal. car es senyal
que no sobreve per altra cosa sino per re-
plerio. Empero deuen notar que la febre
pot sobre venir al spasme en dues mane-
res. La vna que la febre sia accidet al spas-
me e de aquella manera no es bon senyal
car es senyal que lo nirui es ja apostemat.
En altre manera pot es deuenir la febre
no que sia accidet ala naffra. mes sobre ve
per accident aixi com es per alguna mate-
ria podrida enles venes o foria les venes.
e de aquella manera que la febre no sobre
vingua per causa dia malicia dela naffra
es bona cosa. **E** nota segons que diu lo
Quicenna que aquelles disposicions sens-
blants es deuenen ales cordes dels mus-
cles e propriament si es deuenen en vers les
extremitats del cap del lacerte del qual p-
ceyex la corda. **I**der laqual cosa deuen notar
que la corda te molt sentiment prop lo
seu principi. **E** perco se seguexen los acci-
dents are dits. Empero enlo mig no sent
en respecte del principi e natura ho ha or-
denat aco segons apar enlo capitolo d me-
mbris pertant com aquelles continuamente
se frequen enlo mig abla inuctura. **E** p q[uod]
causa de aquella fricacio no se causas do-
lor a ordenat natura que no sente e es co-
sa clara e manifesta. Empero deuen notar
que aquelles accidents no es deuenen
aixi forte enles cordes com enlos niruis. e
aco pertat com lo nirui te maior sentiment
que no la corda. **E** onseguentment diu
Quicenna que quant se apostemalos nir-
uis e les coses que son semblant a els que
si es deuen fret que se spasmen. **E** es vna

causa per quelo fret per si es causa de spa-
me: segons pose ypocras enla sinquena pi-
ticula dels amphorismes dient. **I**frigidus
vero spasmos etc. **E** mes que enlo fret es
condensada cōgelada e spessida la substà-
cia dels niruis segons din auicenna per la
qual cosa se seguex contraccio als niruis
per la qual contraccio se seguex spasme.
E es vna altre causa e es aquella coes
que lo fret es causa queles superfluitats
sien detengudes enlos niruis e nos resol-
guem de aquells. e aco es la causa del spa-
me. **E** aquella humiditat detenguda es a
portada al cervel. **E** per aquella passio se
seguex spasme entot lo cors. **E** cōseguient-
ment lo Quicenna amostra com les coses
putrefactives fan nociment als niruis.
Car segos apar enlo quart deles methan-
res. la putrefacciò es feta per calde humit
pertant com los niruis son engendrats d
alguna cosa humida la qual es conge-
da per fret. **E** la cosa humida que es con-
gelada per fret es abta esser dissoluta per
calor. **P**er la qual cosa les pultes son no-
ciues als niruis e algunes altres coses les
quals los cirurgians ignorant bi appli-
quen: e aco es lo q[uod] vol dir Quicenna co diu
E en aquelles tals prepare putrefacciò e
humiditat e caliditat humida. **E** es ciut
en ell co es que aquella caliditat fa decos-
cio e putrefacciò enlo membre. **E** nota
que lo Quicenna pose que los niruis son
creats de humiditat la qual es conge-
da e coagulada per fret. **E** om donques lo
Quicenna din que son creats de cosa hu-
mida no enten que enlo linarge dels mem-
bres la materia dels niruis sia humida a
bans vos dit que en respecte dela materia
que son engendrats la carn es mes secca.
Empero entre quales creats d materia
humida: co es que son creats d alguna hu-
miditat laqual no es necessaria al cors:
aixi com es de sperma o de sanch mestruos-
sa que son suposades atots los membres
per materia. La qual es cosa humida eli-
quida. **E** per accio dela color natural e de
la virtut informativa en aquella materia
spermatica es condensada. **E** de aco apar
la resoncio en aquella cosa q[uod] algui potia

dir que la frigiditat entre enles opacions de natura e responent dich que es entes d' aquella manera que la frigiditat pura no entre enles operacions de natura, e lo que es remissament calt. **E** notable que lo philosoph enlo segon libre de generacio d' animals ha posat ala letra que los ossos e los niruis son fets per caliditat intensa: **E** lo auicenna pose que son fets per frigiditat, e ati aquestes letres son contraries, ales quals es respolt de aquella manera que es que algunes veguades veyen en la faccio deles coses exteriors que veyen q son fetes per calt e son acabades per calt caquelles tals romanen caldes. **E** lunes altres son que se han q aquella manera q quant all fer son fetes p caliditat e apres que son fetes son fredes pertant com les part caldes son exfolades e les fredes romanen coagulades e condensades per la frigiditat e mes que son fredes. **E** p sens blanc manera es en algunes membres interiors car encare que quant all fer sien engendrats per calt. **E** mpero enla fi per la molta aquaporacio dela humiditat per lo semblant aqupora la calo, e pergo romanen condensat per la frigiditat p la qual cosa quant all compliment dels romanen fets o son fets per frigiditat. **E** en aq;ta manera los ossos e los niruis son dits esser coagulats per fret, e aquesta es la intencio dell philosoph e dels metges, e pco aquestes auctoritats no contra dien e sien ben considerades car vna matexa cosa dien **E** ajustay auicenna que la aigua freda fa nouement pergo com causa spasme e la calda pergo com causa putrefacció **E** aximatar algun oli e es cosa manifesta. **E** nota que lo oli noy conve pergo com causa putrefacció exceptat que enla mitiguacio de la dolor: conve car es mollificatiu e calt. **E** mes deuen notar q envoler mitiguar la dolor: aqst oli no deu esser applicat dintra la naffre essent lo nirui descubert abas deu esser applicat de part de fora. **E** mpos si lo nirui no es descubert: ati com es enla punctura no de' tenbre depositar aquel ensoufici dela naffra pertant com lo oli no

perue immediadament ala substancia del nirui es aperitiu e mitiguatiu de dolor. **E** pergo conve ala punctura e no en altre manera, e enla punctura los niruis no paren e sia ben vist. **E** encare en altre manera es posat oli enles naffres dels niruis segons din la letra de Auicenna. **P**erco co aquuades es necessari posar medicines que son grosses e terrestres e per q pugne penetrar enla substancia del nirui nosaltres anaguades hi posam ab elles oli e es clar e manifest. **E** mes p q la virtut de aquelles medicines pugne penetrar enla substancia dels niruis e pergo com son grosses posam oli ab elles. **E** deuen ben notar que din Auicenna que son algunes medicines resistents ala qualitat humectant e pungent les qualls a soles algunes d'ye guades acaben aquesta operacio. **D**euen donques entendre que lo oli no es conuenient pergo co podrex e les medicines pungitives no conuenen pertant co causen dolor. **Q**uant donques aquestes dues coses seran mesclades faran vna medicina conuenient, car la humiditat del oli remou la mordicacio deles medicines agudes: **E** la acuitat e siccitat de aquelles remou la putrefacció del oli, e pergo de totes aquestes es feta vna medicina conuenient. **P**er la qual cosa apar deles coses dites que p tres causes vssam lo oli enles naffres dels niruis. **E** si es deuen que los niruis se apostem man la cura de aquels es mes difficult que no si la carn se apostema. **C**armes difficult cosa es dissolre la materia q es enlos niruis que no aquella que es enla carn. **E** aq;to si lo apostema termina per via de resto inicio. **E** aximate si termina per via d' maturacio la cura es mes tarda enlos niruis pergo com los niruis son de substancia dura e freda: p la qual cosa la maturacio es mes tarda e aq;to es posat enlo tractat de exidures. **E** si se es deuen que los niruis se ulceren es mes difficult de consolidar p les causes arredites. **E** en aquestes causes as جدا la fort dolor: la qual segueix mes aquestes disposicions essents enlos niruis, e la fort dolor prohibet la virtut d tota sa op-

Libre Primer

racto pertant com debilita aquella.

Gheles naffres donques que son fetes en los niruis o es punctura o dirupcio o scissio. E aquesta scissio algunes de vegades es feta per larch del nirui. E altres veguades per traues. E si es feta per traues o es tallat tot lo nirui o no es tot tal lat et tot aço es clar. E feta la division de a questes naffres es cosa conuenient a comparar les vnes e les altres. Dic dòques que ala punctura se sequen piores accidentis apres es la scissura enla qual es feta inscissio del nirui per traues. empero q no sia totalment tallat. apres es la scissura del nirui enla qual es tot lo nirui tallat per larch. E totes aquestes coses jo de clare. La causa per que la punctura es mes suspitosa es per que en ellas venen d'apostema e de spasme enlo nirui. axi co es dolor e retencio de aquella superfluitat virilenta la qual no pot arxistir e exalar com enla scissura vbera. La causa del segon es clara pertant com lo document fet en a quell membre es comunicat al nirui qui no es tallat e apres es comunicat al cuel de la qual cosa se sequen spasme e aço es lo q d'ini auicenna com d'iii. Heriuis enim sanreditur vicinitate inscissi re. que vol dir q enlo nirui sa es feta lesio per la vicinitat del tallat per la qual cosa apar la causa q silo nirui es tot tallat los accidents no so arximais. Car si es causat document en a quell loch no es possible que aq'l document sia comunicat al cernel. E perco en aqueles la tal noy bat tan gran temor de adueniment de spasme. E aquesta es la causa per que quant tenim temor de spasme nosaltres tallam lo nirui per traues totalmet e lanos no tenim tan gran temor de spasme. Empero lo membre pert la sua operacio e acromate vol Galien enlo sisse del enginy de sanitat. E encare apar per auicenna com d'iii. Et fit iterum multociens necessarium tunc abscindere vulneratum et punctum cum totalitate sua separuerit ex eo quies et separantur accidentia mala. ededuit de leti en vulgar yoldir q mol-

tes veguades es fet necessari tallar totalmet lo nirui nafrat e ponyt cald aquell tallament se sequen repos e son separats los accidentis mals. Dous q les naffres dels niruis son a comparades les vnes ales altres. perare es cosa iusta comparar les naffres que son fetes enlos membres que en substancia son semblants als niruis. Eti com son corda pannicol villus e lignamet E primerament dic q les naffres mes sospitoses son aquelles que so fetes enlos niruis. e apres son aquelles que son fetes enlos pannicols. e apres aquelles que son fetes enlos cordes. e apres aquelles que so fetes enlos ligamenti del ligament de ueni entredre lo que d'ini Galien enlo libre de ingenio sanitatis. dient que hauen de dues maneres de ligament. Car la vngua los ossos e es appellat lignamet d'los pertant com ligua la vnos ab laltre e aq't tal es ignoble e la naffra feta en aquell tal ligament no teperil. E aquestes naffres fetes en tal loch han menester medicines forts e compoiten aquelles. perco com no tenen sentiment. reuim altre manera del ligament lo qual es ajustat ab lo la cert: perue ala constitucio de aquell e perco com aquell tal ligament es continuat ab membre noble e sensible. si es feta naffra en els es perilosa e no deu esser curada: axi com aquella que es feta en membre carnos. Segonament deuen entredre del pannicol que hauen de dues maneres de pannicols no fent empero distincio de pannicol ab illus quant al proposit dieren q alguns son disseminats per los muscles e algunos son cobrints los membres principals. Divers donques que les naffres que son fetes enlos pannicols dels membres principals son molt timoroses e d'aquesta tal nou enten auicenna en aquest loch. E encare denen ben notar que hauen d' dues maneres de cordes. Car algunos son pannicolars e aquestes tals son amples a manera de pannicols. Altres son redones e aquestes tenen manifesta distincio ab los pannicols e les altres no. E en aço pot haver error. car lo metge pensara que la naffra

sia en lo pannicole e nou sera. E perço sera error e pertant lo Aliucena considerat aço a mostrens ho de conixer per dos senyals. Lo primer es que silo pannicol es apostemat no aparen en aquell tal membre villi. goes fils los quilas só disseminats quant alsentiment. Encare que en la corda q es semblant al pannicol aparegna la via dels fils e maiourment segons la longitut. e aço pertant com la corda es composta de fils de niruis e de ligamenti e perço en aq[ui] la mes apare los fils manifeste que no en lo pannicol. Lo segon senyal que es la corda te maior grossitud e duricia que no lo pannicol permesses aquestes coses ente lo que diu Aliucena com diu. que les naffres que son fetes enlos pannicols só mes leugeres que aquelles que son fetes enles cordes. Empero son mes leugeres les que son fetes enles cordes que les que son fets enlos niruis. E tu ja sabs lo pannicol p[ro] testimoni elo pannicol comporta ciuria e en especial aquell qui es disseminat per los muscles: e aço pertant com lo pannicol no es de tanta sensibilitat cō la corda ne cō la nirui: e perço enlos ligamenti poden procebir cosint e encarnant. Empero en aquell ligament que pernue alla cert es menester que sia aguda maior cantela pertant com son de molt sentiment. e aço es lo que diu Galien enlo. vi. del enginy d sanitat dient axi. Si vero ligamentū pa[n]tiatur eorū sc̄z qui coniungunt cum lacerito molestum est et nō erit prius suspicio[n]em. E credunt deleti en vulgar vol dir: que si es naffrat algun ligament goes de aquells qui son coniungits ablo lacert es cosa molesta e no sera sens temor q[ue] es aq[ui] la tal naffre. e perço aquestes talis diligenter e cauta sien curades.

L'apitol segon de curacio de solucio de continuitat dels niruis

DRIMER es estat amostrat per quina causa les naffres fetes enlos niruis son sospitoses e arimatex es estada posada la diversitat deles naffres. resta p[er]are posar lo modo dela curacio. E primer posse les virtuts deles medicines conuenients. Les medicines dels niruis deuen haver aquestes propietats. coes que primer deuen esser caldes. Segonament deuen esser exsiccants. Tercerament deuen haver virtut attractiva. Quartament no deuen haver stipticitat. car es virtut contraria ala virtut attractiva. Primerament dich q deu esser calda. E no entens que degue esser molt calda pertant com les que son molt caldes mordiquen ala mordicacio es causa attracciona de humiditats al loch. e perço deuen esser tempradamente caldes. car mitiguuen la dolor attrahent la materia del loch. e p[er] questa causa les coses fredes no conueni[en]t pertant com concilguen la materia en lo loch. Segonament dich que les medicines deuen esser dissecatives car prohibixer[en] que lo membre goes lo nirui nos podresca e mes pertant com es semblant ala complexio dels niruis. car los niruis entre los membres son posats esser frets e sechs segons posa Aliucenna en aquel capitol de la fe[n] primera del nirui libre que comença Bico q[ue] deus t[em]p[er]atura. E perço apar que les medecines deuen esser sequies. Tercerament dich que deuen esser attractives perço co prohibixer[en] que la materia no se ajuste en lo loch goes enlo nirui. e aquella tal medicina es de substancia subtil. e perço penetra be enlo nirui que es de substancia grofa. E mes es menester que sia de subtils parts per causa dela qual cosa atrau m[al]ior les humiditats dels niruis. E p[er] questa

Libre Primer

causa son conuenients. Quartament he dit que la medicina dels niruis no deu es ser siptica perçò com prohibir la extractio de les humiditats apart de fora e condensa aquelles en lo loch. E principalment deuèsser vitades en lo principi car lauos tenim mes temor de agraguacio de humiditat en lo nirui per causa dela humiditat que bix en la naffra. Empero deueu notar que si en aqsta medicina hauia alguna sipticitat ab abstercio peruentura aquell medicament seria conuenient. aixi com es scorça de aram e aquella es posada per Galien en lo sinque libre de medicines simples. lauos aquell tal medicament es conuenient. Car aquella tal sipticitat no es prohibint la attracció dela humiditat ales parts exteriors e abtot aixo es vist esser algun tant coadiuant perçò cò prohibir la flut de les humors en aquell loch. E totes aquestes coses concorren en la cura de aquestes naffres. Empero deueu ben entendre que aquestes medicines son posades en les naffres dels niruis segons la necessitat. Car algunes d' veguades so molt seques e algunes de veguades deuèsser vñpoch seques. e algunes de veguades deuèsser most caldes; e anaguades poch caldes. aixi com diren per causa de exemple. Quant tu veuras q en les naffres dels niruis ha temor de spasme per causa de retencio de algua humiditat en lo loch segons que se es deue en les punctures, lauos deuèsser augmentada la medicina. e maiòrment en la virtut attractiva dela humiditat ales parts exteriors e en la virtut mitigativa de dolor. Empero si tu veuras que en les naffres ha gran temor p causa dela fort dolor que es en ella per la retencio de les humiditats en lo loch. Aixi com es en la fisura manifesta lauos tu de' guar dar que noy poses medicines mordacines e prouocatives de dolor. e deus hauem cura dela exsiccacio que de altre intencio. e aço per tal que no se es deuingua pntrefaccio en la naffra coes en lo nirui. E pgo segòs apara per tot en tals apostemas

inmediadament de' applicar medicines q sien de molt fort exsiccacio e de poca calidat e que no sien mordacines aixi com son les coses minerals ben lauades. e aixi com es calc lauada e thutia e molt altres: e aço deuèsser entres en los apostemas que van la via de resolucion. Empero si hauia temor del vn e del altre çò es d' spasme e d' dolor. Laus dich que les medicines que son de molta exsiccacio e que prohibeixen spasme deuen esser applicades entorn dela naffra. E deueu notar que aquesta letra es vista esser contraria ala letra del Bincen na qual es posada desus en lo tractat de naffres e de ulcres: en la qual letra diu q la medicina que deuèsser applicada deuèsser sensblat en calidat e frigiditat ala complexio de aquell membre segons que el posse dient q lo molt cald deuèsser sensblat al molt cald e lo molt fred: al molt fred cò donques lo nirui sia d' complexio freda es vist que la medicina deles naffres dels niruis es aquella q es calda e secca e de parts subtils. Per solucio de aquestes coses deueu notar que del cald podem parlar en dues maneres. En una manera de calvitual. En altre de calt potencial. aixi cò parle en les medicines. Car algunes d' veguades dien que son fredes actualment. E algunes de veguades dient que son caldes e fredes. E aço segons que la virtut delles escalfan e refredan. E en aqsta manera parle dels niruis coes en una manera enquàt son en dispositio part natura laqual dispositio es accident dels. En altre manera enquàt son en la lur disposicio natural. Biren donques are queles medicines que son en virtut e en potencia fredes. e no actualment que aquells tals ajuden als niruis. Empero aquells que son fredes actualment fan nociments a els. E la causa es pertàt com los niruis no son dits frets per que sien actualment frets: perçò com tota cosa vina es calda. empero son dits frets per que tenen poca calidat in nata. Pertant donques

com tots los membres sò actualmèt calts per questa causa totes les coses que sò fredes actualment fan nocumèt a ells. E per çò concloch que los niruis son actualmèt calts: e les coses que son actualmèt fredes fan nocumèt ha ele. E aço pots veure en algúis animals q ten poca color, car aqüls tals sò molt anujats pla fredore aqüls animals q tenen molta calor no sò axi anujats p' dita fredor e axi es dels niruis segons se pot veure. E p' co lo Quic, diu q tota cosa freda es en emigia als niruis enten de aquella que es freda actualment. Car aqüella tal fa molt nocument als niruis. E perçò tota medicina que es applicada als niruis deu esser applicada actualment calda. E de aço apar com son conservats los niruis, car no son conservats per calc ni per frot segons que son en lur dispositio natural. E aço apar als qui ho consideren subtilment. Impero si los niruis sò en dispositio part natura lauos les coses que son fredes actualment fan nocument segons es vist e declarat. E aximatz fan nocument aquelles coses que son fredes potencialment. Car les medicines deles naffres e vleres dels niruis deuen esser mitigatiues de dolor e deuen esser attractives per tal que attraguen la materia ales parts exteriors. E la medicina freda no ten aquestes proprietats e la calda si. E aço havolgit lo Johan de Santamans plant d'a virtut deles medicines caldes. axi teni undubte molt fort deles coses dites e es aquest q es que lo Quicenna posa e diu q les medicines conuenients als niruis no sò uen esser molt caldes. E per auant diu que les medicines conuenients als niruis son axi com es euforbi e soffre: los quals son molt calts. R. Responent al dupte segons que ami es vist dich que quant lo Quicenna diu que la medicina que conue als niruis deu esser tempiada aço deu esser entes en loch ont lo nirui sia descubert pertant com la medicina facilmet aten lo loch. E perçò si era molt calda d'struiria la substancia del nirui. Quant donques lo

Quicenna diu que lo euforbi e lo soffre co uenen parle de puctures perçò com lo nirui no es descubert, e lauos si la virtut dela medicina deu penetrar al nirui es menester que sia molt calda. Car en altre manera no porie penetrar e es cosa clara. E nota que algunes d' veguades les medicines de grossa substancia conuenen als niruis: axi com es scorça de aram. E si nosaltres volem que la sua operacio sia conuenient es menester que sia mesclada ab vinagre: pertal que penetre la virtut della fins al profunde. E asso es lo que diu Quicenna com diu que algunes de veguades es continada alguna medicina la qual p la sua grossicia p' m' no hauia pogut penetrar. E de ben notar diligentment que lo us del vinagre enles medicines dels niruis no es segur pertant com lo vinagre es insinc als niruis segons apar per Quicenna enlo tercer libre enlo capitol de cura d' paralisis. E mes per Galien enlo còment tercer dels pronostichs. E mes per que lo vinagre es mordicatiu e segons les demes veguades refreda. E aquestes dues coses son nocines als niruis: es donques enles medicines nociu alles naffres dels niruis. E sapies que aço que are aué dit deu esser entes enlo nirui descubert: car immediatament es posat sobre el. E perçò tu te de' guardar de vinagre. Impero enles medicines dels niruis enles quals no son los niruis descubert axi com es enla punctiona pertant com lo medicament no es posat immediatament sobre lo nirui: e no p'ne a ella virtut d'la medicina sino molt refracta. e per que en aquelles tals es menester que la virtut dela medicina sia molt profunda iauos podem vi'star vinagre: car iauos no fa nocument perçò q' de la sua mordicacio e ajuda ala dissecacio. p'co com es sech. E apar donques deles coies demunt dites: e es canonlo qual Quicenna modifica que la fort medicina es necessaria en les naffres dels niruis. E açopyna de dues causes. La una pertant quel' amedicina milor puga penetrar al profunde: axi co enla punctiona, o per que es necessaria

Libre Primer

ria per rectificar les altres coses ab que es mesclada. Així cō es sia presa alguna cosa que sia massa freda e per lo contrari: co es que sia massa calda, la qual sia cōvenient als niruís e volem aquella administrar per co com te ensi algues virtuts valents. e sia aquella tal medicina es molt calda sia ab ella mesclada alguna altre q sia freda car per tal admixtio se seguirà q sera feta medicina temprada. La intencio curativa enles naffres dels niruís deu bauer dues intencions in general. La vna es enla incarnacio e aqsta es p̄sa dla essècia d lanaffra enquāt naffra. L'altre intencio es prohibicio dels accidents e remocio de aquels e pertat com los dits accidents son mes mals que la naffra, per co dich que a quels deuen esser remoguts, car quāt dnes malalties son complicades pleguades nos altres deuen remoure primer la que mes amolesta segòs apar per Galie enlo quart libre del enginy de sanitat. Primer donques deuen remoure e prohibir aqsts accidents apres es menester encarnar la naffra. e aço vol Euníc, declarament com diu. Et quado accidunt vulnera no prepares ad incarnatione, que vol dir, que quant se es deue alguna naffra no sies cuytat a encarnar, e ajustay que quant es feta en els aquella cosa. co es la sedacio dla dolor e la p̄bibicio del apa. e es deue seguratar coes de accidents lanos tu deu encarnar: e aço es lo que primer lo Euníc, amostre ha mestres asi donqs lo illustre Euníc, abquines medicines deuen remediar la dolore mes abquines deuen prohibir la apacio. La sedacio dela dolor es veramēt fera ab aqüelles coses q sō dites sedatives e aqüelles tals son segòs que ja es dit co es medicines caleficients e mollificants axi com son olis calts e anodins e grecos. E aço sia vist en lo capitol propi. La remocio del apa es fet en dues maneres. e aximater dls spasme quāt apare. E primeramēt pertat com segons les demes vegades aqüelles coses son fetes no per causa dela materia abas mes per causa dela dolor deuen donques prohibir que aquesta materia no decorregua al loch, e aço ab coses mitigans, sia empero

primer feta purgació e sagnia segòs que sera expedient e ablos mitigati⁹ are dits. Segonament es deuenē aqsts accidentes per causa dela materia essent en lo loch la quale es agregada enlo nirui vnplint aq̄l e lanos es menester administrar aquelles coses que dissecà la humitat e que bajen la virtut penetrativa e abstergentia e attractiva deles humiditats ales parts exteriores. E mes que aquestes resole obant los poros e aquestes coses son axi com es empastre de farina de faues e de her e de lumbins e de ordi ab aygua de cendre e ab arerop acetos fet de mel e aqstes coses prohibeixen lo adueniment del apostema p aqves la causa, e aço es lo que diu Euníc, com diu. Et similiter sit intencio tua in sedatoe apostematis, que voldir q per lo senblat la intencio tua sia ensedacio del apostema. E pergo deuen notar que aquelles coses que son applicades enles punctures dels niruís essent los niruís descuberts, deuen esser tempradament caldes. E per co diu Euníc que algunes d veguades es conferet administrar aquella cosa que es lengera, co es que per remocio d aquela cosa no es menester administrar aquelles coses que son fort dissecatives sino aqüelles que son lengoramēt dissecatives segòs son los empastes desus dites. E deuen saber q lo oli no deu esser posat sobre lo nirui descubert e aço per tal cō podriria aqll Empero lanos en tal cas deu esser posat al entorn del loch. Bel ollis diu Euníc na que sia remediada la dolor de aquells ab algun oli d parts subtils enlo qual no sia stipticitat. Empero deuen entendre q aquest oli no deu esser de molta stipticitat. E empero possible que haje alguna posca de stipticitat pergo posse que lo oli infantival. E per olli infantil no deus entender ole de olives totalment verdes sino oli de olives mig madiures. E mes deuen entendre que lo oli no deu esser de pocha consistitat. Car lanos aquel tal oli no seria sufficient per tal operacio. Empero deuen notar que quant es aplicat lo oli ales tals naffres per causa de remediar la dolor lanos aquel tal oli no

deu esser molt calt ni molt vel. Car p canisa dela sua caliditat faria attraccio de materia en lo loch. Empero si lo oli es applicat per causa de dissolucio o d obrir axi com en la punctura lauors deu esser de maior calidat e mes antich. E aco es lo quedui ga-
len en lo sisse del enginy de sanitat dient axi. Bonum est autem ut oleum sit duo-
rum vel trium annorum eo quia magis p
recens dissolutiu sit. vnde quanto vetus
stius tanto dissolutus erit tamen dolorem
non mitigabit. E en vulgar deduit vol dir
que bona cosa es que lo oli sia de dos o de
tres anys pertant que sia mes dissolutiu
que lo fresh. Car quant mes veles tant
es mes dissolutiu Empero no mitiguarà
la dolor. E nota perço com he dit q les
coses mollificatiues conuenen en remedis
ara dolor: e en aquest cas deuen entèdre
q non mitiguen la dolor: totes les coses mol-
les. Car les coses humides mollificatiues
en aquest cas no valrien. car aquelles tals
deuen esser mollificatiues e declinants a
siccat o humiditat temprada. les prime-
res no son conuenients per tal com son pu-
nctuacions. Com sien posats los canòs
o regles universals qoes generals en la cu-
ratio dels niruis es cosa licita per are po-
sar les regles o canons particulars. E pri-
mer dela fisura feta segons longitut.
Quant donques lo nirui sera descubert
ela incissio sera feta per lonch lauos tu co-
baras lo nirui de carne e apres sobre aquel
posaras medicines pungitives segons po-
solo Quicenna e nou de entendre segons
que les paraules dien. Car ja es estat dit
que aquelles tals medicines no deuen esser
pungitives entendras donques per medi-
cines pungitives medicines fort exsiccatis-
ues; e aquelles tals son conuenients a les
naffres dels niruis en les quals es necessaria
maior exsiccacio que no en la carne pot
esser exposat de altre manera e es aquesta
la qual ja he donada altre veguade desus
coes que aquestes medicines deuen esser
segons diu la letra del Quicenna. Empero
deuen esser mesclades ab medicines que re-
mognen la acuitat delles axi com es oli. e as-
questa regla esvera en naffra on no sia do-

lorni apostema. E anoh segon de niruis
tallat per traues. Si la incissio sera feta
per traues e tot lo nirui sera tallat lauos
es necessari cosir aquell segons que diu lo
Quicenna. e no entens com diu cosir aquell
q es lo nirui. mes com diu cosir aquell q
es aquella naffre e si no es cosida no es en
carnada q es aquella tal naffre. Es ne-
cessari cosir la naffre carp aquella tal costi-
dura les parts dels niruis molt milor se a-
susten la vna ala altre. e feta la cultura en
carnaras segons que desus es dit en lo tra-
ctat de naffres. E lo tercer canon es si lo
nirui es tallat per traues e no es totalmet
tallat sino segons alguna part del e aquell
la tal naffre apar q es en lo nirui. e q en a
quel finisca lo passament dela cosa com es
replecio o apostema per causa dela dolor
e encare per temor de putrefacciò per cau-
sa dela humiditat q ali por decorrer e vn-
plir lo nirui. Laus tu de proceyr ab aqil
les coses que prohibexen tals accidents tan
com es possible. E lauos no deus proceyr
ab aquelles coses que encarnen aquelles
tals naffres e vnitent les parts delles coes
de dites naffres. Car segons que pose lo
Quicenna si lo nirui se apostema e es deuen a
el fret perue spasma e putrefacciò e còtrau-
se lo mèbre e es causa que perda la sua ope-
ratio. per la qual cosa diu auicenna. Et no
oportet vt incarne capit vulneris nisi p
sanitatem. E vol dir queno es menester q
sia encarnat lo cap dela naffre fins arant
que sies segur dels accidentis q son sospito-
sos. E la quart canon es dela punctura e
diu que si se es deuen alguna punctura que
sia ampliat lo forat e de aco no parle mes
car de tots aquests Jon fare capitol. Mo-
ta q la medicina que conue al nirui descu-
bert deu esser fort dissecatua sens mordi-
cacio e ab alguna abstencion. e pco aquestes
medicines q conuen a els deuen esser lauades
e si son lauades ab aygua sien ben di-
secades per tal que per causa dela aygua
no causessen putrefacciò o sié lauades ab
lexin o ab aygua demar. E deuen consi-
derar que sila medicina fa nocument als
niruis jals fa maior nocument quan son
descubert: e la causa es prou manifesta.

Es en los canons o regles demunt dites sera a tu necessaria gran exsiccacio. E asso pertant com la complexio sera secca e lo loch sech ela humiditat sera en lo loch considerar be lo cas competetxé aquestes coses axi com son trosichs de colcotar encés e trebentina e galbanum. E si vols atrau reposa d'sus maurubij ciyt ab vi en yuern e ab oli rosat en estiu. Aquelle coses des les quals se diu guardar silo nírui es des cubert son axi com es ay g freda e oli e alz tres coses vñctuoses.

Capitoll tercer. De punctura denirui.

Sa punctura es en dues maneres. Car alguna es manifesta e altre no es manifesta. A questa tal cura no ba fretura de vnio ne de custodia des les parts vñides. Es es menester que sien tretes les coses infixes e q aquella part sia guardada. Enquina manere aquella part diu esser conservada ja es estat manifestat de sus e dich que den esser conservada de aquesta manera. coes q denen remoure e prohibi dolor e apostemacio les quals poden esser causa de spasme: e de perdicio del membre. Enquina manera den esser tretes les coses infixes desus es estat declarat. A questa cura te quatz tre intencions. La primera es ordenar la vida. La segona es remoure la causa ante cedent per tal que per causa dela dolor no de coregues all loch. La tercera es prohibir e preservar lo cos de accidens e maiorem de spasme. E nota be que totes aqstes tres conuenen a totes les naffres dels níruis. La quarta es que remeduada la dolor que sian tretas les humiditats del profunde dela punctura. La primera intencion es complida per auicenna de aqsta manera coes que la dieta de aquelles menestres q sia subtilissima car segons apar los accidens que en elles venen o poden venir fan la malaltia per pacuta e en aquelles

alls come la dieta subtilissima o sternissima que es donar poch o quasi no res segons que es declarat en lo primer dels amphorismes e dels pronostichs de yopocas. E nota que aqsta tal dieta es feta quan los accidents sobre venen e abans que sobre vingué per tal que prohibiaz aquells venir e ago es lo que vol lo Binus. E lo Galien diu que es menester que sia dissecada la humiditat e que stigua en traquitat e repos. La segona intencion es com plida segons que vol Galien e Auicenna per sagnia la qual sia feta dela part contraria encare que lo cors sia munde. Empero silo cors es cachoximicchia feta ana cuacio ab medicina solutuia considerada la cachoximia e es clar. La tercera intencion que es preservar e guardar lo cors de accidens. Lo Galien en lo. vi. del enginyo de sanitat elo Bin. an dit que sia a cosolat lo cap e lo col e tot lo dors que es la spina ab oli de liri o ab oli comu calents segons que amostre lo Galien e ago sia fet quan la naffre sera enles part superiores. Empero si la naffre es enles parts inferiores: apò es enla cama lauoirs sian vntades les etiles e los enguonals e la spina prop les anques pertant com los níruis aquells posseyn de aquell loch. E aquestes coses prohibieren lo spasme. Lo Aliabas e lo Galien se son efforcats remoure lo apostema de aquesta manera. R. calcadis. 3. vna et quartum draganti. 3. vi. et. 6. corticis tubris. 3. i. 2. 6. galbani. 3. i. cere. 3. viii. olei. 3. viii. aceti fortissimi. 11. ii. et quartam terantur medicina sicce et stent cum acetato per. 1. dies e soluantur que debent solvi e sia tot mesdat en una olla apies que sera freta e sia fortremenat fins a tant que sia iguall.

Altro de Galien e de Auicenna. Dren farina de fayes e de ordi e de her e de lobins tant de un com de altre e si acuyt ab aygo cendra. apres sia posat sobre lo loch. Empero lo Auicenna diu que sia fet de mell o de ayerop acetos o de vinagre. Lo Auicenna e lo Bin dien q si tu veuras q lo membre vaia en via d'putrefacio o q veies enlo membre replexio relaxat e mollificat la substancia del nírni lauoirs come aqsta medicina.

Dien farina de her vinagre més e aygua de cendra tant com ne vòrlas sia cuyc e bo lit tot pleguat e fet en forma de empastre. Car aquest empastre remou la humiditat et la molificació e la relaxació feta enla substància del nirui e prohibeix putrefacció, e per açò has aquell capitol de Guicenna que comença. Jam scitur. La quarta intenció que es mes propia ales püctures es còplida segons quediu Galien coes que en lo loch sien posades medicines apertitives. Empero lo Enrich pose que mens infalibiles obrir la pell ab ferro: o caltiri e es miror. E consequentment diu Galien de triccar ab medicines liptomeres çò es de substància subtil podés penetrar e passar al profum de della naffra. axi com es oli sa pinum. i. oleu benedictu: segons que pose en losse e no oli rosat ni demurta car streñeneno resolé. E nota q̄sino si atroba olisapinò lauos nos altres deuen pendre oligros segons que pose auicenna en aq̄l capitol que comença glutinu: albotin est de melioribus. E per oli gros node en tendre axi cō les paraules de auicenna diéz spes que per oli gros entenes oli fret. car mespodem entendre per oli gros feces de oli. Car segons q̄ posa Sarapio en lo capitol de oli aq̄lls tals feces son calefactives e resolutives e exsiccatives e son conuenient ales ulcères dels coses sechs. E arimater per oli gros podē entèdre oli antich lo qual es ja ingrossat e aq̄ll tal es conuent en la püatura e deu esser administrat ab medicines conuenients ala punctura: p la qual cosa Sarapio en lo capitol ad les quat pose q̄ si nos trobe oli antich q̄ sia bolit lo nouell fins que sia spes cō amele e ḡps vissar de quel car la sua virtut es axi cō la del antich. Car aq̄ll tal oli axi engrossat p la calor de mes fort virtut. Arimater val en la punctura lo oli ab enforbi o ab sofre. Car aq̄lls tals coses atrayen deles parts profundes. E mes val la femta del cols per la matixa causa e considerades les condicions deles persones val lo leuat: p co com atrau molt e sia fortifica ab enforbis segons la necessitat. E segons Galien e Guicenna aq̄stes coses deuen esser caldes.

E no fredes car fañ itocumet segons apar enlo quart dels amphorismes. dient Ibris gidum inimicu: t neruis. tc. E lo Quic. en lo capitol pcedent pose que la trebentina o la resina p si enlos infants e enles dones e enlos altres q̄ tené la carn molla es conferent. E lo Galie e lo Quic. o confirmé art Empo aq̄stes coses ab enforbi valé indiferentment. e es feta la composicio de aq̄sta manera. Dien cera. i. part trementina pegua tant de vn cō daltre mig. part enforbi. xii. parts o mes si vols que sia mes fort e açò com sent lo Bru e lo Guido. Altredel guido e val enla duricia çò es en aquelles que tenen les carns dures. Dien feces de mel persi enlos que tené les carns molles enlos altres. Empo sia posada ab enforbi e serapinu: e oponache sia amollit ab oli de trementina. E mes sofre viu e no lapidos mesclat ab oli en tal manera que sia fet en forma de vnguento e esperá e veyen que dona adiutori e es prouat. e lo bru e lo guido volen acomater. Lo Blézoar e lo bru an dit q̄ la calç val molt empo quesia primer a paguada ab aygua moltes veguades e ab oli rosat es molt cōferent e la thutia arimatex laudada por esser administrada. Lo Barthomen de varinguana pose aquesta medicina. Dien fall tres partes trebentina una part oli tant com ni aura menester per li quefaccio e mixtio bona: Lo Guillem de varinguana pose que ell sap per experientia quesies masteguat forment e apres q̄ sia masteguat que sia posat sobre la punctura. E arimatex lo oli a soles bolit o mesclat ab fall sia posat e del dit forment sia empastrada la punctura eables predites utilitats marauellosament toleras la dolor. Altremedicina exprimita la qual ha aguda de vn emperich. Dien armoniach mig. tt. diaquilon vna. tt. encens mastegat de cascui. vna. f. cera citrina mig. f. oli rat com ni aura menester e sia reseruat p ales hores que sera necessari. e sia applicat ales punctures dels niruis e deles cordes e subtilment remedia la dolor.

Capitol quart de incisio de
niruis.

Nos que es estada feta mècio dela punctura. Resta perare fer mencio dela incisio en particular. Si la incisio sera sens perdicio de alguna cosa aq; la tall ba menester sis intencions. La primera es que sia bordenada la vida. La segona es que sia feta substracció dela materia antecedent per tal que p causa dela dolor no decorregues all loch. La tercera es prohibir que noy sobre vinya spasme ni apostemacio. La quarta es que sia cosida abla carn. La cinquena es que enlo loch mes bar sia messa alguna tèta siuament. La sisena es que alguna medicina sedativa e encarnativa que sia propia als niruis sia a ells aplicada. La prima intencio e la segona e la tercera son complides segons que es estat dit enlo precedent capitol: coes enlo capitol immedialment legit e perço sia vist en aquell. La quarta intencio q es dia cultura que aquesta tall cultura sia vtil es declarat p lo Binus dient que per aquesta tal cultura o sutura mes se appropinquen les parts e sino era feta sutura seri mes distats co es mes luny la vna dela altre. Bonques seria píoz e lo mèbre seria mes luny de la sua modò e axi per causa dela vicinitat de aqüelles la qual es feta abla cultura mens substàcia aliena es imposada en tal loch. E axi alguns spirits poden en aquelles parts passar e mes pertant com abdita cultura lo membre es mes enbelit. Segonament proua lo Guido dient que per tal cultura lo nirui es cubert de carn. E perco es mes guardat del fret. E axi ho vol lo Quicenna en lo fen quarta cò diu. Si autem dirumpitur nerui secundù latitudinem necessariū est ipsum suere. et si non cò glutinat. E deduit de leti en vulgar voll dir axi que si es tallat lo nirui segons la latitud co es per traues es cosa necessaria cosir aquell: e si no es cosit nos conglutina,

E nota quede aquesta auctoritat sonz trob opinions d discordies. car lo Binus diu que lo nirui en ninguna manera no deu esser cosit. E de aquesta manera jo he exposada aqlla part d Quicenna laqual es estada allegada. e jo crech en aquest co es al dinus que lo nirui no se deu cosir. Empero dich que enla sutura nosaltres denè acostrar los niruis tant com es possible. e aco per les causes assignades e es cosa contingenent que lo nirui abla sutura o per la sutura es axi ben ajuntat q casi niguna cosa extranya cau entre mig de aquells elatzios no apparra que lo mèbre sia estat naf frat ni lesiat enla sua operacio. E per aco es respost als apparencia del Guido edd Allenfranch que dien que ells han vist niruis e cordes tallats e apres eren potents en leurs operacions. Beles cordes deneu notar e per aco fareu bon judici coes q si es tallada la corda o tenatos fora della concatenacio per molt spay lauos la còcatracio coes la iunctura no per la sira operacio car ab aquella part que es dela part soluta finis ala iunctura lo mèbre sera potent en son mouiment. e jo he vist aco per experientia. Empero si la corda es tallada enla iunctura lauos lo membre pert lo mouiment e en special aquella iunctura: e es cosa manifesta pertant com lo instrument del mouiment dela iunctura es destruyt en lo loch enlo qual deu esser fet lo mouiment. Empero algunes altres axi co es lo guid lein de salicet elo Allenfranch e lo Guido: volen que lo nirui sia cosit per causa d dit Quicenna. E primerament aquests arguem per auctoritat de Galien enlo tercer del regni lo qual ha fet mencio d naffres e no a feta differencia entre naffres d niruis e de carn. per qued vna manera manera son curades. Empero a feta mencio de punctura. Item segonamet Galien enlo. vi. dela tarapentica co ha feta mècio d naffres no ha feta mècio sino dela punctura del nirui descubert e aco no es estat sino per que enlo nirui es feta cultura co enla carn. Item terceramet per la cultura les parts dell ventre neruoses se conglutinen donques la cultura vall,

Item e quartament diell que ells han vist e oyit per experientia en molts niruis e cordes tallats E aquells talls esser ati restaurats abla cultura e altres adiuutoris que era increible aquells talls esser stats tallats. Volent donques salmar lo dit dñs Binus responç E primer ala auctoritat dich que aquelles son negatiues. Et loc? ab auctoritate negatiu? no tenet: no se sequer donques lo Euic. non ha dit donq? no es axi. E ll altre que din de expericcia dels niruis dich que la vn nirui pot esser en ajuntat ab laltra que quasi ninguna cosa no cau entre mig dels per causa della qualcosa lo spirits son passats ala altre part del nirui: e perçò la operacio apar en desbona. En altre manera dich que per causa dela sutura los niruis son stats axi a luntats no dich empero que los niruis sic stat cosits sino la carn: Car la carn es stada cosida en tal manera que tot plegat se encarnat e specialment enlos fadrins: tolos qualls son regenerats. E co en elles se pugne regenerar segons la primera intencio coes enlos fadrins e en edat pueril donques poden se encarnar. Empero per avo no se sequex que els se deguâ cosir. E per lo semblant dich dela corda saluo que deuen notar lo loch tallat segos be dit en la posicio del Binus. Car en aquell cas per causa dela distancia coes dela longitut q tela incisio dela iunctura lo membre no per la sua operacio co es lo mouiment segons se pot per experientia veure. E pode dir que la corda se por cosir e en special en lo loch ont en ella no ha sentiment. Empero enlo loch ont ella te sentimèt jo nuqua cosiria: car per causa dels caps dels musculos dels quals bir la corda es en ella sentimento. E quant mes se alunya a dels caps dels tant te mens sentimèt e en lo mig ont es feta la fricacio dñs abla corda no sent la dita corda car enlo mouiment sentira e continuament en ella seria dolor: en la hora del mouiment per causa dela fricacio la qual cosa no es. e perçò natura ha ordenat que ell en aquell loch no sentis. E ago vol Galien en lo libre de iuamenti mem-

brozum e Anicenna enlo capitol de membris. Per la auctoritat de Anicenna sia exposada segons es desus estada exposada e es exposicio clara. E arguments per la part contraria co es que los niruis nos deuen cosir e arguer axi. Enlo nirui no tal lat per causa dela punctura es causat spasme apostema e dolor segons que es estat dit. Bonques si enla part del nirui es causada punctura es deuin differerà aquests accidentes. Bonques la part del nirui o lo nirui nunqua deu esser cosit. Lo antecedent es de Anicena en lo tractat dels niruis enlo capitol segon. La consequència re car axi co es d tot lo nirui axi es dela part com quall se vol de aquestes se digna esser cuberta de carn e no ocuidat e qual se vol de aquestes coses ajuda a ell pendre lo nondrimenç o assigñat tu ami causa per que si lo nirui que no es tallat e es cosit ab aguila causa los accidents desus dits e no lo nirui tallat com sien de vna matixa natura certament dich que no mi poras assignar niguna causa sia donque dextat que lo nirui en niguna manera non deu esser cosit. Laquall cosa vol lo Binus e los comument obrants. Segonament enla suicio nosaltres deuen prohibir la dolor tât com es possible. Empero si lo nirui es cosit sera causada en ell continua dolor per causa dela qual cosa se causara apostema. Bonques nos deu cosir lo antecedent es declarat Per lo tactus del nirui es causat dolor. E com la sutura no puga esser feta sens tactus coes tocamen ne puga star sens tocamen lo nirui donques continuament en elles haura dolor. Perçò donq? no deuen cosir. La sinquena intencio es dela apposicio della tenta siay donques posada vna tenta suauament pertant com si noy era posada poria se encloire podria dura sobre lo nirui e apres podrria aquela e questa intencio ha entesa Eliabas com dñs assi. In niruis non oportebit carnes iducere supra. i. incarnare pñit? donec multi transcat dies q ab apate e spasmo fueris secur. e tredunt en vulgar voldir q no es menester en los niruis induir carn coes

Libre Primer

engendrar carn totalment fins atant que passan molts dies e que si es segur de apa, e despasme. Empero lo Rasis ho ha entes rà solamèt dela naffrestreta. E arimatex lo Anic, posa aquest parlar e es clar.

La sisena intencio es que sobrelo loch sia applicada medicina encarnatina e sedativa, e es convenient en totes les naffres dls niruis. Lo Roger e alienfranc e lo Guido han volgut q aço valeguia per aquesta intencio. D'en centairea menor lingua canis laureole piloselle consolda maio: e menor de cascui. i. v. vermens de terra migat. oli. i. ff. vi. i. ff. e migat. sia tot pleguat pa stat e sia lexat star per spay de set dies. aps sia pastat ab seu de molto munda que sia f. ff. pegua negrara sinea de cascui. i. quart. armoiach galbanu oppponach dissolnts ab vinagre de cascui. v. 3, e sia vn poch bolst fins atant que lo vi e lo vinagre sien cosimuts e apres sia colat. e apres q seran ari colats e quasi refredats siay ajustat mig qrt de trementina. ençens mastich sarcocolla. d cascui. iii. 3. saffra. ii. 3. e mañgat abla spatula sian fet vnguent car certament es precios e maruellos. E si ab aquest es ajustat mille foliu es molt suau. E feta la cistura sia vntada la naffre ab oli rosat enlo qual bajen bolits cuchs de terra, e apres sia desus spargida dela poluora confortatina d les sutures, e de fer de aqsta manera d'en dela poluora encarnatina della qual es feta mencio enlo tractat de naffres. Poluora de vermens terrestres. q es que sien preciosos e dissecats e polueritzats de cascui. i. 3. sien be mesclats e applicats de sus lo loch. e aço val maruellosament en les naffres dels niruis. e apres de aco sia posat lo vnigué desus dit e sia ligat lo loch. E aço ha volgut lo galien enlo. r. libbre deles medecines simples. e dich aço dela poluora dels verments terrestres. Bela centairea deuen notar q consolda les naffres grans e de difficult consolidacio e sana aqllas segos testifica lo Anic. enlo segon libre enlo qual posa q si la ceterairea es cuylta ab carn tallada cosolda aquella. perço donq es maruellosa en aço. E si se es denuda p are q la naffre nos pogues cosir e lo nirui fos tallat; lauors competex aqstes coses en la

incisio dell. Biascorides e sarapio posen q als niruis tallats conferexen ab adiuto ri molt gran e manifest los lunbrichs tene stres polueritzats e posats desus. Lo diu Biascorides q lo cardo benedictus es conferent als niruis tallats applicat ab vina gre. Lo diu lo Rasis per auuctoriat de galiu que la carn de limach picada e ab polç del moli sana les plagues grans q puen als niruis. e era vn nirui contrit emplo no era apat. e aço es stat en vn cors dur. e aq stay q los metges abans de galien applicauen abla dita carn dels limachs mirra seuer. E segos Anic. aqlla asoles fala dta opacio. Lo Anic. posa q los caragols purpureos picats abla lur carn e mesclats ab ençens e mirra o ab polç del moli valen. E encare pose deles fuiles dela canade na que cosolda los niruis talats e les naffres e les ulceres maruellosamet. En matex pose q la matricaria val molt enles naffres dels niruis. Lo Galien diu que la rubea tinctorum conue be ales naffres grans e ales plagues dels niruis. e algis la pican e la mesclan ab vinagre. E alguns altres ab mell e vinagre. E arimatex din dela çeba marina temprada amet q tenir en aqllas mesclada ab mell, e altres naffres q es en totes aqllas q han menester fort dissecacio sens mordicacio. E lo albert bo ha entes della rell dli liri q es apl lat yreos. Lo bartholomeu pose q la betonica cascada conglutina les naffres dels niruis e resoll la materia que es en elles.

Lo Contesti enlo pategui posa q lo pateguí quiñidos sana les naffres e maiormet val enlos niruis talats. Arimatex sana les naffres dela gola. Lo nufacium q es sub draymis verts que sien verts o dles ramds dels cuius especies. All foix o all sol q nols tocni ros ni pluja. e aqst tal deu esser disfolut ab vi dolge curv. e apres sia applicat desus cardisseca molt e mitiga la dolor.

Capitol. v. De nirui denudat.

SIo nirui es denudat q es q apareg denudat no es menester an aquell nirui aplicar ninguna deles medicines de sus dites, e en special de aquelles

que so fetes ab euforbi e altres medicines
forts. Car los niruis no potre sostenir a/
quelles tals medicines e d'aquestes coses
es stat prou dit en los capitols vniuersals
¶ Feta la purgacio e bordenada la dieta
conferent e vist que en lo loch no sia nigü
occident. axi com es dolor e mala comple
cio. E que per lo senblant en lo loch noy
ha molta sanics. E si cas es que algun de
aquesthi era ja es estat dit en quina mane
ra se deu remoure. ¶ donques posar a/
questes coses les quals son de Euicena.
Pren thutia lauada e sia mesclada ab oli
rosat en forma de vnguent. ¶ Lo Bui po
se amatex entes valen mell ab rasina e
ab trebentina. Empero es menester lauar
aquestes coses per tal q la mordicitat dels
sia remoguda dia manera que es estat
dit desus enlo capitol segon e vniuersal.
e he poses vi cuyt es maravellos. e sivols
viss poluores pots vssar thutia lauada
poluorizada sobre lo loch. E aximatex val
latalç lauada e ben poluorizada. ¶ En
tsgons que posa Euicenna en aquel ca
pitol que començà. Glutinu albotin. nos
altres deuen considerar les complexions.
Car sila coplexio es humida lauors es co
uenient la trebetina. E si es secca lauors co
uen la rasina la qual es mes secca q la tre
betina si vols q sia media entre aquestes po
say ab elles algun poch d'oli. car lo oli re
moula stipticitat de aquelles coses. E si
vols q la medicina sia mes secca posar bi
as tutia ab resina o ab euforbi. E segons
qui ni posaras mes o menys axi es varia
dala medicina en fortalesa o debilitat. E
aço apar p Euic. q diu. Et optet ut misce
atur ci eo euforbiu vel recens paruz
aut multu fin coplexionē corporis et cas
lefactionē. E deduit en vulgar voldir q
es menester q sia mesclat ab elles euforbi
vel o no vel poch o molt segos la coplexio
del cors e la calefacio del. ¶ Les altres me
dicines quey segueyen conuen enlo nirui
no descubert axi com enla punctura e sien
considerats los dits de Euic. ¶ Lo Euic.
pose que lo vnguent basilicon val ales naf
fres dels niruis e es vnguent que es fet d'
rasina e de pegua negra e colofonia q es

pegua grega parts iguals. E aço segons
la Sarapio enlo antidotari dls vnguent
¶ Enota be que aquest vnguent segons
que diu lo Binius es conferent enlos ca
sos qoes enlos caygudes segons la necessi
tat dels persones ab rasina o ab serapinu
o ab euforbi e es conferent. Empero diu
lo Galien elo Bui. que si se es deuenendra
que sia necessari lauar lo loch o nirui : per
causa de gran podridura lauos sia remo
guda la sanies ab coto tant com sera poss
ible. apres lauadas la naffre ab vi cuyt.
axi com es saba o mellicratu o ab vi dolço
stiptich e apres to:maras extinguir aqlla bui
miditat ab coto. ¶ Altret mundificaciu de
Guido. Pren farina dordi farina de fa
ues mel parts ignals poluora d lunbricha
de terra e sia mesclat. ¶ Altret d auic. Pec
farina dordi e de faues e ab virtut de sera
pinu sia mesclat e fet aço encarnaras enla
manera dita: e sobre la naffre sia posat ba
silicon e proceyras segons que es dit enles
altres naffes. ¶ Elqstes coses ques seguiran
valen ales ulcres dels niruis. ¶ Primera
ment posa lo Euic. que la radix narcisci q
es la ceba marina conferex ales ulcres p/
fundes dels niruis. E aximatex din que la
mantegna conferex ales ulcres dels nir/
uis e vpple aquelles. ¶ Lo Sarapio pose
que alguns vssen lo oli dels no^o enles ulc
res dels niruis. E aximatex pose q los floros
dels seps saluatges mesclades ab mel e ab
oli rosat e safra e mirra es conferent alts ul
cres dles niruis. e mespose que la farina
deles faues sens scorces sia cuylta ab vin a
gre e mell e sia posat d'sobre les ulcres de
les niruis. Sia donq's cercat desus en lo ca
pitol d'ulcres car ali trobaras moltes co
ses vtils. e per co sien cercats los capitols
altranadamet. ¶ Lo galien posa q ab molta
diligencia deuen guardar que sobre lo loch
neruos no sien posades pilotes vuides q
xi com es de farina de foument o de ollo de
aygna car aquelles tals portarien lo mem
bre aperdicio. E de aquestes coses dites ap
par q son aquelles coses que començeu en
la punctura dls niruis e que son aquelles
que comienen ales altres disposicions: e a
ximatex p'aca apar la exposicio de aquell

capitol de amicēnsia que comēssā glutinuz
albotin, et al.

Capitol. vi. d' cōtussio d' niruis

Nel cōtussio o concassacio de
ls niruis o es feta ab solucio
deles parts o sens solucio de
aquellos. Si la cōtussio es
feta ab solucio siay posat pri
mer blanch dou ab oli rosat e
ab estopades sobre lo loch car aqll tal ba
menester rectificacio: e diu amicēna que si
ali aura dolor que sia remediada ab coes
mitigants dolor: les qualis sien posats en
torn del loch car en lo loch nafrat no deu
esser aplicat per tant co es medicament v/
mit: e si en aquell loch hania apa sia remo
gut segons q es estat dit desus. Lo cui
cenna posat q la carn dels caragols es con
ferent als nafrres dels niruis e maiormēnt
si es mesclada ab enses e mirra: axi mater
posa que lo vnguent fet de olibanum e de
mirra ha propietat en aço car resol lo con
tus e dissecala nafrra. Axí mater posa
lo amicēna e lo dinus q si la dolor es molt
gran esforz sia lauors fet de aquella mane
ra: pren farina d' faues mell e vinagre e ab
aquests sia aiustat pegua liquida: la pe
gua es declinat molt siccitat e p co en part
es mollificativa. E per tāt es posat per lo
sarapio q el la reproprietat e virtut matus
rativa e aço mater mania galien en lo sise
del enginy d' sanitat axi mater posa lo bru
que los maluins picats e posats sobre lo
loch q aquells tals donen bon adiutori si
noy ha solucio de continuitat. Lo guido e
lo bru dien q si la cōtussio es sens solucio d'
continuitat lanos sia fomentat lo loch ab
oli calt dia foretich co es resolutin. Apri
mater lo oximell ab farina de faues val
molt segons q vol lo galien. Empo si la
coutussio es en lo peu lauors segons q diu
lo alenfranch ab lo dit empastre sia posat
pegua liquida e com sera ben cuyta sia po
sat sobre lo loch. E noto q axi mater con
ferex e les contoxios deles mans e es cosa
clara e cosa marauellosa e pfecta: e mes po

se q la rell del liri cuyta segons la Galiefa
adiutori ala cōtussio. E axi mater en la cō
torcio. Per are vinch ales coes simples
e primer dich q alguns han dit q lo riubar
ba begut ab vi o dorifer fins en quantitat
de ii.3. q cura les atricciōs dels niruis. Lo
Sarapio pose q en la rell dela aristologia
rodona beguda ab aygua cōferex mes q
niguna altre medicina en les atricciōs dels
niruis: e la Albert pose aça mater e axi ma
ter pose q lo such dela gensana begut quā
titat de vna.3 e q sia mesclar ab aygua es
cōferent ales atricciōs dels niruis e en spe
cial lo such deles rells. E axi mater pose
q la rell dela enula capana q es dita en vil
guar ala picada e mesclada ab melle fet a
xi co alet cōferex ales atricciōs e ales tu
mors: e mes q la rell dela centaurea es con
ferent ala relaxatio e cōtriccio dels niruis
E mes pose q la rell dela centaurea me
nor cōferex ales atricciōs dels niruis e lo
such deles rells fa aço mater q fa la rell fi
na en quantitat de ii.3. e sia donat als fe
bricitats ab aygua e als q no son febraci
tas ab vi. E mes pose q quāt es fet em
pastre ab poli cōferex ales atricciōs dels nir
uis e ales cōtoxiōs de aquells e dels la
certs. E mes diu q lo bedelliuz cura les
atricciōs dels niruis: e mes pose q la pe
gua liquida cōferex ala contussio dels niruis
cordes. Lo diascordies posa tasolamēt dels
centaurea menor q es vtil ales cōcassiacōs
Lo amicē ab solutamēt diu dela centaurea
q quant es fet crestiri dela q conferex ala
ciatica e ala dolor dels niruis e ala cōtussio
de aqlls. Empo jo crech q la menor es mil
lor. La decoccio dels maluins saluatges
es feta ab vj o ab ayga e aps beguda vala
les cōcassiacōs dels niruis. Lo bartho
men pose q en aquesta manera sana les cō
cassiacōs intrínsecas. Empo en les exteri
ors sia posat de part de fora: e mes pose lo
sobre dit doctor q la sal picada e mesclada
ab mell e soffre e apres aplicat desobre con
ferex ales atricciōs dels niruis e de aqsts
sien les parts iguals dela mell tant com de
tots los altres. Lo galien posa dela fa
rina deles faues en les contussions dien
axi en les vlceres q son en les niruis apli

cam farinta çò es defanes ab oximell. Lo mesue diu que loli del no' es conferet als atricions dls niruis e propriament ab calc lauada. Lo empastre fet de caragols q son dits limachs val quant la contussio es tan solament en lo nirui. E experientia bona. e es fulles de olim cuyts ob oli e po/ sades de sobre conferen subitament ala contussio dels niruis. E si en lo nirui es deuendra duricia sia remoguda axi cò les altres duricles son remogudes.

Capitol.vij.de contorcio de niruis e de liguaments.

Le contorcio propriament no es dene als niruis sino als liguaments empo axi es pres nirui segons que se es ten a niruis cordes e liguaments. La contorcio dòques es ppia passio dels liguaments e no dels niruis. e aço q volgu lo ali en lo tegin: e axi mateix Galien en lo tercer libre dels interioros dòques lo no del nirui se exte atres coses anirui acorda eliguament. En aquesta disposicio no deu esser aproximada aygua freda segons diu la Quincenna car aquella tal es prouocativa de spasma segos apar per les coses dites ni tan poch aygua calda car aquella tal alongua e mollifica los liguaments no conue donques la aygua en niguna ma/ nera. Dicte empero que en aquesta cas conuenen aquelles coses que son caldes e seques per çò com per rabo dela caliditat resole e per rabo dla siccitat vñixen axi cò es oli de spich e oli de mastech e senblants. E per aço val aquest vnguent. pren oli de spich oli de mastech de casc. i. 3. saffra vñ poch cera tanta cò ni haura menester e sia fet vnguent. E per aço tu as la dfferécia entre contorcio e contussio car en la contussio conuindria aygua calda e aindaria en la contorcio no seria conuenient e faria nocument e es clara cosa.

Capitol.vij.de incissio de os.

Heare que segons alguns an-
tichs la incissio del os sia pel
lada fractura no es mens es
apellada fractura quant es
feta sens cosa tallant: enpero
quant es feta ab cosa tallant
es dita incissio. Es donques incissio de
os insissio feta ab spasa o ab algua altre co-
satallant e foradant e aquesta insissio als
gunes de veguades es total e altres veg-
uades pcial: e es cosa manifesta q no pot
esser nafrat lo os sens que no sia nafrada
la carn e les altres pticules sup ad jacets
q la qual cosa se es diuenen souint als acci-
dents axi com es flut de sanch e dolor los
quals han menester esser curats. Los
senyals que lo ossia trancat son prou ma-
fests e clars: e lo Galien en lo tercer del te-
gnie en lo sisé dela tarapentica amostra q
la fractura o insissio dls os no es restaura-
da segons la primera intencio: mes son re-
stanrats segons la segona intencio q es q
son consolidats e ligats q vñ porus sarcoy-
des lo qual porus ligua la part del os tallada.
Empo d aço sen accepta lo os pu-
eril lo qual se consolda segons la primera
inècio. Les causes son stades asignades
desus: e q dñi y pocas en lo. vii. dela an-
phorimes que la crisiplia feta en lo os dñ
nudat es mala: e lo Galien en lo comèt dñ
q atart se es deue empo jo ne ja vista: mes
auat tu deus recordar que la frigiditat fa
nociment als niruis e maranellosament
als dñudats. Ades auant deuen notar
que la total insissio dels grans ossos e del
admitori dla cixa e dls dos focils plegats
en tal manera que dells hiscas medullas es
pilosa e comunament mortificant lo mem-
bre segos q vol lo Roger elo Ellenfranc
encare que se ajen vista algunos de curats
e jo p lo senblant ne curats: la causa p que
es pilosa aquella tal es p q en aquella grā
insissio son tallades venes e arteries e nir-
uis grans los quals aportauen la vida al
membre no obstant que lo Guilem de scili
cet hanegat aço per causa dldit Quicena

Libre Primer

en lo quart dient que aquella cosa q̄s dui
dela insissio dela medulla co q̄ dient q̄ aquella
talmata es intencio en la qual no ha vtili
tat de donques certament la medulla leni
tat e vissositat e no es tallada mes pot se
alonguar e peruetura ho a entes segons
q̄ dui lo albucassis: que no mor aquell tal na
ffrat p causa dela pdicio dela medulla axi
co testifica de un jone de trente anys lo q̄ll
ell cura devna de pdicio de os dela cura e
axi mateix he jo vist del bras. ¶ En ab tota
diligencia deuen inigar q̄ no sia treta nigu
na pt de os ab violencia ni subitament car
aquella cosa que es violentment treta no
fa sens q̄ faça es de venir fistola etemor d
spasme o d pmixto de raho d febras e do
loes segos dui Quiç. ¶ Milor cosa es dō
ques deixar ho e aidar a natura de algua
medicina attractiva segos q̄ desus es estat
dit en lo capitol de extracció de sagetes q̄
no subitament e violencia atraire aquell e so
es en loch ont lo os es gran. car si lo os es
petit e es necessaria cultura laiuors pot es
ses tret segos jo he ja fet. ¶ En la curacio
dela naffra o insissio del os bas quatrein
tencions. ¶ La primera intencio es que si
bi baura algunes coses extranyes infires
axi com son trossos d ossos q̄ sien trets ab
les mans e apres vnir lo loch ab reducio d
les parts. finaliment cosir en loch fermam
ent e profunda so es la naffra feta en
carn. ¶ La segona intencio es elegir
ab quins medicines e adiutoris sera cura
da. ¶ La tercera intencio es liguar en tal
manera la naffra q̄ quant sera menester se
pugua mandar lo membre de un loch de al
tresens esser desseta la ligadura o firma
tura. ¶ La quarta es q̄ apres q̄ sia segur
de apa q̄ lo regument sia fet tal q̄ lo porous
sarcoydes se pogua engédrar. ¶ La prime
ra intencio q̄ es remogudes los trossos dels
ossos e les altres coses infires que sia feta
cultura en les maneres dites desus: q̄ aquell
la tal cultura sia vtil es, puat: diet axi aquell
la cosa que fa ala apropiacion de les cos
ses desuantes e per conseruacio deles vnu
des e p custodia deles parts es vtil: segos
apar en lo sise. dela tarapeticare en lo trac
tat de fractures apar; e com la cultura sia

de aquesta manera dōques seguir se q̄ es
vtil: lo antecedent apar car aquella tal a
junts les parts e cōserua la vnitat e sta en
loch de ligadura e d steles e mes prohibeix
que lo ayre no se enciou ali la qual cosa es
molt de aduertir. ergo. et zc. ¶ Lo milo:
medicament donques p ales naffres san
guinolentes es la cultura dla ligadura.
¶ Lo Quiç e lo Aliabas e lo Elbucasis p
tots los tractats de fractures ab naffres
an manada de aquella tal cosa la qual ja es
sta da dita: lo Guilem e lo Thedorich an
volgut aço mateix. ¶ Empo lo Ellenfranch
a constituida una regla general que en les
naffres en les quals los ossos sō naffrats
numqua den esser consolidada la carn so
bre los ossos p nighun medi sino que lo os
planariament primer reparat. ¶ yo tinch
primer e he obrat axi co los altres doctos
dien e ami me ha ben succeyt en quina ma
nera d onques sera reparat los sino per la
carn e medicina jo dōques no se en quina
maneralo nodriment del qual se fa lo po
rus sarcoides en la insissio dlos pot venir
dla carn en tal manera certamente vos dich
que niguna cosa no nodrex ab vera nutrit
cio sino que primer pas p lo fet geales ven
nes e deles venes en lo membre co es en la
carn e apres en los ossos segons que posa
Galien en lo capitol de virtuts de natu
rals: es donques p aço drada la posido d
Ellenfranch car en aço no es bona. ¶ La
segona intencio es complida de tal mane
ra que feta la cultura sia mes a una tenta
en lo loch mes bas segos que es dit desus
aca p tal que si ay romania algua cosa po
gues exir axi com es algun tros de os o sa
nies: e fet aço sia posat desus poliuora con
seruatiua deles cultures ab blanch dous
en los primers dies o continuament fins
q̄ sia en carnat segons es estat de clarat de
sus en lo tractat de naffreg d carne: apres
q̄ tu auas posat lo blanch del ou p spay
de dos o tres dies: pots posar en loch de a
quell si vols vnguent fet de tremetina e d
aqueles poliuores en carnatinas e posar ho
sobre lo loch: e per auant per mitaras te
en altre cosa segons que tu veuras la nec
ssitat. ¶ La tenta que sera posada en lo fo

rat sia primer posada en mell rosat colat en lo q̄ baſe polvores encarnatiues e mirra la qual segons lo Antice, cobre los ossos nudats: e si lo os sera d' nudat sia cnbert ab lo polvores dita de mirra e ap̄s siay posada la tenta e desobre sia posat lo vnguent desus dit e finalment sia posada vna sto/pada banyada ab vi stiptich calt segōs es dit en lo loch pallegrat. empo si tu hi poses stopada ab blanch dous no es expedient posat desobre stopades bāyads ab vi stiptichs. ¶ La tercera intencio es complida d'aquesta manera q̄o es que si lo os es totalmet tallat feta la custura segōs q̄ mana lo Rasis que tot lo membre exceptat la naffre sia en bolicat en los primers dies en un drap duplicat e infus en blanch do e ap̄s ab vi calēt e ap̄s ab vi stiptich calt e fet aço sia feta li ḡdura abvnia bena larga e ample segōs lo mēbre e comēse en vers la fi del mēbre enbolicat fins app̄la naffre efaça q̄la bena passa p̄ la naffre la part contraria ala naffre e poyesca axi ligant en vers lo cors e consequentmet deniale altre veguadra en tornie ala part inferior fins a tant q̄ sia prop la naffre e lanois faça la passar at treveguada per la part contraria sobre la altre etornie alloch en lo qual ba comēsat efaça ala fi e sia cosida ab lo seu principi e ental manera romandra la naffre descuberta. ¶ Apres cōplida aquesta ligadura sien hi posades dues o tres steles boñes e ben polides e abtes segons la necessitat dela cobertura e sien aplicades e posades en tal manera que no sia cuberta la naffre e sien ligdes ab vna bindel e sin volē fer del modo que desus en les fractures se a dit q̄o es asaber ab vna bindel possant bi vna canula e apres en boli caras la canula ari en cada bindel sia posada vna canula e sia stret de aquesta manera: e no sia obligat fins atant q̄ sia curat si donq̄s dolor o dpostema es o pruiga nōs cōplexan q̄o es quens fors. ¶ En quina manera se ra socorregut en aq̄sts tals ja es estat dit en lo comū parlar e desus moltes veguades e en molts lochs e es cosa manifesta e la naffre de part d' fora sia lignuada ab bindels e stopades ecada dia sia mudat lo me

dicament es sia mundificat e disseccat e ap̄s sia tractat axi cō les altres naffres. ¶ La quarta intencio que es engendrar lo prius sarcoydes: e d'aquesta intencio jo parlar en lo tractat de fractures e per çò axi per causa d' breuitat seran deixades e resecades.

Capitol. viiiij. dc corruptio de os.

Altes deveguades segons q̄ diu lo Antic. q̄o es dene que lo os se corromp q̄o es ques podrex o per insissio o solucio o per fractura o dislocacio o per ex corriacio o per podridura o per alguna altre disposicio per la qual cosa es menester remoure aquell. ¶ Lo primer senyal que lo os sia corrupta es que es ppres o conegut per lo tocament car lo tocament e fricacio de aquell es asper e la fricacio sera ab so car tant com la fricacio es feta en loch mes sech tant fa maior so. ¶ Lo segon senyal es que la sanies que hix es citrina e subtile la causa es stada posada de aço en lo tractat de vlceres e per çò recoureras ali. ¶ Lo tercer senyal es o es dit esser lo gitut de temps car si les vlceres son antigues ab de mostracio de os o des cubertura d'aq̄ll es senyal q̄ lo os es corrupta. ¶ Lo quart senyal es segons alguns que sia posada vna sponge sobre lo os e si la sponge queto ca lo os es feta negra es senyal que lo os es corrupta: e considera que aquest senyal no es ver sino en lo os corrupta e poderit e en lo alterat no es veritat empero en aq̄ll que tira a corrupcio lo he experimentat. ¶ En la cura del os corrupta tens casolament dues intencions principals. ¶ La primera es remoure lo os corrupta. ¶ La segona es que apres que sia remogut que sia cubert de carn lo que roman e si noy roman os sia vnpichert lo loch de carn: e per aço has aquell canon d' Galien en lo tercer del regni dient axi. ¶ Unum comune lenites preceptem vnam quamq; causas efficien

Cium ab scindere prius oportet de inde veni
 re ad distractiam que facta est ab illa egris
 tundine. Lo qual autoritat vol dir que nos
 altres tenim un comú precepte es q̄ pímer
 si en remoguds les causes difficultats e aps
 venir ala distractia q̄ es feta per q̄d aquella
 malaltia. La pímera intencio q̄ es remou
 re lo os es fet en tres o en quatre mane,
 es pímer es remogut eb calziri. Segona
 ment ab fricacio. Tercerament ab seratui
 ra quartamēt es remogut ab medicines fa
 ents escorzar aquell e ab aquestes quatres
 maneres es complida la primera intencio
 Píumeramēt dōq̄ si lo os es corrupta de
 trobar aquell q̄o es tallar la carn que es
 desobre aquell e discobrir lo tant com sera
 possible: e aro ab un raso o ab medicines
 fortes les quals desus son stades dits. Lo
 Ellenfranch apres de totes fricacions loa
 lo calzari actual: e molt be car si la corrup
 cion es per vñiditat com caminant aquell
 os no es ninguna cosa que aríprest in falli
 blemēt dissecca prop e luny axi cō lo soch
 actual: e apres del calzari mana que sia in
 fis lo loch ab oli rosat. Lo guido mana q̄
 apres del calzari sia fet medicament de oli
 rosat e de blanch douis e per spay d tres d̄s
 es sia ali amínistrat: e altres tres dies sia
 posat oli rosat ab vermels do: e apres ma
 na que sia posada manteiga ab mell rosat
 e desobre sia posat un dels mundicatius
 fins ala sepacio e expoliacio delos e aps
 sia encarnat lo loch segòs que are sera dit
 Segonament e dit que sia remogut ab
 fricacio: e la manera es aquesta q̄o es q̄ no
 essent lo os descubert ni apent que atro
 bes aquell e discobre aquell segons es dit
 are inmediadamēt e aps daço freguaras
 lo loch ab raspadors fins atat q̄ tota la
 corruptio delos sia remoguda: emplo dirà
 alguns com ho conexare jo si lo os corruta
 es luny. Responch que es conegit q̄ a
 questa manera q̄o es que quant la fricacio
 sera feta en lo os: e en part sia ja feta e bis
 sanch iauos pots arguir que la corruptio
 es luny: e si en lo fricacio no bis sanch la
 uos freguaras fins atat que bisca sanch.
 E deueu notar q̄ aço es ver en loch ont

la corruptio no sia en tot lo os car si era tot
 en lo os aço no sia ver: empero teveritat
 en loch ont la corruptio es en part delos
 car lo sanch bis dela part sana feta la fin
 cacio en ella. E aço es la verificacio del
 dit de Aliuc dient que la curacio dela cor
 ruptio delos es fricacio de aquella es feta
 aço encarnaras segons are sera dit. E
 dit tercerament que es remogut lo os ab
 seratura en tal cas que lo os del bras o de
 la cuixa fos totalment corromput e segòs
 din Aliuc. Iauos no ha escusacio que no
 sia remogut tot aquell os ab la medullae
 narra lo Albucasis que axi ho fen ell en lo
 cuixa de un soue de trente àys e axi mateix
 he visto aço en la cuixa e en lo bras e en los
 dits. E ontaq̄ en volei serrar lo os deus
 bauer una tenta e ab aquella veure fins
 ha vont es descubert e corrupte lo os: ob
 rir fins an aquell loch: ab sponge o ab ab
 tres tentes o ab un raso: segons que atu
 sera possible e fet aço deus bauer limaso
 serras e serraras aquell tal os e aço nos
 pot fer sino en molts dies e sia apres encar
 nat segons sera dit. Empero sies lo cap
 dela cuixa o dela ancha o axi com les spons
 dills fugira en aquella a tal cura car la cura
 en talos lochs deu esser palliativa. Quar
 tament he dit que es remogut lo os ab me
 dicines facents escorzar aquell: e en aço dire
 lo que los nostres antichs an dit. Píumeramēt pose Sarapio que lo euforbi po
 sat sobre los ossos escorza aquells: empero
 com es aplicat sia aplicat ab carn que es
 al entorn algum cerot o algu drap d li per
 tal que nos crem lo carn circulant lo os:
 axi mateix pose quelo fust dí balsam ab y
 reos sech expelle les scorces dels ossos: e
 mes din que la rell dela aristologia rodó
 na atrau les coses infires e los trossos dels
 ossos e diu mes que la rell dí yreos salnat
 ge atrau los ossos in fires ab la carn e les
 spines e sagetes e aço mateix enten dí la rell
 dela bona. e aço mateix din que quant ab
 les figues seques es mesclat fulles de pa
 paner que atrau los ossos cremats. E al
 bert din del euforbi alo mateix q̄en din lo
 Sarapio e pose que entorn dí sia posat et

ra ab oli rosat. **L**o galí posa que larell del pensedanum que es la herba tur molt prestantement eleuales scorces dels ossos e encare posade desus. **L**o auicenna diu q rau los ossos corruptas p molta exsicacio. **L**o bartbo. d varingna diu q sia polnorizada subtilmet e aps aplicada pensedaü es fonol saluatge o porci. **G**lascordias pose q si la rell d la vidalba es picada e apres fer empastre e posat desobre lo os ab vi at rau los ossos trencats. **A**pulius pose q la herba dela dragontea e la rell ab grec mesclada e posada dsobre tantost trau los ossos trencats e aixi mateix trau los pedres elo Guilem de varinguana diu que ell ho experimentat. **L**a isach pose que les figues acerbes mesclades ab fulles de papa, uer atrauen los ossos trencats dels nafres: Empero lo auice, pose que les fulles del papumer hi sien tansolament mesclades en aquest empastre son mesclades fulles de figuera: e pose que lo balsam consolda les nafres apropiament ab yrcos e atrau los trossos dels ossos. **F**idelis posa a questa marauella emirade qo es si lo os d cap es trencat o plicat que sien donades a beure violes picades ab vi: e si la part direta es naffrada que sien liguades violas p cades ala part squerrae e si es la squerra q sien liguades ala directa qo es ala plata bla pen e aquell mateix die se adobara e remandra. **E**mes din dela betbonica q com es rmida e còtussa e aplicada e atrau los trossos dels ossos: e mes que la cédra dls ver més terrestres ab mell crua aplicada des atrau tots los ossos menuts trencats. **L**iran? pose q los lumbuchs o couchs d terra aplicats atrauen los trossos dels ossos dela mandibula sens dolor. **L**o guilem de varinguana posa que la rell de yre os saluatge. i. part flor de aram. iiij. parts centaurea. i. part e ab una poca de mell sia fet empastre: e aquest empastre en part leua la dolor e es experimentat: moltes altres coses he dites en lo capitol d extracció de spines e de ferro les quals valen axi. **A**ltre de auicenna pren aristologia yre os mirra seuer scorca de planta de oponach, canbil cremat canbil segons lo Guilem.

cenina e lo Simon de Janoues es terra roja axi com arena dia qual jo nunque he trobada scorca de pi tant de vn com de ab tresia ajustat ab melle fet vnguent de tot aço es la letra d Auice, declarada la qual diu. **C**uracio corruptionis ossis est frication et ab scissio et serratura. car necessari es raure e venir ala fida dela corruptio dli os per tal q per si cayguen les scorces o ab adiutori de medicines et tc. **L**a segona intencio es que los ossos algunes de vegadas se denudan dela carn la generacio dia qual es difficult en ells e en special si es antigua aquella de nudacio. **E**mpero los antichs an scrites moltes coses p aço. **S**alguns antichs an dit q la rell del yre ossola o mesclada ab mell e poliora dli molli engendra carn en los ossos. **L**o diaescordies posa que la rell yrisilirica que es specie de liris: picada e mesclada ab mell cum ple los ossos de nudats de carn. **E**mes din que los ossos denudats que nos poden vestir d carn q en aquells talis sia aplicat tapcia: car pla sina molta exsicacio sta en loch de caltiri e fan exer carn tapcia segons alguns es lo mezerreon e alguns altres dic que es la leteresa. **E**ximatex vest los ossos d nudats d carn la rell del oponach e las flors de aquell elo stil: empero mes la rell que nigm qo es quant es feta poliora de aquella posada en la naffre: e aço mateix fa en la naffre corrosiva: e en totes aquells que han menester fort exsicacio. **L**a goma dli oponach a porta a sanitat les naffres antigues: e aplicada en los ossos denudats vest aquells de carn. **L**o auice, posa que la poliora dela mirra aplicada ab vi engendra carn en los ossos d nudats e còsolda e repa aquells. **L**o guilem de varinguana posa que aco es vnguent marauellos ales naffres antigues e encare en aquella en les quals so los ossos denudats: pren armoniach. oponach. i. part rasura d drap antich mig part seuer mirra litagiri sarcocolle entre tots rat cò es lo oponach sia dissolut ab vi subtil e ab alguns altres coses dissolvents e ab oli rosat e mell parts ignals apres totes les altres coses poluerizades subtilment ab liii.

les altres sien messes en vn morter e menz
tre que les remenareu siay infus lo oli e la
mell apoch apoch fins atat que sia reduit
en substancia de vnguent. E aco val a fi-
stoles e ayleres fraudulentes.

Capitol derrer de medicines cōferents als ossos trencats.

GEs medicines cōferents als
osso son aquestes: aco si lo
loch ha de esser curat ab me-
dices e enten be aco. **G**uis
primer lo **Aliucenna** que ala
fractura e ala tortio d'os val
aquest epithima. D'en bedellum: fasols
roygs scoticats d'casciu. r.3. aloes maluins
acasia de cascui. v.3. thuria. xx.3. sia mesclar
ab blanch do? si en lo loch haura apostes-
ma calt. **G**ltre de **Aliucenna**. D'en ful-
les de cypres e demurta e de salzertant de
vn com d'altre sien picades e premudes.
Apres sien preses galles e rosses e ceba ma-
rina sandils vermels boli armini lapda-
num e saufel que es auellana de india ter-
ra sigillada e altea mes que es fruyta en
substancia quasi senblant ala fauna e so fa
sols: mellilotu que es corona de rey sam-
such que es moradur acacia: esia confegit
tot ab lo such sobredit. E si es necessaria
alguna calefaccio siay ajustat samsuch e
enula que es ala e cypres e sian fet empas-
stre. **G**ltre de **Aliucenna** si en lo loch han-
ra fractura e tortio e apostema. D'en fa-
sols scoticats. xx.3. bdelli balansties aca-
cia e sian fet empastre ab blanch do? o ab
oli de murta. **E** mes diu **Aliucena**. D'en
fasols bdellium acacia lutum armentu se-
uer mirra e sia mesclar ab aygua de mur-

ta o ab decoccio de aquella. **G**hircan posa
que los ossos concassats per vn dona-
tiu de deu son sanats si per spay de septem
dies es beguts such de vidalba ab vi blanch
mesclar parts iguals. **G**lo **Aliucenna** posa
que lo such d'les filles del mastech e ati-
mateix la decoccio de aquelles posada so-
bre los ossos trencats restaura aquells
E aximateix din que la alquena es posa
da a soles ab cera e lo oli della val ales fra-
ctures e conferex als ossos. **E** mes diu que
la embroncacio fera ab decoccio de murta
cuya los ossos trencats. **E** aximateix cu-
ta e des enpatxe les fractures dels ossos.
La decoccio deles filles dela lentisca em-
broncades souint e lo oli demurta restaura
aquests ossos e prohibeix flux d'humors
en lo principi e ja es estat dit dela decoccio
del vlm. **G**iascorides posa que la rell de
la bona medica les fractures etran los os-
sos trencats e totes les coses infixes ar-
ca. **E** algunos antichs han dit que la rell
dela bona picada ab aquella farina ques
posa ales parets del moli mesclar ab ayg
de mar o ab vi e posat de sobre cōsolda los
osso trencats. **G**fidelis posa que la go-
ma arabica milora los ossos trencats qnt
es fet empastre ab ella. **E** mes diu que la
sarcocolla restaura les fractures. **G**Sera-
pio posa que la momia es conferent ales
fractures e concassaciōs que son fetes en
les parts interioris e exterioris .e conferet
als pits e al pulmon e remedia la dolor q
es feta enles fractures quant es donada
a beure e quant es feta vncio de part de
fora ab ella. **E** mes diu que la lana deles
extremitats dels animals ati com es del-
les cures **E** del col quant es lauada: ea-
pres infusa ab vinagre o en oli e aplicada
sobre lo membre conferex ales atriccions
dels nirus e ales fractures dels ossos.
GRasis diu que la medulla del ceruo con-
feres ales fractures co es en reparar aqles.
Glo aliabas posa que lo boli armini
aprofita ales fractures dels ossos sies ca-
taplasmat ab acacia. **G**conferex aximateix

ales fractures la terra dels pintos dissolu ta ab oli e es aquella terra que es atroba da en las picas del fom del vidre. **L**bira nus posa que a tots los ossos dels mans trencats e ales disenteries e a totes pacions del ces val aquesta medicina. **P**ren vi blanch tres totils que es tot pes de. iiij. ll. such de fulles de vidalba ciatos quatuor que es mig. ll. entre tots quatre galles de roure. iiiij. 3. **E** aquestes coses sien tāt curys tes fins atant que remangua vna cotila que es pes d. viii. 3. e sana los dissentrichs eli entrichs e les altres coses que son de a questa manera e fa pendere per la boca. **M**oltes veguades se es dene que los ossos trencats no son ben restaurats, e la figura del membre es feta mala en tal ma nera que nos pot restaurar sino que l'altre veguada sian trencats los ossos. e apres sien vnit altre veguada. **P**er tal dōque qesens dolorz facilment sien trencats siē pīses fulles de cicuta e sien cuytes perfec tament en aygua dela qual tots dies sia somentada la particula e sia enbroncada ables dites fulles cuytes e ab gresso porch de gallinna sia apres empastrat lo loch. **E** questa medicina mollifica maranellosa ment lo porus en. xv. dies o prop en tal ma nera que apres facilment se poden tornar trencar; e apres altre veguada d'gudamēt reparar. **E** aço mollifica alguna carnosit at eduricia nata en alguna part e es ves titat car son coses experimentades.

Eci acaba lo tractat. vij. de solucio de continuitat dels miruis. **L**'omenfa lo tractat vij. de fractura del craneū segōs lo modo de **Eluicenna**

Capitol primer dela cura dela fractura del cra neum en general e d'sens yals e iudicis de aquell la segons **Eluicenna**.

Olres veguades segonis dñs lo **Eluicenna** se es dene que lo craneum se trenca e no la pell o cutis. **P**erçò com lo craneum es cosa dura e secca e in epta applicacio. la carn es bus mida e abta applicacio. **E** p çò se treça sounint lo craneum e la cutis no **L**a qual cosa jo he vista per erperiencia. **M**ota que algunes veguades se es dene que lo os se plegua per alguna contusio feta en ell axi com apar en los minyons p çò com los ossos de aquells son molles e p aquesta causa nos trencan att prest com los dels vels: en los sonens e fadrins so nint he vista plicatura e en aquests encare que lo os se doblech nos trenca: e lo metge docte no deu ignorar les fractures del cra neum car si la ignora per vētura se esdene corrupcio en lo os e putrefacciō dñs aqil

Libre Primer

car les vñiditats que son de los son su
bicres apuntrefacció o aquelles vñiditats
que son deius los denalaren per qual p
la scissura e sobre vindra febre dela qual se
seguex la mort e per çò vejes be si lo os es
trencat o no. E te aço apar quelo metge
no deui esser sols occupat en la fractura de
la pelle en lo apa dela carn e dela pell car
sous dich que deui proceyr en la fractura.
Si es fera donques la ocupació en aço
no sera feta la cura sia dòques primer tal
lada la pell. E nota que en algúos cassos
se esdeue que lo os se treanca e no es necessa
ri tallar la pell en cas que la carn per causa
dela percussió o incissió sia tallada e de la
tada en tal manera quesia vista la fisura:
Iauors no es necessari tallar la pell ni la
carn. Lo segon cas es quâr lo home es
de bones humors e no supfines e la virtut
expulsiva del os es fort e la fractura no es
gran ni demolta quâtitat e la materia te
loch per ont respirar e extir lauors es posí
ble que sens incissió sia curada la fractura
dela carn edel os e aço faen molts. E per
tant cò aquestes condicions atart son tro
bades per aquesta causa atart son curads
de aquesta manera. Elxí mateix considera
ras be que lo craneum molts veguades
es trencat en una part enos creu que sia
trencat en aquella part e aço es deuen mol
tes veguades e prou souint per contussió
feta ab cosa obtûdent o en alguna cayguda
en la qual es trencat en dos lochs e la
uors sino es descubert seguexen la mort e
los altres accidents dits desius: e per tant
com alguns de veguades es la fractura
en lo craneum eno es trencada la pell sino
poch e aço es difficil de judicar p çò es me
nester posar senyals p los quals arguim
la fractura del craueum. Lo primer sen
yal segons lo Auice. per lo qual arguim
la fractura dí craneum es que tu deus no
tare considerar la cosa trencat si es fort o
que sia caygut de alt loch o que sia stat fe
rit ab cosa fort o per çò lo pausiléter era prop
e fort e no es stat empattat en lo mouiment
e de aquestes coses arguim la fractura del
craneum: empero no necessariamèt car es
possible que la cayguda sia de alt e gran e

que lo craneum no sia trencat: e per la con
trari es possible çò es que la caura de bat
loch e poca cayguda efara gran fractura
en lo craneum: tota la aduersitat de aço p
ceyx e esdeue per caura díla diuersitat díla
lesio la qual pre de scorsa petita no es dò
ques aquesta significacio necessaria. Se
gonameç deuen notar quins son los acci
dents axi com es apoplexia e scotomia ep
dicio dílar e vomit. Circa aquestes cò
es deuen diligentmèt notar que aquestes
accidents no aparen tantost en lo principi
dla fractures çò es de totes les fractures
mes aparen si la fractura es gran o que al
guna part díos sia en prentada en lo cam
o que sia alificada axi cò es en la dura ma
ter empero si la fractura dí craneum es pe
tita epenetrant la uors aquestes senyals a
paren apres de algun temps p tant cò les
vñiditats que son en lo craneum edens
lo craneum se podrezen elauors son fetsa
quests accidents dits. Segonament de
uen ben notar circa aquest senyal car tots
aquestes accidents poden esdeuenir per al
alguna pcussió del craneum no essent tre
cat la craneu e per çò vejen q p causa de al
guna cayguda o dalguna pcussió sera ni
cada alguna vena de part de dintre enos
trenca de part dí fora niguina cosa e lans
sculen o biten sanch o pixen sanch e si
se esdeue en lo ceruell çò es que p causade
alguna cayguda se trenca alguna dalguns
venes son disseminades en los pànicols dí
ceruell no essent lo cranenim trencat per la
quall cosa aquella materia es moguda a
putrefació çò es la materia aquella que
es expellida de aquella vena e per çò com
aquella materia no apogua spirar p aque
sta causa se seguexen los accidents dits e cò
tinguent mort segons çò es vist. La
tercerà cosa que deuen notar es la quanti
tat dela uicera o naffra: car si la contussió
es gran o la incissió es dí traure que lo cra
neum es trencat. Circa la quall senyal
deuen notar que encare que la solucio sia
es possibile que lo os sie trencat e en tal
cas si volsera considera lo loch e ajas u
na tenta petita podent entrar per la na
ffra. E apoita aquella fins al os e com

sera sobre la os aportaras aquella en sa e en la sobre lo dit os e si trobas resistencia es senyal q lo os es trencat e nomenso contentar p vna temptatio mes per moltes. La quarta cosa que dueu notar es lo loch caraql tal dol e lo paciet si aporta sonint les mas e ab les mas e ab tentes es sertida latenuitat en la pell ela spacio dli ab lo os. La quinta cosa que dueu notar es que si lo alienar es detengut en tal manera lo q paciet se tape lo nose la boca e apres q re sinfle fort si la fisura penetra veuras exir umiditat per la dita fisura. Lo sise que tudenys notar es que situ percuts sobre lo cap ab vn basto si es terencat lo test fara lo so regulos. Lo. viij. que dueu notar es que si es pres vn fil ab les dents e que sia ben stret e apres sien donats colps al fil si estreçat lo paciet sentira dolor en lo loch e jo he experimentat. Lo. viii. que dueu notar es que quant se esforça entrençar vn nund palla o alguna cosa dura algú tant son lessiats. La nouena. cosa que dueu notar es pres del atramentum car si lo loch coes lo craneum es cuberr de atramentum si lo craneum es trenact lo atramentum a pres que sera remogut del loch romandra negra en diet dela fisura e per aço pots ar gur fractura del craneum. Atramentum es lo de que se fala tinta: que es vedriol: e abaste aço quant es ales fractures dl craseum.

Des q es estada feta mècio dls senyals dela fractura del craseum resta are per veure afer mencio dels senyals dls fractures e incisions dels pannicols. Lo primer senyal es q en lo loch ha dolor e es causada scotomia e vertigo e altres tals accidents. Lo segon senyal es quela cara se torna moltros la etnitudade los vls setomen roiges e sminants e es curexen se. Lo tercer es q del nas los bix sanch e deles oreilles o del paladar e aço es prou manifest. Lo quart senyal es pres dia lessio dia virtut car mon se ab difficultat e lo parlar es torbat e passa engusties e es tot prostat e scupidus q vol dir que casi sta com sino ero d si hiatex

e febricit e barigdes e dovn malamet e no apetereres te nanseacions e vomits e no bix be e oxina malament. Idus quis son passats los senyals dela fractura del craneum e deles pannicols dell: resta are posar los senyals dela incissio del ceruell. Lo primer senyal es pres deles coses que hix e car bix substàcia grossa e globossa e medular eno saniosa segons apar. Lo segon senyal es que la naffra es en les parts deuant lo patient pert la rabo: e si es en les parts posterios pt la memoria. Lo tercer senyal es que en aquesta ha gran sci pore dissipiciencia. Seguxen se are los senyals dels apas dels pannicols del ceruell. Lo primer senyal es que en ells es causat timor e apar forza la naffre e enflamen see e tornen roigs e nos mouen ab mouiment dela catiu per causa dela compressio del apostema. Lo segon senyal es q los vulls de aquells se tornen roigs e inslens e quies vist que isquen del cap mouen e toz sen se. Lo tercer senyal es que la calor in natural es en ells e p ço febrien e basquen. Lo quart es que les virtuts se alienen e spasmen se e febriciten e son fets ferentes. Seguxen se los iudicis dela fractures del craneum les quals son piloses segons tots los doctois: e mes auant les dels pannicols e la corrupcio o lessio del ceruell es mortal segons y pocras si donques no es petita segons exposa lo Galic. Ego los mals accidets axi com es febra aguda tremor spasme aliècia sincopis e pdicio d parlar eximent de vulls tenebrosament erojer e tortura de vulls son timorosos e mortals e majornet te aço veritat si aqlli tals pseuerá e no remediat. Des auant din lo Galic, que en les naffres puenints als pannicols del ceruell es deuolaran en lo costat dela naffra espalme en lo o posic. Emes posa la galien de salicet q quant es feta la naffra en la part dreta es pilitica da la esquerra e axi mateix per contrari: ha dit aço per tant com los niris qui ven ala pt dreta son radicats en la esquerda e los dela esquerda en la part dreta. Lo roger din q en les fractures dl craneum son sperats grans perils fins a cent dies.

Libre Primer

empero segons los legistes es spat fins a/
x dies car aquell es lo vltima terme d'les
malties acutes : e segons los quatres me-
stres e algunes altres lo terme de aquelles
tals es xx dies qui es terme de les malalti-
es acuts. Lo pau d'un azi sapies amich dilis-
gèntment que la negor que apar en la du-
ra mare si no es mundificada ab mell ro-
sat colat o ab mell es senyal de mort. Ve-
ses donques segons que d'un lo Guido
e lo Roger que si apar carn rosa es bon se-
yal. Mes auant en les nassfrs del cap
tumor poca e bona digestio d' sanies es bo
senyal, la tumor gran e maiorment si subi-
tament des apar sens alguna causa rabo-
nable es mal senyal. Larissims frares
e germans no facau lo iudici en les fractu-
res del craneum per lo polç q es d'la mort
e dela vida car souint serien desebuts: em-
pero feu lo iudici per los accidents e ve-
nientia al cap azi com es quant comensen d'
parlar una cosa per altra car per cert aço
es senyal de mort e per deu lo parlar e en
part no entenen e no hoye e la nassfra se di-
ssecca e creu aço car es verissim e jo he bo
moltes veguades experimentat.

H la cura d'aquest tal fractu-
ra tens quatre intencions. La
primera es purguar lo cors.
La segona es ordenar la die-
ta. La tercera es venir ales co-
ses locals e ala solucio de co-
tiunitat. La quarta es remoure los accide-
nts e corregir aquells. La primera inten-
cio es complida d'aquesta manera q es q
en lo principi sia feta sagnia dela part con-
traria e aço si la edat o consentira. Nota
be que en aquests cassos e en altres vejes
primer sana exida molta sanch o no. sana e
xit molta en quantitat no sia feta sagnia
dela part contraria e vejea la virtut si es
fort o no e si es fort sia feta sagnia.
E aço si la edat o consenti: si la virtut es de-
bil no sia feta sagnia mes sien bi posades
veroses ab scarificacio e consequentment
sia feta purguacio: e deu esser feta la pur-
guacio ab pilloles agraguatives car aq
les enuenen del cap per çó com en elles en-

tre sera e enacisen dls altres lochs per can-
sa dels altres medicines que en elles entré
La segona intencio es complida de aq
sta manera q es que feta la purguacio q
si aje be en les sis coses no naturals e pmer
del menjar e beure: lo menjar sia de pocha
quantitat e que engendre bones vinois a
xi com son los ouis e carn e altres coses sen-
blants anaquestes: e aço en loch ont base
dibilitat d'virtut: emplo si no es debil men-
ge mic panis que es pa lauat ab ayguafrac-
ciuy ab amelles e aço fins atant que sia
segur de apa. Lo beure dell sia ayqua
curta ab dordi e ab sucre o vi molt aygar
e agras o vi d'magranes e tot aço sia fins
atant que si es segur de apa. E ab suua
diligencia sia guardat de vi car noy bareis
que azi trench lo cap e aport les materies
al ceruill com fa lo vi. La enauaciacio sia
feta ab pilloles comunese ab crestires e noy
base niguna replexio fins atant que sia se-
gur de apa. Bel mouiment dich que en
niguna manera nos mogua sino que repo-
se en una cambra calda e quart se del ayre
clar el vent e fret e per çó d'un Enic, quem
deus studiar que lo fret no vingua alpan-
nicol car es male e tumoros segos q des-
hedit: e en aquesta disposicio e en totes dls
posicions sia evitada la frigitat encare
que sia en estiu car en aquella tal ha gran
temor car noy ha res pior de aquell en a-
questes fractures. E en les altres coses
no naturals se base honestiment e la dieta
de aquell sia subtil tant com a ell sera pos-
sible e en lo principi sera secca e aço es un
singular pcepta: car per aço d'un lo Enic,
et subtilia regimen que vol dir que sia sub-
tilitat lo regiment. La tercera intencio
es complida de aquesta manera q es que
com tu occores al malalt en les fractures
del craneum si en ells hauria flux de sanch
restreras aquell en la manera desus di-
ta e essent streta la sanch aps dos o tres di-
es: e que tu es segur cert dela fractura d'l
craneum sien primer remoguts los cabells
ab un raso: e sia vntat lo loch ab oli ro-
sat: e si no es cret dela fractura del cra-
neum consideraras los senyals posats
en lo principi del capitol per tal q sies cert

nosia tardat aquella cosa en Iestiu vltra
set dies e en lo juern vltra. x. dies. e quant
mes tost sera tant sera mslor e lo q es mes
latch de aquests es causa d' mals accidets
Empero deuen notar q aquell dia que
es feta la fractura no deuen voler remou
re lo craneum car ainstariaq dolor ab dolor
eno es pior cosa: e dels coses que molt en
gendren apa es dolor segons que moltes
veguades es estat dit e declarat en lo trac
tarde apas. Si donques començada la
mia opacio en lo tercer o en lo quart dia
en loch ont sies cert dela fractura o fisura
de aquell opacio es declarat aquell canon
o regla de Elinicenna dient aixi. Cum ergo
verificat necessitas extrahedi. i. remoue d'
aliquid et in cideci illud aut extrahedi ip
sum tunc festine et non expectes complemen
tum generacionis saniey in loco. e deduit
de lati en vulgar vol dir aixi: que com es
verificada lo necessitat de traure o remou
re alguna cosa e de tallar o traure aquella
si ciyat e no sia espal lo còpliment dela
generacio de sanies en lo loch. Còplit
aco sien feres dues fissures transversals la
vna o altre ortogonaliter que es en forma
de creu e la vna trans l' altre segos la fi
gura dela fissio: e es menester que vna sec
cio sien dues q es la q es feta p la pessio
ela que es feta p art ab dues sien vna e es
parlar de Elinic. e fet aco separaras los an
gles del os en tal manera que tot lo os sia
descuberte aquells angles no sien tallats
segons an dits molts antichs mes sien ele
uats en tal manera que tot lo os corrup
te sia vist e apres deius aquells angles po
saras stopades banyades en blanch dous
en tal guisa que aquells se eleuē. E per qo
dii Elinic. que es menester questa scorxat
deius los quatre angles e sia descubert tot
lo os en lo qual se deu fer la opacio. Bi
ria algu e es veritat q es si dñ esser tosteps
feta la seccio ortogonalment segos forma
de creu. Responch e dich que ho car si la p
essio es sobre les seles laniors no deu esser
feta en forma d' creu car serien tallats los
muscles dls seles e cauria la sella sobre null
eseria cosa letga sia d' qnes fet en aquest
cas triagle car en aquests tals aixi ho be

acustumat de fer e apres lignat lo loch ab
liguadura conuenient: E p qo diu Elinic.
que sia lignat ab ligament conuenient en
aquell. Còplit oço en lo die seguent si
no y haura nigmà cosa que te empatre la
uors començaras a còcauar e remoure lo
os e giraras lo pacient e resobinar las se
gons forma dela fractura. Car si la frac
tura es en lo front resobinaras aquell: e si
en lo costat dret situar las sobre lo costat
squera e axi mateix dls altres: apres tapa
ras li les orellas ab coto o ab lana p tal q
no fos lesiat p le veu dla pforacio. E p
qo diu Elinic que co sera de mati enoy han
ra es deuengut nigm dels accidets mals
lauors començaras aconcauar lo os tren
cat e encare mes es menester que tu faces
caure lo malalt o que li manes que aja sei
ajagua en tal manera que sia conuenit: a
ples taparlias les orellas ab lana o ab co
to per tal que no sia lesiat dla veu: e apres
que sera aixi situat manaras a dos minist
res que ab draps paums tinguen aquells
quatre angels dla pell los quals son stars
tallats e fet aco veuras si lo os sera enpre
tat e no separat dles circuferencies: e lauors
remouras la part d' pessa o enprétada fora
dat fins ala profunda en tal manera que
leues e sapes lo que es de apres segons que
atu sera vist. Empero si lo craneum es de
pressus e separat ales circuferencies del os es
forçar te as en remoure alguna part dela
os d' craneum e mollificaras lo que es
enprétat ab oli rosat en tal manera q per
remocio del os fa del craneum: e p la moll
ficacio del oli rosat se pugua traure lunge
rament sens lessio e vltaracio e distincio
deles miringues e niruis q es q pugua ei
ser tret p lo merge sens lessio. Empero si la
part d' pessa es entrada en la part sana d' l
craneu o aquella part q ten es entrada es
maior dela fractura d' craneu o es menor
Si es menor mollificaras aquella ab dls
rosat e com sera a mollificada traures aquella
facilment e elengera e sens dolor e apres se
sera fet segons diren. Empero si la part
de pessa es maior que la fractura remou
ras del os fa del craneum tant que aps
que sia mollificada ab oli rosat aquella p

Libre Primer

pressa se pugua traure leugerament e suau
Empo en totes aquestes coses de considerar la virtut es la virtut es fort e la edat o
consentira sia feta la opacio en vndia o en
dos, e si la virtut es dibil o la edat es d'pine
ricia faras lo opacio en tres o en qtre dies
segons q atu sera vist si lo os es dibil remou
res ab coses tallants co es ab raspadors co
mesat ab los gràs e aps ab lo menoris pres
ent tostamps dela part sana del os, e per
ço diu Quicenna ari. ¶ Si os fuerit debile
ex natura sui aut ex fractura que accidit ei
tunc oportebit ut tu auferas ipsum cum in
cisoris ponendo quedà contraria et incipiē
do ab eo q est laciis et fiat p mutacio ab
eo ad in cissoria subtiliora et traduit de le
ti en vulgar vol dir q si lo os es debilis a
natura o p la fractura q es due a ell lauors
sera menester q tu remognes aq ab inciss
oris co es ab raspadors posat hi alguna cos
sa contraria comensant ab aquells que so
gràs e amples e apres que sia feta pmutac
cio en aquells que son primis e mes petits
¶ E nota que tostamps du esset remogut
los en lo part mes barata p co que la sanies
millo pugua exir: e per co diu Quicenna
que es menester que sia feta incissia en lo
loch mes conuenient e lo loch conuenient es aq
p lo q stimes q la materia pugua exir e de
correr milore no deu esser remogut tot lo
os corrupta e per co diu Quicenna ¶ Et non q
ritur in omni fractura ut accipiatr ostot
um quoniā no est possiblie. i. conuenient
in omni osse, que vol dir: que no es mene
ster que en totes les fractures sia remogut
tot lo os car aco no es possiblie co es q no
es conuenient en tots los ossos. ¶ E si lo
cap es fort mana lo Quicenna, que sia for
dat ab trepans grans: e apres ab menoris
foradant ab moltes pforacions vna prop
daltra en quantitat de vna constella segons
que volras traure del os: e apres ab coses
tallants separaras la vna part dela altre
co es la vn forat del altre fins atat que sia
seperat lo os e lauors sia leuat ab leuados
e sia tret ab los dits o ab vnes tenales pe
titas: e apres ab vn lenticular e vna masse
ta sien aplenades totes les aspures. ¶ E co
diu lo Quicenna que si lo cap es fort

lauors es menester que primerament sia fo
radat ab trepans que son dits no profun
dants e son perforatoris en los quals ba
eminècies petites o part de dintre e lochs
acuts per tal que prohibesqué que aquell
les eminècies no penetren al fisach co es
ala dura mater. ¶ E complit tot aco ven
ras siay hauran romases algunes aspui
res les qls pots veure si o culta o escal
fartas lo dit e apres ab lo dit cercat tot al
entorn si alguna aspura sera sentida ab lo
dit e lauors remouras aquella ab vn len
ticular o ab algun raspador que sia roba
puta. ¶ E p co diu Quicenna que lauors
sera menester que iguals les aspures del
os que son fetes per la incisio e còcauacio
e aco ab vn raso o ab vn insessori que es se
blant ala punta dela spasa. ¶ E per tal o
mostrant nos de remoure lo os diu Galie
e lo Dau en aquesta manera. ¶ Et non o
portet ut incidatur ex osse nisi illud quod
est in firmum nam illud quod est in eo co
minutum vebemeter oportet ut extrabat
totum in accidit non oportet ut consequat
ris fisuras vsque ad finem earuz e credunt
en vulgar vol dir que no es menester que
sia tallat del os sino lo que es malalt car
lo que es en ell contus molt fort es mene
ster q sia tot tret: emplo en aquell en lo q
se exten: la fisura per molta extencio qut
aquella cosa es due no es menester que tu
acoseguiesques fins ala fi dla fisura et ac.
¶ En aquesta operacio manual abans q
vingua en altres coses vull recordar al
guns documets per tal que los vos faça
recordants. ¶ Lo primer documet es que
no sia feta la operacio en aquells en que
ha debilitat de virtut car segons lo spoci
ras en les enforisines: ubi est indigènia no
oportet laborare que vol dir que ala bont
ba indigència de virtut no cal treballar:
indigència es pries asi per debilitat de vir
tut. ¶ Lo segon accient es que abans
de totes coses sien avisats del pille e sia los
protestat per tal q hom squina lo parlar
dels fols e la infamia. ¶ Lo tercer es q en
aqsta opacio fugia ales còmesures tant co
sera possibile car seria pilos d cayguda cle
sio dla dura mater car ali eslligada so es

aquelle comissura e en aquell loch tenen sentimente mes deles venes e arteries e nivis per aquell loch passants segons apor per la anothomia. **L**o quart es ques quart del ple dela luna car en aquell labora es augmentat lo cernell e appropinques al crancum segons posa Galie en en lo libbre dels dies cretichs. **L**o quint document es q sia feta la dilatacio so es la ybertura en lo loch mes bas car aquella tal es mes abra p expurgar segos q posa galie en lo xiiii dela tarapetica. **L**o sis q la dilatacio no acoseguiesca fins alla fida fisiura car segons lo galien prou bastare moure del os tant q p aquell loch las sanies pu guen exir e esser expurguades. **L**o sete es q si lo os se du traure e repugna alla extracio sia infus ab oli rosat p tal que en aquella manera sia mollificat e apres ses do lo sia tret. **L**o viii. q lo mes prest q poras te expedes ques d aquella tal operacio e ma sument en lo copressio e punccio dels pannicols car en aquestes coses se seguexen a postemas e mals accidense timorosos. **L**oplit e fet tot aco bauras vn sandat grana e infundir las ab tres parts d oli rosat e vna de mell rosat colat e sia fet aco fins atant q si es seguir de apa. **E**mpero si vols maior ab stercio lanors posaras tres pts de mell rosat e de vna oli e aco sien en lo lochnoy ha dolor. **E**mpero ala ont tu veinas la tela negra co es la dura mater p causa d algan umor corrupta axi co es la sanch lanors pota posar lo mell rosat asoles fins a tant q sia remoguda aquella negror la qual es p causa de alguna medicina o d alguna altre cosa. **E**p co diu Enic. si nigredo aper sup velame et est fortasse in eo q aper de ipo non est nocens e fortasse case sunt medicine tunc cura ipsam cui melle rosatz copressio cu triclici oleo rosatz donec remo neat nigredo e en vulgar treduit voldir q si apar negror sobre lo pannicol e p vetcira en aquella cosa q apar de aquell e no fa numente p ventura la causa de aquella negror son stades medicines: lanors curaras aquella ab mell rosat debatut ab tres pts de oli rosat fins arant q sia remoguda a quella negror. **E**si tu ye que aquella neg

ror nos pot remoure: lanors pots arguir q aquella panicolas corrumpit e poderit e lanors tu de fugir. **E**car p aco diu amic. q si la negror es confirmada q fuges e sia vist diligentmet q si la fractura es en loch que la sanies no pingua liberamet exir: lanors lo meu cosell es q posaras les medicines si a posada vna spongia la qual sia primer sia fusa ab vistictich e premunda e leugera; ment posada p tal q no sia enpedida la dura mater e aquella spogua sera causa d atraccio de aquella sanies e lanors nos inbibira en vers les parts del cernell p la qual coseras seguir d la tua opacio: car les naffres tals deles quals la sanies no pot libera; ment exir segons les de mes son mortals p causa dela inbibicio d la sanies en vers les parts interiores del cernell etot aco he ex pmentat: p tal dous q nos inbibesca la materia sia posada vna spongia en tal manera e apres cosiguentmet en la cocanitat sia posat coto e en les circumferencies sia posats fils ab digestiu comu p tal q los labis nos encrudissen: e apres de sobre sia posat vn drap iufus en oli rosat e fet aco sia liguat ab ligadura leugera p tal que los pannicols co es la dura mater elia pia mater no sien copremudes. **E**p co diu lo Enicenna et ad ministrandum super ligamentum latum et non stringuas ipsum nisi cu quantitate q teneat panos tantu. e en vulgar vol dir q sia administrat desobre ligamentum ample e no sia stretta q illiguamente sino en quantitat q tan solamet tingua los draps. **E**Algunstement la compressio dls draps posen apres delas medicines vn tros de cara rabaça secca e refermen aquella de totes parts sobre lo os e aquella tal prohiber la pcussio o copressio dels pannicols. **E**complit tot aco sien posades medicines capi tales lo Enicenna posa q son aquestes co es yrros farine de ber olibanum menut aristologia scorces de rells oponach sanc de drago mirra sarcocolla etota cosa exsiccativa ses mordicacio e aiustaye sia curat ab curacio dls ulceres co dous tu seras seguir de apa sien aplicats aqstes medicines capitals Les poluores capitals segons lo galie son aqstes. **P**re yris ylrica farina d

Libre Primer

orobi ensens mehiut aristologia scorces de
rels de opononach e sian pasats sobre la
dura mater. **L**o Bui ajusta en aquesta
poliuora: mirra: e: sarcocolla: es anche de
dragó. **L**o Guillelme de salicet bi appli-
ca murtions e nous de ciprer. **E** lo Ellen/
franch aximater. **A**ltre poliuora. **R**e
mirre thuris dragati gumi arbitici an. **z.**
s. sanguinis draconis farine orobi mirtis/
lorii an **z.** **iij.** et fiat pulur i s bñe cribillat/
e en lo stin es millor q nigm altre. **M**ota
q de aquestes poliuores dites pots fer vn/
guet e aiustay rasina: e aquest es lo modo
de fer lo vnguent posaras lo oli q volras
al foch. cera e rasina segons que sera con/
ueniente siay posada la poliuora e sia fet
vnguent. **E**mpastre de betonica posat per
enrich lo qual fa aposat de sobre. **R**. succi
betonica succi plantaginis et apis colltor.
an. **tt.** **s.** rasine e cere noue. an. **iiiij.** **i.** trebent/
tine. **tt.** **i.** coquaf vsqz ad succor cõsumpcio/
nes et ultimo addat trebentine et fiat em/
pastru. **E**mpastre de centaurea. **R**. ceras
re minois. **C**l. **vi.** tempenk p vnam nocte
in vino albo de inde coquat vsqz ad cõsum/
pcionem medietat de inde colef et colaf bul/
liaf vsqz ad spexitudinem mellis de qua acc/
pias. **z.** **iiij.** lactis mulieri. **z.** **ii.** trebentine. **tt.**
s. cere noue quartu. **i.** rasine quartuz semis
thuris masticis gumi arbitici. an **z.** **j.** et fi/
at empastru e val marauellosamet e jole
explicat. **A**lguns en loch d'aquestes pol/
iuores usen vnguet q se diu matris silue lo/
qual es fet de aquesta manera. pren mat/
ris silue resent efes la bolir ab vi fins ac/
sumptio dela mitat apres sia colat e en a/
questa coladura sia aiustat oli e cera ebul/
la fins que sia cõsumit lo vi e posar les so/
bre la dura mater e engendra molta carn:
Algunes empo usen vnguet de góma lini
lo quall aposat lo petrus de ebano e es ap/
licat segos es dit o posam aquell sobre un/
drap grá que cobri tot lo loch e de sobre tot
posam vnguet de rasina o basilico segons
la edat o la cõplexio. **E** si sobre la dura ma/
teris engendrada carn mala sia remouida
segons q diu lo roger ab poliuora d'her/
modactils e de aliuz en temps cremats. **A**b/
gungs remoue aquella ab vnguet dis apo/
stols e xpi e acustuat q remouire la moltes

veguades. **A**lguns la remouen ab vnguet
vert:efet aço consolidaras lo loch ab grec
major e menor segons q atu sera vist,

Capitol. ii. de naffres ab con/ tussoo ab pocha fractura

Sí se es deueni que la fractura
del craneum sia petita per cau/
sa dela contusso lo conseil de
galié es que sia curada segos
ja es estat dit. **E** aquesta cas/
tinch are p mans: e comptar
vos he aquelles coses q he fetes e fas en
aquesta naffra la qual se ha d aquesta ma/
nera q es que vna spasa es cayguda d alt
e ab la punta a donat al cap de aquest ab/
reument lo cranem es estat algun tant cõ/
tus e tallat: e al vii es estat vist e lo tactus
indica aquella cosa matxa. **S**ien dòques
primer fetes euacuacions ab pilloles de
jera o pilloles cochies e sien fetes altres di/
uercions axi com ab crestires acuts es/
positoris e ventoses etot aço es fet per tal
que alunyes la materia del loch: per rabi
dela quall no sia causat dolor no se aposte/
mas lo loch. **E** aço indica be Aliucenna en
lo tercer libre en lo capitol de soda ex pa/
sione e senblant parlar aposat e es ver.
E fet aço faras aquesta empastre lo qual
conue en lo principi. **R**. puluoris rosarium
puluoris blaustiarum cipreci calami ar/
metici lentium camomille melliloti an. **z.** **z.**
boli armenici aluminis mirre olibani. an. **z.**
iiij. conficiantur cum vino et addatur ole/
um rosarium et de lilio et fiat en moduz em/
pastru: e donaraz a beure al pacient dela
decoccio del stendos. **A**ltre que conue en
lo principi. pren fulles de murta balaustis
es scorces de magranes de cascu. **i.** **z.** siay cu/
yt ab vi e apres que seran passats siay ai/
stat vn poch de almestich e de galles elig/
num aloes calcami aromaticis e en maner/
a de empastre sia applicat al cap car es vi/
til. **E** conseguentment quattu seras seguir
de apa: val lo empastre dit car dissecca la
materia e nola dexa penetrar al ceruell:

Esinoaltres erem certo q̄ niguna bumi, dicat no penetrar ala substàcia del ceruel nosaltres no remourié aquell os: mes per tant q̄ temim temor q̄ aquella būiditat no penetrer en la substàcia del ceruell: per aq̄ ista causa nosaltres remouē aquell os. **E**si la fissura es petita es cosa contingent poder curar aq̄lla sens remocio de os. ed fet es atis segons jo he vist e molts antichs bāfer de aquesta manera e sera demonstrat. **E**t̄ feta la enauacio e diuercio e confortacio del loch es forçar teas en resolre aq̄l labūiditat ab empastres dels qualls una forma es tale i auors noy baura nigungar mor de nociment del ceruell no decorret humiditat niguna all loch lesiat. **R.** bacca r̄ lauri cimini anisi salis masticis thuris tribellature furfuris tant de vn cō daltre. si ciry ab vi e ab mell esia applicat. e aco planam e als altres a plagut molt. **E** o seguentē com seras seguir dla enuiscacio del os. auors encarnar les o raspar les. **E**go segons la necessitat que tu veuras cobriras aq̄ll de carn enla manera desus dita en laltra tractat e nou recapitula rectores aq̄stes coses he exprimitades en la petita fisura feta p̄ pcussio e contusio.

Capitol tercer de incisio d̄l crañum ab spasa o ab sagetas.

Altres veguades se es dene q̄ lo trañeu es crencat ab spasa o ab sageta. e p̄ tal sia pumer vist si lo forat es ample en tal manera q̄ la sanies pugua exir o no. Si es prou ample seguiras ab coses phibintz apacio enla forma q̄ desus es dit. e mundificaras e encartaras enla manera desus dita. **E** si ali au ras algua part d̄ os com es alguna squera da sia remoguda ab vn lenticular o ab al tre sturment. **E** si per ventura la naffra es tan petita q̄ no si pugua fer opacio la noy dens fer segons es dit so es tallar lo loch en forma de creu o en altra manera so es en forma de triâgle. e sia remogut lo os enla part mes baxa per tal q̄ la sanies pugua exir. e apres p̄cyras enla tua opacio

segons q̄ es dit. **E** si se es dene que algú sia naffrat ab sageta p̄sideraras primer lo loch dela pforacio e la infixio dela sageta. e si lo loch es enles seles o prop d̄ aq̄les no ajes temor car noy ha perill del ceruell ni en nigua via de remoure lo oscarno ate lo ceruell en aq̄ll o si o fa es molt poch. **E** perço dñu lo Salien. **I**f fractura ossiuç capitis alior̄ ossium difficultor est: quoniā cum ossa capitidis franguntur e p̄cipue vehementer non restaurant: sed necesse est ut extra hantur scđm necessitatē fracture. vel scđm quantitatē fracture ut virus egreditur ne cerebro inferat lesionem. **E** de lati en vuln̄ guar treduit vol dir axi. q̄ la fractura dels ossos del cap es mes difficultor q̄ la dels altres ossos. car quant los ossos dell cap son trencats e maiorment fort no son restaurats mes es necessari q̄ sien tres segons la necessitat o quantitat dela fractura per tal q̄ la materia pugua exir e q̄ no done lesio al ceruell. **E** p̄co cō lo ceruell no aten fins en a quelles parts. p̄co no es necessari q̄ sia remogut os d̄ aq̄les parts o lochs. e es mas nifit. **E** Segonamēt de considerar la infixio dela sageta. car si ella es infixa demunt les seles so es mes amunt delles es pillos. e miraras be si penetra lo crañum o no. si no penetra es coneget per lo ferro e p̄ bos na extimacio. **P**aimermaēt abans queragues la sageta sien tallats los cabels e ap̄s sia dilatada la naffre ab vn raso: per tal q̄ la sageta bisca e q̄ enla extraccio della no sia causada dolor en los costats della naffra e en los villos e niruis dela cutis. e p̄ a q̄sta occasio es dilatada la pell abás de es ser tretra la sageta. treta la sageta p̄cyesca lo metge ab sagnia o scarificacio segons q̄ p̄ ell sera vist dela debilitat o forteza del pacient ab crestris e vnguiculis extrinsecas e altres coses esia fet segons es dit enlo capitol p̄cedet. **E** si cas sera q̄ penetrare fins al profunde del crañum la qual cosa sera per presa e conegeta per la sageta e mes p̄ que en aquell sera causada alienacio. **E** si deraras en aquestcas la extraccio dela sageta. car los de mes ne moren quant lo ceruell es lesiat e la causa es per tal com lo spirits que son enlo ceruell se exellen e lo calor natural defal. e per conseguent lo sens

Libre Primer

timent emouiment defallen e de aquella manera moré. e si veuras alienacio sia lexada la sageta fins alla si della sua vida. E si veuras que parle etingua bona memoria iauors sian remogut los cabels e sia tallada la pell. aps sia treta la sageta e sia mol lificat lo ferro ab oli rosat. e sia feta sagina dela cefalica dela part contraria. e treta la sageta sia vmpiert lo loch de drap de li infus en oli rosat e mell tot mesclar. e siē posades algunes peçes entre la dura māre e lo crānum per tal q perlo mouimēt del ceruell los pannicols no isquen fora dela fractura. e per que no sien lesiats los pannicols per los cōtactus deles parts aspres dell os. e mes per tal q los pannicols no se aposteman. car p esdeuenidor porian esser causa de mort. Jo he vist vn home d plāsencia. lo nom del qual era anthoni e aquell tal fou naffrat ab vna sageta entre les dues superficies enla part opposita del nas e entra la sageta en quātitat de quatit dits e breumēt en pochs dies es estat restituït a sanitat enla manera e modo q desus es estat dit. e no es marauella. car la sageta penetra enbra lo crānum. Segonament hevist vn altre qui era teutonicus que crech sia nom de alguna patria e aquell era jone e essent ab sos companyons qui juganen a balesta. e breumēt vna veguada isque la sageta dela balesta e dona en aquell enla part detras del cap e aquell tal caygue en terra enunca parla. Jo veyent aço deril e noli volgue traure la sageta e breument ell mori en tres dies. E aço es quant alla fractura del crānum segos los moderns.

Capitol. iiiij. del modo d obrar en la fractura del craneum.

BEste are posar en aquesta p[er] les discordies del modo de obrar. lo qual es atrobat entre los famosos doctores dela fractura del craneum. e en aço la multitud dels discordants arquer difficultat enla curacio. Car aquests doctores so es lo Galien e lo Pan. los q[ui]s son allegats per Quic. e lo Albucasis. e lo

Roger e lo Jacmerius e lo Bui e lo Gul, iem de salicet han volgut indifferment que en totes les naffres sia proceyit descoibrint trepanant e raspant los ossos del cap ab instruments de ferro. e funda se sobre aquell comū d[ic]ir. so es q[ue] es necessari descobrir e raspar aquells os per tal q aquella virulencia que es dintre lo crānum ajustada se pugna mundifficar e dissecar. e aquell modo segueuen los moderns. Altret es lo modo d curar dels altres los quals curauen aquelles fractures ab empastres. e aquests tals son stats axi com es mestre anseri de genova. e alguns paduans. e alguns bolonyesos. e lo Guilem de varingna. e quasi tois los francesos e anglesos proceyen encarant e consolidat ab empastres e pocions e bon vi e liguadura. e funda se sobre aquell comū parlar. so es q[ue] si podem expellir les sanies sens epulcio del os es lo millor q fer se pot ab medicines. E maiosment car segons aquella manera no es engendrada sanies axi com enlos altres modos. so es segol los modos o maneres dels altres. car abas es prohibida la sanies e la generacio de aquella. E aço per rabo es axi apronat la remocio e eleuciacion delos no es feta p[er] altra cosa sino pertal que la virulencia e sanies sien ben mundifficades e que no se ajuste desus lo pannicol: ne entre les particules deles ossos. car si noy hauia temor de ago no proceyrié ab des cubertura delos e eleuciacion de aquell: segons fan aquests della primera opinio. E are es arguit d[ic] a questa manera. moltes coses son que tenen la virtut atractiva molt fort. so es per atraure alles parts defora. e no sols la humiditat de la virulencia: mes encarc tenen virtut d[ic] traure los trofoss delos ossos tallats los quals romanen enles naffres. Segons es dit enlo capitol propi: deles quals coses poden ser fets empastres per los quals por esser sufficientment feta la mundifficacio e eleuciacion dela virulencia sens altre detracciō e eleuciacion de particula de os. Segonamente es arguit segons es dit enla setena particula dels anforismes enlo coment de aquell anforisme Quibuscunq[ue] inter renes even trem zc. Posa en aquell coment lo Galie que esa virtut fuit no li resistex niguna co-

sa en la expulsió de part d'fora escare que la materia sia grossa e les viessien stretes, car nosaltres veyé q la materia dels apas q es grossa es tremesa en vn loch determinat, e aximatex los ossos corruptes son expells, e mes en la materia q es en la concavitat dls pits. així com en lo pleurefis es inhibida en la substància dela frèxura o pulmó e es expellida pla bocha ales parts de fora, e tot aço es fet per la fortalesa dla virtut. ¶ E aximatex veyem en les fractures dels ossos q la sanch q hix d'aquelles e es colada o collocada étre la carn e los ossos natura la consumer e la expellex. com donques aquestes coses sien fetes per operacio de natura molt mes fort e millor para mundificar e expellar ales parts exterioras la virulencia e humiditat que es en la fractura del craneum sens eleiacio e deteccio de os e de nigua particula de aquell. e maiòment quant sera fet algun adintori ab empastres los quals bajen la virtut atrauctiva molt fort per traure les humiditats ales parts defora, e pergo tal naffre conuenient pora esser curada ab empastres, segons han dit aquells, e han fet vn empastre conuenient e segons ells es conuenient emarauellos en la fractura del craneum o del cap, e en la còcussio del os. ¶ Aquest empastre deu esser posat entre dos peçes de diap de si apres sien applicats al cap en tal manera que en lo loch ont sera vista la major concussio que ali sia feta vna incissio profunda per tal que lo que per lo empastre es arret trobia loch per respirar so es p extir. elo empastre es aquest. R. bacarum lauri baurach rubei salis armoniaci aristologie rotunde radicis cocumeris assinini glutini albotin xilobalsami omnii an aureos. x. lactis arboris mori aureos. x. cere aureos. xii. adipis capre aureos. xv. fecis olei de lilio quantum sufficit ad conglutinandiu mes dicinam. terantur medicine sicce e cribelle tur e fricentur vñctis manibus cù fece olei de lilio e misceantur omnia. e com seran bē mesclades sien reseruades. Elgüns altres merges hi han ajustat an aquesta composicio en les fractures del craneum e en totes les operacions. cendra de ossos de braços e de cuxes de home mort de cascui, x.

aureos, e de scabiosa anreos. viij. e aquests tals dien que aquest empastre marauelosament val, e dien que atrau exulta ala ont es menester e trenca lo que es necessari que issa e atrau los ossos corruptes e las squedes edarts e spinas infixas violentment. ¶ E permesso primer mollificatius pferex ala segillacio deles naffres e ala contorcio dels mèbres. ¶ Aquestes coses q son dites son enteses quant a mi e als altres feta to stemp e pmissa la purgacio en la manera conuenient. ¶ Lo piment o pocio lo qual aqst dien que es marauellos en les naffres del cap e en les naffres deles costelles e en aql les que son de lombrigol en amunt es aqst. R. optimi cinamomi. 3. i. zinziberis albi. 3. f. meleincte. 3. i. galange cardamomi domestici e boni savoris. pipis logi omnii an. 3. i. gariofoli electi grana. xij. piperis communis grana. xv. omnia terantur e cribellent e seruentur in quinqz. H. optimi vini albi. e ponatur mellis. H. i. e ab vn poch de aqll vi sia bolit e com baura bolit sia leuat del foix e siay mesclada dela dita poluora en tanta quantitat que no sia molt fort e que sia de bona sabor e delectable per beure. apres tot lo restant del vi sia mesclar ablos polvores e abla mell. e sia be remenat e aq press sia clarificat per vn colador destillat. ¶ Aquest encare posen vna poluora la qd deu esser donada ab aquest piment al malalt. e es a questa. R. pronic valleriane gariofilate genciane foliorum pinpinelle an quantum volueris. piloselle tantum quantum de omnibus e fiat puluis. ¶ Lo modo de mesclar la poluora ablo piment es aqst. Idien tres veguades de aquesta poluora tanta com ne poras pendre ab tres dits. e sia posada en lo dit piment clarificat faent primer lo senyal dela crux sobre lo piment quada veguada e diras gri. In nomine patris e filii e spiritus sancti Amen. In nomine sancte e indiuidue trinitatis. Exteria domini fecit virtutez: dexteria domini exaltavit me. Exteria domini fecit virtutem: e non moriar sed vinam e narra bo opera domini. Castigas castiganit me dominus: e morti non tradidit me. ¶ Empero sia feta primer oracio duota a nostre senyor deu q aquell tal yulla curar ab aqll m ii

Libre Primer

la poluora e axi mesclada la poluora ablo piment ental manera donar las al pacient; e en niguna manera nolin sia donat lo paimer die que sera nafrat sino en lo segon, o quant sereu demanat quant lo pacient volra menjar o beure. Paimeramēt donau li yn petit got del dit piment abla poluora e yn altre almidjorn. altre avespere quātvol drasopar, e axi si alin donat tres veguades lo die per spay de tres dies. etostemps quant donareu de aquest beuenda sian dites les oracions e versos desus dits. ¶ E si se es deue q̄ lo pacient retengua be aquesta medicina e que no la tornie apart d' fora saries que aquell tal ab poch adjutori de cirurgia sens incisio sera curat e be. empo si ell la lāça tres veguades: lauors diu *ffis* delis que no sia aguda niguna sperança d' aquell. empero si la lāça una veguada o dues peraço no es perdiuda de tot la speraça. ¶ Empero com se vulla que sia e com se vole que la lāça sia corregut ab tot lo adiutori cirurgical: so es ab incissio e altres tant cō sera possible. E totes aquestes coses ha p̄ses lo venerable mestre Guile de varinguana. ¶ Molts altres antichs axi com es lo Roger e los quatre mestres en la fractura d' cranum e en totes les altres nafreres indifferentment apliquen such o decoccio de aquestes coses. Pien rosa maior consolda maiore menor plantage canē cols roses herba roberti peu colum garfio filate lingua canis pīpinella pilosella tāt de vn com d' altre. e de totes aquestes coses sia fet such e sia donat dela decoccio de aq̄stes coses ab vi e mell e aygua feta mig q̄rt e de sobre la nafrre posauen deles fules de la col roja de mati e de vespre. e axi boligauen. E han acustumat de dir aquests tals mestres que si aquesta pocio es vomitada que es mal senyal. e si es retenguda es bon senyal. e si bit per la nafrre tal qual es beuguda a mon judici ajut los deu beneyt. ¶ Lo Thederich e lo Enrich encare done aquestes pimentes enles fractures d' craneum. aquestes coses son emperiques. Jo se que lo Galien ne lo Aliicena enigüeloch no dien aquesta cosa. empero loc' ab autoritate negatine nō tenet. E encare q̄ aq̄sta via sia p̄nible segōs declaren e prouen

les rabobs e experiments de aquells mestres so es poder curar la fractura del craneum sens remocio e deteccio de os. Empero dich que aquestavia enlos de mes no es sufficient. E altre via de Galien e de autencenna es mes segura. ¶ Que aquesta posicio o cura predita sia possible es declarat, perco com en aquest cas tota la intēcio en lo principi es que aquesta humiditat no se ajuste entre les parts del os fes e per q̄ no sien ajustades deus lo os so es sobre lo pānicol. e que no sien detengudes en aquell e podrides. ¶ Are es arguit de aquesta manera, possible es que aquell home sia de bo nes humors e no sols en quātitat mes encare en calitat p̄ raho dela qual cosa hoy aura temor de extracciō d' humor al loch. E ab tot aço la virtut expulsiva sera fort e les medicines conuenients p̄ atraure les humiditats e per cōsumir aq̄llies son aplicades d' part de foia. e les humiditats que son en aq̄ll loch son poches per la qual cosa la cura sera possible. ¶ Que aquest modo no sia sufficient es declarat: e dich axi possible es que la materia sia molta e los humors poden esser mals en lo cors de aquell per causa dela qual cosa si son posats en pastres sobre lo loch sera feta atracciō de materia en aquell loch per la qual atracciō se seguex mort. donques seguex se q̄ no es sufficient. o aximatz se seguex apostēa. E p̄co apar que los doctoz tots en lo principi amostren aproximar oli rosat. ¶ Tres aximatz es possible que lo os sia contuse tot compremunt sobre la dura mater p̄ causa dela qual cosa sera necessari remoure aq̄ll. dōqs aquesta posicio o cura no es sufficient. Empero per q̄ aquests mestres han vist algunos e per vētura molts esser dislurats perco han cregut que aquella cosa bastas entots. la qual cosa no es vera. ¶ Primament aquests no saben distingir les nafreres del cap. e perco no saben veure ne conixer aont cō venē les empastres e algunes de veguades ne maten molts. ¶ La apposicio donques de Galien e de Aliicenna es mes segura. so es descobrir e remoure aquell os car aquesta via es mes saludable en totes les fractures per la qual cosa es mes segura. e altreno so es la primera. ¶ Los altres

mestres com es lo Thederich e lo Enrich.
lo Alenfranch han tèguda la via media
e encare que hajen tèguda la via media te-
nen la indifferentment. Lo Thederich en
carna les fracturas fresques ab pocions e
viestopades. Lo Enrich sens pocio encar-
na e ab empastres abdosos aquests enles
fractures antiques trepanen e eleuen axí
com los antichs. Lo alenfranch qui entre
tots aquests doctors e mestres ha millor
dit en aço e en aquell jo crech, ha dit q en
aquest cas deus proceyr encarnant ab lis-
chins banyats ab oli rosat e mel rosat so es
dues parts de oli e una de mel, e apres pro-
ceyer ab mundificació e poliuores capitals.
Exceptu empero aquest doctor e mestre
singular dos cosos enlos quals no encar-
na. Lo primer es en loch ont lo os es em-
pienat axí com en la contussió. Lo segò
es ala ont lo os puny e pren la dura mater
e fundes aquest doctor en los fonaments
de aquestes posicions. Lo primer en aquest
cas deu esser remogut lo os, car les humi-
tats que allí son multiplicades millor bixé.
Estimarex si lo os es molt contaminat e
sies infixus es temor de apostema e p cau-
sa de aquella cosa es millor remoure aquell
segons que breument dire. Si lo os es em-
pienat compren lo cernell e phibex la ang-
metació de aquell car lo cernel es augmentat
e crescut en lo ple dela luna segons apar en
loterç libre dels dies cretichs, per qual co-
sa se segueix apostema o dolor, e apres apo-
stema e apres mort. Empero si en aquest
lo os no fa compressio o que no sia infix: la
uors no deuen remoure aquell ab ferro. p
go com en la remocio de aquell ab ferro se
potia causa dolor, e per consequent apostema
e molts altres accidentes, axí com es mala
applicacio de ferro e mala applicacio de les
coses, car poden esser masse fredes, o mala
la applicacio de ayre, car noy ha res pior
per causa dela qual cosa es millor proceyr
sens deteccio, e a mon judici lo modo de a-
quest home es molt bo e es segur. Lo q
diu no es altra cosa dir sino que en la scissio
ra sola nosaltres no deuen remoure lo os
per la causa per mi assignada, e per aquell

en part: mes deuen purguar lo cors e remou-
re aquella humiditat ab empastres e poci-
ons. E aço he jo obrat segons es dit, em
pero lo contrari de aquesta cosa dien los
nostres mestres ari, com es lo Galien, e lo
Pau, e lo Quicenna, los quils dien que en
la scissura den esser remogut lo os. E per a
quest modo e per les receptes recoreras
en aquell capitol intitulat de naffra ab co-
tussio e pocha fractura, e vejas ali que es
defer en lo principi com sies segur d' aposte-
ma e apres que es defer en los altres tèps.
Que fos lexada la sentencia dels dits de
aquests tant grans homens seria mala co-
sa, car escrivit es en lo libre de elementis diet
ari. Injustum est vni pre alijs credere sine
demonstratione. Que vol dir que es cosa
injusta creure a un devant tots los altres
sens demonstracio. Aliabas pose en lo
segon sermo dela part segona dela disposi-
cio real. Quetutius est vti inuentis q no
uis experimentis. Que vol dir, que mes se-
gura cosa es vijar de les coses trobades q
no de nouells experimentis, car en experimè-
tar les medicines en los cosos humans ba-
perill de les animes, e en los perils la mes
comuna e mes prouable via deu esser tin-
guda, e ajudant lo adjudador de totes les
coses nons apartem dela opinio de Galie.
la qual es estada del divinal y pocras se-
gons ell certifica en lo sisen libre dela tha-
rapentica dient que de totes les naffres q
son en lo cap ba escrit y pocras un libre co-
plit, e en aquell ha dites totes les coses q
es menester fer en elles. E si he plongat
lo meu parlar en aço nous ne marauellen,
car es necessari, perçò com alli ont es mes
similares lo perill mes cantament e mes lar-
ga es de fer. Empero en aço jo me ade-
resch en part ala opinio de alenfranch me-
stre excellentissim.

Utrach
Capitol sinch de virat-
dent es deuenint ala du-
ra mater lo qual es apo-
stema.

PUsque es feta mècio dela fractura del crancum e dela cura de aquell. Reste are fer mençio de vn accident lo qual es deue en la fractura del craneu. so es remocio del apostema d'la dura mater. E per que los senyals son posats desus. pco jo nols recapitulare ne los replicare. ¶ Les causes de aquest apostema son aquestes. ¶ La primera pot esser alguna part de os puynt aquell pannicols per causa dela qual cosa es causada dolor, consequentment es causat apostema. ¶ La Segona causa pot esser agrauacio d'les coses que so posades sobre lo ceruell e la ligamenta dura massa streta. ¶ La tercera pot esser frigiditat la qual es enimigua dell e deto tes los membres neruosos. ¶ La quarta causa pot esser molt menjar o molt beure, car aquestes coses vnyplent molt lo ceruel per causa dela qual cosa es causat dolor e apa. ¶ Algunes altres causes hi ha intrinsecas axi com es molta replexio d'humors peccants tan solament en quantitat o la cadoximia que en aquell cors es trobada e la mala complexio que es atrobada en lo loch. ¶ La cura donques sta en dues coses. so es en la remocio dela causa. e en remocio dela malaltia. E pergo diu Galien en lo tercer del tegni. Cinamquaqz causas oportet prius abscindere deinde venire ad egreditudinem factam ab illa. Que vol dir en vulgar q' pmer es menester remoure la causa e apres venir ala malaltia que es fe ta per aquella causa. ¶ Primerament donec si la causa es extrinseca com es algunes de os deus aquell tal remoure. o si es alguna de les causes dites remouras aquella. E pco diu Quicenna que si la causa del apostema es manifesta es menester querre mogues aquella molt prest. ¶ Segonament si la causa es intrinseca. so es corporal las uors remouras aquella ab sagnia si alguna cosa not empatre. apres deus purgar lo loch segons que atu sera vist. apres subtiliaras lo regimèt. car entre les altres coses aço es vtilissim e jo ho he experimètat. ¶ E nota que lo Quicenna ha parlat tan

solament dela sagnia e node altre purge. la causa es per que la sâch es en major quantitat de tots los altres humors e mes fluxible. e mes perque p la sagnia tots los humors son evacuats. E pergo diu. Et si at sieuborhomia. E tot aço vol Quicenna comdiu. Et si causa fuerit occulta tunc stu de in remotio eius e administrar sanguinem. si non fuerit aliquid prohibens ad hoc e in minoratione cibi. E de leti en vulgar treduit vol dir axi que si la causa sera occulta la uors deus studiar en remocio de aquello. e deus administrar sagnia si noy ha alguna cosa que ho prohibesca. e deus studiar en msiuar la viâda so es subtiles la dieta. E complit aço vindras ales coses locals. E primerament quât la materia es in fluxu so es quant d'corre sien administrades coses que han la virtut infrigida tina e repercuissia, e que hajen alguna virtut mitigatiua axi com es lo oli rosat. E pco diu lo Quicenna. Et regimen quod conuenit apostematib' calidis sicut embrocacio cum oleo rosarium. Que vol dir e lo regimen que conue ales apostemas calts. axi com es embroincacio ab oli rosat. E si la materia es in fluxu e en part sera jafua so es decorreguda la uors deus administrar medicines que tinguen la virtut refrescantia. e sien mollitines e mitigatines de dolor. axi co es aygua en la qual haja cust maluins senigrecs e sement de li e camamilla e aquestes coses semblants. E lo empastre fet de farina dordi e oli sement de li e de ayg calda. e la administracio del grès dela gallina en tal manera quem siavntat lo cap e lo coll e los spondils del dors. eno sols ajuda aço circa les parts del cap: mes encare en tot lo cors. E en la orella es menester distillar algum oli de aquello que remedienta d'bullicio e calidat e axi com es oli violat e oli rosat. E tot aço diu Quicenna com diu. Ent aqua in qua bullita sint altea e senigrecum e semelini e camomilla e similia e administra emplastris factis ex farina ordei. E si lo apostema calte p secura e noy haje alguna cosa prohibent deus donar medicina solutiua una vegada

da e la causa per que primer fem sagnia es per la sagnia enacua los humors com son enlo mouiment. E perço nosaltres la uois denem fer la sagnia. ¶ La solucion de ventre euacua lors humors com ja son des correguts. E aquesta es la causa perque enlos proces feta la sagnia enacua ab medicines solutines, per tal que la materia q es enlo loch sia enacuada. E perço dui a cenna. Quod si apostema calidum perseveret et non est aliquid quod prohibeat su

meremedicinam solutiuā semel. et fiat il; Ind. Nam ypocras hoc precipit. Et de leti en vulgar traduit vol dir. Que si lo apostema calt perseuera e noy ha niguna cosa q prohibesca pendere medicines solutines vna veguada sia fet. car ypocras o mana. ¶ E aquestes coses son dites a honor de nostre senyor deu e dela gloriofissima verge maria e de tota la cort celestial e ala su portacio e correccio de tots mos companys instant ala correccio de tots.

Assi acaba lo tractat dela fractura del craneum, e consequentment acaba lo primer libre de aquesta cirurgia cõ posta per mestre Pere de argilata de Bolonya, segons lo modo de Aliucenna decapitol en capicol. Lo qual es stat traduit d leti en vulgar per lo venerable en Harcis sola batreler en arts e en medicina cirurgia liutada de Barchelona.

Lomenissa lo libre Segon de apostemas en particular del capfins als peus dels quals lo Aliucena no ha feta mencio enlo quart libre. Capitol primer de diffinicio de apostemas e dela cura de aquelles en general.

Fundación
Uriach

Usque es stada feta
mēcio de apostemas
e de exidures e de na-
ffres e cōtussions e de
ulceres e deniruis e
de fractura del cra-
neū segons lo modo
de Quic segons e per
mes Resta are fer mē-
cio dela altres apas dels quals lo Unicen-
na no ha fet mencio. la qual cosa es stada
dita desus. ¶ Bich donques que encara q
apostema sia tumor part natura fet p vici
de humoris segos posa Quicena en la sego-
na del primer. ¶ Apostema encara es reple-
gio deles porositats dels membres cōsen-
blants feta ptra natura. E aquesta distin-
ctio de apostema es bona e clara e de sima
texa es manifesta. ¶ Lo apostema ha me-
nester tres maneres de cura. car o la sana-
cio del apostema e la premisió sera feta p re-
pulsio de aquella cosa que flux al membre.
e aço segos les de mes veguades es fet ab
medicines fredes e stiptiques. encara q en
lo apostema fret ab cosecs caldes e stiptiqüs
se pugua fer. ¶ Segonamēt so curats los
apostemas per resolucio de aquella cosa q
es decorreguda la qual cosa per medicines
seques es complida e caldes segons los de
mes. ¶ Tercerament son curats los apas
per maturacio quant aquelles es menester
que vinguuen en ulcer. ¶ Bich donques q
en lo principi dels apostemas competençen
repercussius. car aquells expellexen la ma-
teria e no pmeten fer lo apostea. exceptats
los casos condicionats en lo primer libre.
car en aqüells casos es pilos fer tornar la ma-
teria atras. ¶ Com lo apostema sera en lo
augment iauors sien mesclats repcussius
ab resoluti. En lo stat e en la fi del augmet
sien applicats resoluti asoles e en lo stat
sien mollificati. e resoluti. ¶ En la de-
clinacio sié applicats resoluti fortes e la
causa veuras per anat. ¶ E pco mos cars
frares cantament distingiriu los adiunto-
ris. e no mens circa los temps dels aposte-
mas que circa la diuersitat de aquelles. E
aquest modo directamēt haueu bagut en
lo primer libre en lo tractat de apas. e alli

sercaren les receptes e veuren lo q es ver.

Lapitol. ii. de aquelles coses q
phiberen lo apostema en lo pri-
cipi e asso en general.

DEsque es cōplit lo primer pa-
lar general. rest p are fer mē-
cio de aquelles coses que phib-
beren lo apostema en lo princi-
pi. E lo meu parlar en aço se-
ra vniuersal. E de aço molts
doctois e mestres han scrits en lo chs diners
diuerses coses. ¶ E primer posa lo Unic-
enna q lo vinagre prohiben lo adueniment
dels apostemas. E mes posa lo Quic, que
lo nyl q es such dyna herba fa desinflar los
apostemas e conferen ales exidures males
e ales duricies dels membres. E vniuersal-
ment conferen en lo principi de tots apas.
e ales erisipiles fortes es administrat ab fa-
rina de ordi. ¶ Podem dir q per vēturas
administrat ales erisipiles ab farina de or-
di sobre aquelles. ¶ Lo Blascorides posa
que les fulles d'isquia applicades en for-
ma de cataplasm prohiben tots los tu-
mors. e maiornent ab polenta que es fan-
na. e podem entendre farina dordi. E mes
posa diaescorides que lo rubus canis. so es
les fulles del constreny en los apostemas. Ru-
bus canis es specia d'guanarrera. Lo bar-
tholomeu de varinguana vol que ab ella
sia mesclat vinagre e oli rosat. Encare mes
diu diaescorides q les fulles de madragoa
verdes ab polenta es singular adiutori. E
mes posa aquest home que la paritaria q
es la morela roquera refrena tots los tu-
mors. e aço es veleno principi d'illes. e aço
es per tant com segons lo Galien e lo dia-
scorides ella es freda e stiptiqua. e veyes d'
quina paritaria parle. car no parle bla co-
muna. ¶ Lo Eliabas posa que la herba d'l
tribulus marinus secca aprofita al flux de
les materies en los mēbres e en al adueni-
ment dels apas. ¶ Apulius posa absolu-
tamēt diet q los tribols marins posats so-
bre los apas spergexen tota tumor. Tribol-

Sus es herba freda e secca. Lo galich d'iu q la rell dela spina alba cataplasimada so/ bie los tumors refrena aquells. Algus an tichs han dit que la decoccio dela rell dela spina alba fumentada sobre los tumors refrena aqlls. E diaescorides posa q la rell de aqlla expergez los tumors. Sarapio d'iu q lo condisi que segons algus es eleborus. e segons altres no Empo en loch d'co dissi vissam jo elleborus blanch ques vulla que sia El empero posa q quant son cuyts ab farina de ordi e abvi cura e resoll los a postes en lo principi quant es fet empastre ab ells. E les causes o rabos de aqllles son agudes enles questions. e seran dites en aquest capitol. Holtes coses particu/ lars son dites desobre les quals axi resecca re. esic alli be vistes so es en lo primer libe en lo tractat primer.

Capitol. iij. d' aqllles coses q co/ ferexen quāt lo apa es cōfirmat

Sermo tercer evniversal d' aqll les coses q cōpetexen als apas apres del principi. o quāt son cōfirmats enlos quals temps an menester resolucion e coses stipticas o sola resolucion se/ gons es dclarat en lo primer capitol. Lo Galien d'iu axi en lo. vii. libre dela metado mestica q algus per causa dela complexio de aquesta herba la applican ab farina de ordi sobre lo apa. La qual cosa lo calamen tum no pot fer. perço com escalfa edissecca molt fort. Idarantes son de galien ala le/ tra. E mes d'iu Galien en lo mater libe del calament que resoll la ypopia q es bla uor sanguinea la qual se es denedens null. E millor es q sia cuyt ab vi e cataplasmat e lo vert es millor q no lo sech. Lo guiles de varinguana posa que lo cartam ab fa/ rina e vinagre emoastrat so es en forma d' empastre expergez tots los tumors. Lo Galien d'iu axi que lo forment masteguat molts rustichs lo appliquen als apas bo/ torals o als ordeoleis e consumex e digerex aquells molt prest. Empo si es infus en ay/ gua no es axi conferent. cosa es donques

manifesta que la salina li dona molt adin tori als fadrins e als q tenē la carn molla aplique pa de formet mastegut e ati mastegut tots los osseos e la ypopia so es las blauois d'sylls o los humors. e los altres humors extrinsecos consumex e aqsta ma/ texa sentencia cōfirma lo albert. Lo Ga/ lien d'iu dela māteguia feta de let devaca q aqlla es digestiva e exzeliuia potencia. e pco la vissam enlos bubos e enlos altres. E mes posa Galien q la suor del home val a tots los apas. Diaescorides posa q lo scordeon curt en ayguia apres fome ratio toll tota dolor etumor del loch. e los ossos trencats. Scordeon es all salnatge. Encare d'iu q las relles de qualsevol lapa sa remouen los apas en un moment. E mes d'iu dela rell dels satirions e ppiament aqll la que es secca applicada en forma de cata plasme refrena tota tumor. Diaescorides posa q las fulles del pi picades e applicades en forma de empastre refrena tota tu/ mor e spgex aqlla. Sarapio posa q quāt les fulles del pi son picades e ppiamet del menor e es fet en empastre delles remediat lo dolor del apa. Diaescorides posa que les fulles del loher si son mesclades ab pa o ab farina spgex tots los tumors. E lo bartholomeu de varinguana vol q enlos hños frets e cosos frets siā mesclades ab molle/ da de pa de formet e enlos calts ab farina dordi e q sian fermets e miornet quant los apas son fets enles parts inferiores d' cors. E mes d'iu q les fulles del romani ci/ rá los apas. e mes q les fulles dels e bols e del sanch spgex los apas. E mes posa q les fulles del bulb vomic q es la ceba ma/ rina aplicat en forma de cataplasme sp/ gex lo tumor. E d'iu q lo cerifoliu spgex to/ ta tumor. Lo bartholomeu posa q sia me/ sclat ab vingre e ab gretatich. Encare po/ sa q lo suix dela māta salnatge mesclat ab feta de gallina val als apas. E mes posa q lo soffre mesclat ab lanat refrena totes les tumors e curt ab ruda spgex totes tumors. E mes q lo lanat d' farina de formet spar/ gex los tumors deles plantes dels pens e corregez les pustules menudes del cors. Encare posa que la farina de ordi cruda

Libre Primer

mesclada ab vinagre sparger les tumors
E mesclada ab meallatratum que es ayg
e mell e ab papau e applicada a profita
ales inflamaciós e maiomét si son cuytes
ab sement de lli e ruda e senigrech. E mes
qlo semet d alfabagua mesclat ab farina
de ordi e ab oli rosat e applicat en forma d
cataplasme ab vn poch de vinagre ajuda
als tumors. E posa segos algus antichs
que remou los tumors e maioment calts
e sechs. E enlo proces es applicat lo se
ment del oximum gariofilatum temprat
ab farina dordi e oli rosat oximum es la al
fabagua. Encare poso que lo ammonium
applicat en cataplasme remedia la dolor.
E mes encare posa deles pomes q cuy
tes ab aygua e picades ab grex refrenen
los tumors e les blanors. E per ventura
crech que parla deles fulles. E aco propria
ment fan les pomes stiptiques. Lo bar
tholomeu posa aquilla cosa matixa fá les
scorces d imagraner. E mes posa diafco
rides que lo grex mesclat ab cendra o ab
calç toll lo tumor e es menester q sia grex
de porch. E mes posa que lo casetus buboli
nus coagulat medica los tumors quāt es
posat de sobre e maioment als vlls. Sa
rapio posa que quant dela rell dela vidal
ba ab rob es fet empastre resol los aposte
mas e obrí aquelles enles quals ha sanies
E mes diu que les fulles del yreos que
ha la color groguia o blanch conferex a to
tes les exidures so es atots los apostemas
quant son enlo augment e es menester q
sien cuytes ab arob e ab vi e apres sien fet
empastre abans que sia madur e acomar
tex poden fer les fulles dela ceba marina
segos lo bartholomeu. Lo Sarapio po
sa enlo capitol de saluia que quant es ma
steguat lo formet e es posat sobre los apo
stemas dels rustichs madura e resol aquell
les e si es enlos cosos mols lauors abasta
tan solament la saluia ab pa masteguat.
E mes posa que quāt es fet empastre ab
sumach e ab aygua prohibex los apas que
son fets enlo cap e los apostemas que son
percussio o cayguda e prohibex la virt
riditat que es causada per lo gratar enla

pell.ela decoccio de aquell quant es posa
da sobre les exidures prohibex la apostema
cio de aquelles. Encare mes posa que la
fenta del bou que menja herba secca cōfe
rex als membres apostemats. E mes a
quāt posa que la fenta dí ca que ha menjat
osso mesclada ab medicines resolutines
conferex enlo augment. E acomatez diu
lo Albert. E mes posa que la sanch dí ca
bit e dela ocha e dela aneda conferex als
apostemas. E mes que lo broni dles gra
notes quant son cuytes es conferent als
apostemas antichs q son enlo doris quant
es posat sobre elles. Lo Unicenna posa
que lo calamus aromatico resol los apas
sia dōques fet empastre a tots los aposte
mas ab rana picat e ab vinagre. E mes
diu que la sentonica prohibex los aposte
mas e remedia los carbōcles. E posa mes
que lo anisi que es lo fenoldolc es cōferit
als tumors e als apostemas deles extre
mitats. E mes val que la decoccio dela al
chena sia conferent als apostemas calts e
frets e als fleumatichs e aço per causa de
la sua exsiccacio. E diu mes que lo saffia
resol los apostemas e ab elles vntada la e
risipila. E posa mes que las feces devi aso
les que no sic cremades son bones ales in
flacions. E axi matemesclades ab murt
E mes posa que los ons son posats en
los empastres dels apostemas. Lo Lon
testi posa que les maluas cuytes abvi curé
los strofulls e los apostemas de mamel
les. La maiorana que es lo moradux apli
cat en forma de cataplasme sparger to
tes tumors del cors e maiomét quāt es me
sclada ab farina de ordi e la virtigua o lo
sement de aquella a tots los apostemas
pustules ab aygua d plusa applicat es sin
gular remed. E posa lo cōtesti que lo mill
torrat e apres mes diu vn sach applicat
ala dolor o tumor que dissecat e resoll aquella
sen niguina molesta. E mes posa que la
mella mesclada ab sanch de tir o de oranel
la posada sobre la scabies o enpetigo o so
bre la qual se vol apostema del cors cura a
quell. Epullius posa que la rell del cogó
bre amargato de asse mesclada ab farina

dordi aspte sperges lo tumor. E diu mes q
les fulles deles violes purpureas ab grec
que sien parts ignals e apres que sien pi-
cats que dissoll los tumors e totes collec-
tions. E segons molts antichs la viola
blanca o la rell d aquella quant nos pot
haver delas flors mesclada ab mell e posa
dad sobre lena totes tumors e pustules ja-
fetes. E encare mes vol que la herba d juf
quiá blanch ab femta de ouella e vinagre
toll la tumor dels genols e deles cames. E
aximater toll la dolor ont sevol quesia. E
mes posa que la herba dia lapassa picada
emelclada ab grec e fet vn magdelio aps
posar sobre vna peça de drap de li quemar
ranellosament esparger los apostemas o
fa colleccio o obrí la naffra. Lo albert po-
sa que lo solatrum allrekengi es deles me-
dices deles quals lo such es bolit al foc
e conferex als apostemas del cors tāt als
intrinsechs com als extrinsechs. so es tant
als que son fets a part de dintre com als q
son fets a part de fora. e quant ne son vni-
tats los apostemas de part de fora pferex
en aquells. E mes posa q lo anisum val
als apostemas que son fets en le extremi-
tats dels dits deles mans e dels pens. E
mes posa q la molleda dela nou vella ma-
stegada e applicada sobre los apostemas
vells cura aquello. E encare mes din axi.
pié vn talp viii e sia stret ables mans fins
atant q muyra. e si aquell tal talp es apor-
tat no lexa never bubons ne altres aposte-
mas. la qual cosa es emperica. E biran
din que la pell dela granota cremada e pi-
cada e posada ab ayga amanera d vntura
sana las naxenses. Lo aliabas posa que
les feces de vi consumexen los apas.

Capitol quart de la cura dels mals apostemas en general.

 Q sermo quart vniuersal es
aquest. moltes vegnades los
apostemas son mals e frau-
dulents. les qls no so coneiguts
per la lur specia sino per lo lur

genus. car son male. E algunes vegnades
son coneiguts per la lur specia axi com
es formiga essere carbócle pruna e molts
altres. Per la qual cosa axi jo oire algunes
coses vniuersals de aquells. E dire axi
en general per les quals coses en particu-
lar sia bagut recors al primer libri. per tal
que los qui no sabran conerer los mals a/
postemas particularment sapien al de má-
co aquelles curar vniuersalment. Lo Bi-
bert posa q la sanch del ceruo beguda val
a tots los apostemas verinosas. Biasco
rides din q la carn dels caraguols marins
cremada e mesclada ab vinagre e ab mell
donen adiutori molt grā. e mes q los alls
resolen los tumors sospitosos mesclats ab
grec. Sarapio posa quela cendra dls ca-
ragols marins a soles administrada es cō-
ferent als apostemas fraudulents. e quāt
es mesclada ab vinagre e ab mell dona grā
adiutori als apostemas podrits. e aquesta
cēdra val ala carn podrida que es enles vñ
ceres. E acomatej fa la cēdra deles chō-
xes marines purpureas deles quals son p
ses les blaces bisancies. E mes din axi q
la femta dls cabres es calda e resolutiva
e conferex los apostemas fraudulents axi
com son los apostemas dels genols e ales
dolors deles junctures. e jo se que quāt es
mesclada ab farina dordi. e apres q sia en-
corporada ab vinagre e q apres sia posada
sobre lo loch. e maiornet enlos cosos durs
e espessos. axi com son los cosos dels paje-
sos. E quant aquella femta es cremada es
mes resolutiva e cura los apostemas. e es
mesclada ab empastres resolutius axi com
son empastre que son fets als apostemas
son fets en la rell dela orella e enlos botōs
o testicols. E aximater vol que les fulles
e flors del papanei cornej es molt conferet
als apostemas. Empero es menester que
sia squiat apres que son mundificata. car
son abstersives molt fort fina atant que
dissolen la carn. E mes posa que la rell
del testicols de ca que son dits satirions
mundifican las exidures sordidas e quāt
es secca cura los apas fraudulents e podri-
des. Lo barthomeu posa q a tots los apo-

stemas fraudulents així com es carboncle e antrax e cancer son conferéts los mateix caragols e aximarex les tortugues de mar e de riu picades viues e applicades de sobre e per lo semblant la cendra de aquelles ab oli applicada de sobre. **L**o Anicenna posa q moltes veguades són sanats aqüells als quals es deuenē apostemas mals e carbócles e almase e scabies e pueras beuenet let quant les complexions de aquells no són tals que corrompen dita let e conuertescā aquella en colera. **L**o Guilem de varinguana posa que a tota pustula e a tota vlera conferex la herba de sant lorenç la q̄l en altra manera es anomēada herba vēti e aço quant es curta e applicada sobre lo loch e ajustay que la cendra comuna bolida ab oli e apres applicada es conferent a tots los apostemas que comensen ab mal comensament e aço es experimētāt. **L**o Rasis posa que la fenta del home picada ab ruda secca es conferent als apostemas corrosius e als apostemas corrodents en aquells enlos quals es corrūpida la carn. Empero pertāt com a quelles tals passen en natura de ulcères petites, pergo sia re-corregit al primer libre.

Capitol sinq̄ vniuersal a tots los apostemas que es d' fer en los temps de aquells.

Disques són complits e acabats los sermons vniuersals los q̄ls son útils all primer libre, e en aquest segon libre are projecteyre mes particularment en aquelles coses que son conuenients als apostemas. E aquest modo es scientifich, car segons via de doctrina nos altres deuenem començar als mes comuns, o apres als mes particulars. **F**rimament dōques deueni notar que en tots los apostemas deueni considerar dues coses, so es assaber factum e futurum fieri, q̄ es la cosa feta e la cosa per fer. **F**actum es aquella cosa que ja es en lo loch. **F**futurū fie-

ries la materia que corre all loch. **Q**uāt es all futurū fieri, so es ala cosa q̄ seba defor dich que competexen repercuissius, car p̄ biberen venir la materia al loch, pergo co conforten lo membre vñjnt aquell. **E** nota que encare que lo cors sia munde cōpētexen repercuissius, remisos empero mes q̄ si no fos munde. **E** la causa per que compētexen repercuissius essent lo cors munde es per tant com lo loch ont es engendrat lo apostema es debilitat per lo decorriment de aquella materia, e pergo es scrit en la quarta del primer que los membres forts tremeten les sues superfluitats als mēbres debils per la qual cosa lo membre o membres son debilitats per recepcio de aquelles superfluitats o humors e rebent les superfluitats p̄ tal donq̄s que no reba repercuīda part de dintre e confortam. **E** per q̄ mil lo: sia aguda la sciencia de aquest capitol so replicib los casos enlos quals no deuen repudir. **L**o primer es quant lo cors no es munde, car lauors no deuen repudir, car la materia per causa d'la sua multitud no pot esser repudida ne reb recors. **P**amer donques euacuaré e apres repudire. **L**o segon cas es enlos lochs dels emungroris, car en aquelles tals no deuen repudir tement que la materia no tornas a tras ales parts de dintre, e aquest cas se te de part del membre. **L**o tercer cas es que si la materia es molta e viscosa no deuen repudir tement que la materia nos latifificas, la qual cosa considerant Galic en lo tercer del tegni diu. **E**t non recipit plenum existens corpus scilicet repercuisiones, que deduit de lati en vulgar vol dir q̄ no reb la repercuissio lo cors essent plen. **L**o quart cas es quāt la materia es verinosa o furiosa, car lauors no deuen repudir la causa es manifesta. **L**o sinquen cas es si la materia es conculcada e tortuosa en lo loch, e aço per que la materia nos conculcas mes en lo loch, e que nos corrompes, e per consequent que no corrompes lo membre. **L**o Sisen cas es si natura expelle aquella materia per viaz crisis, car lauors no deuen repudir e aço p̄ tal q̄ la materia

no tornas atras als membres interiors, e que no faes noua residuacio la qual es pior que la primera malaltia, car lauors deuen atraure la materia alloch, encare q aquella crisis no sia vera crisis, perco com aquella materia no es enauada ala ont deu esser enauada que es vna deles causes del crisis segons qvol Galien enlo cōment de aquell anforisme dela segona particula que començà. En lo sinquer cas es bagut en q namanera enlos apostemas fets per causa primitiva nosaltres no deuem posar repulsus segons que vol ihalie Eunicenna.

Enota be aquests casos e particulas en dis posades, e de aquests es aguda la glosa de galie enla. xiiij. particula del enginy de l'anitat, enlo qual dñ que enlos apostemas enten en dues coses so es prohibir lo q seba de fer ab coses repussives e consumir lo que es fet e axi aquell dir es entes si noy ha alguna cosa que ho prohibesca en em pare, axi com son les condicions dites.

Puis donques lo apostema ha menester reperussi o reperussio. Dicq segons dñ lo Eunicenna, que la humectacio enlo principis timorosa enlos apostemas. En aq qd dit te veritat enlos apostemas que son fets per causa antecedent, so es saber que los repussus conuincen enlo principi.

Empero en aquell que es fet per causa primitiva axi com es contusio o alguna altre en aquell tal conue humectacio enlo principi segons es stat manifestat enlo principi.

Dicq empero que en vn cas so es enlo apostema fet p causa primitiva essent lo cors munde o no essent munde, essent empo primer purgat podre posar repussus, e aco en cas en lo qual la malaltia fos grā e aco per tal que fos prohibit lo flux dela materia al loch q no fos augmentat lo apostema podem posar repussus, car en part lo adjuvant seria maior que lo nocument, e aquells tals repussus deuen esser leugers e confortatius, e poch temps deuen esser applicats, e tumatax consideras la causa.

Per lo Eunicenna sabent es entint aco badit que coses mollificatives deuen esser applicades enlo apostema que es fet per causa primitiva e per que atart bi son applica-

descoses repussives perco ha dit que son coses mollificatives connemets. Per la qd cosa deuen notar que los repussus son de dues maneres, car alguns son que son posats sobre lo loch, e alguns altres son que son posats entorn del loch e aquells tals son stiptichs e confortants, e aquells tals deuen esser posats en tots los apas, o podre esser posats en torn delloch, e aco atorg Eunicenna enlo capitol de carbonde.

E acomatax vol lo Guilem de silicet, perco auicenna ha dit, ymo min illa, Car aquests repussi confortatius poden esser applicats enlo principi del apa prouenint p causa primitiva.

Encare deuen notar que encare q lo cors sia muda dñ esser feta enauaciacio e aco si la malaltia es gran e aquesta enauaciacio no es feta sino per causa de dinercio, p tal donques que sia dinertida la materia fem aquella enauaciacio ab solucio e sagnia.

Deuen empero ben considerar que la reperussio en tals casos den esser feta menor, car no purgna. Primer co es quant velo apostema o abans que vingua, e considera la causa e veuras que es ver.

La causa per que fem reperussio es car aquella materia que corre al membre debilitaria molt lo membre e faria lesio en aquell. Per tal donques que no faça aquella cosa, sia rediada la materia, e per causa dela reperussio es diuisida en moltes parts, car es expelli da a part de dintre per la qual cosa la virtut es feta molt fort sobre ella e resol aquella o la reduex en benigna si es possible desser rediada, car la virtut es mes potent sobre la materia en tal maniera diuisida que no sobre aquella vniida, e encarem la calidat es mes fort dela part de dintre que de la part de fora.

E aco es cosa manifesta q aquella materia material en la materia expelliada es ben regida, per la qual cosa sera resolta o sera adobada.

Perco empero tostamps la purgacio, e aco atorg Eunicenna enlo capitol de nur, enlo qual dñ q sobre los nur deuen posar plom e strenyer aquell sobre lo nur per causa dia la qual strutura es diuisida la materia en moltes pts per causa dela qual cosa la virtut millor resol, e en tal cas val la fricacio, car diuidet aquella materia material en moltes parts

Libre Segon

e axi la materia es resolta, e perçoper la sola fricacio ne vist molts curar. **E**nota be que les repercussius no son posats per q la materia que es en lo loch sia repellida atras, mes per tal q la materia q decorra no decorregua. **E**aqsta es la causa p que en lo principi e en lo augment posam repercussius car la materia en aquells temps es in fluxu so es decorre. **S**o posat aximatex p tal q sia pfortat lo membre, p tal dñi **G**alien en lo tercer del regni. **E**t repellunt a se vasa confortada stipticis farmacijs. Que vol dir q repelleren de simatex los vassos, so es los membres confortats ab stiptiqs medicines. **E**he ont donqas apar que per causa del flux o decorriment dela materia repudiz, empo apres q es decorreguda resolen lo que es ja ajustat. **E**s donques manifest que p causa dela materia que fluer competexen los repercussius, e per aquella q es ja fluya e decorreguda competexen resolutius. **E**xi empero vos vull fer recordar vna cosa o dues les quals son stades tocadess deslus en lo primer libre en lo capitol dñ fleumon. **L**o primer es que guardeu que aqstes medicines repercussius no facen tornar lo membre negra p causa dela lur grā frigiditat en tal manera que corron pesen lo membre. **L**o segon es q per causa de aquells la materia es molt cocolcada en lo loch p algunes altres males disposicions son fetes, e la cura de aquelles tals disposicions es baguda deslus en lo capitol dit, e per tal en cas de necessitat sia vist en lo dit loch. **D**uis que es declarat en quina manera deu esser feta la repercuSSION en lo principi, car en lo principi no affraturam sino de vna sola intēcio so es repudir la materia q fluer, e aximatex es stat mostrat en qns casos no deuen posar repercuSSION restant are venire q es defer en lo augment. **E**dich q en lo augment son agudes dues intencions, La vna es q noy decorregua mes materia L'altra es resolre lo que es ja decorregut. **E**he ont donqas apar q en lo augment no deuetat solament repudir, car la materia se concilcaria massa en lo loch o membre, e q ta seria temor dela corruptio del membre ne ta poch deuen ta solamet resolre, car les medicines resolutius son caldes, e atranç

ries massia materia en aquell loch, e perço aquelles medicines deuen esser mesclades ensembs, e de aquelles dues axi mesclades es fet un compost, empero no deu ta poch entendre que aquestes medicines en aquela composicio sien axi refractas com en la triagua, abans dich que en aquest empastre qual se vol medicina delles que en ella entren seria sa natura e sa complexio esta qual se vol de aquelles en la sua virtut en tal manera que natura vssa dela medicina stiptica en repercludir e dela resolutiu en resolre, axi donques es ver que en lo augment deuen vssar de resolutius mesclats ab coeses stiptiqs. **L**a qual cosa vol lo **G**uicenna. **E**deuen notar que aquells tals resolutius deuen esser mollificati, e la causa es, per tant com en lo augment la materia es compacta e endurida algun tant per causa dels repercuSSius posats en lo principi, e perço deuen esser applicades tals coeses que mollifiquen, e atendres quant la materia erarifiquen los poros e abilité la materia a resolucio apoch apoch e en subtamet, car lanois seria resolt lo subtil ero mandria lo gros, per la qual cosa se segner que aquells tals resolutius deuen essermollificati en resolutius exsiccatorijs per la causa ja permida. **E**aximatex aquelles tals resolutius mitiguen la dolor, segons dñ **G**uicenna, per tant com son resolutius temprats, e tals son mitigatius dedolor, e axi aqlls tals cōpetexen, ep aço apar la propicio del test del **G**uicenna com dñ. **G**erius humectatina siue mollitina sunt addit latandum poros e ad sedandum dolores, Que vol dir que les coeses humectatives e mollificatiues son per dilatar los poros e per remediar la dolor. **E**nlo stat dich q aquells tals resolutius deuen esser mollificatius, Per la qual cosa deuen entendre q lo stat te tres temps, so es saber principi e en lo proposit no distinguesch aquell del augment, stat e declinacio universal, empo lo principi del stat conue ab lo augment universal, e la declinacio del conue ab la declinacio universal, e en lo mig te tot lo seu esser vertader. **E**psiderat lo amic aço ha dit que en lo stat façes vençer la medicina mollificatina, e per la dell principi

del stat so qual serua natura del augment
emes ha dit e fes aquells piurs aço empe-
ro es refferit al stat d' aquell so es enlo stat
del stat. E per aço es leuada vna contradi-
cio apparent enlos dits de Quicenna.

E nota que de aço es q enlo principi del
stat conuenē aquelles coses que conuenen
en lo augment. tempo enlo stat del stat dich
q tā solament conuenē aquelles coses que
son mollificantes e no les que son reper-
cussives en ninguna manera. car ja es tota
la materia fluxa so es decorreguda la qual
es menester preparar e dispondre p resolre
e aquelles tals son mollicitives tā solament.
q les stiptiques conculcarien la materia
en lo loch. per la qual cosa no conuenen.

En la declinacio conuenē los sols resolu-
tus. E pergo diu Quic. q les coses exsiccata-
tives son aquelles q sanen e curen en la de-
clinacio. E are deuen ben entendre q aque-
llas coses resolutives o exsiccatives deuen
esser resolutius calts: e no deuen esser exsic-
camus frets. pergo com en part phibiri la
resolucio pertant com la frigiditat speset
tingossa e la exsiccacio deu esser en la decli-
nacio. pergo com en lo augment o en lo stat
bāpiceyt medicines q bā pparada la ma-
teria a resolucio e pergo en la declinacio cō
uenen resolutius piurs. e aquelles medicines
resolen tota la materia en la fi. esiy roman
alguna cosa es poca. E per tal diu lo auic
E si dimittis aliquid quod non sit obedis-
ens resolutioni: illud no n ē nisi modica res-
qua resoluit illud cui est acuitas. E deduit
de lati en vulgar q siy ha romasa alguna
cosa queno sia obedient a resolucio q alo
no es sino pocha cosa la qual resol aquella
medicina que te acuitat. e pertant cō la ma-
teria que lassors se te de resolre es poca no
temē q resolgha lo subtile q lexe lo gros.

L'apitol. vi. dela natura deles medicines cōueniets als apas

xpedides e complides en tal
manera aquelles coses vñch to
talmēt ales coses particulares
e en aquelles q conuenē e cō
petex enlo fleumō e en la eri-
sypila e en la vndimia e en les autres corrēts

en aqll matexcos. E primer deuen no/
tar q les medicines repassives absoluta/
ment deuen esser fredes e stiptiques. E pgo
diu lo Quic. q les medicines repassives sō
contraries ales attractives. E es medicina
proprietat dela qual es q per causa d'lasia
frigiditat faça venir fret enlo membre per
tal que sia spessit e sien constrets los poros
en aquell per causa d'la qual cosa es prohibi-
bida la recepcio dela materia en ell. Que
deguā segonament esser stiptiques es cosa
manifesta. car p la cosa stiptica maiomēt
es prohibit lo flux dela materia enlo loch
E lo Galien ha dit enlo libre del enginyō
sanitar axi. ffluentia stipticas sedantur. q
vol dir que les coses que fluixen e decorre
ab coses stiptiques sō sessades. Que ter-
cerament deguē esser confortatives d'le
membre es declarat per Galien enlo terçer del
tegni parlant de curacio de apas dicit axi.
Et repellent vasa confortata stipticas far-
macis. que vol dir q repelle xen los vassos
so es los membres confortats ab stiptiqs
medicines. E par donq's q aquestes medi-
cines deuen esser fredes e stiptiques. Mo-
ta segonament e principal q les medicines
repassives deuen esser fredes aliter et aliv-
ter tempo. car enlo fleumon cōpetere les co-
ses stiptiqs p raho dela qualitat dela ma-
teria. e atimatex p causa de phibir lo flux.
e axi dich dela erisypila. e dela vndimia. e d'
tots los altres. Per la qual cosa deuen
notar diligentemē q enlo fleumō cōpetere
aqllles coses q son stiptiqs. e encare aqllles
queso de cōplō secca. car tota cura es feta
p son ptrari segos es agut enlo terçer del
tegni. cō dōques la materia del fleumō sia
calda e humida conuenē les coses fredes
p dues rabōs. primerament p q son stiptiqs
q's e phibere lo flux dela materia. segona/
met p q ptrarieja ala materia q es calda. p
co donq's aquelles coses tals deuen esser fre-
des enlo principi. Segonamēt deuen esser
seccas p causa dela materia la qual es hu-
mida p causa dela qual cosa es feta maior
opacio e resistencia alla materia q no dcor
reg al loch. e per causa de exemple io pose
ari algunes coses axi cō sō medicines repas-
sives. roses balausties. murtia. galles. scor-
ga d'magranes boli armini terra segillate.

e molts altres esien per tu vists. ¶ Be aq[ue]lles coses q[ui] conuenen ala erisipila. ¶ Ebre dich q[ui] en la erisipila conuenen coses fredes e stiptiques e deuen esser humides. Primeirament deuen esser fredes per raho d'la stipticitat. Segonament p causa dela materia que es calda. Tercerament deuen esser humides. Si donq[ue]s la erisipila no es vulcera da, car per causa dela humiditat contrarieja, mes ala materia la q[ui] es secca car es coleric a, e es manifest, e p v[er]tura deu esser d' maior stipticitat q[ui] frigiditat segons q[ui] din lo auic. ¶ Nota lo parlar q[ui] ha dit p ventura per tant com aço no es tostems ver, e per causa de exemple jo pose aq[uest]es coses així cō son virga pastoris carabaces e consolda e verdolagues e moltes altres les quals p tu matei sien vistes.

De aquelles coses q[ui] confererē ala vndimia e als apas frets.

¶ Los altres apas frets així cō so vndimias dich q[ui] competeren rep cussius mesclats ab coses caldes. Primeirament cōpeteren los rep cussius p tal q[ui] la materia no decorregua al loch. Los quals rep cussius son frets segons es dit. Segonament son mesclades coses caldes les quals son contraries alla materia e no lejan venir aq[uelle] al loch, car tota opposicio es feta p contrari. Tercerament deuen esser seccas, car son contraries alla materia e al la qualitat della la qual es humiditat. ¶ Per causa de exemple pose los seguents així cō es saffra roses balanfies sādils emolts altres, sien empo mesclats ab saffra o ab camamilla o anet, e ati de molts altres.

De aquelles coses q[ui] cōpeteren als sefiros e als altres apas malencolichs.

¶ Los altres apas malencolichs e ati cō es seffiros e altres seblats competeren rep cussius que son frets mesclats empero ab calts per la canysa immediadament dita en lo paraff legit, e per consequent les coses humides conuenen. car la materia es secca la qual ha mestre humectacio per causa dela sua resistencia etumater miraras lo exemple. ¶ No ta empo principalment e diligentment segos apparar en les questio[n]s que rep cussius

mes forts competeren en la erisipila que no en lo fleumon, per çò com la materia es mes subtil e mes abta de esser inhibida en lo membre, e perçò les coses stiptiq[ue]s deuen esser mes forts per tal q[ui] la materia no se inhibeça en lo membre, e encare mes deuen esser mes fredes, car la materia aq[uelle] es molt calda e per la sua opposicio ha mestre coses molt fredes. ¶ E arimate dich en lavndimia q[ui] les medicines stiptiq[ue]s deuen esser mes forts q[ui] no en la crancada en les altres corrent aquell mateix cors. E donques appar en quina manera coses stiptiq[ue]s mes forte deuen esser applicades ala erisipila q[ui] en niguin altre apa, e apres en lo fleumon, e apres en la vndimia, empo en los apas malencolichs deuen esser applicades coses stiptiq[ue]s mes grosses que en niguin autre apa. ¶ E deuen encare notar q[ui] alguns apas son que corre lo cors de la colera, car pot esser mesclat abla colera fleuma veget la colera, e pot esser mesclat sanch vençent la colera, e pot bi esser mesclada malencolia vensem la colera. ¶ Si la colera vençla sanch es dit erisipila sciumides, e si fleuma es vensuda dela colera es appellat erisipila vndimia, e ati dels altres. ¶ E arimate dich dela sanch que ab ella son mesclades altres humoros, e ati materia dela fleuma e dela malencolia. ¶ E encare deuen considerar que de infinites maneres se pot mesclar la sanch ablos altres humoros, e arimate la colera, e ati infinites poden esser les permixtio[n]s e dimer ses; e infinites poden esser les species de aquests apas, e perçò sia per tumater considerar per les coses dites en quins apas altres dels nomenats competeren rep cussius mes forte e mes fiachs, car no poden esser scrites totes coses, e ati per tumater sia considerar. ¶ Deuen notar q[ui] encare q[ui] la formiga corrosiva e ambulativa sien fetes de materia colericica no natural, empo en aquestes e semblants apas en lo principi no competeren coses stiptiq[ue]s humides. ¶ çò com lo loch es ulcerat en aquests apas, e perçò les coses fredes e seccas e stiptiq[ue]s confereren. ¶ E primerament competeren les coses stiptiq[ue]s per tal que la materia no decorregua al loch. Segonament cōpe-

teren les coses seccas p causa deles vlcres
car es vna regla q totes les vlcres han me-
nester exsiccacio: exceptat aquelles q so fetes
p transito. **E**rgeramet operejene les coses
frides p causa dia oposicio e repugnacia
dela materia que es calda. **E**rrerament
deuen notar que encare q lo ignis pscus e
la puma differescat a solament segos mes-
emens, mes forts repussius copotexen al
ignis pscus q no al puma. e la causa es p
tat com la materia es mes calda emes sub-
til. e aquella es la causa p que li conuenen
los repussius mes forts al ignis pscus q
no al puma. co sia materia calda ala qual
commeclada mes dela malencolia la qual
cosa denora la forma sua molt depissa e no
denuda. e aco arguer la materia grossa se-
gos es declarat enlo primer libre enlo tra-
ctat de exidures. e perco sia alli vist. **H**ich
encare q los repussius no deuen esser molts
forts en aquells apas, car la materia parti-
cipa algun rat de venenositat. empo no ta-
ta com lo carboncle. e pco competere rep-
ussius remissos. **E**ximater les coses fre-
des no molt forte copotexen p tal q la ma-
teria nos culcas enlo loch. la qil es grossa
en part segons es ja dit. **E**ntra q aco he
dit per utilitat de aquell libre. e encare p uti-
litar del primer tractat del primer libre. al
qual aquells capitols son necessaris. **E**xi-
mater p utilitat del tractat tercer del pri-
mer libre.

Tractat segon de apas dl cap

Capi. primer d'aygositat q es trobada enlo cap dls minyos

DEsque son stades posades al
gunes coses vuiuersals e par-
ticulares. resta are posar los
capitols specials de apas. **E**l primerament del cap. **E**n a-
questa cura jo parlare segons
q parla lo ale frach dela ay guia q apar en
lo cap dels minyos. **E**l primerament en aquell
capitulo enles altres jo notare amí algunes
coses generals vtils ala cura de aquests.
Hich donq's que quatre coses son deles

quals son preses les intencions curatiuas
so es asaber la complò. còposici. virtut. e po-
sicio. **E**l primerament dela complò es pres
lo acte curatiu car los mèbres calts han me-
nester coses caldes o adiutoris calts. e los
sechs los han menester sechs e los biuts los
han menester humits. e perco sia primer p
notada la complò. e segons aco los que so
mes carnosos mes breuimet han menester
esser exsiccats per tal co son humits e los
sechs han menester mes longamet esser ex-
siccats. car la lur complò es secca. e aco per
tal q sia conseruada la complò dells. **E**Se
gonament he dit q dela còposicio es pres
lo acte curatiu. car dels cosos alguns son
rars e altres spessos. e en altra manera so
de medicar los rars. e en altra los spessos.
ELa raritat arguer facilitat dela educcio. e
la spessitud arguer difficultat dela educcio.
E perco diu lo Enic. enla segona sen del
primer libre. enla doctrina. si. enlo capitol
segon. enlo qual parla dels q habiten enlos
lochs frets e calts. Bient q los que habiten
enlos lochs frets son mes forte e de maior
audacia e digerixen millor. e perco les vir-
tuts de aquells son mes forte. **E** per lo co
trari parla en laltre capitol dels habitants
en los calts. e perco aquells tals facilmet
se resolen. e los altres difficultat. e de aco
pots notar la regio. **E**l ergeramet he dit
q dela virtut es pres lo acte curatiu. dela
virtut es presa la applicacio e direccio de
les medicines forte so es pungitives o do
mestiq's car los membres sensibles atic com
son lo vlls e los nrius. e aximater algunos
pàniscols atic com es la dura mater e la pia
mater. car aquells tals no comportan me-
dicines acutes ne forte. **E**l quartament he
dit que dela posicio es pres lo acte curatiu
car algunos membres son posats en la superfi-
cia. e algunos enlo profunda. si los mem-
bres son enla superficia medicina iugera
fa en ells operacio. empero si son enlo pro-
funda la medicina deu esser forte. per tant
com abans que vinga al loch moltes parts
della enla via se resole e pco den esser molt
potent. **E** lo Enic. parlat de aco ha fet ex-
emple del pulmo enla quarta dl primer en
lo capitol primer. **E**Segonament deuen no
tar q les malalties algunes vegdes prenen

Libre Segon

La denominació dels membres en aqüsta manera que si la materia fleumatica es en lo cap. empero so parle de apas. fa talpa. e si aquella materia decorria al vñl faria obtal mia fleumatica. e si decorria ala gola so es al coll faria squinancia. e si ales mans faria siragra. e si als peus faria vndimia o po agra. E aixi es de dir de les altres humors. E terçerament deueni notar segons q nota lo Guic. en la tercera fe del primer libre en la segona doctrina en lo capitol. xviii. diet que les causes de apas algunes venen de la materia. e altres de la dispositio del membre les que son de part dela materia son replexions deles sis coses no naturals. les q son de part dela dispositio del membre so de part dela virtut del membre expellint e de part dela debilitat del recipient. e per natura dela sua substàcia. o per q es stat en tal manera creat aixi com es la pell. o per la laxitat de aquella. aixi com es la carn que es detras les oreilles. o en los angonals. o en les axeles. o per debilitat del membre no poden digerir lo que ve a ell. o per causa de alguna percussio la qual rete en ell la materia. o per algun nociument q es en ell. o per q desfa la resolucio en respecta del que solia per causa del exercici. o per calor estranya que es en ell. o per causa dela poquessa del membre no poden rebre lo que es trames a el. e aquestas son les causes d'apas en general. E ist aco vinch al fet e dich q aqüsta aquositat que es trobada en lo cap dels minyons no es feta si no quant lo infant es en lo ventre dela dona. o quan es nouamet nat. e es feta dela humiditat mestral ayguosa la qual la complexio dela dona ni del minyo no han pogut retenir. o per mala qualitat d' aquella humiditat. empo es feta potet la virtut en expellar aquella materia al cap. E de aquesta ayguositat algunes de vegades se posa entre lo craneu e la pell lauors lo merge no pren ni sent lo os. e algunes de veguades se posa entre lo sifach del craneu so es entre la dura mater e lo craneu. e aquella tal es de mes difficil cura e mes perillosa q no la primera. La cura della es aquesta. alguns antichs curan aquella de aquesta manera. sapies empo q los ossos dela part supior del cap dels minyons no

son continuats siso apres de lonch tempe e pco aqüsts mestres tallauen alguns segons longitut. alguns altres segons forma de triangle. e algunos segons forma de crense gons era a ells vist. e aquests tals no tra yen tota la materia en una veguada: mes en moltes e confortauen lo cap ab coses confortants segons era a els possible. e aqüsta era la cura dels. e treta la aygua del loch consolidauen lo loch e vnjen aquell e vnta lo cap ab oli de anet e de camamilla. e ab aquest adiuutori natura recrifica lo restant. e aco si la materia es entre lo craneum la dura mater. E empo si la aquositat estentre lo craneu e la pell sia feta tots dies vnggio de oli d'camamilla e d'soffre. la q es feta de aqüsta manera segons diu lo Guic de salicet e lo Alen franch. Lo qual segueix a ell en aco. E encare dich q jo ho he empentat. Pren oli de camamilla o de anet segons lo alen franch. iiiij. 3. soffre. i. 3. sia tot mesclat e de aco calt actualmenete sia feta vnggio dues veguades lo dia. E sive aqüsta manera nos pot curar so es q aqüsts coses no basten. sien lauors fets caltiris punctuals. Emperamet sobre lo fror sien fets en les agles dels vlls o en altre loch segons q atu sera vist segons la dispò o dela malaltia per tal q la ayga puig millor exir. e sia treta aquella aygua tots joms de poch en poch per tal que no defalguia la virtut del minyo. La qual cosa es de molta temor e ràcaras lo forat degudament ab tentes. e apres liuras lo cap ab ligamenti condecets. E si no basta aquest caltiri punctual fer neas altre o altres en la part posterior del cap en tal manera que la materia puig exir segons la voluntat tua. E ultra aquestes coses diu alen franch q apres que la ayga es enunciada sia posat sobre la lana o stopa infusa ab vi o oli rebet e apres pinut e sien fets ligadures en manera convenient e de aquella manera son curats.

L'ap. segon de testudie o talpa.

Hlo cap se es dene testudo o talpa la qual segons q diu lo Roger sta a derida al craneu e contamina aquell. p la qual

cosa es millor p aquelles hores levar lo q no curar lo. e aco en loch ont lo os es corromput. E lo alien franch e lo guido dien q els han vist vn home qbania vna talpa ulcerada sobre la piora del cap. so es enla part denant ab corruptio d' os en tal manera q era axi vist lo mouiment dels panicols cō si lo loch fos descubert al qual ell dona regimēt e cōsel palliatiu e apres anassent. Los senyals del testudo son aquests. lo tumor en ell es prou gran e moll e no es molt dur e per aco differex dels nur. conue empo ab ell p tant com te pellicula enla qual es cō tenguda la materia del e nexen enlo cap e eno en altre loch. Enla cura aquesta en loch ont lo os no sia contaminat tenim tres intencions. La primera es purgar aquells e ordenar la vida. La segona es traure la materia del loch. La tercera es consolidar lo loch. La primera intencio es cōplida de aquella manera so es q primer p q aquella materia es humida e grossa que li sien admisstrades pilloles de jera pig o coches. o animates de agrich les quals euacuen del cap e dels pits. Lo atrop de sticados val enaço si es expediet e quart se d' cosestumides e de superflua comedio so es de massa menjar. e dejume tant cō pora e velle. car aquestes coses disseccan. e abstingues de totes coses humides e humectas. e es cosa dara. La segona intencio es cōplida de aquella manera car segons q diu lo bruto los apas que son fets enlo cap so tal lats en forma d' creu o siē diurs o siē molls. Sia donq tallat lo loch en forma de creu perq millor sia possible excorrer lo loch. sia empo tallat superficialment p tal q no sia tallat lo pannicol. e sia treta tota la materia ablo pannicol. car si no romanira romaria aticō los nur. e ja es prou desus dit de aco enlo primer libre enlo capitol ppf. Esy romā algua part d' pannicol iauos siarengut ab medicina acuta o apt faciopot esser remogut enla manera dita enlo primer libre enlo capitol del nur. E nota be q tal apa algunes de veguades ve a sanies e en special enlos minyos. e aco es quāt ab ell es mesclat molta quātitat de sanch o d' colera. e aquella es la causa per q los apas fleumaticos algunes de vegdes venç a sanies

E si se es dene q lo os sia corrupta en pocha quātitat e vols remoure aquell faras segos es dit enlo capitol del fractura del crani. E si lo os es molt corrupta iauors tu fugiras. car es timoros de mort. La tercera intencio es cōplida de aquesta manera so es que fet aco de mundificar lo loch ab vnguent dels apostols q es lo vneris o ab vnguent vert. e feta la mundificacio de engendrar carn e apres de consoldar lo loch segons que sera dit enlos capitols segunts e segons es stat dit.

Capitol.ijj. Detopinaria.

La topinaria no es feta sino enlo cap especialment enlos minyons en maior part. e souint e quasi les de mes veguades es fet de fleuma dolça la qual cosa declara e demostra la viscositat de les sanies. e la blancor de aquella. Algunes veguades es feta d' fleuma mesclat ab sanch la qual cosa declara la color la quale es roja e ve prest a maduracio. E algunes veguades es fet de malécolia e de colera atart. empo car atart es vista citrinitat e negror en las sanias de aquella segos apart. En aquesta cura tenim dues intencions. La primera es madurar lo loch. La segona es q apres que sia madurat obrir aquell e consolidar. E en aquest capitol no parle de purgacio. car aquesta tostems esdeue als minyos als quals no cone purgacio ab medicina solutina. empo sis pot fer sia feta ab medicines euaciants fleuma o altre humor segons la necessitat. La primera intencio es cōplida d' aquesta manera so es que ab tot ton poder phibesques maturacio e no pmetas ultimar aquella. car la sanies permaturacio plena d' adores acusat e venonositat e destruer los lacerts del cap e la pell e dispon en tal manera lo loch q apres ab difficultat es curat. La maturatio del guilem de salicet. Idien vna ce bacanya enles ronells do curts enles bras es cendres vives tres en nobre sien mudats e apressia tot mesclat e be encorporat esia ajustat ab ell greix de porc o mātrege tant com es la mitat d' tote sia posat sobre lo loch. e apres pren relis de maluins mun-

Libre Segon

dades cuytes en ay guia e apres sien pica/
des e passades maravelosament e sia tanta
quàrtat quâr es lo q es fet d'les cebes e sia
tot mesclat e aço es molt singular. Si vols
altres receptas maturatiuas recoreras
al sinquer capitol del primer libre lo qual
es intitulat capitol de medicines maturatiuas:
e mes bas hauras altres receptes.

¶ La segona intencio es còplida de aqsta
manera ço es q essent lo apa madurat q ob
ris e talles lo loch: e molts tallen en creu e
aço no es bo car aqsta incissio en patre los
laceris del cap: alguns altres tallen en for
ma triangular aixi ço es lo Gui. ¶ Salicet e jo
e acusummat tallar tan solament lo loch se
gons la manera q proceyxer los cabels e se
gós lo cayment de aqlls e scgós lo lògitut
e en aqsta apa molt be mi ha succeyt: empo
sol obvi largement tant ço puch e aço mate
atozglo Guille de scilicet. Feta la incissio e
vacuada la sanies diu lo Guille q sia vnp/
lert lo loch de alii sucari picat e mesclat ab
vi e en aqll vi sié banyades les tentes e los
peces de drap q se aplicá desus e aço sia ge
neral en totes les incissiós de apas segos
q ell mater vol. Empero no obre de aqsta
manera sino q apres de esser feta la incissio
pose stopades ab blach do e aço en loch a
ont costa ami q no sia d' mala qualitat em
pero en loch ont costa ami la mala qlitat
çlla cosa pot esser feta. ¶ Feta la incissio e
stret lo flux dia sanch sia mudicat lo loch
d' aqsta manera. ¶ mirre. 3. i. carcocol. 3.
ii. farina ordey. 3. iii. mellis qd sufficiat ad
Inspissadu. empero si en lo loch quia carn cor
rupta o q aqlla cosa no bastes sia mudifi
cat ab vnguet dels apostols o vert feta la
mudificacio sia encarnat lo loch ab aqsta
poliora. ¶ turisminti. 3. f. yreos. 3. ii. dia
gati. 3. i. poliorizent et cribellent et fiat pu
linis o sia encarnat ab vnguet de rasina lo
quall val en los minyos en loch carnosos
p tal ço dissecca poch aquells tals an me
nester poca eradicacio. ¶ Feta la incarnacio
sia cósoldat ab aquesta poliora. ¶ nu
cis cipressi. 3. j. mumie. 3. f. pulueris gílar
3. ii. boli armenici. 3. ii. aleos. 3. i. puluerizet
et cribellef et fiat pulinis o podé cósolidar
solida ab vnguent major o menor segons
q atu plaura.

Cipasment son apropiades tres coses. Lo primer es q lo principi de tals apas no sien
apropiades repausius p la ppinquitat del membre pri-

Capitol. iiii. de apa a durs q co son nuç fichs e duricies.

Postemas no saniosos es de
uenen al cap: e aqlls tals son
diuersos car alguns son q son
fichs e alguns son q son nuç e al
tres son q son duricies e les cu
res de aqsts son diuersos. Si
es fichs es conegit p ço com lo peu delles
prim e la superficies es ample e es anomenat
fic asimilitud dla fig car a ella senbla. ¶ Fe
ta la purgacio dla cosa fleumatica o malè
colica sila edat e consent ales altres cosef sia
feta incissio prop la rell e apres dla incissio
sia caltrizada la rell dell fins en lo os eft
aço sobre la scara sia posada manteg fins
atât q caç e remoguda la scara sia mudifi
cat lo loch e mudicat aqll sia incarnat
cósolidat en la manera dita en lo altreca
pitol. ¶ Si es duricia conixer ho as pç
ço co te la superficia elo peu ab eqüitat e en a
ço differex al fic: e aqsts tals son fets d' ma
teria malencolica o de fiuma grossa en du
rida o del vn e del altre. ¶ Feta la purga
cio sila edat e les altres cosef bi ço sentiran
sia tallat lo loch en forma de triangle tot
lo q es dintre de mal e corruptio: sia tret se
gons sera possible e fet aço sia vnpert lo
loch ab alii zucari e ab tentes apres sia mu
dicat lo loch ab vnguet vert o dels apo
stols e si es menester cósoldar aqll pots me
sciar vn poch de gipciach: fet aço sia encar
nat lo loch: e cósolidat en la manera del
dita en les altres capitols. ¶ Los nuç dls
gianols del cap sien curades segons es dit
en lo primer libre en lo capitol ppf e sia allí
vist. ¶ Nota algues coses generals en los
apas del cap. Lo primer es q totes coses fir
moses et rapides suuertades e phibides ca
ri mater en les altres pacionis del cap.
¶ Segonament dient notar que en cua
cio de la materia calda antecedet es appi
at lo letouari de such de roses elaygua del
nenussar dels pilloles dls mirabolans e d
fium terre: e p enacur materias fredes va
len pilloles de srra piç e pilloles cochies e
aureas. ¶ Ercerament dient notar que
en los apas essents prop la olla dls cap p-

cipal empò denèbi esser aplicato repussi? flachs ati cò es oli rosat e senblants. **L**o segò es q quāt aqlls tals apas venē asaní acio q no sia spada mora en obrir ptal que la sanies no cò raminas lo seruells: e fes les sió en aqll e aso mateix dich del os del car posia esser lessiat segòs es dit en lo capitol de talpa. **L**o tercer es q quant lo apa es gran q la vbertura du esser feta en forma de triagle p q milor sia mudificat lo loch e dei esser feta amanere de una xifra de set p tal q lo loch se puga millor mudificat. **L**o àgle dela quall dei esser en vers la part superior e aço p tal q la sanies milor se pugna mudificare e pugna milor exir e aqsts documents bas en los apas del cap epago bas la differècia entre los apas del cap e dels altres apas de altre loch. e ari acaba lo tractat segò de aqst libre segò.

Tractat. iii. de apas dls vulls. Capitol primer d obtalmia.

Segueix se de apas dela tunica superior del vull. so es dels apas dela conjunctina e dela cornea e primer de obtalmia. **E**dich primer q la obtalmia es ppia passio dels vulls oppi apa car din galien en lo primer de malaltia e accidet q lo fleumon de la conjunctina es ppia passio dela e p si del vull. **L**o segò accident es malaltia segons q din l'orest de galien e ati volen tots q sia apa dela conjunctina. Empò algùs difiniren la obtalmia e dien q es apa calta dela conjunctina car encare q la obtalmia sia causada de humors frets ati com de fleuma e de malencolia empò segòs apparra per causa del monimèt dela sanch e dels spits en los vulls los humors fescallen o ati mateix se podrexen e p çò se fescallen de masiadament. e no son calts de si mateix mes p accident e aço es dit en lo primer libre en lo capitol de exidures. **L**es causes de obtalmia. **L**es causes d obtalmia no son variades de les causes. vniuersals e particulars dels altres apas sino q la reuma denala mes del cap q en los aposte

mas dela altres lochs o mèbres. les causes primitives dela obtalmia son ati com es sum polcs vent sole acuitat de alguna cosa q semet en lull totes aqstes coses poden causar obtalmia alla on trobè lo cors plecronic. si los humors de corré al loch p obnicio de aqstes causes lanos es dita obtalmia vera. empò si aqlls talls decorren als vulls e les humiditats dels vulls se asubti lexen no corrent altres humiditats lanos es dita obtalmia no vera ela cura d aqsta es facil. **H**ota empò q son dues mètres de obtalmies car algua es q no passa los termes dela malicia car en aqlla tansola/ mèt ha roior ab alguna humectatio. altre es grà passant los termes en gràdessa en la quall la roior cobri la pupilla e la conjunctina en temps ela cornea. e mes deles obtalmies algunes so de sanch e altres de colera e altres de fleuma e altres de malèccia. dels senyals de obtalmia. **L**os senyals dela obtalmia feta de sanch son roior e calidicat e inflamacio dell. in flacido e gros sessa deles venes dela conjunctina lagranya en les palpebre e moltes lacrimes gràitat en tot lo cors o en lo vull o en lo cap e considera los altres senyals de sanch. **L**os senyals dela obtalmia de colera son dolor e calor forte roior florid en lo vull multitud de lagrimes ab acuitat e pocca lagranya en los vulls e dintre lo vull sent puctura e mordicacio ati cò si en ell tingues arena e considera tots los altres senyals de colera los senyals dela obtalmia feta de fleuma san molts. ati com es inflacio ab pocca roior e calor e dolor. e exuberàcia de lagrimes sens acuitat grauitat en lo cors e considera los altres senyals de fleuma. **L**os senyals dela obtalmia malencolica so pocca roior e tumor e umiditat e lacalor della es fosca esien considerats los senyals de malencolia. **E**s sapies amicis segos q altres veguades te dit en aqst libre q no sols de considerar la malaltia mes encare los temps de aqlla e lanos sabras aplicar les medicines e aqlls coses q seré necessaries. p la quall cosa deuen notar q la obtalmia te quatre temps so es principi augmentat e declinacio e los temps dela obtalmia son distinguits segòs los accidentes eno segòs n. iii

Liber segon

la digestio dela materia, e així dire q quant los accidéts sò pochs e comécen lauos es lo principi, e quant son augmètats aqüsts accidéts e corrè la grimes dels vulls e del nas lauos es lo augmèt e lauos la mate-
ria es indigesta, quāt es la gran furia de aqüsts accidéts lauos es lo stat, e quāt seca lo flux tot almet e les humiditats sò poqs e espesses e les palpebres se ajusta lauos es la declinacio. **E**sapies amich q la obtalmia algunes de veguades es capital car p ceyex del cap e algunes de veguades es stomachal co es q pceyex del ventrell. **S**i es capital es declarat e conegut pçò com lo cap es feruich ela dolor es en elle siy ha rojor e calor e dolor e pulçatio pp lo fròt e los polços e ab repletio deles venes e ab inflamació es senyal q ve p causa del pan-
nicol extrinsecb co es per causa dla zingia matrix. **E**quāt noy son les coses demà dites co es rojor calor pulçatio e dolor, e ell te continu flux e sternutacio e pruigna lo nas e en lo paladar lauos ve p alguna cosa in trinsecca. si es stomachal ve ab nau-
sea e vomito ab conturbacio del ventrell. Mota be q les dolors dela vulls sò acutes e molestes car diu galien en lo quart del meamir q noy ha nigu accidèt així molest als passients com es aquest e pçò ab gran diligècia deu esser remediada la dolor elà soda q es mal de cap q es ab ella mesclada co es ab les pasions dels vulls. **S**apies empo amich en lo acte pñostich q si los remedis no pñerexen la obtalmia etu as o brat segòs de o baura tardat lo immamet sapies q reuma denalla en lull o q la mate-
ria es retèguda entre les tunicas o ha sca-
bies en les palpebres les quall continuau-
la obtalmia. **D**es auant de saber q les species dla obtalmia tenè p oxissimes e pio d'seguints la an ologia ej materia dela qll son fetes segòs es agut en lo segon libre d' differencijs februi. **E**mes de saber q la obtalmia es malaltia còtagiosa e volète rosament passa de vn vull en altre e tots volen aço primerament sapies segons lo bernat de guordo q la obtalmia no es de negligir car si es mal curada iera males reliques així co es ruptura dela cornea emas-
cules e panys tediosos;

La cura dela obtalmia.

Secura dela obtalmia maior e menor no es variada sino se gòs mese mens e te quatre intencions. la primera es orde nar la vida. la segona intècio es en la materia antecedent. la tercera es en la materia coïncta. la quarta es en corregir los accidéts. la primera intencio es complida da questa manera so es q sié dexats primerament lo menjar e lo beure de coses collieriqs e viteles coses vapo-
ses e legesta viandes de poch e de e leche no drimèt lexe lo vi e la carn en lo principi e aço en materia calda e de fort dolor e sobrio lo mejar prengua algun poch de saliandre o de codony p tal q sien reprimits los fuis e q no puien al cap stigia en loch scur e da uant tingua draps verts negres o blaus squiuie la daredat e splèdor fum polç evet e coytyrano saguen sobre la cara abans es menester q tostemos tingua lo cap alt tingulo vêtre lax diligesca lo do:mir e lo re pos e en nigua màera nos agreuie los vulls tocàt ni mirat. **L**a segòa intècio es copi da segòs la diversitat dela materia car sìla materia es sanguinea sia feta san gnia dela sefalica dla part pñtraria e aço metre la ma-
teria decorre e apres q la materia es ja de-
correguda sia feta delavena del fròt o dels polsos. **S**i la materia es colerica sia feta purgacio ab letouari d' such d' rosset d'item prat ab aygua d' nenuffar. **S**i la materia es fleuatica sia feta purguacio ab pilloles coches o altres dites en lo capitol pcedet. **Z**o axerop p aqüls sia d' nenuffar sìla mate-
ria es calda ab aygua de nenuffar o així ma-
tex val axerop violat. sìla materia es fre-
da conuelo axerop de sticados ab decoctio capital o aygua de majoran. Sien fetes di-
versions auacantes e remediants dolor d' cap ab sagnia e altres medicines appiades a cada vn humor. **E**sien fetes així materias ab cresturis acuts e ab fricatiós e liquadi-
res doloroses fetes en les extremitats e ab ventoses o caltiris posats sobre les spalles e en la fontanella del cap o ab empastras posats de sobre de mill e sal e femta de colò e camamilla e fenol e semblants. **Z**o galie-

Tractat tercer

C

en lo tercer dela tara pètica amostre tallar las venas del fròt e dels poslos e strenyer eliguar aqüles en dos lochs e apres tallar al mig e encarnar la quall cosa jo no faria. Empastre restrectiu deles humiditats d correts al loch es fet de aqsta manera. R. boli armenici farine lentiū gallaruz psidie acacie alo es thuris. an et inco:poienf cù al bumine ouorni e sia aqsta cosa posada so bie lo fròt o en los polsos e aqüestes coses siv en reiterades fins atât q bases rò intèt. El tre d'gerald solo. R. acacie sanguinis dra còi an. 3. i. boli armenici. 3. ii. et fiat puluis: apres sia en corporada ab blanch dous des batuts rat com ni baura menester. E nota q aqüestes dues receptes valé quât la ma teria de valla del cap alles vulls e en mate ria calda. E nota q altres coses còpetexen en lo principi e altres en lo stat altres en lo augmèt, e altres en la declinatio. En lo principi competexen re pessiūs d'omesticis e deue esser sedatius de dolor en lo augmèt competexen re pessiū ab pochs resoluti. en lo stat còpetexen repessiū ab resoluti mes dats igualment. E nota qasi ple del stat pienent lo stat quât als accidèts e per aço mon car frare es remoguda vna contra di cto la quall apar assi en lo principi del capitol dient q en lo stat competexen mollifi catius q resolen lengiràment la materia e mollifiquen aqlla pla quall cosa en la declinacio es la materia milor resolta e lo anç. volallo matex en lo capitòl de sicimon dis gues doques amic, q alli desus e perlat del stat quât ala digestio dia materia e axima te lo amic, e assi perle del stat quât als acci dents en lo quall en cara la materia finex e pgo aqües coses q son repessiūs conue nte en part e còsidera be en aço. En la declinacio conuenen resoluti asoles en quall se volmaera q sia presa la declinatio. En lo principi quât la materia es calda puenen a qlls coses q remouen la acuitat dia materia e la inflamaciò d aqlla tornè atras axi còsò ayguas ros blach do verdolagues picades e posades de sobre endiuia solatrui psilliu q es lo musillage dell lo colliri blach en lo qual entre opí segòs vol Eliabas val quât la dolor es en lull. E nota be qlo opis en grosses la vista eno deu eset apollcat sino

quât la dolor sobre puia primerament so ple de coses simples e finalment vndre ales com postes. Lo contesti dini q lo sucre del platja mesclat ab farina d'ordi e oli rosat sana los apas e mai formant aquells q son fets en los vulls. Sarapio posa q las violes son còferents ales inflacions del vull e parle de les fulles posades asoles o ab farina de ordi posa mes q quât lo sumach es dissolint en ayguas ros es còferet al principi dela obtalmia encare mes posa qles flors dels codonyas conuenen en los empastres q son fets en los apas dls vulls. Es anat a volgut q la carn del malo madur quât ab ell es fet empastre remedia los apas calts dls vulls mes a volgut q quât es fet empastre de carabaça q es de rasura de scorsa de carabaça conferex als apas calts dels vulls. Dia scorides posa q les flors elo fruyt dels codonyas valen e tolen la sanch en la obtalmia. ames dit qles fulles del tapisis barbar au rosi conferexen als apas calts dels vulls en lo principi e q sien curutes ab ayguas mes posa q la semp viua ab farina d'ordi val en lo principi e tolen la ardor e la tumor encare mes dini qles fulles dela endiuia empastrades valent ala ardor e als apas dels vulls en lo principi encare mes dini que lo sucre dels fulles del oleastre phibexen lo tumor dela cornea. Lo quiç posa q lo spodium es con ferent al principi dels apas talents dels vulls e mes posa q lo sucre del memite q es berba freda ab ayguas ros conferex al prin cipi dela obtalmia e posa encare q dia latuga es fet empastre ala obtalmia e aço mas tex posa dela verdolagua e posa q entre en lo alcohol e mes posa que lo massa vstrar d aqlla fa esdevenir panys en los vulls e posa q lo codony curyt es posat en la obtal mia. Lo barthomeu varinguiana posa q la pompa curta val en lo augment e crua val en lo principi e curta o assado val en lo au gmèt animates conferer molt beala obtal mia calda lo musillage del psilli pparat ab ayguas ros apres fomentada. Lo ioban es mesue posa q aqst colliri e val en lo principi R. seruisse adlute. 3. viij. amidi. 3. iiiij. gum arabici dragati an. 3. ii. et fiat collirium cu aqua rossarui vel cu albumine omi e apres ab coto sia empastrat lo joch val axi mater

n. iiiij

Libre Segon

segos vol loguidolo blach del ou ben debatut e apres scumat e mes en lull ab vna ploma ben neta aximatex val la let dela dona mesa del miguro en lull. Car si ela de tenuido en nigu vexell ad qurria acetossitat e no valria tant. Los remedis composts lo geraldus de solo diu axi pre ayguaros e le cta miga. 3. blach dou be debatut e scumat tant co mi aura menester sia tot mesdat aps si en messa vna gota en lull ab vna ploma ben neta. Altre pre semet de codony musilages de psilla draguagati de cascu. ii. 3. vn blach dou fort debatut let d' dona q' cria filia. i. 3. sia mesclat tot pleguat dich de dona q' cria filla p' q' es mes fredala pedra e matistes sia freguada sobre lo loch o sobre fust d' ebao ab blach dou o let d' d' oia esia applicat ab musillages de senigrech fregat e val

Seguer se la cura del angmet o del itat en temps,

En lo augment comue la let dela doha e los musillages dels codony e del senigrech trets ab ayguaros. Sarapio posa q' quan les fulles de scorani q' es la palma cristi so cuixes ab vi e es fer empastre ab elles p' bibex lo de corimet dels bumers als vulls e prohibex los apas e resol los apas calts e fleumatichs e donq's val molt be. Encare mes diu q' en los apas grases que e seuene en los vulls e ales ulceres grases valen les lentes ab scorces de magranes mes encare posa q' quan dies flors o deles sumitats del abrotanu mesclades ab codony o ab pa apres fer empastre cura los apas calts dels vulls e aco val mes en lo stat e vol q' sien presses les flors o sumitats carles altres parts no son utiles. Lo auic. posa q' les lentes picades ab mellilotu e codony e oli rosat si so empastrats als vulls sanen la obtalmia calda e val aco mes en lo augment e si es empestrar ab mellilot e codony e oli rosat val mes en lo stat mes auat posa q' quan ab absinti es fer empastre es coferent ala obtalmia diu mes q' quant es cremada la serradura del ebano sobre la paella e apres esfauada cofera ala obtalmia secca del vull e ala ronya dell. Biascorides posa q' la lenticula ab lo

mellilotu asoles e ab lo codony cuya apres posada sobre les tumois dels vulls es coferet encare posa q' lo abrotanu ab pomes codony ab pa applicades valen ejo dico. que val en lo stat ab codony e en la declinacio ab pa e la causa es manifera est. Lo baribo lomen diu q' aqst remedie conferex quant lo spa no es grata es gran sia ajustar ab les coles desus dites scorces de magranes oroses. Lo ysach posa p' auctoritat d' galie q' si les lentes so mesclades ab mellilot e salidonia e oli rosat fet cataplisme calts dissol los apas dels vulls. Lo guille d' varingana posa q' lo poli picat ab ayguaros applicat val coferen axi mateix segos ell tots als apes calts dels vulls los grases o fulls d' murata cuytes o empastrades ab subtil farina de ordi aqst empastre reprimet e conforta e media la dolore ppiamet quan ab la farina del ordi es mesclada murte cihi bi es mesclada farina de foiment o val encare posa q' evaporacio feta ab sticados cuyt resol la obtalmia la qual cosa es vera e expimeta da e mes posa q' la evaporacio dela sentonica resol la obtalmia e aco diu la auctoritat de auic. e diu q' p' sentonica lo auic. a entes la tercera specia dela q' es lo donsel romana e aximatex lo citri ejo dich q' aqstes coses dites p' lo galie val en la declinacio del stat en lo principi dela declinacio e la causa apar als qui en tenen. Lo cotesti posa q' la murta ab farina de foiment o ab farina dordi e let val. Lo Rasis diu q' aqst collirri blach en lo qual entra sarcocolla val e es aquest R. sarcocollie nutritae cum lacte asine gummi arabici dragati an. 3. ii. croci. E. i. et fiat puluis e sia encorporada ab aygua de plunia. Jo atrob discordia entre los doctores e es sila sarcocolla competet en lo augment. Lo rasis e loguido dien q' competet e p' go dien q' aqll collirri competet en lo augment lo mesme e lo bernat degordo dien que competet en la declinacio. E' todicto que la sarcocolla competet en la declinacio transolament ella de p' si posada e la causa es p' go com ella es calda e secca en lo primer grau e aquelles coses tales no competen en lo augment e en lo stat mes en la declinacio e aco a volgut lo gordo e lo mesme empero si ella es picada ab let o que fos mesclada ab aygua de plu-

nia lauos jo diria que cohue en lo augment segons diu lo rasis e no es maranella car per rabo delalet o dela aygua es feta stipatica e poch resolutiua e aquestes coses competeren en lo augment encare jo diria que conindria en lo stat nutrita car tanta es la exsiccaçio della o mes que la stipticitat e tals competeren en lo stat e mira les coses dites en lo principi del capitol e veuras lo q es ver lo geraldus de solo posa q aco val. R. tuthie bene preparate canfore sibz tiliter puluerizate an. 3. i. aq rossarū e lecte 3. j. vini albi. 3. f. et fiat colliriu e abas q sia posat en lull deu esser debatut e teben sia posada vna gora en lull aqsta medicina recuperare resol emitigua la dolorze aqst remede de jo vsat lo qll amiba molt ben succeyt. Colliri blanch de. Eliabas. R. seruse ablutte. 3. viii. amidi. 3. iii. dimic. 3. ii. gumis arabici libani an. 3. j. opis. 3. j. et fiat colliriu cu aqua feniculi Sieffs de iesus. R. rosarū ruborū recenciu mundatarū acapitib et fustis. 3. iii. viride eris batiture eris an. 3. ii. spicenardi. 3. ii. mirre. 3. iii. gumis arabici cithinie vste et lote an. 3. iii. croci. 3. vi. opis. 3. iii. mid. et cu aqua pluiali fiat sieffs. Si est citri de alexandre. R. amidi. 3. xx. sieffs. memite. 3. viii. sarcocolle dragaganti gumis arabici an. 3. iii. crosi. 3. i. et. f. mire. 3. i. opis. 3. ii. et confianc cu aqua pluiali.

Luracio dela declinacio.

TEn la dedinacio de aquesta malaltia q es de aqsta obtalmia dich q val vna spoga infusa en ayga de decoccio de camanil la e de corona de reyla quall apres dela infusio sia premuda e posada sobre lo vull car resol la materia q es en lull e d aqsta manera vse jo axi matex bany e sometacio pura ab ayga d decoedo d roses e d camamilla e de melilot e de senigrech e val vna spoga posada en aqstas coses la quall apres sia premuda e aco toca lo gallo en lo comet de qll anfori sine dolors oculoruz meri pocio z. Sarapio posa q quant la rell dela betonica es curta ab ayga fins atant q sian consumidas dues parts dela aygua e sian envintats los vulls car remedie lo q es calts

e les fulles della empastrades fan aco matex e aco val quât la materia ja declina mes posa que quant es fet empastre de apit del mestich mesclat ab pa o absucrre remedia los apas calts dels vulls. Lo abrotanu fa aco matex p co com es calts e sech en lo tener grau encare mes din q quant es fet empastre ab maiorana sperger los apas dels vulls e majorment posada ab farina de ordi. E altres antichs dien q noy ha miloore medi en la obtalmia que es lo pulegi sech e poluorizat ab vi o ab ayguade fonol collariat e posat en los vulls. Lo guille de vase ringuana posa p auctoritat dels antichs que la obtalmia se resol ab decoccia de sticados feta enaporacio en los vulls la quall cosa ba trobada p vna certa experientia es ser molt utilissima Colliri de guido. R. tuthie preparate. 3. j. aloes cicotriini. 3. f. canfore. 3. i. aque rosarū. 3. f. succi granatuum qrtuz. 3. i. alcohol d raynaut. R. tuthie preparate. 3. j. anthimonis preparati. 3. f. margaritarum. 3. ii. coralli rubey. 3. f. et. f. cerici crudi de felosella. 3. f. fiat puluis subtilissimus et seruetur q es sia apres guardat en vn varell d aram e sian posat en lull poluora roja d rasis. R. sarcocolle nutritio. 3. iii. sieffs memite. 3. ii. aloes. 3. ii. croci. 3. f. mirre. 3. f. et fiat puluis. Des anant din que se es scalfada vrina de algun fadri abans q ianxe sperma e apres ab coto a manera de empastre sia posada sobre lull quât es malt car mitiga lo apostema.

Lura de obtalmia fresa.

SSe eg deue quella obtalmia fresa la qual cosa ve atart lauos deus fer euacuacio e purgacio ab pilloles enacionts materia fleumatica les qualls son manifestes e dich dela dieta breamet que sia secca e totes manifest p les coses notades desus en aqst capitulo fet aco conuenent aqstes coses en lo painz cipri pre rosso vermelle cocaflades migas. 3. e sien fet vn sach e sia in fuis ab vi blach

Libre segon

actualment cast ebessi premunt sia posat so-
bre los vulls. Lo mesue dñi q lo sieffi de spi-
caval molt llk. sarcocolle. 3. v. spice. 3. ii. rosa
rū croci añ. 3. ii. amidi aloes gum arabici
dragagati. añ. 3. i. opis. 3. f. et fiat sieffi cū aq
plumalí en laungmet e en lo stat sia fet aco
prē fulles de malues deanet de cascui. i. Ad
sia cuyt ab vi apres sia posat sobre lo loch
Lo guille de varinguana dñi q aço resole
madura. R. mirre aloes storacis boli arme
nici farine fenugreci lupinoru añ. 3. m. fari
ne ordey. 3. ii. et incorporef cum oleo camo
mille apres sia posat sobre lo loch dues ve
guades lo dia aqst empastre cura la malal
tia en la declinacio. Altre q copetx. R. mu
sillaginis fenugreci gūi arabici añ. 3. ii. sar
cocolle nutrit in lacte mulieris spice nardi
mirre dinamome aloes castorei subtilissime
puluerizatoru añ. 3. f. mic. et fiat coliriu cū
lactemulieris. Ad oltes coses sō dites en la
cura dela obtalmia calda en la declinacio
della les qualls valen en la declinacio dela
freda e la causa es manifesta. Si apparrā
senyals de maturacio en aqsts apas sia la
nos fomērat lo loch ab aygua de de coccio
de senigrech e de mellilot e siay posada de
la polinora citrina apres sia empastrat lull
ab molleda de pa in fussia ab vi e pre muda
Hota empo q lo metje nūqua deci. pcurar
sanies en los vulls cō la sanies base males
qualitats e en special q acqrex nitrossitat
p causa dela qual coromp e seria temor q
no corompes les tuniqs del vull empo deci
pcurar resolutio insensible e cōsumptio de
la materia. En aqsta passio cōue algunes
de veguades vi en pocca quātitat e vnpoch
mesclar car lo vi. ppriamēt dissol les coses
coagulades e p causa del seu mouimēt ex
pelle deles vēnes molt prest. Lo galic en
lo comēt de aqll anforisme q comença dolores
oculorum meri pocio aut lauacrum rē.
Lo galic en la fide aqll comēt posa q la cale
factio es saludable e apartada de molesta
cio. Car o ella es significatiua de curacio o
ella materia es la q cura e si la materia au-
ra acabat d decorrer cura e dissell lo q romā
e si en care decorre e es aplicada la calefac
cio aqlla materia hora remedia la dolor e
apres molt major torna e pco amostra anos
altres lo cors esser plectroacb es donqz me

nester envestigar cercar si lo cors es ple
desanç e si es ple de sanç sia feta sagnia
e si es ple de altres humors sia donada far
macia empo no es fragil cosa dicernir si es lo
cors ple de diuersos o humors d sanç aso
les e de aço apar la verificatio de aqll an
forisme dolores oculoru rē. empo dñi lo gall
en q ell posana aqlls en lo bany. Es ver
tat esset aqlls purgats p çó cō les reliques d
aqlla materia q sō romases apres dela pur
gacio son resoltes p lo bany e en tal maner
cōue lo bany. La quarta intēcio es re
moure los accidēts q en ella es deuenē. Lo
primer accidēt es dolor. Lo segō es debili
tat dela vista causada p applicacio dles co
ses narcotiqs les qualls tenē de remoure
la dolor ola mala ppleccio causada p aqlls
Lo tercer accidēt es vigilia supfua. Lo
quart es remocio dela sanies apres bla cor
nea car atagnades p causa dela lōgitut de
la obtalmia es engendrada sanies detras
la cornea. Lo quint accidēt es laguanvala
quall ha menester esser curada primeramēt
pose les coses q remouē la dolor en la ma
teria calda çó es en la obtalmia calda. Lo
mesue posa que sia remediada la dolor eb
blach dou debatut ab aygua de papaner
e ab musillages d psilli ab la materia aygas
treta ab suct de pomes. La mādragoia e
les letuges fan aço matex e quāt bi agues
molta necessitat seria cas de posar opis em
pero no son de multiplicar les coses nar
cotiqs en lo principi cartardē lo stat e la de
clinacio e la materiacio e mes p q fan nocti
mēt ala vista segōs es dit. Mes auant lo
mesue a loat lo collirí blach ab opis la for
ma del quall es aqsta. R. seruisse ablute. 3.
viiij. amidi. 3. iiiij. gūi arabici dragagati. 3.
ii. opis. 3. i. et fiat coliriu cū aq rossaru o ab
blach do lo azarani posa q aço vall. R. pa
paueris plātagonis en prea duas croci me
mithe aloes gum arabici acacie añ ptē vnā
corate ci aq possaru apres sia ad ministrat
Altre. R. memithe croci lichi acacie aloes
añ ptes cōles terak cui succo auricule mis
ris e lactemulieris lactatis puellā apres sia
ad ministrat. Lo alexandre diu ati. R. climie
pav lot de inde et extincte in lacte nullies
ris. 3. x. seruisse. 3. viij. storie ferri. 3. iiiij. opis.
3. ii. draguaguati gum arabici añ. 3. iiiij. cō

fiant cū aq̄ pluissali. E es cosa expimēta
daeremou la dolor en la materia calda lo
anic. din del op̄ que es lo such del papauer
negre q̄ remedia la dolor dela obtalmia e
los ap̄as de aq̄lla abler de dona. empero
molts antichs sō stats q̄ no hā guossat ad
ministrar lo dit op̄ en la obtalmia e aço p
causa del nocumēt q̄ fa ala vista e mes po/
so q̄ lo such del coriandri q̄ es lo saliandre
destilar en lull sessa la pulsacio de aq̄ll e ppi
amēt ab let de dona e val molt en la grā do
lor epulsacio. Sarapio posa q̄ fa aço p la
grā força q̄ te de repudir. elo guille de va/
ringuana din q̄ aço es expimētat. E des
auat din lo anic. q̄ lo such deles fulls del
insquā blanch val en la dolor gran elo al/
bert posa q̄ mitiga la dolor dels vulls e de/
les ordles e dela matrix quāt es fet p calor
E lo such dela cicuta go es tret bla corona
e del sement de aq̄lla quant es vert e dissec/
cat al sol e ap̄s posat sobre lull es marauel/
los en la dolor. E com la necessitat es gran
sia fet aço; pren papaner negre o blanch f.
part safra vermelis do'cuyts migia part e
sia posat sobre los vulls. Sarapio posa q̄
quāt lo ronell del ou cuyt es mesclat ab op̄
e ab safra cōferex als ap̄as calts dels vulls
e remon la dolor empo deu esser squat en
les dolors dels vulls e dels orelles car es pro/
nociatius de subet e debilita la vista. Lo bar/
tholomeu din q̄ sia fet aço tan solamēt en
la fort dolor essent apa calt. Saropía po/
sa q̄ quāt es mesclat e dissolut vpoch del
dit op̄ ab blāch doué apres applicat teben
en lull sessa la dolor de aq̄ll. Lo diaescorides
posa q̄ extingue la ardor e refreà la dolor
Plato sext posa q̄ los ous cuyts e posats
sobre lana apres applicats als vulls diem q̄
aprofita ala dolor dels vulls. E axi matez
posa q̄ lo formatje d cabres posat sobre los
vulls leua tota dolor e tota pūctio. Algūs
han dit q̄ al apa calt e dolors del vull e axi
mater deles palpebres val lo oli rossat ab/
let d dona e ab vermel de ou mesclat quāt
es tot plegnat ben debatut e posat en vn
drap e apres applicat sobre lulle remedia
la dolor e pronocar en dormir. les lacrimes
dela mādragora mesclades ab altres med/
cines valen. Biaescorides posa q̄ lo blanch
del ou apaga la ardor e refrena la dolor.

Eliabas din q̄ si lo ronell del ou es mesclat
ab oli rossat e apres es posat sobre los vulls
en forma de empastre remedia la dolor. Lo
bartholomeu posa que lo guix a soles ab
blāch dou es cōferēt ala dolor e propiamēt
en lo principi e sies remoguda la scuma del
blāch del ou p agitacio es remotina de dos/
lor en la materia freda q̄ es en la obtalmia
freda. En la materia freda es casadado
lor. La qual es remoguda de aq̄sta maner/
ra e molts doctos Biaescorides posa q̄ la
alfabegua ab vi beguda mitigua les dos/
lor dels vulls e mes din q̄ los met dell osimē
q̄ es la alfabegua q̄ no sia gari o filat si es
vulst ab vi apres empastrat sobre lull leua
la dolor pulsativa e aço matez fa la herba
dell. empreo tostamps deu esser feta primer
purgacio e mes que la herba a del sisamini
cuya ab vi refrena la dolor. E posa que lo
safra mesclat ab colliris mitigua la dolor e
mes din que la camamilla en cataplasmie
applicada mitiga los vics e dolors dels
vulls encaremes que lo donsel cuyt abdol/
sura e applicat dona grādissim adiutori e
din dela sentonica que es la tercera specia
de donsel segons ell que mesclada ab mell
medica les dolors deles palpebres o dels
vulls la quall malaltia los grechs appellē
yropia. yropia es tumor circa los angles
interiors dels vulls lo quall romā algunes
veguades declinat lo dolor dels vulls e mes
posa que la fretura dela lebra possida de/
sobre los vulls marauellosamēt leua la dos/
lor. Lo anic. poso q̄ la alfabegua o osimi
aygua cayt ab vi. E empastrat sobre los
vulls leua la dolor e mes din que lo apit do
mestich entre en los empastres dels dolors
dels vulls. Epuli posa q̄ la herba dela be/
tonica eles rells cuytes ab aygua fins q̄ sia
cōsumta. la terca part es cōferēt als vulls
e les fulls della picade e possidae sobre
lo frōt maraueloso amēt sanē la dolors dels
vulls e mes posa que si la herba dels satati/
ons secca mesclada ab mel son entatlos
vulls leua la dolor e la laguanya en poch
temps. Lo guillem de varinguana din
q̄ lo donsel ab pances cuyt e fet empastre
val ala fort dolor epulsacio e la evaporac/
cio dell feta ab vi e la decoccio delles vull
axi matez ell asolese empastrat aby val e jo

Libre segon

he experimentat. Sarapio posa q̄ quant es fet empastre ab ruda sobre lull remedia la dolor de aqll. e diaforides posa q̄ sessa la tumor. Lo chiran posa q̄ la frexura d̄ la lebra tallada menut e posada sobre los vulls iena la tumor de aqlls. Lo bartho lomen a dit q̄ sia fresca tant com sera possibile, aximatz lo grec dela guineu o rabosa es bo atora dolor dels vulls e dels orells. Lo contesti posa q̄ les canterides posades mesclades ab vinagre deius la barba valen ala dolor dels vulls car atrahē lo humor emūificant lo cap empero sia pocca quantitat e q̄ sien sens cap e sens ales e stigüe bi vna hora o fins atant q̄ sia feta una vexigua e apres siē ne lenades e siay posada una fulla de coll e sia deixat lo loch fins atant q̄ done materia apres sia cōsolidat. Lo Segō accident es q̄ si p̄ aqlls narcoticis es causat nocturnament so es debilitat delayista o mala pplexio sia remoguda ab decoccio de comamilla e de melilot e de se nigrech segōs posa lo mesme. Lo tercer accident es q̄ si se causa vigilia q̄ sia provocat dormir ab coeses narcoticis, odorant papa uer rosas violes nenufar sandils ab let d̄ iusquiam confegits esien applicats en lo front. moltes altres coeses somniferes son fetes les qualls jo deixo al senyors d̄ fisichs. lo quart accident es q̄ moltes veguades esp longuadala obtalmia en tal manera q̄ es engendrada sanies detras la cornea la qual ha menester cura eremoscio. Lo jo bances posa q̄ lo sieff d̄ ensens val e es fet d̄ aqsta manera. Rseruisse. 3. viiiij. opij sarco/ colle mirte an. 3. i. draga uanti gumi arabis. 3. iiiij. thuris. 3. i. et fiat sieff cū aqua fe ni nel rosarū. Sieff d̄ messue. R. armoni aci croci an et fiat sieff cū aq̄ pluniali aut cū musillagine femigreci esf ab aqstes coeses no es curat ab coeses nafreriis so es resolutines e con sumptines ala quall cosa valen marauelosament les stubes e infusions e colliris dats e administrats en la declinacio e en la obtalmia freda e lo colliri d̄ mirra es molt loat e totes aqlls coesesq̄ so loades en la cura cō dela aygua valē ari cō es opoponach euforbi e coeses semblants elo gualbuni es en aço marauelos. E simo pots aqlla resolre d̄ pſel d̄ iohānes e al cho

ati sia tallat loloch ab vña petita spatuleta sobre la cornea entre la pupilla e lo blanch e sia treta la virulentia. Lo q̄nt accident es laguanya q̄ algunes de vegnades es engēdrada e es curada ari cō los doctos pos san plato seit posa q̄ si lo home se lanales cures del cors fins als pe e q̄ ab les más se toch los vulls no haura laguanya lo auézoar diu ari p̄ er piecia e cōegut q̄ lauar los vulls ab aygnaros cō finales vulls de gñicio del aguanya. Sarapio e los altres antichs posa q̄ la sarcocolla val mes q̄ les altres medicines en expellir la laguanya e es menester q̄ sia nodrida e majorment val mesdada ab sucre blanch e ab amido ea presq̄ sia fet al cobol e te grā pprietat en la obtalmia. Lo bartholomeu vol q̄ ella mitratisa e mesclada ab blanch don en la obtalmia e en la laguanya ab sucre e ab amido la sarcocollis es nutrita de aqsta manera so es q̄ sia posada en let de somera e sia de rada p̄ spay de suich dies p̄ mutat de cada dia la let oaxi matec sia p̄parada ab blach don e sia primer ben picada, mes auat posa sarapio q̄ la goma dela olinera saluatge cōferex ala obscuritat delayista e denejala laguanya dels vulls quāt della es fet alcobol lo bartholomeu posa q̄ aço materfa la gomadela oliuera domestica empodeu esser primer nodrida ablet ari cō la sarcocolla encare mes diu sarapio q̄ lo dragan gatū es p̄feret ales ulceres dels vulls e ala laguanya de aqlls quāt es picada e infusa e dissolda e colliriada abla aygua della matixa o quāt es posada en polmora e posa q̄ la scorça del olibanū es cōferet ala laguanya e mes q̄ quant es distillat del suco del plātage en lull cō ferex ala laguanya e ala dolor dels vulls diaforides posa que quāt es fet colliri deles fies dela guanarra ab melt mesclades vale aco si los buos decorriē o amē decorregut dels vulls e mes posa q̄ lo suco dela metà dissolut en aygua repumerlos primes impetus dela laguanya e encare diu q̄ lo suco dels satarions mesclar ab melt que sia bona e vnrats los vulls toll la dolor e la laguanya sens tarda. Lo chirann posa que la sanch dela coloma calda e mesa en los vulls sana les plagues e les diruptions dels vulls

emes posa q̄ lo fell del sopl calt evn poeb coagular e vntats los vulls ab ell purguia aqlls sobre tots los colliris: emes posa que lo coral remou la sordicia dls vulls. Lo contesti posa q̄ si es fer colliri dí marcasita q̄ resol la grossa la guanya dels vulls. Ediu q̄ la pedra del moli fa aça mater. Lo Roger posa q̄ la aygua dela sublimacio de las fullles dela agrimoni e dela barbena e defonell e de ruda e de roses e de les fullles dí galitòrici e dí capilli veneris e q̄ primer si entruxades dí vi blanch e clar. aqsta aygua darifica la vista e remou la tumor dls pal pebres dí causa freda e dissecia la laguanyn etrenca les macules e estreny les lagrimes e fames fort opacio si en ella es auinstat mirra e aloes. Nota q̄ en aqst capi. sō trobats aqsts termés o nomis q̄o es sieffi colliri e al cobol. Sieffi es poluora de coses encorporades ab alguna liquor en forma dura. colliris poluora subtilissima enco porada ab alguna liquor en forma liquida. Alcohol es poluora subtilissime a soles e no mescla da ab niguna liquor. Ednota q̄ dí sieffi es fer alcohol ep lo p̄trari q̄o es q̄ dí alcohol es fer sieffi e de aquests es fer colliri: tempo sieffi e alcohol nos fan de colliri q̄o es q̄ de colliri nos fa sieffi ni alcohol.

Capitdl. ii. de apas e pustules dela corona.

Agunes de veguades se esdeue apa en la corona ari cō en la cōiunctina los quals apas son curats ni mes ni menys ari cō aqlls ques fan en la cōiunctina q̄o es ari cō la obtalmia. Els dòques primeramēt manat q̄ sia feta sagnia e altres purgacions segōs es dit e en lo capitol de obtalmia es fia ordenada la dieta de aqlla manera. En lo principi de aqsts apas opustules conuenē repussi' do mestichs segōs es dit en lo augmēt conuenē repussi' ab pochs resolutius e en lo stat conuenē resoluti' mesclats igualmēt ab repussi' en la declinacio conuenē resoluti' aso les e sien vistes totes aqsts coses en lo capitol deuant dit. Si aqsts apas o pustules nos poden resolre siē madurats ab ena porcions e colliris e altres coses oportu-

nes. Ednota be q̄ silo apa es sobria la pupilla de ben considerar lo loch dela vbertua del apa q̄o es si romp en lo mig o d̄ sobria car sis obri en lo mig o de sobre sens dubta pdra la vista: e sis romp en vers les parts inferiores es possibla q̄ veja la qual cosa jo he tota souint vista: eno esp̄ causa d̄ altra cosa sino p̄ rabo del cicatrix engendrada en lo mig dela pupilla e lauors no veuro: e si es engēdrada la cicatrix en la part inferior q̄ no cobre tota la pupilla lauors veura algurant. Ednota q̄ seria cosa utl q̄ apos dela generacio delas sanies ab una punta de lançera obris la part inferior p̄ tal q̄ la sanies pogues exir e lauors no sia temor d̄ pdre lavista p̄ totalmēt car ja bi romādria alguna part dia pupilla sana la q̄l es causa de alguna visio: en quina manera deguen esser cōsolidars aqsts vlceres ja es dit en lo propri loch e capitol. Ednota ari alguns documēts posats p̄ Einic. e p̄ Jobānes en les passiōs dls vulls. Lo primer es q̄ quāt ab les passiōs dels vulls es cōplicat soda q̄ es dolor de cap o flux lauors aqlls tals son primer d̄ remediar abās q̄siē curat lull ea q̄o es dit dīus. Lo segō documēt es de Balien e es q̄ no sia feta nigena operacio en los vulls fins atāt q̄ lo cors elo cap sia purguat e ari mater asso ea dit desus. Lo tercer es d̄ Jobānes e de Albucaſſis q̄ tota o pacio p̄ticular en los vulls sia feta delicadament e sens dolor tant cō sia possibile e aq̄o p̄ tal q̄ sia evitada dolor q̄ es causa de flux e d̄ corrimēt de humors. Lo q̄rt es d̄ albucaſſis q̄o es q̄ sien fetes les opaciōs en loch clar e no ventos e q̄ lo cap stiguia ferm en la hora dla opacio e apos stiguia en loch fosch e scur. Io sinq̄ es d̄ azarami q̄ en lo apli car millor es multiplicar les veguades que no la quātitat. Lo sise es q̄ les medicines sien molt ben depurades e purificades e vltimadamēt piccadese e passades. Lo sete es q̄abās dela opacio dels medicamēts sia la uat lo loch ab aygua calda. Lo vnyte es q̄ nigu no faça opacio en los vulls fino q̄ sia subtil a ingenios e q̄ veja molt be e q̄ baix les mans ben fermis e q̄ algunos veguades baix vist obrir e totes aqsts coses baix lo q̄ fa lo opacio en son enteniment; e ari assi acaba lo tractat tercer.

**Començal lo tractat quart de
apas deles supcilies e deles
palpebres
Capitol primer de nuu.**

Siles supcilies dels vuls se es
diuené apa la vn dls quals es
nodositat. e laltre es ordeol.
¶ Los lenyals dí nuu so prou
manifestes pla vista ion engé
drats o d materia fleumatica
o malécolica dura grossa e enuiscada enles
palpebres. ¶ En aqsta cura tenim tres in
tencions. La primera es purgar lo cors. La
segona es resolre. La tercera es tallar lo
loch. La primera intencio es complida ab
purgacio feta ab pilloles cochies o d jera
o ab turbit pparat. La segona intencio es
complida de aqsta manera. so es si vols re
solre aquell primerament tu lo amoliras
ab fomentacions fetes ab ayg calda aps
empastraras ab diaclon gomat. la recep
ta del qual es aguda desus en lo capitol de
strofules. Lo Jobanes posa q sia feta
resolucio ab opponach e sarapinu e ab
armoniach dissolut ab vin agie. ¶ E si p a
ço vols altres receptes recorras al pri
mer libre en lo capitol de nuus e en lo capi
tol de strofules. ¶ Use aquest tal de bona
dieta e begua lo vi amarat o ayguat e més
ge carns de pols e de polles cuyta en olla
e menie oçels petits e carn d crastrat e d ca
bit e de pdius fins atant que pora tornar
ala sua consuetut. ¶ E si pot no sere solre
sia vist en quina part declina mes qo es de
dintre o de fora si defora sia tallat de an
gle en angle o d lacrimar en la crimar tât
com sera necessari per tal que squala ma
teria. ¶ E aquesta incissio es bona segons
les ruges e lunyat dels pels tant compo
ras car aquella partes de mala consolida
cio: e apres de esser tallat sia ercorxat e tret
entegrament si es possible e si es menester
sia cosit e desobra sia posat blanch dou lo
modo del cosires agur desus en lo capitol
propri. sia hauria romasa alguna cosa sia re
remoguda en la manera dita en lo propi
capitol apres sia mudicat ab vnguet dls

apostols o ab poluora de affrodillis ere,
mogut aso mudicat sia consolidat segos
la necessitat. ¶ Empero deueu notar que
aquests nuus algunes de veguades son
de mellins e algunes veguads son de ma
teria fleumatica mesclada ab molta sanch
o colera la qual cosa denota la color de a
quell so es que en tal cas son molt roigs e
en tal cas tu proceyras ab maturati e val
en special los vnguet mollificatius apres
mudicaras q no romangua niguna part
dla pellicula e consolidaras empo aqll tal
sia pmer ubert e treta la materia e en aqst
apa jo etegut aqst modo e ami a bē sucsor

Capitol segon de ordeolo.

Ordeolum es apa petit seblot
al gra del ordi lo qual nez en
la palpebra e per q aqst apa
no es d nigung pil ni de nigung
importancia p aqsta causa no
pose solutiis ni bordene die
ta. ¶ Lo auic. posa que la serapinu disso
lit ab vin agresana lo ordeolu algua let
ra re dissolut ab ayg: aximater dñi q lafa
rina dí ordi ab galbanu o ab lanat e lopa
escalfat e tornat moltes veguades sobira
quell. ¶ Ena lo ordeolu aximater lo empas
tre fer de fulles de affrodillis curys ab vi
e ppiamet ab feces de vi e asso mater fa
rell de aqll. Lo guille posa q lo formet ma
stegat p algu q sia desu en los cosos durs o
rustichs o pa mastegat en los cosos molts co
sumex e resol prestament lo ordeolu en los
vulls. Biascordias posa q las flors delari
tis saluarge q es la lanb: usqra cremada en
vn test sana los panaris deles vulls. ¶ E
mes posa q lo lanat del formet ab sal aju
da als ordeolos e la farina del formet cuya
ta ab vi fa asso mater coferex axi mater al
ordeolom qdyllo qdyllo ab sal e aygua
mesdat e posat desobre. Biascordias dñi q
sia mesdat ab ayg de mar. Lo albert posa
q los bonvices picars so posats en oli e fre
guats e valen en lo loch ont es lo ordeol.
Empastre del guille de scilicet. pre cera no
na mig. 3. seuer. ii. 3. olirosat tât co nibau
ra menester p encorporar aqst empastre lo
resol el diminuir e cura aqll ab facilitatea
xi acaba lo tractat qrt del segon libre.

**Lomenissa lo tractat sinque de
apostemas deles orellles.**

Cap. i. S' apas calts deles orellles e dela do-
lor de aquells.

Os apas deles orellles alguns son calts, altres son frets. E primerament lo parlar nostre sera deles caldes. Be aquells apas alguns son fets en lo p/ funda, e algunos altres en la superficia, e al guns son fets en la rell dela orella, e han sen yals e causes així com los otros apas, en aquests apas segons q/ din lo galie segueix febre. E algunos altres així com es lo anic, dien q/ los dolors forts deles orellles son pi loses ales quals sounint se segueix febia e ailenacio e sincopis e mort. E mes perilllosos són de dolor los adolescentes que los anticar los jouens en set dies pareren en aquest cas e envides poden còportar la supuracio so es la maturacio, emplo los vells passen mes auant e los apas de aquells venen a supuracio, e tot aço, pue dela diversitat dela sensibilitat, e aço es ver en los apostemas q/ són en la rell dela orella e en los niris de aquella. Los senyals de aquells apas son aquests, so es dolor fort e acut ab algua punta e grauitat e en lo principi febie segueix en aquells, e lo loch es trobat calt al tocament, e es vist roig o citri. En aq/ sta cura tens quatre intencions. La primera es en la vida. La segona es en la materia antecedent. La tercera es en la materia còlumcta. La quarta es en los accidents, los quals algunos veguades puan en lo or de dela curacio. La primera intencio e la segona son complides ni mes ni mens, així com en la obtalmia calda, e p/ ciò sia alli vist. La tercera intencio es complida ab mes dices domestiqs fredes. En lo principi de aquests apas lo Galien en lo tercer del meamur mana q/ en lo principi d'ls sia posat oli rosat bolit ab vinagre fins a tant q/ sia consumit lo vinagre. Lo aliabas atorg en lo principi los colliris blancks ab let. Lo anic, e lo aliabas han loat la let dela dona una vegada aps daltra fins al tercer dia. Eximatz posa q/ si la magrana dolça

escrivta ab vi e aps q/ sia picat e fet empastre. Altres o appliqué ab vi de magrana dolces e ab farina dordi e dien que apfita, e es experimentat segos din lo guile de varin gna. Sarapio posa p/ auctoritat de galien q/ quāt lo blanch del ou es destillat en la orella refreda los apas e remedia la dolor. Sylach e sarapio dic q/ si del sucre dela scorça deles carabaçes calt es distillat en las orellles maravellosament val e repugna al apostema. Lo bartholomeu din del blach del ou q/ es pferet a tots los apas dels niris. La cura del augment lo anic, apres del principi atorg las mussilages del semer del li e del senigrech o dela alstra e aygnas volubilis dela qual din q/ es conferent en so temps. Lo mesue din q/ sia destillat en la orella mussilage del semer dels codonyas o de senigrech o deli o de maluins. La cura del stat, en lo stat còsentē vaporacions de mitres virtuts així cò es decoccio de roses e d' camamilla e mellilot administrada ab un enbut e ab unccions fetes ab oli de clinant algun tant a caliditat així cò es oli de amelles. Lo galien loa lo basilicò disolut en oli rosat, e si en lo loch haurà encare caliditat amostre que sia fet ab oli nardi. Lo Eunic din q/ quant la caliditat es remissa sia destillat una vegada apres de altre ab un squicrador ab coto enbolicat grec o guineu tebea o de aneda o manteg o moll de cura de vadel del q/ l din lo mesue q/ es experimentat. E si lo apa se puertet en sanies p/ lo mesue es loat aço. p/ r/ farina de faunes farina dordi camamilla corona de rey vios les maluins sia tot cuyt en ayg e oli de camamilla aps sic fet empastre. Ité segos el mater aço madura e resol, p/ r/ farina de faunes e fes ne empastre ab cols e ab oli de lirte sia posat de sobre. E en lo diaqlo menoz ab oli de alqna, e simo sen troba ab oli de anet o de camamilla sia fet empastre, mes auant lo mesue p/ auctoritat de aboali posa aqusta medicina. R. adipis galline butiri vacciniloric cere citrine adipis caprine mel lis olei de lilio vsopi humide an ptes eglez zfiat cerotu e sia posat calt en la orella e sic vntat lo circuit, e es experimentat, madura e remedial lo dolor. Lo guilem de salis fet din així, Dren maluins ben mundata

Libre Segon

e cnyts e betallats e pastau. i. h. de farina
de senigrech e de semet de li flors de cama/
milla de cascui. iiij. z. mantegua. iiij. z. ronels
de ous sinch en nōbre. esia tot pleguat be
encorporat e mesclar. e aps sia posat sobre
lo loch. aquest empastre madura e resol e
remou la dolor. ¶ E nota que algunes de
aqüestes coses conuenē al apa essent fora dela
orella. e algunes puenē quāt lo apa es din/
tre la orella. e pgo sia considerat. ¶ La quar
ta intencio q es remoure la dolor es coplit
de aqsta manera. ¶ E primerament lo Ha
lienloa los trosichs fets de opij e de castor
ab vi cuyt e dissoluts ab aquell matex vi
teben e suauament ab lana molla sia posat
enla orella. ¶ E diu mes q lo oli rosat o de
amelles enlo qual hajen bolit vermens de
terra oportions q son trobats deus les
pedres e sien bolits ab scorches demagrāces
apres dla dita bollidura tebea sia mesa en
la orella e conferex si son picats los cuchs
e apres posats sobre la orella. Lo oli dese/
ment dela carabaça e lo oli de nenussar e d
papauer tebeus messos dintre la orella so
conferents segons q diu lo Anic. ¶ En aq
sta dolor lo anic. Ioalo oli rosat elo oli vio
lat. empo lo oliviolat diu q es mes sedatiu
q no lo rosat. e aço per causa dela mollesa
q es en ell. ¶ E jo dich que la let dela dona
ab aygua d solatrū remou la dolor. e la ay
gua de solatrū ab oli rosat si es p mala cō/
pletio calda. ¶ E diu mes lo Anic. q la la/
ctuca del assé es cosa q es molt cōferēt ala
dolor deles orellas. E mes posa q quant es
necessari algun narcotic lo mes benigne
es lo effimennite ab algun poch de opij me
sclat e ab let de dona e apres applicat. ¶ E
diu lo Anic. q quant la dolor elo polç es
fort e tēs temor de spasme e lauors noy ha
excusacio de medicines mollificatives e en
aço noy ha niguna medicina tal cō la mā/
teguia vella de vaca que sia calda e posada
E mes diu que si lo blanch del ou asoles es
posat enla orella te ppiat marauellosa
en lauar la dolor dela orella. E mes posa
que los vermens de terra bullits en oli ro
rosat e apres destillals enla orella valen.
E axi matex diu que sien cuyts caraguols
dits limachs ab oli d amelles apres destil
lat enla orella es conferent. E mes posa q

quant es curta ab oli rosat la aranyabla
ca de grossa tela e apres destillat enla orella
la remedie la dolor. ¶ Lo Guenzoar diu q
loli dels ronels dels o' val ala dolor e ppa
ra la materia per exir. ¶ Biascorides posa
q lo such dela paritaria so es la herba vēt
ab oli rosat mes dintre la orella remou la
dolor. ¶ lo Galien diu acomatex. E mes
posa q lo jusquiā blanch mitigua la dolor
deles orellas. ¶ Sarapio posa q quant es
fet sternutatoris diles fulles del blet so es dí
such dell ab mell mundiffica lo ceruell e cō
ferex ala dolor deles orellas. ¶ E jo he acu
stumat de mundifficar lo cap ab such de si
damē que son los pans porcins e ab ayga
de majorana o de ruda e aço val molt.
¶ E mes diu q lo such de plātaje destillat
enla orella es cōferent ala dolor. E mes po
sa que la tela blanca dela aranya q sia be
dura bolida en oli e destillat enla orella se
sia la dolor. E encare mes posa q quant lo
opies mesclar ab oli rosat e saffra e mirra e
apres es mes dintre la orella conferex ala
dolor de aquella. ¶ Lo bartholomen posa
q lo que ha dit immediadament Sarapio
no deu esser fet si no quāt bi ha fort dolor
so es asaber quāt tenim temor del decay/
ment e debilitatē dela virtut. e te loch en
la dolor de materia calda. E mes diu que
lo such de jusquiā blanch so es del fement
de aquell sech es conferent ales dolors de
les orellas. ¶ Lo mesme diu q si nos pot dis/
secar que ab vn poch de canfora o d opis sia
posat. ¶ Lo Epulī posa q lo such dela her
ba de jusquiā posat ab oli rosat tol mara/
uelosamēt la dolor e mata los vermens simi
ha. E diu que la mandragora ab farina de
ordi posada sessa la dolor dela orella. e paa
la axi dela rell. ¶ Lo Chiranus elo albert
dient q stres cuyts ab oli rosat la aranya q
tix per les parets sessa la dolor. ¶ Fidells
posa q silos scarnats q se deliten enla fem
ta dels bo' o dels regins son picats ab oli
rosat e apres son scalfats ab scorches dema/
grana e de aqll oli es destillat enla orella e
lo restant es empastrat de fora leua la do/
lor. ¶ Lo Guile de salicet diu q aço val pō
oli de camamilla opis scorches de mandrago/
ra jusquiā papauer blanch semēt de apit.
d cascui. iiij. e sia picat e encorporat ablo dit

oliço es de camamilla. E jo dich q lo such deles fullles del salzer bulit en oli ab scorça demagrañ, e destillat en lull es cōferēt. E aximater val lo such del solatrū e dī plan-
tase e dela endimia e molts altres segōs la necessitat dela materia en tal manera pre-
parats. E aximater la sternucio fera ablo
such della val ala emigrāna e ala dolor de
les orelles. **L**o **A**linic posa q la funis pau-
peru q es specia de volubilis lo such de a;
quella destillat en la orella ab coto e pro-
piament ab oli rosat quāt lo apa es calt:e
encare cōferer ala sodo antiqua que es lo
mal de cap. E mes diu que les amelles sō
bones ala dolor deles orelles: e propiamēt
oli deles. E acomater diu **B**iascorides.
E aximater diu lo **A**linic. q la sinamomum
es dela summa deles medicines q remedien
la dolor dela orella: e es posat enles medi-
cines della. E segons los antichs lo oli de
cynamomes enla orella tol la dolor, e mes
diu que la gallia es dissoluta en oli d'beu
o d'berna e es destillat en orella dolorosa
E posa q lo oli de beu ab grex d'aneda es
coferent. **H**iu mes q lo oli d'anet elo such
cōferex ala dolor dela orella. **M**es auant
diu q lo oli de liri d'oit es conferēt. E diu
mes q lo oli dels scorpins val ala dolor de-
las orelles. La vrina dela cabra a soles de
fullada enles orelles es pferent ala dolor
Hiu mes q si ab la vrina dela cabra o del
toro es dissoluta mirra e que sia subtilmēt
mes enla orella cōferex ala dolor. E xima-
ter diu q si la despula dela serp es cuuta ab
vi e d'aquelvi calt es destillat en la orella
pferet ala dolor de aqlla. E nota q en aq
stadolor no cōuenē coses narcotiques car
fariē nocument p causa dela lur frigiditat
si donques no tenié temor de sincopis o d'
mort. **A**puli posa q la berba negra dela
cura lo such es mōdifficatiu e ab vi destil-
lat medica les dolors d'les orelles. **L**o co-
testi posa q lo such d'les fullles del pseguer
mata los vermes e tol la dolor, e encare a-
dir q lo such d'la mēta mesclat ab mel e mes
dintre les orelles leua la dolor d'la materia
sleumatica e d'vētositat. E mes diu q lab-
dau ab oli rosat mesclat e destillat en les
orelles totalmēt leua la dolor, e mes posa
q lo grex d'li pulmo dela lebre ab oli rosat e

de yreos leua la dolor, e aximater diu q lo
grex d'ls peixos leua la dolor p causa freda
feta, e mes q lo fel d'la vacca mesclat ab oli
rosat e posat éla orella leua la dolor d'cau-
sa freda. E mes posa q la vrina d'bulbul q
es buifol mesclat ab loli rosat e mirra d'stil-
lat enla orella remedia la dolor d'la causa
freda. **L**o **B**artholomeu posa q lo such
d'la mēta domestica tol la dolor e pot esser
mesclat ab arrop d'vi, e mes q quāt la rell
del peicedanu es bolida en oli rosat e aps
es destillat enla orella aq'l oli cessa la dolor
antiq d'les orelles. Encare mes posa q qnt
lo oli deles olinies d'lorer e d'ben es posat
en elles val. e mes q lo grex dela fractura d'
la guineu tol la dolor de qual se vol causa
sia. e diu q deuen vissar d'seu salat quāt hi ba
molta humiditat, e mes q la despula dela
serp q sia mascle es bolida ab vi pōtich tol
la dolor. **S**arapio posa q qnt lo such dela
mēta es mesclat ab ayg e ab mel conferex
ala dolor d'les orelles. **H**iu mes q lo labda
nū destillat ab vi q es dit jdromel o ab oli
rosat val. E mes posa q quāt la spuma d'
nitrñ es destillada en aygo ab vi: e apres
mes enla orella remedia la dolor d' aqlla: e
la vētositat q es en aqlla e lo siular e cōfe-
rex, ales humiditats corêts en qllas. **B**ia
scorides posa q lo such d'les fullles d' cogō-
bre amargat tol la dolor, e mes posa q oli
bolit en vna rell d'affrodillis cocauada te
beu enla orella mes es remedí singular. E
lo oli deles olinies de lor tol la dolor deles
orelles e pfora la hoyda e pferet al tronar
deles orelles. E mes diu q si grex de occa es
mesclada ab lana bruta cremada: e apres
abyna tēta es aplicat tol la dolor d'les orel-
les causada d'materia d' difficult resolucio. e
mes q lo grex d'la gallina mesclat ab ceba
e epastrat enles orelles leua la dolor d'cau-
sa freda. **L**o **R**assis diu q lo oli d'anete lo
such d'li anet es pferet ala dolor deles orel-
les fer de materia malecolica. E mes q lo
grex d'la guineu es pferet enla dolor, e diu
q si es salat es mes pferet. **L**o **A**liabas po-
sa q lo oli d'ls rells d'raua domestich apf-
ta ala dolor d'les orelles q es fer p fredor e
p vētositat. Ediu mes q si la vrina bubuliz-
na es messa en les orelles es pferet. **P**lato
sext posa q lo oli enlo qual son bolits los

Libre Segon

articles dela guineu çoes les sutures dela
guineu e apres aqll oli infus enles oreilles
maranels samet leua e remedia la dolor. E
mes posa q lo fel d' toro posat enles oreilles
tolla dolor. mes quat diu q lo fel d' porc
saluatre e scalfat en vna clouela de magra
na e caps destillat enles oreilles a pfita ala
dolor de aqllles eleua la pruig. Lo galic
posa p auctoritat d' apollo q les vices de
la terra cuytes en oli mitigué la dolor d' les
oreilles. Algun mané q sia mesclat ab grec
d' occa vices d' la terra segos lo galic son
los lobuchs o cuchs d' la terra. Lo Guille
de varing. diu q lo such d' affrodilis mes
clat ab encens mirra vi e mel e posat enles
oreilles val ala dolor, e aquestes coses valen
quat la dolor es d' materia acuta e es enla
substancia d' los cartilages e enla substancia
dels nrius es cessa e maiornet enlo princi
pi del d' corrimet d' aqll. E nota q aque
stes coses q son dites remouen la dolor cau
sada p mala pplexio calda essint enlo loch
e altres p causa dela concilacio; e altres
per la ventositat.

Capitol segon de apostemas

Frets deles oreilles.
Encare se es duené apas frets
enles oreilles: los senyals d' los
qlls son manifest p los sen
yals posats enlo capitol in
mediadamet legit, car aqlls
senyals son ptraris enaques: e los doctors
no fan mencio d' aqll apa determinadament
empo jone fare mecio determinadament.
En aqsta cura tenim qtre intencions. La pri
mera es enla vida. La segona enla materia
antedet. La tercera enla piucta. La qrtia
es en remocio dels accidens. La primera in
tencion es coplida de aqsta manera: çoes q
guart de coses huides aricò sò broi naps
e latugues spinachs e bledes. Guart se de
per ed ocelos q habite en ayg. e arri d' molts
altres. viss carn de pols e de cabrit e de ves
del castrats. E si es sens febre sia adminis
trables sues viades ab species. La se
gona intencion es coplida de aqsta manera:
viss pilloles cochies o de jera o de algú al
tre solutiu segos q atiu sera vist. Lo axerop
p aqll sia de sticados ab ayg de moriana
o ab decoccio de capilli, yeneris. La tercera

ra intencion es coplida ab coses locals, e pri
meramet val la magna dolça cuya ab vi
e apres sia tot picat plegat e sian fet empa
stre. Biascorides posa q de solatrui e de pa
es fet empastre e es posat sobre loloch. Sa
rapio posa q lo such d' origanu fresch mes
clat ab let remedia la dolor e val enlo prin
cipi. Assi empo pose vn canon o regle gene
ral al capitol pcedet e en aqst. lo qual es d'
intencion d' Anic. e es aqst çoes q aqllles co
ses q sò posades en la orella no sien massa
caldes ni massa fredes ptal q lo instrumet
dela boyda q es instrumet dela sciencia no
sia destruit car p aqll es acqrifa la doctrina
q es la sciencia. Enlo augment val lo
oli de spich si es destillat enla orella. E plo
senblat algunes coses deles q sò dites ab al
guna stipticitat valen e algunes coses que sò
dites q valen enlo principi e enlo augment:
assi vale e vejes aqllles receptes p tu mater
p tens la verificacio d' aqllles. e lo oli d' o
sel val. Enlo stat val lo oli d' amelles amar
gues evalen los olis calts e sechs empo que
no sien excessiuamet calts. Lo mesme diu q
sia distillat enla orella grec de gallina o d'
occa o de aneda o mol de cuixa de vedella
q jo hoe experimentat souint. Lo Anic. po
sa q lo such del raym dela dragotea dome
stica pferex ala dolor deles oreilles e qnt lo
such dela es mesclat ab oli e apres distillat
enla orella es pferent. e assi pla del such del
fruyt della q es enla extremitat d' aquella
E mes posa q quat lo olibanu es destillat
ab vi enla orella es pferent. E encare diu q
galbanu dissolut ab oli de liri e mes enla o
rella remedia la dolor freda e resolsens ni
gu impediment. Lo such d' prassi distillat
dintre la orella val e mudifica les oreilles e
obi los meats d' la oyda. Lo Sarapio po
sa q lo such del prassi es administrat quac
son necessaries medicines q mudifiquen los
instrumentos dela oyda e les ptes q venen ab
los nrius e los dos panticols del ceruel p
donar copliment ala oyda. Biascorides po
sa q lo such sia mesclat ab oli rosat. Lo bar
tholomeu posa q lo dit such pot esser mes
clat ab oli de sanch o de yreos o ab oli ro
sat o ab oli de amelles amargues. Sarapio
posa q lo such del platase val en aqoe
lo oli de qlo such del sement de aqll segos
lo Anic. al. Lo bartholomeu posa que lo

olidela de ecoccio dela dragotea en vna ce-
ba pcanada coes q ab vn guanjuet sia af-
fodida: e aps de esser cuyt sia destillat de a
qülli en la orella leua la dolor feta p cau-
sa freda. E si se es deue q aqst apa sia fora
dela orella coes enla rell d'aqlia venuras si
es fleumatico no, e feta la purgacio to-
steys primer lauos sié posats maturati.
E lo maturati enla materia fleumatica
es aquest. Doren alls cuyts des? les brases
ceba cuyt e ben mundats de cascu mig. It,
rouels do?. v. en nōbre grec de porch. iiij. 3
maluins. i. 3. sia tot mesclat e be picat aps
posat sobre lo loch e tot aço sia entes siva
envia de exidura. E los altres maturati
dits enlo capitol ppí cōuenē empo si tenia
via de resolucio lauos faras aqllies coes
qson dites e faras d' qlla materia manera
qes dit enlo primer libre enlo capitol d' bu-
bone. E no sias aguosal posar repussim
p causa dela affinitat q te ablo cernel. e si
la materia es calda p totes coes faras se-
gons es dit enlo capitol de bubone e noy
baura en tu error e p causa d' breuitat lexe
la recapitulacio. Ifeta la maturacio sia
vert e segóament sia stret lo flux de sachs
ab blach do?. e terceramēt sié digeris los
labis. quartamēt sia mudificat, qntamēt
sia encarnat, e vltimadament sia sigillat.
La quarta intencio es cōplida de aqsta
manera, p q algunes vegdes es causat do-
lor lo qual puarica la cura d' apa es mene-
ster remoure aql. Lo albert diuen aço q
quāt lo suich dela scida q es la bleda es de-
stillat enla orella q sia teben val ala dolor
de materia feda. E mes posa q lo absinci
ab arob de vi cuyt posat enla orella es cō-
ferent. Encare mes diu q oli bolit en vna
rell d'affrodillis pcanada, e aps q sia mes-
teben enla orella tol marauellosament la
dolor dela orella laquall cosa es experime-
tada, e jo ha he experimentada. E mes po-
sa que la cendra communia ligada en vn
drap e calt applicat ala orella leua la do-
lor d'aqlia. E jo dich q la rell d' qual se vol
lapassa o lo semer d' aql ab oli rosat sia bo-
lit en vn vas doble ajustat bi vnpoch d' vi
apa sia destillat enla orella o sia feta suu-
migacio e leua la dolor d' causa feda. Mo-
ta empo q algunes d' aqstes medicines que

mistiguē la dolor valē enlo augmēt: e algu-
nes enlo stat: e pco sia ptu vist e quāt sera
necessari aplicar sié aplicades. E aqstis ca-
pitols alternadamēt sié vist, car souint la
vn ajuda al altre. Si la materia es vētosa
sercaras car moltes coes aq dites en aqst
capitole enlo altre valē: e pco sien legides
et trobaras lo vnguet d' mesme lo qual val
en aço e es aqst. R. ellebori albi castori co-
sti. an. 3. i. rute nitri pipis nigri e lōgi. an. 3
f. e ptes duas euforbi. 3. i. 2 tercias deinde
accipiet succi porror oley nardini oley cas-
mamille olei amigdalax oley aneti. an. 3.
i. coquans ad cōsūpcioez succor. aps quāt
sera menester vissaras del. E lo effronicū q
es lo nitrū remou aqsta dolor: q es feta p
materia vētosa, e obrí el qual se vol ellebo-
rys e qual se vol aristologia, ruda centau-
rea e la rell del cogōbre saluatse la bronia
q es la rell, jarus cost' cinnamonū cubebe
totes aqstes coes remouē la vētositat de
la qual cosa apar q los apas que son fets
detrás la orella son curats aq com lo bu-
bo per laqual cosa sia allivist.

Capitol. iiij. de apostemas durs deles oreilles.

Etras les oreilles es deuenē apas
durs los quals an menester esser
curats e remoguts. E en aqsta ci-
ra tenim dues intencōs. La primera es en
la vida e enla purgacio. La segōa es en re-
solucio o remocio d' aqlls. La dieta sia tal
guart se de coes fredes e humides pco co-
aqstes apas no son fets sino d' materia ma-
lencolica o fleumatica grossa. Los senyals
del so manifestis coes p la vista e plo tac?
son coneguts. Sié d' oques purgats aqstis
tals ab turbit pparat o ab la pfeccio d' ha-
met o ab jera rufina segōs q atu sera vist.
La segōa intencio es cōplida ab resoluti?
e pco han dit algunes antids q los apas
frets q son detras les oreilles resol lo suich
deles scorches del abre del pomer ab nitrus
que es sal gemma e māteguia ben mesclats e
picats aplicats desus lo loch. Lo semer d'
li ab la ner los apas q so d' tras les oreilles
e aço fa ab ayg de cendra. Aliabas posa q
les figues seques cuytes ab ruda remouē
lo tumor: q es detras les oreilles, e mes diu

Libre Segon

q̄ lo fement d̄l dancí mesclat ab rasina e ce
ra madura los ap̄as durs e los ap̄as deles
orelles coes sots les rells d̄ aq̄lls. **M** es a
uāt diu T̄edrich q̄ q̄nt sō picats los cara/
gols abla closca e ab tot remolexē los apo/
stemas durs e grossos q̄ sō fets enla rell d̄
la orella e les duricies d̄les mamelles e d̄ls
testicols e aximarex resolē los ap̄as q̄ son
fets p̄ algū cas o offècio q̄nt sō posats d̄so
bre Sarapio din q̄ q̄nt es fet empastre ab
figues seqs cuytes e picades ab yreos en
tru madura los ap̄as q̄ sō fets en la rell de
la orella. Encare diu q̄ la farina d̄les fanes
mesclada ab farina d̄ senigrech e mel resol
los clā? e los ap̄as q̄ son fets enla rell dela
orella. Lo ysach e lo Sarapio posē q̄ la fa
rina d̄ls ciurrons blāchs te appietat als a/
postemas q̄ sō detras la orella e resol aq̄lls
Hiascorides diu q̄ lo orob̄ resol los ap̄as
durs e los testicols endurits. Lo bartholo
meu posa p̄ aço aq̄st empastre. Pre yreos
nitru calç tāt de vn cō daltre. i. pts medul/
la d̄ figues cuytes en ayḡ dues pts sia mes/
clat diligētmet ab gret d̄ porc e siē fet em/
pastre. p̄ acomater. R. radic̄ yris silvestris
e p̄p̄ie supiorē e cū farina lolis e ydromelle
fiat empastre e sia posat sobre lo loch. mes
diu que la farina d̄ls ciurrons ab mel resol
los ap̄as durs detras les orelles. **E** jo dich
q̄ los caragols picats ab senor mirra e olis
banū bē mesclats fins arāt q̄vīngue en for
ma de empastre axi cō a mel es maruelos
e val molt. e si sō glandules e q̄ sien mescla
des ab sanch laios vindra en exidura siē
bi donqs laios posats maturati? ap̄s siē
vberts e bē mūdificats q̄ noy romangua
la pellicula enlo modo q̄ es sabut e decla/
rat enlo capitol ppi del primer libre.
E axi acaba lo tractat sinque.

Commença lo tractat. vi. de apostemas delnas.

Capitol primer dels apostes

Dmas del nas calts e frets.
Ertat cō los antichs an dites
poqs coes d̄ls ap̄as del nas,
p̄ aq̄sta causa jō plare poch.
Los senyals dels ap̄as calts
sō manifestos ples coes dites
enlo capitol d̄ obtalmia, e p̄co no recapitul

lare. En aq̄sta cura tens tres intēcōs. La
primera es enla vida. La segona es enla ma/
teria antecedēt. La tercera es enla cōiūta
TLa primera intēcio es cōplida ni mes ni
mens axi cō es dit enlo apa calt d̄la orella.
La segona intēcio es p̄plida d̄ aq̄st modo.
Enlo principi sia aplicada medicina rep/
eissima segōs q̄ diu lo. **M** esue. ari cō es oli
rosat o de murt a ab ayḡ ros. Altres p̄ aço
mater. p̄t such de solatrum. such d̄ magra
nes agres ayḡ ros pts iguals oli rosat. ii.
pts sia debatut ab vnpoch d̄ canfora apies
sien vntat lo nas coes lo apa. p̄ acomater
Pren musillages de psilli o de codonyo
blanch dou e sia ben p̄cassat ab oli rosat o
violats e siā refredats e vissaras del quant
sera menester e es bo e expimētar. **E**nlo
augmēt valē aq̄stes coes e lō de intēcio de
hamet. Pre farina d̄ ordi roses pts iguells
canfora. i. 3. e sia encorporat ab ayḡ ros o
ab such d̄ magrānes agres e siē vntat din/
tre e de fora e es puat. **E** si vols altres re/
ceptes recorreras al capitol d̄ ap̄as caldes
deles orelles. les qlls en aq̄st cas valē. El/
ternadament donqs siē legit aq̄stes dos ca/
pitols. enlo stat e enla declinaciō diysach
q̄ val lo seuver lauat ab ayḡ. e mes q̄ lo such
del prasi destillat enlo nas sana les pustu/
les del. **E** mes posa q̄ lo litarge mesclar ab
oli rosat extirpa les pustules del nas. Sa/
rapio posa q̄ lo fust d̄l magrāner es p̄ferit
al botor del nas coes als apas d̄l nas. **L**o
doch dōqs jo q̄ qll se vol coes q̄ cōunquē
al apa dela orella pens jo q̄ puenē en aq̄st
e p̄co sia vist. **E** si aq̄stes pustules o apas
veniē a sanies laios valē aq̄stes coes. diu
lo mesue q̄ sia dissolunt diaq̄lon en oli: sia
posat e digerex la materia. e jo entē q̄ aq̄st
diaq̄lon sia sens gomes. Eliminatez los mu/
sillages dissolutes en oli madurē. Los mu/
sillages d̄la rel d̄la ureta e picada ab gret
d̄ galina o d̄ porc eolid ameles e sia p̄ferit
en aq̄sta hora. e si d̄ apas frets vols veure
recorre al capitol d̄ apas frets d̄les orelles
Cap. segon d̄ polip no vlerat
Polip̄ es supfinitat de carn. la qll
apar enla inferior p̄t del nas. e es
passio prou manifesta. e questa
passio es oneguda tāsolament p̄ la vista,

La causa de aquest apa es hñor gros viscos lo qual dualla ol cap al nas pla qual cosa la sanch en aquel loch es quiertida en tuor. E d'aqst apa son dues spés. la vna es en laqual es augmentat lo nas e es fet d' color fosca e de poch sentimèt e molt dur; e no denalla la carn en aval. E lauas en nigua manera no sia tocat car es specia d' cranch. L'altra specia es en laqual lo nas es bñ traçtable e moll e no es fosch en color e lauas segurament faras la tua opacio. En aqsta cura tens tres intècions. La primera es en lavida. La segona es en purguar la materia antecedent. La tercera es en remoure la piuncta. La dieta sua sia tal coes q's guart de coses engédrats s'ach fleumatica o malencolica. La segona intècio es còplida de aqsta manera q'sia feta purgacio en aqlls tals ab la p'feccio d' hamet o ab pilloles d' lapide lazuli o ab jera rufina e axi d' molts altres segos q' atu sera necessari. La tercera intècio es còplida d' aqsta manera coes feta la purgacio es menester que vntes lo loch tots dies dues vegades ab oli calt fins a tres dies e fet aço e fforçar te as de traure ab tenalles o ab vn onci e apres liguar las apies tollar las, e si nol pots liguar lauas ab vnes tenalles agudes sia tallat es menester. Empo q primer sia exemplat lo nas o ab vna spòga o ab aristologia. Si romà alguna cosa q' nos puig tallar lauas si ras ab algú instrumèt subtil fins atat q' sia ben mudificat. e còplit aço sia calteri satlo loch o ab algú medicamèt acut: aps siy posat m'ategua p' tal q' cayg la scara e sia apres còsolidat lo loch segons q' atu sera vist. Lo Guillem de silicet posa q' lo vedriol del qual es fet lo atramentum remou la carn mala. Si atu pleya remoure aqll ab medicines los doctors e mestres ne posen moltes. Sarapio posa q' lo such d' la dragontea mes enlo nas oferex molt a la obstruccio del polip. E diu q' lo sement es mes fort que les fulles ni les relles. e per go ellbi ajusta que cura los cranchs e los apas q' son fets enlo nas los quals son a nomenats de molts pe'e es lo polip. e pco quant la lana es mesclada ab such del sement o en aygua de aquell: e apres posat enlo nas cura lo cranch e les alteres vlcies

res males e aquest es lo modo dela m'sa operacio. E lo Galien diu dela dragontea que creu se que extenua los cranchs: e los polips. Lo Snillé de varing, posa que la poluora del posada sobre lo loch cura a quel, e es experimèt. E jo dich que lo oli enlo qual baje bolit la rell dela dragontea: e apres mes enlo nas abans della vlcera, cio conferex e extenua segons a volgit lo Galie. E si lo loch es vlcerat sia posat ab mel. E oferex aximatez al polip lo such de la enra negre applicat e ales vlceres putrefides del nas. Encare mes diu Sarapio q' quât ab la assa es mesclar algú poch d' cabcantu e ziniar: e apres es posat enlo nas e es fet aço molts dies cura la carn emjnèt en ele es lo polip. Lo ysach posa que lo such dela magran agre pastat ab la sua totalitat coes tot entegre ab oli e ab mell: fins que sia spes cò a vnguent corromp la carn superflua enlo nas. Biascotides e Znic. dien q' la nou d' ciprer fort picada ab figues e apres ab vnlitxi. Sia messa enlo nas e sana la carn supaddita enlo nas q' es lo polip. E hiran d' axi. R. foliorum tis albe. 3. iii. mane thuris calcari olibanum calcideos et es spes vitreoli aristologie. an. 3. iii. teraf totu donec fiat siccm e vssaras de aqsta medicina quât sera menester. A questa medicina maruelosament sana e aço per virtut diuina.

L'omnensa lo tractat. viij. de apostemas dels labis.

Capitol primer de apa calt.

L'unes vegades so fets apostemas e pustules en los labis axi cò en los altres lochs. E los senyals de aqlls son manifest per les coses dites en los capitols precedents. En aqsta cura tens dues intècions. La primera es en enauciar la materia antecedent. La segona es en enauciacio dela causa cos fincta. La primera intècio es complida segons la necessitat del loch. Car la materia calda o freda es enauciada enles maneres dites enlos altres capitols segons la necessitat. La segona intècio es còplida o. iij

Zibre Segon

de aqua maniera co es q en lo principi q sié posades medicines repussives segos so oli rosat e de murta esuch de plâtage e de molts altres segos la necessitat, e d aquats aximatz faras vnguet segos q atu plau- ra e aço en lo apa calt. Lo ysach diu que aslo val en lo stat coes leuer ben lauat ab ayg. Encare diu q en les pustules sia mes clat cera ab oli rosat o violat e val. E crech q val aqust remedis en lo principi o en lo augmét. Los sandils ab roses e ab goma arabiaca e serusa tots destépraps ab ayg ros e applicats son pferents. E crech que valé mes en lo augmét q no en lo stat. Encare q en lo stat e en la declinacio puguet valer. Lo diria q valé en lo augmét car los reper- cussi son mesclat ab resoluti vencents: e aço es coferer en lo augmét: e diries q aquelles coses valé en lo stat e en la declinacio. e jo laios diria q aquelles repussi axi com es lo oli rosat no son posats: p que repudies que mes p tal q coforte lo loch al qual su- pflueren moltes materies p causa del pais- ladar e pco couene. Lo Elbert posa que los curons coferexen als apas q son fets en la boca e en los labis e en les oreilles qnt son durs e es fet empastre ab ells ab mel. Lo testi diu q lo litarge ab oli rosat mes- clat cura les pustules del nas e del labis. Lo ysach copon aqust vnguet R. ceruse. 3 x. cere. 3. iii. litargirii cathimie argenti ma- sti. an. 3. ii. 7. f. oleo rosat quatum sufficit misc e fiat vnguentu vt decet. Vnguet de mestre Bartholomeu. R. cipei alumini minis gallenirre arcenici plibi vsti omnium an. et cu oleo rosat fiat vnguentu sia applicat alloch.

Capitol. ii. De nu^o dels labis.

Agunes vegdes se es deuenen nu^o en los labis. e no sia pro- ueyt sino ab ferro. En aquella cura tens dues intencions. La primera es purgacio vni- uersal. La segona es extracio dela materia del loch. La primera inten- cion es cõplida ab turbit pparat o ab la cõ- feccio de hamet segons q atu sera vist e segons la necessitat. La segona intencio es cõplida d aquella maniera, sia pres lo nuu to-

talment entre dos dits dela ma squerra: sia pmut a part de fora sil vols traure e la uos tallaras la pel ab vn raso e co se mos- strare sia pres ab vn onci o en altra mane- ro e arracaras aquell. Apres sia vnpert lo loch ab aliuz zucari e blanch dou e si es me- nester tallar coes remoure alguna part de la pell e cusir faras segons es dit en altra part coes en lo ppi capitol. Siy a romas algú poch dela pellicula contenint en silo nui lauos mundifficas lo loch ab vngue- nient gypsiach o vert p tal que la pellicula sia remoguda o en altre manera sia remo- guda segons es dit en lo capitol ppi, e per çò recoreras allí per aquella cosa.

Lommensa lo tractat. viij. de apostemas deles geniuies.

Cap. primer de a apas calts e frets deles geniuies

Ertant co los antichs an pi- lades poques coses dels apas diles geniuies: me per que po- ques coses appropriades s'ha- troben per aquesta causa jo ne parlare poques coses.

Alquests apostemas algunes vegades son fets de materia denialant, del cap. e algunes vegades p causa dela co- municacio del vêtrelo. o p causa de alguna altre malaltia. E aquells apas algunes ve- gades son prest curats, e algunes vegdes atart. e aço es manifest. Los senyals de alquests apas son manifests ples coses di- tes en los altres capitols: e pco sien allí vi- stes. En aquesta cura tens dues intend ons. La primera es en la vida e en la mate- ria antecedent. La segona es en la mate- ria cõintra. La primera intencio es cõ- plida en aquella maniera co es q sia la dieta e la purgacio segons la necessitat dela ma- teria e dela malaltia. En aço no ple altre cosa p q es clar. La legona intencio es cõ- plida da questa maniera coes q alguns an- tichs sien q coferer als apas calts quant omencen la collusio feta ab oli nouel olli ues. e maioramet quât es fet de olives sal- uatges e en la collusio sia rebuen. Lo Biu- cêna diu q sia feta collusio ab ayg ros o ab let acetosa o ab ayg de murta. E la deco-

cio deles balanisties e la ayg dí plâtage. e
la infusio deles glans e lo such díes verdo
lagnes son pferets. val aximater aço als
apas qnt en asso sô bolits blacces bissâc
estempo lauos aqll oli sia approximat calt
Ejo dich q les fulles díla guauarrera ma
stegdes sô cfôrrents e en special enlo apa
calt. Enlo augment dñi lo Eñic. q sia feta
collusio ab oli del arbres dí mastech e oli de
murga e en qll se vol de aqsts sia posat ma
stech o oli enlo qual haje bolit mastech e
roses o oli rosat enlo qual haje bolit spich
eroses seques e mastech. En lo stat dñi lo
Eñic. q valé los ciurons e en special enlos
apas calts e durs díes geniues. Los such dí
yreos e deles fulles díla olivera e les feces
del vi e lo such díla ruda. Aximater dñi lo
Eñic. que molts curé les geniues o les tu
mors de aqlls ab mategua: e nosaltres p
piamet lo approximâ ales geniues díis im
fants: e vntâ ne aqlls ab ella quât volé q
les dents nesquê prest sens dolor. e cõferex
als altres apas díla boca. En la declinacio
valé aqsts coses. Sarapio posa q molt
cura les geniues o tumors lo alii jacmeni
eval molt als apas díla vuula. Lo Eñic po
sa q la colcotar pferex molt als apas deles
geniues e pstreñy aqlls. Aximater valé
assí aqlls coses q serâ dites des enlo capi
tol dí dolor díla leng. e dí apas díla boca pla
qual cosa aqsts capitols sié alternadamet
legits evist quât sera menester. E lo q dñi
Eñic. del ciniar o colcotar te veritat si lo a
postema es calt e molt punde. Empa silo
apa nos sania coes q no vinges a saniacio
en aqst modo es menester calterizar. Elau
uos es milor q sia pres oli bulât ab lana en
bolicada enla extremitat díla téta e tâtes
vegdes sia fet fins atant q la geniua se en
tumesca e sô paraules dí Eñic. E si lo apa
es p bùnditat supflua feta la purgacio es
menester segons dñi Eñic. q enlo principi
sia lauada la boca ab olis calts e ab mel ro
sat e arob e apres sié administrats resolv
ti foits lo qualls moltes vegades sô stats
dits e es clar.

La.ij. De dolor deles geniues.

Agunes vegdes se es deue dolor
enles geniues e no es marauela.
car en aqst loch supfet recorrê ma

teries coes a saber dí cap e enaçdes dí ven
trelo p via dí euaporacio: e algunas vegdes
sô traimesos vapors corruptes e son fets
apas mals. Los qualls apas en aqll loch
essent algunes vegdes sô fets dí difficil cir
ratio p laqual cosa algunes vegdes en aqll
loch se es deue dolor. Primeramet Sarapio
posa q lo tribol marin mastegat ab
mel tol la dolor coes vntât ne lo loch. Lo
testi posa q lo sucre rosat ab vi o ab vinaç
cuyt si la boca nes lamada o q sia gargariz
tat tol la dolor. Lo albert posa q lo alii jac
meni val ala dolor díla vuula e díla geniua
e díes oreilles e ala pruiga dí testicols. Lo
Eñic. posa q lo cuiyro dí ceruo e dela cabre
cremat fins atât q tome blach absterger
fort les dents e estreny les geniues e reme
dia la dolor díes geniues inflats. E mes
dñi q lo such dí fruyt e díes fulles díla guau
arrera sana la dolor díes geniues e en al
tre loch dñi q lo oli dí arbres dí mastech ha
virtut fort en cessa. la dolor deles ge
niues e ppiament fresh e ajustay q lo ppi
adjuvamet del es enla disposicio díla dolor

Lommensa lo tractat noue de
apas dela lengua,

La. pmer dí apas calts e frets

Agunes vegdes se es deuenen
apas calts enla lengua. e algunas vegades molls e flumatis.
Los senyals dí aqsts sô manis
fests. En la cura del apa cal
tens tres intêcos. La primera es en lavida
La segôa es en euacuacio díla materia an
tecedet. La tercera es en euacuacio díla co
stûcta. La primera intêcio es coplida dí aqst
modo. coes ques gurat dí coles caldes; així
co dívi fort e dí spicies co sô salces e pebre. zc
e dí carns no alterades. visselacungenas farro
mill e panis co molto otros. La segôa in
cio es coplida dí aqsta manera q sia feta sag
nia enlo principi díla cephalica. e aps enlo
augmet si sera expediet sia feta sagnia díla
lengua: e si aps sera menester sia fet purga
cio ab letouari dí such dí roses o en altrem
nera segôs q atu sera vist. La tercera intê
cio es coplida en aqsta manera co es q enlo
o iiiij

principi segons dñi Anic, e especialmēt en lo calt q si dla ayg del solatriu es feta collusio o gargrisma es pferēt als apas dla lengua, encare mes dñi q si es tengut lo suic delia endiuia q ppiamēt es la lactuca: e lo suic del solatriu ppiamēt. E la let acetosa e ayg enla qll bajes bolides roses, e lo suic dela vrga pastori. Lo Galie enlo, xiiij, dla tarapentica a cosell guar grizar lo suic de la endiuia, e ab aqll a soles cura vn home segos q el mater dñi. Lo Desue dñi q la ayg ros e la ayg del plātaje gar grizades enlo principi ab vinagre valē: e lo suic del saliadre ab vinagre es pferēt enlo principi Sumach lenties abvn poch de cāfora e de vinag ab decoccio d roses valē. Enlo augmēt, Sarapio dñi q la epatica ab mell val e phiber lo flux dels humors d aqlls apas e val en los apas calts. E jo dich q la epatica gar grizada ab ayg ros val enlo principi misa coes lo empentiq q ner sobre los pedres gar grizada val e mitigua la inflació dela leng. Lo mesue posa q lo diamos rō q es lo arob d mores ab vinagre de decoccio de fulls d oliuera o de alchena es pferēt: elo rob d mirta es impissio bona, e ppiamēt ab axerop rosat pur. Enlo stat pceyras ab mell rosat colat e se camjabin q es mell e ayg e vinag abvn poch d mostal la segos dñi lo eben. Lo Desue, Sarapio posa q qnt es picada mostalla e es mesclada ab ayg e es temprada ab jdromell e es fet gar grisma pferex als apas dela lengua, e ales rells della. Jfidelis posa q si se infila la gola o la lengua sia aportat desobre vn safir e enla fisia, pceyt ab decoccio de figues e ab sal armoniac o ab baurach segos dñi lo mesue. Empero si ventia a maduracio sia fet gar grisma segos dñi lo anic, ari cō es de decoccio de semnet d li, e ari cō es decoccio d figues e de senigrech e decoccio d pāces e d fenol. E ajustay q sis obri q sien administrades coes stiptiqs en la boca ari cō es decoccio d sumach e de mirta e de lenties e de fulls de oliuera e vi ponstich q es stiptich.

Lap. segon de apostema fret dela lengua

Ilo apa de aqst loches fret la qll

cosa enlos demes es ari. E la causa apar manifestamēt sia purgat ab pilloles d jera o ab pilloles cothies. Enlo principi dich q val la decoccio d spich: e la decoccio de mastech e de donsel e de safra ab vina gre o ab aygua ros. Enlo augmēt jo dich q la decoccio de aqstes coes feta ab vi es pferēt. Enlo stat dñi lo Anic, q val la rell del fenol cremada e sia applicada al apa, Lo Rasis consela q sia lanada la boca ab vinagre de decoccio d gingebre e de pebie: ptal q la materia sia resolta. Bissecar lo cap ab coes dissectans la reuma seria bona cosa. Considera p tu mater are les altre coses q cōuenen en aqst temps

Capitol. iii d apostemas durs

enla lengua.
SIlo apa d aqst loch es dur la qual cosa es deue souit lauos sera menester subtiliar lo regimēt e la viāda sia bona, e a justay Anic, q sia feta euacuacio o sia euacuat lo humor ab pyeres grās coes ab jera pigras les qualls sō dites, e siē administrats gargarismes subtillati es sia tengut enla boca infusio de senigrech e decoccio de aqll ab figues e olives de lor ab pançes mūdades e sia tengut enla boca let de dona o de somera o de cabre. E arimatec decoccio de datils e de figues ab vidolce ab de rayms,

Lap. iii. de dolor dela lengua

ARe diguā de dolor dela lengua pēsant q aqlls coes q valen enla dolor deles genives e dela boca e dela vula vatem guia assi, e pco dieren poqs coes. E ppteramēt la decoccio del pētafilon coes deles rells tolla dolor dela lengua q ar es feta ab ella collusio. Lo Desue dñi p autoritat de hamet, R. sumach folioz mirti folioz rosarii an, anreui, i, bulliant in aqua vsq ad consumptioz medietatis, e de aço sia fet gar grisma tres vegades lo dia: e fet acoisse aqsta medicina. R. spodij gallaz rosarii an, tereant e sia vissat. E aço val ala dolor dela boca e dela rell dela lengua e alatus

mordelles galtes e deles genives. E paço
matex. R: amidi aluminis facmeni semi
nis rosas croci mirre an, teranf, e questa
polmora sia mesclada ab aygua e ab mell e
sanfer gargarísma e sia ten gut enla boc
ca una hora.

La. v. De apad ur dei⁹ la len
guia no del qual es dit ranula.

Ranula es apostema que hex
de⁹ la lengua e es senblant a
glandula dura. La color de
la qual es senblant alla color
cōposta dela color dela super
ficies dela lengua e deles ves
nes que son en ella. E dien algunos q qnt
la lengua es eleuada en alt apar vna altre
lengua. E per causa dela dolor del loch es
deue febre e inflacio enla gola. E algunas
regades la mort. E aqueit apa es senblat
alarana que es la granota segos que diu
lo Quic, e perço es appellada ranula. La
causa dela qual son humiditats decorrēts
en aquel loch. En aqsta cura tens tres
intencions. La primera es enla purgacio e
dieta. La segona intēcio es en medicines
locals aptes consumir aqlla materia. La
tercera intēcio es en la operacio mannal.
La primera intēcio es cōplida de aque
sta manera: q primeramēt sia feta purga
cio en lo modo dit en los altres capitols
ab pilloles cothies o de jera: e si es mene
ster sia feta sagnia. La dieta del sia secca
pluñiamēt p tal q aqllas materies nos
multipliquē e q no dcorreguā al loch e en
tores les altres coses se haje honestament
e sia p tu cōsiderat. La segona intēcio
es complida de aquesta manera que enlo
principi dela ranula val e es vtil si lo loch
es freguat ab sal armoniach e ab galles se
gons diu lo Guille d varinguana. lo atra
mentū aximater sana la ranula si es cre
mat e mesclat ab hermodactils aps appli
cat des⁹: la qual cosa es expimētada. Lo
Quic, diu q siē expimētades en ella les me
dicines corrosives incissives resolutives,
enles quals es supfina exsiccacio: axi com
es sal armoniach vinagre e sal e fricacio:
ab flor de arā e dragantuz; e axi de moltes

senblahts. E posa q es pres origanu
e scorches de magranes e sal e ab ell es fre
gada la lēguia del infant tenint ranula sa
na aqlla. E posa q deles coses q son erpi
mētades en ella son dragatū cremat e her
modactils mesclats ab blanch do⁹ e po
sats des⁹ la leng⁹. E aximater les medicines
q son dites enla alkola valē coes aquelles
q son forte. La tercera intēcio es compli
da de aquesta manera coes q si p lo modo
dit nos pot curar laios noy hauria excusa
cio de opacio manual. Lo Guille d silicet
diu q prēques vn vnci e ab dit vnci sia psa
la ranula fort e ab vn raso tallaras aqlla
e apres q sera remoguda letaras exir algu
na poca de sanch e apres siay posat vedri
ol ab lo qual es fet lo atramentō o alu su
cari ab sal e sia derat per algū temps. aps
sia laiuat lo loch ab vinagre mesclats. E q
sien calts aqsta cosa diseca la ranula e re
moni aqlla fet aço sia laiuat lo loch ab vi d
decoccio de mirra fins ala fi: e aqsta es la
opacio manual. Lo Albucasis diu que
es menester q sia vberta la boca del paciēt
al sol coes deuāt lo sole sia psonderat la ra
nula si es negre o fosca e dura e sens senti
met: e si es ati no sia tocada car es cranco
sa, emplo sino es tal sino q sia blanca e ben
tractable laios sia psa abyn vnci e sia tal
lada ab vn instrumento subtil e sia desliura
da de tot part e sia treta, e si sobre vndra
sanch sia streta ab vna spōga: e si es mene
ster siay posat vedriol e sia derada la ope
acio fins atant q sia streta: e si la opacio no
es cōplida tornaras en aqlla fins a tot so
compliment apres sia laiuada fins atant q
sia sanat e desliurat.

Commensa lo tractat. I. d apo
stemas dles dues amicdales e dles galtes
Capitol primer dles apostas
mas deles dues amicdales.

Adigdales son dues ercenes
cies de carn nades enla rell d
la leng⁹ en vers les pts superi
ors axi co si fossē dues oreilles
petites e sō carnoses e neruos
ses ari co dues glāndules. En
aqstes algunes vegdes se es deue catarrus

apostemiat aqüelles ental manera q̄ es prohibit lo alenar: e algües vegades se mollifica la vna eno se apa e a menester aqüelles coses q̄ stréguen aqlla e la dissequé paules sō del príncep. jo pense q̄ aqüelles coses q̄ valen en los apas dela vuula valē assi: e pgo aqüests capitols alternadament siē legit e vist En aqsta cura tens rāsolamēt dues intēcions La primera es enla purgació. La segona en los coses locals. Quāt ala primera intēcio dela sagnia dich ari cō be dit enlo capitol d' apas dela leng: e arimatex dich dela solucio d' vêtre e deles altres coses. La segona intēcio es cōplida daqsta manera q̄ enlo príncipi quant sera feta la collisio ab let o gargrisma es pferent als apas deles dues amicdalas. e qnt es begut vn ou crui pferex als apas deles dues amicdalas Lo bartholomeu diu q̄ es conferēt als apas calts car aqll refreda e repellex e pforta lo mēbre sens stipticitat. La ayg del solatrūz gargrizada es pferēt. Lo sement deles roses e les fulles d' aqüelles en ql se vol ha opaciō fort. Algūs antichs an dit q̄ ala rumor deles amicdalas e ala tos e ala prefocacio dls fadrins es pferēt. la liniō d' paladar ab mel o gargrisma fet dela decoccio della eval en la causa freda. E jo dich encare q̄ val enlo calt enlo stat o aps del stat. Enlo augmēt sia fet gargrisma de pitaria p ab dues les amicdalas segōs diu Anic. e mes diu q̄ la cedria es vntada sobre la gola. E en ab dues les amicdalas e ala dolor d' aqüelles. Cedria es peg liqda. Mes diu q̄ si sō mesclades faues ab mel e ab farina d' semigrech pferexē als apas dela gola e d' les ou es amicdalas e jo entē q̄ sia posat en forma d' empastre. La cura dela dedinació. sarapio diu q̄ qnt es fet empastre ab bulbus q̄ es la ceba marina curta entre dues cédreres caldes e mesclats ab caps de peixos petits los qls son nomenats stragi q̄ aqsta mediquina resol los apas. arimatex valen aqüestes coses d' intēcio d' Anic. q̄ sō d' fort resolucio ari cō es such d' cogobres d' asse. centaurea e nitre ruben ab mel. o arimatex a soles val arimatex lo colcarar sal e mel mesclats val. Emper si venia a sanies lanos val la decoccio d' les sigues e d' senigrech e d' les malhuius: e ari de moltes altres e sien tenguts enla boca.

Capitol segon de apostemas

deles galtes o fauces.

a Les galtes o fauces deuenen bimeditats del cap p la qual cosa se segueix que aqlls lochs se apan se gōs es manifest. Los senyals d' aqüests apas serā atu manifests p les coses dites enlos altres capitols: e ples q̄ se hā d' dir. En aqsta cura tens dues intēcions. La primera es enla vida enla purgació. la segona es enles coses locals. Quāt ala primera intēcio sia feta sagnia dla ma pteraria e si es menester dela leng. E pseguidament sia feta purgació segōs la necessitat d' apa. La segona intēcio es cōplida de aqsta manera enlo príncipi dien algūs q̄ sia fet gargrisma d' such d' papauer negre saluatje e de saliādre e d' ayg. E diu d' such del papauer negre e saluatje q̄ maranelosamēt val enles tumors delles Galtes o fauces. Sarapio posa q̄ qnt es fet empastre ab psilli e oli rosat e vinagre e ayg pferer als apas d' les galtes o fauces Enlo augmēt diu Sarapio q̄ lo such d' les mores qnt es mesclat ab vn poch d' mel es bo. p. phibir lo flux d' les humors als mēbres e ales ulceres fraudulētes e als apas calts q̄ sō fets enles fauces. Lo Bartholomeu posa q̄ los grās dela stafisagria cuytes ab vinage strenyē la reuma e expargetē la tumor. Enlo stat e enla declinació valen aqüestes coses. Biascorides posa q̄ lo such dela mostalla mesclat ab mel mitiga la tumor d' les fauces. e encare segōs el pferer la liniō feta ablo liciu dissolut en ayg mel. e apti mater diu q̄ si sō vntades les fauces ab cedria tolla la tumor. E lo sarapio diu acomater e diu mes q̄ la peg hūida cessa la tumor d' les fauces. E mes diu q̄ la sal mesclada ab mel e aps fera vngura sana les sordides. e si en assi aportades aqüelles coses q̄ sō dites enlo capitol d' apas dla boca e d' les amicdalas. E si venia a sanies miraras lo q̄ es dit enlos altres capitols deuenat legit e fasas arimatex cō en aqlls es dit.

Comensa lo tractat. xi. de apostemas dla vuula e d' dolor d' aqlla Cap. primer d' apas dla vuula

Sdeue se apostema en la viuila o vuea que es tot vna materia cosa per causa d' materia deualat per lo colador en aquil loch. car alli es causat apostema. Lo qual algunes peguades es calt o fret. E aço segos la materia que alli decorre. En aquesta cura tens dues intencions. La primera es en purgacio e en la dieta. La segona en les coses los calis. La primera intencio es cōplida de aquella manera coes que primer sia feta sagina dela ma, e segonament dela lengua si es menester e sia purgat lo cap segos la necessitat dela materia peccant. La dieta sia segos la necessitat dela materia peccant. La segona intencio es cōplida d'aquest modo. coes q en lo principi es cōferent gar garisma fet de decoccio de prunes e dels rams d'aqlia e pferex ala tumor de aqlia. si son cuytes les fullles d'aqlia ab vi e fet gargarisma e estreny lo flux dels humors de corrents ala viuila. E lo such deles prunes saluatges quāt sō madures e seccades fa acomatex. Lo Quicēn d'ini axi q lo vino agremiora la viuila: e lo gargarisma fet del streny lo flux dels humors ala gola de corrents e sana la viuila q es cayguda o're latada: e en acomatex val la let. E posa q de aquelles medicines son les galles e aliuz e balausties e ab dues les magnes cuytes fins q sian consumides e dissolutes. E d'ini q lo sinciput sia ras e sia banyat aqll loch o ventat ab such de acacia: e aço en lo principi. Lo Galie d'ini en lo viii. q totes aquelles coses en les fullles o sements deles qls es trobada alguna stipticitat manifesta: quant son cuytes e gargarizades son adiuuatiues als fleumons q son fets en la viuila. e paristima que es vn loch en la gola lo qual es medi entre les dues vies. En lo augment cōuenen aquelles coses: co es que si del such d'les fullles dels e vols es fet gargarisma ab oli conferer ala squinancia e ala viuila en lo augment. aximater lo gargarisma fet ab vinagre de decoccio d'la passa. coes dela rell della refrena. Lo tumor d'la viuila Biascorides posa que la pegua liqda ab vna ploma posada sobre la viuila medica aquella. En lo stat en la dedi

hacio posa lo Biascorides que lo such d'la orengua verda gargarizat tol la tumor de les fances e dela viuila: e cura les nafrres dela boca. Sarapio posa que quāt es fet gargarisma del such deles fullles delas ortigues cura los apostemas dela viuila. E Biascorides d'ini los tumors. Encare mes d'ni que la asfa es conferent en los apostemas dela viuila, e fa en ella lo q fa la pena e la epilencia e cōferet ala aspira antigua dela gola. E quant es dissoluta ab ayguia e colada e apres beguda cura lo rinal goes la beu regulosa. la qual es feta subitament e quant es dissoluta ab ayguia e es mesclada ab mel e de aquells es vintat lo apostema dela viuila apart de dintre resol aquell. Lo Quicēn posa que lo seuer es conferent ala adiustio e ala inflacio feta en la viuila. D'nes auant d'ni que la asfa fa la operacio del senigrech en los apostemas dela viuila. E encare posa q los caps dels perox salats e sechs conferexen ala vaula apostomosa. Posa mes que ab flor de araz que es verdet: es tocat lo paladar ab mel per causa dels apostemas dela gola e dela viuila. E mes que quant es mesclat sal ab mel es conferet als apostemas dela viuila e deles dues amigdales e al de coriment deles humiditats ales geniues. Lo Bartholomeu posa que sia guarritzat edissolut en ayguia. E encare mes posa que deles coses que fan per la sua propietat en los apostemas e prefocacions dela viuila e deles dues amigdales: e totalment a tots los membres dela gola. E es grandissim adiutori e que sian p'sos fils e propriament tenyts ab sanch de vipra. e sia ab ells p'focada la vipra: apres d'aqlls fils sia circuit lo coll de aquell qui te algui apostema dels nomenats. Car aquella cosa dona adiutori maravellos. E fi delis posa que la cendra deles rells deas net elena la viuila inflada e dissecada as quella. E impo quant per causa d'humiditat superflua la viuila es augmentada: que sia fet gargarisma ab alnim dissolut: en ayga sia fet: o ab aliuz e mel sia feta limicio. E si es denenia q aqlls ap's nos podien resolre sino que abans se infia. E la dolor se multiplica; ianos es deuenir all

gran d' maturació. així com es aposima de datils e de figues e d' pàces e d' rells d' liri: e roses e algunes vegdes hi es mesclat ab ells algua d' les coses q' p'ferte lo membre p' tal q' no vingua lo membre totalmèt a putre faccio e q' no sia destruit lo membre: així cò sò balançties marta ciprer roses e coses semiblarts: e lo q' d' aq'sts te parra mes còferent siay posat e ap's q' sera madurat sia v'bert e sia mudificat e p'solidat segòs es menester

Cap. ii. de dolor dela vuulla

Dolor es deue en vuulla així com en los altres lochs: e algunes vegdes es ab apa e altres vegdes s's' apa. Chiran' posa q' lo rostru picis portat all coll leua tota dolor d' dents e d' squinancie e dela vuulla. e mes q' la tortug de terra rota plegda cremada e ab mel mesclada e a pres vntarne la vuulla sana la dolor d' aquila. Fidelis posa q' la rell d' la col arècada e q' ap's no haje tocat en terra. portada pensant al coyl d' pacièt leua totes les malalties dela vuulla. Lo Eusebi posa q' la spina arabica segòs tota administracio còferet ala dolor dela vuulla. Lo Galien diu q' la spina alba te senblat virtut e tal cò la arabisca. Lo ysach posa q' lo s'ch deles mores agres e majorment cuyres ab faba q' es vi cuyt e ab un poch d' sucre ala dolor d' la goia o deles fauces es molt còferet. Acomat diu del s'ch dels spinachs qu' la dolor es p' humor colerich o de sanch. E jo no dubte q' aquilles coses q' valé ala dolor dela boca e deles geniues e dela lengua, valen aximatz en aquests.

Comensa lo tractat. iij. de apostemas dela boca.

Capitol primer d' apostemas calts dela boca.

Ap'ostemas se es deuenen ala boca així cò en les altres pts d' ella: e aço pot esser p' causa d' algua materia d' ualat d' cap en aquell loch o p' materia p'us fiant al cap per fums e leuarts del cors: los aquells termené ala boca e allí se ajusten e fà

apa: o p' via d' panlatina p'gregació aq'sts apas e los altres poden esser fets. En aq'sta cura tens dues intècions. La primera es en la causa antecedent q' es en la purgació. La segona es en les coses locals. La primera intècio es p'plida ni mes ni menys q' es dit en los capitols immediadament dits. La se gona intècio es còplida ab coses locals. En lo principi còpeten les mores acetoses e phibexen los ap's d' la boca e dela gola se gos posa albert. Biascorides posa q' lo nu b' q' es la guauarrera refrena los tumois dela boca e majorment si les fulles d' la son mastegades ab vinagre mesclades p'feren arimatex en aq'stes tumois les fulles dela allena mastegades. En lo augmèt p'feren les fulles d' ciprer mastegades e refrena lo tumor dela boca. e arimatex les roses e lo d'osel mastegats phibexen q' la materia no decorreg al loch e algú t'at dissecant e lalet p' lo senblat es p'feret als fleumons d' la boca. així cò es en altre loch scrit. Biascorides posa q' les fulles arefactines d' la primera sò de virtut p'streccina es si sò aplicades als fleumons dela boca valen: e si sò cuyres ab vi e es fet gar grísima valé. e assimatz es còferet la vuccio dela matèquia segòs es dit en lo capitol d' ap's deles geniues. En lo stat e en la declinació dich lo q' aq'stes coses valé. Sarapio posa q' lo sener es p'ferent als ap's deles fauces e dela rell dela lengua e ales geniues e ales altres parts dela boca. Contesti diu que a tots los apostemas dela boca: e en quall se vol part es conferent. Sarapio posa q' lo donsel es mesclar ab mel e sal nitru e es vntat ab ells lo paladar e p'feret als ap's dela boca.

Cap. ii. de pustules dela boca.

P'ustules son fetes en las pts dela boca e son fetes stacio decalo: en les pts d' el vètre e del cap. e algunes vegdes sò fetes en les febres: e algunes vegdes aparec aq'stes pustules negres en les malalties acutes e aquells tals moren en lo dia següent. En aq'sta cura tens dues intècions. La primera es purgar la materia antecedent. La segona es remoure la p'urta. La primera intècio es còplida ni mes ni menys segòs es dit en lo altres ap's de

les pnts dela boca, en la dia se basebe e bo,
neitamēt e segōs la necessitat dla materia
La segōa intēcio es cōplida ab medicines
fredes acetoses e stiptiques en lo principi
Lo mesme diu q lo rob d'ribes e lo rob de
mores saluatges es pferēt. Arimateq posa
qua la ayḡ dela decoccio dla mirta e del su
mach val; e les lēties pelades ab vinagre e
ab extremitats d' sermēts e gauarrera es
pferēt. Arimateq la ayḡ dles magranes a
acetoses spodi galles roses e acacia e salian
dre humit e memjhe e allena valen. Lo
Euiç posa q lo sucth d' solatz e deles letur
ges e dela virga pastori e dla verdolagua
e dles extremitats dles sermēts sō pferēts
e ajustay q molts fadrins sō curats a suc
tre caberzet e ab cāfora. Sarapio posa q
lo fuit dla magraner cuyt ab vi e feta coll
usio val. Eliabas diu q qnt son mastegades
les fullles dla gauarrera estreynen la
genina e sanā la alcola; e arimateq lo fuyt
dela madur e es dit mora. E io dich q lo
sucth del raym agre q vulgarment es dit a
gras pfora tots los mēbres dla boca; e el
no esent coagulat val ala alcola, e coagu
lat e dissolut ab algū rob stiptich val ala
alcola. Cōtesti posa q la acacia val ala eri
spila e al ignis sacer q vulgarment es dit
soch siagre e val ales pustules dela boca.
Encare diu q lo sucth dela qnquieruia q
es plātaje mensual ales pustules dela bo
ca. En lo augmēt valē aqllles coses q disse
camē aço segōs la intēcio d'Euiç. ari cō sō
galles tamarindis e los dos sādils dragā
tūlenties boli armini scorches d' glās e cl
mia. En lo stat e en la declinaciō. lo albert
ba dit q lo alii de ploma q es lo alii jacme
ni o cissū qnt es mesclat ab vinagre e mel
e estēgit en la boca te e referma les dēts
mogudes q no caygē e val ales pustules e
vertigues dela boca e dla paladar. encare
posa q la teula o rejola d' forn q sia crea
da e picada; apres mesclada ab vingre val
ales pustules dela boca. Eliabas posa q
les fullles del noquer mastegades apfiten
ales pustules q sō fetes en la boca; encare
q siē ulcerades valē. Quāt les fullles dela
buglos son cremades cōferetē ala flutib
tat deles dēts e deles geniues e ala alcola
e ppiamēt qnt es deuenē ala boca dls fa
drins e a totes les caliditats q sō fetes en

la boca. Lo Euiç posa q acomateq fa la
buglossa no cremada: encare q sia pīor e
mes debilmēt obre. Lo Euiç diu q la celi
donia e les scorches dela nou noscada e ci
per e cost e no de ciprer e bugloss e pīre
trū e garofil e la mendastra e les galles
sō pueniēts. Sarapio posa q totes les spe
cies de galles puenē si la hūditat es molt
grā e abundaua massa. E si la caliditat es
supflua sia vntat ab let dordi mesclada ab
cost sal e mele val. Lo Euiç diu q sia tocat
lo paladar ab liciūval. E si aqsta passio es
deue als mynyons e cre que sia let sia la
nos alterada la let dela nudrisse en qualit
tat contraria eslia infrigidada la let.

Cap. viij. de dolor dela boca.

Sermo pseguēt es de dolor dla
boca e deles parts della. Biascori
des posa queles fullles dela oliva
stre mastegades tollē la dolor dla
boca e refrenē. Sarapio posa q lo sucth de
la gauarrera q es del fruyt dela madur
pferamēt cura la dolor dela boca. E mes
diu q quāt les amelles dolces sō mēgades
pferetē ala dolor dela boca. e mes diu q la
collusio dela boca feta ab vinagre calt cui
ra la dolor dela boca. Apuli posa q feta
collusio ab vinagre d' decoccio d' stafisagrie
tol tota dolor dela boca e sana tota podri
dura. Tysach posa q lo apostima dles rels
e del semēt dla stafisagria lauar se ab aqll
la boca remou la dolor. Lo albert posa q
la betonica val ala dolor dela boca. E ala
sqñacia. e arimateq aqlla cosa q es possa
da q lo mesme en lo capitol d' dolor dela len
gua val assi en la dolor dela boca

Comensa lo tractat. viij. de apás del coyll e dela gola

Lapitol primer de apás del
coyll e primer d' sqñacia calda
Os apás del coyll e dela gola
sō de dues maneres car algūs
sō en los mēbres exteriors e cō
tenints. e algūs son en los mē
bres interiores e ptenyuts los
primes puenē lo nō de gen, los primers sō
appellats apás simplamēt ari cō es bociū
glādules e pustules. los quals son curats
ari cō los altres apás, les segōes coes les q

Libre Segon

son fetes en los mèbres interiors aquells
tals tenènò, ppi car sò appellats squinaci
as e tenè, ppimodo durar. E squinacia
dich primer q es apa dela gola e deles pts
della o dela boca enpatxat la via del ayre
e del menjar dela ql segos. Galie son assig
nades quatre species, e segons altres son
tres. E aço diu galien enlo libre del interi
ors. La primera specia es quāt lo apo
stema es en los lacerts interiors del mem
bre e lauos no apar al sentiment. empo es
maifestada p la maior lesio. La segona spe
cia es quāt lo apa es enlos lacerts interior
ors envers los spōdils ental manera q lo
apa apar tāsolamēt de dintre envers les
fauces e les amigdales. La tercera specia
es qnt apar lo tumor enlos muscles exteriors.
La qrt specia posa galie élo libre dls
interiors laqual apella strumosa: la qual
es feta p causa d dislocacio del primer e se
gon spōdils del coyl. Altres dien q sò qua
tre species de squinacia. La primera es q
no apar ni dintre ni de fora enla gola e es
ab grādissima dolor. E aqsta specia mata
enlo sego o tercer o quart dia. La segona
specia es quāt apar dintre eno de fora e a
qsta es mens mortifera q la primera. La
tercera specia es quāt apar dintre e de fo
ra: e aqsta es mes larga que les altres. La
quarta specia es q tāsolamēt apar de pt d
fora: e aqst es mes segura q les altres. Se
gonamēt e principal deueu notar q aquell
apa cōmunicamēt es de materia sanguinea
lo senyal dela qual es la plenitut deles ve
nes e ala rojoz dela cara e la grandesa del
polç. e algunes vegdes pot esser causat d co
lera. los senyals dela qual es citrinitat de
la color dela cara. e algunes vegdes se pot
causar de fleuma los senyals dela qual es
blācor dela cara e multitud de salina: e al
gunes vegdes es fet d malencolia empo a
tart, lo senyal dela qual es foscor d la cara
e dela boca: e los altres senyals d sanch e d
colera e de fleuma e de malecolia sò posats
desus: e pçso sié considerats. La causa p q es
fet arart d fleuma e de malecolia es p que
aqsts humors no hā aqlla virtut penetrati
tua q han la sanch e la colera. E ouenē em
po totes les species. car ab alguna difficultat
fan la opacio del trāsglotir e respirar.
Los senyals dla squinacia son aqsts goes

q aqlls sò forçats de star diets e de traure
la leng e lo beure puja souint al nas. E lo
Quiç, diu q ba eximent d vulls goes q los
vulls los hixen en fora e tenè difficultat de
la leng e parlen ab lo nas. Los senyals
mals e timorosos son disnia fort: e grā dif
ficultat de trāsglutir e trayhē la leng e la
sen scuma amodo d vn caual fatiguat. la
color dela leng es mala e enlos vulls: e en
los labis e tenè les extremitats e lo front
fret e tenè defalliment de cor. Los senyals
bons son repos e dormir e tranquilitat e al
leniacio de dolore q no basé difficultat de
trāsglutir ne d alenar e priuacio de mals
accidēts. Hora segos q diu lo Quiç, q la
quinacia pot terminar en vna d tres ma
neres. La primera p resolucio insensible,
car la materia es poca e subtil e algunes ve
gades feta la sagniayniversal epticular e
gargrismes es curat lo paciēt de tal mate
ria car enaciada aqlla talmafia natura
resol lo q romā. Segonamēt termena p cō
uersio dela materia ensanies axi cō quant
lo apa es madurat e en tal manera nō pot
nūqua terminar en quatre dies o dintre a
qlls: e aço quāt la materia es grossa o mol
ta. Terceramēt termenē p trāsmutacio d
la materia en algui altre loch axi cō es alv
trel o al pulmo. E lo senyal es nausea vo
mit e dolor de vētrel, e si als pits lo senyal
es tos e tremor cordis car la materia es sta
da tremessa al cor. perla qual cosa diu ypo
cras enlo sinq dels amphorismes. Quibus
cīqz squinacia ad pulmonē puerit in. vii
bieb moriunt: si vero hos effugerint empi
ci fiüt, q vol dir q en qlls se vol q la sqnanc
es cōvertida al pulmo en. vii. dies morē. e
si passē o scape aqlls sò fets empimatichs.
La cura del principi. La curacio d aquest
apa sta en quatre coses. la primera es enla
vida. la segona enla materia antecedēt. La
tercera enla materia piunta. la quarta en
los accidēts. La primera intēcio es aplida
de aqsta manera goes q vltra la dieta cō
munadesis dita enlos altres apas segos
q vol lo mesme ussen tāsolamēt enlo pundi
pi ydromel. e ab ayg ab sucre aps peyres
que ala ayg d lēties scorticades e ordi. car
apaguē la set e la acuitat e inflāmacio. e
aps es deuenir al brou dels ciurós ab ayg
de ordi. apres a beuendes de farines

defaues e oximel e ala coladura del sago: q̄ es dit taluina ab mel e ap̄s de aço vinga als rouels dels ō e coses senblārd e en n̄ ḡuna manera no se vnpbla. e lo vñtre d̄ aq̄ls statostēps lat̄ coes q̄ t̄squa be; e lo dormir de aq̄ls sia tostēps mesurat: car enlo molt dormir es timorosa subita suffotacio e p̄co es menester q̄ dormir poch e sia souint desp̄tat. La segōa intēcio es cōplida p̄ enacuaciō ediuersio ab sagnia e ab medicines solutines segōs la materia peccat e ab crestis acuts: e forte fricacions fetes p̄stamēt e aço es p̄ tal cō la malaltia p̄ causa d̄la op̄aco del mēbre no dona iñdūcias. Siadon q̄s feta primer ligacio e fricacio d̄les extremitats e t̄rost vñ crestirie ap̄s encōtinēt sia feta sagnia d̄la sofena e ap̄s aql̄ mater dia e lo segon sia feta sagnia de la lenḡ si la virtut o por p̄portar: e segōs lo. Deine por esser feta del bras: e tu mater cōsidera locas e veuras lo q̄ es ver. E cōseguētmēt sia donat dia pañis diacatalicō aguats ab letouari d̄ such d̄ roses. E si la colera es abla sanch sia feta primer purgaciō d̄la colera e ap̄s sagnia. La tercera intēcio es plida ab coses locals e enlo principi cōpetit vinagre ab ayḡ ros e ayḡ de infusio d̄ sumach e ayḡ d̄ saliadre humit e d̄ sumach acimater la ayḡ deles magranes agres. e dolces picades ab tota lur substancia: e such de solatrū ab semēt de roses e es manuelos. e acimater lo such dels codonye e de serues son cōferēts. Lo such deles mōres segōs Aliuc. ḡargrīsat val ala squinācia. Sarapio posa q̄ quāt es fet ḡargrīma ab vinagre cal̄ restreny lo decorimēt deles supfluitats venint ala gola e cōferex alasquinācia e ala relaxaciō dela vñlula. Acimater val aço, p̄t acerop de papauer diamorō de cascui. s. 3. ayḡ ros. iij. 3. sia tot mesclat e fet ḡargrīma e sia aplicat fret. Enlo augmēt conve lo diamorō enlo quall la virtut del safra e dela mirra siē posats e ab les coses p̄dites siē administrades ba lausties galles e semēt d̄ roses e alu e elanos cōuenē enlo augmēt. Lo mesme posa q̄ lo such dela acresta q̄ es lo agras mesclat ab les p̄dites liquors es manuelos adjutori e p̄co matej val lo such del sumach entorn del loch: car de p̄t d̄ fora lo Aliuc. mona po sar lana surza enlo p̄ncipi e posa aquila en

oli de olives. E enlo augment sia posada ab oli d̄ camamilla e oli d̄ olives e altres sē blāts. La cassia fistola dissoluta ab ayḡ d̄ solatrū o de saliadre e ab m̄nsillages d̄ psili ap̄s ḡargrīzats val ala squinācia. Lo albert posa q̄ lo abcinci ḡargrīzat ab vinaḡ val ala squinācia: e ala d̄coccio d̄les fiegs ab scorça de magrana valē. e la let q̄ es treta del sement del papauer ab ayḡ ros val. e de aq̄ls es lo such del solatrū depurat e begut de mati e de vespre rat̄ cō es mesura de dues dōneles d̄ o. Acimater valla mūnillago psilli ab saliadre e vn gra emig de cāfora: e aq̄stes coses are dites valē mes en lo p̄ncipi p̄ acomater. R. liq̄ricie rase vna rū passaz mūdataz ab arillis. aii. q̄rtuz se mis carica pinguiu. 3. i. seminis psilli e s̄tonior̄ seminis papaueris albi. aii. 3. f. ordei mudi q̄rtu semis mellis. 3. i. t̄ fiat deco cōclarificada. e apres siē fet ḡargrīma. La cura del stat. Enlo stat cōpetet e aq̄les coses q̄ son resolutines ab algua stipticitat, e p̄co vallo mel rosat ab ayḡ de sola trū o ab arob de mōres ela let es d̄ aq̄les coses q̄ son p̄ferents en aquesta hora abla nez e remedia la dolor e ppiamēt dela cabra e dela somera e q̄ sia calda. E q̄nt es admistrada ab cassia fistola: coes ab medulla della ḡargrīzada e beguda e ppiamēt ab sucre e ab safra es p̄ferēt. La coagulaciō del raym ab safra e mirra val. clo arob de mōres ab ells: coes ab la mirra. e lo safra valē. La decoccio deles figues e del senigrech e datils e safra ab els que es axi cō la mirra valē. Acimater la let de cabra ab fēta d̄ ca blāch e ab mel o ab ayḡ e mel e vn poch de mostalla valē. Galaximater lo acerop acetos ab rell d̄ raua o ab such d̄ aq̄ll. La cura dela declinaciō es aq̄sta coes q̄ segōs lo mesme cōuenē aq̄stes coses coes let d̄ mōres banach mirra safra piretrū mostalla assafetida raua fenta & ca blāch e ppiamēt d̄ aq̄ll que ba mējats ossos, fēta de infat q̄ base mējats lubins fetes de orenelles cremada e coses sēblāts. E de aq̄stes coses diuersos doctores an dites diuerses coses. Lo albert d̄iii axi que la rell del raua salinat cuita en vinaḡ e gar garizada obrila squinācia. e ha dit a la mostalla val als apas e inflaciōs q̄ son fetes en la gola. E enten se que della picada

Libre Segon

mesclada ab vse fet gargarisina val. E posa q lo sal armoniach val ala squinacia quât se inflade dintre. E mes diu q si los porciliens son mesclats ab mel e ab pa. E apres son posats en la boca valé. porciliens son vulgarment dites les panaroles. Lo bartholomeu posa q aqllies vermès podé esser polvorizats e guar grizats e cōferer xen. Biascorides posa q la rell del raua cuiyata ab mel e vinagre si es gargarizada cura los squinatichs e cuiyta ab mel fa assomar. E moltes antichs dien q lo semet del raua resol la squinancia. e les scoices eles fulls quant son cuiytes ab sacamiabín : e del calt es fet gargarisma aximater val En care diu Biascorides q lo pebre a profita als squinantichs e maiorment mesclat ab mel. Lo bartholomeu posa q la mel escumada e gargarizada resol molt la materia E jo dich q lo gargarisma fet ab mel val a la squinacia. Sarapio posa q quant lo ysop sech es posat ab decoccio d'figues es bo ala squinacia Lo biascorides posa que del solysop gargarizat Encare diu sarapio q quât son cuiytes figues ab ayg e ab mel e ab aqsta decoccio es fet gargarisma cōferer als apas dela gola e ales amigdales: e ala squinacia e es molt util medicina. E mes diu que quant es fet liniment ab pega liquida e ab mel cōferex als apas del nrius e als apas q son fets enla cانا dí pulmo e enlo meri. Lo bartholomeu posa q cōferex a tots los apas fera vuccio dintre e de fora empastre: e posa que lo bedellius dissol los apas q son fets enla cانا dí pulmo es menester. empo q sia dissolut ab salina de home de jn e dissol maruelosamet. Lo Quic. posa q lo bdelliu arabich es mío. Hui encare q lo fel dí toro si es mesclat ab mel e feta vuccio cōferex ala squinacia Lo auic. diu quē sia vntat lo paladar. Ediu encare Sarapio q lo fel dela tortug es cōferet. e posa mes q les panaroles picades ab mel e feta vuccio es cōferet. E hiranus posa quela terra del nriu dela orenella dissoluta en ayg e colada e apres empastra da al coyl e ales fauces sana pferament lo tumor dela squinacia. Lo bartholomen diu q pot esser dissoluta ab oli rosat. Lo Quic. posa dela cendra deles orenelles q si

ab ella es tocat lo paladar cōferet. Sarapio diu acomater. Lo galien enlo. xi. posa q molts fa cendra deles orenelles crema des e mesclen aqsta cendra ab mel apocovte ne la squinacia. Ediu lo Galien e lo sarapio q quant son salades e dissecades; e apres es feta poliora deles e es presa .i. Lo Quic. posa aureu. f. e es doat a beure ab aygua es cōferent ala squinacia e als apas dela gola e dela vulua. Aximater fa la cendra dels poyls coes delas orenelles quât son cremats. Biascorides lo conditū yrundinis guido val en asso e es aqst R. cineris yrundinū troci nardi mirre. an 3. i. conficeant cu melle e fiat condituz. Lo galien atorga aço e val ala squinacia. Lo Galien enlo. e Sarapio dien q si es presa fenta de infant q p. iii. dies baix meitat pa mediocrement salat e fermentat e lobins et dolcits o carns de gallines cuiytes en olla e q base begut vi vell. e de tots aquells en quantitat moderada baix vissat en tal manera q base ben digerit segos Galie enlo. e sia cōseguit met dissecada aqlla femta. aps sia mesclada ab mel saluatje segos lo Galien e sia vntada ab aqlla medicina la gola elo paladar o tâsolamet sia aplicada ab lo dit al paladar. Ediu lo Quic. q sia dosnada a beure segos lo serapio cōferet ala squinacia ab grâ e maruelos modo en talmanera q segons dien e scusa la sagnia. Biascorides posa absolutamet dia femta humana mesclada ab mel. e aço es experimentat e verissim dela femta del infant: mesclada ab mel comuna. Lo Rasis diu que aquella femta sia picada e ben passada e tamisada apres mesclada ab mel e posat enla gola. Aximater val segos diu lo Guillem de varinguanya si es buffat dintre la gola. Aquells matara operacio fa la femta del ca applicada al paladar dich del ca mensat ossos. Impero lo Galien enlo. x. diu quedaco ha agudes moltes experencies. Lo Rasis diu q aqlla femta sia secca e colida del mes d'juliol e sia mesclada ab decoccio de galles o ab vîde mas granes. Sarapio posa q sia colida quât lo planeta appellat canicula puja. Lo Quic. diu que enla squinacia sia applicada aqsta femta al paladar ablo dit. Eli

abas posa que si es picada diligentment ebuffada en la gola o cataplasmada d'or de forra ab mel es conferent ala squinancia q̄ es per humiditat. **L**ebiran d'or que mesclada ab mel sana la gola e los cosos dels squinanticos pfectamēt. **F**idelis posa q̄ si aqusta femta d'or es mesclada ab fētade home e fel d'oro apres fet empastre val molt. **L**o barthomeu de varinguā d'or q̄ a soles mesclat ab fel val e no sols en la squinancia mes en los altres apas p cauſa dela sua exſiccacio. **L**o Quic, hi auista p auocat de Galien una cosa molt marauellosa e es que sien presos molts fils e propiament q̄ sien tenits ab sanch d'rates e q̄ ab aquells sia strangolada o squanya da vna víbra e apres sia enbolicat vn enzim del col del pacient e per aquell sera fet adiutori grā e marauellos. **E**lo Guille de varinguā d'or q̄ el ho ha experimētat: e el mateix posa q̄ ago val. **P**ien cassia fistula esia dissoluta ab such de saliandre humit etot ago sia apres mesclat ab musillages de psilli e sia fet gargarisma. Empastre lo qual den esser applicat de forra la gola. **R**ecorvis canis comedentis ossa iuris oī dey omniū añ. eloquear vnu salis modis cū e fiat empastru. **A**ltre e es empastre d'galien. **R**ecerdasengi. 3.i. piciat sup ipsu et oleo sisamino e oleo violarij quousq; coagulet e postea **R**. musillaginis seminis altee e seminis almeri. 3.v. ona tria: gummi amigdalarij. 3.f. infundant in aqua coriandri die ac nocte camamile e molliloti añ 3.ii. violarij siccarū farine ordei amborum añ. 3.iii. agiten e puncian e pūffio ne bona donec fiat vnu corp: e de ago aps sia fet empastre e es marauellos. p acomatex sia picades fulles de porros e ab camamilla sia fet empastre. **E** si se es deuenia q̄ la materia nos resolguies fino q̄ vtingues asanacio aqustes coses q̄ are serā dites valen segons les intēcions dels doctors. **L**o mesuedin axi. **R**. farine ordei e seminis lini. añ. 3.i. carniū dactiloriū fitiū siccarū e pinguini. 3.i. 2.f. mique panis quarti. 2. coquant omnia in rob e pusten e fiat empastru e si es vn poch engraxat ab mantequa es bona cosa. **L**o roger d'or axi. **R**. cardi benedicti ab cincti, añ. 20. 1. farine

ordei seminis lini axi. quarti. 2. mellis. 3.ij ansugie porci quarti. 1. coquant e pusten e fiat empastru. **L**o Ellenfranch d'or axi pren vn nju d'orenelles e fes lo bolir en ay gna aps sia colat e en la coladura sia cuyt rells de liri e de maluins e de brionia e fulles de maluins e d'paritaria aps sia fort pstat e sia encorporat ab ellis lauat q̄ sia bo e farina de sement de li tant cō ni aura me nester sia bolit e en la fiaj ajustat oli vel e grex de porc sençē sal vn poch e sian fet empastre. **E**qust empastre miraculosamēt dissol e madura tota squinancia: e ajustay q̄ ab aqusts sia fet tostēps gargarisma matutatina: ab aygua e vi cuyts ab mel e ab rells de maluins e figues e semet de li e coses semblants. **L**o Guille de silicet. **P**ien maluins mudats cuyts et tallats atrossos 1.ii. farina de sement de li e de senigrech d'casca. ii. 3. rouets de o' cuyts des' les bras ab gloſea sinq en nobre manteg. iii. 3. sia encorporat tot plegat e sian fet empastre val aqst empastre a part de forra qnt ve en exidura e coplit tot ago e madurat lo apa sia vbert ab vna lancera e sia mudificat ab mudificatiu d'apit dit en lo primer libre. **E**si es d'intre e queno aparegue sia vbert ables vngles o fregat ab algua cosa si es possibile: o aximatex ab gargarismos maturati e apiti axi cō es decoccio de figues e de dactils e d'senigrech ajustat hi lenat de formēt: **E** mes foras segons lo amic. son baurach nitru pebre femta d'oreneles e semet de mostalla e lobins. **L**o roger d'or q̄ sia pres vn tros de carn bovina mig cuyta e sia ligada ab vn fil fort e larc e fer q̄ lo pacient los en envie q̄ es ql trā glotesca e apres q̄ losen aura transglutit o en la transglutinacion tirat lo fil. e lauas ab aquella violencia se obrira. **E** se dich ago mater se pot fer ab vna pogga vbert lo apositema sia mudificat ab gargarismos: e sia fet devi e d'mel e altres coses semblants anaquestes,

Capitol segon de dolor dela squinancia.

Algunes vegades es causa da dolor en aquit loch p causa del apa, e algunos vegades sens apa. Si es causat p apa e ab apa valé aquelles coles. E pri mer si la dolor es fort sia fet gargarisma ab let rebeae aqilla es loada p tots p acomater val lo axeropviolat pa paner e musillages de sement deli e d' psil li e de sement de codony dissoluts ab al guna aygua stiptica aixi cō es de roses e d' plantation e desolatrū. Lo aliabas loa per aço lo solatrū e la cassia fistola dissoluta ab ayg de regalicia. e si es tanta la stretura q no puig plar ne transglotir p tal q mi lor puig parlar si posades vētoles entorn del coll p tal q les vies se axamplen. E diu lo Quiic q algunos vegades sia messa al guna canula feta de oro o d' argent e altres coles senblants p adiudar ala spiracio. E algunos d' vegades es cōferēt en la dilatacio dela strāgulacio e del alen compressio fort feta en les spalles. e si notēs speranca de envasio lauou diu lo Quiic q sia vberta la cāna del pulmo sobre lo epiglot entre dos anells en tal manera q puiga alenar e sia aixi deixat p tres dies eno mes p cā delq sera dit fins arant q sia passada la maliciad la malaltia apres sia cosit e encarnat : e acomater vol albucasis e lo auēzor approvada la dita opacio en una cabra. E si en lo loch no hauiā apa valé aquelles coles en la dolor dela gola. Lo ysach posa d' l such dls mores agres e maioramēt ciut ab arob e vnpoch de sucre val molt ala gola e ala dolor dela vñula e deles fautes: e aço matex diu del such dls spinachs quant la do lores de materia colérica o sanginea. E lo Quiic posa q lo such dela carabasa es cōferēt en la dolor dela gola. Lo albert posa q les cubebes son bones ala dolor dela gola e clarifican aqilla Sarapio posa que la pipella es cōferēt ala dolor dela gola. Lo quiic posa q lo bedelliū es coferent ala dolor dela cāna del pulmo e als apas d' aqilla e ala tos antig e ala dolor d' costat. e lo arabich conferex als apas del epiglot e dela gargamela. E mes diu lo Quiic q sia dissolut ab arob d' mores o ab decoccio de lenticules. Sarapio posa q la monia es coferent ala dolor d' la gola quāt es ciyta

ab saturagia. Chiran d' un q vñ moror de per a portat al coll tol tota dolor de dens e dela vñula e dela gola e d' squinancia.

Capitol tercer dela cura dela

quinacia freda.

I E cura dela squinancia freda es cōplida ab quatre intencions en la manera dita enlo capitol de squinancia calda. La primera intencio es cōplida segons es dit enlo capitol de squinacia calda en part. La segona intencio es cōplida de qsta manera qo es q sia feta purgacio ab pilloles de jera o choxies e en totes coles se ptany atiu mesurar la medid na a natura. La tercera intencio es cōplida d' aquella manera qoes q sia feta gargarisma ab vinagre e ayg ros e ab decoccio d' mores suis diabolis e aquila herba val molt. apres enlo augment ab arob de no' e dia moron cōfortat ab alguna cosa q sia aixi com son galles e alu e acacia e senblants e ab oxymel apres enlo stat pot pujar aixi cō es en lo sinamomū e spich e piretrū e assa e aquelles coles se poden mesclar ab dia moron e apres gargarizar d' aquells. La poluora d' la genesta mesclada ab mel rosat e ab ayg decoccio de anisi e de semigrech e de daull, e lo dosis sia de miq. 3. fins en vna empo dia scorides diu aixi q sia psa la verga dela genesta e sia cōquissa e dissolucada. e aps sian donada. 1.3. abeure e medita los squinanticos. Extimatex cōferex la rell del raua sal natje ciut ab mel e aplicada moltes coles son dites enlo altre capitol desus los qulls podē esser assi aplicades e sia vist e si veuras q la materia se enduresca sia mollifica da ab diaquilo dissolut ab grex d' gallina o ab algun autre dit enlo capitol d' sclirosis. E si venia en fanies sis posats olis de pt defora e algunos altres coles necessaries. Unquēt maturati. p' vnguent dialtea miq quart musillages de sement de semigrech semet de li. ii. 3. medulla de cassia fistola māteguia fresca sens sal de cascui miq 3. lauat figues oli d' amelles dolces decascui. ii. 3. e sia feta empastre e sia posat sobre lo loch. Altres maturati hy podē esser posats e en pt siē ptu vist enlo capitol propri de medicines maturatinas. e aximater en altres lobos. aps si sera menester siaybert

lo loch e sia mūdificat e consolidat en modo conuenient.

Lapitol quart de bocio que

Bulgarmēt es dit goil. Sicut o goiles apa o excrescēcia feta en la gola de materia humor al cōvertida en materia mala. Lo albucasis posa q lo bocium es en dues maneres. car alguns son naturals: e altres son no naturals. Lo natural nos pot curar. Ques auāt lo boci es en dues maneres car algunes intrinsecat e alguno es intrinsecat en les venes ni en les arteries. Dic dich donq̄ q lo boci q no es intrinsecat en les arteries en los nivis e es no natural q bes por curar. Encare dich q lo gran boci q occupa grās parts examples es d̄ deixar Lo arnau de villa noua din q lo boci enql se vol manera q sia extirpat es d̄ guardar car es fet o ab incisio o ab corrosio. e aquesta malaltia p molts es reputada regional e credita En aq̄sta cura tens tres intēcions La primera es en la vida. La segona es en la materia antecedent. La tercera es en la materia cōnicta. La primera intēcio es cōplida de aq̄sta manera. sia subtiliar lo regimēt e abstingēt se d̄ ayḡ e de coses fredas e indigestibles e lo pa de aq̄lls sia bē curyt: efermetat. la carn sia de cabrit e de anyel d̄ un any e lo vi de aq̄lls sia clar en substācia e aromatic en odor. La segona intēcio es cōplida ab medicines solutines e altres coses vse turbit pparat ab gingebre e sucre en lo modo dit en les strofules car en aqua lo solum gros dela gola. La tercera intēcio es cōplida en dues maneres. la vna es p resolucio: latre p incisio. p incisio es curat de aq̄sta manera segos q din lo Roger goes q siē fetes dues seccions o vbertures ab ferro calt. la vna sia feta plarche laltra p trauers. e tots diea sia treta alguna cosa defora fins atāt q la carn e la materia sia psumida totalmēt empo si romanḡ alguna cosa siare moguda ab poluora d afrodillis o ab algū altre senblāt aps sia encarnat. e nota q no es psumpicio q tu pcevesques en a q̄ qual es intrinsecat se es pfundat ab ferropas q no sian tallats nivis venes o ar-

teries: e pco en aq̄sts sia fet segons es dit q̄ es q̄ sia lecrats. empo sino es intrinsecat q̄ es q̄ no sia. pfunda e q̄ sia les liura d̄ venes e de arteries ianios sia tallada la pel e sia descarnat e sia tret abla pellicula quel conte es sia curat e siay romas algun poch della pellicula sia remoguda ab poluora de afrodillis o en altra manera sia remogut o ab coses putrefactines o enlo modo dit enlos nu? sia remogut: apres sia curat o si atu sera vist sia remogut ab corrossi cantamēt. empo segos es dit clo capitulo strofules e d̄ aq̄la manera sia remogut e extirpat. Segonamēt es cōplida la tercera intēcio ab resoluti? e diversos doctois a dites diuerses coses en aço: e en aço tenen moltes pmissiones e pochs effectos. Lo roger a dit e ordenat tal letouari. R. radicū vitiselle: radicū cucurbite a gressi siblami nis polipodis brusci sparagi aristologie rotide radicū acori radicū farie radicū e apsi barbati palee marine spōgie marine an. pte. j. adusta spōgia e palea reliqua poluerizent e cofiteant ci melle ad modu electu arii del qual mana esser posat algun tant de? la lengua quāt va adominir. e de matis sials donat vn poch depocio feta ab vi de decoccio de rells de mellilot et apsi barbati e polipodi e de betonica e brāca vicina e en aq̄sts tals sials nedonat p. x. o p. xiij. d̄ es o mes segons q a tu plaura e segons q ueuras la opacio E encare mana ables coses demūt dites donar la let dela porca o truja ale tant los p̄umes fruytes coes los primers porcels e es expimētat: car aço es dioretich e en aço val molt la purgaciō per vrina. Empastre p aço. R. radich lapacis raffanit e curbita agrestis stasifragie coq̄ntur e fiat empastru lo qual sia posat sobre loloch. Altres empastres resoluti? e matirati? siē secrats desus enlos capitols ppis Lo Bin? ha feta poluora d sponsa crema da e de os de cipia e de sal gēma e de rells de salidonia e d̄ pans porcins e d̄ gingebre e bedagar no? de cipier palee marines tāt dū cō daltre: e aq̄sts poluores siē tēgudes desus la lengua quant va adominir ab vn poch de vīnagre o de ayḡ o sens niguria altre liquore aço he experimētat e es veritat empero q̄ ex tenia molt lo home

Libre Segon

L'ommensa lo tractat .xiiij. de
apas dela cara: e p are ha vn sol capitol.
lo qual es capitol de gota ruonia o gota
rubea o segons alguns es dit butigia.

Algunes vegades es causat a
postema o inflacio en tota la
cara lo nō dela qual es butig
e segos los vulgars es dit gu
ta rosatea e algus la appelle
guta rubea. Es empodria en
tre guta rubea e guta rosatea segos apar
e aparra de jis cō parlare d' decoracio. La
diferencia es aqusta qoes q la guta rubea
es apa car es tumor grā en la cara o en ab
gnna part della: la guta rosatea no es a/
postema mes es alguna rojor supficial en
los de mes plena souint de pustules. Aqu
sta malatia es feta d' materia verinosa cal
da dela qual se aleua fums e venē ala ca
ra e inflē aqlla e souint es causat enles do
nes p retencio de les mestries. Lo senyal
que la materia sia verinosa es q souint cay
en los cabels del cap e dela barba e estor
xes la cara en la declinacio e auagades no
es verinosa e lauos no cayē los cabels e al
gunes vegdes e quasi tostems se es torxe
e dela cara cayē furfures q es com asago.
Los senyals de aqusta son q cō aqusta comē
sa es dene priuiga en la cara e en lo loch ont
comēnsa se causa eminēcies e aps se mul
tipliquē e es fet avna inflacio universal en
tota la cara e inflē se en tal manera Los
vuls q emides pot veure e son multipli
cats en la cara rojos e priuiga e souint se es
deue febra: e aço si la materia es calda, em
pero si la materia es flennatica car anima
tex se pot fer de materia flennatica segos
e souint vist lauos no apparā los senyals
dits car no appara rojos ni priuiga sino la
sola inflacio: e si es feta in pissio ab lo dit ro
mādra vestigi cō en la vndimia es fet. E
algunes vegdes la materia es mixta e sia
considerats los senyals mixtes e es mani
fest. La cura de aqusta es en tres intencions
La primera es en la vida. La segona es en
la causa antecedent. La tercera es en la co
sumpta. La primera intencio es complida
da aqusta manera q es q vise dela mica pa
nia lanada e such dordi o farro e meje latu

ges verdolagues ab vinagre fort e caraba
ces e agres e begua de vid magranes o ay
gua ab mica panis e aço fins ala fi: apies
epoch epoch torna asa natura e begua lo
vi aygnar e meje pols. E si es necessari ab
latuques e verdolagues alterat. La se
gona intencio es complida ab sagnia sila
edat bi consentira segons q tostems es
psipospat o ab ventoses ab scarificacio sia
fer les quals sien posades enles spalles e
sia fer purgacio ab pilloles de fumo terre
e conseguētmet vise tots matins aqua ca
sey de cabra car val en aqlla materia acu
ta. Item lo axerop de nenussar ab ayg
del os cōferent sia aximateret fet crestiri ab
decoccio cōmuna en la qual sia dissolut se
net epithimi d cascui. s. 3. tamarindis e mel
ii. 3. de cascui e sia fet cristiri. La tercera
intencio es cōplida ab coses locals: si ad
ques epithimat lo loch ab such de solatri
e oli rosat e vinagre mesclats e sia procer
fins ala fi e sia lanada la cara ab ayg d' de
coccio de roses e de camamilla: Aximater
vallo oli violat ab such de latuq segons q
so dich e es veritat. Val p lo semblant lo
oli del papauer ab such de endimia. Hid
encare q vallo oli del nenussar ab such de
plantaje e sia posat tostems vnpoch d vi
agre. Mes din q lo such dela taroja val
ab oli rosat o ab algum oli dels pdits e un
poch de cera en forma de vnguet: e aço cjo
experimentat. Mes lo vnguet rosat: e lo
populeon valen e tu faras ptu mater lo q
conexeras. Encare se es dene algunes veg
des q los fums qui se eleuē se eleuē de ma
teria flennatica e perco lauos lo apasera
flennatica e la cara no sera roja. E lauos
dich q valen les pilloles de jera e les cochi
es quant ates altres coses sia curat ati cō
es curada la casella. E la dieta en aquels
tals sia tirantia caliditate aximateret les co
ses locals. E la cura dela casella deye als
senyors de fisichs. e recorre al ppi capitol.
E so dich ques pot curar ati com la vindi
mia. per la qual cosa sia vist aço en lo pri
mer libre en lo propri capitol. E los apas
saniosos dela cara son currats ati com los
apas del dors e no tenen res propri. E pgo
nō parle cosa niguna,

Lòmensa lo tractat .gv. d'apostemas del dors.

Capitol primer de apostema calt e fret sanjos.

Los apas del dors enles canses e senyals e cures còuenen ablos altres apas. Empo deuen notar una cosa q' aquests apas son pilosos p' causa de la ppinquitat d'la spina o nua laqual es vicaria del cernuell e ella ner d'aql e es a el senblant en virtut e vici. Per laqual cosa es dit enlo .xii. de vtilitate particular q' los accidents dela nua son senblants als accidents del cernuell. e de aço apar als qui entenç que en tals no deuen molt repudir, car tan solament hi deuen esser posats repussi? domestichs. Los senyals del apa calt son rojor inflació del loch e dolor molt fort e acuitat d'la figura e la eminencia prou grà e algunes vegades febre çoes enla generacio deles sanies etot aço es declarat enlo tractat de exidires. Los senyals del apa fret son contraris en aquests car en tals noy ha rojor si no enla generacio dela sanies. e tot aço es declarat enlo loch sobre dit. La cura de aquests en tres coses sta. Daimerament enlo regimèt segonamèt enla causa antecedet. Terceramèt enlo causa coiuncta. lo regimèt pla primera intencio sia segòs es dit enlo capitol de squinancia. La segona intencio es còplida de aquesta manera çoes q' sia feta sagnia si es menester e lo humor calt çoes la colera sia enuacuada enla manera de sis dita. La tercera intencio es còplida ab medicines locals: e enlo principi còpetex repussi? lengeres axi co es oli rosat o slich de plantage e de altres coses domestiques per la causa dita. Enlo augmentat sia posat oli rosat ab oli de camamilla. Es pren farina de faues e camamilla e ab oli rosat sian fet empastre e son resoluti? e repussi? los medicaments que en el entren. Enlo stat sian posats empastes maturat? e esia vist enlo primer libre enlo capitol propri. Maturatin del Guillem de silicet, R. cepas coctas sub paunis,

does. vitellori? onori? quatuor. at singule li; que facte sine sale vel butiri. 3. iii. maluas nisi. Ad i. incorpore omnia simili cù oleo de aneto vel de camamilla apres sia posat sobre lo loch fins a perfecta maturacio. e mes vallo empastre d' maluins lo qual es posat enlo capitol de squinancia e es apel lat empastre de maluins. Com d'ques sera saniat no sia spada perfecta saniacio per obrir e enlo obrir siá guardats los principis dels niruis. Car la punctura e insisió de aquells es perilosa. Impero si lo apostema es fret sia purgat ab turbit preparat o ab pilloles de agarich o fetides: e feta la purgacio enlo principi siavntat lo loch ab oli rosat e de camamilla o d' anet. Enlo augmentat sia vntat lo loch ab oli despich o de liri. Item val aço. Idren farina de sement del camamilla melliloti: e ab aquests sia fet empastre e sia encoprat ab oli rosat e de camamilla. Per quina causa es posat lo oli rosat consideraras aquelles coses que son dites. Enlo stat sia posat maturati? si sera menester. e aço ques seguir es empastre del Guillem. R. cepe lis bij vnum vel duo e coquuntur sub paunis tria capita aliorum e similiter coquantur e munden e persistent insimilur e cù eis incorporen due. 3. trebentine; 2. iii. mellis farine seminis lini e fenugreci e incorporen cù oleo de aneto e fiat empastru. Adurat lo apostema sia vbert segòs es dit immediata metçoes a saber guardant lo principi d'ls niruis.

Capitol segon de napta.

Algunes veguades se es dene alguna tumor enlo dors: la qual per nom vulgar es dita napta. Es apostema gran carnosa e molle. Enota q' en tal apostema noy ha dolor, e siy ba dolor en eles pocha: ni en el ba calor ni pulsacio. Algunes veguades crex en tal manera q' sobre puja totes les pts del cors. E aquest apostema tales dene, p. plament enles muscles e algunes vegadas p. iii

des en altres lochs. La cura de aquesta en dues coses. ço es en purgacio e remocio dela materia dela napta. Primera;ment sia feta purgacio yniversal ab pillo les agragaines o ab letonari segons que atu sera vist. Es remoguda la napta de aquesta manera: ço es q̄ sia tallat lo loch en creu. e sia excoriat de totes parts apres sia premida e treta. Alguns la ligue ab una corda ç̄o es enla part inferior: e apres scorxé e traben aquella. E cōplit aço sia calterizat lo loch: axi com es calterizat lo flux de sanch. Son alguns q̄ no calterizan segons he vist e no si causa flux d'sanch. Empero si seni causa ç̄o es sisí causa flux d'sanch sia calterizat. E lo q̄ es dit es ver si la napta no es molt en viscada. e p̄co sia rostems considerat lo situ e la en vistacio della. e fet e considerat aço poraspeyr en la cura de aquella. Empero si sera d'grosses relles ç̄o es que sia molt en viscada. La inscissio de aquella es perilosa. empero la napta algunes vegades penja aixi cō penssen los testicols: car la rell d'aqlla es molt subtil ç̄oes prima e lauosa no cal excoriar sino ab algun coltelar o altre ferro foguerant sia tallada prop del cors tota entregauament apres sia cōsolidada. Empero deuen notar q̄ si es excorada es necessari taliar aquella pell per tal que los labis dela pell se toquen abla carn e que nose sobre caualquié. Algunes vegades es feta suissio de alguna part per tal q̄ aquelles parts si en encarnades e siay deixat un petit forat e sia encarnat la vna part ab l'altra e sia cō solidat lo restant en modo cōuenient: e segons sera dit enlo tractat de ulceres,

Capitol tercer de gibbositat.

GLa gibbositat es cansada e es passio del dor e alli rā solament es causada. Es donq̄s gibbositat elevacio dels spondils de part de fora p̄ la qual es fet lo home cob e es lesiat enlo monument. Encare q̄ la gibbositat no sia apostema empero pertant cō algunes

vegades es feta per causa d'algun apostema. per aq̄sta causa so ne fare assí mencio. Que no sia apa es manifest car encare q̄ sia tumor part natura. no es fet p̄ causa d'humors fluïnts en aquel loch. Perco no deu esser dit apa. La gibbositat es de tres maneres. Car alguna que es feta en vers les parts interioris. E altra que es feta en vers les parts exterioris. L'altra e tercera es que es feta en vers la vn costat. La gibbositat q̄ es feta envers les parts interioris es appellada contractio e la causa extrinseca dela pot esser cayguda o passio. E la causa intrinseca pot esser apostema enlos musclos dels spondils atrabent assí los lacerts per laqual cosa es feta contractio. La causa dela gibbositat que es feta de part de fora es cas o pressio deslongant vn spondil o dos. La causa intrinseca es dit esser humiditat relaxat los ligaments e niriis ab los quals sō ligats los spondils per causa dela quall cosa los spondils bixen del lur loch. L'altra causa es ventositat pendint als spondils e dilatant aquells. Altro causa es ros o asma. E aço dian yopcras en Io. vij. dels amphorisines. En aquel amphorisine que comensa. Quibuscunq̄s gibbi ex astmate fuit ant tuisi bi ante iumentute pereunt. Que vol dir que en qual se vol en que es feta gibbositat per causa de asma o de ros q̄ aqlls tals abans dela edat de iumentut perençoes que moren. Altro causa es apostema enlos musclos exterioris e de aq̄sta faire assí mencio. Los senyals de aquella gibbositat dela qual parle son que en lo loch ha dolor e calor. e la dolor aquella es quiera e en aço differex dela gibbositat que es feta per ventositat: car aquella dolor es motiuia ç̄o es de vn loch en vn altre e aquella es quiera emansina en vn loch. En aquella cura tens tres intencions. La primera es enla vida. La segona es en la purgacio. La tercera en coses locals. La primera intencio es complida daq̄ssta manera ç̄o es ques quart de viandes grosses e fredes e usse viandes subtiles: ç̄o es que engendre humors subtiles e usse bovi e quart se de ligums. La segona intencio es complida ab purgacions. E sia feta

purgació ab pilloles de hermodactils ma-
lous. e si es expedient sia feta sagnia dela
basilica. apres son de donar coses dioretiques:
les qualls son aperines e inscissives
ues axi co es oxime composte e ayqua dls
sements comuns e altres coses dioretiques
ab ayg e mel. ¶ La tercera intencio es com-
plida daquest modo co es que sia vntat lo
loch ab oli sanbuci enlo qual sia dissoluts
storat liquits e castor e euforbi e souint si-
an vntat lo loch. ¶ Rasis posa q la ayqua
calda enla qual so bolits medastre e sam-
sicsticados arabich e aqua ayg sia lan-
gada de alt sobre lo loch e es enbroncacio
E mes sia feta vncio de olis cals axi com
es oli de spich e deliri e de castor e d molts
altres. si es fadribasta la balneacio e em-
broncacio. ¶ Ediu lo Rasis q silo apa es
dur q recorreras al primer libre enlo capi-
tol de sefiros. e alli sia vist. empo si la gib-
bositat es confirmada fugiras car no cura-
ra. Jo he vista esser feta gibbositat p tos
en vn scola segons quediu ypocras e aquells
no son curat. Bels altres modos de gib-
bositat no fas mencio e deixeu als senyors
de fisichs aquest capitol se deuia posar en
lo libre o tractat de decoracio.

L'omesa lo tractat. vi. de apostemas dels adiutoris e de les spalles. Capitol primer d'apostema sanios.

Ho adiutori es fet apa axi
com enlos altres lochs. E de
aquej modo matex. p la qual
cosa deuenir notar que adinto
ri bomplata spatula volé dir
una matixa cosa. Los senyals
de aquests apostemas son manifestes p les
coses dites enlo capitol d apostemas calts
del doctrs: e perco sia alli vist e sia feta sagnia
e solucio de ventre segons es dit en a-
quel capitol e legar. E la dieta de aquell
sia segons es dit enlo dit capitol. E enlos
empastres e altres coses sia fet segons es
alli dit. ¶ Nota empo que quant es feta
sanie es causada dolor e feta la sanie ces-

sa. E algunes vegades aquesta sanie no
fa eleuacio enlo cup ne se eleua la pell en
ningua manera per la qual cosa no apar en
aquej loch la sanie e molts son flats en
guanats creyent que en aquel loch no ha
gues saines o que noy base alguna altra
malaltia. E jo he vist aço enlo fill den Jo
ban de fructibus. La causa p q no apar la
sanie enlo loch carnos specialment es aquella.
Car lo loch enlo qual es engendrada
la sanie es molt spes e carnos. e pco nos
eleua. ¶ La segona causa es que la sanie
que es engendrada es molt spesa enos pot
eleuar enles parts superiores: e pco alli ba-
dolor e no es sentida la sanie. ¶ E aque-
stos modos ba tocats y pocras enla sexta
particula dels amphouimes en aquel am-
phouisma qui diu. Quibuscumqz saines fa-
cta in corpore non manifestat bis propter
spissitudinem saniei aut loci grossicie non
manifestatur. Lo qual amphouisme dedu-
it deleti en vulgar vol dir. que en quall se
vol que es feta sanie enlo cors en o es ma-
nifesta. En aquells tals no es manifestada
per causa dela spissitud dela sanie e per la
grossesse del loch. ¶ E lo Galien diu en
lo coment que pot esser per la vne e per lab-
tre. E perco fes axi com te dit enlo tractat
de eridures. co es q toques lo loch ab dos
dits primer ab lo dret apres ab lo squerra
e quant coprem la vn leua laltre: e quacun-
quies la vn compré laltre. E si bi baura in
vndacions arguiras que alli ha materia
o saines e sia ben notat. ¶ Ifeta la matu-
racio sia vbert lo loch e sia feta la inscissio
segons la longitud del adiutori. e unitaras
los nirmis e los grossos muscle que es so-
bre lo adiutori enla hora dela inscissio. Ifeta
la inscissio sia trepa la sanie en part: e
si es molta en quantitat. o tota si es poca
en quantitat. E sia vnpierta la nassra ab
blanch de ou e vermel si tem dolor apres
sia mudificat ab sarcocolla e mirra e farina
de ordi e mel e sian fet vnguet e encar-
na e cosolda segons la necessitat.

Capitol segon de dolor dela spina e de les spalles.

Libre Segon

Seguen se arrebola dolor dela spina e d'les spalles e dels muscles, e posare aq[ue]l en aq[ue]st breu capitol quelques coses appropiades ala dolor dela spina e dels muscles sapies empo aq[ue]llas coses q[ue]s dirà en lo capitol seguent de dolor del dorts les quals valen assí. **L**o Albert posa p' anchoritat de Euic. q[ue] los spinachs valen a la dolor deles spalles, empo lo Euic, posa q[ue] valé ala dolor sanguinea del dorts: emes posa q[ue] lo senigrech es bon ala dolor deles spalles. Encare posa dela rell dela filipèz dula q[ue] ppiamet val ala dolor dela spalla e del dorts e dela spina e dela matrix. Rasis posa que la carn del asse val la dolor dela spina e deles dues anques e ppiamet la carn del saluatge. **H**es encare posa q[ue] lo mol del cerio val p' punctio e dolor d'les dues anques e dela spina. **E**ncare se jo q[ue] la dolor q[ue] es feta en los musclos p' frigidat o aximater p' subtil materia tol la long fricacio feta ab oli e ab vi car es vtil atots los mèbres. jo he acustummat d'fer vnguent de oli de anet e de camamilla e de lor: e ab cera e quelques vegades bi pos oli d'ruda e apies fet lo vnguent jo vnte lo loch dos loros ab bona fricacio e he trobat que es vtil si es per materia freda o per fredor. **E** nota que d'aquestes coses simples ne pots fer de compostes e es manifest apies sien applicades.

Lap tercer de dolor del dorts

So consequent sermo sia d' dolor del dorts. Aquesta dolor ha menester propia adiutoris ari co' les altres. **E**aquest capitol se den posar en lo tractat de apostemas del dorts p' la qual cosa jo posare aquelles coses segons los antichs an posat. **L**o Euic. din ari q[ue] lo si seleos es còferet ala dolor del dorts e lo suic del sement del sileos o los lemet begut ab arob per tres glops es conferent als apostemas del dorts. **L**a decoccio d' sement o delesrells del sileos beguda ab vi o ab aygua es adiutori efficacissim. **E**la

dolor del dorts quant es causat per venito sitat o per fleuma còglobada. **E**ncare mes din que sia beguda decoccio de sparchs p' causa dela dolor del dorts e dela ftiatica. **E**ncare din ari la rell del ciperus val ala dolor deles iuctures e streny lo dorts e los nervios e la multitut de aquel adquirir le brosia. **P**er aquella matex dolor del dorts val la maiorana beguda e empastrada **E** en qual se vol manera applicada e admistrada. **L**o Euic. din que sia messa en cerots. **L**o Kasis din q[ue] lo oli dela virtiga begut e vntat val ala dolor del dorts. **E**mes din que lo oli del enforbi es maranet los en la dolor del dorts. **L**o Adesine posa q[ue] lo oleu de pipibus es còferent alas dolors deles iuctures e del dorts. **E**ncare reposa que lo oli de guineu es medicament noble ala artetica e al poagre e ala dolor del dorts e deles ronyons. **L**o oli costi q[ue] es oli d' cost segons lo Euic. val ala dolor dels ronyons p' ventositat grossa ab gret gros de asse saluatge. **L**o contesti posa que lo gat meitat scalfa los ronyons: e val ala dolor del dorts. **E**mpero Eliabas din que les carns son caldes e seccas e medicina la dolor deles morenes scalfen los ronyons e aprofiten ala dolor del dorts. **B**iu encara d'la herba del rebolus q[ue] mitiga lo yleo elia dolor del dorts. sia fet crestiri d' aquell la ab decoccio del matex. **P**illoles experimentades per dolor dels genols e del dorts. **R**. aloes agarici an. aureum. s. seminis amel. iiiij. 3. coloquintide. 3. iiij. 7. f. Salis indi turbis an. 5. s. et fiant pillole cum aqua porri. **L**o disis es. i. 3. fins en dues. **L**es autres coses que son dites desus en lo capitol immediadament dit son vtils assí. **E** perçò aquests capitols sian tots legitims

Lap. iiiij. de dolor de coyll.

Dertant com les dolors q[ue] es deuenen al coyl. han reduccio ala dolor dels mèbres nervios perçò pens que es digna cosa que de ella sia feta merceria. **E**ncare q[ue] aq[ue]st capitol de

gues esser posat en lo tractat d' apostemas del coyl. **B**iасcorides posa q̄ les fulles del capilli veneris picades ab nou grās de pebre e ab nou de sement de saliandre, ab vi es donat a beure als qui entrē en lo bany. **E**açomater dñi Apulli⁹ d'les fulles del politri. **E**mpr Biасcorides posa que adiantū capill⁹ veneris e politri son vna matxa cosa. **E**segons Apuli⁹ adiantū e politri son vna cosa. e capilli veneris es altra. **E**en aquest jo crech. Biасcorides dñi ati. La cicutia remedia la dolor del coyl: e dela ciatica e artetica ab mel cuya e apli cada en forma de cataplasme. **E**ajustay q̄ saludablement cura la inflació del coyl: e del ventrel e del longaon: e maiornet cuiyta en oli pot allo fer. **E**fa acomater ajusstant bifulles de lor. Encare dñi que lo petrosilium refrena la inflació del coyl e del ventrel. **A**pulius posa que la herba bla betonica sia cuya ab vi stiptich e sia lin/ donat a beure quātitat ignal. **L**o ysach posa que la decoccio d'les rells e del semet del sparcachs val cōtra la dolor del dorts p ventositat humida: e la dolor del principi del col dona remedi. **L**o Anic⁹, dñi q̄ les fulles e nous de cipres son bones al coyl e ab elles es fet empastre e ajustay q̄ cōfortan les niriuis. **E**lbert posa que quāt lo affronit es mesclar ab cera e ab oli val ala torso del coyl e dels niriuis; affronit es lo baurach. Consideraras are per tu mateix aquelles coses que valen ala dolor de materia freda o calda o en mala cōplexio calda o freda secca o humida. **E**de aquestes coses simples poras ordenar moltes com postes segons he dit.

Comensalo tractat. xvij. de apostemas del colze.

Capitol primer de apostema sanios.

Dos ap̄as d' aq̄st loch sō timorosos p causa d' loch e dela cōcatenacio dels ossos la vñ ab laltre. **C**ar aq̄st loch es mollicat p causa leugera e aq̄sta mollificacio dōa empedit en la opacio yniversal. pla q̄l cosa tota malaltia es de timorosa emala curacio en ells goes en los colhos. Si aq̄st ap̄a es calt es conegut ples coses narrades e dites en laltre capitol. e si es fret aximater. **E**lq̄sta cura sta en tres coses segōs es ja dit en los altres. primera met en la dieta. segona met en la purgacio tercera met en coses locals. **P**rimera met q̄nt ala primera intencio de' notar q̄ aq̄sts tals algunes vegades sō ab febre. e si es axi co es que hajē febie e lo apostoma es calt sia regit ab coses fredes e temprades fins ala generacio deles sanies: axi cō es such d' ordi e farro fets ab let de amelles e ab las tigues e spinachs e aygua de ciurōs e ab carabaces cuytes ab vñ poch de agras. e lo vñ sia amarat en tal manera que la maior part sia aygua e vsse vide magranes; ab aygua freda. **E** si no haura febie sia regit ab carns que sian alterades ab agras o carabaces: e les carns sien de cabrit o de oçels petits: e axi de moltes altres. **L**a segona intencio es complida ab sagnia fe ta dela part contraria o ab vētoles scarificades en les spallea e sia feta purgacio ab letouari de suc de roses o ab altre medici na solutina enlauant colera. **L**a tercera intencio es coplida ab aq̄stes coses. En lo principi sia feta vñcio ab oli rosat e vñpocha de boli armíni. e los suchs deles herbes fredes axi cō es such deplantage e de solatrū e de cōsolda e de endiuia valen. Ultimater val lo olviolar oli de menuffar sila materia es colerica. **E**n lo alignement sia feta vñcio d' oli rosat e d' camamilla: e mes val aço. **P**ré farina de ordi e d' fulles e d' camamilla d' cascui. i. j. siá encorporat ab oli rosat e ptu mateix pots cōpōdre das tres formas senblats enaçstes. **E**n lo stat val aço. pré farina d' sement de li farina d' senigrech d' cascui. j. s. gres de poch mateç g de cascui. j. s. emiq̄. malnuins. i. **M**ha tot encorporat e fet empastre e aço val sila materia seve asaniar.

Libre Segon

Altres formes dites en lo capitol d'apostemes del dorts valé aqüí. **F**eta la matinacio sia vbert lo loch plarch esia vnpert lo loch vbert de blanch dou mesclats ab oli rosat. **E**mporten notar q en aquest cas no de sperar còplida digestio p tal q la santes no relaxas la iunctura e encare q no se inbibis en los nirnis per causa dela qual cosa seria temor de fistola, e complit aço sia mudificat lo loch ab vnguet dels apostols o ab aço **P**ren mirra. i. f. mel mig. **H**farina de ordi tanta co nibaura mestre p specir esia fet vnguent. **E**mporten si lo apa es fret vss de bones carns axi com son de cabrit e de pols castrats q son los capons e meie blets e ayg de ciurons bós pexos cuyts en aygina e axi de molt altres sia purgat ab pilloles de turbit o de agarrich o de hermodactils pparats. **E**nlo augment siay posat empastre de camamilla e de mellilot e de senigrech e sement d li e roses, de cascui. i. **M**el e sia encorporat ab oli rosat e de camamilla. **E**nlo stat com aqst maturatiu. **P**ren dues cebes de liri e sien cuytes entre les cendres dos cabeces de als sia aximatec cuyts sia picats e passats aps sia mesclat ab ells gret d porc sense sal farina de semet de li e sia fet empastre e fet aço si es digest siavbert lo loch e no sia esperada còplida maturacio e sia vnpert lo loch primer ab stopa infusa en blanch dou apres siay posat ronell de ou ab oli de camamilla e còseguet sia mundificat enlo modo dit e sia encarnat.

Capitol segon de nodositat. del colze.

Si te de esforçar es remo re la nodositat e duricia eser enlo colze p tal q no sia pdut lo offici del bras car es membre official. **P**rimera met donq sia purgat souint ab turbit p parat o ab pilloles de hermodactils o festides. **L**a dreta de aquel sia bona e quart se de coses fredes e delegumis e de altres coses malencoliques e fieumatiques. **E**s fet aço sobre lo loch sia posat diaqnilo ab gomes car molifica e resol la materia e sia vista la recepta desus enlo primer libre e p

lo senblat valé aqüles coses q son dites en lo capitol de sefiros p la qual cosa p aqüta cura sia allivist, deles nodositats e duricias deles iunctures les quals romanen aps dela dolor artetica en la fi de aquest libre. **C**om parlare de piagra jo fare mencio vniuersal e particular per la qual cosa assi sou reseccare per causa de ordo.

Capitol tercer de apostema ques segueix apres dela sagnia.

Lunes vegades p causa d' sagnia se segueix apa e souint es vist: la qual cosa ha mestre esser curada: e pco sia axi curada. **B**iu lo Aliic, en asso q bona cosa es que dela altre part sia sagnat si la virtut ho còporta. **O** seguimet enlo principi sia posat vnguet de cerusa e sia epithimiat lo loch ab oli rosat o violato ab souch de herbes fredes. **E**ximatec val aço. **P**ren blanch dou oli rosat tan de yn co d' altre sia be debatuts: apres siay infusa stopa e sia posada sobre lo loch. **E** jo dich q val lo oli rosat enlo q sien infusos vermens de terra: e sian fets empastre segos la necessitat. **E**nborrissa e de matre sanguinis no fas mencio car Jane feta desus enlo primer libre enlo capitol d flux d sàch e pco sia ali recoregit

Comensa lo tractat. xvij. de apostemas deles mans e dels dits. Capitol primer de nuus deles mans.

Quest nuu comissamet e les demes vegades es fet p causa derrebal e comocio superflua enlo loch enlo qual ocren humors: dels quals humors es resolt lo subtil: e roman lo gros lo qual se endurex en tal manera que apar q sia os. **E** nota q aquela cosa dura co es lo nuu algunes vegadas dona loch al tactus coes quât es tocat: e algunes vegades no. **E**n questa cura pceyras axi co es dit enlo primer libre

efaras vna planxa de plom que sia maior q̄ no es tota la circumferencia del nuu: e axi mateix faras tres stopades planes les q̄lls sien infuses en blanch don. En lo qual sia dissolut alum succari e sal vna poca apres posaras vna stopada sobre lo num e sobre ella posaras la vna del plom. E sobre lo plom sien posades les dues stopades infuses enlo dit blanch don. E fet aq̄o strenyras e enbolicaras lo loch comprement totes les stopades plegades ablavena. La amplitud dela qual sia circa d̄ dos dits e no mes e sia ben firmat lo loch abla bona degudament e sia axi deixat per tres dies e en la fi dels tres dies desligaras lo loch e eiviras q̄ hauras obrat: e faras axi de tres en tres dies fins atant que tot lo nuu sia dissolt p̄ temps e lo loch sia firmat

Capitol segon de apostema calt e fret dela ma.

Dos apas d̄ aquest loch calts o frets o saniosos son coneguts axi cō los altres apas saniosos dels altres lochs. E en part siē vists los signes posats enlos altres capitols.
En aq̄sta cura tens tres intencions. La primera es en la vida. La segona es en la purgacio. La tercera es enles coses locals. La primera intencio es complida segons es dit en los altres capitols. La segona es complida daquest modo. Si lo apa es calt sia fet sagnia dela cefalica del altre bras o sia feta scarificacio enles spalles. E tot aq̄o sia fet si es menester e sia feta solucio de vêtre segons es dit enlo capitol d̄ apas d̄ dorts. La tercera intencio es complida enlo principi e enlo stat e declinacio segons es dit enlo capitol de apas del dorts. Sia donques madurat si es menester segons es en aquell loch dit o sia vbert lo loch: e no sia spada complida maturacio: e aq̄o p̄ causa dels nirus dela ma: E sia vnpert lo loch ab trementina e ab vermeil de ou p̄ spay d̄ tres dies: e cōseguētmet sia mudicat ab vnguet fet d̄ mel o farina d̄ ordi e d̄ mirra. o ab vnguet dels apostols: e feta la mudificacio sia encarnat lo loch ab poliorum de incens menut. Los senyals del fret son

coneguts axi cō es dit desus. E la dieta e purgacio sia segons es desus dit e axi mateix la maturacio: aximatez valaço. Pren farina de foament e oli commu e sia bolit en ayg d̄ decoccio de camamilla e sia posat sobre lo loch e enles altres coses sia pceyt: segons es desus dit,

Capitol tercer de ciragra.

Les mans sol o acutuma de neixer inflacio carnosa: e fleumatica. la qual p̄ molts es dita ciragra. E q̄st apa es fleumatica e pergo vejes los senyals e les causes enlos capitols de apas frets o fleumatichs. Emper nota q̄ la ciragra es de dues maneres. car alguna es natural e confirmada. e alguna no es confirmada. E la q̄ es confirmada es anticada nos pot curar. La cura emper de la ciragra curable no differet de la cura comunica del apa fleumatica sino q̄ te alguns adiutoris p̄pis. e ha menester algunes vegdes calterizacio segons que p̄ceyx la pinta dela ma ab coltel que no sia tallant p̄ tal que no sen torn. Nota emper q̄ que entu no sia error q̄ alguns per ciragra entenē poagredela ma cō axi parle: emper jo en aquest capitol p̄ ciragra entenē apacio o tumor per que millo parle feita en la ma per materia fleumatica: e en molts apar enlo temps del yuern car per causa del fret inflen les mans. En aquesta cura tens tres intēcions axi com es en los altres. La primera es en la dieta. La segona en la materia antecedent. La tercera en la coniuncta. La primera intencio es complida guardant se de coses fredes e humides e de legums. Car aquestes coses multiplican fleuma: usse donques de bon vi e ben odorant e de bones carns: les quals son desus dites. La segona intencio es complida ab hermodactils preparats e cab pilloles de hermodactils. e fetides les qualls enchainan la fleuma de aquells lochs. La tercera intencio es complida de aquest modo segons alguns mestres de l'Onpeller. Pren colls roses tribols marins. de cascum vna manyada. syan cuyts ab lexim de sermets

e vnpoch de vinagre e sal. apres sia picats esia fet empastre. p acomater sia feta vna bossa de bon cuiyo apres sia vnplera de lexiu de serments e de figuera ab vn poch de sal e vinagre e enla dita bossa sia posada la ma apres sia rancada e liguada q no ssquares e sia souint scalfada en ayg en un altre varel. e aco sia tant tengut fins q la ma sia des inflada. Alguns altres mestres primer banyen ab ayg d' decoccio de squiniant o de alguna altre cosa subtiliant a pres ab pege e cera applicats violentment attrahent mollifiquis la ma. e còseguentment suffumiguà e stubà la ma ab fum eleuat de vinagre lansat sobre vna pedra molar foguejant. E ultimadamèt aqsts mestres empastre lo loch ab galbanu e armomniach vnpoch e ab coses senblants. Alguns altres mestres prenen spogas infuses en lexiu fort e calt enlo qual base aliu e sofre e sal eliga aquelles strettament segos es dit enlo capitol de vndimia. Empo en totes les disposicions senblants sia diriuada la materia en laltra ma ab fricacions e daltres maneres. E poden fer caltiris colteiars enla si sera menester eval molt. Empero iodich que enla vndimia val aquest modo e enla ciragra per tenent ciragra p poagre dia ma e en special enla freda e en lo stat declinacio.

L'apitol quart dela infiltracio sclirosi enodositat q es feta en los dits deles mans e nuo de aquella.

Drop les iuncrures dels dits nexè apas fleumatichs e malencolicchs e en special malencolichs e corrupts e coagulats enlo loch nodos. Lo subtil dels quals apas es cònvertit en veri e fa lesio als ligamets e lo os es cònvertit en naffre. E aqsta materia es enfiltrada p tot loch qo es enla iunctura e prop la iunctura. E nota be e diligentment que aquesta materia no dona loch quat es to cada e quant es ia fera la sanies p causa d la sua grossitud. p laqual cosa son lauos d sednts los merges e no creye que sia sani-

ate es saniat e lauos corromp lo os eloligament. Los senials de aquest son primer la dolor es enlo loch e la color es cendrosa o fosca e algunes vegades aparen yes entorn del loch les quals apparè plenes de sanch e souint be aguda aqsta cura p mans e nuo qo pogut esser tant souint q lo os o ligament no souint corròput e en tal apostema es feta sanies e la sanies es enlo loch. e lo loch es dur altoch. E no es sentida la invndacio. p qo souint en guana a nosaltres e souint es lo loch romput p si e lauos son certa dela sanies. La cura de aquest apostema sia en tres coses en dieta: e en purgacio e en coses locals. La dieta de aqll sia tal qo es q usse d bovi odorant e ayguat e dels carns les quals son souint dites guart se deles coses engedrants malecolia e usse ayg de ciurons e farro e o q sien blans en manera q se pugua beure. La segona intencio es complida ab turbit preparat e ab pilloles d hermodatils car enaue la materia deles imctures: e aximateix les pilloles de lapide la guli valen en aco. E aximateix sia purgat ab aqsta decoccio. R. ellebor nigri. 3. i. polipodi. 3. iii. mirabolanoz indor. 3. j. sene epithimi an. 3. ii. terant e bulliant in. vi. 3. aque. e bulliat tantu quoisq; remanant iii. oncie. e in fine decoccio addas sene e epithimi e dulcorez cu diuab? onciis zuca ri e def ante die. La tercera intencio es complida ab coses locals. Siadonq; vntat lo loch enlo principi segos din lo Guilem de silicet ab oli de spich e ab oli de liri e feta la vnguio de sobre sia posat vnguent diaquilon fet ab gomes. E si lo loch se vnguio la qual cosa es axi enlos demes. Siadonq; vntat lo loch ab vnguent dels apostols enlo qual base vnpoch de poluora d affrodilis o ab lo dit vnguent sia posat vn poch de arsenic. E lo be acustummat en aquest cas ab lo vnguer dels apostols: posar vn poch de sellament. E fet aco e acustummat tostemp sianar lo loch ab lexiu E feta la lauacio sia axugat lo loch. Apres be acustummat de possar vnguent dels apostols ab gypsiach. o la vn de aquells per si. E aco segons la necessitat. E be acustummat tres o quatre vegadas

des lo dia nedar aquell. E encare dich que ab difficultat es salvar lo dit abans vos dich q en los demes es corropit lo os. e jo netingui vn de plebe q era notari lo nom del qual era pere e fui segos lo modo nar rat e pmutaua aqll entre dia enit be set vegades e brieument vos dich q no pogui defensar lo os de putrefaccio e corruptio. E fou tanta la corruptio q la carn se separa de totes pts del os. e jo beyent tal cosa dilat en la superficia del dit no dilatat los forats qera en la superficia del dit: e co aco fou fet ablani aqll os ab coses mollificatives e p qera petit comensil devoltar e fui axi p qua tres dies. e en la fi dels quatre dies tragui aqll os pstant com nos podia traire en un dia e fet aco io vmpil lo loch ab polinora d carn e remague tota la carnositat e viuen dia ab aquell dit scriu e aqst es lo modo de remoure lo os si es tot corrupta. Si es corrupta eno tot sino enpart sia calterizat o raspat e sia remogut. apres sia encarnat en lo modo dit en lo ppi capitol del primer libre. E si no es corrupta feta la incisio si ay posat mudificaciu si es menester lo qual sia fet de sarcocolla o de mirra: los quals son dits desus e sia encarnat e consolidat en modo q sia conuenient e degut,

Lap. v. de apas dels dits e de les mans los qls so nominats panaris.

Aquests apas son d' molta calidat pco co son fets de materia calda acuta colerica no adusta e algunas vegades es adusta: E tal apa ner en la fi dels dits e dls niruis dela ma e ligamets dels niruis p la qual cosa fa dol molt grà. e p aco aximater fa bebre continua e moltes vegades corromp lo extre os del dit e la carn e tot lo dit edona sanies subtils e ferides segons los demes. E lo auic. e lo guilié posan q auaguades mata la qual cosa jo no he vista es ca de sincopia e de febre la qual cosa yo he vist. Los senyals son grà rojos en lo loch e acuitat d' apa: car la materia calda se eleua molt en

cup goes q fa multa elevacio en lo loch. E la dolor es molt fort e continua p tot los bras e algunas vegades puja fins al cor: e fins al cerebel: e algunas vegades perca dels dene sincopis e deceymement de appetit. La cura de aqllha apa sta en tres coles: co es en dieta: en purgacio; e en coles locals. La primera intencio es coplida daqst modo: co es q primer sia feta sanguina e sacrificacions sila edat o cōsent e altres coses oportunies e sia feta purgacio abletonari d such de roses e sia fet cristiri leuitiu. En lo qual sia messa cassia, fisch nouamēt treta. La dieta de aqll sia tal co es que usse coses fredes e quarts se de coses multiplicats collera e usse de molleda de pa lanaada e fario letigues verdolognes e si es debil menge e pols alterats a tasolament ab agras: o ab carabaces o ab altres coses semblants e axi es coplida la segona intencio. E la tercera intencio es complida daqst modo: co es que en lo principi sia vntat lo loch ab oli rosat o ab altres coses semblants axi co es oli de mirra o ab such de herbes. Aximater vi agre ab boli arminis emulsiones desilli val segons que diu lo Guido. Ellas posa q les galles verdes ab vinagre vajen molte curē la dolor. e la camfora ab vinagre o ab oli rosat o ab voguent rosat val. Lo Guic. Ioha la camfora absolutament. En lo augmet e en lo stat lo vi agre ab farina de ordi val molt e aximater val molt lo vinagre ab sago. e lo vinagre ab farina de lenties. E lo oli rosat ab aqstes farines en forma de empastre es molt cosferent. Lo aliabas diu q si hi a dolor q sia remoguda en tal manera. R. oley rosari. 3. i. opij iusquiam. an. 3. i. seminis apij. 3. f. aceti. 3. ii. et incorporesent cu oleo rosarium. E si fa colleccio es manat que sia madurat ab musillages de pfulli mesclades ab al gun grec. E altre maturacion del Guillen de silicet. D'en rouells d' o tres o quatre e que sien curys farina de senigrech e d'sement de li de cascui. i. 3. mantegua fresca e sia tot mesclar e fet empastre. Feta la maduracio sia vbert ab foch forat e sia encauat lo que es en ell. E sia mundicat ab mel e ab farina de lobins e sia encarnat ab aloes. Cares deles milors medicines p

Libre Segon

aço. se ho acustumat d' encarhar ab mirra o ab aristologia. empo si el se viceraua ela viceracio pceya en malisia dissecat ab poluora de afrodillis o ab trosichs calidicoz nis los quals son dits enlo primer libre: o ab arsenich se pot dissecar. jo ab egipsiach algun tant cōfortat o diminuit fas lo operacio segons la necessitat e segons lo que es menester en tal operacio.

L'omensa lo tractat. xvij. de apostemas deles axelles.

Capitol primer de apostema

calt sanios.

Sots les axelles son fetes a/ apostemas p ca dela expulsio dela materia feta p lo cor car e pco aqsts apas son fets per via crisis. Los senyals d'aql quant la materia es calda son q lo loch se rojex es en tumex molt fort e la dolor es avcuta. Los senyals de aql quāt la materia es freda son que lo loch no es roige lo tumor de aql no te acuitatz de aquell tal no passan molta dolor. En aqsta cura tens tres intēcions. La primera es la dieta. La segona es enla purgacio. La tercera es en les coses lo cals. La primera intēcio es cōplida ab bones viādes e bones carnse bō vi odorat tēprat e usse borages fenole farro. En nota q aq̄i jo parle de apa q no es verinos car de aql enlo capitol de apa ve rinos del primer libre ne fet mēcio e sia ali vist e pco sou resecare e ple del q no es verinos. La segona intēcio es cōplida ab sag nia dela basilica dela p cōtraria o sia feta vētosacio enles spalles segons q atu sera vist esa feta purgacio ab diafinisco. En jo he acustumat auacuar ab pilloles agregatiues. La tercera intēcio es cōplida d'aq stamana q en lo principi no sian posats repcussiū ptant cō lo loch es emunctori: En tals no cmopetexen repcussiū ni deuen esser posats car la materia feria repellida al cor. En seria temor de mort. siay dōz ques posat oli de camamilla oli d'anet ab gret de gallina e oli de liri. Enimatax vale enten tostamps que sia primer feta purgacio. Enimatax vallo oli de camamilla o altre enlo qual sia infusalana. En

posada de sobre. Enlo augmēt e enlo stat val aço. Idre farina de camamilla e d' mel lilot e de senigrech de cascui. s. f. sia encorporat ab oli de anet e de camamilla e val per lo senblant lo oli de camamilla ab sal e ati mater la ayg calda ab sal cathaplasmada o ayg de ciurons ab sal cathaplasmada.

En nota q si aqst apa es p viam crisis la nos pots posar medicines attractives fortes empastres attractiū los quals son dits enlo primer libre poden esser en tals apas posats. car din hypocras enla primera ptiula dels amphorismes. Indeinqz natu ra repit inde dincere optet p cōuenientes regions q vol dir q de qual se vol loch q natura rapit es menester auacuar p les regi ons cōuenients. Embo si lo apa es p ca et trinseca aq̄i cō es p causa de alguna ulcer de les extremitats o p alguna causapmitina e alli hauria replerio lauos la auacuacio es la rell dela curacio e la minoracio d' mējar e subtiliacio de aql segos din Enic. En nota be q en aql cas pots refresnar lo decorimēt dela materia e enlo principi podē esser aplicades algunas coses alterants e cōfortatiues aq̄i cō es oli rosate de miurta e aço feta la purgacio vniuersal En nigū altre cas de polar coses fredas abās de posar coses mollificatiues. enco re q lo Enrich digna q feta la purgacio podē posar repcussiū domesticis. Nota q aq̄i cō enla expulsio o repcussio ha temor d fer tornar la materia de dintre q es enlos mēbres principales. Enimatax enles coses mollificatiues ha temor de supflua atracciō als quals de soccorre la auacuacio segons q din ausc. La qual cosa cōsiderant lo Galien enlo tercer del meamur din aq̄i. Quorotile la pata p aures licet sint d' gne fleumonis no tm optimur eis propria intēcio fleumonis pticularis pria sed attractiū vtēdū ē simili rōne digni pfecent hec e ventose afferentes. La qual auctoritat de dñida deleti en vulguar vol dir aq̄i que en care los apostemas de tras les oreles sia en del linatge del fleumon perco no viss en ells dela propria intēcio del fleumon que sia cōtraria ales coses pticulares abās deuen vissar de coses attractives e si no acaba niquina cosa digna de rabo sia applicades aq̄lles coses q es les attractives e en-

care vèroses ab elles. Empo deuē aduertir q̄ si la cosa q̄ fluex ha molt fort impetut la uos en el no obrā cosa niguna abas hode han tot a natura p̄ tal q̄ p̄ causa dela fort attraccio no preguna dolor molt fort lo paient e que per causa de aq̄l no fet vigilia e q̄ no es deuiningues febre e lavirtut nos dis solgues: lauos dōques cōue mitigar mes. E repudir no es conferent e lauos es de uissar de cataplasmes mitigati⁹ hauēts la caliditat e humiditat moderada. ¶ Aq̄o si la materia nos resol ab coses resolutiues desus dites applicades enlos temps deguts lauos cōue aquest maturatuit al. Idem farina deformēt ab aygua e oli sia specit e sia posat sobre lo loch. aq̄o mater pren maluins mudats e ben cuyts s. f. farina de sement de li e de senigrech d casci. iij. 3. sinque: renols dous cuyts en les cendres viues ab closca lart de porc. fus. iii. 3. e sia tot plegat mesclat apies fet empastre. ¶ Altret. Idem dues cebes cuyrtes entre les brasas rouels do⁹ sinq; grec fus. iii. 3. sia mesclat ab maluins q̄ sia tan ta quantitat cō tot lo restant e sia ben en corporat e fet empastre. ¶ Ifeta la maturacio sia vbert lo loch ab ferro e tota la sanies sia treta si es poça e si es molta sia treta en moltes veguades: e aq̄o sia vn singular document en totes los ap̄as. E si algu tenia temor del ferro apres de esser bema durat siay posat ruptori de cendra d roure e conseguientment sia vbert: e si es feta incisio sia vnperta ab stopa banyada ab blanch do⁹. ¶ Enla segona visitacio siay posat del rouel del ou ab tremētina ab vn poch de farina d'ordi e aq̄o sia singular en tota incisio apres sia mundificat e encarnat e consolidat segōs la necessitat d'loch e dela disposicio de aquell.

Lapitoll segon de apostemas frets dels areles.

¶ La materia de aq̄sta ap̄a es frezada sera conegut p̄ los senyals are dits desus enlo principi d' pcedēt capitol. En aq̄sta cura tens tres intencions segōs es dit desus q̄o es dieta purguacio e coses locals. La dieta de aquell dich brevement q̄

decline a caliditat e quart se de coses frezdes engendrāts fleuma. ¶ La segona intēcio es complida ab solucio de vetrre preng donques letoariū indū o dia rodium ab turbit o pilloles de agarich. ¶ La tercera intēcio es cōplida ab coses locals sia dōques vntat lo loch ab oli de liri o de anet: o d' camamilla o ab oli nardi e axi d molts altres Apies si nos resol sia fet aquest maturatin. P̄di ceba de liri caps de alls tres sia cuytes des les brasas: apies sia encoy porat ab els tremētina e mel. i. 3. farina de sement de li e de senigrech d casci. iii. 3. sia tot encorporat e fet empastre e sia posat calc sobre lo loch. ¶ Ifeta la mataracio sia vbert lo loch segons es dit e en lo mos do dit sia mundificat e encarnat.

Lapitoll .iiij. de fugillico endus rit dei la exella.

Fos ap̄as durs sclerotichs lo qualie los appella fugilia: e din lo Auic. q̄ sō enlos lochs dits e son d' difficult cura. E lo galie enlo. xiiij. dela tharapen tica mana q̄ sia curats ab senblat cura cō son curades les strofules. Els guns altres diē q̄ de aq̄sts ap̄as algūs son strofules e altres son duricies e altres nu⁹ e altres sō carnositat. e aq̄l's tals son fers de materia malecolica endurida e d' materia steumatica cōvertida en duricia. e encare de⁹ notar q̄ de aq̄sts ap̄as algūs tenē saquet coes pānicol cōtenint aq̄lla materia e alguns altres no: las q̄ tenē sach son mogudes leuageramēt: e les q̄ no tenē nos mouē leuageramēt p̄ cā dela infiltracio del les abla carn. Si aq̄lla tal duricio sō strofules lauos en lo loch ha duricies e gibbositat multiplicades en vn loch: e lies nos dositat lauos la gibbositat en un loch e es una elia duricia es maior: q̄ no la delas strofules. si es carnosificar laios ha etparcio enlo loch sens gibbositat e la forma elia es plana. En aq̄sta cura son tres intencions aq̄to enlos altres co es a saber en la vida: enla purgacio e en coses locals. ¶ La primera intēcio es aq̄sta co es q̄ vissé de bones carns e d'bo viu poch aygnate quart se tāt cō pora de coses malencoliqs

La segona intencio es complida d'aquest modo co es que sia feta purgacio ab pillo les fetides o ab turbit preparat o ab sera russi e aximater sia feta purgacio ab d'occhio de thimi e de epithimi la qual es dita. **L**a tercera intencio es complida daqst modo. **E** primerament lo Alix. mania aqst empastre co es fet de cendra d'limachs ab grec. **E** lo Galien per auctoritat de archigenes hi posa mel elo ha molt aquell. **L**o Guillelm de silicet diu que lo diaquilon ab gomes hi deu esser applicat, e mes diu quelo empastre fet de mel e de tremetina e de farina de spelta val. **L**es coses dites en lo capitol de strofules valen aq; e perco sien alli vistes e sia ali recorregut p aquesta cura. **E**mpero si lo loch es madur co es que sia saniat sia vbert saniament: e sia tret lo que es en ell. Apres sia vnpert lo loch ab blanch dous. **E** apres sia vnpert ab trementina erouels dous: **E** sia mundificat ab vnguent dels apostols: o ab vnguenti vert o ab poluora de affrodilis o ab realguar, e aco segons que atu sera vist necessari. **E** no sens causa he dit que sia saniament vbert per tal q noy resti en lo loch. **L**o pannicol cōtenint la materia lo qual es dit fistis: si cas es q lo dit apostema ne hauia: e apres sia encarnat e consolidat la incissio aqsta sia feta segons forma e figura de luna e de tras les oreles igual segons rectitute aix bo enten.

Lòmensa lo tractat. xx. de apostemas deles mameles.

Lo capitol primer dels apostemas calts de aquelles.

Alos apostemas deles mameles alguns son propis. **E** altres no son propis. Los propis son aix co es coagulacio delet enles mameles e ingros facio part natural los apostemas calts e frets. de aquestes particules han les causes e senys als comuns dels altres apostemas desus dits. **E**mpo deuen notar que per engendrar se aquest apostemas enles mameles deles dones fa molt

la retencio deles mestres. **E** per curar a quelles fa molt la prouocacio de aquelles elas sagnia delas sofenes aximatez val. Aquests apostemas han alguns senys e indicis propis. **E** car en aquests apas temps hi ha algua caliditat e tumore dolor e en tal apostema deles mameles de les dones ha temor de mania. **L**o parlar de yopcras en lo sinq dels amphorismes dient aixi. **M**ulieribus quibus ad mamillas cōvertit sanguis mania; significat que vol dir q ales dones aquis conuertex sanch enles mameles significat mania e deuse entedre en tal manera que sia sanch que decorre ales mameles pla sua gran calidat nos pot conuertir en let es senyal de mania, e de aqsta manera se den entendre lo dit de yopcras. **E** encare que aquest amphorisme sia vist sospitos per lo Galien. **E**mpero lo modifica e verifica aquell dient aix que quant la sanch repug ala cōversio sua en let per la sua mordat e fort calor fa lesio en lo ceruel. **L**o Galien testifica q el nou ha vist. **L**o Alix franch diu que el ha vist. **L**o curacio de aquests apas no te niguna cosa propia si no q los repercutis deuen esser domellos e aco per causa dela vicinitat del cor. En aquesta cura tens tres intencions. La primera es en la dieta. La segona en la purgacio. La tercera en coses locals. **L**a primera intencio es complida daqst modo co es que la dieta del sia en vers frigiditat, car deuissat lèties farro bledes e spinacs e vi aygnat letugues agras e vi de magranes segons que atu sera vist: **E** si es debil usse d'carns alterades ab carabages o ab agras o ab vi de magranes segons que tu sera vist. **L**a segona intencio es cōplida ab sagnia deles mameles la qual sia feta del bras contrari e sia pargat ab letonari de such de roses. **L**a tercera intencio es complida de aquest modo que en lo punci pi sia applicat oli rosat ab vi agre e aximatez aygua e vinagre: empo no sien frets si no calts. aximatez val lo such d'la endiuia ab vi agre e coses senblants: e sia vist p tu matez, e val la farina deles faunes ab mel e vi agre: e les fules del solatrui ab oli rosat. **E** aximatez segons que diu lo Alixenna

los empastres fet de sement de insquiam blanch o deles fulles del valen als apostemas delles mameles. En lo augment valen aquestes coses seguentz. Primerament lo empastre del sement del insquiam blanch o farina d'ordi e ab vi val. Biascorides posa qd aquell empastre se pot fer sens fari na dordi e sens vi. car pot se fer ab oli ro/ sat lo qual valria en lo principi e no en lo augment e sia pta vista la causa car es ma nifesta. Lo Albert fa empastre dles fulles del insquiam blanch e farina dordi. Sarapio posa que los codony's curts so posats en los empastres deles mameles. e jo dich que si son posats persi o ab alguna altre cosa freda valen en lo principi. Em/ pero si son mesclats ab alguna cosa calda valen en lo augment. car son repussos mes/ dats ab resoluti/ los quals coperteren en lo augment. Lo Enric posa qd lo encens elas scorxa dels mesclades ab terra dela mo/ la e oli rosat apres empastrat confereren als apas. e aco quan la materia encare flu/ er. En lo stat e en special quan la materia es abta per resolre de intencio de sarapio vallo empastre fet de apit domestich coes de apit de ort mesclat ab pa. Lo bartho/ meu de varinguana diu que lo apit se pot mesclar ab farina d'ordi e jo dich que seria milo ab farina de lenties. La sordicia del bany remou la humitat d'corrut esfujint al loch. Jo dich qd sia mesclada ab coses altres que sia fredes e seques resolutiues e lanos comue milo qd si era posat persi. Ab/ bert posa que suor del home trebalant ha/ la virtut que te la sordicia del bany. Si a/ tu sera vist qd nos pot resolre abans se sa/ nia lanos si madurat ablos empastres dits e ablos que sera dits. Empastre de Enric. aco. D'emolla de pa. i. quart farina de fanes rells de malminis mig quart farina de senigrech. i. 3. tres rouels do curts e si ay ajustat un poch de safra e de mirra e de ossa fetida e sien fet empastre. Apres qd sia madurat mana lo albucasis qd si avbert en forma de luna e sia vbert en lo loch mes/ bair. e jo tostempes los obri p larch e fas lo forat prop lo muguro e fas lo petit p tal qd no sien tallades les venes que alli venen per causa dela qual cosa les dones no po-

rien aletar. Bich empero que si lo apostema es en les parts laterals en la part siluestra o domestica jo lo bobri lateralment segons que les venes venen al muguro eno tayl per lard: qd es de alt abays. e p lo con trari. car lauoz les venes aquelles serien taylades. En la vertura no sia posada gran tenta per causa dela dolor. E nota que si la sanies exira molta en quantitat sia guardat tres vegades de dia e tres de nit o mes o mens segons que sera necessaria e no trop milo que de aquest modo.

En aquest cas alguns solen posar ten/ tas de ploma per tal qd la materia tostempes e tota hora puga exir: e aqst modo sia ob/ servat fins a tant que lo loch sia dissecat e complit aco sia mundificat e encarnat segons es dit.

Capitol segon de apostemas frets deles mameles

Quest apas son sonint fets de materia freda. e aquelles tals seran coneudes per les coses dites. En aquesta cu/ ra tens tres intencions: axi co/ es dit immediadament. La primera intencio es complida ab assumpcio de bones carns e de bon vi e ben amar/ rat e ab assumpcio de aquelles coses que seran declinant algun tant a calidat. La segona intencio es coplida ab lo ele/ ctuariu indi o ab pilloles de agarich. La tercera intencio es complida daquest modo qd es que en lo principi sia posat oli despic e de liri ab oli rosat. En lo aug/ ment oli de spich e de liri a soles atimatez val la rell del asser picada e posada ab fa/ rina. Lo Guillen d'varing diu qd la terra del nui deles orenelles leua es tumo e inflacions deles mameles. e sia dissoluta ab oli rosat apres feta vntura. jo empic qd asso val en lo apostema calt. encare qd lo Guillen lo pose en lo fret apostema: sino que algu volgues dir que aquella terra fa/ la operacio per causa dela calidat d'exa/ da deles orenelles e dels pols deles. e per causa dela femta que es ab lo nui mescla/ da. Eximater es conferent lo empastre de

sago lo qual sera posat en lo capítol seguent
e segons lo Huicenna apit picat o cama/
milla es conferent posat de sobre. ¶ E no/
ta que totes aquelles coses que conuenen
als apas dels testicols cōferexen als apo/
mas deles mamelles. e aximatz les q̄ con/
uenen ales mamelles conuenen als testicols
e perçò aquests capitols alternadament
sien vist.

Capitol terc de duricia deles mamelles

Aguna veguada aquesta ma/
teria que es en les mamelles
es endurida o p q̄ la materia
es malencolica o per q̄ lo sub/
til se resol e romà lo gros. o p
q̄ la materia es molt concu/
cada en lo loch p coses fredes : p la qual co/
sa la mamiella es endurida. ¶ En aquesta
cura tens tres intēcions segons es dit en
los altres capitols inmediadament dits.
¶ La primera e segona intēcio es compli/
da segōs es dit en la vi o en laltre capítol
deles sobre dits e segons la materia essent
en la mamiella. ¶ La tercera intēcio es cō/
plida ab coses locals daqst modo. Pren
arros cuyt ab vi dolç oliviolat rouels do/
e sian tants quant atiu sera vist e sia posat
sobre lo loch. ¶ Biascorides posa q̄ la ayg
de mar calda e feta fomentacio sobre les
mamelles sp̄q̄ las duricies e refrena les
tumors de aquelles. ¶ mes posa q̄ la vin/
nassa ab vn poch de sal remedia los apas
dures d̄les mamelles. ¶ Lo Huic. diu q̄ lo
orobus q̄ es lo her val als apas deles ma/
melles. Sarapio posa q̄ la farina d̄ ordi
mollifica los apas durs d̄les mamelles in/
durides e coagulades per fret sies mesclar
ab mel. encare meslo empastre fet d̄ lana.
mol cura los apas durs deles mameles.
¶ Lo ysach posa q̄ lo lauat cuyt ab ayg e
ab ruda les duricies deles mamelles fetes
p coagniacio de let muda en molesta. ¶ A/
comatax diu del sago del forment cuyt ab
vi o ab oli e ayg mesclats. ¶ Lo Guillen d̄
varing. posa q̄ lo empastre fet de molleda
deles no' ab mel e ab ruda dissollos apas
durs deles mamelles. Apuli posa q̄ la
herba del canē saluatje contussa e posada

ab gret discoter lo tumor e dolor d̄les ma/
melles e si hi ha colleccio ex pgex aqilla. ¶ E
Biascorides posa q̄ la rell de aqill cuya e
applicada refrena la tumor e dissolla du/
ricia; e la herba del camapiteos fermenta
ta resol les duricies deles mameles. ¶ Lo
Galien enlo. viii. e lo Sarapio han dit q̄
sia fresca. ¶ lo bartholomeu diu q̄ sian po/
sades les fuiles verdes o seccas segōs la ne/
cessitat ho demostrara e sia mesclades ab
farina e enles mamelles dels homens sia
posades les relles. Sarapio posa q̄ lo se/
ment del crisomon q̄ es altra manera dit
linga birci cōferex ales duricies antigues
que son fetes enles mamelles e enlos te/
sticols. ¶ Hiramus diu q̄ la femta dia ra/
ta dissoluta en aygua cura la duricia dels
mugurons e la dolor e tumor de aquells.
¶ encare diu lo home aqst que la femta d̄
la cabra picada e posada ab vi sana totes
tumors dels testicols e dels mugurons p/
fetament. Quals se vol coses que serā di/
tes en la duricia dels testicols son assi con/
ferents. e p lo contrari çoes q̄ les q̄ assi va/
len aximatx son cōferents als testicols. e
pçò aquests capitols sia entre cambiada/
ment vist e corregruts.

Capitol quart de strofules de

Iles mamelles
Es strofules son fetes d̄ ma/
teria endurida e coagulada:
p fret e dela malencolica adu/
ita e endurida es fet cancer.
Los senyals d̄is strofules so/
duricia quant son tocades e gibbositar en
lo loch e q̄ no donē dolor sino quant sō to/
cades e lo loch es blanch. ¶ La curacio de
les strofules es q̄ sia purgat ab turbit pre/
parat e guarise de coses fleumatiq̄s e enles
altres coses na fet. segons es dit en lo pri/
mer libre enlo capítol de strofules. Lo au/
cena posa q̄ la mito medicament es q̄ sia
preses fulles de pseguer humides e fulles
deruda humides e sia tot plegat picat e
fet empastre. ¶ Los senyals del cranch so/
dolor enlo loch e comēça amodo d̄ vnafa
ua e cōtinuamēt crex ab pūctura e calor e
entorn d̄ si ha venes grās plenes de sanc
malēcolica. La cura aqsta es feta en dues

manneres pímerament q̄ sia feta la purgació segons es dit en lo capitol ppi La dieta ordinaria sera feta segons que sera dit. En vna manera es feta la cura q̄ tot lo mēbre sia tallat ab tota la malaltia eaçó no plau al Guillé de silicet ni ami tanpoch. E lo Guido diu quesí la duricia se cōuertex en cranch noy ba altre cosel en curar sino q̄ sia tallada tota la ma. E jo dich q̄ en aq̄st cas es milor palliar que no curar e incorrer infamia segons q̄ fan los empichs qui volen curar totes les malalties. Segonament es curat q̄ primer sia regit ab die ta temprada e ab sīngues de totes coses malencoliques e sia purgat ab vna deco ció la qual es dita desus p humor maléco lich o ab pilloles de fum⁹ terre o ab pillo les de la pide lazuli o ab serra ruffi e fet aço sia vntat lo loch ab oli rosat no tocant lo loch sino ab vna ploma. e aço pertant cō perlo tocament la materia maligna dellos es augmentada. o sia broncat ab oli. Lo quales fet en tal manera. R. oley rosaruç 3.ii. papaveris albi. 3. i. opij iusquiam. an. 3. f. gumi arabici. 3. f. pistet omnia vel dissoluunt. Car aq̄sta embròcació val e tarda lo augment e la malícia e aq̄sta cura es dita blanditina. E si vols veure la cura pfecta recorreras al primer libre en lo capitol propi del cranch. e jo assí pla d cranch no ulcerat. Empo deueni notar q̄ si la materia es fixa en les venes circundants lo mēbre en tal manera q̄ les venes siā plenes d sanch laius no es curat lo loch sino q̄ aquestes venes plenes de sanch siē remogudes e aquestes venes nos podē remoure sino p amputació e remoció gran: per la qual cosa aquesta cura es difficultat. E perçó cō es cert q̄ si aquestes venes no son remogudes nos pot curar. e cō aquestes venes se bajen de remoure ab gran difficultat. Jo dich q̄ es milor lexar lopacient algun tant malalt q̄ lexar lo del tot malalt. la qual cosa he vna vegda feta en vna dona prop loburch de galteria. ala qual sobre vngue un empich e volgue la curar e volgue remoure la apacio ab ruptori e finalmēt ma ta aquella e en aquella bauia venes grās e torn del loch.

Capitol.v. de magnitud de les mamelles dels homens.

Villa inflació es dene ales mameles dels homens en tal manera q̄ son totalment augmentados q̄ aparē mameles de dona. la q̄ll magnitud e grās nessa natura auozet molt. e a q̄stes mameles no son fetes així grās sino p causa d gret lo qual es en aquel loch en gendrat. En aq̄sta cura ha dues intencions La primera es que abans de totes coses sia feta purgació. La segona es encozes los calis. Sia donques purgat ab diafiniscono ab pilloles agreguatines. e la causa es per que per causa dela incissio no fos causada dolor per causa d la qual cosa lo loch se aparia. Aquestes medicines solutines enauia tota materia humorall indifferentement. La segona intenció es complida daquest modo coes q̄ sia tallat lo loch segons forma de luna apres sia es corregat e apres de esser extorcat sia tret lo gret aq̄ll e fet aço sia ajuntada la vna pel ab laltra e si la vna part sobre qualcuia: laltra sia tayllada e apres sia ajuntada la vna ab laltra e sien ab dues pleguades cosides e ajutades e sian encarnades en lo modo dit de sus en lo primer libre. E sy roman algun poch del dit gret per causa dela intolerancia del pacient o per causa de flux d sanch siay laius posat medicament agut fins a tant que sia corromput e apres sia consolidat lo loch en modo conuenient.

Cap.vi. de coagulació de let.

La coagulació dela let en les mameles es comunament feta per frigiditat. e pco eo disoluta p calor. E questa malaltia es feta en les dones q̄ alceten e en les dones petravades pco cō en aquel temps se es dene retencio de mestruas per la qual se engendre let en elles. e aximatz se es dene en les verges p causa de retencio de mestruas. car les mestruas van ales mameles e son ouertides en let. e perçó no es incōuenient q̄ les vergens bajen let. la qual let se coagula e aps se conuertexen sanies. e consequentmēt se

Libre Segon

engendré pels enlo muguro: d'aquest modo es q lo calt faët enla let separa alguna part subtil d'les altres les quals parts caldes pujen al muguro e fan pels, los qlls pels no son sino crepatures les quals aparen en lo mugro o capdela mamella qlls sera dit enlo seguent libre. Aquesta malfatia es coneguda pergo com la dona aleita ete dolor enla mamella e quan compren la mamella la let no hi sin destillat e ab difficultat o p que enles mamilles ha let o p que les mestruies son retengudes per la qual cosa laus se pot causar apa car per la let coagulada se causa dolor e febre. Aqsta cura sta en tres coses coes en diet: en euacuacio e en coses locals. La primera intencio es complida daquest modo q es qucs quart d' carns e de vi e breumet quart se de totes coses multiplicants la sanch p tal que no sia multiplicada la let car seria causa de apa. La segona intencio es complida da questa manera que sia purgat ab pilloles agragatives o ab pilloles de turbit preparat e sia feta sagnia e sian posades ventoses segons la necessitat e aximatez si es menester sian pronocades mestruies. La tercera intencio es complida en tal modo q primer sia feta vncio ab oli rosat calt aximatez val aqsta decoccio e resol aquel segons q vol lo Guido. Si ay g e en ella sia bolit e curyt bledes apimenta e calament, e de aqsta decoccio sia feta embrioncacio. Altre de Guillem de Silicet. Rx. coaguli edi vel agni. 3. iii. fermeti de millio vel de siligine vel de ordeo: vel farina fabar. 11. f. storach. 3. i. ponatur in aceto forti e dimittat per horâ vel plus: et cum fuerit dissolutu incorporez curz aliquo fermentorum vel cum farina fabbarum e incorporez e si non potest bene incorporari addat partu oleu rosat: e sia primer vntat lo loch ab oli rosat apres siay posat lo empastre e es maruelos. Jo he acustumat de fer art. Rx. farine fabaru farine ordey. an. 3. i. coaguli edi vnum storach. 3. f. e incorporen cum oleo rosarium storace disoluta primo et fiat empastrum. Lo qual sia posat calt sobre lo loch. Sia empo vntat lo loch primer ab oli rosat e creu asso. car es veritat e lo qui ho diu o ha experis-

mentat. Altre de Alenfranch. Rx. mice panis farine ordey fennigreci seminis lini aii. 3. i. radich maluauisci foliorum malue cruce. an. 11. vna coquunt ista duo vltima e pistent e omnia supradicta incorporen cum ipis e boccu oleo rosato modico e fiat empastru. E jo crech q aquest empastre come mes enla apacio ve asanies q no en altre modo: e aco posa lo Unic. aximatex val lo such dela metra e del calamete la aygua marina elo lexiu e coses semblants car extingueré la let. Lo Rasis diu q lo senigrech amalat en aygua en forma de empastre esia posat enles mamilles. La let nos coagula: aximatex segons el prohibet la dita coagulacio la cera dissoluta en oli violat: e apres feta vncio. E segons ab gus aco matez pot fer la sordicia dl buch deles abelles. Biascorides posa q si son transglotis tres trossos de cera amodo de vna fana cada vn dissol la let enles mamilles. E lo Albert confirmant aco diu q la cera sia blanca. Biascorides posa quelo coaguliu dela lebre dissolit ab vinagre e sobre posat es conferent. Fidelis posa que lo grec del porc spinos feta vntura enla mamele dissol la let maruelosamet o ena ena de continent obrint e soluent; si se es deue q la let sia ja coagulada e lo apostema calt sia ja enlo loch p aquella let laus vanen aquelles coses. Lo Unic. posa q aqstas apostemas fana e cura la menta empastrada e prohibet la coagulacio dia let en elles. Sarapio posa q ab aquest such dementia sia mesclat let dordi. Biascorides posa q als fleumons deles mamilles p aqsta causa es gradiissimis adiutori les lenticulos en aygua de mar curties e empastades e propriamente silo fleumones d'let o de sanch. Encare diu q als apas deles mamilles quan en elles ha let coagulada val lo empastre fet de farina de fanes ab let de ordi. E lo Sarapio diu q les fanes sien sens scorces. E lo Galie diu enlo. viii. capitol de fabbis q es bona e bon cathaplasma als testicols e ales mamilles. Estes pticules aman inmoderadament esterfrigidades quan fleumonizan e es extinguida la let ab aqst cataplasme. Lo albert posa q la farina deles fanes ab farina de

ordi empastrades sobre lo fleumon fet p
cussio o p coagulacio de let es ables dites
farines curat. Eximater din q quant es
cuyt lo sago ab vi apres es posat sobre los
apas calts deles mameles quāt es en el
les let coagulada val. E ajustay p auctoritat
de Eulic, que sia banyat ab vi e sia fet
empastre als apas calts q son fets en les
mameles. E segons lo Eulic, rarifica los
apas fleumatichs e ventositats. Lo sara-
pio din que lo sago sia cuyt ab ayg. E lo
ysach din q por esser cuyt ab vi o ab oli e
ayg mesclats. E segons lo Bartholomeu
por esser cuyt ab ayg e vinagre e ruda. Lo
Eulic, me amostre ami q la caseacio es fe-
ta en dues maneres, la una p calts: laltrep
fret, deles medicines resoluens tota casea-
cio calda es lo vinagre de vi concassat ab
oli rosat e apres scalfat e vntat de sobre: e
eximater les fulles del solatrū picades de
les quals sia fet empastre, o les fulles del
alquequēgi o lo such de aqllles e ppiamēt
quāt ab elles es meselat mirra e saffra.
Eximater lo vinagre de vi lo oli violat e
vn poch de senigrech sia presos e sian fet
epithima. Deles medicines remouēts la
caseacio freda de intencio de Eulic, es assi-
duacio e cōtinuacio de embròcacio de ayg
e phibex la saniacio della lo fenol e lo se-
ment de aquel e totes les species q prouo-
can let e de aquelles q son cuytes son ca-
milla anet e balsamita e senigrech e ab
rotanū e castor. E dels olis son axi com es
oli de liri e oli de cost. Deles medicines te-
piades e bones son que sia pres pa de se-
mola farina de ordi ruda e senigrech. E
vols sement de li de cade vn vn pumy e sia
fet empastre. E aquelles coses que con-
seruen ala caseacio apres dela apacio es
q sia presa vna sponge infusa en ayg evin-
agre rebens o sia ajustada mirra ab pa e
ayg e vinagre. La menta ab pa e vinagre
es bona e de aqllles coses q obuin les opila-
cions dela let en la mamella es ayg de ble-
des e formēt en iela e ensens ab fel d boni
o sia pres mel storax e calamita e sian mes-
clats ab oli violat e sian vntada la mame-
la, car es resolta ab ellis la caseacio e apo-
stema, e siabeguda ayg de cols. E ar en en
aço en adiuinatio,

Commença lo tractat.rii. de
apas deles costeles. E ap. pri-
mer de apa calts deles costeles

GOs apas calts d aqust loch so
coneguts p la rojoz del loch,
e p la dolor pungitiva o p la
dolor pulsativa en lo loch, e
per la figura della, la qual es
acuta. E questa cura te tres
intencions ati co les altres cures dels al-
tres apas. La primera es complida de a
quest modo que usse de dieta fresa ati co
son letugues carabaces verdolagnes spis
nachs lenties e lo vide aquel sia ayguos e
es necessari q usse brou de carn o carns al-
terats ab les coses dites. La segona in-
tencio es complida ab sagnia sia dōques
feta dela part contraria o sia feta vento-
sacio en les spalles. Eximater sia purgat
ab letouari de such de roses. La tercera
intencio es cōplida daquest modo q en lo
principi sia feta vnicio ab oli rosat calts, ati
mater lo such del plantage elo oli d mur-
ta valen. E nota que aquests repensii
deuen esser domestichs e debils e aço p can-
sa dela vicinitat que tenen al cor. En lo
augment siay posat oli rosat ab oli de ca-
mamilla. Eximater val la farina deles
faues e la farina del ordi e de lenties en-
corporats ab oli rosat. Empero si lo apo-
stema ve a sanies la qual cosa conexeras se
gos lo que es dit en lo capitol de exidures
siay lauos posat aquest matutatin. Pre-
ni maluins cuyts e menut tallats .i. ll. senig-
rech sement de li camamilla de cascu .ii. 3
manteg .iii. 3. rouels do .v. sia tot encor-
porat e calts sia posat sobre el loch car ma-
dura e resol e remou la dolor. Feta la ma-
turacio siavbert lo loch e ha feta la infi-
sio segons la longitut deles costeles. Car
los moscles pceyxē de aquella manera. E en
aqsts apas no sia spada cōplida digestio
p tal q la sanies diriuant apart de dintre
no engendras fistola. Car din ipocras en
lo primcr dels puostichs q aquells apas q
se obuin dintre e defora son mals. E lo
Eulic, din acomater en lo capitol d exiduz
q .iii

Libre Segon

res. **E**lo Galien en lo cōmēt del dit am
phorisme verifica dient q̄ natura no tro
ba loch en que se puga apodiar e sobre lo
qual pugua engendrar carn per la qual
cosa es engendrada fistola o vlcera d' diffi
cil coosolidacio.

Capitol segon de apostema fret deles costeles.

Aos apas frets de aq̄st loch
son coneguts pla color della
pell. **L**ar no es mündada e no
dona dolor: sino q̄ sent grauitat e ponderositat enlo loch,
ela figura de aquel es plana e grāgoes q̄ occupa molt del loch. **E**n aquest loch es cōpressa molta sanies. **E**nota q̄ aquest apa p la molta pseuerancia en aquell mēbre es fet penetrat ales parts interioris: e es fet fistola penetrant. **E** considera que aço es fet souint p la ignorācia del metge. p̄co cō noconer les sanies allí engēdrades p causa dela pñuaciō dla dolor e dela rōja: e aximater pla ignorācia del malalt loqual sobre sino sent sino grauitat e aximater seu que la pel no es mündada en calor e axi p aq̄sts causes la sanies sta lonch temps enlo loch e penetra e en gēdre fistola o vlcera de difficult pñolidacio e curacio. **E**n aq̄sta cura tens tres intēcions axi cō es ia dit en lalltre capitol. La primera es enla dieta. la vida d'aql sia bona e usse d' bones carns e d' bōvi e guart se d' coses fredes cōclusiūamēt. La segona intēcio es enla purgacio sia dōqs purgat enlo principi ab pilloles d' agaric o ab turbit pparat o ab electuariū indū. La tercera intēcio es en coses locals: sia dōques primer vntat lo loch ab oli d' spich e oli rosat o deliri e de murtia e axi d' molts altres o sia fet empastre d' farina de senigrech: e de semēt de li e de camamilla e ab los olis dits sia encorporat. **E**s q̄ aq̄st modo nos resol sia fet empastre de cebas ja dites desus en molts lochs feta la maturacio sia v̄bert lo loch enla part inferior. e si la sanies es poca sia en una vegada treta. **E**s i es molta sia en moltes vegades treta p tal q̄ no fos causat sincopis en lo pacient. feta la incisio sia mundicat e consolidat se-

gons sera dit en lo tractat de naffres.

Edimmensa lo tractat. rr̄ij. de
apostemas de ventrel.

Capitol primer de apostema
calt del ventrel

Mlo ventrel se engēdrē apo
stemas çoes a saber enlo loch
extrinsech axi cō enlos altres
lochs: e aq̄sts apas no hā res
ppi dels altres apas sino q̄ en
aq̄sts lochs no deuen posar co
ses aromatiq̄s p causa dela pñinquitat q̄
tenē ablos mēbres nutriti?. **A**q̄sts apas
poriā fer nocumēt e debilitacio a opaciō
necessaria a tot lo cors. car la opaciō d'l
ventrel es necessaria a tot lo cors. **E** lo nostre
plar assi es dels apas extrinsech: car assi d
p̄sent no parle dels apas intrinsechos. **E**n
aq̄sta cura ha tres intēcions axi com en
les altres. çoes enlavida: en purgacio. e en
coses locals. **E**mporta deueni notar una cosa
que en aq̄sts apas deueni pceyr cantamēt
ptal q̄ lo loch nos vinḡ en durir. car aq̄lls
tals facilmet se endurexē. **E** apies q̄ so en
durits facilmet aportē a ydropesia segons
q̄ diu lo Ellenfranch. **E** la primera intē
cio sta enla vida. la vida de aq̄ll sia bona e
les carns siē bones e d' facil digestio e bien
ment dich q̄ la vida de aq̄ll sia segons es
dit enlos apas semblants en aq̄sts. **E** la se
gona intēcio es cōplida ab purgacions
la purgacio de aq̄ll sia leuagera. **L**ar tota
medicina euacia del ventrel. sia donq̄s fe
ta ab letouari d' cassia sia donq̄s en tot lo
cors no hauia replexio. **E** la tercera intē
cio es cōplida ab coses locals enlo princi
pi sia pñplat oli rosat ab oli d' murtia axi
mater val lo oli dls codomys ab oli d' mur
ta o ab oli rosat. **E**liaibas posa q̄ si los
sandils blancs son posats en lo principi
dels apas calts son cōferents e majo:met
enlo vētre. **L**o autē. din absolutament q̄
los sandils resolen los apas acuts e ppia
ment los vermels e la erisipila es vntada
ab ells. e aximater din q̄ cimolea ab vina
gre es posada sobre los apas calts d'l ven
tre. **L**es fulles deles roses empastrades

valē segons q̄ dñi diaescorides. Empastre fet de fullles d̄ sep saluatje ab let d̄ ordi val als apas d̄ vētrelfers p caliditat e lo suu deles fullles d̄ aq̄l val ala dolor d̄ ventrel. Lo sarpio posa q̄ empastre fet deles fulles e dels fils del cep donantvi remedia la inflació e los apas calts del ventrel e si em pastrada a soles o ab let de ordi. Lo bar tholomeu posa acomatex sogons lo diaescorides deles fullles del cep domestich q̄nt son cuytes e posades ab let dordi. Enlo augment val lo oli de camamilla e lo oli d̄ donzel p̄tal cō es cōfortatiu. e aximatz lo oli de aner ab lo oli de mastech. E dñi galí en del mastech blanch q̄ refrena los fleus mons del ventrel e del ventre e dels intestins e del fetje. e lo oli nardi ab oli de cina momo e de donzel es cōferent. Empo si ve asanies sia y posat arcomell :cō es pa ab meles sia mesclar ab oli de donzel o de mastech. E aximatz valē los empastres maturati d̄ sus dits. E feta la maturacio sia yvert lo loch p larch. E en aço differex ab lo apa deles costelles enlo qual la insisió es feta per traues cō es segons que les costelles proceyen.

Capitol segon de apostema fret del ventrel.

Sla materia d̄ lapa sobre dit sera freda enlo principi feta la purgacio conuenit. E la dieta ordinada sia feravncio ab oli de spich o ab oli de mastech o de donzel o de liri. Lo Aliabas posa q̄ la matricaria es molt bona e lo Aliabas dñi q̄ lo calam aromatic h̄c ferex en aq̄sts apas e ala ydropisia. E als apas frets del ventrel. Biascorides posa q̄ la dialtea cuyta ab lart de porch o de occa erasina e trementina medica los tumors de materia freda. E de aquells cimples cōponras empastres e posar los as en lo loch. E si es menester sia madurat ab los maturati dits enlos altres apas e sia yvert enlo modo dit.

Cap. iii. de duricia del ventrel

I
El duricia enlo ventrel cōmu namēt es feta p malécolia e p algun humor adust e conuertit en malécolia aq̄l com es d̄ fleugma o de colera adusta e es manifest. E ò donq̄s enlo ventrel sia una virtut cōmuna necessaria a tot lo cors p̄co es menester remoure aq̄l la duricia laqual es causa de aq̄ll. Hora empo q̄ aq̄sta duricia es en dues maneres car alguna es ab febre e altre sens febre. Elquella q̄ es ab febre es mortal segos los demes. e jo crech q̄ aq̄sta es causa p q̄ aq̄la duricia enpatre la digestio cō es la operacio del vētrelo p causa dela qual cosa la viāda es mal digesta. e los mals humors son multiplicats p causa dels quals se segueix febre e apres enlo p̄ces mort. Empo si aq̄sta duricia es sens febre es mens tunorosa empo es ab suspita e tremor. En aquesta cura tens tres intencions aq̄l cō enlos altres apas es dit. La primera intencio es cōplida ab deguda dieta. La dieta de aq̄l sia tal q̄ usse de bon vie clar ben odorante amarat e les carns siē bones e de facil digestio e siā li donats bro car facilmet son digerits. La segona intencio es cōplida ab medicines solutines sia donq̄s euacuadas aq̄la materia ab la confeccio d̄ ameche o ab pilloles d̄ lapide lazuli o en altra manera d̄ dita e aximatz si pot esser fet y omit sia fet car es bo e amissa d̄ la materia. La tercera intencio es cōplida de aq̄st modo: q̄ sia cōtinuament feta vncio ab oli d̄ spich o de donzel. Lo Sarpio e Aliabas en quelo ysop sech begut abvi resol los apas intrinsechs durs. Encare dñi q̄ lo bedelliō juday cum begut e cuytval als apas intrinsechs durs. Lo Aliabas posa q̄ lo libdanū es mol lificant e ablançant los apas q̄son feta en lo ventrel e enlo fetje e coforta aq̄lls: si es deue frigiditat e debilitat. Biascorides posa q̄ vncio ab oli de mastech tolla duricia. E lo Bartholomeu posa q̄ ras in vncio es cōferent a tota malaltia freda de aquell. Lo Guillē de varing posa que si la polç dela alabastre es mesclada ab alguna cosa mollitina aq̄l cō es oli de camamilla o de aner o altres semblants. Lo diaquilon tolla duricia quāt es fet ab go

Libre Segon

mes e val en asso. **E** si lo diaquinon es en corporat ab polinora de jerapigra o ab oli de donzel e calt sié posat sobre lo loch, car segons diu lo Guille val. **E** aximatec al tres coses resolutines e mollificatiues les quals son dites enlo capitol de strofules valé. **L**o Guille de varing. ha posat vnguent p aço, e es aquest. **R**. oley rosat, 3. 1. 2. f. suic extremitatū ab cintij oley nardi ni e masticí an, 3. f. pulueris extremitatū squinanti spodij cacie lignee cande cana line an, 3. f. cere quantū sufficit e fiat vnguentū. **E**mpo jo segons q puch cōpēdre del yet q vol que aquest vnguent valeg ala duricia del fetje e del ventrel e quāt es posat al fetje mana q sia banyada la ma en vinagre e apres q sia posat e quant es posat al ventrel que sia vntada la ma ab oli de mastech moltes coses serā dites p auāt enlo capitol d' duricia del fetje e dela melissa les quals serā assi utiles. e pco aqsts capitols siá rostamps sercats entre cambia damet. **E** si nos resol sino q ve a sanies iauuos val lo empastre deles cebes o dls maluins e siá posats calts sobre lo loch esia fe ta la incisio segons es dit: e aximatec en totes les altres coses segons que es dit.

Començsa lo tractat. xxij. de apostemas del fetge.

Capitol primer de apostema calt del fetje.

Que que aquest membre es principal e la operacio de aquell es necessaria atot lo cors e es comuna a tots los membres per aqsta causa tots los apostemas que son en el son timorosos e sospitosos. **L**os senyals del calt ja ples coses moltes vegades dites són manifestes. **E** aximatec del fret. **L**os apostemas calts son fets de colera o de sanch o de algun altre humor corrent lo cors de les. **E** los apostemas frets son fets d' aitema o de malencolia o de algun altre humor corrent lo cors delles. **E** questa cura sta en tres coses segons q es souint dit goas asaber en dieta en posicio e en totes

locals. **L**a primera intencio es cōplida ab coses declinants a frigiditat si a quell tal pacient haura febre. **U**se donques farina de ordi farro e mica panis lauada en aygua e ayg de ciurons letinges spinachs carabaces verdolagues e axi de molts altres. **E**mpero si lo pacient es sens febie gna vi blanch ayguat e menge carns d' carbit e de pols e sian algun tant alterades ab les coses fredes ja dites. **L**a segona intencio es cōplida ab sagnia dela ma ptra ria o sia feta escarificacio en lo nas. **E** aximatec sia feta enaucacio ab vna tal decoccio. **R**. polipodij, 3..iiij. ellebori nigri. 3. iiij. fumiterre sene epithimi an. 3. i. cuscute. 3. f. pisten polipodiū ellebori e fum' terre e buliant in vi. 3. aque vel vini e in fine de coccionis addat sene e epithimi e colet e d' aqsta coladura sia donat al pacient abans del dia e siay auistat sucre mig. 3. e enauia materia adusta. **E** aximatec lo letonari d' such de roses sia donat car enaucia materia adusta. **L**o contesti posa q lo such del stringi begut cura los apas calts en lo fetje e en los altres membres. **A**ximatec diu q lo such del lupuli ab such de solatrū es maruelos al fieumon qui es enlo fetje o enla melissa cura la ictericia e paga la caliditat. **E**lliabas posa q si es begut such de alkengi ab rotules d' cassia fresh. es util al apa del fetje. **E**ncare mes diu Eliabas que lo squinantū a profita als apas que son fets enlo fetje e en lo ventrel. **L**o Bartholomeu posa q les flors del squinantū valen maraloſament als apas del fetje e sian donades ab vi q sia subtil o ab aygua de panses o ab aygua de endimia segons la disposicio demostrara. **L**a tercera intencio es cōplida ab coses locals: sia donq's ento principi posat oli rosat ab oli de camamilla. **E**car en tal loch no conuenir repercutir puris per tant com es membre principal conueniet donques repercutir cōfortants los quals son debils axi com es oli de murtia oli rosat e oli de donzel eno puris sino mesclats ab algú oli mitigati e lo oli de mastech es cōferent. **A**ximatec posa Eliabas que sihi es posat sants dills e maioramet los blanch en lo principi dels apostemas calts maruelosamet a p-

fita als apostemas calts del ventrel e del fetje. **E**lo Galien enlo. vii. posa del mastech blanch que val als fleumons del fetje e del ventrel e dels intestins. **E**ximater posa dia cauda equina q̄ beguda o em pastrada val als apas e tumors del fetje. **E**mposi venia amaturacio sia posat em pastre de maluins ab farina de sement de li e camamilla e grex o porc sensse sal. axi mateix val la farina del fermet ab oli e aygua carmadura p̄ rabo del oli e dela farina e resol p̄ rabo dela farina e humecta p̄ rabo dela aygua. **F**eta la maduracio sia vbert lo loch enla part mes baxa e sia tresta la sanies enlo modo moltes veguades dit e sia vnpert lo loch ab stopas banyades en blanch don e cōseguētment sien digerits los labis ab vermells dous ab trementina mesclats apres sia mudicat ab vnguet de mirra e de sarcocolla segons q̄ atu sera vist e sia cōsolidat e encarnat. **E**sto es general en tots.

Lapitol segons de apostemas frets del fetje.

Si la materia es freda sera conegut ples coses dites enlos altres capitols : p la qual cosa jo ho deixare. **A**q̄sta cura te tres intēcions. axi cō la cura dels altres apas. **L**a primera intēcio es cōplida ab deguda dieta de clíne donq̄s la sua dieta a caliditat e usse de carns de cabrit e d' vedel e de boví blach ben odorant e q̄ sia vnpoch ay gate usse feno boages e petrosiliū e q̄xi de molts altres semblants. **L**a segona intēcio es cōplida ab pilloles de agarich o ab pillo. de turbit pparat o ab diarob ab turbit. Biascorides empo posa q̄ lo serpillū begut val ales tumors del fetje. **L**o cōtesti posa q̄ les flors del pulegi begudes valé alé oppilació del fetje e dela mella e es apas dels. **L**a tercera intēcio es cōplida ab coses locals sia donques enlo principi vntat lo loch ab oli de spich o d' liri ablos quals sia posat algun poch de oli de donzel per causa dela confortacio del membre. **L**o Amic. posa que lo mastech elo oli de aquell decotinent apfità. Enlo prosses val aço. **P**ren-

farina de sement de li farina de senigrech camamilla e mellilot tant de vn cō daltre; sia encorporat ab oli de spich e de donzel, e sia posat sobre lo loch. **L**o cōtesti enlo pantegni posa que la camamilla cura los apas del fetje si ab ella son epithimats. **L**o Amic. posa q̄ lo calam' aromatic ab sement de apit emel es cōferent als apas del fetje. **A**ximater diu q̄ lo lozor es conferent als apas dela mella e del fetje e ala passacolica. **S**arapio posa que quāt es beguda la spica seltica ab decoccio de donzel es cōferet als apas del fetje del ventrel. **E**p aq̄sts apas sia donat lo semet d' sisinbrui q̄ es la tentonica o del serpillū a beure e es conferet. **P**er aq̄sts apas frets diu lo Guillé de varing. q̄ val la spica indiaca quant es infusa en vi ab douzel e panses e sia fet arerop dels e sia begut o siē ne fets trosichs e sia beguts. **E**si lo loch vennia a sanies sia empastrat lo loch ab los empastres ja dits enlos altres apas frets. **E**sso val molt. **M**ellis. ff. i. farine fenus greci seminis lini. añ. 3. f. picis liquide. ff. 5. oley. 3. iii. liquefiat pix cum oleo e incorporen cū farinis e addas pinguedo porci sine sale e fiat empastru. **F**eta la maturacio sia vbert lo loch enla part mes baxa eno sia pmes exir tota la sanies si es molta e en lo restant sia fet axi com enlos altres apostemas.

Lap. iii. de duricia del fetje.

Duricia es dene al fetje aximater cō al ventrel e aquesta duricia es feta segons es dit enlo capitol de duricia d' ventrel. **E**per aquest mebre es principal es perilos q̄ aquell la duricia no empatte las operacions d' membre lo qual mebre exerex operacio necessaria p̄ tot lo cors. e empatrada aquella se pot seguir ydropesia o mort. **E**n aquesta cura tēs d' ordenar tres coses coes dieta. posicio e coses locals. La diet de aquell sia ordonada segons es dit enla duricia d' ventrel. **L**a segona intēcio es cōplida ab purgacio. sia donques feta purgacio segons

Libre Segon

es allid dit. La tercera intencio es complida ab coses anodines. E pago val empastre de mellilot la descripcio del qual es aqusta segons lo mesme. Rx. melliloti. 3. vi. flouum camamille fenugreci granop lauri radicu alree absincij an. 3. iii. armoniaci. 3. x. strobach bedelij. an. 3. ii. terbetine. 3. i. 2. f. fici un pingui numero. xii. cepi caputni rasi ne an. 3. ii. 2. f. cere. 3. vi. oleum sabucini olei de spica quatu sufficit aq decoctionis cas momille et melliloti ad infundendu quatu sufficit misci et conficeant omnia et fiat em pastru. E aximatz val lo cerot de galien, del ysop bumida lo qual val ales duricis es deles nivis e deles iuctures e abla nec aqllas la forma del qual es aqusta. Rx. cere citrine. 3. ii. oleum camomille oleum yruni. an. 3. vi. mastich. 3. i. spice. 3. i. 2. f. croci. 3. f. trebentine. 3. i. rasine. 3. f. ysopi humide. 3. lxx. et fiat cerotu. E aximatz val lo cerot del pau la forma del qual es aqusta. Rx. ar moniaci. 3. x. bedeli. 3. vi. spice. 3. iii. croci. 3. i. 2. f. mastic aloes olibani. an. 3. i. cere. 3. ii. 2. f. cepiet medulle vituli an. 3. ii. ysopi humide. 3. iii. yreleon quatu sufficit et fiat cerotu, e aco io besouint experimentat. ¶ Eltre del Guillé d silicet lo qual val a tota duricia Rx. galbani scrapini opononach an. ii. i. farine fenugreci seminis lini an. 3. ii. trebentine. ii. f. oleum camamille. 3. iii. farine frumenti q sufficit ad inspissandum et ponat ad igne et postea addat trebentina et colef dcinde incorporef farina et fiat em pastru. ¶ Lo guido posa q si en aqust empastre es ajustat oli rosat o oli d donzel seriamilo: p tal co confortaria lavirtut del fetje. ¶ Locresti posa q lo armoniaci cōpost ab acerop acetos e empastrat e posat so bre la melsa o fetje durs d cōtinet cura las duricies laqual cosa es vista e experimēta da. E aximatz lo vnguent del guillé de vating, lo qual sera posat en lo capitole de duricia dela melsa sia assi aportat car es mai ranellos Alchind posa q la rell d tamaril cuyta ab vi e vinagre e aps beguda val a la dolor del fetje e mollifica la duricia d aq. ¶ Lo Aliuc posa q lo beē es pferēt ala du ricia d fetje e d la melsa quāt es begut ab vinagre mesclat e que sia quātitat d dues dragimes. Lo aliabas posa q lo lapdanuz

amollez los apas durs q son fets en lo vē trele en lo fetje e conforta aqllas si se es dene frigiditat o dolor. E alguns diē q la deco cion d la ruda edel agn cast beguda sana la melsa e lo fetje endurit. E si ab aqstes coses nos pot curar sino q ve a sanies sia lauos tayllate sia fet segons es enlos altre apostemas dit.

Commença lo tractat. xiiij. d
apas dela melsa. Capitol primer de apo stemata calt o fret dela melsa.

Os apas son fets en la melsa axi co en lo fetje la cura dls quals es una matixa e parle dls saniosos. pco donq sian vistes les causes e los senyals e co los hauras vist la dieta e la euaciacio e les coses locals si es segos es dit en lo apa calt o fret del fetje en ore mens dire quelques coses possados p los doctois. E primer diu lo Aliuc. q quant lo fruyt dela rubea tinctor es begut ab opis mel q es mele vinagre resol los apas d la melsa. Sarapio posa q quāt lo ysop seb es cuyt en ayg ab figues e mel oruda e es donat a beure coferex als apas dela melsa e del fetje e del pulmo e als apas durs. E aximatz cura la duricia dela melsa la poliora del petrosili saluatje q es lo juli uert saluatje: quāt es beguda ab vi. E aximatz cura la melsa inflada. ¶ E Aliabas posa q lo camedreos apfita als apas dela melsa si es beguda la ayg dela decoction d lo camedreos es la quercula minor. Sarapio posa q qnt es fet empastre ab vinasa e oli rosat e ruda e vinagre conseret als apas calts dela melsa. Lo Bartbolomeu posa q la cendra dela vinasa malatixada ab oli rosat e applicat es conseret. E qstes coses val e resole en lo star e en la declinacio Sarapio posa q qnt la farina del senigrech es mesclada ab nit q es bairach e ab vinagre resol la tumor dela melsa: e aximatz diu que lo semet del nasturci resol los apomas dela melsa quāt ab el es fet empastre ab mel. H asturcius es la mostalla. ¶ Lo Aliuc posa que lo semet del rana ab vinagre resol los apostemas dela melsa. Biascorides posa que lo suc dela mostalla

posat a part defora resol lo tumor d'la mel
sae vol que sia posat ab aygo ab mel se-
gons q la dispositio requerra e demostra.

Capitol segon de duricia de la melsa.

Duricia se es dene en la melsa,
axi co en los altres membres.
La cura dela qual differex
ab la cura dela duricia d'lo fetje:
poco com en la duricia dela
melsa proceym ab medicines:
mes fortes q no en la duricia d'lo fetje.
En aqusta cura ha tres intencions qo es a saber
en la vida: en la purgacio: e en coses locals.
La primera e segona intencion son complides
segons es dit en lo capitol precedent:
goes en lo capitol de duricia del fetje.
La tercera intencion es complida daquest modo.
Primerament val segons que es dit lo
empastre de mellilot lo qual es dit desus:
e aximater val lo cerot del ysopus humida
dela descripcio del Galien e del pani, e axi
mater segons intencion del Guillem e del
Guido val asso ques segueix.
R. armoniac
ciserapini bedelii oponadis. aii. 3. i. oley
de spica. 3. v. trebetine. 3. ii. farine fenugre
ci seminis lini. aii. 3. i. farine lupinorum qua
tum sufficit ad incorporandu. gumi disso
lutiis fiat empastru. Alguns dien que sia
primer lanat lo loch ab vinagre aps quey
sia posat lo empastre. Lo Aliuc. posa que
lo ab cinciu que es lo donzel conferex ala
duricia intrinseca posat en empastre e aps
aplicat. Sarapio posa p auctoritat d'Ha
lie q ala duricia dela melsa la qual es ppia
met ab apostema es conferent lo que se se
guet goes scorches de cappis stolopendria:
scorches de rell de tamaril e sumitats d'aqil
e es menester que totes aquestes coses sian
cuytes ab vinagre squillitich. e aximater d'
coccio en ayqua de tamaril beguda a pri
ma la melsa. E aximater diu que la cetera
rea menor confere maruelosamet ala dur
icia dela melsa quant es posada a part d'
fora o quan es donada a beure. Empo lo
Aliuc. o posa absolutamet dela centaurea.
Lo Albert posa que quant es presa la ce
dra del tamaril e aximater dela cerment e
vnpoch de mostalla e de danci e de armo-

niach e ab vinagre fet empastre val ala du
ricia dela melsa. Lo Aliuc. posa q lo po
lium ab vinagre es epithima conuenient
als apostemas dela melsa e ala duricia de
aquei. Eliabas posa que la femta deles
cabres aprofita als apostemas dela mel
sa si es diligentment mesclada ab vinagre
de vi e es empastrada de sobre e conic molt
alas apas durs. Lo guille de varin. diu
q aqst axerop val. R. radicis tamarici sil
uestri pasulay politricitz lingue ceruine cor
tic radic capium aii. coquat in aqua suffi
cienti vsqz ad consumacione duas ptu aqz
addico melle e aceto qd sufficit fiat sirup.
E aximater lo axerop fet d'rells de tama
ril e de panxes es vtil en aqst cas. vnguent
de alchind' en la duricia d'la melsa e es ma
rauelos sia pfa tota la herba dela cictura e
sia mesa ab vinagre ab mig. It. d' armonia
ach e siay derat p non dies e en lo non e dia
sia bolit al foeh fins atat q lo armoniach
sia dissolut aps sia colat p yn drap fort e a
ella liquor bula be al foeh e siay ajustada
cera e oli e siay fet vnguet. E posa q aco es
lo vnguet de cictura singularissim contra la
melsa e contra los apas durs e contra la ar
tetica p testimonio del cõtesti. Vnguet ma
rauelos d' chiran. R. stercois vacce sicc e
bene cribelati. It. i. cere. 3. vi. succi canlis. 3
vi. ouja cruda tria oley obtimi. It. i. sulfuris
3. i. terant tereda e liqndia liqfiat solnt e
liqfactis mitte ouja e d' aqst vnguet cura
ras los spleneticbs e epaticbs e ydropicbs
e val als poagrossos e aximater val ala er
nia aquosa. Lo guille d' varing. diu ari.
R. succi sidaminis musillaginis q habet ex
radice filicis aii. It. f. succi extremitatu ta
marici. 3. ii. oley yrini. It. ii. ysopi humide.
3. xv. aceti. 3. ii. armoniaci bedeli aii. 3. i. e
f. cere citrine. 3. i. buliant suci e acetuz in
oleo in vase dupliciti vsqz ad coluptios ace
ti e succor possea addat reliq e fiat vngue
tum e resol los apas durs d'la melsa. e les
strofules. Lo voguet lo qll ha posat aqst
venerable mestre en la duricia d'lo vetreris sia
assu applicat car val molt. Lo quall es loat
e excita la digestio del ventrell. E a regla
aquella E a prima la melsa e mitiga los
vicis dellspits: e dell costat: e del fetje:

edels rosyonis: e es aquesta: Rx. rute viridis, 3. vi. cimini piperis nigri nitri, an. 3. vi. cimini primo acero maceret deinde ase tur et vniuersa trita et cibellata melle optimo submergantur. Et si vols digestio jo dich quey sia ajustat pebre e si vols cōsum pcio de ventositat siay ajustat ciminū. Et lo Galien appella aquest letouari diaスポ licicō et din q milor es posar bi pebre blāch o lonch evol q la ruda no sia secca ni verda. e si se es deuenia que vngues a santes faras segons es dit en lo capitol de duri tia del ferje en totes coses. Et si p aqsts modos nos pot curar mana albinasis e a consela q en aquells lochs quāt ha en ells fret e humiditat molta e altres curacions no valē lauos sia fets tres o quatre caltiris: segons la magnitud dela melsa o del fetje e sia fets q no penetrē molt la pel. e aço es vniuersal enles duricies aqsts coes a saber del ferje e dela melsa. Los altres mestres dien de aqsta manera goes q sia fet cantiri en modo de seccio segons la longitud del cors no pnen sino poch dela pell, aço cōplex lo q p empastres nos pot cōplir.

Commença lo tractat. grv. de apas del lonbrigol e ha tan solamēt vncapitulo qual es de la eminencia dell.

Lo lōbrigol es causada eminencia laqual encare que en molts o algunes vegades no sia apa: empero ptant com en part la eminencia es apa per aqsta causa jo fas mencio en aqst loch. La eminēcia del lonbrigol quāsi segueix lo vici de les ernies e obstricōis segons q de aquells en part sera dit. Lar alguna es zirbal: alguna es intestinal e alguna es ventosa: altra es humorat: e alguna altre es enboasinal sanguinea p causa de alguna vena rompuda o de alguna arteria mandant alli sanch. Les causes de aquestes passions son vētositat trebal salt e grans crits e moltes altres coses. Los senyals quant la eminencia es per

algun budel o per lo zirbus lauos lo citi e la eminencia es diversa e la color del loch no es variada dela color del cors e es blanca e sens dolor e quant lo loch es premut se cōculca e sen torna e es oyt qo algunes vegades a part de dintre enla impulsio d e per trebal lo loch se augmēta. E questa cura es feta en dues maneres: coesa saber si la eminencia es intestinal e lauos no es apostema en vna manera ab medicines en altre ab incissio. La cura ab medicines sta en tres intēcions segons es soiunt dir. La primera es en la dieta quart se de legums e de totes coses vētozes e ali ses e de coses acutes: e usse enles sues vian des dela cōsolda maior e menor. En la se gona intēcio sia feta linicio ab cassia o ab pilloles cōmunes o ab altres medicines leugeres. La tercera intēcio es complida ab ligadura e altres coses locals sia dōques feta ligadura ab vn plomasol quadrat e de sobre mana lo Rasis q sia posat encens ab blanch do e ab coto o ab stopa sia enbolicat e sia posat sobre lo loch esia ligat. Jo dich q si en aquests era ajustat vnpoch de galles o de acassia o de psidia que sera milor. jo be vist vn infant de tres messos esser curat ab plantaje e lēties aytes e sobre lo loch ligats e souint es vistva ler asso. Lo Guillem de silicet din q asso val. Rx. picis nigre. 3. ii. picis grece. 3. i. mu mie. 3. iii. drapanti gummi arabici sanguinis draconis boli arménici mastich nucleus pressi glutinū picium an. 3. ii. tburis. 3. i. liquefiant pices ad ignem et cum fuerint liquefacte deponant ab igne ne comburantur et incorporen polvores alias rerū agitando semper cum spatula et inungat manus cui oleo et fiant magdeliones et cōsera menestries plosat sobre lo loch ental manera q tingua tot lo loch esia firmat sobre lo loch q no apareg la eminēcia ne isca cosa nigra. E amate edti que sia donada de aquesta poluora tots matins. Rx. nūcipressi mūmie an. 3. f. cynamomi. 3. i. gariofilorum galāge zinziberis folli an. 3. i. sanguinis draconis. 3. ii. mirtilloz. 3. f. et fit puluis. e de aqsta poluora pregua tots matins essent lo vētre de jui e d aqsts poluores pots ab mel o ab sucre fer letouari.

En altre manera es curada la intestinal e la zirual segons alguns doctois ab fer ro sia primer feta lenicio de ventre la qual cosa els no dien, e fer aço sia adressat lo patient devant lo metje e retinga la alen. E s'ca la eminencia tant com pora exir. E la nos sia a sanyalat entorn dela eminencia ab tinta : e sia resobinat lo paciet e sia tor nat lo zirbus e los intestins de dintre e sia tayllat en lo circuit del senyalat segons la p'mera part apres ab un vnci fort ficat en lo mig del cercol e del tayllat sia eleuat tot lo mirach e sia ligat ab un fil fort o sia cosit fort e be segons es dit en lo capitol dela cultura del ventre guardant q'no sia pres n'gun budel. Empero manà aq'sts que per maior seguritat q' la primera ligadura sia v'erta aquey sia mes lo ditenlo loch e sia vist silo budel es tornat o no : e si no es reduit sia reduit e sia cosits segons es dit a quells pannicols entre cambiadamèt. Si trobes lo zirbus pendras aquel ab un vns ci e taylaras la superfluitat de aquella q'ls dirina ala eminencia apres sia cosit. Empero denieu notar q' aquesta operacio es diffisil e tediosa e perillosa. e aquesta operacio nos den fer sino en fadrins e adolescents forts e no he vista nunqua aquesta operacio fins are: e p'co yo la lexe al qui ho aura experimentat. Empero dich q'miloz es obrar ab medicines segons souint e fet. E si la eminencia es p' causa de ventositat iauos lo toch dela es blan e q'at es p'mut es oyt co erugit e mes q' si es picat sobre el es oyt co de tabal, e iauos en aq'st cas vallo ciminiu e colines de lor sofre e altres coses q' se ran dites en lo capitol de timpanista, e de aquest podre fer empastre e posar sobre lo loch. Empero q'at la eminencia es feta per causa de carn iauos noy romané diuersos citus mes lo loch romà dir segos vna qu'titat. E sila eminencia es p' causa de humitat iauos la eminencia es molla, e q'at es p'muda nos amaga ne es oyt co quant es streta. e sila eminencia es segons aq'st dos modos iauos es menester q' concaves la eminencia segons bauen dit. e sia treta la s'ach o la h'uiditat q' trobaras en lo loch e apres cosoldaras lo loch. Belapa sanidos de aquest loch no parle car es curat aixi

com lo apostema deles costelles: p la qual cosa sia alli vist.

Comensa lo tractat. grvi. de apostemas del ventre.

Capitol primer de algite

Gropisis q'at al qui se spera al cirurgia es apa e inflació del ventre de materia aquosa o ventosa entre la speciositat del ventre engendrat p error del a virtut digestiva coes asa ber del fetje. E pergo es dit per Galien en lo libre de interiorib' q' sine lesion epatis nunquam fit talis passio. vnde ppia passio est epatis sicut febris es, ppia passio cordis. E deduit en vulgar vol dir ari: q' sens lesio del fetje nunqua es feta tal passio. E p tal es, ppia passio d' fetje ari com la febie es propria passio del cor. Lo fetje es lesion o malalt en dues maneres coes per propuarat, e per colligancia e aço amostraua a nosaltres yopcras en lo segon dels pno/ stichs dient ari. E onsurgit autem ab epate aut ab alijs membris talis passio et talis egritudo in epate dicit esse error infrigida cio seu caloris naturalis diminucio facta a frigido e per se et vniuoce et a calido vero per accidens et equiuoce resoluendo calorem naturalem ipi' epatis. E de leti en lengua vulgar deduit vol dir q' tal passio se lenia del fetje o del altres mebries, et tal m'altia en lo fetje es dit esser error o infigidacio o diminucio dell calor natural, feta per frigiditat de persi e vniuocament e es feta per caliditat p accident e equiuocament resoluent la calor natural d' fetje. E acomater atorga gentil en lo tractat q' ha fet de aço. E p'codin lo Bernat d' gordo e es molt maravellosa cosa q' en la ydro pysis de causa calda en vna matxa part ha caliditat e frigiditat. empero la vn es natural e l' altre part natura. la vn es formal e l' autre material. E la vn es apparent e l' autre amagat e occult. E allomater dich jo dela ydropisis d' causa freda segos q' en lo asclites se pot veure

Libre Segon

dela qual cosa apar de intenció de gentil en lo capitol de complexionibz en la primera del primer q dues malalties contraries poden esser en un mateix pacient segons a par del asclites febrent en lo qual ba mala complexio freda en lo fetje. E ba mala complexio calda en lo mateix fetje per causa dela febre, e perço donqz en un mateix poden esser dues malalties contraries: tempo jo dich q la una de aquelles malalties es intensa e l'altra remissa: coes q la una es fort e l'altra flaca. Ydropisis es dit ab ydro q es aygua e pisis q es passio: quasi passio ayguosa. E propriament en lo vêtre segons que din lo Bm. Los signes communs tres species son inflacio e mala coloracio dela cara e d'les extremitats e debil expulso de les supfluitats. Los senyals propis del asclites son de materacio deles parts superiores e inflacio deles inferiors: e si lo ventre es mogut s'ona axi cōn odre o bot mig ple de aygua e consideraras los altres senyals dels apostemas aquosos los qlls son dits en lo principi. Los senyals del timpanistes son aquells mateixs. tempo si es repudit sobre lo ventre sana axi cōn odreple de vent. e consideraras los altres senyals dits en lo capitol de apostema vētos en lo primer libre e sia ali vist. Los senyals del yposarca son tumor vniuersal de tot lo cors e sila carn es premuda lexa cauerna elo ventreno es axi inflat com en les altres species. Los senyals que son presos del pols e deles vrines e deles egestions e deles altres coses expulses jo les dexe als senyors de fisichs e sian a elles de manars. Los judicis del ydripisis son aquestes: iudica ypoçras en lo segon dels pronostichs que tota ydripisia ab febre acuta es male; e la ydripisia que segueix febre continua atart o nunqua es curat. ydripisis en complexio calda e secca es mal pco q es discouenient ales parts ea tots los membres. La ydripisia q proue del fetje es pijoq que aquella que proue dla melfa o de altres membres. Entre totes les species de ydripisia la asclites es pijoq, e la yposarca més mala e la timpanistes es media entre aquelles dos car la ydripisis es malaltia difficult, e perço de aquella tal de

poch prometre e en la sola asclites la operacio dela cirurgia te loch per la qual cosa les altres species lexe als senyors d'fisichs

Zacuracio.

E aquesta cura jo trobe molts modos de obrar e specialment parle d'aquella specia la qual pertany al cirurgia segons q es vist. Lo primer modo de curacio sta en tres coses coes en dieta: en euaciacion; e en coses locals. La primera intencio es cōplida de aquell modo. La dieta de aquel sia segons es dit en los apostemas fleugmatichs. Empero sia mes streta e mes dissecativa que no es alli dit. Perço basta lo qui all es dit nou re capitoll. E sia vist en los altres capitols. La segona intencio es cōplida ab coses purgants e pco sia feta purgacio ab pilloles de reubarber dela descripcio di rasis: les quals euaciā la materia del fetje, e aximatej lo such del yreos begut d' mati en quantitat de dues culerades purgama ranelos samet aquells p alt e per baix: e es cosa experimentada. Lo Guido posa q la aygua destillada d'les scorzes miganes deles canyes e flocs del säch es maruelos. E aximatej purgacio feta per la vexigua val molt la qual se fa de aquesta manera. Rx. cortich radich apij feniculii et squinantis. an. 3. v. rosaç rubearç spice. an. 3. iii. coquians in. tt. i. aque donec redeat ad terciā partem e detur in potu. Lo medicament fet de tanterides coregides p adustio o p goma desirer mesclada ab ellos: e apres donades ab vi en quantitat de un petit gra ajuda molt als icterichs e als ydro pichs. perço com eu aqua molta quantitat de humiditat per vrina. E jo dich que les tanterides ab aygua dela semens communs valen empero es menester quells sian lai nats los caps e les ales e prouocan molt vrina. E lo ho he experimentat la quantitat es una. 3. Les altres coses que eu acquian aygua e son experimentades son aquelles. Bien vsnia de dues parts de. tt. fins en. j. tt. E jo dich que aquesta vsnia naix en los rourres: e es quasi amodo de lana:

ode cabels: e si ay ajustat algun tant d' pol
uora de fum' terra o aygua d' decoccio de
aquel amodo d' sucre rosat. **L**o such d' la
vinya a soles dela quarta part de, s. h. fins
en tres parts fa a questa opacio matixa: e fa
desinflar lo ventre. **A**ltra medicina la
qual euacia maranellosamet la ayg dels
ydropichs e es del Guillde de varinguana
Si pres vn bufo saluatje de aquells qui
habitau en lo bosch e sia taylat en lo ventre
apressia posat sobre los ronyons del pacient
e sia liguat: euacia maranellofament:
la aygua dels ydropichs per les vies vri-
nals e cõsequentment posa lo Rasis que
sia confortat lo fetje ab trichs de berbes/
ris la forma dels quals es aquesta. **R**ac, suc
ciberberil. 3. iiiij. seminis stariole seminis ci-
trulli seminis portulac. an. 3. iiiij. rosariu ru-
bearu. 3. iiij. reubarbari. 3. i. spice. 3. f. et fiant
trocissi e sia donat vn ab axerop acetos.
La tercere intencio es complida ab co-
ses locals. sia confortat apart de fora ab
sandils e ab canyela e ab aygua ros: e ab
vipontich. e entotes les pdites quât bair-
ra caliditat part natura en lo fetje si ay a/
justa endiuia latunga e epatica e sia empa-
strat lo ventre ab empastre lo qual es fet d'
farina de ordi e d' semita d' oneles e de cipe-
rus e de sofre e de boli arminii cimolea e lis/
machs picats ables liurs cloueles e incor-
porats ab lexini e vn poch de vinagre e sia
fregat al sol. **C**ar en aço es maranelosa la
caliditat del sol. **H**oltes altre coses se po-
rien assi posar: emp o aqstes basté al cirur-
gia: e enles altres recorras als senyors
de fisichs. **E** si p aquestes coses no es fe-
ta la cura lauas es menester segons q diu
lo Albuscasis q faces aço qo es que calteri-
zes ab moltes caltiris claus no pfuindant
se molt vñtra la pel en lo circuit del lôbris/
golne sian fets quatre en lo fetje e melsa e
ventrel ne sia fets tres e sobre los spôdils
ne sian fets dos cultelars p larch: e apres
sia ligat e sian lexats vberta p lonch teps
per tal que aquella aquositat per aquells
lochs puga exir e esser exurgada. **E**mpe-
ro si ab aquestes coses no sera curat etn se-
ras pregat dita primeramet e premissa la
pronosticado d' peril e que tropies lo pa-
cient fort e no debil: e que sia jone e no vel

ni fadris e que no base tos influir ne niguys
altre accident que empatxe la operacio.
La qual se deu fer ab ferro lauas per au-
ctoritat de Llucenna e de Aliabas ed El
bucasis tu tallaras apart devant deus lo
lombrigol per tres dies. **M**ota empero q
sila ydropesia es dela part del fetje talla-
ras ala part dreta. **E** si es ala part del bu/
dels tallaras dret de lo lombrigol p tres
dits. e si es per part dela melsa tallaras a
la part squerra. **E** aço per tal que lo pacient
puga jaure sobre la part que no es do-
lorosa e no sobre la scissura per tal q la a/
quositat o ventositat no fluesca. **E** lo mo-
do dela operacio es que tu poses lo pacient
dret devant tu: o que stigua a seguit segôs
que pora star e de tras de aquel baje mini-
stres quel sostinguê e que ables mans a/
porten la aygua alloch d'la inscissio e aps
pendras la pel d' lo ventre per spay d'vn dit
et trauras la apart defora e apres ab vn ra-
sor o ab altre instrument tallaras en aquel
loch fins alloch vaciu en tal manera que
la aygua puga exir e lauas abans que no
isqua niguna cosa notable dela aygua lex-
aras les pels per tal qies tanch la naffra
axi feta e phibiras q no isqua la ayg fins
arat q lo pacient ab vn poch de pa infus
ab vi o ab altra cosa senblat sia refocillat
e apres alçaras la pel en amunt e posaras
en dita scissura vna axeta d' arâ o d' arget
e dela aygua no molt mes tant com la vir-
tut del pacient pora sostener lexaras exir.
car milor es entre tenir q exqstissimamet
euaciar e portar lo pacient ala mort. **E** p
go donques sia euaciada apoch apoch re-
cordant se que entota euaciacio es aduer
e ajustat tostems deceymet e dibilitamet
dela virtut e apres que bauras treta algu-
na part leuara la axeta e lexaras denalar
la pel et ancara la naffra o ligarla. **E** no
sia mudat fins arant que sia en laltra dia:
e altra reguada confortaras e mndras lo
pacient ab viades e benedes e legides e sub-
tils odoriferas e confortatines: e en altre
dia obraras per senblant modo. **E** axi de
qui abant fins arant q la maior pe dela a/
quositat sia treta. e apres consoldaras lo
loch e siy baura romasa alguna cosa sia
dissecada ables coses dissecatives dites.

Alguns tallen fins al sisach e apres scorçant de valé vnpoch e alli foraden lo sisach e apres fà segons es dit. Empero tot vea una matixa cosa del timpanista e del ypo' farca no parle pertant cò pertany als senyors de fisichs, e pço sia recorregut a ells,

Comença lo tractat. xvij. de apostemas deles angonals.

Cap. primer de apa sanios

Alos angonals se es denené apas axi com enles axeles p causa dela expulsio del fetge lo qual tremet la materia si perfusa en aquell loch. E per tant com è feta mencio d'aquest enlo primer libre, perço cò lo Ènric. d'aquest a fet mencio pço jo assí lo lexe e p aqst capitol. e apostema recorre al primer libre e veses ques de fer. Emprò dich te una cosa q quant aquest apostema es vbert ab lance ta no profundes molt p tal cò des? la pell passa vn nirui e va ala cura e asso e jo vist enla anotomia per la qual cosa si aqll nirui es tallat la persona aquella corejara ejos coneix vn en paratello lo qual fou tallat e vuyendia coreja per la qual cosa te deus guardar de aquest peril al qual mos companyons son venguts ignorant s la anotomia de aquell loch.

Capitoll segon de strofules e durícies de aquest loch.

Aquestes passions son d'difficil curacio, car tostems son fetes de materia malécolica, dela qual es resolt lo subtil o de fleuma grossa o dura coagulada per frigiditat segons es stat dit en los semblants. p la qual causa son atart curats pco com aquella materia coes la materia de aquelles apostemas se resol tart. e perço Èrestotil considerant asso enlos probleumes posa e din q es la causa per que los apostemas e vi-

ceres deles parts superiores sò tost curats e los apostemas deles parts inferiores son tart curats: e los deles parts medies son misanscramèt curars. En aço es respost que aço no es per altra cosa sino que ales parts superiores passa materia calda subtil abta per esser prest resolta. E per lo contrari enles parts inferiores enlo medi manament. e perço se seguex lo sobre dit. El questa cura sta en dieta e en purgacio e en coses locals. La dieta de aquel sia calda e humida e guart se de coses malencollques e de legums e de carn de bou. e axi de moltes altres. La segona intencio es coplida daquest modo: coes que sia purgat ab turbit preparato ab pilloles fetides. La tercera intencio es complida ab coses locals sia d'ques vntat lo loch ab oli de spich o de liri. E mes siay posat continuament sobrello loch diaquilon ab gomes. Estimater vallo empastre de gomes lo qual es posat enlo capitol de duricia de la mella. e altres coses dites d'sus en molts lochs alla ont heparlat de duricies. e en matex valen aquelles coses que he dites enlo primer libre enlo capitol de strofules per la qual cosa sia alli vist e recorreras to stumps los capitols vns ab altres entre canbiadament segons que souint he dit. car la vn capitol ajuda al altre.

Comença lo tractat. xvij. dels apostemas d'la bosa dels testicols o esseu. Cap. primer de apostema calta del osseum.

Algunies dels testicols algunes son dites propiamet apostemas. e algunes no de aquelles son dites propiamet apostemas sera aqì lo nostre parlar e d'les altres en altre loch ne sera feta mencio. e en aço jo pseure axi com he fet enla ydrogesia car no he feita mencio de totes les species segons que hané vist e la causa es manifesta. E questa bernia buoral es apostema calta o fret. sanios o no sanios de humoris no molt de

clinant dela naturalitat en lo bosa dels testicols engendrada. Per la qual cosa deuen notar que les species dela bernia son moltes, car alguna es humorala, e altra car nosa e altra ay guosa e alguna es ventosa e alguna es zirbal. Commence pare ala bernia humorala. Los senyals es causes d'la qual son aquells mateix abla cura dels apas dels altres mebres exceptat empero q per que aquests mebres son molt sensibles e posats en loch bayx e son quasi emitoris de natura e son molt amagats e de facil putrefacció e verguonyos p amofstrar, pgo sò d difficult curacio, e encare mes exceptat q tené algunos ppis adiutoris en purgacio. E nota q la materia q fa aq; la bernia es en la substàcia dela bosa e ali se sania souint e souint se resol e souint se enduret. Bela qual cosa apar q tot tumor fet en la bosa dels testicols p causa d'algú humor pot esser dit apa e pot esser dit bernia. E tu cosidera ago car esveritat. La cura dela humorala saniosa ha tres intencions segons es ja dit en les altres. coes dieta pocións e coes locals. La dieta sia segons es dit en los altres apas cal en re plich. La segona intencio es cóplida ab purgacions leugeres p tal q no sia atreta alloch, sia donques feta ab suppositoris per tal que la materia sia atreta en altre loch e conferexen magnificament segons que vol lo Quicenna: e si sera menester sanguia esera en lo princi del principia feta dela vena comuna o del fetje. Empero si la materia es ja en le loch sia feta dela casuila dela peu en la part domestica car aq; la enuacia de aquella part. La tercera intencio es complida daquest modo q es q en lo principi hi sia posada la cimolea ab vinagre no obstant q los testicols sia mebie principal, empero p que no son necessaris al esser del individu sino dia spesia podre posar tals coes. E mes oli rosat e oli d'urta poden esser posats; e altres coes dites en los altres apostemas e en resolre aquesta materia es appropriada la farina deles fanes e ayqua de cols. E encare hejo acustumat essent la materia calda en volunt resolre aquesta materia posar farina de fanes e de ordi ab oli rosat o ab ayqua

de cendra e aço segons la necessitat e intencio dela operacio o del obrant. Empero si en lo loch hauria dolor les fulles del huis qui am applicades obtenen lo principat. E cosidera empero que sila dolor sera en lo loch per causa da mala complectio o per causa de materia conciudada en lo loch. Taus aquelles coes que denen esser aplicades son manifestes per les coes dites en lo primer libre en lo capitol de fleumon. Empero sine amaturacio sian bi posades coes putrefactines les quals son ja dites e sia vbert lo loch e en les altres coes sia fet segons es dit. Saluo empero q deus fer lo forat liuy del ces tant com poras p temor d fistola del ces la qual leugeramente iuxta lo ces es engendrada. E jo he ja vist per un floronto o p scabia alli engedrars: esser engendrada fistola en dit loch, e per qo sia considerat,

Capitol segon de apostema fret del osseum.

Os apostemas de aqst loch algunes de vegades sò frets los senyals dels quals sò manifestes per les coes dites en altres lochs. A questa cura sia en tres coes segons es dit: coes a saber en dieta e en purgacio e en coes locals. La dieta de aquel sia de clinant a calidat e quart se de coes flewmatiques e de altres coes fredes e es manifest. La purgacio sia feta ab medicines leugeres per tal que no sia atreta la materia al loch. La tercera intencio es complida ab aquestes coes. En lo principi conue oli rosat e de camamilla e de anet en lo augment conue farina de fanes ab oli de anet e un poch de oli rosat. En lo stat conue farina de fanes e d'ordi e ab ella sia posat senigrech e comi e ab lexit sia encorporat o ab oli de ruda o de lora de aquestes altres coes semblants faras altres formes pertu mateix. Si venia a saniar sia madurat segons es dit en los altres apostemas frets e sia vbert segons es dit en tal manera que la vbertura sia liuy del

Libre Segon

ses tant com sera possible, per temor de fistola. La quarta intencio pot esser circa los accidents e en special quant es en asso que la materia souint se endurex. Si aço se es dene sia mollificat segons que moltes veguades es stat dit. Axi com los altres apostemas se mollifiqne. Lo Eunissen empero assi apropia lo sego lo qual sia picat e passat e sia confegit ab oximel enlo qual sia dissolut armoniach e aps sia posat calt sobre lo loch e sia souint mudat. Car segons q diu es convenient a tota duricia e entotes sia feta ligadura per tal q los testicols sien retenguts perçò q no sic agreuiats ental manera q fos causada dolore e fos atrbeta materia al loch. Jo enla materia calda sifumiguaua lo loch ab decoccio de maluins e ab aquella decoccio lauaua fins a tant que la dita decoccio era freda e apres enla materia calda sobre lo loch posaua vn empastre de farina de faues e de ordi ab oli rosat, e de aquest modo era remoguda la duricia. Eximater pot esser fet lauament ab decoccio de maluins e fet aço sobre lo loch sia posat empastre. E acomatet pot esser fet si coses resolutives son mesclades ab mollificatives: aixi com si abla farina deles faunes e d'ordi e oli rosat es mesclat maluins ab algú rat dela lur decoccio e altres coses senblants: bi podé esser posades; e aço tumatex pots considerar.

Capitol tercer de hernia aquosa.

DEl hernia aquosa es apostema aquos enla bosa dels testicols e es causat per aquela materia denalant bayr. Es en dues maneres, car alguna es que es expgida per tota la bosa, e alguna altra es q no es expgida abans es inclusa en vn saquet aixi q si fos vn ou: e perçò diu Elbucasis q pot esser portada perlo didamus fins als engonalys e jo ho evist. Lo Guido posa q aquesta aquositat algunes vaguades entre en lo forat del siffach p la qual cosa jobe vist

moltes esser engranats creyent q era niptura. Les causes de aquesta hernia sodebilitat dela virtut digestiva del fetje. En aço ajuda la malicia del regiment segons que desus es stat dit enlo capitol de ydrosopia. Los seiryals dela hernia aquosa son inflacio e granitat ab mollesa e splendor: ab inciditat e dona loch quāt es tocada e sona aixi com vn odre ple de aygna. En aquesta cura has tres intencions segons que es stat dit. La primera e segona intencio son cōplides segos que es stat dit enla ydrosopia. La tercera intencio es cōplida daquest modo: çoes q feta la purgacio e ben ordenat enles sis coses no naturals sia vntat lo loch ab oli de cost o ab oli de liri e mes sia empastrar lo loch ab lo empastre dit enlo capitol de duricia dela melsa. aximatex sia assi aportat lo vnguent del chirurg: loquales posat enlo capitol d'duricia dela melsa e val molt. E perçò sia alli vist segons es dit aximatex segons intencio de Eunissen val aço. R. nitri. 3. iii. cere. 3. ii. 2. f. oley. 3. ii. piperic granos lauri. an. xxvj. et fiat ex eis empastru. Altred Guillen de silicet p acomatex. R. sulfuris 3. ii. rasine. H. litargirij aluminis zucarni an. 3. i. oley. 3. ii. dissoluat rasina cum oleo et coletur et cum fuerit infrigidatum incoporen pulneres aliaz rex et in fine addat parum aceti cum eis apres sia posat calt sobre lo loch. e aço he jo experimentat e am ben succeyt. E siper aquest modo nos pot curar mana lo Eunissen e lo Guillen de silicet que sia vbert lo loch ab una lanceta larga fins ala aygna e sia treta la aygna. Siay posada una tenta enlo loch en tal manera que la aquositat que es enlo loch puga exir. Etretat la aygna sia rancat loforat es oblielo loch dela fractura çoes enlo angonal posen empastre restrictiu souint ab vn braguer dit enlo tractat dela eminencia del lombagol per tal que la aquositat no denal per lo dindimus. Car per altre loch no pot denallar. Si la aygna tornava per sis mesos o per tres o per algun altre temps diu lo Elbucasis e lo Eunissen elo Guillen que aquesta operacio siare terada segons es dit e aixi pas sos dies. Jon tinchyn deles montanyes al qual jo

fas aquesta operacio de finch en finch mesos o desis en sis segons que la aquositat dualla en la bosa e es antich e tam solament lo forade e aixi passa la vida. Impero diu lo Bon q fera la incisio que sia vist si es corromput lo testicol la qual cosa conexas per la pudor e per la mala coleracio a pres diu q sia ligat lo didimus ala part superior e sia tallat e tallat aquel per maior seguratafria calterizat segons que en aco diu lo Roger. E aquestes lo modo per lo qual la hernia intestinal es curada e complir tot aco consolidaras lo loch segons es dit en los altres lochs. Impero quan taylaras abla lanceta guardaras e seras cautelos que no sia tocat lo testicol car seria temor de corruptio de aquel. Lo Elia bas e lo Albucasis obrin del mig dela bosa fins prop lo enguinal etreta la aygua consolden ental manera lo dindimus que la aygua noy pot mes deuular e obserua aquest modo e maioment en aquella aygua que es inclusa en pellicula e apres feita la incisio per consumir lo pannicolo folliculus soy pose vnpoch de arsenich ab coto e apres quant es cayguda la scara jo consolde lo loch. Alguns mestres impero fan aco ab calteri potencial e posen lo enlo pentenil e obrin lo loch fins enla vanciat del dindimus e traye la aygua aps consolden lo loch. Alguns altres mestres fan asso ab calteri actual. Impero aquest modo no plan ami anquare que p alguns sia exceptat e com se vulla que sia fet pus que la aygua sia treta es bona cosa e p tu mater eligeras lo modo que mes te plauira. Impero fas te assi recordar vna cosa que aquelles coses que son dites enlo primer libre enlo capitol de apostema aquos valen assi e perco aquestes coses si vistes les vnes ables laltres.

Capitol quart de hernia ventosa.

a Quest apostema no es sino tumor causada en la bosa dels testicols per materia ventosa ali de coarent. Los senyals de aquela son

que aquella tumor prest sen va e la pel dels testicols lun e te esplendor abluciditat e leuitat ab resistencia car no dona loch quan es tocada. E jo crech q aquestes atart son singulars abans son communs segons los demes. Impero lo judicies fet perlo p/ dominant. En tota hernia ha temor dels testicols car continua mora o stada de coses alienes prop d aquells altera e corròp aquells segons que volen los doctors famosos. La causa de aquestes hernies es debilitat de la virtut digestiva e maioment en lo fetje e malicia de regiment. E p compliment de aquestes apostemas recorreras al primer libre enlo capitol d apostema ventosa e aquos e vejes aquelles coses q son alli posades car assi valen. En aquesta cura has tres intencions. La primera es en la vida. La segona en la purgacio. La tercera en los coses locals. La primera e segona intencio son complides segons q que es dit enlo capitol precedent immediat en aquest. Quart se impero de legums e de altres coses ventosas ari com son castanyes e ari de moltes altres. E sia cofortada la virtut digestiva de aquell e sia confortada ab lo letouari dit en lo capitol de duricia dela messa lo nom del qual es leto uari de ruda o cõfeccio de ruda o diasporiticõ. e sia souint clisterizat ab oli en lo qll sia cuixt com e matafeluga e senigrech e ameos e amomõ e vn poch de mel. aximant sia clisterizat ab vi enlo qual sian cuytes oliues de lozer o algunas altres coses dites o algunas de aquelles. La tercera intencio es complida daquest modo. En lo principi val lo oli de spich e oli de anet e oli de ruda e oli de lor e oli costi e oli nardi segons que dien los doctors e de aquestes coses podem fer empastre de comi e de ruda e de calamant e de amisi e de fenol e ablosolis dits sia encorporate e per les altres coses recorreras al capitol de apostemas ventosas dits enlo primer libre. Lo Guillem de silicet ha compost aquest empastre. R. cimini. 3. vna. ameos amomõ seminis feniculi ciperi danci farine bocarum lauri. ff. i. aceti. 3. ii. misceantur farina bascarum lauri cum quantitate conueniente vini ad liquiditatem et misceantur acetum r. ij

Libre Segon

cum his e ponatur ad ignem et cum buliez rit addantur pulueres aliarum reruz e co sera tot spessit feta in vncio ab aljun oli dels desus dits sia posat sobre lo loche sia actualment calt e axivssant sera curat.

¶ Lo vnguent del Libramus de femta o vacca posat en lo capitol d' duricia dia mel saval assi. ¶ Lo Barthomeu de varingana ba copost aquest empastre en materia aquosa e ventosa. Rx. bedelij. 3.ii. bacaruz lauri. 3.i. oley laurini quantu sufficerit e fi at empastruz. E asso valala bernia aquosa e ventosa. E jo dich q si en aquest es aju stat sement de ameos e anisi e senigrech e oli de anet valra mes ala ventosa. E sera mes conuenient. ¶ Biascorides Quicena Albucasis e lo Galien conuenen del bedellium. Empero Biascorides dñi del bedellium de cislilia en les ruptures intestinals: que quant es fet empastre ab salina o bo me deju o vnguent val e vol asso dí bedelli um iudaycb. ¶ Lo Galien e lo Quic, volen asso de qual se vol bedelli, e diu axi Galien. Alguns vßen dels e maiornet los arabischis introbillis coes enlos que han ay gua en lo osseum coes en la bosa dels testicols ab salina de juna. ¶ Lo Guillé de va ringuana diu axi. jo ho he trobat per experientia. Elquindus posa que quāt lo bedelli es amolit ab vinagre e es fet empastre sobre la bernia es molt cōferēt. ¶ Lo Quicena posa que la matricalis que es di ta morala feta la inscissio es cōferent ala aquosa e ala ventosa e jo notrop per nigu q la bernia ventosa degua esser taylada,

Capitol quart dela hernia carnosa.

La bernia carnosa segos que diu lo Galien en lo libre de tu mors part natura es dit esser de carn nada prop dels testicols. e la bernia vernal o ner ual es dita esser o venes part natura en ella coes prop los testicols. Les causes de aquests es habundancia de bin mors grossos decorrents al loch. es axim a tex causa de ago la debilitat del loch. Los

senyals dela carnosa son duricia e inflacio e lonch temps comença : e com es tocada comunament tota se mou e per temps en nigua manera es amiuada e ha grauesa sens dolor. E quant es tocata lo que es en lo testicol se mou. ¶ Los senyals dela vera cosa son replexio de venes cōtortes amo do de cermet e mollificacio dels testicols. ¶ Des auant les bernies son difficults segons lo Albucasis e son periloſes p obrar per laqual cosa a el es vist que lecar les es milor que extirpar aquelles. Be asso jo a trop molts modos decuracio. En a questa cura de ordenar la dieta calda e sec ca apres sia feta purgacio vniuersal ab pil loles agregatiuas: o sia feta purgacio ab turbit preparat. Complides aqstes dues intencions dien alguns axi com es lo guido q sian posades coes resolutiues e mol lificatiues les qualls son dites en moltes lochs. E si asso no succeyex a tu be e est pre gat dela cura lanos sia feta la pronosticacio dí perill. E tala la pel iuxta la doctrina de Albucasis e si la carn pot esser segura ment separada del testicol sia separada e treta e si nos pot separar o lo testicol ma tix es corromput o no sino es corromput consolda lo loch. E si es corromput ligalo dindimus ala part superior e apres tay ras e cosiras e calteriza axi com es fet en la bernia intestinal: e apres consoldaras dñ quel matex modo. ¶ Lo Gui posa que si la carn sera inviscada en lo testicol e cosolida da coes endurida ab ell sia tret lo testicol: e de talar lo dindimus e cosir e calterizar en lo modo ja dit immediatamente. ¶ Lo guillem de silicet dñ que abas que sia feta la inscissio q sia primer mollificat lo loch ab de spich e ab d' aquilò fet per les strofules e feta la mollificacio sia tallada la pel ab un raso e remouras la carnositat q troba ras del testicol. E si lo testicol no es lesiat lexeras a quel. e si es lesiat trauras a quel ab tota la carnositat car siy romania cor rompria laltra enos cosoldaria e si lo testicol es tret no taylat lo dindimus jo dich q cuses e si no es tret cus e aco vol lo guille de silicet. e ajustay lo mestre aquest que so bre la custura sia posada aqsta poluora.

Rsanguinis draconis mastis draganti, an terant et ribellentur eam blanch do p spay de un dia sia deixat sobre la naffra, e de aquell dia auant siay posat transolament de la poluora sens blanch do, e aco fins ala fidel cura: e ajustay que aquest es un m rauello modo de curar la hernia carnosa e per altra via nos pot curar segons que enlos lurs temps es stat vist e a nosaltres manifest. Bela hernia intestinal no parle carno es apostema propriament.

Comenysa lo tractat.rrir. de apostemas dels testicols.

Capitol primer de apostema calt de aquells.

Aquest apostema son fets de materia que denala dels m bres superiors e es imbibida en aquells lochs: e axi com saven los membres nutriti expelleix les lurs superfluitats als lochs inferiors per la qual cosa per con sequent son ali inhibits e fan tumor part natura. En aquesta cura has tres intencions: coes dieta: purgacio e coes locals. Ho pose los signes del apostema calt o fret, car per les coes dites enlo capitol de apostemas del osseum e de altres son manifester, per la qual cosa no recapitular. La primera e segona intencio es complida segons que es dit enlo preallegat capitol: p la qual cosa non recapitule salvo que enlo principi del principi sia feta sagnia dla basilica segons que diu lo Bui, apres si sera menester enlo augment o enlo stat sia feta dela sofena dela part domestica: car aquel la vena euacua dla matrix e dels testicols segons que dien los mestres. La tercera intencio es c oplida segons en dit enlo apostema del osseum, car aquelles coes q conueni alli conueni assi. E pergo jo no recapitulare aquelles coes e recorre alli, e no obstant aco pose algunes coes les quals als no son posades. Lo Bui, e lo Guillelm de varinguana bien q empastrefet de ful-

les de insquiam blanch ab farina de ordi: es conferent als apostemas calts dels testicols e lo coriandru humidum ab oli rosat: tant de un com daltre es conferent enlo paincipi e es experimentat. Alchindus posa q quat ables fulls del insquiam a soles es fet empastre mitiga la dolor. Sarapio diu que empastre fet de fulls d murta valen als apostemas calts dels testicols. E lo Lontesti posa que les fulls dela murta ajuden als testicols inflats. E lo Guillelm de varinguana diu que lo oli de murta es conferent. Enlo augment valen aquestes coes seguentis. Biascorides posa que la rell de liri mesclada ab insquiam goes ables fulls e ab farina de foiment iena la tumor del testicols. E alguns han dit que si es fet empastre ab sement de pa paner e farina de foiment conferent als apostemas calts dels testicols e ala dolor de aquelles. En lo stat lo Galien posa enlo principi del libre de alim entis que als apostemas calts dels testicols es conferent lo empastre fet de farina de faues ab le dor di e oli de anet o de camamilla. Biascorides posa que les fulls deles faues cuytes ab vi valen. Sarapio diu que quant es fet empastre ab farina de faues e comis es conferent als apostemas calts dels testicols. En aquest empastre lo Barthomeu hi ajusta grex antichs e aquest empastre resol los apostemas que son abtes a resolucion e madura aquells que noson abtes a resolucion sino transolament a maduracio. Encaremes posa Sarapio q los ciurons blancks que son semblants a herbes resolen los apostemas calts dels testicols quant son durs e curan les eridures mas les quant son mesclats ab mel. E deuen se primer infundir en laigua abans que se administreren ab mel. Apres deu esser fet empastre lo qual jo he experimentat e es utilissim. E de aco dia ylach q lo ciuro blach resol los apostemas e maioremment aquells que son enlos testicols e dtras les oreilles. Ediu mes lo Sarapio que quat es fet empastre ab ruda e fulls de loix es conferent als apostemas calts dels testicols. E jo pens que aco es util enla declinacio

Libre Segon

dels apostemas calts car en la si tansola-
ment competexen resoluti^o: encare se que
assò val e es conferèt als apostemas frets
en lo augment. El pili^o posa que lo comi
ab pançes e poliorça de fanes cura los tu-
mors e feruors dels testicols e los aposte-
mas. Empero lo diascorides ha volgut
que lo comi sia domèstich e totes aquestes
coses sien en lo empastre. E nota be que
totes aquelles coses que valé als aposte-
mas deles mameles. Arimater valen als
apostemas dels testicols per la qual cosa a
quells capitols alternadamèt sian vist car
vicissitudinariament se han. En aquelles
coses que competexen en lo apostema calts
deles mameles còpetexen als apostemas
calts dls testicols. e arimater parle dls frets
e de la duricia. E si per aquest modo no es
curat sian bi posats empastres maturati^o
desus dits en los altres capitols dels apo-
stemas calts. E feta la sanies sia vbert lo
loch e noy sia derada la sanies ental ma-
niera que corompa lo testicol. car apres q
lo testicol es coroput nos còsfolda lo loch
sino que sia tret lo que no es decèt coes lo
corrupta. E jo he vist en vn pelicer en lo qd
vn testicol fou apate e vingue en duricia. a-
pres vingue a sanies e lo testicol fou corò-
put e sis degues deslinrar fou necessari q
fos tret lo testicole ari fou curat. e remo-
guda la sanies ab mel e mirra e farina de
ordi sia encarnat e consolidat,

Capitol segon de apostema fret dels testicols.

Si se es dene que aquest apo-
stema sia fret conixerer ho af-
p los senyals dels altres apo-
stemas fret ja dits. Aqui-
sta cura ha tres intècions ari
com es dit. La dieta de aquell sia bordena-
da segons es dit en l'altre loch. La purga-
cio sia feta ab pilloles de agarich o ab tur-
bit preparat. La tercera intencio es cò-
plida de aquest modo. e dich primer q aqü-
les coses que son dites en lo capitol dls apo-
stemas frets del ossium valen assí. Segon-

nament dich que aquestes coses conferèt
assí e alli coes en lo apostema del ossiu per
la qual cosa los capitols sia alternadamèt
vist. Diascorides posa q la rell del bau-
cia liguada al coyl val al tumor dels testi-
cols e en aço es tan solamèt propietat en
la causa. Bancia es la pastanaç. E diu q
als apostemas mols dels testicols confe-
rex la ruda e lena la dolor de aquells quāt
les fulles dela son mesclades ab fulles de
lorer e picades e posades desus. E jo dich
que si los apostemas son durs sia ajustat
enaquests algun grec mollificant segons
que la dispositio e natura del loch requer
Arimater diu q las pançes ab farina dfa-
nes spargerexen los tumors del testicols. E
mes posa que la sal deles pàces mesclada
ab grec lena la tumor del testicols. E bira
nus posa que la rell del avidalba curta ab
oli la tumor dls testicols e tota vlcera dissi-
pa e expger. encare diu q la femta dela ca-
bra ab vi vel curta e posada desus sana pfe-
tamèt los tumors dles juntures e dels te-
sticols e les vlceres d'aqüells la qual cosa es
vera. Lo Euic. posa q si dia la rell dls affro-
dillis ab feces de vi es fet empastreval als
apas del testicols. E lo bartholomeu po-
sa q aço matet pot lo empastre fet d fulles
del affrodillis curties ab vi. arimater es
còferèt. Lo empastre fet deles flors dls car-
dus benedict^o curties ab vi. Encare diu lo
Euic. que empastre fet de mendastra e de
calament monta aiustant bi lauat mante-
qua e sal es còferent als apostemas dls te-
sticols. Arimater diu q es fet empastre de
faues o de vi sobre los apostemas dels te-
sticols. E encare diu que sia administrat
comi ab vi agre o ab oli e ab farina de fa-
unes sobre los apas dels testicols e ab oli o
ab oli e ab mel sia administrat. Encare po-
sa q lo eastre reu remou les ventositats dia-
matrix e la frigiditat de aquella e la frigidi-
tat dels testicols. Lo còtesti posa quelo
apossima dela menta sana los apas dels
testicols e la dolor de aquells. Sarapio
diu q lo bedelliu dissol los apostemas dls
testicols e los altres e es calts e sech en lo
tercer grau. E mes diu que quant es mes-
clat lo oli ab sement de li e de senigrech e d-

ruda cōferer als tumors dels testicols. **E** diu q̄ quant hi es ajustat la femta dela cabra es mes resolutiu e cura los apas. e en care cōferer als empastres resoluti. **E** jo dich q̄ si es feta vñccio als testicols ab fel debou e ab mel cōferer als apas e ala do, lor dels testicols e es ver. **E** aquestes coses que son dites cōferer als apostemas del osseum: perçò aquelles capitols son veyns e perçò sien ensembs legits. **E** si p aqel; les coses dites en lo capitol del osseum e en special en aquella part del fret no cōfereré ne aquestes coses are dites sia madurat lo loch segons que la disposicio de aquel re quer. **F**eta empero primer purgacio dels maturati dits enlos altres apas frets. **G**in empero Sarapio d aço que quant la sal es mesclada ab origanu e foiment o lavat madura los apostemas dls testicols feta la maturacio sia treta la sanies: e noy sia molt deixada car corrompria lo testicols: feta la vbertat sia mundificat encarnat e consolidat.

L'apitol terçò duricia dels testicols.

Pertant com moltes vegades los apostemas durs se seguex en dels apostemas calts e en care dels frets: perçò meritament de aquells es d fer mencio. Enquina manera so fets aqstes duricies e de quina materia souint es stat dit. e perçò nju recapitulare nju replicare. **P**ermessa la deguda dieta e purgacio segos que enlos altres lochs es stat dit. Bich que aquestes coses valen e pa mer lo Aujcenna posa que lo armoniac dissolut ab vinagre dissol e ablanex los apostemas durs dels testicols. **E**ncare diu que empastre fet del agnus castus e maiorem del sement de aquel ab mantegua e ab fulles del amoller los duricies dels testicols. **S**arapio posa que la pegua humida madura los apostemas durs molt mes que no la secca mesclada ab mirra en yugal proporcio e cura e ajuda ales duricies dela matrice del ces e als apostemas

del testicols. **E**ncare diu que lo semet d arismon conferex ales duricies antigues q̄ son fetes enlos testicols e enles mamelles erismon es la eruca geratina. **E** lo Galiz en posa que mollifica los apostemas de tras les orellas. **L**byran posa que la pena humida ab cera madura los apostemas durs de aquest loch. **E**ncare diu q̄ la femta dela cabra cuixta ab vi velsana perfament totes tumors dels testicols e dis mugurons. **B**iascorides posa q̄ la pegua humida mesclada ab farina d ordi e vinya de infant es bona cosa. **L**o Bartho lomeu posa que lo oli de pegua val en aço e es mes fort. **E**ncare diu que tot orob digerex los apostemas durs e los testicols durs. **A**ximater empastre fet de ciurons blanchs fet segons es dit enlo capitol immediat val. e jo ho e experimentat. Aximater posa que la sordicia que es trobada en les parts del abny mollifica e resol los apostemas calts dins dels testicols. **E** aximater la sordicia del buch deles aveles e aquestes sordicies sien applicades caldes. **G**alchindus posa q̄ lo tideri amoller los apostemas durs e gràs que son fets en la rell dela orella e les duricies deles mamelles e dels testicols tideri es berba calda e humida. **L**o Barthomen de varinguana diu que deles fulles del agnus castus, ab grex de poich o ab oli e fet empastre leua lo sclirosis dels testicols coes la duricia de aquells. **L**o Guillem de varinguana diu que sia pres sago: e sia continuament passat fins arant que pas pvn sadas prim e apres sia mesclat ab armoniac dissolut en oximele e sia applicat sobre lo loch. e que sia un poch calt e sia còtinuat souint sobre lo loch e es maranelos enlos apas durs d les testicols. **E**ncare posa que lo bellisotum bullit mollifica los apostemas durs e maiorem dels testicols e delces: e remedia la dolor de aquells. **E** si volem que sia mes sedatiu siay mesclat sement de papaver e polvora de aquel. **E** si volem que sia mes mollificatiu siay ajustada farina d senigrech e sement de li e ronels do cuixts. **E** si volē que sia maturati siay ajustat farina del moli o musillages de euols. **E** es

Libre Segon

mes pferet enlos apas dls viles quât bisô mescalts rouels do. E tostêps assi ont e se vuilla que sia feta mencio dels testicols. sia fercat lo que es dit desus delles disposicions senblants deles mamelles. e axi ser caras aquelles coses que ali son dites: car aquest capitols se han visitudinariament per la qual cosa ensempr sia primer legit.

Comensa lo traccat. III. de apostemas dela vergua.

Capitol primer de apostema calt de aquella

Gos apas dela vergua e dels testicols son ppinqs enla curacio pla qual cosa los senyals del apa calt e frets son manifests. E questa cura sta en tres coses segons es dit. Quât ala dieta e ala purgacio sia fet segons es dit enlos capitols precedents. Quât ala tercera intencio dien los antichs e jo ab els que qual se vol coses que cõfereret als apostemas calts e frets dels testicols cõfereret als senblants apas dela vergua: e recorre al capitol de apas dels testicols. Sian dousques aquest capitols alternadament vist. Lo Enic. posa que als apas dla vergua milor cõpeteren les coses hiptiques en lo principi q no als apas dls testicols. E aço pertant cõ los testicols tenê maior p. nicipalitat. Encare din q la scorça dla magra na ab roses seques e ab lenties quant son cuytes en ayqua fins atant que sian disso lutes. e apres picades e ab oli rosat applicades cõfereret als apas calts dela vergua. Encare posa q la chimolea ab ayg de solatru cõfereret als apas calts dela vergua. Encare din q lo boli armini e lenties e fulles de alkeliengi cõfereret als apas calts de la vergua. E jo dich que lo vnguer popule on elo solatru en aço valen molt. Biascorides posa que lo suix deles fulls d'umbilicus veneris e de tota la planta ab vi fe ta vncio o feta fomentacio spargeret lo tumor dela natura. Encare din q les lenties

a soles cuytes ab oli rosat cura los tumors del ces e los vics dela vergua. E unguent de pomes. R. malaz macranap lignoz pti bus intus purgari. It. i. croci. 3. vi. 2 decos; quant in pasta e cui excoheris tamdiu teratur donec in formam ceroti denueniat e sia posat sobre lo loch. E aço val si en lo loch haura pustules acutes. Fidelis posa q si la vergua se infla e fa molta dolor: q sia mesclat cera e oli e suix de verdolagues: e sia posat e es experiméat. E aximater farina de ordi cuyta e cataplasmada lenia la dolor dela vergua. Eliabas posa que si scany es freguat en vna pedra ab vn poch de vi e de oli de olives aprofita als apas q son fets enla vergua. Lo Guillem de varinguana diu jo se p experimèt q als apostemas dela vergua e a totes les parts genitals caldes es cõferent lo oli de cõfracciò de plom del qual he dit en altre loch: enlo primer libre. E si ve a sanies sia madurat segons es dit enlos altres apas. E sia vbert e mundificat e encarnat,

Cap. segon de apostema fret dela vergua.

Aguines de veguades sô fets apostemas frets e ours enla vergua: ari com enlos altres lochs. Per la qual cosa p les coses que se han d dir en aqst capitulo e per la dieta e purgacio e coses vtils recorreras al capitol de apostemas d'osseu e al capitol d'apas calts e frets deles mamelles. Car aquests capitols segons que sounintbe dit alternadament se han. La tercera intencio es cõplida ab coses locals. Les coses locals son a qülls que son dites enlo apa fret dels testicols e ali sia manifestament vist pti. Apurillus posa enlo libe deles suix herbes q la betonica picada ab vi cõferer ala tumor dolor dela vergua e fa poteméat. Fidelis posa q la betonica sia cuyta ab vi. Elchindius posa q lo suix d'organu cura la verga inflada. E si se es dene q tal apa sia axi co a cassicia segons q sounint se es dueu enles

disposicions de caseria lauos val aço : e es de intencio del Guille de varinguana . p're pinyolls d' datils . ii . parts maluins . i . part sia picat ab vinagre e sia posat de sobre . **E** diu el matet si se es deue q lo apa sia dur : sia pres sanguino e sia ben passat fins q pas p lo sadas . apres sia mesclar ab armoniach dissolut ab oximel e sia posat sobre lo loch vn poch calt e sia còtinuat souint e es experimètat . Aqüelles coses que sò dites en la duricia dels testicols còuené assi : e perçò aqüestes coses sien entre mescladament serquades segons q souint es dit . **E** si se es denindra algun accidèt així cò es dolor còsideras la dolor si es per causa de materia conculcada . e lauos valen coses anodines e toutes coses q dilaten los poros e fan exalar la materia . **E** si esp causa de mala pplexio lauos loa lo auic . fomètació feta d' fulles de maluins e de insquiaz . Aiximatec val lo oli violat mesclar ab blanch dou en la dolor p materia calda ela molleda d' pa blach infusa ab let e tépida e ben mesclada ab vermels do ben cuyts ab vn poch de opí e saffra e sia encorporat ab oli d' papauer e val molt . **H**ora empo que en la transpiració dela materia coes en la exalació de aquella e mundificació della val molt lo souint mudar : e aqüsta es la mia consuetut . **E** en special en la mundificació . Empero jo en aqüests apas frets los quals segons los demes son ab alguna duricia : e acustumat primer fer vna suffumigació e communament enbroncació ab eura . Sia donques bollida eura e cò sera lenada d' foch sia teguda la verga sobre la bollidura per tal q reba lo fum e fet aço p dos o per tres dies segons la necessitat . Dos empastre fet de farina de senigrech e de sement de li e d' canamilla e de mellilot . fet empero tostéps lo suffumigi e en mó temps succey molt be ami e viu en vn frare d' predicadors qui havia la pel del ppurci renuessa e ab lo que es dit en vna nit fou tornada en son loch . **E** jo algunes vegades feta la suffumigació pose empastre de mellilot lo qual es posat en lo primer libre e ami succey be segós q ja he vist . **H**ora empo que lo forat dla verga sia tostéps tégut y bert ab vna tenta

de cera e d' drap e en aquest cas sia tostéps feta lliguadura per sostener la vergua . e en special sia fet vn sach e siay mesa la vergua e sia liguat per lo tranes del cors ental manera que en níngun modo li sia donada dolor : car la dolor atrau la materia : e aço segós que es dit es ver sis vol la duricia sia malaltia o accidèt de malaltia ,

Capitol . iii . d' les pustules que es deuené ala vergua per conuersació d' dona bruta les qülls son blanques o roies .

Der materia verinosa laqual es retenguda entre lo ppurci e la pel dela vergua : son cansades aqüestes pustules tals da qst modo coes q p retenció d' a qlla materia laqual romà entre la pel . **E** lo prepuci per la acció del bo me ab la dona bruta no respira aqlla materia e podrex se apres aquell loch se denig es mortifica la substancia dela vergua : la qüll no rep restauració sino que sia remoguda aquella corrupcio . **E** essent lo loch net son fetes aquestes pustules d' aquest modo : co es que entre lo ppurci e la pel son retengudes materies les quals no poden exalar : e podrexen se e son fetes pustules blanques o roies . **L**o Guille de silicet diu que en lo principi quat aquestes tals pustules occoren que sia confortat lo loch ab aygna de decoccio de mel rosat colat e fet aço sia enbroncat lo loch ab draps infusos ab vi : evinagremesclar en lo qual vi sian cuytes galles en o de ciprer . **E** aço sia souint fet fins atant quela malitia d' aqüest puto sia remoguda . Jo dich que lo vnguent d' dia scorides deles pomes lo qual es posat en lo capitol precedent es molt bo . **E** Encare dich que jo he acustumat lauar lo loch ab aygna de ordi o ab aygna de decoccio de mel rosat colat . **E** fet aço drench coses stiptiques així com son balaustries : scorces de magranes : roses : mirta . **E** de aquesta decoccio ion fas lauament ,

Libre Segon

Esí per aquelles coses aquelles pustules no tornen e acostumant ab aygua de sotlatrum e verdet fer composicio en tal manera que aquella mixtura sia mordicatiua e tot lo bany en aquella aygua: e fas souint aposicio de aquella ab coto en ella banya at e aquella tal ayga cosolda aquelles pustules. e assó amí e ben succeyt e es veritat.

Fas empero a vosaltres recordar una cosa que abans que sia feta balneacio del vestitich que sia feta purgacio. car en altra manera a ells sobre vindriabubo enlo engonal. car la materia aquella que ve al loch aquell es repellida p lo dit bany e trobant la cocaïtat del angonal fa alii aturada per la qual lo bubo es engendrat. E moltes vegades veen exidura p la qual cosa faras enaciacio vniuersal: e los metjes indoctes obrant indiscretament o ab caute la no fan la purgacio e perço guanyen en dues maneres coes dela verga e del bubo.

Enpare aquell talz axi com deueniré resoltre la materia venint al loch serquē saniar aquella per tal que guanyen alguna cosa p co com si ells resolre no guayarien. E aço no deu esser fet per nigu homen mestre san. E per que aquelles tals pustules nos facen en vosaltres deuenir esser cautelosos coes que apres de hauer agut ab elles coes ab aquelles q son brutes deuenir vos luar ab lo vrina vostra e yuerne en stiu ab aygua calda: e si nos pot hauer aygua calda sia fet ab freda o jo ho faria ab vrina e de aquell modo nunquia se engendrarà aquelles males pustules. **E**sí se deuenia aquell accident coes que lo loch se encran quenas coes ques denigras segos que es dit enlo principi del capitol. Ben esser remoguda aquella negroz ables coes dites enlo capitol de cráquena coes ab medicinas fortes o ab ferro foguejant dels quals enlo primer libre es fet mecio. Perla qual assí seran resecades p causa d'breuitat tant co a impriments. Moltes coes e vistes be obrades les qlls p causa de breuitat lexe.

Cap. iiiij. de nuu⁹ dela vergua.

Haquest loch se engendreso uint nuu e aximater por. empero p are assí lo plar sera del nuu e dels poros sera coplare d'decoracio. Si vols donques remoure lo nuu pendras aqul ablos dits e si es en loch venos e arterios car aquell loch es prou arterios e venosse gons que pots veure aportar las foradea quel loch arterios e venos e fet aço taylaras la pel sobre lo nuu e trau aquell totalment. cartu de pendre lo dit que es deus la glanola feta la incisio e exira. E treta aquella cosiras la pel e no mens pses. Car deus veure si la pel sobre caualca ala pel o no: si sobre caualca talla la pel e cus axicó es dit enlo capitol de nuu enlo primer libre e sino sobre caualca cusiras e sobre lo loch posaras poluora de sang de drago e dragatum parts yquals ab blanch do: e sia aço fet fins en complida incarnacio.

Commensa lo tractat. iiii. de apostema dla vulua o natura. **C**apitol primer de apostema calt sanios de aquella.

Disque es stada feta mencio dels apas dela vergua passarre als apas dela natura. E primer del calt dich que totes aqilles coes que son stades dites enlo capitol del apostema sanios dela vergua valen assí. E perço sia ali vist. La ditta e la purgacio sia feta segons all es dit. La tercera intencio es coplida ab coes locals e exceptuat aqilles coes que son dites dich que aquelles valen. Sarapio posa q la herba dels maluins quant es cuyna ab melicratuz o ab vi e es picada ab grec de aneda e glutinum albacin e son fetes tales o tentes conferex als apostemas calts dela matrix. Lo Guillé de varinguana posa que la decoccio de aqilles es perlo senblant conferent e medica les supficiats d'part e aço es expimenter. Lo Barthomeu d' varinguana diu que acomaterfa la rell de qual se vol maluins car resollos apostemas calts dela matrix.

e madura aquells que no hoveyen a resolucio e conferex ales oppilacions q son enles venes dela matrix. E aximatex pot esser curt ab vi e mel. E aximatex pot esser mesclar ab gret de aneda e ab glutinuz al botin. Encare posa Sarapio que quant es picada la rell del liri e es mesclada ab vi agre o ab fulles d'insquiam e farina d'foment conferex als apostemas calts dels budels e dela matrix. Lo Barthomeu d'Yanguana ajusta enaquest empastre oli rosat. E diu que asscomatex podem les fulles del liri e val aço quant los apostemas venen en augment e lo liri sia blanch e salutatje o sia liri salutatje del qual les flors so celestines. Aximatex val als apostemas calts lo empastre fet de mirra e farina de ordi curts e posats d'sobre aço val enlo augment: e si la materia es sanguinea val en lo principi e enlo augment. Alchind^o posa q si es fet empastre ab suic de mandragora e farina d'ordi val enlo augment. E mes que si lo paciet es a seguit en decoccio de fullles e de fement del agnus castus conferex ales apostemas calts dela matrix. Encare diu q quāt es curt lo spich nadien ayqua e que seguia en aquella conferex molt als apas calts que son fers enla matrix. E lo contesti posa q a questa lena la dolor coes la decoccio de aquella. La decoccio dela rell del quinatum fet encatisma es cōferent als apas calts dela matrix e aximatex quāt es destillada en ella o es feta euaporacio abla ayqua della. La decoccio del sesemi aximatex val als fleumos dela matrix. Encare diu lo Enic. q es fet crestiri ab mategua als apas calts e durs enlos intestins e enla matrix e enlos testiscols, e si venia asanies faras segons es dit enlos apas dela verga e si havia dolor aximatex faras aixi com es dit.

Capitol segon de apostema fret dela vulua.

I se es deue q lo apa sia fret. sia fet en les dues intencions segons es dit enlos apostemas frets dela

vergu. Car aquestes son veyns. Quantala tercer intencio es fet segons es ali dit. E ultra aquelles coses diren algunes coses que assi conuenē les quals son posades per los nostros mestres. Primer algunos antichs han dit que la rell dela pastanag saluatje o lo fement de aquella picat e begut ab vi sessa las inflamacions o inflacions. Ysach posa que si son begudes. vi.3. de farina d'niela temprades ab vi e ab apostima de senigrech remouen las oppilacions dela matrix e expurgaz aquella de coses viscoses e grosses e dissolen los apostemas. Encare diu que feta cessio q es q segua en decoccio de fement de li dissol los apas dela matrix. E mes posa q si son cataplasmas ab gret de occa los apas dela vulua son dissoluts e madurant los aporta a sanitat. Quicenna posa que lo calam^o aro matib es begut ab mel e ab semet d'apit p los apostemas dela matrix. Aximatex diu que totes les species del spich prohibesen los apostemas dela matrix. Encare posa que lo labdanum fet suppositor dissol los apostemas dela matrix. Sarapio diu que son fetes cessions de decoccio de senigrech ales dones e conferexen als apostemas e dolors es deuenints ala matrix e ala coartacio de aquella. Encare diu que crestiri feta de morca de oli es conferent al ces apostemat e ab fomentacio es applicat al col dela matrix. Encare diu que lo bedellium socorre alas inflacions d'la matrix suffumigant. Encare diu que lo pulegi feta suffumigacio o fomentacio mitiga los tumors dela matrix. Alchindus diu que seguia lo ch temps en decoccio de fement de li, e val ari com la decoccio del senigrech. Encare diu q la zedoaria dissol los apostemas dela matrix, e legons el es calda e secca. Contesti posa que empastre fet de calamus aromatico cura los apostemas dela natura. Encare diu que lo oli deles amelles amargans cura la dolor e suffogacio dela matrix e dissol los apostemas e tumors de aquella. E mes que lo suic dela menta mesclar e pensariat e cathaplasmat sobre lo penteuil puoca les mestries e disseca los huors podrits

Libre Segon

dela vnlua e lena la dolor de aquella e cura los apas fleugmatics en ella nats.
¶ Rasis posa que lana infusa en oli de liri blau e mesa en la mare valala constrictio de aquella e al spasme della e als apostes mas que son en ella fets. ¶ Aliabas diu axi dela flor del liri citri que dissol los apostemas que son en la matrix si es cataplasmat ab ello loch dels pels. ¶ Encare diu q la aristologia dissol la grossicia dela matrix e parlam dela rell. ¶ Lo mesme diu q lo oli dels storachs es conferent ala dolor dela matrix e dels ronyons e dela vertigina e scalfant aquells. ¶ Aiximatz les flors e fulles del card benedict bolides ab vi dolç e cataplasmades son conferents. ¶ Si ve a sanies sia madurat emundifficat segos es dit en lo apostema sanios dela verga e sia consolidat de aquell modo segons es dit. Saluo empero que si lo apostema es en loch que nos pugna veure lauos les medecines consoldatiues e encarnatiues sian meses ab un sturment que es dit pensariu e axi ho de entendre.

Capitol tercer de duricia de la matrix.

Duricia se es deue souint en la matrix o per expressio de apostemas calts o frets e aço es segons los demes e algunes vegdes asso no es deue e asso es mes a tart. Aquestes duricies son fetes o per adiustio de humors calts o per resolucio del subtil romanet lo gros o per adiustio de humors frets o ingrossacio de aquells. ¶ Feta la dieta e purgacio ordinaria segons es dit en la duricia dels intestins. Posa Ellchindus quāt ales coses locals que quant hi es posat let de fiquera ab amelles picades laxa lo ventre e remou la duricia. Aiximatz diu que es fet acyment en decoccio de maluines e remou la duricia dela matrix e encare del ces. ¶ Biu lo Aquicena deles figues q si sō menades ab amelles que amoleten les durici

es dela matrix. ¶ Encare diu que lo saffra es conferent ales duricies dela matrix e ala costruccio de aquella. ¶ Encare posa quelo abrotanum es conferent ales duricies de la matrix begut o posat en modo de empastre e es begut del fins en finch. 3. ¶ mes diu quelo oli de storachs es conferent ales duricies dela matrix e provoca les mestres e obui la matrix. ¶ Encare posa que eu catifima es fet de decoccio d qual se vol pe de maluins emaiorment si hi es ajustat farina de senigrech: e amolet la duricia dela matrix e ajustat q sia posat ab gumi albotin q perferex ala coartacio d aquella, e aiximatz la decoccio dlla a soles e assomatz diu del sement de aquella. ¶ Encare diu que lo sement dela lactuca del asse conferex als apostemas durs posada en la matrix e seyen en la ayguia de aquella e segons el es calda e secca. ¶ Encare posa que le ysop bus mida remou les duricies que son en la part dela vertigina e dela matrix e conferex ala frigiditat de aquells e dels ronyons. ¶ Encare diu que de matgeua es fet crestir als apostemas durs dels budels e dela matrix ed los testicols. ¶ Sarapio posa que quāt es fet crestir de matgeua que no sia podrida ni velha es conferent als apostemas durse calts dela matrix. ¶ El mateix diu que quant son courts figues seques ab senigrech ab ayg de ordi e son fetes en ella cessions conferent ales duricies dela matrix. ¶ Lo Barthomei de varinguana posa que sien grasses e pot esser fet delles empastre e mollifica los apostemas dela matrix. ¶ Encare diu q quant la rell del tribolus es cuya e fet en catifima en lo qual seuen les dones amolet les duricies dela matrix e dilata lo orifici della. ¶ Quant lo sement del es beguda fa assomater. ¶ Encare diu que quant es fet suppositori ab storachs e aiximatz es begut conferent ala coartacio dela matrix e provoca mestries. ¶ Lo Barthomei diu q assomater fa lo suffumigi fet della. ¶ Encare diu q lo senigrech es mesclat ab gret de occa e es feta una tenta amolet la duricia dela matrix e la coartacio de aquella. ¶ Encare diu que lo yreos quant son fetes cessions en ell conferex ala dolor dela

matrix e amolet la duricia de aquella. **E**obi lo orifici della quant es stret. **E** Biascorides posa del ol yris ilirica. **E** segos lo Euicenna lo oli de yreos mes enla matrix conferer ales tumors dures dela matrix. **E** Encare posa que lo ysop sech val ales duricies e frigiditats que son fetes enla matrix e enlos ronyons e enla vixiga: e enlo fetje e conferes al ventrel e al fetje. **E** Encare diu que lo lapdanu es posat en les confeccions deles tentes e conferes ales duricies de aquells. **E** lo Barthomeu posa que sia mesclat ab grex d'aneda e oli de yreos e es conferent. **E** encare que la pegua humida que es lo allitra madura, molt mes q no la secca mesclada ab mirra en yquals quantitat es remou les duricies del ces e dela matrix. **E** Alchindus posa que la pegua humida pot esser mesclada ab cera. **E** Biascorides diu q sia mesclada ab farina d'ordi e vinya de infant q no haje feta pollucio. **E** lo Barthomeu posa que lo oli de pega es mes fort en aço. **E** Biascorides posa que los storax beguts o applicats ab crestiri fa bon effecte. **E** Encare diu del storax calamita la qual es indita que es molla que relaxa la matrix dura o les strofules e duricies dels niruus e le uales strofules e ajuda al que ha cadarn que se anomena branç. **E** Encare posa fer a seure lo pacient en aygua d'decoccio. **E** qual se vol spich e maiomèt del celtich conferes ales duricies dela matrix. **E** Encare posa del opononach que pot relaxar e scalfar e amolir abundantment e tol les duricies e inflacions dela matrix. **E** Alguns dien q la rell del opononach conferes a la duricia e ales ventositats quant es fet en catisma ab ella o quant es suposada. **E** Encare diu que la matricaria les fulles dela qual senble ala camamilla e en bolonya es dita morela la herba aplicada en fomentacio resol les duricies e tumors. **E** Lo Euicenna lo appella veem e resol les duricies dela matrix e obiles oppilaciòs. **E** Alguns mestres dien que quant les fulles dels poros no trasplantats son cuytes en aygua de mar e vinagre e seuen en a quella decoccio les dones conferes a la co-

artacio del orifici dela matrix e ala duricia de aquella. **E** encare conferes quant p causa de humiditat essent enla matrix es feta passio. **E** La aygua d'decoccio del pugileua la duricia dela matrix e conferes ales ventositats de aquella e al pujament de aquella ales parts superiors. **E** Lo Gasien o posa enlo, vii, dela decoction del jese, mi e propriament deles flors d'aquel. **E** Encare diu que lo oli d'irri es aptissim ales duricies d'la matrix e acomater vol d'les flors erells de liri, e aximaten quan es cuya la rell de aquell ab oli rosat e no es a ella par en les malalties dela matrix. **E** aximaten lo oli yrinu que es oli de yreos. **E** Contesti posa que aposima fet de fulles de cotula fetida val ales duricies d'la matrix quant es segut sobre ella. **E** Rasis posa que lo oli de anet mollifica la duricia del apostema ont se vol que sia sis vol sia enla matrix, o en altres membres. **E** Encare diu que ol ceruel del ceruo e del vedel es feta tenta o crestiri mollificant los apostemas durs dela matrix. **E** Crestiri d'rasis lk. adipis anech medule cruris cerui e vaccini bedelij melilis croci vitellorum ouorum assatorum fecis oley de lilio an, partes equales dissoluuntur in vino e fiat crestiri lo qual es experimentat. **E** Biranus posa q la rell d'ls maluins saluatges cuytes ab oli o ab grex de gualla e apres ajustada cera fa per les induracions dela matrix e ales tumors e vberes e ala punja e a totes les passions de la matrix. **E** Plato sett posa que lo grex dela grua ab grex de occa resol les duricies e concepcions dela matrix. **E** Lo guiblem de varinguana diu que si la dona seu en decoccio derells de pencedanu que conferes ales duricies del orifici dela matrix. **E** Encare dia que quant la duricia es en lo col dela matrix en tal manera q souint se pensen que sia cancer. **E** Algunas vegades se creu q sia pedra q sia enla vixiga, car per aço souint es retenguda la vinya. **E** Los pendras amaracu q es la maionana e sia ben cuyt en oli apres sia premute sien ne fets pilloles o piloteres. **E** Sian ligades ab vn fill e sian suposades e bo licades ab vn drap e aço es maruelos.

Esí la duricia apar de part defora per lo ventre quant al roch axi com moltes vegades enlos parts apar quant se afolen lauos sia scalfat lo dit amaracum en vna tenua e sia posat sobre lo ventre. **E**ncare posa que p experimet ha q vna dona hauent mestriues e duricies enla matrix mensiana en crespels deles fulles dela malua en molta quantitat e ab fulles de plantage ede millefoliu en poca quantitat eson haudes curades de mestriues e de duricies dela matrix ultra de aço dich jo q de aquestes coses sia feta tenta o crestiri e aprofita molt.

Capitol quart de cranch dela matrix e dela dolor seguent aquell.

Segons sentencia delos doctors custum es que sonint la duricia sia couertex en cranch e pens que es cosa iusta. **L**o donques en aquests locbs se deminga duricia es iusta cosa que aximaten bi es deuinga cranch. **E** la rabo es manifesta ples coses moltes vegades dites p la qual cosa are assi del es feita mencio. **E** pertant co enlo primer libre es stada feta mencio del perco enla dieta e purgacio faras segons es alli dit. **E** qnt ala tercera intencio q sequesca la sentencia del diuinal yocras dient. Quibnsunqz cranqui abs coditi fuerint no curari melius est. **E**urati enim cicu pereunt no curati longo rpe pficiunt. **E** deduit deleti en vulgar vol dir axi enquals se vol q so fets crachs amaguants milor es no curar los. Los curats mes prest pexe e los no curats lonch temps acaben. pertant donques com de tals la cura es impossible pco jo tan solament posare aquelles coses que conferex en ala dolor de aquells e aço iuxta la sentencia dels nostres mestres. Empero si algu volra altres medicines recorregna al primer libre enlo capitol propri. **E**lliabas posa que empastre fet de fulles d maluas mesclades ab vn poch de oli d amelles ajuda ales dolors que se segueuen als crachs dela matrix. **E**ncare posa que sia psa mor

ca de oli e ab cera sia bollit en vn varel de aram ab vi edells sia fet cerot e sia applicat e mes dintre e aprofita. **E**ncare posa que sia mes enla matrix vn supositor fet de grec de occa e de babdanu amolits en semis e conferex ales dolors del cranch de la matrix. **E**ncare posa que crestiri fet de let de dona aletant filla e ab vn poch de saffra enlo qual sia infus vnpoch de opisegons la necessitat dela dolor conferex ala dolor del cranch dela matrix. **L**o Guillelm de varinguana dñ que si hauran extuacions e es fet difficult lauos sia fet empastre ab fulles d maluins verdes cuytes perfectament en ay guia e mel e apres picades ab vn poch de oli rosat e sia fet empastre e certament es vtil. **E**n aquest cas conferex lo papauer vert quant es picat ab saliandre e virga pastoris e strignum aps tot mesclat ab oli rosat sia empastrat. **E**ncare es conferent en aquest cas si es fet crestiri ab ay guia tebea e oli rosat e let de dona e ayguia de verdologues e saliandre vert. **L**ar aço refrena la dolor dels crachs segons que amiba dit Elliabas. **S**i en tal dolor haura tal accident coes hix de sanch lauos sia fet crestiri ab such de ypoquidos eboli arminii e cerusa d plom dissoluts ab such de plantage e es experimentat. **L**o Guillelm d varinguana dñ que la let posada ab alguna cendra axi com es cendra de formal enla qual se purga lo aram e alguna cosa semblant conferex molt.

Comensa lo tractat. lxxij. de apostemas del ces.

Capitol primer de apostema
calt sanlos de aquell.

Os apas del ces han grācō ueniencia ablos altres apas e perco los senyals son manifester p les coses dites e plant no recapitula. **E**n aquesta

cura bas quatre intencions çò es en la vís
da: en la purgació: en coses locals: e en los
accidens. **L**a dieta sia tal com es dit en
los apostemes del osseum e del testicols e
la sagnia e purgació sia feta segons es dit
en los altres capitols. **L**a tercera inten-
cio es complida de aquest modo en lo pri-
cipi segons dñi Quicena cōferex lo empas-
tre que es fet de lenties e codonya ab mel
licratū o oli rosat e es molt útil. **E** si es ne-
cessari sian bi posades galles e escorces de
magranes. **L**iascorides posa q̄ les len-
ties a soles cuytes ab oli rosat refrenē lo
tumor del ces e curā los nictis del membre
çò es dela verga. **E**dñi que les galles a so-
les empastrades cuytes donē gran adiu-
toi. Sarapio dñi q̄ sien galles negres o ro-
ses seques eno verdes. **E** lo Galien dñi q̄
sien galles roces. **E** perçò jo dich q̄ quant
volem poca stipriticitat delles lauós nosab-
tres come aquelles ab aygua e quāt la vo-
lem maior deuenē les corre ab vi stiptich.
Lo Lontesti posa que los grans dela
murga pastats ab leit valen ales tumors
dels vuls e acimates ales nafrres del ces
e als apostemes. **L**o Barthomeu de va-
ringuana posa q̄ la mirra cuya ab farina
de ordi cōferex als apas calts dela matrix
e del ces en lo augmentat e en lo stat. **L**o
Quicena posa q̄ lo mellilotū ab lenties e gal-
les es conferent en aquestes apostemes.
Edñi lo Lontesti q̄ lo mellilotum ab ro-
uels do' e farina de senigrech e d' sement
de lis es conferent als apostemes del ces e
dela vulva. **S**arapio posa que quāt lo
mellilotum es cuyt ab melliceratum val,
Lo orpiment mesclat ab oli rosat cōferex
ales morenes e als apostemes del ces se-
gons dñi Sarapio. **L**ontesti posa que cura
les pustules e morenes del ces. **E**hira-
mus dñi que lo ceruel dela occa domesti-
ca ab lo propi grec e decoccio de senigrech
e mellilot sobre posat cura tota tumor re-
gadias e morenes del ces. **T**En la declina-
cio competixen aquestes coses e en part d'i
stat çoes en lo stat del stat e en la declina-
cio del stat empastre fet de les fulles d'i ro-
mani dequal se vol specia sia val als apo-
stemes del ces. **E** lo Quicena posa que la

matricaria val als apostemes calts d'i ces
Ejo dich que aquest dos empastres aboli-
de loro de ruda valen. **E** lo Galien en lo
vís posa del liciū que de aquell uscen los
homens en les blaues que son dejes los
vuls e als fleumons que son en lo ces e ala
ulceracio dela boca. **L**iciū es lo sucte dela
matris filia. **E** encare posa lo Quicena
que lo bedelin resol los apostemes d'i
ces e quant ab el es fet suffumigi segons
que posa la Ehiranus es conferent.
Rasis posa quelo oli dels preseches val
maravelosament als apostemes delces.
Lo Barthomeu de varinguana dñi q̄
aquest empastre val e es appellat de polipodi.
Pren polipodi vert esia cuyt apres
ab grec de aneda sia posat e conferex als
tumors qui per causa deles morenes venē
E perçomater val lo empastre de pomes
lo qual es posat desus en lo capitol d'i apo-
stemes dels testicols. **S**i per aq̄stes co-
ses dites nos resol sian fets los matura-
ti dits desus. Saluo empero q̄ rostems
en los maturati e per aquest loch sia au-
stat tabus barbatus per tant co're gran-
dissima proprietat per aço. **E** mes siay po-
sat mellilotum e senigrech los qualls per
ell tenen proprietat e virtut. **F**eta la ma-
turacio e encare no ben complida sia feta
incisio per temor d' fistola e sian fetes les
incissons mig lunars per tal que las sa-
nies milor isquen. **E** fet aço sia mundifi-
cat e encarnat segons que es dit.
La quarta intencio es corrigir los acci-
dents çò es la dolor. Si donques en aq̄lls
loches feta dolor lauós valen aquelles co-
ses que son dites en lo capitol de apostes-
ma sanios dela vergina. **E** vltra d'aquelle
valen aquestes coses. Primament lo rou-
ell del on ab saffra. **S**e gosament val lo
blanch del on ab oli rosat debatut. Terce-
rament val lo rouel del on ab melliceratum
e oli rosat. Quartament val lo rouell del
on ab lo blanch debatut tot plegnat e ple
dela dolor per mala complexio calda.
E nota que aq̄lls coses q̄ serā dites en
lo capitol de tumor deles morenes valen
assie perçò aquestes capitols en sens sian
gercats. **E**mgo sila dolor es p materia cō-

Libre Segon

cultada en lo loch venras aqüelles coses que son dites en lo primer libre en lo capitol del fleumon.

Cap. ii. de apa fret del ces.

Si aquesta materia es freda los senyals son manifeste e dits e les causes plo senblant La dieta e purgacio sia feta segons es dit en los capitols immediats. co es en lo capitol de apa fret del ossiu e d' apa dels testicols e encare dela vergua e pco sia allivist. Essi empo dire poques coses p tal co aquelles coses que immediadament so dites co es en la declinacio del apa cal de aquell lochia len assi. Bien alguns q en la infrigidacio freda del ces vall la ruda cuya evinagre aygua e apres beguda e encare val mes si es cuit ab oli. cöferex aximaterex apostemas del ces frets e vètos lo vnguent oli de lervia e feta vncio. Lo Aliic, posa q les flors del squinantu cöferex als apas del ces e es cosa certa q val als frets. E nota be q en los capitols plegits bas moltes coses simples deles quals ne pots fer moltes de compostes. e pco p tumor ex sia considerades cöposidons e ordenararas segons la necessitat.

Cap. iii. deduricia del ces.

De costum es q en los ces son fets apostemas durs apí com en los altres lochs e particiades del cors ples causes assignades en los altres apostemas durs pla qual cosa aqüelles resequare. En aquesta cura bas tres intencions segons es souint dit. La primera e segona sian fetes segons es dit en los altres apas durs. Bela tercera din sa rapio quel a pegua humida madura los apas durs mes q no fa la secca mesclada ab igual quantitat d' mirra: e los apas dela matrix e del ces: moltes coses son dites de sus en lo capitol de duricia dela matrix e en lo capitol de duricias dels testicols. E aximaterex en lo primer libre les quals vale assi per la qual cosa e determinat no recaz

picular mes aquelles coses veses döques alli aquelles coses que son dites e segons la necessitat appropiar les as.

Capitol quart de moro.

Mcare que en lo primer libre sia stada feta mencio d' moro empo pertant com se es dene en lo ces e es tumor part nativa jo dire aqüelles coses que alli no son dites e resecare les coses q ali seran dites. morus no es altra cosa sino excrescencia de carn la qual es senblant ala mora e p qüesta causa es dit morus. Lo Aliic, din arti del q la siccia q es la bleda cöferex al moro fet empastre ab el la e aço ab la sua resolucion. Encare mes posa que lo nitrui ab ruda es posat sobre les morfeas blanques e sobre les variuqs e sobre lo morus. Encare posa q los caps dles sardelles cremats cura les variuqs e la morus. E mes q lo fel del ase saluatge erradicala la mora. Sarapio posa q quat es fet empastre ab timo q es la farigola ab vinaigre aranta les morenes q son fetes en los ces e les variuqs e remou les excrescencies males. Lo barthomeu din q posat arti co es aranca e cösumex les morenes. Sarapio posa del conxlio marino del qual so preses les blactes bissancies q quat es cremat ablo que es dintre e es posat sobre la carn supflua del ces corromp aqüilla e pens q parla del morus. Eliabas posa q munificat lo cors e no en altre manera q sian applicades sangoneres e apfitan al safati e al morus e al empetigo e spigo. Ras sis posa que empastre fet de femta d' ouela ab mel e posat sobre la carn emitent q es dita cathur remou aqüilla. Lo Guillé de varing. duri que lo sucre del timo posat sobre lo morus cura aquelle la cendra d' aqüel encare mes forte aço fa p la sua exsiccacio. Lo Galic posa q la femta dela ouela ab mel e vinaigre posat desus val e pco val lo vnguent de pomies lo qual es posat desus en lo capitol de apostemas dela verga es assi conferent.

Capitol sinque de fitch en los ces.

Lo sich segons que bien los doctors es fet de materia malencolica grossa. La qual desnalla en aquells lochs. Es conuertida en carnositat.

Los senyals dels son q los fuchs tenen peu e figura de figua e no lansen sanch ni humiditat. Empero algunes vegades bin dels alguna humiditat.

En aquesta cura tens tres intencions. La primera es en la vida. La segona en la purgacio. La cercera en les coses locals.

La dieta de aquells sia tal coes ques quart de coses grosses e malencoliques: e menje carns bones e begua de bo vi odo, ranc e menje altres coses semblants en aquelles. La segona intencio es complida de aqueit modo. coes que sia purgat abla confuccio de amech o ab pilloles de lapide la juli o ab jera ruffini o ab aquesta decoctione. primum. 3.i. cassie thymi epithimi se ne. aii. 3.ii. mirabolano rum indoru. 3.ii. polipodi. 3.iii. pistentur et bulliant in. vi. 3.ii. aque tñ remaneant nisi tres et colentur et colature addat succari. 3.ii. et permittat li quefieri succaru et iterum colet et totum hoc decur pacienti biberet de mane.

La tercera intencio es complida de aquest modo. Fidelis posa q si lo fuchs es enles parts de dintel que sia donat sich de pimpinella a beure e si es defora q sia donat a beura e q sia empastrat de part de fora. Encare posa que la cendra dela scorça del salzer ab vinagre adplicada leua les varucas e los poros la qual cosa jo he experimètada.

Si lo fuchs sangoneja lanos diu fidelis que sia begut quinqz foliū ab let de cabria per tres dies. E biran posa q si lo cap della mamilla e es per es cremat e posat: cura les ragdias e los fuchs del ces. Encare posa que lo cap de vn per q sediu cephalicus cremar e mesclar ab mell e feta vncio leua los fuchs e cura les morenes.

Sextiplò posa que la cendra del cap del ca marauellosament fa reprimir lo fuchs. e si ay ajustat lo empastre de pomes lo qual es posat desus. Si p aquell modo no es curat sia lanos liguat ab vn fil e strenyent ental manera q sia tallat e remogut, o q sia remogut ab ferro coes q sia tallat e canterizat

e fet aço sia consolidat lo loch e incarnat. Si lo fuchs es apart d'intre lanos en lo loch sia posada una vètosa la qual reuera lo ces e lanos apparra lo fuchs e quant se demonstrara faras segons es dit desus

Capitol.vi. de tumor deles morenes.

O sermo o parlar cõseguent sera del tumor qui es causat en lo ces p causa deles morenes. Insien se donqz algunos de vegades per materia grossa malecolica corrent alli. Lo qual tumor es menester q sia remogut ab coses exsiccats. Encare aqll tumor pot esser dit apa. axi co es dit dela ernia aquosa. Ordenada la dieta e feta la purgacio sia fet segons es dit en laltre capitol precedent. Bela tercera intencio dien los doctors aqstes coses: e primer diu Alchind q qui beura sement de anet e fara empastre sobre les morenes expresens cura e sana aquelles. Biascoides posa q lo sement del anet applicat en cataplasm cura tals tumors. Encare diu q lo sement dela pitaria q es lo morella roqra cataplasm cura les morenes. Mes posa q los codonyys crux cataplasm aporta a sanitat. Segons algus mestres les rellos del manrubij declinat arosoz aporta a sanitat les morenes inflades e son pie parades segons q diu Biascoides. Biascoides posa del piassiu o deles fulles del manrubij negre q quat so cuytes entre les cendres caldes fins a tant q sian rugades apres sia applicades e sanen les morenes. Apulij posa q sia cremada la herba del manrubij e ab aqlla cendra sian fregades les morenes e sanares aqllas marauelosamente. Encare diu Biascoides q lo planctaje menor les reprè. Encare posa q la cendra dela vinasa e deles fermentos del cep mesclada ab vinagre e ben malaxada e posada leua la tumor deles morenes e los cos dilomates e las mores. Encare posa q lo oli de murtia val a tals tumors. Lo Bartholomeu vol q sia fet en lo principi. Encare posa dela rell dela romaguera que cura les morenes. Lo bartholomeu ha entres aço dela elixadura d'aqlla. Biascoides

Libre Segon

hi ajusta que cura les morenes. **L**e Apuli posa q la herba dela romaguera cuya ab vi fins en consumpcio dela tercera pt cura los còdilometes e tots los vics sana. Encare posa Biascorides q lo oum cura los còdilometes del ces e aporta aqlls asanitat. **L**o Barthomeu ho enten d'oum crun mesclar ab saffra. **S**arapio diu que lo ronell del ou cuyt quāt ab el es mesclar melilotū coferet als apas del ces. E ales morenes. **S**arapio posa q empastre fet deles fulles del romani cuytes ab vi o ab oli valē. **E** Biascorides diu acomater. encare mes conferex la rell del pentafilo cuya ab vinagre e picada ab grec de aneda: o de gallina e posada de sobre es cōferent. **C**he posa Sarapio q empastre fet d'polipodij es cōferent. **E** lo Biascorides posa dela rell de aquell e cura los condilomes del ces. **L**o Barthomeu diu que sia fresh e q sia cuyt ab grec de aneda e sia bē mesclar e posar de sobre e conferex als tumors qui p causa deles morenes son fets e causats. Encare diu Sarapio que quāt es fet empastre ab timo e vinagre remou les morenes que son fetes en lo ces e les ve rucas e ala les males exresencies. **L**o Barthomeu posa que posat ari cōsumir les morenes. **L**o ysach posa que lo porro cuyt en ayg e cathaplasmat sobre les morenes cura lo tumor per causa dela humitat. **E**lchindus posa que lo fum d'seument del porro dissecata les morenes. e diu lo home aquest que ab anacard' son suffumigades e ab aqll son dissecades. **B**in encare Elchind' q cōtra fiche e morenes sia cuyt jarrus e absus barbat' ab vi o ab aygua e sian fet bany o fomētacio. **B**in encare q la erugo del ferro es stiptica. E pco posada de sobre streny lo flur dela sanch e dissecata les morenes. **L**hiran' posa q la fenta del ca posada ab tremētina cura les còdilometes e les morenes. Encare diu q la fenta dela rata exparsa d' sobre en tres dies cura les exagodadas coes les morenes. Es emplo menester q primer sian vntades ab vi. **E**lguns dien q lo vernix refrena les còdilometes del ces. **L**o Barthomeu diu q sia mesclar ab oli. Elchind' diu q fa aço quant son suffumigades ab oli de cogojui

bres de asse e val arimater feta vncio. **L**o Guillem d' varingnana posa que lo orpiment mesclat ab oli rosat e feta vncio a profita ales morenes. **E** Sarapio posa q sia cremat e conferex ales morenes e als apostemas del ces. **E** lo Lōresti diu que sana les prustules e morenes del ces. **L**o vnguent de pomes del Biascorides lo qual es posat desus val ales morenes inflades. les qualls son axi com lo moris e jo he fet. **E** altres mestres sabē que aço val. **R**.pin guedinis anceris anetis et galline. an. dis soluantur t tunc cum rasina pini alba et olibano e galbano an. e cum oleo rosarium t cera quantū sufficit fiat vnguentum. **L**a cendra del buffo val molt en aço et pargida ab alginaliquor: o sens niguna liquor e dissecca los condilometes e tol la dolor es cosa experimentada. **L**a assidua cito e primia lanacio ab la propia vrina d' pacient dissecca aquelles maruellosamēt e remedia la dolor e es experimentat. **E** Dillefolium picat ab blanch dou e de continent oba les morenes. **E** mes anant sia applicat ab grec de porro a soles e sian feta vncio. **E** finalment sia picada sal ab grec d' porro en tal manera que mordique e si les morenes son apart de fora sian frigades ab asso. **E** si son a part de dintre ab lo dit sian mes apart de dintre freguant fort en vers la spina. **E** si volen rompre les morenes mana. **F**idelis q sia presa poliora de affrodillis. e que sia mesclada ab suct de maurnubi e romp les morenes inflades. **E** acomaterfa la rell dela aristologia ab origanū empastrada.

Comensa lo tractat. **III**.
de apostemas deles cures. e
dels genols e deles cames.
Lap. primer de tumor sanios
e dels genols e deles cames

Os apostemas deles cures e
deles cames no varien deles
coes comunes dels altres a/
postemas. Saluo empero q

sobre la rotula del genoll no sia fetes vbertures profundes. Car en aquella tal se sengueren accidentes mals dels quals pochs son desllurats segons quediu lo Enrich e lo Aquicenna: e aquestes confirmen aço per la lur experientia. Los senyals de tals apostemas son manifests per les coses dites enlo capitol de apostemas dels musdes e per les coses dites dels altres. E animates les causes son manifests. Be, la dieta e purgacio sia fet segons es dit en aquel capitol e enlos altres semblants, saluo empero que la sagnia en aquests algunes veguades es feta dela vena del peu. Enles coses locals sia fet segons es dit alli. Enla incisio sian considerades les cõquatenacions e inuolucions dels níruis e cordes e ligaments de aquel loch. E ares molt timorosos. Les incissons sian fetes segons les rugues segons que diu lo Guillem de Silicet e no sia feta profunda e ental manera mslor es instat lo perile sies en la cama o enla ciixa sia vbert segons la longitut.

Capitol segon detumor dels genolls.

Algunes de vegades se influen los genolls per materia stengmatica o malencolica la qual ab difficultat es remoguda e dolc. Per la qual cosa segons que dice los doctores aquestes coses valen. Si a feta primer purgacio ab aquestes pilloles en aço experimentades, R. aloes agarici an. auren. i. seminis hameli. 5. ii. coloquintide. 5. ii. et semis salis indi turbiti an. 5. i. et semis conficiant cu aqua porri e lo dosis es de. 5. 5. fins en. ii. Bela dieta no parle car la es manifesta per les coses dites. Enles coses locals posa Epivallis que la herba del iusquiam blanch pincada ab femta de onela e vnpoch de vinagre e posat de sobre leua la tumor dels genolls o deles cames. Encare de qual se volloch. Aliabas posa que les fulles d' plantage verdes conferexen als apostemas dels genolls. Lo Contestí posa q la femta de vacca ab vinagre mesclada e posada

ales tumors dels genolls e ala dolor de a/ quells val la qual cosa jo he experimentada. Lo Galien enlo nonc posa q en les inflacions antigues e de difficult dissolucio que son fetes enlos genolls ha vissat la perdra que se anomena agates. E el enlo. vis deles medicines cimples parlant dia femta deles cabres diu aquest parlar. Jo en vn home qui havia vn tumor sobre lo genoll lo qd tumorera antich e de difficult dissolucion e vissat de aquell per oricio eum emanuels cathaplasmar farina de ordi mesclada ab dita femta e marauellosament li ha ajudat e ajustat que aquest home era paix enlo qual aço fou fet. E diu que en totes les parts semblants e semblants tumors elha vissat aço. E animates moltes veguades a profit. Biascoides posa q ala tumor e dolor diurna sia posat femta de cabre ab farina de ordi e pusca e marauelosamente sana aquell. Lo Guillem d' varinguana diu que el ho ha experimentat. e per tal que ho entenes pusca es vi ay guat lo qual es fet apres del most d'la aygua a soles lancada sobre lavinassa. Sa rapio posa q la femta deles cabres es calda e dissecativa o resolutiva: e cõferer als apostemas fraudulents: axi com son los genolls e les dolors deles iunctures e dela scia quant es mesclat ab farina de ordi e vinagre e es confevida e posada sobre lo loch. E maiorment enlos cosos durs e solidos. axi com son los cosos dels rustichs. Aquest empastre cura los tumors dels genolls e tots los altres tumors de difficult resolucion. R. lapidis gagtee partem vna marchasite partem semis stercoreis columbi e caprini an. partem semis conficiant omnia cu pinguedine porci antiqua e modico oleo rosarium e acero e fiat empastru

Capitol. iiiij. deles varizes deles cames.

Oltres vegades en les cames apparen venes grans les qls son dites varizes: e son engendrades en los lauradors e en los qui aporten caragues e en

Libre Segon

los qui font travalé. **E** nota que aquella malaltia se pot dir apostema axí com la ernia aquosa e carnosa e ventosa son dites apostemas car axí com la ernia es malaltia en lo receptaculū. **A**rimatex en la vena verical pot esser malaltia en lo receptacle. **E** pço si la vñ es dit apostema aximatax en la laltra com qual se vol de aquestes sia tumor fet part natura per vici d' humor mal. **E** perçò tots los doctores han posada la cura de aquestes en lo tractat de apostemas. **L**es causes de aquestes venes son sanch grossa malancolica e fleumatica e cremaçada la qual d'ua la en aquestes lochs p causa de multitud o per causa d' trebals forts. **E** de aço apar que aço es deuen als qui viuen malancolicament e als que porten care guas. **E** nota be que moltes veguades son engendrades aquestes venes per viaz crisis. **E** aço algunes veguades apres de malalties largues e agudes. **E** algunes veguades e vist que aço es deuenia aps del part. **L**os senyals de aquestes son prou manifest per la vista es judicat per los doctores e p mi que la cura sia difficult e timorosa. **E** en special dich si es antigua e confirmada: e en aço vejes la causa. car la materia q solia deuallar ales parts inferiors tant com a parts e lochs vils es retèguda e pue als lochs mes dignes. e perçò en altra loch aporta piior disposicio. **E** per çò diu ipocras en lo. vi. deles amphorimes. **E** moroydes habentes antiques sanari si no fuerit vna relicta periculu è fieri ydrozem aut cissim aut mania, que volg tant çò si algu volra sanar morenes antigues si no lexa vna es cosa perilosa que nos faça ydrosopia o tisis o mania. **E** de tals dich que milor no cura les que curar les car aquelles que no son curats lonch temps acaben e los que son curats mes prest peren. e parlare deles morenes e varizes antigunes en sems. **L**o Alenfranch elo Guisdo dien que ells e han vist aço. mes auant aquestes passions e en special les varizes aporten ab si o ab elles son contingides viceres de difficult consolidacio e males segos en aquestes pots veure. **E** si se es deuen que aquelles tals se consolden tantost se

torhen engendar e tornen e pots ho creus re per tal com jo he experimentat e es ver. **M**es auant la incisio de aquestes disposicions es sospitosa de crancositat e a altres disposicions. **E** diu ipocras en lo. vi. deles amphorimes. **Q**uicunqz calvi sunt his varizes no nascuntur. quibuscumqz calvis existentibz varizes nascuntur; suis capillati fiunt e deleti en lengua vulnus guar d'nduit. vol dir que aquelles qui son fets calbos nols n'exen varizes. **E** si alguns son calbos ells n'exen varizes altre vegada los tornen n'exer cabels. **E** lo Galien en lo còment diu que per calvicium enten tinyositat la qual nec e p ceyex de mals humors en aquells tals donques no n'eraven varizes. **E** ar la materia puja al cap. **E** mposi aquella materia denallas als peus e que faes varizes cessaria la tinya e los cabels n'exerié. **E** si aquesta vena era liguada altra veguada materia la tinya o alopecia e aço es ver. **E** diu ipocras en autre loch axi. **M**aniatric varicibz aut emoroydibz innatis solucio fit mania. que vol dir que si a algun maniatric n'exen varizes o morenes es feta solucio dela mania. **E** lo Galien en lo còment diu que aço es p tal com natura expelles lo humor engendrat la mania en aquells lochs, e perçò son feutes les varizes e morenes. **E** es curada la mania. **E** vltra de aço jo trob per los doctores que aquesta passio es regional eno es inconuenient axí com del boci o guol per lo senblant no es inconuenient. **E** questa cura sta en tres intencions coes en la vida per tal que no se engèdre materia grossa. **L**a segona es en la materia antecedent coes que quant es engèdrada que sia enunciada. **L**a tercera es que la materia consumta sia consumida per extracció o p exp. siccacio. **M**eanant la primera intenció diu Albucasis que se abstingua de viandes grosses e malencoliques: així co son carns de vaques: lenties: e cols: e forment cuix: pa alis vi gross e dolç e confecçio de mel: e així de moltes altres coses desus dites. **G**uart se arimatex demassa caminar ede massa star de peus es sia content de viandes subtils e menje carns de pols e de coloms

e de cabrits e frutes subtils e ronels de o⁷
levi blanch. La segona intencio es com
plida ab sagnia dela basilica. Estimaten
les pilloles de ermodactils majors e la se
ra ruffini e les pilloles d' lapide lazuli, així
mater valen: e vomite una veguada cada
semana e usse dela trifera menor. La ter
cera intencio es complida ab coses locals
les quals sien forment stiptiques e resolu
tives e disseccatives la forma dels qualls
estal. Lo Guillelm de silicet diu així. Ne
nud cipreci farine gallarum ciperi mumie
masticis thuris dragagáti. añ. 3. una bolt
armenici. 3. vi. farine ordei. 3. v. e sia encor
porat ab blanch de o⁷ e ala fi siay ajuntat
vnpoch de vinagre e sian fet empastre. E
rafos los pels sinia sobre lo loch sia posat
e leuat per tres dies o per quatre o mes ses
gons que lo pacient o pora sustenir. Per
tal com quant major perseverancia fara
tant fara major effecte. Bonques ab aq/
stes coses dites coes ab lo regimèt e ab la
sagnia e empastres dits es prohibit q no
tresqua. Lo Rasis bordena tal epithis
ma coes que sia laiuat lo loch ab aygua de
cendra de decoccio de fement: de cols: e de
sticados arabich e de lobins e d' senigrech
e de nitrum e de femta de cabres. Mes
diu lo Rasis. mirre aloes acasie ypoq/
stidos aluminiis añ. 2 dissoluantur in ace
to. Alguns mestres han acustumat la
nar lo loch ab aygua dels farres e cimo/
lea e vinagre. Si per aquest modo no
son curades laios tui deus tallar la carn
prop la pleguadura del genol: coes sobre
lo genol e aco faras si de tal cura est pregi
uat. E aco es per tal com en aquest loch
aparen moltes venes e los modos deles
operacions son molts. Uno modo es que
la vena sia primer presa ab vn vnci en dos
lochs distants per spay de dos o tres dits.
E aquesta aprecio pot esser feta ab vndo
vncins. Alguns me⁷ mestres o fan ab
ten ales e quant han presa la vena trayen
aquella e laios ab una agulla penetré la
pele la carn e strenyé e liguau aquella en
lo loch superior primer e apres liguau en la
part inferior per dos dits. E feta aque
sta liguadura alguns talla la part d' mig

de aquestes dues liguadures e de còtinèt
remouen la liguadura inferior e trayen la
sanch dela part inferior e calterizan la part
superior ab ferro o ab arsenich: o de altre
modo. E apres remoguda la scara encar
nen e consolden e remouen la liguadura:
quant a ells es vist esser hora. E aqst mo
do vol lo Guido. E molts feta la liguadura
no mouen la liguadura sino que talen
e calterizan lo loch e remouen la scara e re
moguda la scara encarnen. E quan a ells
es vist leuan los ligaments. E feta la li
guadura poch apres sagnen aquella vena
en la cauilla del peu e trayen la sanch segons
lur poder. Alguns altres mestres feta la
liguadura en lo modo dit posan ruptori
en tal quantitat que pensen que pugna
cremar lo loch coes la vena. E apres fet a
co posen mantegua o grex sens sal e remo
uen la scara poch a poch e no violentment
e apres remoguda la scara encarnen con
solden. Nota empero que posat lo rup
tori tantost. Apres per spay de vndia de
fer sagnia de aquella vena ala part inferi
or coes en la cauilla e sia fet ab una lance
ta ample e trau aquella sanch. E la cau
sa de aco es pertant com aquella sanch no
es conservada en aquelloch sino migens
sant lo influir dela sanch. Com donques
aquella influxio del cor defaleguapla con
striccio dela vena, per tant com influir:
e als membres miguen les venes e arteries
per tal es menester remoure aquella sanch
perco que nos podresca en les venes. E ar
defal la cosa conservant. E per tal se po
drex. Enten que aquest modo d' obrar
esbo e vertader e experimentat.
Mes auant deus notar que alguns fes
ta la operacio lur complida empastrem lo
loch ab blanch de ovis e boli armini. E jo
dich q aco es molt util. E ar remou la mas
la completio calda induida perlo caltre: e
e la dolore conforta lo loch per tant com
vnix les parts per causa dela qual cosa la
sanch e los altres humors no corre alloch
E encara que la scara cau mes tart p cau
sa dela qual cosala vena es mes segura
ment humida. Alguns altres mestres
moderns transolamet sobre aquella vena

Libre Segon

en lo principi della coes sobre lo genol pos san caltiri fet cendra de roure e ab alo cre men la vena e aps remouer la scara a poch epoch ab gret e posat lo caltiri en lo dia se guent fan sagnia ample dela cauilla e tra yen aquella sanch e si es menester fan aq[ui] la dues veguades. E complit aco e remoguda la scara vñplen de carni lo loch ont era la vena perço com aquella vena es remoguda per la cremadura e abans que la scara no es remoguda los caps dela vena se encarnen es en visquè. Impero mes segur es liguar aquella en la part superior e aquest modo es ver. Altres doctors e mestres solennes mostre que la pel sobre lave na sia tallada e sens tallar la vena sia vñ poch descarnada e feta la descarnacio sufficent sia presa la vena: car tu deu pendre a quella e elevarla e liguar la en dos lochs. apres tallar aquella en lo mig. e traure la sanch dela part inferior ab sagnia. aps encarna e consolda lo loch segons que atu sera vist. E aquest modo es bo. Impero es anuosit al pacient. e per tal no plan molt ami. E perço del no vñill altres coses dir ni hauer dites encare que base vist obrar aquell.

Capitol.iiij.de elefancia

Elefancia es p[ro]sa en dues maneres. En una manera largament: e axila inflació dels peus per qual se vol causa que sia o percussio: o per flux de sanch es dit elefancia. En altra manera es presa elefancia propriament e axi es tumor essent enles canilles dels peus e enles cames e enles cures, e aco be jo so uint vist. La qual cosa es causada de humors grossos fleumaticos o malécolichs inhibits en les porositats dels peus o deles cames o deles cures e de questa es assi lo nostre parlar. Nota empo que aqsta maliitia es due enles cures e enles cames: e enlos peus. E com aquests humors corren en aquests lochs o loch: ianos aq[ui]s lochs se infilen e es causat tumor e apostema. Lo

quales de difficult resolucio e remocion e es cosa larga. Les causes de aquestes apostemas es sanch gros negre e malécolich. E segons es demes veguades es fleuma gros de molt grā grocessa o materia mesclada de aquest. Los senyals que sia de materia grossa sanguinea son los seguents. Lo primer es que la calidat es apparent al toc e ha tenebrositat en lo cos e apar alguna cosa deles eminencies. Si es per materia grossa fleumatica los senyals so grocessa deles cures e dels peus rojore sen calidat quant al toc abans algunes veguades es en aquel loch frigiditat eno apparen en lo membre eminencies. En a questa cura bas tres intencions. La primera en la purgacio. La segona en la vida. La tercera en les coses locals. Bidonques primer que si la materia es sanguinea que sia feta sagnia dela basilica: dela part contraria. e asio en lo principi de la malaltia e consequentment sian posades ventoses segons la necessitat. Si la materia es malencolica sia feta purgacio ab coses euacuants la malencolia, e ab coses euacuant fleuma: si la materia es fleumatica grossa. Exemple del primer coes de euacuants malencolia, es axi com son yera rufini e la confeccio de ameb. Exemple del segon coes dels que euacua fleuma es arri com son les pilloles de hemodactils e turbis preparat. Alguns mestres axi com es Betucius de noto dien que bona cosa es en tota elefancia q[ue] vise trifera menor lo dosis della qual sian. ii.ii. e ensens e gingebre mig.ii. La segona intentio es complida de aquest modo: coes ques quart de viandes de molt nudriment arri com son carns de vacca: e quart se d'afetions de mel i colis e de foment cuyt en ayqua e de pa alis e de vi gros. Si donques content de viandes sordils e de poch nudriment les quals engendren sanch subtil. E generalment se quart de tota vianda que sia generativa de humor malencolich e fleumaticos si sera menester. La tercera intencio es complida de aquest modo. Primerament no stigia diet sino que aquelles parts sien liguades ab

vna vena strenyent e jo he acustumat ba/
nyar aquella ab vi stiptich e apres pendre
aquella e farar lauos lo peu segons que es
menester. **E** alguns ho fan a les liquoas
dites enlo capitol immediadament dit: co
es ab ayqua dels farres e cimolea. **I**tez
ayqua de cendra d' decoccio d' sticados ara
bichs e de lobins e de nitrum val segons q
dic lo Rasis. **A**ltre q aximatez val. **M**irra sener acassia ypoquistidos aluz tāt
de vn com daltre sia dissoluta ab vinagre
e ab aquests sia fet epithima e sia liguat a
quest epithima ab la vena començant ala
canila e pujant en altfins al genol e strey-
nyt. **S**i la materia es fleumatica sia pur-
gat ab pilloles de hermodactilos. **E** feta la
purgacio usse la dieta d'sta en aquest capi-
tol. **Q**uant ala tercera intēcio sia fet se-
gons es dit enla tercera intēcio capitol p
cedent e sia fet lo empastre de Guillem de
silicet: lo qual es dit en lo capitol d'les vari-
zes e altres coses següents sian fetes. car
valen en aquest cas. **E** mes aquests tals
vissen lo vomit per tal que la materia gros
sa fleumatica que es enlo ventrel sia en-
cuada e fet aço sia vntat lo loch ab oli de
castor e de cost e de loze de ruda: o ab oli d'
castor a soles per tal com es d' maior virtut
que no son tots aquells pleguarts. e la cau-
sa es perço com remedialo fort e lo flach:
si donques lo oli d' cost es mes calt q tots
aquests e ab el es mesclar oli de ruda o al-
gun altre de aquells dos es fet vn oli més
calt que lo oli de cost. **E** perço val mes q
tots. **S**ia donques fet vna bena d' em-
ple de quatre dits e sia infusa en lexiu fet
de cendra de scorzes d' roure: e siay ajustat
vi blanch e sia en benat lo loch e stret dela
vara o bena ben premida. **E** es encarabo
na cosa tenir lo peu en vna stuba feta de
coses resolutines axi com es ruda lozer: e
bols femta de cabria camamilla anet: e axi
d' moltes altres. **E** per les altres coses sen-
blats are dits accoureras al capitol de cira
gra lo qual es dit desus. **E** per aqlla part
aquelles coses que son alli dites assi valē,
e per tu sia vist. **R**ecorde empero vna cos-
sa en lo acte pronostich que si la malaltia

es confirmada e magnificada molt la cui-
ra es impossible,

Commensa lo tractat. r̄r̄ij.
de apostemas dels pe⁹ e de
les cauiles.

Capitol primer de poagra o
gota calda.

Per tal que milor sien enteses
les coses que se han de dir de
clare alguns termens perço
que les coses que seran dites
milor sien enteses. **E** primer
dich que son trobats aqfts
termens. coes gota artetica: sciatica: e cira
ragra. **E** dich que gota e artetica sōna
matexa cosa segons que din. Gordo en lo
propri capitol, empero es dita guota per lo
flux dels humoors. **E** es dita artetica ab ar-
tucoes per les iunctures. **E** aquesta coes
la guota e artetica han species. axi com es
sciatica la qual es dita dela scia. e poagra
e es dita del peu. **E** la passio deles altres
iunctures es dita artetica. **E** lo Galien
avolunt tot aço. La ciragra propriament
no es artetica abans es passio sieugmati-
ca deles mans nomenada. Bela qual de-
sus he fet capitol. **E**guns han dit que es
passio deles iunctures deles mans. **E** per
coes dita de ciros que es ma. **M**otat aço
dich que la guota o artetica es axi diffini-
da. Artetica o guota es dolor d'les iunctur-
es engendrat per flux de humoors en les
iunctures. e es vist que aço vol lo Galien
en la fissera particula dels amphorismes
enlo comment de aquells amphorisme. **E**u
nuchi no podagriant neq; scalui fiut. que
vol tant dir que aquelles que no tenen te-
sticols no tenen poagrene son fets calinos
En aquel comment diu lo Galien que
flujint algun humorales iunctures es feta
aquesta passio. **E** mes din que si los hu-
moors no fluixen no seriem fets poagrossos
s iiiij

Libre Segon

E questa malatia se pot dir apostema.
Car segons apar en el ha tumo: part na
tura per vici de humoris segons q̄ ha vol/
gut Aliabas. Rasis empero en vn libre
que ha fet de dolor deles iunctures es vist
que vol que tal passio se pugna fer p ma/
la complexio sens materia. Empero asso
es deue a tart ea tart se troba segons que
vol Querois enlo segon del colliget e din
que el nou pot ymaginar. E lo gentil e al
tres de aço andites moltes coses. Empe
ro jo les lere com a coses al fet imptinets
E concloch vna conclusio del dir del gen/
till e del entendre de aquell e del Galien e
d Aliabas que lo poagre o giota es apo
stema de flux de humoris tc. E si en lo loch
se troba mala complexio sens materia axi
com diriē per causa de exemple en lo peii.
Jo dich que no es poagre per tal com alli
no ha flux de humoris. Lo contrari dela
qual cosa din Rasis e confirma aqsta sen
tencia per dit de Galien enlo tercer dí mea
mūr ha ont din que la materia habudant
que fa artetica reumatizant compriment
e vimplint la iunctura e los ligamēts am
ples a part de fora exten tots los nīruis e
pānicols per la qual cosa dona dolor e no
spasme. Encare cōfirma aquesta cōdu
sio per auctoritat de Galien en la. vii. par
ticula dels amphorismes en aqll cōment
del amphorisme qui cōmense axi. Quicū
q̄s tumores podagrīci sūnt bi tc. Enlo
primer dir que los humoris en los poa
grossos son p abundācia de humiditats
deuallants en les cōcatenacions dels ta
lons. Encare cōfirme quartament p au
ctoritat de Galien en aquest amphorisme
qui din. Mulier nō podagrīzat. Enlo qll
cōment din axi. Jo en lo altre amphoris
me precedēt he mostrat que lo poagre no
es tansolamēt per la defeccio dels nīruis:
per la qual los humoris decorren als peus
Quintament cōfirme per auctoritat del
mater Galien enlo cōment del amphoris
me. Unuchi nō podagrīzant. tc. E en a/
quel commēt din quasi enlo principi que
no son fets los poagrossos sino quāt los
humoris decorren als peus de aquells, car
sino fluixen e crexiē aquesta passio nos fa/

ria. Apar donques la conclusio. E nota
que deles go tes alguna es calda e algua
de materia freda; alguna altre es clamosa
e molesta e alguna es tollerable e quiera,
E de aqsts dos coes dela dolor e dela ma
teria es pres lo acte curatiu o dela curacio
Les causes de questa malaltia sō dues
coes vniuersals e particulars. Les vniuer
sal son les causes d̄ reuma. Les causes spe
cials son primitiva antecedēt e cōiuncta;
segons que souint es dit. Los membres
mandants questa materia quāt ala ma
teria fleumatica es lo ceruell e lo ventrell
E quant ala colera son les venes e lo fetie
La qual cosa cōfirmant. Unicēna diu axi
que de aquests humoris lo demes es super
fluitat dela segona e dela tercera digestio
E aquestes causes deya Unicēna que erā
tres coes causa material laqual appella
efficient. La segona causa deya q̄ era in
strumental: la qual es largesse dls meats
per los qualls la materia facilment passa
La tercera causa deya que era debilitat
dela virtut per causa dela qual cosa es fe
ta recepcio dela materia. La primera cau
sa es declarada per Galien en lo commēt
de aquel amphorisme. Mulier nō poda/
grīzat si mestrua nō defecerunt. E lo ga
lien enlo cōment declarant aqldin q̄ fou
ver enlo téps de yopras q̄ no es denenia
poagre ales dones sino que les mestruas
los defalguesen. p la qual cosa Iauos mol
tes materies son retengudes les quals sō
expellides ales parts que no son nobles e
fet assi la causa material e Iauos es feta la
gota o poagre. La segona causa es de/
clarada per yopras en aquest amphoris
me. Unuchi nō podagrīzant. E per co
din Galien que no han los meats amples
per los qualls puga de valar la materia e
fet assi la causa instrumental. La tercera
causa es tocada per Galien enlo cōment
de aquel amphorisme. Unuchi nō poda/
grīzant. enlo qual din que es cosa necessa
ria que basen los pei debils e les iunctures
per la qual cosa engendrat lo poagre se/
gons Galien per molt exercicie per molt
repos e per molt viſſar ab dones p la qual
cosa les iunctures son debilitades segons

din lo Galien en lo cōment de aquel amphorisme dela. vi. particula qui din. Qui buscunqz sursum cōvertit. tc. Los membris quant defalen prenē dels membres a ells venes los humors e maiomēt los subtils axi com es la colera e hūiditat aquosa. E per que les iunctures son debils reben de aquells e es fet poagre. E fet assi la tercera causa e aslo es confirmat per raho en tal manera coes que si algu deu esser epilectich menester es q es primer lo ceruell debilitat e apres sia epilectich. e axi si algu deu esser poagros es menester q les iuncturian debilitades primeramēt e apres que fuesca la materia e sia fet lo poagre. e aço confirme encare per auctoritat de Galien. en lo cōment de aquel amphorisme. E us nuchi nō podagrizzant. tc. en lo derrer parlar din que lo sperma qui es stat maculat necessariament debilita los pe' dels fills ab duplicada passio per causa dels parets e per la sua culpa per la qual cosa apar lo intent. Es donques cōclosa la tercera causa que es debilitat del loch. E pertant cōsobe dit desius que los membres mādāts aquesta materia della qual es fet lo poagre son lo ventrel e lo fetie e les venes. Bi ria are algu la mella no tramet malécolia ales iunctures axi com lo ventrel fleugma e lo fetie colera e les venes sāch Responch jo e dich que molt atart e quasi nūqua es fet poagre de materia malécolica. E ar es cosa difficult que aquella materia dual le alsi e perço no be fera mencio dela mella q trameta aquella. E aço cōfirma Aliucen com din que a tart los splenetichs e malecolichs son fets poagrossos. Hora empero que aquesta malaltia a tart es feta de vn humor a soles abans es fet de aqlls mesclats. E ar es mesclada colera ab fleuma. e ala subita mutacio de aquestes malalties amostra aquestes materies esser algunes veguades a companyades ab vensositat. Los senyals de aquestes malalties son manifest per les coses dites en los otros capitols. Hic empero primer que dela colera pot esser conegut que sia calda o que no sia calda de aquest modo co es que la rosoz arguer caliditat E lablancor frigiditat Segonament dich

que si lo loch per lo toch es trabat calt es senyal que la materia es calda Tercerament dich que ho pots conixer per la aplicacio deles viandes e deles medicines. Quartamēt o pots conixer p la applerio del pacient Quintamēt p la edat co es la edat arguer caliditat o frigiditat. Sisement per la regio Setenament per lo temps pots arimatez conixer la complecio. E aquestes coses son manifestos E vltra de aço din lo Aliucenna que sia cōsiderada la dolor si sera molt fort e acuta e no molt durant e de dia arguiras la materia calda. Empero si la dolor es de durada e no es molt acuta e sera prop la nit lauos arguiras materia freda E ajustay que es menester considerar la consuetud del pacient e la urina sies blanca o roja o d'quin modo. E arimatez les altres supfluitats axi com son egestiōs si son coleriques o no Lo bernat de Gordo en lo propri capitol din que sia considerat lo loch si es calt e roig e si ha dolor e sis delsta ab les coses fredes e sis en tristez ab les caldes e la complexio e la edat; e si ha preseyt dieta calda E si les coses altres particulars cōsindrā en caliditat argueras e diras que la gota es calda. E si es per lo contrari lauos diras que es freda e es cosa manifesta. Hora empero la mixtio dela materia. car souint se mescla la materia calda abla freda quasi ygualment e fans souint anof altres errar e posa difficultat tant en significar co en curar. Sila materia es sanguinea o colerica fleumatica o malencolica sia vist per les coses dites en los capitols precedents. E arimatez si es fleumatica o malencolica sia vist per les coses alli dites. Hisque primer es stada feta mencio deles nomis segonament deles causes tercerament dels scityals. E deudament quarto dels indicis o pronostichs de Galien e d'ypocras en la. vi. particula dels amphorismes en aquel amphorisme que din. Quibuscunqz tumores podagrīci fiūt tc. es donqz vist p ypocras en la. vi. particula q lo poagre e gota termena en .xl. dies. E lo Galien en lo cōment din que aque stes passions no passen vltra .xl. dies si lo pacient es obedient. E ajustay que lo apo

Libre Segon

stema calt en los lochs carnosos termena en resolucio en. viiiij. dies axi co les malalties acutes e mesbi aiusta assignant la causa dient que la natura dela carn es rara e tendre e vicina ala humiditat. E mes diu que lo apostema en les cordes e nirus atart ve a colleccio e mes atart se resol e o aco apar lo judici. ¶ Hota encare que si en la gora tu veuras variyes aparer es bon senyal perco com la materia q decoria als nirus e altres lochs sera aquells e es bona cosa. ¶ E nota que aquestes malalties comunament se mouen en la prima vera en lo augtumne. En la primavera p causa de la habiudancia dels humors engedrats en lo yuern. E en lo augtumne per la malicia de aquel. E per causa dela latitud dels meats fets en lo stiu. ¶ Elgunes vegades se mouen en lo yuern e aco per causa dela frigiditat copiment e en lo stiu per causa dela caliditat dissoluent segons que nota ypocras en lo tercer dels amphorismes. ¶ Ediu lo Galien que aquesta passio no se a segura de moltes malalties, e aco per tant com aquestes materies han decorridament en aquel loch e alli fluixen souint e so prohibides altres malalties. E souint aqesta passio comou febres e causa souint cole Rica segons que vol Aquicenna. ¶ Ed es auant tot membre en lo qual ha dolor o inctura e es disturna. coes largua amagre. e es a tenuat. E aco es aximatz amostrat enles vleres. E la causa es assi prompta per tal com la virtut es debilitada p causa dela qual debilitacio la attracció o nondument en los membres es diminuida. E aximatz la assimilacio es diminuida per la causa matra. E no sols aquestes coses son diminuides. ¶ Ed es encare la digestio particular de aquel membre es lesiada per la qual cosa necessariament lo membre es aminiuat. E mes sapies que les malalties deles inctures apres q son imprese e continuades en los membres: encare q lo acte dela afflictio e la dolor sian remoguts. roman en ells abtitut. E ar encare que en lo loch no hase dolor roman en dit loch una debilitat e per facil causave a dolor. E per co diu Aquicenna per confirmacio del nostre

que tota immoderada qualitat stat loch temps en algun membre que debilita lo acte de aquel. E a questa es la causa per que les residinacions son prest fetes. E diu Rasis en les sues divisiones q la dolor dies iuctures algunes vegdes aporta e assimila e para lisi e apoplexia e a torbacio de seny: e algunes vegades a subita mort. E aquesta malaltia es eradicaria segons que vol Galien en lo coment de aquell amphorisme. Euanchi no podagrizing. Enlo qual coment diu que lo sperma que es maculat necessariament debilita los peus dels fills: e pco es hereditaria. Pusque son stades possades aqstes coses universals pare vindr ala cura de aqsta malaltia. ¶ En aquesta cura has tres intencions. La primera es per preservar abans que vingua. La segona es per curar com ja fa la lesio e amoesta. La tercera es presumir apres q la afflictio cessa. ¶ La primera intencio que es per preservarte tres intencions. La primera es que no se engedre la materia. La segona q la que es engedrada sia expellida. La tercera que los membres mandants e los recipients sien rectificats. ¶ Quant al regim preservatiu per la primera intencio q era dela vida coes que la materia no se engendre e en special la freda aport los amphorismes de aquell dignissim mestre Raynald de villa noua lo qual en aquest materia milor q los altres ha dit. ¶ Lo primer es q lo ayre offen excellentment los peus dels poagrossos infrigidant o scalfant aquells. ¶ Lo segon es del mejar dient q lo porcel del let e los osels de ayqua e les galines veles fan nociment ales inctures inferiors. ¶ Lo tercer es q los peros bestials e les anguiles tosteps contrasten ales inctures. ¶ Lo quart es q aqlli qui mene let o animales ables via des e ab lo vi dona manases ales inctures. ¶ Lo sinq es q lo beure q no spera vera set amministra ales inctures greuise de lesio. ¶ Lo sisle es q axi co lo ventre auar coes stiptich copre totes les inctures. axi la cotidiana laxitut fauorez aqlls. ¶ Lo sete: tota fatiga e ambulacio e sustentacio de peus fa lesio ales inctures. ¶ Lo vuito en los que dormen lojaire de

sobines fa lesio a totes les iunctures. Lo non es que la iracundia q̄o es la ira e falonia excita tempestat ales extremes iunctures. Lo x. e derer es que la passibilitat deles iunctures e maiorem dels peus no pot cōportar lo vs deles coses nocives en quantitat notable. ¶ E lo Galien en lo cōment de aquel amforisme eunuchi nom podagrizing conclou lo que diu lo Raynaldus p la major part e diu q̄ la crapula e la ebrietat e la indigestio e la dimicidio dels exercici e dela purgacio elo coyt immode rat fan los poagrossos e de aço bas clarament. ¶ La primera intēcio q̄ es prohibir que la materia no se engēdre. ¶ La segōa intēcio que es expulsio dela materia engēdrada es així cōplida. P̄umeramēt q̄ enla primavera e en lo autupne si la materia es es sanguinea q̄ sia feta sanguina: e aço sia fet abās que cōmense la passio e en lo principi sia feta dela part cōtraria. ¶ E lo venerable mestre Raynald amostre purguar ab dia cartami. La recepta del qual es aquesta. R. de diacartami pulueris diadragati 3. i. carniū citoniorū confectorum cuius 3ii. caro. 3. ii. zīniberis albi hermodactilorum añ. 3. iii. medulle cartami. 3. vi. diagridi. 3. iii. turbit electi. 3. i. manē granate mellis rosati dispumati añ. quartum. f. panis 3ii. cari. 3. xvij. et fiat electuar e lo dosis es. iiiij. 3. ¶ Altres medicines solutines son posades per lo Adesue e per lo Nicolau així cō son pilloles de hermodactils e pilloles festides e hermodactils preparats. Car tots aquest enacuan deles iunctures. e aximastex les pilloles les quals posa lo Barthomeu de varinguana e son fill les vſsauas q̄o es lo Guillem de varinguana en la sua pſeruacio e ab aq̄stes marauellosamēt se pſeruaua vſtant de bon regiment e era de causa calda e son aq̄stes. R. aloes. 3. i. mirabolano. citri. 3. ii. scamonee. 3. i. esule partes duas vnius dragme turbit boni et mundi. 3. i. 7. f. mastich zīniberis sticados añ. E. i. et formentur pilole cum succo citoniorum. Lo dosis es de una. 3. fins en duies. ¶ E din lo Galien que si es la afflictio que en aquestes poden ajustar hermodactils una. 3. e son marauellos. ¶ Per com-

plir la tercera intēcio que era confortació dels membres quant ales iunctures cōpon lo Raynalde alguns amforismes. Lo primer dels quals es aquest q̄oes que aquells que habitan en les terres aluminoſes nunqua los manca fortaleſa d'pe. Lo segon es que lo salinā vñ poch cuya ta e vint presa en la fi d'la refeccio administra grandissim adiutori als nigris e a totes les iunctures. ¶ Lo tercer es que les flors de les amelles e no res menys dela mirta: e la camamilla e del melilot e d'les roses toſtemps aprofitā ales iunctures. ¶ Lo q̄rt es que lo acoris q̄oes la bona e la eura no la arborea mes la terrestre es amig deles iunctures. ¶ Lo quint es que la nou iudica mes que quant es coses naren en la terra es amiga en moltes maneres als nigris e ales iunctures. ¶ Lo sis es que qui souint paltrigua rayms es banya los pe en molt fresch atart ha poagre. ¶ Lo sete es que la verbena gestada q̄oes applicada o portada e frescament picada ab virtuts amaguades ajuda ales columnes d'ls pe. ¶ Lo. viii. es que lo signe edestrial esquinza lo dolor deles pe per toſtemps. ¶ Lo viii. es ajustat per lo Rasis e es que nigm̄a medicina per conseruacio de dolor deſiunctures no es així conferent com es la pſuocacio de vrana. ¶ E Aliabas confirma aço en lo primer parlar del libre segon de la real dispositio. ¶ E lo Euicēna en lo tercer en la fen. xxij. en lo tractat segon en lo capitol. vii. commensa cum cognoscitur q̄ causa est tē. E aço es en la fi de aquell capitol mana que lex lo vi e que vſſe coses dioretiques car ab elles son purgades les superfluitats dela segona e dela tercera diſtēcio. E de aço apar que lo brou dels ciurons negres deles suuich rellys es bo e convenient. ¶ Quant als membres mādants mana administrar letouaris e empastres e altres adiutoris confortans. E aço ont al regiment preservatiu e la primera intēcio principal que es preservar abans que vingua la malaltia e la dolor. ¶ La segona intēcio q̄ es per curar quāt amoeste actualment la qual es principal intēcio es complida en quatre maneres,

Libre Segon

La primera es en la vida. La segona en la materia antecedent la qual d'iu esser en qua cuada diminuida e purgada. La tercera es en la materia coniuncta la qual deu esser repercutida e evaporada. La quarta es remediar los accidents. Quant a la primera intencio de questa segona intencion principal q' era en la vida mana lo Guicenna en lo tercer e quasi tots que los sia leuat lo vi. e que los sia leuada la carn. E maiorem en la calda e usse mellicratum en lo qual si posades les s'ich relles: e aco vol lo Guicenna. sien emplo los dioretichs domestichs si la materia redra domini en les part superiores. Emplo alguns mestres co' es lo Bertuci de noto die que aquests dioretichs no competen p' tant com posan la materia fleumatica en flux e p' co' no competen e sia p' considerat car pot se defendre que les coses dioretiques co' peten que, aco vol lo Gerald de solo. Sila materia no es en flux sino que vulla ussar coses preservatives: lauos dich que aquests coses dioretiques co' peten segons que vol lo Gerald de solo. E questes tales guarden se de vi. e si nos poden abstener del sua gros en lo principi e ben ayguat e apres sia subtil ab molta aygua. Quant a la segona intencio que era prohibir lo flux es atorgat lo vomit e los crestiris acuts en los quals base benedicta. E euacuacio ab diacarta mi o ab pilloles de hermodactils o fetides o ab ermodactils p'parats e sia fet sanguina si la materia es sanguinea segons es dit.

Lo Guillem de varinguana segos que el mater atorga fou poagros: e en lo temps dela affliccio ussana de aquestes pilloles. R. turbit. 3. i. hermodactilorum. 3. i. 2 fiat pilole cum electuario succi rosarum. e lo dosis sia. 3. i. Empero preses aquelles usse relles de gingebre e sucre mis. 3. e encare q' el no pose la causa jo la posare e es la causa per tant com lo gingebre e lo succra preparen lo turbit e remouen la malicia de aquell segons que ha volgut lo. E si en lo capitol de turbit. Quant a la tercera intencio q' es repercutir la materia e evaporar aquella dich segons etlos altres apostemas: e segons es dit en lo principi de aquell libre.

go es que en lo principi sia proceyt ab repusci. Empero no ab quals se vol sino ab los domesticos per tal que la materia no sia repellida atras e que no sia entrudida e queno sia fera inobedienta resolucion segons que d'iu lo Guicenna. En lo augment posen repusci e resoluti: empero los repusci deuen vencer. En lo stat son igualment posat. En la declinacio ab sols resoluti etal fou la intencio de Galien. e de Guicenna en los lochs moltes veguades dits. En lo principi competen aquestes coses coes que sia fet liniment ab aygua de endiuia e de roses e de plantatione e de sol latrum e de decoctione de sandils ab vnpoch de vinagre. Eximata en lo cerot de oli rosat e de cera lauada: e es lauada la cera p' tal que perda les parts sues acutes. E p' co' la cera blaua es mes freda que la citrina. Es lo musillage del psilli o lo blach del ou o ab dosos pleguats valen e sian bis infusos draps e val molt e sian posats de sobre e sian fount mudats e applicats. Altres p' acomater. R. sandali rubei bohi armenici psidie eruginis ferri opij an. co' ficiant cum acetato e aqua rosariu o ab s'ich de saliandre. Item altres per acomater. Dren ossos cremats e ben lauats e disseccats zirunge que crech que sian los hermodactils amido seruifa t'at de un com d'altre una part sia encorporat ab aygua ros cal forada e aco' por valer en lo augment. mes oli violat oli rosat ab blanch do' o ab let de don a val. E la let ab blanch do' val. Lo Guicenna posa que d' endiuia es fet empastre al poagre e conferer. Biascorides d'iu que lo s'ich del insquiam applicat en cathaplasme disperger lo tumor d' poagre. E lo semet de aquell a soles es adintro al poagre. E les fulles fresques aplicades en cathaplasme leuan la dolor. Encare d'iu que la rell dela viola blanca ab vinagre medica lo poagre. Lo barthomeu d'iu que sia picades e posades ab vinagre. E lo Guillem de varinguana posa q' si al poagrossos en lo temps dela afflictio son curties ab vinagre e aquell vinagre es posat vale e es mes resolutiu. E posa lo Biascorides que les fulles de

La sempuiua q̄ es la cōsolda aplicades als poagrossos es singular adjutori. E enca rediu q̄ lo semet d̄l papauer ab let de dona evn poch de saffra subne e ajuda als poagrossos. E mes q̄ la let d̄la dona ab papauer e cera dona grā adintor. ¶ Ellguis an dit q̄ les fulles del papauer cuytes en ayg e p̄mides e mesclades ab oli rosat E sian empastrades e p̄ferexē al dolor del poagre calz. Itē lo psilli ab vinagre e oli rosat es cōferent. e açomatez fa lo musillage quāt ab el es infundit. ¶ Mes la decoccio del salzer e les fulles de aquel empastrades cōferenç al poagre e aço es experimentat. ¶ Lo Barthomeu posa q̄ en aquest pot esser ajustat vinagre. E la decoccio d̄ carab q̄ es specia d̄ salzer val segons q̄ vol Aliuc. ¶ Lo Guillē de varing, diu q̄ sia fet empastre d̄ farina de ordi e de codony e de vinagre e cōferex al poagre calz e p̄hibex lo flut dels humors al loch e es experimentat. ¶ Lo Alchindus posa quela rell dela vermiculari cuyta ab relles de arnaglosa goes d̄ planstage e son posades sobre lo poagre remedia aquell. Silo opis es mesclat ab let e es feta linicio immediadamēt tol la dolor. ¶ Dosa encare Alchind'e Sarapio q̄ aço fa molt milor quant es mesclat ab let d̄ dona e safra. ¶ Lo Barthomeu diu q̄ aço es tansolament quāt les dolors son molt forts per agudezza d̄ materia. e no en multitud de materia. ¶ Aquestes coses poden esser fetes tots temps per tal q̄ remoguan lo dolor. ¶ Açomatez diu Epulius dela vermicular q̄ es la sempuiua menor. e aço posada ab farina de ordi. ¶ Sarapio diu que lo suic d̄l papauer negre sia mesclat ab let e ab cera e oli e ab mell sia vntada. E dia scotidas posa que fa molt grandissim adjutori. ¶ Lo Bartholomeu diu que fa aço ab cera blanca dela qual les parts subtils son resolutes e les fredes sō romases e tol la fortalesa dela dolor e p̄forta. ¶ Acomater es conferent al poagre la terra sigillada dissoluta en ayg en la qual sia ajustat un poch de oli rosat e de vinagre e posat d̄ sobre. ¶ Lo Sarapio diu que sia vntada ab la erugo del ferro ab vinagre conferex all poagre. Seguer se la cura d̄l augmet e es

tal com se segueix. E primer diu lo Binns que aquestes coses valen. Primer pren farina de lèties. vi. ʒ. farina de ordi. iii. ʒ. poluora de roses. ii. ʒ. sia cuyt ab oxieratum e siay ajustat un poch de oli rosat e sia apliscat. ¶ Rasis posa que la rasura dela cara basa verda mesclada ab pa e posada de sobre es grandissim adjutor en lo poagre. E molt bonissim e jo le experimentat. ¶ Encare posa deles lenties q̄ les lenties posades ab farina de ordi valen als poagrossos. e segons lo Quicenna menjades fan nociment als niruus applicades conferexen ab la resolucio e confortacio. ¶ Mes vallo empastre de farina d̄ ordi e de codony lo qual es dit desus en lo principi del capitol. ¶ Biascorides posa q̄ lo vinagre ab grec de ariso vale resol e prohibet lo flux. ¶ Sarapio diu que quāt es fet empastre ab lenties e aygua dolça e farina de ordi es conferent. E ajustay que quant es fet empastre ab lenticula de mar dona grandissim adjutori. ¶ Encare posa que la medulla dela faues sens les scorces quant es cuyta ab aygua e es mesclada ab grec de porc conferex al poagre. ¶ E açomatez vol Galien e Biascorides deles faues q̄nt son cuytes e mesclades ab grec de occa o d'ouela fresh remedie la dolor del poagre e artetich. e lo dolor dels niruus e la contraccio. ¶ Fidelis posa que la cédra d̄ls ossos vels dels camels ab vinagre applicada leua la dolor e es cōferent. ¶ La cura d̄l stat e dela declinacio en sems. Dren aloes mirra e saffra e sian dissoluta en aygua d̄ cols o de endiuia mesclata e si biera ajustada farina de ordi seria milor. ¶ Lo Galien diu ari. R. aloes. ʒ. i. succi centaurree. ʒ. f. florū lapacis aluminis scissi centaurree. ʒ. f. thymus mirre opis mandragore ani. ʒ. i. agreuguent cu vino dulci e dissolvent cu lacte, apres sian vntat lo loch ab una ploma. ¶ Rasis diu ari. Dren missillages d̄pills farina de sement de lle de senigrech. E ab cerot fet de oli de camamilla sia agregats e posats sobre lo loch. ¶ Consela empero que abans que sia posat q̄ sia fomentar lo membre ab aygua calda e sian bi deixades les medicines per decem horas,

Libre Segon

Gl Biascorides posa que lo vinagre ab un poch d' soffre e d' vi mesclat e teben aplicat p'ferer acomatex vollo Sarapio. **L**o auic, diu q' quat lo vinaigre es enbroncat ab soffre sobre lo poagre p'ferex. **E** encare diu q' atrí pex q' es lo blet ab nitru evinaigre e mellre streny la feruor del poagre. **E** segos apurly lo plantage ab un poch de sal picada e posada c'ferer al dolor de tots los membris neruosos. **F**idelis posa que lo suich della rell del filix ab oli rosat mesclat e applicat aprofita al poagre calt. **P**lató sextus diu que vntar lo pez ab grec de ca fa lo poagre lenger. **E** encare posa. **F**idelis que sia pres un guato de tres dies; e q' sia mort e ab la sach de aquel sia vntat lo poagre e c'ferer molt be. **E** mes diu q' en lo gran dolor q' sia pres un guato e q' sia cuyt en ast: apres sia vbert per la squena e bo e calt sia aplicar e val molt. **R**asis posa q' lo grec del guat saluatje es c'feret, e acomatex diu dela medula del asse saluatje. **F**idesis posa q' lo grec del pex val molt. **C**hiranus diu que sia grec de fosce que es specia de pex. **L**o Guillem de varin, guana posa que es cosa experimentada, que si so preses granotes petites fluminalles e que sian scapçades primer e apres q' sian cuytes en aygua fins atant que sia disso luta la substancia de aquelles, e apres ab aquella tal decoccio sia enbroncat lo poagre o siragra e tol maranellosamet lo dolor. **E**ncare diu que diu se que aquest vnguent es utilissim. coes que sian preses deles predites granotes e sian scorçades e sian simocades: apres sian lauades nou vegades ab aygua dolça e sian posades en una olla netta e sian cuytes en oli a soles tant com sera menester e sia tancada la boca d' la olla e sia cuytes fins sia dissoluta la substancia delles. e apres lo dit oli sia colat p' vii drap clar e sian fort premudes ab les mans. les carns d'illes e sia derat resfredar ede aquel oli los pez d'ils poagrossos e les iunctures sian vntades dolents e les altres e val molt. **E** encare diu que feta vncio de aquest oli en los lochs carnosos fa marauellosa operacio.

Cap. segon de poagre fret.

Sie es deue que la materia sia freda: sia feta purgacio se gos que es dit des e sia li oy dinada la diera segons es dit coes ques quart de coses fredes e grosses e quart del cint quant sera ple e quart se de aygua freda: e de fastidiacio e de ebriatat. **E** quart se q' no entre en lo bany apres del mejar. **E** que stes coses repulsives competen en lo pan cipi. **R**. sauiine nuci cipressi ossium adustorum ann. partes equales aluminis partem vnam draganti sextam partem vnius glutinis piscium quantu sufficit ad agregandum e fiat empastrum. **R**asis diu ari. p' oli nardi storachs mirra seu acassia segons que per tu sera vist e sia mesclats ab aygua de galles segons que es dit en los apostemas deles iunctures e sian fet liniment. **E**ltre per acomatex. **R**. nucum ci pressi mirre mastich thurii ann. 3. semis dragi ganti gummi arabici ann. 3. ii. aque salutis. **R**. semis. aque rosarium. **R**. vna aceti. 3. semis puluerizanda puluerizetur e fiat empastru. **E** quest empastre e lo altres so posats sobre lo loch feta tostempis primer la purgacio. **L**o stordeon cuyt en vinagre o en aygua val molt. stordeon es lo all saluatje. **L**o Barthomeu posa que es conferent en la causa fresa en lo principi e refrena per causa del vinagre. **E** Apulii diu que la herba del manrubi ab oli rosat es conferent: e pot hauer altres formes per les coses dites en lo primer libre en lo capitulo de vndimia p' la qual cosa sia alli vist. **E** aquestes coses are dites conferentes en lo principi e en lo augment. **L**a cura del stat e dela declinacio es aquesta que se seguir e primer competen aquestes coses. **R**ien femta d' bon ranta com volras e calda sia applicada. **S**arapio posa q' quant es fet empastre ab femta de cabre e ab vim agre conferer al poagre. **P**lató sextus diu ari. **R**ien grec de cabre. xiiii. 3. mostal la. iiiii. 3. sia mesclat apres sian feta vncio e tol la dolor d' poagret e val en q'cas

Eximatec q̄sts empastres cōpetexen
R. musillaginis fenugreci seminis lini an
z. j. butiri sine sale. z. i. t. f. oley sysamini;
oley rosarū. an. z. ii. cineris radicis cauliū
z. f. cere quantū sufficit et fiat vnguentum
Eximatec vn saquet fet de sement deli e cō
cassat e bolit en ayqua e fort p̄mit val.
E mes pren rouels de o. iiiij. e sian ben des
batuts e siay mesclat poluora d hermodac
tils vna vncia apres sian fet empastre.
Lo Rasis. R. storac liquide ca
stoyez enforbij mirre aloes acassie; et ex his
omnib⁹ cum vño vetero fiat epithima sia
empero primer enbroncat lo loch doloros
ab ayqua calda de decoccio de camamilla
e de mellilot e de anet. **H**ota que aque
stes coses mitiguā la dolor de materia cō
culcada enlo loch de aquest modo: q̄oes q̄
resolen e consumexen la materia pla qual
cosa cessa la dolor. **E**ncare posa lo Ras
sis que lo grec de ariso ab fenta de cabra
esafrā quant es posat sobre lo poagre dis
sol e toll la dolor. **S**arapio posa q̄ quāt
bi es mesclat grec de ongo es ari conferēt
com lo del ariso. **L**o Barthomeu pos
sa que lo such dela ruda o les fulles posa
des ab mell valen molt. **E** aço quāt no ba
temor de flux de materia al loch car lauos
trau la materia del profunda. **B**iascori
des diu que al poagre fret e propriamēt en
lo principi de aquell val lo oli de cogōbres
amargants e val per consumir la materia
E lo Eunicenna diu ari lo empastre de
les relles del cogombres amargants enlo
poagre es conferent. **E**ncare diu que la
rell dela dragontea ab fenta de vacca le
ua la dolor del poagre consumit la mate
ria de aquell. **L**o empastre de ruda se
gons que vol Biascorides val. **E** diu que
la ruda saluati mesclat ab olibanum e ce
ra es grandissiz adiutori enlo poagre. **E**
abas que no sia posat sia lanat lo loch ab
ayqua calda. **E**ncare diu Sarapio que
quant es feta vuccio ab soffre viii e nitruz
ab ayqua sobre lo poagre es conferent al
poagre. **L**o Barthomeu diu que talba
ny o vuccio sia feta essent lo cors buyt e e
uacuat. **E** la vuccio o lauament sia sonjnt
fet car dissecca les iunctures e fa aquelles

forts e val en la fenta del dolor freda e en la
debilitat delles iunctures superflument
no val aquest remed. **L**o Eunicenna diu
que propies al sal armoniac conferir ala
poagre. **E**llibas posa que la fenta del
bon ab fenta de cabras e cendra de cols
communes sian mesclats e encorporat ab
mell e siā fet empastre. **M**es auant diu
que primer sia enbrocat lo loch ab ayqua
de decoccio de camamilla e de mellilot e de
anet e de maiorana e de centaurea e d sen
blants coeses. **L**o Rasis al Elmāsar diu
axi. R. armoniaci bedellis floracis cum vi
no veteri dissolutis an. partem vna fen
greci seminis lini an. partem. semis mis
cum oleo costino et fiat empastrum.
Lo Binus per la matxa intencio diu
axi. R. aloes. z. vna mirre. z. semis .salis. z
ff. croci. z. i. farine lupinorum. z. i. furfuris
subtilis. z. j. mellis. ff. semis. aque cineris,
quantum sufficit ad coquendū et fiat em
pastrum. **S**arapio posa que empastre fet
de relles de pans porcins es convenient ala
contorcio dels niruis e ala poagre. **E** art
matxa la cendra deles rames dela figuera
consumex la materia dela poagre. **E** aço
mesclada ab rouells do e safrā e vinagre
e cera. **E** diu encare Sarapio q̄ qnt es fet
empastre ab pulegi a soles e es prinnat fins
atant que lo loch torna roja la pell lauos
pferex al poagre. **L**o Bartholomeu po
sa q̄ sia primer feta evaporatio ab ayqua
de camamilla o de mellilot, e lauos dissol
la materia e attrau del pfunda. **E**lo Euni
cena diu acomatex del calament. **E**ncare
diu q̄ empastre fet de lanat e d pānces e d
opoponach es conferēt. **E** ximatec confe
rex la flor d romani ab farina d ordi e vin
agre fet empastre. **E** si lo loch es vntat ab
mell e de sobre es spargida mostalla leua
la dolor antich del poagre. **E**ncare diu Sa
rapio q̄ qnt les cols sō picades e mesclades
ab farina d senigrech e vinagre e es fet em
pastrum ab opoponach e oli pferex als poa
grossos. **L**o Barthomeu diu q̄ es pferēt
quant noy ha temor de flux de materia.
Lo Cōtesti posa q̄ lo such del cogōbre de
asse ciuyt ab vinagre ajuda e a pfita molt
prest. **E** la resolucio d aqsta materia val

Libre Segon

la ayg de vida e lo eleu benedictu e q' cosa manifesta. ¶ Algunes de vegdes se es desue q' la materia es mesclada p' la qual cosa los doctors son duros segons es dit. ¶ Dicq' donq' q' les medicines dites poden esser mesclades segons la pictura d' obrar. ¶ En obstat aco posare assi algus apositi vtils los quais son posats p' doctors diversos. los quals son vtils e valen en aquella passio e son resoluti e consumexen la materia. ¶ Lo Kasis en les diuisions mana q' sia presa mica d' pa de segol e rouels de o' e safra e q' sia cōfegits ab let esapa que es arop. ¶ Enencoar diu axi. ¶ R. farine ordi fenugreci seminis lini et aneti an. 3. x. bedel listorach liquide armoniaci galbani. an. 3 v. oleu d' lilio quatu sufficit dissoluti gumi mis cum aceto fiat empastru. ¶ Lo Guic. diu axi. ¶ Pre farina de senigrech e sia cuipta ab oxumell e sian fet empastre. mes dich so q' sia presa vaina e es bollida ab sal val molt. ¶ Lo Guido posa que lo suu dels e vols specit ab oli rosat es posat que val. ¶ Vnguent de ranis lo qual posa lo Gualic en la fi del libre de catagenis e es aqst. ¶ R. oleu radicis cucumeris agrestis. 1t. ii. oleu maiorane et alizane cere et treactine galbani et medulle ossiu cerui an. quartu vnū ranay triu numero sanguinis duar testudi nū balsami. 3. ii. coquat rane e sanguis testudinū cu oleo et colens et reliqua miscet fiat vnguentu. ¶ Vnguent lo qual posalo desue e diu se vnguent de guineu. ¶ Den vna guinen e leualli los mēbres interiors e sia messa en un vaxel ab ayg salada e vi e oli. ¶ Ultra aco sia mes enlo dit vas sabua romani ginebre anet oreigua e majorana e sia tant bolit fins que sia consumit lo vi e la ayg e bula tant fins q' la carn dela guineu se separe dels ossos: e apres sia premunt e colat ede aqsta coladura sia fet vnguent. ¶ Vnguent de rates penades segons lo Kasls. ¶ Den. vii. rates penades e sian meses en vna caldera ab ayg d' pluja e sia cubert e cuiyt fins en consumpcion de la mitat: apres sia colat. ¶ Siay posat altre tant de oli rosat e fullles de salser e sia cuiyt fins atant que la aygua sia consumida: e sia colat e fet vnguent. ¶ Lo Aliabas de

aquestes rates feya bany e en la decoccio ajustana porros cebes: ruda: cols: fenolle apit e rapa que es nap. ¶ Apres d' dita bol lidura feya bany. ¶ Lo ysach mana q' sia lauat lo loch ab briou de naps e val molt. ¶ Unguent de occas del L' haderus d' Bononya. ¶ Den vna occa grassa plomada e mundada a part de dintre e sia farada ab carns de gat grases les qualls sian fallades ab sal comuna e sal nitrum e sal armomach e sal gema e alius de cascui mig. 3. ¶ Siay ajustat enforbi e assa fetida e castor d' cascui mig. 3. e sia cuiyt en ast ab foch lent e lo que se destillara sia guardat e de allo sia fet vnguent. ¶ Elguns mestres dien q' en lo farciment de aquell pot esser posat yua artectica e peu colo e peu de corb e hermodactils. ¶ Lo Theoderich hi ajusta p' taria ruda manribi rells de cogombres et margants fullles de eura e goma de aquella e lauos la destillacio de aquell es mes p'ciofa en materia freda e antiga. ¶ Empastre de formigues d' Kasis. ¶ Den terra de formigues ablos o' e rot. iii. 3. farina de ordi e de faues de cascui. i. 3. roses mig. 3. malues madragora de cascui. miç. 3. sian cuiytes les roses e les malues e la madragora en: iii. 1t. de ayg fins alamitat apres sia colat e sian bi applicades les altres medicines en lo morter polvorizades ajustant bis dos blanachs do' e los roSELLS e vstraras d' aco al menester. ¶ Aco val māsorment en la materia calda. ¶ E nota que aquestes coses valen en la sciatica. empo es mēster que sian fortificades ab mostalla e ab oli de mostalla e ab lauau e coses senblants per tal com atraen la materia del profunde. ¶ E nota segons que diu Albucasis: que algunes de reguades son fets calciris actuals o potencials prop les inunctures o en lo mig segons que el diu. ¶ Los quatre mestres dien que sia brada fluix la materia per .xx. dies que es lo terme dela artectica e sia tengut ab fullles de eura: o de cols fins arat que sia curat. ¶ Lo ypocras e lo Galien en lo amphoisme dela. vi. particula que diu axi. ¶ Quibusciq' tumores podagriscis fiunt. xc. Posa one lo terme es. xl. dies e nols passa si son bē curato.

¶ La quarta intencio es remoure los accidents que en aquella malaltia se es deuen, ne e es complida d'aquest modo. ¶ primer per tant co en aquel loch ha dolor souint de aquel parlare. ¶ car lo accident d'la poagre es souint. ¶ Lo dolor aqil de aqst loch es remogut en dues maneres. La vna ab evaporati e resoluti desus dits e per dir, e aco es pertant co aquest dolor es causat per causa de materia coculcada en lo loch e avaguades en sens ab mala complexio calda e materia coculcada en lo loch es causat dolor. Per la qual cosa les coses anomalies coes resolutiues e mitiguatiues coenen. ¶ per tal co aquest dolor no es causat per mala complexio fresa de aquel nos mencio. ¶ En altremodo es remogut aquest dolor ab narcoticbs, empero plant com es difficil obrar ab narcoticbs a soles perco rostemp en aquel cas es milormesclar los narcoticbs ab evaporati. ¶ En a questremedi conue Galien Rasis e Qui cenna. Dren molleda de pa que sia molt blanch e sia mesclada ab let de vacca fins atatq sia co vnguet e siay posat. x. pts d sa fra e qtd opij e sia atat. lo opij co es la quarta part del saffra e mesclant sia fet co vn liniment e sia posat e souint mudat. ¶ E percomater. Dren cerot rosat vna. If opij saffra de cascui. iiij. 3. sia mesclat e applicat. ¶ Lo Leonfranch per acomater posa lo amido e la canfora cofegits ab aygros. ¶ Lo Guido per acomater diu ari. R. capita papaueris albi cum seminibus et corti cibis suis oley mundati. an. partem vnas seminis iusquiami prem terciam illi bulli, an in. It. i. aque usq ad consumpcionem medietatis: deinde colentur et in colatura ad datur musillago psilli fenugreci seminis linii extracte cum aceto quantum est de colatura o oley rosarum cum albiminib ouorum quantu est medieras. e siā fet liniment enlo qual sia infus vndrap de li e tot fret sia applicat et tantost com sera calent sia remogut. ¶ per verificacio dela recepta io aporte assi lo que diu yopras e Galien enlo comēt de aquel amphorisme dela sin quena pticula dient ari. In articulis do lores et tumores sine ulceracione podagrā

et spasmū et houim plurima frigida aqua infusa refrigerat et attenuat et dolores soluit. Scupor enim mediocris dolorem minuit, ¶ traduit de leti en lengua vulgar voldir ari. Dolors et tumors enles iunctures sens ulceracio. poagre spasme e molts de aquestes aygua fresa applicada en aquells refreda e atenua a tol la dolor. car lo scupor mediocre amiuia la dolor. ¶ segons que diu Galieles coses fredes ajan dan als apas calts e roigs e sanguinis e en la fi diu, per la qual cosa es fet que per causa dela apposicio dles coses fredes es fet scupor, e lo scupor tol lo sentimento amiuia la dolor. ¶ L'altre accident es ari causat coes que les medicines resolutiues que deuen esser approximades e aplicades no son atipunctualment aplicades abas algunas veguades son massa resolutiues: e resolen lo subtil e roman lo gros. ¶ E si aco se es deuen enla artetica es cosa difficil de remoure, e no res menys es remogut ab coses mollificatiues e resolutiues domestiques. ¶ aco cautament segons la doctrina e sentencia donada desus enlo capitol de cephiros. ¶ Lo Rasis en lo libre dls passions deles iunctures posa vno modo de evaporacio ab marcasita foguejant e apagada ab vinagre. ¶ mes es posat aco en special, R. armoniaci opononach galba, nibedelli sulfuris nitri sinapis piretrian, prem vnam, coquatur litargirii et oleum simul et gumme cum aceto et buliantur et fiat empastrum e sia posat enlo loch lo qual sia primer mollificat Per aquella matxa intencio diu que aco val. Dren bedeli ab vinagre e vn poch de arob e mell dissoluts iiij. 3. olibani opononach armoniaci mirra de cascui. i. 3. e mig oli de camamilla. iiij. 3. oli antic grex de gallina e de ocea e d' anguila de cascui. i. 3. grex de vadet. i. 3. faco fregit e fet vnguet. ¶ Ultimatex vallo dia quilon conue lo magnū les receptes dels qualshas agudes osus enlo primer libre e sia alli vist e sia malatrat ab oli costi.

¶ Lo Galien en lo. x. deles farmacies cimples testifica qlo formatje vel curyt ab causa de porcb salat rompent la pel ab violēcia atrau les pedres gypseas e mollifica

les diurñcies deles iunctures; e es cosa experimentada. **E**lo Rasis diu que el ho ha experimèt, empero ajustauy mostalla. **I**tem altre. Pren bedeli e armoniach e sian dissoluts ab vi vel e sian confegits ab storax e sement de li e de senigrech p's iguals tant com volras. **I**tem pren armoniach galbanum opononach temprats ab vinagre de cascù. i. 3. e mig sià mesclats malixant ab oli costi e sian fet empastre. **E**ximatex val lo oli de ginebre e de cost; elo bany de soffre. **E** aço se deu entendre: que primer sian fetes resolucions ab coses mollificatiues segons es dit en lo ppi loch goes en lo paímer libre en lo capitol de ces firos. **E**ncare dich que aquest bany es maruelos. Pren fulles d'ixer majorana ruda de cascù una. **D** flor de camamilla e d'antos que es romani flors del vn e del altre sticados de cascù. i. 3. sia cocassat e bolit en aygua ab la qual sia feta fomentacio. **E** aço se deu fer feta primer la purgacio e p'ceynt medicines mollificatiues.

Capitol terc del tumor qui roman apres del poagre.

Apostemas durs e saniosos: son engendrats en aquests lochs. Los saniosos son curats segons es dit en los apostemas de tals lochs. Empero si son durs sia feta purgacio en lo modo dit en los altres apostemas semblants, e feta la purgacio e bordenada la dieta valen les coses que son dites en lo capitol precedent per la cura de aquel segon accident. **E** lo tumor essent en algun loch o en les iunctures de materia dura e solen aquestes coses seguentz, e primer lo empastre fet de fulles de rau e còlumex les humitudats essents en les iunctures cessat lo dolor. **E** si bas temor de massa resolucion siay mesclar farina ab elles. Itz los cols mesclados ab rosa e saliandre e farina de ordi e sal picada e moleda de pa salat e sia posat de sobre e dissol lo tumor dels poas-

grossos e dels artetichs. **E**ximatex lo bulbus que es la ceba marina cuya ab vi e mell e posada de sobre tol lo tumor eval. **E**pulius posa questi los pe's se inflan que sia presa la herba del plantage e que sia concussa e posada ab vinagre leua la dolor. **E**ncare diu que ab la herba dls xenipons curaras eleuadas lo dolor e tuor dels pe's e dels niruis. **E** aço ab gret vel, **E**biranus posa que la fenta dela cabia cuya ab vi vel e posat de sobre sana perfectament los tumors deles iunctures e dels testicols e dels nassres dels lombs. **E**lo Gualien en lo xi. deles medicines simples posa que empastre fet de caragols picatables closques e tot val en los tumors de les iunctures e dels artetichs. **E** el matx en lo viii. manifestament posa del cialament que exsicca mes que tots e apres consumex les carns humides ab la calidat e abla sua stipticitat cogrega e constreng la substacia. **E**volgut lo matx Galic en lo libre del Enginy de sanitat que en tals inflacions sia feta vnguento: feta fricacio ab oli sale e vinagre, o que sia posada una sponga noua ovella mulada ab lexiu e sal e nitrum e ab un poch de vinagre applicada. **E**ximatex lo spaltum malixant ab cera e posat des' leua la tumor dls poagrosos e dela sciatita. **E**ximatex leua la scatica un vnguent lo qual es util per remoure les reliquies que romané dels apostemes calts. **E** alio segons lo Rasis e es aquest, Pren cera e sia dissoluta en oli de liri apres sian bi mesclats musillages d'sement deli e de senigrech e sian feta linicio. **E**ltre lo qual es experimentat. Pren cera una part oli de anet. v. parts e sian fet vnguent ab subtil poluora de camamilla. **E** si vols mes fort ajustar bi as gret de guallina o de aneda, e quant volras que aquestes medicines facen operacio sia tengut paímer lo mebie en aygua calda fins atant que sia fet roig e laios sia vntat elecat per. vi. bores e apres sia altre veguada fet e vntat, e es experimentat que un tres o trossos d'spoga posats en vinagre calte e aplicats al loch dissolen tals tumors.

Encare es experimentat que la cendra dels caragols e cuscuta e cendra de spongea e sia tot curt ab vi stiptich o pòtich ab una poca de ayga mesclada e apres sia lassats los peo a quel membre. Si a empero feta primer tostemp la suffumigacio ab vinagre laçat sobre pedres molaras caldes. Encare assi en part sian aportades aqles coses q son dites en lo primer libre en lo capitol de vndimia.

Capitol quart dela duricia q se seguir apres dela dels loguacio

Aquesta duricia es deue per causa de disloguacio o p causa de solucio de continuitat o de fractura. E aquests senyals son manifests, e p ço no pose senyals. Has empo s'ha dicir d'alla duricia car si lo loch es marasmat en tal manera que freguat no torna roiglaus segons q diu Rasis la cura es sospitosa. E aximatz si en lo loch haura poch sentiment o no gens aximatz dich q la cura es sospitosa e si se deu milorar ha menester lo temps larch. e si en lo loch se condensa la materia sia curat ab coses inscissives segons q diu lo Alij. E mes apres dela mollificacio es util la evaporacio ab pedres foguesants e apaguades ab vinaigre e sia feta resolucio segons que es dit desus en lo capitol d sclirosi e en lo capitol de strofules al qual capitol p tals coses es de recorrer. E si en lo loch aqll no haura materia apparent o que sia poca, fera la purgacio sia proceyt d aquest modo. coes q primer sia mollificat lo loch ab ayga d decoccio de caps e de peo de castrats o de moltons. e de aço he jo ussat per estendre e atraure lo membre. E nota lo parlar que dich estendre e atraure lo membre per causa de un que viu obrar. o aximatz sia mollificat lo loch ab most. Car mollifica molt. o aximatz ab ayga musillaginosa d decoccio de rells de maluins e de rells d ylm e de camamilla e demellilot e desenys

grech e de sement deli. **L**o Guillelme de varinguana mana que abans que aquelles coses resolutives sian posades q pri mer sia embroncat lo loch ab ayga calda fins atant que torna roje. E apres aquelles coses resolutives dites en laltre capitol. E les que son per dir sian applicades e la causa es manifesta per les coses dites. Ifetes aqles coses siay posat aqst empastre. **R**e. dialtee. **H**. **I**. **Z** semis oley laurini oley masticini oley de lilio oley de ben olei musellini olei nucjudice an. qta f. ansugie steucis angule taxionis galline assini medulle crurum vituli e cervi. an. 3. i. bedellis ysopis humide storach liquide. an. 3. semis pinguedinis testiculorum castorey. 3. ii. cere q sufficit e fiat vnguentum. E ab aqst vnguent sia vntat lo loch prop del foche apres siay posat aquest empastre. **R**en cera pegua diaquilon d cascui j. quart grec de asse mig quart labdani ysopus humida que es vnguent d lana sintca galbanum oponach armoniac bedellius storachs bons mastech sarcocollesian dissolnts ab vies sia la quantitat de cascui dels. i. 3. gret de onso e de angula e d anguilla e de storach feces de oli de liri trementina d cascui mig 3. farina de senigrech e de sement de li. safra. de cascui. ii. 3. e sian fet empastre. E sia posat sobre lo loch. E los linatges d diaquilon son en aço conuenients. **L**o Enrich ha volgit que la ayga dela sanch humana. viij. veçdes distillada e es en aço loada. E alguns anticbs an dit q lo armoriach p la proprietat que es en ell dissolto tes les duricies deles inuctures e el tot sol aplicat es cōferent e mesclat ab altres medicines e begut es conferent. **L**o Rasis vol que sia donat a beure ab suic de manrubis e de sticados mesclacab ayga de decoccio de manrubis i veste de camedreos. E din que deu esser donat souint e ago en la artetica que es per humiditat grossa. Sarapio posa q quan ab lo armoriach e pegua es fet empastre ajustant hi mell re follos humoris podrits enles inuctures. Ellchindus posa que pot esser fet empastre de ysop e mell e oli e val a totes les duricies que se han de dissoltre. E aximatz t ij

Libre Segon

dissolles nodositats que son fetes en los membres e enles iunctures. Serapinum dissolut ab sucte de taperes e vinagre e posat val. Lo Euníç posa q lo visch amolex les iunctures e aço ab tanta cera quāt es el son yqual pes de rasina de pi. Encare posa que la rasina resol les duricies deles iunctures; e arimatez la decoccio della. Encare posa q lo camapiteos resol les duricies dela poagre. Encare vol q sia fet empastre de tuderi ala poagre e val. Alchindus diu q conferent ales duricies e eminencies que son fetes en les iunctures lo empastre fet de pomes fructuoses lo qualles scrit desus enlo tractat de apas del ces. Lo Alchindus posa de aquel que remou les strofules e les duricies deles iunctures e los nus. Arimatez es conferent ales nodositats e contraccions deles membres; les quals son causades per causa de materia de difficult resolucio. La rell dela ceba marina mesclada ab mello ab oli della fet empastre. Saracio posa que la rell del magraner saluatje ab vinagre es conferent als spasme e amolex les duricies e los apostemas deles iunctures. Encare diu que alguns curan los duricies e los apostemas deles iunctures ab rells de roure. Encare posa que la virtut dela medulla es que resol e mollifica les duricies e putrefacciōs dels niruis e dels lacerts e dels humors qui son en los cors, e aquella que es milor segons la experientia es la medulla del os del ceruo: e apres de aquella es la medulla del os del vedel: e del bon: e dels grans castrats, e apres es la del molto.

Encare diu ari q lo broix deles granotes es convenient als apostemas antichs q son enles cordes quant es lancat sobre els. Encare posa que la rell de les iunctures e als apostemas segos Eunicenna, e maioment enlos antichs cors, la fenta deles cabres e propriament mesclat ab vinagre o ab farina de ordi la qual cosa bauen experimentada. Lo Galien diu enlo. xij. e totes los altres an segut a el que sia picat formatge vell ab aygua d'decoccio de cuixes de porc salat e d'aquel sia fet empastre sobre les nodositats e duricis

es e deles iunctures per tant com romp a quelles e trau delles lo que es semblant a guix sens impediment. Encare posa q lo ha experimentat lo formatge vell de let d'vacca molt grasa e de substacia agre per causa del greix e dela velessa e posa q en aquest cas es de gran adjiuament. Lo Rasis per la sua autoritat en aquesta mixtura a justa e dissol mostalla ab aygua de decoccio de pe de porc e diu que ell ha souint aço experimentat. Encare posa q lo Rasis per tot e segons lo Eunicenna lo formatge pot esser dissolut ab oli e segons el mateix es de gran adjutori. Lo vnguent d'iberanus lo qual es posat en lo capitol d'poagre calda e es de gran adiuuament en aço. Unguent del Barthomeu d'varinguna dissoluent tals duricies quāt son fresques e remediant la dolor enlo loch. Es aquest sia dissolut diaquilon ab oli nardi e ab un drap sia posat de sobre. Ifeta primer empero enbroncacio d'decoccio d'mal uins e de maluins e de camamilla e de extremitats de donzel,

Capitol sinc de dolor deles iunctures dels pe.

 Encare que enlo poagre freda stada feta mencio d' dolor de aquel e aço enla quarta intencio, assi empero dela dolor dela poagre o dela iunctura del peu fas un capitol special completiu coes per complir aquella quarta intencio. Encare posa que la purgacio en lo modo dit enlo capitol de poagre calto fred segons la necessitat dich aquestes coses valer. Biascorides posa que la rell d'la propria specia dela artemisia que es duta a getis e es la matricaria segos molts, menjada ab melli sana la dolor del poagre. Apulius posa que sia donada apres de sopar. Lo Barthomeu diu q sia donada al vespre en loch de sopar. Encare posa dela ambrosia que es specia de artemisia: que les fullas de aquella en la poagre son singular remedii. Encare dich que lo sucte

del ben mesclar ab yris llirica e posat en cataplasmes e la multa beguda tol la dolor del poagre. multa es ayqua e mell. En care posa que la aristologia rodona ab ayqua a profità als poagrossos. En Elias posa dela aristologia rodona que aprofità als poagrossos e al spasme que es fet en les lacerts si es beguda ab ayqua.

Lo Quicenna posa que la aristologia conferex ala contricio dels lacerts re es convenient epibima sobre lo poagre: e propiament la rodona. En care posa Biascorides que lo sucre dela ruda saluatge mesclar ab olibanum e cera tant de vi com daltre: es gran auxili en la poagre. Empo abans que sia posat sia lauat lo loch ab ayqua e sia deixat sobre lo loch al mens dues hores. Eximater lo sucre dela altre ruda. En jo dich que les fulles ab mell valen. Lo Barthomeu diu que quant la materia es de difficult resolucion e noy ha temor de fluix de materia lauosa traui la materia del profunda. Empero siy ha temor de supfusa caliditat sia fet ab ler de ordi a soles o ab mell ab el mesclar. En care diu q la marta frescha e no cuya medica los poagrossos e artetichs. e aco feta fomentacio cada. En ella scalfa sens mordicacio e es stiptica. En care diu que lo storideon que es lo alsalnatje cuyt en vinagre o mesclar ab vinagre: e fet empastre es conferent a tots los poagrossos. En care mes posa que lo nap cuyt e ab gret de porc que nosia salt mesclar leua la dolor dela poagre.

Lo Barthomeu posa que en lo poagre frot sia posat lo nap acut e lo dols en la calda. En jo dich que la decoccio dels naps e los naps empastres conferen en lo poagre. Mes que les fulles dela herba rabiiosa secca e posada dona grā adiutori en lo poagre e es dita herba verrucaria: per ço com etirpa les varizes e en altremodo es dita elitropia. En segons lo Barthomeu se deuen mesclar ab algun vnguent o den esser cuya en ayqua e deuen ser fomentacio e resol lo humor per causa dela calidat. En care posa que les fulles del populin que es lo xop o poll malaxades:

ab vinagre e posades reprenen lo dolor del poagre. En mes posa que les panxes sens los pynols picades e posades medican los poagros e maioment ab oponach.

Alchindius posa que dela vna e dela altra catapussia que laxa lo ventre e pronoca bumit, e molt fort a profità als poagrossos. Apulius diu que la herba del camedreos molt ben polvorizada e ab ayqua calda fa marauellosa mitigacio.

En mes diu quela betonica cuya fins en consumpcion dela tercere part e donada a acure e posada desins marauellosament leua la dolor del poagre. Sarapi posa que quant dela cuya es fet empastre es conferent al poagre. En Biascorides diu que marauellosament leua lo dolor.

Lo Barthomeu diu q asso sia fet quan la materia no fluer mes. En lauosa resol lo que es de corregut. En es posa Apulius q per lo dolor del peus e dels nervis la herba del mantribus mesclada ab oli rosate feta vncio sens molt temps curara aquella. Biascorides diu que lo sucre del mantribus mesclar ab mel e feta vncio es molt singular als lochs nerviosos. En care posa Apulies que la tormentilla picada e mesclada ab oli en lo tercer dia leua la dolor del peus. Aliabas diu que lo galange es conferent ala colica e ala poagre freda.

Lo Quicenna posa que la peonia conferer ala poagre. En segons Quicenna si es fet empastre de hermodactils immediatamente leua la dolor del poagre. Empero diu axi lo Quicenna que quant del es fet empastre moltes veguades en durex los apostemas e conuertex aquells en matèria lapidea e es conferent e fort triaguia.

En care posa quela rell dela dragontea que es la serpentaria absenta de la val

sobre lo poagre e dolor deles iunctures.

En posa que del lanat es fet empastre per lo dolor quies en la part inferior del peu.

Lo Contesti posa que lo apposima del amomies singular als epilepticichs: e als freneticichs e ala poagre. Lo Quicenna posa quelo apposima del amomies beguda per lo poagre. En care diu que lo sucre

Libre Segon

del fruct del cogombre de asse cuyt ab vñ
agre e posat ala poagre freda cura aquell
la molt prest. ¶ Lo Biascorides posa que p
consumir la materia en tota part de poch
sentiment sia feta vñccio ab oli de cogom
bres de asse, e asso val en la poagre freda,
¶ Lo Euicenna diu que sobre lo poagre
es fet empastre del cogembre de asse.
¶ Sarapio posa que quant es fet empas
tre ab oponach e oli conferex ala poa
gre. ¶ Lo Barthomeu posa que val en la
causa freda quant noy ha mes temor de
fuir. ¶ diu encare que empastre fet de
rell de bledas es conuenient ala contorci
dels niruis e ala poagre. ¶ diu encare q
quant es fet empastre ab cebas marinas
a soles o ab mell e ab elles conferex ala do
lor de les iunctures e ala poagra. ¶ Encare
re posa que la rell della dragontea menor
si es empastrada ab femta de bon cōferex
al poagre. ¶ Lo Bartholomeu posa que
rells a soles poden acomatex e tot aço fā
consumir la materia. ¶ Encare posa q los
quāt les cols son pastades e mesclades ab
farina d senigrech e vinagre e apres es fet
empastre cōferex ala poagre e al dolor de
les iunctures. ¶ Acomatex lo sūch de les
cols saluatijs e propriament de les maiors
quant es feta vñccio dels a soles sobre les
iunctures. ¶ posa que quant es fet empas
tre de fulls de euols ab grex de vacca cō
ferex ala poagra. ¶ Encare diu que quāt
es fet empastre ab pulegi a soles e es con
tinuat fins a tant que lo loch torni roig,
goes la pell cōferex ala poagra. ¶ Lo bar
thomeu posa en aquest cas que precey esca
euaporacio feta ab aygua de camamilla e
d mellilot e laiuos dissol la materia e trau
aquella de les parts profundes ala pell.
¶ Lo Euicenna posa que sia suffumigada
e vntada la poagre ab lo calament. ¶ Si
lo loch es vntat primit ab mell e apres es
expargida poluora de mostalla desus subi
tament leua lo dolor antich poagre.
¶ Encare diu Sarapio que si los pe^o dels
poagrossos sō vntats ab sanch mestruos
que cura la dolor de aquells. ¶ posa que
lo grex del onso mesclar ab femta de cabra
e vinagre e ab lana sutça posat sobre la

poagra conferex. ¶ segons lo Euicenna cō
conferex ala sciatica. ¶ Encare posa Sarap
pio que quant lo sotbre vñ es vntat ab ay
gua e nitrum sobre lo poagre conferex.
¶ Lo Barthomeu diu que sia fet aço ena
cuat lo cors. car dissecca les iunctures e fa
aquellos fortes e val en la fi deles dolor fre
da: e enla debilitat no val aquest remedij.
¶ Lo Euicenna diu que la propietat dí sal
armoniach es conferir en lo dolor dí poa
gre. ¶ Encare diu Sarapio que quant la
sal es mesclada ab oli e es posada de sobre
es conferent. ¶ Los antichs han dit epio
piament lo Galien que la rell dela aristoi
logia rodona es beguda ab aygua e confe
rex als poagrossos: e asso pertant com pro
noca la materia per viina. la qual cosa jo
no faria car causa dolor segons que jo he
experimentat. ¶ La cendra deles rames d
la figuera e la cendra deles fulls mescla
des ab rouells dous saffra vinagre e cera
posats de sobre consumir la materia del
poagre que no es de molta calidat. ¶ acomatex fa la cendra deles figueres sal
uatijs. ¶ Lo rasis posa que lo seu del cra
stat ab femta de cabra e vinagre mesclat
e fet empastre sobre la poagre dissollo do
lor. ¶ Lo Albert fa aquest empastre ab sa
fra. e segons alguns lo seu del crastatt ab
vinagre feta vñccio dissol lo tot dolor del
poagre e crech asso enla causa calda.
¶ Platò sextus diu axi. Idren grex de ca
bra. xvi. ȝ. mostalla. iii. ȝ. sian mesclats e fe
ta vñccio e tollo dolor del poagrefret.
¶ Encare an dir los antichs que la fem
ta deles cabres e scalfada en fulls e calt
applicat a fuda en lo poagre ab iuuamēt
gran e manifest. Per la previsio de aqstes
dispositionis sian fetes aquelles coses que
son deses desus en lo capitol d poagre cal
da, e per tu sia vist.

Uriach

Capitol sisé de dolor delacura.

p

Ertant com desus he dit que dí
ria de dolor del genoll. are de aq
fas mencio cōmençant primer,

Empero ala dolor dela cura lo qual dolor es en los muscles dela cura e no en altre loch e differex en aço ab lo dolor dela sciatica q es en lo nírua dla cura. E primer feta la purgacio segons q es de mó custu. Apulius posa q la herba dela betonica ij. 3. donades a beure ab aygua emelle al que ha febra ab aygua calda diu que sana la dolor dels lombs e dels cutes. E encare diu axi q p dolor dels loms e deles cutes la herba dels senixons picada en ayga calda e en desu donada abeure dien que molt valarosament aprofita. Encare diu axi q per la dolor dela sciatica o dela cura consras la herba del pulegi envinagre e donar la as a beure edien q aprofita e no sia empero dona ala dona prenyada. e ala herba del pulegi ab pebre yquals pesos picat en lo bany freguaras lo loch ont es lo dos loz e marauellosamēt sera sanat. Lo Elbert posa que lo oli val ala dolor de materia frexa deles cutes e dles costelles. Lo Contesti diu q lo epithima del camepiteos leua la dolor deles cutes e dels mēbres vergonyosos deles dones. Biascorides posa q la matricaria picada ab grex e vinagre sana lo dolor deles cutes en tres dies. Lo Barthomeu posa que leua lo dolor fet per causa de lassitud o per ventositat: o humiditat subtil en cloissa en los lacerts. Encare vol que tota la herba p lo senblat sia cōferent aximatex preparada eno sols la rell. E encare posa lo Biascorides del suct del sement della mostalla mesclat ab aygua o ab mell segons la disposicio demostra e lo dolor dela cura p vexigues e pustules digerex. Encare an dit aquests q lo suct dels affrodillis mesclat ab oli e feta vuccio ala cura leua lo dolor de aquelllos. Lo Guillem de varinguana diu axi. io en lo dolor deles cutes e deles cames en la part carnosa se per experientia molta que aço es ultim coes sian bolits bantera e maſtech en oli de camamilla e de aquells vntades apres les cutes: esiy es ajustat vn pocb de opis es bo. Lo dolor deles cutes lo qual es algunes veguades vistesse contractiu es curat molt be ab aqst vnguent. Edich jo axi. Pren musillages de sement d

lie de senigrech taint devn com daltre e ab vnpoch de suct d'anet e suct d'cols oli vio lat e cera tanta com nibaura menester sia fet vnguent.

Capitol sette de dolor deles genolls

Go se sens faldia que moltes coses que se han de dir per auant en los capitols vniuersals de dolor deles iunctures applicades ala dolor dels genolls son vtils. Per la quall cosa com sera expedient sia recorregut en aquells capitols. Car assi tam solamēt dīren aquelles coses que propriamēt ales dolors e tumors de aquells los antichs han loades specialment. Alchindius diu q la decoccio del ypericon beguda val al dolor dels genolls. ypericon se diu herba de sant iohan o herba venti. Encare diu que los sparcchs valen ala dolor antigua dels genolls. e jo dich que sia beguda segōs es dit en lo capitol de dolor del dorç. Sarapio posa que lo oli dela nou de india vel begut e feta vuccio es cōferent ala dolor dels genolls: e maiormēt quant es mesclat ab oli de pyniols de preschs quāt decade vn del es mesclat vn .3. o vn aureum. Lo Auci cenna posa que empastre fet de fulls d'saliandre cuytes en oli valen enla dolor dels dorç e dels genolls. Eliabas diu que les fulls del platanus verdes e cōcusses apfi tan als apostemas dels genolls. Platanus es vn arbie que se anomena palma christi. Biascorides posa que cura los genolls inflats. Alchindius diu que albar e platanus son vna māteria cosa. Apulius posa que la herba del insquian blanch picada ab vna poca de femta de ouela e vinagre e fet quasi en malaḡma que es empastre moll e posat leua lo dolor e tumor dell genolo deles cames. Encare ont se vol q sia lo tumor. Lo Contesti posa q la femta dela vacca mesclada ab vinagre e posada ala tumor dels genolls leua lo tumor; e

Libre Segon

remedia la dolor. **E**lchindus dñi que sia posat ab vinagre calt. **B**iascorides posa que per la dolor diuina de los genols que sia posat fentia de cabra ab farina de ordi e mirra e aygua e vinagre e cuyrada met sa na aquell la qual cosa es experimentada. **L**o Galien en lo x dels cimedes plant dela fentia de les cabries dñi aquell parlar. Jo en vn home qui hauia vn tumor anstich sobre lo genol d difficult dissoluçó e vsat de aquel faent cataplasmes ab oricratum manant los mesclar ab dita fentia de cabra farina de ordi e ajuda en aquell home maranellosamet. **E** ajustay que aquel home era rustich coes aquell en lo qual aquella operacio fou feta. **A**rimater dñi q en tottes les senblants tumors el ha ussat de aquel e axi en moltes maneres aprofita. **S**arapio dñi axi que la fentia deles cabries es calda e resolutiva e conferex als apostemas fraudulents axi com son los apostemas de los genols e al dolor deles iunctures. **E** se jo que quan es mesclada ab farina de ordi e es confegida ab vinagre e es posada sobre lo loch e maiornet en los corsos solidos e durs, axi co so los corsos dls paessos val. **L**o Galien en lo coment de pedra gagte dñi axi jo he ussat de aquell enles inflacions croniques e de difficult sancio que naxen en los genols. **A**rimater aquell empastre resol tots los tumors dls genols de difficult resolucio. **R**. lapidis ganguates vna part marcassite stercoris colubini e caprini an. partem semis omnia misc cū pinguedine porci antica e modico oley rosaru e acetii e fiat empastru. **L**es pil loles scrites en lo capitol de dolor del dors pale assi e perco sian allivist.

Capitol. viij . de dolor calda deles iunctures.

En aquest capitol conseguet men yo scriure algunes coses les quals valen en general en lo dolor cald deles iunctures. **B**iascorides posa q lo such dela bleda begut val ala artetica e ala do-

lor deles iunctures. **E**ncare dñi q la fort dolor deles iunctures e encare tota dolor remedian les fulles dela mandragora e la scorça dela rell della quant son fort picades e mesclades ab farina. La qual cosa es maravellosa no solament en aquest cas: mes encare en la fort dolor feta en lo bras per causa de nascire feta en lo colce o dí mscle. **E** mes q les fulles del papauer cutes ab roses e picades son applicades ales iunctures. **E** lo **D**esue posa que lo oli que es fet deles flors e dles sumitats e fulles del papauer median la dolor calda e fan domir. **E**lchindus dñi axi absolutament del papauer negre que si es picat diligentement e de aquel es fet empastre o cataplasmes sana los membres languidos: e la langor de aquells. **E**lchindus dñi axi que quant la rell della madragora es mesclada ab farina de ordi mitiga lo dolor de la arterica, e quant es picada ab vinagre, e es posada sobre la sciraga cura aquella e asso be jo experimentat. **E**rimater conferex mesclada ab farina de ordi e vinagre ensembs. **E** axi per lo senblant mesclada ab alfida de forment leua aço maranellosament co es la calor ignea laquall algunas veguades apar en los membres. **E**lfida es moleda de pa. **L**o **E**luicenna posa que lo jusquiaz ab la sua stupefacci remedia la dolor pulsatiu. **E**ncare posa Elchindus que los sandils vermellos son confeitos ab such de vermicularis o d semper viva o de verdolagues o de lenticules de aygua e val ala artetica calda e als apostemas calts e prohibe que los humors no fuescan al loch. **E**ncare dñi que quan es vntat lo loch ab morcas d'olie propriamente abla noua e sens coccio val ala dolor dles iunctures. **E**ncare dñi que en lo dñi dela ma en vn anell val ala dolor deles mans: o ala arterica deles mans. **E** mes posa per autoritat del pategni que encare fa aço retenguda tan solament en la ma. **E** aço dñi **E**liabas e segons el mater mitiga lo spasme d aquells. **E** posa lo **E**luicenna que les fulles del plantan sò utile ala dolor deles iunctures e als apostemas calts essents en aquelles; e propriament

dels genols e segons el es planta freda e secca. E diu que lo most calt es posat sobre la poagra e dolor deles iunctures. E val. Eximater les fulles dela semper viua contulles e posades enlo principi dela artetica calda son remedi molt singular. E en la artetica freda sia posada ab seu d'obra. Elchindius posa que encare confere gen mesclades ab farina de ordi e confere gen ala ciragra. E acomater pot la vermicularis que segos el es la semper viua menor. Sarapio diu que quant es fet empastre ab silli e oli rosat e vinagre e ay guia es conferent ala dolor deles iunctures.

Lo Quicenna vol que lo psilli sia fregit e es conferent a totes dolores caldes. Lo Desue posa que lo oli deles ranes confere ala dolor dia artetica e ala poagra caldes. Lo oli de murta a soles es conferent a la artetica. Enbroncacio feta en lo loch ab bros de granotes perites degolades e es mocades sessa molt la dolor dels artetichs la qual cosa jo he experimentada souint goes dela enbroncacio e del oli delles.

Lo Galien ha loat en lo principi della dolor deles iunctures quaise vol que sia lo loch que sia feta vuccio ab algun oli frot confriticat en un morter de plom abla ma d'plom fins arant questa spes. Los olis sian axi com es oli rosat o de murta o d'odonys o altres sensiblants. E jo dich q tan solament dona auxili en la causa calda: encare que yo ho haje souint experimentat en lo crach ulcerat o en altres apas frets malencolichs e succey molt be segons an vist alguns companyons. Per preuisio en causa fresa. R. aloes cicotriñ terciaria partem vnius dragme turbit terciam partem vna dragmam et sextam alterius esule quintam partem dragme. mastech sextam partem dragme zinziberis duodecimam partem dragme. mirabolani citrinoi thebulorum dragmam vna scamonee. 3. semis et fiant pilule cum succo ciconiorum. Per preuisio en causa calda son aquestes pilloles. R. aloes cicotriñ. 3. i. esule quintam partem dragme mirabolani citrinoi. 3. i. scamonee. 3. semis et fiant pilule ut prius. Ellas tres pilloles en materia communia encare q

mes en materia calda. R. aloes cicotriñ: zinziberis mirabolani citrinoi. ann. 3. iiiij. formen pilole cum succo solatri. Lo dosis delles es. i. 3. fins en dues

Capitol. viiiij. de dolor fresa deles iunctures.

Lo sermo sequent sera d' dolor frot deles iunctures. en general parlant delles. Encare q quelques coses deles que son dites e deles que seran dites. sian conferents. E per tal los capitols vns ab altres sian cercats. Id est serua d' dolor eremou la dolor la infusio d' la genesta dona abeure pertant com en eas cui la materia que es enles iunctures aquela que es en les venes. Eximater vniuer salment preseruan de aquella dolor totes aquelles coses que prouocan vena. E mes encara aquelles que euacuan tribositats e humors grossos per vana. E lo senblat preserua de aquells la rell del meu que es lo aner salutari menjada: e aximater la empastacio del feta apart defora e beguda prouoca vena e cataplasmada a part de fora dissecia les iunctures. Sarapio diu que quant la rell del meu es picada e mesclada ab mel e es fet lot conferex ala dolor deles iunctures. E jo dich que totes les coses dioretiques valen segos que diu lo Rasis. E lo regiment dela dieta atenuativa segons que diu lo Galien en lo libro dela dieta atenuativa es conferent e presua deles malalties deles iunctures. E posa que quan es fet empastre dia mel sa aprofita. E acomater dom Elchindius e posa que quant la ceba marina pitada es mesclada ab mel e es fet empastre conferex ala dolor dels nivis dels peus e ala totcio e dolor antich deles iunctures. E acomater dom Biascorides.

Encare posa Biascorides que quant es fet fumigi ab castoro e spres abeure: o es fet vuccio del conferex ala tremor e gl teta

Libre Segon

nus e ala dolor deles nivis e deles iunctures. Mes diu que la vrina deis animals es cōferēt quant es mesclada ab les medicines p lo dolor deles iunctures. Lo Elia bas absolutamēt posa dela vrina deles besties. Lo Euicēna diu que ha volgut q sia vrina de cabra domestica. Encare vol que quāt los caragols ab les lurs closques sō picats e posats sobre los apostemas dolorosos deles iunctures e quey siā lexats fins atant que cay gen per si mateix e disseccā ab fort exsiccacio e valē. Lo Barthomeu diu quesian posats ab farina dordi e aço val en la causa flematica e subtil car subitament cōsumet la materia e lena la dolor. Blascorides diu que vna mala de aguae rich beguda tol lo dolor deles iunctures. Encare diu q p mitiguar tots los dolors e exsiccar la reuma nada en qll se vol loch que sia feta vncio de oli d cogobres d asse e ajustay que es saludable a tots los dolors frers. E acomates an dit del oli dela laureola e oli de mezereon e totes aquestes coses valen. e per lo senblant lo oli de ben. Lo Roger diu q atotes les dolors frets artetich sobretotes coseval lo oli de eura e la doctrina sua sia a ell demandada quasi dient que lo modo de fer lo dit oli sia certat en lo dit doctor. Lo Lluis posa que lo oli deles cireres elo oli dels prebres valen ales dolors dles iunctures e ala colica. Encare diu lo Lluis que lo oli de euforbi es solēpna medicina ales dolors fredes elo oli de mostalla es cōferent en aquestes dolors. La doctrina de aqsts olis sia certada en lo dit doctor. Encare vol q lo oli dlement del li es gran medicina ales malalties del ces e ala dolor pulsativa. Lo Sali en lo. viij. deles medicines cimples diu q lo oli del calament es remedi validissim a la dolor deles iunctures. Blascorides posa cōseqüentment q les fulles del rau piçades aprofitan al dolor deles iunctures. Lo Euicēna posa que lo semet del rau es molt bo en lo dolor deles iunctures e expeller la pulsacio que es en elles. Encare diu q lo bulbis cataplasmat dona grā remedi al dolor deles iunctures e al poagre e es appellat ceba banosa. La Adel

sue posa que lo euforbi begut segōs lo modo dela emendacio de aquell es gran medecina en les dolors qui van e venen p les iunctures. Lo Euicēna diu que sia mesclat ab pocións fetes ab species aixi cō son pebre e caynella e senblants e conferexen ala ciatica. Encare posa q la squilla segons tot modo de administracio dona gran adjuvament ales iunctures. Alchindus diu que quāt es beguda la rell dela peonia ab vi val ala dolor deles iunctures e la ictericia e ala dolor deles ronyons o dla vexigua aximatex dona auxili als qui han sciatica e artetica per tal cōdigerex la flemma e desposa aquella. Tots los doctos conuenen que los hermodactils per propietat cōnen e cōferexen en lo dolor dles iunctures e propiamēt en les bores del flux segons q diu Euicēna. Encare mes diu Alchindus que si delsverts es fet empastre cōtra la artetica subitament mitiga lo dolor; e sin vssa souint en durex aquells apostemas. Encare posa q los testicols dela guineu han aquella mateixa propietat. Mes diu aixi que lo armoniacb fa mitiguar la dolor efa dormir. Lo Euicēna diu aixi que lo armoniacb cōferex ala dolor de la sciatica e deles ylades fera vncio e begut ab mell e aygua de ordi. Lo Sarapio diu quela propietat del armoniacb es pferir ala sciatica e ala poagra e ala dolor deles iunctures lo qual es fet per causa de flemma viscose quant es donat de aqlli. s. aureu apres que sera dissolut en decoccio e sera begut cōplament o mesclat ab altres medicinas. Alchindus diu que sia begut ab vinagre. La pegua dura es mesclada ab mell e sia la peg. j. part, e la mell. iij. parts e tolla dolor calda e freda. Encare posa Alchindus dela ruda saluatje q cōferex al paralisi e ala sciatica ala dolor deles iunctures coes beguda e posada a modo d empastre e tal ruda es ditapasia. dela qll diu lo Sarapio q a totes dolors fredes deles iunctures si es feta ab ella vncio dona grā adiuatori. Diu el matex q la ruda es cuya ab anet sech e es beguda e pferir ala dolor deles iunctures e dla sciatica e es cōfegit ab mell e es fet empastre ala dolor deles

iunctures. **G**biascoides posa que quant es fet empastre ab mostalia val ala artetica. **E**n summa val a tota dolor freda antigua quant volem traure defora les bus mos frers e vistosos. e diu que quāt es fet empastre ab pançes e o poponath val ala artetica. **E**ncare diu que contra la arte tica e ala poagra per frigiditat sīa cuytes pells d' cicuta empasta: e aps tallades p lo mig sīa posades de sobre la artetica e es ser tisli remedi. **L**o anic, diu q lo opij es nar cotich e sedatiu de tota dolor sis vol sia be gut o feta vñccio e la pocio de aql sia tant com vna lentila gran. **E**mpero ell fa asso ab la sua dormicio. **E**ncare posa q la en broncacio dela decoccio deles cols val en lo dolor deles iunctures. **E**ncare diu q la rell dels maluins ab grec occa val ala dolor dela artetica. **G**alchindius posa que ab gret de oçels cessat la dolor deles iunctures. **E**ncare posa **G**uicenna que quant les gujne son cuytes ab aygua e ab aqlla son enbroncades les iunctures doloroses conferex molt be. **E**ximatez lo oli quāt vna es cuyta ab el e dich que aço es molt mes fort. **E**n aquesta sententia es con cort lo Galien en lo. xi. libre deles medicines cimples. **G**biranus posa q sian cuytes ab oli vell, e diu que cura tots los ertichs marauellosament. **L**o **G**uicenna diu que de asso sia fet bany essent lo cors purgat per tal que no sian atrets los bus mos ales iunctures. **L**o **G**uicenna diu q lo oli dela guineu es medicament notable ala artetica e ala poagra. **E**ncare ha vol gut **G**uicena q la cessio feta sobre lo brou del conferex a tota dolor deles iunctures. **L**o **G**aliabas diu del sement d' senigrech que a profita a totes les dolors exteriors. **E**ncare posa que si es cuyta fana ab grec de porch e es posada de sobre a, pfita molt singularment. **E**mes que la femta del cas mel remedia la dolor e apostemas deles iunctures. **E**mes que la femta dels coloms es conuenient ala dolor deles iunctures. **L**o Galien en lo quart diu que sia de coloms saluatiu. **E**jo molt souint usse dell en molts e ab sement d' mostalla picat e posat es conuenient en les malalties q han

menester rubificar. **G**birah diu que sia presa vna mostela de quelle que son tro bades mortes e sia cuyta en oli fins atant ques dissolguia e ab tata cera com bibau ra menester sian fet vnguent. **E**diu encare axi que aquesta es grā medicina per la artetica e per tota pacio de nruis e val ala sciragra. **E**ncare diu que la carn de la es administrada a modo de empastre. **G**uicenna diu aço specialment. **F**idelis posa que lo bany d'la decoccio deles for migues ablos lurs o' e la terra deles. co' es del lur miu sana la guora antigua. **L**a decoccio dela rell dels sparechs preserua d' aquesta dolor. **E**les pindoles dites en lo capitol precedent valen e preserua la qual cosa ha experimentada. **E**ximatez lo such deles rells deles euols si es begut en yna oncia en lo temps del rapos preserua dela artetica: e aximater en lo temps dela do lor subitament conferex e es marauelos. **E**mpero deuen que euacia molt per les vies fecals. **E**quant es picat lo gratus regum e ab brou de guall es donat a beure; conferex en la dolor deles iunctures: e ala colica. **E**ncare se sab per experientia que si es pres vn ca gras elançat lo cap e los pe' e les entra menes e es tallat menut e q sia cuyt fins que sia dissoluta la substàcia en aygua, e apres sia colit lo gret que se vñix apres que lo brou les refredat e sia de aqll vntades les iunctures e maranellosamēt leua la dolor dia artetica, e aço es vist esser fet en causa calda, e aximater obre lo gret de vn petit guato presa en tal modo com d sus es dit.

Capitol x. de aquelles coses que prohibere que la materia no vinga al loch

Re jo assi fas vn capitol de aquelles coses que prohiben q la materia no vinga al loch creyent que val ales coses precedents. **E**pámer lo **G**uicen, en asso diu que totes les species deles peres entre en los empastres que res

tenen la matèria. Elchindus posa q los empastres de pares prohibeix el flux dels humors decorrents als membres. E segons Biascorides aço matex por la decocció delles: e acomateix posa lo Euníc, deles fulles dls pomes. Encare diu que les nesples phibex tot flux. E mes que les fulles e les flors del nesples e les mores dela ro/ maguera streyné migés ramet. Sarapio diu q les galles fortifiquen los mèbres labios e debils e phibexen venir la materia al loch. Eliabas posa q les galles que no son madures e q han gran stipticitat e son vtils còtra fluir de materies. Alchindus posa q son terrestres e còstreyne e dissecant humor e prohibeix que no ve al loch.

Lo Biascorides vol que sia la bolidura delles. Encare diu Euníc, q es fet empastre ab ordi e codonys e vinagre sobre la poag e, phibex lo flux deles supfluitats dels niris e deles iunctures. Empo Biascorides diu ari: farina de ordi infusa ab vinagre e cuixa ab pega dura abste la reuma deles iunctures. Lo Barthomen diu q aço es per tant cò disforia molt fort les iunctures, e disleca e streny les vies. Encare posa dia scorides que lo tribolus es pferent a tots los mèbres als quals fluixen supfluitats e humors. Encare diu que la verdola gressa la reuma deles iunctures e maiornet la colerica e calda e transmuda. Ad es diu q la herba ambrosia aplicada en cataplasma copren tota reuma. E diu lo Euníc, q la murta rete tot flux en lo mèbre e quan ab ella es feta fricacio en lo bany ab ella còforta lo cors e son dissecades les supfluitats que son des la pel. e posa que lo empastre del abrotanu prohibeix la attraccio deles materies. Encare diu que del pentafilon es fet empastre e cessa lo flux. Algunes antichs an dit que sapa feta d'agras o de suds de extremitats de serments prohibeixen tot finr. Lo Euníc posa q la terra sigillata phibex tot flux d materia dls pe e deles mans e mes q lo aliq prohibeix lo flux deles supfluitats e humuidilats: e la effusio de aquelles. Jo se per experienzia que la sal comuna picada e bolidra ab oli commu e feta fricacio en les iunctures

disseca aquelles e preserva molt de arteria. Empero jo oich que si la sal fos bolida ab oli rosat e codonys e altres coses cònenient aixi com son extremitats de romaguera e deles pruneress salutaries e ab altres coses en aquest capitol nomenades còforta les iunctures marauellosament e ma/iorant les caldes, e preserva de artetica. Encare prohibeix tot flux de materies.

E per maior noticia d'aquest capitol recorreas al capitol del Ehiranus dls medecines que prohibeixen que la materia no ve al loch. e en altre capitol de medicines que prohibeix que la materia no vingna al ventrel, e per tal sia alli vist. Jo assi poaria scriure moltes coses de dolor deles niris e dela sciatica e de moltes altres: les quals jo deixo als senyors d'mestres e filius

Tractat derrer de apostemas sanios dels pe e de les cauilles.

Apostemas calts e frets e durs son fetes en los pe ari cò en los altres lochs. Los apostemas calts son curats ari com los apostemas calts deles altres iunctures elochs. E ari mateix les fredes. Bela vndimia prou es stat dit enlo primer libre, e breumet de aquelles me expedex per tal com delles no troberes propri. Bel calt empero fare alguna mencio e poca: perçó com dls poques coses trob. e dels altres apas durs prou es stat dit, e perçó yo les calare. E primer diu Serapio en assi que la let dela figuer ra salutare e lo suich deles fulles della. E aximateix les extremitats deles figues de muntanya quant son posades sobre les verdures que son dites caps de clau o brum. e aràquida aqüelles. E lo Barthomeu varingna ab elles ajustada un poc d oli. Encare diu Serapio q quant es fet empastre ab figues seccas picades e cuyltes ab yreos enstrum madura los apas durs e los clau

¶ Segons alguns vngcio feta ab fulles de figuera acerbes es cōferent ales verucas e ales species d'illes. ¶ Encare diu que quant la farina deles faues es mesclada ab farina de senigrech emell resol los cla? e los apostemas que son fets en la rell de la orella. ¶ Acomater diu ysach. ¶ Encare diu Biascorides que la asfa mesclada ab ruda e nitrum e mell tollos cla? ¶ Acomater fa mesclada ab figues e altres cerots. ¶ Encare diu axi que la niela applicada leua los cals e los porros e verucas elebrofia. e en altre loch es vist que vol q sia mesclada ab yris ilirica. e aco diu en lo capitol de memelàgia: e melògia es la niela. ¶ Diu Sarapio dela que quant es fet empastre del sement dela sobre les duricies que so fets en les luctures dels pe? que so dites cals leua aquelles. ¶ Algunes dels antichs an dit que la farina della niela mesclada ab farina antigua posada sobre los pe?. apres que seren rentats ab ayqua calda leua los cals. ¶ Arimatex lo empastre fet de fulles de ruda e pançes dolces leua los cals qui aparen en lo cors. Arimatex leua los cals la herba que se diu bursa pasto ris picada ab grec de porch e posada de sobre. ¶ Alchindus posa que quant son cromades les scorces de salzer e la cendra delles es mesclada ab vinagre que sia molt acre: e que sia posada sobre les veruccs e p's piament sobre les rodones e en lo botor sen blants a caps de cla? coes en los cals e en les veruccas arranca aquelles. e quant es feta souint linicio ab ella la qual cosa veument he experimentada en los poros. ¶ Encare diu ari que lo fetje del lacert comu empastrat de sobre sana tots los cla? ¶ Mes que lo fell della vacca ròp los cla? dela nostra carn e fa la care luent. ¶ Chiranus posa que la rell della vidalba mes-

dat ab farina de her e de senigrech purga los cla? e lèties e les macules negres e curta ab oli val per acomater. ¶ Dic que la rell dels cardons ab que los draps son aparelats curta ab vi e picada ab mell fa na los cla? infires e les verucas. ¶ Mes val aço sia picada vna ceba ab grec de galina e maranellosament val segòs que diu Biascorides als calls fets per causa dels stretz calcaments la qual cosa he vista al guna veguada vtil. ¶ La vermiculari p's cada e posada de sobre sana los calls e als guns dien que ells ho han experimentat. ¶ Arimatex val aço. Pren vn drap clar e pum e sia posat sobre lo cal apres de sobre aquell sia posada calç vina e siay posat vn altre drap e asso fa souint caure los calls. ¶ Arimatex asso val maranellosament Pren ayqua de tartar iiiij. parts sabo negre e liquida vna part. argent viii. xx. pts e bullira tot en vna caldereta sobre lo foch e com bullira subitament sia mesa la dita caldereta en ayqua freda ental manera que la ayqua freda no entre dintre sino q tan solament a poch la feriuor dia caldereta e altra veguada bula e sia arimatex apaigt: e sia fet asso nou vegdes e remou los calls. ¶ Si posat de mati sobre los calls ab boina fricacio. apres enla nit sia lavat lo loch ab ayga calda e sia ras e apres sia vntat e lavat ab ayg calda e sia fet axi fins atant que sia remogut. ¶ Per que no ignores la ayqua del tartar es feta en aquest modo. Pren tartar e posa sobre les brasas e ix al cremar fins que sia bâlh apres sia mes en vn sach deli enlo loch humit penjat e sian posades amp oles des lo sach e lo que exira sera ayqua de tartar. ¶ Aco val ens fer caure la pell della cara. ¶ Axi bo dire en lo tractat de decoracio.

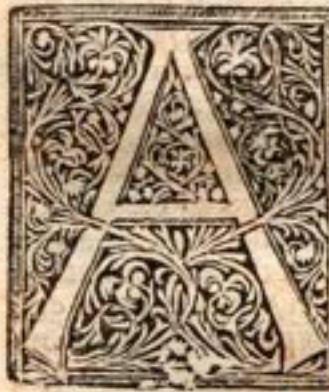
Libre Terc

Alla honor e gloria de nostre senyor deu e dela gloriosa verge maria mare sua: acaba assi lo libre segon de apostemas del cap fins als pe⁹. Lo q̄l es stat creduit de leti en lengua vulgar et.

Assi commensa lo libre tercer de naffres del cap fins als pe⁹

Nisque enlo primer libre es stada feta mencio de naffres en general. are en aquest tercer libre fas mencio de naffres segons que se denené als mem bres composts. E primer comense als naffres del cap no recapitulant moltes coses les quals son dites enlo primer libre. E jo aquelles tals deixare p causa de breuitat. E no sens causa obserue yo aq̄st orde, car lo d'unic enlo segona fen en vn capitol de causes d'ulceres, d'in q̄ les causes deles ulceres son apas botos e naffres. E pertat com es stada feta mēcio e senno de apas: are plare de naffres, perque lo sermo conseguit sia de ulceres, perço com d'aquests dos se seguieren les ulceres.

Capitol primer de naffra de cap sens fractura del craneū.

Re assi fas mencio de naffres del cap sens fractura del craneū ierant aquelles que sō fetes ab fractura d'lesquals es stada feta mēcio en lo primer libre. E jo dich primer q̄ tals naffres de cap o sō cimples o no. Aquelles naffres son dites cimples, enles quals ha vna intencio curatiua a soles axi cō si fos vna incisio sens desperdi cio deniguna pt enla qual ha vna sola intencio curatiua çoes encarnar. Elq̄llas no son dites cimples enles quals ha dues intencions curatiues o mes axi cō sō engendrar lo q̄ es pdut e cōsolidar lo loch. E jo dich q̄ sila naffra es ab pdicio de substācia çoes de carn lauos tu enla primera vi

sitacio de strenyder la sanch. En la segona visitacio de aplicar digestiu fet de tremētina ede rouell d'ou e d'un poch de saffra: p tal cō mitigua la dolor e algunos hi pas san vn poch de farina d'ordi. e aq̄sta apoficio deu esser feta fins a tant q̄ los labis donē sanies: e cō los labis dla vlera donē sanies lauos tu de mūdificar: e si la sanc es es grossa mundifarlas ab mell rosat: o ab farina d'ordi ab vn poch de mell o ab altres mundificati. E si es virilencia sub till exsicularas ab vnguet veneris o ab al gn̄ altre segons q̄ a tu sera vista. Nota em pero q̄ feta la solucio enlo cōtinu e stret lo flux dela sanch ab blach do o ab altres cos dites enlo capitol d'flux d'sanch. tu de vntar lo loch ab oli rosat o ab such de herbes fredes axi cō es ab such de latuga o d' sempivaria o de endivina o de solatrū e d'sen blants. e en aquell mateix temps faras sag nia dela part opposita si es exida pocha sanch. e si la virtut es fort e sila edat o consentira. Empo si la virtut es debil e la edat non cōsentira sia posades vētozes. emplo sila sanc sera exida en molta quantitat:

sia deixada la sania e vissars de scarificacio segons que a tu sera vist. **E**xamina tex sia feta solucio de ventre ab medicina lenitiua o eductiua o ab algun crestiri. **E**sto segons que a tu sera vist necessari fet aço, vissle dieta freda, quart se de carns e de vi pur e d'altres coses scalfants fins atât que sia segur de apa. **F**eta la purgacio plagnia e per solucio de ventre e ordenada la dieta e essent feta la digestio en los labis e essent mundificada la materia segons que he dit desengedrar carn ab los vnguents e polueres dites en lo capitol d' medicines engendrants carn en lo primer libri. **E**nota be que la medicina generativa de carn no deu esser posada en nighun loch fins atant que aquell tal sia exsiccat e abstergit per tant com alli sera engendra ria carn mala segons que es dit en lo pri mer libre. **E** apres que la carn sera ergen drada consolidaras lo loch en lo modo ja dit en lo primer libre. **E** ja en lo primer li bre as sagunt lo modo de sigillar e les medi cines sigillatines e perco nou recapitulare assi per tal donques sia alli vist. **E** nota q en aquest libre no recapitulare atu mes aquest modo e per tal siaben vist. **E**mpero jo remetre souint en aquest loch. **E**ns pero si la naffra sera cimble moltes vegades es la custura necessaria. **E**aqsta pro posicio es axi prouada. **A**qlla cosa es vtil amoltes naffres del cap la qual fa star les parts distants approximades ensem e q pibet la alteracio del ayre la qll es molt nocina: la custura es tal segons q es agut en lo tercer del tegni. donques es conuenient. **E** de aquesta matexa intencio es Aui cena en lo quart libre en la fractura del crâneum dient axi. **I**n fixuris vero in quibz no est nisi fissura sed est plurima e appas ret ciz ea illud inter qd e os no est nisi cor ter multociens sufficiunt strictura e ligua tura. **E** credunt en vulguar vol dir que en les fissures en les quals no ha sino fissura e es molta e appar ab ella aquella cosa en tre la qual e lo os no ha sino cutis moltes veguades abosten strictura e liguaments **E** poch mes quant bi ajusta que sia agre

gats los labis entre les dues extremitats dela naffra e sia cosit si es necessari e de so bre sia poluerizat ab poluora capital.

Elquella cosa matexa din e posa lo guillem de silicet en lo capitol de incisio d' os ab spassa dient axi. Si la naffra ab spassa o ab altres coses senblants sera en tal ma nera dilatada que penje la pele que nos pugna aderir ala altra part per si. Sia co sida ab fill encerat e doblegt. **E** questa custura han consentida moltes altres so lemnes mestres axi co es Ellenfranch. Erich e lo Busdo. **E** jo affirme aço per expe riencia. **E** ar souint he feta custura en lo cap segons que mos companyons an vist e am molt ben succeyt. **E** perco callen aqüelles companyons me:co es alguns qui re penen los altres e dien que la custura nos deu fer en lo cap e marquell me deles per tant com son antichs alguns dels e tot lo temps dela lur vida han praticat eno sa ben quant se deu fer la suissio en les naf fres del cap e quant no. **E** encare jo de gues callarla lur ignorancia e aquella en ells confirmar empero per amor d' mos companyons vull callar aquest modo.

E primer dich que la naffra essent en lo cap o es lateral o no. Si es lateral e sera peniat axi com la carn lauoirs deu esser co sida **E** jo he vistes naffres laterals souint peniants ab alguna part de os e remoguda aquella part de os aiunti la vna part ab laltra e cossi e axi e encarna vn poch d' es e ne souint cossits en los spital e am ben succeyt tostamps. **E** jo he vist en la cintat en vn ioue quasi tota la pell o gran part del cap esser eleuada del os e preguila ea situy la axi com deuia star e cosi la: e axi se encarna. Per la qual cosa inferesch que si la pell sera eleuada en la part devant o en les parts laterals que tostamps deu esser cosida. **E**mpero si la naffra es en la pro tra del cap o en la part superior en tal mos do que la pell no sia eleuada e que la naffra sia dealta bayte no per traues no deuen cosir.

Ejo en aço aport causa car si la naffra es en la part superior es cosa contingent,

que les humiditats se multipliquen: les quals nos poden euacuar en nighun modo per la qual cosa es temor de putrefacció dela dura mater o del os. Et encare q̄ sia deixat algun forat vbert sino es feta expressio no hix la sanies: La qual expressio emparxe la consolidacio: per la qual cosa la naffra en aquell tal loch nos deu cosir. Et aquesta es la sentencia que atorga lo Guillem e apar per les coses sues dites d̄ sus. Et acomater a volgut Quicenna com din sien agregdes les dues extremitats d̄ la naffra e sia cosit si es necessari. eno sens causa diu si es necessari violent per aquest parlar que la custura no deu esser feta en la part superior del cap sino quela pel fos prujant axi com e dit. Ergo. sc. Et consequentment sia feta incarnacio enlo modo o modos dits enlo primer libre: e perco res coreras alli e sia en aquell loch vist. Em pero si la naffra es punctual coes que sia feta ab dart o ab punta de spasa o de sage ta no sia encarnat mes sia pceyt en lo modo dit enla primera part d̄ aquest capitول e alli sia vist. Et si lo os es descubert per la naffra cobriras aquell enlo modo dit en lo capitول de denudacio de os.

L'apitol segon de naffres de la cara e dels vulls.

Ca cara es membre detorant e en noblint lo home. Et pgo sia axi tractat que les unions e cicatrix no sien leges e p tal ayla ont sera possible cosir ab peces de drap sia fet segons enlo primer libre es dit e axi sia fer. e sinos pot cosir ab peces de drap. e aquella part sera carnosa coes la part tallada de cosir ab punts separats. Empero si aquella sera secca sia cosit ab custura de pelicer. Et la causa es manifesta. Car no as temor dela humiditat del loch. Et si en niguna manera nos pot cusir tingua lo pacient enlo

cap vna cofia o vn bonet de drap deli ben firmada en lo cap. Et ab aquella sien cosides les liguadures hauent de incarnar. e sia encarnat en lo modo conuenient dels dits. Et si es feta ab dart o ab sageta o ab algua cosa punxaguda si la naffra es molt profunda faras segons que immediatament es dit. Et estimates si lo os es descubert faras axi com es dit. Motades aq̄ stes coses primer fas mècio deles naffres dels vulls. Et dich que totslos doctos cōuenen que les naffres dels vulls son timoroses per causa dela vista e perla propinquitat que tenē ab lo ceruel. Entant que diu lo ben vègut que el a souint vist algus naffrats enles circumstancies dels vulls que perderé la vista e ba guerre opilacions en los niruis obtichs. Et encarena vist algus altres qui venien en catharactes. e no es marauella. Car si los humors venen als vulls seguex se destruccio dels vulls ed aote de aquell. Et axi a forcion si so fetes naffres en la substancia del vul ja son mes tis morosos. Les naffres que son fetes en lull algunes veguades son fetes per sages. e algunes per vergues o per algunes coses punynts. La tornea o la coniunctina. per la qual cosa jo parla dela cura de aquells e primer dela naffra feta per sage ta. La cura En aquesta cura has tres intencions. La primera es en la vida. La segona en la purgacio. La tercera en les coses locals. La primera intencio es complica de aquest modo: coes que vſse farro cuylt ab let de amelles o farina de ordi ab carabasa o letugues o verdolagues e algunes de vegades vſse de mica de pa lana da en aygua fins atant q̄ sia segur de apostema. Empero si es debil vſse de carns de cabrits e de pols e de osels nodrints se per los camps e vſse de viayguat. Quat sera segur de apostema vſse de bones carns e de bo vi per tant com aquestes coses engendren bona sanch e p consequēt les humiditats segons son engendrades bones les quals son causa de presta conglutinacio. encare q̄ lo Enrich haje dit lo contrari al qual en aço no crech e vejes la causa e veuras lo que es en veritat.

La Segona intencio es complida d'aquest modo co el q si la feta sagnia dela part pteraria sila e dat o presentira e la dispò del loch eno sens causa dich la dispò del loch car del loch pot hauer exida tanta sanch q abasta rien tan solamēt vētozes. La purgacio sia feta ab letonari de cassia si noy haura febre o sila materia no d'ocorrera o aura decor regut molt al loch o sia fet ab pindoles de yera o ab yera simple o ab pindoles cochies o ab aureas o ab aqüles de luch les qualls han pprietat als vlls e los axerops sien do nats segons la dispò del cap e dels altres mēbres e en asso no parle mes car non ponia scrutre tots los accidēts e totes les disposicions. La tercera intencio es cōplida de aqst modo co es q si la sageta es en lo loch o appar on o si appar la sageta sia pressa ab la sua canula ab vnes tenalles e sua remenada dessa e della co es dla part squerro ala dra ta e apres sia treta dretamēt e leuossia um plerto loch de digestiu fet de oli rosat o d'rouel d'ou e asso prant co conforten lo loch emitiguā la dolor, e entorn del loch sia posat del detiēsim fet segos es dit en lo primer libre co es de oli rosat ab boli armeni o ab such deerbes fredes axi co son such de morella de endiuia e de letugues e de semp viua, e axi de moltes altres fins arat q sies se gur d'apa. e en la tercera o en la qrtavisita cioq sera en lo tercer dia de posar farina d'ordi ab mell rosat colat feta la mudificacio sia encarnat lo loch e solidat en lo mod dit en lo primer capitol. Embo sila saegta no appar obfusada la dieta e la purgacio. E al tres coses prohibits apacio de posar en lo loch oli rosat e vna tēta banyada en dit oli rosat e no es maranella car p'causa dl oli rosat lo loch es molt dilatat. e si p' aço nos di latana be polar bias vna tenta de sponsa o de aristrologia rodona, e noy poses tēta de male garis malegari es lo sanch segos q algunos dien e aço p'tal q no romangues alguna part dla dintre car aqilla medullia se trenca molt prest. fet tot aço cercaras la sageta e trauras aqilla en lo modo dit si es possible. e si ab los te' instrumēts e ingenis no trobaues aqilla lauosa sia d'rada ala opació d' natura car natura ab la sua opació no cesara d'moure e expellir aqll è alguna

part fins arant q apareguia e aço e souint vist que natura o ha fet e no es maranella si natura fa aço, car tost temps natura tempt a cōseruar aqilla cosa q es natural e mā tenir aqilla. E aqilla cosa q no es natural o no es conuenient a ella tempta de expellir e si nou fa en poch temps fai en molt e asso es aximatz ver en les naſſres dels vlls e pp de aqills.

De naſſra de vll.

Si en lull haura naſſra p' vergo palguia altra causa p'uynt o naſſrant la corona o la piunctina obſeruades les coses dites en lo principi co es la dieta e la purgacio lauos come aqst colliri. R. boli armenici. 3. i. tuis thie ſanguinis dracois draguaganti gummi arabici an. 3. f. terant et tribellente et mid. cu h. j. aq rosarū et postea totū hoc ponat in anfora vna z boc vitru suspendat in vase pleno aqua ita q' nō tangat fundū nec circū ferēcias vasis z sich buliat p' horā postea de ponatur ab igne et addat in hoc toto. ii. 3. vini. clari d' granatis z dimitat sich parum postea coleſ. E apres sien posat en lull dues veguades lo dia o tres empo q' sia vnpoch rebui car en altramanera faria no cumet ala vista. E de aquest cas ne aguts molts e tinguin vn burch dla galera altre del burch d' cassia e ab aqst colliri son stats desliurats. empo si en lo primer o curs co es en lo principi cxira sanch siay posat blach dous debatuts segons q' posa iesus. Empero si en lull haura paſſio eno haura exida sanch lauosa. Lo colliri d' tutia e de camfora ab ayga ros es conferent. Si la coznea o la cōunctina es foradada lauosa val lo colliri primer e jo le expimētat. Lo ben vē gut lo a lo blach del ou debatut e maniat en lo morter e portat en forma de vnguēt e anomēa aqsta medicina adeodata. Ho ta empo q' si decorren humoris p' causa dela paſſio en lull seguir sia deſtructio del vll e del acte de aqll segos q. Jo he vist elauos no has afer sino consolidar segos souint e fet ab lo colliri primer. encare q' lo galic d' guia en lo qrt libre d' malatia e accidents q' baja vist vn fadri lo quall ab vn grasse fous punyit en lull dl quall immediatēt isque vmiditat ayguosa e fou desliurat empo jo

crech q ago es deles coses q atart es deuen
 nen e lo rabi moyse quasi se truffa de aço
 q diu galien e diu q ago es dels sens mira
 des, empo jo crech q lo galien se es fundat
 sobre aço so es q aqlls humors dels vulls
 son mèbres spmatichs e aqlls tals p via de
 la primera intècio podé esser restaurats se
 gons q avolgut galie en lo segó del regni.
 p la quall cosa si en aqueil ysqueré humors
 o aygnia dí vil qo es de aqll fadri no es incò
 uenient poder se aqlls restaurar les qlls
 coses son stades paules de galien. Empr
 diria algu p la responcio o salvacio dela le
 tra de Galie en lo quart libre de malaltia
 e accident en lo capitol de causes acciden
 tales al sentimèt dela vista. Es vist q ell vol
 q aqlls humors sien mèbres, qo es lo bùor
 cristalli e vitreus e lo albugineus. Es vist
 q no car no son de forma de carn ni spma
 tich donques tc. q no sia carniforme qo es
 d forma de carne es declarat p galie en aqll
 mater loch e p rabo es declarat aixi quant
 la sàch es tràsimutada en mèbres sàguinis
 p poques e facils tràsimutacions estràsimu
 tada en los mèbres. Empr la sàch en aqsts
 reb moltes e gràs transimutacions donq's
 no son mèbres carniformes. Que no sien
 spmatichs es puat p tant colos membres
 spmatichs totalment pduts no son reco
 brats. E cò lo humor albugineus totalmèt
 pdut se restaurare algunes vegades segons
 posa galie en lo loch allegat igif tc. Es
 quant lo cors animat es terminat p terme
 ppi e ningú de aqsts no es terminat p tal
 donq's tc. Es avant ni ningú de aqsts no
 es nodrit veramèt car anigun de aqsts no
 termena vena ni pora aportat nodriment
 donq's tc. En contrari es la opinio del
 doctor Es puat p roba car lull es mèbre
 organich. Lo qll es integrat dels bùors
 e tuiqs totes les coses integrats lo mèbre
 organich son mèbres. Om donq's los hu
 mors e les tuniq's integrè lull es vist q los
 humors e les tuniq's sian mèbres. La pà
 mera conclusio en aço es aqsta. qo es q lo hu
 mor cristalli es animat e es prouat aixi. Lo
 humor cristalli es part principalissima del
 vil donq's es part animada La còsequècia
 es vera p tèt cò quall se y el part principa
 lissima del mèbre organich es animada. La

quall cosa apar p qo còp ella es acabada
 la opacio principal del mèbre organich La
 segòa conclusio la cristallina algues d' vegua
 des a lessio per cumunitat dient aixi cosa es
 ptinget q lo bùor albugineus sia opació
 es scur p causa dela qual cosa les species
 deles coses visibles no serà aportades ala
 cristallina degudament. La qual cosa aixi
 posada en veritat la cristallina sera malal
 ta. Bonq's si la cristallina a lessio p comu
 nicacio donq's algun altre mèbre hauria les
 ppietats qo es q sera ppiamèt atribuïda
 ana aqll mèbre. e cò nigu altre no hase les
 ppietats sino lo humor albugineus don
 ques es animat. p qo cò ninguna cosa no ha
 malaltia sino q sia animada p la qll cosa se
 segueix la segonamèt q lo humor albugineus
 es mèbre e aço mater se pot dir del humor
 vitreus. p la quall cosa se segueix q tots los
 bùors del vil sò animats. E q sià animats
 aqsts humors es puat p tèt cò aqsts apies
 q sò p duts nos tornem restaurer sino en pue
 ricia segòs q es ja dit aixi cò los cabells els
 vngles les qlls son inpropiamèt pts dí no
 stre cors car en elles es tan solamèt la ge
 neracio asoles segòs posa qualien en lo se
 gó dí regni e aqsta rabo p ami còdau. La
 segòa roba o causa es q aquest sò pts prin
 cipals de mèbre organich segòs bedit don
 q's son mèbres e aqsta roba es prou de mò
 stratiua p ami. A soltarles raons desús di
 tes. ala primera q diu q o son mèbres spma
 tichs o de forma de carn dich q son sperma
 tichs o reducibles en aqlls. El argument
 quant diu que lo mèbre spmatich total
 mèt perdut nos torna restaurar: dich que
 es ver. E al galien dich que aquell humor
 no fou toltaimèt pdut en aquell fadri car
 si totalmèt fos perdut la restauracio seria
 impossible; car essent pdut lo os del bras to
 talmèt en miguna maniera restauracio
 de aquell es possible e aixi mater dich dels
 bùors dòques tc. La segona ra bo dich
 que tots los mèbres spmatichs no son ter
 minats p termi propri e aixi mater tots los
 mèbres spmatichs no son durs abans
 algunes vegades son molts segons apar.
 La tercera rabo dich que sò nodrits e lo
 nodriment es rebut en ells aixi com en los
 altres mèbres spmatichs car lo nodri

ment per vías in manifestas va aquells
mèbres per la quall cosa aquells tals mèbres
an tan solamēt virtut innata e en aço
non stench mes car seria larch declarar.

Capitol.iii. de naffres deles palpebres.

Si en los doctois que si la palpebra es tallada que sia cosida ab aguiles corbades e aço no es sino per causa dela concauitat que es en lull e axi la agulla dreta no posia arri passar per aquellas parts encare que souint les banya cosides ab aguilla dreta empo no arri be. E per tant cō aquest capitol no te ref propi per çò me expedex dill prest. Per la quall cosa deuen notar q̄ la area dels pells çò es lo loch dels algunes veguades es totalment tallada altres veguades no. Si aq̄l la area es totalment ni cissa per tant cō lo loch es molt cartilaginos la encarnació nunqua es feta bona e apar per tant cō es membre de poqua carn. Empero si la part superficial es transolamēt tallada aquella se encarna be; la quall cosa deus ben cosir aquell loch ab punts larchs e deus posar desobre poliuores encarnatiues e blanchs dons concassats ab oli rosat e ab aquelles poliuores e aplicar o desus. E pots encarnar en los modos dits desus en lo primer libre en lo capitol propi,

Capitol.iiij. ò naffres delnas.

Algunes de veguades ionas es naffrat e algunes veguades es trencat altres veguades es contrit e concassat assi Empero propriament se tractara ò incissio del nas per tal cō mes comunament es deue p causa. Empero ò generalitat parlare arri cō e parlat del cap. Qd es auant lo nas algunes veguades es totalment tallat e algunes veguades no es totalment tallat sino que este

ab alguna part. Si totalment es talat nos pot en carnar. Si lo nas no es totalment talat dich que algunes veguades es naf, frat per larch altres per traues. Si lo nas es talat p larch dich mes que algunes veguades la naffra es ample e algunes veguades streta. Si la naffra es stretae sens pdicio dela pell ni de carn lauos abasta tā solamēt ligadura e si ab aquella nos pot ben situar ni fer sia cosit sien. Empero pri mer ben assituades les parts. Recordet, Empero be que tu deus fer sagnia o ventosacio segons la necessitat e dispō del patient e axi mater faras purgacio segons q̄ atu sera vist necessari. car si la replexio es en tot lo os tu deus fer aquacuacio vniuersal, e si la replexio es en lo cap tā solamēt sia aquacuat ab pindoles de yera o aureas o coches e per aço es complida la primera intencio. En la dieta faras segōs es dit desus en lo capitol de naffres de vls e per aço es complida la segona intēcio. Si lo nas es naffrat per larch e la naffra es streta lauos abasta la ligadura a soles o la posicio dels punts. Si la incissio es p larch e es ample o lo os es talat o no sino es talat a juncturas les parts e sia cosit segons es dit e sia encarnat en lo modo dit en lo primer libre. Si lo os es talat o es sepearat o no. Si no es sepearat e es abte de poder esser apodiat e conduida la vna part ab lal tre çò es lo os ala carn e sia cosit e encarnat car be se encarna segons que souint e fet miraras. Empero que nighun tros de os no fos sepearat o abte de separar del os ab lo dit remouras aquell. Sino es possible es ser cōduit e apodiat lanos remauras aq̄ll e encarnar las segōs que sera dit en lo loch sequent. Si lo os sera en part sepearat del altre os lanos remauras aquell subitament e apodiaras aquella carn sobre lo principi del os e cosiras e axise encarna e aquesta cosa e jo souint feta en lo cap en lo dit e en la cama e costemps me ab an succeyt. Belo remocio del: dien alguns que deu esser remogut subitament e en lo principi dela naffra e aço per tant cō en lo remoure de aquell se causa dolor e naffra noua e per çò que aquestes coses no sien causades nos deuen remoure apres del principi sino

en lo principi en lo quall aquestes dues coses son ço es dolor e naffra e anaquist crech. **G**o et aço deu esser posat d'offensiu entorn del loch e sobrelo loch lo deffensiu es tal. Pren such de morella such de semper viua de cascui. i. 3. enuig vinagre. ii. 3. sia mesclar tot plegat e ab pesses de drap sia applicat sobre lo loch e faras aquest defensiu fins atant que si es segur de apostema. **E** si nos podia fer la custura per esser la agulla dreta sia messa al foch e quant sera calda sia doblegada elauos proceyras en la tua operacio ço es faras la custura en lo modo o modos dits en lo primer liber. **M**ostra que lo vi calt encarna molt aquest loch segons que volen molts mestres e jo crech que aquell vi deu esser stiptich naturalmet o artificalmet. **E** si se es deuenia que la naffra fos algun tant antiga ental mane raq los labis no fossen sanguinolents e tu vallis cosir tu de rascar los labis e fer los sanguinolents lauos e apres cosir en lo modo dit e proceyr axi ciò es dit. **E** si apres veuras que apres del principi la naffra bagus es menester alguna mundificacio sia mudiificat ab mell rosat mesclar ab farina d'ordi o ab trementina mesclada ab mell rosat e apres dela mudiificacio en carnaras lo loch ab poluora d'enses o ab algú altre poluora engendrat carn axi ciò es yreos o aristologia e axi de molts altres e apres de aço cosoldaras lo loch ab poluora de nous de ciprer o ablauament fet ab vi stiptich. **E** si se es deue que la naffra sia ab perdicio d'carn efforcar te as en engendrar carn ab alguna cosa e es fet axi. Rx. turis mirre añ. 3. ii. farine fenugreci. 3. f. rasine. 3. i. 2. b. oley q sufficit et fiat vnguent. **R**es val aq sta poluora. Rx. mastic. thuris mirre draganti gummi arabi. añ. 3. ii. farine fenugreci 3. f. mastic. **E** deu entendre aço ental modo que primer sia feta la digestio en los labis ab roneldon ab trementina e feta la abstencion consequentmet sicatrigaras lo loch ab grech o ab vnguent de adserio o ab poluora la qualles axifeta. Pren nous de ciprer scordes de magranes mumbia de cascui. i. qrt sian poluoritzats e passats. **S**ila naffra

era per traues del nasen tal manera que lo nas fos totalment talat lauos pots cosir vrida be la vna part ab laltre. **E**mpo sino vols cosir ab ligadura sia tenguda iuncta la vna part ab altre d' tal ligadura atrob moltes discordies. **P**rameramet dui alien franch e enrich q sia liguat ab dues ligadures la vna sia posada desus lo nas e sia ligada al cap laltra sobre lo nas e tingula les medicines sobre lo loch. **L**o roger elo guillen dien que sia liguat ab vna bona tala per migra ont lo nas puga entrar esa liguat. **L**o enrich repreua aquest modos e diu que si la bona era mes streta que no seria menester lauos disformaria lo nas e sies mes ample no fa niguna operacio per la quall cosa diu que mslor es lexar la ligadura dejus e no de sobre. **E** jo non cure molt d'aquesta altercacio per tant ciò en la cara nos pot donar certa regla dela ligadura e per çò cade vn fasa segons que per son ingenii mslor pora trobar. **E**mpo jo possaria vna cofia ben streta en lo cap e liguarla lo nas segons que posa lo guillem e aquesta bona cosiria abla cofia e crech que aço abastaria quant ala ligadura e de aquest modo he abrat. **E** no obstats aqstes coses dich que mslor es cosir e encarnar en lo modo dit. **E** not oblide que en lo nas sia posada vna canula de ploma de occae aço p tal que lo ayre ela sanies baien lurs spirals. **E** algüs posen encada part del nas vna tenta d'stopa o de drap o de fust e jo crech que aço se fa per altra causa ço es asaber per que la vna part del nas mslor se asunte ab laltre: car si la coniuncio no era deguda lauos lo forat del nas se tancaria o romanaria tort e p auant seria difficultat entrare e expellir lo ayre per tal donques q aço sia vnitat posent les rectes. **S**i lo nas era concassat en tal maniera que lo os fos contius per que e dit quedaria de aço. Laus dich segons que e obratçó es que los trozos del nas sian igualats ab los dits e posarlos dits en lo nas e elevar aquells e coseguentment posar tentes en lo nas per tal que los ossos nos aplanen es apres ploma

sols sian posats baixts en blâch dou e aço
en lo principi e p auat siay posat oxirocetum
o siay posada polvoravolatil dí moli e bols
armini sanch de drago ab oli rosat e siá fet
vnguent e en .xxviii. dies se restaura lo os
del nas. ¶ Empero si en lo nas hauia con-
triccio sia curat així cò sò curades les altres
strictiòs e en aço noy stich car recorras al
primer libre en lo tractat de còcussio e stri-
cio. Si la naffra es feta ab sageta considera
ras la sageta si es apparent o no. Si es apa-
rent mollificaras lo loch e confortaras ab
oli rosat calt e en lo primer dia faras sag-
nia e dar li as crestiri e la diseta sia freda.
En lo dia seguen aurias al pacient e sino
es debil o que altra causa te empatxe pen-
dras lo cano dela sageta ab les tenalles de-
tades e firmaras be les tenales e conse-
guentmet giraras la sageta ab les tenal-
les d la vna part alaltra e apres tornaras
la sageta al loch ont era primer e així dreta-
ment e natural sens difficultat poras trâ-
re aquell cò tu si hauras ja feta via per la
revolucion d vna part al altre co es de man-
dreta a ma squerrea e per lo contrari. ¶ Em-
pero si la sagetta no es molt fixa poras
maure aquella lo primer die si donques al
guna cosa not empedia. Treta la sageta
no cò priment dolorosament vmlpiras lo
loch co es la naffra ab draps e stopades in
fusses en oli rosat calt e ab rouell don. E
ago fins atres o quatre dies. E apres de
quatre dies comencaras amundificant la
naffra ab farina dordi e mell rosat colat e
siay ajustada farina d senigrech hauia do-
lo: sian feta la mudificant sia encarnat e
solidat així cò en aqst capitol es dit. Em-
posa la sageta en niúga manera no es manife-
sta la vista cercaras aquella e si no trobes
de aquella niúga via tostems molifica-
ras lo loch e confortaras ab oli rosat fins
ala consolidacio dela naffra. E si aquesta
naffra se pot consolidar per aquestavia sia
fet: car per aquesta via es souint consolida-
dat segons es vist o tindras lo loch ubert
fins ala manifesta apericio dela sagetta:
car natura moltes veguades expellet aqüi
la en loch conuenient e iauos es souint tre-

ta per si mateca sens difficultat o sens me-
tje o axisera manifestada e pora esser treta.
¶ Si ella no apar e es manifesta al coch e
no ala vista iauos tu te esforçaras possar
oli rosat en la canula dela sageta e de mol
lificant lo loch dela naffra ab lo mateix oli
per algun temps e quant atu sera vist que
lo loch sera molificant possaras lo vnci o
algun altre instrument en la canna dela
sageta segòs que atu sera vist e compremi-
ras be aquell e iauos giraras lo vnci en
vers la part exterior e mouras la sageta e
trauras aqlla si es possible. Si no pots
traure aquella tornaras altre veguada aq
mificant lo loch e dilatar aquell. E per
la primera experientia nos denen esforçar
dilatar lo loch ab tentes de sponge o de
Artistoloxia o de algunes coses hauentes
dilar. Alguns possen en lo loch vedriols
ab oli rosat e en special en la canula d la sa-
geta e consequentment trauras la sageta e
proceyras de aquest modo tres o quatre
veguades o mes de temps fins que sia tre-
ta: e de aquesta manera indolorosament se
ra treta. Si la sagetta sera barbulada
co es que tingua ales sien presses aquelles
ales ab tenales si es possible o en les ales
sien posades plomes d occa que no sien tal-
lades sino a vn cap e iauos sia presa la sa-
geta ab tenales e sia treta: car les ales nos
poden ficar en la carn. E nota que los
moderns han trepans o redortes e posen
aquells en la canula dela sageta e giré la
barine o redrota e quât es bê fixa en la sa-
geta tragé la e iauos la sageta bis eno pos
la còposicio d aqll trapât o barrina car es
manifesta atots: treta la sageta sia mudiffi-
cat es ioy bastau al mell rosat e la farin-
ada oidi per tant com souint se fan carno-
sitats en lo loch per la gran flada que aq
feta la sageta en lo loch iauos sian mudiffi-
cat ab vnguent vert o dels apostolis e així
mateix consolidaras en lo modo desus dit.

Capitol.v.de naffres de les orelles e dels labis.

Libre

Aquestes mèbres ço es les oreilles e los labis no han res propi mes que los altres mèbres. E per çò si les oreilles son nafades e no ha en elles niguia perdicio sian cosides e encarnades ab poliuores encarnatiuies e ab blàch don mesclat ab oli rosat e aço si la naffra es en la substàcia dela oreilla. Empero siy baura de perdicio o carn sien digerits los labis primer e consequentment sia mudificada e tercerament sia engèdrada carn e quartament sia còsolidat e aço es dit en lo primer capitol de aquest libre. E aço es general en tota naffra ab pdicio de carn. Per lo senblant e de tal modo sia fet en les naffres que sò feres en los labis. Avisse. Empero de vna cosa ço es que en la custura dels labis que ajutes be la vna part del labi ab l'altra p tal que no en ell no sia causa de eminencia la quall faria difformitat en los labis e ja be jo curada aquella tal eminencia causada en algu e primer ta li aquella difformitat o eminència essent en lo labi e consequentment cunsoldilo loch e arifou remoguda aqlla difformitat e aço fin en vna donsela. Empero si la naffra dela oreilla o deles parts circumstàts es feta ab sagetatu deus considerar la sageta si penetra en la substàcia del ceruel o no si penetrada tu ne poras hauer conjectures p aquests senyals ço es que si penetra baura los ulls roigs o es causada alienacio a viginia o vomit o es causada tremor e debilitat de sentiment e quant tu seras segur e cert de aço o bajes treta la sageta o no es mortal. Jo be vist en vn ioue de argilata lo qll fou ferit no en la oreilla mes en les parts circumstantes ab vn basto agut e penetra en la substàcia del ceruel e jo conexent aço fugi e pronostiqui dela mort de aquell e lexil als altres metges e breument vingue amorrir. Bich empero que m'lo es traure la sageta ab bona protestacio per que no vignesses en infamia dels vulgurs que no le parla. E lo modo de traure basen lo primer libre en lo tractat de fractura del crani huz e per çò sia ali vist. Si Empero la sa-

geta no penetrara en la substàcia del ceruel es perill que no baha penetrat fins en lo nirui dela oyda per la qual cosa poua perdre lo oyer. En aquest cas donques sia treta la sageta e sian digerits los labis deia naffra e sia mudificat e consequentment sia encarnat e consolidat segons que ja es dit. Encare que en lo principi del capitol no sia stat dia res d'la dieta per are dich que la dieta deu esser freda fins en viii o ix dies car lauos seras segur d'inuntacio d'apostema e lo loch sia vntat entorn ab oli rosate boli arminis e terra sigillata e ab ell sia mesclat vnpoch de vinagre. Axi mateix valen en aço los suchs deles herbes fresdes. Si sera menester sia feta sagma en lo principi e axi mateix solucio de ventre e per auant sia rostamps feta solucio de ventre ab crestiris o de altremodo..

Capitol.vi.de naffres del coll deles parts dell.

Naffres del coll algunes son en la sola carn e algunes son en los spondils e ossos e algunes en los ligaments laterals e algunes en les venes. E per çò de aquest en lo present es fet sermo. Per la quall cosa deuen notar abans que vingua alacura que si lo nirui o la corda del colles talada a tant se seguex que lo coll baha lo moviment libert e aço din roger. Ad es auant din que si la naffra ve fins en tant que isqua la nuca es mortal e incurable e per çò din Galien ento. xij. de utilitat dels membres que les spacio dels nirus a les membranis ales pacions del ceruel. Si la naffra ne ve fins ala medulla encare es temor de lessio dels nirus naxents della ço es de aquella part e specialment del nociument del sentiment e mouiment dels nirus e dels membres a ont son delegats los nirus. Ad es avat les naffres que apleguen als nirus reuersius engendren rugall per petu. E dien alguns

que si aplica en un nirui qui passa prop les oreilles que aquell tal nunqua engendrara. Et lo crech que aço pugna esser. Et la causa es pertant com en la formacio del spirit gignitiu concorren aquest spirits co es animals naturals e vitals e de aquest en los testicols es fet un spirit lo qual se din gignitiu com donques lo spirit animal dega es ser aportat del ceruell en aquell loch es menester que sia aportat migensant lo nirui: car los niruis seruen al ceruell delatoria ment axi com les venes al fetge e les arteries al cor. Et com aquest nirui passant prop les oreilles sia nirui aportat los spirits animals per la generacio dels spirits gignitius e sia tallat es manifest que los spirits no poden passar per ells per la quall cosa defal la generacio dels spirits gignitius e per consequent lo acte dela generacio la qual cosa era declarar. Et es avat les naffres deles venes e arteries grans son perileses car prest se resolen los spirits e la sanch per la quall cosa seguen la mort. Et mes dich que les naffres dela trarea arteria son perileses e axi mater del meri per tal com ha offici o servici necessari ala vida e mes que son de difficult consolidacio e aço es per que son camí del ayre e del menjar. En aquella cura bas quatre intencions. La primera es en la vida o dieta. La segona es en la purgacio. La tercera en les coses locals. La quarta en los accidents. La primera es complida segons que souint es dit e sobre tot quart se aquell tal de vi: car no es ninguna cosa en lo mon que axi empatre los niruis com lo vi si alguna causa nou impedex. La Segona intencio es axi mater coplida segons que es dit en los altres capitols. Bela sagnia emplo dich q si baura erida molta quantitat d' sanch que sia deixada la nos la sagnia e basten les ventoses. Et si noy basté sia feta sagnia si la edat e les altres coses jconsentiran. Quant ala tercera intencio dich primer que si la naffra es en la carn e sens perdicio de aquella lauos astarás la vna part ab l'altra e faras custura e lecaras lo loch mes bar vbert e en aquell posaras vna tenta primer ab rouell dou a

pies ab trementina considerades empertos temps les necessitats e consequentment encarnaras en lo modo dit souint desius. Entorn del loch sia posar defensiu fet de boli armi o de suchs derbes fredes e aço se gons la necessitat. Empero si aquesta naffra sera gran e larga tan solament ab perdicio de carn. Laus la tua consideracio sia tota en confortacio del loch entorn dela naffra. En restauracio dela carn o d' la peil dels qualls es stata souint feta mencio. Empero si la naffra es ab perdicio del oslo quall sia separat laus remouras aqll, e encarnaras en lo augment. Poluora en carnatiua. Re. thuris. 3. j. farine fenigreci draguaganti gummi arabici miumie an. 3. ii. pulueris et cribellent. Si nos pot manegar sian ajuntats los labis tant com se poran ajuntar e sia cosit axi com es souint dit. Empero si la naffra es ab lessio de la nucca consideras los membres per ont passen los niruis narents de aquella part dela nucca sian perdut lo sentiment o lo mouiment en tot o empart. Si tals membres no bauran perdut lo sentiment ni lo mouiment laus conduryras la vna part ab l'altra e cosiras en lo modo ja dit e sia lecar vbert ont es la lessio en la nucca e confortaras la nucca ab oli rosat mesclat ab oli de mastech e oli d' liri fet ab species e apres sia applicat co es que sia cuberta la nucca. Si sia encarnat e consolidat lo loch. Empero si baur a perdut lo sentiment o lo mouiment entot o en part en tal modo q la nucca sia stata lessiada entot o enpart sia curada ab coses encarnats confortats aqlla e ab mell rosat colat e ab trebética d' senigrech o ab mell e oli de mastech e de liri mesclats e aço fins ala incarnacio dela nucca apres en carnaras e consolidaras la naffra. Si asto temps confortat lo loch entorn dela naffra ab oli rosat o ab finch de herbes fredes o ab algun altre de sensiu. Si Empero la naffra sera sens lessio dela nucca laus en lo principi digeriras e confortaras loloch ab rouell de ou e oli rosat mesclats fins a. iii. o. iiiij. dies apres jmundificaras aquella ab farina de ordi e mell rosat colat mesclats

conseguentment encarnaras e consoldaras. **E**mpero si la naffra es p traues ab lessio dela nucca lauos quasi tostamps los membres inferiors perden lo sentiment e lo mouiment e no tornen mes e lauos en aquest cas lo metje deu molt confortar lo loch e deu se es forçar encarnar lo loch. **C**ar natura per la sua cōfortacio fa algu na cosa la qual seria impossible al metje. **E** no es marauella car anatura fort e ben po tent no es res impossible e lauos en aquest cas encarnaras lo loch e confortar las se gons es dit. **H**o res menys lo alenfranch posa que sia cōfortat lo loch ab oli ro: calt e en lo principi sia possat desus rouell dou fins arat que la dolor sia remediada. **E** apres que en lo loch hauria sanies sia mun difficat e encarnat ab aço. **M**ellis ros. col. 3. iiiij. farine ordey. 3. f. trebētine. 3. iiij. cere et rasine añ. 3. ii. thuris mastic. añ. 3. i. mirre sarcocolle et mumie añ. 3. f. et fiat un guetū. **S**i la naffra no sera ab lessio dla nucca sino ab lessio de alguna vena dela qual exira molta sanch dien alguns que lauossi an ajuntats los labis dela naffra fins en lo loch o vena dell qual bix la sanch e aço ab bona cultura e apres sobre la cultura sia po sada a questa polmora. **P**re sanch de drago boli armīni draguagant goma arabica de cascu mig. 3. sia picat e posat sobre lo loch Apres sian posades stopades banyades so brelo loch e aço per que ab la stopa lo loch romangua mes ferm sobre la vena e sobre lo loch de ont bix la sanch possaras polmo ra de guix o de mumia ab blāch dous e axi matex val. **E** segons lo guillem val aço pren raspadura de pergami e taranyna e ab aquests e blanch dous sian fet empa stre. **E** si ab aquestes coses nos pot cons solidar calterizaras lo loch ço es lo cap dela pena ab un calteriz que la forma redona. **E** conseguentment possaras sobre lo loch blanch dou. **E** si aquestes coses noy basta uen recoreras desus al primer libre al capitol de flux de sanch. **S**i la naffra del coll sera feta ab sageta e sera ab lessio dla nucc

ca tu ho sabras per tant com los membres inferiors perden lo sentiment elo mouiment e lauos en aquest cas la intencio tua sia entraura la sageta e primer giraras a quella ab iesenalles de una part a l'altra e apres aportarlas en son loch e trauras a quella e exira. **P**aimer empero mollifica ras lo loch segons que desus es dit. **E** si es menester tallar lo loch algun tant pertal que la sageta mīlor siqua sia fet. **T**reta la sageta v̄mpliras lo loch ab rouell dou e oli rosat calt en liuern e freten lestu e faras aço per dos o per tres dies e consequentment proceyras ab mell rosat e farina de ordi per algunes dies e apres ab mell rosat e poliuores en carnatiues e apres p̄oceyras ab coses hauentes mes en durir la carn axi com en sarcocolla mirra e aloes e vnguent dels apostols segons que al metje mīlor sera vist. **E** de aquest modo matex proceyras si la naffra es ab sageta e sens lessio de la nuca. **H**ota **E**mpero algunes coses ge nerals. **Z**o primer que si la naffra sera en la nuca en la part dela qual bixen niruis nobles axi co son los niruis qui van ales spalles e consequentment als brassos e altres anants ales cames e en aquelles parts es mortal. **E** axi matex si la naffra es en la nuca en aquella part en la qual los niruis bixen del ceruel e axi matex dels spondilos deles costelles de sobres mortal. **E** La p̄imera part es declarada per rao. Bientant lo sentiment elo mouiment son necessaris en la vida com donques aquests se perden es vist ques degua seguir la mort. La segona part es manifesta e encare que aço sia ver e lo metje o yeja per çò no deu lo metje desemperar in negligir lo pacient per que nos sia repres per los laichs si era deslluirat car segons que desus es dit natura sonint obra aquella cosa que es vista in possible al metje. **E**mpero tise lo metje pronosticacio per tal que no sia repres per los sofistes. **H**ota lo legon general quell en les naf fres dels niruis nobles o del ceruel o dela nuca sobre venia rigor sis volsia ab febre

o no es marcat Empero si la rigor ve ab vigiles e destruccio de appetit e faruguesssa de tot lo cos e amencia dich que sens duxta significa mort. Si en aquests Empero sobre venia flur de ventre e aquestes coses eren remogudes es bon senyal: car argum foialessa de virtut e sino se remouen signifiquan mort.

Capitol. viij. de naffres dela gola e de les parts de aquella.

Es naffres dela guola son temeroses sis vol sien fetes ab spasa o ab alguna altra cosa. E axi mater sis vol sien fetes per larch o per traues e aço no es per altra cosa sino per la canan del pulmo la qual es dita traxa arteria o guargamela. Per la canan del ventrel lo nom dela qual es dit merie per dues grans venes les qualls son apart dreta e apart squerralo nom deles qualls es guides sots les qualls venes son collocades dues arteries prou grans per la qual cosa deuen notar que aquestes venes e arteries in mediadamet son dirigides al cor per lo document deles qualls per viam communicationis se segueix document al pulmo e al cor p la qual cosa se segueix la mort. Axi mater es pernosa la naffra dela canan del ventrel. Empono en tal modorcarla vista que solia esser atreta no es atreta de

gudament e per tal es pernosa. Empero per que lo home viu mes larch temps sens menjar que sens atraccio de ayre per çò dich jo que la naffra dela canan del pulmo es mes pernosa. La cura. En aquesta cura has tres intencions la primera es en la enaciacio la segona en la dieta La tercera en les coses locals. La primera es complida ab euacuations universals ab cassia o ab letouari de aquella o ab diafinisco o en altre modo segons la necessitat. Sia axi mater sia aperopat segons los casos e accidents aduenints e axi mater sia feta smania dela part contraria poqua o molta segons la necessitat del pacient. La Segona intencio es complida segons que es jadit abstingues donques de carns e de vi gros e de altres coses mudificats la sanch fins atant quesies segur de apostema. E pres de aço vse de bones carns les quallis son souint dites e viss de bon vi odorant e amarant e aço ajuda molt en la generacio dela carn segons e dit en lo primer libri. Quart se. Empero de broues e de fruyta e aximater en les altres coses visca honestamente. La tercera intencio es complida de aquest modo. E primer si la naffra es en les venes dites guides que sia feta sagnia del bras per tal que la sanch sia diuertida delloch e aço per que per causa dela compasio no vaja alcior car aquells dos membres han colligancia en temps. Per la qual cosa deuen diligent notar que vna poqua naffra en quallo loch es causa de mort per causa dela compassio de aquells membres per la qual cosa es menester segons que posa auic. esser solicit e diligent dela societat çò es dela colligantia e aço posa en la sen quarta del primer en lo capitol primer. E per çò jo en mon temps viii va angles lo qual era capitaine cent lances lo non del qual era gentilis lo qual fou naffrat en la gola ab vna sageta e aquella segons que era vist quasi no penetrara la pell dela gola e écare dich q nigu laych ague i a dit q fos naffra e encotinent morise aço

no fou per altra cosa sino p naffra feta en la vena guides. Encare ne viu vn altre al quall fou donat vn colp ab lo puny en aquell loch lo qual se sincopiza e vinge casí ala mort. Tot aço donques proue per çò com lo nocument de aquell loch es comunitat al cor per la qual cosa concloch quella sagnia es conferent e altres coses cordials defenents lo co: de suffocacio e resolucion d' spirits si lo flux dela sanch es gran. E tu consideraras totes coses: car non poria totes les coses que son contingents scriure. Si lo flux de sanch era grā recorrases en aqüils coses queson dites que en lo primer libre en lo capitol de flux ce sanch. Empero si la naffra es en la canna del pulmo tu deus condirir les parts ab custura e mantenir lo loch çò es la part dela custura ab blançous e oli rosat e poluores encarnatiues dites en lo primer libre en sens mesclades ab los blançhs dels ous e possiar stopades banyades sobre lo loch e consequentment per la boca pregua diadraguat p algū temps e tingual en la boca e aixi apoch a poch es fus etraus glutit. E aço mateix dich de la naffra del meri çò es que sia cosida e encarnada. E sien obseruades aqüilles coses q son dites en lo primer libre en lo capitol de naffres e ali sia vist. Empero si la naffra es petita proceyras sens custura segons es dit en los altres capitols. Si la naffra es fe ta ab sageta lauos deus veure e mirar si en la extracció de aquella baura pilla o no. Si noy ha perill trauras aquella e apres vimpliras lo loch ab digestio de oli rosat e rosiell dou e en les altres coses faras segons es dit. Si bi baura perill entraura aquell lao per part dela grandessa dela naffra o per part del loch. Lauos deus mollificar e confortarlo loch segons que es dit e aixi matex dilatar si es menester e fet aço trauras la sagets e vimplirar lo loch del digestiu fet de oli rosat e rouell de ou. En lo tercer dia sia posat mell rosat ab farina d'ordi e apres dela mundificacio cósolda e encarna. Per la quall cosa deueni notar que so viu vn sone naffrat ab una sageta en la gola e la sageta penetra la gola e fou prop les yenes

guides. Empero no foren lessades e laios la sageta fou treta ables solenitats dites. E jo hi possi vna tenta petita de cada part in fissa ab rouel d'ou e oli rosat e apres fuhi stopades de stopa e banyiles en blanç d'ou e oli rosat e aixi fou encarnat empochs dies. Guiu vn altre lo quall era naffrat en lagola lo nō del quall era mathen e breument dich que lo ferro dela sageta romangué ficat en la spalla. Jo veyet que lo ferro nos podia hauer temi e non turi de visitar lo e aixi breument stigue per alguns dies finalment aquell pobre home vingue amoir.

Capitol.viiij.de naffres de les spalles e dels muscles.

Non naffres de aquests mensbres no han res propri sinó la pronosticació e la liquadura e la situació. Les naffres de aquest loch son timoroses e suspiroses per causa dels nervis qui passen e denallé als brassos e aixi mateix son sospitoses de dolor e ad inicio del sentimient e mouiment dels brassos per tant com aqüil loch es molt doloros e per aquesta causa preste apostemem. Per la quall cosa deueni notar que si en aquests membres es deue tremore que sia febre estimoros de spasme. La causa es aquesta que lo rigor o tremor no es fet en les naffres dels membres principals sino que la materia de correge al loch la quall materia com troba aquell loch naffrat es inhibida en aqüils membres e fa tremor es de molta quantitat fa spasme e apostema e si aquella materia se calfa fa febre per la quall cosa concloch q sia remediada al dolor d'aquest loch: car la dolor es causa de tots aquests per tal com es causa de atracció de humors e de materia e p conseguèt es causa de la tritomia. E del spasme e dia febre e es causa d'apostema totes aquestes coses son manifestes. E si be o consideres aquest loch ba moltes colligan

des. Car te colligancia ab la spina migent lo cartilage del os d'la spaila. Et te colligancia ab lo torat que es la post del pits migent los ossos dela furcula e ab lo cer nel migent los nirus erot aço apar. La cura. En aquesta cura has tres intencions o quatre si volem. La primera es còplida ab purgacions. La Segona ab dieta. La tercera ab coles lo cals. La q̄ta ab coles remouents los accidents que esdeuenen en aquells axi com es dolor spa sine febre e diuricia la quall roman apres d la consolidacio. La primera e segona intencio son còplides en lo modo dit en lo pcedent capitol e per çò sia alç vist. La tercera intencio es complida de aquest modo çò es que tu deus considerar la naffra si es gran o no si es gran sien ajuntades les parts en sens e sia cosite tal cultura deu es ser fort per causa dela granesa e encare per causa del pes del bras la cultura sia de aqly les dites en lo primer libre la quall sia feta ental modo que primer prengua los labis dela naffra en sens e no faces nui et torna ala part ont has commençat e lano pens dras los dos caps d fil e faras nui e aquela cultura es molt fort fet aço sia desada la part inferior vberta e sobre la cultura possen de aquesta poluora en carnatiua la quall es feta daquesta manera. A. boli armenici terre sigillate et mastic. an. 3. i. draguaganti et gum arabici an. 3. ii. et fiat pulnis e de aquesta poluora applicaras de aquest modo pendras dela poluora e posfaras sobre la naffra apres pendras stropades in fuses en blach dou e oli rosat en sens mesclats e posar les as desobre e siay posat vno poch de aquesta poluora ab lo blanch del ou e ab lolí rosat e sian applicades e aquestes lo mslor modo de encarnar qui sia trobat e souint le experimèt. En lo loch vbert in ferior sia posada vna tenta lo primer dia in fusa en rouell d ou e oli rosat fit plau fino sia lexat lo oli rosat el aço sia fet per dos a per tres dies apres siay posat mell rosat mesclat ab farina dordi. Empero siy sera menester maior ab sterio siay ajustada trementina mirra e sarcocolla p

aço sia fet quant seras segur de generacio de apostema. Empero entorn del loch sia posat defensiu fet d boli armini e terra sis gillata e vn poch d vinagre. Ifeta la munificacio e haguda la segurata del apostema sia encarnat e consolidat. Si la naffra es petita no conduesques les parts mes ras segons es dit quant ala mundificacio e encarnacio saluo que en aquests per munificacio pots vissar vnguent dels apostols segons que dien algunos mestres ego ab ells e ab aço que sia primer be fera la digestio en los labis dela naffra. La ligadura en carnatiua del muscle es axi feta. Sia prez sa vna bena e sia pleguada ados caps fins al mig apres sia messa vna poqua de stopa de jus la axella sia posa lo mig d la bena en la axella e puiant en pres lo muscle vindras sobre la spalla faent creu sobrelo muscle e tornaras la bena per l'altra axella e cornas encroar sobre lo muscle sa e tornaras en la axella dí muscle malalt e puiaras axi mateix encroant al muscle fins atant que la ligadura sia complida. Empero si la naffra sera feta ab sageta mollificara lo loch ab oli rosat cal apres obriras la naffra si es menester apres ab vnes tanalles trauras aquella. E còsequenthent axi cò es dit vmlpiras la naffra ab tentes banyades ab oli rosat e ronel de ou. En torn dí loch posaras defensiu de boli armini per tal q la loch no se apas còsequenthent sia msl dificat en lo modo dit en lo altres capitols e sia encarnat e consolidat. La q̄ta intencio es còplida segons es dit en lo primer libre e p çò siy es deuenia duricia sia remoguda axi com es dit moltes veguades en lo primer e en lo segon libre. E axi mateix si si a insta apostema veses aquelles coles ques dites en lo primer libre e per causa de breuitat noure capitular car seria cosa cediosa souint recapitular e induiria faste als intelligents.

Capitl. ix. d naffres fetes
en lo adiutori.

Sunt es naffra aquest loch ab spasa per traues e el tallat sounint lo muscle comu q mon les cordes del bras e pert lo mouiment e can la ma en la raxeta co es lo bras can sobre la ma que pert lo mouiment e aquelles niris no reben restauracio. E aco es deuen no sols per naffra feta ab spassa mes encare per naffra feta ab sagetta e dart axi com e vist en vn quis deya jaume parot lo quall fou naffrat ab vndart en lo adiutori e la naffra penetra de part apart e no feu lessio en lo os sino en lo muscle mouent les cordes del bras e encontinet li cay que lo bras sobre la ma e vuy en dia li can e ba perdut lo mouiment eno lo sentiment. Si la naffra es per larch no ha tenor de perdre lo mouiment in lo sentiment si donques no era per defalimet del metge sabent mal go uernar e arecolar lo pacient o per part de malalt no curant se desimatex. La cura En aquesta cura bas quatre intencions. La primera es en la purgacio. La segona en la dieta. La tercera en coles lo cals. La quarta en los accidents. Si a donques primer auacuat lo cors segons la replegio o ab lenitus o ab alguna altra medicina segos la necessitat e ental cas sian fets cresturis quasi tots dies. E si no baura exida molta sanch sia feta sagnia si la edat o cosentira. E si baura exida molta sanch tan solament sia posades ventosts. La segona intencio es complida de aquest modo co es que veuras lo pacient si es debil o no si no es debil vsse carnes de cabrit les qualls sian cuytes ab carabassa o endiuia o berdolagues o coles semblants vsse axi ma

ter de carn de pollos e d badel axi mater pie parades. E si bauia bon apetit vsse carnes d auçels habitants en los arbres o en los camps cuyts en olla. La tercera intencio es complida de aquest modo. Consideraras primer la naffra si es petita o gran. Si es gran conduiras les parts en temps ab cultura fort e encarnaras en lo modo dit des ab stopades e polidores. Hora. Em pero vna cosa general que si la naffra es p traues e es profunda e vols cuixir lauios cui sires ab punts doblats dels qualls es dit en vn capitol precedet e noy a signe causa p tant co la be asignada en lo primer libre en lo tractat denaffres. Si se es deuen q los niruis sian tallats dien algus axi com loguillem decilicet que sian cosits los niruis ab los niruis per co que sia milor feta la conguinacio. E lo dich segons que he dit en lo primer libre que lo nirui nos deu cosir ab lo nirui. Impero deuen ben cosir la carn ab la carn e ajuntar vn nirui ab altre tant com podem ajuntar e raons e altres coles e gli dites per la quall cosa o lex es sia alli vist. E si no si pot fer cultura sia en temps ajuntades les parts tant com se poran acostar e ajuntar e sian axi cōseruats e sia encarnat lo loch e aquesta iuncio es feta per tal que matura ab los instruments medicinals e ablo adiutori del art mislo; pugua fer la restauracio en lo membre. En torn del loch sia proceyt ab coles cōfortats e prohibits apacio fins atant q sias dela segur. E en lo loch dels niruis fares tal mū dificaciun. Pre farina d lobins mell rosat Colat e fermentina tant de vn co daltre e sian fet ynguent. Sia fet ab mell rosat colat sarcocolla e mirra e faras aco si la naffra o requirira. E aqstes coles remouen la sordicia e putrefactio dels niruis e aquestes coles no son posades en les naffres dels niruis sino apres que seras segur de apostema e aco per tal con mordiquan e abstergueren fort e farien correr la materia al loch. Si la naffra es petita proceyras en totes coles segons es dit en los altres capitols e prohibet que lo loch ne se apostema e per causa

de breuitat non recapitulare. Si la naffra es feta ab sageta no requer altra cosa sino que sia treta leuagement e suauament feta la mollificacio e dilatacio si es menester treta aquella sia vmperta la naffra en aquella hora de ronel d'on ab oli rosat. En la mundifficacio e en les altres coses sia proceya segons que es dit desus. La quarta intencio que es remaure los accidents que se es deuenen es complida de aquest modo qui se seguir. Per q souint se es deue ales naffres apostema o per causa del metje mal o brat. Per causa del pacient no reposat en lessis coies no naturals degudament per ço es menester çorar anaquell. Encare queno haje dir que diria de remocio de aquest accident lo quall es aduimenti de apostema pertal çò ho be remes al primer libre en lo qual es feta d'aco mencio. Per aquesta causa de açt accident parliare açi succintamet. Pauiment donques si veuras que la apostema es deuingua ala naffra fares solucio d'ventre segos la necessitat que atu sera vist Segonamet si sera menester faras sagnia segons que per tu sera vist. Tercerament ladiera sia subtil per tal que no sia en ell fe ta multiplicacio de humors los qualls poden de correr al loch e esser causa de major apostema e per ço la dieta deu esser subtil. Quartament ab coses locals deffedras loloch per tal que no reba los humors ari çò es ab boli armini e terea sigillata e un poch de vinagre. Aixi matex lo oli rosat ab boli armini prohibeten lo aduimenti de apostema. Los suchs deles herbes fredes fan aco mater ari çò es lo such dela latuga dela endiuia dela morella del plantage e d'la semper viua e de molts altres e de açts segons que atu sera vist posts fer empastre Empero ciuat lo apostema es deue si ab aquestes coses dites nos pot prohibir e qy baja febre arguiras mal; car pots arguir coruicio del membre o mort o debilitat del membre naffrat e aco es dar eno affratus rade altra declaracio. Si lo apostema donques sera en lo loch o per que lo metje noy basa la trovar o que no basa pogut cu

rar aquell en quall se vol modo que sia lo metje deu remoure aquell abans que cure la naffra no mens pressat la naffra. Ge ja donques lo metje si aquell apostema es abte de remoure ab resolutius e in frigida tuis e sin es pcey esqua ab açts. En no sens causa dich ab coses fredes e sequies, car tals apostemas quassi los demes so ab mala complecio calda en los de mes e qua si entots per la quall cosa les coses fredes so conferents. Per tal que sia resolta la materia que es en lo loch conuenen fari na defanes farina de ordi roses plantage murtaboli armini terra sigilata e oli rosat e de murt e per ço si atu sera vist sia fet empastre de aquests. Si lo apostema no era abta esser remogut ab aquestes coses. Si no que fos abta per saniar lauos sia saniat de aquest modo. Dren farina de seni grech e de sement de li de cascui. iii. 3. anet e camamilla de cascui. ii. 3. maluino. migagrex de porc fus tant çò ni haura menej stier sian bollides les coses per bollir e sian en corporats ab oli de liri e calt sia posat sobre lo apostema. Es altre. R. farine fenugreci et seminis linii ani. 3. iii. pinguis dinis porci. 3. v. farine d'ordi. 3. ii. bullian tur bullieda et incorporentur cum oleo de camamilla esia applicat calt sobre lo loch. Si se es deuene que en lo loch haje dolor in tollerable ari con es deue en la generacio dela sanies o en altre modo no parlare molt de aquest accident per ço com ne sovint parlat en lo primer libre Empero dich que lo loch se pot en brocar ab aygua calda decoccio de maluino o d' malues per ço com aquestes coses obrin los poros e fan erelar la materia e mollifiquan lo loch. Pot esser fet en altra manera si ab empastres e altres coses no es remogut. Bient ari. R. boli armenici parum et infundatur in oleo rosarium et parum aceti de inde infundatur in cis opii triti. 3. i. et susquami. 3. i. e ab aco sia feta vuccio fins atat que sia remeduada la dolor e remoguda la dolor no sia mesfeta vuccio. Ad a durat lo apa sia vbert ab lanceta si es menester. Si es possible fes q la sanies del

apostema ving al orifici d'a naffra. **G**fe ta la i n' dissio proceyras se gons que souint es dit en los altres.

Capitol. x. d' naffres fetes en lo colze ab spasa o cosef senblats.

Es naffres de aquest loch ab gues veguades son en la part domestica del bras e aveguades en la part siluestra d' bras oretament en la iunctura del bras. **E**có se vol q sia aqüelles tals naffres son pilosse. **P**rimo les naffres dela part domestica q es dela part de dintre son piloses per les venes e arteries grans les qualls passen per aquell loch e aqo es clar. Segonament les naffres dela part siluestra q es dela part de fora son pilosse p causa dela còcatencio. **E**n filtracio dels niruis e dela ligaments ligants aquells ossos bauen diuerses figures e p q si es naffret leuigerament pert la propia figura. **L**a cura. En aquesta cura bas quatre intencions així com en la cura d'les altres naffres. **L**a primera ab purgacio es complida segons que acura vist es ter necessari o ab sagnia així mateix segos q atu sera vist. **L**a segona intencio es còplida segos que souint es dit. **L**a tercera intencio es complida de aquest modo considerar lo mesme la naffra si es en la part domestica o en la siluestra. si es en la part domestica esforcar te bas en strenyer la sanch p les moltes venes e arteries q alj son e sia concretada ab lo modo dit de sus en lo capitulo de naffres fetes en lo coll o en altre modo si sera menester. **E**mpero si les parts son separades enoy haura flux de sanch si an ensens coniuntes les parts ab custura en lo modo dit souint e sia encarnat e cosolidat. **E**si noy haura menester conduccio d' labis sia prohibuit lo apa e sian diligits los labis e sia mudificat e encarnats en lo modo dit. **E**mpero si la naffra es en la part siluestra q es en la part de fora del bras e q sia gran e ample còduiras les parts e conservar les bas segos bedit e de fendas lo loch q no si engedre apa. **E**si alguna sageta haura penetrat lo loch iauos traumas

aquella en lo modo dit e proceyras en totes les altres cosefs segons es declara en los altres capitols. **D**ich vos. **E**mpero una cosa d'la ligadura que si la naffra es en la part domestica iauos deus pleguar lo bras en vere los pits e la canya es mani festa per qo cò los labis dela naffra molt m'slor se ajunte la una laltra e m'slor se conserven ensembs per la qual cosa m'slor se cò glutinen. **S**i la naffra es en la part siluestra iauos per lo contrari deu esser plegat lo bras e p que noy fos feta plicacio e acusmat en la part domestica del bras posar una stella per tal que los labis d'la naffra nos seperen. **L**a quarta intencio es complida així com desus es dit.

Capitol. xi. de naffra feta en la ratxeta dela ma so es en la ma petita.

Es naffres de aqst loch no so ar timoroses cò les naffres d' colze q aqo sia ver es de clarat p experieccia. car p naffres del colze e vist morir algüs e per naffres dela ma nunç he vist aqo e ècare apar p les cosefs dites è lo princi pi del precedet ce pitol e encare qlo loch de la ma no es aixi doloris com lo colze p tal cò los niruis dela ma no son aixi sensiti' e aqo es vist per experieccia. **E**mpero dich q no obstant aqo q es dit les naffres dela ma mes prest se apan q les naffres d' colze e la cau sa es per q la ma es m'ebre q dedina molt e es m'ebre molt debil e aixi mateix los niruis dela son molt en filtrats p la qual cosa se apa mes rost aqst loch e aqo es vist p experieccia. **L**a cura en aquesta cura bas ratés intencions com son dites en los altres capitols. **L**a primera e segona son complides segos que es dit desus. **E**mpero dich vos una cosa que sia rosttemps considerada la fortalesa o debilitat d' el paciet e segos aqo sia dierat quant ala sagnia dich que sia fe ta del bras contrari rosttemps si la edat e la virtut o consentiran e si non haurà exida molta quantitat de sanch e asso

sia tostéps general en tota naffra. La tercera intencio es còplida d' aquist modo. Si es vejes primer lo loch si ha menester custura o q no si ha menester custura si an pingides les parts esia cosit yo narrare avosaltres lo meu modo d' obrar en aço. jo vna veguia da tingui en cura vn home loqual fou nafrat en la ma ab spasa e la naffra fou entre lo dit amular e lomiga e fou feta la niciissio de vna e daltra part dela ma fins ala tunctura dela ma e del bras. E jo ocoorrent en aquell loch comesi primer de cosir lo loch e comesi en la part superior dela ma e fin alguns punts duplicitats p tal q la vna part dela ma se ajuntas ab l'altra. Dels qualls punts e feta mecio desus en aquest libre en lo capitol de naffres del muscle e axi matex en lo primer libre en lo tractat de naffres. Ifeta la custura en la part superior dela ma fin altra custura en la planta dela ma e posar la ma situada sobre vna stella banya da en oli rosat e apres sobre lo loch posar stopades banyades en blach d' on emel rosat dela vna e dela part dela ma e fin li sagnia vna poca e aço per q ja li bauja exida molta qualitat de sanch. E quant ala dieta mani li q no menjas carns ni ouis e q no be gues vi sino que fos aygnat e aço fin fins que sury segur de apa e en la part inferior d' la naffra lexi forats e aquells vnguets de ronell de ou e tremetina e aço en lo principi. Apies mudissiq ab vnguent dels apostols En les altres visites posa sobre la naffra polidores encarnatiues e desus posa stopades banyades en lo modo dit. E algunes veguades posaua en torn dela naffra oli rosat e boli arminí e algunes veguades fin sens aço fins a còplida encarnacio. Ifeta la encarnacio enduri la carn ab vnguent dels apostols e ab alum cremat. E ab vnguent de atzerco jo còsolidi e tot aço fou còpliten. xx. dies e aquell tal vny endia vñ. E vñ ne vn altre qui volia aguar vn ganivet ab vna mola de aquells que rodé ab ayga e tal com era lo ganivet isque dela ma de aquell erota la plata d'la ma fountal lada p traues. E occurri yo anaquell cosi lila ma ab punts no duplicitats e fin axi coes are dit e axi es stat deslliurat en pochs de. Saluo empero que per d'lo mouiment

dels dits p go con totes les cordes dela ma foretallades atraues. Si la naffra no ha mia menester custura e es sobre la ma o sobre los dits en lo primer dia sia posat oli rosat mesdat ab rouel de ou e ab tremetina E tot aço sia fet fins en qtre o Finch dies e pseguentmet sia posat melrosat ab fariá dor do p iiii dies e si es menester sia en durida la carn ab vnguent dels apostols o sia munificada ab ell e sia consolidat. Si la naffra es ab sageta e haura penetrada la ma d' part apart treta la sageta e feta la purgacio e hordenada la dijeta. En la part inferior de dela naffra sia posada vna tenta e axi matex en la part superior sien emplo posades petites tentes sia emplo posada major en la part inferior e aquestes tentes sien infusades en oli rosat e ronell de ou e fermentina p causa dels niruis e los altres dos per causa d'la dolor e p que los labis sedigeres que e sobre lo loch sien posades stopades banyades en blanch de ou e oli rosat e de aquest modo sia defensada la ma que no se apostem e que no fassa sanies elo restat dela ma sia vntat ab oli rosat o de marta mesclat ab boli arminí e axi matex los dits elo bras. E sobre la naffra pot esser posat empastre fliptich lo qual prohibeix la generacio dela sanies e encarna e axi matex lo vi fliptich dels qualls desus he feta mecio e per are yoho ler. E quāt hauras fet aço p. viii. o. x. dies en los qualls es feta la encarnacio e lo loch no ses apostemat iauos encarnaras aquells forats e p soldaras. E aquesta cosa que he dita avosaltres he jo feta cent veguades e aço sia anosaltres general e no sols en la ma mes. Encare en lo bras e en lo adintori e en la cura e en la casma e entots aquests lochs ab aquest modo de obrar he aguthonor e per causa de breuitat nous contre los coses car molts vos ne pozia comdar. Mora empero vna cosa que si la naffra es en vn dit o en lo bras en tal modo que lo os del dit o dels dits fos totalment tallat romenant los musdes superiores o in feriors del os. Los iauos ajuntaras la vn os ab altre e aussi ras e. Encarnaras en lo modo dit car sonint ha fet yo asso e axi matex si la vn focil del bras es tallat. Encarnaras

e aço e yo souint fet La quarta intenció q es remoure apacio o dolor es complida en lo modo dit en lo capitol de naffres del adiutorie et ali sia vist. Si romanía duricia apres dha cōsolidacio la nos sia remoguda en los modos dits en lo primer e segó libre e enca re q desus ne sia stada feta mencio are açi posare yn vnguent lo qual es aquest, lk. ansiugie porcine pinguedinis anceris et gatina et aneta an. 3. iii. cere. 3. j. litargirij. 3. i oley cōis. 3. iii. farine fenu greci et seminis lini an. 3. i. bedellij. op oponach turis et mastici. an. 3. f. dissoluant gume et omnia liq fiant cu gumiis ad igne et cu erut bene in corporata colent et reponant en vase. et sia vntat lo loch ab lo dit vnguent feta la vncio pot esser posat aqst empastre sobre lo loch. lk. litargirij. triti. 3. iii. oley cōis. 3. f. musillaginis fenugreca et seminios. lini. an. 3. vi. musillaginis semenis maluamisci. 3. iii. accipiat litargiriu cu oleo et ponat ad igne et dimittat bullire sp agitando cu spatula tam diu q dissolutu sit et postea dant musillagini et agitadando cu spatula di mittat bullire tam diu quo vsqz recipiat spicitudine et modu emplastru lo quall sia posat sobre lo loch moltes altres coses pora narrar les qualls son narrades desus p la qual cosa p causa de beruitat les lexare.

Capitol. xij. de naffra del torax o dels pits.

Gran marauela es q anic, hi alia bas no bajé scrit de aqsta naffra encare que sen trobiá alguns dits d gallié en lo qrt e en lo sinq dela tarapética e los altres mestres apres de aquests ne an dites moltes coses entre los qualls es gran discordia la quall ay osal tres vull succintament narrar. Etrobe yo doques dues opinions d la naffra del torax. la vna opinio diu que deu esser posada tenta en tal naffra e q lo loch sia tingut vbert e deu esser tingut vbert ab tentes e deu esser vbert si es menester e cōseguient, nient lo loch deu esser mundificat ab em-

pastres e vnguentos e lauamēt segons que dien aqsts. e p la lur opinio aporté aqsta raho edie q si la materia es retenguda en la cōcauitat dels pits q es la materia q es de correguda es pill q no de correga al coro en algú altre mēbre cō fos podrida per la qual cosa seria temor de mort p tal donq q no sia retenguda aqsta materia e p q pua ga exir manē aquesto q si atingut. Lo loch vbert p q aqlla materia puig exir e esser excoccada del nōbre dels qualls fore aqsts mestres solemés q es. Roger. Rollā guille d scilicet iacmeri e lo bm qui seguex an a qsts. La altra opinio diu q tals naffres se deuen cusir e encarnar e noy deu en nigua manera esser posada tête. e fundā se sobie aço q si prestamēt no erē tancades seria temor q los spits vitals p aquells lochs p estament no exelasen p tal donq q aço no es deuengua manē q sialo loch cusit. la segona rao o causa es q per la apertura dela naffra entraria ayre fret p fouet los spits e conturbant aqlls p q donques aço a disnols es deuengua. Fan segons q es dit. e es senblat ala naffra d craneu car aqlls sō molt lessiades per layre fret e cantant q sen seguex lamort segos es dit en sō loch donq q aixi mater deles naffres del torax. denō bre dels qualls es stat enrich e ibederib seruidor del bisbe de cremona e molts altres mestres moderns fō aço e jo algunes reguades ho he fet e am ben succeyt. Em po. Jo concordant aqlls opinions dire lo q es vist esser mes ver começant ala substàcia dela cosa. E primer dich q lcs naffres del torax algunes son penetrats en la substància intrinseca q es en la sociositat dels pits e algunes son q no penetrē. e deles penetrats dich q algunes son ab naffres de s mēbres contéguts aixi q es locor olo polmo o lodia fragma o mediastinu. e algunes son q son sens lessio dels mēbres interiores e de aqstes naffres algunes son en les qlls poca o no gens desanch o altre humor ha caygut en la spacioitat dels pits. e algues son en les qualls a cayguda molta sanch o altre humor en la cōcanitat dels pits. e si be consideres en aqstes coses sta la veritat d la questio. Quant ales causes de aquestes naffres dich que son totes aquelles coses

q̄ sō abtes foradar e talar axí cō sō sagetes darts spases e altres tals. Dic dich tercerament quāt als senyals d'la dich q̄ la sēyals naffra penetrat los pits sō. Primer q̄ lo ale es petit: car p causa del ayre entrant p la naffra es euentat lo cor e no es necessaria la atra traccio per ale e p aq̄sta causa es petit. Los segō senyal q̄ si son tancats lo nas e la boca e es posada vna cādela propia naffra o q̄y sia posat vnpoch de coto sobre la naffra tu veuras moure la flama dela candella e axí mateix veuras moure lo coto totalmēt. Los senyals q̄ lo cor sia naffrat son q̄ la sanch q̄ bix es negra e frigiditat dels extremis e copiositat de suor e sincopis sonint e q̄ lo loch es deus la mamella squerra. Los senyals del pulmo naffrat son q̄ la sanch qui bix es rubicunda e espumosa e lo malalt se escalfa e roser e torna groch e lo loch naffrat es en vers los costats. Los senyals del dia fragina naffrat son q̄ la sanch q̄ bix es spesa e lo ale es grā e los sonat e dolorosa ali enacio e sp̄ntu liuidū rigor pinguitua e son festigosos en lo mengar e mēgē e beuen ab eructuacions e lo loch naffrat es prop les costeles falces. Los senyals q̄ la sāch sia cayguda dintre la spacioitat dels pits e q̄s vinga asanjar e corrompre surta lo dit de ypocras en lo. vi. del anfousmes. Biēt axí si sanguis in ventrē effundat preter natūram necesse est putrefieri. Eson granitat e fatiguesa del costat prop les falces costeles e lo q̄ scupenes podrit ab molta tos e començen a febrejar. E diu lo jacmeri q̄ la ale q̄ los bix p la boca put maranelosamēt e axí mateix lo ayre qui bix p la naffra put incolerablement. Los iudicis. Dic dich quartament quant als iudicis q̄ aq̄llies naffres q̄ peretrē ala part del dorç q̄o es detras son mes perilosos q̄ no aq̄llies q̄ son en la part deuant e aço p causa deles grans venese arteries passants p lo dorcs e p causa dels nervis naixents dela nucca e encare p causa del meri e dela canna del pulmo los qualles son mes cituars en la part detras q̄ en la deuant e p causa dela nucca la lesio d'la q̄ll no es reputada poqua. E p causa d'ls ligaments del cor los qualles sō applicat als dorcs e tors los membres spirituals son ligats al dorcs ab fort ligaciō e p q̄o per poca causa

poden esser lessiats los ligaments aquest e p cōseguient esser lessiats los membres. E quant son naffrats aportē perile mort. E aço no se es deue per les naffres fetes en la part deuant e p q̄o aq̄llies son mes pilo ses. La cura. E algudes primer aquestes coses vinch ala cura aq̄sta en la qual bas tres intencions. La primera es en la purgacio. La segōa en la dieta. La tercera en les coses locals. Quant al primera dich q̄ sia feta purgacio segons la cōplexio car si es colericis sia euaciada colera e si es fieumaticis fieuma e axí dels altres e si los hūors sō mixtes sia euacuats mixtes. E nota q̄ p los hūors es coneguda la cōplexio los e p la cōpretio hūors segōs q̄ ba volgut auic. en la segona d' primer e p q̄o si avist aço e si sera menester sia feta sagnia dela part cōtraria e siā fets crestiris lenitius. La segona intēcia es cōplida d' aq̄st modo q̄o es q̄ en lo principi usse farina de ordi o farro cuylts ab amelles e usse spinalchs borrages bledes o letugues cuylts ab amelles o altres coses semblants usse. E aço fins atant q̄ sia segur de apa. La beure de aq̄ll sia vi de magranes. Ay gua de ordi ab relles de fenol e de julinert. E com sera segur d' apa e la sanies se comēsa de engendrar p tant cō lauos lo malalt se debilita molt lauos sian donades carns de cabrit o de pollos cuylts en olla elomenj ar dell sia de aq̄st brou ab rouells douis e p cōfortacio del ventrell e del cor sia posa en lo seu mensar un poch de caniella e d' saffra lo breure d' aq̄ll sia vi blanch e dar e odorat amarat ab ay gua de ordi o cimble ay gua. Quant la sanies se comensara e dissecar e la virtut se comensara a fortificare donar llaas carns d' crastat d' molto d' uno any cuylts en la paella o en olla segōs lo apetit e voluntat del paciēt. E leg sp̄ties doys dites p la pforacciō sia polades e animales capōs e pdius e faysants e ocels petits habitats en los camps e en los arbres. E si ale donat d' vi desus narrat. E impo si has temor de febre lauos deus afagir o diminuir del vi. E en la carn segōs la fortalessa o debilitat del pacient e segōs la intēcio o remicio dela febre p la qual cosa yo deye aço ala discrecio del obrant. E encare dich q̄ quant tu volras cōglutinar q̄ deus eligir viandas que

sien sifpiq's e vistoses e q' no sien mordicatines ari co es y poquistidos blaustres p's dies e terra sigillata rasses acassia e es menester donar aq'stes ros p de coccio codoy's escaps d' romaguera e d' marta e vi sifpich totes aq'stes coses conueni si donq's algua cosa not epatxana e ab aq'stes poden mesclar goma draguagat e goma arabica. La tercera intencio la q'll sta en coses locals es complicada en tal manera q' tu deus considerar la naffra d' torax si sera penetrat o no. Si no es penetrat sien digerits los labis e posseras d' fensi p q' lo loch nos apas e conseguet met mudiicaras e engendrares carn ab unguet de rasina q' basilicio o de altre modo segos la complexio natural a occidental del membre e finalmet segellares. La ligadura d' aq'st loch dire algua cosa car ari co veyen aq'sta naffra no ha res ppi deles altres car ari es curada co les altres vna ligadura es feta aq'st modo sia pressayna faxa largua e ampla feta de dos caps e sia comecat a faxar dela part pteraria dela naffra aportat la faxa o bena sobre la naffra en forma d' creu apress sia tornada voltar la faxa fins atat q' baste los caps dela bena sian cisis luny dia naffra apres sia presa altra faxa la q'll pas p los muscles e sia liguat denat e otras ab la faxa grata p tall q' no cayguat. Altre modo d' ligar es aq'st segos q' posa roger sia p' fa vna bena grata d' un cap e sia foradada en aq'll cap e fes passar p aq'll forat lo muscle apres reuoltaras la faxa a totes parts fins q' torn al muscle ont has comedada la ligadura e sia la bena tallada en aq'll cap en dues parts e ab aq'lla sia liguat de la axella. Empo si la naffra es de la axella sia ligat de aq'st modo sia presa vna bena tallada d' cada cap e la vna part dela bena pas sobre lo muscle e la espalla contraria e l'altra part dela bena pas deus la axella e ali sia liguat. Be naffra penetrant.

Declarades aquestes coses veuras la naffra si sera penetrat. Si es penetrat venras si es lefiat algun membre interior o si alguna materia es dintre ajustada o no la quall cosa poras conixer p los senyals desus dits. Si se es deue p los senyals desus dits q' la naffra sia penetrat sens lessio dels membres interiors es noy ba alimantia ajustada, la

nos dich jo q' lo loch sedeu ecarnar ab epastes e poliuores ecarnatiues ab stopades o altres coses ecarnats e laios en lo loch no es posada teta e aq'les hores se ecarna segos la primera intencio e aco a volgut enrich e tederich e molts altres moderns obrats e en aco yo co ab ells. E p' co dich yo q' lo galien e altres no hafeta mencio de aq'st modo e aco p' tal co aq'stes naffres tals no han diversitat deles altres e p' aq'sta causa de aq'lla tal no han plat. Que no degua esser posada tenta en tals naffres ni degue star ybertes es amostrat p' tal la teta es posada p' co es menester expellir p' la naffra alguna materia pgreguada e ental naffra p's posam q' noy baja nigua materia d'os en va e debades es posada la tenta. E encare quey agues materia en poca quantitat nativa resol aq'lla e la enacua e no cal dubitar del loch car anatura fort res no li reflex ne li es res impossible segos q' es ja dit car no sols fa passar natura la materia p' los pannicos mes encare p' mig dels ossos segos es dit en lo. viij. dels anforismes. En la naffra penetrant en la quall es lefiat algum membre interior sinoy a denallada materia en los membres intrinsecos es curada a quella tal en lo modo dit. Empo es menester q' apart dedintre sian donades medicinas viscoses e conglutinatives e aco din. Galien en lo. xv. dela tharapentica diet ari. Siccare igitur oportet omnino temptare per opposita extorsu farmata et ea que bibuntur per aquam et vinum subtile tc. sic ut est dia papaver diagraguagat et a dextra embroncaciones cu' vino aut emplastra dessiccatius sicut dia palma et oleum ro. et embroncations. La quall anchoritat de duida d' leti en lengua vulgar vol dir menester es asajar et emprard de dissecçar per medicaments possatg apart defora ep' aq'les coses que son begudes per aygua o per vi subtil e ari com es dia papaver dia dragat e apart de fora embroncations ab vi o cm pastres dissecacius ari com es dia palma e oli rosat e embroncacioes. E loga en lo quart dela tharapentica plant de naffres intrinsecos d' ari. Comunis aut in omnibus in trinceris piculis indicacio est eligere qui dem assuetissima animalis cibaria et farma

ea sugre vero et aduertere q̄ contraria ut erigineēris catimina et ponſo liguos q̄ est tucia, et litaririū et cerusā et similia e dōnit en vulguar vol dir ari. Comūa indicacio certamēt es en totes les p̄ticules intrinſicas elegir les medicines e viādes molt acuſtumades als animals. Ifugir diuertir el nyar les q̄ son p̄teraries ari cō es vret darā catimia e p̄osoligos q̄ es dit tucia e litarg e serusa car dit es en lo cercer libre de cōple xiōs e deles medicines cimples e p̄ amic, en la segōa del primer q̄ encare q̄ consoldē los mēbres interiores no res mens irritā e o brin aqlls donq̄s si nosaltres volē cōglutinar o cicatrizar es menester eligir viādes q̄ siā ſti ptiq̄s e viſcoſes e q̄ no ſia mordicatiues ari cō ſon ypo quiftidos balanſties galles pſi dies terra ſigillata rafles e accaſſia codōys caps de romaguera muerta e ari d molts al tres. Es menester donar aqſtes coſes ab de coccio de aygua o de vi o ab algua altra coſa ſegōs q̄ atiu plauira. Hota Empo q̄ ſilo puimo o lo diafragma ſera naſſrataqll tal es mortal p̄ co cō aqlls mēbres no rebē cōſolidacio e aco p̄q̄ algū ſo ſp̄matibſ e altres ſon en cotinu mouimēt e no reſiſteſ q̄ ſacura rahonable car natur ſouint fa coſes imposſiblēs quāt al methe. Si la naſſra es penetrat e cōexeras p̄ los ſenyalſ dits q̄ baſa dualada materia dintre no tardes entrara aqlla. Ear diu loguillē q̄ tota la tua intēcio ſia dilatar la naſſra p̄ tal q̄ la ſanch o ſanies engēdrada dintrep la dita naſſra pugua exir. La tenta qui bi es poſada ſia ampla de part de fora p̄ tal q̄ no cayguia a part de dintre dela naſſra empo milor es li guiar aqlla ab fil p̄ q̄ no cayguia en la cōca uitat dſ pits e p̄ tal q̄ ſiy q̄ya q̄ ſo puga tra nra. E cōſequētīmēt ſia vntada la naſſra a part deſſora ab deſſenſiu de boli armini p̄ tal q̄ lo loch nos apostema, empo dich v os vna coſa de aqſt deſſenſiu q̄ ſi es fet ab vnz poch de cera blāca ſeria molt singular e mi lor q̄ fer aqll ſens cera. Ifet aco pceyras ab mūdificatiꝝ a part de diuerte e apart d fora lo mūdificatiꝝ qui ſe met apart de dintre ab xiringa es aqſt. R. turis mirre farinelu pinoru an. 3. f. mellis ro. colati. 3. f. floū ca mamille. 3. i. vini albi. 11. ii. bullianſ omnia in vino e coleſt. E de aquesta coladura ab

vna xiringa ſian messa dintre la cōcauitat deſ pits tāta quātitat cō lo pacient pora comportar. Ifet aco ſia girat lo pacient io bre lo costat oppoſit e apres ſia inclinat ſobre la part dla naſſra p̄ tal q̄ lo vi delq̄ dita decoccio hifca e ſia mes tātes veḡdes d aqit vi fins q̄ hifca clar. Lo Jacmeri mana q̄ ſia mes vi o inellicatu e remanant lo cois de ſa e della ſia treta aqlla liquor e ſia pſidera dala quātitat e la qualitat e faras aco rātes veguades fins q̄ hifca clar. Lo roger dñ q̄ ſia girat lo pacient d vna part e dalira aportant la materia e traent aqila p̄ la naſſra. E ſilo pacient no podia cōportar tal iteracio feta la primera aposicio del vi dei? dit ſia poſat lauioſ ſobre la naſſra aqit em; paſtre mūdificatiꝝ. R. mellis ro. cot. 3. j. mirre thuris et ſarcocolle an. 3. f. farine or dey et fenugreci φ ſufficit ad inſpiſanduſ et fiat ad modū emplaſtri. E apres ſia poſat ſobre lo loch. Altre R. mel ro. co. vi. 3. tremētina. iiiij. 3. farina de oidi tanta cō ni baura menester p̄ ſpecir e pceyras ab aqſtes medicinis. 1. veguada o dues lo dia. La uant o poſant empastres fins atāt q̄ la ſanies ſia diſſecada. E faras q̄ lo pacient dor ma ſobre la naſſra per tal q̄ p̄ aqlla decorre ga es mūdificue lo qui ſe ajuſta en la naſſra. P. ſo albuſcasis q̄ ſi baurā paſſatoſ tres dies dela naſſra e q̄noy baſa ſobre viñguts accidēts mallſ al pacient ari cō es ſpas me e tremor de cor mala ni ſtrictura de aleit e veus les diſpoſicioſ del pacient vos neſ ſapies q̄ lauioſ la naſſra es ſana e la virtut es fort ala quall no es res imposſible. L. ſi donq̄s tu veuras aqſtes coſes dites p̄ albuſcasis e bauras fetes aqllles coſes q̄ ſo dites ſo es los lauamnets e empastres e la ſanit ſera diſſecada lauioſ aminuarias la tenta e encarnares lo loch ab coſes encarnatiues e cōſoldaras lo loch ab conſoldatiꝝ. E p̄ la boca pots donar pocio feta de centaurea toſt nepta gariofilada pinpupuella e pilo ſella e de ſerements de romaguera o ſemēt de gallarrera e de cols rojes e d regualicia e rubea ab vi e mell. Altre q̄ remou la ſach R. reubarbari coſti radicis rubee centauſree areſtologie an. 3. i. et fiat puluſ del q̄ll ſia ad ministrat. 1. 3. totſ matinis p̄ nou di es ab vna. 3. de akerop acetos ab ayguade

morsus galline e altre tāt de ayga de sol
da major. E lo mors galline ba grā ppie
rat en aço. Etiamatx val aço. Pre vi en
lo qual hajē bulit melle rel de yarus q es
la spētaria menor cauda e qna e sia lin do
nat vnpoch quāt va adornir e segōs q dñi
lo aymerich de alesto suāt es euacuada to
ta la materia e si vols veure algunes coses
aximater valērs recorras al primer libre
en lo capitol de cas yo fēcio. Si en lo loch
aparra eminēcia p q lo loch se sia apat sia
tallat seguramēt lo loch segōs la lōgitut
deles costelles e segōs les rugues e sia treta
la sāies apoch apoch he successiuamēte no
en la primera in cissio e aço sefa p q p lo su
bito eximēt dela sāies en grādissima qnti
tat no se falis lo spit vital e q no es deuin
gues sincopis o mort al paciēt. Carno es
incōueniēt q bisca grā quātitat d supfisi
tat e qab ella vng subitamēt natural e spe
rits p la qll cosa se pot seguir la mort o al
mēs grā quātitat de calor e d spits pot ab
ella exir p la quall cosa se seguēt moltes ve
gdes cincopis. Ifeta la incissio en la eminē
cia aparēt prestatamēt auās q ysqua molta
sanies sia vimplert lo loch co es la naffra ab
vna téta banyada en oli rosat emel ro.co.
en sens mesclats en tal modo q la téta pe
netrefins ales pts interiores p talq en lavi
ficaciō seguēt la sāies pug liberamēt exir e
lo loch intrinsech se pugua mūdifficar sēs
nigū impedimēt sia empoliguada la téta
Ifet aço sia lauat lo loch ab vi simple o ab
vi de decoccio deles coses des dites en aqst
capitol e arimater sobre lo loch sia posats
empastres dels des dits e en lo circuit d la
naffra sia posat boli armini ab oli rosat e
vinagre. E ab cera sia fet vnguēt e esmilar
E sia fet aço fins apfeta disseccaciō d la
sāies e exsiccada qlla sia encarnat lo loch
ab polinora feta demirra ensens e mestech
pts ignalls. Apres sia cōsolidat ab polino
ra d apret e d boli ar.mumia e galles signal
mēt mesdats e si vols de aqstes poliures
ab cera pots fer vnguēt. E no obstant aço
sia treta la téta d la naffra atigua e sia mū
difficat lo loch ab vnguēt dls apostols elo
mes prest q poras sia cōsolidat aqst loch.
Empo si la penetraciō dela naffra sera
dubitosa e q p tétes in fuisse en oli rosat ni

migesant algūa altra cosa nos pot manifeste
star lauodich yo q es menester p̄siderar la
grauitat del paciēt o la grauitat deles cos
tellest dela part dela naffra. E p̄siderar si
li sobre ne febra e debilitat d apert e vigilis
es e males renoluciōs de vncostat en altre
e grauitat enles renoluciōs. Si noy bau
ra nigū deis senyals dits nula major pt es
senyallanos q natura es fort e no baje te
mor d qlla lessio carnata ab instrumēts
bōs manifestamēt curara elanos en aqst
cas no es menester q pceyes q̄s sino ab les
medicines des dites en lo principi del capi
tol en aqll loch ont be parlat de qsta naf
fra no penetrat p la quall cosa sia aliq tu
vist. Si Empo tots los senyals des dits
o la major pt de aqlls biserā es de p̄siderar
lo paciēt si es debil e bauet mal apert e q
dorma mal e si tal es es mortal. E no es ref
fer sino comuamēt e en lo modo comu.em
po silo paciēt baura la virtut fort e q lo me
tie veja q lo paciēt cōporta la sua infirmi
tat be o cōpetētmēt. Laus es pueniet q lo
metje fassavna naffra noua en la pt inferi
or declinat en vers la spina segōs la lōgi
tur deles costelles e sia fet la massio segōs
q vā les costelles. E dié los doctors q a
qll forat se den fer entra la qrt a e quinta
costella eno entre la.iii.e la.iii. fet la no
ua incissio sia posada térafins al pfude la
quall sia lanyada en oli ro.calt e aço fins
atāt q la sanies comēs aparer. E guarda
q la hora dela remutaciō sia p̄sta e cauta p
talq noyētre ayre e q qla expiraciō no offe
ça ni d bilite los mēbres intios: car qlla ex
piraciō larg oporta lo paciēt defalimēt e
encare en sincopis. Quāt la sanies comē
sara d aparer sia mūdifficat lo loch intrin
sech pla naffra noua ab vi d decoccio deca
mamilla e farina d lubins enses e mastech
e mirra emell rosat collat e cō ni baura
menester e p̄seguēmēt ab vi sia ciuyt e feta
coladura dela quall ab vna tiringua li
sia messa. It sia apres voltar e reuoltar lo
pacient e sia inclinat sobre la naffra en tal
modo q la pdita decoccio bisca e apres sia
posada la téta in fissa en mell rosat colat e
d sobre sia posat d mūdifficatu des dit co
es del empastre. Ja narrat si es empot q
sat e caut q costēs sia ligda la téta e sia d

tata q̄ntitat q̄ lo ayre no puḡ expirar p la naffra p la causa des' vita. E quāt tu veu ras ex siccār la sanies lauos aminnuaras la tēta e encarnaras e psolidaras en lo modo dīt. Empo la naffra antiḡ sia lexada cloure car la naffra noua axi mūdifficada excusa la antigua de tot pill e mūdifficacio. Que aq̄sta cura sia racionable es puat p Galien, en lo v. dīa tharapētica lo q̄l feu aq̄lla en roma en vn q̄ bania apa en lo torso quall era ja fet empich en lo quall fou menester remoure lo os corrupta dela costella diu donq̄s. Galen axi hauē acustiu mat metre p la vlcera mellicratū e augua; des fact molt cuiſir aſude ala particula pacēt e euāḡ des agitāt e reposat e algūs vēḡ des ab instrumēt suclatū o act actiu taurē d̄ forā lo mellitratū e fac̄t aq̄stes coſes e poſat axi les medicines hauē vist eſſer mūdifficat lo torax deles sanies e ſucures q̄ erē dintre lauos q̄nt sera ſufficiēt mūdifficat ceſſarē e clorē dīt avlcera. ari mater es puat p. Qui en lo iii. canō en lo capitol de empimate dīt axi quāt tu extimaras en lo peureſis molta materia e no es mūdifficada en. viii. dies ni en mēs pochs fa caure en p̄tisſis e lauos es neceſſari obrar abvn cal tiri perit ab lo quall siā foradats los pits en lo loch dīa ſāies p tal q̄ ſia treta la materia apoch apoch e ſia lauada ab ayḡ mell e ſia apres fet adiutori en traure la apart defora e quāt sera mūdifficada vindras a cōſolidar. Empo al otrari es vn dir. en lo quall es dit q̄ en cas q̄ la penetraciō del a naffra fos dubtosa en tal modo q̄ abteia infuſſa en oli rosat nos pogues trobar la uos ſtat la virtut fort en tal māera q̄ lo pacēt cōporte la malaltia deuē fer naffra en tre la quarta e ſinqua costella. En contra ri dīt axi ſi aq̄lla naffra penetrava en tal modo q̄ la penetraciō no fos duptosa la ſuos la sanies ſeria treta p lo forat aq̄ll no fayēt ni nigui altre denou donq̄s baſtaría fer penetrat o en aq̄ll fins en la cōcauitat dels pits e no fer altra penetraciō noua la p̄sequēcia es bona e lo antecedēt es dedat rat dīt. Es auāt aq̄lla coſa es ſeta de bades p moltes la quall ſe por fer ab poq̄s cō donq̄s axi be p aq̄l forat eſſet bē vbert pugnā euacuar la matia axi cō ſi ni hauē

fet vn altre delou donq̄s ſeguerſe q̄no de uēfer lo nou car aq̄ll es debades. Es de uē obrir aq̄ll mater Es auāt mes diffiçil es curar dues naffres q̄ no vna. Bōq̄s milloz es fer pſudar aq̄ll e no in nouar ne altre la p̄sequēcia es bona e lo antecedēt declarat mes auāt lo metje deu emitir la dolor tāt cō pot e aço p q̄ lo loch noſe apostē car la dolor es deles coſes molt apants lo loche ſiy ha dues naffres ſeguerſe major dolor e major difficultat d̄ curar dōq̄s abasta fer penetrar la p̄mēra naffra car mes fac̄l coſa es q̄ no fer penetrar vna naffra denou. Bonq̄s nos du fer. E forſa jo crech q̄ es milloz fer penetrar la p̄mēra naffra p les rhabōs e cauſes dites q̄ no fer naffra freſca e de aço ſi bē o pſideres apar la cōcordia de aq̄lls dues opiniōs car cade vna en part diu ver e apar ala pſiderāt. Si aq̄lls naffres ſō en lo dors ſia arimatex curat cō es dit. E ſitais naffres ſerā fetes ab ſageta es menester traure aq̄lla leugeramēt ſes dolor ſi es poſſible. Treta la ſageta ſia pceyt en la penetrat e en la no penetrat ſe gōs q̄ es dit. En la no penetrat manifes ſtament ſia ſeta penetraciō entre costella axi cō es dit. ſia mūdifficat e encarnat ab coſes locals e ab empastres e altres coſes ja dites. Si aço es laſſiada la mucha pceyras en la lessio de aq̄lla ſegōs es dit en lo capitol de naffra dī coll cō es ab coſes cō fortats la mucha per la qual coſa diuei no tar q̄ lo metje diu molt tēbre dīla extracciō de aq̄lla tal ſageta car p vētura aq̄lla es in fixa en la vena chilis ramificada dī lo feſte o en vn trūch grādella p la q̄ll coſa p la oextracciō d̄ aq̄la ſageta in fixa aq̄la en tal vēa arteris ſe ſeguer grā flur d̄ ſach e p cō ſeguer la mort. Aço es p tal cō q̄nt la ſageta penetra la uena o la arteria la ſach no pot exir car hoy ha nigui forat manifes ſtament vbert empo treta la ſageta romalo forat vbert p la quall bir la ſanch ſubitas mēt e ſeguer ſela mort. Jo vna veguada en lo mes de octobre fury d̄ manat a vn paſes lo quall fou naſſrat per ſos enemichs ab vna ſageta prop la furcula del coll e la aſta dela ſageta nos podia pendre p tal cō la aſta dela ſageta era trencada e nos po dia pēdre ab ten ales ni en altremodo ſes

In cissio e to q̄ aq̄ll e febricaria ab febra le-
ta e plaua be. aq̄st era pres en lo carcer p
tal co era bādajat yo reyent aq̄ll pronostic
qui del pīll e digui als amichs del q̄ll fisca
professar e axi oferē. e jo volguibauer licēcia
dia scyonia la q̄ll medo narē e cōmēsi adila-
tar la naffra e cō yo dilataua la naffra ell
deya meitre feu aguofadamēt e no bajau
temor feta la dilatacō pñg lasagera ab les
rāales e traguila e subitamēt e p la naffra
e p la boca hisq grā quātitat dā sāch ebren-
mēt q̄ tu no baqueref dit vn pater noster q̄
ell feu mort. E p go frares sian cautelosos
en la extracciō deles sagetes axi fires tot
aço fou p q̄ la sageta era ficada en vna ve-
na grā o en algua arteria o trūch de aq̄lla.
Si aq̄stes naffres nos disseccā en lo tēps
q̄ se deve dissecar es senyal q̄ lo loch es cō-
uertit en fistula o q̄ en lo loch es algua ma-
la disposicio enpatxat la p̄solidacio. E p
q̄ si lo loch es puertit en fistola recorre-
ras al quart libre en lo quall sera feta mē-
cio de fistoles.

La. xij. d naffra penetrat e no penetrat en la boca del vētre.

Go naffres q̄ sō fetes en lo vē-
tre o sō penetrats o no sino
sō penetrats ja sō manifestes.
Si sō penetrats conexerasho
a b la pua o ab vna tēta. Si
lo vētre es naffrat en tal māe-
ra q̄ tota la sua substātia dell sua penetra-
da ab spasa o ab sageta o ab dart conexer-
ho as p q̄ lo xilus bit. E cō ple dela naffra
del vētre ple dela naffra q̄ es feta sobre lo
vētre e dela naffra q̄ es feta en la substā-
cia del vētre. Bich dōqs q̄ deles naffres
q̄ sō fetes en tal loch o sō en la substātia d̄l
vētre o en lo muscle cobrint la substātia d̄l
vētre. Si sō en lo vētre o penetra tota la
substātia dell o no. Si penetra conexer ho
as car lauos lansa sanch ab lo q̄scup e lo
xil bit p lo forat d̄la naffra e sino penetra
aq̄sts dos seny als no apparrā. Si la naf-
fra es en lo muscle cobrint lo vētre. O pen-
tra aq̄ll muscle e no toca la substātia d̄q̄ll mu-
sicle. Si penetra la substātia d̄q̄ll muscle

veuras ho ab la tua tēta e sino axi mate-
x bo veuras ab la tēta. La cura. En aq̄sta
cura has rātes intēcios cō es dit en les al-
tres naffres. La primera es cōplida ab eua
cuacio sini haura menester o ab crestiris o
suppositoris e aq̄stes dues coses sian sonint
fetes. E axi matex ab signia si sera expedi-
ent e ab vētozes applicades segōs la neces-
itat. La segōa intēcio es cōplida d̄ aq̄st modo go
es q̄ cōsideras la naffra e si es la naffra en
lo muscle cobrint lo vētre e es grā lanos a
jūcaras les parts en sems e culiras e lexe-
ras ubert lo loch in ferioz p tal q̄ la sanies
puig exire en les altres coses necessaries fa-
ras segōs q̄ es dit des'e no es menester po-
far d̄ sensu entorn d̄l loch axi cō diu. Guis-
le car les stopades prou p bibexē la apacio
del loch. Si la naffra es petita en tal mo-
do q̄ no baja menester pduccio dich q̄ pusq
no sia penetrat en ella noy ha dupta tino
p error d̄ metje p metēt elexat apostemar
la naffra. Cōsideraras dōqs la naffra si se-
ra feta ab sageta e trauras aq̄lla e sia fet
leugarament: car lo loch no es ossos. Ifet
aço q̄ es tretra la sageta siaymplerta lanaf-
ra ab oli rosat calt en suern e mesclar ab
rouel de on e faras axi matex si la naffra es
feta ab spasa o coses semblāts e sia pfortat
lo loch p la naffra ab oli rosat boli armi e
vinagre e aximater pot esser fetaço ab suci
d̄ solatrū o d̄ endiuia o d̄ semp vīua o d̄ la
tm̄. Empo sila naffra de aq̄st loch hau-
ra penetrat fins en la substātia d̄l vētre o
sia fet ab sageta o ab altra cosa pmeramēt
trauras la sageta leugaramēt. Si apres
de esser tretra la sara sanch scupint o vomis-
tāt es senyal q̄ la sageta ha penetrat fins
ala substātia intrinseca del vētre e lauos
judicaras la naffra mortal. E p cā d̄la affi-
nitat q̄te lo vētre ab lofuel segōs es vist en
la anothomia. E cor es de spalme e d̄ dolor
e aximater p q̄ aq̄st mēbre es molt neruos es
molt enpatxada la p̄solidacio e axi matex
p q̄ lo ofici dell es distruit lo q̄ll es necessari
atot lo cors lo q̄ll es a petir e digerir la viā
da p tot lo cors sens lo qualí lavida no pot
star es posada la naffra mortal. Curaras
donqs de aq̄st modo. Cōfortaras primer

lo loch apart defora ab oli de dōsel o murta e de codony o oli rosat e tots aqsts cō fortā lo vētre e faras de aqsts vnguent se gōs q̄ atu sera vist. Begua vi de codony o ang de plātage apres pceyras ab mūdificaciu fer de tremētina e farma o or. ero uell de o' evntaras la tēta ab aqst mūdificatiue no psumas possar tēta en la substācia dī vētre mes posaras aqlla en lo forat fer ē lo muscale cobaint lo vētre e faras penetrar aqlla fins ala substācia dī vētre co es fins ala supficia dell apres acap de tres o q̄tre o sind dies segōs q̄ atu sera vist en carnaras lo loch de aqst modo. Pre codo nys ensens mastech tāt cō ni baura mene ster e sia bolit aby ievsle o aqsta bullidura ari mate xp̄c̄g vi stiptich ab aqsta bulidura e écaria molt e p̄ la sēblāt la ayg dī plātagen acoval molt ab ensē e mastech loql mastech en special ba de pforar lo vētre e de encarnar aqll e ab aqst modo se pora encarnar e curar ari mate val molt la ab lucio feta ab vi eja son stars curats algūs p̄ aqsta via. La canda e qna en aço es maranella osa segōs q̄ vollo. Galie Si la naffra vēcia fins al mig dīla substācia dīla boca dī vētre o q̄ no baja penetrar fins en lo intrinsech del vētre la qll cosa sabras p̄ q̄ ab la saliuia no scup sāch ni ab vomit lanos dī menor pīl e sera de mesleugera cura. La nos dich q̄s deu curar segōs q̄ inmediada mēt es dit e p̄ co sia ali vist. E vitaras la tēta segōs q̄ es dit p̄ q̄ no toch la substācia del ventrel e lo mes prest q̄ poras sia encazant aquell loch.

La. xiiij. de naffra del fetie e dī la messa e dels ronyons.

Es naffres dī aqst loch o lochs co es del fetie e dela melsa e de les romyōs sō mortals segōs q̄ din ypocras en aqll anforis me. Yescicā incissā zc, e lo Sa lien en lo coment e ari mate unic. e p̄ co de aqsts plare poch. Los senyals q̄ la naffra sia en lo fetie sō q̄ la naffra es en la pt dreta sobreles costelles falces e del loch h̄it molta sāch. Los senyals q̄ sia en la melsa sō q̄ la naffra es en la pt squer

ra sobreles costelles falces e del loch h̄it sāch grossa mo'ra aquosa e malencodica, los senyals dela naffra dels ronyons es q̄ dī aqll loch h̄it sāch aquossa e ab aco la re gio e lo loch de aqlls o demostra. La cura En aqsta cura bastres intencions co es purgaciōs dieta e cosef locals. Quāt al pri mer dich q̄ sia feta purgaciō ab crestiriflē niti e ab suppositoris e ab altres cose: car la largitat del vētre los es necessaria. La sagnia sia feta o dixada segōs q̄ sera vist al obrat car en aço no pose ni puch donar regla. La Segoa intēcio es cōplida segōs en los altres capitols es dit. La tercera intēcio es cōplida q̄ sila naffra es en les regiōs del fetie o dela melsa e no en la substācia de socorrer segōs q̄ souint es dit e encarnar e p̄solidar sino es menester cultura. Si la naffra es en la substācia del fetie es mortal saluo q̄ si es en vna pellicula dela pt inferior en vna pénula en la qll no ba venes e lanos no es mortal. Es donq̄s mortal en aqll loch ont sō les venes aqlls capillars p̄ tal cōne h̄it molta sāch e ari mate es en pedida la generaciō dela sāch la qll es feta en aqlls venes donq̄s si la naffra sera aliela melsa o lo fetie exira sia mes dintre e co aço fa fet sia feta cultura en lo sifach e en lo mirach e not en patres dela naffra dī aqllas mēbres car no req̄re opacio manual e talo naffres siā dectades ala opacio de natura. Sō vistes mortals feta la cultura cō seruaras aqlla ab poliuores en carnatiues e stopades banyades en blāch dou o ab altres cose segōs q̄ atu sera vist e cōsolda raslo loch p̄ la boca. Op̄ q̄ lo loch sia p̄solidat prēgia si pot ayg de decoccio dī ensēs e dī mastech e posse aqlla ab lo vi e en lo modo q̄ pora vissle de aqlla. Empo de manaria algu q̄s fara dīla sāch romanet entre lo sifach e los budels jo dich q̄ natura resol aqlla o latre met als ègomas e esa ali apa nou e p̄ la cura de aqll recorral al primer libre en lo capitol de bubo eno resumē sobre lo loch posares materat e talares lo loch e mūdificaras e encarnaras las e cō solidaras en lo modo dit e si natura no podia fer vn de aqsts dos seria signa de inabilitat del loch e de debilitat de natura. Siā aqsts tals bē obediēts de vētre car la

Iatitat e obediècia de vètre es a ells molt necessaria ab crestiris o cales siá empo aqüestes coses leugeres e no fortes. **L**així mateix les naffres dels ronyós senblats ana qüestos d'aquest modo siá curades segòs es dit.

La.xv. De naffres del budels e del zirb e del mirach e del siffach.

Der tât cò en lo vètrel sò dues prts ço es còtinets e còtenguts segòs q en la anothomia de aquest any es stat declarat pço algunes veguades les naffres son fetes en les pts còtinents e altres vegdes en les còtègudes. **E**m es mes les naffres del vètre algunes veguades penetrè ales pts de d'intre altres veguades no. **E**n altra vegauda dich q les q son d'intre algunes veguades sò tals q no bin nigu na cosa dels membres intrinsechs e algunes vegdes bin lo zirb e los intestins. **L**es causes. **L**es causes extrínseqües de aquesta naffra sò així cò es. lansa spasa sageta e totes aquelles coses q sò abtes foradar lo loch los senyals q tals naffressian penetrants o no es agut p la vista e p la pua. **L**os senyals q lo zirb sia alterat son q es vista la substàcia del alterada e la color de aquell es blaua o negra. **L**o senyal q los budels siá talats es lo eximent deles feçes per ells. **L**os senyals que sian tallats. **L**os grossos o lossubtils son presos per lo loch car sobre lo lombagol sen subtils e deus grossos e així mateix en lo costat dret son subtils e en lo serra sò grossos segòs en la anothomia es vist. **L**a cura en aquesta cura has qtre intencions. **L**a prime. es en la purgacio. **L**a segona en la dieta. **L**a tercera en la opacio manual e en coses locals. **L**a qüta es socorrer als accidènts. Sia doncs feta saignia sino haurà exida molta quâtitat de sâch e aço si la e dat e virtut o còsentirà. **E**sino sia feta e scarificacio **L**a purgacio es feta ab crestiris mollificati p tal q les feçes no se endurescan e en les altres coses si es sollicit, **L**a segona intencio es còplida ab dieta còde; sent usset doncs coses fredes així cò es farro mill latugues e altres senblats dits en altre loch e aço si la virtut es fort es sia aço fins

atât q de aça si es segur. **E**m po si era de billaus couenèbrous de carn e carns de cabrit e depolle de pdius e de oçels de mutanya e coses senblats. **B**ela tercera intencio ni dela qüta no ple pòt cò amò indici Jane prou parlat en lo pmer libre en lo tractat de naffres dia cura del quall lo. **E**uicaba feta mècio p la quall cosa ami es estat necessari segòs la tenor del pmer libre ferne ali mècio epço sia ali vist. **E**ssi empo dire a vosaltres una cosa la qllno be dita en lo pmer libre. **E**s q souint se es deue q al gu home es traessat ab lansa de pt apart del cos e tu o cores anaçll quât donqstu occores anaçll tu de considerar la cara de aquell e la fortalesa. **E** si te febie e sis clama molt. **E** si ell se haura be entotes aqüestes coses iudicaras q los budels nila vena bilis ni la arteria adopti ni en les venes del mesenterij ne la nucha es stada lessiada. **E**n aquest cas de encarnar lo loch e de lanauar lo loch molt be ab vistiptich. **E** en aquest cas e vist e oyts molts q ental cas son statos des llurats. **E** si romà sanch de d'intre natura la ressol o tramet aquella als angonals e en ells es engèdrat aça segòs q es dit en loca pitol pcedet. **E**quells talas sian tostems obe diets de ventre. **E** ja be agut yo aquest cas p mans en un soue de argille lo qll fou naffra frat ab una lansa penetra de part aparte breuament fou curat e vuy en dia un. **E**m po si tu veiras q sia penetrat e q haje debilitat de virtut ab febie e altres mals accidènts laus tu iudicaras aquella naffra esser malla car anaguades la lansa o la sageta toca los mèbres intrinsechs e laus es mortal e algunes veguades no es salubre aqüestes son doncs coses ptinguets sia doncs bê considerat jo viu un home q fou naffrat ab un punyal en lo vètre pp lo lombagol e no penetra la naffra sino en lo loch dels budels e en tres dies fou mort. **E** no es marauela car totes los accidènts foren mals extimes yo doncs q agues trencada alguna vena en lo ventre e p ventura les venes més serayqs foren talades e aço p quât yo viu grà abudàcia de sanch en lo vètre.

Capitol.xvi. De naffres dels angonals e parts circumstant del pterenil

Es naffres d' aquats lochs co es dels angous e pts circuitats del pentenil algues veguades so fetes ab sageta e algues veguades de altre modo. E les lochs algues vegdes naffres d' aquats so fetes en los mèbres còtèguts aixi co es la vexig la matrix e algues d' vegdes so fetes aquats tals naffres en les pts còtinents aixi co en los muscales e en los siffach còtinent los intestins q no duallé en la bosa dels testicols. Los senyals q la vexig sia talada sou aguts p lo exar dela vrina e p lo loch desigat en lo pentenil. Los senyals dla naffra dla matrix son q p la pt inferior co es p la natura blanca e ari mateix o dedara lo loch: car es en les pts femorals. Jo creb q nos pot naffrar apt denat ni apt detras q no sia naffrada la vexig olo intestin rectu car se gons es vist en la anothomia dela dona ejon he vist e de ma p pia ma fer la matrix es collocada entre la vexigua e lo rectu in testinu e p co diu mudin? q lo intestinu rectu es la cosera dela matrix e p co nos pot naffrar q nos naffre algu d' aquats dos. Es indicat dla naffra dela matrix q es mortal car diu vopcas en lo vi. dels anforis Gesi canicissà aut e par aut cor aut cerebru aut dia fragma aut aliquo intestinoru grassi liu aut vètre mortale est. E deduit de leti en lengua vulgar din aqst si es talada la vexig o lo fetie o lo cor o lo cervel o lo dia fragma o lo vètrel o algú dels budels pms q es mortal. La cura En aqsta cura bas tres intècions segos q en molts altres capitols es stat dit. Sia donqs feta sagnia si es menester e si la edat e la virtut o presentat o sia scarificat segos q atu sera vist sia purgat ab coses lenitives o ab altres medicines leugeres usse souint crestiriso suppositoris e breumet dich q sia ben obediat de ventre segos la quantitat del q meniara sis an expellides algú tat d' supfluitat. La dieta del malalt sia bē ordenada en lo modo ben dit moltes veguades fins atat q de apa si es segur. E ari mateix en les altres coses no naturals se haja honestat del beure es souint dit e deles altres coses e p co aquats coses no les recapitulare la tercera intècio es còplida de qqst modo còsides/

raras primer si la naffra penetra o no. Si no penetra e es necessaria cultura sia lenos cusit lo loch e sia encarnat en lo modo dit sonint. Sino es necessaria la cultura digras los labis e mudificaras e incarnaras apres p soldaras empo phibiras q en lo loch no si engèdre apa e aco ab lo dfesiu o dfesi us dits. Si empero la naffra penetra u veuras si es lessiada la vexiga ola matrix o lo pénicol dit siffach lo qll te los intestins q no duallé ala bosa dels testicols. E si la naffra penetrara fins ala vexiga e sera fet ab sageta mollificaras primer lo loch segos q sonint es dit en altres lochs e si sera menester arèplaras lo loch e trau aqlla e en lo loch posaras rouel de ou ab oli rosat. Quat donqs veuras aqusta naffra co se vul la q sia en la vexiga judica aqlla esser mortal la qll cosa conexeras p los senyals dits en lo principi del capitol. E la causa p q es mortal es p q aqlla es nerviosa e tals no rebé in viscacio e p co so mortals. Segona met p q la vrina es acuta e quat troba lo forat p causa dela sua agudessa tostemp dilata aquell p la qll cosa phibex la còsolidacio. Empe encare q aco q es dit sia rabonable no stigies p res pceyr en lo modo rabiabile e entot modo e in geni pceyras e entèdras en encarnacio e confortacio del loch. E tât cò poras proybiras e guardaras q en lo loch no si engèdre apa lo encarnatiu es aqst. R. mellis rosati co. II. f. thurius mastich e dragagnti. ari. puluerizent e micl. Lo pfortatiu es aqst p're bolt arminis ayg. ros. e vnpoch d' vinag. e ab aco sia vntat lo loch en lo circuit. E nota q en la naffra ni en tom dia no psumas posar oli car tot oli de quall sevol còdicio q sia enpatra la còsolidacio. E p aqsta causa es phibit lo oli rosat en tot temps en la vexig e jo dich q aquats tals se duen grdar d' beure tât cò podé p tal q la vrina no sia mudificada la q es causa phibint la còsolidacio e ari mateix d' coses dioreticas les qlls so causa d' multiplicacion d' vrina encare q enauent aqlla molt lo beure d' aqll sia stiptich e en lo beure usse d' coctio d' mastec i usse ari mateix d' la herba q se diu cauda e qna car encarna molt elo vi de codony e ayg d' endiuia e ari mateix la minua aconioruz e la minna ari mateix

sens species e akerop de marta e sucre rosat e coses semblants car din Galie en lo vi. deles medicines cimples. La cauda e qna es util ales viceres dels budels e del vetrer e dia vertig. Lo auicd. ha posada aquella en carnatiua en lo quart es nobrada ab les medicines encarnatiues. Encare dich que ab la xiring pot esser mes d'intrevi stiptich e decoccio ensens fins en la intrinsiqutat de la vertig e jo pens q aco fera molt util. Yo no dubte q aquelles dues coses bipodet esser messes e axi mater moltes altres e sia p tu vista. En nota p q be dit q de pceyr en aquella cura encare q vejes la vrina exir p la naffra la qll cosa es reputada mortal car p esser atu cosa dubtosa e la naffra pot esser en lo coll dela vertig lo quall reb encarnacio e cossolidacio e curacio e per co faras segos q te dit faent emplo bona pronosticacio diet q tu tems q aquell no sera deslliurat. En jo viu yn home q volia venemar alt en vn salzer lo qualcaygue d'vn salzer entear li vn fult lo quall era ligat ab una serment p lo cors e entrani p vn palm emig e feu forat pp loces e de aquell forat e dela naffra bisq aquositat. En breumet fui lo q es dit e curil etots sen maruelarera era doncs la naffra en lo coll dela vertig. Si la naffra es en lo coll dela matrix o en la matrix la uosse pot milor encarnar car la matrix es mes carnos q no la vertig segos q p la anothomia e vista e yo ho evist e p co no de pnosticar axi malament. En aquell cas doncs pceyras en totes coses segos q es dit en la naffra d la vertig co es ab incarnati lo cals e lauamets e p co sia ali vista emplo si lo sifach contient los budels es naffrat tu ho pexeras p lo extimet d'ls budels p la pt inferior e la nos tu te de foçar reduir lo sifach si es possibile ab cultura be fort ejo dic q aquell castiu de fer jaure lo paciet de subines ab lo cap p ab al indinat e los pealts q lo loch no fitgia p aval e q no fos copremunt plos intestins. La quall cōpressio pot esser causa q lo loch nos encarnaria. Fer aco sobre lo loch posaras poluora cōseruatiua dela sutura e encarnaras en los modos o modo souint dits e aquell tals basen tostamps lo ventre obedié car es util apres p soldaras lo loch en lo modo dit,

Capi. xvij. de naffres dels testi col sedla vergua e dela vulua la qll vulguarmet es dita natura.

Ner tāt co les naffres dels testi cols dela vergua e dela vulua nobā res ppi mesq les altres naffres q son fetes en los mebres carnosos p aquella causa dells assi fare poca medecio segos es manifest. Los senyals d aquelles naffres son priou manifests p la vista. La cura. En aquella cura has tres intēcios segons q souint es dit. La primera intēcio es cōplida ab purgacio de ventre co es ab medicines solutiues o ab crestiris o en autre modo segos q atu sera vista la sagnia sia feta dela vena communia o del fetje sila materia no es en lo loch. Empo sila materia es en lo loch sia feta dela cauilla del peu co es en la pt d' dintre car aquella euacua de aquelles pts. La Segona intēcio es axi mater cōplida en los modos dits. En quart se de carns e de vie deles altres coses multiplicats sach fins atat q de apa sia segur. En les autres coses no naturals bajes be e honestamet. En special en lo mouiment. La tercera intēcio es cōplida de aquell modo. co es q cōsideres la naffra e q vejes si ba menester custiura o no Si ha menester cultura conduiras les pts e cuias e presuarias la cultura en lo modo dit. En les autres coses faras segos q es dit moltes veguades. Empo si la naffra no hauia menester culturalauos en la primera visitacio vmlpiras la naffra de rouell de ou ab oli rosat e qillo sia fet p vn dia o p dos. Aco es versitu occores en lo principi dela naffra. Apres pots posar trementina ab rouel de ou fins atat q sia saniat lo loch aps mudificatiu si sera menester lo quall sia fet de mel rosat. co e farina de bidri et roncina apres si la carn sera molla sia en durida ab vnguent dels apostols e sia ecarnat e cossolidat. Si ha uia vena tallada cōsolda o restreny aquella segous es souint dit.

Capitol. xvij. de naffres de la ancha e dela cia.

Aquestes naffres co es d'la ancha e delacia no so molt timoroses sino p la magnitud del nembre e la neuositat de aquell e p causa d'la lessio d'li liguamet p la lessio del quall se seguera algues veguades en la si d'la curacio coresca e claudicacio. La cura en aqusta cura bas tres intencions ati co en les altres e p co no recapitulare la primera intencion es coplida ab purgacio e sanguia segos es vist esser necessaria al obrar, sia tosteds b' obediens de ventre. la segona intencion es coplida ab deguda dietaria atant q sia segur de apa e en les altres coses visca honestament e la dieta sia freda e lo beure sia ayg de ordi. La tercera intencion es coplida de aquell modo co es q possedes la naffra si haura menester produccio e sin ha menester conduiras las p's e faras cultura duplicada segos la profuditat dela naffra car la naffra porria esser rat supfid al q la cultura acustumada abastaria. E en les altres coses faras segos q es dit si la naffra no ha menester produccio. Los possederaras si es feta la naffra ab sageta o en autre modo si esset en autre modo possaraf en la naffra rouell dou trementina e en les altres coses segos q souint es dit. Si la naffra sera feta ab sageta e sera entrada en los os. Ab enginy trauras aquella mollificacio empo p'mer lo loch ab oli rosat calt. E sisera menester dilataras la naffra, E ays preso esser treta en la primera visitacio vni pliras la naffra de rouell d'ou ab oli rosat mesclar. E entorn del loch possaras bolhar minis ab oli rosat o such de solatr' o d'sep vina o de endiuia ab vnpoch devinagre. La segona visitacio posaras en la naffra e sobre la naffra de aquell tal mudiificauit lo quall remou molt la dolor. R. mellis ro. II. f. seminis lini et senugreci an. 3. ii. oley casimomille farine e ordey. 3. i. miscel simul. E Nota q en aqusta naffra d' aquell loch tota la intencion tua sia en aquells dos co es e probibiz la dolor car en aqusta naffra no cau d'bita sino p aquells dues coses apres fet aco mudiifica lo loch e cosolda segos la necessitat e disposicio del loch.

Lapi. rig. de naffra dela cura:

E naffra dela cura es feta tis morosa p causa deis molts laerts e d'vn muscle grà essent ali del qll haren les cordes venints e faets lo mouiment d'la cama o d'li peu. Alla còposicio del qll venen nirus del ceruel. Aportats la còpacio dela dolor induida p la naffra del loch al ceruel d'la qll còpacio dolorosa se seguez souint spasme. E ati mater aqusta naffra es timorosa p causa d'les venes e arteries dela cura deles qualls co bisx sach p causa de incissio es strera ab difficultat. E si nos pstryen falliblemet se seguera la mort. E jo dich atiu lo q he vist en aço. E primer p qyo he dit q de aquell muscle d'la cura hixen cordes necessaries al mouiment d'la cama e d'li peu yo narrare atiu lo q he vist. Yo vnu vn home lo qll no era docta en cirurgia lo qll ana a vn seu amich lo ql hauia vna pustula en la cura ala pt defora pp lo genoll. E dix li jor vul deslurar e aquell pfiat en ell dix q era p'te ati aquell indocta pres ruptori en grà quantitat e possal sobre lo loch e no sabe aregilar aquell e breument lo ruptori crema totala carn e les cordes venints del muscle dela cura e passats als muscles d'la coma e encare alteralo os e tatos li cayga lo peu co es q fou assollat del peu e es e nos pot leuar ni alçar alt ni baixar no es marauila car lo peu e lo genoll e los altres membres so moguts ab mouiment voluntari e qll se vol d' tals mouiments es fet migefat algù muscle o cordescò d'qqs algù d' aquell instrumets de fal p' seguit lo mouiment de fal e p co resten assolats. E Segonamet he dit q ala còposicio d' aquells venen nirus portats la còpacio dela dolor induida pla naffra yo dire ati mater lo q he vist y vnu vn asoldajar lo no d' qll era colubino lo qll tenia vn petit coltell e breument metre tallauavn petit basto aquell li caygue co es lo culret e punys sobre lo genol p tres dits e foradat segos aparèdia vn poch la pell e nos cura de aquesta naffra petita e stigne ati co si noy gues rese e cap de qtre dies comeca d' dolorajar e en tal modo p'cey q vng a spasmar e breument p' de lo mouiment de aquell genoll. E stigne p messo e messos auas q fos deslurar e aço no fou p altre sino p aquell nirus naffrat. E

tercerament dit q̄ aquila naffra era timorosa
 per causa deles venes e arteries passates p el
 la. yo vin e feu en la cura d̄ vn q̄nt era mes
 soue e brenmet aquil Fou naffrat ab una sa-
 geta en lo mig d̄la cura e una vena Fou trē
 cada ej̄o abvn meu mestre fore en aquila cui
 ra e no saltres no po gr̄e strenyer la sâch a
 aquila d̄la vena ni ab poliuores ni ab caltiris
 actuals ni potencials ni en niqui altre modo
 e brenmet p lo gr̄a flux dela sâch mori aquil
 bon home. L'exat aquiles coses vinch ala
 cura. La cura. En aquila cura has tres intē-
 ciōs segōs q̄ souint es dit. La primera es
 cōplida ab solucio de vêtre ab medicines o
 crestiriso en autre modo segōs la necessitat
 e pdomini del buordel cors sia donq̄s obe-
 diet fins atât q̄ sia segur de apa. Sia axi
 matex feta sagnia sino haura exidamolta
 quātitat d̄ sâch e axi matex si la edat e vin-
 tut o psentirā. Si sera menester sia fetes
 vētozes en les naties. La segona intēcio es
 cōplida de aquil modo. q̄o es q̄ la dieta d̄ a-
 quils decline tostēps affrigiditat usse dōq̄s
 carabaces farro spinacas letugues e si aquil
 so dōbils usse carn altades carabaces letugues
 agras o verdolagues r̄c. lo vi sia amarant
 ab anḡ cuyta e en aço val lo vides ma-
 grāes. La tercera intēcio es axi cōplida q̄o
 es q̄ p̄sideres primer la naffra si es gr̄a o pe-
 tita si es gr̄a e ha menester cultura cōduy-
 ras les p̄s distâts ab la cultura e sobre la
 cultura posaras poluora p̄fumatina d̄ aquila
 cultura e lexaras en la pt mes bassa d̄la naf-
 fra vbert p tal q̄ la sanies se pug mūdiffi-
 car exsiccarr e en lo orifici d̄ aquila naffra en
 la pt inferior posaras en lo pmer die rouel
 de ou ab oli rosat o ab tremetina o ab fari-
 na d̄ ordi e encarnares en lo modo dit mol-
 tes vegdes. Emper si la naffra es molt p-
 fuda en tal modo q̄ lo muscle sia tallat per
 traues e los nirus axi matex. Iauos dñi lo
 Qui. q̄ no de' cusir e la causa es p tant cō a
 quils muscles tostēps se retrayē es lunyen
 la vn d̄l altre el a pt inferior e en la supior
 se tocā p causa d̄la cultura e p q̄o ē la pt in-
 ferior no se encarna e ali sō ritegudes sup-
 fuitats e p q̄o q̄ tal cosa no es dñing manē q̄ en
 tal cas no sia feta cultura. Si lo nirus esta
 lar dñi e vollo guillē de cilicet q̄ sia cusit lo

nirus agnos adamēt eyō dñch p les rahōs e
 causes. Allegdes en lo pmer libre en lo tra-
 ctat d̄ nirus q̄ nos dñe cusir. Es dñch q̄
 aquila agula de' pédre la carne no lo nirus e
 ental cultura de' bē vnir lapt tallada ab
 alta pt p cā d̄l ql̄ tocamēt se seguez q̄les p̄s
 se ē visca p nafaço eslavnā ab lalfa p laql̄
 cosa ētre lavna pt dñnirus e lalta. por cau
 remedie extrayat petit q̄ los sp̄ts animals
 en pt porā passar en laltra pt del nirus p la
 ql̄ cosa aquila mēbie pora hauer les suez opa-
 ciōs e en special quāt als sētimēt e p̄sidera
 be aquil modo car milo: es q̄ aquila del guillē
 Emper silo gr̄a flux de sâch te en patxana
 en la primera visitacio primeramēt p̄stre
 nyaras aquila les coses e modos dits des
 en lo capitol de naffres del coll e axi matez
 en lo pmer libre ē lo capitol ppi fet aço q̄o
 es stret lo flux dela sâch cuisras lo loch e
 en les altres coses faras segōs que es dit.
 Nota emper q̄ no de' esser agossat en los
 locbs neruoslos sis vol la naffra sie p̄fum
 da o ample posar tête q̄ roq̄ ni atēgē al nir
 ui car tu de' posar aquila tāsolamēt en lo
 orifici dela naffra p tal q̄ nos rāq̄ lo orifici
 d̄ dñta naffre. Car p lo tocamēt del nirus o
 plopudirat d̄la tête fins en lo p̄fud es to-
 cat lo nirus e freguat p lo q̄ll tocamēt effri-
 cacio es causada dolor ē lo loch ē aquila loch
 dcorrē buoise axi es apat lo loch e p̄tura
 sen por seguir la mort si la naffra es petita
 q̄o es q̄ no sia larḡ p̄sideraras sital naffra
 penetra molt o no sino penetra molt cura-
 ras aquila segōs q̄ souint es dit. Si emper
 penetra molt p̄sideraras si hi haura ostrē-
 cat o no. o si la naffra penetrara lo mēbie
 ono. Sila naffra es profuda e lo os es trē-
 cat ab dart o algū autre modo iauos la cui-
 ra es molt diffil e difficilissima e larḡ e no
 es les gr̄as trēbal e ḡeal q̄il e p go cōduiras
 pmer los ossos en temps p tal q̄s p̄glutinē
 e no sia negligida la naffra p tal q̄ la sanis
 es no penetrare entre los ossos aquils p canisa
 d̄la q̄ll cosa seria en pedida la p̄glutinaciō
 la dieta d̄ aquila sia molt streta e lo repos sia
 gr̄a e aço sia fins atât q̄ sies seguir dapa e fet
 aço sia p̄solidada la naffra e si se es due q̄ lo
 loch se ape segōs q̄ souint he vist ē lo cura e
 en lo bras axi cō e souint vist o quāt es cosa
 tediosa e quāt son tals cassos laboriosos,

En aquelles tales los ossos nos cōglutinē e
lauos es necessari traure aque los troços e
aqll loch nos cōsolda e p çó algunes veguas
des engēdrē fistula Bonqs en tales ha tres
malalties cōplicades çò es trossos d' ossos
naffre o vlcera e apa. **T**rich donq's segòs
çò hedit en lo primer libre e recoreras ali p
hanerue mēdara noticia e dich q' primer
de lo se deu remoure lo apa e ja has agut
lo modo des' en lo loch allegat. Segona,
met dich q' los trossos dels ossos deuenē esser
remoguts e p çó la naffra se deu dilatar e
quāt mes tart se traiē tāt mes leuengramēt
se trayē car aqlls ossos no bā nudrimēt e
quāt major mora e aturada fan en lo loch
tāt mes separē d' aquella carn p la quall cosa
mes facilment sō tretē e ab menys trebal e
aço souint expimentat. **L**o modo de trau
relo os corrupta bas agut en la fi del pri
mer libre en lo capitol pp' e p çó assi bo des
xemes anāt fet aço de' mūdifficar lo loch
e encarnar aqll ab lanaments e poluores
ovnguents segòs la oportunitat del loch
e de aço nō ple mes. **S**ila naffra es petita
ehaura penetrat lo membre de una part e
daltra e q' la vena no sia tocada lauos ma
naras anaqll grā dieta e grā repos e possa
ras una petita tenta de una pt e daltra la
quall sia banyada ab oli rosat e rouell de
ou. **E**asso en lo principi apres sia banya
da o infussa en tremētina o en altre modo
segòs es necessari ales naffres e encarna
res ab stopades banyades en blach dou e
possaras ñfensiu entorn del loch p tal q' lo
loch no se ape e enPOCHS dies es encarnat se
gòs q' molt souint he vist yo tingui vn ho
me lo quall tenia la cura passada d' pt apt
ab passador e obserui aqst modo e succey
molt be. **S**i lo forat es stret e pfude no p'su
maturar aqll p via dela primera intencio
çò es encarnar. **E**aquestes vn dls cassos no
menat en lo primer libre en lo tractat de
naffres en los qualls ne de' en carnar pri
merament donq's quāt tu occurresseruat
lo primer ela primera e segòa intencio des
les naffres. strenyaras lo flux dela sâch en
la segòa visitacio possaras una tenta bas
nyada en rouel de ou e oli rosat apres pcey
ras ab tremētina e oli rosat e rouel d' ou
e aço fins atāt q' sies seguir de apa. **E**n o

oblides q' entorn delloch sia posat defens
sin de boli armini o altre defuchs de her
bes e finalment pceyras ab mūdeficatu
fet de mell ro. tremētinae farina delubins
o si es menester sia feta la mūdifficació ab
vnguent dels apostols e forsa sera milor e
apressia cōsolidat lo loch. **E**mpo si se es
deuenia q' lo loch se apas lauos curaras la
apacio segòs es dit desus en lo capitol de
la naffra del adintori e p çó sia ali vist.

La. xx. ñ naffra feta en lo géol.

Per tāt cō les naffres dels ge
nols bā maior in filtració de
ossos de nūris de cordes e de
liguamēts e p q'so en loch ba
ix al q'll faciliat deualen los
buors p çó les naffres d' aqst
loch sō mes piloses q' les naffres d'les cur
es ni dels eames. **E**p çó. **M**uic. Considerat a
q'sta cosa diu axi vulnera q' cadur in genu
apud rotulā sūt mala e ad ea quādoqs se
cunq' accidēcia mala a qb' pauci liberat **E**
leti deduit en legua vulgar vol dir axi les
naffres q' sō fetes en lo genol ppla rotula
sō males e algunes de veguades se seguēt
anaqlls accidēt malas dls q'ls pochs ne
sō les liurats. **E**ncare deuen notar q' en lo
genol sō cōtinuats algūs nūris notables
venints dei ceruel e dela nucha p la naffra
dels qualls se seguēt dolor intollerable su
bitamēt al quall se seguēt algunes vegdes
la mort o spasme. **E**algunes vegdes es ental
modo ñbilitat lo mēbre q'no pot esser fet lo
decurimēt desbuors e p pseguēt no pot es
ser prohibida apacio del loch e algunes veg
des p causa de aço es causada rigor la q'll
arguet et parcio de materia sobre tot mal
ala quall se seguēt souint mort e febre: car
tu ve' q' si ab alguna cose te dones en lo ge
nol es causada dolor molt gran en tanta
q' apar q' aquell se degual morire nos pot
moure e aço no es p altra causa sino p que
aqueles nūris concoquissato. **E**axi
matec pots veure que algunes fent en lo
genol abalguna cosa e no sien seguēt dos
lore aço no es p altro cosa sino p q' aquells
nūris nicordes no son cōcussis ni lessiats.
ELa cura. En aqsta cura has tres intēciōs
q'pi cō en les autres es souint dit. **L**aprime

Libre

ra intēcio es cōplida ab solunt⁹ leniti⁹ o ab
crestiris sia donq̄s tostamps obedīt de vē-
tre p tal q̄ los huors no decorreguē al loch
la legona intēcio es cōplida en lo modo dit
souint visédonq̄s dieta fresa fins arant q̄
sia segur de apa. La tercera intēcio es cōpli-
da q̄ aq̄sta modo go es q̄ vejes pmer si bau-
ra menener conductura o no. Si ha mene-
ster cōductio cuiasras lo loch e lexaras la pt
inferior vbera p tal q̄ la sanies puga ex-
pirar e en les autres coses faras segos q̄ so-
uint es dit per la quall cosa deuen vna cosa
notar q̄ entals naffres q̄ son fetes en loch
oslos abans q̄ les parts sien vnides deuen
metrelo dit e palpar si lo os es trencat o tal
lat o no. sino es talant cuiasras seguramēt.
Sies talat veuras si aq̄ll os es separat tot o
enpart si del tot trauras aq̄ll si es separat en
part lauos cuiasras aq̄lla tal naffra e cōpis
miras aq̄ll os car ell se encarnara. E si ba-
uia trossos petits los qualls nos vnisen si
an remoguts apres sia cuias e en carnat
en lo modo dit. Si la natira. Empero
sera streta e q̄ sia fera ab sagetta o ab dart
o ab altre cosa acuta o sia la naffra finsen
lo os o no sia treta la sagetta obfuiades em-
po les regies des dites e los modos dla ex-
tractio e en aq̄st loch no psumas en nighun
modo posar tenta sino en lo orifici dla na-
ffra p tal q̄ lo loch nos tanch. Empero ental
naffra sia posatoli rosat calt car lo oli p la
sua olea ginositat dela la naffra e guar-
da q̄ nos tanca e mes q̄ leua la dolor e cōfor-
ta lo loch. sia donq̄s possada en lo orifici de
la naffra vna petita tenta banyada en oli
rosat lo quall oli suplex lo loch dela tenta.
Car p la pfunditat dela tenta en la naffra
fera e aq̄st loch e p causa dla nerviositat dill
mater la quall es tocada ab la tenta tātost
es causada dolor ala quall seguir en los ac-
cidents desus dits e aço infalliblement. Ifa-
ras dōq̄s lo q̄ be dit ab la tête e ab lo oli fins
arat q̄ sies segur de apa e not oblide q̄ lo
desfensiua sia posat en torn dloch. E apres
dela segurarat del apa pceyras ab mūdiffi-
catiu fet de mell ro. etremetina e farina de
ordi e pots ba ajustar yn poch de oli ro. e
forsa feria molt vtil. E si apres dela mūdif-
ficacio la carn romā mola o vñctuosa per
causa del oli lauos remauras aq̄lla ab vns

guent dels apostolse apres dela mūdiffica-
cio e exsiccacio encarnaras e cōsolidaras.

Capi. xxi. de naffres dla cama.

Naffres dla cama poch dif-
ferent deles naffres dis brosos
nota empo q̄ en la supficia del
la cama sobre lo foçil aq̄ll dela
part denat son trobats nirus
e lacerts notables duallants
del genol in mediadamēt e dl ceruel. E p go
quat la naffra es feta en aq̄st loch ab saget
ta o coses seblats es pilos e souint ne moie
jo vin yn home q̄ anona acassare dona dla
cama en vn fust e naffras la cama e de core
que tāta materia al loch aq̄ll q̄tot aq̄ll loch
se podrese en cranqna e breu mēt aq̄ll mos-
rie yo visiti aq̄ll dues veguades e no mes.
E tu ve⁹ q̄ si algu dona dela cama en algu-
na cosa es causada dolor intollerable e aço
no es p altra cosa sino p q̄ aq̄lls nirmis son
cōquassats. E algunes veguades es feta
gra pcessio en la cama e no es causada dos-
lor en ella e aço no es p altra cosa sino p q̄ lo
nirus aq̄ll no es tocat ni cōquassat. La cura
en aq̄sta cura bas tres intēcions articō ja es
souint dit. La primera es cōplida ab solu-
cio de ventre e crestiris e suposte ussiē don-
q̄s aq̄sts rals tostēps larchs de vētre p tal q̄
la matia no d̄ correga al loch la sagria sia
feta dela basilica dreta o sinistra segōs lo
loch dela naffra cōsiderada empo la virtut
e la edat e lo flux dela sâch dela naffra. La
segōa intēcio es cōplida en lo modo dit q̄
es ab dieta fresa e aço fins arat q̄ sia segur
de apa. La tercera intēcio es cōplida de as
q̄st modo pconsideraras la naffra si es grā o pe-
rita si es grā cōduirasles pts axi cō souint
es dit empo si lo foçil es talat tens de tenir
altra medo lo quall dire en lo segēt capitol
Si la naffra es petita q̄ es q̄ sia streta e q̄
sia feta ab sageta trauras aq̄lla e si es entra-
da en lo os mollificeras aquell ab oli rosat
calt posat en lo orifici dela naffra e en les
altres coses faras segōs q̄ souint es dit tre-
ta la sageta posaras en lo loch vna tête in-
fussa en oli ro. e entorn delloch posaras de
sésiu d̄ boli armi. o d̄ suchs de herbes fredes
épo apres q̄la dolor sera cessada seras segur
de apa lauos é lo loch e sobre lo loch pessa

ras de aqust mundificatiu. Pren mell, ro, co, tremetina e farina de ordie de aqusts faras vngment feta la mudificacio sia encaenat lo loch e cōsolidat. Empo si la carnositat aqulla era naffrada en tal manera q la naffra penetras de vna part a altra lauas faras entotes cosef segons es dit en lo capitol de les naffres dela cura en la part correspondient anaquesta.

Capitol. xxiij. de incissio del os del bras e dels dos focils e del os dela cura e dels dos focils dela cama p tal com la cura es tal māteria.

In care q en lo principi sia stat, da feta mécio dela incissio de aqusts ossos eno de fractura. Encare q desus sia stat algū tant tocat d' naffra ab fractura e p qo aquil capitol principal met se deuia situar è aqust loch yoço cōpedit emplo assi è aqust loch dir algū cosa remete te p mesclar a pro mes noticia anaqst loch. Hich donq̄s breumet q la incissio e d' adiutori dls focils o es oplida en tal māera q tot lo focil o tot lo adjutori es talat ono sino es talat ab la māeura si bhabura trossos d ossos algū q siē remoguts o no sini ba remoguts trauras aquils trossos. Apres mudificarias la naffra be dela sanch. **I**ffet aço pēdras los labis dela naffra e ajuntaras la vn ab laltra e ecarnaras en lo modo souint dit e deffenseras ab defensit q lo loch no se ape e en les altres cosef faras segos q souint es dit. **L**o ale frāch no ba volgut aço abās ba volgut q primer lo os sia reparat apres q sia ecarnat. **L**oguilé elo thederich e albū casis e facmeri volen lo modo defit dit los qualls doctors yo seguesch e jo he agust sovint naffrats en lo focil e en los adjutori del bras ab incissio del os e fin axi cō bedit e succey molt be. **E**axi mateix bagui vna incissio en lo dit dela ma ab remocio de part d os e yo prengui los labis remogut lo os e aussi e fou feta incarnacio. **E**aço mateix bagui enyn naffrat en lo cap prop la orella e aquil ague vna part del os talada e sepada

del altre os e remogut aquil os e così e fou fe tala encarnacio de aqulla carn la quall qya sobre lo os ab lo os e tots aqusts vuy en dia viuenen no anomē totes les psones p causa de breuitat. **S**ilo fogil o la lo adjutori sera totalmet talat q bisca medulla lauas iudi caras aquil esser mortal e en los d' mes es mortificat lo membre sia donq̄s feta cultura se gos manen los doctors aqusts e apres feta aqulla sia pres vn drap doblegat banyat ab blach dou e sia posat defit en la naffra apres sia feta ligadura la quali sia comensada en la fi del membre voltat fins prop la naffra lauas faras passar la bena p la pt opposita dela naffra apres faras pujar la bena envers lo cors e apres come p qual en croāt en la part opposita dela naffra etor ne fins al loch ont es comensat e ali fassa fi e si cosida ab los eu principi e axi romādra la naffra descuberta oplida aço siē posades dues stelles o tres bones e bē polides e ado bades segos lo mēbre sien cobertes e suctes esien posades en tal modo q no sia cuberta la naffre e sien liguades ab vn bindel en lo qual sien lignats canonets e siē bi posats rats bindels quāts bi baura menestere en cascū d bindel sia liguat vn cano e quātvols ras strenyer voltaras lo cano cō q gira vn guarrot e axi giraras los altres e p lo mig dels canos passaras vna petita vergua affi q no tornassent revoltar e de aqust modo sia stret e no sia desligat fins atāt q sia curat sidonq̄s not forsana dolor apa o pruiga. **E**de quin modo se ha de qo corer anaqsts ja es dit en lo primer libre en lo sermo comu en molts lochs. **E**quāt tu hauras fet aço posaras de sobre stopades bāyades en blach de ou e possar les bas de sobre e mudaras aquiles dos veguades lo dia e en lo forat q lexes vbert sia mesa vna tēcāl fissa en oli ro. e rouel de ou e apres pceyras ab mudificatiu e prohibir as tāt co potes en lo loch la generacio dela fama. Apres en les altres cosef faras segons q souint es dit. **H**ora Empo q abās q aqusts cosef siē fetes les dues intēcions primeres deuē pceyr la primera sia purgaciō ab medicines cretilis o supositoris o sagnia o ab ventoses segos la necessitat. **L**a segō sia deguda dicāta segos la necessitat del malalt,

**Capitol. xxiij. de naffres del
nuu e dla clauila del peu.**

Quant es naffrada la clauila del peu ab sageta o ab altra cosa es timorosa la iuctura e aço p dues coses. Primerament p la materia dela sua cōposicio la qual es de algüs ossos petits e necessaris ala iuctura e ala forma de aquilla. Son donq en aquil loch molts ossos lo primer es dit nauicula laltre es dit calcaneo es os calcaney. Es auant son ell tres ossos petits los quils quāt sō naffrats p naffra grā o petita lexe la pria posicio e p tal pden la forma. La qual forma e posicio no reb restauracio e si ho fa es ab difficultat p tant co lo metje nols pot tractar p la lur puitat e p causa dela lur ocultacio. Segonamēt p un gran nirui lo qual es en aquil loch migesant lo qual aquils ossos son ligats e cōtinuats ab los ligamēts vns ab altres e reben lo mouimēt e lo sentimēt. E p co quant lo loch es naffrat p causa dela naffra de aquil loch p aquilla lesio es cumunicat e aportat nocumēt al mēbre lo qual es ab difficultat remogut per lo metje o malament es remogut. **L**a cura. En aqusta cura has tres intēcions aixi co souint es dit en les altres. La primera es complida ab purgacio cōuenit. La Segona cōplida ab dieta cōferet. E breuimēt dich q la dieta sia freda fins atāt q sia segur de apa. Empo si lo paciet es debil usse carns alterades ab herbes fredes. La tercera intēcio es cōplida d aqust modo. So es q psideraras primer lo loch si ha menester pductura viles parts o no si haura menester cōduccio dls parts cōduiras aqules a cultura segos q ja es dit desus. E si lo nirui es talat asūturas e conduiras aquil en lo medo dit en la naffra dla cultura e cōseruaras la cultura ab la poluora desus dita e ab stopades bāyades ab blāch de ouis. E si tu encarnaues ab altre modo sens stopades possaras deffensiu en torn dloch e leraras forat vber en la mesbaxa part dela naffra si sera menester. E en aquil forat possaras vna tēta ab rouell de on ab oli rosat o ab tremētina fins atant q la dos

lor sia remognida apres proceyras segons q en les altres es dit. **S**ila naffra es streta co es q sia feta ab sageta o en autre modo mollificara lo loch primer ab oli rosat cale e en aqust loch no presumas tallar la pell p tāt co aqusts niruis son molt in filtrats en aqust loch son molt supficials p tal q aquils niruis no sien tallats p traues los qualis son necessaris al mouimēt e sentiment sia mollificat lo loch apres sia treta la sagata e sia ynplerta la naffra ab oli rosat cale per tal q la naffra no sia tancada. E en nigua manera no sies agossat profundar ab tēta p causa del q es dit en lo capitol de naffres d genol. **C**ar la pfudaciō poria esser causa d apa. Sia dōqs fet aqust modo d medicar fins atant q la dolor sia remoguda o fins atant q sies segur de apa e lauos mudificares lo loch ab mell rosat e farina de ordi e siay cōtinuamēt posar de fensiū en torn del loch fins a p feta cōsolidacio. E la causa es p tant co aqusts membres son pobres de calor natural p co co son molt luny del cor p q son membres spermaticbs. E p co en aqusts tals facilment de corrē moltes super fluïtats e p tal es necessari lo de fensiū feta la mudificaciō sia en carnat e p solidat segons que souint es dit.

**Capitol. xviij. de naffra
dela pinta del peu.**

Questes naffres dela pinta del peu no son piloses neppiamēt aporte pil sino p causa dela dolor e dela apocio als qualis aliques veguades se segueix rizgor e febre e spasme p causa d la lessio dels niruis veuints dela nucha e dlo seruel en aquil loch e aixi p causa dela affinitat co es dela colligacia de aqusts mēbres si dolor ha en lo loch se pot seguir spasme o finalmēt senpot seguir mort. **L**a cura. En aqusta cura has tres intēcions aixi co en les altres es dit. La primera intēcio es complida ab purgacio cōferet feta en los modos souint dits. E ab sagnia feta dela part op̄ posita obseruades les cōdicions souint dites. E si sera menester sia feta scarificaciō en les naties. La segona intēcio aixi ma-

ter es cōplida ab dieta la quall sia freda e
ab potus fret fins atāt q̄ sies segur d̄ apa.
E aço sia fet si donq̄s la debilitat dela vir-
tut not enpatxaua. La tercera intēcio es cō-
plida de aq̄st modo. vejes primer la naffra
si es grā o no. E vejes en la naffra si bi ba
ostallat o no. Si lo os no es tallat ab aq̄l
modo matex q̄ es dit en lo capitol dela na-
fra dela cura cōduiras les pts. E cōserua-
ras la cultura e faras enles altres segōs
q̄ souint es dit. Si lo os es tallat en tal mo-
do q̄ no sia abte de esser encarnat eroman-
dre sia remogut. Emposi es abta d̄ romā
dre p tal q̄ no es separat sino enpart lanos
condiuras les pts p tant cō ell se encarna-
ra. E en les altres coses faras segons q̄ so-
uint es dit manaras empo q̄ aq̄ll tal ting
lo peu alt p tal q̄ los hūos no decorreguē
alloch e entorn del loch sia posat defensiu
e ab aq̄stes coses sera curat aq̄l tal. E aq̄stis
tals sien tostems bon obedients de vētre
ab crestiris o suppositoris. E nota vna co-
sa general. E es q̄ encas q̄ lo passiet no vol-
gues crestiri axi com souint se troba. yo he
acustu mat donar pilloles comunes les q̄lls
sian aguades ab vnpoch de stamonea e de
aguaruch e p cert fa milor opacio q̄ lo cre-
stiri. Si la naffra no es ample sino q̄ sia
feta ab sageta o en altre modo trauras pri-
mer la sageta segōs lo modo des' dit. E
si la naffra penetraua de vna pt e daltra
lanos encarnaras aqlla segōs he dit en lo
capitol d̄la naffra d̄la cura. E yo he te-
guda vna dōselia en lo buircb d̄la gualera
la quall se hauia passat lo peu abyn ast ab
lo q̄ll assaua carn e breumēt la curi segons
bedit e succery molt be si la sageta no hau-
ra penetrat adiues pts sia treta e apres de
esser treta sia vmpierta la naffra de oli ro.
e en lo orifici dela naffra posaras vna pe-
titarenta p tal q̄ nos ranch lo orifici dela
naffra. E no psumas posar grā tēta p la
causa des' assignada e tostems entor del
loch sia posat defensiu de boli arminio de
suchs de herbes fredes o de oli carlo oli
de mirta e lo oli rosat fan tal matexa opa-
cio. E aço sia mundificat si es menester
ab mell. ro. e farina d̄ ordie ap̄s sia encar-
nare cōsolidat axi cō souint es dit.

Capitol. 11. de naffrafeta per mos de cao de altre animal.

Si algū ca o algū altre animal
mordia algu o cideraras pmer
la dispositio del ca si es rabios
os o no. E lanos segōs la di-
spositio del ca pieceyras en
diuerses maneres. La cura
en aq̄sta cura has tres intēcions axi com
souint en les altres es dit. La primera e s
complida de aquest modo. Si algu sera
mordut per algun ca o roci o asse o semis-
blats e q̄ no sia lo ca rabios. Faras purgacio
ab medicines lenitines o solutines o
ab crestiris segōs la dispositio del pacient
segons que souint es dit. Impero si lo
ca es rabios no vullies donar medicina so-
lentia atrahenat per tal que lo veri no sia
atret per lo cors. Impero la medicina sia
lenitiva e sia axi com es la casia e axi mateix
los crestiris sien fets per aquella matexa
causa o rao. no sia feta sagnia. E pertat
com desus he posats los signes en lo pais
mer libre envn capitol e per ço assi nols po-
se e p suplimēt de aquest es coses sien legit
aquests capitols en temps. La segona in-
tencio es complida de aquest modo. Silo
ca no es rabios o es altre animal q̄ no sia
rabios lanos la dieta de aquell decline a
frigiditat fins atant que sia segur de apa
elo vi que aquell beura sia amarat. Im-
pero si lo ca es rabios usse carns de pollis
cuytes en olla alterades ab agraso caraba-
ces o letugues. Axí mateix les carns d̄ ca
bit e de crastat e de perdius en tal modo
alterades son cōferents beguaous que si
en blants elo vi sia blanch e ben odorant
e ay guat. E tot aço se fa p quellos spirits
sian continuament engendrats bons los
qualls per facil causa per lo veri son altres
ratos. E per ço Alusc. en la fer primera del
quart en lo capitol d̄ febre pestilencial ma-
na que aquests mengen de bonesviandes
e souint e aço per la causa dita e en lo seu
mengar sia posada de aquesta poluora.
R. cinamomi cardamomi croci añ. et fiat
vñius. La tercera intēcio es complida

Libre Tercer

de aquist modo si lo ca no es rabios val aquist
empaire segons q diu lo guille lo quall re
mou la malicia de la mordura o mos. **P**re
vna ceba e sia picada e corporada abyna
3. de scordeo q son alls salinatges e ab mig
3. de chichicoya e sal e oli de cascui .ij. 3. mel
rosat .iiij. 3. e sian fet empastre. **E**ltre pren
vna ceba e .iiij. 3. de cal oli .i. 3. mel rosat .iiij.
3. sia rot mesclat e fet empastre. **E**mpo
entorn del loch posaras del deffesiu souint
dit. **I**fet aço sia mudificare consolidat lo
loch. yo vna veguada tingui en cura vn q
tenia vn mos de roci. Un altre de vn asse
e vn altre qui tenia vn mos de ca. **E**n lo
mos del ca lo quall era en lo bras pcey ab
d'fensi de boli armini e oli ro. **E**n la naix
fra posa primer ronell d'ou ab tremetina e
apres mudificari e succey molt be. **E**n lo
mos del roci fui aqüelles dues intencions pri
meres e posiy deffesiu e en niguna maniera
ra no pugui prohibir la apacio tat fou gran
lo mos de aquell roci. **E**fou tat grà q re mo
gue e trague vntros d'os. **E**y o treballi en
remore lo apa ab vncions e empastres.
Lo quall empastre fou de farina de ordi e
de lenties tant de vn cò d'altre e de rosses
e de plantage pts iguals e ab oli rosat. **E**tia
apres fou remogut lo apa. Apres pcey
ab tremetina asoles e apres mudificari e
ari es stat curat. **E**lques morsures son
ari cò a contusions p tat cò les dets dels
no penetrat q cò les dels cans e de altres
senblants abans casquà e còcassen. **E**l mos
del asse nol agui en lo principi e aquell
bague la cama squinsada p lo mos del asse
e vn home indocte feu cultura en ella etot
lo loch se en cranquena e es cert q ell no de
uia cusir; car nosaltres hauem regle en lo
primer libre q no deueni cusir les cotusions
aquella pell era esquinsada e còtussa e ari
co acràquena curiaqll loch. **A**re, pcey esch
en la cura. **I**fet donq's aço q es possat lo
empastre sobre lo loch deus mundificare
apres encarnar e consolidar. **E**si lo ca es
rabios lauos es be pceyr segos que diu lo
galien en lo .xiii. dela tarapentica dient ari
Lu enim a fera pungente vel mordente
dolorem fieri contingit duplex est doloracio
nis intendo emaciare e extrahere venenū
et alterare q dolorē operat. **E**trediu de

leti en termehs e paraules vulguars vol
dir axi. **Q**ue quant se es deue que es causa
da dolor per alguna cosa fera qo es per alg
un animal verinos punyent o mordet q
tenin dues intencions en aquella dolor qo es
quacuar e traurelo veri e alterar aquella co
sa que fa la dolor. **B**onques totes aquelles
coses que scalfen e q per la sua calor atrayen
molt fort enacuan axi com son ventoses e
coms ab que alguns fan la operacio. **E**l
guns atrayen lo veri suulant ab la boca a
quell apart defora. Alguns altres calteris
zen lo loch pertal que sia remoguda la ma
licia del veri e aço fan ab ferr o fogne iant,
alguns altres plomen pollos o altres osels
en les parts del ces e apliqñ lo ces del poll
o de autre osel sobre lo loch e si lo poll mor
dien que estret lo veri. **E**lles auant bes
guia de aquesta medicina tots matins per
rot vn mes e aço segons que diu lo guille,
Regenciane, 3. v. thuris. 3. s. cineris cranco
rum adiutorium. 3. x. terantur et cribellatur
Esta dita poluora sia ad ministrada tots
matins ab aygua freda. **E**l mes val aquist
empastre. **M**irra galbani oppononach
asse fetide serapini et piperis an. 3. s. cala
menti mentastri an. 3. s. stercois columbinis
et arietis. an. 3. ii. dissoluuntur gumen cù
vino et omnia incorpoarentur cum melle et
oleo antiquo et fiat emplastru. **E**n aquist
capitol yo no parle sino com a chirurgia e si
com a fisich o vols vere serquaras lo amic
lo rasis lo rab i moy ses car aquest han fe
ta mensio plenament de tot veri e per qo
veges aquest p tu mateix.

Capitol. xvi. ò punctu ra de nirui.

Fundación

Nerat cò d'nestada feta mè
cio d'punctura e ali son dites
moltes coses assi yon parlare
poch remetent te en aquell loch
qo es al primer libre en lo tra
ctat de niruis p la qll cosa es
util que los capitols entre canbiadament
sien legit e sercats. **E**p q p lo semblat
es stada feta mencio de incissio de niruis

edeniruis descubert assi no dire ninguna cosa de ells. Quant per alguna spina e fet forat e aquelles tancat en tal modo que no apareguia es temoros p tal cō los humors decorren al loch e es opositemat al qual apostema se segueix souint destruccio dela operacio del membre en tot o en part e aço es souint vist. E axi matex per la pūctura del nirui se segueix dolor per tant cō los humors de corren en aquell loch e son spargits per lo membre e son imbibits los niruis. E per la continuacio delos niruis ab lo seruell lo seruell es lesiat e debilitat e reb humors. Observades donques les dues primeres intencions q̄o es dieta e purgacio e conuenient dieta vinch ales coses locals. Biu donques que tu deus obrir la punctura ab oli o ab ferro o en altre modo. Empero yo trob vn dubte e es sibi den esser posat oli en les naffres dels niruis e de aquest dubte atrobedos modos d̄ dir. La vn din que en les naffres dels niruis den esser posat oli e es del guille. Lal tre modo es que noy den esser posat en les dites naffres e de aquesta opinio es lo dinus e encarelo Anic. Biu donques axi lo guillem. Hos altres proceynt ab subtil consideracio possam e hauē posat p loch temps en lo principi de aquestes punctures futes en membres neruosos oli rosat, per tant com lo oli rosat ba oleaginositat per la quall dilata e pot esser actualment escalfat per la quall caliditat penetra e per causa deles roses conforta lo membre per que no rebe les superfinitats e es temprat per causa dela quall cosa la dolor es remoguda e axi en aquest cas milor es vist ami que no lo oli cimplement encare que en aq̄st cas sia bo e vtile a justay aquestes peraules dient axi. Precrex donques as si la rabo de aquells qui dien que lo oli es mal ales naffres dels niruis per tant com corrumpt aquells els amolex e es de atorizar que lo lonch vs del oli fins ala fidei la naffra. E axi ab la sua molesa in diuria tanta molicia en los niruis que corropia aquells e aquest son los dits del guillem. La opinio del dinus se funda en aço. Car Anic, din que les aygues fredes son nocí

ties e axi matex les caldes e axi matex algū oli. Biu donques per aço que lo oli no es conferent car podrex saluo que conferex ala mitiguacio dela dolor. Car es mollificatiu e calt e aquest oli din ell q̄o es lo Biu no deu esser aproximat de dintre es, sent lo nirui descubert een volent mitigr la dolor sino q̄ deu esser posat defora. Empero si lo nirui no es descubert axi com en la punctura notemus posar lo dit oli en lo ouifici dela naffra pertant com lo oli no aten immediadament ala substancia del nirui e es aperitiu e mitiguatiu dela dolor e per q̄o que en la punctura e no en altre modo per tal com lo nirui en la punctura no apar. E si be consideres los dits de aquells se poden ben concordar, car crech que essent lo nirui descubert no deuen posar oli cimplament sino ab altres mesdices axi com es dit e declarat en lo priuer libre en son loch e aço volen aq̄st dos mestres. Empero no essent aquell descubert manifestament podem possar oli per alguns dies. E encare que sia causat alzgun nociment es axi matex causat adjuvament lo quall es maior que lo nociment car es vbert lo loch per tal quela materia que es imbibida en los niruis pugua exire e es confortat lo loch e per consequent son enuitats molts mals nociments e per q̄o p aquelles hores podem possar oli. E per q̄o concloch yo que essent lo nirui descubert manifestament no deuen posar oli. E no essent aquell descubert manifestament axi com en la punctura deuen posar oli fins atant q̄ la descubertura pugua esser quasi manifesta e no mes e de aço bas la concordia. Encare deuen notar q̄ lo Guille din que lo nirui en lo loch ont es descubert pert lo propri sentiment e la propia natura e complexio e per q̄o lo nirui descubert es fet insensible e mes segurament en aq̄l la part podez administrar la medicina yo empero no rech aço e la experientia es en contrari car lo nirui descubert per quall se vol causa facil es lesiat e per q̄o din ell que essent la naffra en loch neruos nosaltres no deuen posar tenta longua per tant que per lo tocament dels niruis seria caus

Libre Tercer

sada dolor e spasme donques no ha pduct aquell nirui lo propri sentiment. ¶ E posa que per que sia comportada la replicacio que deuen proceyr de aquest modo en la cura e per aço es lo test del Anic. ¶ Ò diu que les medicines que conuenen als niruis no deuen esser molt caldes e aço posa en lo tractat dels niruis e aço diu ell del nirui de scubert. ¶ En altra part en aquell tractat mateix diu que les medicines convenientes als niruis son axi com euforbi e aço diu en lo nirui que no es descubert. ¶ Per la qual cosa yo còdico que mes forte medicines conferexen als niruis qui no son descuberts queno als qui son descuberts. Bonques notens de dir axi com diu lo Guillelm que lo nirui descubert perda lo sentiment e la complexio propria e que per causa de aqlls competencia en los niruis descuberts medicina mes fort. ¶ Si tu deyes que la cosa sensible posada sobre lo sentimèt no fa sensacio. E es autoritat d aristotil dient que sensible positum super sensum nò facit sensacionem. Dic que es versi lo sensible es posat super sensum sens medi que no causa sensacio. E assi ha medi migensant lo qll es causada la sensacio e aquell medi es la vniuersitat essent en lo nirui migensant la quall si lo nirui es tocat es causada sensacio e es manifest. E encare que segons los filosofos se pogues donar altra responce are assi al present aquesta abasta. ¶ Are as si proceyre en la cura. E sient donques posat lo oli en la punctura e essent aquella dilatada si seras segur d apostema lauos conuenen aquelles coses que remoniè la vncutisitat e molesta engendrada per lo oli arri co es vnguent dels apostols o vnguent vert e per çò conclauras que lo oli rosat es util en les punctures dels niruis del principi fins atant que si es segur de apostema. ¶ Mes auat per que dilata tota naffra streta e estsecada e remoula dolor dels niruis. ¶ Per la quall cosa deuen notar axi com souint es dit que la dolor es remoguda en dues maneres. ¶ En una manera es remoguda ab coses resolutiues e mitiguatiues arri com es farina de sement de li e de senz grech camamilla e maluins. ¶ Oli de ant-

e de camamilla e de lirilos quall son resos iutius e mitiguatius. ¶ E nota que aço es versi la dolor es per causa dela conculeacio dela materia en lo loch. ¶ Segonament es remoguda la dolor ab coses caldes si es p frigiditat e ab fredes si es per calidat. ¶ No es maranela car tota cura es feta p son contrari segons posa. Gallie en lo iii, del tegni e Anic en la quarta del primer en lo capitol primer. ¶ Tercerament es remoguda la dolor ab coses narcotiques stu pesactiues axi com es opij iuquiam e semblantes e son mesclats ab empastres ab un poch de vinagre per tal com lo vinagre fa penetrar la virtut de aquells tals. ¶ Empero nota que aquests tals no deuen esser molt continuades car essent remoguda la dolor elles deuen esser remogudes car per la longua aposicio de aquells posaria esser refredat e mortificat lo membre per çò no deuen esser posades sino per grà necessitat. ¶ Dic encare que en la punctura pot esser posat oli rosat calt ab euforbi o ab castor. Empero dic q si temias molt de apostema siay lauos posat oli rosat actualment calt. Empero sino temi es molt de apostema lauos es conferent lo oli rosat ab euforbi o ab castor. ¶ Si empero en la punctura sera segua talaras la pell per tal que la materia liberament pugna exir posaras dòqs apres en lo loch oli rosat calt esia bendilatat lo forat. ¶ Mo mens prefat es empero q en tom delloch sia posat defensiu fer de boli armini e oli rosat o altre defensiu sia arri mater feta sagnia dela part contraria arri com tehe donat entende en lo principi del primer capitol en la primera intencio finalment mudificaras lo loch ab vnguent dels apostols o ab sar cocolla mirra e farina d'ubins tot mesclat ab mell rosat colat apres sia encarnat e co solidat. ¶ Si assi temes que en algunes coses recorreras al pmer libre en lo tractat d' niruis en lo capitol de punctura e sia ali vist per lo senblant si ali mancaua niguna cosa sia vist assi per la quall cosa aquests capitols alternadament sien legit esercats e aço es de aquest capitol e detot lo libre tercera.

Al labore gloria de nostre senyor deue e dala gloriofissima verge maria mare sua acaba assi lo libre tercer de naffres del cap fins als peus. Lo q̄l es treduit de leti en vulgar. Per. 7c.
Comenſa lo libre quart d'ulceres p̄ticular d'el cap fins als peus.

Per tant com desus es stada feta mēcio de apas cōcussiōs e cōbustiōs e naffres dls q̄ls se seguenxen ulceres; pergo es assi conuenient parlar de ulceres. E parle de ulceres co mençant al cap fins als peus e qui volra ben scrutar de ulceres trobara que vltre les intēcions comunes dites en lo comu b̄mo d'ulceres dles quals es stada feta mēcio en lo primer libre en lo tractat propri es differēcias special deles indicacions d'aql̄ les e en lo pronosticbar car en lo modo co mu. E si de ulceres volras veure moltes coses belles e comunes rcoreras al pri mer libre en lo tractat propri. E ar assi p̄ causa de veritat no recapitulare; sian per tal aquestes capitols correspondents entre cambiadament vists,

Tractat primer de ulceres del cap.

Capitol primer de ulceres del cap absolutament.

Rimerament jo començ en algu nes coses comunes e vniuersals e apres dualare ales p̄ticulars. Posare en ge neral quines sō aquelles coses q̄ son loades per los doctors en les

ulceres del cap apres sera cōdesent denal lar ales coses p̄ticulars. Sarapio diu de qual se vol pegua que quant es polnos rizada e ab balausties e posat en les ulceres del pell del cap cura aquelles, e axim a tex les altres ulceres q̄ son fetes en lo cap. E segons lo Aliic, asso mateix fa la pēg sens les balausties. Encare diu lo Sa rapio q̄ los lubins posats apart defora cō petexē ala empetigo e ales ulceres del cap empo lo Aliic, posa q̄ es conferēt ales ulceres humides lo qual cosa es vera e a par p̄ la cōpletio dels lubins. Alichind posa q̄ la aygua dela decoccio dels lubins posada apart defora cōferex ala empetigo e ales ulceres d'el cap. Encare posa sara pio quelo fust del balsem ciut en augua e vi ab yreos sech es conferent ales ulceres del cap lo Aliic, posa que aquell tot solfa aço mateix e mundifica. Epulius posa que la mēta piccada e posada en les ulceres del cap dissecq̄ les humiditats de aquell les. Biascorides posa que lo nasturcius domesticus que segons ell es lo cardamus mesclat ab mell e feta vncio purga les la grimes dels vls e les ulceres del cap. E diu axi del all domesticus lo all ba gran vir tut. E per çò ba gran utilitat picat ab les sues cloueles car cura les parts del cors e les ulceres del cap. Sarapio posa que quāt la cendra del all es mesclada ab mell cura la caspa del cap e les ulceres de aqll Rasis posa que lo oli d'la mostala val ales ulceres del cap d'los minyons. Lo Aliic, posa que la mirra sp̄ergida sobre les ulceres d'el cap dissecq̄ aquelles e axim ater diu que son vntades ab ruda les ulceres del cap e mes posa que les figues verdes pol horizades sanen les ulceres del cap. Lo ysach vol que sia mesclada abyvinagre e sal gema. Qd es auant posa que es fet em y iij

Libre quart

pastre ab maluïns e ab urina ales ulcères del cap e conferex molt la qual cosa esma rauetosa e experimentada en la tinya.

¶ Lo Guillem de varinguana posa que la colla que es ayguacuyt es posat en les ulcères del cap e es cōferent en special la colla de per. Plato sextus posa que los cabells del infants ab vinagre sanen les ulcères del cap.

Capitol. iiij. d' ulcères humides absolutament.

A Re assi fare mencio de aquelles coses que absolutament conferexen ales ulcères humides del cap. ¶ En aço lo sa rapio diu moltes coses. ¶ diu que quant la ruda es mesclada ab vinagre e oli e es consegida ab scrufa conferex ales ulcères humides del cap.

¶ Encare posa que lo mellilotū mesclat confegit ab oli armini e galles e es mesclat ab vi apres sin son vntades les ulcères humides que son fetes en lo cap cura aquelles de tot entot. ¶ Encare posa que empastre fet de fulles de guauarrera cura les ulcères humides del cap.

¶ mes diu que quant les figues seques sò picades e confegides ab sal gema farina e vinagre e sal apres fet empastre cura les ulcères humides del cap. ¶ Encare mes posa que la rel d' liri picada e mesclada ab mel cura les ulcères humides del cap. ¶ Lo Bartomeu de varinguana posa que la rell dells liris saluaries blanques mesclades ab farina de orobi o d' lubins amarants remouen les caspes del cap. ¶ En aquelles talles ulcères que hâ menester exsicacio ab oli de narciso que es la ceba marina feta vncio e si es mesclat ab medicines conuenients en aço seria mes útil. ¶ Sarapio posa que lo oli dela cincita maior conferex a les ulcères del cap. ¶ Encare posa q' quāt es cuyt senigrech e es colat apres lauat lo cap ab aquella decoccio cōforta los cabells e mudiifica aquells dela caspa e conferex ales ulcères humides que son fetes en lo cap. ¶ Lo Anic, posa que la cendra del ca-

plineneris mesclada ab lexiu remouen les caspes. ¶ encare erradica les ulcères humides les quall son fetes en lo cap. ¶ Ilia bas diu que lo oli de murtia es útil ales ulcères humides que son fetes en lo cap.

¶ Biascotides posa q' la bleda sana molt les ulcères humides e aço mesclades ab aliu e posades desus. ¶ Eio dich que vncio fe tade mell e de alum cura aquelles talles ulcères per tu matec donques d' aquestes coses simples poras compondre moltes medecines compostes,

Capitol. iiiij. de ulcères mellines fauoses o putrides les qualls son fetes en lo cap e en la barba car totes son curades de un modo.

B In lo cap son fetes sonint ulcères la fanies deles qualls es semblant amelle per ço son dites mellines. ¶ son ne de algunes altres les qualls son dites fauones a similitud del fauum. ¶ algunes altres son dites putrides e de totes aquelles yo parle assi en aquest capitol e si d' aço sera atu alguna cosa mes auant necessaria recorras al primer libre en lo capitol de niuis en lo quall son dites algunes coses les qualls assi no seran dites. ¶ Primerament donques obseruas des les coses vniuersals les qualls son dites. So es dela dieta e dela purguacio ati comes necessari per tant com les coses vniuersals no deuen esser posposades abans deuen esser tostamps primer posades car en altre modo la operacio seria debades. ¶ per ço diu que vniuersalia non obliuiscaris int per en particularia valeas operari. ¶ E voldir que not oblide deles coses vniuersals p' tal que per aquelles p'ngues obrar les particulars e aço sia un dit general. ¶ Alguns antichs an dit que ales ulcères del cap les qualls son dites fauoses quant aquelles son fresques e feres en coses d'is

fadrins dien que sia ciuyt sement deli ab vi
hauent algun tant de stipticiat apres ab a
quell vi sia lauat lo cap. **L**a rel dels mal
uins e propriament la rell dels saluatiess
ciyta vnpoch ab farine de senigrech e em
pastrades desus. **E**s iy es aplicat oli infâ
cifet deles flores o del sement deles oliue
neres es milor e aço en los coeses mols. **E**
axi mateix la ceba marina mesclada ab vi
e posada sana les ulceres fauoses del cap.
Lo sucth dela ruda e axi mateix les fuiles se
ques mesclades ab sucth de fenol sanan les
ulceres molt humides que hâ la vmiditat
axi com amell. **E**ximater la sal gema sa
na les pustules del cap e val ales fauoses.
Sarapio dñu axi que si es fet empastre
ab oliues madures cura les ulceres frauz
dulentes. **E**xi mateix posa quela tremen
tina mesclada ab balauisties cura les ulce
ceres humides del cap. **L**o Barthomeu
dñu que pot esser mesclat ab sucth de balau
sties yo se que aquest vnguent sana los hu
mors corruptes qui so o en la pel en la bar
ba. **R**alis vsti et puluerizati succari an et
conficiatur cu oleo. **E**sianvntat ab ell axi
mateix se yo per experiècia que si lo loch es
vntat ab gret deporch. **L**o quall es trobat
en lo mesenterium e que sia ciuyt entre les
bras es maruelosamente leua aquells tals
humors corruptes essents en la pell e mu
diffica e consolda la pell e per aço veuras
lo que sera dit en lo capitol de asaphaci e
en special de vnguent posat en la fi del
capitol.

Capitol.iiij.de fistola del cap.

Hicare q en lo segon libre sia
ftada feta mencio de talpa e
de restudo emplo quant aqlls
venen ab ulceracio per causa
del os corrupte en gendren fi
stola en lo cap e aquesta tal fi
stola he yo vista una veguada en un seruët
de joachim e la nassra en niguna manera
nos podia tâcar eno era marauella car lo
os era corrumput. **E**n aquesta cura bas
tres intencions. La primera es en la purg
acio sia donques feta purgacio ab pillo
les agraguatives les qualls euacuen del

cap per causa dela vera que entra en elles
e apres per lo restant. **E**not obliis dls cre
stiris en los qualls sia posat. i.3. de yerapi
guia. **L**a diera de aquell sia tal co es que
sia molt streta sino febreien e vullen farro e
amido e panatella. **E**vi ayguat. **E**brev
ment dich que nomésan res calt si dôques
no son segurs de apa. **L**a tercera intencio
es complida de aquest modo. co es que cõ
sideressi tal ulcera es en les comisures o
no si es en les comisures dñu. Roger q mis
lor es lexar tal cura que no proceyr aquell
la e segons que hedit milor es palliar que
no curar. **E**no res mens quât al modo de
curar o de obrar en cas que lo pacient affe
ctuosament requeris la cura lauos tu des
us seperar tota la pell del os talla donqas
aquella en e eleua los cantons segons
es dit en la fractura del crannu e cõseguêt
metria trepanat tot lo os o sia remogut en
alltre modo o sia eleuat dela dura mater es
sent lo os eleuat e essent aquell ben igua
lat mudificaras lo loch ab mell rosat colat
e entorn del loch sia feta vncio ab oli ro
sat e si ab lo mell ro. era posat vnpoch de
oli en lo principi yo dichq no seria mal lo
loch no se aparia per la conductura e toca
ment del ferro. **E**sobre tot te guarda que
en la operacio ab lo ferro no toques la du
ra mater car subitamet se aparia e sen po
ria seguir la mort. **F**et aço sia encarnat e
consolidat lo loch axi com souint es dit en
alltre loch **L**o jacnerius compositio p aço
tal poluora. **D**ien galles salvia e mirra d
cascu. ii.3. et han feta poluora. **L**o vnguent
negre co es lo basilico e en engendar la
carn val molt. **E**ximater lo vnguent d ra
fina val en aço si es dona o minyo. **E**la
causa es per co com quant mes sechs son
los lochs tant an menester les medicines
mes seques per la generacio dla carne e axi
mateix quant mes humitas son també me
nester les medicines mes humides. **E**go
es puat p tant cõ la medicina generativa
de carn deu esser secca en lo primer grau p
respecte del membre en lo quall es aplicada
donques si lo membre es molt sech la medi
cina deu esser mes secca q aql membre. **E**
si lo membre es molt humit la medicina dñu
esser mes secca que no aquel membre co es

Libre quart

q̄ du esser secca en lo p̄mer grau en respecte de aquell membre aixi humit e no absolumen-
t. Bonques apar lo antecedent. So es q̄ quant mes sech es en lo membre tant
ha menester la medicina mes secca e quāt
lo membre es mes humit tant a menester
la medicina mes umida per la generacio d
la carn en ells. Evejes aquesta materia en
lo primer libre en lo capitol de medicines
engendrants carn bas donques lo modo
en quina manera les fistoles que son en lo
capit no han res propi mes que les altres
vleres. E per çò de aquelles no parle al
tra cosa sino que tals vleres sien mundifi-
cades e si la sanies es subtil que sia dissec-
cada ab vnguent dels apostols. Si es gros
sa vistosa e aderen ala vlera sia remoguda
ab mel rosat o ab algú altre abstergiu-
apres sia engendrada carn ab coses gene-
ratives de carn e sia consolidat ab grech me-
nor o ab alguna poluora. E per mes clara
noticia de aquestes coses recoreras al pri-
mer liber als capitols propis q̄o es als cas
pitols de medicines abstergentes e al capi-
tol de medicines engendrants carn e al ca-
pitol de medicines cicatrizantes.

Comensa lo tractat segó de vl- cera dela cara.

Capitol primera de vleres d
tota la cara lo nom deles q̄lls
es noli me tangere e es cancer
vlera.

Apres deles formigues e crissi-
piles males e altres vleres e
pustules mal curades en la
cara e maiornent en lo cap
del nas e en los mells dela ca-
ra e en los labis se es denen
vleres corosinea e serpiginoses orbels e
pudentes les qualls son dites noli me tan-
gere aquelles son dellinatge de cranch.
Exi mater se acustumá de es denenir
anaquestes mal curades cranquena e sta
quillo e aquestes coses tots dies se es de-

uenç. Es causes de aquestes vleres so
adustions de humors e en special adusto
d' colera car en aqüests apostemas deus dits
es cremada la colera e es mal. E souint se
crema per ignoràcia del qui cura no sabé
aplicar les medicines degudamente per
ço es fet cancer vlerat. Los senyals de
aquest son corrossio mordicativa ab ardor
e punctura e virulencia ferida e sordicies
mala. Judicaras donques que la erradicacio
es dificil e que es malaltia contigiosa
q̄o es en los altres membres lo senyal de
la qual cosa es que quāt mes es tocat tāt
mes es multiplicat e per çò es dit noli me
tangere. La cara per la sua debilitat reb
moltes materies o per tal es d' difficilerra
dicacio. La cura En aquesta
cura bas tres intencions. La primera es
purguar. La segona es dieta. La tercera
es en coses locals. La primera intencio
es complida de aquest modo q̄o es conside-
rat que la materia es adusta e colerica ses-
gons los demes. Q̄ieumatica adusta op-
ventura sanch cremada sia feta purgacio
ab letouari de suic de rosles o ab pilloçs d
fumus tere o ab confeccio de aquell mestre
dit hamet car tots aquest euacuan mate-
ria adusta. Lo axerop per ells es d' fum
terre o violat o de endivina o acetos simple
segons que al obrant sera vist. La Segon-
a intencio es complida en vna peraula car
per quant aquesta materia es calda e secca
breumēt dich que la dieta de aquell sia fre-
da e humida e guart se de coses caldes e se-
ques e es cosa manifesta al considerat. La
tercera intencio es complida ental modo
q̄o es que complides e acabades aquestes
dues coses vniuersals per aquest modo ab
tota diligència sia vist si lo loch sepora disse-
car. Si donques lauas lo loch ab aygua
aluminiosa e ab altres coses aixi mater ex-
siccants car confortan lo membre per tant
com son liptiques. E no sens causa he
dit complides aquestes dues coses car scrit
es en lo. xiij. dela tarapentica en lo capitol
derrer. Hiēt atiquí auaporatiua farina
ta aplicat multitudine existente incorpore
perticulis quibusdaz atrahendo simpleret

magis quam enaciarent. Et credut en lengua vulgar vol dir que qui aplica medis cines resolutives o auaporatives essent resplerio en tot lo cors quelles tals vmples mes algunes particules que no euacuen. Et lo Galic en lo tcer del tegni dui axi vn comune habentes preceptuz efficienciam vnam quamqz causarum oem ab sindere prius deinde sich venire ad eam discrasiaz que facia est ex illa egritudine. La quall auctoritat en lengua vulgar vol dir axi. que nosaltres tenim vn comu precepte de Galien en lo tcer del tegni dient axi q me neister es primer remoure les causes efficients apres venir ala discrasia la quall es feta per aquella malaltia valen donques la aygua ros e la aygua del plantage e la aygua ferrada la quall es aquella en que los farres apaguē los ferros fogueiant e tots aqsts dissecatz e confortan axi co la aygua aluminosa e ab aqsts pot esser possada aygua de cendra. E inclusinament dich que valen aqlls coses q son fredes e seques axi co es decoccio de ciprer de murtta e de plantage psidies e balaufties e mi robolans bellerich e emblichs e not obllits que entorn del loch sia posat defensiu e feta la lauacio ab la decoccio predita sobre lo loch pots posar de aqsta poluora. R. litar giri plumbi vsti antimomi eris vsti coral li spodian at super locum ponaf. Et i matter val aco. Idem brots de romaguera fusles de plantage de cascui. Ad. farina de or di. ii. 3. sian bulits en aygua d plumbia e sia encorporat ab oli de murtta e si en lo loch haura apostema esaço molt bo segons la intencio del ianneri. Et considera be que totes aqueles coses o moltes dites en lo primer liber en lo tractat de ulcres en lo capitol de ulcres virulentas valen assi e per çò aquestis capitols entre cambiadament sian legit e sercats. Siu empero lo thoderich que si aquestes coses no vali en que sobre lo loch sia posat liniment fet desuch de linaria e de plantage ab sal gesma empero entorn del loch sia posat defensiu de boli arminio algun rios de drap banyat ab such de alguna berba freda e

secca e sia mudat Tres veguades lo dia e aço sia fet per tres a quatredies. Et si la malaltia es morta tubo conexeras per la bonitat dela carn elauos sia mundificat ab such de apit e mell e farina de ordi feta la mundificacio sia encarnat e consolidat Fas vos empero recordar vna cosa e es que si aquestes coses dissecan es senyal que valen e proceyras ab les altres. Et si no p mitaras ned altres e aço dui anic, en lo capitol de ulcres virulentas. Et si de aquest modo la malaltia no mor lauos es curada aquesta malaltia axi com lo canser ulcera. Et primer es curar per incisio. Et guarda be que sia tot tallat ab les rells sues car de altre modo no valria res abas la error nouela seria pior que la vels la car encare tomaria. E apres de esser talat sia premut per tal que milor sia treta apies sia calterizat ab ferro fogueiant. Segonament es remogut ab corrosio e mortificacio la quall extirpe tota la malaltia car afot malaltia deui esser aplicada fort medicina iurta la sentencia d ypocras en lo primer dela anforismes dient ari ad ultimas egritudines ultime curaciones ad pfeccionem se portetes e en aço lo arsenich no ha pareja es stat dit en altre loch grda empero lo loch e lo quantitat del arsenich e fet asso sia mitiguada la dolor e sia remoguda la scara e mortificat aquell la quall cosa conexeras per la bonitat dela carn e per la carencia dela virulencia encamaras e consolidaras. Es menester empero q pcoyesques cantamet ab los mortificatiçoes ab los calpiris per tant com lo loch es sensible e prim elo ossos e spongosos e cartilaginosos e facilment son alterats. E pco la ayga fort ab un drap mes facilmet e mes segura es aplicada e per tal sit plau obraras ab aquella. E p mes clara nosicia de aquella cosa recoreras al primer libre en lo capitol de crancs en lo qual nefas mencio e en autre modo no ple assidous ques los capitols alternadamet sien vistos. Et si en la cara son fetes de altres ulcres son curades axi com les ulcres dels altres lochs p q aquestes no han resppi.

**Comenissa lo tractat tercer
de vlceres dels vulls**

**Capitol primer de vlcera dela
sela o palpebra.**

Pas que ha feta menció e sermo de vlceres que es denenç o poden es denenir a tota la cara o en qual se vol part de la e es dit noli me tāgere: are fare mencio de vlceres de qll se vol part dela cara: e primer començere del palpebres. En les palpebres se es deue souint scabia ab vlceració ari com so/uint he vist es ven. Encare que aquest capitol se pogues asituar en lo tractat de decoració: yo empero de així situat.

La cura. En aquesta cura has tres intencions. Si a primer feta purgació ab coeses euaciants humors adust faents scabia evlceres e es letouari d'such de roses e pindoles de fumo terre. **L**o axerop per aquell sia de fumo terre o violat segos la materia decorét al loch e així es complida la primera intenció. Yo he acustumat fer euaciació ab pilloles d' sera ari dient. **P**re. ii. 3. o. i. 3. de dites pindoles, e. i. 3. de such d' roses: e sia tot encorporat e sian ne fet pindoles e usse de aquelles. **L**a segona intenció esta en regimèt conuenient quart se de beure lo vi fort e en special de vins grossos usse coeses q no bu mecten molt per tal que lo cap no sia umplert de humiditat. **L**a tercera intenció es complida ab coeses locals. **E** primer posa lo Rasis q lo fell del ariso terrestre fet del collirj emes en los vlls cōferex ala lebrosia dels: e lebrosia de ells no es altra cosa sino scabia mala dels: la cendra dels caragols cremats elauada així cō selaua la clímia e subtilment picat val ala scabia dels palpebres. **A**ltres han dit q la eru go ferres subtilmèt picada emessa ab vncano val. **S**arapio posa que la pedra a matistes dissoluta en aigua d' magranes

emessa dintre lull val ala scabia dels vlls. **L**o Auncena posa que quāt es cremada la serradura del vorí sobre vna paella e q apres sia lanada conferex ales vlceres an tigues e ala obtalmia secca e ala scabia dls vulls. **S**arapio posa que si la camamil la es cuya en forma de empastre e apres es posada ala scabia vlcerosa del lull sana e pferex ala corrossió dls palpebres e així mateix conferent lo such deles fulles dela oliuera e maiòitatem dela salutatge mescla de ab sucre e mes ab vncano dintre lull. **E**s així mateix conferent la tutia lanada ab aigua de mirabolans citrins ala scabia e ales vlceres deles palpebres. Per la qual cosa deueu notar que la thutia es la lanada de moltes maneres car en les malalties de materia calda es lanada ab aigua ros e en les fredes ab vi potent e en aquelles es lanada ab aigua de mirabolàs així mateix val lo licium posat desobre elicuiz es lo such dia matris filua e vol quesià disolut en aigua. Pus he feta mencio de medicines simples are assí parlare d'les còpostes. Sila scabies es grossa e antiga fetes les coeses vniuersals lanos tu dens remoure la speritat ab fules de paritaria o de figuera e no sia deitat quelo loch sia fet tondre. **A**lguns posen primer la spuma de mar ab sucre e apres freguē lo loch e apres lanan ab bon vi e apres de aço valen aquelles coeses. **R**. ceruse viride eris qn partem vnam terantur trituracione vltima et conficiantur terendo cum vino albo et succo rosaz vsq; quo fiat ad spicitudinez melis clari. **V**issaras del demati e deuesprie. **E**ltre d'eben mesuelo quall val. **R**. sada rungi. 3. iii. eris vsti. 3. ii. mirre croci an. 3. i. piperis. 3. f. e es lenger e sil vols mes fort posarlas. **G**inde eris et salis armoniaci. 3. f. **H**ametcb posa aquesta confecció e diu que sana la scabia dels vlls e consumet los panys e les vngles. **R**. floass eris colcotar adusti spume maris an. 3. ii. carcuile. 3. iiiij. baurach salis armoniaci arsenici rubey sublimaci an. 3. i. et fiat sieffs cum succo selis donse e sia ad ministrat. **S**ieffs cōferent ala scabia e ala pruigna e al zebel e ala humiditat superflua. **R**. ceruse

croci gumii arabici ann. 3. vi. armoniaci agreste ann. 3. i. et s. cōficiant cū aqua plumi ali. Siessi vert lo quall posa rasis e val ala scabia e sebel e ales vngules e ala tene broositat dela vista. R. floris eris. 3. iii. colcotar adusti. 3. ii. arsenici rubey dissoluti cum succo rute. 3. et s. et fiat siessi. Et si axi nos sana sian rasos los grans ab strumet abrus apres sia distillada en lull aygua de cumi masteguat p tal que lo vl nos encarne apres ab poluora citrina la quall es posada en lo capitol de obtalmia calda sia curat e de sobre en lo yuern ab amelles amargues e en stiu ab rouel de ou e oliviolat sia empastrat. Si la scabies es leugaraval la aygua ros en la quall haja vnpoch de caporos o de verdet o segons lo albucasio de alum e de safra es vtil e vella. Colliri del ben vengut. R. thunie alexandrine zinc carian. 3. xii. rosarum ru. sicut puluis. 3. i. coquatur ad lētum igne cum diabibus. It. boni vini vsque ad consumpcionem medietatis et coletur. Sia reseruat adusum e sy era ajustat alguntant de alcohol. Ed araz cremat seria milor e cōseguentment sia feta anaporacio ab spōgua in fusa en aygua calda ab vnpoch de vinagre. Sia posada sobre lo loch aqst empastre. Dren farina de senigrech migua. It. poluora de roses. s. 3. poluora de camamilla mig. 3. sia cuyc ab vi e la coladura sia spessida ab roses de ouas. Lo Euiic lo assil lo empastre de malues. La sanies sia abstergida ab vnpoch de sucre mesclat ab vnpoch de tutia preparada. Beles ulceres del forot e deles superficies assi no parle per tal com no ha respropri e son curades axi com les autres ulceres comunes.

Lapitol Segon de ulceres dels vls.

Es ulceres dels vls son fetes per causa de humors adusts e cuts e calts mordicants lo loch o per causa d apostemas o pustules o exidures en aqsl lochs es deuenients o axi ma-

ter per causa de alguines vexigues. Enca re quē sien moltes species segons los doctores e en special segons lo Galien no res mens per que les intencions curatives no differexen molt per qo assi de present lexe to tes les altres. Et plan les ulceres dels vls son compreses en tres species qo es en petites e virulentas. En grans e cranquoses en mengeneres e sordides. Per la qll cosa deuen notar segons que diu lo jesus e lo Euiic. quesiles viceres son en la coniunctina apar rojor e si son en la cornea apar blancor en lo loch. Es iudicat de aquestes viceres que si son malignes. Romprà la cornea e sera e lauada la vnea e per consequent sera temor de perdicio del vi. A tals ulceracions se segueuen cicatrix blancques per tant com aquests son membres spermaticos los qualls no reben consolació per via dela primera intencio per la quall cosa es menester quey caygua algun medi. Encare dich que si ab tal ulcera es coniuncta dolor de cap o abtalmia. Sia primer curada la obtalmia o la dolor d cap abans que sia fatiguat lull apres vindras ala cura dela ulcera. La cura. En aquesta cura has quatre intencions la primera es en la vidala segona es en la materia antecedent e en aquella que es en fluxu. La tercera es en coeses locals. La quarta es en los accidents qo es correccio dels accidents. La primera e segona intencio son complides aci com es dit en lo segon libre en lo capitol de obtalmia e sia ali vist. Saluo empero q si la passio es en lls dret que dorma sobre lo squera segons que diu lo Euiic. e aço per tal que la sanies no corrompa les tuniques del vi e es menester que no trit ni vomite ni sterunde. E ainsi stay que sia feta solucio de ventre tots quatre dies ab aquelles coeses que enacionen per fuitato acutes e es manifest. Sia donques tota la tua intencio prohibir lo adueniment de materia reumatizant als vls e axi mater remoure la dolor tant com pores. La tercera intencio es complida de aquest modo. So es que consideras la pluslila si es yberta o no. Sino es yberta ob

Libre Quart

riras aquella ab aygua de senigrech o de
mellilot les qualls obran molt prest segons
que diu lo iesus encare que de ago ne sia
pron stat dit en lo segon libre. Si lo loch
es vbert sia mundifficat ab mell rosat di-
stillat en ell o ab axerop fer de mell segos
que diu lo Quic. Ifeta la mundiffica-
cio si vmplera lo loch de carn ab Sietis
blanch la recepta del qual es aquesta.
R. antimomi selidomie an. 3. x. acasic
3. iii. aloes. 3. i. et fiat siefi cum succo rub. Es
es maruelos. Altres siefs lo qual fa never
carn en les vlceres e prohibet lo eximent de
la vnea. R. climie tutie tritarum et abluta
rum multociens cum aqua pluiali ceruiss
antimomi oblibani an. 3. i. mirre. 3. i. farco/
colle sangis draconis aloes opii an. 3. i. et.
f. et fiat siefs lo qll sia administrat e es ma-
rauelos e experimetat. Lo Siefs de plom
es ari mateix conferent segons que posa
lo Alcoati e lo Desine e vmples e solda les
vlceres dels vls. R. plumbi vsti antimomi
tutbie ablute calcuse camenon gumia arabi-
ci draguaganti an. 3. viii. opii. 3. f. et fiat
siefs cum aqua pluiali. La poluora del
olibanum segons que diu lo Quic, vmples
les vlceres de carn e ari mateix la cendra
dels caragols lanaada e lo plom cremat e
lanaat la pegua plomizada e mesclada ab
sucre e mesa dintre lul ab vncano cura les
vlceres dels vls e molt milor quant es me-
scada ab mell. Lo Galien en lo. vii. posa
que lo sum del olibanum consolda les vlc-
eres dels vls e aco mateix diu lo Quic, e lo Sa-
rapio encare diu. Galien dela sendre del
fust del olibanum co es del ensens aquest
perlar de mantient vissen alguns dela cen-
dra del fust del olibanum mesclant lo en
las obtalnies e encare anaquells qui han
reumatizes e vlceres en los vls e certamet
son expurguades e encarnades. Encare
posa en lo. ix. dela pedra que se diu amati-
stes que conferex ales vlceres que son fe-
tes en los vls acoles e picada e aplicada en
los vls e aco mateix diu. Sarapio e diaisco
rides. Lo Quic posa que abstergir e con-
solda les vlceres quant es administrada
ab blanch dous. Lo Barthomeu vol
que sia primer cremeda elauada e mescla/

da ab mell e ab vnpoch de scorsa de ensens
Encare posa lo. Galien en lo. viii. que
lo ponfilix que es la tutia sana les vlceres
e les verignes. Es mesclada ab los collis/
ris los qualls son fets per la retuma que de
uala en los vls e sanales vlceres d aquells
Lo Quic, diu ari. Lo olibanum consol-
da les vlceres dels vls e vmples aquelles e
madura los apostemas antichs en ellis. Es
diu que la mirra resolla sanies que es en
los vls sens mordicacio. Lo Bartholo-
meu diu que pot esser posada acoles o ab
mell. Encare posa que lo aloes conferex a/
les vlceres dels vls e als apostemas de a/
quells e ala dolor e encare diu que la let d
la latugua domestica es propinqua ana/
quell e posa que quant es fet colliri del tu-
deri ab mell mundiffica les vlceres dels vls.
Tuderis herba quese fa per las parets
la qual es resolutiva e mollificativa.
Ari mateix la femta del caragol crema-
da es conferent ales vlceres del vi. Sa/
rapio posa que lo sum del olibanum vmp-
les mundiffica les vlceres del vi ari com-
fa lo sum dela mirra e dels storaxs. Diu
quela mirra entre en les confeccions dels
colliris les qualls son fetes per ell e ella
vmples aquelles vlceres dels vls. e con-
ferex ala seuritat dela vista e ala asperitat
deles palpebres. Encare posa que lo dra-
guagantium es conferent ales vlceres dels
vls e ala laguanya de aquell quant es in-
fussa e dissoluta e fet colliri ab aygua dla
Lo Barthomeu posa que a aco mateix
fa collerizada ab mell o ab sucre e jo trech
que la aygua dla dissolucio della val qual
les vlceres son mundifficades ental modo
consolda e prohibet dilatar les vlceres en
care posa q lo armoniach mesclar ab mell
mundiffica les vlceres que son fetes en los
vls. Encare posa que los pinyols dla dac-
tils cremars la cendra de aquells apaga-
da val ales vlceres dels vls. Encare mes-
posa que lo ebanum que es fust negre.
Altres en les medicines dels vls conferents
ales vlceres antigues dels vls e als buors
decorrents per lonch discurs.
Mes posa que quant es fet alcohol ab
flors e sumitats dla papauer cornuta remou-

Ievulceres que son feres en la comea del vi
 Lo Bartholomeu posa q tota la planta
 es conferent en aço eden esser cuyta ab vi
 dolc e remou la tumor dels vls e la caligua
 dels. E mes que les lentes son conferents
 ales grans vlceres dels vls segons es dit
 en lo capitol de obtalmia. E encare posa
 que quāt la pedra amatistes es freqüada
 ab coto en ayqua e de aquella fricacio es
 fetalinicio es conferent a totes les vlceres
 e quant della es fera poluora subtilissima e
 es aplicada en les vlceres remou la carn su
 perfusa e consolda les vlceres dels vls. E
 posa que lo alcofol remou les sordicies dels
 vlceres dels vls. E dñi que la batedura dñ
 aram entre en les mescles e comixtions de
 les medicines dels vls e dissecca les vlceres
 que son feres en ell. E posa dela clīnia
 metallica q es de tot metall e propriament
 quant es lanada. E feta medicina que ab
 sterget ab temperament e sens mordicac
 cio e conferet ales vlceres que son feres en
 los vls las qualls han menester medicina
 que vmpile de carn. Alchindus posa que
 es conferent ales vlceres de tot lo cors e
 ales vlceres de molta humiditat e ales
 pudrides les qualls son feres en los corsos
 deles dones e en los corsos dels mamyons
 e dels denuncbs. En nuchs son aquells
 qui no tenen testicols. Biascorides posa
 dela poluora del olibaniz que socorre ales
 vlceres dels vls medicant aquelles. E ati
 matez fallo fum dela mirra e dels storachs
 carson semblants e han vna mateta virtut
 E contesti posa que la clonela del ou pol
 uizada e messa dintre lul romplo pany e
 sana les vlceres. E mes dñi q lo coral vmp
 ple les naffres dels vls e sana e cura la pu
 tre faccio de aquells sana les lagrimes e
 dissecca e lena la pruigna dels vls. E lo
 Bartholomeu posa que la poluora dñ coral
 sia lanada e mesclada ab vnpoch de sucre
 poluorizat e messa dintre lul. E encare po
 sa que la catimia del argent cremada mun
 diffica la vista e dissecca sens mordicacio.
 E les naffres dels vls vmpile e dissecca les
 altres naffres. Empero la catimia dñ or dis
 secca e clarifica quant es cremada e lanada.
 E sana les naffres dels vls sens molesta.

stia. Yo dich quelo litargirin slauat e pos
 sat en les naffres dels vls vmpile aquelles
 decarn. E la scorsa del stanyes posada en
 loch de litargua. Haliabas dñ axi. Si la
 marcasita la quall es aportada dela terra
 si es fer collir dela sana les sanies que son
 en los vls. E encare posa q lo plon cremat
 e lanat dissecca ses mordicacio e es medica
 ment vtil ales vlceres pessimes e maiornet
 dels vls e dissecca la humiditat dels e indu
 ex cicatrix. E mes posa que la cerussa a pro
 fita ala obtalmia si es mesclada ab los me
 dicaments e sicatria les vlceres de aquells
 E quest alcohol sana les eminencies de
 les vlceres e les blancures delles. R. cerus
 se floris eris cōbusti an. 3., i. draggari. 3. iii.
 mirabolanoū citrinou coralli margritez
 succari cabarzet an. 3. i. terant subtilissime.
 E siā aplicada de aquesta medicina quāt
 sera menester. E de aquestes coses cim
 ples pots fer colliris alcobols e siessi segos
 que atu sera vist. E la quarta intencio es
 cōplida segos la natura dels accidentos. E
 sybania doloz sia remoguda segons es dit
 en lo capitol de obtalmia e si bi bania ob
 talmia sia axi matez vist ali e axi matez dels
 altres accidents.

L'apitol. iii. de ruptura dela comea.

Gunes veguades per corro
 sio essent en la vlcera del vi es
 rompuda la comea e apar la
 vuea ental manera que apar
 alguna elevacio en la vuea e
 encare quē sien moltes specis
 es segons q dñ Anic. yo assi tansolament
 fara mencio de ruptura manifesta dla cor
 nea ab aperēcia dela vuea. E faras dñq's
 en aquista cura sagnia li sera menester fer a
 qlla e sia purgat lo cap et tot lo cors ab eos
 ses en aquiat los huors dominata en aquells
 cors les viades de aquell sia de bo nodrincet
 e sian fredes o temprades e tu pideraras
 ago les coses locals valerts so axi co son co
 donys e lēties cuytes ab mell. E axi co es
 ayg de magrnes e de olineras e lo rouell dñ
 ou ovna magrana agredolça cuyta ab vin

agre e ayguad acresta e dues veguades cuyt apres fet empastre axi matex en aquest cas val bona compressio e lignadura. E la pedre amatistes en aquest cas val molt. E lo sief de amatistes es maruelos lo quall es aquest. R. lapidis amatistes ab inti. 3. iiiij. cerusse et climie an. 3. ii. eris vst amidi gumin arabici draguaganti opij. an. 3. i. et fiat sief cum succo foliorum oliue. E si la malaltia es antigua d' un any o de dos anys no aplicases fretenura ab la made plom axi com dien molts car segons que diu lo iesus aquella malaltia no reb cura. E dien alguns que si tu volras en belir lui que lignes aquella eminencia ab un fil de seda e refreda e conforta lui fins atat q' cayga la eminencia ab lo fil.

L'apitol. iiiij. de fistola del lagrimar.

Fistola del lagrimar segons les demes veguades es fera p' un petit apostema lo quall se diu garabla quall ner ali matex co es en lo lagrimar ala part domestica co es prop lo nas segons que diu. Lo Quic, en lo capitol de gaurab. Aquest apostema se tarda a obrir per la quall cosa la sanies ad q' rex alguna nitrositat per causa dela qual es ulcerat lo loch fins en lo os e es fera fistola e algunas veguades bix la sanies p' lo lagrimar e algunas veguades per part de fora e algunas veguades per un costat e per altre e auaguades bit per lo nas. E auaguades termena en lo os auaguades en la carn. Los Senyals dela fistola so que en lo loch ha preceyt apostema. Segonament que en lo loch ha alguna callositat e duricia profunda. Tercerament del loch bit sanies serossa e viscosa e quan es premut bit la sanies aveguades per lui e auaguades per lo loch mater. Lo quart es quellos vls de aquells son obtalmichs co es vermells. Si es en la carn o en lo os

es manifestat per la proua o per la tenta car si ab la tenta es sentida asperitat es en lo os e si lenitat es en la carn. Aquesta cura es deffical. Primer per causa dela subtilitat del loch co es dela carn e del os. Car lo os es axi com una carta axi com hemostat en la. Anothomia. Segonament per causa dela propinquitat del vi lo qual es menester que tu guardes. Tercerament per tant com aquella part es molt sensible axi com pots veire en obra. Quartament per que en aquell loch decorren moltes humitats les quall ab difficultat son exercicades. Guarda empero tant com posas que la area pilorum co es lo loch dels pells no sia rumpit car si es romput lo loch roman difforme e tostems dcorrieren lagrimes. E de aco apar la causa de aquesta fistola. Car la causa es humor gros lo quall en lonch temps es madurat e digerit quan lo dit guarap es en lo loch car per causa d' lonch temps adquires malignitat e nitrositat per la quall cosa fa vlcera fistolosa.

La cura

Aquesta cura te tres intencions letades empero les coses vniuersals dites en lo primer libre en lo sermo vniuersal de fistoles e per aquelles recoreras ali. La primera intencio en lo principi es repercutir lo garap e resolre e madurar. Tot aco sia empero fet segons los seus temps e obrir aquell quant no es vbert. La segona es mundificar lo loch quan no es mundificar. La tercera es mortificare la fistola quant es confirmada. La primera intencio es complida abre percussius en lo segon libre de obtalmia e ab aquells resolutius e maturatius ali posats los quils sien assi aplicats en temps conuenient e no replicare per causa de breuitat. Aquest maturatiu se ha acustimat de fer. Pren farina de ordi saffra aloes e mirra parts ignals e sis an confegits ab appponach dissolut en vinagre madura, E romp los apostem

mas per si. Et si per si mateix no se obraria sia
uberta ab una laceria es sia feta la bertura
luny del lagrimar tant com sera possible.
Per la causa dita. E aço es de la primera
intencio. La segona intencio es mudificar la
fistola e sia mudificada ab aygò ruda en
la qll haja alguna pt de mell. Entre tots
aquestes mudificacions ne trop tres lo püs
menys de Aquic. lo segon es de rasis. Lo ter
cer es del guillé de silicet. Primero dñi
lo Aquic. q sia psa dela suor dla canya dela
que es apart de dintre ço es de aquells
tells que trobaras dintre los canons
deles canyes e propriament dels que son
prop les rels. los qualls son algun tant
grossos e sian ne presos tants que pugua
vplir tota la concavitat dela fistola e sia
cubert ab algun vnguent a propiat en aço
e sia remidat dos veguades lo dia e apres
que sera prouid mudificat sia consolidat.
E ajustay quelo. Si esti membre es experi
mentat. Lo rasis dñi que aqst colliri val.
Lo thuris sarcocolle aloes sang draconis
balaustie antimoni aluminis an partes
equales floris eris qrtas parts vni pti
fiat siess cum aqua pluviali de aqst colliri
ba feta mencio Aquic. E dñi q apres sia dis
stillat en ella lo colliri alguarab lo quall
lo fill de zacaries acompaia a ell. E ppia
ment de aqll qui es dissolut en aygò gual
les. Aquest colliri es de tanta efficacia e
virtut se segos q bandit los altres doctos
elo rasis q sana la fistola en vna semana
e dispô aqlla de tal modo q la amaguia per
alguns dies. Alqus doctos dien q aqst col
liri oculta la fistola p temps e jo crepien
tat aqst colliri eno he trobat lo q ells dien
empo jo crech q en aqsts lo os era corrom
put. Lo guillé de silicet dñi q sia mudificat
ab vnguent vert fet de verdet de alu e d
mell e es aqst vnguent egipsiach o sia mun
dificat ab poliorum de affrodillis de la qll
es souint feta mencio apres sia mudificat
ab coses consolidats e sia sanat. Ere assi
plare de cimenes e dñi primer lo auic. q la
let dela latugua saluatje aplicada val ales
fistoles. encare posa q les fules dels mal
uins crues emasteguades ab sal e posades
de sobre valen molt e son conferents ales
fistoles e propriament les petites e enllus

la quall cosa es experimentada esler vera.
Sarapio posa aço mateix deles fules dc
la malua e abdosos conuenen e fan neixer
carn. E posa que les fules dela ruda ab ay
gua de magranes aplicades valen molt. E
diu lo auic. En lo capitol de garab que lo
saffra ab aygua de atarasacon que es ay
gua de penical es conferent e que sia per
mutar sens sessacio. Sarapio posa que
quant es fet empastre ab fules dc plantaz
ge e sal es conferent ales fistoles del lagri
mar. E fidelis posa que lo such del plan
tage ab coto aplicat en lull entre spay de
nou dies cura etol la fistola del vlo la vls
cerda de aquell. E aço mateix fa lo such dla
vngula cabelina que es lo nenissar terre
stre applicat. E lo primer he jo experimen
tat. E aço mateix dñi del plantage mes
nor lo dia scordes si es posat en aql mateix
modo. Alchindius posa que la sinoglof
fa o lingua canis sana les fistules que so
dejns los vls prop lo nas e les altres fisto
les. Sarapio posa que lo candarnissium
que es lo ordi pparat e cuyt ab vinagre e
radica les fistoles que son en lo lagrimar
quant es ad ministrat en lo principi deles.
E dñi que lo oli deles nous antigues es
conferent ales fistoles del lagrimar. En
care posa que quant la part interior dela
nou es masteguada e posada remou e cui
ra aquella. Lo Barthomeu posa que la
nou antigua picada abla scorsa sua e apli
cada ales cranquenes e als carbondes e
ajes tumors fistoloses que son fetes en lo
lagrimar e en les mans es conferent. Al
chindius dñi que lo aloesfa consolidar les
fistoles profundes que son en lo lagrimar
o angles dels vls. E mes posa que lo a
gras coagulat artificialment mesclada ab
vinagre val ales fistoles dels vls. Si de
aquest modo la fistola nos pot curar es la
nos senyal quela os es corrompe i los
proceyras als tercera intencio que es mor
tificar la fistola la quall es complida de a
qsta manera ço es tallaras primer lo loch
ab una laceria o ab un rassoro ab gaman
segos q atura sera vist e talla p lonch eluny
arteas dí agrimar tat còporas apres sia um
plert lo loch ab stopa bayada en blacd o
ep pseguir en la segona visitacio sia mifrat

lo os e si es corróput sia calterhat ab ferro
redo e guardaras lui ab la canula en tal
modo que lo ferro sia mes per la canula e
sia calcerizat d' aqust modo dit. E fet aço sia
mitiguada la dolor ab coes infrigidats
e sia peurat lo cayment d'la scara e la exfio
ratio del os segos es dit desus en comu en
lo libre primer. Algus mortifican aquila
ab alguna tenta posada primer en algun
caustich e posada en lo loch la quall cosa
ami no plau. Lo primer modo es mesdili-
gir segos q diu alefrach car lo caustich no
es axi mesurat c' lo ferro foguetat. Em
pero si volras fer aço e guardaras lui ab co-
ses fredes segos q diu lo Aquic. q es ab
una spong in fissa en aygua freda. Algus
fan caltiri ab ferro puctual e fan deualar
la materia al nas e jo neviu en curat d' aqu
sta manera e aqust es lo modo del guilleme d'
clicet e conseguentment mudificare en car
nen lo loch e consolden aquell e questa es
vista esser la intencio de Aquic. en lo capitol
de grab en lo quall diu q algues vegdes
es menester q sia fet forat en lo os corrut
pta e sia fet lo forat lo mes profunde q por
ras q es fins en lo profunde dela cocaui
tat no declinant ala part del nas ni del vil
e sia elevada la coniunctina del costat del
nas ental modo q quant lo loch sera foraz
dat ab un forato e tres petits penetrants
lo loch la sanch pugna correr ales pts dela
boca o del nas. E sino pots curar la fisto d'
aqust modo iauos sia palliada o mendosa-
ment curada ab aqust colliri. R. climie z se-
dinegi añ. 3. ii. cineris fornacis in q purga
es. 3. iii. mirre aloes memite croci opij añ. 3.
i. cōficiant cu vino z sia administrat. E
dich vos mos car frares q si aqusta cura no
es tāt prest acabada c' vosaltres o lo paci
ēt volria no stigia formidat ni sia torbat
lo cor de vosaltres e nosols en aqusts cassos
mes en care en los altres car aqusts cures
son longs segos he expimētat souint.

Lapitol.v. De dolor vuls.

Ssi are dñe la cura deles do-
lores dels vls les qualls algues
veguades venē impetuosoamēt
q es p causa de algua cosa o
corrent apart de forza e so cau-

sa d' males malalties. Encara q aqust capi
tol se degues cituar en lo tractat d' pulsio
o en lo tractat de apas dels vls assi es po-
sat in sidentialment. E p tal q aço no fos p
mes indiscus aci son fas medico. q es dedo
lor d' vls la quall pue p alguna percussio.
E Volts antichs diu q qnt es causada do
lor en lui p algua p cussio q lo rouell del ou
e atramētū e oli rosat mesclats e posats d'
sobre es molt cōferēt. Per atramētū ente
nēlo vedriol del quall se fa la tinta La qll
cosa es vera e p mi pbada. Haliabas posa
q lo rouell del ou mesclat ab oli rosat es cō
ferēt anaqlls als qualls es deue percussio
en lui. E lo Aquic. diu axi lo rouell del
ou ab saffra e oli rosat es cōferēt molt ales
pussions dels vls. E aço mateix posa al
chindus. Biascooudes posa q lo ou cruu
e axi mater lo rouell d' aquil cuiyt es cōferēt
ala dolor d'ls vuls e axi mater mesclat cerot
de ab oli ro. Kasis posa q lo rouell d' ou
cuyt e mesclat ab oli ro. e posat en lui reme
dia la dolor de materia calda. Sarapio po
sa q lo rouell d' del ou curit quāt es mesclat
ab saffra o ab oli ro. es pferēt ala pulsacio
del vl. Lo borthomeu de varinguana diu
axi q quāt tens temor q decorregua mate
ria reumatizanral loch q sia mesclat ab oli
rosat e quāt volras mes o major resolucio
sia mesclat ab saffra. Encara posa. Sarapio
q lo blanch del ou sia mesclat en totes
les dolors en les qlls es necessaria medici
na q no sia mordicativa api c' so les dolors
dels vls e quant es destillat algū poch del
blanch d' ou rebeti en lui remedia la dolor
de aquell la quall cosa e jo souint expimen
tada en les dolors de materia calda dels
vls e jo hohe expimētat sia empo posat ab
lo blanch del ou vnpoch de let de dona q
alete filla. E axi mater ala dolor del vl feta
o causada p percussio sian concassades les
fules del sisami e ab vi lo quall sia algun
tant stiptich e lo cissamus sia posat en lui.
E Sarapio posa q les fules dela betonica
picades e empastrades sobre lo front sanē
marauelosamēt la dolor dels vls. En en
care volē los doctors q sia cōferent atots
los vicis dels vls. E contestidu q la beto
nita cata plasmada es cōferent als vls les
siats. E Aquic. diu q lo fruyt e la aygua d'

salzer son posats en les pachos dela pupilla. **E**ala dolor dels vills causada per materia reumatizat en lull e ala eminencia dela pupilla quant aquests seran causats per cauguda o perill val la medicina seguent. Rx. farine fabbarum, ro. turcum, malum et albumen ouis et omnia mixe sia posat sobre lull. Hascordias ajuda anaquist empastre vnpoch de vi. Recollegisti e recordor vos una cosa ço es que sia primer feta sagnia epurgacions e diuersions segons de necessitat.

Lomenissa lo tractat quart de ulceres del nas.

Capitol primer de ulceres del nas en generale de fetora pudor del nas.

Are arsi parlare de ulceres del nas e primer parlare engeneral. **E**alguns doctoris an dit que lo seruer poluorizat ebuisse dintre lo nas sana les ulceres de aquell e arimatex es confererat ales contusions antigues.

Lo Aquicenna posa que lo aygua deles bledes ab fell de grua leua e cura la tortura e val ales ulceres del nas. **L**e rell de ciprer es conferent ala poluora del nas e dela boca e ala alcola. **E**diu mes que lo sintiar pres ab sal armoniac e sal e alum picat tot e buffat dintre lo nas tenint la boca plena de aygua per tal que no entre dia poluora en la guola; phibet la pudor del nas e la mala pudor en ells. Sarapio posa que lo such deles magranes agres ciuyt e mesclar ab mell es conferent ales ulceres podrides del nas. **E**rimatex es conserrent ales ulceres podrides del nas. **L**o vnguent fet de such de ruda o defules dia secas e poluorizades e mesclades ab cerusa. **E**oli rosat encare mes diu quelo such del custus destillat en lo nas cura les ulceres antigues del. **E**ussius o cuscus es la eura. **E**lo Barthomeu posa que such dela eura

negra que es lo cuscus. **E**es en lo nas coferer al polip e ales ulceres podrides del nas. **E**rimatex lo such del raym dela serperaria phibet les ulceres corrosives e crancoses dnas aplicat ablana o ab sponge e aço matex falso sement della. **S**arapio posa que quan lo orpiment groch es mesclar ab grec resol les exidures e es convenient ales exidures e ulceres que son fetes en lo nas e en la boca e en los altres lochs. **E**Encarediu que la poluora dlyedriol es posada en lo nas e mudifica les ulceres dell. **E**lo Aquic. dix que es coferer ales ulceres del nas que es ales fistoles. **E**segons lo Barthomeu mata los vermens qui son ali emplo quant hi es messa sia messa ab mell e sia assi aportat lo vnguet del. **E**biran lo qual es scrit en lo segon libre en lo capitol de polip e val assi. **E**si era cas que la pudor del nas fos per causa deles ulceres e no per altra causa lanos dich que aquelles coses son comiferents. **E**Lo ferer ala pudor del nas e a totes les poques podridures que son fetes en ells arxi com es jadit lo ciprer bufat en lo nas e arimatex lo zinjar que es lo verdet. **S**arapio posa que lo such deles sumitats dia eura negra mesfa en lo nas purguia la pudor del nas podria da la qualles en el. **E**Apollinius posa que lo such sia ben colat e aço es expimenterat e aco matex dich dlyreos que leua la pudor. **C**uncio fera ab olifet d flor del yreos ab species no lera la pudor del nas. **C**ontestat posa que lo spich ciuyt ab vi e tenut ab lexin e mes en lo nas val ala pudor del nas. **L**o messius posa que lo caput purgiu fet ab oli de cogobres amargants val ala pudor del nas. **L**o Galie posa en lo r. que la vrina dia esse es del misterio lauamentis e infusios ala pudor del nas. **L**o Aquic. posa que lavrina dia camel e such d cogobres amargants fetica purgari euacia molles suppositatos del cap e conferer ala pudor del nas la qual cosa es verissima e per mis experimentada. **S**ien empero fetes purgaciós primer segons la necessitat.

Capitol. ii. de ulceres podrides virulentas e corrosives del nas.

Es vlceres que son fetes en lo
nas algunes son ab carn sup
addita e algunes no. Beles
primeres fare mendio en lo pri
mer capitol seguent deles se
gones are assi parlare les vlc
res que son sens carn superflua algunes so
virulentas e algunes sordides e algunes cor
rossives e altres crostoses. La causa de
aquestes vlceres son vapors a cuts e malf
o humors deualants del cap los qualls so
molt acuts e fan vlceres corrosives o sino
podrides o virulentes. E questes vlceres son
conegudes al sol per la vista segons q diu
al iabas si lo nas es ybert ab un petit speciu
lum. La eura. En aquesta cura
bas tres intencions. La primera es purguar
la segona es ordenar la dieta. La tercera
es aplicar coses locals. La primera inten
cio es complida ab coses purgants lo cap
go es ab coses purgants los humors acuts
ari com es leto uari de such d roses. Deua
cuat humors malencolichs o fleumaticichs
e ja es souint dit deles coses purguants lo
dits humors. Aixi mateix divertir la ma
teria en altre loch ab ventoses e fricacions
ari com din lo Anic. e p go din lo. Galic q
deus dissecar e confortar lo cap p tal q no
fueram nighnes supfluitats en les ptes
inferiors. e aqo be so ja dit en lo capitol de
obtalmia. La Segona intencio es en la
vida. Si aquesta necessitat deles vlceres
e humors pecats fet aqo vinch ala tercera
intencio. E primer dich segons intencio de
Anic. q lo nas es mebre mes humit q les ore
les e mes sech q l'us p la quall cosa es mene
ster quela curacio de aquell sia ppinq ala
curacio dela orella e del vi es donq mene
ster q sian les medicines exsiccants les vlc
res del nas mes dissecants q les medicin
es exsiccants les vlceres dels vls. E lo ga
lic en lo. v. dia tarapentica diu q menester
es q les medicines del nas sian mes seccas
q les dels vls e les dels vls mens q les dles
orellas. Si la vlcera es virulenta val lo
vnguent de litargia en lo qual sia ajustat
un poch de plom cremat e ari mateix dich
del vnguent de calce del vnguent de plom.
Lo vnguent del Galic dela flor d'aram
lo quall es bo emundificat les nafras sani

oses e cósolidat aqilles e es aqst. Mk. tere. 5;
iiiij. oley antiq vel in fancini. 3. vi. flous eris
puluerizati sic alcool. 3. ii. 2 fiat vnguetu e
vissaras dell ab los lichins e algunes vegua
des augmetaras o diminuiras lo verdet
segos q la necessitat requer. Vnguet d'
fill de Sarapio cósiderat ales vlceres del nas
lo quall es experimentat. Mk. ceruisse merda se
gi plubi vstii an ptes e quales abluant pul
ueres postquā fuerint trici pluribus vicib'
postea fiat vnguetu cuvino e oleo mirtillo
terendo din in mortario mic in fundendo
vinum mic oletu vsqz in pingue. Es ex
perimentat. Axi mater val aqo e es de Anic.
Mk. ceruisse. II. i. merda senyi stora plumbi
edusti amboru an. 3. iii. mic ciu vinor e oleo
mirtillo. aqstes coses disseccaz e phibexen
venir la materia al loch. Si les vlceres
son sordides e trustoses deu esser lanat lo
loch ab vi e mell d'coccio e d'camamilla e
d'mellilot nasturci ellebor e mirra. Si era
lanat ab lexin e un poch de mell o de alum
seria bona cosa fet lo lanament sia mudificat
ab un guent dels apostols. Edien
alguns mestres q si una tenta de rell debo
na in fissa loch temps en oli de ginebre en
lo quall sia dissoluta scamonea si es posa
da en lo nas maravelosament mundifica
esana. Los quatre mestres en aqo hā dit
q de metà e d' agrimonía e oculis xpí q es
filius ante patre e verbēa tots picats ple
guats ab gret de porc es mundificari molt
singular en aqo. Fletes aquestes cos
ses sia cósolidat lo loch ab vnguet blachs
los qualls so immediadament posats en la
tra pticula. Si les vlceres so corrosives
sia fet temedi dels tres linatges dels mag
granes lo quall es posat p. Galic en lo pri
mer libre del meamur. Ediu ari sien pres
ses de tres linatges de magrane co es dol
ces agres e afisters co lagres dolces e es
menester q sian tallades atrossos e q sian
madures p talq lo such vnguent cur esia po
sat lo such en un varel de piltre e siabolit
fins arat q se amuntela mitat apres infu
diras lana o algua téta o lexin e sia mes en
lo nas. Si aquesta such se specia ari com
agras lo quall sefa artificialment. Si es
buffar o mes dintre lo nas seria ari mateix
vtil. Lo Anic. din aqo mateix empò no ha

parlat sino dela magranha agre a soles.
Empero si las vleres eré de materia acus-
ta de corrent al loch o mala o fetida p part
del ruffi val asso q's seguer. Re. cipi alum-
nis galle mirre croci an, arcenici paruz. E
siia administrat. E si aço no valias sian ad-
ministrats los trosichs andaronis e calil-
cionis lo qualls son p mi posats desus en o
primer libre en lo capitol de formigua. E
moltes coeses dites en lo capitol general so
assí conuenients e p çò sia ali ristes. E si
sees denenia q en aquestes vleres hauia
molt grà dolor lauos conuenè los vnguets
blanch los qualls son posats en la primera
part de aqst capitol sia empero ajustat ab
els vnpoch de opij. car daltra manera no
mitiguaria la dolor. Lo Euiç. diuq aço
val. Re. plumbi vsti merda sengi seruse an et
cun cera et oleo rosat fiat vnguetum. E siy
es ajustat vn poch de opij faria mes fort
operacio. E nota que en loch de scorsa ò
plom posaras plom cremat. Si empero
les vleres seran seccas o que fosen regua-
dies o fissures sian curades ab aço. Re. me-
dulle crurium vituli musillaginis seminis
citonioruz dragua ganti oley amicdalaru
et cere quantu sufficit et fiat vnguentum.
Altre per aço mater. Re. medulle cruris
vacini oley ro, de olinis immaturis e cera
e sian fet vnguent. E xi mater val aço.
Re. yso pi adipis anet et galline cerni. et
mellis an. et cu cera citrina fac vnguetum

Capitol. iij. de colip e carn sup addita en lonas ab vleracio.

Dich q les vleres q son fe-
tes en lonas algunes son ab
carn super addita e algunas
no. E de aquestes es feta me-
cio en lo precedent capitol.
E de aquelles que son fetes
ab carn superflua algunas son en les qlls
la carni es molla e pensat e segons Euiç.
es dit alcharbet. E segons Galie es dit
ossea. E segons lo Euiç. son dites morethes
o emoroydes del nas. E posa lo Euiç. q
aquestes morethes crexen en tal manera q
bixen per lo paladar e algunas veguades

per lo nas. E algunes son en les qualls la
carn no es seperada del nas e es dura e no
es pensant sino aderent al loch e per lo
Galie es dit polip. E p lo Euiç. es anome-
nat cacer. Empero diu Euiç. que lo cacer
e les emoroydes differexen. Car la carn
molla si es apres de malalties del cap e ca-
tarros es emoroyds. Empero si es deue ab
daritat del nas e q comese en quantitat ò
vna faua o de vna aualana es dit cancer.
Be aquestes emoroydes algnnes son fes-
tes de carn blanca e molla no dolorosa e la
cura es facil. E algunas son de carn roja
dolorosa dela qual bix sanies e aqsta es ò
difficil curacio. La cura. E que
sta cura te tres intencions la primera e se-
gona son complides en lo modo dit desus
La tercera es acabada ab coeses locals. E
primer dich que si la carn es molla q vejes
si es en alt o no. Sino es en alt pendras
aqlla tota e tallar la bas e siy remain alguna
cosa q nos pugua tallar rauras aqlla facil-
ment lo milor q poras e si la sanch te empa-
patraua strenyaras aqlla en lo modo dit
en lo primer libre. E lo Euiç. posa q lo ras-
sof sia axi com vna embuba q segos Euiç.
es vn cano. Consequentment sia lauat ab
aygua e vinagre. Si aqlla carn es en alt
lauos es menester q tu prengues vn fil e q
tragues aqll per lo nas. E consequentmet
scupiras per la boca e si en la extremitat
del fil hauia vna agulla de plom sia messia
per lo nas e bisca per la boca e axi traet lo
file quasi seguunt sia fet fins atant que to-
ta aquella carn sia consumida e talada e si
lo fil era vntat ab algun falsament o algu-
na liquor fort no seria mal. E jo dich e al-
guns altres axi com los quatre mestres di
en q quāt no es possible erradicar aquella
e consumir aquella fins ala rell q es bo tal-
lar lo nas fins en lo os apres remoure la
carn aquella e apres caltericar, e finalmet
cuisen e consolden lo loch. E jo dich que
si aquesta carn no es ben rellena q tor-
nara e per tal si es caualos que abans q
lo loch sia cusit que sia ben remoguda car
en altre modo la operacio tua seria deba-
des. Lo Roger talla e remou aqlla carn
ab ferro calt metent aquell p vna cannula
empero si lo pacient baura temor del ferro

Libre quart

manalo Roger quey sia posada vna tēta
in fassa en roptoi e entoin del loch sia po-
sat defensiu e remoguda la scara curē aq̄ls
la ari cō les altres ulcères. ¶ Lo polip ulce-
rat de tot son linatge es pñcios car es del
linatge dels cranchs amagats. ¶ Es iudi-
cat que milor es no curar los q̄ curar aq̄ls
segons que diu ypoeras. ¶ Basta donq̄s
curar aquells ab cura blanditiua empero
si lo nas es blā e ben tractable e d̄ bona co-
lor e sens tuior pot esser curat e si es mal
tractable e mal colerat e en special en tuor
figuras del aq̄lla cura segons he dit en lo
segō libre en lo capitol d̄ polip no ulcerat.

Lomença lo tractat. V. De ulce- res deles orellas.

Capitol.i. de ulcères podri- des e virulentes e corrosives deles orellas.

Es ulcères deles orellas han
aq̄llas materes distincions q̄
han les ulcères del nas. ¶ E
ari mater an a quelles matex-
es es causes e senyal q̄ la qual
cosa no recapitulare aquel-
les e per q̄ aquestes ulcères quant ala pri-
mera e segona intencio sian curades de
vn mater modo. Quant ala tercera dich q̄
les medicines denē esser tals matexes em-
pero denē esser mes seques vno poche algūs
diē q̄ lo sieffi memite ab vinagre es confe-
rent el a scoria feri scalfada ab vinagre al
foch e fera vuccio val o aplicada ab vn
drap. ¶ Bich empes ordinadamēt. sia
primer mundifficat lo loch si sera menester
ab aygna emell o ab vi e mell o ab oximell
esegōs lo mesue ab oximell squillitich e si
ay mesa aq̄sta liquor ab vna xiringua o
ab vna ploma subtil apres mundifficaras
ab coto o ab lana prima apres feta la ab-
stercio sia dissicat lo loch en lo modo dit d̄
sus. ¶ Tal ari mater lo olisbanū dissolut
ab vi e vna poca de mell e es experimetat
e bo e posat p lo mesue. Ari mater valla
mirra elo seu picat ab vi ari mater. la
sandaraca picada ab vi e mell picada ab

lexiu sana e tol la dolor sandaraca es gō;
ma deginebrie o glassa mes altre expimen-
tat e es alum picat molt subtilment e me-
sciat ab vinagre. ¶ E la sarcocolla ab mell
ari mater val. ¶ lo licium ab sieffi de memi-
te alum jacmen i mirra e aloes e sandara-
ca e sarcocolla ab vi e mell so dela suma dis-
que valen. ¶ Elç val sila ulcera no es anti-
guia. ¶ Empero si la ulcera es antigua sia
mudificat primer ab aq̄sts e primer ab co-
ses leugeres apres ab mes focts primo val
la vrina dels miryons mesclada ab mell. ¶
lo donsell ab vi e mell e vna poca d̄ sal ge-
ma e oximell squillitich ab vn poch de flor
de aram e es fort en strem ab mell o affro-
dillis ab mell. ¶ E de aq̄lls es lo vi dela de
coccio de lufi q̄ es la serpentaria ab mello
affrodillis ab mell. ¶ encare es mes fort
lo fell del toro ab vrina de fadri. ¶ ari ma-
ter dich yo q̄ lo vnguent egipsiach dela de-
scripcio del mesue en lo seu antiododari dis-
solutab'vi o vinagre e destillat en la orella
val maruelosament. ¶ feta la mundiffica-
cio sia encarnat. ¶ E primer din Rasis q̄
aq̄sta cōfuccio val en les ulcères deles ore-
llas e es expimēt. ¶ E sarcocolle sang dra-
cois mirre baurach albī aluminis. bol. ar.
scorie ferri floris eris e aloes terat p tricio
ne subtil et ex media pre fiat sieffi. ¶ sian
distillat en la orella ab ayg Mell o oximell
e dela autre mitat sia feta volucio en lo lic-
chinū ab mel e poluora e sia posada sia em-
pero primer lanada la orella ab aygua e
vinagre apres sia seccada o aranguada ab
coto o lana. ¶ Sarapio din q̄ lo vnguent
e gipsiach conferent ales ulcères sordides
podrides e fetides ont se val q̄ sian es aq̄st
¶ Mellis dispumati. 3. iiiij. acetiboni. 3. f.
ziniar 3. i. officiat in igne leuis donec habe-
at spesitudinem mellis e es abstersiu mara-
uellos. In modo d̄la xiscio d̄la scoria ferri
segōs lo mesue. ¶ lo adiuuamēt dela quall
es maruellos ales ulcères q̄ son fetes en
les orellas segons que diu thederich e es a
questa pendras scoria deferro e picar la as
apres lanaras aq̄lla ab vinagre fort apres
aranguaras aquella sobre alguna cosa cal-
da e sia ari lanada set vegdes apres sia pi-
cada fins atant que sia com apoluera sub-
tilissima e sia cuyta ab vinagre ab fort de-

cocco fitts atant que tñqua specitut de
mell e della sian destillat en la orella o sian
mesa ab la tenta. Si empero lo loch era
ja dissecat q no bagues menester dissecacio
e abstercio valen aquelles coses q son po
sades des en les ptes precedents co es en la
nassra no antig nomenades ari cõ es liciu
siffl memite thus sarcocolla e mirra molti
altres. Empero si bi hauia fistola o carn
sup addita sia pceyt ari cõ desus es dit e en
tores aqstes disposicions sia tostempo re
mediada la dolor ari cõ esdit en lo tractat
de apostemas.

Capitol. iiij. De sania delles orelles e vlceres d'aquelles en general.

ARe assi lo nostre sermo sia de
sñies e vlceres deles orelles
en general. E primer diu lo
Galic en lo. viii. q la centuna
ajuda ales vlceres q son enles
orelles e dissecata las sñies e
es propiamet ver dela masculina. E apulli
us posa aco mater del sucth della. E alchin
dus diu aco mater dela virgina pastoris la
quall diu q es la centuna e dissecata la sñie
e dela orella. Sarapio posa q la decocio
deles fules del sumach destillada en les orel
les de ont hix sñies dissecata aquella e aco
mater diu Anic. E diu q la agresta es pfe
rent ales orelles deles quall mania sñies.
Lo Berthomeu diu q sia mesclat ab mell
e mudifica e absterguet e sy hauia dolor
siay mesclat vi d' pances e ari mitigua e cõ
forta. Lo vi de pances se fa metent pan
ces en ay gua calda apres premet dites pâ
ces e es dita aqlla liquier vi de pâces. E
mes diu. Sarapio q quant la pegua humi
da es mesclada ab oli rosat es conferent
ala orella dela quall hix sñies e val quall
se vol pegua posada ab oli rosat la quall
cosa e souint experimètada e obrada. E
mes diu. Sarapio q per tant com los met
ges an vist q la vrina es molt abstercia
turan ab ella les vlceres profundes e ples
nes de molta sordicia e administran aq;
la en les vlceres deles orelles. E dien q la
vrina yela es milor q la fresca. Lo Galic

en lo. x. diu bla vrina del home q conferent
ales orelles deles qualls hix sñies. E ala
abas diu ari les vrines dels fadrins q no
han conegut lo coit mes fort obria en la sñ
ries q hix delas orelles e dissecata aqlla si es
mesclada ab scordes de magranes. E nca
re diu aliabas que la vrina del ceruo es des
stillat en la orella e medica les vlceres diles
emes que la sanch del porc remedia la do
lor e cura les vlceres q son fetes en les orel
les e conferent ales vlceres. E diu q quant
lo sucth dela eura es destillat en la orella cu
ra les vnliditats q corrè ales orelles e ales
que en elles son en veterades e cura les vlc
ceres q son en elles e en lo nas. E lo Ga
lien diu ari dela flor dela eura que sana les
reumes atigues e en veterades q son en lo
nase en les orelles e si fa la operacio massa
fort sia mesclat ab oli dolc. E Biascorides
posa q la rell del affrodillis mescada ab vi
Olibanu mell e mirra sana la dolor deles
orelles e absterguet la sñies delles. E lo
fidelis diu aco mater del sucth dels affrodil
lis sens mell. E lo Anic. diu que lo sucth
del affrodillis ab ensens e mel e vie mirra
destillat en la orella es conferent ales sñies
della encare posa q lo sucth d' quall se vol
part del fenol reben mes dintre la orella cõ
ferent ala pudridura e als vermes dela ore
lla. E mes q la flor del salzer purgual a sñ
ies de la orella. E encare mes posa Anic.
que lo sucth del alquechengi mes dintre la
orella cura les sordicies diles. E aco mater
fa encare q sian atigues. E encare segos
ell mater lo sucth deles fules del salzer si es
mes dintre les orelles no es restant vtil ne
que sia reputat tant conferent. E mes
diu q lo sucth deles fules deles nous rebeu
destillat en la orella es conferent ala sñies
della. Encare posa q lo licium es confere
nt ales vlceres deles orelles. E Sarapio posa q lo licium es conferent al decor
riment antich deles sñies deles orelles.
E lo Barthomeu diu q sia dissolut ab ay
gua mell e sia mes dintre la orella. E lo
Anic. posa q la mirra ab siffl de memista
e ovis e castor mesa dintre les orelles cura
les sñies e les vlceres e la dolor deles orel
les. Encare mes que lo licium embolicat
ab mell e apres ab sarcocolla e mes dintre

Libre quart

la orella dissecca les sanies e remou lo suila met. E aço mateç din dia Alchind^o e mes q lo fell d^o yrcis e d^o toro cōfereré ales v^o ceres fresques deles orelles. E lo Berthomeu din q aqstes coleres co es los fells sian posats ab mell e que aquesta quantitat sia diversificada segons la diversitat dela quantitat dela materia e sensibilitat en natura d^os corsos. Encare din q lo cal cantu q esyedrioles dela summa deles medicines q mudiñificá les orelles e matelos overniens. Sarapio posa q streny la sanch que fluer delles. E lo Barthomeu din q sia lo bedriol lo quall sediu colcorar e sia mesclat ab mell e sia posat ab lexim e siy era posat aqoles seria la accio mes fort. E aço encare sana les ulceres podrides d^oles orelles. Lo cōtesti posa q lo such del malcorat^o p biver deualor sanies en les orelles. E siles ulceres antigua deles orelles so lanades ab ell son curades. E din que lo such dello pullus destillat en les orelles mudiñifica aq^l les de tota podridura e alabias posa q sana les ulceres q son en elles. Encare posa q lo such dela murtad stillat en la orella dela quall mana sanies o virulencia es cōferten. E segòs lo Biascorides aço mateç portlo vi mirti mes dintre la orella. E segòs lo Alchindus elo Bertholomeu aço mateç por fer la decoccio deles fules dela murtad e axi mateç lo oli d^olla. E aço vol lo Rassis e vol q lo oli d^omurtad mes dintre la orella en la quall basa veri dissecca aquell. Encare mes din lo. E cōtesti q lo semen de anet mesclar ab vi eoli rosat e degorant d^o stillat en orella cura la dolor e lo co. E la podridura. Alchindus posa q lo such deles fules dela olinera val ala sanies e v^o ceres deles orelles. Encare din q la vapor del d^osel cura la saines deles orelles. E mes din q la que la mumia val alas sanies de les orelles e quant han granitat sia curat ab agresta e oli rosat e sia mes teben dintre la orella. Rasis posa que si ab musil lages de limachs es posat en sens fins a tant que sia vn poch en grossit sera medici na adiutativa e dissecatina deles ulceres dels apostemas deles orelles ab fort disseccio. E posa que la cendra de quall se vol substancia de turtugues cremades es

conferent en la cura deles naffres prouenint p apostemas en les parts deles orelles e propriament ab aygua mel. E assi per tortugaes es vist que enten los limachs q es los caragols. Jo trob que molts antichs fan aço en algun finx antich de sanies deles orelles. Sia pressala catatura del ferro e sia primer cremada apres sia mesclada ab vinagre e sia posada dintre la orella. Lo Galic empero en lo none din axi que ell premia ferro o maiorment aq^l que era subtilment picat e fey ell bolir ab vinagre fortissim era medicina dissecatina per les sanies que manauen lonch temps deles orelles e marauelauense molts qui veyen configir aquella medicina desconfiant abans de experientia que les orelles poguessen comportar aquella medicina. E lo Berthomeu dia aço mateç e aço mateç por la erugo del ferro e encare mes per tant co per la subtilitat dela sua substàcia mes. Empero lo Enic, din aridella. Quat la erugo dissecca del ferro es picada e escuyta ab vinagre fort aquell vinagre es medicina deles saines antigues decorets deles orelles.

Comensa lo tractat. vi. de ulceres dels labis.

L'apitol primer de cissures dels.

Es cissures dels labis empiten lo parlar car molts amals fan ab ells co es algúsprenen nodriment. Empero qdah ells pferex lo sermo co lo parlar e per tal aq^l les cissures so de curar. En les cissures has dues intencions. La primera es purgar la materia antecedent la quall es salsa co es salada. La segona es curar la cissura e lo loch. La primera intencio es complida de aquest modo co es que prengua pindo les de fumo terre. i. 3. o. iii. E. e arerops e lo arerops sia de fumo terre ab aygua dell mater e guart se de coses salades e agudes

La Segona intencio es complida de aquist modo la qual per los antichs es reputada difficult. **L**o contesti posa q̄ les galles cremades e destempades curem les cissures dels labis. **S**arapio posa que quant de les fules e del fruyt e deles relles dela vidalba mesclada ab sal e fet en forma de empastre cura les cissures dels labis quant es aplicat desus. **E**ncare posa que la rell del polipodij picada e mesclada ab mell apres posada de sobre sana les cissures dels labis. **A**lchindus posa que quāt es fet vnguet ab mastech e oli rosat sera blanca val ales cissures dela boca. **F**idelis posa que sia mollificat lo mastech ab blanch dou cruu. **R**asis diu que oli rosat mesclat ab suic de plantage val ales cissures dels labis. **E** aço matex diu del oli violat açoles fent ne vuccio. **H**amech posa que si lo sum del insquiam es rebut per un enbut en la orella mata los vermens e val ales cedes dels labis e ales cissures dels labis. **P**osa Dia scorides que lo grec del asse cura marane, losament les cissures dels labis e de tota la cara les quals son fetes per lo frer. **P**lató sextius diu que lo grec dela cabra o lo seu bila dona remedi ales cissures dels labis. **S**arapio posa que lo grec dela aneda e dela gallina conuenen ales cissures dels labis. **L**o Anic. posa que lo grec de la ocha es conferēt ales cissures dels labis e dela cara. **T**hiran posa que lo ceruells dela ocha domestica ab moll de ceruo feta vuccio als labis es conferēt ales cissures dels labis. **E** diu que la pellicula del ou la qual se diu ymen conferer ales cissures dels labis e aço matex din dela pellicula dela ocha e del pago. **E** lo guillem de varinguana diu q̄ aço es experimentat. **L**o Anic. din quela sordicia que hi de las orelles vntada sobre les cissures es conferēt. **L**o Guillem de varinguana diu que sia picada la rell dela verdolagua secca e mesclada ab mell sia posada en les cissures dels labis e es conferēt. **A**ltre per aço matex sian vntades les cissures ab oli de foiment lo qualles fet de aquest modo. q̄o es que sia posat lo foiment sobre una lanna de ferro e sia compremut ab una altra lanna defero foguesant emperon o molt e donara e ma-

nara oli, o així matex formet parec o excosicat sia mes dintre un alembi e manara oli. **E** sia destillat en la orella tebeu ab oli rosat e agresta. **E** diu aquest mestre que per experientia sab que la membrana que es trobada dintre los cranchs la qual es blanca es conferēt ales cissures dels labis la qual cosa es vera. **U**nguent de mestre Bartolomeu per les cissures dels peus e deles mans e dels labis e sana les cissures que son fetes en les cuixes dels canells les qualls son dites rapes. **R**. cere citrine adipis anetis ysopi humide oley rosat an. partem. j. dragua ganti amisi musil laginis seminis ciconiorum an. partem. f. gallarum cineris pilorum caude e qui furfuriis vsti plumbi vsti omnium an. partem. j. t. f. terantur terenda mihi et fiat vnguetu del quall sia vntat lo loch apres sia posada de aquesta poluora de sobre. **R**. mastici cineris pilorum caude e qui gallarum plumbi vsti cortici granatozum fernis draguantis cortici thuris an. partes e quales infundantur per diem et noctem omnia in viro pontico et postea exsiccantur omnia super laminam ferream vel terram positam super carbones et posita fiat puluis subtilissimus. **E** aqueit vnguent que jo are pose e vist effecte en una nit. **R**. litargirij argentei mirre zimiberis an. puluerizentur subtiliter et cum cera virginina et oleo fiat vnguentum addendo parum mellis. **E** pero en los fadrins dimi mestich lo ginge bre. **E** quant volras posar del dit vnguet banyaras primer lo loch ab salina del pais sient matex apres sia posat lo vnguent ab un drap en tal modo que tingua tota la cissura dintre e defora es iaytinguit tota la nit e demati sia lanaat ay gna calda. **E** ari matex sana e cura les cissures grases dels mugurons deles mās deles aplicat desus. **E** les cissures deles mans fetes per lo fret e propriament manatas freqüent de aquell sens salina e no sols curara aquelles molt prestmes encare decorera e en belira les mans. **E** valra en les raguadies del ces e dela vergua e deles altres parts del cos. **E** mocritus posa que aço es exprimitat en les cissures dels labis. **R**. furfuris e pillowuin caude e qui partes e quales et co-

Libre quart

burantur sup lamínā ferrea et cínis illis
orū mīc cum melle et siā vntat lo loch de
mati e oē vespse fins arant que siā sanar e
curat. **L**o **D**eue diu q̄ asso es expimē
tat. **R**ec. glutinum albotin mellis maiticis
ysopi vñide. añ. ptes equales et fiat cero
tum e vñsaras dell. Altres p̄ asso materx se
gons dello mateix doctor. **R**ec. gallarū ce
russ. añ. ptem. i. amidi dragagni añ. ptes
f. confiantrur cum adipe galline quatuz
sufficit et fiat vnguentu. e vñsaras dñ axi
com del primer. **G**iascordies possa q̄ sian
preses galles e que sien polmonzades sub
tumet e sien melclades ab melt ab o tremē
tina o ab gret de galina. **L**o **G**uiliem de
scilicet diu axi. **R**ec. adipis galline anceris
liquefactarum et colataru añ. 3. iii. rasu
ne trebentine añ. 3. i. cere. 3. f. farine femi
greci 3. ii. argenti viii. 3. f. liquefiant gu
me et cera ad ignē et colentur et mīc cum
adipibus predictis et feniugreci et in fine
addatur argentum viii apaguat e sian
vntat tots vespries peta primer lauacio de
decoccio de soffre de fumus terra e de ro
ses. Alguns caltarizan ab vna launa de
argent o de oro sia feta la adustio ab aliū
mollificat p̄ aximater en lo loch bumit e
sia posat aquest alum sobre la cissura e sia
dexat p̄ spay de vna hora e asso calteriza
lo loch axi com lo ferro foguejant. Aqüles
coses q̄ son dites en lo capitol de cissures
dei nas sian axi aportades car son confe
rent. **L**o Roger e altres ab ell dien que
lo oli q̄ bis del gril dela neu antiguat es
cremada e aplicat maruelosament sana
aqüles. **E**lbucasis a mostra de calterizar
ab un petit coltell e apres q̄ sia curat. **N**o
ta q̄ aço no fare mencio de vñceres deles la
bis: empero bajes p̄ cert que aqüles coses q̄
seran dites en lo capitol de vñceres dela bo
ca e òles parts dela valen assi. **E** axi ma
tex aquelles coses que seran dites en lo
capitol de vñceres e dela vergua valen axi
perla qual cosa no scriure aquelles coses
sian donques aquesti capitols alternada
ment legit.

Lomensta lo tractat. viij. de
vñceres deles geniues e dñ pa

ladar lo quall ha vñ capitol
tot sol.

Donstre plar are en aquest
loch sia de vñceres deles geni
ues e del paladar. **P**ar
mer nota que les coses q̄ vale
ai vñ valen al altre. **E** nota q̄
assí manca nigung cosa sera
complida en lo sermō de vñceres dela boca
per la qual cosa aquests capitols alterna
dament sian vists. **G**iascoridea posa q̄
la decoccio dia guauarrera picada tanales
geniues de podridura. **E**ncare diu que lo
licium sana les vñceres deles geniues e la
alcola dela boca. **L**oncesti posa que lo
licium sana les pustules dela boca e les po
ridures deles geniues. **L**o **G**alié diu
que aquelles qui han fleumons en lo
ces e vñceracions en lo boca ussen lo licium
Lo Barthomen diu que lo licium sia dil
solut ab aygua mell. **L**ótesti posa que
lo semet dela rossa polnerizar sana les po
ridures deles geniues. **L**o aui posa q̄ lo tri
bol es bo ales vñceres podrides deles geni
ues e leua la dolor diles. **E**mposia aplicat
cuyt ab mell Sarapio posa dia flor del cep
saluarge la q̄l vulguarmet e segòs ell se diu
sanna que mesclar ab saffra mell e oli ro. e
mirra es coferent ales vñceres deles geni
ues. **L**o Berthomen diu q̄ aço mater fa
la flor picada e mesclada ab mell açoles as
pres sia guardat ad vsum e sia dissolut en
aygua tebea e cura les vñceres dela boca e
deles geniues e refrena la malicia delles.
Giascorides diu q̄ la flor del cep saluarge
q̄ es la lambusca secca e verda es útil ales
vñceres deles geniues e dela boca e cofigi
des ab mell curar la reuma dles geniues e
les vñceres delles. **E**ncare mes posa Gias
corides q̄ si en les dents eo eo en les geni
ues creixer molta carn incongrua e q̄ faca
vñceres podrides. **L**a purpura marina cre
mada e reduida en forma de poliora pur
gua e fa cicatrix e les scorces cremades fan
aço mater. **E** de aço en lo capitol de deco
racion deles dents ne dire alguna cosa.
Gaxi mater es conferet ales vñceres q̄ son

feres en lo paladar p vniuersitat fluent e de corrent alagola la agresta dissoluta ab vi o ab ayg e guarguarizada. E quāt aqü les talas vlceres seran de difficult cura sia res corregut al capitol de vlceres dela boca e aixi mateix si lo loch es vlceraat sia recorregut alkapitol de fistola del lagrimar e sia fet segons es dit ali.

Lomenfa lo tractat. viij. de vlceres dela boca dles pts dlla.

Capitol primer d vlcera podrida o sordida o cusrossilla o crā cosa dela boca.

Bella boca se es denen en vlcres les quals aveguades so podrides o sordides o corrossilles e algunes veguades venē en stiomē e auaguades so crā coses o fistoloses p la quall cosa are assí de totes sera lo nostre parlar. E primeramēt parlare de vlceres podrides e sordides. La materia de aqstes vlceres es iudicada p la vista e p lo tocament e per la color. Car si la materia es roja es de arguir sāch e si es citrina colera. Si blāca flicuma si negra es de arguir malencolia. Per la qual cosa deuen notar que aqstes vlceres se seguerten de alcoles co es de pustules e apostemas dela boca. Terceramēt deuen notar q les vlceres dela boca son difcils de curar per tant co son en loch calt e vnit en lo qual prestes multiplicada la putrefacciō e corrossio e encare que loch es molt inable per aposar los medicamēts e encare p q la saliva se mescla molt ables medicines e prohiber la operacio delles aixi com jo he experimentat en vn. La cura. En aquesta cura has tres intencions la primera es en la vida. La segōa en la purguacio. La tercera en coses locals. La pri mera intēcio es manifesta car la dieta e la vida deu esser ordenada segons la materia peccat. Car si la materia es colerica guart se de coses flicumáticas si malencolia de malencoliques etot aqo es clar per les coses souint dites. La Segona intēcio es complida de aquest modo co es que sia feta purguacio segōs lo humor peccat segons es souint dit e aixi mateix sia feta segons en que pecca ab axerop a ella a propiat.

E la tercera intēcio es complida de aqst modo e primer parlare d vlceres podrides o sordides. Si la materia delles es calda sian curades ab coses vn poch dissecants aixi com son scorces de nous fresques e nous d ciprer e en speciallo such diles. E aqo es posat en lo. v. dela tarapentica. Lo Enīc. posa que les lentes valen e aixi ma ster lo sumach e la aygua de plantage e de rosses. E masteguar guanarra es confe ret. La acassia les roses e lo spodiu so pse rents e faras que de aquests se lane la boca. Lo Galien empo diu aixi en lo principi yols do als petitsfientes ab pa e ab mol d ceruo o de vedel. E aixi mateix los done a meniar ab lesviandes fruyts fliptichs aixi com son codonyys e nesples. E algunes veguades latuguas andunia e verdolagues e faslos lanar la boca ab coses fliptichs moderadament aixi co son sumach e roses. Lo Enīc. diu que aquestes coses valen mes fort aixi com es poluora de rosses de galles e semblants. E en les coses fliptichs ha maravelosa operacio en la alcola. E aixi mateix posa que la canfora el ma ravelosa en la alcola. E empore si les vlceres son podrides e de materia flicumatica o malencolica sian lauades ab vi fliptich e mell o ab vi de decoccio d selidonia a cip er mendastrer galliesaffira e mirra elo. Enīc. diu que ajuden atores los membres frets ab coses ab stercines e exsiccatives e pro piament en los flicumatics e ab resolutius de fort resolucio e exsiccatus en los ma lencolichs aixi co es farina de her e mell ab galles ela rasura del perguami en aqo ba grā adiutori e ppiamēt quant es mesclada ab vinagre e la goma dragat ab vinagre. Les vlceres caldes. Rx. se. rosariu sumach amili. se. portulass. lentinus exorcicat arm,

Tractat Sise

spodij sandaliorū alboalchenē et balauſtie añ. pts e quales canfore ptē quartum istius e sia administrat. ¶ Eltre de lha mech experimentat per los corsos tēdres. ¶ R. amili. 3. vi. spodij mente. añ. 3. ii. semiſ minis. ro. 3. iii. croci. 3. i. zucari tabaret. 3. iii. cardamomi. 3. i. canfore. 3. i. et f. tere quodlibet pse et fiat collusio cuſ ſucco a coniorū vel cu vino ciconiorū. ¶ En lo ſieu marichs val aſſo. R. orobi gallarū ratiure per gimeni añ. ptē vna memite corticis radicum capis colcotar. añ. ptē. f. aluminum balaustie añ. ptē tertias illius. alcancem pts. f. conficiantur cum acceto et melle. e uſaras della: e aplicar ne as ſobre la malaltia dia poluora apres lauadas te la boca ab mell evinagre. ¶ La vixra fleumatica e colerica. R. Siſſi memite spodij ſeminiſ plantaginis capita. ro. mirabolaniſ citrinorū foliorū olinarū ſilueſtrī ſiccariū aluminum iacmeni añ terantur et ſian administrades axi com dñi be dit. ¶ Eltre segons lo Adesue. R. corticis radicis caſ capis gallarū memite mirre zinziberis pipis aduſti calidicōis. añ. 3. ii. cartarū co buſtarū. 3. ii. 2 arſe. 3. ii. 6. et fiat ex eis puluis ſubtilis. e blavna part ſia ſeta fricacio d'altra liniment e ſia poſat ſobre ella vntroſ d' carta banyat e ſia circumdat ſobre ell. ¶ Moltes coſes ſon ſcrites en lo capitol d' viceres deles geniues les quals ſien apotades en aqueit loch. ¶ Siſſi la materia es acuta en tal modo que cauſa vixra corosy ſina ſeta la purguacio diu lo Adesue que acoval. R. ſumach rosarii añ. aureū. i. ſpodij albi balaustie añ aureū. f. ramicis. 3. f. et accipe ex eo et miſ cum rob ciconiorum e ſia ab ell lauada la boca e ſia ſouint fet. ¶ Lo auicenna poſa que en lo alcola coriſſina dels fadrins valen les galles qnt ſien cuytes ab vinagre e ſal e es ſeta collusio dela boca ab elles. ¶ Eltre segos ell. Pren galles alum balausties e ſia bollit ab arob decodonys e ſian lauada la boca e algunes veſdes e menester poſar flor de aram o de algua altre fort medicina co axi es colcotar. ¶ Aximater vall la poluora deles galles del altri e dels balanſties ſi es frejt lo loch ab elles. ¶ La cendra del mesercon ha propietat en la alcola mala. elo

alum poluorizat e la aygna de aram e la ſemfa cremada. Si la materia es malena colica aduſta e mala ſeta la purguacio e val aſſo ſegons que poſa la Sarapio. R. foliorum olinarum et foliorum citri ſiccarum acassie añ. 3. viii. aluminum iacmeni colcotar. añ. 3. ii. croci. 3. i. terantur et fiat puluis e ſia administrat. ¶ Eltre per aſſo mater. R. arſencirubey piretri. an. ptē e qualem terantur et cribellentur et confiantur cum aluta et conburantur: apres ſia administrat. ¶ Empero ſi les viceres eren crancoses en les geniues ſian paſmer freguades e apres la boca: e a queſt capi tols ſian alternadament viſts e apres que ſerā pmiudes e d' naſades dia ſāb ſia lana deſ ab vinaſgre ſq̄llitich d' coſcō d' fulles d' oli uera apres ſian vntades ab tal medicamēt. R. vtriusqz aluminum aduſti ſalis gallarū pſidie cupulloſ ſladiū guarioſſiloſ nudi muſcate areſtrologie ſaluie roſarū oſſiū da ciſiō ſibiarū crancorū aduſtorū añ ptē vna et cu acceto ſquillitico in quo decocte ſint folia oline et cum mell miſ. ¶ ſian feſta vncio e aximater ſia administrat com apoluora. ¶ Si aqſtes coſes no valiē. La uos valen los troſiſches andaronis e calidi conis los qualis ſon dits en lo primera libbre e aximater valē los troſiſches d' affrodilis o la aygna fort.

Defistola

Si en lo loch hauia fistola en tal modo q bagues corrupcio en lo os o en la geniua. Si es menester ſia remoguda la dēt o caral e ſia blata da la naſſa e ſia mortificada la fistola ab ayqua fort o ab arsenich ſoblimat. ¶ Si de aqſt modo la fistola nos por mortificarsia descubiert lo os o q ſera corrupta ſia calterizat ab vna ayqua de d' o d' argēt ſegos q ſera neceſſarie ſia percutit axi co ſouint e dit. empero dicte que es diſſiſil de curar e aco per cauſa dela ſaliua e jo ho he experimēt. ¶ Si en lo loch hauia dolor ſia currat d'intre edeffora ab oli roſat e quant la fistola ſera mortificada e muſtificada ſia pceyt encarnat lauāt la boca ab vi e mei d' coſcō d' enſes e ab linimēt fer d' aloes mirra

sarcocolla ensens mastech sanch de drago emell rosat colat. **E** si la carn supaddida on la boca es dura e crancosa no la toqs curant sino palliant. **E** impero si es mola e ben tractable sia calterizada segos lo modo dit en lo capitol delnas: si es menester es podia lignuar ab fil seria via e modo mes segur p causa dela sanch ep la temor del paciet. **A**ltre axi pliare dles coses cimples pferers ales ulceres dela boca e dels genunes e indiferent en les caldes e fredes. **S**arapio posa q lo tribolus meclar ab mel cura la alcola. **A**puli posa dela herba elisa q mesclada ab mel cures totes les podridures dela boca. **L**o Bartholomeu dñ q se enten del tribolus saluarge. **E**ncare dñ q les fulles e les sumitats dia guauarrera cura les ulceres dia boca qnt so malteguades. **G**iascordies posa q la ceba menjada ab pa cura les ulceres dela boca. **E**dñ q la flor del cep saluarge co es dia lamburasca seca e verda es vtil ales nafres dela boca e deles genunes e aiustant bi mel cura la reuma deles genunes e les naffres dia boca. **E**ncare dñ q en la ter red quintion ha vn floch lo q los grechs apellen balaustia q abans q sia fet de ma la figura ha maravellosa virtut en les ulceres dela boca encare mes q lo suct deles magranes pmudecuyt e mesclat ab mel cura les ulceres del nas e dela boca e tol la dolor deles oreilles. **L**o contesti posa q la camamilla masteguada cura les ulceres dela boca. **S**arapio posa q cura la alcola e mes q lamora spinea val ala boca e ales ulceres del paladar e es lo fruyt dela guauarrera o dela romoguera. axi matec dñ q la flor deles roses de tenguda en la boca sana les ulceres dia: e maiornet mesclat ab lenticules e canfora. **E**mes q lo spodium ab roses pastats val ales ulceres de les genunes e dela boca. e altre loch dñ q lo spodium asolest sana les pustules nades en les boques dels fadrins. **R**asis posa q lanar se la boca ab oli rosat val ales ulceres vexigues dela boca e io dich q mistigla dolor. **A**lchindus dñ q la xicoyra val ales ulceres dela boca. quant es mas teguada e tinguda lonch temps en la boca. **E** posa q lo ciprer quant es cremat e pi

cat es conferent ales ulceres dela bona e es bo ales ulceres dles genunes. **L**o Zanic posa absolutament dela rell dell. **E** dñ q lo licium es posat en aquestes medicines. **E** dñ q quant lo sement dela scasifragie es mesclat ab mel val ales ulceres dela boca. **E** apullius dñ que quāt es cuyt ab vi nagre e es lanada la boca leua tota podri dura. **E**ncare posa que losuch del plantage sana les ulceres dela boca e val ales genunes sanguinolentes aco matec dñ a pullius. **L**o Galie posa en lo x. que la let cuyta ab vn ferro foguetant es milor. **O** ab teules que es vtilissim ales ulceres de la boca. Aco matec dñ diascorides. **S**arapio posa ab solutament que quāt es lanada la boca ablet es conferent ales ulceres dela boca. **E** tota let dela quall es treta la aquositat ab pedres scalfades es conferent ales ulceres dels membres interiores e propriament anaquelles que son fetes en la gola e en la canna del pulmo. **E**ncare posa que la mantegua acoles es sufficient per sanar les ulceres podrides en los corsos molts. **M**edicina composta de diascorides. Sian presses magranes e sian picades sens les scorces e sian trer lo suct apressia cuyt fins que sia consumida la tercera part e fes que ni romangua. **iij** tt. pendras lo que se seguir. **P**ren safra. **vij.** z. alum de ploma **vij.** z. mel bona. **i.** tt. e aquesta medicina cura maravelosament los vicis dela boca e les ulceres e metigna los vicis del nas e los dles oreilles expurga ecura les ulceres dels membres genitalis. **E** si les ulceres son pudrides e difficult posa diascorides que lo suct del plantage sana les ulceres podrides guarquarizant altres dien que sia fet lquament ab oli e sal. **E**ncare posa q el **Q**uercit quāt es administrada seca e picada es maravellosa e mes que la tensio del paper sana totes les ulceres dela boca solidades e tot lo cors e que la planta del spaltum cuya ta ab vi sanales dites ulceres. **S**arapio posa que lo suct deles mores madures conferex molt en les medicines dela boca. **L**o Bartholomeu posa p q les ulceres dia boca q sia pres lo suct dles mores q so dites mores selli e q sia ciagulat en vn

Tractat Sineque

vaxel d'aram sobre les brases e sia mesclat ab ayguad plantaga e sia mes en la boca e siy era posat alum emell seria mes fort e encare seria mes fort siy era posat alum d' ploma galles ciprer mirra e sement d' safra. Empero asso es conferent en los coros e ulceres q son difficults e antigues: encare diu q los alus cremats e propiamet lo alum sacrameni es mesclat ab mell e conferex ala alcola. **L**o Barthomeu diu q cura les ulceres difficults q son en la boca. Encare mes posa q lo orpiment citrini mesclat ab oli e grex resol les exidures e es convenient ales ulceres q son fetes en lo nas e en la boca. E es convenient ales altres ulceres: aquestes ulceres son tostamps difficults. Isach diu q sia pres such de magranada agra pastat e picat ab tota la magranada e sia curte ab mell fins q sia spes com a vnguent: e feta fricacio ab asso tol la rasura deles geniues e expeller tota fetor. **L**o Sarapio posa q asso conferex ales ulceres dela boca. **C**hiranu posa etots los metges quasi conuenen ab ell q lo feli dela rotaugua es conferent ales males ulceres q en la boca son fetes deles fadrins e ales fraudulentes. **L**o Barthomeu de verringuana diu q la mel es mesclada ab ell e es dissolut tot ab ayga e sia lauada la boca e apart defora sens aygua la qual cosa es verissima e experimentada. **R**asis posa q la cendra d'is caragols e dels limachs conue ales ulceres podrides dela boca: e asso mater d' **C**hiranu e Sarapio.

SGalien posa en lo. viii. que la tutia es medicina util ales ulceres saniosos dela boca o sia posada asoles o ab mell sumada. **H**aliabas posa q lo boli arminii es conferent ales ulceres dela boca. **E**lo Euic, posa que es conferent ala alcola. **L**o si les ulceres son corrosives q es cracoses dich q aquestes dues coses compostes valen e aquelles simples: e en totes les d' posicions desus dites asso es marauellos. **R**. vtri' qz arsenici. l. rubey et citrini calci gallarui et aluminis omniu. an. partes e quales et ex his omnibus puleurizat fiat trocissis piuz cum aceto e quant sera menester sia presa mig. E. e siá ne freguades los geniues marauelosamet e sig assi vn

poch: apres tingoli rosat en la boca: asso estray tota sanc e tol e cura totes les ulceres essents en lo cors elo stiomenis. per asso mater. **R**. tartari albi. 3. iii. limatura auri ad pçiu triu solidoru bononie cina momi optimi. 3. f. auri pigmenti grifolioru. an. 3. i. et fiat puluis omniu et inter duio folia ficus sub paunis ignis dimittat vna nocte et q mane innuenietur globarum teratur et fiat puluis: e dela dita puluora siá ne fregdes les geniues podrides e les altres parts dela boca car tantost son sanades confirma les dents e leua la pudor deles dents e dela boca. **L**o Euicenna posa q les glans prohibex la ambulacio dela alcola quant les ulceres son ambulantes q es q sia cremat e administrat asso mater d' dela cendra del paper. **L**o mes posa que lo cerot fer del arsenich e propriament del roig es conferent al erpe stiomenus essent al boca e en les oreilles e ales ulceres essent en ells. **S**arapio posa que la pedra que se diu lapis frissius consolida e encarna ab còsoldacio bona es conferent ales ulceres corrosives e entra en les medicines deles ulceres que so fetes en la boca. **E** en lo capitol d' ulceres corrosives ne es feta mencio en altreloch. **C**hiranu posa que la cendra deles oreilles mesclada ab mell e feta vuccio cura les ulceres q son fetes en la gola e en la lengua e cura totes les despacencies e cranquenes per ferament. **L**o si les ulceres son crancoses conuenen aquestes coses. **E**lgus doctoris handit que lauarse la boca ab decoccio d' betonica es molt bo. **C**hiranu posa que ell ha vist curar la lengua marcida e crancosa e axi mateix les geniues ab such d' fulles de epidalba aplicat apres sia posat e expurgit yroos siccus e vmpile les ulceres decarn. **L**o missis es vna specia de vedriol lo qualles sub rindeuz e es concordant als dits de alchindus qui diu que la puluora del vedriol es posada en les inflacions deles geniues e en les plagues males e val molt quant es fet en pastre ab ell e vall al cranch dela boca e ala fistola e ales ulceres d' nas. **S**arapio e presti hâ dit q lo boli arminii val ales ulceres cracoses e podrides q so fetes en la

boca e lo Galien posa en lo. viiiij. q es mes conuenient ales vices sanoses q son en la boca. **E**oltes coses son dites en altres lochs les qualls assi valrié e p tallos capitulo sian entre cambiadament vists.

Capitol. ii. de excoriacio del paladar e d'les geniues.

Algunes vegudes se escorren les geniues e les parts del paladar sens vices p la quall cosa escouenient assi delles pilar. La quall excoriacio algunes veguades ve p causa primitiva axi co es p meniar algunes coses massa caldes. Algunes veguades ve p humors molt acuts e colericbs. E p co es menester q aquells tals sian purguats e altre rats axi co es souint dite sera dit. E feta aqusta cosa general co es la purgació posa lo còtesti q los pinyols dels mirabolás picats e polvoritzats medicament les dents reiterades e les geniues exporrades. Blascorides posa q si son ab xl ceració q la sal ab mell remou aqüelles. E la rell dell affrodillis masteguada sana la ex coriacio deles geniues e del paladar. En care posa lo còtesti q les fules del e magranes valen ala ex coriacio del paladar e aco mator posa dela cendra del pap. **F**ideles posa q sia souint lauada la boca ab deco ció de bedeguar car referma les dents e sana les geniues e scorrades e corrosives bedeguar es la spina alba.

Capitol. iii. de excoriacio e cissures dela lengua.

Ati com se scorren les geniues e les parts del paladar axi mateix se escorta la lengua. E en care mes se talla. E p quant aqsts membris han d'inerse coses appropriades p ratne fets capitols distints e sepats. **F**eta la purgació sies expediet vinch ales coses lo cals e primer d'un lo mesme q si son fetes cissures en la boca que sia feta retenció en la boca de musillages de filli ab sucre. Enca remes d'un que sia retengut blanch don en

la boca lo quallsia fresh e concassate des batut ab oli rosat e es coferent. E mes q masteguar verdolagues ab vi nagre es coferent ales cissures dela lengua la quall cosa es verissima e expimètada p mi. **A**rimatex val aquesta permixtio. **R**. musilla ginis psilli draguaganti et gummi arabici an. pres equales Siripi. violati partes. iij. tamarindori pres. iiij. seminis porculas p tē. i. spodii terciā partē vni cāfore pte illi. octauā teratūr costrictiōe vltima e sian ne vntades e freguades les fissures. Preceint tota hora primer collissio feta ab aygua ro. e vinagre o ab acetositat de ponsem e aygua ro. **H**amech posa q aco es conferent. **R**. seminis portulas p seminis rosarii amidi zuccari tabarzet spodii croci balau stierolarum draguaganti terantur et conficiantur cum sirupo ro. vel violarum.

Apres sia vntat lo loch ab ell e es conferent als corsos delicats e tendres. **C**hirannus posa q lo ceruell dela occa dona ca sana aquelles coses q son en la lengua. Si en la lengua ha ex coriacions la eua mescla da ab mesana aqüelles. **E**jo posa q aqüelles coses q valen ala ex coriacio deles geniues e del paladar aqüelles mates q valen ala ex coriacio dela lengua deles qualls es dit.

Lo. Berthomeu de varinguiana posa q ellha experimentat ales cissures dela lengua que sia feta decoccio de ordi de paces de regualicia e fillifins atant q sia spes e d'aquesta decoccio sia souint lauada la boca. Apres sia tingut sobre la lengua de aquesta medicina. **R**. musillaginis psilli musillaginis draguaganti gummi arabici anna partes e quales. Siripi violati pertes. iij. tamarindori pates. iiij. seminis porculas p assi partē. i. spodii partē. i. et terciam canfore partem. i. et octauam terantur donch simili bene mid. Apres sia admixtrat.

Les cissures e demigracions elo spasme contrayent la lengua en tal modo que sia prohibida la delicio. Les qualls coses es deuenen coses en la febre longa o breu, yo les he curades aquestes coses ab colusio feta primer ab aygua de ordi cuix e excoxitat de totes les sories e lansada la primera decoccio. E apres que sia tornat

Tractat quart

bullir ab rellos de regualicia mullidas e en la si que sia aiustat en poch de sucre: e aps de aço sia feta collusso ab oli violat en la qual sia dissoluda guma draguant blanca apres apart defora vntauia ab oli violat emantegua en lo loch ont se psebia la doz lor e era marauellosa opacio

Capitol.iiiij.de ulceres dela lengua.

Sunt se fan ulceres en la lengua: e feta la purguacio e ordenada la dieta. Per la causa de aquestes recoreras al capitol de ulceres dela boca e al capitol de ulceres deles genives e deles altres pels dela boca: e son assi conferents sian donques assi aportades com a coses necessaries e propriamente sia assi aportat lo q es dit en lo capitol de cissures del labis dels orenelles encare dich q ago es expimenterat en les ulceres dia boca qo es di palada: e dela lengua qat aqüelles ulceres seran pustules. Rx. saturagiam et fac ipaz bullire in vino: apres la lanaada la boca souint e en dos o tres dies sera curat: e es medicina la qual fan los frares del sant gordi als fadrins qui han pustules en la boca e es ver. Aixi com he experimentat gent veguades.

Capitol.v.de ulceres d la vuola.

Sunt se es deve q la vuola se apostema per causa dela qil cosa es menester tallar aquella, e p consequent es ulcerado o ari feta la ulceracio e incissio e fetes les coses vniuersals. Sarapio posa diu ari jo be administrat la pedra que se diu lapis frigius: E pres dela incissio dela vuola: e tatoft vssi dela fins atant que fou consolidat e curat Elo Bartholomeu diu q aquesta pedra sia cremada elauada e ben picada. Lo Guilem de varingna diu que pot esser posada ab mell. Lo Gallie en lo, viiiij, diu

dia tutia en tal modo yo tallant la vuola tantost he usat dia tutia asoles fins atant q era curat e sonit valia e feya lo cicatriz stret faent asso atant en aquests membres quant en altres e ali pla dels vuola. Be les altres ulceres dia vuola no dich res p tant com no trobe q baj en niguna cosa a propiada Empo sia recorregut al capitol de ulceres dia boca e abasta car aqüelles coses valen assi. En quin modo se deu tal lar ni obrir la vuola en lo seguent libre sera dit,

Comenissa lo tractat.viiij.d ulceres del coll e del dorce de ls brassos e deles pits.

Capitol primer de ulceres del coll.

Es ulceres dell coll son curades de aquela manera qo es q feta la purgacio ab coses euas cuants de aquella p ari co es turbat preperat o en altre modo segos q atu sera vist esser necessari e p tant co no trobe medicines q sié apropiades en aquell loch p qo delles no fas daltre modo medico. Hota empot en aquell loch se fa souint strofules les qils se poden ulcerar p tant co ab la materia fiumatica se pot souint mesclar materia colerica e p qo se pot sanjar. Quat donq coq les se ulceraran la cura es remoure aquelles totalment ab lo lur pannicol ari co es dit en lo capitol denius es remogut dit pannicol ab coses putrefactiues ari co es grex e altres coses p tal q tota la materia e lo pani cal se podresca oseremogut. E ari mater ab fortissimes medicines ari com es salsa ment o alguna altra medicina fort. empero sia fet ab cauteles p tant que no fos destruit algun niri o vena. E per qo per a questa causa les ulceres de aquest loch son timoroses fet tot aço mudiificaras lo loch ab vnguent vert o daltremodo ari co atu plaura e engedraras carn e curaras de aquest modo e aco mateix dich dels niuus

quant donques venen a sanies podríras ve aquells ab coses putrefactius p tal q tot lo pànicol se poderesca be: e còseguètment fet aço obraras qüll e proceyras ab corrosiu o putrefactiu per tal que sia re / mogut tot lo pànicol e sia consolidat. **E** si lo nui es meli o fano recoreras als capitols propis en la primer libri car ali ne prou dir dels. Empero si se es dene- nia que aquestes ulceres fossen crancoses o altres semblants han dit algus doctois que les amelles dolces mesclades ab meli e ben picades son conferents ales ulceres crancoses qüll cosa algus han expinéada Sarapio posa q les lentes cuyts ab ayg dmar curer lo herpes e la erisipila des vices rescrancoses aximater val la fomètacò fera ab farina de lobins cuya en aygua. Dia scouides posa q lo fement dela pastanagua saluage q se diu baucia posat ab meli es pferet. Encare diu dla rei dela agrimonía qverda picada e aplicada cura e apnù po- sa q la centaurea maior picada e posada s sobre les ulceres crancoses no leva fer en el les tumoz. Lo Galiè diu axi dela let del tintim ill q absterget les ulceres carbuncloses e crancoses car no scalfa molt fort e absterget molt e es abre ajudar si algu vs- se de aqüil ab temps e mesura còueniet. En- care posa en lo nune e axi mator Sarapio qlo oli ro. e de miuta o de codony o algü altre oli frot es maruelos ales ulceres crancoses. Encare posa en lo nune del plò cre- mat dièt ati sicigitur hec eaden medicina s. plubù vstù bona medicina est. s. otra ma- le morigerata ulcera. E tredunt deleti en le- gua vulguar vol dir axi. Elxi es donq's q aqsta medicina qo es lo plom cremat es bo na medicina contra les ulceres mal morige- rades. E quant es lanat molt mes es co- ferent ala replexio e clausio d'illes. E ell p si es còuenient a totes les ulceres e axi mator mesclar ab algus altres. E ajustay q apt beforeta sia posada una spongia banyada ab aygua freda la quall sia tornada banyar apres q sera artiguada. Esto mator diu sa- rapio e diu q quant es mesclar ab oli ro. es conferent ales ulceres de difficult còsolida- ció e corrosives. E generalmet la virtut di es semblat ala virtut dela tutia. Lo Bar-

thomen diu axi q sia pressa la sconia del plò lanada e sia ajustat ab ella clàmia mig p e siay ajustat ab ells melli. E aqsta opacio es fructuosa en les ulceres q so en lochs d difficult còsolidacio o exsiccacio axi com son les lomèbre les mambelles e les iuctures es iay posada la spongia ati co poch abas- ba dit Galiè. Encare diu axi galic en lo. viii. q lo ponfilix si es lanat es medicina q si milor qtores les q altres so abtes disseccar ses molestia e es ydò a ales ulceres crancoses e ati mator ales altres ulceres d' mals húors. Non filis es la tutia. E aço mator diu lo Euníc. Alchindus diu q lo vermilio qo es lo sanabru poluerizat es posat en les ulce- res podrides en traquenades. Lo Galiè en lo. x. posa dela let dela dona q si es cui- ta ab pedres o ab ferro es conferent. E plato sisse posa q la femta del home crema ea val. E chirannus diu q la vrina del ho- me es conferent.

Capitol ii. d'ulceres del docts.

Questes ulceres no hares, p/ pi pla qüll cosa jo parlare del- les poqs coses empodich vos q son timoroses p causa dela mucha. Sian donq's curades ati co les altres ulceres so cu- rades e es manifest. Deuen empot notar una cosa q aqüelles ulceres son algunes veg- guades penetrants e si son penetrants re- coreras al tercer libre al capitol de naffra penetrant e faras segons q es alidit o axi com sera dit per auant. Si la ulcera sera fistolosa qo es quebaja penetrat en lo os o en algun mirui recoreras al primer libre en lo capitol d fistola. E axi mator si es po- drida o virulenta recoreras al primer libre en los capitols propis.

Capitol iii. de ulceres dels brassos.

Questes ulceres no han ni- guna diversitat ab les altres e per qo sia fet ati com es dit en lesaltres. E en aqstes no ple mes e es prou.

Tractat quart

Capitol. iiiij. de vlceres dels pits.

Es vlceres que sò en los pits e no penetren son curades així com les altres e per çò d'elles non parle cosa ninguna sino q̄ si son putrides que recorregues al primer libre e si son fistoloses així mater. E així d'altres les altres si hauran menester incisio sia fer. sian empero obseruades les condicions dites en lo primer libre del modo de tallar. En però si la vlcera penetrana sens falcias es fistola o si conuertex e p çò no ha menester curacio sino palliacio. E si no es penetrat ja tés modo en lo libre tercer. La cura pal liatina es aqusta q̄o es q̄ primer lo regiment sia bo segons es dit en la nafra dels pits e sia feta purguacio ab pindoles algutat acutes e fortificades p tāt q̄ nos multiplich la materia. Bonq̄ si tu occurses atals vejes primer la materia si se ajusta en lo cō cauitat del dits o no Si se ajusta ental modo q̄ empatte lo mouiment d'ale e q̄ no pugua expirar lauos sia dilatat lo forat ab tenta d'gensana la quall sia lignada p tal q̄ no cayḡ en la cōcauitat dels pits e p tal q̄ la canula pugua p ella entrar. E pseguètment sia mudificat metēt dintre melicratum segons q̄ deya. Halié en lo. v. dela ta rapètica oviab mell o algú dels laniamets dits en la cura deles nafres dels pits al qll loch recorreras p aquella materia. E nota q̄ medicina acuta així com es verdet no sia messa en aqust loch. E si nos podia bē mū dificar sia vbert entre la quarta e sinqua costella e sia medicada aquella nafra fera denou ab vnguent dels apostols o ab algun altre mudificaciun de vlceres antiques e conseguētmet cōsumida la callositat fistolar ab aqustes coses o ab calcirí lexeras cōsoñdar lo loch. Alguns dien que lo cardo finionum o la rell del picada e ab mell mesclada de matí e de vespre quātitat devna nou val. E per çò d'ini aueroys en lo. v. del coliget quelo carsof q̄o es lo cardosulonum es calt en lo segon e sech en lo tercer e mudifica tota putrefacció per vrinha e chyt ab

vi remou tota mala odor de tot lo cors. E generalment ha de remoure e resistir a tota putrefacció e aço p la sua specia e ppie tar q̄ te e es medicina cibal e d bona sabor. E eslo cart lo quall vulgariment se diu gerba coll e comunament seméja de corema e en altre temps de yuern. E moltes altres coses poria dir les qualls son dites de sis en lo capitol de vlcres putrides e pfudes e crancoses e p çò recorreras en aquells capitols segons sera atu necessari e es manifest.

Comensa lo tractat. i. de vlceres deles mamelles e cistures de aquelles.

Capitol primer de vlceres deles mamelles.

Es vlceres deles mamelles se seguixen de apas e duricies de aquelles p la qll cosa es expedít aquelles curar. E aqusta cura sta entres coses principalmēt q̄o es en dieta. En purgacio. E en coses locals. Sia donq̄ primerament la dieta de aquelles secca e abstingue se de sup siua comedio e demasse beure stignē ab repos e no vissé exercici e aport la mammella lignada al coll p tall q̄ nos debilitate p lo seu pes e faruguesia abtal debilitacio q̄ corre guesen buors allocb. E aço faras avyna bona feta a forma de vna cofia. La purgacio sia feta ab pindoles comunes acutes o ab altres segos que atu sera vist e aço sia souint fet. Les coses locals son aquestes. E primer essent lo loch vbert sia mudificat ab farina d'ordi tremētina emiell o mel ro. o ab vnguento dels apostols segos q̄ se ra menester. Per la quall cosa d'ieu notar q̄ en aqusta cura dues coses fan moltes bones. La primera es q̄ lo offici dela vlcera sia en la part inferior. La segona que sia souint remutat. E al a ont aquestes dues coses defalen la cura sera largua feta la mudificacio encarnaras lo loch ab vnguent basilico o en altre modo segos q̄ atu sera vist necessari apres segillaras lo loch.

Empero si ab la vlcera hauia apostema
ari com souint se es deue lanos sia empa/
strat lo loch ab farina de ordi o fanes e de
ber encorporades ab oli rosat o ab altres
coeses dites enlo primer libre de cura de vlc/
ceres iunctes ab apa. Si la vlcera era de
difficil consolidacio ari com souint se es de/
ue e asso o p que la profunditat dela vlc/
era sera enla part inferior e lo orifici en la
superior o p alguna altre causa. Quos jo
dich que es conuenient la aygua del cep ab
cendra de caragols. E arimater val fer lo
orifici enla part inferior si es possible. Si
enla vlcera hauia duricia per la remocio
de aquella recorreras al segon libre en lo
capitol de duricia deles mameles e accep/
tades aquelles coeses dites atrobe algunes
coeses altres valer segons intencio dels do/
ctois. Sarapio posa que quāt es cuya ta
la rell de affrodillis ab veces de vi e es fet
empastre ab ella es cōferent ales vlceres
solides e ales apostemas deles mameles
e als testicols e als carbonqs e altres ex/
tures. Encare posa q lo oli comiu ab frica/
cio de plom o lo oli rosat o de mirta o d co/
donys e molt cōferet als apas la qual co/
sa yo he experimētada. Lo Galien en lo
st. diu q es singular medicina enlo ces e en
los testicols e en les mameles la qual co/
sa yo he experimētada, arimater es confe/
rent ales vlceres deles mameles la scoria
del or e del argent subtilment picada e ap/
plicada. Biascorides posa que es molt
singular medicina lo oli rosat ab fricacio
d plom. e yo fas remendar lo oli rosat enyn
morter de plom ab la ma d plom fins atāt
que es spes apres vse del. Ilota empe/
ro que qual se vol coeses deles que serā di/
tes enles vlceres dels testicols son confe/
rents e utils ales vlceres deles mameles
e arimater les coeses assi dites alli valen.
Si en donqs los capitols entre cambia/
damēt vists e qual se vols coeses q cōferet
en ales vlceres dels ces conferexen ales
vlceres dela verga e les que son confe/
rent ala vergua son als labis cōferents.
e p lo contrari. coes que les que valen als
labis valen als altres. E arimater valē
als mugurons sian donques assi apporta/
des quant sera menester.

Capitol segon de cissures. dels mugurons.

D Erles cissures deles mameles
les posa Rasis q sia cremada
la tortugua e q sia mesclada
ab blanch dou e let de some/
ra e sian vntat lo loch e cura
les cissures deles mugurons.
Lo Bartbomen diu q sia ben picada as
quella cendra apres que enlos corsos durs
q sia mesclada ab blanch dou e enlos cen/
ders ab let. Lovnguent scrit en lo capi/
tol de cissures dells labis es marauelos en
les cissures dells mugurons deles mameles.
empero sia aplicat en les mameles ari
com es dit en aquel loch ques deu aplicar.
E breument dich q aqüelles coeses q valē en
les cissures dells labis valen assi, e pco sia
vist alli, e arimater pense q les coeses que en
laltre libre seran dites valen assi.

Capitol terc de dolor deles mameles.

D Er tant cō p totes aquestes
coeses dites se segueix dolor en
les mameles. E pertal q sa/
pies algū rāt a ella soccorrer
yo parliare algun tant. Encas/
re quē degues parlar enlo se/
gon libre enlo tractar d apas deles mame/
les. Sarapio posa q la latuq remedie la
dolor deles mameles sies menjada en deu
e parla della saluatje. Elbind' ba vol/
gut acomater dela domestica. Biascori/
des posa q oli rosat e cimolea es adintor
singular. Sarapio diu q es cōferent als
apas calts deles mameles los qualls so/
fets apres del part. Fidelis posa q si lo
cap dela mamella es vntat ab balsamena
la dolor. Lo mostalla saluatje arimater le/
ua la dolor deles mameles. E mea posa
Biascorides q lo rouel del ou cru ab fana
aplicat es utilissim ales infladures e dolors
deles mameles. Plato sextus posa q lo
coagulū dela lebra mesclat ab mel e apli/
cat leua la dolor e tumor deles mameles.
Ebiran' posa q la femta dela rata disso/
luta en aygualeua la dolor e tumor e du/
E

ricia deles mambelles. **E**nnotitia de aquestes coses veuras p quina causa ve la dolor o es sine p mala complexio calda o p freda. o p cõculcacio dela materia o p tot. **E**s aixi baguda la intencio pceyras enlos remedis aixi co atiu plaura. **E**n dich a tu breument p tal q les cartes no sien vimplentes en va que qualis se volcoses q son dites valer en la dolor dels testicols valen assi. epco aquestes coses siá entre cabiadamentvistes

Commença lo tractat. xi. de vlceres del vêtre edls angonals

La. primer d' vlceres del vêtre

Ses vlceres q no penetré son curades aixi co les altres vlceres comunes: ep q q elles no trobe cosa niguna ppia. e per tal no dich res. **E**mposi aqüelles vlceres algunes vegades so penetrants e d' linatge d' fistoles ales quals val poch la curacio: sino q sia pseruada tât com se pora pseruar ab bon regimet e convenient pocio. e ab deguda e convenient mudiificacio. **E**n maior declaracio de aquesta cosa recorras en aqüelles coses que son dites en lo capitol de vlceres putrides dls pits e alli sia vist e obreras. **E**mposi la vlcera es gran sia a tu vn dit general e es q rostempes vejes la vlcera si es putrida o sordida o virulenta o cauernosa e aixi deles altres. **E**lanos vist aco recorras al primer libre al capitol propi enlo tractat de vlceres e ali obreras e ala es a tu dit. **E**ssi abasta e entots los altres membres

La. ii. d' vlceres dls angonals

Sunt se e deuenen vlceres en los angonals dels quals no han res ppis. **E**mpero quant les volras curar fes q sia amplies e entre totes coses visquen tempradamet e no caminen e principalment dich q sia rostempes larch d' ventre. **E**ques vlceres no han res ppis

deles comunes sian donques curades aixi com es ab vnguent dels apostols. ab aliuz e vnguent basilico o ab aliqui altre poluora engendrant carn en lo loch. **E**souint se es deue que lo loch dia vlcera es fet cauernos per la qual cosa has souint molt trebal. **E**souint ne agut. **E**lanos noy ba res milor que recorrer al propri capitol aixi com te dit en la mitat del capitol. **J**o ho acustumat lauar aquelles ab lexii e algunes vegades ab vi stiptich quant vul confortar lo loch que no reba superfluitats. e sobre lo loch pose stopades banyades en lo mateix vi. **E**cõsequentmet laue ab lexii si es necessaria la exsicccacio: o ab aygua mell si es necessaria la abstercio. o aximater pose algunes coses abstercines fortes segons la necessitat: apres pose enlo lexii aliuz e algunes vegades bi pose cendra d' figuera la qual dich que encarna molt fort o cendra de caragols ab aygua d' cep e aixi pceyes fins atant que lo loch es encarnat e consolidat. **F**etes empero les purgacions universals e la dieta ordenada: aixi co rostempes en lo meu parlar e presuposat. **E**n questa via he curat vn qui bauia vna vlcera funda enlo angonal dela qual cosa tots se marauillare com yo temptaua ab la prouua dela profunditat dela vlcera. **E**no sols fas assi aquesta operacio mes en totes les vlceres de senblant natura e coirent lo cor della: e es cosa clara. **E**lejes donques les altres coses dites en altres parts e abasta ra atiu per tant com moltes coses son dites e posades. **E**pendras las quiet plauers segons la intencio dela tua operacio.

Commença lo tractat. xij. de vlceres e cissures de la vergua.

Capitol primer de vlceres dela vergua:

Es vlceres son fetes en la vergua o per apostema o per insordinata fricacio: o per tocas

ment desordenat o per inaffres mal curades. Los senyals de aquelles son manifestes. Es indicat de aquelles ulceres q̄ son de difficultat consolidacio o curacio p̄ tant cō es membre molt sensible e a ell decorrē moltes superfic平ats e aximatz les medicines sō a elles mal applicades e p̄co son de difficultat curacio. Les ulceres dela vergua se han axi: q̄ algunes son com apustules: e algunes co scoriacions: e algunes co ulceres virulētes corrosives: e algunes son antiques e putrides e cauernoses e algunes son malignes ental modo q̄ lo loch se denigra. La cura En aquella cura has quatre intencions. La primera es en la vida. La segona es en la purgacio. La tercera en les coses locals. la quarta en correccio dels accidents. La primera intencio es cōplida q̄ usse dieta subtil e usse bones carns e bon vi dels qualls es engendrat bon nodrimet. e quart se de coses humides e stigua reposat tant cō potra. La segona intencio es complida ab evacuacio e sia feta segons lo humor pecant o ab pilloles comunes algū tant aq̄ des axi cō fas yo siā empero aguades segons la intencio dela tua operacio. La tercera intencio es cōplida ab coses locals e p̄umer dich q̄ si es scoriacio a soles e supercalefaccio, abasta lauos ransolament lauar lo loch ab aygua rosat o ab aygua de platage o ab vi stiptich. Elguns empero dic que sia fet finalment ab aygua aluminoſa e aço en lo loch ont haura menester. maior exsiccacio. e en aquest cas no has menester altera operacio. Si en lo loch hauia pustules petites les quals elles appellen caroli. Jo les he acustumades de remoure ab aygua verda feta de verdet e aygua rosat o aygua de solatriu. Sia empo poch mordicatu. En aquest cas fas altra operacio. Arimatex val la poluora dlla mel cremada. Si les ulceres son noties e algun tant corrosives lauos lo seuen a soles es medicina bona. Arimatex vallo plom cremat e la clinia lauada aby e la tutia lo litarge e la cerusa. Empero sin has menester de mes forts d'aquelles son aram creat e scorches de pi e la pedra amatistes.

Lo Galien ha compost aço, R. cineris

carte combuste de panno aluminis cobbi, si circubsite sicce aduste añ. partes equales et fiat ex omnibus puluis e sia administra al menester. Si atu te plaura ab trementina ne pots fer vnguent bo. Si matex si ab cera e oli de mirra ne volias fer vnguent seria molt bo. Si volies mes fort expiccar. Lo Quicennadu q̄ aço val R. tutie aloes sarcocolle thuris lapidis a matistes cortic canē combuste galearum balaustiarum acassie puluerizentur et fitat vnguentum cum oleo roscarum. Si les ulceres son a part de dintre coes dintre la pell del prepurci manen los doctors q̄ les medicines sien meses a part de dintre.

Si drimer donques en aquest cas lamaras lo loch ab vi e mell rosat e que lo vi sia stiptich: e segons la intencio tua e sia feta tostempus bona purgacio. Jo he acustumat lamar ab la ayḡ del verdet e succeyex molt be per tant com dissecca fort les ulceres. Si nols pots aplicar aquestes polvores destemprades ab vi o ab ixii. Apres ab una xiringa aplicar les dintre.

Sia empero remogut lo apostema tant com sera possible segons que en son loch es dit coes en lo segon libri. Es donques remogut per aquest modo coes que sia p̄mer feta decoccio de enula. apres sian fet suffumigacio ab aquella e val molt en remoure la apostemacio si euigmatica. apres consequentment sia fet de sobre aço.

R. floram camomille melliloti se fentigre; ci roscarum añ. manyada una bulliatur in aqua vel cum lexiu. E aço sia segons la intencio tua. Apres sian fet empastre.

Nota empero una cosa que aquest membre stigua tostempus faxat e en benat ental modo que no penje per tal que per la fatiguesa del no decorreguessent algunes matieres al loch. Si les ulceres son putrides e antiques o cauernoses lauos son curades de aquest modo. R. vini albati una aquero sari et plan añ. quartum vno cum ripimenti. 3. dues. florum eris dragma. f. tereantur omnia subtilissime et milcs cum his et fiat collirium: e aslo dissecca esana. e sin has menester de mes forts. Lauos los trogicbs de affrodillise d'andaronis seriē.

conuenients. Et aximater conue lo arse; nich aricom es dit en lo capitol de crâque; na. Jo he curades tals ulcères putrides dela vergua e penetrans del vn cap dela vergua fins en l'altre. Ffetes les purga; cions e apres reyterades ab lexin e alii cre; mate tercerament ab lexin e cendra de ca; ragols, e vltimadament ab aygna de cep: ab poliuora de caragols e ami me ba ben sucyt e era aquell vn home qui hauia vna ulcera del cap vergua fins al pentenil in; clusiuament e hauia. Ixx. anys e fou cui; rat. E molts ne baguts d'altres senblats eson stats curats. E si algunes coses te de; falen recoreras al primer libre en lo capi; tol de ulcères putrides o canernoses. Si lo loch era encrâquenat defensaras la pt sana ab vnguent d'coli armuni e altres co; ses dites en lo capitol de cranquena. e per aquesta cura recoreras ali. Ffet aço mû; dificaras lo loch ab mûdificaciu de apilo quales dit de sus en lo primer libre en lo capitol de carbonique. Ab vnguent dels apostols apres engendraras carn e conse; guenent cósoldaras lo loch, e de aqst mo; do he obrat en molts. La quarta intècio que te remoure los accidents es aixi com; plida. E primer per que en aquest cas so; uint se es deue flux d'sanch sia estret ab les poliuores comunes ta dites en lo capitol d' flux de sanch. Elguns empo fan poliuora de alquena e fentre cremat e de plomes de gallina cremades e ab blanch dou applic; què ho de sobre ab bona applicacio della ma segons es dit en lo loch propri. E si aço no valia remoguts los trumbos dla sâch posar bi as arsenich e aço no ha falla silo arsenich es applicat sobre la vena. Altres coses experimentades he posades en son loch. e sian alli vistes. L'altre accident es dolor la qual es remeduada si la materia es calda ab pupuleon o ab suic de solatru; mesclat ab farina de ordi o ab blanch dou e oli violat e altres suic frets. Empero si la dolor era per causa de conculcadio de materia en lo loch lauos valla enbronca; cio de decoccio de malues e coses senblats E enbroncadio de camamilla senigrech: e sement de li e altres coses corrents los cors

elles. Si la dolor es per causa dela ulce; raposa Hiascorides que la beronica pica; da ab vi e applicada val. Fidelis diu q; deu esser cuirta ab lo vi. Si es per causa de materia freda lauos val lo oli de Ierua : e si la frigiditat es gran sia dissolut algun tant de enforbi en ell: aximater val la vnc; cio feta ab fell de bou e ab mell segos que din Sarapio Si es per causa de cissura la nos sia cercat lo capitol de cissures dla ver; gua. Si es per causa d'còculcadio faras se; gons que sera dit en lo capitol seguent de dolor del pentenil. E si decorria molta ma; teria sia prohibit ab coses fredes com son suic frets. e boli armuni e senblats segos que en altre loch es prou dit. E si ab aqsts hauia apostema sia curat: e apres sia cura da la ulcera. Enquinmode se deu curar la apostemacio ja es sufficientment dit desus en lo primer libre en lo tractat de naffres en general e en altres lochs es dit. e aixi sia vist. El questes coses cimples valen arc. E primer diu Sarapio e alguns antibis que lo aloes encarna les ulcères que sond difficil consolidacio e maioment aquelles que son en lo ces e en la vergua e los apo; stemas que son fets en aquests lochs quât es dissolut en aygna e es feta vntura ab el. Lo Guicenna posa que lo aloes es con; uenient ales ulcères de difficil consolida; cio e propiment en lo ces e en la vergua : e en la boca e ales fistoles. Lo Eòtesti po; sa dell que ha proprietat de consolidar to; tes les naffres fresques e de dissecar e mû; dificar les putrefaccions delles . e maioren; t les ulcères o naffres dels testicols: e del prepurci e aquelles sana. Encare po; sa que la decoccio deles rells dls pans por; cins es posada sobre les cames es confe; rent ales ulcères que son fetes en elles. E quant applicada lerell ab oli yell: e es vntat fa acomater e es conferent ales ul; cères dela vergua. Encarediu q la scoria del argent es bona ales ulcères. E per aquesta causa entre enles ulcères dla ver; gua. Per tant com conglutina e consolida les ulcères della, e es secca e attractina. Lo Barthomen posa que acomater fa la scoria del or. Les scories son feces delles

segons que vol. Unicenna e deuen se subtilment picar e posar desus o mesclades ab mell si volen lo medicament mes fort.

Gbiascorides diu que lo such dela magra na ciut emesclar ab mell cura les ulcres d la boca e dela natura. **E**ximatex la poluora deles flors deles magranees de aquelles que son engendrades abas q les magranees preguen forma de pom eson dites vulgarment badochs sanen les naffres fresques. **E**ximatex sana les ulcres aquelles antigues lo such deles flors del cep salvati lo qual es dit camia quant es applicat. **E**ximatex la poluora del. **E**ncare diu axi dela flor dela sep dela lambuisca q verda e secca sana les ulcres o naffres antigues. **E**ncare diu que les morques del oli donen sanitat ales naffres dela natura. e remou la putrefacci d la matrix si es mesclada ab oli infantil e que sia ciut: apres fera vncio. **E**ncare posa que la cendra dela carabassa secca coes dela scorça purga les naffres qui son connertides en posidridura e aporta aquelles a cicatrix.

ESarapio diu que purga aquelles e les consolda. **E**nota que aco es experimentat e vtil e ver. **E**mpero diu lo Guillelm de varinguana que tal cendra sia primer lanada enlos corsos humits ab such d plâtage o altre senblant e es maruellos. sia donques fet aco enlos corsos humits segons que diu lo Guillelm de varinguana es maruellos. **L**o Barthomeu posa que lo aliuz mesclar ab mell a profit ales ulcres deles oreilles e d la natura. **L**o galien enlo. vi. posa que lo anetuz cremat es fer calt en lo tercer grau e exsiccatiu en lo mateix grau. e perco quant es applicat a les ulcres lentes dona adiutori: e maiorment en aquelles que son enles parts pulwendas. **A**lguns han dit que si los membres genitais son plens d sordicia e d molta humiditat que sia picat lo anet e posat de sobre e es molt coherent. e acomatex fa lo sement dell cremat. **E**a comatex diu lo Barthomeu dela rell del cremada. **L**o Contesti posa que lo anet torrat e polvorizat val ales ulcres antigues que son fets enlo pentenil deles dones e ala vulva

elles. **E**Sarapio posa q la tercera vir tut del anet es que es conferent ales ulceres baument molta humiditat quât es picat e polvorizat e applicat: e propisament quant enlos membres genitais seran. **E**encarna tost les ulcres antigues que son enlo ces e consolda aquelles. **E**aço sia enles del anet cremat. **E**encare posa Sarapio que quant lo sement del cremat e polvorizat es posat sobre les ulcres dela verga consolda e conglutina aquelles. **D**es diu lo Galien enlo. ix. que si lo oli rosat o d murta o comiu es fort remanat e picat en un morter de plom ab la ma de plom fins atant que sia spes algunt tant. **E**apès que sien vntades les parts dels membres genitais es molt conferent. **E**ncare posa sarapio que si vsses de aquest medicament en les apostemas q son fetes enla vergua en lo pentenil e en lo ces les quals son ab ulcres en lo medicament deles morenes es molt conferent. **E**ncare mes diu Galien. enlo. ix. que en totes les ulcres d mals custums e en les crâcoses es molt loat lo pofilix enla vergua e en lo ces o en altres pts ont es menester la exsiccacio suau: e sens mordicacio. Pontifix e la trucia. **E**lchindius posa que la mumia posada ala verga es conferent als forats della vergua e de la vexigua: coes pes de. j.3. bestemprat ab let de dona e fet ab ella crestiri. **L**o guillelm diu que la poluora a soles dela rell de la cinoglossa applicada val ales ulcres d la vergua e d les parts genitais. cinaglossa es la lingua canis que es lo plâtage menor. **E**ltre per acomatex. R. thucie lote. partes dnes. plumbi vsti partem vnam: et agitentur tam diu super laminam plumbi cum succo plantaginis aut solatri et oleo rosato donec pinguiscant: apres sian aplicades aquelles coses alloch.

Uriach

Capitol terc de dolor del pentenil.

Quint se es deue dolor enlo pentenil e encare que a ell coninguê aquelles coses que son dites enlo

E iij

Libre quart

capitol de dolor dels membres genitals:
Empero are assi dire algunes coses les quilles
son appropriades segons que los antichs
han posat. **C**ontestin^diu que lo aposi-
ma del camapiteos begut ab mell leua la
dolor deles parts femorals e deles cures.
Encare posa quelo ypericò remou la do-
lor deles part dites. **A**pulius diu q p la
dolor del pentenil dela dona donaras lo
suc d'la herba del insquiam blanch abeu-
re mesclat ab saffra e es maranelllos. **S**a.
rapio diu que aristologia rodona feta fo-
mentacio della es coferent ala dolor deles
parts femorals coes del pentenil venints
per ventositats grosses e crues: **E**sto fa
cuya ab vi la qual cosa es experimentada.
Encare posa Apuli^d que la herba dela ru-
da cuya verda ab oli e apres ab loli e cera
faras ne cerot posiarlas sobre drap de li:e
tolla dolor. **L**o Amic. diu q la maiorana
es posada en los cerots e tol la dolor dels
angonals e del dorits. **S**i la dolores p cau-
sa de còcussio pimeses les coses vniuersals
sia epítimat lo loch ab aquelles coses que
son axi co violes nenuffar e senblants. **E**p
auant ab musillages de maluins e camas-
milla sia empastrat. **S**i la dolor es p causa
de apa curaras lo apostema segons es dit
en lo primer libre. **E** lo doncel empastrat
ela rell del insquiam liquuada en lo angos-
nal segons que posa Apulius val.

Ca. iiiij. de cissures d'la vergua

Bella vergua son fetes cissures
les quals son axi co a reguadie
circa les quals han dites
poques coses. **E** lo estime la can-
sa per q e crech q es p tant co
totes les coses q valen ales re-
guadies delces e ales altres cissures so co-
ferents assi per la qual cosa p tòpliment
de aquelles coses recoreras en aquells capi-
tols en aquell mateix libre. **D**eles coses appia-
des es q sia presa thimolea tucia e alquena
e sia picats e mesclats ab goma dragagat:
e cera erouel do^z e oli rosat e de ago sia fe-
ta vuccio p les altres coses recorras als

capitols dito. **S**i la pell dela vergua es
massa curt e vols alonguar aquella lanos.
Lo Alchindus que entre lo paciet en
lo bany e dintre lo bany scire la pell: apres
vntre la ab mell e sal e fasa oço sonint e cres-
tera.

Commensa lo tractat .xij. de
vleres e apostemas dels testi-
cols. **E** ha tan solament vi capi-
tol.

SQuint se fan apas en los te-
sticols per la qual cosa neces-
sariament se fan vleres. e are
assi parlare delles. e p tant co
en lo capitol de vleres deles
mamelles so dites moltes cos-
ses les quals son assi conuenients: pco assi
tansolament posare algunes coses appia-
des e tostems axi com en altres lochs he-
dit p suposat bon regimèt e deguda e con-
uenient purgacio e moltes altres coses les
quals no seran dites assi. **L**o empastre
fer de ciurons blancks es coferent quant
lo apostema es dur e perue en vlera la quill
cosa es verissima segons que souint he ex-
perimentat: e altre sens mi ho ban exper-
imentat. e e pserua los testicols de putrefa-
cio segons es experimentat. **G**iascorides
posa que la terra cissanea coes la terra stel-
le val ales vleres dels testicols dels homens
es empo menester que sia mesclada ab ayg
o oli p tal q nos sech. **S**arapio posa que
quant es cuya la rell dels affrodillis ab
feces devi es coferent ales vleres sordides
e als apas deles mavelles. **L**o Galien
posa en lo .viiiij. del plom que lo oli d'agre-
sta o rosat o de myrra fricat en lo morter d'
plom: axi com es dit es singular adiutori e
posa en lo. **E** de la let quesí algun usse della
enles vleres dels testicols. **E** maiornent
quantes cuya ab pedres o ab ferro es sin-
gular a soles o mesclat ab altres coses co-
uenients. **E** en special es entes dela let de
la dona. **M**es diu en lo .xi. dels ous vissas
dels blancks dels ous no sols en los
vis: mes encare en lo altres membres qui

han menester medicina suau assi com es en lo ces e en los membres femorals e necessariaient en totes les ulceres mal morigades. Rasis posa que la carn dela tortuga picada ab farina de ordi e poluora del moli cura les ulceres dels testicols. E per tortuga enten los limachs o caragols.

Si empero en la pell dels testicols hauia scoriacio. Biu Alchindius que lauas val lo fell del bou car val ales scoriacions dela pell dels testicols quant ne es vntat. E nota que aquelles coses que seran dites p auant en lo capitol de ulceres del ces vale assi e les de assi valen alla,

Comensa lo tractat. xiiij. de ulceres per morenes he ha tansolament vn capitol.

Der causes d'les morenes se ses-
guexen ulceres deles qualls se es deue souint flux d' sanch e cõseguentmet lo loch româ ulcerat per la qual cosa es assi lícit deles parlar. Les morenes son tumors e inflacions doloroses en-
gendrades per flux de humors en los caps deles venes dites emoroydes. E ar en lo ces son terminades Finch venes les qualls son dites emoroydes. E es dit antonomi-
ce. car emoroys en grech vol dir flux d' sanch en leti. E per elles bir sanch e son algunes veguades naturalment los homens e les dones per elles purguats: e algunes vega-
des no naturalment. E asso parlant d' na-
tural secundù quid. Empero lo flux deles mestruies es natural secundù quid e horde-
nat per conseruacio dela specia. E aquest flux emoroydal preseria de moltes malal-
ties. Ho obstant q diu lo Galien en lo li-
bre de morbo e accident q tot flux de sanch es mal exceptrat lo flux mestruial. E deles morenes son moltes species e p cõseguent moltes diversitats delles. car algunes son preses dela materia: e algunes de part del loch, e algunes per part deles coses adnex-

es. Per part dela materia son preses diffe-
rencies. Car de tots los humors se poden fer exceptat de humor colericib. E algunes son morals e aquelles son de sanch grossa. Elgunes son vericals. e son fetes de ma-
lencolia. E algunes son vesicals: e son fe-
tes de humor fleumacich. E algunes son vuuals: e aqstes son fetes d' humors medio-
cres. E qstes a totes les altres sô nomena-
des a similitut deles coses deles quals pre-
nen la denominacio. E aquesta es la intê-
cio de Quicena en lo tercer libre. Per part
del loch es presa la diferencia car algunes
son manifestes e altres ocultes. Per part
deles coses adnexes que algunes son flu-
ints e algunes son vertentes e altres no.

Erguns antichs e Galien ab elles han
dit que quant aquestes fluexen que lauas
son dites propiament emoroydes e quant
stan inflades e no fluexen ni donen ninguna
humiditat que lauas son dites cõsilomes-
tes. E les causes de aquestes morenes se-
gons los doctors e en special segôs lo Ra-
bi moyses es habundancia de sanch gros
malencolicib. E aço segons los demes son
arimatex fetes de altres humors approxi-
mants se a natura de malécolia. car p mal
regiment son ingrossats e cremats los hu-
mors. e apres per la lur poderositat denau-
len ales parts inferiors e vñplen aquelles
venes les quals son en lo marge del ces: e
scalfanse e dolorege lo loch per los qualls
coses se infilen es obrin e fan flux. E axima-
tex exsita aquelles les males materies ac-
cutes decorrents al loch. e medicines acu-
tes aixi com es seuer scamonea e coses sen-
blants en aquestes segons que diu lo Galien
e sue. E Los senyals de aquestes son mani-
fests per la vista e per lo tocament. e si son
apart de dintre es molt conferent tenir un
strumet que dilate lo ces lo qual es nome-
nat speculum ab lo qual es vert e dilatat
lo ces. E a elles se acustuma seguir dolor
e grauitat deles anques e del dors. E ma-
la coloracio en la cara: e segons los dmes
venen per yodicament çoes demes en mes-
o de quatre en quatre messos. o de any en
any. E Empero dich vna cosa que si mo-
deradamente venen confereren e los pacis

ents les comporten ben i auos ho son d're
strenyer per tant cōpreseruan lo cors de le
brosia de mania e de stranguria e de mol-
tes altres malalties malencoliques. Em-
pero si elles son superflues e que no confes-
sen iauos sian stretes. ¶ Lar los pacien-
ts les comporten mal e aporten a ydro-
pesia o acisis. ¶ E perço dñs ypocras en la
siffena particula dels amphorismes. Emo-
roydes vero sanantí antiquas ni vna fue-
rit relicta periculum est fieri ydropem aut
maniaz. ¶ De leti treduit en vulgar vol dir
axi que si algu sana morenes antigues : e
no lexa alguna es peril de ydropesia o de
mania. ¶ E nota que si en les morenes ha-
dolor e no es tost so corregut lo loch se apo-
stema e es causada fistola. ¶ La cura. La
cura e regimient deles morenes es en dues
maneres. coes vniuersal e particular. Lo
vniuersal ha tres intēcions. La vna es en
la vida coes que no sia engendrada sanch
grossa e malencolica. La segona es en la
materia antecedent co es que si es engen-
drat q sia domesticament expellit. La ter-
cera es enles pocions e altres coes dites
les quals dissecan e sanē. Lo primer es co-
plit ab deguda administracio delles. vñ
coes no naturals e deles que a elles son
adnexes les quals voler assi pertractar se-
ria massa larch. ¶ Per are yo les lexe als
senyors de metges. ¶ Abasta donques sa-
ber que les viandes de que aquells qui hā
emoroydes se deuen guarda. ¶ Segons lo
Rabi moyses son aqstes co es vinagre fa-
ties lēties cols peros grossos datils carns
de bou e de cabra salades e carns de ocls
de aygua caps de animals formatge vell
pa alis e mal ciuyt sal e totes les coes aci-
tes. ¶ Encare de totes aqlls coes que so-
dites en lo capitol de apas malencolichs,
guardé se de costibacó d'ventre. ¶ La segon-
a intēcio es cōplida de aqst modo co es
que aqlls tals prenguē diacatalicon o dia-
cassia fistula o pillules de bedelli la recep-
ta deles quals es aqsta segons lo Rasis.
¶ mirabolani bellericorum lebulorum
zindorum. añ. 5. iiiij. serapini. 5. liij. nasturci
5. iiij. liquiricie rasse. 5. i. bedelli. 5. xv. e cu su-
co pororum fiant pillule. ¶ Lo dosis es d'

13. fins en. ii. ¶ La tercera intēcio es com-
plida de aquest modo. ¶ Mirabolani
zindori bellericorum emblicorum iauatorum
cu aqua buglossa quoisqz dimiserint eo-
rum amaritudinē. 3. v. radicē capsī barbati
3. iiij. ziniberis cinamomi galange nuci mu-
scate olibani añ. 5. i. ameos spice squinanti
añ. 5. semis. scorie ferri preparate e cocte in
aceto. 3. i. penidiariū. 11. semis panis succa-
ri. 11. iiij. aut plus si es delicatus e fiat elec-
tuarium. ¶ En la cura particular son en/
teses aquestes dues coes. La primera es
que si fluexen massa que sia stretes. La se-
gona que en tota manera sia remediada
la dolor. ¶ La primera cosa segons q dñs
lo Raynald de villa noua es complida ab
tres coes. Primerament q aqlls q entē
les coes agres e fleugmatiqs: axi com es
yra ciuyt e fort exercici: vñse coes stiptiqs
no abans del menjar mes apres per causa
dela constipacio de ventre. axi com son co-
doyns e peres ciuyt amido arros ordi pe-
e oreilles de porches e vi gros e stiptich e ays-
qua ferrada. ¶ Por vñsar d vi de codoyns
sens species e rell de caps bartatus ciuya
ab acrop acetos es cōferent. E part d fo-
ra en lestiu sian applicades aqstes coes.
coes sia fet vñ sach de tres parts de roses
e vna de murtons e sia bollit ab vi aps sia
piemut e applicat de sobre: e aximater po-
den seure sobre aquest sach. ¶ Lo Rasis bi-
posa trosichs de karabe ab sumach. ¶ Lo
Quiscenna mana que sian posades vento-
ses en les spalles de dintre e de fora sia po-
sats litchins de pells de lebre e e de tarany-
nes e d poliora feta de seuer encens sanch
de drago e balauisties e coes senblants en-
corporats ab blanchs dous. ¶ Lo atrah-
mentum aximater streny lo flur de sanch
la qual cosa es verisimilment experimen-
tada en lo flur de sanch de mestruas seg-
ons que dñs lo rosa anglicana: ¶ Oltes
altres coes experimentades posaria assi
les qualls lete als senyors de fisichs.
La segona cosa es cōplida ab coes miti-
gants dolor: es donqz mitigda la dolor se-
gōs lo Raynald en moltes maneres segōs
q p moltes causes es causada. algunes veg-
des es causada p retēcio d la sāch q se solia

enacuar. Algunes vegdes p multiplicacio d la ex crescècia. e algunes vegdes p la inflacio d'elles. algunes vegdes p causa d la siccitat e duricia d'les egestios. La dolor causada p retencio de sanch es mitigada perfectament q sia remoguda la causa dela dolor coes q si la sanch q natura se esto:ga expellir: sia expellida per aquelles parts; coes p les emperoydes. E perco es menester cuytar que a quelles parts sian vberets. E aco es fet en tres maneres. Una ab una lanceta. Altre ab sanguoneres posades ab cano. Tercera:ment ab medicines. La milor medicina es que sia presa una fulla de figuera e ab ella sia freguat fins atant que sia vbert. Ex: mantes siay suposat senier cicotri. Lo anticenna mana que sia pres pulpa de coloquintida. iii. 3. oli de amelles amargants. 3. iiii. e sien ne fets lericins e sien retenguts en lo ces e sian posats de sanch en sanch bores. E sis tardaua la lur operacio consella lo Raynald devilla noua que sia sagnada la vena gran que es sobre lo dors del peu. E si de aquella nos pot fer consela q sia feta dela basilica. Segonamet he dit que es feta la dolor per causa dela ex crescècia de la impulsio. Enlo proposit los calefacto:ris mols que suaumet e insensible fan des inflar e resolen les superfluitats d la sanch conuenen. Encare din lo Raynald que ab aquells poden fer bany e suffumigacio ab applicacio de sachs e de sponges. Les medicines que son bulides en aygua son a questes coes fullas de lingua canis d violles. Rx. maluins. ii. Rd. violes una manya da. mellilot e senigrech miq. It. e ab aqsts sia posat lo tapisus bartabus. Lo Rasis spren una ceba de liri blanch cuyta e pica da ab mantegua vela de vaca la quall no sia salada e tot calt ell ho applica. Lo Guicenna lo al mellilotum e les lenti scorticades cuytes e mesclades ab rouells bons e oli rosat. Edin que algunes vegades hi es posat diaquilon amolit ab grec de occa ab algun tant de opij e de safra. Alfaba fa en elles empastre de casamajilla e mellilot e porros comuns erells de maluins picada apres mana q sia cuya-

ta en aygua: apres sia pscat en vn morter: e siay mesclar rouell de oue apres siay assat farina de sement de li e de senigrech e bedeli e grec de gallina e sia tot mesclar e fet empastre. Rabmoyses din q la man tegua cuyta e escumada aps remenada fort en vn morter de plom fins a tant que sia spes es marauellos en remediar la dolor la qualcosa ha experimentada del que no era cuyt fet en lo modo dit fins que era negre. E siy era mesclar oli que se din oleum crisolomorum: en lo qual fos resolit bedel lium seria util. E en aco vallo grec della gallina e del anet valen aco. E jo dich q feta la suffumigacio ja dita jo pose mans tegua segons que din lo Rabmoyses. Lo Guillem de silicet posa aquest vnguent. Rx. oley rosarii. 3. iiii. cere. 3. i. litargi ri. 3. semis. croci dragma dues. opij. 3. una cortici madragore. dragma semis e fiat vnguentum. Altre del Alexandre lo quall posa Alenfranch. e din que es experimentat. Rx. thuris mirre licij croci. an. partem unam. opij partes duas. terant e conficiantur cu vitello omi e musillagine psilli et oleo rosar. e si vols pots infundir lo licinj en aco e sia posat apart de forza ab vn drap o ab fils sobre lo loch. Jo tinch altres coses experimentades: empero per lo present basten aquestes. Car jo les he experimentades. Empero si son vuals en tal manera que per causa dela ex crescencia e dela retencio dela sanch fos feta dolor. Jo dich que valen aquelles coses que son dites e done remedi. E si son vericals dich que lo rouel di ou ab oli rosat remou la dolor enlo stiu e enlo yuern sia mesclar lo rouel del ou ab oli de amelles o ab matregua o sia mesclar ab algun musillage. Si son morals les coses exsiccatives sens mordacio aprofitari com son poluora feta de tapisus barbatus o de plantage o de resls de canyes creymades applicant ab ells cerisa e litarge. E si d aqst modo nos remouem la nos lo Raynald de vila noua que sien remogudes apoch apoch e suauament ab coses corrosives arri com es sal nitrum: sal gemma: feces d vi cremades encorporades ab mell

Libre quart

¶ Alguns les remoué ab trosichs de calis dicon. Alguns altres dien que sien remogudes ab ferro axi cō son Auicenna. Bru e Albucasis. Si son occultes trayé aqüles ab ventoses e algunos ab lo dit e tallé aqüles, e algunos ligná aqüles ab fill, e cōtinua ment streynen en tal modo fins atant q̄ p̄ si mater es caygen. E si son antigues sian tostems deixada vna per causa de aqüles coses q̄ son dites. Si la dolor es p̄ causa de la duricia deles feces vssen coses lenitives e si als donada abans de dinar mig. 3. de cassia fistula, e les pts inferiors sian lauades ab aygua dedecoccio de malues. E lo ces sia vntat ab oli rosat. Elsí porien esser posades moltes coses les quals lexe als senyors de fisichs. E aximatz lexelo modo d' obrir aqüles e lo modo d'restrenyer lo flux de aqüles dela exsiccacio de aqüles dire are assí algunas coses appiades. Encare q̄ jo no dubte que aquelles coses que son dites enles ulcères deles parts genitais, e les q̄ seran dites en les ulcères del ces sian assí utils, e perço yo dire poques coses e tan solament appropriades segons que trob.

¶ Sarapio diu q̄ si vslles del medicament fer de oli de mirta o de oli rosat o de codoñis o de oli cōmu fricat sobre vna launa d' plom o vn morter de plom abla ma d' pló, fins atant q̄ sia ipses. En los apostemas q̄ son fetes en la vergua en lo pentenil e en los ces ab ulcères es molt conferent; e en la medicacio deles morenes es molt conferent. ¶ Encare diu q̄ quant lo plom cremat es mescat ab oli rosat es cōferent ales ulcères del ces e ales morenes d' les qualles bix sancb. ¶ Encare posa que la erugo del arā mesclada e curta ab mell mundifica les ulcere sordides e les morenes dures. ¶ Des posa q̄ la let es cōferent ales ulcères del ces quant son fetes p̄ humoris acuts e mordicants venints al loch aquell. E per aqusta causa es cōferent ales ulcères dels budels e ales morenes,

Comensa lo tractat .xv.
de ulcères del ces.

Capitol primer de ulcères del ces.

¶ Onint se fan ulcères en lo ces e no es marauella per tāt cō alli se fan apas e naffres p̄ la qual cosa se fan ulcères. Encare q̄ los antichs souint e q̄ voquē de ulcera e de naffra: e diguā que es vna matxa cosa. E per mes bo regimēt degut ales altres coses necessaries comensare ales coses locals appiades cimples e compostes. ¶ Sarapio posa q̄ lo olibanū prohibeix les ulcères fraudulētes que son fetes en lo ces e en los altres mēbres quant es mesclat ab let: apres sia administrat vñ litxio tenta. ¶ Lo Contesti posa que la poluora del olibanū val en aquest cas. ¶ Encare posa Sarapio quelo anet es cōferent ales ulcères q̄ han molta sanies quāt es poluorizat e applicat en el les. E propriament quant son fetes en los mēbres genitais e cōsolda tots les ulcères que son en lo ces. E encarna aquelles e parle del cremat. E acomatax diu del seym del cremat e es couenient ales ulcères humides en les quals ha duricia: e es conferent ales ulcères fresques que son en lo ces. ¶ Encare posa que la pedra que se diu lapis frigi es cōferent ales ulcères q̄ son fetes en lo pentenil e en lo ces. ¶ Lo Barthomeu vol que sia primer cremat e lauat e subtilment picat e a soles o ab mell sia applicat: quant ha molta necessitat de exsiccacio e stipticitat sia applicat a soles. E quant no es tan gran la necessitat sia posat ab mell. ¶ Encare posa que quant lo plom cremat es mesclat ab oli rosat es conferent ales ulcères del ces e ales morenes delles qualles bix sancb. ¶ Lo Galien diu que lo seym consolida les ulcères d' difficult consolidacio e maioument aquelles que son fetes en lo ces e en la vergua. E posa en lo x. que la let posada en lo ces cessa la dolor e ajuda ales ulcères e als apas. ¶ Segon lo Auicenna acomatax fa la let en la dolore e apas deles parts femorals. ¶ Encare diu axi Galien. Algunes vegades hauen remediada la dolor per causa

de humors acuts e flengmons e ppiamēt vol aço dela let dela dona. ¶ E acomatez vol Sarapio. Encare diu axi enlo. xi. vissa ras del blā. b d'ou no sols en los vls: mes encare en totes los membre que han me/ neister medicina suau e domèstica axi com son les ulceres que son feres en lo ces e en los membres pudibūdes. ¶ E acomatez vol Biascorides de tot lo ou. ¶ Lo Aquicenna posa que los o' son conferents ales exidu res del ces e del pentenil. ¶ Encare posa lo Galien en lo. x. que la vrina del home ab sterger e delez les ulceres que son plenes de molta humiditat e sordicia e immundi cia: e molt mes quant han algun tant de sanctes. ¶ Lo auant diu en lo. viii. enlo capitol de plom que lo oli rosat o de mur ta o de agresta o rosat o de pomes quant es fregnat ab vn morter de plom abla ma de plom es conferent ales ulceres del ces. ¶ Alguns antichs han dit que la cendra deles serments lanada e posada sana les ulceres fresques del ces. ¶ E acomatez fa la cendra del roure. ¶ Lo Barthomeu de varinguana diu que los cèdres aquestes sien primer infuses en vinagre e apres sien exsiccades e son cōferents ales ulceres del ces feres per aràcament de moretes. ¶ Seg ons lo Alchindus strenyen la sanch que huelch p aqsta causa. ¶ Encare han dit q los grans dela murga pastats ab let valé ales tumors dels vls. ¶ Eximater ales ulceres del ces e als apostemas. Lo such dela corre gola curt ab mell dissecat les ulceres q son enlo ces. ¶ Encare ha dit que lo such d'les magranes e propiamēt d'les acetoses curt emesclat ab melle cōferent ales ulceres dela boca e del ces e al penetrar e ales ulce res fraudulentes e ales ulceres que son fe tes dintre lo nas. ¶ Lo Barthomeu posa que la polmora subtil deles magranes. e p piment deles agres mesclada ab melle e ap plica mudificada les ulceres del ces e p sol da aquelles. ¶ La scoria del plom e lo plò cremat es conferent ales ulceres del ces. ¶ Eximater lo aliç de ploma mesclat ab melle e feta vnicio. ¶ Lo orpiment mesclat ab oli rosat e feta vnicio es cōferent ales ulce res del ces e cōferex molt. ¶ Lo Euníc posa

que lo fel debou es posat ales ulceres que son fetes en lo ces. e algunes altres an dit axi lo fel del bou mesclat ab mell es confe rent ales ulceres delces que han menester molta exsiccacio e la proporcio de aqstes seguex la proporcio e quantitat dela ma teria e la sensibilitat del loch e la natura del cors. ¶ Axí se pot variar la natura del fell. ¶ Alcrites diu arti per autoritat d'Galien que fou vn home qui prenia los caps dels peus petits e dissecava a qual se pol uoiava los e posau les sobre les ulceres del ces e curava aquelles. ¶ Axí la virtut dels no es massa calda. ¶ Aquestes coses donques son apropiades en aquestes ulce res e per mitrobades, e pergo faras ne de compostes.

Cap. ii. De fistola del ces.

 Es fistoles sō fetes en lo ces per causa d'apostemas essēts en aquell loch. Los quals no son ben regits: e per tal sō re tengudes humiditats males. ¶ Les quals proceyren corrodent per totes parts e fan cōcauitat: E seg ons los demes fan fistoles. ¶ Son don ques feres aquestes fistoles segōs los demes segōs he vist per causa de apas petits essents alli negligits e menys presats per lo pacient e mal curats. ¶ De aquestes fistoles algunes son penetrants lo intestinum e altres no penetren los intestinum: sino en altre loch. ¶ Elquelles fistoles que penetren lo bindel: algunes penetren sobre lo ces per tres dits en vers los muscles del ces e lo medi que penetren en vers lo ces e lo marge del prop del per vn dit o per dos o per tres en lo marge del. ¶ Elquelles em pero que no penetren en lo bindel: van en autre loch. car algunes penetrē en la cam deles anchas e en lo marge exterior d'lo ces. ¶ Algunes en vers los ossos deles anchas e enlo marge exterior del ces prop lo crepo. ¶ Algunes en vers la vertigia e rell della verg. ¶ Aqstes son les differēcies q fan diversitat en aquesta cura: e totes aquestes differēcias he vistes.

Libre quart

Los senyals e aquestes fistoles son duri
cia en lo loch e nudacio e altres ulcres les
quals algunes veguades se tanquen: e al
gunes veguades se obran e delles bin viru
lencia aquosa o cerosa. La profunditat
della es manifestada ab una tenta o plô o
de ferro o de malva o de juliherd o de al
guna altre herba. Si penetra lo budeu es
conegut per ço com les feces binen p lo fo
rat dela fistola: e aximatez les ventositats
E aximatez es conegut de aquest modo:
coes quet ynter lo dit ab oli de olives: e q
poses aquell en lo ces e apres posaras la tê
ta en la fistola e lauos si penetra sentiras
la tenta ab lo dit e aço es clar. Si es en los
muscles del ces es conegut per tal com a
quell no pot ben restrenyr lo ces: ni pota
strenyer niguna cosa que sia contenguda
en lo ces. Si la fistola penetra ala veri
guia es conegut per lo nocument dela on
nar. Quant va ales parts delos la pro
uiaço manifest en tal modo que no ha me
nester declaracio. Bien empero alguns
que si la fistola del ces no fa gran anujo
q sia deixada e sia tenguda neta ab draps de
li delicats e blans e ab coro e sia lauada ab
colliri de roses: lo qual es dit en les fistu
les dels yrs. La cura d'les es molt anujo
sa. E aquestes aporten causa edien que p
aquesta fistola viuen mes aquests tals cò
ellasia en loch de morenes e es com a emû
tori. Bin Albucasis que si la fistola pe
netra ala veriguia o als ossos deles anchas
o del crepo que no sia curada p târ cò no
es altre cosa sino trebal dels malalts e fa
tuitat dels orats merges. Abasta dòques
palliar car infiltradas son aquestes tals
fistoles en a quelles particules que lo met
ge no pot permenire ala fi e rell delles. E
perço sia negligida. Mes auant si ella
es sobre lo ces per tres dits coes en lo mig
del muscle del ces no sia curada per tal co
pijo: malaltia que no es ella es causada p
lo forat. E es exir involuntari deles feces
e per tal sia deixada e no curada. Les al
tres fistoles que no penetren sino que van
per la carn prop lo ces no luyant se molt
del ces poden esser curades sens temor: sei
gons que ha volgut lo Rasis.

La cura. En aquesta cura ha tres intê
cions. La primera es en la vida. La segona
en la purgacio. La tercera en les coses
locals. La primera intencio es compli
da segons que es dit desus en dignida ad
ministracio d'les. vi. coses no naturals aixi
com es menjar e beure. La segona inten
cio es complida ab medicina euacuant in
differentment tots los humors si es neces
sari o ab medicina euacuant un humor: a
soles segons la replegio del pacient.
La tercera intencio es complida de aqst
modo: coes si lo forat es en la carn a soles
e no en altre loch. lauos tu deus dilatar lo
forat ab una tenta de gençana e sia talla
da la cauerna, apies sia calterizat lo loch
ab caltiri actual o potencial segos que es
dit. Jo obre a soles e souint ab egypsiach
Lo Bui e lo Theoderich volen que sia
fer ab caltiri actual: e tot asso se fa per que
sia remoguda tota aquella carn tallosa q
es en lo loch: apies sia encarnat e psolidat
lo loch. Empero si es penetrant en lo bu
del la qual cosa conixeras per les coses di
tes lauos sera cura de aquest modo. coes
que primer per la fistola sia posada una a
gulla de plom ab fill apres ab lo dit tra
ras aquella per lo ces e streyneras lo fill
tots dies en tal modo fins atant que tota
aquella carn e lo budeu sia trancat e apart
desobre sia posada alguna cosa que prohibi
besca dolor. E si aquest modo not plan
atu ari com ami no plan siavntat lo fil ab
aygua fort o ab algun ruptori e sia posat
e itrenyeras e posaras desobre alguna cos
sa que mitigue la dolor e ardor. E aixi pros
ceyras fins atant que tota aquella carn
sia tallada e apres consoldaras. E aquest
modo es del Roger. Es fer encare de al
tre modo go es que sia passada una corda
per lo forat dela fistola e que bisca p lo ces
apres sia pres un instrument lo qual sediu
gaman e sia mes per lo forat en la part su
perior e la punta sia treta per lo ces: E sia
tot tallat e lauos sera tret lo fill; E aquest
es bon modo.
Elguns altres presinen aquell fil e tenen
lo tyrant. E sobre la carn posen un fer
ro foguejant, E cremen aquella part:

fins atant que hix lo fill: e apres remouen la scara e consolden lo loch. Jo ho e fet ab lo fill e ab lo gamau. Empo comunament no pose fill sino q̄ fas penetrar lo gamau; e fas exir la puncta per lo ces e trach lo rectament tant com puich per tal que no sia tallada alguna vena e moroydal. Feta la incisio stretch la sâch ab stopades e blâch do e poluores restrictiuas. Fet aço en lo die seguent pose tremétila lauada ab ayg deplantage o de rosat: e axi fas p algunos dies, apres enduresch aqlls labis e cicatrizel lo loch, e aço abasta ala cura. Mo es dousques expedient fer axi com diu lo Bui. e lo Theoderich qui volen q̄ feta la incisio sia mortificada la fistola e sia destruida la callositat la qual cosa no es vista ami esser necessaria. Jo souint les be curades e cicatrizades ab aquel salisament car p causa dela sua grâ exsiccacio endurex los labis e disseca aquelles no cerque jo res altre sino que sia cicatrizat lo loch. E cõsequentmēt pose de sobre vndrap banyat abvi stiptich pertal que lo loch no reba humiditats, p bibints la cicatricacio: e aquest es lo dire, ete modo dela mia opacio. Ere parle de totes simples encare que enlo primer libre en lo capitol de fistola en general ne bassa plat creyent q̄ valen assi. Bui emplo Galien en lo ix. dls simplex que p la sola apofisio del boli armeni en la fistola del ces: e sens applicacio de tenta o licchi remouent les sordicies e lo tumor ha vist aquelles curar. Lo Barthomeu d varinguana diu que es bona cosa que sia permesa e feta ab bans lauacio dela fistola ab ayqua de cendra de figuera e mell. E jo crech e he experimenterat que la cendra dela figuera cosolda marauellosamente es ver. Eximater es conferent ales fistoles del ces la cedra deles serments del cep a soles posada: e no sia lauada. Lo lectiu arimater d aquestes es marauellos e val o no sols en aquestes fistoles mes encare ales altres vîceres qui affraturen de exsiccacio. E acomatex pot fer la cendra e lo lectiu deles fulles e extremitats del rour. Lo Lontesti enlo pategni posa q̄ lo papaner val enles fistoles del ces quant es infus en vinagre, sia dous-

ques feta del tenta e sia banyada en vîga, agre e sia applicada e siay deixada fins a tant que sia dissecada e dissecata les humiditats. Sarapio posa que quant es fet crestir de such de plantage que es conferent ales fistoles que son en lo ces. Encare diu que quant es suffumiguat lo ces ab semet de porro dissecata les fistoles que sô en lo ces. Eximater val aço e es experimentat. Sia presa vna rell de vidalba e sia cuya perfeccament ab arob fins a tant que sia fet co a cera esian empastrat lo loch. E aximater val aço segons lo Biascorides sien pres les relles dels carda ab los qualls son apparellats los draps e sien cuytes be ab vi apres sian pastades fins a tant que sia fetes com a mell e apres sian messes en yn vaxel de aram, e cura les cissures que son en lo ces e los morenes interiors si bi es mes ab vinagre; e aximater cura la fistola del ces,

Lap. iij. raguadies del ces:

Reguadies son fetes en lo ces ari com enla vergua e en la matrit. E perco fetes les coses vñiversals e bona dicta es cõferent fomentar lo loch ab ayqua de decoccio de malues e deles relles dles e de sement d li: aps sia feta vngocio ab aquest vnguent. lo qual es de Rasis. Rx. oley rosat. 3. iiiij. cere. 3. iiiij. ceruse. 3. semis plumbi vsti dragma. ii. amido draga ganti aii. dragma. i. opii canfore aii. 3. semis. albuminls duorum ouorum et fiat vnguentum. Lo Ellenfranch scriu aquest matex dit. Sarapio diu ari quât la rell secca del yreos citri e mesclada ab certa fct d decoccio d relles d carta dits enla fi del precedent capitol a obterre les reguadies del ces e ales cissures dels dits. Alguns han dit que la cendra deles fulles o del sement del agnus castus mesclada ab cendra de papauer apres applicat es cõferent ales reguadies del ces. Biascorides posa q̄ les fulles deles roses seqs e cuytes ab vñson vtils ales reguadies del ces. Lo Barthomeu posa que la poliora d

Libre quart

les roses seques dissolutes en oli de criso/
lomis apres vntat ab una ploma conglu/
tina les reguadies del ces e dissecca aquelles
e cessa la inflacio delles. E assomater
fa lo fuch deles roses ab vi. Lo oli d'oli cri/
solomis a soles o ab grex de occa o de anet
cura le reguadies del ces. Rasis posa que
lo oli dels pseches val marauellosamet ales
cissures e apostemas del ces e ales more/
nes. E lo Quicena posa que lo oli del se/
ment de li es medicina molt grata ales ma/
lalties del ces e ales morenes e ales regua/
dies e dolor e pulsacio. Los anticbs han
dit e yo ab ells que lo seneur dissolut ab vi
dolc es cōferent ales reguadies del ces; e
streny la sanch exint deles morenes.

Lo Quicena posa quelo sanch de drago
streny e es cōferent ala dissenteria e ales
figures del ces. Segons lo Biascorides
lo lictum cura marauellosamet les fisures;
e reguadies del ces. Segons lo Sarapio
es conferent ales reguadies del ces, e
al tenasim. Impero yo dich que sia disso/
lit ab grex de aneda. E arimatex quall se
vol pega coes la secca e la humida ab ce/
ra e feta vuccio sana e cura les cissures d'oli
pe del ces e deles cames. Encare posa sa
rapio que les sordicies deles partes del ba/
ny es couenient ales cissures q son fetes en
lo ces; e ales morenes quā es posat sobre
elles e cōferex al fuch del ces. Lo Quicen/
na posa que la cendra dels cranchs de ay/
gua cremats es cōferet ales reguadies d'li
ces posat sobre elles. Sarapio diu que
aquesta cendra sia mesclada ab mell crista
e es cōferent ales cissures que son fetes en
los pe e en los mans. Encare mes diu
Quicenna que la poluora dels peros pe/
tits e cremats sane les reguadies del ces si
en emplo los peros de ayg de mar; e sia la
poluora dels caps dels. Platoo sextus
posa que la poluora del cap del ca cremat
cura los tals e totes les aspirures e les ra/
gadias. En vnguent lo qual es posat en
lo capitol d'ragadias dels labis crech que
assi val. Arimatex vallo grex dela aguilla
de aquest modo. Sia lauat lo cap e la coa
della, apres sia curta en asta ab aquell grex
que caura della sian vntades les ragadias.
Arimatex la poluora d'les panyes seques

al forn lancats los grahs e si aquella polu/
ra es mesclada ab lo grex dela anguilla es
marauellos.

Cap. iiiij. De dolor del ces

Oltes veguades per algunes
disposicions essents en lo ces
se es due dolor en lo intestinū
rectū p la qual cosa es licit assi
della plar. Lo Quicena diu de
aço q lo semet dela squilla pi/
cat e posat en vn vaxel sech e mesclat ab
mell apres mensat fa star natura obedient
e cōferex ala dolor del ces e dela matric e
del ventrel; e es cōferent ala dolor pungit/
ua. Biascorides posa q la farina del ber
crista ab vinagre e posada sobre lo pente/
nil medica los corsos dela vexigua e la
stranguria e la dolor del ces. Lo Quicena
posa d la decoccio deles roses seques es cō/
ferent ala dolor del intestinū rectū. En/
care posa que lo fuch d'li cep saluatge es cō/
uenient ala dissenteria e ala dolor del ces
p caliditat e lo fruyt dela es bo al ces e pro/
uoca e streny. Elgunsh han dit q la flor d'li
evol maior coes dela altea cessa la dolor
del ces e cosolda les nassres que sia picat e
mesclat ab vi e suposat; e acomater fa la
dialtea segons que diu Biascorides. mes
empero fa la flor de aquell ab vi e ab decoc/
cio del o della flor. Vuccio feta ab oli de cri/
solomis mesclat ab grex de occa o de anet
da es cōferent ala tumor del ces. Lo mes/
me posa q vuccio feta ab oli de presuchs es
cōferent, e acomater diu del oli de crisol/
mis que es lo oli dels pyniols dels alber/
cochs e p senblat diu del oli del pebre e es
cōferent ala dolor del ces e dela vexigua. e
encare posa que lo oli d'li es grata
medicina ales malalties del ces e ala do/
lor pulsativa del. Sarapio posa quelo
crestiri de malues es convenient ala mor/
dicacio del budels e del ces. Lo bartho/
meu posa que remedia tota dolor del ces:
E propiament ab saffra. E sila dolores p
causa deles raguadies lo seiment del agn'
castus empastrar lena la dolor segons que
diu Sarapio,

En care diu que lo grec del porch es cōuenient ala dolor del ces, e arimater la let posada enlo modo dit en lo capitol de ulceres del ces leua la dolor, e pens q̄ totes aquelles coses que valen ala dolor dles morenes e ala dolor deles altres p̄ts genitales valen assi e p̄co siá los capitols vists,

Commensa lo tractat. vi. de ulceres dela matrix.

Capitol primer de ulceres de la matrix e del coll della.

Vulceres son setes enla matrix e enlo col della: e no es marauella car en aquel loch se fan apas e exidures: e p̄co si fan ulceres. Encare que sien dites moltes coses enlo capitol de ulceres dela vergua les quals assivalen e arimater enlo capitol de ulceres del ces. Assi empo seran posades algunas coses a ppiades en aquell membre les quals son posades p̄ los nostres antichs. Lo Enic, posa que lo oli vel es appropiat ab aygna de agresta quāt es fet ab ell crestir: e que es cōferent ales intrinseques ulceres del ces e arimater dela matrix. Arimater diu que la decoccio del abortanū es conferent ales ulceres dela matrix quāt es fet a seym ment sobre ella. Encare posa que lo safra es cōferent ales ulceres fraudulentes de la matrix quantes administrada ab fauī o ab medulla ab doble quātitat de oli fassum es la bresca, medulla fauī es la mell. Encare posa que verdolagua es cōferent ales ulceres dela matrix empo segons algunes es entes dela ulcera adusta. Dia scorides posa del suich dela virguia pastoris que ab vi cuya e ab mell refrenales ulceres dela natura. Encare mes q̄ les morqs del oli donā sanitat ales ulceres dela natura e remou la podridura dela matrix si es mesclada ab oli infantil e cuya: apres feta vuccio. Les feces arimater del oli que sien veles son cōferents ales putrefacciones d la matrix. Encare posa que la māteguia

feta vuccio ab ella tolla pruixa dela matrīx e les viceracions della, E mpo es meneſter que sia vella e q̄ no haya bona odor.

Sarapio diu q̄ la flor del cep saluatje lo quall en vulguar se diu cāna mesclada ab mell saffra e oli rosat e mirra es conferent ales ulceres dla matrix. E diu q̄ la rell dela aristologia rodona fa never carn enles ulceres dela matrix e enles altres ulceres. La longa fa aço maiormēt per tant com es de mes debil siccitat e subtilitat. Encare reposa que lo fust del magraner es conferent ales ulceres putrides e als humors q̄ fluieren all coll dela matrix. Encare posa que quant la matrix es clisterizada ab vaina de home prohibex la dilatacio dles ulceres que son en ella. Arimater sana les ulceres dela matrix lo aliñ mesclat ab mel e applicat e propiament la aygna del mesclada ab mell. Lo Contesti posa que lo semet del anet torrat e poliuoriat val als apostemas uberts e ales ulceres antigues e maiormēt en aquelles que son enlos pētenil e enla natura deles dones. Lo Gualien enlo. x. posa que la let donada ab crestir a soles o ab medicines cōuenients mesclada es conferent e sia let d' dona muyda de fresch. Moltes coses son dites de ulceres en general en lo primer libre les q̄lls assi valen. Arimater qual se vol coses q̄ valen ales ulceres deles mēbres genitales assi valen e per tal veles aquells capitols. Observaras empero tostems la purga cōio e les altres coses dites en los altres capitols.

Capitol segon deles cissures que son fetes en lo coll dela matrix.

Algunes veguades son fetes cissures enlo coll dela matrix senblants ales regadias q̄sō fetes en los ces les qualls no tansolamēt fan p̄ si mateixes lesio mes encare son causa de dolor e de apostemacio dela matrix. Lo Contesti posa q̄ lo mellicratū es conferent

Libre quart

ales vlceres dela natura e del ces : e deles
o'elles ab saba q es vi cuyt o ab rouel o ou
o ab poluora de sement deli o de senigrech
E encare diu q la pegua liquida mesclada
ab cera iguals quāticats sana les vlceres
dela natura. Sarapio posa q lo aluz e p
piament lo o ploma es bo ales dolors qui
son fetes enlo col dela matrix e ales cissi
res della. Lo Barthomeu posa q quāt
les cissures son de difficult cōsolidacio q las
nos sia posat en elles aluz e mell. Lo au
cenna posa que la poluora dla thunia sub
til ab rouel de ou sia souint posada. yo a/
quellest tals he curades ab verdet e ayg
de solatrū segons es scrit enlo tractat de
vlceres dela verga E qualles se vol coses que
son cōferents ales cissures e ales regadis
es del ces son cōferents ales cissures dela
natura. E p tal diu Galié que de simili
ad similia transmundum est que vol q bom
deu passar de semblants a semblants. mol
tes coses son dites q valen assi e tot es clar

Commença lo tractat. xvij. de vlceres deles cures e deles ge nols e deles cames Cap.i.de vlceres o tots aqsts

Si vlceres q so fetes en les cui
res enlos genols en les cames
cen los pez no bā res ppi dles
ales altres vlceres comunes.
E pco si son putrides cō a pñ
trides siē tractades e si so cō
caues cō aconcaues siā curades, e si son sor
dides cō a sordides siā tractades, e ati de
les altres segons q es dit enlo primer librae
enlo tractat de vlceres en cōmū e recorre
ras alli. Sapiens empo una cosa q aquests
lochs han menester maior repos q los al
tres per causa dela pōptitut del decorri
ment dels humors a ellis. Assi empo posa
re algunas coses les quals son posades p
los antichs. Biascorides diu que lo ma
stech ab grex cura les vlceres deles cames
e la ruptura della. Encare posa q per les
males vlceres e crancoses deles cames q

sia posat figues seques ab verdet es empe
ro utrū mesclar ab elles calcantum segons
quediu lo Unic. Encare diu ati deles fi
gues crues e agres que mesclades ab cal
cantum que es vedriol curē les vlceres de
les cames. Sarapio posa que les figues
verdes ab mell son conferents ales vlceres
antigues deles quals bix sanies semblant
a mel. Lo Barthomeu posa que ales
vlceres molestissimes deles cames e ales
crancoses confererent molt les figues gra
ges ab verdet segons que es dit e que sian
picades e souint posades e exsiccant fort.
Sarapio posa que quant la decoccio de
les rells dels pans porcins es posada so
bre les cames es cōferent ales vlceres que
son fetes en elles. e ales cissures que son fe
tes en los talons e en los pez per causa del
fret. E segons lo Biascorides quāt es
cuyta ab oli fa maior operacio. E quāt la
rell es picada ab oli vell e es vntat ab ella
fa asso que es dit e es conferent ales vlc
res dla verga e es posada enles medicines
que mudificē les vlceres sordides. Sap
se per experientia que lo cardus benedict
picat ab grex de porch que no sia salat po
sat ales vlceres deles cames que son dites
putrides e males es cōferēt e cura aquelles.
Encare mes se sap que la femta d' un
fresca sana les vlceres de difficult consolida
cio quant es a elles applicada. Empero so
bre aquella que es menester consolidar sia
feta vnguccio ab vnguent fet de encens mir
ra e sarcocolla fet ab oli de murta. Encare
se sap que lo vnguent fet de femta d' un
let cuyta ab ferro es marauelosa en tals vlc
eres crancoses e difficults deles cames. E
propriament pceynt lauacio de decoccio d'
rells de pans porcins ati cō es dit. E mes
ses sap que lo vnguent del adherco val en a
go la recepta del qual se obaras en lo pri
mer libre en lo capitolo primer. Altre secret
se lo qual no posare assi fino per auant.
Si se es demencia que lo osfos coròput
lauos tu de vnguir lo loch de algum cau
stich per tal q aqlla carn mala sia remogu
da e entorn del loch sia posat defensiū e co
sequentment remouras la carn aqlla mor
tificada ab mantegna e cols pastats. E
apres que la carn sera cayguda sia ras lo

os e sia lauat tant fins q̄ romangua net. E si sera menester sia calterizat així com es dit en lo primer libre en lo capitol de os corupta apres sia curat així cō les altres ulcères. Encas empò q̄ tot os fos corròput: et ab factum sia deixat car es incurable. Jo en remoure aquest os talles la pell e la carn fins al os e apres separe la carn d'los. E fet aço fa la operació ab un raspador. Guardaras empero la quantitat del caustich car peril hi ha en la quantitat segons q̄ yo he vist. Car yo viu un studiant nouel preitant lo qual volgue curarvn altre student de un apostema q̄ havia en la cura prop del angonal e posay ruptori en molta quantitat e quasi penetra tota la cuixa ab aquest caustich. E yo fui demanat en aq̄sta cura e en veure aq̄ll voli jndiqui morat e així fouze fou per causa de aquel caustich. Yo empero tingui aço en secret per causa d'los student lo qual era ami molt conegut e amich.

Capitol segon deles scoriacions q̄ sefan en les cures e entre les cures p' causa del caminar.

Per causa del caminar algunes veguades son causades scoriacions. E perçò diré assí les coses convenientes. E primer hā dit alguns que la decoccio de la betonica feta ab vi e donada a beure prohibeix los caminants d' scoriacio. Sarapió díu així per autoritat de Biascorides q̄ alguns se pensen q̄ si lo qui camina se fa un basto de agn' castus coes del fust del equell port ab si quan camina ra defensa aquel de scoriacio e de ossencio deles pedres e deles scoriacions q̄ son fetes per fricacio dels niriuis. La poliora d'les fullas deles roses e atimater del semet dels s'pergit de sobre sana les cissures e scoriacions en les cures e en los pe's per causa d'sudor fetes així com se fa en los caminants souint. Lo Baulena posa q̄ les roses co-

ferexen ales ulcères e propriament ales rases fetes en les cures e engèdra carn en lo profnde. Aquelles materes cura marruellosament la cendra deles soles deles sabates velles squinsades segons que hā volgut Biascorides e Galic. E souint ho he experimentat e acomatex fa en les nates. Sarapió posa que lo litarge es conferent ales scoriacions que son fetes en les cures per causa del caminar e dela fricació del caminar. E lo Barthomeu posa q̄ en aço es molt milor lo litarge de o's e diu que sia lauat e mesclat ab oli e feta vngcio en los corsos mols. Empero en los durs pot esser posat a soles e aço es souint experimentat. Per experientia atimater se sap que la pols comuna dela terra posada de sobre les scoriacions fetes per fricacio per causa del camin o per altra causa cura aq̄lls en los corsos durs e les coses que serà dites en lo capitol seguent valen assí, e per tal alternadament sian vist.

Cap. iiij. de scoriacions e attricacions les quals es deuenen p' los calciaments o quant hom se grata massa p' causa de priuiga e mouiment.

Are es assí fet sermo e parlar de aquelles coses q̄ son còfrents e loades p' los antichs ales scoriacions e atricions q̄ es deuenen per causa dels calciaments o quant algú se grata massa p' causa d' priuiga e per mouiment. Segons los antichs tals scoriacions q̄ son causades p' los calciaments son curades ab pulmo de porch o de anyel o de onsd quāt es applicat calç e no liera apar aquelles. Atimater lo pulmo del molto sana aq̄lls e ppianet quāt son en lo talo. E segòs lo Platò serr' lena la dolor delles. Lo Baulen díu així en lo. xij. que lo pulmo d' anyel e del porch còtus sana les scoriacions p' los calciaments. E Platò serr' díu aço mateix del pulmo del porch saluatge quāt

biba scoriacio. Encare es cōferent ales duricies per causa dels calciaments strets causades lo pulmo dela lebre sech e picat e posat. Aquelles matexes scoriacōs fetes per los calciaments sana la cendra deles soles deles sabates cremades .e aximater si son fetes per causa d' suor. Sarapio posa que aquella cendra cura les atricions q son fetes per causa dels calciaments. Lo Galien diu aixi en lo xi. que los antichs an scrit que les pells cremades son conueniēts ales lesions que es denenen per los calciaments: e fan aço quasi per una opposicio. Sarapio vol q de aquestes pells sia la uat lo que es apart de dintre coes dela sola dela sabata quāt es cremada. e vol que les soles sian de molto e cōsolda les scoriacions que son fetes en les cures aquesta cēdradita. L'hiran? posa que la femta de la guallina fresca feta vncio sana les atricions que son fetes per los calciaments. Encare posa q la scorça del ou cremat ab murta sana les cōtricions que son fetes p causa dels calciaments. Lo Quicenna diu aixi que la cendra dela pell del mul e dels en blants es cōferent ala adustio del foch: e ales ulceres caldes que son sens aña: e es medicina ala scoriacio dels pe? feta p los calciaments e ales cures e ales fistoles. Lo Quicenna posa que lo suich dela ceiba ab grec de gallina es cōferent ales stre tures q son fetes en los pe? per causa dels calciaments. Les coses que son dites en lo capitol precedent dich que assi valen.

Capitol. iiiij. deles cissures e scoriaciōs que son fetes en los peus e en los talons per causa del fret: e son dites lebuganze bononie.

Olt souint se fa cissures e scoriaciōs en los peus e en los tallons p causa del fret: e en lo nostre vulguar son dites le buganze: e si erēen los dits: aximater valriē aqstes coses

E aço diu lo Biascorides q la ayguade

mar a soles sana les cissures fetes en los membres p causa del fret: empero aço val abans que sian ulcerades. Encare posa q lo sement del pōsem picat e ab aygua mesclat e spargit de sobre les cissures q son fetes en los pe? per causa del fret es a elles singular adintori. Aximater es cōferent ales cissures dels la decoccio del apit saluatge rebea applicada. Encare posa q la decoccio dels naps sana les cissures quāt los pe? son tinguts en ella. E jo dich q aquella decoccio frequētada lena lo fret deles mans e dels pe?. E acomatex fa lo nap cuyt e empastrat. Encare dich q la vncio fera ab oli rosat de decoccio de naps cōcanats sana aquelles encare que siā ulcerades. Lo olibolit en la concavitat dela rell dels affrodillis efeta vncio sana aquelles. Aximater la poliuora del pulmo dela lebre o apimater lo pulmo del porch saluatge es conferent ales ulceres que son fetes per lo fret. Sarapio posa que les lentes cuytes en aygua de mar sana les cissures que son fetes per causa del fret. E Biascorides posa q son grandissim remedi e adiutori. Encare diu que la aygua de la decoccio del ber aplicada sobre les cissures dites sana aquelles. Sarapio posa que la decoccio delesrells dels pans porcins es lancada sobre elles e sobre les caimes e sana aquelles e es cōferēt ales cissures que son fetes als talons per causa del fret. E quant la rell es cuyta en lo oli antich e apres son vntades ab ell fa aço matex. E aço dich yo. e aço atorgua Biascorides cō diu que la rells cuyta en oli apfita mes quela decoccio. Encare diu q les fulles dela dragōtea cuytes ab vi so posades sobre les cissures q son fetes per lo fret e a profitan. Lo Quicenna diu absolutamēt que la dragōtea es vntada ab vi sobre les cissures del fret. E Biascorides posa que la decoccio dela rell della aprofita. Encare posa q val la decoccio delles bledes e delles rells d' elles aplicades sobre les cissures que son fetes per lo fret. Encare posa que olibanum mesclat ab grec o ab lart del porch cura les cissures dels pe? les qualls son fetes plo fret. E lo Barthomeu posa que lo ensens o la scorça dela mesclada

ab greix o porx fuis e posada sobre les cissures q son fetes en los peus per causa del fret. En mes din q lo aluz de ploma cuyt en ayg apres feta vncio sobre les scoriacions q son fetes per lo fret es coferet. Lo Barthomeu diu q val ala tumor qui es feta abas dela ulceracio p tatt com repinem la marea fluent; e acomater crech yo q fa lo aluz de roca. Lo Eliac, din que les figues a gres ab saffra son posades sobre les cissures del fret e aximater la let delles. Encas reposa que lo apit salmarge es pferent a les cissures del fret aximater segons ell es pferent la vncio feta ab oli de codony: e propiament segons alguns mesclat ab oli de amelles dolces. Encare posa q la cendra deles tortugues dayguia posat en lo loch sana les dites cissures. Apulius din q la herba q se diu umbilic' veneris ben picada en oli e cuyta apres mesclat ab cera e ab calcantum dela segona specia que es lo colcotar e fer ne ascerot e es marallos a les cissures. Biascorides posa q lo suich deles fulls del mesclat ab vi cura aquelles. Eliabas din q si la squilla es cataplasmada sobre los peus es util ales cissures q son fetes per lo fret. Sarapio posa que aquella cosa que es en lo mig dela ceba dela squilla cuyt en oli e apres dissolut ab rasina de pie es posat en les cissures dels peus que son fetes per causa del fret e cura aquelles. Apulius posa que si aquella cosa q es en lo mig dela ceba dela squilla es fort scalfat e posat sobre les cissures cura aquelles. Ediu lo Barthomeu que sia cuyt fins atant que sia dissolut e aprofita. Lo Contesti posa que lo oli musali val a totes les cissures en lo temps del yuern. oli musali es lo oli de ben. Aximater sana aquelles la mell salmarge la qual ha odor de fariguola cuyta ab blanch dou mesclada e feta vncio, e la mell a soles cuyta pot acomater en los corsos durs. Rasis din q la cendra dels crachs coes dels tortuges cremades mesclada ab mell cuyta val ales cissures deles mans e dels peus e del ces e ala scoriacio que es feta per lo fret e al cranch. Encare posa q empastre fet de vngles de asse cremades e mesclades ab oli cura les fisures dela pel causades per frigiditat, e

acomater pot la cendra dela carn de asse. Plato sextus posa que lo pulmo dela lebre picat e feta vngio cura les cissures del fret, e acomater fa la cendra del fetge dell asse mesclada ab oli e empastrada. Jo se e crech que un vnguent lo qual es posat e scrit en les cissures dels labis sana les cissures deles mans per qual se vol causa fetes. En aximater les dels peus e dels altres pts. Si es presa una petita rata que sia verte per lo mig e calda aplicada sana les scoriacions fetes en los talons per causa del fret. Sab se que lo cantabrum cuyt abvi e posat sobre les duricies que son fetes en los peus e en les mans cura aquelles. Cantabrum es lo sanguo del ferment.

Capitol simch deles cissures que so fetes per si en los peus e deles scoriacions:

In aquest capitol breuimet dir deles cissures q per sumator son fetes en los peus e dels scoriacions: et lo parlar de aquest meu quart libre sera finit. Sarapio posa que lo sisamum es pferent ales cissures seccas dels peus e amolet aquelles. E acomater pot lo oli de sisamo aquestes cissures son fetes per cicatrix: encare din que quant les figues crues son picades e mesclades ab calcantum es pferent ales cissures deles cames. Segons lo Barthomeu acomater fan les madures. Encare posa que empastre fet de polipo di es pferent ales cissures dels dits. Lo Barthomeu din q sia cuytes en ayg o en oli: e q sia fetal inicio o lauamen e psolda les cissures deles mans e dela pel deles altres pts del cors. E posa Sarapio que quan es presa la sandarara e mesclada ab oli rosat e feta vncio es pferent ales cissures q son fetes en les mans e en los peus. E acomater din del senet e es experimentat. Encare posa que la mell cuyta posada sobre les cissures dela pel psolda aquelles. Lo Contesti posa q les gualles aprofitan ales cissures dels talons e sia teprades ab

sen de cabre e polmonades e mesclades.
 Encare diu que la murta secca curta ab
 vi val ales vlceres deles mans e dels pe'.
 Mes posa que lo oli de murta val ales
 cissures e ales regnadias e ala scabia secca
 e ales fissures del ces e ales morenes. Lo
 Barthomeu diu quelo oli de murta: e lo
 sement della e les extremitats curtes abvi
 dolç fera lauacio ab elles e feta supposicio
 dellos sana les fisures dels pe' que son fe
 tes per causa del caminar: e aquelles que
 son en les mans per operacio d'alguna co
 sa dura. Encare posa que qual se vol me
 dulla de cuxes es conuenient ales cissures
 dels pe' e deles mans. Aliabas diu que
 la medulla del os del home aprofita ales
 fisures deles mans e dels pe'. Empero mi
 lor e mes loada es la del ceruo e apres la d'
 bon e dela cabra. e aquestas segos les de
 mes son seccas. Rasis posa que lo cerot
 fet de cera blanca o de oli rosat cura les fi
 sures dels pe' e dels mans e val en lo loch
 bon baxa ardor e punxa. E aquest cerot es
 lo vnguent rosat, e acomatet cura lo oli de
 mastech coes les cissures dels pens e deles
 mans. Encare diu que los crancbs d' mar
 posats sobre les cissures prouenients per
 fricacio posada tots dies val contra aque
 stes coses. E jo dich que si les cissures son
 per humor calt o per siccitat lanos conferex
 E si es per causa de fret lanos la cendra d'
 aquells val. Lo Buncenna posa que de
 la letngua d' asse es fet empastre ales stro
 fules ab grer e es feta vncio sobre les sco
 riacions. Mes q' ab ellebor bland e ne
 gre ab lete es feta vncio e ales scoriacions
 eval e ab lo negre es feta enacuacio. E po
 sa q' la aristologia es mundificativa deles
 vlceres sordides e malignes e ales scoria
 cions e engendra carn. e propriament la lo
 ga. E ajustay que quant es ab yreos vim
 ple aquelles de carn e p' la dela rell. En
 care mes posa que la cendra dela scorça d'
 scotanus es posada sobre les scoriacions e

sobre les vlceres podrides e sana aquelles
 Scotanus es dulc o palma ypi. E experim
 entat es que si es presa la rell dela vidal
 ba o les sumitats della e que sian picades
 ab sal e posades son conferents. Lo vng
 guent scrit enlo capitol de cissures dels la
 bis es conferent en aquest capitol e en spe
 ciallo vnguent del Guillem de varinguau
 na. Sia tostamps en aquests feta purga
 cio axi co es en los altres capitols es dit ab
 medicina enacuant los humors cremats.
 Apres dela purgacio faras aqsta abluc
 cio R. vngule cabaline barbe byrcini extre
 mitates rubi lapacie an. co quantur in aq
 apres sian feta lauacio. Vnguent p ago
 mateix sino es vlcera. R. rucie ablute clis
 mie argenti plumbi vsti omnit an. teran
 tur subtilissime et fricitur super laminam
 plumbi cum pistello plumbeo cu oleo rosa
 to quousq' sit ad spissitudinem mellis. apres
 sian vntat lo loch ab vna ploma. Si empe
 ro enlo loch baura vlceracio lanos p messa
 la vncio sia applicada aquesta poliora
 R. stercois pueri exsiccati partem semis et
 fiat puluis et addatur parum zucari pol
 morizati e sera mes abstensi. Eltre p ago
 mater. R. lane suside vste ypoquistidos:
 succi lactis albuminis ouii. an. partem vnam
 sieff memite partez terciā oley rosat et mir
 tini quantū sufficit ad mollificandum et
 addatur modicum vini granotoniz. Es
 experimentat que la cendra deles fulles
 deles glans coes dels copols deles glans
 ab mell sanen marauellosament les cissu
 res que son fetes enlos pens quant so ab
 vlcereres. Es yols veure de vlceres ven
 ras e cercaras desus en lo capitol propi.
 E axi es feta fi en aquest quart libre de
 vlceres a l' honor de deu omnipotent e d' no
 stre senyor deu jesu crist beneyt e del ben
 auenturat sant Blasius. Assi donques
 acaba lo libre quart de vlceres d' cap fins
 als pe'.

Uriach

Alahore gloria de nostre senyor deu e dela gloriosissima verge maria mare sua: acaba assi lo libre quart de vñceres particular del cap fins als peus la qual es treduit de leti en vulguar. &c.

Commença lo libre sincrò de decoració de tots los mèbres.

Nostre senyor deu jesucrist qui stant immoble a creades totes coses emou totes aquelles: en creant lo boome ha constituides en ell diuerses parts: coes diuersos mèbres: e asso p deguda fi e causa: e p tal q tots donen adiutori vns a altres. Ha donques constituit lo ceruel en opposit del cor: p tal q tempras la supina calidat del coes del cor. car si aixi no era cre marien tant los spits del cor q serien vists quasi invtils als cors. p la qual cosa en opposit del coes en la part superior es engendrat lo cap en lo quales collocat lo ceruel cõtemplant degudament aquelles spits. E o donq's lo cap sia collocat en la part mes alta la part principal del qual es lo ceruel. meritamet es de cõmensar aleys disposicions del cap. E primer dels cabels com a parts extremes del cap fare mencio Lexant la generació dels e les causes, vin dre ala coloració dels cabels.

Commença lo tractat primer de colors dels cabels

Capitol primer de fer los cabels negres.

Locab el pren la sua generació de materia vaporosa e leuada al cap p accio dela calor natural faent en lo humit. la qual inbibida en les porositats es cõdensada p la frigidat extranea e adquirex forma d cabell e segons q les porositats son maiors o menors coes mes amples o mes stretes los cabels son engendrats mes grossos o mes paus. E si les porositats són dietes los cabels son diets, e si son tots los cabels son

cresps segons q es agut p galic en lo libre de cõplexions. E de aço apar q si la matèria es molt adusta los cabels son molt negres e si nolos cabels son blanch p la ql cosa deuenir notar q quât sera feta mècio dls cabels sia arimatez entes dels pels. e pco es dit capillus coes pel del cap. E segòs lo Biascorides deles coses denigrats los cabels son los brots e les fulles dela rubi: e ppiamet del rubi canis lo ql ba los fruyts vermels e bâ lana de dintre quât es cuyt en aigua e apres siâ lauat lo cap, e acomatax fa la flor della: e es la guauarrera. Encare diu q lo liciu destemprat ab lexin tiny los cabels. Sarapio posa q la decoccio de les fulles del sumach fa los cabels negres. E segòs lo Aliisc. la decoccio deles fulles dela salvia e dels brots fa los cabels negres. E mes q la decoccio deles fulles dela murta fa los cabels negres. E arimatez los grâs cuyts ab lexin: e la poluora dela murta dissoluta en oli denigra los cabels. E lo Barthomeu posa q la salvia saliat gefa maior ònigracio, encare posa q lo inditum saluatge denigra los cabels. e lo auic. lo apella nil. Encare mes q la noua cipier picada e mesclada ab vinagre fa los cabels negres. e arimatez les fulles del curutes ab vinaç segòs q posa Biascorides. E mes q quant la scorça dela glan es curta en ayg fins atant q sia molla e aps posada sobre los cabels e siay deixada tota la nit tiny los cabels en negre encare posa q totes les species dels mirabolans quat son crema des ab los emblichs e bellerichs e es mesclat ab els vn poch d amelles dolces e que sia cõfegit ab mell tiny los cabels en negre colorlos qui son apelats afer se blanchs. Encare posa q lo sucre deles extremitats dela eura negre fa los cabels negres. Lo Roger posa q lo oli de sissamo ha asso en

B iii

Libre sinch

special çoes de curar les morfeas blançs
e denigrar los cabels. **L**biran^o posa q la
sanch del toro negre secca mesclada ab oli
infanci denigra los cabels blâchs. encare
posa q los ous dela roscela fan los cabels
negres. e mes q los codôys cuyts e disso-
luts ab vi fan los cabels negres e es me-
nester cobrir lo front e los vls d' pasta per
tal q aqlla liquor no tinya lo frôt e los vls
e apres q los cabels seran tenyts sia lanat
lo cap. e si es vntat lo cap ab oli infanci fa
los cabels blançhs negres si ab el es disso-
lut grex de onso o de porch saluatge. enca
reposa q los o' deles orenelles fan los ca-
bels negres. e mes q la femta dela orenella
ab fell de cabra mesclada tiny los cabels
en negre. **E** algunos dié q la let dela some-
rafa los cabels negres. Rasis din q aqlls
quis suffumiguarà q baurà los cabels ne-
gres çoes q los blâchs se faran negres. **E** aço si apres son vntats los cabels ab grex
de corb en lo qual baja mesclar riuda fresca
e oli: e q los cabels se farà negres. Encare
din axi q quât lo cap sera ras q sia vntat
ab ois de corb e fer se han los cabels ne-
gres. e acomater din **P**lató sext^o e **L**biran^o
Rasis din axi. pre mirabolans negres
e galles de cascu. i. 3. murta aliuz d cascu. i.
argens sal gêma guina dragât de cascu. i.
argens sia polvorizat e cõfegit ab decoc-
cio dedactils e sia applicat al cap e es ma-
ranellos. Encare posa que les galles quâ-
titat de. i. tt. sian fregades ab oli e ab lo oli
cuyt e ab alchena e ab gôma dragât e arâ
cremat e sal gêma sia fet lenimêt del qual
sia vntat lo cap e la barba sia empo lana;
da primer ab aygua calda e axugat ab les
mans esia vntat lo loch ab aqsta vncio e
sia deixat p. vj. hores a p's sia lanat e es ma-
ranellos p'denigrar los cabels blançhs.
Lo **L**ôtesti posa q lo such deles flors de
les faues pastat en lo morter al sol fa los
cabels negres e tépra la siccitat deles. **L**o
Elisabas din q los flors deles faues si son
picades en un morter de plom e a p's posa
des al sol es feta deles una spessitud deni-
grant los cabels. **L**o **A**ut^c, posa que la
acassia dissoluta ab lexiu fa los cabels ne-
gres: e aximater lanant ne lo cap. Encare
posa q los mirabolans emblichs cuyts ab

letsu e apres lanar ne lo cap fan los cabels
negres p' proprietat e cõforta les relles dls
cabels e phibex el cayment dels. Encare
mes q la aygua deles gualles denigra los
cabels. **E**mpo Sarapio din q sian infuses
en aygua o ab vinagre e din q lo arâ deni-
gra los cabels ecõseguétmēt oposicio aço
M. mirabolans nigrop e emblicoù gal-
lap pres. x. labdani pres. xx. folioru mirti
e granos ei pres. xxx. ponantur p. iii. dies
in. tt., oley deinde coquant donec ingros-
senf e cu illo oleo sia freguats los cabels.
E din si hi es posada vna. 3. de clauels de
girosti fa molt negre e phibex la malicia
dels del cernuel. **E** ofecio de Apuli^o p tota
odor e color del cors. **M**. samsuci. 3. xii. yrs
flirice. 3. xxx. cere. 3. xi. amomi. 3. viii. mellis
loti. 3. xx. oley. 3. i. terant terenda e misc cu
suco violaz aurearu e coquatur vsqz ad
spessitudinē mellis. **L**o Guillé de varin
guana din q aquest oli denigra molt fort
los cabels. **D**ien cent no en lo mes d juny
e cõcassaras aqlls ab totes lurs scorches
axi co stan e apres mesclar les as ab. iii. tt.
d aliuz de ploma e sia posat en vna olla no
ua e siay posat. iii. tt. de oli e sia derat ni en
humit ni en sech loch per. xxx. dies. apres
sian vntats los cabels. **E**lygua la quall
fa molt fort los cabels negres. **D**ien cen-
dra de roure spes senser bo e no podrit. ii.
tt. litarge blâch, vna libra sia bulit en. viii.
ferats de aygua fins que tome a. i. tt. **E**
a questa aygua si es applicada tebea en be-
lez los cabels roslos. **E** si algun tant cal-
da fa aquells roigs. **E** si es molt calda fa
aquells molt negres. **S**ia empo cautalosa-
ment posada e maioimêt quant es posa-
da calda car cremaria la pell. **S**ab se per-
sistencia que si es presa. i. 3. de comi e miç
de senier epâts. **O**li dolch de sutge que sia
bolit en vna olla ab vi q sia bo e de aquell
vi sian vntats los cabels e subitanemt son
tenyts los cabels de color negre e bella sia
fet aço apres d esser lanat lo cap e bêatu-
gat. **L**o Galien en lo meamur posa que
la cedria q es la pegua liçda ab oli esens
oli fa los cabels negres. **E** aço es ver en
los frets e humits. **E** din que en les sues
parts d assia les dones dela montanya se
vntan los cabels abla pegua humida e de

nigra fort eno fa riocument. **E**dun per au-
cto:itat de archigenes que la rell deles ta-
peres fa los cabels nigres si ab let d' dona
es mesclada o ab let de somera fins atant
que sia consumida la tercera part per decoc-
cio e de nit sia fet cataplasma. e aço segòs
Eunicenna. **L**a vrana del ca aximater con-
seruada per .vi. dies fa acomater. **L**es scor-
ces aximater dela primera cuytes en spesi-
ficte de mell fan los cabels negres en los
qui facilment poden pendre. **G**uin Galis
en quelo oli remanat ab plom en vn vixel
de plom e posat quant ne son vntats los
cabels es bo.

Capitol.ij.per conseruar los cabells nets e per enbelir a- quells e fer los rossos.

Baco an dit alguns antichs
q la farina del senigrech qnt
es cuyta en aygua e feta del:
la vuccio conserua los cabels
nets e saluos de tota immundicia.
E posa Biascorides
que lo senigrech conserua los cabels nets
de tota immundicia la qual cosa es verissima
e experimentada. **E** Sarapio posa
que lauament fet ab aygua de senigrech:
conserua los cabels e mundifica aquells
dela caspa e es coherent ales ulceres humi-
des que son fetes en lo cap. **E**ncare posa
que quant es cremada la scorça dela nou e
es mesclada ab vi e oli e apres que sien vntats
los cabels dels infants fa los cabels
bels ebons. **L**o Barthomeu posa que
la cendra deles scorces dures deles anas-
nes mesclades ab vi e oli e feta vuccio fa q
los mynyons meten los cabels blets e foits
Lo Rasis diu que lo oli costi fa los ca-
bels blets. **E** lo Eunicenna diu q conserua
la iumentut en los cabels. **J**o dich q la cas-
milla posada dintre lo letin enbelex los
cabels de color bella. **F**idelis posa que si
es fet letin ab cédra defust de eura scorrat
e de aquell a soles que sia lauat lo cap son
fets los cabels rocos p spay de dos mesos

Les flors del tapisus barbat⁹ cuytes en
aygua fan la color rossa. aixi co es dit enlo
capitol de aquelles coses que fan la color
blanca aixi daurada en los cabels. **E** ofec-
cio que fa los cabels rossos e blets. **R**.thu-
tie costi folium mirre spice nardi. an.3.ij.
olei rosat. ff. i. terantur terenda et misce-
antur cu oleo e subliment per elembicum
e de aquella liquor o aygua sian vntat lo
cap apres que sera lauat e eruguat. **E**lls
tre per acomater. **P**ren Iubins mirra de
casca. r.3. feces de vi e stasifragia de casca
iii.3. sian agraguades totes aquestes coses
picades e posades ab aygua en la qual sia
apaguat cendra del fust del cep e ab ells si
an vntats los cabels e sia tingut tota la
nit e de mati sia lauat lo cap e sia tomat
fer aço e seran fers rossos los cabels

Capitol.ij.de fer los cabels roigs.

Der tant com moltes desigen
bauer los cabels roigs es ex-
pedient saber fer aqlls roigs
circula qual cosa en rubifi-
car los cabels los antichs an-
dit aixi. **S**arapio posa q les
feces del vi del cremades e mesclades ab
oli de mastech e resina de pi e apres quem
sia feta vuccio als cabels e q sian derats
aixi una nit rubifica aquells. **E** segons lo
Biascorides si es mesclada ab oli de cogó
bre fa acomater. **E**ncare posa Sarapio
que quant la alquena es infusa ab aygua
de condici que es lo strueium e sin son vntats
los cabels son fers roigs. **E** segons lo
Barthomeu acomate por lo sement d'
la alquena ab sucre de condici. **E**mpero lo
Albert diu que la alquena sia picada e in-
fusa en aygua de raua. **E**chimater fa los
cabels roigs molt fort lo sement deles lap-
passas menors quan es fort cuyt en aygua
apres sian lauat lo cap: e si es ajustat lo lici-
um es milor. Apres que sia lauat lo cap.
La aygua mella distillada per alembi fa
los cabels mig rossos mig roigs si es la

Libre Finch

primera aygua que se destilla p lo alembi.
La segona aygua que se destilla p lo alembi fa los cabels negres. Quant la aygua se destilla en lo alembi sia mirat e guardat q la mel no entre en lo coll del alembi. Car la aygua se perdría sia doncs souint buffar en lo col del alembi e sian bi souint posats draps banyats ab aygua freda, e apres q los cabels seran atxigats e ben lanats: sia applicada de dita aygua. Empero jo dich q a questa aygua sia applicada ab cautesia e que no toch la pell: car p ventura tenuiria la pell de semblant color. Altre experiment la qual rubifica los cabels molt prest. R. vitrioli romani partē vnam salis nitri ptes. iiij. cinabri partē. f. e hec subtiliter trita e in alembico posita sublimentur e primo fiat ignis magnus donec aqua incipiatur e manare deinde continuet ignis parvus: e la primera aygua no ha niguna vtilitat: e perço sia lançada. E la aygua seguent la qual tinya una ploma blanca qnt es messa en ella sia per si colida e de aquells la sian vntats los cabels. Sian empo primer lanats e atxiguats: sian empero causatamēt vntats car aquesta aygua crema la pell. Elguns alchimistes dien que la porcio es milor que sia la vidriol roma. iiij. parts e del sal nitruj una. e del cinabri. iiiij. parts e sia fet com es dit desus e dien que molt milor colores fera d aquella proporcio. Eximater val la aygua dela cendra del roure axi como es dit en lo capitol plegit: e sia alli vist. Lo Guicenna diu q lo licium rubifica los cabels e conforta aquells e, ppiament lo india. E alguns han dit que si lo licium india es dissolut en aygua d sep e essent caltes applicat e feta linicio als cabels rubifica aquells. sia empero lanat lo cap e mig atxiguat quant sera applicat: e segos lo Bartholomeu acomatrex pot tot licium dissolut en aygua sola. Encare que lo indiu mes q los altres e conforta aquells q no cayen. Lo Albert diu q la decoccio del licium fa en rogor los cabels.

Cap. iiii. per fer los cabels de color de oro blanchs.

Los cabels son fets de color dor o blanchs als qui ho de manē de aquest modo. Elguns antichs en dit que les flors del tapiss barbat dawrat quant son cuytes en ayg e de quella es fet lanament o vncio: colora los cabels de color dor. Hiascorides diu que enfecciona los cabels. E Apuleius diu que fans los cabels rossos. Un altre antich diu q sia bolit celidonia sticados e rasura de brus e fes ho bolir tot o la vnde apres de esser lauat faras souint vncio ab ditta decoccio e los cabels aparā dor. e aco mateix fa lo saffra dissolut en lexiu. e si vols fer los cabels blanchs. Biu lo Albert que lauar souint lo cap ab aygua ros fa los cabels blanchs. E yo dich que es canicies. Lo Albert diu axi que si dela sanch dela toatra ciuta en aygua de talpa es feta vncio en lo loch pelos cauran los cabels negres e seran fets blanchs. E en lo capitol dela talpa diu q la aygua dela coes la decoccio della fa blanch vn caual negre. Lo Rasis diu que aquells quis suffumiguan los cabels ab soffre haurā los cabels blanchs. Experimentat es quelo pulegi bulit en lexiu enblanquer los cabels d bel la blancore enbelez aquells. E diu Galien segos que diu. Alchigenes los lobins crui ab aygua d nitrum e feta vncio fa los cabels rossos. Empero lo lanament fet ab spuma de nitrum mirra e relles de affrodilis ciuta ab nitrum fa los cabels rossos e crespo. Rasis e Guicenna dien axi q sia fet lexiu de cendra de serments e sia teprat per una nit ab ell lobins picat. t. 3. mirra. v. 3. alquena torada. iiij. 3. apres sia colat: e de aquesta aygua sia lauat lo cap e sia fet ratis veguades fins atant que los cabels si an fetes blanchs. Elgunes homes posen flors de sticados e de genesta en lexiu. Elgunes bi posen rasura de brus e scorxes de ponsem. Los de paris bi posen relles d

gensana e de berberis e flors de cardemo, mi. E oefcio altra que fa los cabels rosos. R. cortic radic caperis sulfuris iam, busi siluestris seminis raffani, mes vna roibile enule sicce stercois yrundinis terant et diu agitentur cum felle vaccino et aceto viuvi et edells sia vntat lo cap. Sia empero primer lanat e aranguat e sia yterada la suffusio migacio del soffre enlo cap e sia tinguda sobre lo cap. E quant los cabels seran fets blancks: sian lanos souint vntats ab oli sambuci. Altre experiment. Pren feces de aliuz e sia destemprades ab ayqua d'riu: calda apres sia bolit apoch apoch fins a; tant que vngua a alguna grossitud aquel lo ayqua apres siay posat goma draganti mig. 3. apres bolit tot asso sia posat en un vase de terra al sol per spayne, viii. dies. apres lauara los cabels ab dita liquor: e seran blancks.

Capitol sinq per de tardar la canicia so es los cabels blancks.

Canicies es dealbacio dells cabels. La qual canicia es d' dues maneres. coes naturall e no naturall. Assi empero no se tracta sino dela no natural la qual se preoccupa la senectut la causa immediata dela qual segons que diu Guicenna es habuidancia de sieuma aquos podrit engendrat de coes debilitants la calor: aixi com son malalties iargues e diuerses e malicia del ventrel. e angusties fortes e lauarse massa lo cap e excessiva cobertura. Los senyals dela canicies son prou manifestos. Es judicat que la canicies es mala car es vist que la mort la haje presa per senyal propri segons q' vol Guordo. Per la qual cosa deuen notar q' per causa dela denigracio dells cabels e per prohibir la dealbacio de aquells. Allotres dones son vingudes en mal: coes en catarrus; e en infrigidacio del cap e en epilepsia

e appoplexia, e aixi de molts altres. Per tant com les coes que remouen la canicia son fredes e frigides segons les demes.

La cura.

En aquesta cura has dos regiments: co es vniuersal e particular. Lo vniuersal es en la dieta e purgacio e euacuacio de sieuma e guardar que no sia engendrat d'elles quals medicines es pro dit en lo capitol d' vndimia enlo primer libre e sia alli vist. La triffeta sarrasenica ha marauellosa virtut entardar la canicia ela senectut e obte en aço principat. Empero diu lo Guicenna que sia presa per tot un any tots matins e que sia tardat lo mengar fins amig dia. Lo regiment particular sta en dues coes, coes que primer los pels o cabells sia preparats per pendre la tintura. Segonament que los sia donada tintura. La primera cosa es complida segons lo Guordo de aquest modo: coes que sian lauats los cabels molti dies ab lexiu d' tronchs d' cols en lo qual sia dissoluit aliuz. El questa ablucio per causa del aliuz prepara los cabels apendre tota color. La segona intencio es complida segons que diu lo Contesti de aquest modo: coes que sia pres un pom de coloquintida e sia mundat dela medulla e dels grans: apres sia vniplert de oli sambuci apres sia ben circuity de pasta e sia bolit sobre les brasas tres o quatre veguades: e es fet epithima molt bo p' denigrar los cabels e per guardar que no vingua la canicies massa tost. E segons lo Bartholomeu sien lo mateix pom es bolit oli commun ab grans de catapucia picats e munes: e apres quem sian vntats los cabels fa aço mateix. E aximatex si los cabels son sovint vntats ab oli infantil prohibir la canicies e enfortir los cabels. E lo Guicenna diu del oli qui es fet d' olives saluages. E aximatex la cordinacio ab oli de liritar da la canicia. E resiliis posa que si abans de esser los cabels blancks es souint lauat lo cap ab ayg d' galles ab d'coccio d' salvia: e d' betonica q' nuca hauras cabels blancks.

Libre Finch

Encare posa que lo aluz de ploma: e lo aluz dels tintores ben polvorizat en ayg calda: e que sia primer lauat lo cap ab lez xii e apres ab questa aygua aluminoosa o al sol o al foch sia derat arinxuar: apres vntaras la pinta ab Finch de no^o e sia derat seccar e los cabels blancks seran fets negres p lond temps. Per la qual cosa deuen notar q segons intencio de Rasis e d'Enic, moltes coses dites en lo capitol de nigrar los cabels valen assi, e per tal sian assi aportades e yo les lexe per causa d'breuitat.

Començà lo tractat segon de mudar los cabels segons la figura de aquells.

Capitol primer per crespar los cabells.

Alts joneus qui han los cabels plans los volren hauer cresps e en a quells se deliten e en aço posare poques coses p tal com poques ne son trobades. Sarapio posa q la lapis lazuli quan es penjada en los infats rete les tumors dls e fa los cabels cresps. Encare posa q la marcasita fa los cabells primis e cresps. Elchindus diu q quant es lauat lo cap ab sabo es remoguda la capsula del e fa los cabels cresps. Rasis posa q la femta del asse saluatge picada e mesclada ab fel de bou e apres feta vncio fa los cabels cresps. Per acomatex diu rasis, pre semet de iuquia picat galles farina de senigrech sidra coes gingols saluatges calts e litarge pts iguals: e de tots aquests ben picats apres de esser ben lauat e arinxat lo cap sia frequats los cabels. Altre de Enic. Pre galles fulles de ciprer e grans del grans de codony litarge goma dragat boli armiñ aluna e mirabolas emblembs de cascui, i. pt calç vina mig pt sia coçegit ab ayg de bledes apres sia administrare es bo per crespar e per denigrar los cabells.

La. ii. de applanar los cabels

Sdeues fer la operacio contraria ala pdita piant com es expedit fer plans los cabels cresps, car molts ho desigan.

Lo Finch dala planta del sisamius aplana e ab lanex los cabels fera vncio ab el. E mes encare que lo zizamus ni lo ols del Arimater aplana los cabels lo nabach coes lo agrifolin quant della decoccio del son vntats los cabels.

Lo Contesti diu dela viscositat del psilli apres de esser lauat lo cap que amolex les spures dels cabels. Empero Elchindus diu que val ales cissures dels cabels. Lo Enic cenna diu que tots los ols que generalment son mollificants aplane los cabels e los musillages humectants aplane los cabels. E arimater qual se vol coses q curen les cissures dels cabels dles quals sera dit en lo capitol seguent. Arimater lo nitrum que es la sal gemma si es be picat e posat ab lo lexiu aplana los cabels e aço pprietat. Sarapio e Elchindus han dit que aplana los cabels e ablanex aquells e la barba e remou la sarna o caspa del cap. E lo contesti diu q ablanex e subtilia los cabels.

Capitol. iiij. de cissures e corrosions dels cabels.

m

Olt souint son fessos e corrons puts los cabels en les lurs et tremitats segons que souint es vist en les dones. Alguns antichs an dit q lo ols tingut en lexiu sana aquelles fissures e es solent experimentat. Lo Enic en diu que los ols leniti prohibeixen aquests defectes en los cabels. E arimater los musillages viscosos: aixi com es musillage de maluins e de psilli. E arimater les fulles del salher. Obreument yo dich que totes aquelles coses en les qualls humectacio va len e acomatex fa un vnguet fet de Finch de lapassa scrit p anat en lo capitol de tinya. Lo vnguet del Rasis lo qll es scrit en lo

capitol de multiplicació e prolongació dels cabels es arimatex conferent. E dich que qual se vol coses que applanen los cabels mollifican aquells e remouen les cissures e corrosions dels e es manifest.

Comensa lo tractat.ijj.de mutacions dels cabels en quantitat:

Capitol primer de erradicacio dels cabels cō son superfluament multiplicats.

Sequint se es dene que estant la generacio dels pels que fan lo cors fer eleig: p la qual cosa es necessaria la remocio e enulcio dels. Lo Rasis diu ari. Dren ayqua enla q̄l baya stat calç per. vi. dies remitant dita calç de tres en tres dies e ab ditta ayqua encorpóra arsenich groc. vi. parts e que sia tāt de xat al sol fins atant que vna ploma la q̄ll sia messa dintre se pele quant es treta defora. E ab aq̄lla mixtio freguaras los lochs que volras pelar e pelar se han. Lo Bui cenna mana. ii. parts de calç vina : e altre tant de arsenich e vn poch de seuer e sian a molits ab ayqua cada e tantost raurà lo loch. e per que baya milor odor siay posada gallia muscada vna poqua. Lo Galien enlo. ix. deles medicines cimples diu que la let fresca del tintimallus mesclada ab oli per que no vlceres lo loch e apres fe ta vncio al sol tantost fa caure los pells. E apres de aquells ne nenen altres mes primis e roigs. E si son vntats altre vegada caurane aço sia fet tantes veguades fins atant que no nescia nighun pell. la qual cosa sera enla terça o quarta aposicio o mes segons la disposicio del cors. La let della volubilis maior segons Alixena feta vnicio promptament araca los pells. Sa rapio posa que la let del salzer ran los pels

E so crech que es aquella humiditat que es entre la scorça e lo fust quant fa la flor. Arimatex la let dela eura feta vncio e piament dela blanca fa caure los cabels e apres de esser cayguts no permet never a quells la qual cosa es experimentada. E acomatex fa la goma della. Lo Biascorides ha volgut dela lagrima dela eura negre. Encare din que la lagrima del sep dome stich vntat primer lo loch ab oli comu toll los cabels e lo sep vert cremat les lagrimes del poden fer acomatex: e tolles vernas. Sian collides les lagrimes de aquest modo. Dren los fusos e siā messos al foc vert en tal modo que se cremen los caps dellos: e quant comensarà sentir la calidat en lo migloch lo que dels erira sia colit e mes en un vaxel. Lo Biascorides posa q̄ lo arsenich cremat ab calç evinagre fa caure los pels. Encare posa que la fricacio fe ta ab pumex cremat segons alguns e no cremat segons altres fa caure los pells. Lo Elbindus din que la farina dels lobins si es posada al loch ont denen never los pells es causa de arrençar aquells. E aximatex crema los nats e no leta extir los altres. Encare din axi questi es cuyta vna salamandria en oli fins atat que sia disso lida: e apres feta vncio pella lo loch: axi com lo silotrum. Lo Hiramus din que lo fell del lacert comu podrit en vi per. xxx. dies ala serena e al sol en los dies caniculars extirpa los pels dles seles o palpebres. E lo lacert solar lo qual es vert pot asomatex. Encare din q̄ si es cremada la pel della rana e es messa en la ayqua del bany fara caure tot los pells del cors en aq̄ll qui entrara en lo bany. Lo Contesti posa que lo stinc que es lo per saget sech epoliorizat e posat en oli faciat los pels. Encare din dela Ichia marina que lo oli en lo qual ella es cuyta fa caure los pells. Beles coses compostas dich que aquelles valen ques segueren e posar ne poques: empero seran bones lerant ne moltes dels altres nostres mestres. Galien diu ari. R. auri pigmenti citrini calcis viue. an. 3. vna. spume argenti. 3. vna. terantur et bulliantur et incorpoarentur.

Lo senyal del bondad delles que si en el posen vna ploma se pelara. Psilotrum per lant los pels en vna hora. Dren calç d'pedres e de marbre dues parts orpiment citri vna part: sia mesclar en un morter d'plom e sia lançat sobre ells aygua de ordi: e sia tant picat fins atant que sia fet negre e d'aco calç apres del bany sia vntat lo loch e remou los pels e subtilialos q'hà d'ixer.

Capitol. iiij. de prohibir lo naciment dels pels.

Si vols defendre los lochs d'nudars de pels asi cò souint les dones d'manèlano obertas de aquestes coses. E primer alguns anticbs han dit que si apres de esser arrencats los cabels lo loch es vntat ab sicutia per la sua frigiditat prohibex lo naciment dels pels. Eximater si apres de esser arrencats los pels ab psilotrum lo loch es vntat ab cendra de tronchs de cols: e maiornet sal, uatges mesclada ab vinagre e aygua espribida la generacio dels pels. E acomatax din Biascorides. Galien posa en lo. xi. que quant algú se arranca los pels de les arxelles e apres se vnta ab gret de serp q'no neten mes. E ajustay q' com el ne agues obrat asi com ells deyen troba q' era manida. E acomatax din Sarapio car si son arrencats los pels deles arxelles: e apres q'sia vntat lo loch ab gret de serp quant es fresch no lexa neter aquells. E encare diu asi Galien en lo. xi. quel lo que es dit dela sanch deles granotes petites les quals al guns appellen basles e aserentes q' apres que los pels son arrencats deles sellas no tornen mes nixer com yo ho basa experientat etrobat que es fals. E diu Galien que la sanch del ca prohibex lo naciment dels cabels. Fidelis din que la lupira feta vniccio ab ella prohibex lo naciment dels cabels arrécat. Car no lexa nixer aqualls la lupira es asi com vna mosca volant eluent denit e alguns appellen

aqülla stella: e algunos luxula. Encaredit que la samsucca d'lach picada ab vinagre fort e apres applicada phibex lo naciment dels pels. Sarapio posa que la sanch d'lachio quant es posada sobre les rellos dels pells arrencats no lexa nixer aquells altra veguada. E din q' aximater fa la sanch dela rana verda. Lo Contesti posa que si es picat arsenich ab insquiam e q' apres de esser arrécats los pels deles arxelles ed' pentenil q'sia feta vniccio ab ells e nūcator narà nixer. Elgus dien q' los o' deles for misgues feta fricacio ab ells sobre lo loch de ont seran arrécats los pels prohiber lo naciment de aquells. E alguns dien q' la gòma della vidalba e dela bronia o dela ortigua fan acomater. Unicenna e Rasis dien en assò que lo insquiam e lo opij e lo psilli curts ab vinagre e aygua de insquia negre ab ells e la sola herba si es cuylta ab vinagre. E din lo Unicena que lo sement dela ortigua ab oli es deles coses q' peleen los pels ab fortitud. E loa la cimolea e la cerusa de plom parts iguals aluz míg part e sia picat ab aygua de insquia blach. Elgus loan limadura del ferro fort, cuylta ab vinagre.

Capitol. iiij. per subtiliar los cabells.

Sunt es dene que los cabels son grossos per la qual coses licit saber subtiliar aquells: e la subtiliacio es via en primacio de aquells. Elgus anticbs han dit que la decoccio dels lobins subtilia los cabels. Lo Alchindius din que la farina de aquells posada desus. E lo Unicenna din que los lobins subtilian los cabels. Loysach din que si les faunes son posades en los lochs ont deuen nixer los cabels o pels subtils e defectuosos. Biascorides din q'sia feta frecacio de farina de faunes en lo bany.

Sarapio din quesies fet empastre ab scorces de faunes sobre lo loch de ont

son arrencats los pells que apres naren prums e debils. E acomater diu Quicena. Rasis diu que la sanch del corp a subtilia los cabels. Sarapio posa que la marcasita fa los cabels prums e cresps. Encare si les relles dels cabels son vntades ab cimolea dissoluta ab oli de mirra subtilia los cabels. Empero Biascorides o diu absolutament dela cimolea q a prima los cabels Arimate lo affronicum poluorizat e dissolut en ayqua apres fera vncio fa los cabels prums. Es la spuma del nitrū. E acomater fa lo nitrū dissolut ab lexiu. Lo Lontesti diu que lo sal armoniac poluorizat e expergit sobre los cabels subtilia aquells. Encare diu que si lo nitrū es ben poluorizat e dissolut ab lexiu a prima los cabels. Biascorides diu que la flor dela sal aprima molt los cabels. E acomater lo psilotrum dit en lo capitol de eradicacio dels cabels val assi e subtilia los cabels. Lo Quicena diu que lo baurach e propriament lo africca ben poluorizat a subtilia los cabels e es lo baurach rubeu.

Capitol quart de excelencia dels pells so es defer exir los cabels prest.

Aolt souinr es mechester fer la operacio ptraria ala sobre dita goes ciuytar lo naximēt dels pels en lo cap o en la barba o en altres lochs e prolongar e multiplicar aquells. E acomater prohibir lo cayment de aquells per la qual cosa de aquests tres are dire començant ala excelencia dels. E en aco Biascorides ha dit que fricacio feta als cabels ab alcuno que es la spuma maris facreer los cabels. Encare diu q lo grec del onso fa creixer los cabels e cura les bunganies. Lo Lontesti diu del abcincis q feta vncio del enla barba nete los pells mes tost per tal com rarifica la pell e obri les porositats ab subtilitat e puncio. Elchindius diu acomater del oli dell

Fidelis posa que lo enforbi mesclar ab oli fa nixer marauellosament los pells. Lo Quezoar diu axi que si en iniuentut es dene caluicia abasta enla cura vntar lo cap ab oli d amelles dolces per tal com remou la acuytat dels humors. E si es dene en la velesta la cura della es impossible. Sarapio diu que quāt les cochules maringes purpureas e so aquelles dles quals son preses les barts vissances e so ciuytes ab oli e apres es feta linicio ab oli rete los cabels que denē caure e fa nixer cabels. Lo Barthomeu diu que aco es per qnt los cabels cayē per causa de humiditat corupta. E acomater podē les cōxilie o caraguols encare q mes debilmēt. Alchindius diu que lo fel del porch quant es mesclat ab mell fa nixer los cabels en lo cap dels calbos. E si es poluorizada vna sala mandria secca e es fet vnguent ab oli. E apres que sia vntada la pell: apres q esser freguada fins atant q tome roig e fa nixer cabels en lo loch. Encare que en lo loch haje aguda tynia. Fidelis posa q si vin lacert vbert es bulit p molt spay en oli del qual apres sia vntat lo loch: e apres q sobre dita vncio sia sperrida cendra q es sobre la pell del cap e dels labis que los pels tornaran nixer. Rasis diu que si vols q los pds tornen nixer en lo cap del caluo sia lanat ab let de ca. Encare diu que la femta dela damna ab oli d murta fa pels emjiora aquells. Elchindius diu que la sāch dela talpa morta fa nixer los cabels. E acomater diu dela cendra d ariso terrestre cremat ab les spines e fa nixer pels en los cicatris. Elguns dien que les fulles dles bledes cascades e applicades feta primer scarificacio fa nixer los pels quant cayen per causa de humiditat essent des la pell. Arimate lo ols de llicados ciyta lo naximēt dels cabels e maiomēt dela barba quant es souint feta vncio ab ell. Ela cendra del abrotanum mesclada ab oli de squinatum a soles. Lo Quicena diu aris dela centonica q lo oli dela fa nixer la barba que tarda. Segons ell mater asso pot fer lo abrotanum quant es ciuyt ab algūs olis per causa dela sua apercio.

En care d'iu que la aygua dels cabells fa naxer pells. **E** yo crech que la aygua dels cabells sia la aygua dels feta per alembic.
Lo Quicena d'iu axi quant lo vêtre dela lebra axi com se sta es pres ab les antrames e freguat sobre la paella es cremat: es fet medicament al naximent deles cabells quāt es picat e administrat ab oli ro sat sobre lo cap.

L'apitol.v.de prolongacio e multiplicacio dels cabells.

Segonament he dit que diria de aquelles coses d'plonguas lo cabells e multiplican e conforta aquells. **E** primerament d'iu lo ysach q̄ quāt ab la decoccio deles fulles del sisam̄ son lauats los cabells albgua aquells ells munda de caspa. **E**mpero Quic, d'iu q̄ lo fissamus alongua los cabells e ppiamet lo suix del arbret del elles fulles del camolex aquells e remou la caspa. **E**n care d'iu axi ysach que les scorces deles castanyes cremades e poliuorades e tépiades ab arob e posat al cap dels adolescents amodo de cataplasme conforta los cabells e augmēta aquells e val cōtra la alopecia. **E**lia basdiu que los mirabolans embluchs cōfortan los cabells e consolden les rells dels e fan negre e prohiberen les malalties dels. **E**n care d'iu que lauament fet ab decoccio de capilli veneris quant es ptinuada multiplica los cabells. **L**o Lontestí posa en lo pantegni que la cendra del capilli veneris sperrida sobre lo loch fa naxer altre vegada los cabells. **E**lchindus d'iu q̄ lo capilli veneris ab oli de murta e vi plongua los cabells e phibex q̄ no caygué, e acomater d'iu dela cendra dels sperrida sobre lo loch. **L**o Lótestí d'iu deles no q̄ pasta des ab mell e arob e lauat lo cap e ella picada e applicada cura la alopecia e altres passions dels cabells e alongua aqlls ells fa creixer. **E** alguns dien que parle deles fulles verdes deles no. **E** yo dich q̄ parle deles no verdes e no deles fulles. **E** asso-

segos les paraules d'ell. **B**iасcorides d'iu que les scorces deles no cremades e pica des ab oli evi e feta vncio als cabells dels infants fa los cabells bons e sana la alopecia estimena aquella. **L**o Elchindus d'iu que les fulles dela lantesca seccas e pica des e empastrades sobre lo cap fan creixer los cabells e prolonguan e engrossen aqlls les. **E**ncare posa Elchindus que la fricacio del sement dela scasifragia conforta los cabells e prolongua aquells e conserva aquells de tota cōtrarietat en rata mara los pols segons que sera dit per auant. **E**ncare d'iu quelo vêtre dela lebra e los budels cremat al forn en una olla noua, apres picat e mesclat ab oli rosat fa creixer los cabells. **L**o Roger posa dela rell del uenussar que sin son fets trossos equie sia messos ab lexiu per loch temps apres q̄ sia lauat lo cap que prolongua los cabells eles multiplica e les aclarer: La qual cosa es experimentada. **F**idelis posa que la decoccio dela scorça migera del olim souint lauat lo cap ab ella multiplica los cabells. **E**ncare d'iu que la cendra del fem dela cabra ab oli feta vncio multiplica los cabells. **R**asis d'iu que la femta dela damea fa creixer los cabells emilora aquells. **E**ncare d'iu Fidelis que si lo loch es vntat ab mell e apres es expurgit de sobre cendra de lacert vert que es languardax son multiplicats los cabells. **A**ximater si es mesclat lo lacert ab sanguoneres e ab oli de labdanum apres feta vncio son multiplicats los cabells. **E**nguns antibis han dit q̄ si dela ceba ab spuma de nitru o de mar es freguat lo loch so multiplicats los pells en el, e acomater d'iu Biасcorides, encare d'iu q̄ vncio feta ab grec de onso multiplica los cabells. **F**idelis posa que si lo grec de onso es mesclat ab pa de ordi e sal cremats multiplica los cabells. **E**ncare d'iu q̄ lo oli de murta cōstreny les rels dels cabells e conforta e fa negres aquells. **E** segons Aliabas es conferent ala caspa dels. Sarapio d'iu q̄ la decoccio d'li fruct bla murta magifica los cabells e retelo aux. **L**o Lótestí d'iu q̄ mudificā lo cap d'caspa. **E**ncare d'iu Quicenna que si es cuiyta la

murta ab oli sissami conserua los cabells
efas durs e forts. e acomater fa si es cuyt
en ayqua. ¶ Segons lo Rasicna lo lab
danum dissolut en oli de murta e vi, plon
gua e conserua e spesser los cabells. Empe
ro no fa aço enla alopecia o caluicia quāt
la cutis comença aper. ¶ Lo Barthomen
dii que es menester ajustar bimirra: e aço
mater dii Rasicna. ¶ Encare dii que si
es feta vncio ab canterides mesclades ab
mostalla son engendrats cabells: o arima
ter si les canterides son cuytes ab oli fins
tant que lo olisia spes e apres del sia feta
vncio ¶ Tales coses cōpostes parlare poch
e tansolament posare les coses experimē
tades e sin volras veure altres coses recor
reras al Rasis en aquest capitol. Asso dō
ques ques seguen fa naxer cabells enla bar
ba e en les superficies e multiplica aquels
¶ papaueris nigri foliorum mirti capilo
loru veneris spic nardi cyperi. seapij em
blicorum. cipressi. an. 3. i. coquantur in. iii.
It. olei mirtini in duplice vase e sit caldaris
um plenū aque e coquantur usq; ad cōsu
ptionem aque: deinde accipe corticem pini
labdani. an. partem terciam e subtilissime
pulueriscentur e addatur in predicto oleo
apres de mati e de vespre sia feta vncio.
¶ Altre per acomater. ¶ anthimoni plū
bi vsti. an. 3. viii. eris vsti croci rosat mirti
lorum spicenardi lapis lazuli thuris. an.
3. i. e sia referuat per vssar e pot esser mes
dat ab ell vstant oli de murta. ¶ Altre se
gons lo Rasis lo qual val ala cissura dels
cabells. ¶ Dic suct de murtos e de fulles
de salzer de cascui. iii. 3. e sia posades sobre
foch sua e bullau fins atant quāt roman
guia la tercera part e apres siaj ajustat. i. 3
de labdanū e vi. de oli de murta e sia mes
dat e sia feta vncio en les relles dels ca
bells. ¶ Nota que moltes coses son dites
en lo capitol precedent les quals son assi
utiles e assi son dites moltes coses utiles alli
per la qual cosa sian legit los capitols al
ternadament quant sera expedient. ¶ Lo
sa experimētada e bona quant los cabells
cayen: apres de malaltia sia lauau lo cap ab
decoccio de ranes propiamēt deles verdes
petits e del grex que de sobre nadara sia fe

ta vncio. ¶ Altre cosa experimentada per
multiplicar e prolonguar e confortar e en
belir los cabells. ¶ Es aquesta sian preses
rells de malmins e fulles de cerifoliū e rels
e fulles de petrosili. ¶ Aquestes coses con
cassades sian posades en vna olla noua e
siaj messa mell e vinagre parts iguals tāt
com ni aura menester fins a tant que sia p
fetament cuyt fins en spessitud de mell. ¶
Ati cuyt sia colat per un drap e la coladura
sia reseruada en un varel de terra o de vi
dre e sia guardat. De aquest vnguent dō
ques sia souint vntat lo cap e del veuras
bon effecte: seria empero cosa si era ras pri
mer lo cap dels cabells.

Capitol.vi. per prohibir lo cayment dels cabells.

Sinceramente dit q diria de
aqueles coses q prohibeven
lo cayment dels cabells. e per
tant com lo cayment dels ca
bells algunes vegades es ab
alopecia: e algunes vegades
no are assi dire de aquelles coses q son co
ferents al cayment dels cabells quant ab
ells no ha alopecia. apres quāt parlare de
alopecia dire en qn modo sera so corregut
al caymēt dels cabells quāt es ab alopecia.
Son empo aqsts capitols ensembs communi
cants: e pco sia ensembs vists Sarapio dii
q si aquel aqui cayen los cabells acustuma
de mensar raua q es cōferent. ¶ Segos ell
mater lo suct del nasturci cōforta los ca
bells e les relles de aquells q no cayge: e aço be
gut o feta vncio. ¶ Biascorides dii que
sia suct del domestic. ¶ Alchindus dii q
lo senet es conferent al caymēt dls cabells
e als pols. ¶ Assofet lauauent ab Eli. e yo
dic que ab la decoccio. Alchindus dii que
la decoccio dlnasturci prohibet lo cayment
dels cabells. ¶ jo dich que la decoccio dels
spich nardi es conferent al caymēt dls ca
bells e deles palpebres p causa dla sua stip
ticitat efa naxer aquells. ¶ Encare dii
que quant lo aloes es mesclat ab vina
gre: rete los cabells que cayen.

Biascorides e Contesti han dit q mesclar ab vi stiptich conforta e rete los cabels e es conferent a tot cayment d cabels. E din que quant conchules purpureas marines e son aquelles deles quals so preses les blatses bisancies son curtes en oli: apres es feta vncio ab dit oli rete los cabels que cayen esa never cables en lo loch. Biascorides din que la herba adiantus picada e mesclada ab lexii: en lo qual sia ajustat dela cendra dell segons que vol el mater: E ab labdanum e oli de murt a vi constreny les flors dels cables: sin es lauat lo cap. E la decoccio del dianthus ab lexii e vi fa acomater. Lo dianthus segons alguns es lo capilli veneris: E segons alguns es altra cosa diuersa car en lo politri. Encare dit que si del romani es lauat lo cap prohibex lo cayment dels cables. Encare mes que lo oli del arbre d'oleastrer feta vncio ab ell al cap per alguns dies rete les flors deles cables. Sarapio din que purguia la caspa del cap. Alguns dien que les olives aquelles sian madures etarda la caluicia. Encare din Biascorides que lo labdanu socorre als cabels que cayen e ago mesclar ab vi mirra e oli de murt. Galien en lo sette posa d'labdanum que ha alguna stipticitat breu per la quall es conferent als cabels q cayen. Alchindus din que la molta comedio d roses streny los cables: E din que la aygo d la decoccio d' nasturci prohibex lo caymet dels cables. Lo politri curt ab vi stiptich e lexii e fet lauamet al cap rete lo flux d'ls cables. E aximater si es curyt en oli e que a pres les rels dels cables ne sian vntades prohibex lo cayment dels cables e augmenta aquells. Encare din que lo capillus veneris ab oli de murt a vi prologua los cables e prohibe que no caye. Hiramus din q lo labdanu es mesclat ab vi e oli infanci. Encare din que la femta d' thoro streny los cables que cayen per malaltia. E mes que la femta del camel cremada e mesclada ab oli sana perfectament la alopecia e lo cayment dels cables per malaltia. Fidelis din que si es lauat lo cap ab urina de ca q no sera fet calbo. Encare posa que lexii fet de femta d coloms rete los

cabels q cayen. Plato sextus din que lo grec del onto ab labdanu e vi vell mesclar rete los cabels q cayen e spesex aquells. E din que lo ventrel dela lebra curt en la pella e mesclat ab oli de murt apos posat cura e rete els foifa de crecer. Elgus antibis ban dit que la cendra dela lana suza ab oli de murt apos feta vncio ales rels dels cables prohibe lo caymet dels. Biascorides din absolutament de la lana cremada. Ere assi posare algunes coses compostes poques e experimentades. Pren murtos una part labdani. ii. parts sal nitrum. vi. parts oli de murt a tant com ni haura menester per fer vncio. E nota que podem algunes veguades fer sens nitrum: coes quant la intencio no es mobta en resolre e exsiccarr. E pergo quan la intencio sera per inspissar e engrossar sia fet sens nitrum. Altres del Biascorides. present no d' del arbre ab les scorces: ari cò es en lo mes de juliol e sian còquassades e sia mesclat ab elles aluz de ploma. iii. tt. E sia posat diligentement en loch no massa sebni massa bumit. Apres de xx. dies donara oli lo quall restaura los dans dels cables que cayen e es experimentat. Altres Pren labdanum oli de murt: oli de liri: ysop parts yquals e sian mesclats ab vi. e sian fet lauament e rete los cables q caye. Altres. Pren politrici picat una manyada labdani oli de murt oli de liri de cascua. ii. 3. vi e lexii tant com ni haura menester e sian fet lauament.

Comensa lo tractat segon principal de aquelles coses q son engendrades en los cables part natura.

Capitol primer e prohemiall.

Natura regitina de tot lo corsa en los humors dues operacions. La una occulta la qual es resolucio. L' altre manifesta la qual es expulsio de

vapors e materies als lochs deputats. E per tal si ni es expellida molta quantitat e per de faliment de aquell nos pot resolre della es pudrida alguna cosa E segons la diversitat del loch so podudes diuertir co ses. Exi dòques deles superfluitats expel lides ala pel quant natura nol les pot per fetament dominar son engendrades disposicions ineptes aixi com es scabia pruiga: e caspa e males coloracions, e aixi de moltes altres. E si aquesta materia es moguda a putrefacció e es disposta per generacio de cosa animada laios seran engédrats pols ele mes e vermes e coses semblants en nos altres. Per la qual cosa aquestes coses pt natura no tan solament en los cabells mes encare en lo cors son engendrades. Illan donq menester art es menant e curat aqüls Circa les quals coses lo nostre parlar are sera e no sols sera util lo nostre parlar al cap. E es encare a tot lo cors si en tot lo cors tals coses son engendrades. E omé fare als pols. Son donques moltes coses viuents que son engendrades en lo cap o en altre loch. Son primer los pols e aquests son diversitats. Alguns son engédrats en lo cap o en alguna part del cors no per losa; e aquests son nomenats sextipedes, e alguns son engédrats en les selles e en les palpebries e en lo pentenil e prop la rell dela vergina e en la bossa dels testicols o en la barba que es molt gran: e aquests son anomenats pols plats, e en nostre vulgar son dits pratums: e en vulgar catula son dits ledelles. Encare mes son engendradas les lemes: e aquests so manifestes. Eximales son engédrats cirones e son animals petits vicerats o faents vies entre la carn elà pell e en special en les mans e en altre no son dits peditelli E en catala son dits briants.

Capitol segon de pols

Os pols so engédrats d'materia podrida segons que es dit en lo capitol probomial. Primerament son engédrats los pols de figues seccas se-

gons que diu lo Unicena en lo segon libre en lo capitol de figues, E per mola coyt p tant com la part del cap es per el debilita da e la materia es mes moguda a putrefacció per tal com es mens regida, e aximatz letar se de denejar lo cap e aço es manifest perçó com les porositats stant a cades per la qual clausura les materies son retégu des e son podrides E son engendrats los pols. E aximatz tarda mundificació de les robes, e aço es manifest. La cura. En aquesta cura has tres intencions. La primera es mundificar lo cors ab rectificació de regiment. Sia dòques purguat lo cors ab sagnia si es menester o ab gera pigra o altres coses enracuants humors pudrits. Nota empero que dela color dels pols hauen noticia de quin humor son engendrats: car aixi com es manifest alguns son vermellos e altres blanquils; e alguns citrins e algunos negres: e de aixo colligeras la materia peccant e enracuaras aquella. E arla color vermella arguer sand. la citrina color lera. la negra malencolia: e la blanca flama. E aixo din Guordo ab parlar scur. Lo regimen sia de coses no multiplicats aquelles humiditas deles quals son fets los pols sia dòques alimitat e areglat en lo mengar e en lo beure e no dorma immediatament apres del mangar: car es causa de multiplicació de mals humors eti p tu mateix consideraras aquestes coses tals: e guard se de coses mouents la materia a pt defora. La segona intenció es complida de aquest modo. E primer din lo Unicena que los alls cuyts e mengats maten los pols e lo calament d'montanya. apres vintre ales coses locals extrinsecas. Les sutes e los banys de aygua salada o de ayg dolça continuats valen molt. E jo crech que si los banys fossen artificials que seria milor aixi com es decoccio de alijs e d'sta sifragia e calament d'montanya e lodins e aixi de moltes altres aquestes coses mundifican la pell per causa dela aygua e dell lauament e se la materia essent en lo loch d la quals los pols son engédrats e traui a quella defora. E aquest es vist esser lo modo e intenció de Unicena. E la souint mundificació de drap deli fa ala causa dita. E aixi

comes de mō custum vñch ales coses cimples que per los doctors son posades. ¶ El primer diu Biascorides que los alls curts o cruns mengats maten los pols. E aço / mateix diu Sarapio. ¶ Aquicenna diu que la mell curta ab aluz mata los pols fet ne vñccio. ¶ Chiranus diu que dilla mell a so les feta vñccio mata los pols. ¶ Encare diu que lo semet dela scasifragia picat e ab oli mesclat es manifest que mata los pols.

¶ Fidelis posa que la scasifragia polinorada e liguada en vn drap apres aportada sobre la carn tira assitots los pols e moren e mesclada ab argent viu oli e vinagre apres feta vñccio mata los pols. ¶ Si de aquest vnguent es vntat yn fil apres es aportat sobre la carn tots los pols moren tots. ¶ Sarapio diu que lo semet della scasifragia es picat e mesclat ab orpiment e oli es conferent als pols e ala pruixa e ala scabies no ulcerada. ¶ Elbertus diu q̄ quant es picada la scasifragia ab orpiment vermell e pegua e lart de porch e argent vin e vinagre apres ne es vntat lo cors mata los pols e val ala pruixa e ala scabies.

¶ Lo Barthomeu d' varinguana diu que si lo sement dela scasifragia es mesclat ab litarge e oli mata los pols. ¶ Si vols mes fort ajustar bi as orpiment e es lo que yo dich. ¶ Lo Guillem de varinguana diu q̄ la polinora a soles de aquell sement spergit desus mata los pols e es experimentat. ¶ Encare diu que lo oli del sement del rau ne frequentat en les viandes: prohiber la generacio dels pols. ¶ Feta vñccio mata aquells. ¶ Segons que diu Biascorides es conferent en aquells qui engendren pols per malaltia. ¶ Fidelis diu que si lo bonbit tenyt o vntat ab trementina es tingut en lo cíquina los pols e mata aquells borbix es coto. ¶ Galien diu q̄ la sedria mata los pols. ¶ La sedria segons Galien es lo oleu de citro e segons molts es la goma dell. ¶ Biascorides diu que es la pegua del cedre. ¶ Aliabas diu que si la aristologia logua es cataplasmada ab oli quemata los pols. ¶ Lo Aquicenna diu que la aygua de mar mata los pols e aço faent ne lanamet en qual se vol part que sian. ¶ Encare diu que si es curt lo tamarill en aygua e que de aquell

la sia lanat lo cap o lo cors expeller los pols: e asio fan los rams eles rells la qual cosa es experimētada. ¶ diu que altre tal fa lo sisimbrum. ¶ Encare diu que la let o la volubilis applicada ab modo conuenient mata los pols. ¶ Encare mes que lo arsenich mesclat ab mirra mata aquells.

¶ Mes que la decoccio dels lubins es bona e sort e la decoccio dela bleda. ¶ La decoccio del tamaril. e del calamet montay es e deles fules del ciprer. ¶ Alchind diu que lo argent viu apaguet es medicament als pols e mesclat ab aristologia mata aquells. ¶ Les coses compostes bones que se atroben son aquelles. Unguent bo. Prend oli. iiiij. 3. cera miç. 3. argent viii. vna. 3. sia mesclat en vn morter e sian fet vnguent. Si vn sinyel de lana es vntat ab aquest vnguent e es aportat sobre la carn mata los pols e prohibeix que no sen engedren mes. ¶ Lo Guillem lo posa nose si es ver. ¶ Altre experimentat. Prend scasifragia. iiij. drags. gmas vi. iiiij. fialas quatre mensures de aquella terra que sian en quantitat sufficien; spines de porch cremades. iiij. 3. argent viu miç. 3. sia bolit tot pleguat e ala ont sera menester sian banyat lo cors e es del guillem de varinguana. ¶ Altre experimentat del Guillem de silicet per los pols del cap. Prend mirra. miç. 3. aloes. i. 3. aguaric. iiij. 3. oli de amelles amarguants. iiiij. 3. sia pobuorades les coses de polinorar e sia tot mesclat apres sian feta vñccio. ¶ Altre de Aquicenna. Prend scasifragia arsenich roig e baurach e sia tot picat e mesclat ab vinagre e oli e sian feta vñccio. ¶ Altre d' Aquicenna. Prend sotfre groch aristologia longua de cascui. i. 3. alchitra e fel de vacca la quantitat siatanta de ab dosos q̄ les medecines confegestan e es epithima fort.

Fundación
Cáritas

Estant com aquelles coses vniuersals que competren en remoure les lemes son posades en lo principi del capitolo dels pols assi no les pose: e sia vistes alli. Empero sian fetes

purgacionis elo regimenter del modo q allí es dit. **E**linch donques are ales coses locals. **E** primer díu Sarapio que quant es continuat de mengar allí mata los lemes e quant es begut ab decoccio de origanum o de senigrech fa acomatex. **B**iascorides díu q la decoccio del tamaril mata les lemes: e aço fent decoccio o deles rells o de les rames. **A**lchindus díu que la aygua dela decoccio deles bledes e deles rells de les e maiormēt deles roses mata les lemes e purguia la caspa. **B**iascorides díu que la mell curta ab aygua e alú: apres feta vñcio mata les lemes. **E**ncare díu que lo sement dela scasifragia picat e ab oli mesclar es manifest que mata les lemes. **A**lchin dus díu que lo argent vñiu apaguat es medicament ales lemes e par esser apaçt ab oli a soles. **B**iascorides díu q lo aluz d plos ma lo quall alguns dien que es lo aluz iac meni ab morcas de oli mesclar e feta vñcio remou los pols e lemes ont se vol q sian. **F**idelis posa que la limadura dela banya del ceruo donada a beure ab vi no porta esser lemes ni pols en lo cors. Per la qual cosa dich yo que molt mes fort deu obrar si en vnguent es posada. **E**ncare díu Biascorides q bany ab aygua de mar purguia los lemens del cap.

Capitol.iiij.de pols plats que son ledelles.

Fla cura de aquestes faras purgacio així com es dit en lo capitol dels pols. **E**ximater faras les altres coses allí dites Per la qual cosa no les resimire. **E**linch ales coses locals. **E** primer deueni notar que totes aquelles coses que son conferents en remocio dels pols son assi conferents: e per tal los capitols alternadament sian vistos. així com sera expedien. **E** val assi aço e es de intencio de Sarapio. **P**ren bledes e rells delles e sian curytes e abla decoccio sia fet laniament e mata los pols e les lemes: e purguia lo cap de caspa. **E**ximater vñ-

cio feta del sush dela bleda mata los pols **E** segons Biascorides asso fa quall se vol bleda coes la blanca e la negra. **E**n care díu que lo senet es conferent al cayment dels cabels e als pols. **E** la goma de la eura aximatex mata los pols. **E**mpero si los pols son en les palpebres e enles selles: iauis aquella cosa que es en lo mig de la squilla cuyt ab rasina de py e oli rosat: feta vñcio mata aquells. **E**pulius posa que lo sement dela scasifragia picat ab verdolagues e oli sana los pols deles palpebres e la pruiga e scabia delles si lo cors ne es freqüat. **E** yo per los pols d'les palpebres tinch experimentat aço. **P**ren aygua ros e sian dissolut aloes epatiche e apasian lauau lo loch e sian banyat e val molt **E** lo que es conferent ales selles es conferent als altres lochs. Siā donques aqsts capitols ensens vist quant sera expedient.

Capitol.v.de briants

Stones o briants segōs que he dit en lo capitol general so animals petits faents vies entre la carn e la pell corrompent aquella. e maiormēt en les mans es atrobat e en los altres lochs. **P**er remocio dels quals fetes les coses generals dites en lo segon capitol crech que aquestes coses valen. **P**rimier sia fet lauacio ab aygua salada: car mata aquells. **E**ximater sia fet lauament ab decoccio de luços salats o de altres peros salats. **P**er acomatex val lo sush dela eura terrestre e sian ne vntades les mans. **E**ximater val la aygo de crâchs salat: coes la decoccio delles. **E** per acomatex val lo aloes ab vinagre mesclar: e mata aquells. **E** per lo semblant lo sush delles fulles del pseguer ab vinagre e sens vinagre,

Capitol.vi.de caspa o farina del cap.

LEl caspa o sarna es feta en dues maneres. En una manera de materia salada baurachina la qual es trobada en lo cap. Car quant algun se grata en aquell loch es elevada caspa: e lo loch roman ulcerat: e de aquella parla lo Guillelm de silicet Ultra caspa es que proue per causa de gran humiditat del cap: e tal es dene en los cabells: e de aquella tal caspa es are assi lo nostre parlar. Es dòques tal caspa multiplicada en los cabells: e de aquest fa mencio lo Guicenna dels altres per auant ne parlare. Primer diu Galic en lo x. deles medicines simples que si lo cap es lauauat ab urina d'home que es mundiffica lo cap de caspa. Empo aco no sia fet en persones nobles sino en persones vils e forçats per necessitat: segons que diu Galien en lo mater loch, dient que ell ha abominat fer tal cosa hauent copia de altres medicines, e es cosa licita ab bon merge tals coeses saber, e elegir les milors e en special en los cortasans e homens bonrars e venerables: e ajustay que quant de algun dels es alguna veguada necessitat en los caminants e naueguants e als casfadors o als conuersants enles altres per tal com es prest util: e aximatz es util all merge saber aquestes coeses per causa dels pobres: per tal que relene aquells dela caspa regua deles despesses misericordiosament e axi ho fareu vosaltres mos frares: e aco mateix fa la urina del thoro. E han dit alguns que lo fell dela cabra mundifica marauellosament lo cap dela caspa, e aximatx del onso o del thoro abscuracio pfecta. Chiranus diu que aquel fell sia mesclat ab vinagre. Sarapio diu que lo fel dela cabra sia mesclat ab alum e propiamet alti sacrameni. Sysach posa quela decoccio dels fulls del sissamis alonga los cabells del cap emundiffica la caspa. Guicenna diu que la decoccio deles coles e dela cendra d'aquelles que sin es lauauat lo cap q remou la caspa. E acomatax diu deles fulls e rellets del canen. Encare posa que si les amelles son picades e que lo cap sia lauauat ab elles e aby purgaua les humiditats del cap e la

caspa. Encare mes que la cendra del cap illi veneris remou la caspa. Biasconius diu que la aygua dela decoccio delles bledes roges e propriament ables sues rels feta lauacio all cap marauelosament remou e mundiffica la caspa del cap: la qual cosa es experimentada. Encare diu que lo bulbus que es la ceba marina ab nitron mundiffica la caspa. E Guicenna diu que es medicina ala caspa del cap e ales ulceres de aquell. Encare diu que la squilla curta ab oli e ab rasina mesclada pot mundifficar la tinia e la caspa. Sarapio diu que lo oli deles olines saluatges prohibex lo cayment dels cabells e la caspa del cap. Encare diu que quāt lo senigrech es curt e colat e apres ne es lauauat lo cap de aquells la decoccio conforta los cabells e mundiffica aquells de caspa e es conferent ales ulceres humides. E mes diu que la cendra dels alls mesclada ab mell cura la caspa del cap e les ulceres de aquell. E Onesti posa que lauarse lo cap ab aposima de murta conforta los cabells ells augmenta e munda lo cap de pols e de caspa. E Aliabas diu acomatax del oli de murta: car agomater fa. Encare posa lo E Onesti q lo mel ilotum cura la caspa: e asso curt en aygua e cura les ulceres del cap. Alchindor diu que si es lanat lo cap ab sabo remou la caspa del cap. Apulius diu que per los visceris del cap o per pruixa o per caspa dela barba lo sement del nasturci mesclat ab gret de occa epicat remou la caspa del cap,

Lòmensa lo tractat tercer principal de malalties de la pell

Capitol primer e propemiall.

Altura tot temps ab totes ses forces enten en lo mes pfecte aquella tal cosa induxe e produer quant pot. Empo quāt dessallart que imperfetamēt

sinita a natura se efforça en soplir aquell defecte. Quant donques en lo cors huma la materia defall molt lanos se es deue lesio en les operacions de tot lo cors e dellos membres segons quantitat e qualitat d'ls membres. e lanos lart se efforsara en corregir e supplir aquells defectes. E si lo defalliment dela materia no es tant coes q no sia gran lanos seran engendrades disposicions en lo cors huma que encare q no sia vist que fasen lesio en dit cors huma fan en ell algunes defedacions per les qualls es en legit lo cors axi com son empeticgo asa pbati tinya e axi de molts altres.

Capitol segon de tynia

Lo consequent sermo es de tynia la qual per Aliabas es scriuta de aquest modo. Tynia son viceres petites que es deuenen en lo cap: en les quals ha verigues crustoses. E segons lo Biascorides souint es dita aco ras. Bella qual tynia son de moltes especies: co es una fauosa della qual bit humitad semblant al faium o ala mell. La segona specie es fiscosa en la qual es contengut alguna cosa semblant a fuchs: e es dura e rodona en la sumitat. La tercera specia es dita humida della qual bit humitad semblant a aygua de carn perforats petits los qualls son menors que en la fauosa. La quarta specia vberosa semblant als mungorons deles dones ab vermello: la qual bit humitad semblant a sand.

La sinquena specia es lupinosa semblant en la figura e en la color als lumbins: della qual pcey exè scoques e scates blaqes e seques esots a questa se pot compendie la furfurosa que es la sarnosa. Lo Galien en lo meamur en lo libre pmer no posa sino tres species: coes aquosa: fauosa: e furfurosa: Lo Quicenna anomena la aquosa a sarsati. E molts e diuersos noms de aqstes son trobats los qualls al present lexe. Car no cure per are de noms. Lo Guilleme de

silicet transolament posa dues species d' tynia. E din q la vna es secca: l'altra humida. Empero ques vulla que sia lo vs comu din que la tinya es scabia del cap ab scates e crosces e alguna humitat e arranca ment de pells color cendrosa e odor ferida e borible specte. La generacio della es d' humoris corruptes engendrats en lo ven tre dela mare o apres permal regiment de la vida. Los senyals son manifests per les coses dites. Comensa donques a purga e mordicacó la qual forca gratar lo cap e apres la tumor crey e los forats lanos so en lo loch e los cabels cayen e los pols son multiplicats e en special en los fadrins e adolescents. Lo Roger din quela antigua e la scarosa que corromp los pells es difficil percurar e tant anuiosa que mes la ama deixar que proceyr en la cura. E encare que sia curada lera pruacio de pells: la qual cosa es vituperosa per tots temps segons se pot veure. E per aquesta causa lo jacmerius la ha appellada tynia: a te ne tenes per tant com te fort lo cap,

La cura.

En aquesta cura pots haver dos intencions. La vna es en lo regiment vniuersal. La segona en lo regiment particular. Lo vniuersal sta en deguda dieta e purgacio. La dieta de aquests deus esser axi co de aquells que han apostemas malencolichs: per la qual cosa sia vist en lo principi e en lo segon libre lo que es dit. La purgacio sia feta ab pilloles de fumus terre o ab yera ruffini o ab yeralogodion e tota aquests poden esser fortificats ab electuaria de suds de roses. Empero algunos axi com es Aliabas consenten la sagnia dela basilica sis por fer e la ventosa en les parts detras del coll. Lo Guirido din que sia feta scarificacio deles orelles. La segona intencio ha dues intencions. La primera deles quals es remoure la cathochimia e la scabia dela pell del cap. La segona es regenerar los cabels arrencats. Empero al primer dich axi com din lo Guilleme d

Libre Finch

silicer que si es secca que sia feta souint rasura del cap e apres dela rasura sia vntat lo cap ab oli de camamilla e de amelles: e oli violat calts actualment. E aco sia fet fins a tres dies e apres altre veguada sia ras profundament en tal modo que tota la pell sia scappellida fins que hisca sanch en molta quantitat: e aquella hora sia la uat lo cap ab decoccio de camamilla: o de fumus terre. E apres de aqueste lauament sia frequat tot lo cap ab aluz e feces de vs dissoluts ab aygua de decoccio de fumus terre o de camamilla, e apres sia ben frequat lo cap ab alls o ab cebes: e apres de aquesta fricacio sia tornat lauat lo cap ab la aygua are dita e aco sia fet tots dies dues veguades fins a quatre dies: E feta la lauacio sia ben arxiuat lo cap ab draps d li, e apres en la fi dels quatre dies veuras la pell si es ben neta o no, sino es ben neta tornaras al lauament dit e ales fricacions dites ab alum e feces devi e ab cebes e als en lo modo dit. E nota que la scappellacio algunas veguades no se deu fer sino vna veguada: e aco se deu fer en tal modo que la pell sia munda. Sera conegut la pel esser munda per remocio dela podridura e dela mala odor e per la claror dela pell e per la equalitat della. e quan la pell sera munda sia vntat lo cap tots dies vna veguada ab vnguent lo qual es fet de aquest modo e aco fins atat que sia restituits a sanitat. Re. cineris capillorum humano: iiii. 3. semis, fed oleo de semine lini. 3. iiiij. mellis despumati. 3. iiiij. mirre. 3. i. 2 semis puluerizetur mirra e misc oia insimil e fiat vnguentus. E aquest vnguent fortala pel per firma et solida e engendra cabels en loch ont la pel no es callosa. Empero si la pell es callosa noy son engendrats cabels: e yo bi asiggnare causa en altre loch sens aquest. E mes auant diu que si ella es humida sia per ceyt del mater modo. Salvo empero q en aquesta sia feta vncio ab oli de no. E en aquesta sia feta fricacio ab alum dissolut ab vinagre e no sia feta ab la aygua desus dita. Lo Galien en los secrets de que ha fets amaten Ioba molt aquest vnguent ab lo quall ne cura molts homens de tinya: e

scabia e de asafati e serpigo. La forma del qual es aquesta, Rx. galloum dragma. iii. granorum bermell et est semen sicure. dragme. ii. arsenich rubri aristologie longe et rotat. an. dragma. iii. salis armoniaci fuliginis furni sulfuris amigdalarii amararum coloquintide radici caperis foliorum fici: foliorum oliue radic cane sicce eris aluminis jacmeni sieff memite mirre aloes olibanii. an. dragma. i. fellis vaccini allytrami et est pix nigra. an. dragma. i. et semis terant medicinae et cibellentur et pficianf cu acero vini donec fiat sicut vnguentum: et postea ponatur ad solem donec omnia miscantur e apres sian vntat lo cap. E aquest vnguent ha posat lo Guillem de varinguana. Encare que en alguns simples sia vista differencia coes en dos o en tres: e aquest tal vnguent loa. Altre vnguent ha fet lo Guillem contra la acoosa efanosa. Lo qual es experimentat. Rx. litargirij. dragma. xvij. foliorum rute. dragma. viij. vitrioli. 3. ii. conficiantur cum aceto et oleo mirtilino. En altre loch diu lo Galien ari. yo affraturat de medicines vin en casa del pacient vna carta invtil demanai vna candela e cremi dita carta apres mescli la cendra ab vin agre e vntiu la particula pacient manant al home que vngues ami lo die seguent: e ajustay que quant vngue era poch mens de curat e no pesi que fos necessari passar en altre medicament e vent alo conseil li q quefes allo mater. Si la carta cremada era posada en lo segon vnguent ben planaria. Lo Galien en lo meamur en los facilment adquisibles ha ordenat lo segon vnguent. Lo Guordo en aquesta malaltia ha posat aquest vnguent enlo quall he trovada gran efficacia: e los altres aximater. Rx. celebri jalbi et ergo sulfuris vini: auris pigmenti litargirij calcis vnde vitrioli aluminis guallarum fuligininis cineris clavelatorum. an. 3. semis. argenti vini extincti viridis eris. an. 3. dos. fiat pulvis et incorporetur cum succo boraginis et scabios. et fumi terre et lapaci acuti an. quartam vnius fecis oleo antiqui. ff. vna. bulliant usqz ad consumptionem succoru: et tunc in fine decoctionis ponatur pulvis picis liquide.

z. semis. cere q̄ sufficit e fiat vnguentus:
 Encara lo dit vnguent la tynta: la scabia e
 lo mal mort la qual cosa es en veritat ve-
 rissima e bages aquella per certa. Lo Au-
 tenzoar ha compost aquest vnguent. Re.
 fuliginis furni vel camini vngule eq̄ tibus
 vsti alchâne. an. partes equales et fiat
 puluis la qual engendra en la tynia carn
 vina e engendra curro. Lo Guillelm de
 varinguana diu que de aquest modo ha el
 vissat. Re. succi lapacis maioris oley cõmu-
 nis an. ciatum vnum bullitant ad iniucem
 tribus vel quattuor bullitionibus postea.
 Re. cere virginec. z. ii. pulueris subtilissimi
 thuris masculi. z. vna misceatur tbus per
 secum cera demum simul omnia misceant
 et colentur per pannum et ponan p vnam
 noctem ad serenum. E del apres de mati e
 de vespre sia vntat lo cap lo qual sia primer
 ras e de tres en tres o de quatre en quatre
 dies sia lauat lo cap ab algun lexin flach.
 Encare diu que aquest vnguent cura
 les cistures dels cabells. E per experientia
 se sap que la femta della guallina crema-
 da e apres mesclada ab mell cura la tinya.
 E maravellosament ajuden les relles dels
 maluins picades ab vrina. Biaſcorides
 posa que la vrina vella del home cura les
 caspes o sarna del cap e lo scabies e acoras.
 Encare posa que la squilla cuyta ab oli
 emesclada ab rasina cura lo tyriasis. La
 qual cosa crech sia la tyria. E atimater
 la vncio feta ab such de saliandre e mell:
 cura la tynia. Encare diu axi lo Biaſco-
 rides que lo all cura la caspa e lo acoras.
 Encare mes que lo bulbus mesclada ab
 nitrum cura la tynia la caspa :e lo acoras.
 Mes que lo oli de murtia cura la caspa
 del cap e lo acoras feta ab ell vncio. En-
 care posa que lo adranthos ab vi cura les
 alopcies e les viceres que son dites acoras
 fet ab ell epithima. Segons lo Biaſco-
 rides es lo capilli veneris. E posa que lo
 such dela orequa mesdat ab mell cura les
 acoras. Mes que lo oli deles olives ab
 femta de coloms cura les acoras e caspes.
 edenega la lebrosia. Encare mes posa
 que la decoccio deles fulles e deles sumis-

tats dela romaguera cura les acoras dela
 sumitat del cap. Encare mes posa lo ho-
 me aquest que totes les species del apit ra-
 nari expurgua les acoras e remou los ci-
 catris. Es aximater conferent segons lo
 Biaſcorides e la tynia e ala caspa si es fe-
 ta ablucio o lauament ab lo oxalimum. Lo
 quall oxalimum se fa de semblant modo.
 Duen vinagre molt fort. vi. cotilas laqual
 cotila es pes de. viiiij. z. sal de mar. viij. mi-
 nas. E lo Papias diu que mina es pes
 de cent dragma. Segons lo Plini es pes
 de cent diners mel. x. minas sia tot cuyt en
 sens fins atant que hage bolit. x. vegua-
 des e sia leuat del foç, e asso es dit oxal-
 imum. Biaſcorides e Fidelis han dit q̄
 la fetga del porç crui empastrat de sobre
 per non dies cura la tynia: e sia apres la-
 uat lo cap ab aygua freda. Encare mes
 diu q̄ls elleborblach picat ab grex d porç
 e feta vncio cura la tynia. E puluis po-
 sa per lo ignem sacrum e acoras la seguent
 medicina. Dre ruda saluatge vna manya
 da sia messa en vna olla noua ab tres mi-
 nas de aygua e altre tant d mell e fes que
 sia teben: e apres fes ne beure p tres dies
 e de tal modo ne poras curar molts segons
 que ell posa. Vina segons los romans
 es pes de viginti oncia. Segons altres es
 pes de sedecim. Empero absolutamēt po-
 sa que la ruda mata lo ignem sacrum: e lo
 acoras. E lo Barthomeu hy ajusta lo
 such del maratri. Lo Contesti diu que
 la flor dela enula val ala scabia e ala tinya
 del cap dels infans. Elgūs han dit que
 les fulles del salzer en lauament ob tenen
 principat: la vn de aquests es stat lo nos-
 stre mestre Auncenna. Empero si la tynia
 es casposa mana lo Galien en los de facil
 adquisicio luarlo cap ab aygua salada: e
 ab decoccio de lubins o such de verdolag-
 ues o bledes o de carabaces salmarges: e
 apres sia vntad ab scaphisagria. Per lo
 Auncenna es loada la quonia e lo such de
 la ruda saluatge. Aliabas lo ha lo oli ro-
 sat ab vinagre la qual cosa yo he expimē-
 tada: apres dela remocio deles crostes es-
 sent la pell roja. Lo Rasis diu q̄ la caspa

es remoguda sonint rayent lo cap e tots dies vntat de vespre e d matj lauar lo cap ab aygna calda: e si asso no bastara sia la uat ab farina de ciurons sal e vinagre per tres dies. ¶ Si volras fer vna fort ablucio faras aquesta seguent. Rx. farine ciceris. 3. iiiij. farine fenugreci: furfuris tritici: baurach nitri albi contriti et cynapis omnium. an. dragma. viij. altee dragma. v. misceantur omnia cum aceto et aqua .et fiat linimentu del qual vna veguada la seminas sia lanat lo cap. ¶ Em car frare bages orde enla approximacio de aquestes coses. Car los doctois han dites dinerves coses: les qualls no deuen esser aplicades: en vn mater temps mes en diuersos: per la quall cosa diu lo Damascenus. Nullo studio credendum est medico nisi etate temperato vel comprobato quare. rc. ¶ Empero si la tynia era antigua coes molt vela que agues lonch temps que la tingues: e que fes molt dura co es molt endurida la nos que deuen fer es lo que se seguex e dich segons que a consella lo Aliabas co es q lo loch sia freguat e scarificat de tal scarification que bisca sanch: apres sia cataplasmata ab farina de lobins curta abvinagre o per lo semblant sia cathaplasmat ab lo epithima de canterides: lo quall es fer del modo seguent. Rx. canteridarum. 3. i. sulfuris. 3. semis. scorches de nouis. iiij. 3. mostalla emirra de casca. vna. 3. melle vinagre tat comibaura menester e sian fet empastre Lo qual stigna per spay de vn dia enlo cap e consequentment sobre lo cap sian enboldades fulles de bledes scalfades .e asso es milor. E a questa innuincio sia feta p spay de qua tre dies o mes fins a tant q la bu miditat causada en les verigues sia treta e aruguada la quall es causada per la epithima deles canterides: e fins atat que la mala odor sia remoguda: e que apareguadaritat en la carn e en la pell. ¶ Empero si qd aquest no aparalia claritat dela carn: en tal modo que la malicia se profundas iauos seria necessari que ab algun corrossiu fos remoguda: e qd sia vnpert lo loch

de carn e sia consolidat e iauos recorreras ales altres coses dites. ¶ Lo Roger e los seus glosadors la tynia antigua han curada de aquest modo coes que primer arren caueu los cabels ab vn capell de pegua: o en altre modo e lanaua lo loch ab vinagre e aygna o ab vrina de fadri e apres munificada la pell ¶ Lo Roger posa aqst vn guent. Rx. adipis vrci adipis vacce. an. 3. i. stercois muris. 3. semis. pomorum cedri. dragma. iiij. aranaru adustarum dragma. i. pic liquide oleylucerne q sufficit e fiat vnguentum. ¶ Lo jacineri per acomatex dinari. Rx. an singie porci antique e destillate cum aqua acetos. tt. i. oleyl communis pic. liquide. an. iiij. semis. succi abrotani succimete: succi fumi terre lapaci eruce mercurialis: an. dragma. i. aluminum vitrioli gummi edre combuste fuliginis salis costi tartarij aloes an. 3. semis pistando in mortario fiat vnguentum. ¶ Si se es deuin dra que en lo loch haura dolor per causa dela arsura: co es per causa dels medicaments acuts o per altre modo sia mitiguada ab oli rosat o demurta o ab vn vnguent Lo qual possa Galien en lo meamur per auctoritat de filoni. Rx. cotilam vna oleyl optimi et infundatur in olla plumbea cum cloqueari plumb beo vel pistello plumbEO terratur quousqz sit ingrossatum et subnigriz: deinde terre litargirium. tt. i. ceris tantundez e misci cu dicto oleo et fiat vnguentum: ¶ mitigua molt la dolor: e consequentmet sia vnpert lo loch de carn e sia consolidat. ¶ p tant com es menester fer dinerves coses es mener mirar ne moltes e haner ne memoria ab tumatex e no sols en aquest capitol mes encare enlos altres qui abans de aquest son legit. Car lo bon ingenii ajuda molt all merge. ¶ Cardia Damascenus. Ingenium naturale hestel paruo artis fundamento adiuniat naturam. In natura le autem contrarium facit. ¶ Le qual auctoritat treduida deleti en vulgar vol dir ati Que lo ingenii natural del metge ab poch fundament del art ajuda a natura. Empere lo innatural fa lo contrari. ¶ E asso es

della primera intencio principal. La se-
gona intencio que es engendrar cabels en
aquest tractat ne fare capitol.

Capitol. iij. de asafati

Aiu lo Aliucenna que asafati
empetigo e serpigo son pro-
pinques la vn a l'altre: e son d'
suma de botos ulcerats, e cos-
mensen petites e leugetes e di-
uisides en molts lochs e ulce-
rense. E dico que apres que lo asafati
no es altra cosa sino vna rojoren la pell del
cap en la qual neren pustules diuisies en
lochs innumerables e obrin se e lanos lo
loch es ulcerat e souint se van etornen. E
asso es ransolament per la mala comple-
xio della pel. Bin lo Guillé de varingua
na que la ceba fa crostes en lo cap: e en la
cara. E los vulguars la appellen latume:
la qual cosa no crech. Empero lo Guille
de silicet fa capitol de letume e appels
la aquesta disposicio latume. E din lo
Aliucenna que asafati es de dues mane-
res. Car la vna es humida: e l'altra secca.
La causa della humida es humiditat ma-
la corrossiua la qual es mesclada ab sanch
grossa o ab flegmia salsa. E aquestes ma-
teries segons que din lo Aliucenna son expel-
lides ala pell e corrompe aquella. E que
estes tals humiditat son molt fort ignides
e per tant son ab ardor e puigia segos que
vol Theoderich e son engendrades en lo
cap o en la cara dels mynyons. E souint
apparen en lo yuern: e son curades segos
que din lo Aliucenna facilmé. Lo fret co-
rra e diriuia tals materies ala pell segos
que din lo jacmeris. La causa dela secca es
malencolia ala qual es mesclada humiditat
acuta: la qual es expellida ala pel e cor-
rompe corrou aquella.

Zacura

En aquesta cura has tres intencions:
ari cō es en los altres. La primera es en la
purguar. La segona en la dieta. La terce-
ra en remedis locals. La primera inten-
cio es complida de aquest modo coes que
si es colerica sia evaciada la colera. E
si es malencolica sia evaciada la malenco-
lia. si es flegmatica sia evaciada la fleg-
ma. En aquestes malalties val molt la
aguia caseye de fumus terre de timi: e de
epithimi: e mirabolans: e d' aquests faras
segons la necessitat. Si la sagnia es neces-
saria faras aquella. E si la replexio es mol-
ta e la materia influxi: vol lo Aliucenna en
la quarta del primer en lo capitol tercer q
sia feta dela vena comunia o dela basilica.
Empero si la materia es influxa e la re-
plexio no es molta sia feta la sagnia della
vena del cap. E si la materia es in fluria q
es de correguda sia feta dela vena del frot:
o dela vena de tras la orella. e p' q los doc-
tors han dit es diuerses coses e p' tal bajes-
les en la tua pensa e memoria. La segon-
na intencio es complida de aquest modo
coes ques guart aquell tal segons que ha
dit lo Aliucenna de coses dolces superflua-
ment e de coses amargants e acutes e sala-
des: e sia content deles coses no saboroses
deles qualls es engendrat humor en lo q
na ha mordicacio e humecta prou lo cors.
E les ventosacions en aquest cas so prou
vtils souint e aximaten la apposicio deles
sanguineres: e asso es clar. Si es menester
segons que din lo Aliabas e lo Aliucenna
La tercera intencio es complida de aquest
modo ques seguer. e primer loa lo Alicen-
na a questa vncio. R. cimolee sulfuris ci-
neris circubite pulpe coloquintide omni-
um partes equales et incorporemur cum
acetato. apres sian vntat lo loch. E ncare
din que deles coses ultimadament experimen-
tadas son les seiges deles magranes
ab vinagre e oli rosat meselades: e algunes
veguades bi es posat litarge.
E algunes veguades es menester aquel
les coses en les qualls ha abstercio: ari cō

es aristologia. ¶ Theoderich dñi ari.
¶ succi radicj lapucis acuti quartum vnā:
ansugia porci antique dissolute. ¶ semis.
argenti viii exticti cum saliuia quartum
semis.coquat ansugia cum succo vsq; ad
consumptionē eius postea miscendo argē:
tum viuum pistando in mortario fiat vng:
uentū. ¶ Lo Roger per acomater dñi ari
¶ tartarii plumbi vsti fuliginis cineris pi:
reti succi siclaminis añ.conficiant cū oleo
et fiat vnguentum. ¶ Lo Enrich dñi que
vn metge de paris cura vn serpigo loqual
era de finch anys ab vn tal vnguent. ¶ se:
minis juniperi concassati. 3.tuij.sia cuyt ab
sufficientia d'aygua e ala coladura sia aju:
stat grec de poich rasina colada trementī:
na de cascumi. 3.sian tots dissoluts. ¶ Apies
sian leuats del foch e quant sera re:
fredat sian lançada la aquositat e sia pre:
sa la vnguentat esia fort remenada envn
morter ajustat bi soffreviu e sia fetvnguet.
¶ Lo Rasis dñi que si es antigua que ha
menester sangoneres e fricacions fins a
tant que bisca sanch molta e sia resolta la
carn mala fins a tant que apareguia bona
¶ Aquella que es fort e antigua segons q
dñi lo Auicena ha menester medicaments
acuta corrosi? fins atant que vnguan ala
carn bona esana e sia tal com es aquest.
¶ aristologie floris eris armoniaci e be:
delli sinapis e draguanti añ.parts equa:
les agitentur cum oleo de frumento e ace:
to quantum est oleu e paucu melle e sia ad
ministrat. ¶ ar dñi lo Auicenna que en la
antigua e en aquella que es sobre la carn
dura son necessaries aquelles coses que son
ari com es colcotar e calcantū. ¶ mes a:
uant dñi que aquella que es fort ha mene:
ster medicament acut corrodent aquella:
fins atant que vngua ala carn sana: aps
sian cnrades ab empastre deles vlceres. ¶
litarge vinagre e oli:e ala que es iurta a:
quella en la antigua e en la carn dura. ¶ fin
que son necessaries aquelles coses que son
ari com es colcotar e calcantum e ciprer:e
dragantū e encaustrū e sal soffre terre d'ar:
gent vin e rubea tinctorū e medicament de
cartes e daps de li e scoria eris e fuligo del
forn e deles coses seccas e resolutiues son

ari com es litarge e cerusa: ¶ lo nasturi
sech es deles coses fort exsiccans. ¶ Ultre
vnguent per lo assafati dels mynyons. ¶ ceruse litargiris. ari. dragma. v. lexuij de ci:
nere vitis. dragma. iii. oley rosat. 3. i. cere. 3
i. liquefiat cera cum oleo e terant oes me:
dicinie e conficiant omnia cum duob? vi:
tellis ouorum assis. ¶ Ultre vnguent lo q
es posat de intencio del Guillelme de varin:
guana en lo capitol de tynia sia assi appor:
tar: car assi val. ¶ Encare que posen que
moltes coses simples valen en lo assafati:
yo tansolament ne posare algunes deles
qualls ne poras bordenar moltes compo:
stes segons la voluntat tua. ¶ Primer dñi
que lo bedellium es vntat ab vinagre lo as:
safati. ¶ Encare dñi que es cuyt lo api ra:
nari e es feta en brocacio e conferex al assa:
fati. ¶ mes posa que lo orobus ab mell
conferex al assafati e al ignis persicus.
¶ Encare dñi que la cendra deles cartes d'
paper prohiberé lo assafati. ¶ mes q si son
picades les fulles e lo sement del li molt:e
apres es fet dels empastre ab vi es molt co:
ferent al assafati. ¶ Encare posa q la fem:
ta dels coloms es conferent al assafati. ¶ en
altre loch dñi coes en lo capitol propi:
que la femta dels coloms es deles coses re:
solvents o de fort ab stercio e exsiccacio. ¶
acomater la femta d' lacert:e la femta d'ls
corts qui menge arros. ¶ Encare posa que
la cola dels cuyrongs es vntada sobrelo as:
safati. ¶ mes q lo arsenich ab grec e oli es
conferent ala scabia e al assafati humit.
¶ Encare posa quela scoria del argent es
coferent ala scabies e al assafati si en ells
es feta balneacio. ¶ Encare mes dñi en lo
capitol propi que aquelles coses q son en a:
quests ordes son ari com es chimolea: clu:
mia e carta cremada coes paper cremat ab
vinagree e goma de pi ab balauistics vinag
e oli rosat. ¶ dñi qst sia pres litarge sco:
ria de argent amelles amargants crema:
des d' casti. i. 3. e ab vinag e oli rosat e sian
vntat lo loch. ¶ Encare posa que la rell d'
yreos e lo rilo balsamus e comi e lenties
son conferents. ¶ Sarapio posa que lo oli
dels preseches es conferent al assafati e all
morbilius quant es feta vincio ab ell,

En care diu q̄ quant ab la rell dell yreos volē fer abstercio enlo empetigo e asafati quey sia posat vn poch d mell. e mes posa q̄ la vrina del home cura lo asafati del cap. **E**lliabas posa que si lo cors es lanat ab vrina del ceruo extirpa la caspa del cap: e lo asafati. **E** alguns dien segoms Alix cenna que acomater pot la vrina del camel e del thoro e yo no he sabut trobar asso en ell. **L**o Contesti diu que la flor del safra de ort ab mel mesclat cura lo latimum dels infants. **E**lguns antichs an dit que en la asafati humida es molt conferent lo lauament fet ab lexiu fet de cendra d rames de figuera saluatge mesclat ab vinaq forziss. **E** sian arimatex apportades assi algunes coses que son dites desus en lo capitol de ulceres mellines della barba e del cap. **C**ar assi valen,

Capitol quart de latimū.

Altimum maximent es engendrat en los infant per acuitat dela let. **P**er la qual cosa lo cap es fet crostos. **L**o latimum es axi curat quarr se la mare del infant de coses salades e de oli e de mostalla e d formage sech. **E** brieument quarr se de totes coses salades e acutes. **L**es coses locals sian aquestes sia vntat lo loch ab oli de camamilla. **E** arimater val la decoccio de camamilla e de roses e de senigrech. **E** arimater lo oli del semen deli. **C**ar fa caure les crostes. e p lo semblant valen moltes coses dites de sus en lo libre quarr en lo capitol d ulceres mellines e en special aquelles que son possades en la fi del capitol. **E** per tal sian aquelles coses assi apportades quāt es menester. **E** no de presomir en lo latimum ni guna cosa stiptica pura. **C**ar es perill de tornarsen la materia en algun mēbre principal q̄ es all cap o al seruel.

Capitol sinque de alopecia.

E alopecia es feta en la pell del cap, e es defedacio d̄la pel ab cayment de cabells, e es se blāt als rabosa feda e ales v̄lceres. **E** per çò diu Alix cenna que p causa dela materia mas la essent en la pel e en lo principi e rels d̄la pells. **P**er la qual cosa son corrompudes les rels dells pells e corromp aquelles, e prohiber lo nodriment bo de aquelles. **E** segons lo Galien es dita alopecia: a lopos grec que en leti es dit vulpis: p tant com aquesta malaltia acustuma de es deuenir ala guineu que es dita vulpis. **C**ar son fetes sens pells. **E** arimater acustuma deuenir als cans. **P**er la qual cosa deuen notar que la alopecia algunes vegades es feta per humor coleric. **E** algunes vegades es fet per humor flegmatich e malen colich. **E** algunes veguades sanguini. **E** tot aço es conegit per la color dela pell. e per la habitut de rot lo cors. **C**ar en la cole rica la pell es citrina, en la sanguinea roja: tc. **S**egonament deuen notar que en la alopecia cayen los cabells, e lo caymēt dels pells es accidental. **L**o caymēt del pels qui es en la caluicia es natural depilaciō. **Z**a quall es trobada en los ennuichs que son aquells qui no han testicols. **E** en les dones es natural. **L**a depilaciō que es en los ethichs dela segona e tercera specia no es en els aquella tal curada. **P**er la qual cosa considerant aquella tall. **E** ypoctas diu axi en la sexta particula deles amphorismes. **Q**uicunq; calui sunt bijs varices non nascuntur magne. **Q**uibis vero caluis existentibus varices magne in nascuntur: rursus capillati fiunt. **E** tredicit d̄ leti en vulgar vol dir axi que aqualls se vol q̄ son caluios que en aquells tals nols nare verizes grās. e aqualls se vol quesir caluos e q̄ los nasquen varizes altra vegadas son fets cabeluts. la qual cosa considerat Galien en lo coment diu que aço es entes en la alopecia e en la tūria o tiniacar es cosa manifesta q̄ si algn hauria alopecia en a q̄ll noli nixerē varizes grās per tāt cō molta materia decorre al cap faent alopecia. **E** si als qui han alopecia son fetes varizes grās a quells tals son fets cabeluts

Libre finch

es manifest per tant com la materia que feya la alopecia passa a les varizes. Per la qual cosa aquells tals son fets cebeluts p tal com es remoguda la materia opilant los porros per los qualls passava la mate ria dels pells. Es donques verificat lo dit amporisme en lo caluicia accidental e no en la natural. Nota tercerament que si en la alopecia lo loch no es fet roig per fricacio no es ninguna speranca de curacio : p tant com los bons humors no decorren al loch per la debilitat del loch: e per tal noy naren pells. Empero si lo loch se torna roig per fricacio lanos es curat e quāt mes se torna roig mes tost es curat car es senyal que los humors decorren al loch bons emolts per tal son fets cebeluts altre veguada, e aço din Quicēna en lo principi dill capitol. La cura. En aquesta cura bas tres intencions La primera es enles coses vniuersals. La segona enles coses locals. La tercera enlos accidents. La primera intencio es complida ab dieta e enacuacio La dieta sia segons lo domini dels humors peccans. Car si la materia es fleugmatica guart se de coses fleugmatiques. Si es colerica de coses coleriques. Si es malenclonica guart se de coses malenclouiques. etc. E per aquesta cosa recorras al que es dit en lo capitol de tynia. Eximatex dich dela enacuacio que sia feta segons lo dos mini del humor peccant. Empero p tant com en los demes la materia es fleugmatica sia purguat lo cap ab vna confectio la qual se diu blanca e es del Nicolau. Es dita blanca per tāt cō enacua los humors blancks: e sia fet purguacio del cap segons que sera menester coes ab finch de bledes o en altre modo. La segona intencio es cō plida ab coses locals: Per laqual cosa deuen notar que la alopecia es de dues maneres. Car alguna es fresca e altra antigua. La fresca es curada prohibint que la materia no sia rebuda en lo loch : així com es ab repercuissiō domesticis així com es antigua de decoccio de roses: mirra e capilli verneris: e quem sia lanat lo cap: e apres sia ras e epithimatum ab asso. Dren finch de extremitats de murta e finch d'olives salinat

ges de cascui. dues. 3. rosas secca mfg. 3. dō zel dues. 3. sia tot bolit en mfg. 11. de vina gre fins a consumpcio dela mitat : apes sia colat: e mentre es calte infundiras en ell. it. 3. de labdani e sia deixat per dos dies: e apres sia infus sobre ell oli de murta e vi stiptich fins arant que torne a forma d' mell e sia apres aromatizat ab gallia muscada. vna dragma e sia confegit e feta vnguccio de la qual sian vntades dites parts per tres dies apres sia lanat e axuguat ab draps: e apres tornaras all vnguent e vntaras fins arant que apareguia sanitat. E aqst modo approua enlo cayment dels cabels.

Lo Galien en lo meamur en lo principi quant diu que manifesta cosa es q es menor proceyr ala remocio dels cabels: e fricacio e apres vntar ab tal cosa que tingua virtut attractiva e congregativa mode radament. Circa la qual cosa no he pesat ni cogitat fermament esser ninguna cosa milor que es aquella qui es mesclada de labdanum e lentissimo coes stiptich e no es inconuenient mesclar myrtinum per lo len tissomo ab labdanum. E algunes veguades la sola enacuacio sana la alopecia: la qual cosa es souint experimentada. Lo Rassis per aquesta intencio ha cōpost aço. Dren capilli verneris fulles de murta scorces de pi e donsel parts iguals e sian torrats fins a tant ques pugnā polvorizar e sia vna part labdani: dos parts mirra mfg part ensens: la tercera part e polvorizades les coses sian mesclades ab oli de rauens e vi vell e sian fet limiment del qual en la nit sia epithimat e de mati sia lanat lo cap: E asso sana. Ultre de Arcigenes lo qual po sa Galien de intencio de aquell. Rx. junipe ri labdani absinthi capillorum verneris. an. et omnia permisce cum vino et oleo myrtino: et dimitte quinq̄ diebus: deinde coquatur ad consumptionem vini et coletur e de dita coladura sia vntat lo cap e apres sia lanat. La alopecia antiqua es curada d' aqst modo: coes q en aquesta antiqua es menester evapovar e resole la cachorrimia abans que vingues ala cura della pell. Empero no sia fet aço ab qualls se vol coses caldes mes sia fet ab les tempradas

ment caldes perque ho sia dissecada ni cre
mada la pell. ¶ Per aquesta intencio lo
Galien enlo. iiiij. del meamur diu que ras e
lauat lo cap ab aygna de decoccio de cama
milla anet e sticados e la gret la capsia fre
sca eno antigua. La qual lo Quicenna ano
mena e diu que es la goma dela ruda sal
uatge, e diu seguent lo Galien en aço que
rell e la caliditat della se deu algum tāt tē
piat ab olis temprats; e apres dela capsia
e leger lo cinapis lo nasturci sotfre spuma
de mar nitrum ellebor ab dosos e sement
eruca e oli de lor e rels de canyes e les scor
ges della cremades e pegua líqüia e cedria
efemta de rata e de onso. ¶ Enre vindre als
cimples deles quals poras hauer los com
post. ¶ Primer diu Biascorides q la assaj
raçoes lo bacara esmena la alopecia en lo
pincipi: e es la gariofilata a gestis. ¶ Sa
rapio diu que mesclada ab vi e vinagre e
pebre e apres es posat en la alopecia cura a
quella: e segons Quicenna mesclada ab vin
agre e vi fa acomatex. Lo Bartholomeu
diu que la asja nitruç eruda e mell tant co
tots e mesclat ab vi aquesta composicio re
sol la materia que prohibet la generacio
dels pells. ¶ Encare diu que lo sucth della
capsia sana la alopecia. ¶ Lo Quicenna diu
que fa naxer cabels e atart se troba par a
ella. ¶ Lo cerot fet de vernix e resina parts
iguals e posat desus es conferent ala alo
pecia. ¶ Encare posa q la ceba crua fregua
da sobre lo loch sana. ¶ Lo Quicenna diu
q la cendra del capilli veneris ab vinagre
e oli es conferent ala alopecia e ala tinya.
Encare diu que empastre fet de mostalla
cura la alopecia. e acomatex diu Sarapio
e lo Quicenna diu que sia del saluatge. ¶
Lo Bartholomeu vol que sia del sucth dell: e
propriament del saluatge. ¶ Posa que asso
mater fa lo oli del sement de aquell en los
corsos durs. ¶ Encare diu que la bleda co
ferex ala alopecia e parla del sucth. ¶ Mes
posa del api saluatge que es conferet als
quiban alopecia. ¶ Assomatex diu dela
ruda e del oli de lor. e mes posa que la mell
del anacardus cura la alopecia. fleugmati
ca. e diu que la ceba della squilla confegi
da ab mell es posada sobre la alopecia e lo

serpigo es coferej. ¶ diu axi del abrota
num que lo qui es cremat es conferent ala
alopicia: e propriament ab alchena o oli de
rauens. ¶ mes diu que la cendra dela cen
tonica ab oli de amelles feta vncio cura
la alopecia. ¶ Lo Quicenna diu q lo gret
del onso e dela gallina conferex ala alopi
cia. ¶ Lo Ebiranus diu del gret dia qui
neu. ¶ encare diu que la carn dela serpent
bi val molt en la alopecia. e diu que quant
la carn della es baguda molt en vs prolon
gia la vida e conforta la virtut e conserva
los sentiments. ¶ Empero fa pols per tant
com expellex les superfluitats ala pell e p
piament quant la home no es mundific
cat. ¶ Encare diu que la pell dela serpet cre
mada e apres feta vncio sobre la alopecia
cura aquella. ¶ Lo Galien diu axi quant
la alopecia es per humoris grossos e visco
sos. Lo such dela herba del romaní e deles
rells dell mesclades ab vi sana aquella.
¶ Encare posa enlo .vij. deles medicines
cimples dela rell dells affrodillis cremada
es feta poluora mes calda e mes secca e sa
na la alopecia. ¶ Encare diu que lo api sal
uatge applicat de sobre en poch temps cura
la alopecia. e siy atura molt temps no
sols scorça la pell mes encare crema. e par
la delles fulles. ¶ Mes posa que la cen
dra del all ab mell vale maiorment quant
les materies podrides son multiplicades:
¶ Encare posa que la cendra deles yng
les dles cabres mesclades ab vinagre e fet
empastre cura la alopecia e tots los atichs
conuenen en asso. e posa que la femta de
les cabres cremada cura la alopecia. ¶ Lo
Rasis diu q sia mesclada ab vinagre. encar
re posa enlo .xi. que la cendra delles raues
parada ab pegua liquida cura la alopi
cia: sia empo primer freguat lo loch segos
que diu lo Rasis. e diu que la femta dell
gujal picada ab vinagre e posat sobre la al
lopicia dona adiuitor. ¶ Encare mes posa
que ala alopecia es medicina maranello
sa la q es feta d cendra d eniss de mar e de
gualls roigs e d amelles amarguats: e de
cade vn sia psa una pt e d femta d rata mig
pt e sia tot picat molt ab vinagre e sia aço
posat al loch dia alopecia e cura aquella. El q

sta operacio mateix fa la cendra del ciryro della coes della rata ab grex de onso. Encare diu q en lo fell del lacert ha gran adjutori en la alopecia quant ab ell es fet sternutoris e ab rell de bledes. E mes diu que sia presa dela femta del lacert vert, vi. aureos mostalla quatre aureos sia picat ab fort vinagre e sian vntada la alopecia e conferer. E posa que la femta dela rata ab suct de alls e cerusa e suct denasturci: que es mori tort es gran adjutori e mesclat ab ceba. Sarapio posa que la cendra dela scorça canya cura la alopecia. E asso faent empastre ab ella. E acomateix pot la cendra de les rells segons lo Aliucenna. Sarapio e Aliucenna concordan edian que si la pel del ariso terrestre es cremada e que aquell la cendra sia mesclada ab pegua humida: cura la alopecia. E acomateix diu lo Rasis. E aximateix diu dela pell del ariso de mar cremada e mesclada ab pegua humida. Sarapio posa quela rell d'nenuffar e propriament la negra quant es cōfegida ab pegua humida abstergex la alopecia. E acomateix posa Galien en lo. viii, e Aliucenna. Empero Biascorides diu que la rell blanca e secca del nenuffar ab pegua humida esmena la alopecia. Lo Conteixi posa que lo suct delles fulles dela mirta val ales pustules del cap e ala alopecia. E mes posa que si es fet epithima als cabells ab capilli veneris oli e vinagre val ala alopecia. Encare mes diu que lo euorbi teprat ab oli vell cura la alopecia antiqua. E posa dela nou que pastada ab mell o sa ba que es vi bolit tē, es conferent e parla deles verdes. E yo crech que parla deles fulles dela e curan la alopecia. Aliabas diu que si ab ceba marina es fregat lo cap e aximateix picada diligently es catba plasmada sobre lo cap es cōferent ala alopecia: e si es cremada aximateix es cōferent. E posa que si lo cap es freguat ab siclamē q sons los pans porcins es conferent. E segons Aliabas si tot lo cap dela lebra e maiornent dela marina o del masle o sons anich es cremat e mesclat ab grex d

onso e vinagre cura la alopecia si es vntat lo cap. Lo Galie en lo. xi. e Biascorides tansolament mesclan aquell ab grex d onso. E lo Rasis tansolament lo mescla ab vinagre. Encare diu Rasis que si la cendra dela raua es destempada ab mell no aprofita poch ala alopecia. Rasis e Ehi ramus dien que deu esser dela raua petita. e diu Rasis que sia primer freguat lo loch. Y sach posa que les scorxes deles castanyes cremades e polvorizades etépades ab saba que es vi cuyt e posat amodo de empastre als cabells dels adolescents cō forta los cabells de aquells els augmenta e val contra la alopecia. Platano sexto posa que la femta d'la guata ab mostalla pts iguals ab vinagre picat e mesclat: apres applicat sana la alopecia del cap

Capitol. vi. de generacio de les pels en la alopecia e tinya

H la alopecia e tinya cayen los cabells per la qual cosa cō ue are assi parlar dela generacio de aquells. Per la qual cosa deuen primer notar que la tinya e la alopecia differexen. Primo in quid nominis segons q en los altres capitols es dit. Segonamēt differexē ptant cō en la alopecia no ha excoiacio en la pell e en la tinya ha excoiacio dela pell p la qll cosa differexē. Segonamēt deuen notar que lo pell es vapor secca del cors elevada exint p les porositats dela pell e p layre dissecada. E pco segons lo Galie la generacio dels pels es axi cō de aquilles coses q pceyexē de la terra. Les causes de aquilles son quatre segons es declarat en lo segon libre de cōplicions: q es causa efficiens material: formal e final. La causa efficiens es la calor natural facient en la materia resoluent aquella en vapor. La causa material es la matixa vapor secca. La causa formal es la porositat dela pell. La causa final es decoracio e altres utilitats. e d aquilles coses apar a q ho mira p q los ennuichs ne les dones no barba e p q no sō fets caliuos e maximater

per que cayen en los extenuats e amagrits
 & per que son fets cresps e per que son colorats de diuerses colors. Epar aximatez per que en alguns lochs han augment de terminat e en alguns no. E moltes altres coses que deles pels se acustumé de dir, se podé soltar les quals coses lexe als senyors de fisichs. Los pels donques segons lo Rasis si cayen del cap o dela barba son engendrats de aquest modo: coes que sia freguat lo loch ab yn drap aspre o ab cebes: fins atant que sia enses en caliditat e que sia ardent, e per aquella nit sia axi dexat e en lo mati sia aximatez regit. E si lo loch se vexigua sia vntat ab grec o aneda o galina e no sia freguat per alguns dies. La nos si los pels comensen de nixer sia sovint fregat ab yn drap aspre cada dia e sia souint ras e sia vntat ab aquesta liquor.
 R. aque decoctionis capillorum veneris & camamille. an. II. vna oleo de ben. II. semis coquatur vsq; ad consumpcionē que e sia reseruat per yssar. Per la alopecia ha ell fet un epithima maruelos. R. spume maris. 3. t. baurach sulfuris & non tetigit ignis: gumini rute agrestis euforbiis. an. 3. II. scasifragie canteridarum. an. dragma vna permisca cum fece olei antiqui: e sia vntat lo loch ab ell apres dela fricacio e si lo loch se vexigua sia fet axi com desus es dit. E si la causa es calda vol lo Guordo que sia proceyt ab scorches de amelles e de auellanes e d no e fenta de cabres torrats e pollorizats e confeigits ab mell e vinagre en forma de vncio pceynt la fricacio e rasura. E si les coses dimunt dites no abastē amediar la pell: mana lo Quic. q si apres dla fricacio dla pel fera ab los draps asprese abla ceba lo loch nos torna roig quey sia posades vètoses e sàgoneres, e sia scarpellat lo loch ab moltes agulles e sian reiterats tales veguades los auxilis fins atant q ves- ses la sanitat del loch per resolucion e que a pareguia la ylaritat e lauos cessaras.
 E fer aço faras lo ques segueit R. carnium limaciarum & sanguisuguarum apū: & vesparum salis vsti an. partes equales & ponatur in vase vitro habente foramina multa in fundo & sub eo pone vas vitrium sine foraminibus & post diem manabit hu-

miditas & reseruetur in vase, apres sia vntat lo loch ab dita humiditat: e fa nixer pells apres dela fricacio e cura la caluicia. Per aquella matera intencio lo Rasis diu axi. R. cineris abrotani. dragma. x. ventrum cantaridarum. 3. iii. labdani. 3. iii. avelanarum combustarum. 3. ii. gallie muscate. 3. i. terantur cum oleo veteri e apres de esser freguat lo loch si ayntat. Per aqsta matera intencio recita lo Galien asso d intencio de alguns antichs ediu que vntaua los alopecies antigues apres d esserrases e freguades ab fulles de figuera e nitrū ab lo que seguex. R. ericioum marinorum cum testis suis gallarum amigdalarum & mararum piloz vrsi adiantos radicis amigdalarum frondium fici omnium vstorum an. dragma. ii. stercoris muris dragma. i. & cum aceto & cera & adipe vrci miscendo fiat vnguentum. E en les paraules seguents lo les rates cremades e les scorches deles serment cremades e mesclades ab mell. E encare diu q les scorches delles auellanes cremades e mesclades ab mell E feta vncio fan desistir la alopecia en. x. dies. Per aquesta matera intencio. R. succi calcidarum vel pinguedinis galline. 3. vna pulueris sanguisugarum adustarū lacerante aduste viride eris. an. 3. semis pulueris talpe combuste pulueris solearum combustarum cetarum porci adustarū. an. 3. vna mellis q sufficit ad incorporandum & fiat ad formam vnguenti: e sian vntat lo loch tots matins apres sia laiat ab vi bland. Etre assi posare quelques coses simples e primerament les que valen en la alopecia e en la generacio dels pels. Secundario posare aquelles coses que transolament engendren pells. E primer han dit algunos antichs que si lo cap es vntat ab oli de decoction de abrotani es sanardia. Alopecia e so engendrats pels en ella. E acomatez fa el circ e en oli de raua o de kerua. E confeitti posa que la cendra del abrotani mesclada ab oli vell sana la alopecia: si occore alloch qui no ha pels. Sarapio diu de aquesta cendra que es mesclada ab alguns vnguents subtils axi com es oli de kerua: oli de rauas. oli antich. e fa nixer pells: quant es differit lo maxime dellos,

Eximater quant es infus ab oli d' squi
nantum o lo oli asoles fa nixer pels. **E**lo Galien en lo. vi. dient aço diu que ab al
guns dels olis dits fa nixer les barbes q
naren a tart. **S**arapio posa que la cèdra
deles cels deles affrodillis cura les alopi
cias quant lo loch es primer freguat ab
drap aspre e apres siá fet empastre. **E**lo
Contesti din quefa nixer pels enla alopi
cia. **L**o Bartholomeu diu q sia vntat al sol
ab vinagre. **L**o ysach posa q les scorces d
les castanyes cremades e polvorizades e
temprades ab vi ciut e posat al cap dels a
dolescents a modo de cataplisme conforta
los cabels de aquells als augmenta e val
contra la alopecia. **E**ncare posa q les auvel
lanes torrades ab la scorça exterior sò mes
clades e pastades ab grex vel de poch o de
onso e son adiuinatius als qui han alopi
cias e fan nixer cabels e los lochs denuz
dats de aquells. **S**arapio posa que pot
esser mesclat ab grex de ariso. **L**o Con
testi posa que la nou pastada ab melle e sal
efet lauament en lo cap prohibex les alo
picias e les altres pacion dels cabels. e a
longua e fa crecer aquells e crech q parle
deles fulles de aquell. **S**arapio diu q es
fet empastre ab blebes en la alopecia apres
que los cabels son rasos e fa nixer cabels
en la alopecia. **B**iascorides vol aço de
qual se vol bleda empero vol que pceyesca
la scarificacio. **E**lchindus diu q tansola
ment fa nixer cabels enla lopicia. **R**asis
posa q lo grex del onso si es mesclat ab lo
fell fa pels en poch temps enla alopecia.
Lo Galien posa q la fricacio dela ceba
fa nixer pels enla alopecia mes prest q no
laspuma maris. **E**re assi tansolamēt di
re aqüelles coses q fan nixer cabels. E pri
mer han dit alguns que si lo loch es vntat
ab oli en lo qual haje bollit squilla fins as
tant q sia dissoluta la substancia della fa
altra veguada nixer pels enla alopecia e se
gons lo Eunicenna la squilla a soles picada
efeta vncio o fricacio fa acomater. **E**l
guns han dit que si lo loch es freguat ab
goma de ruda saluatge ciuta lo naximent
dels pels enles alopias. **E** segòs lo Eun
icenna e lo Aliabas es la goma d la tapisia
E segòs lo Eunic, atart se troba para elo

Eassimater pot la set della segons Ellia
bas e Eunicenna. **S**arapio posa q quant
la alopecia es vntada ab scorces de nap fa
nixer pells en ella. **L**o Bartholomeu
diu que sia feta fricacio ab la scorça verda
o ab la finch. **B**iascorides posa q lo rane
ab melle cura los cabels dels qui han alopi
cia. **S**arapio posa q lo rane es mesclat
ab farina d fasols e fa never pels en la alo
pacia e absterget lo boto. **E**lchindus diu
que les scorces deles no' cremades e pica
des ab vi e oli confegides fan bels los ca
bels dels infants sin son freguats. **E**qui
mater fan crecer los cabels enla alopecia.
Encare diu que quant es cremada la des
spula dela serp e es posada sobre la alopi
cia fa crecer los pels e la despula del mas
de es milor. **S** posa dels mosquits qui se
engendren enla vinassa que quils aplega
els pica e apres ne vnta lo loch dela alopi
cia fa nixer cabels. **A**liabas posa que
si les mosques sò cremades e apres ab melle
son posades sobre la alopecia prodoeré ca
bels. **H**iranus posa que la sanch della
tortugua feta vncio ab ella cura la alopi
cia e remou la caspa. **E** posa mes q la fem
ta del thoro inspissa la alopecia. **E**ncare
posa que sia feta vntament dela erugo d
ferro ab vinagre sobre la alopecia antigua
efa nixer pels en ella. **L**o Bartholomeu
diu que si es fet ab ella e labdanum ciut e
que sia applicat fa la mateixa operacio.
Encare posalo Eunicenna que lo grex d
la lebra marina cremat engendra pels en
la alopecia e propriament ab grex de onso
e val molt en la tiria. Quant donques es
fet empastre ab ell essent cruu ran los ca
bels. **E**ximater val aquest vnguent. **R**e
cineris capillorū humanorū. 3. f. fecis olei
de semine lini. 3. iiiij. mellis despumati. 3.
iii. mirte. **N**ecensus. **P**hiluerizetur mirra
et miscesimul omnia et fiat vnguentum.

Capitol. vii. de empetiguo.

Empetigno e serpigo segons
lo Eunicenna son propinquas
la un al laltre. **E** lo Eunicena
no fa mencio de zima. **E**mpe

Io Blascorides fa dela menció encare q se puga redimir al empeticgo axí cō crech q ho enté Eñic. E questiis dispositiōs sō infeciōs del pelin eguals e differēts tā solament segos mes e mens e q tal de tots fas capitol de psl. E primer posa Papias q empeticgo es specia de scabia secca venint ab aspirat hauent forma redona. ¶ Lasi felix diu q empeticgo es aqlla los quals appellē lichinā: e los latins la appellen sarna. enat de humo: malencolich hauent forma redona en la superficia dela pell ab pruīga e aspirat la qual quāt cōmēsara b caminar p la pell sera dita serpigo. Uleges donq̄s cō tansolament differēte segos mes e mens: e aximatz pots veure cō zema se pot collocar en/ tre lo empeticgo. Io empico crech e axí es q empeticgo absolutament es aqlla la quall cōmumamēt es dita volatica: e les demes vegades nax enles lochs prop lo col ab forma redona: axí com vn anel: e aximatex ne vist en tots altres lochs. ¶ La causa b aq̄sta malaltia es būiditat mesclada ab sāch grossa o ab flenna salsa la quall materia es expellida ala pell e corrōp aqlla segons q diu Eñic. E tal humiditat es molt fort cremada E p talson ab pruīga e ardor segons que diu Theoderich e souint apare en lo yuern segons q diu Eñic. p tant com lo fret constrey e diriuia tals materies ala pell segons diu lo jacmeri. ¶ En aq̄sta cura has tres intencions. La primera es en lavida. La segona en la purgacio. La tercera en la coses locals. ¶ La primera brevement es cōplida de aquest modo: quart se decoſes dolces e de coses salades e amargans e yſſe coses humectants lo cors a pt de dintre e apart de fora: e la causa es manifesta p tant cō aqllis humos sō cremats e per cōſeguent sechs. ¶ La segona intencio es complida ab medicines ab acuants los humors cremats. E primer si la sāch peccasia feta sagnia: e la euaciō sia feta ab pilloles de fumus terre o ab diacata licon o abla cōfeccio de amech. E lo aterop sia de fumas terre o de endiuia o acetos o de altre modo segos la materia peccat. La tercera intēcio es cōplida de aqſt modo q̄s seguer. E primer diu lo ysach q la mell cui ta e colada e posada sobre lo loch empetic

ginos mundiffica aqll e ppſament ab farina de faues tépiada. Lo Eñic. diu que sia mesclada ab vinagre. Lo Bartholomeu posa q la mell cura la empeticgo si ab ella es ajustat cost' o yreos e apres es feta vnicio: e p lo semblant sana lo empeticgo dels mynyons lo mū si es feta ab el vuccio .mū es vna superfluitat dela cera la quall les ab eles lariçen e expellexē deles cases dles Eñic. posa q la sordicia dles cases dles ab elles sanā lo empeticgo E lo Bartholomeu vol q ab ell sia mesclat vn poch b vinagre. Lo Eñic. diu q la goma dela prunera saluargete ab vinagre mesclada: aps feita vncio cura lo empeticgo. assomater diu Eñic. dela goma del psegner ab vinagre feta vncio. e tal mater posa Sarapio dela goma d̄l ameller amargat: E assomater diu Aliabas dela goma del pi. E plo sens blant dia Sarapio d̄la assa e en special en los corsos sechs: empico siay ajustat vnpoch de pebre e deruda. Encare posa lo Eñic. q quāt la pa es cuyt ab ayg sale e es mesclat cōferex al empeticgo e es experimentat. e posfames q lo reubarbarū ab vinaç epithimmat es cōferent al empeticgo. E acomater diu dela rubea tintor. Encare posa q qnt es fet empastre ab rane mesclat ab mell ery radica entegramēt les vleres encrāqnas des: e p lo senblat obra en lo empeticgo. encare diu q la carn d̄l molto cremada es vntada sobre lo empeticgo e la mostalla ab vinaç. Sarapio posa q la pequa humida leua lo empeticgo. e aço fa quāt es mesclada ab igual pporcio de mirra. Encare posa q quāt es feta vncio ab mirra dissoluta ab vinaç cura la empeticgo. e acomater fa lo ensens dissolut ab oli rosat e vinaç. e mes diu q los grās dela lherua çoes dela cata pucia major picats e fet empastre ab ells: cura lo empeticgo. Encare posa q les flors del tartamipicades ab vinaç e posades sobre la empeticgo remone aqlla de tot en tot e es lo saffra bon. E acomater diu lo Eñic. lo Galien diu q la lichina cura la empeticgo quāt es feta ab ell vncio. Lichina es la lētigo q nar sobre les pedres antigas: o enlos po' antichs e es verda: la qual cosa yo he experimentada mesclat ab vinaç. Galien en lo x. posa dela salina: q̄ es de

Libre finch

la salina del desuçana los empeticos d'ls infants deles nodrisses les quals son pfusades en los dits dels infants e sana la pell infecte e aço fan souint. **L**o auic din q' aço fa la salina mesclada ab c'fora e feta vñcio. **A**lchindus din q' lo oli del forment val de c'ntinent al empetic e remou aqlla. Encare posa que de galles e vinaç es feta linicio sobre la empetic e remou a quella. Encare posa q' lo papauer roig arradica la empetic: e vol q' sia mesclat ab scorges de no'. Encare din q' la bleda es posada sobre la empetic e sana aqlla. **L**o Quic. din q' sia vntada ab mell. Biascorides posa q' lo suchs dels pans porcins e lo semet de aqll sech o vert aplicat e maxima ment ab vi cuiyt mudifica lo empetic e lo such dela rell ab vin cuiyt mudifica la pell. Encare posa q' lo such dela lapassa del qll sevol q' sia eppiamet dela ortolana cuipta o crua ab vinagre mesclada e feta vñcio: cura la empetic eppiamet si lo loch es primer lanat ab vinagre enitru. Encare posa Biascorides e altres q' lo buon medica les empeticimes: **E** alguns dien que es la yssnea e altres q' es lo visch. **R**asis din q' la fenta dela rata dissoluta ab vinagre: e feta vñcio ala empetic sana aqlla. **L**o Ebiran bo din dela fenta dela guineu. Lo soffre cura les empeticos eppiamet ab vinaç: la qual cosa he experimentada. Si son lanades les scoçes dela roja e son malatades ab vinagre e ap's feta fricacio tol la empetic e la morpheu blanca e breumet dich q' leua tota mala color dela pell: la qll cosa he experimentada. Lo vnguet q' es fet dela cera q' sia roja ab cinabru e oli rosat sana la empetic: e segos lo eben mesue lo oli de forment e de ginebre e de o' e de serpents son appiats al serpigo e entre tots aqsts lo oli del tartar obte principiat.

Capitol.viiij. De zema.

Diascorides enles sues aureoles ba feta mencio de zema p' la qual cosa de ella are plare. Zema es empetic ulcerosa t' solamet. **E**n ago differet ab la empetic en la qual no ba

viceracio. Clesies don q's c' t' solamet diffe rexé segos mes emens. Zema es fer de materia mes adusta o salada q' lo empetic. La dieta sia ordenada segons q' es dit en la empetic. **E** la purgacio sia feta en lo modo dit. vñch ales coses locals. Biascorides posa q' la ayqua de mar epithimada e fomertada leua la scabia e la pruiga. e mes q' la mell cuipta ab alu e liquit posat e fera vñcio cura les zemes. **E** diu q' es la femta q' se troba en la cassa deles avelles. **E** aço matex din del vinagre. encare posa que lo fust dela olivera saluatge e agreste posat en lo foch ardent lance humiditat acuta: la qual vntada sobre la empetic e caspa: sana e medica aqlls. **L**a goma del pisal/ uatge dissoluta ab vinagre a soles cura les zemas dels infants. **E** encare diu q' lo encens ab pegua let e vinagre ab aqsts cura la zema e les aranas e pens q' aranea es lo serpigo. Elimater lanament fet ab cedra de figuera axi com es escrit en lo capitol de asafati es assi conferent e per tal sia vist. **E** encare diu lo Biascorides q' la rell dell qual sevol lapassa cuipta o crua medica als leprosos e zoniosos qu' es applicada. Lo pa sech infus en ayqua salada e freguado sus medica les zemes. Encare posa quelo lolium mesclat ab rane e sal e aplicat: cura les zemas agrestes. **S**arapio diu q' qu' lo lolium es mesclat ab soffre e vinagre cura la empetic ulcerosa la qual cosa he experimentada. **E** segons lo Bartholomeu la farina a soles del lolium mesclada ab vinagre fa acomater. **E** Alchindus diu ago matex della njella la qual appella lolium. Lo sement del tartamí ab mell feta vñcio esmena les zemas e lebrosies e lichinas. **A**ltre. Re. mellis aluminis scisse rute an. misc: apres sian vntat lo loch e mundifica les zemura. **E** q' cordubte que moltes coses dires en lo precedent capitol competen assi: e les de assi son alti conferents; q' la qual cosa sia alternadament vist.

Capitol. ix. de serpigo.

Serpigo segos q̄ he dit no es altra cosa sino empitigo vlc̄ rosa ambulat; e es dita serpigo assimilitut dela serpet. car aixi com la serpent no reposa aixi lo serpigo no reposa abas camina e per alguns e dita foch volatil.

Les causes e senyals son manifestes per les coses dites en lo capitol de empitigo: e per tal no les resumesch. La dieta e purgacio siā fetes en lo modo dit. Car aq̄stes malalties segons hedit no differenç sino segons mes e mens. yo dich q̄ lo oli d̄ formet cōferex al serpigo e lo oli dels rouels dels ōs e la vrina del home aixi cō es dit en lo capitol de empitigo. Eximatz es pferet la rell del qual se vol lapassa segons es dit de sus enlo capitol dela cura dell empitigo.

Alchindus dñi q̄ la mell cuyta ab vinagre fresc e apres feta vncio al empitigo e serpigo sania aq̄lls. Lo Euic. posa q̄ la ceba dela squilla psegida ab melle posada sobre la empitigo: e la alopecia: e sobre lo serpigo. Encare dñi que lo affrodillis es conferent ala alopecia e al serpigo e ppiam ent la cendra dela rell dela. Lo Alchin dus posa q̄ la matēg es cōferet al serpigo la qual cosa es vista esser vera essent lo cors vntat ab ella. Lo Eñesne dñi q̄ lo oli de ginebre es pferent al serpigo e al cranch. e acomater din del oli del frexe. Yo no dubte q̄ moltes coses dites en lo capitol de asafati e en lo capitol d̄ impetigine e en lo capitol de zema son assí cōferets per la qual cosa sia alli vist enou recapitulare.

Lap. x. de morfea e albaras.

Seguer se de morfea e albaras. Aq̄stes malalties son fetes p̄ de faliment dela virtut nutritiuia o p̄ peccat de aq̄lla plant cō no assimila lo nodriment ala cosa nodrida en color e aço per debilitat es deuenint enla virtut per peccat dela complexio alterada enlo loch per causa intrinseca e algunos deveges per causa extrinseca scalfant lo loch. Elo Enerois enlo tercer del colliget en lo tractat dels accidentes dela virtut dige-

stina dels membres dñi que la causa della morpheia per maior part es debilitat della virtut discretiva del fetge. En aço repren lo Galien qui no posa virtut discretiva. e lo Euenzoar posa aquella: o p̄ causa della virtut attractiva della melsa: o per causa del mala complexio dels membres. E algunas vegades per causa deles viandes enlo capitol dels accidentes della melsa: posa que quant es corrompuda la virtute attractiva dela melsa lanos es escampada la colera negra abla sanch: E algunas vegades natura expellex aquella ala pell e es feta morpheia negra e per causa de aquest accident son fetes totes les malalties malencoliques. E pergo enlo albaras quant es feta fricacio cayen caspes de la qual cosa es indicat lo defecte dela virtut assimilativa e la materia es adusta: la qual cosa denota la prijsa. Es dōques la morpheia defedacio maculosa e plana d̄ la pell. Bela qual cosa apar que enla morpheia no ba viceracio niguna en lo principi: encare q̄ enlo proces ni base e maiornet enlo albaras. Car la morpheia blanca en fecciona la pell en lo profunde. Segonament deueni notar que morpheia absoluta met nomenada es entres dela negra segos los demes. La morpheia blanca es albaras e p̄ alguns es dita boras e es morpheia difficult curacio e aueguades incurable. Encare q̄ de aq̄stes moltes digue moltes coses e posen differences aixi cō fa lo Ellenfranc. Empero jo pceyre en aq̄st modo de entendre e primer fare mencio e capitol de morpheia negra e apres de albaras. Los senyals de aq̄stes malalties son manifestes p̄ les coses dites: los iudicis son aquestes segos q̄ diu lo Bernat de guordo que la morpheia antigua e q̄ occupa molt loch: e q̄ quāt es freguada no rompa rofane quāt es punida no doña sanch fina humiditat es incurable o es curada ab molte grā difficultat. Empero la que es ab disposicions contraries es curable. La morpheia negre suposat lo regiment e deguda dieta e feta la euaciacio ab diacatalicon o ab pil loles de fumo terre segons que es dit enlo capitol d̄ empitigo e enlos altres capitols

Libre finch

vinch ala cura. **F**eta la sagnia sie es meter un soliciu marauellos es segons que diu lo Rasis que sia pres tots matins .i.3. de epithimia ab dos glops de aqua casey. **L**a cura local segons quediu lo Rasis: es aqusta piden sement de rauas e de ruta e sian piccats e cofegits ab vinaç; e apres siv an epithimat lo loch sia empero primer lauat. **L**o Eliabas mana q sia presa una ceba o dnes e ab vinaç que sia cataplasmat alsol. **L**o Gordo vol q sia freguat lo loch ab un drap aspic e apres sia epithimat ab ocpiment roig pastat ab such de fumus terre e en lo mati sialauat ab ayg de decoction de sego. **L**o Roger ha compost aslo. **R**tartari fuliginis. an. 3. si. salis nitri sulfuris vini an. 3. i. auripigmenti aluminum sissi utriusqz ellebori. an. 3. f. puluerizetur omnia et cum succo fumi terre et abrotanii et lapacis acutis atqz panis porcini et sapone nigro et oleo incorporen in mortario tota liter ut fiat linimentu siue vnguentu del qual sia vntat lo loch. **E**si aquestes coses no valen sia scarificat lo loch: e apres sia freguat ab ceba e vinagre: e sia calterizat lo loch de aquest modo. **P**den. i.3. de canterides e sian encorporades ab una. 3. de lauat e algun poch de vinaç de vie sia deixat sobre lo loch per una hora o mes fins atant que lo loch sia vertiguat. **L**os glosadors del Roger dien q fet lo lauament sia posat desobre mell anacardiniu eleuades les vergues: jo dich quey poses cols e remoguda la pell veuras la infeccio si es profunda: e si es profunda sia rectificat ab lo salsamet. **E** yo dich que alguns ho fan ab arsenicb encorporat ab dialtea. **L**o modo men es mes plasent e mes placable: apres fet aço sia encarnat e consolidat ab vnguent citri e litarge ensembs mesclats o de persi. Ere assi vinch ales coses cimples. **E** primer lo Eliabas posa que sia pres lo sement della ruta e sia picat e encorporat ab vinaç e cura la morpheia. Encare posa q lo sement di raua ab condici feta vncio remou la morpheia negra e algunos bi posen mell e vinaç segos fa lo Rasis. **E**ncare diu q si es presa la ceba marina e es picada ab mel e posada sobre les lentigines grosses e mor-

pheas negres extirpa e remou aquelles. **R**asis posa que la cendra dia banya del bou mesclada ab vinagre e posada sobre la morpheia negra cura aquella. **F**eta emplo la coposicio al sol. **E** alguns q dielo nitrum africa dissolut ab vinagre e fata fricacio ala morpheia negra cura aquella: **E** moltes coses son dites en lo capitol de empeticio: les qualls assi valen: sapien doncs quan sera menester recorre los capitols.

Capitol. xi. de morfea blanca o de albarras.

ARe assi dire de morpheia blanca o de albarras la qual morpheia es difficil e quasi incurable. **C**ar lo comu vs te q aquiles infeccions quan son planes en obni equalitat nigna ni ulceracio si son negres son dites morphias: ep tal yo be dit en lalltre capitol q morpheia absolutamente es presa per la negra: e si es blanca es dit albarras. Bonas morphias blanca e albarras so vist esser quan una cosa. e segons alguns differexen segons mes e mens pratt co la morphia blanca la qual es de facil curacio no ulcerat en lopfund es dita morphia blanca e si es ulcerant en lo profund es dita albarras. **E**sta cura sta en tres coses: coes en dieta: ena cuacion: e coes locals. **L**a dieta de aquells sia segons es dit en los apas slematichs per tant co slemma es causa de aqusta mala disposicio. la purgacio sia feta ab pilloles cobies de rasis o ab yerapigra en la qll base coloquintida: e vollo Eunice. q aquela tala suijten la sagnia e la causa es manifesta. vinch ales coes locals. mana lo Rasis q sia fregat lo loch alsol ab qd. qd. fet de satara ni q crech q sia la tapia e de rojga e de oli e de mostalla picats e mesclats ab fortvinagre. **L**o Eunice vol q sia freguat ab altali e calc cuyts ab vrana de infant fins atant q sia spes en spessitud de mell e sia freguat al sol fins atant que sia ulcerat. Apres sia presa cera e pegua etremetina e escorces de no cremades e plomes de pollis e d colos

et solide alchena e sia curat fins a sufficientia
et sia continuat sobre lo loch fins a tant q
sia curat e que la color d'aquell loch sia axi
co la color del cors. ¶ E bederich diu q vna
dona d'isana curaua totes les morpheas
de aquist modo: coes que primer lauaua lo
loch morphheat deu vegades ab ayqua fre
da e apres vntaua ab aquist vnguent. ¶ R. ac
neris serpetis in olla noua probusti bene co
perta. 3.i.litargiris vsti gallarū radicē flax
mule solearū antiquarū plumarum galline
nigre omnīū cōbustorum: añ. 3.semis: arse
nici calc viue argenti viii. añ. 3.i. p̄ficiant
omnia cū acetō e fiat vnguentū del quall
sia vntat lo loch dues o tres vegades o mes
si sera expedient. apres sia mes en lo bany
e qnt entrara en lo bany sia vntat ab una
pelador fet de aquest modo coes de qua
trepts de calc viua e una de arsenich cirtis
ab vinagre e ayqua: e apres q haura suat
en lo bany sia lauauat e vntat ab un vnguent
lo qual es ja dit esera curat. ¶ Si p aquest
modo nos pot curar es senyal q la mate
ria es fort in pissa e lauauos se pot dir albar
ras: en lo qual val aço ques segueix. ¶ Dien
canterides mig. 3.sian pastades e incorpo
rades ab. s. 3.de lauauat e sia posat sobre lo
loch morphheat e sia mes deixat q no en la ne
graprant co la materia es mes infixa e en
viscada. ¶ Segons q diu lo Quic. no deus
assò fer ab caltitri actual ptant q no romā
guia vestigien lo loch: aps sia curat ab un
guets engendrants carn axi co es vnguent
de litarge e sia p̄solidat lo loch. ¶ Si p aquist
modo nos pot curar mana lo Quic. q sia
tenyt lo loch ab aquista tinctura. ¶ R. litargi
ris calcis gallaz alchene e dragaāgti añ. co
fidiant cū melle e acetō nigro e fiat linimē
tum. Are assí vinch ales coes cimples e pri
mer de aquiles coes q cōuenen ala morfea
blanca: e primer han dit alguns antichs q
si de fulls d' ruda pebre e nitru pts iguals
es fet linimēt cura la morfea blanca e tota
feditat q ha menester fort abstercio. Sar
pio posa q la ruda a soles ab nitru feta fri
cacio fa acomar. ¶ Encare diu q la endiuia
es picada e mesclada ab mell e son fets d'
la trosichs los qls son dissoluts ab ayqua
enitru e apres feta vncio ala morfea bla
ca

ca cura aquila. ¶ Encare posa Sarapio q la
rell dela rubea tinctori abstergex ab tem
prada abstercio totes les coes q han me
nester abstercio coes tot vestigi que es en
la pell e aço segons Quic. ¶ Per qo es con
ferent ala morpheu quant es posada ab
vinaç. ¶ Lo Alchindus anomena questa
morpheu albarras. ¶ Encare posa Sarap
io q la rell dela gençana cura la morfea
blanca. ¶ Lo Bartolomeu posa que lo
suc del gençana dissolut ab vinaç. e aps
friaçio al loch remou les macules del
cors. ¶ Per la morpheu blanca sia feta frica
cio al sol ab cendra de relles de affrodillis e
maiorem qnt cōmēsa o quant crex: en
pero sia primer lo loch ben freguat ab un
diap aspre. ¶ Aiximatex pot esser freguat ab
la sola rell segons que posa Sarapio. ¶ E
la relle del caperis ab vinaç absterge la
morpheu segons lo Sarapio. ¶ Lo Roger
diu que lo oli del frexebla questa cosa spe
cial coes curar la morpheu e denigrar los
pells. ¶ Alchind' diu que per la morpheu
blanca intensa com aleuria siā pastades les
canterides ab vinagre e sian epithimades
e es remedii. ¶ Lo Guillem de varinguas
na diu axi nos bauuen experimentat q les
scorches della rell della roja ab vinaç ma
latades eseta fricacio disus remou aquela.
¶ Secundariament vinch ales coes cim
ples que conuenen en lo albarras. ¶ Pri
mer posa Quicenna que la administracio
dela decoccio dels lobins es conferent en
lo albarras. ¶ Encare posa q lo nappellus
remou lo albarras faent ab ell vnedo. ¶ E
aiximatex la lepra ab vncio e begut. ¶ Em
pero aquest remedii sia iuitat per la causa
manifesta. ¶ Segons Quicenna acomar
tet pot lo nappellus moyss. ¶ Segons lo
Quicenna es la zedoaria. ¶ Encare posa q
si es freguat ab fullles de mandragora es
remogut en spay de vna setmana lo albar
ras e propriament si son trobades humi
des e leugeres. ¶ Mes diu que les fulls
e les stils del alchequengi e lo apipts igu
als tant com ne volras sian dissecades e cu
ran los albarras e la blancoz deles vngles
e es lo api ranari o silvestre. ¶ Encare pos
sa lo Quicenna dela scorça dell platanus:

que en ell ha virtut abstensiua e ersiccativa, e algunes vegades es conferent al albarras. Mes diu axi que lo q̄ es cremat d̄ la scorça del ponsem esbo al albarras fai ent ne vncio. Encare mes diu axi q̄ qnt ab la vngla del porch es feta vncio sobre lo albarras es conuenient. E mes posa que la vna del home e del asse es conferent a les scorciacions e la punja e al albarras e maſtament ab nitrum e aygna de acetosa. E mes posa que lo suffre es deles medici nes propies al albarras. E que la gomma dela capsia es conferent al albarras e que la mell del anacardus remou lo albarras. Sarapio posa q̄ lo such desles cols mesclat ab vedriol e vinagre e es vntat sobre la scabia e lo albarras es conferent a ells. Biascorides bo diu del such deles fulles dela figuera. E alguns antichs han dit q̄ les relles dela rubea tinctoriū picada ab vinagre e applicada desobre remou lo empeticgo e lo albarras. E han dit que la rell dela serpentaria feta vncio remou lo albarras. Mes han posat que la carn del molto cremada e applicada desus remou lo albarras. Sarapio diu que lo ziniar es mesclat ab glutinū albotine e arā cremat e nitrum eremou la scabies ulcerosa e lo albarras. E nota segons que moltes vegades he dit que de aq̄stes coses cimiles ne pots fer moltes de cōpostes etc.

Commenſa lo tractat quart e principal deles disposiciōs no naturals dela cara e dela remocio de aq̄lles. Capitol primer dela lentigine dela cara

La cara aparen dues disposiciōs: coes vna natural e al traſtrainatural. La disposicio natural ha menester coſernacio ſi es bella e bona. E ſi es letga ha menester correccio. Axi com dirien que la blancor e vermelor han menester eſſer coſernades. O ſi es me-

nester fer les mes blanques o mes vermelles. Empero les disposiciōs q̄ ſon part natura han menester correccio: axi com es pustulacio e maculacio. Car lo Galien poſa diſſerencia entre la part comatica e decorativa de medicina. La part comatica no es licita ſino per cauſa de honestat. car diu Galien en lo loch ſobre dit, que en aquelles que ſtan ociosas e enbelexen: aximater es que encare quē fos preguat que nols volia donar niguēs medicines. Empo en aquel les q̄ ſtan ē honestamēt e desiguarē fugir e ſquinar los ſenyalſ e legeſes dela veſtia e desiguanen eſſer apartades deles moleſtias de leurs marits. jo les a cōſeli pſſar de algunas medicines. La part decorativa es licita e es prou maifesta. En aquesta pfas principi: e lo primer capitol ſia perremoure les lentigines. Lentigo ſegons a par es macula eſſent en la cara e es diuerſa ala color dela cara e es lega: e ſegōs les vemes ſon roges e enles dones p la quall coſa es expedient en elles occultar aq̄lles. E dit lentigo per tant com quāſi en color e en quantitat es ſenblant ala lentia: e en aço molts diē moltes coſes. E primer lo Enrich per aq̄sta diſpō compon aquesta aygna. R. tartari calcanti. t. vna mastich 3. i. camfore. 3. ſemis diſtemperent cum al bumine ouoru e ponant in alebico e ſicut aqua rosarum diſtilletur. Lo Enric ha copost aco. R. litarge. 3. i. oli vell. i. ſian cuiytes aq̄stes dos coſes fins atant q̄ ſian diſſolutes apres ſia prie muſilleges d ſenigrech de moſtalla d cascu. i. ſ. bedelli mirra de cascu miç. ſ. ſia tot lançat ſobre lo litarge e lo oli cuiytes e manegats e ſia fet coadiacion. Per acomatex val lo lac virgiſneum lo quale ſet de litarge bolit en vinagre blandi e deſtillat ab yn feltre e ab aygna en la qual ſia boliſda ſal e alii q̄ rocca e de aq̄stes dues liquors ſia feta vna e ſera blācco a let e co di lac virgiſneu p rāt com les verges e les doçeres ſien dellen aquest cas e es marañellos. Rasis e Enric dien axi q̄ ſia prie. i. ſ. de argēt viii. e. iii. ſ. d amido e q̄ ſia picat rāt fins q̄ no pareg res del argēt viii: apres ſia prie tant delle tant de ſement de melons picats molt forte apies

sian vntada la cara ab el dñit per set nits e lo mati sia lauat ab ayg tebea. E dich q no ha par en mundificar: e si de aqst modo no es curat sia remes en lo capitol de morpheas. Clinch are ales coses cimples e primer posa Aliabas que en la fana ha lñicio que remou les lentigines. Encare diu que si la cara es cataplasmada ab mel e costu cura les lentigines. Mes posa q lo sucre dela tapsia mesclat ab mell erradica les lentigines. Encare mes din q la let dela tapsia epithimiat extirpa e remou les lentigines grossas: empero no es menester quey stig mes de vna hora o de dues apres sia lauat ab aygua de decoccio de sago. Segons el mater aquesta tapsia es la ruda salnatge. Lo Contesti posa acomater della gomma dela. Biascorides posa q la farina del forment mesclada ab mell remou les lentigines. Aximatec lo sement dela niella picat ab rell de yreos e ab vina gre feta vncio remou les lentigines. Encare posa que lo rauie ab mell cura les lentigines. Aximatec la rell dela dragontea remou aquilles faent ne vncio. Lo Quic, diu q los ciurons remouen les lentigines. Encare posa q la amella amargat es posa da sobre lo lentigo e es conferet. E posa q lo sement dela ruta e la ayg dela ab mell es conferet ales lentigines. E posa q lo galbas nu remou les lentigines. E Oresti posa q lo licium esimena les lentigines dela cara. Mes posa lo sobre dit E Oresti q la malina maior cura la lentigines. e aximatec la aygua dela decoccio deles bledes ab vinagre freges. e aximatec la fomentacio ab elles cura les lentigines. Mes posa q la scorça del ou polvorizada ab sement de mello feta vncio remou les lentigines dela cara. Aximatec es conferent lo gret dela aneda grassa. E acomater fa lo gret del asse. Rasis din q la fenta dela ouela ab mell feta vncio remou molt fort les lentigines. Lo Albert posa q la fenta dela pacera mundifica les lentigines dela cara. Sarapio posa q qnt lo bulb es mesclat ab rouells de oes conferent ales lentigines dela cara. Aximatec se fab p expiencia q vncio feta ab oli de sement de sicutia sana les lentigines. E aximatec sana les pustules caldes que son

fetes en la cara. Aximatec se sap que les scorces deles despulles dels peus dels capos e deles gallines scalfats entre les cendres e apres feta fricacio esser calts sobre les lentigines mundifican aquelles.

Lap.ij.de panys en la cara

Ppany es fet en special en la cara dela dona e del home lo qual en leger la cara p la q cosa es licit saber remoure aquilles. Per la qual cosa deuen notar q lo pany es quasi semblant en color ales lentigines. tempo lo pany es d molta quantitat e occupa molt loch e la lentigo no occupa molt loch: E en asso differencie, e aximatec aqst conueniente es prou manifest. Aximatec es deuenente ales dones prenyades e enles q son prop del part. e yo no dubte abans me aferme q totes aquilles coses que son dites en lo capitol precedent: co es de lentigine son assi consercents: e no sois les copostes; mes encare moltes cimples dich q valen cõ es lo q din. E posa lo Enrich elo Quic, e pietant aquilles coses no les recapitulare. E per aquelles coses sia alli vist car assi son necessaries e nou recapitulare. Clinch are ales coses cimples deles quals p tumatec ne poras fer de copostes. E primer din Quicenna q la purgado feta ab auellana indita es molt conservent en lo pany e en totes les macules del cors e en les morpheas. Lo dosis dela es i. litrat ab vi dolç ab oximel: e algunas vegades ne son preses. ii. 5. e son picades e possades ab vi dolç e son alli derades p algunes spay poch: e apres aquell vi es cuyt ab lentigines o ab ordi e carn de gallina e aquil bron es begut. E algunas vegades hi es ajustada scamonea. Encare posa que lo costus ab mell e ayg feta vncio absterget los panys dela pell. Mes posa q lo saffra d' ora mundifica los panys e les morpheas. Atis si es feta vncio ab canyela es conferet als panys. E encare posa que la rell dela se pentaria crespa remou los panys morpheas e lentigines petites e grans: e ppiamet ab mell. Mes din que dela ceba marina es feta vncio al sole conferet aximatec la

Libre sinch

vuccio feta de oli de lernia e cōferex als pa
nys segons Eñic, e posa que lo liciu sana
los panys. Encare din axi lo Eñic, que la
amella amargant es cōferet posada sobre
los panys: e quant la rell de aq̄l es picada
e es aplicada desus es medicina fort. En
care posa q̄ la sida que es la bleda es con
ferent als panys quāt deles fulles dela es
fet empastre apres d' esser lauat lo loch ab
nitrū. Des diu q̄ lo sep saluarge abster
ger los panys e les lentigines e la dome
stica es debil. Encare din q̄ le canaberí que
es la coll impial absterger los panys e les
morpheas. Segons la virtut es cosa mes
cōferent ales sordicies e mengat e empa
strat car remou aquell en pochs dies. E
posa que la agua casey beguda remou tā
tost los panys. E posa mes q̄ lo rouell del
ou ciuyt e posat en lo loch remou la negor
q̄ es enla pell e los panys. Encare din que
la salina absterger los panys e les lentigi
nes e la sandh morta. Des posa q̄ lo grec
del asse saluarge e dela aneda son pferēts
faent ne vuccio. Encare posa q̄ de nitrum
eboli es fet empastre als panys e al botor
lenger. E q̄ la erugo del ferro ab vi appli
cada es cōferent als panys. E lo semet del
raue es cōferent als vestigis deles püssi
ons e als panys. E lo senblant posa del
sement del ben e del oli del. Eximater des
q̄ lo lolí absterger molt lo pany e la mor
pheas. Lo Galie posa que vuccio feta ab
rinbarber e vinaḡ remou los panys e los
vestigis della pel: e aximater la purgació
feta ab ell. e diu que la rell del liri propia
mēt pferex als panys. E lo Eñic, posa que
lo liri es pferent als panys e ales lentig
ines e ppiament la rel del. E diu altre ve
guada lo Galie dela rell dela vidalba que
ciuya ab vi remou los panys. Lo Eñicen
vol q̄ sia ciuya en oli fins atant q̄ sia disso
luta. Lo Abdesne posa q̄ lo oli dela ceruz
sa mundifica e expelle les legeses dia pell.
e remou los panys e les lentigines. E diu
que lo oli dels cogombres amargants re
mon los panys e los vestigis negres. P lo
senblant remou los panys la vuccio feta
ab una lacryma de mandragora e propia
ment dela masculina. Biascorides posa

q̄ lo sement e les fulles d'les ortigues sens
molta calefacció sanen los panys e les pu
stules dela cara. E diu que les fulles del ge
semi posades sobre lo empetigo o panys
valen: e resolen tota humiditat superfina
e ago fan verdes o seccas. Sarapio posa q̄
quat del sement del li es fet empastre ab fi
gues e nitrū temou los panys e les pustu
les blanq̄s dela cara. Elbindus posa q̄
lo ponsez agre remou los panys dela ca
ra e les pustules del tot. E diu q̄ les dones
se fan bany en la cara ab ayḡ de ordi e mu
difica los panys. Lo Eñic, vol q̄ sia pos
ada calda. Encare din axi q̄ la sandh dela
lebra fresca e calda posada sobre la cara cu
ra los panys e les vexigues blanq̄s dela ca
ra. Encare posa del cranch de mar de aq̄ll
q̄ es cremat q̄ absterger les dents e remou
los panys: e q̄ la feinta del lacert feta vnu
cio remou los panys e posa que es experimen
tat.

Cap. iii. de macules negres e lebroses de tot lo cors.

Algunes de vegades se es des
uenen negros e algunes de
vegades macules negres en
parts diuerxes les quals son
com a lenties en quantitat
Empo son vn poch mes ne
gres e souint yo he vistes aq̄llas. Ego sees
deue per peccat dela sanch: e totes aq̄llas
q̄ son fetes de sanch son negre e son p mor
tificacio dela sanch enla pell. E yo dich q̄
aq̄llas tals macules remou la vuccio feta
en la pell ab mell e vinagre: empero vssar
molt lo vinagre fa tornar groch. Lo Ab
desne posa que lo oli dels cogombres amar
gants remou los panys e vestigis negres
q̄ son fets en tot lo cors. Lo calamenter p
piament la frach segons q̄ vol Eñic, ciuyt
ab vi e feta vuccio remou los vestigis ne
gres e las offuscacions que es denuenen des
lili. E segons lo Eñic en aquella tal vnu
cio remou tota macula. Encare posa que
lo rouell del ou ciuyt e posat desus remou
los panys e les negroas. Biascorides din
que les panxes ab vi esmena les macules,

La poluora deles ollues de lorer a soles: feta vncio cura les macules: e segons alguns ab nitrum mesclades e vinagre e remouen les macules. **A**ximater la mostalla mesclada ab mell e grec de anada o d' galana applicada remou los vestigis negres d' la cara. **S**ia aximater pres lo ali commu e ab cera e grec sia fet vnguent. aximater remou la sanch morta qui es feta def' lull. **E**mbo aqst vnguent se den tan solament vstrar en los cosos durs. **M**es posa q' los lubins remouen les macules negres. **E**nca remes diu que la ceba marina cuyta en la cendra calda; e ab farina de ordi e caps de peixos petits dona bona color ales macules negres. **L**a femta dela onela mesclada ab vinagre e vntat sobre la pell remou les macules negres. **A**lchind' posa que la saunia empastrada mudifica la negror dela pell e les sordicies del cors e dela cara. **S**arapio posa que quant la rell dela vidalba es mesclada ab orob' e senigrech e d' aquells es lauada la cara es mudificada e mudifica e absterger e remou los pannys e los vestigis negres e los botoros. **E**nca re diu algu q' la vidalba coes la rell fent ne fricacio fa acomater. **E**mpero que sia primitur humectada la pell ab aygua freda. **E**si es menester sia infusa en vinagre. **E**nca remes diu que la salina del home deji ab stergeres les macules del cors e la sanch.

Chiranus posa q' la femta dela orenela mesclada ab fell de cabra remou los alfos lebrosos e negres. Alfos segons lo Bascorides es no demacula absolutament. **M**dato sextus diu q' lo fell del bou fent ne vncio remou les empeticines negres: e fa la cara neta. **E**acomater diu Chiran' e Rasis posa q' la sanch d'les gallines negres remou les macules negres e feridas e les lentigines e semblants dela cara: e maiornet si es mesclat ab let de vacca e baurac roig e fa la cara bella e mudifica aquilla e fa la cosa bona e neta. **L**o Albert diu ati que si les macules negras umbrosas e pessimes son vntades ab sanch de lebra son remogudes e aximater remou la sanch cogelada e les negros q' p' ella son fetes. **L**o spaltuz dissolut ab vinagre e feta vuccio remou la sanch dissolut. spaltuz es lo oleu petroleu

Capitol. iiiij: de macules blanques e verdes aparents en los cors.

Questes macules son souint fetes e en special ne vistes de blanques eno he vistes azi de roies pures. e mens ne vistes de citrines. **E**jo dich q' la cendra dela rell dels affrodillis ab vinagre mesclada e feta vuccio leua les macules blanques e no sols fa aco la cendra mes encare la rell a soles freguada sobre lo loch fa acomater. **B**ascorides posa q' les rellos deles tapres ab vinagre mesclades e feta fricacio al sol remouen les macules blancas. **M**es posa que la rell dela rubeatincorū ab vinagre feta vuccio remou e medica les macules blanques: aximater remou les macules blanques la fomentacio dela aygua dela camamilla. **E**certament yo crech que la fumetacio feta ab ayro de fauies cuyt es pferent, e segons alguns es molt mes pferent quant ab ella es mesclat algu tāt de vinaç. **L**o Balc posa en lo vi. q' lo cleyson mudifica les elfos blanques e les effiles: coes les macules fetes p' lo sol o per anortament. cleyson segons Eusebi, es lo alguasē. Sarapio posa q' qnt la cassia ligna es mesclada ab melle es ab ellis vntada la humiditat lactea q' apar en la cara remou aquilla. **C**hiranus diu q' la femta del corp feta fumigacio sana les macules blancques e la lebra blanca. **R**asis posa q' ales macules blanques q' son senyal d' lebrosia q' si poses sobre elles spuma calta e curat e remou: aximater remou les macules blanques. **L**o galbanū q' sia bo e mud e mesclat edis solut ab vinagre e feta fricacio d' sobre azi mater qual se vol p' et medicada ab sal remou les macules blanques e en loch d' sal se pot posar la mirra a soles per les macules roies lo Rasis diu azi q' si es presa una ceiba e es picada e mesclada ab grec de gallina e remou les macules roies. **E**nca diu que la femta dels coloms mesclada ab farina de ordi e sement de li e vinagre val contra les rojors les qualls son dites roses.

Si les macules son roses ianys dins lo al bucasis q la rell del rane saluatge mundifica tota macula verda ont se vol q sia del cors: emplo per aquesta macula sia inquisit e sercat en lo capitol dels senyals deles percussions e siccariix de aquelles

Cap.v. de effilis soes de macules fetes p lo sol o p anortament

Effila segons Blascorides es no de qual se vol macula p lo sol causada o aximata per anortament e ptes: e segons lo Papias effila absolutament es pany. **N**o en aquest capitol fas mencio de effila causada p lo sol de les altres ya nes feta mencio desus. **E** primer d'ui Quicq que lanamet fet ab blanch dou preserua la color dela cara a permuntacio la qual pot es deuenir per causa del sol. **E** acomatax pot lo epithima fet del e remou la corrupcio dela color feta per la sol. **E** yo se q quelques dones posse agras ab lo blanch del ou. **L**o Roger posa que lo oli del tartar te en special virtut de remoure les macules q remanen apres del part. **B**iascorides d'ui q lo sanch deles fulles d'la acresta mesclat ab mell e feta vncio purgales macules fetes p lo sol les quals los grechs appellen effilas. **E** Encare d'ui mes lo matex diaescorides que sia tret sanch dellescozes deles rellets d'ls pans porcins e q sia cuixt fins atant que sia com amell e apres q sia aplicat e remou les macules q son fetes per lo sol e per anortament. **N**es posa q la ceba marina mesclada ab mell mundifica les effilas. **E** posa q la ovig del costus e lo sanch dell es coferent ales effiles. **N**es d'ui dela rell dela vidalba q sia approximada segons es dit en lo capitol d' lentigine e sia alli vista. **L**o Galien posa en lo .vij. del brot del sep saluage q es d' virtut abstinentia e val contra les macules e a les coses tals que son en la pell es pferent. **E** d'ui Quicenna q a totes les operacions extrinsecas es pferent lo gra del ben mes-

clat ab vinagre e es fet molt efficacissim en tant que absterger e mundifica les lebrosi es emolt mes aqilles coses que so menoas de aqilles axi com son lentigines alfos effilas acoras etc. **N**es anant posa en lo .vi que lo elison esmena las effilas e los alfos. **E** yo dich a vosaltres q no dubte q aqilles coses que son coferents als panys coferen en ales effilas e per lo contrari e per tal si an cercats e inquirits los capitols entre canviadament.

Cap.vi. deles blauors que son fetes en la pell de sanch morta la qual cosa p alguns es dita mal mort: e per algunos es dit mos de mort: e per algunos es dit mos de diable.

Esta qesta tal blauor es deuina p congelacio e mortificacio dela sanch des la pell sis volvia dit blauor o mortificacio o congelacio de sanch o mal mort d'un matex al present sera lo nostre parlar. **N**er la qual cosa deueni notar q aqtestals blauors algunes de vegades son fetes per percussions p causa dela qual cosa la sanch es alli congelada e lo loch roman negre. **E** acomatax causada la blauor per tant com hix sanch quelques de veguades des la pell e alli es congelada per causa dela qual cosa de mati o en altre temps lo loch se mostra negra. e aqno es sino per defecte dela virtut del membre coeg dela complexio la qual es debil en regir la sanch. **E** aqsta blauor es dita mal mort e sonint ne vista. **E** primer segons lo Binus. R. stucci majorancarsenici citrini: oley camamille et cere. an. partes equales et fiat vnguentum lo qual yo he experimé tat en la blauor d'ls vls p percussio. aximatax bi es loat lo diaquilon ab les gomes. **E** p lo sensblat es loada la aposicio del pa-

ab vi e quē sia empastrat lo Ioch: la farina deles faues cuya ta ab oxinel es pferent : sia emplo primer fomērat lo loch ab aygna de decoccio de roses e de senigrech. alguns bi posan cerusa p la qual cosa es pferent ales blauors fetes p paissions loynguet blach e totes aqstes coles son puades. Biasco: des posa q la aygna de mar tebea remou les blauors. Lo Eñic. diu q remou la sâch cõgelada des la pell: e remou arimatex les blauors: lo such del agras ab mell mesclat e feta vncio. Encare posa q lo such del sil fus mesclat ab mell limpia e mudifica les blauors del cors. Silfiu es la planta ont nar lo mastech: e mes q lo vinagremesclat ab mell e posat desus esmena les blauors: arimatex les no verdes son cõferents ales blauors verds mes posa q los lobins no p meten bullir les macules ngres ne les blauors. E yo dich q empastre fet d farina de lubins ab vinagre remou les blauors. e p piamet en lo principi quant la materia es pfunda. Des posa q lo ysop cuyt e posat esmena les blauors del cors. Des auant diu q la nepta verda cataplasmada munifica les blauors del cors. Des diu ariq p remoure les blauors sia cuya ta la herba d la centonica e sia posada en vn drap e aplicada al cors: o arimatex ab mell se pot posar. Encare diu q la sal ab mell applicada e remou les blauors del cors. E acomatax fa lo litarge en blanquit. Apulii po sa q lo such del moradur ab mell mudifica les blauors. E yo dich q lo such dela majo rana q es lo mater moradur ab oipiment mudifica les blauors dels vls: la quall cosa e souint experimentada. Apulii diu axi en lo libre. xvij. deles herbes q la rell de la spina alba succulēta: coes plena de such applicada en modo d cataplasmē remou les blauors. E yo dich q la cedra dells alls mesclada ab mell e aplicada remou les blauors. Des dich q lo ques seguer remou les blauors. picebia marina e sia mesclada ab mell e conells do' e vinagre e sia malatxat e posat sobre lo loch. E io dich q si ab ells es mesclat nitrū es mes fort. Des auant diu lo mater Apulii en lo sobre dit libre q locoms de mati masteguat e aps apliquat remou los blauors e mudifica aqllles.

Des posa q lo dosel cayt en aygna aps mes en vn drap e aplicat val: e si lo cos es tendre sia posat ab mell. Lo Eñic. posa q lo vinagre mesclat ab mell e feta vncio esmena les blauors. mes posa lo mater Eñic cêna q la goma dela tapsia q pferex ala occultacio dla sâch: emplo vol q no sia dxada sobre lo loch mes d una hora e arimatex es conferet als panys e als albarras segos es dit. Sarapio diu q la scorça dela tapsia es mesclada o lo such de aqlla ab olibanū picat e apres es administrat sobre les blauors e remou aqllles. Es menester quey sia deixat p spay de dues hores e apres quey sia leuat e aps de aço sia lauau lo loch ab aygna calda e remou les lentigines e epeticines. Elchindus posa q les scorçes dela tapsia e les lagrymes e lo such ab olibanū val. Lo Barthomeu de varingna; na diu e vol q sia presa la scorça dla tapsia e olibanū pts iguales e es pferent ales blauors q son fetes p pcussions. E posa q les lacrymes della son milors q no la scorça: e vol q abans q sia posat lo vnguent q sia lauau ab ayg calda. Lo Eñic. diu q lo calam aromatico es pferet ala occultacio dla sâch morta. e posa q la mostalla remou la occultacio e vestigis dla sâch morta. mes diu q lo ameos es cõfegit ab mell: e es fet ab ell empastre sobre la occultacio dla sâch. e diu q lo dosel ab mell es molt bo. Elchindus diu q lo liciu es pferent ales blauors e macules. Sarapio diu q sia scorçada la rell dels pans porcins e quez sia tret such lo qll sia cuyt fins atât q sia cõ amell e sia guardat aps si ne vntades les blauors d cors es remogudes. Des auant diu q lo riubarber remou les blauors e les epeticines qnt es feta vncio ab elle vinagre. mes posa q la mell remou les blauors q so fetesen la cara e les altres sordties dla pell. Arimatex remou les blauors dla pell lo such del raue ab mell feta vncio e segons los demes remou les macules d tot lo cors. Sarapio diu q lo semet d'les molt mes fort q tota la planta. yo dich que lo seu ericoteri ab mell remou les blauors della cara. Rasis diu que si en lo loch no haura naffra ni dolor sino que la color blanca sera romasa que sia empastrat lo loch ab fulls d colls ede

raua o de medastre. Empo si lo loch ab aquest modo nos curaua que sia epithimata moltes vegades ab arsenich groch o ab la pide laguli e encens e armoniach ab sucb desaliandre o de apij. Lo Galic loa la decoccio del ameos e del ysop ab let d'ouella. Lo Enrich din q si ab lo sucb dela rell dell nap saluatge es mesclar vn poch de seu er epatich e que sia vntat lo loch tres o quatre vegades lo dia entre dos o tres dies es curat.

Lap. viii. de asperitat e states e duricies e callositats dela cara e del cors.

Bla cara e en la pell dell cap son fetes ab vegades algunes aspriures les qls so ab scames algunes: e algunes vegades son fetes en la pell duricies e callositats senblants ales callositats les quals ha en les mans los obrants. Aqstes tals spilitats remou lo pumex cremat e feta puluora e aximater no cremat mesclat ab mell e feta fricacio e vnicio. pumex es specia de pedra: e yo dich que seria molt util q lo loch fos primer molificat. Biascorides din q lo oli d'raue remou les aspitats q se deuenen p scabia. Lo Ali de sine posa q lo oli d' foamer sana les spilitats e empertigines della pell. Encare din axi q lo oli d'les amelles dolces amolles les spuitres dela gola e del pulmo e d' totes les pts exterioris e amolles totes les duricies e sic citats del membres e deles iunctures, e lo oli deles amelles amargants ablanex les spilitats e remou los panys dela cara. Lo Iauamet fet ab aygua d' camamilla remou les states q son fetes en la cara. E lo oli de sesemi p lo senblant e remou les duricies d' la cara. E certament yo crech q qualls se vol coses q conuenen ala sarna son conferents en aqst cas. Aqllles matexes duricies remouen les sordicies dela cara. la quall es dita mu mesclades ab cendra de serments e possada desus. Aliabas din axi q la medulla la dels ossos dels homens remou les duricies dels mebres. Unquet lo qll remou toutes les duricies e callositats les quals son

fetes en la pell deles mas e en la cara. Re ce re pinguedinis yrca an. ff. i. medulle cerui. 3 iiiij. vitella ouor. viij. numero mirre. 3. i. li quefiat cera cu oleo violaz deinde omnia cu eis misceant e de aqst sia vntat lo loch p messa primer lauacio feta ab aygua calda fins atant que lo loch torne roig.

Lap. viii. de fissures dela cara e della pell

In la pell e en la cara son so uint fetes fissures les qualls los antichs acosellauen articurar: dient q vncio ab grex de gallina es conferent ales scissures dela cara. E lo Rasis din q fa la cara luient. Biascorides din de totes les species del api e dell api ranari q es conferent al acoras coes ala tynia e expurga les macules e siccatrix. Ad es din q lo grex del asse sana maruellosament les rimumes dels labis e de tota la cara fetes p lo fret. Lo Aliq. din q lo grex dela occa saluatge es conferent ala cara Sarapio posa q lo glutin del pex es conferent ales scissures dela cara: emplo vol que sia dissolut ab aygua calda e que sia feta vnicio. Lo ysach din q lo litarge curyt ab oli en modo de unguent sana les fissures diurnes vntades ab ell e sana molt prest: e acomater din lo Eo testi. Lo Aliabas posa q lo oli d' mirta es remedio p les fissures. e yo crech q moltes coses dites desus en lo libre quart de fissures dels labis conuenen assi p la qual cosa vejes alli moltes coses experimentades que en dit loch son posades.

Lap. ix. dela cura deles pustules e veriques e iroidos dela cara per les quals coses la cara es vista esser lebrosa e es dit gota rosacea. 7c.

E gota rosacea es rojos estranea senblant ala rojos ab la quall comensa la lebrosia la qll segons los mes commencia en la cara e en special en lo

nas e prop:goes en los mels dela cara. La qual algunes vegades es ab inflamacio: e es dita per lo Guillelm de silicet botigra o gota roja o en vulgar es dita gota romana: dela qual desus en lo segon libre es feta mecio: e capitol. E algunes veguades es feta sens inflamacio: e algunes vegades es ab pustules e auagades ab crostes elanos es del linatga de asafati. La generacio de aquelles es per fleuma salsum e per altres humors cremats: e algunes vegades la materia es mala e molt acuta per la qual cosa lo loch es vicerat. Los senyals dela materia de qua es fet son aguts per la color e forma dell. e per la virulencia per la lança. Lo judici de aquella disposicio es que questa malaltia es contingosa e senyal vertader a lebrosia. e es iudicat per lo Rasis que es multiplicar en lo yuern e en lo temps del fret. E la causa segons que diu Enric, es per tant com lo fret coarta moltes vapors. Es aximatec es iudicat que es de difficult erradicacio per causa dela promptitud que ha la cara en rebre les materies per cansa dela sua raritat e debilitat segons que desus es dit en lo libre quart per la qual cosa dich que la antigua no es curada sino atart. En questa cura has tres intencions. La primera es enla dieta. La segona enla purgacio. La tercera enles coses locals. La dieta sia segon lo humor causant la malaltia. car auegades materia fieumatica sala da fa la malaltia: e algunes vegdes colera adusta: e algunes vegdes sanch cremada. Guardese questa tal de vi pur e fort: e de species e coses acutes com son alls cebes per bre e mostalla e de coses salades e tregides e de coses cremades e assades e de coses malecoliques e vaporoses e de viellar ab dona e de caliditat e frigiditat excessiva. La segona intencio es coplida ab coses purgantes e ab purgacions ab letouari de such de roses en aço obre principat quasi dicat que es miliol que miguel altre. les diuersions sic futes ab fricacions e ab veteoses e ab cateterides e rupturis de tras en les spalles e des lometo e la sanguina dela ma e dela vena del fronte e la vena del nas es comedada. e la aplicacio de les sanguoneres en lo loch e tot aço es claren a quel que considera la causa. La tercera intencio es coplida per la qual cosa deuen notar que

la gota rosacea: e algunes vegdes es antigua e lanos les coses fredes e seques son coferents. E algunes vegdes es fresca e noua e lanos son mes coferents les coses alteratiues. e primer val aço. Prendre such de agras de verdolagues e de plantage e ab blachs de olio e alijs amodo de aygas destillada: sian infusos en ella draps e sian applicats desus e sian souint remutats e sia fet aço en lo principi. En les antigues siam fetes stubes ab camamilla e mollilotum rossets: e violes e flors de nenuffar. e apres de leungera abstencio sia vntat ab vnguet blanch o citri en lo quall siam encorporats un poch de argent viu soffre e alum e oli de tartar. Lo Guillelm de silicet ha compost asso. Prend acetositat de ponsez. iiiij. f. cerusa tamta com nibaura menester per specir lo such. apres pren argent viu extinct ab saliuamig. f. e encorporant sian fet vnguent. Lo Theoderich diu que aço val. Prend borax dos dragmas farina de cirons e de faines de cascu una dragma et mig camfora. una dragma. e ab mell e such de ceba sian ne fets troscachs dels quils sia vntat lo loch. Jo en aço usse la ayga verga dita desus: en lo capitol de lentagine e de algunes coses les quals son dites per auant de decoracio dela cara. Es aximatec dich que yo he sient curada questa malaltia futes les coses universals ab vinagre e soffre e bany un drap ass questa liquor e pos la de sobre. arimatex val per aço molt lo oli del tartar. Un guet del Barthomeu de varinguana. Prend oli de raua oli de rouels de olio d formetat de un com daltre pts iguals oli d semet de posse. iiij. pts poliorum de os de cipria. iiiij. f. soffre viu mig. f. sia tot mesclat e fet vnguent. Lo Guillelm de varinguana diu que yo he una experientia per les coses desus dites. Prend ayga ros. i. ff. ayga de fuisse de lliri blan mig. ff. sia mesclat apres pren soffre. i. ff. canfora pes de dos diners e sia cascu per si picat e sia mesclat ab les aygas dites remenant fort e sia tots dies remenant et tingut al sol. e quan questa ayga es mes tinguida al sol e remenada tat es miliol. E de ditta ayga sia vntada la cara. Ultre experientia mia. Prend soffre viu e sia dissolet ab un poch de sal e ab ayga ros. E

ab aço sia yntat tots vespres p spay de r.
dies apres sia mes tart aplicat emaranelo
fament remou les dites pustules e la viru
lencia de aqüles e la sanch decorrente fa la
cara luent. E aço e acustumart de fer a so/
les ab lo soffre e vinagre e a pfita molt per
acomater. Dren soffre viii. i. 3. litarge ce/
rusa de cascui. mig. 3. canpbora. i. argent:
grex de porch fresch e colat. i. 3. such d po/
mes citrines. i. 3. sian picades les coses de
picar cascuna psl: Apres sia tot mesclat en
vn morter e sia pseruat en vn vaxel de vi/
dre e apres sia yntada la cara. E altre bo
p acomater. Drem betonica scabios sileris
montani plantage celidonia pts iguals: e
sia fet dels aygua axi cō se fa la aygua ros
e de aqüsta aps d esser la cara lauada ab al/
tra ayg̃ sia ben banjada la cara. Si ab aq/
stes coses nos remou la dita disposicio sia
verguat lo loch ab aposicio d canterides
mesclades ab grex apres sia mudificat lo
loch ab bledes: e apres sia disseccat e psoli/
dar. Drem rapsia e sia ben polvoizada e mes/
clada ab mategua dels quals sia apres la
cara yntada en lo loch ont es la rosoz. e in/
flar seba lo loch lauos: e lauosa posat so/
bre lo loch fulles d coll e donara molta ay/
gua: e aço sia fet molts dies aps sia yntat
lo loch ab aqst vnguet. Drem mategua cam/
fora borrat argent viii sublimat euforbis.
encens blanch spich gōma arabica cerusa
gōma dragat armohiach sarcocolle alu d/
ploma tāt de vn cō daltre. i. pt coagulū de
sebra mig. pt sia picades les coses de picar
e sia banyades ab aygua ros: apres sia pre/
sos. ii. rouells de o⁹ vn poch coagulats en
aygua bullent e ab els es coses des dites
sia encorporades e ab aço sia souint la ca/
ra yntada e ab aygua ros.

Capitol. x. de botors dela cara e en vulgar son dits cosi.

Botor p nō cōmungos. Euiç
e aximatz la sua nūcupacio
importa e significa tot petit
apa. E en special denota ein/
porta los apas petits los qls

segons los demes son fets en la cara. e q se
gons los demes son vists blâchs. e en vul/
gar son dits cosi. E per tāt com aque/
stes coses en legeren la pell. lo nostro plar
sera delles. E En aquesta cura has tres in/
tencions. La primera es en la vida. La se/
gona en la purgiacio. La tercera en coses
locals. La primara intencio es complida
de aquest modo çoes que primer vejes
aquestes pustules si son blanques o roses
Si son blanques la materia es fleugmatica.
E lauos aquell se deu guardar de co/
ses fleugmatiques nomenades souint. E
si participa de algun tant de rosoz: quart
se de coses salades e acutes. E aximatz d
molt menjar pertal que lo nodriment qui
es tre mes ala cara se pugna a ella assimilar
per tant com yo crech que aquestes su/
perfuitats causants aquestes pustules
son superfuitats della quarta digestio.
La segona intencio es complida de aqst
modo: çoes de vslle pilloles de yera les qlls
enacuan materia fleugmatica. E axima/
tar pilloles agreguatines pertant com en
elles es la gerapigna: la qual enacua dell
cap. E asso si la materia es fleugmatica e
lo cosi blâch. Si emplo pticipa de algua
rosoz lauos es senyal de alguna acurytat,
e en tal cas valen les pilloles de fumó ter/
re e la confeccio de amech. E la sagnia en
tal loch seria conuenientela apposicio de
les sangoneres e ventoses si la materia pt/
icipa algun tāt ab sanch. La tercera in/
tencio es complida de aquest modo que se
seguez. e per tal com yo atrobe algunes co/
ses simples p los doctors les quals son cō
ferents ales pustules aquelles absoluta/
ment e algunas ales blâques e altres ales
lacteas. p çò primer yo plare deles prime/
res. Segonamēt deles segones e axi la ter/
cera intencio sera complida. Et primer diu
Blascorides q la farina dher ab mell mū/
diffica les ulceres e los botors. Ed es diu q
quāt esfer empastre d semet dla njella: e
vinagre remon lo botor mal e les scabies
ulceroses. E aximatz segons Euiç. es cō
ferent a totes macules e botors della ca/
ra. E propriament segons alguns la de/
coccio della feta frys a tant quessia disso/

Inta la substància dela es ayqua de pluja:
La quall cosa e souint experimentada.
E acomatax fà los lubins cuyts ab no^t
de cipier: apres fer empastre. Mes din que
la cendra dels als couené als botoros: e po
sa q lo cinamomiu es posat sobre los panyas
e macules lentiginoses ab vinagre e es co
uenient als botoros leugers. Encare diu
ari q les feces del vi no cremades sò bones
ales inflacions a soles e aximatax ab murs
ta e exsicca lo botor del qual se segueix
envilceres. E les feces no cremades E/
pagué la inflació del cors en la qual es con
streta la sanch. E posa que lo oli de hierba
val al botor gros e ala scabia. Mes diu
que la cendra dels cabells dels homens sa
na los botoros e aço es experimentat: e ma
rauclos. Sarapio diu que la farina dell
oliu es mesclada ab raue elo raue ab la fa
rina e fa naxer pels en la alopicio e abster
ger lo botor. Lo Barthomeu vol q aço
sia ver del sement del raue e ajustay en di
ta medicina vinagre. Encare diu q quāt
la rell dela vidalba es mesclada ab orob
e senigrech e dels es lauada la cara mun
difica e absterger aqlla e remou los panyas
e vestigis negres elo botor. Encare mes
diu Sarapio q qnt la ceba marina es mes
clada ab secaniabin es pferent al botor. se
caniabin es ayqua mell e vinagre. E mes
posa q la cendra del salzer ab vinagre que
sia molt agre remou lo botor senblant als
caps dels clavos. Mes posa q lo ribes e lo
suc de aqll es pferent ales species del mor
billus e als botoros q son fets en lo cors sen
blant a veroles. Encare diu Sarapio q la
beronica es picada ab greix e ayqua e co
refre als botoros. Mes posa q qnt la ruda es
mesclada ab nitru e es fet e pastre remou
lo botor. Lo Barthomeu diu q algunes d
vegades hi es ajustat mantegua p mollifi
car. encare diu ari q tota let dela qll es tre
ta la ayguositat ab pedres es pferent ala
pujga e al botor e ala malicia dels humoros
E es expiméitat q si vn es contrules lucides
petites e redones les quals son qsi en for
ma d festuchs e son portades de terres p
la mar si aqlls tals son messes en suc de
limons e d pomes citrines e son dissoluts.
esi de aquests es feta vncio remou e cura

marauelosament lo tossi. E questes cōxiles
en vulgar catala son dites porcelanes. Si
lo botor es blanch e fleumatich. Biu Sa
rapio q la scorça q es presa del gra del ben
mesclada ab vrana remou lo botor fleuma
tich. E lo Euic, diu absolutament d'lo beu
q es pferent als botoros le tossos e al asafa
ti quāt es mesclat ab mell. E diu Sarap
pio q quāt la cédra dels alls es mesclada
ab oli cura la botor le tos elo empetigo. e
posa q quāt es fet empastre ab galbanu e
e vinagre enitru remou lo botor le tos. E
mes diu q quāt es feta vncio ab sanch de
lebra calda mudifica la morfea e lo empe
tigo e lo botor letos. E mes q la scuma q
es cōglutinada sobre los ceps e les canies
e altres herbes q es bona ala scabia vlcero
sa e al botor letos. E diu deles dues spe
cies deles sponges marines q son pferents
amatar los botoros letosos.

Comensa lo tractat quart d conseruacio deles coses natu rals dela cara. Cap. primer p colorar la cara de color blanca.

DIsq; es stat fet lo sermo e ps
lar nostre de remocio dels cos
ses p natura essents en la ca
ra. Ere assí es cosa licita fer
mencio de pseruacio de coses
naturals ari cō es de pseruac
cio de blancor e rojos e guardar aqlls e fer
les mes blancs e mes rojos sies licit. E p
aquestes coses deya Galien en lo primer dels
amphorismes en lo amphorisme q diu. In
perturbationib; ventris et vomitib;. tc. En
lo coment de aqst amphorisme diu Galien
q la color del cors demonstra lo humor dos
minat: si donq; no son en lo profund. Per
la qual cosa deuen notar q la bona color e
florida es feta p bons humoros sanguinis
atrebs en la superficia dela pell. e la color ma
la es feta p mals humoros: ari cō lo blanch
per fleuma lo negre per malencolia. E
la color citrina per colera. esia per tu cons
iderat. E totes aquestes coses ha de
clarades Euic, en lo tractat de vlceres.

Edsí q los qui hâlvceres q si son de mala
 color atart son curades e vejes tumates la
 causa p les coses dites. Les causes extrinse-
 cas ajudan en pmitir la color. Car la co-
 lor aduictua e lexar lo bany e vissar vinaç:
 e males aygues son d còdetets a negror. E
 lo fret e la fam e lo coyt e la tristia e ma-
 lalties longs aqstes coses fan a color blâ-
 ca. E comestio de coses citrines axi com es
 comi ameos e comestio q coses salades fâ-
 ala citrinitat, e perço los tartres quant se
 volen fer la cara citrina lanâ aqlla ab de-
 coccio de semet de ameos: p tant cò en di-
 ta color se delitâ. E pco dñi lo Joba d san
 tamans sobre lo Nicolau q algunas coses
 fan bona color pses apart de dintre. E al-
 gunes aplicades apt defora. Les de part
 de dintre algunas fan aço per tât cò engê-
 dré bona sanch e subtil axi cò son o' fresc,
 o sorbils e bro' de bones carns e vi aroma-
 tich e bones viandes e d bona substnacia.
 Algunes p tât com expergeix e dilaten la
 sanch ales pts exterioris axi cò son figues
 pebres affra en lo loch ont son vssats tem-
 pradament fan bona color. E qllas coses q
 fan bona color a part defora fan aço ab at-
 traccio e abstercio axi com son vntaments
 e lauacions preses de farina d faues excor-
 cicades e de ciurons orob' ordi formet ami-
 do arros e semblants. E lo Rasis e lo aza-
 rani han acustumat de fer tals pultes.
 Horen farina de chrons de faues de ordi
 amelles depurades gôma dragant amido
 sement de rana parts iguals esian destem-
 prats ab let e de nit sian epithimada la ca-
 ra: e de mari sia lanada ab decoccio d vio-
 les seccas e de sego. E si era ajustat ab aqls
 algun poch de rell de liri secca e vn poch d
 ceba marina e yreos e jarrus e quen fosser
 fets troscichs e destemprats ab let en loch d
 necessitat seria molt vtil. E ultre de Euní.
 R. saponis. ll. i. armoniaci. ll. f. resoluant
 in tribus libris aque deinde pisiçiant desuz
 per thuris mastich mirre an. f. mellis. f.
 v. terant omnia 2 in vase vitreo agitent: et
 administrent de nocte. E per acomater lo
 Ebederic ha feta vna bella de albacio: e
 diu q sia axi pparada la cerusa ab aygua
 molt neta p spay de vn mes al sol calent ro-
 lant tots dies execouent la ayg; e en la fi

sia dexat desecar: e aqlla tal cerusa se din
 cerusa bançada e pparada della qual pè-
 dras. v. parts ples crestall nitrum boira
 tant de vn com daltre. i. part canfora sar-
 cocolle mirra clara arger vni sublimat rat
 de vn cò daltre mig part sian subtilment
 picats e molts sobre vna pedra marbre es
 an encorporats ab ayg ros e sian feta pol-
 uora o troscichs e sia conservata e quâr sera
 menester sian destemprats ab oli d tartar
 apres sian feta vncio. Eximater enblanç
 aço la qual cosa e souint experimentada.
 Horen litarge de argent tant cò ne volras
 poch cmpo e sia posat en vinaç blâche cla-
 rissiç o destillat camfora aliç de ploma e ce-
 rusia tant d vn cò daltre vn poch goes mig
 f. almestech e girossle vn poch p tal q baja
 bona odor e sia bolit vn poch en vna peti-
 ta olia aps sia colat ab vn foltre e sia guar-
 dat per vssar. apres pren aliç de rocca que
 no sia cremat e sia bolit en ayg: Elpres sia
 colat e reseruat: e apres sia mesclades aq-
 stes dues aygues ensembs segons la quan-
 titat que volras obrare baures aygua ab
 bissima e sian lanada la cara. E ultre per
 acomater. Horen argent viii sublimat: ar-
 gent vni de casci. i. f. sia pres lo argent vni
 e sia mes dintre vn ou per vn petit forat: a
 pres sia rancat ab algua cosa lo forat e sia
 cuyt en aygua lo ou fins atant q sia dur:
 apres sia tret dela ayg e sia tret lo argent
 viu de dit ou e sia mesclar ab lo sublimat
 en vn vaxel de vidre en lo qual no baja ni
 guna macula e sia tots dies remenat all
 sol moltes vegades ab vnbasto net e mun-
 de: e algunas de vegades sia sobre ells exp-
 git algun poch de ayg e aço sia fet fins a
 tant q tot manifestamet se torne blanch: e
 avegdes sta p spay de vn mes abâs q vin-
 gura en aqst terme elquios sia picat e posat
 en vna ampollepleh d ayg d sublimacio:
 de neuiffar deles flors blançs o sia ayg d
 liris e tot aço sera fet cò alet e d aço sia vn-
 tada la cara apres de esser ben lanada e ar-
 ugada e vna vncio ab euagades basta per
 molts dies. Encare dich jo que lo mastich
 cuyt en ayg d decoccio d orobus fa la cara
 blanca si ab ella es lanada. Elibert posa
 q si la poluora del os dela cipia pfegida ab
 ynguent citri apres feta ynccio en blanç

aquella. **T**platо sextо dіn аxi q la let dela somera mesclada ab fauim mellis remou les macules dels cors e fa la pell mes blan ca: e si la mell cimble es ab dita let mesclada es coſerent. **A**lgus han dit q lo grec del leo ab oli rosat coſerua la pell dela cara de vicens e coſerua la blacor. **C**La chimo lea segons lo Biascorides dissoluta ab agua apres lauada e vntada la cara fa boſna color.

Capitol.ij. per colorar la cara de color roiga.

Den aqst capitol fare mecio de aqllles coſes q rubifican e lexare les q fan grob p tant cono fan amo pposit e axima tex lexare les coſes q fan negre. **E**primer dich q vncio feta ab affronich q es la spuma dlnitru mesclada ab oli violat e ayg rubifica la cara. e lo baurach africca fa aſſomater. **B**iascorides diu q lo cardamomi vſſat co a moſtalla fa lo cors roig. **A**lloqſ ſeguer diluicida la cara e munifica aqlla e fa bona color ab pmittio de vermeſor. **F**arine ciceris albi: farine faſbar amicdalaꝝ dulciꝝ dragaganti. aii. 3. ii radic vit albe. 3. i. 2. f. 2 fiat trosici cu albiu mine ouie quāt volras vſſar de algun de aqllles ſia diſſoluit ab ayg d'ordi e ſia deſrat p. ii. horas apres ſia lauat ab ayg d' decoctio de ſego clarifica la pelle e totes les macules dela e fa la color bona mesclada ab vermeſor. **E**ſi vols fer artiſcialmet la cara roja pendras brasili raspat e ab nitrum faras aquel bollir ab vi blanch apres ab aqſta bolidura rocaras les galtes o los altres loch ont vols colorar. **E**ſi en aqſts era aſſistar vnpoch de color de grana ſeria milore lauas faras ari. **P**reſil raspat. i. quart grana miq quart e ſia bolit ab vi e fet ari com es dit e aqſta color es de durada e en care q ſia lauada la cara romā aqſta color

La.ijj. de aqllles coſes que fan bona color en la cara. tc.

Re aſſi yo dire de aqllles coſes que fan bona color: e dich q la medicina engendrar boſna color no es altra coſa ſino fer la cara roja ab algua blaçor mesclada ab clarificacio ſe gos q es agut en lo ſegó del tegni. **E**piñmer dich q totes les tres species dels mirabolans ſo mesclades ab los emblibhs e bel Jerichos quāt ſon mesclats e es posat ab eis vnpoch de amelles dolces e es mesclat ab mell dona adiutori manifest ales malalties malécoliqſ e ſtematiques: e fan bona color. **L**o Eufc. diu ari q los mirabolas negres clarifican la color: **E**quant es fet ſouint lo va coes q ſo ſouint vſſats los mirabolans indiſ fan la color bella e phibex̄ los cabels blanchs q no vinguā ab ans de temps. **B**iascorides diu ari q les figues ſeqs ajudā en aqllis qui hā la color grog. **A**lbert diu q lo armell begut clarifica la ſanch de colera roja e fa bona color. **D**es poſa que lo ouiganū expeller la colera roja e los humors grossos e milora la color. **E**n care diu del vi negre ari que quant lo vi es mes vel ſtreñy lo ventre e fa bona color. **S**arapio diu que la goma del cirer beguda demati ab vi amarat fa bona color: e crex la forçala qual coſa es experimētada. **E**ncare diu ari que quant algu vſſa la aſſa en les ſues viandes milora la color de aqel. **B**iascorides poſa q ſia ſouint vſſada. **E**absolutament diu del bon vi q milora la color e la fa bona. **L**o Bartbo men diu que ſia donat dela aſſa tant com es vñ ciuro tots dies ab vñ ou ſorbil: o ab aygna mell. **E**allo fa per tant com per la ſua ſubtilitat e caliditat mou molt fort la ſanch ales parts dela pell. **E**perco en la d' coloracio que es feta per la ſequela de la p causa de alguna opilacion la qual es en les extremitas de les venes. e fa aqſta mesclada ab les viandes o ab mell per tant com ella de ſi es de tanto horro e vil ſabor que naſtura la expelliria. **B**in Sarapio que lo acetum ſquillitic milora la color. **E**ajustay que fortifica lo cors debil e dona a el ſantitat. **E**aximate la ſquilla aplicada a part dedintre e propiamente ab triag destem,

prada ab vi subtillo ab aygua segos es me
nester. Segons Eunicena acomatex fa lo
axerop dela squilla. Encare diu Alchindus
que quan es megar lallciyt o crun clas-
ifica la color dela pell. Biascorides diu q
j.3. de agarich presa esmena la mala color.
Alchind posa q lo qin gebie polvorizat
fa color expellint la fleuma e la colera roja
suauement eno en modo de medicina solu-
tina. Ades diu que la saffra fabona co-
lor e lo Eunic. diu que sia begut. Encare
rediu ati Alchindus q lo donzel exsicca lo
cape e clarifica la vista e milora la color. e lo
Eunic. diu q milora la colore fa bona color
si es begut dich yo. Alchindus diu q lo
ysop mesclar ab cartami amolex lo ventre
q es q fa exir e fa bella color. Lo Eunicen-
na diu q lo por del ysop sech fa bona color
Encare diu q quant es lanada la cara ab
ayg de comi clarifica aquella :empo vissar
la massa fa la cara citrina. E lo sement del
ameos begut milora la color. Acomatex
la vniccio del oli del: E la decoccio del fa la
cara citrina. Alimatax diu Alchindus q
la farina dels ciurons fa bella color: e assa
fa faent ne vncio. Segons lo Biascorides
delos ciurons megar es eta vniccio fan bona
color. Segons Eunic. acomater fa la
farina deles fanes. Encare diu Alchindus
que lo calamus aromaticus val ala mia
la color citrina e ala sanch morta e clarifi-
ca la vista. Lo Adesue posa que lo oli dls
saffra fa bona color. Hiranus diu q la
rell dela vidalba ciuta fa bona color en la
cara e fa aquella testa en la superficia. Bias-
corides vol q sia ciuta en oli fins atant q
torne blanca e fa bona color e esten les ru-
guas dela cara e purga les lentigines.
Encare dich yo q la brionia coes la vi-
dalba fa bona color e acomater fa la cara
rabassa saluatge. Segons lo Biascorides
enbelex la cara e fa bona color ala ca-
ra la fricacio feta ab fulles de mandrago-
ra e farina de ordi e propiament dela ma-
sculina. Lo Eunicena diu que lo vs dela
let beguda fa molt bona color la cara e pia
met qnt es beguda ab succe. Alchind posa
que aco fa propiament la let dela one-
la. Yo dich que acomatex fa la let deles

cabries qnt es beguda molta e abla sua cas-
lor natural e ab succe La qual cosa be so-
lunt experimentada e are fas tal operacio
en una dona. Mes dich que en grega.
Lo Eunicenna diu que la femta dels co-
loms dissoluta en aygua fa bona color: e
aco sin es vntada la cara. E acomatex fa
la femta dela lagosta e la femta d'laguar
dar. La carn dela aneda e lo grex clarifi-
ca la color. Segons lo Biascorides la chi-
molea dissoluta ab ayg e feta vncio fabo-
na color.

Capitol quart de aquel les coses que mundifica la cara e fan aquilla luent.

Re assi fare mencio de aquelles coses que fan la cara luet
e bella. E primer segos lo Biascorides la farina del her fa la
cara bella e candida e abster-
gentia macula. La farina
dell sia axi feta coes sia infus lo her en ay-
gua e apres sia ciut fins q se separe la scor-
ca dell e sia picat e passat. Encare diu q lo
sement del nap saluarge es mesclar ab fari-
na de lobins de faues e d ciurons etot mes-
clar denegra la cara acomater enbelex la ca-
ra la carn del malo en temps ab lo sement
picat e mesclada ab farina. Yo dich q la
farina sia de ordi o de ciurons ab los qlls
apres sia vntada la cara la qual cosa es so-
lunt experimentada. Sarapio diu que
la carn dels melons mundifica la pell e pi-
piament lo sement de aquell quan es secat
e picat e passat e administrat en bany del
cors. E acomatex diu Galien en lo. viii.
libre dels simples. E lo Eunic. vol dela
carta dels malons que es prop lo sement d
aquei. La aygua de ordi sens les scories
exterioris ciut fins en consumpcion del ami-
tat del e que lo ordi sia una part ela ayg
ix. parts enbelex la cara. Alimatax laua-
cio feta ab aygua d decoccio d lubins fins
en consumpcion de aquells clarifica la cara.
E acomater fa la fricacio dela farina dls
lubins ab aygua de pluja. Lo Rasis diu

que lo oli del rane clarifica la cara e vala la morpheo. Biascorides diu del oli del mastech q fa la cara luent e remou les macules. Lo such del yris e del yreos feta vnicio clarifica la cara e propriament si es ab ell ajustat farina de faues o de ciurons. La rell del liri mundifica e denega la cara quant es picada e mesclada ab mell segons que diu lo Sarapio. Lo Barthomeu diu aixi que lo liri saluatge blanch se pot mesclar ab aygna tebea a soles. Pla to sextus posa: pien lo fell dela cabria e farina de lobins e mell ensembs mesclats e si an vntada la cara e sera feta blanca. Encare diu que lo fell del toro feta vncio en la cara limpia aquella. Rasis diu que lo grec dela gallina e dela aneda conuené p clarificar la cara. Alguns han dit que lo grec del leo ab oli rosat coseruo lo cuyro d la cara el fa blanch. Aiximatec aquesta aygna clarifica la cara. M. argent viii argent viii sublimat d cascui. f. z. sia mes dintre un ou per un petit foiat e sia tancat e sia fet segons es dit desus en un altre capitol poch abas e bastara una sola vncio p molts dies.

L'apitol Finch de aquelles coses que denegan la cara.

Disque es feta mencio delles medicines que fan la cara lument. are assi fare mencio de aquelles coses que denegan la cara. Creent yo que moltes coses dites desus en los capitols de lentigine e de pany son assi confe-rents e aco es souint util per tot com la cara es souint vnguosa e bruta. E crech encare que moltes coses dites en lo precedent capitol valen assi. Lo Euicenna en asso diu aixi: que lo forment mundifica la cara e aiximatec la farina del. Encare diu que la mostalla saluatge es bon empastre alef sordicies. Mes diu Euicenna del sement del agnus castus que mundifica la color. Mes posa quela rell del liri mundifica la cara lauant aquella e faent la testa e remou la contraccio de aquella. Sarapio vol que sia picada ab mell. Mes diu que

la acetositat del ponsem denega la color e remou los panys. Sarapio diu q la rell dela vidalba mesclada ab her e senigrech apres vntat ne la cara ab ells mundifica la pell e absterge aquella e remou los panys e vestigis negres. Hiramus diu que la vidalba curta fa bona color ala cara e fa la superficia dela testa. Encare posa que los dela rell dis pans porcins ab mostnyt mundifica la pell. Encare diu q quant la mostalla es mesclada ab mell e gret o ab oli e dissoluta mundifica la cara. Lo Desne posa que lo such del cogembre del asse e farina de faues es fet bona vncio ab sterisua deles sordicies dela cara e dela brussella. Encare diu que lo oli del mezeeron absterger la brussella dela pell e posa que lo oli del frexe elo oli dels o son cōferents. Biascorides diu que es fet em pastre deles fulles de qual se vol souint e remou les sordicies les quals es dinen per superfluitats del cors. Mes posa q la chumolea dissoluta ab vinaig absterger la cara. Lo Roger diu que lo oli di tartar absterge les macules les quals romanen apres del part e mundifica la cara. Yo dich que lo oli del tartar se fa aixi. Pre tar tar polvorizat e sia infus en vinagre e sia posat en un drap de li lo qual sia enbolicat ab stopa banyada ab aygna e sia cuyt des les cendres apres sia mes dintre d una sciella de terra o de vidre per tres nits en tal modo que la sciella stigna un pech de tancada e exir ne ha una humiditat negra quasi un poch rossa la qual sediu oli d tartar. La aygna del tartar es feta en tal modo. Prent tartar esia posat entre les bases fins atant que torna blanch apres posaras aq en un sach d li pensat e desus e posaras una ampolla e coliras aquella aygna que hit e sera ayguda de tartar. Per assoz matex. Prent farina de faunes de ciurons blancks amelles dolces goma dragant d cascui. ii. dragmas rell d vidalba. i. dragma enig e sian ne fets trosichs ab blach don e quant ne volras vijar de aquells fer ne bas vncio sobre la cara de un de dits ab aygna de ordi e sia deixat star per. ii. horas apres sia lauat ab aygna de decoccio de sa

E ii

go e es clarificada la cara e absterger tota sordicia dela pell e es fet la color bona ab permixtio de rojoz. ¶ Eltre bel. Dren rell de serpètaria e sia tallada atrossos petits e sia seccada al sol apres sia poliuorizada e passada per vn sadas spes apres sia confe- gida ab ayqua ros: e lexe altre vegada ben seccar a questa pasta al sol e sia tornat pi- car e siay ajustat tant quant es la tercera part dela de cerusa e sia tot aço encorporerat ab ayqua ros e sia seccat al sol esia al- tra veguada picat e sian feta poliuora.

¶ Lo Albert hi ajusta algun tant d'poliu- ra de os de cipia: E de questa poliuora sia vntada la cara ab ayqua ros o ab algú al- tre liquor convenient e fala cara luent e mu- da aquella e remou los panys e altres ma- cules. ¶ Eltre experimentat lo qual ussen les dones e senyores boluyedes: lo qual co- sa es experimentada e permuta la pell de la cara e lexa aquella luent e remou tota barcessa que es en ella. Dren ayqua d'tar- tar. iii. parts: sabo negre vna part: argent viii. xx. parts sia tot bolit en vna olla sobre les brasas. E quant bolira sia subitament messa la olla en ayqua freda en tal modo que la ayqua no entre dintre sino que tan solament la feruor sia apaguada e sia al- tra veguada bolit e apaguat segons q pri- mer es dit e sia fet per spay de nou veguad- des e d' aço fort freqüant sia vntada la ca- ra e sia ni posat molt e sia tingut per spay de nou dies sobre la cara: e fet bany apres sialanada la cara e es feta roja: e sia e sia freqüat leugera mēt ab vn drap de li net e mundo e caura la pell superior e remādra la altre candida. ¶ Encare dich q aquest vnguent extirpa los tals e es experimen- tat que si en lo mati es applicat en ells e en lo vespre es lanat ab ayqua ben calda e es ras ab vn coltel: remou aqlls e sia fet fino atant que totalment sian abolits: e apres que la pell es permutada sia vntat ab a- quest vnguent e sera effectemaruelos. E lo vnguent es aquest. Dren anguilla e p- piament marina coes que sia de mar e sia es- mocada e tallada en petits trossos e sia bē lanada apres fernas vna panada de aqst modo: coes q posaras vn drap deli grā de sobre la crosta inferior dla panada e apres

posaras vn sostre dela anguilla e altre de sarsisa ben cuya, e lo tercer sostre sia d'me- dulla de vedell: e axi de grau en grau vni- pliras la panada: e apres renoltaras lo drap que sobre lo derer sostre apres sia ben tacada la panada e ben cosa e trcmessa al forn estigua fins atant que sia cuya e la- uos pendras la panada e descobrir la bas e lauaras tot lo qui es de sobre la panada e sia colit tot lo qui es subtil e bis sens ex- pressio per dit drap. ¶ Apres pēdras dit drap ab les mans e sia per si colit lo qui exira p- dita expressio elo q restaura dintre lo drap sia per si guardat. E lo primer coes lo mes subtil sia posat de dia p causa dela sua subtilitat. E lo que segonamēt es premut per causa dela sua grossitud sia posat de nit. ¶ Aquest vnguent o ab premicio del primer o sens aquell fa marauellosamēt la cara lu- cida e remou totes defedacions. apres de les feces de dit vnguent sian vntades les fi- siures dela cara e deles mans e dels peus e son sanades,

L'capitol. vi. per remoure les rugues dela cara.

Re assi cōseqüentmēt dire de- les rugues q son souint fetes en la cara abās del temps de- gut dela velesia e fan la cara del joue vela. E ptant cō aq- stes coses son fetes p siccitat: dire qui nes son aqlls coses q remouē la siccitat e phibexē aqlla esser feta: aps dire qui nes so les coses q remouē les ruguas e extenē aqlls. lo Alchind' posa q la ayg d' formatge co es lo tiriguot bolit ab altre tāt vi ab scorça d' magrana phibex la ptra- cion dela cara. lo Sarapiro diu q lo oli del jefemi es pferet car ettē les ruguas della cara e dela pelle amollet aqlla. ¶ Aresius posa q lo oli del tartar remouille les ruguas dela cara e lo modo del fer trobaras des en lo pcedēt capitol. Biascoides diu q lo oli deles amelles amarguants ab polmo- ra de rell d' yreos subtilmēt picada e passa- da e ab vn poch de oli rosat e de cera fet vn- guent remou les ruguas dela cara. ¶ Lo

Enric d'ini axi q lo oli deles amelles ab mel e propiamet deles amarguants e rell de liri e cera fusa so coferents ales rugues e als panys dela cara. **L**o Rasis posa q lo oli deles amelles amarguants a soles exte les rugues. **E** yo dich q es bona cosa mesclar ab el algü poch dela rell del yreos. **A**lchindus posa q la cara es lauada del oli de liri e es coferent p remoure les rugues bla cara e mundifica aqlla. **S**arapio d'ini q la rell del liri ab mell picada remou les rugues dela cara. **F**idelis posa q per remoure les rugues e tota malaltia bla cara q sia picada la rell del cogobre amarch coes del salmarge quat sera secca e sia passada aps ab ayg sia lauada la cara e finalmet ab aygua freda a soles e aco sia fet per. **iij.** dies esera marauelos. **E**biran d'ini que la rell dela vidalba cuya fa bona color en la cara e fa la superficia dela testa. e segons alguns cuya ab oli e feta vncio fa aco. **L**o Barthomeu d'ini q la cola del per dissoluta en aygua apres sia lauada la cara e exte aqlla. **L**o litarge enblanquit ab oli de yreos muda los sicatrix leigs e exten la pell rugossa. **G**inguent del litarge bo ples rugua dela cara. **A**ren litarge enblanquit fet de litar ge la color del qual era rossa e sia mesclar ab gret de asse e such de rell d canyes e oli de festuchs o de semet oli e sia fet vnguet e algunes vegades es fet ab gret de aneda o de gallina. **A**puli d'ini axi q p fer q les dones hajen la cara testa que sia pres such de morsus galline ab mell e un poch de licin de vinagre e armoniach e sia feta vncio sobre la cara e baura la cara testa elissa. **E** moltes coses son dites desus en los altres capitols: les quals conuenen assi: e pco qnt sera expedient sia visit.

Commensa lo tractat sinch de malalties deles supercicies e deles palpebres.
Capitol primer del cayment dels cabels deles supercicies.

In Gallie q lo home es creat rey dels animals e per tates stat fet dret sobre aqllas. e los altres animals so tots humbles a el e ab lo cap bayx: e axi entre los sentiments exteriores la vista p la sua specialitat es axi co arey e los altres sentiments son com a subdits: e p aqsta causa lo orgua della sobre los oregues del altres sentiment es collocat en la sobirana pt. **H**a creat lo altissim deu dos antilis p los vls coes les supcicies e les palpebres. p les supcicies la vista es feta mes aguda e es fet defensori d aqllas coses que poden caure en lull p part d dalt. **H**omes qui at constituides les palpebres com a cibertos d vii p tal q dels documents d'ayre e deles coes q son possibles de caure en el foren defessos. **E**tre assi dire deles disposicions d'les palpebres e supcicies q tan solament fan ales disposicions del vi veles o letges: lexant moltes coses dites desus en los altres libres. **E** primer dire d' aquelles coses q engendren pels en les supcicies. **E** p noticia de aqstes coses recoreras al capitol desus posat lo qual correspon en aquest p moltes coses necessaries. **A**lchind posa q lo gra verda dela lentisca fa creixer los cabels e pels en les supcicies. **E** d'ini que qui vnta lo plom o stany ab algü gret e ab la ma sen vnta les supcicies conforta aquells e augmenta los pels e rete aquells. **L**o Onesti posa q si en un morter de plom ab la ma de plom es picada terra sigillata ab vinagre o ab mell o ab gret de occa es bona cosa als pels q cayen. **L**o Rasis posa que la mella del asse cuya e picada e mesclada ab gret d onso e altre letra ba ab gret vel e oli fins atant que sia spes en spessura de mell e apres applicat en les supcicies de pilades fa altre peguada parer los pells. **E** acomater d'ini lo Albert del gret del asse. Sia aximater sercat desus en lo capitol de prolongacio e multiplicacio d'los cabels pertant com assi son conuenients aqllas coses.

Cap. ii. de cayment dels cabels deles palpebres.

E iii

Solar nostre sia are axí dí cayment dels cabels deles palpebres Sarapio posa q qnt los pinyols dels dactils ab spich nardi sò pferents al cayment dels cabels e repremè la carn superflua delles: e encarné les ulcères. Lo Quicena diu axí que quāt los pinyols dls dactils son cremats e apaguats e lauats e son messos en alchool en loch de tutia rete nen los pells deles palpebres e fa nixer a quellels ab spichnard e es bon ales ulcères dels vls e al naximēt dels cabels. Lo Eò testi posa q colliri fet d spich desecca la humiditat dela fleima salsa e pforça los pells deles palpebres. Lo Quic. diu q lo spich fa nixer pels en les palpebres quāt es posat en alchool e p ventura vert es mes fort en aço. Elchindus diu q acomater fa lo spich quāt es ciuyt en ayg. Lo Bartho/ men de varinguana posa q la polinora subtil del spich narde: e encare mes lo spich sellich: mes ab vn cano es cōferēt al cayment dels cabels deles palpebres e ajuda ala generacio de aqlls. Encare posa Sarapio que quant les palpebres se pelē per causa de alguns humoys acuts e romanen los pells que no creyen nis multiplican que lo lapis lazuli destruet les humiditats de aquests humoys e refreda lo loch, e es menester que sian molt polinorizats e administrats en polinora. E mes diu Sarapio dels fums que molts merges administran fums los quals sò fets de forts medicines scns species en los medicamēts deles palpebres quant en elles ha vna malaltia: la qual se diu sulach, e es malaltia ab la qual cayen los cabels ab duricies e rojos. E lo fum del olibanum e dela fermentina fan aquesta operacio. E diu Sarapio que lo fum dela pegua es administrat en los coliris los quals preparē los vls e en los vnguent q fan nixer cabels enles palpebres los quals son cayguts p debilitat dls vls e per lacrymes. De dñ que qnt lo yso pus humit es mesclat ab grec de aneda es conferent ala pruixa del lachrymar dí vll: e la grocissia deles palpebres e als pells q cayen deles. Encare mes diu que lo fum eleuat del fust del pi maior es molt pferēt

en aquest cas la qual cosa es experimentada segons Quicena. Ad es diu lo ma/ter Sarapio que es conferent al cayment dels pels deles palpebres e ala corrosio dí lachrymar e al flux deles lachrymes. E yo vsse lo fum dela scorça. Lo Galien en lo fx. deles medicines cimples diu del armos niach que alguns lo vssem per si sech picat e poluorizat per lo augmēt dels pels deles palpebres quāt cayen per humoys agres e no prenen nodriment ni crexē e consumex aquells humoys e aporta e restituix ala natural cōplexio les palpebres entre les qls coles lo aporta acreter e prodoir e confortar los membres. Lo Galien en lo. viij. en lo capitol deles cendres: diu aqlls coses que diu Sarapio dels fums de aquestes gomes. E acomatej diu deles cédrés de aquests fusts. Encare diu del fust dela trementina e dela mirra: co es la cendra: e arimatej del encés e la dí storach es mes fort que aquells. E encare es mes fort la dela peg humida. E encare molt mes la dí cedre e vssem de mes forts en los prenomi/nats pels deles palpebres. Lo Quic. diu q la lapis lazuli ba en aço propietat e fa bons los pels deles palpebres e prolonga aqlls p prietat que e en asso es lo derrer quasi dient que es lo milor. Sarapio po/sa q es cōferēt ptant cō refreda les palpebres quāt son pelades p causa de algunos humoys. Biascorides diu q lo boli arminia fa creyer los cabels en les palpebres. mes posa q lo oli dela lécica fent ne vuccio als cabels q cayen cōfirma aqlls. E arimatej religa los cabels altres: e arimatej lo ma/stech q es goma del. Osa experimentada p recuperacio dls pels deles palpebres. Rx. antimomi..3.vj. nucleo y dactilon cōbustoris 3.i.amilli.3.ii.foillii.3.f.terant et cribellent apres sia administracón.

Capitol. iii. De prohibicio de naximent de pells arrēcats: deles palpebres e supciliies.

Ertant cō no sols es menester ajar dar ala generacio dels pells deles supciliies e deles palpebres. De es

encare es meriester enaguades prohibir lo naximent dels que son arrencats e propiament de aquells que naren orbicularment per tant de aço dire en aquest capitol. Alguns antichs han dit que los o^o deles for mignes freguarts sobre lo loch de ont los pels son arrencats prohibexé lo naximent de aqlls. Sarapio diu q algunos han stimat q la let delca del primer part quant es posat sobre los pels arrēcats deles supcicies e deles palpebres remou aqlls. E Biascorides diu q aço es ver. Empero diu Galic en lo. ix. que aqlls qui hā dit aço ammentit. Encare posa Galien en lo. xi. en lo capitol de sanch q lo q es dit dela sanch de les petites granotes les quals los bressos appallē affarantes q dien q apres que los pels son arrencats deles supcicies no permet altre veguada nixer aqlls com el p experiencia ho baha asagat atrobat que es falt. Lo Aquic. diu q si lo loch es vntat ab sanch de serp apres de esser los pels arrenccats no permet aqlls altre veguada nixer. Chiranus posa q la sanch dela rata pena nata fent ne vncio sobre lo loch ont los pels son arrēcats nols permet altre vega da nixer. Lo Albert diu q lo fell del cabio posat sobre les supcicies o ales palpebres depilat fa que aquelles pells no aparen e aço pertant com es acutissim e fort. E acomatax fa en los altres pels. Los antichs han dit axique sia presa cendra d' petrines petites e cremades e q sia mesclada ab alchitrā coes ab cedria apres sian vntat lo loch e es prohibit lo naximent d' dits pells qui punyen los vls. Chiranus diu que sia presa cendra de sanguoneres e sia dissoluta ab vinagre apres arrenccaras los pells deles palpebres evnta lo loch e altre vēda no nixer. Extrimer la rubigno del ferro feta vncio sobre lo loch prohibex lo naximent dels pels. Extrimer valen assi moltes coses les quals son dites desus en lo capitol de prohibicio de naximent d' cabels, e per tal quant sera expedient sia vist

Capitol. iiiij. de rectificacio dels pells qui naren orbicu

sarmēt so es que naren torts

¶ Olt souint se es deue que los pells deles palpebres naren torts per la qual cosa p la tur renolucio se es deue q entren en lull e punyē aquell. E per aqsta cura diu Sarapio axi q lo mastech fa a sarrar e pendre los pells: e enten que fa pendre los pells coes vns ab altres: e axi sia fuis e posat car per asso los pels torts e orbiculars se aderirā als altres. Encare posa q la guoma dela endiuia fa aderir los pells deles palpebres. E mes q la tremencia fa aderir los pells deles palpebres los quals punie los vls. E segons lo Galien aquesta matex operacio fa lo blanch del ou e maiorem que sia mesclat ab olibanū que sia gras. E vol lo matex Galic q lo olibanū no sia massa vel ni mas sa sech. D'es diu lo dit Galic q lo adiuuement en aço es p causa dela viscositat q es en el e nop la cōplexio del. Aqst modo es p q los pells innaturals sian fets e reduits a naturals coes ab visch mastech engēs e gō madragāt dissoluts ab blanch dou: e aqst es lo modo de Albucaf. Altremodo es q los pells sia arrēcats ab vnes pinces aps sia vntat lo loch ab limadura d'ferro cuysta ab vinagre o ab blāch de raues o en altremodo dels sobre dits p prohibir lo naximent dels pels. Lo Guille de varing. diu q si aps q los pells sō arrēcats en lo loch dls es posat dels misfillages dls caragols ab alguna cosa aguda conglutina e rectifica lo loch dls pels e fa aderir los vns als altres e no fa nocumēt als vls segons q diu Rasis e segōs q jo matex he expimētat. Altremodo es q apres q ells sō arrenccats sia fregat lo loch e disseccada la materia ab si eff de vedriol segōs q diu lo Phesip. E La recepta del qual es aquella. R. gumi arabici draganti aloes cicotrini viride eris arsenici rubey colcotar eris vsti. an. 2. i. s. sanguinis draconis acasie: an. 3. i. 2 semis. tintie spicel licis galla combusta. an. 3. i. sarcocolle: armoniaci. an. 3. iiij. dissoluuntur armonia cum cum aqua ruta et succo pomi citrini et aliabene puluerizata miscet et fiat sicif. E iiiij

Eltre modo es que apres q los pells se ran arrencats ela palpebra reuersada que lo loch sia calterizat ab vn caltiri subtil: lo cap del qual sia corb: Apres sia posat sobre lull blanch dou mesclat ab oli rosat loqual sia applicat ab coto. **E** Bels pols de aqst loch no dire cosa ninguna pertant co ja nes stat prou dit. **E** aximatz es prou dit dels cabels blancks. **E**mpero segons lo Jhesus a questa vncio fa los pells negres: co es vncio feta ab oli e grex de occa fregts fort ab plom.

Capitol. v. de cayment o relaxacio deles palpebres

Relaxacio deles palpebres: es elongacio de aqlls dela pt superior fins atat q nos pot eleuar e p ventura crex tant q se doblega los pels e enten en lull e fan lesio en aquell. La causa dela qual relaxacio segons que diu lo Jhesus es abundancia d humors o d humiditats. **E** Alchoatin diu q algunes vegades es per lesio dels muscles mouets les palpebres, e aco es vist algunes vegades. **E** en aquesta cura has dues intencions. La vna es vniuersal. L'altra particular. **L**a vniuersal es q sia feta euacuacio ab pilloles cochies o aureas o d linc e la dieta dell sia secca e es prou manifest. **L**a segona intencio es coplida ab coses locals. **E** primer ueuras si es antiq o fresca si es fresca sia vntades les palpebres ab a qlls coses q dissecat e restreyne articulo es mitre senier saffra mirra acassia e aygna de aqsts. **E** si es fresca o antiq : eaqstes coses no valen sia iauos curat de aqst modo segons q diu alchoatin. coes q sia tallada la pell dela palpebra a forma de fulla d murtta en tanta quanitat empo q sia sufficientment eleuada quat la pell se aiuncta vna ab altra. Sia donq posa la pell abla ma o ab altre modo e ab tissores sia tallada aps sia aiuntada la vna pell ab la altre e sia co sit aps sia encarnat ab polidores encarnaciones e sia consolidat. **E** Altremodo es q sia presa aqlla pell ab dues vergues primes e

sian ben lignades als caps e sia ari detat: fins atat q la pel sia mortificada e ayg. **E**ltre modo es q tota dita pell sia remoguda ab vn caltiri actual coib aps sia consolidat, altre modo es q sia fet ab caltiri potencial: sia donq posat sobre vna carta d coto en quantitat d una fulla d murtta e sia tingut sobre la palpebra ab los dits tant d temps fins atant q lo pacient senta la caliditat e mordicacio del caustich: apres sia eleuada la scara ab mantegua e sia consolidat e encarnat segons que souint es en los altres lochs dit. **E** la causa per que aqstes coses valen es aqsta q dich yo q en consolidat e fa ent cicatriz lo loch se acurta es dous feita contraccio en la palpebra per causa dela qual cosa ella se eleua.

Capitol. vi. de abreuacio e reuersacio deles palpebres

A inuersacio dela palpebra es separacio tal q no pot cobrir lull e es senblat al vil dela lebra: La qual inuersacio es feta p mala situacio dles palpebres o p scisio o spasme dls lacerts o p carnositats engedradas en elles. **E**n aqsta cura has dues intencions. La primera es en la vida e en la purgacio segons la materia peccant e segons q es dit e sia cogitat p tumatz. **L**a segona intencio es coplida de aqst modo coes q consideres sia aqsta disposicio es per causa de siccitat: e la uos humectares la palpebra ab oli o ab ba ny de musillage de senigrech: e ab grex de aneda o de gallina e son coses experimentades segos q diu Anic. Si aqstes coses no valen iauos es menester segos q diu alchoatin tallar la palpebra e extender aqlla epesar en la fisura licrins los quals tingua la plaga oberta en tal modo q se engendre carn e pellicata q sia sufficient. empo si puenja p carn supina manalo Jhesus consumir aquella ab polidores corollines: ari co es lo sieff verda o ab altres senblant. **E** Els guns ho fan ab caltiri actual lo qual cosa lo p que lull no sia lesiat.

Capitol. viij .de palpitacio deles palpebres.

Palpitacio es feta algunes vegades en les palpebres la qual es feta per ventositat inclusa en la palpebra. e per tant co son divers moltes coses de sus en lo primer libre les quals conferen tales ventositats: co es en lo capitol d' apostema ventos e en lo capitol de bernia ventosa sia alli sercat quant sera menester: car assi tansolament scriure poques coses. **L**o Guicenna diu q la salina del home deju es conferent ala palpitacio dela palpebra. **E** encare posa q la vinya del home quant es curta ab mellen un vaxel de aram absterget la blancura del vli e es perferent ala palpitacio. **M**olts empastres e embrioncacos si poden fer d' coses carminatiues e es manifest.

Capitol. viiiij. De aquiles coses que cayen en lull.

Sunt can en los vlls pols o alguna palla o busca: les qls coses es menester que sian remogudes per tant co enpatren la vista. **M**olts remouen aquiles coses q son en lli ab resina mida per tant co aquiles coses q so en lli se aderere en aquila. **E** algunes ho fan ab visch en loch de aquila: e algunes freguan lull ab ayg calda o tebea e apres consequentment mesten en lull molta let extint del mugurro dela dona. **E** si aquestes coses no valen sia vert lull co es q sia eleuada la palpebra e sia remoguda la palla o busca ab alguna cosa prima o ab vnes petites mols segons que so uint he fet o en altremodo segons q a tu plaura e es prou manifest.

Capitol. ix. de mora e verruca deles palpebres.

a Quesentes excrescencies so peniant en la pella per defora e maiornent en lo lachrymar. **E** quant son dures son dites de linatge de verrucas. e qnt son molles e son sanguinolentes son de lli-

flage de sicks e de morenes morale. Si son verrucas sia remogudes ab calteri potenci al guardant sempre lull. Si son morals sia remogudes ab ligadura o incisio o ab medicines caustiques del mateix modo. e en lo restant proceyras en confortacio del vli ab blanch d' ou lo qual en la mala complexio calda obre principat: apres sia consolidat lo loch. e ago del blanch del ou es fet per qlo loch no se apostem: **E** si hi baura romassa alguna pocha de carn siay posada alguna poca de sal picada per tal que lo que sera restat sia corromput: e de sobre posaras conto banyar ab blach d' ou pgo q selle lo apostama cal: e faras aximateq quant se es deue eminencia d' carn en lo lachrymar. **E**mpo es menester q sia uuitat q la incisions puingua ala carn natural e que es de nungues decorriment de lacrymes: car la remocio dela carn dels angles d' vlls es causa de flux de lacrymes segons q sera dit en lo primer capitol: e ago abasta,

Lcommensa lo tractat. viiiij. de disposicions dels vlls en part gants la visio. part primera de disposicions dels angles dels vlls. **L**ap. primer universal de aquestes disposicions dites.

Du Galien en lo libre tercer d' morbo e accidenti que les malalties dels vlls son aquelles q fan nocument ala accio viva: **E** aquestes son de dues maneres. **C**ar algunes so universals a tot lull axi com son apostemas e inflamacions. Algunes son proprietates axi com son les malalties deles palpebres los panyos e males disposiciones dels spires. **E** per qo Galien en lo quart de morbo e acci dedit deya axi. In sensitivis quidem actibus puncta oculorum triplet sintomatib; est differencia. **G**una quidem in primo organo relin in cristallo de paciente; altera insensitiva vir-

ente descendente a cerebro per neruum ob-
ticum, tertia in coadiuantibus ut sūt om-
nes alie particule. E treduit de leti en vul-
gar vol dir així que en los actes sensitivis
que dels vls ha tres differencias de accidēts.
La primera es en la primer organa o instru-
ment així com en lo humor cristalli pacient.
La altre es en lo virtut sensitiva deualat
dilceruel per lo nirui obtich. La tercera en
los membres ajudants així com son totes
les altres particules o mēbres. E ajustay
que aqueites malalties algunes son com-
plexionals les quals sō en los mēbres cim-
ples, calgunes son pposicionals les quals
son en los mēbres organichs, e algunes
altres son comunes les quals son fetes en
los mēbres cimples e en los organichs, e
encare que aqueites malalties pugan es-
deuenir a tots los mēbres no res mens
quāt es deuenen en lull p la natura dls vls
pienen una proprietat que fa gran diuersi-
tat en la cura. E perço deya Ihesus que
algunes eren les malalties dels vls q̄eren
conuenients als altres mēbres així com
son males complexions solucions e apo-
stemas. E algunes son propies així cō son
lacrymes panys cataractes: e així d molts
altres. E així moltes sō les passions dls vls.
Car Ihesus deya que eren. xlviij. alchoa-
tim q̄ eren. Lazarani deya que erē. xvij. al-
chonam: deya que el ne hania medicades
lxv, e testifica que lo Galicē ne ha posades
cv. lo Almansor na posades. lxxv. lo Be-
niégit d poqs ha tractat e assi sera tractat
efeta mencio d alguns apas dels vls dles
vlceres ja nes feta mécio dles coses infesib-
les assi nō plaze car la speculacō dls prany
a altre doctrina. Les causes de aq̄stes ma-
lalties e accidēts sō primitives antecedēts
e cōiunctes: les quals lo Galicē en tot lo li-
bre dels interioris les appellauia pacyas e
ydropacias: coes cōpassionals e propies.
les cōpassionals son quāt venē de altre pa-
ticula: les ppies son quāt venē p causa, p/
pia esent en lo mater mēbre. les quals cau-
ses son engendrades per mals humors en-
gendrats p mal regiment en lo cors, e p la
debilitat dels vls així com desús es dit so-
uint. Los signes deles malalties aparēts
dels vls son prou manifestos; així com los

senyals deles altres malalties, empero les
que son amagades han menester grā scri-
tació segons que dīn Galien en lo primer
dels interioris. Es judicat que aq̄stes ma-
lalties son de difficult curacio pertant com
lull es de intricada composicio segons en la
anatomia aparemes q̄ es partula molt
sensibla segons es dit en lo. xiiij. dela tara/
pentica. E les medicines que competieren
a el son de gran artificiositat. E mes per
que moltes disposiciōs se ajustē ensembs.
La cura de aquestes disposiciōs dels
vls ha sínch intencions. La primera es en
obseruacio de algunes regles. La segōa en
la materia antecedent la qual ha menester
euacuacio. La tercera es en la vsda p tal
que la materia que pecca no sia mes engē-
drada. La quarta es en la materia coniūcta
que aquella sia remoguda. La sinqua
na en los accidents p que sia a ells socorre
gut. Les regles que se han de obseruar:
son aq̄stes que se segueixen les quals abie-
nne per quant delles he feta mencio en lo se-
gon libre en lo capitol dels bētoirs dls vls.
La primera regla es que quāt ables ma-
lalties dels vls es ajustar dolor de cap o
flux que aquells son primer de remediar a/
bans que sia proceyt en la cura dela malal-
tia dels vls. La segona regla es q̄ no sia
feta niguna operacio particular en les vls
fins atant quelo cap e lo cors sia purguat
e rectificat. La tercera es q̄ tota opacio
particular en los vls sia feta tant delicada/
met e cat indolorosamēt cō sia possibile no
sia donq̄s feta en lull sino q̄ la dolor sia re/
moguda segons q̄ vol Albucasis. La quar-
ta regla es que sia feta en loch dar la opa-
cio e no en lo loch ventos e estiguia lo paci-
ent ab lo cap ferm. La sinqua regla es q̄
aplicat les en milor multiplicar les vegua-
des q̄ la quātitat. La sisena es q̄ la medici-
na del vls sia ben depurada e pparada e pi-
cada tant quemess nos pugn picar: e sia ben
passada: car en altra manera faria maior
lesio q̄ adintori. La setena es q̄ abās de/
opacio dels medicaments sia ben lauat lull
ab ayg calda. La derera es q̄ nigu no fassa
tal operacio sino q̄ sia bē subtil e ingenios
e basa bona vista e les mans segures e fer-
mes. Bela segōa e tercia e qnta intēcōs

ja es stat dit en lo tractat de apas. assi es dit dela quarta intencio segons les malalties particular.

Capitol. iiij. de lacrymes

Les lacrymes segons que diu lo ben vengut venen p los lacrymars per un petit forat q̄si insensible en la fi dels pells . p les quals lacrymes es en feccionat tot lull. **E**pco diu lo Quiç, que es malaltia en la qual los vls sō tostems humits e enfeccionats p humiditat aquosa deualant del cap als vls. e diu lo Ihesus q̄ algunes vegades deuallen p les venes exteriors: e algunes vegades per les interiors: e diu que aqueguades deuallen per causa dela rarefacció dela pell dls vls e aqueguades per causa dela cōpressió dela pel. **E**pergo diu que si una sponga era ple na de aygua era premuda etiria aygua e així en lo proposit. **A**ber la qual cosa deuen notar que les lacrymes son d dues maneres. **C**ar algunes son voluntaries: e de aquestes no es lo nostre parlar. Ellgunes son inuoluntaries e aquestes son causades en dues maneres. **L**a una p grā debilitat de la virtut cōtentiu e digestiu dels vls segons apar en los propinq̄s ala mort: e de tals no es assi lo nostre parlar. e de tals p la ypocras en lo primer dels pronostichs. Altres son les quals son causades p molta materia la qual deualla d̄l cernel als vls segons en los vels apare en los altres baueuts los vls molt humits. **H**ora aximaten que en los qui han los vls grans apparen les lacrymes mes que en los que h̄a los vls petits. **E**la causa apar per tant com lo vi gran es mes rar que lo petit. **H**ora tercerament q̄ en los fadrins son multiplicades mes lacrymes que en los vels e així voluntariament per tant cō en ells ha mes passions de anima pco cō de moltes coses que no han vistes se marauellen. **L**a qual cosa no es en los vels així. **C**ar mes lacrymes inuoluntaries son multiplicades en los vels que no en los jouens per tant com

han mes indigestions q̄ los fadrins. **L**a causa de aquestes disposicions es replexio del cap e de tot lo cors o debilitat natural dels vls o accidental o ab cissio o diminucio de carn en lo lachrymar o fret o fort caliditat o passions de anima. **L**os senyals de aquestes son prou manifestes. **L**a materia deles es coneguda p lo tocament. **C**ar si les lacrymes son sentides fredes: es significat la materia esser freda. **E** si sō sentides caldes es senyal que la materia es calda. **E**s indicat per Unicenna que les que son naturals e per ab scissio de carn d̄l lachrymar no son curades. **E**nota be q̄ aquelles que venen per la part intrínseca son de difficult curacio segons que testifica altoatin. **E**n aquesta curacio bas dues intencions. La una es vniuersal. L'altra p/icular. **L**a intencio vniuersal que es diet a purgacio es complida segons que es dit desus en lo tractat de ulcères dels vls en lo tractat de obtalmia per la qual cosa sia allí vist. **E**mpero lo ben vengut din q̄ en aquest cas la dimersio ha prerogativa: e per aço lo ha los caltiris punctuals so/bre la sumitat del cap e los caltiris en la fo tanella del bras. **A**ximaten sexions fetes ala part de tras del cole tals coses sō molt conferents. **S**egons lo Galien la confortacio e dissecacio del cap en tal cas te loch ab ambra e storachs aximaten val aço segons que diu lo Geraldus de solo. **R**. labdani purissimi. 3. ii. armoniaci. 3. i. mastid. 3 v. milij torrefacti modicuiz. 3. iii. puluerizanda puluerizentur e concassanda concassentur cum pistello calido e misci cum oleo de camamilla e fiat empastrum extensum super pannum: e sia posat sobre lo front coes sobre la part deuant del cap. **L**o Enenzo ar fa faccellacio o sinaphacio sobre la part deuant del cap de aquest modo. **R**. cena, momi maci, piperis corticis citri. et coniunctantur cum aqua rosarii vel alia. **E** aixo segons lo temps e la dispò del patient e diu q̄ es experimet del e d̄ son pare Rabi moy ses en los seus amphorismes. **P**ren així mates. **H**ora oblide empero que en lo principi competereh repercuissi domestichs: així com es ay ḡros blâch dou

everdolaguia pescada e applicada de sobre
ela endiuia e lo solatrum e molts altres.
¶ La intencio particular es així complida:
E primer diu lo Ihesus aquest alcohol va
ler. R. lapis amatisch marcasite lote tutie
preparate an. 3. i. margaritarum. 3. semis
sift memite aloes, an. 3. vna teratur e cri-
bellentur e fiat alcohol. ¶ Lo Geraldus
de solo diu que aço val co es aquest colliri
R. thutie ablute e infuse cum aqua mirti.
3. i. coralli albi e rubey ossa mirabolanoꝝ
chebulorū modicū combustorū sumach gal-
larum aloes mastic olibani opis: an. 3. i.
puluerizent subtilissime e misceantur cum
aqua infusionis dragaganti e gommi ara-
bici e dissoluant omnia in dicta aqua e fi-
at colliriu. ¶ Elguns fan aquest alcohol,
R. ossu mirabolanoꝝ combustorū. 3. i.
coralli. 3. f. piperis in modica quantitate et
fiat alcohol. ¶ Altre de Quic, e de Dene
lo qual es experimentat. R. succi granato-
rum acetosoruꝝ cocti vsq; ad consumptionē
medietatis. ff. semis, aloes sift memitelis
croci: an. 3. iii. mussi grau. vi. misc e ponan-
tur in vase vitreo e ponant ad solem per
quatre dies. Elguns han fet colliri ab pol-
uora de thutia e aygua de murta a soles: e
alguns ab poluora de pinyols de mirabo-
lans hebuls cremats e aplicats ab aygua
de murta. ¶ En la causa freda val asso: lo
qual es conferent ales lacrymes e humi-
ditats e ales relaxacions e grauitats dles
palpebres la forma del qual es aqsta. R.
capitu vifarū sine sale e adustaz antimo-
ni thutie albe e viridis. an. 3. ii. cāfore ter-
ciā partē illius tercie et erant. ¶ Lo colliri
fet de aygua ros en la qual sia infus seuer
val: o aximatez aygua de fenol ab dit seuer
car streny los vls e augmenta la vista: e
streny les lacrymes la qual cosa es experi-
mentada. E plo senblant val aço. Pien-
tutia lauada. ii. 3. sanch de drago. i. 3. sucre
mig. 3. e sia feta poluora subtil la qual sia
mesa dintre lull: moltes altres coses cōpo-
stes lexe. e vinch are ales cimples. ¶ E pri-
mer posa lo Lōtesti q̄ la betonica beguda
streny les lacrymes dels vls. ¶ E Apuli
diu que quant es megada a daret los vls
e pfetament remou les lacrymes dls vls.

¶ Encare diu lo Lōtesti q̄ lo amido disse-
ca les nassres dels vls e streny les lacry-
mes de aquells. ¶ Mes diu lo Biasco-
des que lo amido remou les spures dels
vls e pot legerament streny les lacry-
mes. ¶ Encare diu lo Lōtesti que lo an-
timomi que es lo alcofol poluorizat e de-
stillat en lull dissecra les lacrymes. e en los
vells hauents los vls humits restituer a
quells a sanitat e cura tota macula e ma-
forment si ab el es mesclat vn poch de ab-
nesch. ¶ Biasco ridez diu de acil que poch
refredar les lacrymes e opilar la substanci-
a. e p tal diu lo Barthomeu que dissecra
les lacrymes les quals son ab acuitat al-
guna e que sia mesclat quat es aplicat ab
blanch dou o ab let e sia collirizat. Biasco
rides posa q̄ la sarcocolla pot strenyer les
lacrymes e algū tant fer la cara alegre e p
hibir la reuma dels vls. ¶ E Alchind' diu
q̄ sia mesclada ab saffra. e aximatez lo colli-
ri fet ab relis de saffra e let de dona stre-
ny les lacrymes e phibex la reuma dls vls.
Aximatez streny les lacrymes lo srich del
oliuastre collirigat. ¶ diu lo Biasco ridez
q̄ es mesclat ab los colliris nobles. E posa
mes q̄ lo opis mesclat ab los colliri pot stren-
yer les lacrymes dls vls. ¶ Encare diu q̄ lo
psilli infus en aygatost aprofita als vls
lacrymants. E alguns pparé los musilla-
ges ab aygua ros elauos es cōferet quat
la causa es molt calda. ¶ Lo Alchind' diu
que la aygua dela aufabegna dissecra les
lacrymes fluents dls vls. e posa que lo srich
del fenol es mesclat ab let e val al finx de
les lacrymes. ¶ Mes auant diu q̄ lo srich d'
la ceba bē clarificat e posat val als vls ba-
bundants de lacrymes les quals denallē
e decorren en dit vll e ala tenebrositat dels
vls quant es feta de humor freda e grossa.
¶ Lo Aliabas diu atique si lull es colliriz-
at ab srich de ceba marina que streny les
lacrymes forte. E mes que la poluora d'
toral vermel streny les lacrymes. ¶ Sar-
pio posa que denega la vista e dissecra les
lacrymes ab fort dissecacio. ¶ E lōtesti po-
sa que streny les lacrymes seccas e remou
la punja dels. ¶ Lo Quic diu q̄ conforta la
vista e lull strenyent e dissecant les humi-

ditas fires en el e propiamēt quant es cremat e lauat e denega los vestia deles ulceres e es conuenient ales lachrymas. **S**i delis posa que la cendra del agras cremat en vna olla grossa e subtilment polvorizat e passat apres posat remou la ardor e les lachrymes. **E**diu que la aygua dela decoction del serpillus faent ne souint lanament als vls dissecca les lachrymes. **L**o Roger posa que la aygua deles flors dela eufrasia: restreny les lachrymes e atenna les palpebres inflades e remou les macules quant son de causa freda. **L**o Guillelm de varinguana diu axi. yo he vna marauelosa experientia e remediar la pruiga del vll e en restreny les lachrymes. **E**s aquesta sia presa vna herba la qual alguns dien que es del litarge d' un peu colom la qual crex en les pedres e lochs de rocs: e asso quasi les mes veguades. Les fulles della qual son redones axi com a fulles de malues. Empero son diuisides axi com les fulles d' sifilium e declinen ab blancor e han molts rams en vna rell los quals son primis e roses e la flor es verda tyrant a agudesa. **E**sia cascada e sian presa. iiij. manyada. c. iiij. z. tutia subtilment picada. iiij. z. sal. i. z. vibo esubtil e blanch. vna quart amodo de bosonia e sia reseruat en vnvaxel d' vidre e sia ussat quant sera menester coes que sia colirizat lull ab vna gota la qual sia messa en lo lachrymar: car lo effecte dela sera marauellosos.

Eaitol terc de pruiga del lacrymar e corrosio e asperitat dell.

Asi consequentment sera fet sermo e parlar d' pruiga e corrosio del lachrymar la qual es feta de materia acuta deuulant alli. **F**eta d' oques la purgacio ab letouari de such de roses e ordinada la dieta segons q sera menester dire aquelles coses que conuenien en aquest cas e strenyen les lachrymes. **T**ell

guns astichs batit dit que lo aloes mesclar ab vi remou la pruiga dels vls: e segons al guns disseca les humiditats dels vls. **S**arapio e Bascorides han dit q lo suer mesclar ab mell remou la pruiga dels vls e les lachrymes. **E**lo Barbomen hi mescla en aquest cas mell e vi. Encare din Bascorides que lo sum de la rasina refrena la pruiga e streny les lachrymes. **D**es posa que la aygua de qual se vol spich remou la pruiga dels vls. **A**ximatex es cofrent ala pruiga del lachrymar la cendra de la lana surze que sia molt subtile ab yn cano mesa en lull. **D**es que lo blanch d' on appaga la ardor e refrena la dolor. **S**arapio diu que lo ebanum cremat en vna olla de terra fins atant que sia fet carbo: e aps lauat del modo que es lauada la melida: na es conuenient als vls e ala pruiga de aquells. **D**elidena es lo litarge. eposa q lo colliri fet desumach es pferet ala pruiga dels vls. **D**es que lo agras fet segos art conferer ala pruiga dels palpebres **E**n special dich ab blanch de o, e remou la spredat que es en elles. **E**n la pruiga qui apar en lull per materia fleumatica salada segons lo Sarapio val marauelosament la acassia mesclada ab altres medicines dels vls. **A**ximatex remedia aquela la matixa pruiga feta per materia salada: **L**o such dela ceba mesclada qd tutia e applicat. **E**pulius posa que la vermicularis mesclada ab farina de ordi remou la ardor e la tumor del vll. **F**idelis diu quelo pumex tres veguades apaguat ab vi essent primer encens en lo foch e mes en los vls remou la ardor e les lachrymes. **P**umer es pedra tosta. **S**egons lo Aliicena lo sum e leuat del fruct d' piaprofitq molt ales corrossions del lachrymar. **E**ta conferent al flux deles lachrymes segons q Sarapio e Gasien han dit. **E**posa q la fenita del laguar dar es conferent ala blancor e la pruiga e agua la vista. **E**diu que quant la let es munyda en lull es conferent ala obtalmia e al hocument deles materies caldes effusas en lull e ala spredat. **E**liabas posa q la climia d' arget sies cremada e lauada puri

fica la vista e disseca la morsura dels vlls.
¶ Voltes coses son dites desus en lo libre quart en lo capitol de punja e de gratella o scabia deles palpebres les quals conuençenç assi. Per la qual cosa aquells capitols entre cambiadament sian vists. Les coses experimentades les quals son dites en lo capitol e restricció deles lachrymes e dela punja dels vls valen ales lachrymes.

Capitol. iiii. de ardor e incêcio del lacrymar.

Ardor e incensio es souint feta en lo lacrymar. La qual es souint feta de materia calda e hamenester remocio. Siadonçs feta purgacio segons en totes les disposicions semblants se deu fer goes ab letonari de such de roses o en altre modo segons q atiu plau ralo qual sia destemprat ab ayg de fenol o de nenuffar. La dieta de aqüi decline a frigiditat e humiditat e es causa manifesta. Per remocio q aquesta disposicio lo ha li en diu axi deles fulls deles violes q son posades en lo orifici del ventre faent incêcio del vll. Biascorides diu q los pinyols dels dactils q remouen la adiustio dels vls e sian preparats segons es souint dit: goes ab melli. Mes diu que les rells del anet picades e applicades medicà les feruus dels vlls. Fidelis posa q la let dolca ab such o corregola posat en lull remou la ardor. Apulius diu que les fulles dela mandragora fresques ab farina de ordi passada e posada sobre los vlls val molt singularment ala fernor dels vlls. Mes diu que la vermicularis ab farina de ordi apli cada remou la ardor e tumor dels vlls. Lo Roger posa que la ayguia que es collida del sep quant es tallat en la primane ra remou les punccions e arsiures dels vlls les quals son fetes per causa calda. Yo dich que la let concassada ab blanch o ou val maravellosament.

Cap. v. de humiditats del vll.

Humiditats son fetes en lull en dues maneres. En una p causa dela huiditat la qual denalla del cap als vlls e aço p defaliment e causa dela virtut assimilativa o p mal regimèt. En altremodo per causa dela materia que puja del ventrel al cap p causa dela quall cosa aquelles vapors se conuerteren en aygua e deuallen als vls. Empero podria dire algu com se conuertexen aqüestes vapors en aygua com lo cap per causa dela calidat del tot sia pplexio calda e huida en aço es respost d tal modo coes que encare q lo cap sia de complexio calda e huida p causa d la calidat de tot agregada, no se excusa q en el no baja algunes pts fredes a pdomino en comparacio del medium genus. Empero si en aquelles tales ocorre algua vapor es condencada per aquella frigiditat e es conuertida en aquositat. Empero si aquella vapor occoria en alguna part calda nos condencaria abans se resolria. L'ercerament se pot causar humiditat en lull per causa dela mala assimilacio del vll. En aquesta cura bas tres intencions. La primera sta en la purgacio. La segona en dieta. La tercera en coses lo cals. La primera intencion es complida ab purgacions del cap o del ventrel o en autre modo segons que la materia denalla al vll. Si la causa es en lo cap sia purguat ab pilloles cochies. Si es per causa del ventrel sia fer ab pilloles d gera pigra. Si la causa es debilitat del vll sia purguat ab pilloles de lucis. La segona intencion es complida ab beguda dieta. Sia donques feta segons la necessitat del membre peccant: e sia declinant a siccitat. La tercera intencion poch ne parlare per tant com pertany als senyors pestis. Mes pertant com moltes coses dites en lo capitol de flux de lacrymes valen assi. Feres donques les coses dites e confortaris los membres desus dits. Posa lo crestí que lo such dela ruta mesclat ab aloes a pfita als vls humids elo cuiç. diu q lo aloes es cōferent al deccoriment del angle del lacrymar e dissecaria la humiditat dell. Encare mes diu lo crestí q lo such deles rells dels affrodillis ab

vn poch de mirra e de saffra cuyt ab vi vel edolç es marauelos colliri contra les bus midicats dels vls e cura les palpebres reuersades. **L**es posa que lo cinamomum subtil lo qual es appellat calamus mesclar ab licium dissecca la superflua humiditat del vll. **E**n care mes que lo colliri fet d' spich dissecca les humiditats dela fleuma salada e conforta los pells deles palpebres. **L**o Anic. din q los mirabolans citrins valen al vll mollificat e conferen ales materies q decorren a ell faen ne al cobol. **F**idelis posa que la cendra deles roses cremades messa dintre lull dissecca esana los vls. **A**lchindus din q quat son cremades les cornicles marines esto posades en lull dissecan les humiditats del vll e valen ales ulceres del vll e streynen la sanch.

La part segona de aquest tractat es de malalties en quantitat e en figura del vll:

Capitol primer de ingrossacio de tot lulle la macilencia opposita e diminucio dell.

Ingrossacio o iminencia d' vll es fera en tres maneres segons Anic. goes o p inflacio: e replecio de alguna materia ep fort eulement coartacio a les parts exterioris la qual lo Ihesus apella suffocacio segons apar en lo vomit e en la clamore e en lo trebal del pe o p yehemé e fort mollificacio d' ls lacerts del. **E** la minoracio de aquell es feta per les causes contraries enacuatines e consumptines segons son febres ethiqs e febres vigilantes o de causes contristantes o spasme. En aquesta cura has dues intencions. **L**a una es ynniversal. **L**a altre particular. **L**a primera intencion es complida ab purgacio: sia donq's feta purgacio ab pilloles choxies o ab pilloles de luch. **L**a dieta sia segons q es dit en lo capitol d' obrelmia e sia feta suuint ventosacio prop lo coll. **L**a segona intencion es complida de aquell modo, **R**. succi-

prunelloz e folioz oliue pts iguales e siay banyat vn orap o vn poch de coto e sia posat sobre lull. **L**o Albucasis empon que se segueix R. acasillie aloes thuris e sarcocolle. an. e ex istis fiat linicio. Extramate vna lamina de pló posada sobre lo loch val. **L**o Ihesus posa q lauar se la cara ab ayg salsada freda apfita molt. **L**o Anic. din q d' les medicines conferents ala ingressacio e eminencia del vll es q sia fet empastre ab farina de fanes rosse encens e blanch de ou. **L**o lapis amatistes ab blanch de ou val molt. e extramate los codonyz cuytos ab len ties valen molt. **L**o sieff d' amatistes es en aço marauelos la recepta dell qual trobaras en lo libre quat en lo capitol de ruptura dela comea. **E**n la magressa e profunditat dels vls apfita molt lo regiment dels ethichs: e arimate fomètar los vls ab let tebea e ayg dolça tebea e vntar lo cap ab oli violat: e empastre fet de amido saffra e fullles de violes e ab let e molles de bon apfita molt.

La ij. de strabositat dels vls.

Strabositat dels vls es visio tortuosa e es oblicat e trast posat lo humor cristallí: e per conseguèt tot lull o ales pts laterals o ales superiors o inferiores: p la qual cosa din Galie en lo quart de morbo e accidet: q si es ales pts laterals no fa nocumet q sia digna de esser notat: si es ala part superior o inferior fan aparir totes les coses d'obles. ela canfa es pràct co les species dela cosa vista no se vniqx segos q se deuen vniir. epco q no so vñides no es causada deguda visio e appariron la causa. **L**es causes dela obliquitat que quades son extrinsecas axi co es continguadament mirar en aquella part ala qual es fera la obligacio o rotura segons q fa la inpcio del dit de los vls e apposicio d' hum o pintura en una parte mas omet en puericia. p la qual cosa les nodisses deuen squinar tals coses. **E**lques vegades es fet per causa interior axi com per spasme o paralisi: e segons que se es deuen en la soda forta que es dolor de cap e en la epilencia.

La tortura que es feta en los fadrins se pot rectificiar per specte contrari: axi com si era posada vna candela o alguna cosa llu/ en o colorada ala part opposta dela q mira. **L**o Ihesus loba la ayg del pulmo co lirizada. **L**o Anic, loba la sash dla tortura destillada e ago en causa secca. **E** posa enca re que en la strabositat fera p les coses bimides es cōferent lo caput purgant fet ab sash de fules de oliuera. **A**les diu que en la causa secca sia souint posat empastre de bland de ou i oli rosat e vn poch d vi e sia tingut molts dies; e p q si es denenia en homes auacats per causa de algua malaltia la cura de aquella es curara aquella ma laltia segons apar,

Capitol.ijj.de eximent dell VII e della pupilla.

Som donques lull e ppiamet la pupilla bisca part natura: segons que diu Anic, e masor ment p alguna pessissima o cay guida stay posat delius empastre fet de farina de faues rosles e ensemis masculi ab blach de ou. **S**arapio fa aqst empastre sens ensens: e pose lo mater Sarapio q la acacassia cōferex ala eminencia del VII. **A**les diu deles fules de vna herba q se diu cent caps que quant es fet empastre ab ella es cōferent al eximent del VI. **E** mes q los pinyols dels datils mesclats ab mell cōferexen al eximent del VII. **E**ncare posa que lo empastre fet de fules de romanguera cura la eminencia del VI. **E**lchindus posa que quant es fet empastre sobre la eminencia del VII ab sash de fules d oliuera e ppiamet deles saluatges renova lo eximent del VI. **E**mpo lo Anic, diu axi que lo sash del qual se vol fules de oliuera es conferent al eximent del VI e ales ulceres dela cornea e als fluros. **E**mpo les domestiqs son mesconuenient als VII que les saluatges, e acomater poden les fules picades e la decoccio deles fules feta fomentacio ab elles es lo derer: quasi dicat es lo milor. **E**ncare diu lo Anicenna que les fules

dela muerta cessan la obtalmia e lo eximet del VII. **E**mpero si es eminencia dela pupilla a soles lanos son cōferents quals se volcoses dites en aquest capitol dlo eximet del VI. e propriament lo empastre fet d farina de faues ab les altres coses. **E**lchindus posa que la pedra que se diu turquesa es freda e secca e es posada en les medecines dels VII e creu se que streny la pupilla exint apart de fora.

L'atrcera part de aqst tractat es decoloracio dels VII

Cap. primer de demigracio dels VII qui naixen massa guassos evorios ed aquells qui sō fets guassos per malaltia.

Disque es stada feta mēcio de les malalties dels angles dels VII e deles malalties en quantitat e en figura del VII. are assi fare mencio de coloracio dels VII per tant com cayē disposicions part natura en los VII algunos de veguades les quals es menester coregir: e pergo en aquest part dire deles faent principi de remocio dela blancor del VII. **E** ago es pertant com los infants naixen souint ab los VII superfluament guassos o varicos: e son dits VII de quat segons lo Biascorides. **E** lo nostre parlar are assi sera cō se pot aquella cosa tenir e reparar. **E** primer lo Rasis posa que si lo infant naix ab los VII d varies colors que sil aleta vna donna negra que tanto st per spay de Finch dies o de sette pendran colorlos VII tyrant a negro. **E**lguins antichs han dit que si lo cap del infant es vntat ab cendra d'ane lances e oli fa los VII negres. **E** Biascorides diu axi dela auellana q alguns dien que lo cnyro dela faent ne vngicio ab oli fa los VII negres. **S**arapio vol que la anelana sia cremada e apres que sian vntats los caps dels mynyons. **E**lo Bartholo-

men diu que sia cremada tan solament la
scorça e sia applicada del modo que es.

Sarapio diu q la chimolea sia adminis-
trada en lo alchool p dñigrar los vls. em-
pero si la guassessa dels vls es p causa d al-
guna malaltia la uos segons q diu lo Ali-
chindus val la ayg del saffra destillada en
los vls en aquells qui hâ los vls guassos
per malaltia.

Elo Anicenna diu que sia fet alchool d saffra ales varierats
dels vls acquisidas per malaltia. Jo
dich encare que qual s'vol coses que de-
nigran les blancors dels vls dles quals in-
mediadament sera dit son assi conferents
en aquest cas e aqüies q serâ dites en lo ca-
pitol de remocio dels cicatris dels vls va-
len e propriament lo q sera dit ali dela gó-
ma deles olineres; e pergo quant sera me-
nester sia vist.

Capitol segon dela blancor que apar en lull e penblan- uir aqüil quât es menester

Sunt escusada en lull vna
blancor la qual blanca no es
vestigi de vlcera: e es causada
p vna humitat subtil decor-
ret en lull. Bela qual assi are
al present diren. **F**eta donq's
la purgacio e ordinada la dieta segos que
presuponç en tots los capitols. **D**iu lo
Sarapio que lo cynamomu cura e remou
la scuritat dela vista e la humitat lactea
que es en lull. **R**emou aximenter la blan-
cor e sutesa q es en lull lo oli del senigrech
faent ne vncio. **A**pulius diu aixi que per
la blancor qui es en lull q prègues lo such
dela herba del romani e quell mesdes ab
mell vela e què faces vncio e sera dñiurat
Fidelis posa que lo such dela eura ter-
restre mes en lo nas dela part matera fa-
ent fort reflexio del cap remou dita blanca
Contestí diu que la femta dela raza
val ales blancors dels vls co es polmos
rizat e mes dintre lull. **A**liabas posa que
la vna del home a profita ales blancors

dels vls. **S**arapio posa que les feces de
la vna antigues picades e mesclades ab
oli de alchena denegan la blancoz dels vls:
Des posa lo mateix Sarapio que les par-
les son conferents en los alcohols e cofes
reuen ala blancoz del vli e dissecan la humi-
ditat que es en el per tant com fortifican
los niris dels. **E**lchindus posa q la cati-
mia del or es conferent ala blancoz del vli
Cla catimia del argent es propinqua ala
del or e es mes fort. **E**dich vos vna cosa
que yo no dubte que aquelles coses q son
dites en lo capitol precederet e aquelles que
seran dites en lo capitol de remocio dels ci-
catrix son assi conferents e propriamente lo q
sera dit dela guoma dela oliuera. **E**s i es
cas que algu vulla en blanquir lull faça se-
gons que diu lo Rasis qui colliriza lull ab
poluora de ossos de corb la qual remou la
seguedat pronenint per blancaz es deuenint
als vls. e d'ales mos frares sian timets
a deu e liberals quât sera menester.

Capitol . iii. demacula roia e sanguinea la qual aparen- lull e dles roios o vermelors qui apparé en los vls dels qui molt beuen dela obscuri- tat del vli per les coses sobre dites.

Erat lo regiment dles coses
vniuersals coes deles enac-
cions vniuersals e particu-
lars. En aqsta disposicio es
menester proceyr aixi cò en les
altres. **E**stare assi q solamèt
dire les coses particulars approuades; les
quals per aquesta intencio han scrites los
doctois. **C**der la qual cosa deuen notar:
q la macula rosa no es altra cosa sino sâch
coadunada e ajustada aderen ala coniunctiva.
Ela causa es en dues maneres. car
alguna es extrinseca aixi com es percussio
o punctura. per causa deles quals es tren-
cada alguna vena e decore la sanch en

ff

Libre finch

vers la coniunctina e p causa dela atura
 da se cõgela alli. **L**a causa intrinseca pot
 esser habundancia de sanch per causa dela
 qual resua alguna part dela coniunctina.
 obri alguna vena per causa dela mordica-
 cio o agudesa per causa dela qual pot ap-
 parer alguna macula roja en la coniunctina.
Ecirca aquestes coses diu lo Sarapio q algunos destillan sanch de colom qnt es
 fresca e calda en lull: e aço quant en lull
 ha tarfa q es macula de sanch. **E** alguns
 trayen una ploma dela ala e premen la sanch
 q es en ella e meten la en lull: **O** ximatez
 talla des la ala e premen la sanch qui bir e
 posan la calda. **E** lo Buncenna loa mes la
 sanch dela ala. **L**o Alchindus diu q tal
 sanch es posada en lull quât en ell aparen
 venes roges o carn. **E** posa encare Sarapio
 que quât es destillat en lull oli rosat en
 loch de sanch fa acomatez sino q es mene-
 ster q lo oli sia destillat calt segons la calis-
 ditat dela sanch. **L**o adiuuamet dla sanch
 en aço no es sino p causa dela sua caliditat
 temprada en complexio. **A**lchindus posa
 que tota let val ala vermelor dels vls.
 la qual es feta p reuma calda e acuta. e po-
 sa del formatge fresh sens sal q si es fet em
 pastre ala vermelor dels vls que val. **F**idelis
 delis posa quiesia primer lauat moltes ve-
 guades ab aygua: e apres sia confegit ab
 blanch de o' e aygua ros e es coferent als
 humors calts en lull. **S**arapio diu que la
 aygua dela let cura los apostemas calts
 del vll: e la sanch qui real vll quât es ab
 ella mesclada alguna medicina conferent
 en asso. **E**ncare diu Alchindus q la mes-
 dulla del pa masteguada en desu val con-
 tra lo sanch del vll. **E**ncare diu que sies
 masteguat comi e es mes en los vls mun-
 difica la sanch dels. **E**n altre loch diu
 que es masteguat lo com'e es posat en lull
 e es destillat sobre la vngula e sanch coa-
 gulada en lull. **E**mes que lo sanch dela sem-
 per via collirizat en lull val ala vermelor
 del vll. **B**iascoydes diu que les flors elo
 fruyt dels codony's remouen les tumors e
 sanch del vll. **L**o Buncenna diu q lo ysop
 sech e curt en agua apres fet empastre es
 conferent ala vermelor del vll. **F**idelis

posa que lo pulmo dela onela o del molto
 posat calt sobre lull remou rost la sanch.
Emes que lo dozel fresh e picat ab blach
 de ou applicat per vna nit remou la sanch
 del vll per qual se vol humor que sia. **E**m-
 pero si en lull ha obfuscacio per sanch con-
 gelada lauos. **L**o Buncenna diu que sia
 fet empastre ab sal e oli o panxes ab melle
 remou la obfuscacio dela sanch cõgelada
 en lull. **E**ncareposa que les faues ab melle
 e senigrech applicades amodo d empastre
 fan utilitat ala scuritat dla vista e ales pal-
 pebres. **L**o Ihesus en lo propri capitol
 diu axi que en lo principi dla macula roja
 en la qual ha sanch congelada per repdyr
 se diu aplicar blanch de ou ben debatur:
 e que lo vll sia ben empastrat apart de fo-
 ra ab coro infus en blanch de ou e oli ro-
 sat. **E**consequentmet sia dissoluta la sanch
 en los modos dits dñs. q es ab sanch de
 colom o de tortra segons que diu lo Bernal
 dus de solo o ab aço que se seguer. **R.**oli
 bani salis gemme an. 3. i. puluerizentur et
 dissoluantur in lacte mulieris e fiat colliri-
 um. **E**ximater val la aygua del raua de-
 stillada en lull. **L**a suffumigacio feta d de
 coccio de ysop de api e de orengua es con-
 ferent. **L**o que se seguer remou los rojos
 grossas les quals algunes veguades son
 fetes en los vls de aquelles qui molt beuē
R.rute rosarum siccarij an. mayada vna
 bulliantur in vino albo deinde coletur e co-
 lature addatur aloes epartici e pulueriza-
 ti. 3. i. thutie. 3. i. litargiris argeti. 3. semis
 e hec omnia bene puluerizata cum predi-
 cta decoctione bulliant vsq sd consump-
 tionem duarum partium: deinde coletur;
Ede asso sia collirizat lull.

Fundación
Lap. iii. De citrinitat dels vls
Duriach

El color corrupta: la qual al-
 gunes veguades apar en los
 vls qual se vol que sia e pro-
 piament la citrina los doctors
 antichs han dit e manat que
 sia remoguda e reparada.

e fetes les coses vñiversals pola. **A**ntic, q
lo oli del senigrech es bo ala colo. **C**onupta
e ppiamet en los blâches ðls vls. **L**es dñs
lo mateix **A**ntic, q la acetositat del ponsej re
mon la citrinitat ictericia si los vls son col-
litzats ab ella. **L**o ysach posa q lo such
deles magranes agres remou dites infec-
cions quât es mes en los vls. **A**rimatex lo
such deles bledes pres e atret p lo nas re-
mon la citrinitat ðls vls e la ictericia dels
vls e dela cara. **L**o Alchindus posa q la
coloquintida cura la ictericia ðls vls qnt
es feta sternutacio abla aygbla dcoccio ðl
la mesa p lo nas. **S**arapio posa q als ic-
terichs es feta sternutatio ab such d' piaci
e aço p mudificcar la color e la infecçio de a
quells en los vls: e aço faent ne caput pur
giu, yo no dubte q aqüelles coses q altere lo
fetge a fredor valen assi axi q son los tria-
sandils e lo diarodon abbach e sia vista la
descripsio en lo **H**esue. **L**a sagnia dela
vena del fetge arimater refreda molt: p la
qual cosa la colera no se esten axi pla part
superior. **L**a aygua del rane arimater es
medicina maravelosa en aço: e per lo sen-
blant menjar empatoris ab vinaç essent lo
ventrel deju es medicina maravelosa. **M**o-
ta empoq en lo principi dela citrinitat ðls
vls val la aygua ros e en lo pces no: e per-
ço senblat lo lanamet fet devinagre blâch
ab lo qual sia bollida camamilla. **E** io no
dubre q moltes coses son posades per los
senyors de fisichs ari com es lo Rasis e lo
Contesti en lo viatici. e per lo Bernat de
guordo e p moltes altres les quals mara-
uelosament valen assi. **E**mpero aqüestes a-
basten al cirurgia.

La quarta part es de ma- lalties dela coniunctina. Capitol primer de vngla:

Disques feta mencio ðles ma-
lalties dels angles dels vls: e
deles malalties en quâtitat e
figura dels: e deles malalties
en color: restarare fer mencio
deles malalties dela coniuncti-

na: e per tât cō desus qo es en lo segon e en
lo quart es dit de algunes cō es de apas e
de vñceres: are assi parlare de vngula. **E**
vngula segons **A**ntic, es una excrecentia
particular pceynt del lacrymar sobre la cō
iunctina fina ala cornea e ala pupilla. **E** in
pero quasi totes hores nar e pceyex del la-
crymar dret coes dela part del nas e ane-
guades dela part defora: empo atart. **E**
gunz dien q la vngula es axi diffinida. vn
gula es excrecentia essent enla piunctina
la qual excrecentia es media entre la dispo-
neriosa e la carnosa: e segons ells es dita
media per tant cō no es axi dura com los
niruis ne tâ poch arti molla cō la carn. **E**
aquesta passio quelques veguades es acci-
dent car segueix altres malalties. **E** algunes
veguades es malaltia e es feta de materia
fleumatica segons los demes grossa coa-
gulada enla piunctina finent en lull e en aq
les tuniques penetrant per causa dela sua
raritat. **L**o Alchoatin posa dues disposi-
cions de vngules. **L**a vna nervosa. **L**al-
tra carnosa. **L**o Albucat ne posa vna a
disposa goes grerossa la qual ha posada d'
sots la carnosa: la qual es blâca senblant
ba humitat blanca e de vi segons q sera
dit la qual no p're lo vnci. **C**ar es remoguda
quât es temptada de elevar. **E** perço
deya lo **A**ntic, q les vngules eren de varies
colors. **C**ar quelques eré de color depôsem
e algunes roies e quelques fosq's declinats
a blâcor: e deya q quelques eré fresques e leu-
geres les quals era prest remogudes e ele-
uades: e quelques antigues les quals no so-
de facil separacio. **L**es causes deles un-
gules segons lo benvengut son humors
grossos fleumatichs viscosos engendrats
per mal regiment. **L**os senyals de aqüells
son prou manifestos p aqüelles coses que son
dites. **E**mpero lo **A**belsis dala differencia
entre lo pannicol e la piunctina per tât cō
pannicol es sots pes e elevar ab yr ambo
vnci: e la piunctina no. e arimater entre la
carn del lacrymar e la vngula les quals so-
manifestes. **L**a cura aquesta es pericu-
losa per tant com es peril que en elevar la
vngula no sia rompuda la cornea o la con-
iunctina: e arimater es peril en tallar aqü-
la. **E**pçò sia deixat goes la incisio ðla carn

Libre finch

del lachrymar pertant com serien fetes la chrymes perpetues. ¶ On sella donques lo Ihesus que sia fet e elauat cautament e tant com mes saluadablement sepora fer q sia fet e lo restant sia consumit ab medici/nes a poch a poch: car sino es tot remogut en un modo o en altre tornara segons que din lo Ihesus. ¶ En aqsta cura has dues intencions. Una vniuersal, l'altra pticular. La intencio vniuersal es axi complida coes que sia feta purgacio segons que es dit en la obtalimia freda e segons que sera dit en lo capitol de cataracta. ¶ La dieta d aquells decline acalt e sech per tant com la materia es fleumatica. La segona intencio es complida de aquest modo coes q veges la vngula fresca o antigua. Si es fresca es complit mollificant o resoluent e abstergint. Sia donques fet mollificant ab vapor o bany de ayg calda segons que posa Unic. e sia abstergit ab un colliri expimentat lo qual es fet de aram cremar e calcadis: que es specia de vedriol lo qual se anomena colcotar e fel part iguals sia mesclats e fet colliri. Yo dich que si ab ells es mesclar jvn poch de melle milo. ¶ Per la mateixa intencio posa lo Ihesus aquest sieff: lo qual es util ala vngula e al zobel e als ve stigis dela scabia e ales lacrymes e obscuritat. ¶ La forma del qual es aquesta. Re: deyng loti eris vsti cachimie argenti salis in di baurach viride eris piperis longi. an. 3. iiiij. piperis albi et nigre spume maris. an. 3. viii. aloes cicatrini spice nardi garioffilorum. an. 3. iiiij. 2 semis. 3 insiberis 2 bollerici an. ii. terantur 2 cribellentur 2 moliant et fiat sieff cum vino 2 aqua feniculi. ¶ Per aquesta matera intencio loa lo alchoati lo sieff verd ab vi e aygua de fenol. lo qual es dit en lo libre quart en lo capitol de scabia. ¶ La forma del qual es aquesta. Re: floris eris. 3. iiiij. colcotar adusti. 3. iiij. arsenici rubei 2 dissoluti cum succo rute. 3. iij. 2 semis 2 fiat sieff lo qual es de Rasis. ¶ Al aximatex lo sieff de amet del qual he fet a mencio en lo capitol de scabia dels vlls e sia alli vist. ¶ Les vngules dures e antigues so remo/ gudes ab eleuacio e separacio e propiamet quant es de leugera denudacio e eleuacio

Car la qm es altra go es que no es de fa/ cil eleuacio ni denudacio aporta nocumet segons que din Unic.. ¶ La cura ab ferro es feta de aquesta manera coes q sia vber ta palpebra en tal manera que no sia reuer sada e sia sots pessa la vngula per mig ab un vnci. ¶ Si nj baura menester dos o tres sia fet: e sots pesa aquella sia mes de ella una lanceta o una ploma subtil la qual es mes segura e ab aquella lanceta sia scoriat e sia eleuada leugeralement e ingeniosa e apres sia tallada ab les tisores guardant la cornea axi com es dit e la carn del lachrymar. Apres sia destillat en lull sal e comi banyats per tal que lo vll no se encarne. ¶ Sobre lull sia posat blanc de ou ab oli rosat per tal que no se apostemel lull. ¶ Lo pacient mogua lull per que no se envigne e en tres dies sia remutat elo que resta sia remogut ab sieff verd o de calcantum. ¶ Encare que lo Geraldus de solo pose aqst modo e stat del Ihesus. ¶ Lo segono modo es de Unicenna e d' Albucasis e Elcho/ atin e Aliabas e del Bni. qo es q sia vber ta la palpebra e sia eleuada la vngula ab lo vnci e entre la vngula e la coniunctina sia posat un fil de seda ab una agulla torta. ¶ Apres pendras la seda deles dos caps e excoriaras la vngula primer en vers la pii pilla: e apres en vers lo lachrymar. e sia tal lada ables cidores. segons que es dit en lo primer modo e sia de tal modo pceyt com dit es. ¶ Re assi parlare deles coses cimples. ¶ Pertat co yo trobe algunes coses cimples les quals valen tan solament en la vngula e algunes que valen en lo zobel e en la vn/gula e algunes en los panys e en les vngu les perco y fare primer mecio dels cimples que tan solament conuenen en la vngula. ¶ En lo capitol de cobel fare mencio de aquelles coses que conuenen en la yngula e en los panys. ¶ Per lo primer diu la Dia scordes que en la vngula es conferent lo sugh deles rells della dragonea collirizat ab melle. ¶ Mes posa que lo sugh del man rabi conue ales podridures interioris dels vlls e ala scuritat dela vista. ¶ Acomater diu del sugh del piaci en lo capitol propri. ¶ Segos ell una cosa es piaci e altra lo ma

tibi. Eticare q̄ lo Galien e los modernos
volen q̄ sia tot vna cosa. Lo Elia posa q̄
lo such dela regualicia es pferent a la vn-
gula o aximater la rell dela subtilmet disso-
luta quant dela ab mell es fet colliri: lo q̄
val en los coses molles. Lo Sarapio diu
q̄ lo such d̄les magranes agres pferex ales
vugules dels vls quant ab el es fet colliri.
Lo Barthomen diu q̄ sia ajustat ab ell
mell o succre, mes posa q̄ la let d̄ tintimel-
lus es cōuenient ala vngula. Elchindus
posa q̄ quāt es masteguat comi e de aquel
such es posat en lul ont es la vngula vale
streny la sanch qui pue per causa dela vngula.
Sarapio posa que la sal remou la
carn supfina que crepen lul e amolex la vngula
q̄ crex en el. La flor dela sal es pferet
ales humiditats dela vista e ales macules
q̄ son fetes p consolidacio deles ulceres dela
cornea. Lo Bartholomeu diu que sia
torada e picada subtilment e ab blanch d̄
ou sia collirizada. Encare posa q̄ la erugo
del ferro ab vinagre es pferet ala vngula
del vi. Lo Barthomeu vol q̄ sia subtil
met picada e mesclada ab mell. Es axima-
ter pferent ala vngula lo aluz dissolut ab
aygo ab let o ab blanch d̄ ou ben debatut
e mes dintre lul e es aximater pferent ala
caliginositat dela vista la qual es p causa
de aygo e principi de cataracta. Lo Elia
bas diu axi del sement dela herna que si es
masteguat e pmut e q̄lla aygua es messa
dintre lul en lo qual es la vngula e axima-
ter un drap banyat en dit such apfita e rez-
mou de la sanch fluent.

Capitol segon de zebel.

Zo Auic. diu q̄ zebel es panni
col es denenint en lul p infusio
de venes agents en la sup-
ficia dela cōiunctina e d̄la cor-
nea: e entre la cōtextura d̄les
ba vna aparecida devn muiol
fumos e es ab priuiga del lacrymar e ulce-
res deles palpebres e grossessa de aq̄llas e
scabia e offensio dela luz. Alguns altres
diu q̄ zebel es malaltia official causada p
replexio deles venes dels vls; e maioremnt

dela cōiunctina. E primēr es malaltia in
via per tāt cō es opilacō p multitudē sâch
grossa. Es aximater en figura pco cō en
lul ha gibbositat p causa dela replexio d̄les
humors essents alli. E p lo senblant es ma-
laltia en quantitat ptant cō ha alli addi-
cio part natura. Es malaltia en qualitat
ptant cō alli ha venes plenes de sanch al-
terant tot lul. Es aximater malaltia in
citu pco cō es en la superficia q̄lla cosa que
deuria esser en lo profunde. E aquest ze-
bel es en dues maneres segon q̄ diu Auic.
Car la vn ve per les venes interiores. E al
tre ples exteriores. Si aq̄sta disposicio es p
causa deles venes exteriores ha gran rojor
en la cara e hâ dolor en la cara e en les sup-
cilies. E si aq̄sta disposicio es p causes de
les venes intrinsecas ianis quant fan al
sol han sternutacions e dolor en lo profun-
de. Auic. empo lo Rasis q̄ scabies e zebel
son disposicions greu e maliuas e difficults
de curar e aço p causa dela sanch essent en
aqueles venes la qual es inabil e resolu-
cio. E p Auic. es dit q̄ es malaltia heredi-
taria la qual se muda de vna altre, mes-
diu que en lo zebella pupilla es aminnada
e moltes vegades es massa aminnada.
En aquesta cura has dues intencions.
La una es en lo regimēt vniuersal. La se-
gona en lo particular. La purgacio e la
dieta sia feta segons que es dit en lo capi-
tol de obtalmia e en les lacrymes e capi-
tols de ulceres dels vls e sia alli vist. E axi-
matex les sagnies e dinercious sian fetes
del mateix modo. La segona intencio es
cōplida del mateix modo que es dit en lo li-
bre quart en lo capitol de scabia e priuiga e
pertal sia alli occoregit quant sera mene-
ster. E p colo Rasis ha posada la cura de
la scabia e del zebel en temps. Lo alcho-
ol fet de clonelles dgo fructu gallines
temprades per x dies en vinagre: e apres
dissecades al ombre e picade e passades
e fet alchool val molt en lo zebel. La qual
cosa es experimentada. Lo Auic. e lo El-
choatin e lo Ezarani loan molt aço. E p
la mateixa intencio loan lo sieff verd des-
posat en lo capitol de scabia. Gal axima-
ter aquesta poluora. Piperis sinziberis
mirabolanoz citrinoz e indorum remoci-

ossibus añ. 3. v. aloes cicatrini. 3. j. 7. f. spu/
memarisi. 3. vi. mimi. 3. v. casseline garrofi
lor añ. 3. iii. salis armoniaci. 3. terant & cri-
bellent e fiat puluis. ¶ Bel cimenes dñi lo
Sarapio q los claneis entré enles medici-
nes q aguē la vista. Car remouē la obscuri-
tat dela vista e son pferents al zebel. ¶ Lo
Quiç. posa q lo comies mastegat ab sal e lo
spuntu es destillar en lull sobre la scabia e lo
zebel. phibex la aderécia dña vngula talla-
da.

Seguet se la sinquena part de malalties dela cornea. Capitol primer de macules dela cornea.

Seguet se are deles malalties
dela cornea e p tant cō des? es
stada feta mencio de algunes:
are assi fare mécio dles altres
Enté empo q macula es qua-
si gen? coes no general a vesti-
gi a cicatriz e blancoz e pany e nebula e re-
la e alenticula o pla. Diferentemps segos
mes e mens co es en subtilitat e grossesa
superficie e pfundirat: car lo nubol o nebula
es fet de materia mes subtil e mes poca q
niguna de aqstes e perço es remogut mes
tost. E lo nubol es quant es vist en algu q
baja una roda en lull. e aço no es sino per
materia fleumatica la qual es sobre la cor-
nea empatrat la vista. ¶ La macula es fe-
ta de materia mes grossa q lo albugo. e p
co es mes pfundada: e son totes aqstes di-
sposicioz quasi unas blacos les qualls fa-
nociument ala vista. E de aqstes blancos
algunes son subtils les quals no passen la
superficie dela cornea: e algunas son grosses
les quals passen la primera o segona tuni-
ca. E algunas son planes e algunas algu-
tant elevades. ¶ Les causes pmitives d
aqstes disposicioz son caygudes e pcessio-
ns naffres apa e fret e calor excessi?. Les
causes antecedents son humors grossos
fleumaticos deualats en lull. La causa cō
luncta deles es la materia essent en visca-
da e endurida en lo loch o algu cicatriz lo
qual es restat aps dela consolidacio d algu-

na vlcera. ¶ Los senyals dles macules so
manife e p la vista p tant cō ha macules a
p de forat adrià dls cataractes e dla sanis
e deles blancures cristallines les qlls so
a p de tras dela cornea e son sens pcanacio
adrià deles vlceres les quals son ab cōcas
uitat: car segos es dit les vlceres dela cor-
nea son blanqz: e les dela piunctina rojes
e so sens notable eleuacio a differéncia dels
botors los quals so eleuats. Lo senyal q
sia cicatrix es bagnt p lo larguessa dñ forat
e p la vlcera e p aqlls coses que hā pceyt.
Les macules cicatrizals nos poden curar
eno es marauella p tant cō es membre sper-
matich e la cornea be pot esser tenyda e en
belida segos q apara E pco dñ lo Guillé
devaringna q si lo pany es p incarnacio d
vlcera no es sanat es i ne altrament es diffi-
cilment sanat. ¶ En aqsta cura has dues
intencions. La una es en deguda dieta e pur-
gacio. La segona es en les coses locals.
La dieta de aqlls sia segos es dit en lo ca-
pitol de apas frets del vii en lo libre segon
e segons sera dit en lo capitol de cataracta
e de aquel mateix modo dich dela envacua-
cio e no es marauella p tant cō aqstes dis-
posicioz son fleumatiqz: Salvo q dñ lo
Ihesus q en les macules la purgacio no
ha loch ni necessitat si donqz lull no fescal
faua massa la qual cosa se es dene facilmet
en les macules deles venes la materia de-
les quals denala dñ ceruell. ¶ La segona in-
tencio es axi coplida e en special en les ma-
cules fresqz e subtils co es abstergint ab
la lengua segos q fan souint les dones.
Lo Quiç. e lo Elchoatin hā dit q sia suffi-
miquet ab aygua calda e vesse de bany. La
causa es p tant com p aqst modo es digeri-
da e alguns ho fan ab decoccio de naps e
altres ab decoccio d fenol altres ab deco-
ccio de maltes: e algunos ab decoccio d pab-
la: e sia colliriat lull ab aygua d papauer
vermel e d centaurea menor mesclades ab
mel. E lo sisch dela herba que se diu lling
passerina la qual vulgarment se diu yrun-
dinaria fa coses marauelloses en aqst cas
segons que dñ lo Biascorides e lo guordo
testifica acomater. E alguns com es lo
Quiç. fan colliri ab sisch d papauer vermel

ede centaurea menor feta la resistēcia d'ca
sci mig.3.e.i.3.de mell'e acomate posalo
Guordo. Altre de Geraldus de so a lo qll
es special. Re stercois yrundinū subtilissi
me puluerizati, 3.f. faui mellis q sufficit
ad incorporandū 2 distēperet cū aq eufras
sie 2 fiat colliriu. Altre d viaticū p acomata
ter. Re spume maris.3.ii.3uccari albi.3.i.2
fiat puluis subtilissim'. **L**o Rosari' diu
q aço val. **P**ren cerusa lanada.ii.pts ver/
det.3.pt sia vltimadamēt picat e sia mes
en vn vasei net ab vi blanche e such de ruda
e de celidania e sia dexat p spay de yn dia e
de vna nit: e apres destillat ab vn drap sia
colat e dela coladura sia messa en lo vlls.
Lo Ecanamosies loa aço. **P**ren thutia
alexadrine cāfora e vn poch de pebre e de
gingebre e siā poluerizats e mesclats e sia
aplicat. **E** si la macula es grossa e venosa
lo cōsel dels doctors es q p'messes les coses
vniuersals siā colligides aqllles venes sobre
la piunctina e siā tallades e siā fetes les al
tres q son dites en lo capitol de eleuacio d'
la vngula. Les altres macules grosses en
les quals no ha venes grosses han mene
ster medicines forte, p la qual cosa es me
nester q siā mollificades ab euaporacio de
decoccio de palla de ordi violes camamil/
la mellilot malues e fenigrech a ab la ayg
dela dita decoccio sia fomētat lull. **O**se
guentment fet aço sia abstergit ab aqsta
polmora. **P**ren os de cipia vna.5.gingebre
blach.3.f.pebre.3.i.3.e siā feta puluora ben
subtil dela qual sia pesat vn poch ab vna
pua dintre lull e sia rancat lulle ab lo cap
del dit sia freguat algū tāt. **E** sapies q to
tes les medicines erradicats les vngules
elos panys e les scabies sō puenents ales
macules: e p co deya lo Jhesus q la inten
cio tua sia quāt volras erradicar la blācor
q aq's del bany vſse lo sieff verd lo qualles
dit en lo capitol de scabia. **E** apres de asso
val lo q se seguirer. Re stercois lacerti.3.iii.
hitri.3.v.spume maris cortis ouí an.3.iiii.
margaritar nō pforatar tutie coralli. an.
ii.2.f.viride eris.3.i.musī grana.ii. terant
omnia 2 fiat puluis del qual vſfaras al me
nester. **P**er la matera intēcio puenen lo
Rasis e Quic. e lo Elzaraní elo Jhesue. Re
massatū 2 est nitru male coctū secudū By?

num 2 loco ei' dicūt aliq q accipiat rasas
re viridis vassos vltra marinoz stercois
lacerti spume maris baurach zucari tabar
zet an. terant subtiliter 2 ponat in vna .it.
aque decocciois feni celidonie 2 acoi. an.
3.i.2 decoquant tātū quoisqz veniat ad
3.ii. terant simul 2 exsissen 2 fiat alcool:e
sia vſsat dell. **E** en asso val molt lo balsez
E la poluora del orpicat val: e la fenta de
la orenella p'fegida ab mell val en aço e es
cert segons din lo Elzaraní: **E** lo Jhesus
vol acomatax. e si la macula es gressosa sia
pres vna spatula petita e prima e sia rasa
la macula o vngla subtilmet: e aq's possa
ras colliris abstergint e sia iterada tan
tes vegades dita opacio sobre aqlla cosa:
fins a tāt q sia remoguda: si donq's en lull
no hauia doloro apa car lauos: primer se
deuē cura aqlls e aq's sia reiternt. e encas
q aqstes coses q no fossen pferents es acō
selada d'coracio e en beliment e tiantura p
los mestres: p la qual intencio mana elo a
la let dela somera: e aqst alcool. **P**ren gal
les acassia pts iguals.3.pt calcantū mig.
pt e siā fet alcool. **E** aximater es cōmēdat
aqst sieff. Re flor maloz granatop calcat.
acassie gumi arabici an.3.i.gallaz.3.ii.ans
timomi.3.ii. terant 2 fiat sieff cō succo flor
papaneris. **H**els cimples lo Quic. diu ari
q la canyela mēgada es pferent ala tene
broositat dels vlls: e lo collirifet dla fon la
humiditat grossa del vll. **E**ncare diu q lo
girofle absterget la vista e cōferex al pany
empo siā fet alcool dla polmora dell subtil
T Segons lo Quic. lo liciu e maio:ment
in india remou lo pany q es en la pupilla: e
absterget la comea: e segos alguns se deu
mesclar ab mell e fer ne colliri. **E**ncare po
sa q lo ebanum absterget lo pany del vll e
la blācor. **E** mes q la cendra dla mūrta es
posada en locb de thutia e pferex al pany.
Encare diu axi del balsez q absterget lo pa
ny del vll. e aximater lo oldell. **E** es que
la mostalla mesclada ab mell sana lo pany
E diu que lo saffra ab let de dona colliri/
sat absterget la vista e conferex al pany: e
posa que lo gret dela cerp cōferex al pany
e ala aygua. **E** es que la cendra de quall
se vol caragol cremat ab la carn dell val al
pany. **E** que la flor dela sal propriament
F iiiij

cóferex al pany e la blancor e ala grocessa dela comea e absterget lull e les sordicies deles viceres dell e ala aygna e ala blácor e posa q la let dla figuera ab mell pferex al pany humit e al còmésament dla aygna d uallat en lull e ala grossessa dles palpebres Lo Lòtesti din q lo serapinu absterget lull dels panys causats p buors grossos. En care posa q la scorça del ou collirizats los vlls ròp los panys e sana les viceres. Sa rapio din q lo sal armoniac diminuet la blácor del vll e lo pany. ptat cò yo he dit q diria en aqst capitol d aqlls coses q cõuen ala vngula e al pany:are assi plare de aqlls. E primer dich q la let dela figuera pferex a tota macula grossa del vll: E aço qnt ab ella es mesclat mell e es cuyt e feta colliri. E acomatex por lo suct deles fules e deles extremitats della,e en aço e en toutes coses es mes fort lo suct deles salutges. E han dit alguns anticbs q lo colliri fet del suct del trifoliu ab mell es cóferet ala vngula e al pany.e lo sement de aquell val agumater. E óferex aximater ala vngula e al pany lo pebre lonch quât es assat lo ferge dela cabra e mesclat e fet colliri ab los dos. E yo no dupte q vniuersalmet qll se vol coses q competescan ala vngula al pany e zebel còpeteren assi e pçò siâ aqsts capitols entre cambiadament vists quant sera menester,

Capitol segon de cataracta.

 Cataracta es vna macula pànicular essent dintre lull devant la pupilla per la qual es phibida la vista.p humiditat extranea deualant en lull, la qual per diuertinitat d temps e per la frigiditat del vll es cògelada. E a questa humiditat deualla deles humiditats del vll e majorment del humor albugineo segons era dit en lo quart de malaltia e accident. E algunas vegades pugna del ventrel al cervel en forma de vapor: e apres dintre lull es conuertit en aygna. E en lo quart dels interioris es dit q se fa per causa comunicada. E aqsta humiditat segons q diu lo Ihesus es cògreguada en

tre la corixa e la vnea. E mpo segons lo Galien en lo quart deles vitilicats es congregada entre lo humor albugineo e la cristallina: empo per are no dispute de asso. E ben en empo entendre q lo cataracta segons los se tres temps paen tres noms: quât al sen principi es dit imaginació o fantasia ptant cò fa aparir en layre diverses coses les quals no son. Quant al temps nedí es dit aygna deuallat ogota o neuila pta cò es vists dentre la pupilla cò vna neula coes yn nuiol aygnos. Quât ala fi coes al teps derrer es dit cataracta pçò cò phibex la vista axi cò lo cataracta d cel phibex la lum d sol. E qst cataracta segons lo Galien en lo loch sobre dit es diversificat algunes vegades en quâtitat: altres en substàcia: e algunes altres en qualitat. Segons quâtitat es diversificat: car algunes vegades es tâ grâ q ocupa tota la pupilla e phibex la vista totalmet: algunes vegdes no ocupa sino vna pt e lauos vna cosa es vista de diverses formes: car son vistes lunars finestradas e oblongues. En substàcia ha diversitat car algunas vegades es subtil e mobil: e lauos les coses son vistes umbroses axi com si hauia yn drap duant lull. E algunas veguados son vistes les coses semblants acordes e apells e amosques e arais pujâts e deuallants e anat altrenos: e aço segons q la materia se mou. E algunas vegades tant grossa q les formes deles coses no son apreses. En qualitat es diversificat: car algunas vegades es citrina e auagades negra e serena. Lo Quic posa. vi. varietats de colors de cataractes: car el diuise la blanca en parlosa e guirosa q es senblat a pla o aguix. E lo ben vengut ne posa. vii. Car el ba posada vna verda. Lo Alcoatin ne posa. x. car a instay la roja la argentina e la vitreal. Lo Ibelus ne posa. xi. car posen vna senblat al argent vñ e altra blanca. E causes de aqsts cataractes algunes sò primitives como es caymet e penissid febres e dolor de cap e frigiditat grâ e debilitat dels vlls. Altres sò antecedents axi cò sò mals fums vaporesos eleuats de mals humors e viandes groces maldigerides. Algunes altres son

causes còluntes e aqüestes son maticies es-
sents en lull faents lo cataracte. **E**tota q
lo cataracta es distingit dela gota serena
plant com en lo cataracta es vista macula
dintre la pupilla. **L**os senyals dels cata-
ractes pfirmats son perturbacio dela pupil-
la e diminucio dela vista e aprensic deles
ydoles e fantasies dites en layre. **L**os sen-
yals arguints e demostrants la causa dela
qual pceyex lo cataracta son aguts en lo
quart dels interiors e breument dich q son
tres. **P**rimierament q si pceyex de cachoris
mia del ventre les ymages aparé en ab do-
sos los vlls. **E** si pceyex dels vlls les yma-
ges tan solamēt aparé en vn vll. **S**egon
namēt es coneget segós lo temps; car si han-
ra stat tres o quatre mesos o mes e no ap-
par ninguna cosa nebulosa en lull es senyal
q pceyex del vèstre empo si hi apara algúia
cosa nebulosal es senyal que proue dellos
vlls. **T**ercerament es coneget per lo pe-
riodus, car si es deuenet aquelles fantasies
interpoladament goes de temps en temps
e maioremment apres dela digestio e assimi-
lacio d' medicines eqü qual se deuenet senta
mordicacio en lo vètrel es senyal q pceyex
del ventrel. **E**mbo si la visio deles fantasies
es goes de aqüelles coses q ala vista son pre-
tades no aparé interpeladament ni pbon
regimēt ne euacuacions es a saber q asso-
no es p compassio sino p propia disposicio e
ba en lo cap dolor fort e lesio dela virtut
ymaginativa segons q declara lo Galien
en lo quart dels interiors e p maiors noticia
sia alli vist. **E**ximatec lo Galie en lo qrt
de morbo e accidēti en lo capitol primer
tracta prou aqüsta materia: p la qual cosa
sia alli vist. **D**eueni empo saber q la gota se
rena no es curada car es opilacio dl mirui
o materia mala inobedient a reparacio.
Mes de còsolar segonament q lo catara-
cta q no es dilatat p fricacio quant es tan
cat l' altre vll: **E**ximatec p alguna copie-
cio e no veures es molt dura e antig: **P**er
la qual cosa no es subiecta ala agulla ne
pot esser ben aportada segós q diu lo Ga-
lien en lo quart de morbo e accidēti: e si es
apartada t' atost torna e puja en son loch.
Tercerament deueni saber q lo cataracta

cta quāt es dilatat p fricacio e nos torna
cògregar sino q romà axi expgir e veu en/
care les formes deles coses eno ha passat
tres anys es molt subtil e no es pfirmada
epçó no es susceptible ala agulla plant co
nos ponia aportar ab lo instrumēt pco co
lo instrumēt passaria per el axi co p aygla
qual no es ben cògelada. **Q**uartament
deueni saber q lo cataracta q es de bona co
lor goes del layre o celestina ab alguna blan-
cor e quāt es dilatada es reduïda ala ppia
forma e veu alguna claritat o translu-
cia es migēsra e prou confirmada p la qll
cosa es obedient e susceptible de cura.
Quintamēt deueni saber q lo cataracta
la pupilla del qual no se dilata p fricacio
ne p buffament ne p clausura del altre vll:
noes acceptable ptaat co es ab opilacio del
mirui obtich e encare q se aparta no se veu
ria. **S**is enamēt deueni saber segós lo ben/
vengut q lo cataracta negra e a serenate ci-
tri e aqllq ha tota la pupilla dilatada no
es loable. **S**etenamēt deueni saber segós
lo Alchoatin q en los cataractes q sò fets
en los homés hanents los vlls mals o en
los qui han dolor en lo cap o en los vlls o
han ros o sternutacio o reuma o algúia in-
firmitat molesta no es de obrar en laquels
tals: car es p il de mouimēt del accidēt e de
tornar lo cataracta. **D**eueni saber vuyta-
tenament segons lo Ihesus q lo cataracta
ta q es fet per cayment o p percussio no es lo
able no te de donq's a segurar en la obia
dels cataractes per t'at com les medicines
en ells apfitā poch: e la opacio ab la agulla
la es prou anguanosa e maiormēt qnt no
es ben judicada. **L**es pmissiōs dlemedici-
nes son moltes e grans. La opacio deles
medicines algunes vegades es nulla e au-
gades poca e p aqüsta causat tots los valēts
cirurgians han derada la opacio ab ferro
als q van p lo mó los qlls són dites cursos
Lo temps còuenient p adeposar lo cata-
racta deu esser clar sere e reposat e septētri-
onal co es detremotana e no meridional
axi co deya lo Ihesus e den se fer en lo mes
de maig o prop o en lo mes de setembre
o prop plant com lo temps no es molt cal-
te molt fret en tal modo q fassa lesio al pa-

cient. Lo instrument ab lo qual son desposats los cataractes son agulles e deuen esser migeſerament subtils e longuas elo manubriu deu esser lonch e abte ptenyr: E algunos dien q deuen esser de ore: alguns dien q deuen esser de ferro bo e tractable: no q se trench. En la cura del cataracta has tres intencions. La primera es en la dieta. La segona en la purgacio. La tercera en les coſes locals. La primera intencion es axi complida: e primer de saber que lo cataracta ha menester dues dietes. la una abans dela confirmacio: e l'altra apres dela confirmacio e opacio ab ferro. Si abans de la confirmacio algu volra curar aquell ab medicines es menester q tingua bona dietaria e bon regimenter en les sis coſes no naturals les quals siā declinants a caliditat e siccitat ab subtillacio. Son dites sis coſes non naturals les següents: coes ayremegare e beure inanicio: e replexio dormir: e vellar mouiment: e repos: e los accidents de anima. E per tant cō della es prou dit en los apostemas frets del vil e en lo capitol de obralmia per tal no parle. sino que en suma dich q se den guardar deviandes q baien ensi aqstes tres pprietats. La primera deles quals es humorositat e cruditat deles viandes. Guart se donqs de aqllles p tal q la sanch qui se engēdrara no sia fleumatica. La segona es grossessa e enaparacio squine donqs aqllles p tal q no fassent nociment al ventrel e al cap. La tercera es cōstricció: car aqllles tals deuen tenir lovē trelayx. pco q la materia yna vegada aps de altre no se ajuste. E p aqsta causa layre fret e humit e lo pa crimi e alis e los leguis lo formatge len cols les fruytes les carn: grossos e viscosos e lo grex e lo peix e lo beure dela aymua trebola e la crapula e la indigestio p la cōmunitat dels metges son phibits. Lo Rasis diu en special que les coſes acutes axi cō sō cebes alls mostalla e brug porros fan nocumāt al cap e sturen en los vills: e aço p causa dela hūditat van porosa. Lo Quenzoar diu q en aqllles tals ajuda la abstinençia e maiomēt de vespre e esser amasurat en lo beure: E lo vs del fenol lo qual diu Hemetricus que val e mēgar eufrasia val marauellosament segons

q diu lo Desue. E la liquor del fetge d'la bro que es assat fent ne colliri en lull val es iſi es e lardat ab pebre lōch e sal e nitrum es miorat lo effecte della. E segons lo Quic, exſiccar los vills en legir letres q no sien massa primes e en mirar pintures apretita e cōforta la vista. E diu lo Rasis q acabuſſar los vills vberts en ayg de decoch de saffra es cōferent. Lo Quenzoar diu q es expimērat. e aximaterx acabuſſar los vills vberts en ayg clara verda e star aps p spay de yna hora es loat p Quic, en pforació dela vista e propiamēt en iuentut e temps de stiu. Es emplo menester q aqsta ayg no sia freda e stigna en vn vaxel verd. aximaterx disgrégua la ayg lo mirar en lull del aſſe saluage. E per lo ſemblant lo mīral de aſer es loat en aço. Lo Raynald d' villa noua poſa q la verdor deles herbes e la puietat dela ayg e la p̄ciositat deles p̄dres refocillen la vista e p cōſequēnt digerexen la ayg e resolen aquella e la fricació dels pez e lo lanar del cap e lo pētinar ena cuā les materies del cap e dels vills e díuer texē: e aqmatex diu q fa lo ſouint buffar dels mynyons q han mēgar fenol o alguna coſa acuta car digerex e cōſumex e dispger e pco era aqſelat p lo tadeu vſſar de aqsta dragea feta de ſement de fenol d' mafalug ameos ſileris montani ziniberis giroſſe cubebas pebre lōch no noscades: rells de celidonia eufrasia: ruda betonica dels quals es menester fer poluora e letonari e vſſar d' la mati e vespere vn poch sens beure. La segona intēcio es complida ab coſes enacuāts ſia donqs enacuada la materia ab yera pigra o ab pilloles coches o aureos. Lo aherop ſia de ſticados ab ayg d' maiorana: e aço ſi la materia es en lo cap eſi es en lo vētre ſia de donzel o de menta e en aqſts en digna manera no ſia fet ſanguia: e la cauia es p trat com la materia es fleumatica la qual no ba menester enacuacio de ſauichla qual es fre dela fleumma. pot ſe aximater purgar lo cap ab pilloles diaſtaſor eſſolutes enſemps ab aymua de maiorana: e aço es q lo deya Quic, en los pceynts en aymua es menester q cōmenses a mūdificar lo cors e apres vñdras a mūdificar lo cap ab gargarismes e capit pur

gis e masticacōns e es menester cō elo sia so
uint fet: car scrit es p ypocras dici. In
oculis pacienti adiaria accipi bonis eit. q
vol dir q en los q han pactions d vls si. son
presos de diarria q es flux de ventre humo
ral es bona cosa. Lo regimēt q competex
en los cataractes confirmats es q encas q
se baia de obrar en el e q no sia ben ferm q
vise cebes alls e altres coles les quals son
phibides desus e aço p q sia augmentat lo
cataracta e feta mes ferm. E aço es lo que
deya lo Bnīc. qo es q quāt la voluntat es q
sia curat ab instrument q sia primes als q
hā ayguia en los vls q vissen peros humec
tats e apres sia feta la cura. Empolo re
gimēt q cōpetex apres de esser depositat lo
cataracta es: repos silenci e scuredat e que
jagua en lo lit ab lo cap eleuat e menge
poch e las coles q megara sian molles e q
no bajē menester cō ussio ati cō son bro e
ous q se puguan beure elo beure dels sia
ayg. e segōs q diu lo Ihesus vinagre. La
tercera intēcio es cōplida de aqst modo en
lo principi ab ays q la ayg sia p gelada q sia
fet ab medicines incissives subtiliatines e
psūptives , e segōs Bnīc. es menester q cō
mense ales leugeres ati cō es ayg de fenol
ab mell o oli e si lo oli era d balsem seria spe
rança en el. Lo Balsē loa lo colliri d mir
ra, elo Rasis cōmen da lo colliri dels fellis
lo qual es aqst. R. fellis gruoris ancipitris
aqle vel yrci vñi vel duo vel plura in vase
eneo disseccator ptes. t. coloqntide serapi
ni euorbiis aii. ptē. i. teranē e cū aqua feni
e rute fiat colliriu. Per aqsta matexa intē
cio diu lo Ihesus q val aqst sieff. R. fellis
yacce. i. numero asse fetide. 3. i. balsami. 3. f
dissoluant in vasavtreo e pmittat desicca
ri e fiat sieff. Per aqsta matexa itēcio posa
lo Geraldus de solo aqsta recepta la qual
val. R. fellis ancipitris balsami. aii: 3. ii.
elleboii albi e pipis aii. 3. i. puluorizanda
puluorizentur subtilissime e optimē misc
cū aqua raffani distillata e fiat collirium
Altre p agomater. R. salis armoniaci opon
acion aii. 3. i. dissoluant in lacte ficuum e
fiat collirium Altre del Rasis lo qual se
gons el en aqst cases maruelos. R. spich
nardi aureos. x. aguaraci aureos. xx. cyna
momi aureos. iiiij. mastic ad pond' omniū

ppiciat cū bono melle e tots dies sia pres
del. Es expimēt segons q dñi lo Bnīc
Iem de varing. q lo cernel dela ouela quāt
es seccat e ab la poluora delles fet colliri o
dell mesclat ab mell es molt vtil. Altre p
agomater. R. succi feni succi radicis rori ma
rini succi radicis acoi omniū depuratorum
aī. e agrement cū tanto melle despumato
quantu ipsa sunt e fiat colliriu: e si en lull
apar caliditat aliqua siay ajustat blanch
de ou ab ayg ros. Itēp agomater sia fet
aqst caput purgi. Dren luch dbledes such
de rellos debona ben depurats pts iguals
e sian fet caput purgi. Per agomater es
fet caput purgi de fell de bou e luch deble
des o poluora de vna cosa dura la quale es
trobada dintre la bossa del fell e sia bufat
en lo nas. Altimater val aqsta factella
cio. R. aloes spicis maci croci pipis ciperi
nuci muscate aii. e fiat puluis grossus ex
quo impletatur faculius: e sia posat sobre lo
loch. Medicina restrictina sobre los pol
sos. Dren aloes cendra de lana sutze tant
de vii com daltre. i. pt pells de lebre mig. pt
sieff memite encens menut de cascui. i. qrt
pt. e ab blach do evn poch d vinaigria tot
plegt mesclat e sia aplicat als polsos. Lo
Guillé de varing. diu q el ha agut dvn ho
me digne de fe lo qual me sura moltes veg
des en aia sua q tres ne bauiē cataracta opplit los qlls
forē depositats ab aqsta poluora ses agulla
ela poluora es aqsta. R. liqricie mude zin
ziberis electi galage seminis feniculi filers
mōtani petrosilini aii. 3. i. rute sicce eufra
sicce amomis ameos carpobalsami: tur
bit boni aii. aureos. ii. sene aureos. iii. pi
pis logi. 3. i. cinamomi nuci muscati cube
bar carni aii. 3. i. aloes epatici aureui. i. 3. i.
carri taberzet qntu sufficit e fiat puluis. dñ
qual piégua. i. culerada ob xi eqd. e pot se
pēdre totes bores dñ dia e dñ nit e sin es so
nint pres es miloz e aps d algūs dies ab
stingues dla poluora e sia pres yn feld ho
me lo qual no sia mort d malaltia sino per
colpo d altre modo e sia dissolut ab altre
tant de balsē que sia bo e sia collirizat lull:
e sera depositat lo cataracta si deu ho vos.
Si lo cataracta es confirmat e one ab
la agulla se pugua pendre: Lanos feta la

purgacio e enaucacio e d'interisio per crestis
ris essent lo pacient deju e aconsolat e sa
tota altre malaltia essent la luma en lo mi-
niant e no sia en aries p aggregacio esser
l'altre viligiat sia posat e constituit lo pa-
cient en lo loch bo e clar dela part dela luz
sobre vn banch ben ferm stant a caual e de
tras del sia vn ministre qui litinqua lo cap
ferm e lo mestre seguia algun tant mes alt
del pacient en lo mater banch tenint los
mans del pacient dei los genols del. E lo
mestre abrasse los genols del pacient ab les
cames sues elanos sia vbert lull del pacient
E sia feta la opacio del vll diet ab la ma-
squerra e la del squerra ab la dreta e vbert
lull sia buffat en ell tres o quatre vegades
per tal que lo cataracta ab la calor fassa
monument e sia manat al pacient que gire
lull ala part del nas e quelltinga ferm. E
en no de Ihesus meta la agulla en mig de
la coniunctina e torsent e empenyent foran-
dant fins a tant que coneigua que la agul-
la sia en la vacuitat elanos gire la agulla
en vers la cornea e quant veuras la agulla
dintre p la cornea en peanyeras aquella:
fins en lo mig dela pupilla e algun tant
mes elanos algun tant pleguant lo cata-
racta apartaras aqll ala part obays e tin-
dras lo ali ab la agulla tant quant es vn
pater noster tres veguades o tant quan es
vn salm de miserere. e si la cataracta se tor-
na lenar sia calat tates veguades ab la a-
gulla fins a tant que romangua baix guar-
dant se empo de dilatar la vnea e de tocar
lo humor cristallí. E apres que sera ben
refermada en nos tornera e lenar trauras
la agulla gyrant aquella ari com la bas-
messia elanos p magnificar lart tenint lull
cubert ablo caputs o ab algua altre cosa
per la molta claritat amostrar si has algua
senyal vna vegada e digna q es e apres so-
bre lull sia posat coro banyat en blanch de
ou e sian liguats ab dosos los vls: p qo q
la vn no mogua l'altre e repose e sia portat
cantamet al loch scur estiguia reposat e ab
lo cap alt. en lo pmer die no mege res e no
sia mudat fins al altre dia o al tercer segons
que din lo Ihesus elanos sia remutat se-
gons q primer es stat fet e asso sia fet dues
vegades lo dia enos sia vbert lull fins a ix,

dies. E nos lanat lull ab ayg ros calda-
torne als sues opacions. e si lo cataracta
tornau i apres dela primera remutacio e se-
dacio dei trebal sia deposada altre vegda
sies possible p la mateixa forma e p lo ma-
tex modo. E lire plare deles coses cimples
e primer comésare als q a trop dels fels. E
primer diu lo Biascorides q colliri fet ab
fel de tortug terrestre mesclat ab mell cur-
ta sens sum phibex los cataractes es dene-
nidors e remou les caliginositats dels vls.
E acomates trobe q por lo capit purgi-
fet del e ppiament lo fel dela tortug mar-
na. E lo Rasis posa que si lull es collirizat
ab lo fel dela tortug salmarge mesclat ab al-
tre tanta mell e sia fet p spay de tres dies.
tres vegades de mati e tres de vespre e con-
ferer ala coadunacio dela aygna q se fa en
lull e tortuga agresta e de ayg es una cosa
matera. E din lo Rasis que en los fells
dels bo es trobada una cosa amedo d pe-
dre segons que los carniçes me ha dit ami
e yo ho he trobat en la anotomia de una
dona de bolonya segons q molto han vist
e posat en lo nas ajuda en aquells qui ha
temor q nols decorregua ayg en los vls.
E Plato sextus posa que lo fel del toro ab
mell declara la calig e suffusio dels vls. E
lo Oresti din q lo fel del cabro d la guineu
e dela aguila valen en los cataractes dels
vls mesclats ab fenol e ab mell. Biascori-
des diu ari q lo fel del cabro pferex ales ne-
bules e ales suffusio comensants dels vls.
Encare mes din Biascorides q lo fel dela
pdia del paguo e del capo blach que tots a-
qsts fels ha una virtut en si eson pferents
ala obfuscacio d la vista e ala caliga dels.
E hiran posa q lo fel del gran voltor ab
suic d praci e ab mell remou tota caligino-
sitat e offuscacio dels vls e val marauelosa
met. Sarapio din q lo fel del scorpi de mar
e del gualliso de gra virtut e so molt vtils
ala ayg denalat en aquila. E posa q acom-
ter fa lo fel del scorpi de mar enaucia la colera e conferex ala ayg
denallat en lull ea la abscuritat dela vista.
E lo Aquic posa qual se vol fell dels ani-
mals q viuen de rapina es puenient e pro-
piament sech e que ala dilatacio dela pu-

pilla e al principi dela ayg. **E**lchind' diu q tots los fels valen en lo principi d'a ayg decorrent als vlls: tempo deuse primer purguar lo cors. E yo dich segons q' he dit en lo capitol vniuersal q' aqsta regla es general. **E**re vinch als altres simples. E pri mer diu Biascorides q' los ossos deles apí es picat e buffats en lull abstergeix quall se vol blancor aspre del vil del home e de qll se vol animal, e aqlla blancor significa dcument de ayg en lull. **E**ncare diu axi q' la flor del cep saluatge coes dela lambrisqra cremat en vn rest cura la obfuscacio dela vista e lo cataracta. **L**o Aquic. diu q' si es fet alchool del ceruel dela oreuela mesclat ab mell es cōferent al principi del decorritment dela ayg dels vls e ppiament quāt la malaltia es la qual cosa es experimentada e aqsta opacio matera falo ceruel dela rata penada q' es lo mirisech la qual cosa es experimentada. **E** segons lo Aquic. quant la ayg denalla als vls e maiornet segons alguns quant es p humors grossos e viscosos: lo serapinii es vna deles milors medicines. **E** lo Eōtesti diu q' es menester que sia mesclat ab los colliris: e arimatex ab sterger lull del pany causat p humors grossos e pferex ala obscuritat dela vista e apai ma los vestigis deles ulceres e sia dissolut ab amelles amargants o ab ruda o ab pacte esia administrat en aqllles coses q' anē dites. **L**o Bartholomeu diu q' sia fet si eff d' such de fenol o de ruda ab algu dels fells dels animals viuints de rapina e qnt sera menester sia dissolut ab blach de ou o let de dona o ab misillages de senigrech. **L**o Rasis diu q' lo ceruel dela ouela collirizat en lulle es cōferent ala ayg que es en ell. **E**ncare diu q' lo oleu benedictu es bo ala aygua denalant en lull. **E**lchind' posa q' lo such dela ruda faintage ab such de fenol e mell val ala aygua e ala obscuritat dels vls e als cataractes cōmensants mes diu que quant es fet alchool ab romanie mell es pferent ala ayg decorrent en lull. e segons alguns sternutatori fet ab el disso lut ab mell fa agomater. **E** diu Alchin dus e lo Aquic. ab el q' quant dela niella p' cada es fet caput purgi ab oli de yreos, p' bsbeg lo cōmençamet dela aygua. **E** lo dia

scouides diu aço dla niella a soles. **E**ncare posa lo Elchind' q' la climita del oz es cōferent ala blacor dl vll e es principi d' aygua: e conforta los vls e la climita del argent es ppinqua en aqlla: tempo es mes freda. **E** yo dich que lo colliri fet de alu lo qual es scrit en lo capitol d' vngula val assi. **S** rapio diu q' la goma dela asla quāt es mes clada ab mell e es fet ab ella colliri agua la vista e remou la ayg q' denala en lull en lo principi. **E** lo Bartholomeu diu q' fa aço dissecat: e posa q' lo enforbi ba virtut d' absterger la ayg q' es en lull fino q' la mordacia del dura tot lo dia e p' aqsta causa es mesclat ab mell e sieff p' causa dela sua acuitat e lo vs dela en aço den esser ab cantela. **E** posa lo Biascorides q' lo enforbi feita vniccio als vlls es vtil: e maiornet si es mesclat ab mell antigua e es ajustat en los colliris nobles: e aço p' causa dela mordacia sua temprada e p' co es de obrar ab ell. **E**ncare posa q' quant ab la let deles figueres de montanya e melle es fet medicament abstergeix les macules grosses q' son en lull e es molt vtil ala scuritat dela vista e al desualamet dela ayg en lull: lo qual es fet per humors grossos. **E** posa q' quāt es fet colliri del such dela ceba ab mell es cōferent ala debilitat dela vista. **E**ncare diu Sarapiro q' lo such della rell dela dragonea collirizat es cōferent ala aygua denalant en lull. **E**liabas diu q' lo such del fenol collirizat aprofita als vls e ala ayg denalat en los vls e ala caliginositat dela vista. **E** lo aquic. diu que aço fa ppiament la goma dl. **A**uerois diu en la primera pt dls cātichs d' Aquic. q' lo aguarich es dles medicines mes segures: e ajustay e cura les aygues decorrents en los vls p' la sua pproprietat: e aço en lo principi del decorritment deles

Capitol. ix. De confricció e

dilatacio dela pupilla

D El dilatacio dela pupilla es feita en dues maneres. La vna es natura la q' es feta en los principis dela generacio segons q' en molts vls guassos es vist. E aquesta tal es rostemp en mal. **E** la causa es p' tant cō en aqsts vls es rostems

La virtut dispida e los spits son dispids: per causa dilatacio dela pupilla. En així la virtut dispida es debil. L'altre dilatacio dela pupilla es accidental: e aqsta es en dues maneres, car alguna es feta p causa intrinseca e altra per causa extrinseca: així com es per cayment o pressio e sensibles. Per causa intrinseca pot esser en moltes maneres, en una manera p multitud dels buos albugineo segons que es dilatada la cornea en lull clar; e es clarificada la vuea p causa dela multitud dels spits. En altre modo pot esser causada p humors aquosos sien maticis relaxants la tunica dela vuea segons que en lo paralisi e en la relaxacio del membre se demostra o sia ab apostema o sens aquell. En altremanaera se pot causar p fums acuts e mals ajuntats abla tunica d la vuea en la una part eno en tota: e p tal fa contraccio la una part della e p tal apar a quel forat segos se amostra qual una p della correg es tirada ala altra. En així tex dich dela constrictio dela pupilla que es en dues maneres: car alguna es natural e altra accidental. La natural es tostems en be p tant com la virtut unida es mes fort que no qual es dispida. La constrictio accidental es feta en dues maneres. la una es causada per inanicio e lauos la tunica dela vuea se contrau del centre ales circuferencies elanos apar la pupilla menor. En altre modo es causada p causa de replexio així com es p causa d humors grossos posats entre la tunica comea e la vuea: e p co com la vuea es constricta a p de dintre no apar lo forat així grà. En aqsta cura bas dues intensioes. La una es d'ales coses universals: al tre de les coses particulars. La primera intencio es complida ab euacuacio de fleuma, e aco si la dilatacio es p causa de buos sien maticis, sia doncs feta euacuacio ab pilloles coxies feta digestio ab apero de fisticas: e aximatz valentes pilloles aureas. La dieta de aquells sia calda e secca. Empo si la dilatacio es p inanicio en tal modo que la p lessa atragua assi la p sana lauos no reb cura. Nota encare que assi lo nostre pilar no es d' dilatacio natural sinon tan solament dela innatural. La segona intencio es plida ab coses locals e pmer vallo sieff

dels felts e la causa es p tant com remouen aquella materia p la qual es feta la dilatacio. En capio din que ala dilatacio dela pupilla sia posada farina o faues cofigida ab vie coferex. En lo Bartholomeu posa que aqvi via stiptich: e yo dich que si volé mes stipticar que fasla empastre ables scorches d'les. En Elmozoar posa e diu que el ha agut dilatacio de pupilla en ab dosos los vls: e p manament ha el fet p un oculista vissa souint en los vls la aygros e fen e cura. En Elchind posa que lo fell dels ocells viuents de rapina sech es preferent ala dilatacio dela pupilla e al principi dela ayg. e si la dilatacio es p causa dela materia lauos en lo principi cope ter aqst empastre. Rx. farine fabarum farine ordey ann. 3. f. oli rosat. 3. f. vitellum vni qui bene agitat et misceant oia cu succo endi uie q sufficit et fiat empastet. En lo proces sia fet aqst empastre lo qual es mes resolutiu, e es aqst. Rx. farine fabarum farine ordei pulueris camamille ann. 3. f. turis. 3. f. oley de camamilla et rosat ann. 3. f. vitelli vni qui bene agitat et fiat emplastrum.

La.iii. De debilitat dela vista

Reassiglare poques coses dela debilitat dela vista encare que satisfaga a decoracio e p tant com los miges ne ha dites moltes coses perco recoreras a els per aquestes coses e no res mens ne dire yo algunes coses. En primer dich que la debilitat dela vista e lo nocument d'ella es fet ples particules intrinsecas del: en una manera es feta p mala disposicio dela pupilla car es massa ampla segons que es declarat en la dilatacio dela pupilla: p la qll cosa los spits venen disproporcions ala pupilla e fan nocument. En lo Galien en lo quart de morbo et accident deya que tostems era molt quist era molt streta. Empero la constrictio que es per principis dela generacio es loada e capta per temps es vitupada segons que d'hi. Galien en lo loch mateix. Segonament proue p causa del humor albugineo per tal com es massa grossa o massa subtil en substancia o es alterat en color: e aquesta es causa que gdes demoltes fantasies. Tercerament pot pvenir p causa d'humor cristalli: car es massa

gross o massa subtíl en substàcia o altes; rat o per causa dela transposicio dia. Quar tament o la quarta causa pot esser p causa del humor vitreo e aço p causa de les dites disposicions. ¶ La cinquena causa es multi tut o paucitat subtilitat o grossesa dels spits: car es scrit en lo quart de morbo e acci denti q si los spits son molts e subtills que de luny veyen les coses subtills e decernent a quelles: empot si son pochs e subtills lauos veyen de prop e decernent de prop e no de luny: car aquells spits no han menester molta subtiliació ni molta luç ni fort mouiment: Empot quant los spits son pochs: lauos no veyen de prop ni de luny e la causa es per tant cò tals spits no poden sostenir molta lum ne molt ne poch trebal: e pergo en ells no es feta bona visio en niguna manera. Empot quatr los spits son molts e grossos no veyen sino de luny e no de prop: e aço per tant cò los spits no son subtiliats sino per gran mouiment no veyen donq's de prop si no de luny. Delsa qual cosa apar q quant los spits son en la quantitat e qualitat de guda eben clars lauos es feta bona visio. Empot si aquells spits eren molt clars lauos aquells tals veurié be denit axi cò fan los musols e los guarts e molts altres los quells no veyen be de dia. ¶ Quant los spits so grossos lauos veyen mal de nit e be de dia: la causa es p tal com aquells spits son en grossats de nit p la qual cosa no veyen be. ¶ Altra causa dela debilitat dela vista es per causa del nirui obtich: car es discrisat o opilat e la causa de aquells algunes vegades es comunicada del cap o del ventrel e son aquelles malalties tals replexionals: les quals puenen p crapula o p indigestio e p viandes grosses e vetoses e p massa dor mir aps de megar immediadament e p massa dormir ab lo cap inclinat e p molt star ales scures e al vent fret e a fum e pols. ¶ Algunes vegdes son inaniciós axi cò es en molta euaciacio e vètosacio d'tras lo cole e coyt e malaltia long e molt mirar ala claretat del sol e la luç: e la speculacio: d' totes aquelles coses p tanys ames alta sciencia: e pco breu met ne passare voler t'asolamet tractar la obra de cirurgia e p tal cò la cura de aquelles tals dispositios p tanys als senyors del fisicbs

pco me expedire bles breumet. considerares donq's si la debilitat del vista pue p inanicio o no sies p causa d' inanicio sia pforat lull ab repos e ossi e ab humectacós e banys humectats fets sobre lull ab ayg tebea e ab let e ab viades humectats. empot si es p coses vñplits sia entes en la dieta q sia subtill e en les purgacós les quells so dites en lo capitol de cataractae sia collirizat lull ab colliri fet dels fels dels ocells diuints de rapina e abbalsé. ¶ nota q assi tam solament posare tres coses molt vtils en aquela passio. La primera es enauciat les supfusivats de tot lo cors e maiormet del cap pforat la vista e tots los sentiments e retardat los cabs blachs e pseruat la virtut la quales a questa. R. cortich mirabolanoz citrinoy che buloz e emblivor puluerizatorz e fricet cu oleo amicdalarz e post desiccet deinde lanetur cu aqua sucarata quousq' dimiserit sua amaritudine ann. 3. i. turbit albi e bene mudiati. 3. f. mastic liqricie. 3. 3. galage cinamo mi ligni aloes grio filoz pipis cubebaruz: mac. piloz spic seminis fenicul. ann. 3. f. zucari tabarzet quartu. f. pinear pparata ru. 3. f. mellis despumati q sufficit e fiat electuariu del qual sia administrat aps de mig nist una vegdalo dues la semana: e la quantitat es mig. 3. La segona cosa es una cõfectio augmentat la vista e cõfereut ala tenebrositat dela vista e es del 40 elue. R. eufrasia seminis rute ann. 3. viij. 7. f. siseleos pulegi calameti. 3. 3. cubebarp nusc muscati ann. 3. v. cristallimargaritarz ann. 3. ii. sebram mastich sepenyi pbusci ann. 3. i. 7. f. croci. 3. ii. balsami. 3. v. panis zucari q sufficit e fiat electuariu del qual sia administrat tote di es mig. 3. La tercera cosa es un colliri conseruat e aquat la vista. R. succi feni. 11. ii. succi rute. 11. i. vini melou Granato. 11. f. pipis logi oloes sicorini salis armoniaci. ann. 3. ii. tunc pparate. 3. i. misce eta pulueris zata in olla vitrea ad sole p. ii. mesos e absicat fer e pseruet. val atimater la ayg del fenol dela ruda e dela celidonia e dela eufrasia e del verbena. ¶ nota q si aquelles coses no valen es menester occorer als oculistas. ¶ Lo colliri fet de alchofol conserva la sanitat del vll. Car dissecca les humiditats dell e streny la substancia sua

Lo Rasis posa que la tutia conserua la sanitat del vil e asto fa confegida ab Finch de sambucus que es lo jescmi. **L**o vi de la eufrasia o la poliuoria dela beguda abvn ou cōforta marauellosamēt la vista en tāt q̄ los qui no poden legir ab vleres fa le gir sens elles e fa tornar sounés los vls dls vells. **L**o vi dela eufrasia es fet de aquest modo: sia presa la eufrasia e sia messa en vi nouel quant bull e sia detada star fins a tāt que baja bollit e sia colat e reseruat al vs. **L**o Finch del fenol es de gran adiuuament: e lo sement e lo Finch dela rell. **E**lo Finch dela bona mes en lul clarifica la vista. **E**lo Aliabas diu q̄ aço es fet si lull es en fosquit p materia. **G**arapio posa q̄ qnt es mesclat lo fel ab ayg de fenol e mell ag la vista moltes altres coses simples trop les quals lexe als senyors de fisichs.

Comensa lo tractat. x. de disposicions del nas. Capitol primer de vbertura e opilacio del nas.

Nostre senyor deu omnipotēt creador de totes coses acade vna deles potēcies sensitivies ba assignat propri orgua .per tal que aquell la potēcia vin guia e bisca en propri acte. **L**o qual hauen segons sa natura la operacio dela potēcia es acabada e feca p son degut ati cō per lo pare deles hums es horde nada. **L**ha creat donq̄s deu ppi orgua ala potēcia olfativa coes los caps del cerebell mamillars los quals son collocats sobre los forats del nas degudamēt: e aço p q̄ la qualitat ol fable atreta p layre inspirat a ells peruenint sia ensem p sebit ab aq̄ls la. **E**p̄ q̄ si se deue q̄ los forats dels nas stiguā indegudamēt la opacio es indegu damēt e injustament feta. **B**ire donques de opilacio del nas la qual opilacio es can sada en lo nas p materia fleumatica la qll proue en aq̄les pts e empatxe: lo sens' ol factus coes la sentiment del odorar: adon ques menester remocio. **P**er la qual cosa

deue uotar q̄ la opilacio del nas segōs q̄ al nostre proposit pertany es en dues mane res. car la vna es carnosa dela qual es dit en lo segon libre quant es stada feta menscio de polip. **E**ltra es coartatoria dela qll es are assi lo nostre plar en lo proposit: La qual es feta per materia fleumatica: e no plare dela opilacio attenuatoria: car no es del pposit nostre. **E**n aquesta cura has tres intencions. La primera es en la dieta e en la purgacio. La segona en les coses locals. La tercera es en remocio de vn accid ent lo qual proue p approximacio de aq̄stes medicines locals. **E**la primera intencio es complida ab pilloles coixes les qls euacuā materia fleumatica d cap o ab pil loles aureas. **E**la dieta dels sia tal: coes ques quart se de coses fleumaticq̄s e d'odo rar coses fredes e de loch molt fret e humit. **E**la segona intencio es cōplida de aquest modo. **E** primer diu lo Einic. q̄ lo osimini garofilatu obri molt fort les opilacions del cerebel e lo nas opilat p humors grossos e viscosos. la qual cosa fa abla sola odoracio e arimaxet frequentat ab les altres coses. **L**o osimini es la aufabegua. **E**ncare diu lo Einic. q̄ lo sement es deles coses fort obrints los coladors e sia cuyt en ayg e sia fe fa attraccio della p lo nas. **E**acomatez fa lo abrotanu arimatez cuyt e feta attraccio p lo nas: e cōferex ala opilacio delnas e ala coriza segōs que diu Einic. **E**ncare po sa que la niella obri molt fort los coladors. **E**lo Barthomeu diu que sia infusa en vinagre e sia odorada e fet caput purgi. e segons lo Einic. la mostalla obri molt fort los coladors: e segons el mater la enapora cion fera ab vinagre calt obri molt fort les opilacions del nas fetes p materia opilat la qual cosa es experimentada. **M**es posa lo Einic. q̄ quall se vol fell mes en lo nas obri molt fort les opilacions que son en el e aço per ppterat q̄ es en ell. **L**o Garapio vol aço particularment del fell dela tortuga. **M**es posa q̄ la vrina del camel obis les opilacions dels coladors molt fort. **L**o Conteisti posa que los clavels aplicats al nas obrin les opilacions del nas e del cerebel. **E**lo Alchindius diu que obiles opilacions mengat e odorat. **E**ncare diu

que q̄ quāt lo cap es lanat ab aposima de si simbrū e freguat ab aquila obri les opilacions d̄l nas e si simbrū balsamita e mēta d̄ ayg sō vna matexa cosa. encare dñ q̄ la rel d̄l papauer vermel mastegda purga los humors p̄ los nas. Elchind' dñ q̄ lo sticados arabieb dona remedí als q̄ ha lo nas opilitat. arimatex obri les opilacōs d̄l nas la rel d̄l p̄sedanū q̄ es lo fenol saluatge e aço fēt ne atraccio p̄ lo nas. e acomater fa lo suuu migi d̄l p̄ lo nas atret. encare dñ Alchin' dus q̄ lo ellebor blach es p̄ferēt ala fructura d̄l nas q̄nt algu pla ab lo nas. e lo such binarcisc' q̄ es la ceba marina e la decoccio d̄lla e lo oli d̄lla atret p̄ lo nas obrin los colacors. e acomater dñ lo Guic. d̄l piretz q̄ obri molt fort les opilacions del nas e d̄ls coladors. Lo Barthomeu dñ q̄ sia cura ab ayg o ab oli e sia mes enlo nas e acomater fa lo sum d̄la decoccio d̄ll. lo such deles pans porcins atret p̄ lo nas obri aq̄llles opilacōs. e lo Galie dñ q̄ lo such d̄l purg p̄ lo nas e acomater posa d̄la celidonia menor enlo libre. viii. Lo such d̄la dragontea mes enlo nas p̄feret ala p̄striccio d̄l. La intēcio tercera es p̄plida axi p̄t cō totes les medicines q̄ fan la opacio rātoſt sō mordicatiueſ e induxē ſouint mordicacio enlo nas la qual ha menester remocio: e p̄co yo dich q̄ la atraccio d̄l oli rof. p̄ lo nas remoue aq̄ ſta mordicacio la qual cosa es expimētada e acomater fa la decoccio d̄l ſego p̄ lo ſen blāt atreta e la odor d̄l pa val molt. e lo oli d̄les carabaces val molt: e arimatex ſia la uat lo nas ab ayg calda. Expimēt d̄l barthomeu d̄ varing. lo qual obri los coladors R. cōdici p̄retriccasifragie cordumeni niggelle omniū an p̄tē vñā ſuccari quātū oia: e fiat puluis del qual ſia buſſat en lo nas. Lo Guillé de varing. dñ axi yo he expimēt at p̄ les opilacōs d̄ls infants q̄ es deuenē enlo nas q̄ ſia ſeta vñccio ab mantegua en lo nas. e es maruelos e derer.

Cap. ii. de cura de diminucio del odorat.

I O ſentimēt d̄l odorat es algunes vegades impedit p̄ cauſa de mala materia podrida enfecciona la ſentimēt o orgua d̄l odorat q̄oes dues caruncles:

les qualeſ ſon en la pt ſupior del naſ ſeſ q̄les ſon orgua d̄l ſenſus odorat e donq̄ ſi es p̄ huor podridis les coſes q̄ ſon odoriferas ſo viſteſ eſſer podridis ſegōs apar d̄l gulf e ſi eſ ſleuma dolça en lo orga d̄l odorat les coſes fetideſ ſerā viſteſ eſſer odorat. Elq̄sta opacio es leſiaclia en tres maneres coes di minute ablata e corrupta. La accio diminuta es dita quāt les odores aparē ſegōs que ſon mes no axi p̄fetamēt e aço eſ comunamēt en natura hūana: e aço p̄ cauſa d̄ molta hūiditat d̄l ceruel. Es dita accio ablata q̄nt no es ſentida niguā odoz e aço eſ cauſa de grā leſio eſſent en lo org p̄ cauſa d̄ mala cōplexio ſimplamēt hūida o p̄ cauſa de ſolucio de p̄tinuitat o p̄ cauſa d̄ opilacō del naſ. La accio corrupta es q̄nt es ſentit altre del que es axi cō ſi algu odoza algua coſa odorifera e ſent q̄ ſia pudēt zc. En aq̄ ſta cura has dues intēcōs. la prima eſ en la dieta e en la purgacio. La ſegōa en coſes locals. La prima intēcio eſ p̄plida ſegōs q̄ eſ dit enlo capitol pcedēt: e p̄co ſia pertu viſt. La ſegōa intēcio eſ cōplida de aquest modo coes q̄ ſia ſeta atraccio de poluora d̄ enforbi o de moſtalla car remouē la opilacō e puocan la materia e ſeſ expelliſda la ſupſuitat e axi ſo p̄ferēts. mes val lo such de la rell d̄lyreos enlo qual ſia ſinfus p̄ſertrū: e val lo oli nardi enlo qual ſia meſclar caſtor e enforbi puluerizats e ſubtilmēt meſclats. E ſo no dupte q̄ molteſ coſes dites en lo pcedent capitol valē aſſi p̄ la qual coſa q̄ ſi teniē la boca plena de ayg quant fa aq̄ſteſ atracciōs ſeria bona coſa: p̄co cō la medicina no aniria al paladar e ſeria miſio la opacio della. dels ſimples poch ne p̄lare. car aq̄llles coſes q̄ ſo dites deſ? ſuenē aſſi: empo p̄ q̄ no trob aq̄ueſ aſſi appiades p̄ tal ne dire aq̄ueſ coſa: dels ſimples molt p̄ los antichs loats en la diminucio d̄l odorar es la ruda odoſada: e lo caput purgi ab ella fer: e acomater fa la ſerapini e la niela e maiormēt inſiſta en viñag e picaſada e buſſada en lo naſ e es en aq̄ſt cas marauelosa e propiamēt meſclada ab oli vele e apli cada. empo quāt es aplicada ting lo pacient la boca plena d̄ ayg e ſucce la niela en amunt tāt q̄nt pora. Elchind' poſa a tota

Ios fells valé en la admissió d'odorar e o
brin la opilació d'ceruel. Lo Eliabas posa que sia instillada la vrina del ceruel en lo
nas de aquel qui es priuat de odorar e ma
nifestamen aprofita.

Ea.ijj.de prouocacio de sternu tacio.

Om la sternutació sia d'aqlles co
ses q' obuin la opilació e pferesca al
nocumet d'odorar meritamet a/
pres deles coses des' dites es qdir della.
Qosa es expedict anos altres imitats a na
tura, puocar sternutacia axi co ella molt so
uint obra en la fi deles malalties d'ceruell
molt antiche h' dit axi q' qsi rotes les co
ses acutes p'ses p la boca incitá e còmoné
sternutació; axi co son cebes alls vi e coses
senblats les q's sò defer en la causa freda
e la mostalla mensada còmon la sternutació.
Elchind'e Biascorides h' dit que la
mostalla picada e messa en lo nas fa ster
nutació, e vniuersalmet deles coses loades
aplicades apto d' fora en aqst cas sò coses cal
des: es empo d' entédre fetes les coses vni
uersals dites en tots los capitols: axi com
son pans porcins cogobrie d'asse gingebrie
piretrù samsuc' mèta pulpa d' coloquida
gallia ellebor pebre oliadre car f' sternu
tació: deles coses pticulars posa lo Euníc.
q' les flors del oleandre fan sternutació.
Emes q' quāt es odorat lo ellebor blach pol
moniat còmon la sternutació. Biascorids posa q' la laureola, puoca sternutació. e yo
crech q' fa aço la polmonia deles fulles o lo
fement dela laureola quāt es buffat en lo
nas. Lo Galic posa en lo vi. deles rellos d'
qual se vol api q' secca es medicina sternu
tatiua. Sarapio posa q' lo basilicon còmu
qnt es odorat fa sternutació: e es la aufa/
begua: e arimater lo beduragi q' es la aufa/
begua d' aygua sià empo strets los vls del
q' sternuda ab el en la hora d'la sternutació
Elchind' din q' quāt la niela es posada di
tre lo nas ab oli de liria fa sternutació, enca
re posa q' lo such d' marubi atret p lo nas
fa sternutació. Lo còtesti posa q' lo oli d'les
no' fa sternutar. Empe quāt la causa es
calda en la qual es menester, puocar ster
nutació. Sabez segòs lo Euníc. q' la decoccio
deles roses elo oli rosate la rosa odorats

Fan sternutació, encare posa Euníc, q' din q'
la rosa. a aço p q' p vètura rete la vapor,
Lo Elchind' din q' q' ha lo ceruel elo ven
tre i cas les roses fau sternudar aq'le en a/
qst cas les fulles d'la murtia ab vinagre e
sinch de sep odorats fan sternutació e lo a/
gres e la càfora quāt es mesclada ab oli in
fancie buffada dintre lo nas lo nenussar:
lo solatz e la vapor d'viagre atret plo nas
fa sternutació. Lo còtesti posa q' lo oli d' se
met d'les carabaces fa sternutació e maior
met als malecolichs e maniachs si es odo
rat o si lo cap es vntat ab vnpoch de vin
agre tot mesclar.

Capitol.ijj. de remoure la ster nutació.

a Lgués vegades se es dene sternu
tació p' natura la qual den esser re
moguda d'la q' dire are assi en lo p'sent: p'ò
meramet deuen notar q' la causa dela ster
nutació es húor acut e mordicat la virtut
expulsiva d' nas p la q' cosa natura se es/
força en expellir aqlla e p tal se causa aqll
mouiment lo qual es dit sternutació. e algu
nes vegades es causat p molta replexio de
húiditat fleumatica la qual venint en aqll
loch incita e còmon la virtut expulsiva ela
uos es causada sternutació e aq'les bores
tals sternutacós argueré algoració d' cap
e p p'seguit replexio e d' aço apar q' los qui
h' lo cap humit quāt vené al sol es causa/
da sternutació. En aqsta cura bas dues
intècós. la primera es en la purgacio, la se
gona en coses locals. La primera intencio
es p'plida d' aqst modo coes q' si la materia
es freda q' sia purgat ab pilloles coches: e
si la materia es calda fia fet d' aqst modo.
R. pillolas cochiaz. 3. i. electuari succi' ro
sar. 3. i. 2. f. reformef e fiat pilole. La sego
na intencio es p'plida de aqst modo coes q'
sia remediada la sternutació la qual segòs
lo Guille de varinguana es sessada d' aqst
modo coes q' lo aio del pacient sia subita/
met distret p accident d' anima subitamet
fets a elaxi co es gosig yra solicitut o temor
e senblats. Sarapio din q' quāt la causa d'
la sternutació es freda q' sia fetes odoraci
ons d' coses caldes: e vncós d'olis calts fe
tes al cap sò pferets e p lo senblat odorar
coses caldes axi com es galia camamilla e

senblats. Encare din q si olis calts son po
sats en lo nas q remediat les sternutacions
Lo ysach posa q quan la causa dia hennet
tacio es freda q lo such del basalici val p.p/
pietat. basilic es la spentaria maior. Lo
Elsine posa q quan la causa dela sternut
tacio es calda q los olis fets atrets per lo
nas o infusos sobre lo cap e messos en lo
nas remouen aquella axi co es oli rosat oli de
salzer o oli de carabaces e senblants

Capitol. v. De pudor del nas dela alen

I El pudor del alen es corrupcio de
aire extint p lo nas ep la boca. la
qual algunes vegades es feta per
causa enssent en lo nas o en la boca axi co
son corrupcions putrefaccions evleres del
nas o deles genives o bles derts o d alguns
membres ppinques. Els algunes vegades es
fet p algua causa deleguada o tremesa del
vetrel o dels pits segons es dit en lo quart d
morbo e accidencie: e arimatex pot venir del
ceruel e assi en lo pposit es fet plar de pu
dor del nas. Lo senyal q la pudor sia en lo
nas es hagut de aqst modo: co es q tinga
la boca plena de aygua e si essent la boca
plena de aygua es sentida la pudor es sen
yal q ve del ceruel e mes q al quella pudor sia
continua: es judicat la materia esser calda p
la ardor ep la puctura: e es indicada esser
freda p priuacio dels. Nota empo que
la pudor del alen p causa dia strictura dels
forats dels coladors es incurable. En a
qsta cura has dues intencions. La primera
es en la purgacio. la segona es en les coses
locas. La primera intencio es coplida ab
purgacio segons la materia peccat: segons
q es dit La dieta dels sia tal coes q guar
de de coses q sia abtes a podrir axi com es
mal pa ela mala carn visciosa e de stanyes e
peros e de coses letoses e de fruytes molles
e de herbes carabaces e cols e maiforment
blets e legums e tots los brots e cebes e
alls. Les coses bones p ells son totes les
coses agres e acetoses axi com son magra
nes torroges vinagre epdi e perits ocelles:
codonyes peres feliandre pparat: car repa
menen les vapors e asso ba volgut lo Arz

nau. Elsien api. Cardin lo Rasis q lo se
nint megar delles milorde totes les altres
coses. e arimatex din lo Eunice. q los rams
dela murtia ab pances so en aco preciosos. la
salvia e la maiorana entre les herbes obte
ne principat en aco: e lo aromatic rosat
val molt en aco. e la dragea en la qll baja
giroffle y reos canyela cipi calamo aroma
tic codony fulles d murtia o d loher rilo a
loes sadiis roses esucre rosat es util e cofe
ret: aqsts tals sia ordenats e lanen se souint
los pc. La segona intencio es p plida de aqst
modo: coes q si la pudor es p causa de ulce
res o d opilacos o d algua pustula que sia
curada segons q es dit en los ppis capitols
es empo cosa comun a totes les pudors
modificar e absterir lo nas e la boca e les
vies del alen ab coses appiades en aco: e p
aco loa lo mesue colliri fet d vibre odorant
e aps ab vi d decoccio d murtia cipi calamo
aromatic rilo aloes roses mirra e sal gema.
El Rasis hi posa galles spich girofle
e la vrina dls assens es en aco maranelosa
segons q diu lo Elnise. e arimatex applica
cio detentes fetes ab poluora d gerapigra.
iii.3.calami aromatic mirra girofle spic
fulls de squinat u an.3.ii. si a plegit ab bo
vi e es molt bo segons que diu. Et si aque
stes coses no vale amaguene o culte lo alen
tan quan pora ab pilloles del Eunice. la for
ma deles quals es aquesta. R. garioffiloz
galang. an.3. f. piretri.3.iii. aloes.3.ii. cyna
pis.3. i. musci cufore an.3. f. e fiant pilole
cu vino. deles quals preguia tots matins
dues o tres e al vespre altres dues e sia tin
guides en la boca. Are assi plare deles co
ses simples axi co es de mo custus. E pri
mer dich segons lo Eunice. que lo sumiar con
sumit ab vinagre sal armoniac e aliuz tot
picat e buffat en lo nas essent la boca ple
na de aygua p que no abastala gurguan
mella prohiber la pudor del nas e les ulce
res males de aquells. Encare diu que lo ci
peris buffat val segons que el mater posa.
Mes diu que la vrina del camci val ala
pudor del nas. Sarapio posa que quant
lo such deles sumitats del cuscus negre es
posat en lo nas purga la pudor podrida q
es en el. Et Apulius posa que lo such sia

ben colat. E lo Guille de varing. diu que el ho ha experimentat. E alguns antichs han dit que colliri fer de suc de yreos remou la pudor del nas.

L'omenfa lo tractat. ri. de disposicions delles orellas.

L'ap. primer de surditat deles orellas e encare plare de algunes coses vniuersals o aqüestes passions de orellas.

Hacare q̄ dñm omnipotēt basa p̄sist en los animals pfets de la potēcia auditiva e del instrument de aqlla e aço p̄ q̄ la natura dels ingenere sia p̄feta en lo home: empo p̄ causa dela doctrina e dela sciencia p̄ la qual preceyer a tots los animals es stat molt neces sari lo sentimēt dela boyda: e es dit sensus doctrine: e aço p̄tāt cō p̄ el es acq̄rida e ba guda iuxta lo plar de Galien. Bient pocí or est doctrina q̄ voce vniuersitatis fit. q̄ vol dir q̄ molt es mifor deles altres la doctrina q̄ es feta ab ven deles coses viuents. Loin strumēt dela qual es la orella ala qual poden es deuenir nociments ari com en los altres membres e p̄ticles del cors dls q̄ls apres diren. L'omenfarem empo primer ala surditat dela orella. El q̄sta disposicio es p̄piament deguda e atribuïda ala opacio dla orella cō la orella sia p̄piamēt instrument dla boyda. E p̄meramēt bnen notar algunes coses. lo primer es q̄ les malalties de les orellas segons que diu Galien en lo quart de malaltia e accident se han ari q̄ algunes son en lo instrument dela orella: e altres en los membres coadiuvants los quals son los forats e anfractes e la substancia deles orellas. Altres son en la virtut deuant del cernuel. E aqüestes malalties o son segons distractia e maiorment fre da segons que diu lo Aquicenna o segons solucions de continuitat e en special ulcres, o segons alguna opilacio feta a part

defora per apostenia o per alguna liquor e vent. sicut o sana o sordicia o verme o veruca o carn o per algun pannicol o gril de sus nodrit. E aximatex per apart defora com es aranya pissa o pedre o algun pyn yol o aygna los quals entrē en ella. E les quals coses apar manifestament que les causes deles malalties deles orellas algunes son primitives ari com es cayment e p̄cussions e malicia de regiment. Altres son antecedents ari com son mals humors vaporosos. Les coses cōiunctes son aqüelles coses q̄ en los orellas son ajustades: e a questes tals quant son de natura dela particula son propriament tals. empo quant venen de altra part ari com es del cap o del ventrel son compassionals e comunicades. Los senyals de aquestes passions deles orellas quals se vol que sian en les cōcauitats delles orellas e que se puguam veure no han menester sciencia logycal demostrativa segons q̄ deya Galien en lo quart dls interiores. Empr les q̄ no son manifestes: son conejudes e dicernides p̄ lo nocumēt dela boyda: car aqüelles q̄ no boyen ni lesven poqs ni en vides les grans son dites sortes o son fetes sortes a poch a poch. Empr a quells q̄ aprenē be boyen los sons fantastics pluuiosos o lāgorosos e d'siulets en bnuimēt hā la lesio p̄ causa de pmuntacio dla boyda segos q̄ dñm Galien e Quic. La causa de q̄ es feta es designada e declarada p̄ los se' accidēts: Car si es p̄ apostenia es ab febra e ab dolor e grauitats e pulsaciones e altres accidēts los quals son dits des en los apostemas deles orellas. Empr pero si es p̄ matetia freda es sentida grauitat ab frigiditat. E si es p̄ materia calida es sentida ardor e punctura e ha p̄ceyt flur de sanch o febre colerica. la materia dla qual puja ales orellas segon que era dit en lo quart dels amphorismes. E si es per ventositat es ab soebus numētis si es p̄ vlcera es a punjga dolorosa. Empr si es per veruca o p̄ algua altra cosa es sediu perlo paciēt o p̄ esser mirat al sol tirat la orella e aréplat ab un instrument lo q̄ll se diu speciu: o ab algū altre instrument e si es algun animal es coneget per lo mouiment dell.

Es indicat p l'unc. q la surditat natural p qual sevol causa q sia exceptar y opilacio superficial ex trinsecca e la q es accidental e largua de dos o de tres anys e la q es p cica trit o p apa indurit no es curada. Es enca re indicat q la surditat accidental q no es antigua e fa algunes interpolacions e alleuacions pot esser curada. **D**es diu ypocras en lo qrt d's anforismes q quibuscunqz fit surditas felleis e gestioñs supuenientibus q e scit. **E**trediuñ deleti envulguar vol dir q aqlls sevol que sie fetes surditat supuenents e gestions felleas qo es colerijs es curada dita surditat. **E**mportent aço dela accidental la qual es feta p febia e p'asencio de colera. **E**n la cura dela surditat has dues intēcions. La primera es en la dieta e en la purguacio. La segona en les coses locals. **L**a primera intēcio es cōplida segos q es dit en lo libre segò plant de apas deles orells e la dolor es axi mateix remoguda. **L**a Segona intēcio es aricoplida. **E** primer de us notar algunes regles molt vtils e boches. La primera deles qualls es aqsta qo es q no sia feta en la orella ninguna cosa pticular e specialment acuta e dolorosa abans d'esser euacuat lo cors. La segoda es q totes les operacions deles orells e maiorment les q puen finis ala part interior sian fetes indolorosament e aço p causa del niriilo quall es cōplantat apart de dintre. La tercera es q totes les coses q son posades en les orells sian tebeas e no sian caldesni fredes excessi uamēt. La quarta es q sian liqdes p tal q milor entren e sian euacuades. La sinqua es q la cosa q entre dintre la orella no stiguia mes de tres ores. La Sisena es q apres q serā meses q jaue sobre la pt sana e sia ciubert lo forat dela orella ab lana o ab coto. La Setena es q noy sia posada ninguna cosa fins atat q lo q es en elles posat sia tret girant se sobre la part malalta e mundificant abla proua e ab vn drap e ab coto. **E** ab sternutacio e fort scupiment. La vuy tena es que lo medicator deles orells baya los instrumēts abtes p aqlla operacio axi com son stils curadors lauadors vincins e canules he baya sp̄ges lana e coto e visch segos q son necessaries al sua opacio. **M**ostades aqstes coses veuras la causa d'la sur-

ditat: si es apa o vlcera e sien curats se gons q ja es stat dit des en los seuç ppis capitols. **E**n lo pposit sia lo nostre plan desurditat puenint p causa de alguna materia vimplint lo loch qo es lo cap sia dōqs feta suffumigacio ab vi blanch de decoçcio de ysop calamant e ruda samsucus sentaureaberonica fules de loier sticados aq nisi maratri spich nardi e sia feta suffumigacio ab vna camila e vna olla q tingua lo orifici stret. **L**o Galien p dit d'apolo ma esser posada vrina d'bon ab la tercera pt de vinagre e vnpoch de mirra picada e sia aplicat ab vna tenta de stopa e sia embolicada ab lana o ab vn drap p tal q no fassia offensio ala orella ne ales circuferencies dela. **E** conseguentment los pratichs bi posen oli de camamilla de anet de amel les amargants oli de cost oli nardi e oli de raua. **E** alguns bi posen balsem e such de raua depurat. **E**p aqsta intēcio posa lo Rasis esser asso conferent e lo mesue cosent asso marex. **R**. pulpe coloquintide 3 ii. succi abcincij et aristologie añ. 3. i. costi baurach añ. 3. f. castorey 4. i. et fiant sieff cu felle vaccino e quant sera menester sia disolut ab oli de amelles amiragants. **L**o l'unc. diu q asso'es experimentat. **R**. castorey. 3. iii. nitri. 3. i. et f. et fiant trocici cum succo raffani. **L**o Alexadre posa q caminar molt p lochs arenoses es conferent a ells e cridar los e exitar los ab ve clamo ses es vtil segons q diu lo l'unc. car diu lo Galien qles orells q han menester repos e fort mouimēt e arimatex transmutacio en disposicio contraria les q han surditat. **S**i la surditat es p causa de sordicies sia remogudes ab aliqua cosa e sia mollificat ab aygua d' mellilot o sia bi posats l'itins vntats de mell o ab oli de camamilla. **E**re assi plare deles coses d'la surditat moltes coses cōpostes als nostres senyors fizicbs. **E** primer segons lo l'unc. d'ch q si la non dia sanya es bullida en vna cassa de ferro ab oli sissamini fins atat q tornie negre e apres de aqll oli teben es destillat en la orella val contralla surditat e anominal a vel e diu q es lo fruyt d' gingebrie lo qual es molt negre la ql cosa es possible q sia, car alguns dien q lo fruyt d' gingebrie

Libre Simque

scorbat o lo semet blandi de aquell lo quall produer vna specia della ciuyt axi mateix en vna cassa de ferro finstat que tornie negre en oli sisam o en oli de sement de li e mes dintre la orella es molt conferet ala surditat segos que expressament ha volgut Alchindus. Encare diu que la evaporacio feta ab vinagre calt es conferet ala surditat e agua la boyda. E segos lo Bertholomeu sia lo vinagre acut. Lo contesti posa que lo vina gre es llistich mes dintre la orella val ala grauitat dela boyda. Encare posa que la sal gema es mesclada ab melli e es destillada en la orella tebea e mudifica aquella. Encare diu que lo castor es conferet ala surditat freda. Lo Bertholomeu de varinguana testifica p experientia que les olives del lorer purges co es mudificades se poden conveire ab oli de anet e ab oli de amelles amargats e meses dintre la orella consereren ala surditat. Sarapio diu q lo oli deles olives del lorer e les olives remouen la dolor dela orella e conforta la boyda e confereren al tronamet delles empo quan serafetes negres en la cassa de ferro sia ab elles ajustat such de porros clarificat tant quant es la mitat del oli. E sil vols mes fort siay ajustat vno poch d'ellebor negre o rell d'cidam. Dia scorides posa q lo such deles olives del lorer no leva aturar la surditat deles oreilles e refrena los sons in congruis aplicat ab oli rosat e vi. Lo Bertholomeu posa q lo such deles olives del lorer se pot posar ab oli de ben. Lo oli de ben e lo oli muselli so vna maravilla cosa. E axi mater conferet ala dolor freda deles oreilles quan es atret p lo nas. Diascorides posa q lo such deles fules d'evol refrena la surditat aplicat ab sumetacio. E axi mateix sumetacio feta de decoccio de sambucus en aygua elo such dell destillat en les oreilles val. E segons lo diascorides lo oli bollit en vna rell de affrodillis e mes dintre la orella es singular adiutori. Alchindus diu q lo such dela ceba destillat en la orella contra la surditat o tronament dela orella e contra la sania e aygua la quall coyguia dintre la orella. E si lo ellibor negre es ciuyt en vinagre e apres aquell vinagre es mes dintre la orella remou lo sument e conforta la boyda. Empero diu lo Guile de varinguana q sia fet asso qnt

noy ha remor d'replesio de cernell la qual cosa es experimentada. Lo contesti posa q lo donzell coes lo ab cincis picat e mesclat ab fell de bou e mes dintre les oreilles con forta la boyda e remou lo sonament d'aqueles. Alguns ha dit q la rell dela vidalba coes del cep blanch e d'oli negre qui fa vi en aquell cas es vna deles medicines maravelloses. Lo posa lo contesti q lo grec d'les percos val ala surditat e ala surditat deles oreilles e sia mes dintre. Lo Libranus posa q lo fell dela lebra ab grec d'guinen fusa sania la surditat. Lo Kasis posa q lo seruell dela lebra fusa ab oli destillat en la orella la renoca la boyda. Encare diu q lo seruell del leo fusa en oli e destillat en la orella dolorosa renoca la boyda. D's q lo sanch dellop es conferet ala surditat co es quan es mesclada ab oli destillat en la orella.

Lapitol. ii. de tronamet de les oreilles.

Doso e la siluament es cansat sonint en les oreilles e questa passio es en molts trobada. la qual es causada p materia ventosa essent en lo seruell la qual trencal lo ayre complexional d'la orella p la cofracci d'qual es causat lo so. Es axi mateix causat de materia ventosa essent en lo ventrell pujant en lo cap e en les oreilles e trenca aquell ayre complexional e es causat so siluamet. Es aximater causat p acuitat del sentiment e subtilitat dels spits e asso es maiomet causat en deui. la qual cosa es remoguda ab ingros facio dels spits e dels sentmets axi com es ab vno poch de opimes dintre la orella per tant co engrossir los spits e lo sentimet es empo pitos, meapot se fer ab altres coses fredes. En la cira del so causat p materia ventosa bas dues intencions la primera es enaciacio e dieta, la segona es en coses locals. La primera intencion es complexional de aquell modo coes ques gurt de coses fleumatiqes e de coses multiplicates vterositat usse oobqs de coses seccas. La purgacio sia feta ab gera pegra o ab pillo, aureas o choixies segos la necessitat es atunater confe rent usar molt la aurea alemandrie fets les purgacions la quall cosa he experimentada.

La Segona intencio es cōpresa d'aquest modo q̄s seguir e p̄mer dich q̄ual lo oli d̄i rauet lo oli costi lo oli d̄ castor e lo oli d̄ scorpius e totes les coses dites en lo p̄cedent capitol. Aixi mater val la decoction de la betonica e deles fulles del lorer e deles olives dell e d̄i lo samsucus e dela sentaurea del anisi dell senol bulis ab vi e apres fet suffumigi ab una canula en lo modo dit en l'altre capitol aixi mateix val lo oli en lo qual sia bolit castor. E aixi mater val lo oli deles olives d̄i lorer. Lo cōtesti posa q̄ lo sal armoniac mesclar ab vinagre e destillat dintre les orelles remoulo q̄o e la gravitat deles orelles e la ventositat. E dissecca aixi mateix les humiditats decorrents a elles. E yo crech q̄ totes les coses simples e les compostes dites en lo precedent capitol casi p̄ la maior p̄son assi cōferents e p̄co recoreras al capitol p̄delegit p̄ aq̄sta cura e assi no recapitular aq̄stes coses. E moltes coses hā dites los senyors d̄ fissichs e en special lo raden lo qual ha fet cōsel de aq̄sta passio ep̄ q̄o p̄ les altres coses recoreras ba elles.

Capitol.iii. de humiditats de corrents deles orelles.

Sonint bixen algunes humiditats deles orelles les quals no sō p̄piamēt sanies sino als tres humiditats segons q̄ son uint en alguns viſt. E aq̄stes coses en legeren lo home p̄ la qual cosa es menester plar delles. Ifeta la dieta e purgiacio segons q̄ es dit en los altres capitols vinch ala segona intencio. E dich q̄ alguns antichs hā dit q̄ lo oli dell yreos ab vinagre mes dintre la orella phibet lo flut deles materies he hā dit q̄ lo oli d̄la mostela tebeu mes dintre la orella dissecca les humiditats deles orelles. Sarapio posa q̄ la fermentina mesclada ab mell e oli es cōferent ales humiditats manāts deles orelles e ala priugna lo Bertholomeu dñi q̄ sia oli de amelles amargants e q̄ sian les parts iguals. Encare posa q̄ lo deniel mesclar ab mell es p̄ferent ales orelles deles qualls bix humitat. Lo cōtesti posa q̄ lo suix dell destillat en les orelles dissecca les humiditats deles orelles e Sa-

rapio dñi aço mater del suix dela ceba desstillat en la orella. Lo Eunice dñi q̄ sia dñi destillat en la orella p̄ la gravitat d̄ cap e trañament deles orelles e pudridura e aygua de aq̄lls. Encare dñi Sarapio q̄ qual se vol alu e p̄piamēt lo iaçenem i mesclar ab oli e suix de aygua pastoris conferex al decoriment deles humiditats delles orelles. Lo Bertholomeu posa q̄ segons sentència de Biascorides e del auçòar q̄ los alumnis se podē mesclar ab suix de plantage. E quāt ha ulceres pudrides dintre les orelles val aço q̄o es lo nitrū dissolut en aygua o ab vi e dissecca les humiditats d̄les orelles. Encare dñi lo Sarapio q̄ quāt la spuma del nitrū es dissoluta en aygua o ab vi e es destillada en les orelles es cōferent ales humiditats decorrents deles orelles e quant es dissolut ab vinagre mudiifica les supfluitats q̄ en ella sō. Lo Bertholomeu dñi q̄ quāt les supfluitats sō subtilis q̄ sia destillat ab vi e quāt sō grosses q̄ sia dissolut ab vinagre. Encare dñi Biascorides q̄ la pegua ab oli ro. es aplicada ales humiditats d̄les orelles mes dñi q̄ la mirra ab vi mesclada a cura les humiditats deles orelles. E posa del saffra q̄ ab let es cōuenient ales humiditats deles orelles. Lo Bertholomeu en ten aço deles rells. Algus antichs hā dit q̄ lo vi stiptich en lo qual sia bolides fulles o flors de zalher e scorces dell e apres mes dintre la orella dissecca les humiditats delles. Lo Eunice posa q̄ lo suix del anet es cōferent ala dolor dela orella de materia malena colica e dissecca les humiditats d̄lla encare dñi q̄ lo suix del fuis pauper q̄ es la voluntatis es conferent ales materies atretes ales orelles si es antiqua e ales ulceres antiques mes dñi q̄ d̄l suix d̄les olives salmarges dissecat sō fets trossos e sō reservats p̄ curar lo flut deles orelles.

Capitol.iii. de flut de sanch de les orelles.

Quint bit sanch deles orelles e cōni sō q̄n modo sera secoregot are assi boidre segons q̄ molts antichs hā biascorides posa q̄ lo suix deles fulles d̄let oleastré cōne al decoriment de sanch e ales humoris deles orelles o dela boca es aixi mateix cōne

Libre Simque

niet ala sanch del nas. E lo Bertholomeu diu q sia cōfegit ab vi. Lo ptesti posa que lo sucth del virgna pastoris q es lo cardo boit destillat en les oreilles cura les pustules e dissecca la sanch fuit delles e lo Euníc, vol q sia posat ab vi. E aço mater diu del sucth dí plantage. Lo Euníc, posa q lo sucth del bes doragi mes dintre la oreilla cō a calterizant es cōuenient bederagi es lo olimū flumia le. Encare diu q lo siestí memite mes dintre la oreilla streny la sanch delles e aço mater diu del api. E posa q lo liciū mes dintre la oreilla streny la sanch della e es cōferet mes diu q sien cuytes magrane ab vinagre e si an pñudes e apres sia mes de aqll sucth dintre les oreilles e cōferet al flux d sach encare mes posa q dles coes stiptiqs q la decoccio deles galles ab aygua e vinagre es cōferet e la dcoccio dla romaguea qnt es mesclada q vio ab vinagre es cōferet e la dcoccio d les fules del mastech es vtil mes encare posa q lo coagulū dela lebia ab vinagre mes dintre la oreilla es marauellos en strenyr la sanch deles oreilles. E posa q sian pñsos dos ronyons de bou e vn poch de grer salat esia assats migueramēt e sia expremuda la aygua delles esia messa dintre la oreilla e es expimērat. Lo Rasis posa q lo fell dela tortuga de aygua destillat dintre la oreilla ab let de dona e streny lo flux de sanch deles oreilles.

Capitol.v.de mūdificacio dles sordicies deles oreilles

Alt souint se multiplican sordicies en les oreilles les qlls no denen esser alli naturalment. E cō ni dequina manera serā mūdificades sera dit are assi en aqst capitol. E tals sordici es fan souint opilacio en les oreilles e p cō segnēt surditat. Lo cōtesti en aço diu q lo sucth del Lupullius distillat dintre les oreilles mūdifica aqlls de tota pudridura. Lo Euníc, posa q lo sucth dla ruda scalfat en vna scorsa de magrana mūdifica aqlls de tota scordicia e remedie la dolor e lo tronamēt e mata los vermes. Encare din q sia mes din tre les oreilles e p algūs dies yna tēra yntada

ab mell e embolicada ab poluera d aristolo gia redona e abstergex e cōforta aqlls e la hoyda e pibix la sania q es en ella engens drada. Encare mes q la rell del cep blanch onegre es deles marauellos medicines e es deles medicines cōfortats la hoyda. E mes q la rell dela dragôtea es deles medicines mūdificats les sordicies deles oreilles e dissecats les vleres delles e cōferets ala hoyda mes posa q la rell dela barba yrsina es dles medicines mūdificats lessordicies d les oreilles e dissecats les vleres dles e pfe rēs al odorat e mes q la sal gema es mescla da ab mell e esmessa tebea dintre la oreilla e mūdifica aqlla e dissecata aqlla e cōforta la hoyda diascorides posa q lo nitrū afric a ab vinagre purgna les sordicies deles oreilles. Alchindris posa q lo ellebor blach es dela summa deles medicines mūdificant les oreilles e abstergint aqlls q son en elles. Lo Euníc, posa q lo calcantū es dela summa dles medicines mūdificant les oreilles e ab ster gine la sordicia q es en elles e mata los ver mes e cōferet ala dolor delles p materia fre da. Lo Bertholomeu de varinguana dñi ari q sia lo vidriol lo quall se din colcotare e es lo vedriol natural esia mesclat ab melle sia posat ab oli.

Ca.vi.de vermes dles oreilles.

Souint se fan vermens en les oreilles e decoerimēt deles matieres en elles o souint se engē drē p mosq's aturants alli per causa de algunes vleres essents alli p remocio deles qualls diu lo diascorides q lo oli bollit en la cōcauitat dela rell dels affrodillis fins astant q sena minne algūrant dell apres mes dintre les oreilles mata los vermes e apri mate lo oli deles amelles amargats fa aço matet. E lo oli dels scorpins e una deles medicines singulars. Lo Rasis posa q lo oli del donzel mes dintre les oreilles mata los vermens e los humbrichs. Lo ylach posa q lo sucth de les fullas del pseguer posat en la oreilla vermenosa mata los vermens. E aço matez din lo Sarapio. E segōs lo cōtesti remou les dolors e segōs lo mesme aço matez fa lo oli dels pinyols dls psecbs dls lupullius posa

q la herba d la medrastre secca ab vi fliptich
mes dintre les orellles mata los vermes. Lo
Salié diu q lo such del calamet o ppiamet
d demotaya mes dintre les orellles mata los
vermes e ago mater fa lo such d la scorsa se-
gos lo. Ahi. lo diaconides diu aço mater d
such d la nepta haliabas posa q lo such d la fu-
m⁹ terre es distillat en les orellles e mata los
vermes. Sarapio posa q si lo vinagre es de-
stillat en les orellles mata los vermes. En-
care diu q la vrina del home calda q es scal-
fada pmer en vna scorsa de magrana e mes-
sa dintre la orella mata los vermes lo dia-
conides diu aço dela vrina antigua del ho-
me. E la vrina del bon ab mirra mesclada
mata los vermens. mes posa q lo such del e
vol mes dintre les orellles mata los vermes
e lo such de quall se vol pt de fenol mes din-
tre les orellles mata los vermes e pferex ala
pruigna e ales vermens. Lo Auic. diu q lo
such dela ruda calt scalfat en vna scorsa de
magrana destillat en les orellles mudiifica
aqlles e mata los vermes. E axi mater lo
such dela centuria destillat en les orellles fa
ago mater segos Auic. lo vi d la decoccio d
ellebor fa aço mater segos algus antichs e
es souint expimetar axi mater es expimetar
pmi en aqst cas q si la orella del pacient es
ymolerta d grer d porch e qlo passiet jaq al
sol sobre la orella d la passiet e q sia be cuberte
lo cap ab draps q stig a q molt d temps qnt
se leuara de alli e leuara lo grer dell porch
robaras los vermens assarrats en lo grer.

La. viij. d pruigna dles orellles.
A pruigna seguir cõtinuamet
les disposiciois dites e p remou-
re aqlles disposiciois sobre dites
sia fer segos q es dit e segos lo
indici del obrat e cõseguemt
vindras ala cura d la pruigne en
ago plare poqs coses. Lo Sarapio en ago
diu q quant les figues sequas son cuytes
ab mostalla e aqlla decoccio es messa dintre
les orellles conferer al tronamet deles ore-
llles e ala pruigna de aquelles. Alchindius
diu que les figues crues picades e mescla-
des ab mostella picada e mesclades ab ay-
gua e apres ne es destillada vna gota din-

tre la orella remou lo tronamet deles ore-
llles e la pruigna. Encare diu lo. Sarapio q
la tremetina mesclada ab mel e oli conferex
ales humiditats manats deles orellles e ala
pruigna lo Berthomeu diu que sia oli de
amelles amargants e que sian les pts de
tots iguals. Plato sextus posa que lo fell
del porch sanglar rebelat en vna scorsa de
magrana e distillat en la orella diem que a
profita ala dolor deles orellles e remou la
pruigna dles. Voltes coses son dites en
lo capitol de sordicies deles orellles les qll
son assi conferents per la quall cosse quant
sera expedient sia vist. E axi mater vn dites
moltes coses en lo capitol de pruigna dles pal
pebres e dls lacrimars les qlls si assi so apris
mades seran vtils. Oncideraras donq
q tots aqsts capitols dits han alguna collis-
guancia e p tal quant sera menester sian al-
ternadament vists.

Lapitol. viij. de aygua q es en trada en les orellles.

Quint can aygua en les ore-
llles e ago p banyar se la quall
aygua enpatrala boyda. Es
donq menester q sia remogu-
da elo Auic. mana q ab vn ca-
no de suclar dels minyons sia
atretat q fins q sia treta de fora e sia mes-
dintre la orella oli de amelles delces. E
alguns dien que sia resoluta ab virtut dela
calor del foeh. Elgungs prenen vntros de
spoge eliguia lo en vn fil fort e mete lo din-
tre la orella e quan haura begut algui tat d
la ayg q sia treta. p aqst cas yo trob pc qhs co-
ses cimples e p tal yon possare poqs. E pri-
mer segos lo Auic. lo such d la ceba mes din-
tre es pferet e remou la grauitat d cap ere-
mon la ayg q es en ella. plato sexto diu axi q
lo grer dela occa mesclat ab such de ceba e
mes dintre la orella aprofita ala ayg q es en
la orella empo yo dich q mes bi pferere los
enginys q les coses cimples messes dintre
ari co so sternucacions eructacions.

La. ix. d pedra o pinyol e algu-
na perita bestiola axi co so vapallós petits
e pulsos segos q he vist entrats en les orellles.

Sunt entrei o son posades algues coses dures en les orellas ati co es en los minyns les quales han menester remocio, e lo Albucasis en asso diu que si la cosa es fira quey sia mes algun poch de oli o violes e apres sia aprouocada sternutacio o fortos e scupiment e que salt sobre lo peu dela part malalta o ati marer sia fetapcussio ab la palma dla ma. E lo semblant es conferent en asos tirar e alarguar la orella ab tota ingenio sitar. Si asso no val sia vntada la piona o algu petit bastonet ab algu vische sia mesa dintre la orella e si asso no val sia tret ab les mols o ab algu vnci larch apoch do bleguat. E si de aqsts modos nos pot traure e baje temor de apostema o spasme man e los mestres que sia tallat en la rell dela orella en figura lunar fins ala pedra e apres q sera treta sia cosit e encarnat lo loch segons q es dit en les altres vleres. Empero sinoy ha temor de apostema ni o spaime ela pedra no se puig bauer en los modos dits sia derada a opacio o natura segos q yo he algunas veguades fet. E si es alguna altre cosa com es algu gra lo quall apres se pugua engrossir vol la Albucasis q sino se pot traure ab los dits enginys q sia trencat dintre la orella ab algu strument subtil apres sia tret ab les mols. E si es algu animal e nos pot traure vnu vol lo Albucasis q sia destillat dintre la orella aygua en la quall sia dissolut seur o suds de dozell o de calamet o vinagre fort e quant sera mort sia tret ab los enginys sa dits o vimplint lo orella de aygua.

Capitol. I. o veruca o carn opilant la orella.

Sunt se es deue alguna veruca o carn supflua en la orella empatxat la boyda e en legint lo home la q ha menester remocio. La veruca o carn superflua son remoguts ab ligadura o ab un strument tallant prenent ab un vnci o ab caltiri actual o potencial. E fet aco sia remogut lo restat ab vnguet vert o ab algu altre leuiger corrosiu e apres sia cosit solidat lo loch segos q souint es dit. Si la

opilacio es molt dintre es difficulto ingenier empero lo Albucasis mana obrir aquella ab caltiri actual guarda empero q no sia tocar los niruis car seria gran pril.

Lomenissa lo tractat. I. De les disposicions dla boca e dles ptes della e primer deles dents. **C**apitol primer e vniuersal deles disposicions dles dents.

Aboca en los animals ha vna comuna opacio la qual es pendre los animals lo nodriment p ella. E molts animals acaben los sons e yeus lurs p ella. Empero lo home tot sol p el la pferex lo plar lo quall es ha ell, ppi entre los animals. Apres diré dles disposicions deles ptes della p tant q la boca de si no es nigua cosa possitua si no q importa vna coauitat. Circa la qll e en la qll ha diuersos mebres. E perço yo ab seruare tal horde q dels labis los qualls ocorre a nos altres p merament no ocorre cosa niguna al pposicte p tal dles no plare, plare doncs primer dles disposicions deles dents e plar ne primer ab plar general e apres ne plare en particular. Les passions deles dents p aliabas en lo sermo. xiiij. dela sua practica dela dispositio real en lo libre primerson nobrades sis co es corrosio co gelatio dormitatio limositat caymeto comocio les dets no han ppiamet apa si no vna cosa q sembla apa segos q dinunc, e p aqlla es entesa la corrosio o putrefacciò segos q te la comunia scola. Empero diu lo galen elo Unic. q ha sentimet e sente la dolor. Empero lo aliabas diu q no ha sentimet p si sino p causa de vn nirui lo qual ve a elles del tercer p ell dels niruis e es deleguat etreme del ceruell. E aco mater dedara galen en lo vi. de utilitat deles ptes qualls coses apar q no se apari ppiamet ne ha dolor sino p causa deles genuines e deles niruis los quals so ha elle ajutats. Les causes o aqstes pacies enocumets dles dets so mala coplegio e solucion de continuitat e apas los quals so algues vegdes fetos p causa essent en las dets o en los mebres ha ells adercts. E algunes vegdes p causa comunicada del cerenell o del ventre o dirinxada o algua altre pt e axi entals

disposiciōs es trobat fieret factū esse. els causes de aq̄sts son tres ço es primitiva ari cō es caymēt o peusso o malicia de regimēt antecedent ari cō son humors supflua. Lō iuncta e es la disposicio feta en la dent los senyals deles pacionis deles dents son prou manifestis ators evidentmēt e apar q̄ sō fo radades corropudes e negres e algunes ve guades no comportē coses caldes ni coses fredes e a vaguades los es causada dolor pla vn de aq̄lls e en aço ço es enconerer les causes ajudan les coses nosines e cōuenientis. Lō temps elo regimēt passat. Es are assū indicat q̄ entre les passions de tot lo cors deles qualls es mes lo home lessiat la dolor deles dents es mes fort. Es ari mateix indicat q̄ la inflaciō deles gualtes en la dolor deles dents es bon senyal car es signifiat que la materia lexa lo nirui e lo lignament e decorre ol locb carnos segōs q̄ es dit desus en lo capitol de guta. En la corrosiō deles dents es donat regimēt doble ço es vniuersale e pticular. Lō regimēt vniuer sal ha dues intēcions la vna es en la vida la altre en la euacuaciō en la vida se hien ari ço es q̄ no vissen coses q̄ facilment sepiugua podir ari cō son percos e coses letoses e squiuē les coses q̄ son exsessiuamēt caldes exsessiuamēt fredes e maiormēt la vn apres laltre in mediadament e no sian masteguades coses dures ari cō son ossos ni viscoses ari cō son figues e cōfeccions de mell. E ari mater no vissen coses q̄ hien pprietat noure ales dents e no sia molt exsiramēt scurades les dents ne agremēt freguades ni mal tractades. E sian freguades ab mell e sal torada e si ab ells e ra mesdat vinaça seria bo segons q̄ deya haliabas en lo. v. sermo dela segona pt del libre dela disposicio real. En la purguacio es appiada la gera e la sagnia dela seffalica e deles venes dels labis e dela lengua e dinertir ab fricacions e ventoses e caput purgis e coses disseccants la reuma e cōfortar lo cap es bona cosa e euacuar les humiditats fleumatiqs es bo ço es ab pire trā e mastech. Quant al regimēt pticular deus saber q̄ aq̄stes cures son appiades als barbes e als carales. Es tempo mes segur q̄ tals opaciōs sia dirigides p medicines p los merges. Segonamēt de saber q̄ lo metge

deu saber q̄ les consels deles dēts sō molts e son fets en moltes maneres. Així cō es p collusions p guarquarismes masticacions inplecions vaporacions lūiments e fricacions suffumigacions calterizacions caput purgis e destillacions e manuals opaciōs. Segons lo albucaſis es menester q̄ aq̄lls hien los bistrumentis necessaris ari cō son rasors raspadors drets e torts lauados cimples e ab dos rams teniales dentades pines e limes scarpos trepants o molts altres instrumets.

Capitol. ii. de dolor deles dēts causada per caliditat.

El dolor deles dēts es feta en moltes maneres car auegdes es feta p materia calda e auaguades p causa de comunicaciō d al gū mēbre e auegdes p causa de apa dles genives e algunes veguades p causa de algus vermes e auegades p causa de corrupciō delles e yo plare de totes aq̄stes dolors. E comēsare ala dolor feta p materia calda fets les coses vniuersals dites en los altres capitols vinch ales coses locals. E primer diu lo Eun. q̄ lo aygna dela nou remidia la dolor deles dents feta p materia calda e enten q̄ sia retēguda en la boca encare diu ari q̄ sia lanada la boca ab such de acetosa p la dēt dolorosa. E ari mateix ab decoccio della ab vi. E segōs ell es freda e secca en lo segō grau encare diu lo Eun. q̄ sia lanada la boca ab vinagre en lo q̄ll sia cuyta pell d serp e aço p la dolor dles dents. E lo mesme diu q̄ aço es noble medicamēt p pprietat q̄ es en ell Saraplo diu q̄ quāt es fet ab such derells de carabaces mitigua la dolor e sia tingut bona stona en la boca empo lo Eun. diu ari q̄ del such deles carabaces es fet caput purgi p les dolors dles dēts e cōfere molt en care posa Saraplo q̄ la scorsa dī storat cuyta en vinagre pferer ala dolor dles dēts dia scordides posa q̄ la scorsa dī platant e tirada ab vi çō es stiptich segōs lo Bertholomeu encare q̄ ab vinagre segōslo Ani. medica la dolor deles dents aximater les fulles dell cirtes ab vinagre medican les dolors de les dents aço mateix diu lo Eun cenna dela scorsa cuyta ab vinagre.

Tractat.

¶ Lo Berthomeu diu q lo suic dell retin
gut en la boca remou la dolor deles dents.
¶ segons lo Eunic, es planta freda e secca.
¶ Lo Galic posa dela rell de capsus barba
tus q ha les fulles blanq's o negres q algüs
lo guarquarien en les dolors deles dents.
¶ diaescorides din q la bollidura deles ful
les e del sement del capsus barbatus aplicat
en guarquarisme refrena les dolors deles
dents. ¶ Alchind' posa absolutamēt q ab la
decoccio del tap's barbat' es lauada la boca
e val ala dolor deles dents. ¶ Apullius diu q
les fulles deles oliueres son vtils ala dolor
deles dents si so cuystes ab vinagre e segos
ell son temprades en calt e fret empo segols
lo Eunic, son fredes. ¶ La decoccio del sola
tri ab vinagre es en aço expimētada. ¶ La
uar se la boca ab relles de plantage evinagre
pot aço matex. ¶ aço matex es dit del plaz
tagemenor e aço matex pot la masticacio d
a qta rell e ari matex es dit p tot deles scor
ces dela morera. ¶ Sarapio diu q la decoc
cio deles fulles e deles scorces dela morera
fera collusio abella cōferer ala dolor deles
dents. ¶ Fidelis posa q les letugues cuystes
en oli e empastrades remouē la dolor deles
dents. Rasis diu q la rana de aygua cuysta
en aygua e vimagre remou molt la dolor de
les dents e aço matex diu lo Eunic. ¶ Encare
diu q lo cuyro d' ceruo cuyt ab vinagre si es
remenat pla boca remou lo dolor la aliabas
posa q lo gret apfita ala dolor deles dents.
¶ Hota empo q en les materies caldes no
es eligit cosa niguna sobre lo vinagre la
qual cosa es prouada p Galic en lo primer
libre deles medicines cumples. ¶ p tal lo ga
lien peranctoritat de archigenes posa que
lo vimagre calt conue ala dolor calda. ¶ p
tal deya lo Eunic, en lo tercer libre de cura
cio deles malalties del cap q lo vimagre era
comun atotes les malalties car la infringida
cio aquell res podia remoure cromā la pro
fundacio e incissio e aço es quāt es admini
strat en les coses fredes e de aço es colligit
lo q e diu q lo vimagre fa nocumēt ales dents
car quāt es mesclat ab algunes coses caldes
pert aqlla opacio. ¶ tri matex val aço e es de
intencio de Eunic, e d' Sarapio. ¶ semi por
tulas coriandri sumach lenticū exortica;
tarū sandali citri rosaru piretri cāfore om;

niū ana ptes e quales et fiant trocici cū suc
co solatri e sianvntada la dent dolorosa ab
vi dissolut en aygua ros. ¶ Lo ll'alibas
en la causa calda tempralo vinagre ab ay
gua ros o sumach ab vn poch de camfora.
¶ Oltes altres coses si poden posar les qls
lexe als senyors de fisichs.

Capitol. iij. de dolor de dents p causa freda.

Sequit se es deue dolor p mate
ria freda dela quall molts bā
dites moltes coses e primer p
lare deles coses compostes ob
seruades les purguacions e die
ta cōuenient en aço. ¶ Et pa
mer dich q yo se p expiencia q collucio fera
ab vi de decoccio de ortigues subitament
tollla dolor e conforta les geniues e refre
la reuma. ¶ Encare se sap p expiencia q la
morella fregida en oli posada en loch de
empastre remou la dolor deles dents. ¶ Enca
re dich q si de cendre de vngle de vacca es fe
ta linicio ales dents es molt cōferet ala do
lor d'les. ¶ Altre p aço matex. ¶ picarie me
curialis mediocriter vstorii an. 3. xv. extre
mitati oriquani yreos piretri et pipis an.
3. iii. si seleos ysopi siccemente an. 3. ii. cornu
cerui et capani an. 3. i. et fiat puluis dela qll
sian freguades les relles deles dents huides
eno seccas. ¶ Altre p aço matex. ¶ pipis
asse fetide opij mirre caitorey an ptes equa
les et confidant cū melle. ¶ Es auant es cō
uenjet la decoccio dela despula d'la cerp ab
gingebre piretrū pebre e sal. ¶ Lo modo de
la confeccio dels alls de alexandre es aqsta
¶ alleys spicas. v. olibani. 3. i. t. f. mirre. 3. i.
bulliant in vino ad formā liquidi mellis e
teben si tingut en la boca. ¶ Lo eben me
sue testifica q lo galic d'li q si es picat vn all
e es mes en la relld'la palma d'la ma q sana
tantost la dolor e es expunet. ¶ Lo Eunic, co
sent lo vimagre de decoccio coloquinides o
de aristologia o de piretri o de aça fetida o
de mostalla o de scorces de taperes de scor
ces depi o de madastre o de semblante. ¶ Lo
ronel d'li ou cuyt e lo pa calt aplicat val molt
ela aygua ardēt en aço es molt bona. ¶ Lo
Eunic, loa la auaporacio feta abans del me

gar p dues hores o p tres ab sal emill o ab oli calt. empastres ab aqüles coses q sò artí co sò malues anet camamilla sement d li e senigrech sò conferets e suffumigacio ab grans de coloqntida e gràs de mostalla e semèt de cebes es pferent: e psent ensembs ab lo rasis destillacio en la orella quāt pla dolor deles dents se segueix dolor de orella ab algú oli sedatiu axi co es oli d amelles: sambaci e de castor e semblants. Altret d Guillé de varing. lo qual val. Rx. scamo/ nee mirre croci e costi. an. 3. i. t cum succo a creste e paucu opij fiant trotici ponderis vni? aurei e son dits trocichs d scamonea e apies siā nevntades les dents. Elascorides posa q decoccio feta de rells de ellez bor negre feta collusio ab ella sobre la dent dolorosa remou la dolor. E la decoccio dí petafilon q es lo peu cristi qnqz foliū en ayg e vinagre feta fins acāt q resti la tercera part: e aço quant la dent sera sana e sens vinagre quāt la dent es dolorosa e le siada apres tinguda en la boca remedia e tol la dolor. Arimatex collusio feta de decoccio de rells de lapaces ab vi o vinagre remou la dolor deles dents. e la decoccio d la rell del cogòbre amar h retenguda en la boca remou la dolor dela dent. E la decoccio del yreos saluatge retenguda en la bo/ ca mitig la dolor dels dents. Sarapio dñi q sia feta en aygua e vinagre. Lo Guicen/ na posa quela rel del acorus es molt cōf/ rent ala dolor deles dents: e yo crech q ma/ stequada o feta collusio ab ella. Encare dñi q la decoccio dela rell del pi ab vinagre es convenient quāt es lauada ab ella la bo/ ca p dolor de dents: e segons alguns asso/ mates fa la decoccio del pi. E lo Elascorides o dñi deles fulles dell cuytes ab vinaç. Encare posa q quāt es lauada la boca ab vinagre en lo qual bajen bolides fulles de ordi remedi la dolor deles dents. E mes q la masticacio deles rells dels tintores con/ feret ala dolor deles dents. Sarapio po/ sa que quant es feta collusio ab sich d fulles de enols remedia la dolor deles dents. Abes dñi que la scoça deles rells deles taperes masteguada remou la dolor e pro/ piament val la decoccio delles feta ab vin/ agre o ab vi siā emplo les scorces fresques

E acomater pot la decoccio del sement se/ gons Guic. Encare dñi q la rell dels mal/ uins cuytes ab vinagre e la masticacio del fan acomater la qual cosa es expimètada. Abes posa que la rell deia betonica cuya/ ta ab vi o vinagre e feta collusio ab ella remo/ dia la dolor deles dents: e la decoccio della melissa fa assomater. Encare dñi q lo se/ ment dela scasifragia es cuyt ab vinagre: e es feta collusio ala boca ab el e confere/ x ala dolor deles dents e remou les humidi/ tats deles genínes. Abes posa q la collus/ io feta ab vinagre bulit en lo pò dela colo/ quintida pcanat e enbolicat de lot remou/ la dolor deles dents. e segons lo Elnic. asso/ mate fa la colloqntida bollida en vinaç. Lo Galien en lo .viii. posa q la rell dela celidonia masteguada remou la dolor de/ les dents. E lo Elascorides ho dñi dles fulles dela celedonia maior. E lo Bartholomeu ho dñi dela rell de qual se vol ce/ lidonia e en dolor dla dēt sana val q sia pri/ mer infusa ab vinaç. emplo en la dēt corrò/ puda val la rell dela celidonia maior q no/ sia infusa ab vinaç. E puli posa q la her/ ba del romani e la rell quāt es mastegada remou la dolor deles dents en poch temps/ o si es tingut sech en les dents tātost sana. Fidelis dñi q la rell del mārubi en vinaç/ agre masteguada en deju tantost sana la dolor deles dents. Elchind posa q la de/ coccio deles fulles dí loser ab vinaç val al/ la dolor dles dents. Encare posa q lo ysop sech cuyt ab vinaç remou les dolors dles dents. Lo ysach dñi q lo piretr polvoizat mesclar ab vinaç e posat sobre la dent res/ mou la dolor. Lo Lontestí posa q la de/ coccio dí origanū ab vinaç feta collusio: remou la dolor deles dents. e arimatex lo origanū mastegat tol la dolor dles e aco es/ ver dí origanū malol. Platò fere posa q la dent del ca cremada e cuya/ ta ab vi fins a cōsumpcio dela mitat apres feta collusio souint remou la dolor deles dents.

Cap. iiiij. De dolor dents per apostema deles genínes.

f J la dolor es en la dent p causa d materia apant e la genina faras les diuersiōs e euaciacōs ja dites

en altre loch; fetes les coscs vniuersals en lo principi d' aqust apa sia tinguda ay grros en la boca e p lo senblat val la ay gr d' plata ge. e p acomatex valri e aqstes ay grs abvn poch d' cafora, e aximatz val lo vi stiptich ab roses e balausties e murtos e oli rof, e d' murtos rettinguts en la boca. En lo aug/ met sia fet arti coes q ting en la boca ay gua rosso d' plârge e en les qls haja vn poch d' mastech o d' pases o altres coses senblats, e sy ha molta dolorsia ajustat ab aqst svn poch d' opii p remocio d' la dolor o algun ab tremedicamet narcotici segos la necessitat Si la materia es freda en lo principi val lo oli rof, ab mastech e aximatz la ay gr ros ab mastech e aps val lo vi en lo ql sia bolit aliu d' rocca, mes auat valla decoccio dell ysop e del calamet farina d' semet de li e de camamilla, e si ve amaturac d' sia ajudat ab decoccio d' paces e semet d' li figues e sens grech e sia tingut en la boca aps sia vbert e mudificat ab vi e mell rof. Si la dolor es p causa de materia vroso essent en la rell d' les dets sia carminada la vroositat ab de/ coccio d' comi e de oliuines d' lorer sement de sicut galbanu e serapinu e moltes altres.

Lap. v. de dolor de dents per causa de vermens.

m Olt souint se es deue dolor en les dents e ppiamet en los capals per causa d' vermens los quals son en ellis en gedrats. Eirca la qual dolor los antichs hâ axi dit q la rell dela celidonia pferex en la dolor deles dets causada p materia freda. Axi mateix la collusio feta ab vinagre calt es coperet en aqst cas segos es dit en lo capitol d' dolor d' dets p materia calda. Elchind diu axi q suffumigi fet del aleastrre sobre les dets hont es la dolor p causa del verme mata aql rebent lo sum per vn embut. Fidelis posa q suffumigi fet ab se met de iusquia rebut e p les dets p vn embut mata los vermens e remedie la dolor. Lo Alusc. e lo Elchind hâ dit axi q suffumigi fet de sement d' porros trau los vermens emata aqls e quât es mesclar ab alchitra mitig la dolor deles dents: esia fet ab vn embut. E yo se q suffumigi fet de sement de porros es sufficent en remoure ema-

tar los vermens deles dets. Lo borax es coferet en la dolor deles dents feta p causa de vermens e deu se mesclar ab vinag e esser ben picat. Encare pose algus doctois que qual se vol borax coes lo artificial e lo mineral valen en aqst cas empo lo mineral es milor. lo artificial es dit grisogola e segos alguns es dit capistru auris sine glutin au ri prât coa juncta lo or ab or.

Lap. vi. de dolor de dents coruptes.

Quint es deue pforacio e corrupcio e putrefaccio en les dets p causa d' la qual ha en elles marauelosa dolor es d' q's menester remoure aqlla tal dolor Fidelis posa en aço q la farina dela nuela posada en la d' foradada sana aqlla molt prest. encare posa q qnt la d' es corrupta si en ella es posat algun tât d' q es trobat dintra les galles cessa la dolor. Lo bartho lomeu posa q vn tros d' galla e ppiamet q no sia foradada sia posat dintre la corrosio d' la d'. encare posa q lo fapinu castat e mes dintrela pcanitat d' la d' tol la dolor mes diu q si la d' es tocada ab vna rell de apf ranari es trencada e remoguda la dolor, mes auat posa q lo ceruel d' la pdiu mes dintre la pcanitat d' la d' remedie la dolor Lo auic. e lo sarapio hâ dit q la goma del oliuer saluatge es pferent ala dolor deles dets corròpudes quât sô vniplert d' la. encare diu axi lo auic. q lo organu es bo ala pcaniacio d' les dets. mes posa q la ay gr del ysop es destillada en la dent dolorosa e remedie la dolor e pferer ales dents corròpudes. Lo Galien en lo. ix diu axi q lo sucho let d' pensadan coes d' fenol sa liatge es posat en lo loch d' la corrosio: e tol la dolor e acomatex fa la rell d' II aplicada segos lo Elchind. E encare diu lo Galien en lo. viii q la collusio feta d' rells d' tintimallus ab vinag tol la dolor deles dents feta p corrosio e si vna gota d' la let del tintimallus es posada en lo loch d' la corrosio de p'rinet remou la dolor e sia posada ab cera o ab algn altre senblat; car si can sobre la genira o sobre la lengua decontinent ulceraria: aquelles segons que diu lo Galien. Si delis posa q la let del tintimallus ab fari-

na de formet mesclada e posat en lo forat dla dent trenaça aquilla. Lo Barthomeu posa q les rells del tintimall applicades fa aço matex q fa la let e aximater les fulles. encare q mes debilmēt. Biascorides dñi q lo opononach posat en lo loch dla corrosio pribex la corrosio dla dēt q no proceyex e remou la dolor. encare posa q la cendra dels rams dles figueres e ppiamēt saluatges posat en les corrosions aixi cō es vna lētia remou la dolor e aximater la let dela. e lo suix dels rams dela abās q floresca segōs Euiç. posada dintre fa acomater car subitament dissecata la materia aixi cō un caltiri mes auāt posa Biascorides q lo psori posat en lo forat dla dent subitament dissecata la materia o humiditat dles dēts e remou la dolor: psories specia de vedriol. Sara pio posa q lo galbanū es posat en la corroso dles dents de ptinent remedia la dolor e aço fa enles dents corrompudes e enlos carals. e segons lo Bartholomeu pot se posar a soles e ab vi dissolut. Encare posa q la assa es posada en la corrosio dles dēts e remedia la dolor deles e trēca aqllles. e si es cuyta ab ysop e figues ab vniagre e ayg tempats o q sia mesclar ab encens fa aço matex qnt es tingut e masteguat en la boca. Lo Barthomeu posa q la mixtio dela assa ab encens fa e es pferent en la pforiacō deles dents e qnt la dent es vnperta dels en lo loch dela corrosio subitament dissecata la materia la qll es causa dla dolor e maior mēt fa aço qnt noy ha temor de atraccio d'altra materia: e acomater fa la pdita dcosio feta ab figues e ysop. e aximater val lo borat del modo dit en lalltre capitol: e aço es vtill.

La. viij. dela cura dela corrupcio deles dents edela pscrivacio de aqllles.

Ecessitat me força p q mes facil n siala intēcio de aqllles coses q assi sō necessaries q en un petit capitol pose aqllles coses cimples q p los doctos anticbs sō loades absolutament ala corrupcio deles dents. e primer jo dich q la ayg ardent la qles fort se deu posar en la dēt ab cautela q no sia tocada la carn. Aximater val la decoccio de qual se vol mēta e la des-

cocio de qual se vol salua e o de qual se vol calamēt e pirety o pebie e pseguent mēt sia vnperta ladēt ab galla o ab masiech e mirra solfre armoniach e assa fetida tc. Lo Euiç. posa q collusio feta ab mirra vi e oli pfirmira les dēts comogudes e pfora molt aqllles e pribex la corrosio dles e streny aqllles e remou les huiditats d aqllles la qual cosa es verissima e expimētada. Hiranus posa q p los capals e los caxals cascarts e pcessos fuaras ab un medicamēt diuinal: lo qual no sia atu amagnat. R. succi broto rū viti albe cotilas. ii. corticis radicis mori. v. coqf vsq; ad dimidiū e siā feta collusio p tres dies a sinch o set e nūca bauras do forde carals. Sarapio posa q qnt lo elloz borblach es picat ab la scorça sua e es posat sobre la dēt corrōpida es pferēt. Lo cōtestidini q lo ellebor negre téprat ab mell e posat sobre la corrosio dles dēts cura molt prest aqlla. Lo Aliabas dñi aixi del all pīcat q si es destéprat ab vinaç e mell es vtill als carals. Hirau posa q si en la tela blanca dela aranya es enbolicat un gra de sal e es posat en la dent corrōpida e foradada: sera sanat. Lo stym q lo barar pue en la corripcio deles dents. Lo Euiç. posa q la decoccio deles fulles del tamarill ab vi son pferēt ala dolor deles dēts fent ne collusio en la boca ab ella e pribex la corrosio d aqllles e ppiamēt lo fruyt del. E nota que si aqstes coses no valēsia remogut o ab scarpre o ab lima e sia remoguda la pt corrupcia e sia dilatat lo forat en tal modo que no sia detingut lo mājar. E si asso no val sia calterizat ab ferro foguesant segōs q somit he fet e sia cremada aqlla pt corrupta. Si aqstes coses no valēnoy ba altre enginy ni modo sino q sia tret ab cautela tal q la dent no sia trencada car lauas romandria la rell la qual cosa seria mala e pelsia un plert lo forat de drap o de cord e conseguientment sia tret.

Capitol. viij. de congelacio

deles dents.

Egons lo Galié en lo segon dels interiores la cōgelacio deles dents es nomenada entre les dolors deles dents no es donq̄s inmeritament fet dla mēcio,

encare q della se d'iguā poqs coses. De aquil les coses q marauelosamēt remouē la pge-
laciō deles dents segōs lo Bascorides es
la verdola g mastegda la qual fa aço no p
cōplexio mes p ppietar dela sua substācia.
E dela posa lo Eōtesti q les fulles delles
apitā ales dents p gelades. E lo Eunīc. e
lo Elchindius hā dit q aço es p quāt amol
lex e ablaner la apitad delles. Lo Eunīc.
posa q lo bedorāgi co es lo oxiū fluijale
remou la scipor deles dents. Les amelles
amarquants mastegdes emastech e no? e
auellanes cera formagee rouell do? durs
e coses senblants remouē la p gelaciō dles
dents: e aximatz fricaciō ab sal o masticaciō
dela remou la cōgelaciō deles dents.

Cap. viiiij. De facil erradicaciō deles dents.

Sunt es deue d les dents sō
corruptes e mogudes: en les
quals no se espera esser feta
ninguna rectificaciō p la qual
cosa es menester q sia arēcats
E primer en aço din lo Eunīc. q les fulles d
la oliuera salvatge sia bollides en ayg de
agresta fins atāt q sia cō amell e d allo sia
vntada la dent corrupta e caura p sia ma-
tera. encare posa q empastre fet de sement
de ortigs fa la erradicaciō dles dents facil
La let dela esula posat enla rel dla dēt aju-
da enla erradicaciō dela dēt segōs q posa
Eunīc. E encare posa q lo cors dla rana fa
la eradicaciō psta dela dent moguda e lo
grey de aquilla. E lo Eunīc. stima q sia la ra-
na petrosa e no domèstica aquilla q en aquist
cas es vtil. Aquista specia es de aquilles q te-
stifican los metges etpimētades dela com-
munitat dient q arrāca les dents dels ani-
mals quāt mengē aquilla en lo mengare en
lo past. Bascorides din arti q si la rell sec
ca dls sparcbs es picada e enbolicada ab la
na e aps q sia aplicada ala dent aquelles
tals caurā sens dolor. Elchind posa qlla
coloqntida erradical les dents e es vist q
vol aço del oli dela decoccio dla destillat: e
posat en elles e fa la erradicaciō dles facil
e posa q si les pances son applicades eles
dents comogudes se erradicā facilment: e
posa q se diu que si es picat corall e es mes
dintrela cōcauitat deles dents q stā forte

erradicā aquilles. Lo ysach din arti q la rell
del mozer pastada ab vinagre sia posada
al sol p spay de. xl. dies e sia deixat desecar
e sia fet pols e aquesta poluora arrāca les
dents podrides. Fidelis din q si es feta
una petita cassa dela goma q es collida de
la rell del mozer e q sia posada entorn dela
dent podrida arraca aquilla sens dolor. En
care din climatz q si la rell del jusquā ne-
gre fort scalfada es aplicada ala dēt e ales
rells della tātost caurā p si matexes: guar-
da empo q no toch les altres dēts car can-
ri e acomatez fa la berba freda fregnada
sobre la dent. er perxienda sap q la morta
del oli quāt es presa e es cuipta e ab ayg de
agresta es tāt bollida fins atāt q torne cō
amel e apres quē sia vntada la dent corri-
pta e caura p si matexa. e acomatez fā les
feces del oli quāt es cimplamēt pparada e
ppiament feces de oli fet de olives madu-
res: car seccas la dent e cau.

Capitol. x. Defacilitar lo narī ment deles dents.

a. Kre assi dirē de quina manera se
ra fet facil lo narimēt dles dents
facil enlos infants e cō metrem aquilles sēs
dolor. E primer posa lo Eunīc. enlos se can-
tichs plant del regimēt dels infants q sia
posada mell en la boca vntat e fregnt ab
ella lo paladar: e les geniues e la leng e sia
ajustat ab ella algū tāt d encēs e d reglacia
e lo cōmēdador din q tot aço es fet p facili-
tar lo narimēt dls dēts e per ajudar aplar
Libran posa q lo borax mitig la naxensa
dles dēts e ha la marauelosa propietat en
aço: encare din q lo cernuel dla galina fregt
sobre les geniues dls infats fa nixer aquilles
les sens dolor. e segōs lo Bartho. acomatez
fa lo cernuel dli pol petit o lo cernuel mes-
clat ab mell. mes posa q les dents del onso
pensades al cord dels infants fa nixer aquilles
sens dolor. e acomatez posa deles dēts de
la guineu pensada al col e lo semblat din
dela dent dli dalfi. e acomatez din dli dla dent
dli varola q es vn per de mar. Lo Rasis
posa q lo vll dli cranch pensat al coll facilita
lo narimēt dles dents dls infats e mes
q la dent dli ca e dli leo sies pensada al coll
abans q nasquen les dents fa aquilles segu-
res la dolor de dents en la natinitat deles

Edii q lo seruell dela lebra cuyt picate meniat cōfirma les dents. **E**biran posa q sian virtades les geniues e menta les dents sens lessio. **E** Sarapio cōfirmant aço diu q aço es māifest atots e no sols ba aqsta ppārat aqst seruell mes encare la losi e la māteguia e moltes altres coses semblants q han virtut de fer naxer les dents dels infants. **E**lo Galic en lo. viiiij. vol aço mater e vol q sia cuyt tot lo cap segons es de custū. **E** din axi q no es exsellent la sua potencia car es semblant amell e amante guia e los semblants son cōferēts ales dēts narents dels infants. **E** posa lo Galien en lo. x. dela māteguia q feta souint vñccio della en los infants qui metē les dents no subtiliamente los genuines q lo mell e per co es fet lo naximent delles facil. Segons lo Galien la māteguia mesclada ab mell e fe ta fricacio es marauelosa cosa en facilitar lo naximent deles dents e remou la dolor e la mordicacio la qual hā lauas los infants. **E** Platō sextus posa que si les dents sō so nunt freguades de let de ca que naxeran sens dolor.

Capitol. xi. de cōfortacio e confirmacio deles dents.

Ari com es menester ajudar al naximent deles dēts axi es menester confortar aqllles apres q sō nades e aço p tal q signa fermes e in mobilis e maiornēt quant apar en elles algua comocio. **E** La quall apar en elles en moltes maneres e p moltes coses. Primer p carencia de humitat enutritment segons apar en los anticbs en los qualls dita comocio no es curada. **E** algunes veguades apar p causa de alguna corrussio e diminucio de carn deles geniues. La cura de aqsta comocio es remoure aqlla dita dispositio deles geniues. **E** Algunes veguades es fet per al guna pcessio o cayguda. **E** anagnades p causa de humitat lubricant lo nirui e li guament dela dent. **E** En la comocio feta p causa d pcessio o cayguda fetes les coses necessarie e la sagnia los anticb an dit que aco val. **E** primer lo Eunīc. q la balanistia fa forte les dents mogudes. **E** mesq lo pe-

bre e lo vinagre escōferēt ales dēts e mes q la collusio feta ab vinagree ppiamēt ab aliū es cōferēt al mouinet deles dēts e ala sanguinacio de aqllles. **E** segōs lo Eunīc. si la boca es lauada ab vi mirra e oli p firma molt les dēts mogudes e cōforta aqllles e phibex la corrosio d aqllles e streny e remou les hūidatats delles e verissimamēt ho e expimētar. **E** Sarapio posa q la mirra es mesclada ab vi e oli e tales dites utilitats e en carna les dents. **E** Biascorides diu q tanso lamēt es mesclada ab vinagre Biascorides posa del papauer e pens q dela rell del que cuya ta cōfirma les dents. **E** encare diu q les dents mogudes son cōfirmades quant la rell dela camaleonta negre a yguall pes d pebre e cera es mesclat e es aplicat ala dent e calt remou la dolor d les dēts. **E** Es anāt posa q la aygua en la qll sō cuytes olives a pñica ales geniues e cōfirma les dēts mogudes. **E** Sarapio posa q collusio feta ab vinagre qllitich e malormēt fet de s̄illa secca cōforta les dents mogudes e fa la odor bona e lo vinagre de decoccio de piretrū si ab ell es feta collusio eles tinguida en la boca streny les dēts mogudes e segōs lo Bertholomeu aço mater fa lo vi stiptich ab de coccio d. **E** encare posa q quāt es feta collusio de decoccio de fules e de scorces erells d mastec streny les dent mogudes e aqst fust es specia de lentich. **E** quāt dellesrells de aqst arbie es feta fricacio ales dents streny aqllles. **E** Biascorides posa q lo suic deles fules dell retēgut en la boca fa aço mater encare posa q collusio feta ab la sal mora d les olives streny les geniues e les dēts mogudes e lo oli infanci detingut en la boca streny les geniues e conforta les dents. **E** Sarapio posa elo Biascorides ab mel q lo oli nouell fet de olives saluatges o lo oli infanci en lo quall son bulides fules de oli tiera apres feta collusio ab ella cōfirma les dents mogudes. **E** encare mes diu lo Sarapio q la let dela somera feta collusio ab ell cōfirma les geniues e les dents. **E** Platō sextus posa q cōfirms aqllles remedie la dolor de aqllles empo sia feta la collusio ab ell calt apuli diu q p la dolor deles dents q sia meniada la herba q se diu enula en dein e pfir males dent. **E** Chind posa q les verdola,

ques cōfirma les dents mogudes e remol
les aqüles e ari mateix lo such d aqüles mes q
quāt lo mastech es tingut en la boca strēy
les dents mogudes e segōs alguns les cor
rōpudes e ari mateix la collusio feta ab ell
cōfirma les dents pla sua stipticitat. **L**o
cōtesti posa q los pinyols dels mirabolās
picats e polvorizats medicā marauelosa
ment les dents mogudes e les geniues ex
corxades q es descarnades. **E** q lo aposiv
ma del berberis fent ne lauamēt ales dēts
e ala boca dissecca los humors decorrents
ales dents e referma les dents mogudes.
Mes q siab la scorsa del tamaril son laua
des les dents mogudes q son cōfortades
e es esmenada la pudridura. **F**idelis po
sa q si la boca es souint lauada de decoccio
debedeguar q es deles ress dela spina al
ba les dents son cōfirmades e les geniues
corrōpudes son sanades. Encare posa q si
les dents son tocades ab dents de dalfi es
molt vtil plato sext posa q lo corn del cer
uo cremat cōfirma les dēts mogudes e aco
faent ne souint fricacio. **H**aliabas vol q la
cendra de aqll sia mesclada ab vi e segons
ell pdoex aqlla dent. **E** aco mateix posa del
corn dela cabra. **D**iascorides posa p q les
dents nunqua dolguē ne se moguē q sia li
mat lo corn del ceruo e dita limadura fa
ras caure en una olla grossa en aygua dela
quall aygua aplicaras apres en lo loch do
loros. **L**o Rasis posa q la cēdra del corn
dela cabra faent ne fricacio en les dents cō
firma aqüles e les geniues relaxades e con
forta aqüles. Encare posalo Rasis q si la
vngla dela vaca es cremada e ab aqlla cen
dra es feta fricacio cōfirma les dents e les
geniues relaxades. **E** segōs haliabas aco
mateix fan los ossos del bou cremats e p lo
senblat los assos del poich cremate. **T**ell
guns antichs an dit q lo corall polvorizat
e aplicat es marauelos en confortacio
deles dents e deles geniues. **C**ollusio fe
ta ab vi o ab ayg de infussio d erugo d fer
ro cōfirma les geniues e les dēts mogudes
e relaxades. **E** yo dich q mes fort opacio
fa si la collusio es feta ab vinagre p tāt cō
disseca mes fort. **L**o Bertholomen posa
q collusio feta ab vinagre acoles q sia cal
en lo quall haje bolit alu cōfirma les dēts

mogudes e segōs q es dit desus. **E** sap se p
expiecas q si so pressas. ii. pts de gualles e.
i. de mirra e scorsa de magranes e yrcos tāt
de vn cō daltre pts igualis e. i. pt e q sia bol
lit ab vinagre ab lo quall sia apres lauada
la boca es molt vtil. **L**o Galic posa p cōsel
de archigōes q sia posat en la rell deia dēt
alii ab ensens e canyela. **L**o Rasis ha cō
post aco. **R**. balaustiax rossarū gallie cipi
e sumach an. ptē. i. aluminis ptē semis mics
apres sian posat sobre les geniues. **E**n al
tre loch aplica ab los sobre dits acasia e
ypoqstidos e mirabolans e mana qnē sia
fets trocachs ab vinagre e posa q cōfirma
les ress deles dents.

Capitol. xij. d limositate vilco loracio deles dents.

Pres q les dēts sō nades estā
forts ab les geniues es mene
ster abstergire en belir aqüles
E fetes les coses vniuersals
si es menester sia feta collusio
ab decoccio de medastree d pe
bre apres usse de aqst medicamēt faent ne
fricacio. **R**. ossis cipie cōxularū marinaru
albarū. i. porcelanes spumemaris corniu
vstorū nitri aluminis salis gemē sulfuris
vsti radich yrcos arestologie radich canē cō
buiste et de omnib fiat puluis dela qual si
an freguades les dēts. **E**val ari mateix aq
sta aygua la quall es p expiecia puada. **R**
salis armoniaci salis gemē an. ff. alumini
nis zuccarini qrtu. i. puluerisen et ponāt
in alenbico vitreo et fiat aq dela quall sian
freguades les dēts ab vn tros de drap de
grana. p assi mateix valla aygua fort la qll
sia obrada de aqst modo q es q sia posat
vn poch de coto en vn cap de bastonet lo qll
sia posat en la aygua fort e sian netocades
les dēts legerament guardat sempre la ge
nina car seria temor de adustio de aqüles e
ari les dent se farà blanq la quall cosa be
puada. Ere assi parlare deles coses cimiles
E primer posa diascorides q fricacio feta
ab fust vert d lentisca e scorticat fa les dēts
beles. **E** lo Satapio diu q quāt deles ra
mes del arbore del mastech la qual es specia
de lentista es feta fricacio ales dents ab

sterger les dents. **E**s posa q̄ lo pumex feta ab ell fricació de negales dents. **E**Sara pio posa q̄ lo pumex no cremat e stréy la geniua quant ne sō freguades les dents e de negra aq̄llas. **L**o Galiē diu ari en lo. xi. del pumex q̄ clarifica les dents no sols p̄ la sua potència mes encare p̄ la sua aspredat. **S**arapio posa q̄ la rell dela aristologia redona basterguer les dents e les gemines quāt es fet empastre ab la herba della. **E** ab yreos e mellsion abstergides les dents de tota pudridura apulli posa q̄ purgue las inmūdices deles dents. **E** lo Bertholomeu posa q̄ sia feta fricació ab poluora de aristologia e vi stiptich. **M**es posa Sarapio q̄ la cendra dels caragols del mar mesclada ab sal mūdficà les dents ab fort mūdficació fins arāt q̄ dissecà les gemines e p̄ferex ales vlceres putrides deles e ales altres vlceres. **E**n altre loch diu lo Sarapio q̄ la virtut de totes les scorces dels caragols de mar es q̄ apres q̄ son cremats absterguerē la scabia vlcerada e les morfeas e les dents. **E** quant son cremats los caragols ab la carne apres ne es fera poluora absterger les dents. **E** lo galiē en lo. xi. posa dels caragols q̄ la cédra de aq̄lls clarifica les dents no sols p̄ la potència e virtut abstergida mes encare p̄ causa dela aspredat dela sua substàcia ari cō lo pumex e la regula ab sal totes aq̄stes coses cremades purguan les dents mes fort e les gemines laxes dissecā. **E** posa Galiē en aq̄ll libre mateix del os dela cipia q̄faent ne fricació clarifica les dents. **L**o Euiic. posa q̄ los cabels humās cremats mūdficà les dents. **D**iu ari del cranch de mar q̄ lo q̄ delles cremat absterger les dents e remou lo pany e les lenties. **E**mpo Sarapio diu ari q̄ la poluora dela scorsa dels cranchs d' mar mesclada ab sal absterger les dents. **E** diu lo Euiic. q̄ les scorces acoles dels caragols purpureos picades fan aço mateix. **E** mes q̄ lo nitrū absterger les dents e segons ell es entre les pedres ari cō lo orat entre los homens enes q̄ la sal cremada clarifica les dent. **E**mpo Sarapio diu que la sal acoles clarifica les dents empo aço fa milor quāt es mesclada ab cédra de caragols de mar. **E** si volen augmentar la cōfortació

e exsiccació siay ajustat cipie com de cerme. **E** si volen abstergir aplicá ab ella spuma de mar o medulla de cipia e mesclat ab vi nagresian ne freguades les gemines e con forta. **E** nota be q̄ si ab aquests nos per fer abstercio en tal modo que les limositats fossen molt en durides sia remoguda raēt ab ferro. **E** si se es dene que les dents sia massa grans o que la vna enpedeça l' altre çò es q̄ canalce sobre vna d' altre o en altre modo çò es per que signa de tot. **L**a cura de aquella es que sia limada o treta d' fora e axí es remoguda la obliquitat e caucació delles e es prou manifest e en special es fet aço en los cauals qui han les dents molt grās e aparen molt vels per tals dents e aquesta es la causa per que es conevida la antiquitat del caual e per çò los mestres llaman aquelles e son fetes petites e lauas aparen mesiouens. **E** en aço los doctes no son enguanats.

Comēsa la segona pt de malalties dela boca.

Capitol primer de prohibicio de decoriment de materia en la boca e d' cōfortacia d' aq̄lla.

Re assi passarē deles altres disposiciós dela boca e merita, met encare q̄ la boca segons q̄ es dit desus no sia dit mēbre d' terminat es q̄ se puḡ atribuir en ell part mes dich vos que importa e de nota vna gran concavitat circa la quall e en la quall ha molts membres als qualls comuniquan moltes disposicions correspondint ales sobre dites les q̄lls dien comunament es deuenir ala boca. **E** per tal sort aquesta intentió finguir quela boca sia membre en aquesta part diren de les disposicions della. **E** primer del decoriment dela materia en la boca. Bient que moltes veguades decorren algunes matries en la boca les qualls en legeren lo bo me dela quall disposicio es souint interrogat lo cirurgia. **E**n aquesta cura fera la purgació dela materia e ordinada la dietase

Libre Sinqüe

gots es menester vollo diaescorides q totes les species deles galles picades e polmoris, zades phibexen les huiditats q fluixen ales genines e atotes les altres pts cuytes ab vi o ab ayqua segos que requirla necessita dela materia. **N**es q si la fruyta del puer es bollida e guarguarizada cura la vuola e les genines e les gualtes reumatizants e nota q ell ente aco deles prues q so saluat ges. **E** posa q les fulles seqs so de virtut costrictiva e aplicades als fleumons dela boca e als altres q han menester constrenyer son vtils. **E**ncare diu axi d'Isafra que ablet streny los humors decarents ales pts dela boca. **A**lguns an dir q la collusio feta ab leit de dona e rell de saffra prohibeix los reumatizines dela boca. **B**iascorides posa q lo suct deles fulles dela guanarrera es utile ales disposicions dla boca e yo dich aco matex deles mores della. **L**o Aquic. posa que lo suct deles fulles dela guanarrera sana la boca calda. **E**lo Berthomeu posa que la decoccio dela guanarrera o romaguera preserva les genines de tota pudridura, e yo dich q les fulles della masteguades son conferents ales tumors dla boca empero en lo principi. **E**ncare posa Biascorides que la scorsa dela nou verda premuda e apres aquil suct cuyt ab melaxi co se acustuma fer deles mores es bo als vics dela boca. **N**es q lo vi mirti aporta asanitat faent ne guar gresine les genines e les gualtes. **E**lo alum e propriament lo scissum. co es lo jacmeni es conferents ales genines ales gualtes alavuola e ala boca, e vol q sia mesclat ab doble quantitat de sal e vinagre. **E**ncare posa que lo suct deles fulles dell oliastre conue al fuit de sanch e ales humors deles orelles e ala boca. **S**arapio posa que quant les amilles dolces tendres son megades ab la lir scorsa exterior strenyen les genints e remedian lo que es deue en la boca per causa de la lir pontificat e acerositat. **E**din q quan es feta collusio ab colcotar co es ab vedriol prohibeix lo decorriment deles humiditats en les gualtes e en les genines. **E**ncare posa que lo suct deles mores madures es molt conferents ales medicines dela boca. **E**lo suct deles mores quant ab ell es mesclat vnpoch de melle bo per prohibir lo

fum deis humors als mebres. **B**iascorides posa que lo suct deles mores pmunt es cuyt en un vaxel de aram al sol o al foix e estrip tich. **E** yo dich que siy es mesclat mello o alum de ploma o algua altre cosa semblant es fet conuenient medicament ala boca curant les ulceres corrosives della e aporta lo fawum a sanitat e remou la dolor. **L**o Aquic. diu axi que la terra. Sigillata prohibeix lo catarus e lo decorriment fet en les genines e en la boca. **L**o galic diu axi en los vij. dles pomes deles qlls ha rasper tots lochs que ables stiptiques. **E**agres consoldaras les ulceres dela boca e los flemmons qui son en la boca e repercutiras a quella cosa que finex. **L**o contesti posa q lo suct deles fulles del bruci retengut en la boca mundifica los vics dela boca. **E**pullius diu que la rell dela herba que se diu astula regia picada e doada abeuire ab vi e retenguda en la boca fa tantost benifici ales disposicions males e vics dela boca. Astula regia es lo affrodillus. **E**nca re posa que la erba que se diu quinq folia feta polmora e mesclada ab mell apies feta fricacio en la boca e lengua purgant les arteries e les gualtes. **A**lguns antichs an dit que lo suct deles rayms agres conforta tots los mebres dela boca e aco fa quant es dissolut ab vi o ab ayqua e ab vinagre segons que la necessitat dela materia requer e feta collusio e streny e dissecca.

Capitol. ii. de multitud de salina en la boca.

A salina es souint en molts multiplicada per repletio del cap o del ventrel. **E** axi fetala purgant e hoedenada la dieva segons que souint es dit couenent aquestes coses seguent. **E** primer lo Aquic vol quelo rob dela lentiaca es molt conferents ala multiplicacio de dela salina en la boca e axi matex ales ulceres dela boca. **E** aco matex ha dit del sam sicut que es la majorana. **S**arapio posa que la decoccio del fust del magraner stre

ny lo ventre e remou la saliu. **G**iascorides diu que la rell del rauet cruyta menja/da medica als qui tussen e scopen. **L**o al bert posa que la canyela es conuenient als homens qui souint scopen. **E**n care diu.

Sarapio que los mirabolans emblibcs e los bellerichs remouen la saliu.

La Rasis diu que lo sebenichs co es la herba de santamaría o la atanasia es con ferent al flux decorrent deles botins dls in fants. **E**los antinichs an dit q qual se vol alii eremat streny la molta saliu e les gēi ues e propriament lo alum jacmetry. **E** yo no dupte que quall se vol coses dites desus en lo precedent capitol si en assi cōuents e per tal quāt sera expedient sian vists los capitols.

Lapi.ijj. de pudor dla boca.

So no dupte que pudor de la boca deu esser remoguda ab tot nostre poder com acosa lega e cōtra natura. **L**a quall pudor es feta o per vlceres es sent en la boca o en les parts della e per altres males disposicions della e aueguades es fet per materia mala essēt en lo vētrelo o en lo pulmo. **E**n aquesta cura has dues intencions la primera es en la dieta e purgacio la segona en les coses lo cals. **L**a primera intencio es complida de aquest modo que si la materia pudrida es en lo ventrel que ab pilloles de yera o ab altres sia euaciada e si es en lo pulmo que sia euaciada ab pilloles de aguarich. **E**sian areropats aquests tals segons la necessitat dela materia peccant e segōs la discrecio del obrant. **E**uaciada la materia posa lo albert que la aygua freda es bona ala pudor dela boca e de tot lo cors e ppia/ment quant es ab ella mesclat vnpoch d vi encare posa que lo calament fa bon alen e bona eructuacio e digerex lo mengar. **E**n care diu que la mellissa fa bon alen e lo ci/ perus fa bon odor elo Aquic. vol aço deles rells. **L**o auenzoar diu que meniar los precechbs que encare que sia coneget questi

en de molts documents tenen d remoure pudor causada per vici del ventrel e en ells no se atroba altre adiutori. **L**o Bertholomeu meu diu axi que precechbs sechs e madurs e quells que son menjats e maximament los madurs e petits que son semblant als naps consumexen les humiditats corrup tes e prohibexen que les altres no deco tre al ventrell. **E**ncare diu que la flor dela lá brusca co es del sep saluatge beguda ab vi es conferent ala pudor dela boca causada per lo ventrel. **E**ari matex la polmora de la saturegia beguda e axi matex la deco cciu della remouen la pudor dela boca la causa dla qual es lo ventrell. **E**ncare diu que la mirra retinguda en la boca e masteguada remou la pudor dela e fan bon odor en ella. **S**arapio diu que quant es masteguat lo mastech fa bon od or e esteny les genives **L**o Bertholomeu diu que aço matex fa bollir ab vi. **E**iascorides posa que masteguat es conferent ales eructuacions pudentes. **E**ncare posa. **S**arapio que les nous noscades aromati zé lo ventrel e fan la odor dela boca bona e mes diu que lo galenge fa bon odor e vol que la fula sia posada deins la lengua per fer bon odor en la boca la quall cosa he ex perimentada e sebem que masteguat es co ferent. **E**collusio feta ab decoccio scorces de ponsem o ab such dell fan bon odor en la boca. **E**lo Aquic diu aço mater. **E**ncare diu dela scorca del ponsem retinguda en la boca que fa bon odor en ella. **L**o albert posa que les fules del ponsem remouen la pudor dela boca e refrenan la pudor dls alls e deles cebes. **E**ncare posa Sarapio que collusio feta ab vnggre squillitiche p diamēt aquell qui es fet ab squilla que no sia secca remou la la pudor dela boca eres mou la podridura. **E**lo Bertholomeu diu que sia sonint feta collusio **E**gydich que si ab ell son mesclades algunes coses aromati ques que conseruen molt. **E**mpero dich ari que si es fet orimell dela **E**ab coses aromatiques sia com dit e que begua de aquell o que prengua de aquella ab mell de possat la materia corrupta sana la pudor dela boca la quall proceyer del vē

Libre Sinque

trell. Encare diu Sarapio que ab assa es fet guarguarisme ab mellicratum e es conferent ala pudor del alien. E yo pens que a cosa sia quāt la pudor es en los mēbres spū als. Lo ysach posa que la scorsa del malo secca e feta poluora e apres ab ella lanada la boca remou la pudor della. Lo Bertho meu diu que quant la causa es en la boca que sia feta fricacio dedita poluora ab vi odorifero e si es en lo ventrel que sia donada abeure. Lo Anic. diu que la bondat dela canyela es que vensa quall se vol o dor exceptat la lura e que no sia sentit si no seu odor. Lo mach fa bon odor. E posa q la masticacio del lignis aloes fa bon odor en la boca e mes quela retencio delor en la boca remou la pudor della. Encare posa que lo alum mata la pudor dela boca e vol que sia dissolut en aygua. Encare vol que lo apit domestich fa bon odor de boca e aço masteguat o begut. E yo dich que la herba dels senixons fan aço mateix. Lo Kasisha molt lobada aquesta confeccio per la pudor dela boca. Re. sumitad miri viridis pasularum enuc leatarum an. et fiat e ex eis medelion e sian pres un de mati altre en la hora del dormir. Axi mateix es experimentar que lo vi dela decoccio dell donsel ab scorces de ponsem remou la pudor dela boca la quall es per alguna cosa podrida essent en lo ventrel. E yo no dup te que moltes coses que son dites desus en lo capitol dela pudor del nas conuenen as si e per ço sia alli vist.

Capitol. iij. de pudor dela bo
cafeta per causa extrinseca ari
comes per vi o per meniar de
alguna cosa.

Sunt se es deue pudor en la boca per causa extrinseca ari comes per beure vi e per mēci ar cebes e alls e semblants de la quall are assi diren. Lo Anic. diu ari quela pudor de la boca que ve per meniar alls e cebes e semblants es remoguda per masticacio de ruda e apres que sia de glutida. Lo Ra

sis posa que en aço fa molt. E aço mateix fa la menta e la mendastre masteguada e de glutida apres dela mala odor empero sia primer pres vnpoch de vinagre. E quel la mateixa pudor remou lo saliandre masteguat e de glutit o sia sech o humit sia empero fort masteguat. Axi mateix les faues e les lenties primer torrades e mastegades remouen la dita pudor. Sarapio diu que dela propietat dela zedoaria es remoure la pudor dels alls e deles cebes e del vi e les ventositats de glutida e masteguada.

Lo contesti posa en lo pantegui que les filles del ponsem seccas masteguades remouen la odor dels alls e deles cebes dela boca. E aço mateix diu lo albert. E yo no dup te que la canyela e casi totes les coses dites en lo precedent capitol al domens p natura comuna conferen en aquest cas. E yo dich encare que la masticacio delyros e deles pomes remouen la odors dels alls e deles cebes.

Comemsa la part tercera de
malalties deles geniues.
Capitol. primer de prohibicio
de flux de humlditat ales geni
ues e d aquelles coses que stre
nen aquelles.

Sunt decorren humiditats ales geniues per causa dela quall son fetes inabils. E aquelles tal s fluten del cap es sent ple e causan dolor dents e algues vegdes apostemas e moltes altres disposicions. Aquesta cura sta primera en la purguacio. Se cundariament en coses locals. sia doncs feta purguacio ab pilloles coches o aureas es sian atropatas ab atrop de sticados e la dieta de aquelles sia secca. Quant al segos vol lo Sarapio quelo sement deles roses quant es polvorizat streny les geniues ales qualls decorren humiditats e es molt conferent. Lo Anic. diu que streny

les geniues e així mater lo such **G**illes quāt es curyt Encare din Sarapio que quall se vol species de galles poluorizades prohibeixen les humiditats que decorre ales geniues. **E** lo Eunic. din que prohibeixen lo decorritment deles humiditats corruptes ala lengua e ala guola e propriament es conferent ab vinagre. **E** segon lo diaescordes prohibeixen flur de humiditats a totes les parts dela boca. **E** lo Bertholomeu din que sian curutes en ayqua o ab vi e aço segons la natura dela reuma fluent e apres sian lauada lo boca o sian fet guar Guaris me. **E** encare din Sarapio que quant les amelles dolces son mengades ab les lurs scorces exterioras strenyen les geniues e re median lo que fluix e de corre en la boca e aço per causa dela lur ponticitat e acetositat. Encare din que la ergo del ferro ab vinagre streny les geniues. Encare posa que quant es feta collusia ab colcotar çò es ab vedriol prohibeix lo flux deles humiditats ales galtes e ales geniues. **E** aço mateix posa diaescordes **E** segons lo Bertholomeu es mesclar ab mell e apres feta vncio e remou la corrosio deles geniues e així mateix se por conre ab vi siptich o ab vinagre mesclar e ab ells rebens sia feta collusio e dissecca les geniues les iades.

E encare din Sarapio q̄ quant es mesclada sal ab mell es conferent al decorritment deles humiditats ales geniues. **E** encare eiui que lo pumer artificialment cremat streny les geniues e es així cremat çò es q̄ son posats trossos della sobre les vrases fins atant que tornen vermeles e apres sia apaguats ab vi que sia bo e odorant e aço sia fet dues veguades. **E** en la tercera veguada sia fet així mateix salino que no sia apaguat ab vi. **E** diaescordes posa que si les prunes son curutes e guarizades curen les geniues e les viceres de aquelles ales galtes reumatisans e les fules seccas son de virtut constrictiva e aplicades als fleumons dela boca son utiles e en qualls se vol lochs ont sia menester strenyer. **E** Empero l'Alsiabas posa e din

axí deles fules del primer que si son maste guades e ruidades es conferent al decorritment deles geniues e maiòm ent deles sal uatges. Encare posa Biascordes que lo such deles magranes cuyt refrent la reuma deles geniues e deles dents. **E** Empero segons lo Bartholomeu es vist que sia dit dela flor deles magranes domestiques en care mes que los grans dela scasifragia strenyen la reuma deles geniues e spixeré lo tumor deles galtes. **E** lo Bartholomeu din que sia curutes ab vinagre e tinguts en la boca. **E** Alchindus din que los brots dla romanguera elo fruyt dla mastegats strenyen les geniues e aço mateix din dela ayqua fresa. **E** Lo Eunicenna din que la terra sigillata prohibeix lo catarus elo de decorritment dela boca e deles geniues e dich vos que quals senolcooses que sia dites de sus enprohibir lo flux deles materies en la boca son així conferents e per tal sia vista aquests capitols.

Capitol segon premou re la materia que es ia Decorreguda.

In aquest capitol dire aquell les coses que competexen ales geniues laxes e aço quant la materia es ja decorreguda aells. **E** primer dich que din lo Contesti quelo aposi ma del berberis lanant se ab ella la boca dissecca los humors e les geniues fluent e referma les dents que se menjan. **E** lo Eunicenna din que la collusio feta ab vinagre squillitichs sana les geniues laxes e propriament si es fet desquilla que no sia secca e segons lo Sarapio referma les dents mogudes e remoula el pudor e pudricura de la boca segons lo Barth. sia trepat ab algua pt de ayga pt tal que siames tollerables

medicament. e si algunes coses stiptiques
so ab ell mesclades es molt milor e asso ma-
ter e mes fort fa ab poluora d'la squilata fe-
ta fricacio ab ella. ¶ Encare diu lo Eusebi.
querota la planta del squinantis ab lo se-
ment conforta la carn vermella que es en-
tre les genives e dissecca les humiditats
de aquelles encare mes posa que lo origua-
num masteguat toll la dolor deles dents e
sana les genives fluxes q' es laces e aço
per causa dela sua virtut adiustina. mes q'
la rell de cipis es conferent ala mollifica-
cio deles genives. ¶ Blascorides posa del
agras artificialment fet e apres planar se la
boca ab ell que atude e socore ales geni-
ves e ales qualites e dissecca la reuma.
¶ Sarapio diu que aquell agras sia curat
ab vi dolç e ab mell. Encare posa diafcori-
des que les fules del platanus tendres cuy-
tes ab vinaç medicà les genives humides
el dolor deles dents. Encare posa Sarapio
que la poluora del pulegi sech crema-
da e streny les dents laces e conferex ales
genives. Lo Bartholomen diu que es
conferent qu'at a elles decorre humiditat
que no ha acuitat diu que apres sia fre-
guada la genina ab alguna cosa stiptica
hauent acuitat. Sarapio posa que quant
lo sement dela scasifragia es curat ab vina-
gre conferex ala dolor deles dents e remou
les humiditats. Encare posa Sarapio
que quant les fules del bugloss son crema-
des conferex ala fritibilitat deles dents e
deles genives e a totes les coses que des-
corren ala boca. Elimater la collusio feta
ab vi o ab ayqua de erugo de ferro confor-
ta les genives laces. Encare fa mes fort
operacio si primer es infusa d'ra erugo
en vinagre e feta collusio e la pedra que se
diu adamas que es la caramida fa aço ma-
ter elo pumer segons es dit en lo precedet
capitol. Elimater posa quela collusio feta
ab ayqua salada ab la qual son cofegides
des olives restreny les genives e les dents
mogudes. E aço mater fa lo oli infantil
retingut en la boca. Lo Rasis posa que
la cendra dela banya dela cabra streny les
genives laces e confirma les dents e con-
forta aquells. Encare mes pose lo Rasis

dela vngla dela vaca aixi com es scrit en lo
capitol de confirmacio deles dents. E se-
gós lo haliabas asso mater fan les ossos
dels bons e dels porchs cremats. Encare
mes diu haliabas que lo alumé jacmenü
conforta la carn laxa e les genives sang/
uinolentes d'les quals fluix molta sanch
moltes coses son dites en aquella part q'
es en aquell capitol e en la part deles les
quals assí valen e per q' quant sera mene-
ster sia per tu vist.

Capitol terc de genives sanguinolentes.

Lguns veguades son fetes
les genives saanguinolentes
ales quals los antichs socor-
ren de aquesta manera per q'
es cosa lega. Lo Eusebi posa q'
ales genives saquinolentes es
bona la balustria e segósell mater la sorda
d'cep saluaç p' t'at cò la rel d'la mesclada ab
mell streny a sanguinolècia deles genives
E dela flor del posa Sarapio q' mesclada
ab mell saffra e oli rosat. E el dita aquesta
planta vitis camia e en vulgar catala es di-
ta lambrusquera. Lo contesti ho posa d'les
fules della que masteguades strenyen les
genives e la sanch. E la decoccio d'la bro-
tanum fa aço mater segons ell. Lo haliabas
posa dela rell del plantage que remou
la sanch deles genives quant es mastegu-
da e per lo semblant quant ab la ayqua del
la es feta collusio en la boca. Sarapio vol
que sia lo such elo blascorides vol quessia
lo plantagua menor. Sarapio diu que
la collusio fera ab agras coagulat artifi-
cialment conferex ales genives le siades deses
qualls fluix sanch. Blascor. posa que lo vi-
nagre conferex ales genives sanguinolentes.
Lo contesti diu que qu'at es lauada la
boca ab such de fules de murta vall ala
mollesa deles genives e al flux dela sanch
delles estreny e dissecca.

Elo Barthomeu d'ui q' asso mater fa la collusio feta ab axerop d' murta e decoccio ab vi o ab ayqua feta ab murta. E pos salo L'ontesti q' les fules d'l pruner cuytes ab vies apres guar Guarizades strenyen la sanch deles dents e maiformet si so de puer saluage. E arimatex la terra sigillata streny lo flux dela lanch deles genives es i ay auustat p' lo semblant lo que es dit del aliñ en l'altre capitol e sia p' tu vist.

L'omenissa la quarta part de malalties dela lengua.

Capitol. primer. de spasme e fil dela lengua.

Hla boca so d'nes principalsissimes pticules còplintz dos actes als quals es ordenada la lengo es al gust e les dents ala masticacio e les altres so coadjunants e la virtut deles denalla o es diruifa del ceruell. E p' quan ja es stada feta mencio d'les dents are assi fare mencio dela lengua. Los accidents dela lengua son de tres differencies aixi co los altres accidents. E segos q' apar p' les coses dites les malalties impedints los actes. Lo acte dela lengua son distractio vñceres alcoles apas inflacio o magnitud ranaula spasme o curuacio palisi o molisfacciò balbuicies encare q' algunes de aquelles sien ptanyents als fisichs p' tant com moltes vegades p' ells es agut recors al cirurgia are aixi d'alguns d'les plare e p'ner del spasme. spasme es retracciò e curuacio d'la leng en vers lo principi della p' la qual cosa es impedit lo seu acte. La causa dell es humiditat vñplint los nivuis della o siccitat dissecant e finanint los nivuis o lo lignum met monè aquila. La cura sta en dos coses co es en enauciacio e en dieta. La enauciacio sia feta ab pilloles cortes e p' lo semblant ab masticacio e caput purgat. La dieta dell es secca e usen les sis coses no natu-

rals de tal modo q' declinen assecitat.

Lo axerop dells sia de sticados ab ayg de saluia e de yua. La segona intencio es còplida ab collusions fetes ab calamet orengua mostalla senigrech pebie piretrum e altres coles les quals seran dites iant tost en lo capitol de paralisi conferexen arimatex les vaporacions fetes ab ells q' son aixi com es camamilla mellilot sticados anet e molts altres dels quals are assi no plare lexat lo restant als senyors d'fisichs e aço sia dit en lo spasme vmit. La cura dia siccitat e inanicio es bona vñnectacio e resumcio ab bones viandes e ab tempiades collusions e vñccions del coll o del cap ab oli de neniffar e violat e ab infusio de ayqua calda e breument tots los olis frets persico ab musillag de senigrech o de malnins e sia ab aquests vntat lo cap apart d' tras elo coll e es molt conferent.

La cura del fil dela lengua es aquesta e primer dich que si lo fil dela lengua es ligament liguat la lengua ab la part interior d'la boca la qual cosa en lengua italiana es dit lo filelo e sempre que los infants son nats comunament les dones co es les laudores posen la ma co es lo dit diu la lengua e rompen aquell fil en altre manera los infants nunca parlaren be. Impero moltes de vegades sen oblideno no son doctes e per tal roman e empatxe lo plar.

La cura segons ls Albulcasis es que sia tallat e apres q' sia posat vñ letri p' alguns dies ab vñpoch de vedriol per tal q' no se consolde. Algnns temen les venes que son deius la lengua segons que diu lo Quicenna la uoris prenen vna agulla ab fillo passa la deius la lengua en tal modo que liguen lo fil fins atant que per si se romp. Lo Ellenfranch consella que ab un rassor de argent foquen la sia tallat e car lauora es tallat e calciferat. Yo he algunes vegades feta aquesta operacio d' tal modo que sols los posava la mano dintre la boca e prenya la lengua e escenava aquella e apres tallauia aquell fil e no obraua en altre manera e de tal modo eran currats. E no deus hauer temor que lo loch se encarnare segons que diu. Lo

Quarta pt tractat. xi.

Albusasis primerament p causa del mouiment dela lengua plant com costemps es encontinu mouiment. secundariament p causa dela humiditat essen en aquell loch tercerament p tant com la cosa que se talla es spmatica.

Capitol. ii. de paralisi de la lengua e balbucies.

Blare q lo balbucies pugna venir p spasme o p ulceres o p altres passions dela lengua. empero comunament lo paralisi ve es causat p humiditats in bibides en los nirus e muscules e substancia dela lengua la causa o senyal paralisi comunament es flut de humiditats dela sens volitat. E p lo semblant q no pot directament p lar ne pnuiciar segos q declara ypoeras en aquell amforisme q din traulli adiarria longua maxime accipiunt. E primerament deuen notar q ari c la febre cura lo spasme ari mateix cura la balbucient. Segonament deuen notar q lo paralisi antich e la balbucies natural nica son pferamet curats e no res més deuen notar en los fadrinets q quan venen en adolescèia molt souint se rectifican segons que din lo Guic. Esta cura sta en tres coses co es en purguacio e deguda dieta e dinicio. Segonament en confortacio del cap. Tercerament en coses lo cals. La primera intencio es complida segons es dit en l'altre capitol e p tal sia p tu vist e sien fetef dincions tansolament ab crestiris acuts e fricacions e dincions apt detras del coll. La segona intencio es complida ab empastes dissecats posats sobre tot lo cap los quals son fets ari com es de mostalla femta de colom mill torrat e sal oliues blor anisi maratri pebre girofle e de altres coses q cofor te lo cap e dissecata la reuma ep lo semblant los caltiris sobre lo cap e en los costats e apt detras del cap son molt loats. Halia bas acompost aqst empastre lo quall es posat sobre lo coll e es p cofortar los nirus. R. cama. melliloti e majoranis ann. 3. v. cina pis piretri et foliorum lauri ann. 3. iiiij. oppono-

naci et castorey ann. 3. iiij. teratur omnia et cù cera et oleo sambucino fiat emplastrum. per aquesta matxa intencio vol lo vnguet fet de oli de costnardi de ruda e de castor e per lo semblant lo oli benedictum q es lo oleum filosoforum es en semblant loch molt exel lente lo oli dela trementina. La tercera intencio es complida ab guarguarismes e illusions dela boca e fricacions dela lengua ab aquelles coses que seran dites proceynt d les leugeres ales mes fortes E comensareu al oximell squillitic per tant com es marauelos per guarguarizar sia empero primer feta fricacio en la lengua ab sal armòiac e gingere la quall sia souint feta e apres sera la operacio dela collusio milo. Ed edicament de e ben mesme lo qual resol la vmitat aplegada en la lengua la forma de la quall es aquesta. R. origani samsuci ylopi piretri zinziberis triti pipis cinamoni costi sinapis et nigelle cofificantum cum oximelle squillitico et vino cocro. E sia souint guarguarizat per stay de molts dies. Lo alenfrancus narra que ell restituí lo p lar a vna senoyra ab figues e mell e sis grans de euforbi clar e luent en temps en corporat e confeccits dela qual cofeccio posaua deus la lengua quantitat de vna petita faua. E yo dich q restituí la paula a vn caualer fetes les purguacions ab decoccio de saluia ab vi apres feta collusio en la boca. Enint non noscada en la boca. Altret del rasis. R. salis armòiaci piretri scafisagie sinapis pipis acorii e qualis mensura terant et fiat puluis dela qual sia fregda la leng de p ed sobre moltes vegades lo die. Lo Eliabas mana q sia fregda ab gera cinapi e piretri picats saluia ruda calamet herba paralisis romani semet de alfabege e de col saluage bá en aço grà ppietat. Lo Guic. constituet aqstes pilloles co es castor acaferida e trementina diet q es molt singular en tal loch e los pilloles dia costoresas so a ppiaedes e la triqua e la cofeccio anacardina e lo souint plar e la fricacio ab sal gema curta lo plar Lo Guic. de varinguana ha vissades aqstes pilloles. R. oppoponach asse nucis. mus. ann. partem. i. terantur donec fiat puluis e incorporat et fiat pilloles sublingualis cicuciter parum compresse,

bles quals sia posada vna apres de altre dins la lengua e sia soninaiat lo guarçisme ab mostalla e la valucacio ab eyqua sala/da. **L**o Alchind^d posa aqust medicamēt contra lo paralisi dela leng^g. Rx. mumie. 3. i. 2 cu decoccio de origni destēpetur et ponatur in amfora apres sia pres de dita medicina e sia tinguda en la boca p lonch temps.

Lo Enic. din q la pfeccio. anacardina feta ab ella vncio sobre la lengua e p la se blant presa apt de dintre e posada apt des forz amodo de empastre es cōferēt ala grauitat e mollificacio dela lengua. **L**o Enic zoalposa q lo vs dels coloms salvages es conferent anaquells aquiban la loquella turbada segons q es scrit en lo capitol de parasisi. **L**o Lōtesti posa q lo ensens ma/stequar ab scafisagria o orengua de posa la fleuma del cap e atraent alleuria la grauitat d^a la lengua. **B**iascoides posa que la mastegcio feta ab affronicuz e medulla de pa ensembs mesclar es conferent al pa/ralisi dela lengua. affronicuz es baurach o spuma nitri cartot es vna matexa cosa.

Comēssa la pt quinta de passi ons d^a la vuola. La. i. d^phibicio deflux de materies ala vuola

Sipian q totes les malalties q venen ala vuola cas: comument son causades p mate/ria fluēt a dita vuola e p tal sera primer dit dela phibicio en aquest capitol. **E** pmer en aquest cas faras purgacio ab pilloles cochies. quant ales coeses locals. **B**iu lo ysach q lo guarçisme fet de relles e fules de morer phibexē lo flux d^{les} humiditats ala vuola. **L**o Alchindus posa q si les fuses del priuer sō ciuytes ab vi e apres q siē guarçizat aquil vi q remoulo flux d^{les} hu/miditats d^l paladar e dela gola. e lo Enic. din q phibexen esser fet flux ales amicdo/les e ala vuola. Sarapio posa q la cōma draguāt es administrada ales medicines d^l la tos e ala aspitat dela canā d^l pulmo e p la abstercio dela ven e al decoriment del

cadarn qnt es feta ab ella e mell cōfice. e a/pres posada sobre la lengua e es trāglotit lo q es dela dissolut. **E**ncare posa que lo agras artificialmēt coagulat enyt ab mell e vi dolc es cōferent als nfruis qui son en los costats dela guola e al paladar e ala vuola. **E** asso mateix din del vinagre calt. **E** yo dich e cred q totes aquelles coeses q phibexē venir la materia ala boca e ales gemines valen assi e per tal alternadamēt sien los capitols vists.

Cap. ii. de caymēte rela/ga ciode la vuola.

Cestre p are d^r del cayment e relaxacio dela vuola les qlls coeses enpedexen los actes del transglutir e transpirar.. p la qual cosa deya Galien en lo vj. del meamur q quant algu obi^a la boca e es depresa la lengua ab los dits o ab autre cosa apar una pticula carno sa en la pt alta dela boca la qual per los grechs es dita columā o chinodia. **E** p nos autres es dita vuola pnen lo nom della. **L**o p alguns dits d^r la vuola p la similitut qba ab lo gra de la riu q es lo reym. En lo caymēte relaxacio d^a la vuola apar subtiliacō en la rell de aquella ingrossacio en laltre extrem p la qual cosa es impedit lo acte d^a respiracio e trāglucio. **L**a cau/sa de aquesta malaltia es materia calda o freda denulant del cernell p modo de reu/s matisine. **L**os senyals del caymēte relaxacio dela vuola son manifestats p vertu/ra dela boca e de pressio dela lengua. Empero la caliditat dela materia es coneguda p rojor e ardoz. e la frigiditat es coneguda p primacio dela dits. **L**o Galie en lo tercer dels pnostichs din q es perilosa e majorment quan es fleumatica e tota igual p tant co ala incisio de aquella se segner sania de flux de sanch les quals coeses poden esser causa de suffocacio e de mort e quant es blanca e apres blanca e es igual la rell se subtilia e la extremitat se ingrosa falauos entallar no ha tan gran temor.

Guart se empero segons que din lo Albucasis que sies negre o fosca o dura

Quinta pt tractat. vi.

sens sentiment que no sia tocada ab ferro per tant cōseria perilos que lo loch no se en cranquenas. Es empero necessari q̄ quant es en grossida e ab medicines nos cura q̄ sia tallada p tal q̄ sia e vitada subita suffocacio e de dos mas lo menor es de elegir car q̄ no te si novna via p ala salut encare q̄ sia pilosa o engnosa vulla o no es forçat q̄ passe p aquela. Haliabas empero vol q̄ no sia tota tallada p tan cō faria no cument als officis dels pits p co com la vii ola segōs q̄ diu Galien en lo libre dela veu e en lo. xi. d'avtilitat e dels pricules te sinch sunanents e sia p vosaltres vist En aq̄sta cura hané dues intencions la primera es en la purgacio e dieta la segona en les coses locals. La primera intencio es cōplida ni pus ni mes segōs es dir desus en lo. ii. libre en lo capitol de squinancia e sia declinant asiccirat e p disseccar la mataria reumatizat e relaxant la vuola. Es ator quat p lo Roger e p los seus glosadors e maiorment en los infants q̄ sobre lo moll del cap sia posat vn drap de grana de quā titat de vn diner en lo ql sia posat vnpoch de ensés de mastech e de pegua. Empero en los qui son ja auansats mana lo ben mesme q̄ siē tirats las cabels del cap fins atat q̄ la pelsia dislocada o en altre modo e mīlo segōs mó iudici q̄ sia fet vn caltiri en la sumicat del cap segōs q̄ ia es atorgat esser fet en la reuma. La segona intencio es complida en dos maneres la vna ab medicines laltre ab instrumēts. Ab medicines quant la materia es calda sia guarguarizat aygua ros e vinagre segōs q̄ vollo Rasis. o sia aplicada aq̄sta poluora caragat la lengua ab lo dit o abyna culera. R. ros. sandaliorū balaustiarū an. cāfazē modicuz et fiat puluis quant la materia es freda mana guargnarizar alum e xerop acetos mostala sal armoniach e alum. Lo Roger bi mana posar cinamomi piretrum pebre gallas e balausties. Lo Galien en lo. vi. del meamur narra vn medicament dels colapios p les vuoles relaxades lo quall es a quest. R. rosariū. siccariū. p. i. spic. seltice. p. f. nidi yrundinis. 3. iii. mirre. 3. f. gallariū viridius. numero. xv. terrantur et fiat del quall si buffat en lo vuola ab yn cano o

ab los dits ep lo semblaient ab vna culera. El questa medicina pdita ha la virtut mixta q̄ es diaforetica e repussima moderadament segons q̄ din lo Galien en lo loch mateix. Yo dich segons la matexa intentio q̄ moltes coses que son dites en lo capitol de squinancia e molts adiutoris q̄ son ali ditsson assi cōferents e p tal sian vists quāt sera menester. Cosa es exprimētada e deles lo ades e la relaxacio dela vuola. q̄ sien picades dues magranes ab la couella e tota lur substācia e q̄ sia fet guarçrisime. Poluora bona p la matexa intēcio. R. balaustiarū. 3. ii. aluminis iacmeni. 3. i. croci canfere an. E. i. et fiat puluis subtilissimus dela quall li sia aplicat ab vna culera. Altre poluera quāt la materia es calda la quall apres dia guarguarizacō sia apli cada. R. cumamoni zinziberis piretri balauastiarū corticū gramatorū foliorū roris marini seminis cauliū an. 3. ii. terantur subtilissime et fiat puluis. Biascorides posa q̄ lo porro sana la relaxacio delaviola ad ministrat en pocio ab cisana. Yo crech q̄ vol sia lo such dell. Encare mes posa q̄ lo dragantū q̄ en la guoma dragant cōferex ala vuola relaxda e vol q̄ sia mesclat ab melle q̄ sia pres co vn letouario q̄ sia tingut des la lengua e q̄ sia trāglutit. Encare mes posa que les fules e les flors e les mores q̄ son dites. Mororum rubi strenyen leugelement per la quall cosa valen ala vuola. Encare mes din que la assa guarguariada sospen la vuola relaxada. Es lo Berthomeu din que ab aygua mell sia guarçrada. Encare din Biascorides que lo such deles scorces deles pomes que ab melle cura la vuola relaxada. Encare mes din per auctoritat de grispo quela cendra delesrells deles coses subitament rellena la vola relaxada. Yo dich que fa aço exsificant lo humor essent en aquelloch. Encare mes q̄ la scēra del amet sospē la vuola agrauar les faulces fidelis posa que la cendra dela rell dell anet e lena e disecca la vuola inflada. Encare posa fidelis que tot lo ou curyt fins atat que sia dur e apres leuada la scorsa e apres posat en la part posterior del cap essent aquella rassa tantost es leuada la vuola.

Lo Guilem dini q̄ pla vuola relaxada que sia presa sal calidissima e sia liguada en un drap e sia liguada en la fontanella del coll e val molt. Sarapio posa quelo such del cuello ō sanbucus guarçizat cōferer al caymēt e relaxacio dela vuola. ari mateix lo such deles fules dela ortig guarçizat resol tota humiditat freda essēt en la vuola e axí rellena aquella e asso mateix fa la polioria del semēt della cuya en aygua: e dñi que quant es fet guarçizat me ab vin agre calt remou lodecoriment deles humiditat venentes ala guola e conferex ala squinacia e ala relaxacio ola vuola. E mes posa que quant los vermis colz dits porciones son picats e mesclats ab mell e apres es feta l'inicio conferex ala squinacia e ala relaxacio dela vuola. E lo Barthomeu posa q̄ poden esser dissecats e administrats ab guarçizime. La segona intencio es complida segonament ab instruments e asso si ella ab medicines nos pot curar. E primer dñi lo Albuca sis que segua lo passient deuant lo metge al sol tenint la boca vbertha e comprement la lengua ab instruments per tal cosa abste sia presa ab vn vnci apres sia tallada ab tisores romes e apres sia guarçizat aygua evinagre e yo dich q̄ sia era posat galles alum o vidriol p̄ causa ola sanch seria mitor: e sila sanch supabundaua sian posades ventoses detras lo coll segons q̄ vol lo Alucenna. E poden esser administrats edonat trocichs de carabe ab aygua de plantage e lo malalt stigna a gegua sobre la cara per tal q̄ pugna expellir: e sin exia sanch sia curat ab la sua coracio la qual es yadita en lo tractat de contussions en lo primer libre. Segnoament sia tallada ab ferro calt de aquest modo segons que vollo e ben mesue sia presa vna canula q̄ es vna cano e lo cap del qual sia vna finestra o forat e en aquella sia mesa la vuola apres per lo cano sia mes vn ferro foguetant fet amodo de scarpe e calterizat sia tallat. Tercerament sia tallat ab canitri potential de aquest modo q̄ es q̄ apres que la vuola sera cōpresa en ditta canula e finestra en ditta canula q̄ ditta vuola sia tocada ab aygua fort o ab medicamēt a/

cuit fet de sabo calt e arsenich dissoluts ab alguna liquor e sia tingut sobre la vuola la mitat de vna hora fins atant q̄ sia alterada e apres guarçizat oli rosat o aygueros per tant com d'intre tres dies caurase gons q̄ dñi lo Aluc. E Guart se empero q̄ ninguna deles medicines acutes entren d'intre ne que toquen les altres parts per çó com faria lessio. e apres dela incissio e mudificacio ab viens es mirra sia curat

Lomenſia lo tractat. vi. de disposicions dela guola

L'apitol primer ō pfocacio.

Lguns veguades es deue suffocacio sens presencia de apofistema p̄ alguna causa intrinseca d'corret ala guola e maiorment en los infarts quan dorme es souint vist. E apar souint que se suffocare. La causa es mateixia denalant del cap ala guola: los scyals son manifestos. Feta la purgacio e ordene nada la dicta segos es dit en lo precedet capitolo vñch ales coses locals. Primer dñi lo Aluc. q̄ sia fet guarçizime ab such de colz o ab decoccio deles ab olis o gingo lilo qual se dñi olenz sisaminu cōferex ala prefocacio. Encare mes posa q̄ lo such deles scorces deles no: e lo rob deles guaçizat prohiber la prefocacio. Haliabas dñi q̄ si son cuyts les scorces exterios deles no: verdes e q̄ sia fet ō rob apfita ala stra gulacio q̄ es feta p̄ humiditat flematica. Encare mes posa lo Aluc. q̄ lo guaçizime fet de ysop sech conferex ala pfocacio intrinsecca. Yo dich q̄ la decoccio del ab figues e mell val ala pfocacio. Encare mes posa q̄ la cassia fistola ab aygua ō salsandre e mussillages ō psylla conferex ala pfocacio. Encare mes dñi q̄ si es cuy traue ab orines e apres q̄ sia fet guaçizime conferex ala pfocacio. Empofa nocumēt ala guola. Encare mes posa q̄ tocar la paladar ab mell e ferne ḡguarizime sana la pefocacio e les dos amicdoles: e asso materfa lo ḡguarizime fet de decoccio dela e con

Libre Sintue

ferex ala pfoçacio intrinsecca e asso propriament en los infants mes posa quella ay gua dela ceba ab mell conferer ala pfoçacio. Encare mes posa q quāt ab cinti que es lo doncel es fer empastre al paladar cō ferex ala pfoçacio intrinsecca. E yo no dupte q moltes coses que son dites en la s̄q nancia son axi conferents p la qual cosa sia vist quant sera expedient.

Capitol.iij de sanguoneres aderents ala guola e de gra notes begudes.

Sunt se es deue als homēs p improviso potacio d'aygua freda en la qual son multipli cades sāgoneres e granotes q es beguda alguna de aqüles Elderints se donques les sanguoneres en lo passar dela guola e en lo meri son causa de molts nociments per la qual cosa degudament entre les malalties dela gola se deu de tals passiōs tracçtar. E primer lo Eñic, en aço diu q lo vi nagre calt begut atrau les sanguoneres del meri. E feta vncio dell en qualsenol p d'cors remou aquelles e segōs lo Eñi. mata aquelles. E segōs lo mater Eñi. la medulla d'ponsem cuya ab vinagre aps menjada en bona quātitat mata aquelles e segons lo Alchindius asso mater fa qnt es posada dita medulla ab vinagre e apres es begut dell. Encare mes posa q quant es fer guargrisme ab decoccio de assa erradicala sanguonera fira en la gola e segōs lo Sarapio asso mater fa la guaularisme fet de assa dissoluta ab vinagre elo odor d la assa erradica aqüles ont se vol que sien. E mes vol lo mater Sarapio q quant es begut del such dls e vols mata les sanguoneres q son fixes ala guola. E mes posa q lo such d' salzer ha propietat p atrau re les sanguoneres e ati mater de conglutinar les naffres fresques. E asso mater diu lo Aquic. del such del guarab q es spcia de salzer. Encare mes q ont seuol q la

sanguōera sia afferada e no sols en la gno la mes en qualsenol altre loch la aplicacio e comedio del all expeller aqilla. Lo Galie en lo xi. diu axi q algūs han scrit d'ellos xinxes q ab vinagre remouen les sanguones; res begudes nosaltres. Empo tottemps p comedio de als hauē expellides aqüies e nuque hanem baçut menester xinxes lo Aquic. diu q podē esser begudes ab vi o ab vinagre. Lo Chiranus posa q los sanguoneres sūfumigades ab xinxes sō mortes tantost. Lo Kasis diu q si ab vna lenga secca de gazel qo es de dayne son sūfumigades les guoles dels qui han sanguoneres en ella tantost cayē. Alchind posa q quant la sal es mesclada ab such d' ruda ces beguda arradica les sanguoneres dela guola. Lo Albert diu q si lo loch ont es la sanguonera es freguat ab sall tantost cau la sangnonera. Algūs han dit que la cendra comua calda aplicada sobre elles les fa caura. Petites petites granotes qui son begudes. Lo Sara. diu axi q la sanch dela tortugua marina presa ab vi ab coal de lebre e comi conferex anaqlls qui han begudes granoteres,

Capitol.iiij d' boci spina ofer ro o coses semblants entrants en la gnola.

Ari cō les sanguoneres p inor dinata pocio deglotides se aderere ala guola e poden esser causa d' strāgulacio aximater vna spina vn os, o vn grā bo ci o algun tros de ferre inordinadament presos poden esser causa de strangulacio. La comua cura d' tots aqüells es lo vomit. E pgo alsi q posare algunas coses appiades. E primer diu lo Galie en lo libre dels sens secrets q sia mastegat e d glorit vntros de carns de bon pelliculosa e no massa cuya e q sia liguada ab vn fort fil. El arch e apres q sera deglotit sia subitamē tirat. E axi se aderira ab ditta carn la spina o ferre o os e extira. E qo mater d'is yo de vn tros de sponge axi mater li-

guat e d'glutit etirat e p lo senblat figues seccas e grases. ¶ Plat sextus diu axi q la femta dia guata picada pura efera vncio en les galtes sens difficultat atrau les spines: E p aquesta cosa es experimentat q sia presa una cadelia d cera de lignal e grossa e de longitut sufficent e sia scalfa da en aygua calda fins atant que sia sufficientment molla e sia messa dintre la guola la legeramet e sia legeramet treta e traue ab si la spina la qual es ficada en la guola e arimator asso enpeny lo bossi en la go la retengut. ¶ E deles coses ppies p lo bo ci detingut en la guola es q sie fetes forts pulsions vnes apartes de altres en la pt posterior dl coll e en lo mig dls espales e algunes injeccions ab algun leueng e dur instrument axicó es de fust o de banya e arri lo boci passara dintre. E yo souint ho e fet ab vpoch de vi. ¶ Empo si hanra algu begut alguna agulla o ferre . diu lo Sar. q la caramida es molt bona p aquell q ha begut o transglotit alguna agulla o ferre e p lo senblat cōferex en aquell qui ha met scorca de ferre o ferriga.

Capitol.iiiij. de clarificacio dela veu e remocio del rugal e despressa della.

 La veu ppiamet es feta per la guargmella ep lo senblant p los membres dels pits es fortificada e souint p indisposicio del cana del pulmo e dls altres membres tan nocumet en dita veu e per causa dela spura dia freura ppiamet p la qual cosa es feta la veu regulosa la qd dispositio es menester rectificar axicó qualasevol altres essent contra natura. ¶ Es dōques expedient subtiliar aquella qd aliqua causa es subitament remoguda. Ifetes les purgacions si es menester sia ordenada la dieta segos es en los altres capitols dit. ¶ Primer en assi han dit alguns antichs q la veu es tantost clarificada e lo rugual es remogut si es beguda asa ab aygua nell segos q diula Bias

scordies. Lo qual dinagi q la assa curar la spitat deles arteries d loch temps e la veu remoguda. Empo segos lo Bini, den esser primer gguardada e apres den esser d'glostit algi poch della e axi cōferex ala asperitat dela guola antigua. Lo Barthomeu diu q qualsevol assa clarifica la veu empomes subitament aquella q ha lo odor orrible p tant com en ella ba major virtut d exsiccarr lo membre linint e asso fa majormet quāt lo fixus es sessat. Biascorides diu q si de vernix ab mell es fet lo hot clarifica la veu vernix es la glassa o gome de ginebre e segons lo Barthomeu lenifica la arteria e consumix la vniuersitat la quall es causa del rugall. Encare mes posa q si es mesclada abrasina e qd sie fetes pilloles semblants agrans de catapucia e qd sien tingudes vna o dos en la boca e qued poch en poch sia de glotida medicā los astmatichs o ales veus obtusas e probibexen lo denallament dela reuma. ¶ Mes vol Biascorides del scordeon q es lo all saluatge q si es administrat ab seliadre efigues mitigna la tos e los sospis dels pits. ¶ E semena lo rugall ell açoiles o ab vi q sia dolc. E sapian q e i les coses q conuenē ala veu crech sien molt mes vtils curties bollides q no seccas.

Mes posa q la rell del meu q es anet sal uatge bollida e curta en aygua mitigna la veu regulosa feta p denallament de reuma. E en forma de letouari ab mel a pfita al reumatisme. ¶ Encare diu axidels such dels porros q mitigna la tos dels pits e la duricia e dia canan del polmo e purgua la veu lo Barthomeu diu q sia begut ab tisana. Lo Bini, diu q los storachs clarificā la veu ab forat linitat dela canan del pulmo. Lo coteiti posa q los storachs seches valen al rugal dela veu si son beguts. E lo Barthomeu diu que en la causa freda los storachs liquids açoiles o mesclats ab trementina e fet lo hot ab mel clarifica la veu esia tingut dejes la lengua. Encare mes posa lo Bini. q la mirra clarifica la veu sia empero tinguda dejes la lengua e sia deglutida a quella aygua. Mes que lo cartamus mudifica los pits e clarifica la veu E aço mateix vollo mesme del oli dell. Encare han dit del all que en quall senol ma-

Libre Sinque

nera que sia mèiat cuyt o cruu clarifica la
ven e la gola empero per lo Euní, es mes
loat cuyt q no cruu. E mes q la cibeba tin
guda en la boca clarifica la ven. E Halia,
bas diu q mundifica la gola regulosa de
fleuma. E mes q los ciurons meniats cla-
rifican la ven. E mes posa lo Euní, que
la mostella picada e ab aygua mell begu-
guda remou la aspitat dela canan del pul-
mo. E Sarap. diu q asso mater fa lo guar
grisime fet della. E Lo Berthomeu posa
q lo sement dí nap coferex ala asperitat díla
gola e amolet la canan del pulmo elo mis-
silarge del humecta la canan del pulmo.
Lo Sarapio posa q lo missillarge del se-
met dels codòys ab succe amolet la cana
del pulmo e la siccitat dlla. E lo Euní, vol
q los missillages del psilli amolet o abla
nex los pits: e la magranada dolça ablanex
los pits e còforta aquels: mes diu q los se-
bestens q son fruya líniren los pits e la
guola e yo dich q sia fet deles lobot ab suc-
cre en materia calda. E lo Euní, posa que
la mantegua ablanex los pits e madura
les supfluitats en ells e ppiament ab mell
e succe e amelles amarguàts. E Sarapio
posa que quant les fullies deles cols crues
son mastegades e es tràsglotit lo suct dí
les restaura la ven pduda. E yo dich q les
cols disseccan la léqua ela ppietat delles q
disseccà la vimiditat dí cap e alleunià la len-
gua agreniada p fleuma ep tal clarifica la
ven: E mes q la carn del anet clarifica la
ven ela color. E Encare diu Sarapio que
la guma draguàt es mesdada ab les medi-
cines dela tos e dela aspitat dela cana del
pulmo e abstercio dela ven e al decorrimet
dela reuma dela gola e asso quât es fet con-
feccio ab mell e es posada sobre la lengua
e es transglotit de poch en poch: E segòs
lo Hiascordies repara la ven regulosa. E
segòs lo Berthomeu pot esser dissoluta
ab succe. E Encare mes posalo Sarap.
q lo suct díla regalicia còferex ala aspitat dí
la cana del pulmo e deu lessor posat deus
la lengua e esser deglotit lo q díla se dissol.
E Apuli? diu q asso mater pot la rell dlla
masteguada e p lo semblant la decoccio dí
la empo mes debilmet. E lo Euní posa q la
regalicia linix la cana del pulmo e mudi-
fica la gola e còferex al pulmo e dela gola e da-
rifica la ven. E Alchindus posa q lo suct
dela regalicia remolex la duricia dí meri de
la gola dí pulma e díla vergina e deu esser
tinguda deus la lengua e deglotir la de
poch en poch la decoccio della frescha e val-
ari cò lo suct. E Sarapio diu q lo sement
dela malua es bo ala aspitat dels pits e dí
pulmo. E lo Barthomeu posa q la deco-
cio deles fules deles malues presa ab suc-
cre abeure remou latos ala espirat deles
pits la qual ve p causa de siccitat ep lo se-
blant val lo lobot deles. Empo la aspitat
es mes vtil lo sement. E lo Euní, posa q les
fules e les flors deles malues remouen la a-
speritat dela cana del pulmo. Empo diu q
lo sement delles es mès en remourela a-
speritat dels pits. E lo Guilién en lo ix. posa
que los ous sorbils q es beguts curé la
asperitat dels pits e dela gola la qual es fe-
ta p molt cridar o p causa de humor agre
no sols pres a part de dintremes encareca
ta plasmat apt defora. Car p la suauitat
dela sua substancia mitigua esana aqüles.
encare diu axi dels pinyonsverts arri cò so
es medicina ydonea p linir les asperitat
emaiorment quant in fusos en aygua han-
derada la acerositat. E lo còresti diu axi
si los pinyons son sechs sian mollificats en
aygua e sian meniats e valé ala asperitat
dela ven p siccitat causada e en açolos pi-
nyons del spi maior son de maior efficacis.
E Alchindus diu q valen als q tussien e bâ
asperitat dí pits p frigiditat e siccitat. E lo
Galien en lo. vii. diu axi laguoma dels si-
rer ha comuna virtut ab totes les cosesti-
scoses eno mordents p la qual cosa conue-
ales asperitat de la canan dell pulmo.
E lo Sarapio diu que la guma del
ciper còne ala asperitat del pulmo e dela
canan dell e curala tos antigua beguda
ab vi mesclat ab aygua. E lo diascorides
diu q maravellosament ablanex si es do-
hada abeure ab vi vell dissoluta en aqüil.
Alchindus diu que la rell dela regalicia e
lo suct dí aquella clarifica la ven e mundi-
fica la canan del pulmo. E lo lobot fet de
squilla cuya artificalment ab mel remou
lo rugual dela ven e aço mateix fa lo rina-
gre squillitic apotat p la boca segons

Io alchindus encare mes quela carn dela gallina milora los sentiments e clarifica la ven si es de gallina sone e lo Aquic. absolutament e diu dela carn dela gallina. Encare mes q los gingols stiptichs e q no sien madurs a paguen la agudesta dela sanch e signuenen apfeta maduracio humectan les asperitats dels pits e del pulmo. E mes posa q les canyes del sucre son mediocrament caldes e remolezen los pits e la guola e valen ala tos e pronocà vrina e amole xen lo ventre. E son bones meniades ala verxina e valen ala arsura dela vrina e lo sucre p lo semblant linix lo ventre e la guola. E lo Aquic. din q lo sucre linix los pits e remou la asperitat dels. Encare mes q lo sucre delsago premut ab aygua e dli e amel les val als pits e ala asperitat del meri e de la trapea arteria e al pulmo e purgia la fleuma subtil dels pits. Ellbindus din q les amelles dolces linixe los pits. E mes din q la molleda deles pances sens los pinyols mensada val ala guarguamella e al pulmo e ala tos e als renyons e ala verxina. Empo lo Aquic. din q tota pansa fa nocument ala verxina. Impero sia entes dela fresca. E lo diaforides posa q la carn deles pances blanques mensada dissolè la asperitat dela canan del pulmo e subuenè als qui tussien. E mes encare din q los spicnachs per lo lur temperament conferexen als homens calts e als frerts. E ajudan contra la asperitat dela guola e del pulmo e p al tos. E lo Lontesti din q les fules dell primer cuytes ab vi e guarguariades strenyen la reuma del cap e la asperitat dela gola e la sanch deles dents. E maiorment si son del saluatge. Primerament din isach q lo aposima deles borragos ab mello ab sucre begut val ala asperitat dia guola dels pits e del pulmo. E segoslo Aquic. lo guar Guarisime fet de pentafilon co es dela doccia dell val. E lo Desue posa q lo oli del gra del papaure linix los pits essent molt aspres e en grexa e aco matex fa lo oli del sement deles letuques. E mes q lo oli violat linix les asperitats dels pits e del pulmo e clarifica la ven. E lo Euenzoar posa q menjar rauens o cols remou la asperitat dela ven. D'oltes altres coses compostes

seporien assi dir e simples p lo semblant les quall dexa als senyors de fisich. E nota be que de aquest simples anaquest membres apropiats pots fer moltes medicines compostes si les vols discorrer p la quall cosa noles pose, e aco sia dit general en qual se vol capitol.

Capitol.v. De recuperacio de ven subitament perduda.

Z gunes veguades se es deuen q subitament es perduda la ven e aco se es deuen a veguades p causa d'paralisi dela lengua e veguades p causa d'materia deuallat ales pts inferiors p la quall es causat sincopis e aco es deuen a veguades ab febre e sens febra e altres veguades es fet per causa d'molta umiditat del locb o per causa de collicacio d'alguna umiditat la quall collicacio es feta p febra o per multitud de materia. Sia feta purgacio ab pilloles cochies e sia axeropat ab axerop d'stictados e ab aygua de salutia e de yua. La dieta de aquells sia secca e aco es manifest e dites e fetes aquestes coses vinch ales locals per quen trobe poqs pertal yo ne dire poques. Fidelis posa que lo pulegi ab vinagre teben donat ab eure e applicat al nas restaura subitament la loquella perduda. Encare posa que les pultes de farina de segol ab vinagre de d'coccio d'ruda quant son donades abeuira liquides restauren lo perlar perdit e es efecte maruelos. Encare se sab que la assa el sandaraca e les cols conferexen en aquest cas e lo modo dela proximacio delles sia cercat en lo capitol precedent. Ellbindus posa que la salutia saluage conferer ana quels qui subitament perden la ven en la febre e si la perdicio dela ven es per suffocacio de cadarn, co es de materia deuallat e cansant sinocopis. Zanos azi com es ex perimentat sia posada ventosa grà ab molt foch que creme. Sobre lo cap e maruelosament releua la reuma e subitament remou lo sinocopis e restaura la paraula, e dich que en aquest cas valent totes les coses

1173

ses acutes feta fricació. Sobre lo loch axi cō son squilla e alls e de altres coses deles qualls p lo eben mesme es posada molta quantitat. E yo dich q moltes coses cō fereten assí les qualls son dites delus en lo tractat o pt deles disposicions dela lengua e enspecial lo q es dit dela grauitat e mollificació dela lengua de malalties del doce assí nō plare p tant cō yo he plat de gibositat en lo segò libre. Empero aquell parlar denia esser assí cituat e altres coses assí no occoren.

Lomèsa lo tractat. xij. de dispositions en quantitat demasia dae diminuida dels dits e dls brassos e de tot lo cors.

Capitol. i. dls dits supflus.

Bhos homens e en molts altres animals es trobat algú membre supflu e en special algú dit en los homens. E per lo semblant es engendrat algun membre gran o petit. Lo membre de madiasament grā es engendrat d materia supflu tremessa al loch p generacio de aquel. E p lo semblat axi co lo membre diminut es engendrat p materia diminuta. Axi lo supflu engēdrat p materia supflu. E axi cō lo membre petit es engendrat p puitat de materia lo grā es engēdrat p supfluitat della. Encare q la virtut in forma fort o debil concorregua en aço. Per la quall cosa deuenir notar q no essent la materia molta essent la virtut informatica fort pot esser engēdrat lo membre gran. E ari matex si la materia es molta e la virtut informativa debil sera engēdrat lo membre petit. E no sols cōcorre molta materia o la virtut fort ala grandesa d lo membre mes encare bi es menester q la materia sia obedient al mouiment q es ala extēcio. E p q d poca materia se pot engendrar lo membre gran p tant com la virtut informativa sera fort e la materia abra a extēcio. E ari p lo contrari q de molta materia essent la virtut in formatica debil e essent la materia in obedient a extēcio es engēdrat lo membre petit.

bre petit. **L**o Sissen dit es engendrat en los homens per tant com los sperits deles particules tremoses del dit del pare qui sō mesclats ab lo sperma. Per tant com de quall se vol membre deuallen o son tremosos spirits los quall apres o corêts ala materia disponen aquella per ala generacio de tots los membres. E p q se es deuen q essent la materia molta e superflua aquest sperit per la generatio del dit grā o petit o corregua a dos materies, E que ala vna materia occorregua debitament e lauos es engendrat bon dit. E si alatre occorre in debitament lauos es engendrat lo dit diminuit en qualitat e figura. Empero tot aço sia deixat als senyors de fisichs. Per aquesta cura deuenir notar lo canon o regle de galien en lo tercer del tegni en aqsta cosa e es aquest. **Q**uecū qz particule super abundant secundū natura causa salubris est eoz ablació generare aut est difficile e nō mirū reseccare aut facile. E deduit de leti en lengua vulgar vol dir axi q qualls se vol particules q superabundan segons natura la curacio de aquelles es remocio delles. Regenerar suplen algun membre es difficult e no es marauela. Empero resecar q es remoure suple algun membre es cosa facil. **L**o modo dela remocio es aquest q es que lo dit sia de scamat en la iunctura ab vn raso e apres sia seperat en la iunctura e remogut lo dit ab poluores restretas e ab blanch dou sia costret. E apres sia curat axi com les altres nassres son curades. **L**o Aliic. feta la incisio caltariza lo loch ab oli bullent e de tall cosa segós quelo dit doctor posa prona securitat de corrupcio ede fuit de sanch e sobre lo loch nax carn e pell dura segons apar.

Capitol. ii. d cura demembre mortificat.

O galien en lo primer de morbo et accidenti posa q los membres q son superabundants o son de linatge d aquells que son segons natura axi com es lo dit sisse. O son de aquells

que totalment son part natura aricom so bois e membres morts e pudrits. **L**a causa dela superabundancia de aquelles es multitud o materia benigna ab forteza de virtut esia vist en lo capitol precedet. **L**os senyals de aquestes membres son assi manifestos. Los senyals dela corrupcio del membre en lo capitol de stromeno e d crancb son dits per la qual cosa sia alli vist e son manifestos. **D**ich empero una cosa enota que si los membres corruptos no so remoguts que es multiplicada la corrupcio fins als ossos grossos dela cura o del adiutori elauos no es ingeni en curar segos que din lo Albucas p la qual cosa aqlls tals deuen esser dexats a deu e als sants. e yo dich que deuen esser dexats als pacientes segons que din Galien en lo sego dels anfouimes per tant com los que son circa la mort als sols pronostichs deuen esser de xats co es als priueros deuen esser dexats. **E**hajes aco per d port o solas per aqsta cura donques deuen notar que sila corrupcio es en tal modo que no se pugna corregir ab repausi no ab scarificacions ne altres auxiliis dits desus en lo capitol de stromeno lauos es menester que sia tallat aquell membre fins al loch sa per tal que scape lo malalt de mort o tot lo cors. **L**ar molt maior es la mort de tot lo cors que d un membre. **L**o modo del tallar es aqst que ab la prona o a b vna agulla que trospia la part sana e ferma e sia tallat sobre lo corrupto co es en la part sana. Sia dos ques liquat lo membre en la part sana e en la malalta e sia tingut ferm per ministres e sia seperada la carn del os ab vn raso e sian cuberts los labis ab vn drap e lauos sia ferrat lo os subtilment e quant sera perfetament seperat dlmembre sia calterizada la part sana ab ferre foguejant per aquell la tal operacio apta o ab oli bullit segos es dit en laltra capitol e sia ligat e curat segons que les altres ulceres son curades. **E**sey hania fin d'sach sia curat e stret ab poluora restrectina o d altremodo dit en lo propri capitol. **L**o theodorich manau que si posades medicines somniferas per tal que no sia sentida la incissio aricom es

opis such de morella iusquiam mandragora enra de arbres iusta letugues e infi deten vna sponga noua e dexa la seccar al sol e quant es menester posen aquella en ayqua calda e donen aquella a odorar tats fins arat que causen dormir. e apres que aquelles stan adormits fan la operacio. **E**consequentment din q ab vn autre spogua infusa aplicada al nas d espt en aqlls o ab such d'ruda o de fenol aplicat al nas e ales oreilles e axies velcn aquells segos q din. Altres e fan daltremodo e fan vna scarificacio e posen arsenich e sobre la part sana posen defensiu de boli armi e altres defensius e apres embolicar lo membre mortificat ab moltes dobles espada drap estituad aquell be e degudamet e sia retingut lo membre fins atant quela junctura sia defeta e lo membre per simatre caygua. car mes honesta cosa es al metre o cirurgia que lo membre caygua per simatre que si era tallat e lo malalt tormentat.

Capitol. iii. de custodia del cors mort.

Dos cosos dels morts poden esser guardars per algú temps de podridura e corrupcio en moltes maneres. **E** prime vollo Kasis q aquells tals sis en distirizat ab medicines acentes aricom ab coloquintida baurach e stant lo cors declinat p auall e apres essent lo cors dret sia premut lo ventre p tal que totes les feches isquen fet aco moltes vengades si es expedient sia fet altre crestur de seuer mirra acassia gallia muscata alipta nous de cipier nous nos ades sandis lignum aloes cempi calum ab vinagre e ayguas dissolutas e tot aco dit ha mes en los bindels apres sia ben liquat lo os ab moltes benes per tal que aquella liquor no isquia e apres sia mes dintre lo nas e les oreilles e boca sia mes vi q sia aromatich e ab aco es guardat lo seruell que no desfiner e apres sia en peguitat tot lo cors ab pegneg e aps sia embolicat tot lo cors ab spada drap fet de pegua negra rasina colo

Libre Sinque

fonia en sens mastech storath goma arabea e dragagant e poluora ya dita desus plo crestiri. E ab aquest spada drap si an en bolicadles cames casca p si fins ales an quies e los brassos p lo senblat e aps tot lo cors ab spada drap fins al cap sia ferma ment cosit e la cultura sia vntada ab peg e los brassos si situats p los costats auall e los pe si ajuntats segos logitut e aps sobre tot lo cors sia expida dela poluora dela qual es fet lo sego crestiri e los lochs burts sien vnperts de stopa vntada ab aquel medicamet d q es fet lo sego crestiri e aps tot lo cors enses sia debolicat ab al rte quantitat despada drap e sia cosit p o posit deles primeres custures e sian vntades ab pegua e aps si altre vegda poluorizades de dites poluories esia cosit ab vn altre drap enserat sia enbolicat e sia cosit aps ab benes fortissimes sia formet stret e si a ligt axi co les bales son ligdes e aps sia enbolicat ab vn sdat net e be ligt e vlti mamet sia mes en una capsula ocara d plb e taca da e vntada ab vn ferre calt en la qll cara si posades herbes o doriferres axi co so roses mta majorana balsamita o sia posat en una caxa d ciprer q sia fort ab ser cols de ferre ab anells p aleuar e portar quat sera menester. E yo dich q aqst modo no deu esser tingut en los papes p rat coles mas elos pe e la cara se deu veure. empero d aqst modo se serua lo q aporta d vn loch a autre. Segonamet so pparats los corsos morts q ratost q so morts q sien yberts p lo vtre e so tretes totes les coses d dintre e aps q siem vimplerts dintre ab la poluora dita emolta quatitat d sal e d comi esia cosit lo vtre aps sia enbolicat en lo spada drap dit en la forma dita e si vols guardar les entramenes siem lanaos aps siem ben salades e meses en una olla d plb e sia seruat en una cara. Empero diu vn home q lo pmer modo es seguir en los mares e disseccats e en lo temps fret.

E lo segon modo empero es mes cert per los grassos eventruts. Empero si lo vtre es inflat dien algunes que lo vtre dn esser foradat ab vn trebat o daltre modo p q aquella aquositat se pugna mu dificar ela ventositate aquositat pugna

exir. Jo comptare are assi atu lo modo d aqueita cosa segons q tigni en lo summa pofifice papa alexandre. Quint lo quall atu raua en boloya Primerament yo mani als ministres q tallauen lo ventre fins al pom granat e fins al pentenil guardant q los budells nos rompessent fet aco yo trobi lo intesti recte e eliguil en dos lochs apres tal li en lo mig. E fet aco descarni tots los intestins fins al duodenum e altra vanguarda talli. Ifera la lignadura segos es dit d' intesti recte e axi bagui los budels ners sens pudor apres tragui lo fetge prenent lo ligmet de aqll apres la mella e coseguentment los renyons etots en una capsula foren posats e a fet aco passi al spiritual e remogui lo pulmo e lo cor ab tots los se lignamets E apres lignui lo meri e remogui lo ventrel E fet tot aco algus volgueret traure la lengua e no pogueret. E yo talli aqlla de lo meto e tragui la per aqll loch ab la guarg mella ab lomeri apres remogui la arteria a dotti e la vena chilis e fet aco remogui aqll la pt de budell q era romassa ligda fins al ces inclusuamet fet tot aco scoregueret be aqll ab spges. E finalmet posare dins en lo vtre de aqll molta aygua d vida q esla aygua arden. E fonch lauada tota la pt in trinseca de aqlla aygua E axi mateix la pt dela guola q era tallada. E fet aco remogui la aygua ardete ab una spga e posare ni altre vanguarda e remogueren la axi mater E fet aco vmpireret lo ventre de aqlla poluora co es mirra aloes acacia nous decipier galia muscata alispita nous noscas des sandils lignum aloes comi alum sanch d dragno bolt armini e terra sigillata quatitats sufficiets. E apres q tot lo vtre fonch de questa poluoca ple e cubert posi coto e sobre so coto poss politores e axi ental modo tot lo vtre fonch ple e capes los ministres cositren lo vtre ab agules axi com los pelices ciesen les palices. E axi fonch cosida lo guola plena de poluora e fet aco bagueret balsami e d bateret lo ab blach do een ellis fonch banyat coto lo quall fonch mes en lo cese p lo semblant feret en laboca en les oreilles e en lo nas Elpres agueren spada drap fet de cera e de tremetina una poca de aqll spada drap fonch en bolicat

eliquat tot lo cors çò es les canes les cuires e los brassos cascu p si apres fonch vesit çò a papa e aixi stigue p spay de, viiiij. dì es sens niguna mala odor ni pudor del mó elos budels e los altres membres foré tan tost soterrats. E aquest modo es messe gur q nigu dels altres. Empo la care pot esser souint vntada o banyada ab ay gros salada. e aqsta coesa phibere putrefacció.

Capitol.iii.de ingrossacio dls corsos o membres.

Der tât çò los cirurgians acu stumé de esser de manats en la ingrossacio e attenuacio dls membres, p aquesta causa yo assi ne fare mencio. Algunes de veguades es conviertit lo cors entanta carnositat o grex q no pot caminar sens tristicia ne tocar se lo ces ne cal sar se p causa dela tumor dí ventre e no pot respirar e es dit gros. E moltes veguaden no es aço fet en tot lo cors sino en una pt. E en lo segò de malaltia e accidèt es dit q la causa es plenitut. E en lo. vi. de custo dia de sanitat es diungit fuitelosa de virtut assimilativa e fortitud d attractiva. Se gonament denieu notar q aqsta dispò es mala segòs apar p. ypo. en lo primer dí am phorisines co dñi. In exercitatiib ad su mû bone habitudines sicut fallates si in ultimo fuerint. nô enim possit in codè manere tc. que vol dir que en los exercitans de fort exercicila superflua grocessa es mala per tant com no podem star suple en un mateix stat es donques derat que aqlls tals o se suffocâ o se rompe les venes. Terceramèt denieu notar q encare q la attenuacio sia mes difficult d curar q la ingrossacio la causa es manifesta p tât çò la extenuacio es feta p causa de pdiccio dela esse cia dí membre. La ingrossacio p causa d cosa accidental addita e p tât es mes difficult regenerar la essència dela cosa pdunda q remou rela cosa accipital supaddita segòs apar als cosiderats. E no res mes mes pilosa es la molta grocessa p aqostear q la siccitat E aco es lo q dñi. ypo. En lo segò dls anfouisme. Bièt grasi valde secundu naturaz ciromorunt m' jis macris, e vol dir q los

q sò molt grassos p natura moremes prest q los magres e segòs lo galic en lo comèt aqlls han les arteries e les venes stretcese sò frers e q çò aqlls hâ poca sanch e pochs spits e la calor innata en ells p poqua occasio es prest corròpuda. Emei p quâr dñi Dñi. q sò appellars a apoplexia paralasi pulsus cordis adiaria amalicia de alçam copis e amales febres e no poden còportar la fan ni la set. p la quall cosa infereisch q es molt singularissime cosa esser moderamèt carnos p çò co la vida p suster envimit segòs q din Dñi. no aquos sino vngueros e aereoos segòs q expullen los glosadors. E questa en raba dues intècions. La primera es diminuir la sâch q es multiplicada. La segòa es diminuir la materia o resolre aqlla q es còmpra e debilitar la virtut p tal q no ataguia la materia. La primera intècio es còplida ab dieta molt subtil e ab medicines p uocats vrina e suor aixi co es ruda e lo semet d aqlla Eristrologia rodona gésana poli esentaura. Lo Kasis posa q p aqstes coeses val lo vinagre e les medicines lexatinas enacuat còtinuamèt fleuma segòs q posa bali en lo primer sermo dela sua theorica e dejunis e coeses acutes. E los exercicis p Galien son molt loarts en lo libre de subtilier la dieta. La segòa intècio es còplida p banyos artificials e naturals tals co sò aqst q en la ay guafos posat dla flor dí salser e sal e apres fer lo bany sien vntats ab algú oli acut aixi co es oli de cogòbre amarch de gèciana e se blàts. E no mègar en lo bany sino deissiar e abâs del bany dormir e no reposar. Lo Dñi. empo en lo tercera del primer en la doctrina quarta en lo ultim capitol dñi q en lo principi lo regimèt es q lo passar dla vianda p lo ventrel e budels d aqll sia prest p tal q no sia còplida la succio deles venes meseray q en ells e q la vianda q p i è sia d molta quantitat e d poch modrimet e sia somint banyat abâs q neng celo exercici sia ciuytat e los olis sien resolint e dis letonis còuenients es la trifera maios e lo leto uari de lacca e la triagna e q en dñi begna vinagree almuri q es specia d salsa segons posa Dñi. e sise es due q vn membre sia mes gros q altre enqna manera aco du esser curat es ja prou dit. E pot esser entes glo q

es dit en lo capitol de ciragra e de elefançia los quall capitols so posats en lo segó libre e sia allí vist. En aqueit cas la dirinació sia feta a altremembre ab pel e liguadura e altres diuertions segons dñs Auic, e es prou manifesta cosa,

Capitol. v. de membre e cors extenuat.

A extenuació es feta en lo cors així com la ingrossació. q la quall cosa lo cors es dit magre quant se resol es diminuer es d'aparir així cò en lo tisi e es dit sech e magre e moltes de veguades no es tal tot lo cors sino un membre asoles. La causa de aquesta malaltia es indigència de materia. E lo Galien en lo vi. de regimèt de sanitat posa que es debilitat dela virtut atractiva del membre e dela assimilatina de aquell. E per lo Auic, en lo quart bi so ajustades altres coses extrínsecas. Així com es vissar viades subtilatines. E lo repos inmoderat es danyos segons que ell mater posa en la segóa fen del primer dient. Humitètes exerciciis in currunt eticam. Que vol dir que los qui dexen lo exercici incorren e thita. Per tant com la virtut atractiva es fera sopitaçó es debil en los repos, e es obstruida per lo trebal, yra agusties vigilies fam e dormir en lit dur segons que diu lo Rasis elo Galien en lo tercer dell tegni, e los accident de anima disseccà lo cors. E en aço fan les lignadures stretes, e constricció de porositats per calo per fret e per siccitat exsecus segons que posa lo Auic, en lo quart tractat de decoracio. E així mateix dolor e passio de iunctura segons posa Auic, dela longua poagre que atenua lo membre. E ulceracio profunda e mal curada segons que en son loch es stat dit. Mota primer segons que diu lo Galien en lo tercer del tegni. q primas et solidas partes corporis non est possible humidios res facere, q vol dir que les primeres e sols

des parts del cors no es possible fer les humides E per tal deya ell en lo. vii. dela tara pentica. E refacta disposicio insanabilis existit cu certissime pplerat fuerit, e deducit de leti en lengua vulgar vol tant dir q quant la disposicio secca es certissimamēt complida es in curable. E així com es stat dit en lo precedent capitol. La superflua grocessa es mes perillosa que la magressa per aostenir. E ja es stat alleguat anforisme. E no res mens mes difficult cosa es curar la siccitat quela grocessa. E aço apar per les coses dites en lo precedent capitol. E es auant es confirmat per yporcas en lo segon dels anforismes. q que cunqz corpora in multo tempore extenuantur tarde reuerti consuecant quecúqz vero in paucu pauce. E delati en lengua vulgar deduit vol dir. Que quall se vol corsos que en molt temps se amagrexen en lonch temps tornen. Quasi dient que sis molt temps han menester en amagir molt temps han menester entornar. E los qui en poch temps se amagrexen en poch tornen. Per les qualls coses apar que la siccitat longua e habituada la quall seguir longuas solucions mal curades nunqua es corregida. E donques prou si algu pibex que aquells no se disecan tāt prest E aço es dit en lo tercer del tegni. E questa cura es complida ab tres intencions. La primera es en engendrar molta sàch bona. La segona es atraure aquella als membre. La tercera es confortar la virtut nutritiva per tal que la sàch arrreta al membre sia retenguda e no se quapoie. La primera intencio es complida ab bona dieta tal com als etichs e consumits conferex. E per co deya Galien en lo. xiiij. dela tara pentica. fine q ganis q uylles remuitar los atenuats donaras vi que sia gros e viandes bon e exercicis no forts ne acuts e fricacions moderades. E La segona intencio es complida de aquesta manera. Per la quall deya Galien en lo. vi. del regimèt de sanitat que abans del bany ab mans no molt molles ne tan poch ab aspres es menester freguar lo cors fins a tant que vingua arojor la fricacio.

apres ab diures no molt apres vsar de exercicis no comensurats. Apres ab bany en tal manera que ature molt en ell, e fer vnccio ab oli e fet la vncio d'óar los amegar e no res nés en aquell mateix loch los atorgua lo bany a pres del mengar. Segons que en lo. xiiij. Bela tarapentica es dedesar. ¶ Si per causa de tal cosa se es deuenia applicacio vol que sia donat orinell ab trocichs de tappens en lo principi del mengar fins atant que sia res mediada aquella grauessa. ¶ Lo Euníc. deya que la fricacio deuia esser feta abas ques banya e q aquella tal fricacio sia media entre aspre e molla fins atant q tornie la pell roja. apres sia feta la fricacio mes fort e apres sia posat empastre fet d'pegua e apres vse exercici temprat: e fet asso sens. Erda niguna sia banyate ab draps a mà dús axuts sia xanguat: e apres sia vntat ab vn poch de oli, e apres menge viandes a ell conuensents. ¶ Si la edat e lo temps es cósuetut pora coportar la aymua freda sia infusa sobre aquell. ¶ La tercera intencio es complida de aquest modo segons q din lo Galien en lo. xvi. del regiment de sanitat ab aquelles coses q scalfen la carn e no resole e que siaeductua de sanch ala carn aixi com es oli fus ab pegua. Si empero les coses quietades e les fredes cósuen tiran vsant lo bany aquell mateix home ab les coses desius dites aprofita molt. Empero en aquelles pticules q dificilmét son nodrides e son infrigidades mes q no es menester suposada la remocio d'la causa aixi com seria dolor e confricció d'la pticula e aixi de altres senblants Lo Galien ha vissat vncions de mell sobre la pticula segons q es dit en la. xiiij. de la tarapentica. ¶ Es deue se empero algunes veguades a quest pilla a alguns membres segons q yo he vist. ¶ Es fet algunes veguades empastre de pegua negra açoles o mesclada ab rasina dissollutes e extenses algunes pts sobre aludia o tela inbibida. ¶ En no es mestre donar amegar molt souint en aqsts corsos. Car en lo yuern dos vegades en lo fin una abasta continuat p dos o p tres dies o p qtre e si sera menester sia fet asso moltes veguades. Empo la fricacio deu

proceyr ala pegua elà fometacio p lo sens blant elà pcusso ab verguetes fins atant q se eleuen les carns e es menester tantost cessar abans q comésse la resolucio e apres d'la ora d'la deu esser eleuat ab alguna violencia apres sia vntat ab oli de pegua. Apres q lo membre baura stat p'spay d'yna ora cubert eripossat comaras ala opacio e sia fet tot asso fins atant q sia curat.

¶ Lo Euníc. din q es bona cosa exercitar lo membre aportant o tirant alguna cosa d'fficial o p'oderosa e la bras opposit deu esser ab vna bona liguat p tal q no prengua no drimét sino q vaja ala pticula disseccada. ¶ Ultra de aço p la Kasis p lo Euníc. e p lo Aliabas son ordinades cōfeccions vi andes pocións crestiris e banys p en grexa lo qual cosa amí quant al present com acturgia no pertany.

Lomenissa lo tractat.riij. d'les disposicions deles vngles

Capitol primer d'contussio deles dits: e d' sanch morta stant deius la vngla e de sania.

Saint se es deue contussio e atricció ales vngles. e sonint algunes vegades p la atricció es feta de juse e la sanch morta o sania les quals coses hā menester remocio. ¶ La cura dela contussio fets les coses uniuersals es ari feta segons lo Eunícenna co es ab fus les demurta e demagraner los quals en lo principi valen segons ami apar. Apres sien fets vncions ab cerots fets de gres de gallina de aner d'occa e d'oniss e ab oli de camamilla o d'liri o d'aner e asso val en lo stat. ¶ Yo he acostumat de passar en lo loch hot la pell es mes cermada e aço ente yo en aqst capitol. ¶ Cera noua ab cumi e p

Tractat. iij.

asso matev val vñ drap nou bollit ab vina
gre e posat desobre. ¶ Empero si deius la
vuola hauia sâch morta e sanies lanos de
ya. Haliabas q̄ ab gret de cabre e soffre es
resolt. ¶ Yo dich q̄ aquelles coses q̄ valē
en lo mal mort del qual es feta mencio en
aq̄st libre valen axi: e aquelles deuen esser
algun tant fortificades ab soffre o en al/
tre modo. yo dich q̄ aquestes coses resolen
la sania e còsequentmēt dichq̄ aquelles co
ses q̄ resolen la sania deles quals en lo pri
mer libre he fet capitol valen axi p̄ la qual
cosa sia vist quāt sera menester. ¶ Encare
dich q̄ la cera ab comipoluora de cost reso
len la sania e aximater lo gret dí aneda lo
quales de molta penetracio. ¶ Aximater
lo gret dí oosso lo quales d' molta siccitat
ab poluora de enforbi faria a questa opa
cio. ¶ Si per aq̄st modo nos poden resofre
sia tallada la vngla facilment ab fitura. ob
lica segons lo Euiç. ¶ Sia enauuat lo q̄ es
dejus ella. Alguns les rayen o freyguen ab
vn vidre e foraden e altres ab altre modo
e aço es manifest.

Capitol. ii. d' gibositat e curui tat de vngles.

Gibositat e curuitat de aql
les a menester curacio. Per
tant com en leger les mans.
¶ Primer donques dens fer
purgacio dela mancolia. Ab
yera ruffi o en altre modo se
gons que atu plaura. Per tant com stant
en aquell loch molta malencolia son exfici
cades aquelles parts en tant que fan con
traccio e son fetes corbes. ¶ Apres
sia mollificat lo loch ab gret d' onella o axi
matev dich q̄ sien mollificades ab aygua
en la quall sia bollida carn de onella o lo
cap de aq̄lla. ¶ Axi matev sia mollificat ab
diaquilon. ¶ Sia entes del diaquilon qui
es sens guomes p̄ tant cō p̄ causa dls mu
fillages en ell entrants mollifica. ¶ Fer aço
sia posada de sobre la vngla vna launa de
plos per tal que prema la carn e tingua la
vngla eleuada. ¶ Conferex aixi matev ala
tunior deles vngles la sola vncio ab man
tegria.

Capitol. iii. decorosions e ciſ sures deles vngles.

La necessitat deles vngles no
es stada poca. ¶ Car per eles
quant es menester son mes fi
cades les vngles q̄o es les ex/
tremitats deis dits quant per
lo semblant es menester apo
diar o pendre alguna cosa menuda. ¶ Que
per lo semblant puguan gratar e mundissi
car lo cors de tota sordicia que en ell es
agreguada. ¶ Axi matev lo home vse de
les com de armes molt souint per la quall
cosa es menester contrefstar als nocumēts
delles com deles altres particules del cors.
¶ No sols poden incorrer impediment dla
operacio delles per lo defaliment deles
vngles mes encare es fer lo cors leyg siles
vngles no son debitament despostes per
la quall cosa deuen saber que ales vngles
es deuenen ciſſures corrosions e altres de
sposicioſ les qualls es menester sien remo
guides. ¶ En aquesta disposicio val lo dia
quilon ab oli de amelles e mastech e oli de
ben e pances mundades deis grans.

¶ Lo Sarapio posa que lo empastre fet d'
lement de li ab mell es conferent ala atric
cio e ciſſura deles vngles. ¶ Aço matev fa
lo lement del nasturci que es moritort ab
mell empastrat. ¶ Axi matev lo se
ment del nasturci es mesclat ab lement
de li e mell. ¶ Are passe alas operacions
preditas q̄o es ales ciſſures e asperitats d'
les. ¶ Primer lo Euiç posa que lo spit sal
nage conferet ala ciſſura deles vngles. ¶ Axi
matev la ayqua dela sublimacio deles
fules dela sinoglossa que es la lingua ca
nis aplicada sana les ciſſures deles vngles.
¶ Les altres maruelosament. ¶ Sana les
ciſſures que son feres en les vngles d'es
canals.

Capitol. iii. d' vngles lebroſes.

Sunt sees deue vna excorra
cio ales vngles e vna feadat
la quall algunes de veguades
es en total lavngla e altres ve
guades en les raells acoles e
quāt es en la vngla es dita le

brosia d'la vngla. Et moltes veguades es menester fer caure aqllles p q nasca vna vngla bella e noua en loch de aqlla. Et yo dich primer dela primera. Secundario dela sego na. Lo Galic posa en lo. viii. q algus vullen lo liciu en les vngles lebroses. Encare mes posa lo sobre dit Galic deles dos pegs ab senblat pes de cera curar les vngles lebroses. Et mes q lo semet del ciprer ciuyt ab vngre es conegut q fa aco matex. Encare posa q la medulla del semet d'ol omastre mesclada ab farina e gres cura aqllles vngles. Sarapio posa q los allos mesclats ab lln brichs de terra e fer empastre sana les vngles lebroses. Et mes diu q lo alu ciuyt en ay gua e feta vngcio sobre les vngles cura aqllles. Plato sertus diu ari q ales vngles q d'lebrosia son tenuitades lo gret d'cabre mesclar ab sandaraca q es la glossa fer empastre e posat de sobre sens torment sana aquelles.

Capitol. v. dela scoriacio q es feta en la rell deles vngles e carn superflua.

Den aqst capitol dire poqs coses p tant co p arall cosa ne trobe poqs. Et pmer Sarapio posa q la rell deles species de ia acerosa ciyta ab vinagre o sens ell empastrada cura les scoriacions q so feres en les rells d'les vngles. Es empo menester q abas q sia fet lo empastre ab elles sia feta linicio ab vinagre e sal armoniach al sol sobre lo loch. Et segos lo Biascorides es specia de la pasa e anomena aqlla oxi la paciu. Lo Biascorides diu ari q la rell dela lapasa ciyta o crua cata plasmada sobre les vngles lebroses e comes medica e les lebroses. Elgues vegdes se es denie algua e scresencia carnosa circa la vngla. La qll remou la let del tintimall apli cada. Dala qll Sarapio diu ari la let de qll seuol tintimall remou la carn q supabu da en los cosats deles vngles. Lo albert posa q la fempta dela ouela val ala carn superflua deles vngles. Sarapio posa q es fet empastre absal e let dordi cost e mell ala suuibilitat deles vngles e ales ulceres cor-

rosives. Jo empo sempre remoch la carn superflua e mala ab alum cremat.

La. vi. de prouocacio d'caymèt de vngles e d'fer nayer aqllles

Oltre vegdes es expediet fer caure les vngles en les predites desposicions p tal q nasca bella e noua. Et primer lo dia scoudes posa q les paces posades sobre la vngle remouen les vngles q semanegè. Encare mes posa q lo pdrus aplicat ab vinagre o ab vire mou les vngles lebroses. Et segos lo Galic codrus e formet so vna matara cosa. Encare diu q lo semet del li mesclat ab mell e car damomi remou les vngles lebroses. Encare mes posa q les feces del vi e maiornent stiptich cremades e ab rasina e goma de pi mesclades e posades desobre remouen les vngles lebroses. Et mes posa lo Biascorides q la atriplex ciyta e crua secca. Les vngles scraboses erradica sens iniuria de les ulceres atriplex son los blets. Encare posa q lo alum d'pluma o lo vmit o liquid mesclar ab mell e posat d'sobre fa caure les vngles lebroses e apres nar altra sana. Et mes q lo sofre viii mesclat ab vinagre etre metina remou les vngles lebroses. Lo Galic en lo. viii. diu q qll se vol pegua remou les vngles lebroses. Et lo Biascorides diu ari q la peg cura lo empetigo e les vngles lebroses. Biascorides diu en aqst modo q la peg d'spuma cura les vngles lebroses e los empeticos ab ygll pes de cera. Et lo Berthomeu posa que ab la pegua e cera se pot mesclar sall. Et lo diascorides posa q lo ver nit q es la glassa mesclada ab peg e posada d'sobre remoules vngles lebroses. Lo Galic en lo. vi. posa q la rell del capit salinag co es del api ranari segos lo mater Galic en lo. vi. picada e posada cura d'ital indisposicion a empo lo Galic vol q aco faça lo semet e les fules verdes e cata plasmades encare posa lo matex. q la cetaurea menor posada sobre les vngles fa caure aqllles. Encare diu sarapio p auctoritat d. g. q ell ha erpimet e no p pocha expiècia en les vngles lebroses e ha trobat q les caterides so posades

sobre aquelles ab cerots o ab vnguent e com
ferex molt per tant com fa caure la vngla e
remou aquella de tot. **L**Alchindus vol que
sien mesclades ab oli rosat e fan caure la
vngla mollificada molt prest. **L**o Galien en lo .xi .diu axi diles catérides o scarauats
nosaltres ne hané pion sufficient experien
cia en les vngles lebroses o scabioses que per
aplicacio deles ab conuenient cerots o em
pastres o medicines remouen aquelles e to
talment les arranquen encare que ell posa que
les arnes que son fetes en los draps son de
senblant potencia. **L**Alchindus posa que lo
visquer ci mesclar ab arsenich e posar de so
bre erradica les vngles lebroses. e lo diascorides
posa que lo vist mesclar ab orpiment o
sandarata remou les vngles lebroses. **L**o Bertholomeu diu que pala tinya diles vngles
e ales macules sia posat visch ab opim
ent roig o citri. orpiment e arsenich es una
materia cosa. **S**arapio diu axi que lo memite
que es la selidonia arradica les vngles sca
bioses. **L**o Sarapio memite e selidonia menor es una materia cosa. **L**o Ber
thomeu diu que aco mateix fa la erba dila
cada e posada desobre. **L**o diascorides diu
axi que la selidonia menor remou les vngles
lebroses e aco mateix posalo. Galien en lo .viii .
Lo Guillem de varinguana diu axi
nosaltres bauen experimèt que la carn de
les pàces sens los pinyols picada e ab oli
e opponenoch mesclada e posada sobre les
vngles fa caure aquelles. **E**pries del cay
ment deles vngles aplataxil o chirannus
per al polze e vngles incurables diet que
sera cayguda la vngla del dit maio e sera
incurable e donara sania sien in fustos da
ctis cascarts ab vi blanch e masteguats e
anaguadas acoles e anaguades ab oli ro
sat e quant la vngla sana es nada apres
del cayment dela lebrosa lanos lo visquer
ci ab calç e rob mesclat e sobre posat fortifi
fica aquella segons posa lo Sarapio.

Capitol .vij .de macules citrines o blanques d'les vngles.

Es macules que son fetes en
les vngles algunes vegades
encare que no fassen nocumèt
en les operacions. Per que
son leges e fem les mans fe
as per tant los doctors amo
stren de remoure aquelles. **L**e primer
lo Sarabio posa que quant lo visch es
mesclat ab orpiment citri o roig e es posat
sobre les macules deles vngles remou aqu
les e quant ab calc e rob es mesclat confor
ta aqüiles e les fortifica. **L**e posa encare que
la medulla que es dintre la oliua negra medu
ra quan es mesclada ab farina e seu erradi
ca les macules deles vngles. **A**lchindus diu
axi que lo gradel pinyol dia oliua sia mesclat
ab seu de bou o ab altre gret o ab farina e
lo Berthomeu vol que la medulla deles oliu
nes salades sia en aço mes fort. **L**o des
diu lo Sarapio que la pegua secca en si rete
viscositat remou les macules blanques que son
fetes en les vngles quan es mesclada ab ce
ra. **L**o dich que si deu mesclat sal. Aixi ma
tex remou les macules deles vngles la pe
gua humida mesclada ab mirra e posada
de sobre e sian mesclats ab ygnal proporcio
segons vol lo Sarapio. **L**Alchindus posa
que mesclada ab cera fa la matixa opacio en
care mes posa que la rell dela senidonia me
nor aranca les macules deles vngles e er
radica les vngles lebroses. **L**o Aliic diu que
lo arsenich es mesclat ab pegua p los ve
stigis deles vngles. **L**o Alchindus diu que
aco no erradical los vestigis blancks deles
vngles. **E**algun han dit que lo opiment cre
mat e maijament lo que es roig mesclat ab
peguia e sobre posat remou les macules de
les vngles. **L**o Aliic que lo sofre
viu ab trementina applicat remou les ma
cules deles vngles. **L**o dich que siy era me
sciat vno p de vinagre e que fos mesclat so
bre lo foix aquest medicament consumir
les superfinitats en lo profunde que son can
sa dela legessa. **L**o dich ental modo consu
mir les vmitatats deles coses tendres que
lo nodriment es remogut ales vngles per
la qual cosa cayen les vngles e es engedrada al
tra vngla e qst vnguet remou tota a legessa
d'les vngles encare posa que les fulles del chebi
chegi fresques o les braques d' frege des sobre les

vngles remouen les macules dels bebitchies apí salvage o ranari. ¶ Segons lo Euníc, les canterides posades de sobte les vngles remouen les macules e lo alchind' volq sia ab elles fet cerot. ¶ Elxi mateix loa molt la cola del pex e lo sement del li ab na sturci e propiamet ab arsenich roig. ¶ Sarapio diu q la nou de ciprer cuya ta ab vina gre e picada e mesclada ab lubins remou les macules dels vngles ediu q aço mateix fan les fules. ¶ Si la macula es citrina laz uos sia fet e pitima ab sement de eruca e vinagre. ¶ Doltes veguades lo Rasis mū diffica ab sement de eruca e vinagre. ¶ Si les coes dites ab medicines nos poden corregir e notablement fan lesio sia remoguda la vngla. ¶ Deles medicines forte p erradicar es lo oli e lo opponach elo se/rapinū segons q diu lo Euníc. ¶ Empo segons lo haliabas sia pres visquer ci vna pt e canterides quatre pts capsia mig pt sia consegit e posat e si ab els era potat vina gre e arsenich seia milor.

Lomenfa lo tractat. xiiij. de algunes coes en legins q comument es deuenen ales mans o als peus.

La. i. d verucas absolutamēt.

V les extremitats so fetes algunes de fedacions ari cō so porros verrucas e tals. ¶ Nota pramer que per aquells noms es importat verruca. ¶ Esterme o no comua a porro e clau e a semblats. ¶ Tresso donq's les spes deles verrucas. Car algunes so fudas e in mobles e ses dolor. ¶ Aqstes segos Euníc, so dites grā e algunes anomenen aqllles atrocornides e algua veguada yo he vista aqsta specia e aqstes son verrucas amples dures e immobles. e yo ne tingudes encitra e no son de tāta e leuacio co los porros. ¶ Altres so mouibles e debils en la rell les qualls comunamente es deuenen als joues e algunes vegdes cayē p si e quāt so pmides

donē dolor semblat a morbos de formigs. ¶ Aqstes p algūs so dites mirmicas empo son porros. ¶ Altres so q so de sobre aspres ari cō si fosen peloses. e aqstes so dites thi mies e son semblants ala sumitat del timi e aqstes son porros en la extremitat d'uisos ab molta asperit. ¶ Clave call anosaltres son una mateixa cosa e de aço befet capitol en la fi del segó libre, e sia ali vist li a tiabas pero en lo sermo de una primera pt diu q les verrucas so piustules pctites molt dures e redones nades en la superficia dels cors deles qualls algunes son dites porals p tant cō so ramificades etallades a mosio de vncap de porro. ¶ Altres son clauals no tallades mes stan ab lo cap arēcat a modo de vnelau. ¶ Altres son cornals p tāt cō bā addicōs dures species vngulars narrents sobre les iunctures e extremitats del cors segos din lo Euníc. elo Galic en lo pri mer de morbo e accipeti e en lo. xiiij. dela tarapentica les anomena atrocornides. ¶ Las causas de aqstes segos q din Galic en lo segó d'egritudine so fortitud de la vir tut expulsiva la quall tremet ala pell aqlla materia la quall es totalmet p natura aqit humor es malécolich gros o fleumatich salat conuertit en malécolia. ¶ Haliabas posa q son fetes de dos humors co es fleumatich e malencolich endurit e no podràt. ¶ Son fetes en tots membres e majorment en les mans e peus. ¶ Son fetes de aqst modo co es q es sonint difficult conuertir la materia nutrimental al mēbre tremela p natura la quall cosa ental modo es multipli cada. En aquesta tura hastres intēcions La primera es en purguacio. La segona es q tal materia no sia mes engendrada. La tercera es q la materia engendrada sia extirpada. ¶ La primera intēcio es complida ab euacuacio de fleuma e de malécolia. Si an donques euacuats ab deccocio de eplathimie aguarich segos din haliabas o en altre modo segons que atu plaura ab los modos ja dits desus sia ari mateix fetas sagnia si aquell tal hauria sanda abra esser cōuertida en malécolia. ¶ Per aquella causa lo Euníc. mana la sagnia. ¶ En la tercera intēcio yo plare encomi quāt ales medicines que es lo que conferex ales verucas,

¶ En primo lo gallien en lo .viiiij. dñi dia let
di tintimallus q segos la virtut sua remou
les e crocornides formigues e thimos. ¶ Lo Sarapio dñi q la let del tintimallus quāt
es administrada sobre les verrucas remou
aqüles. Alchind' dñi aço mateix dela let dñ
anabule q es specia de tintimallus. ¶ Lo Quic. posa q lo such dñs porros ab sumach
conferex ales verrucas. Lo alchindus posa
dñ such del porro açoales. ¶ Lo Sarapio dñi q
empastre fet de porros e de sumach remou
les verrucas. ¶ Lo Berthomen vol que sia
such de fules de porro q no sia tres plātat.
¶ Lo Quic. posa q lo such de leles bledes al/
gunes veguades remou les verrucas. Encare
dñi axi q ab les figues verdes es feta
vngcio e empastre sobre les verrucas e spe
cies de leles e sobre les morfeas e per lo sem
blant de leles fules. ¶ Alchindus dñi q la let
de leles figueres saluages cura e cōsumit les
verrucas encare dñi q quant les verrucas
son freguades ab xiocarata q es la vagu
nella verdes remou aqüles de tot. Encare
posa q la ruda ab sal armoniac es posada
sobre la morfea blanca e sobre les verrucas
emoium. ¶ mes q lo apit saluage cōferex
ales scissures de leles vngles e ales verrucas
e scissures del fret. ¶ Lo Quic. dñi q lo ha/
sce resol les verrucas e es lo timi. ¶ Es po
sa q la ceba ab mell erradica les verrucas.
¶ Encare mes q lo elleborus negre ab vina
gre erradica les verrucas encare dñi axi q
la ceba dia squilla mesclada ab oli e sonint
posada remou les verrucas encare mes q
lo bulbus ab rouelt de ou posat sobre les
verrucas es conferent e es la ceba marina
e mes q la rell dia vidalba remou les verru
cas e les botoris leuges. ¶ Encare posalo
Quic. q la cendra del fust del guarab ab vi
nagre dissecca les verrucas e tala aqüles o
sien in verces o no e es specia de salzer. ¶ Lo
halibas dñi aço dela cédra de leles scor
ces e yo ho he algunes veguades fet aqst
remedi mesclant ab ella vinagre fort e al/
gunes veguades a profitaua altres no e
dissecca molt aqst medicament sens mordi
cacio encare posa lo Quic. q la fenta dñ ca
mell mudifica e destroex les verrucas q son
grans encare mes q la fenta del stelio pica
da erradica les verrucas. ¶ Sarapio dñi q

quant es fet empastre ab thims e vintagre
remou les emoroyres q so fetes en loces
e les verrucas e excrencies males. Alchin
dñs posa q los anacards erradicaz les ver
rucas e aço mateix dñi dela mell dels ana
cards enacare dñi axi q si la medulla dñ pa
calt es posada sobre la verruca e es tingui
da alli calda tant quant sostenir si pugna
e q apres sia dñada amégar avn ca remou
les veruges e dñi q la niça remou les ver
gues. ¶ Lo empastre del gra dela catapus
cia menor picat e posot sobre les verrucas
arráca aqüles e segons el es lo palma xpi
Encare posa que la fricacio ab verdolaz
gues erradica les verrucas p ppietar e no
p qualitat elo Guilles posa q el ho a expe
rimentat empo vol q sian primer fins als
rells talades. ¶ Dñs q quant es cremada
la melongena q es la alberginia e es pressa
la cendra e es posada sobre les verrucas e
ranca aqüles. ¶ Fidelis posa q la aygua q
biç dela cerment verda dela q fa vi posat
lo cap dela alfoch aqlla aygua fa canire
tots los porros e vertugues encare dñi de
la let del tintimallus axi lo Barié co es dit
¶ Aço mateix fa lo semet e les fules dell sec
cas encare posa q la femta dela aguila li/
guia sobre eles remou aqüles. La rata tala
da e pokida de sobre erradica aquelles al
chindus vol q sien posades ab la lir calor
elo chirannus dñi q aço mateix fa la sanch
della. ¶ Yo dich q aço mateix fa la femta dñ
la dissoluta ab vinagre. ¶ Lo Rasis dñi api
dela femta dela ouela q si ab ella dissoluta
ab vinagre es fet empastre sana les verru
ques e les varioles q son dites e fare. ¶ Lo
empastre fet de mell e delles remou aqüles
molt fort. ¶ Lo halibas dñi q si la femta
dela pacera es dñtemprada ab salina dia ho
me e apres es fet cataplasme extirpa les ver
rugas. ¶ Encare posa a pulilliis q la liquor
dels limachs roig tallats p lomig dela sq
na e apres ab la remoli les veruges.

¶ Capitول .ij. de aqüles coses q co
fererè als porros e ales species
de aquelle abans q sien arren
cats e apres.

Dos porros sō dits verrugues los quall es menester q sien remoguts Sia p tu vist en lo p cedēt capitol de qna materia sefan nīla materia dels cō se den purguare e p are sera assi dexat. **P**o lo Galie sō dits mirmite. Aq sta cura es feta en dos maneres la vna ab medicines. L altre ab opaciō manual. Lib medicines an dit algūs antichs q la rell dī apit saluage posada desobre remou quall se voll lineage de verrugues en tal modo q apres no tornē narer es empo menestre q primer sien tallades e maiomēt fa aço la rell de aquell q es semblant ala sicutia e algūs pensen q sia lo api ranari. Car lo Galien en lo. vi. posa q lo cataplasme deles fu les dell remou les e crocoñides e les mirmitas. **A**ri mater la cēdre dela scorfa dell salzer confita ab vinagre fortissim e posada dō sobre. Sarapio posa q la ceba ab mell mesclats e posats de sobre erradicā les verrugues e aço ab la mell acoles. **E** ja es ex pimētate p lo semblant se pot mesclar ab grec de gallina e remou los calls qui son fets p les sabates la qual cosa e coneguda esser vtil. **E**ncare posa q la ceba marina q es la squilla cuya cōferex als acrocoñides e als claus fent ne vuccio. **L**o Bertho meu diu q val ales berigues retoates q sō dites cornis empo per les petites mes vall cuya ab oli e apres feta vuccio ab vinagre. **E**ncare mes q quāt la ruda es mesclada ab nitrū e apres es fet empastre remou les botos durs e les verrugues q sō dites mirmita. **E** posa q quāt lo bulbus e sadministrat ab ronells de ouis cōferex ales verrugas q sō dites messa e la mel dls anacards remou totes les verrugues e porros. **E**xi mater la poluora dela niela ab vinagre remou los porros. **E** p lo semblat **L**o timus q es la feriguola mesclada ab vinagre fort remou les verrugues e calls q no sien superfiuament inueterats. **E** yo se q la let dela celidonia feta vuccio als calls porros e verrugas apres de esser tallats remou aquells. **L**o Cōtesti posa q la femta dela rata pastada ab vinagre val als porros e verrugas e la feta del lacert e del stelio feta ab ellis fricacio conferex anaquells. **L**o Galien.

posa e p lo semblant tots los doctos q la femta del molto ab vinagre feta vuccio remou les verrugues e los porros. **E** segons lo Galien e lo Rasis remou aqüles. Encare q sien claus mores verrugues e cessare. **E** lo Rasis diu q lo empastre fet ab ella emill e posat sobre les verrugues e carn eminent delex remou aqüles molt fort. **E** aço mater diu sarapio. **S**arapio diu q la vrina del ca val sobre les verrugues e porros. **E**ncare volq vna catarida posada desobre los calls e verrugues e remou aqüles. **E**lo Sarapio posa q les canterides entren en les medicines q remouen les verrugues que son dites caps de claus e aço mater vol Galien en lo. xi. q poden les scarauats e les armes o tinyes que son en los draps. **E**biranis posa que per les verrugues que sō en part del cors les qualls per molts sō dites porros les serments o fusts de serment blāca o vītis albe sien presses e meses al foch ala vn cap e dela aygua que exira del cap sian vntada la verrugua e del tot caura. **H**iascorides diu ari que la cermet del cep domestic posada al foch e dla aygua que dlla exira feca vuccio sobre elles remou les verrugues e aço mater diu. Sarapio. **E**lo Enic. vol q sia serment de cep saluage. **E**lguns antichs an dit que lo oli nouell deles olives bulent feta vuccio remou los porros del tot e les diseca. **E**ncare diu dia scoridel que la verrugua vntada en lo circu it ab suu de figues verdes es curada. **E** mes que les figues que cayen crues medicam les verrugas sobre lo cap delles posades ab farina e sal armoniac. **E**ncare es dit que si sobre los porros es posada dela sanch dela tortuga de aygua remou aquells. **E** no sols conferexen ales thimi es e verrugues aquelles coses que sō dites desus mes encare aquelles que sō assi sō dites. **L**o Galien posa que les figues verdes e crues remouen les petites formigues e los porros. **E**lo Guillem de varinguana posa e yo ho se per experiēcia certa que la fricacio feta ab scorces de peus de capons o de gallines caldes scalfades entre dos cendres segons se pelen los dits p' apres feta fricacio remou maravelosament les verrugues e tots les porros. **J**o dich que

Libre Sinque

si algi haura vn fust o post en lo qual ha
selonch temps stat oli o grex o q̄ sia algun
vaxel o cobertor de oli e q̄ creme aqll e dela
liquor q̄ d̄ quell exira fassa vuccio cura los
porros la qual cosa es experimentada. E n
empo menester q̄ dita liquor sia calda. En
care dich q̄ lo suct del cogōbre amarch po
sat sobre ell cura aqlls sia empero posat
al entorn defensiu. Segonamēt he dit
q̄ los porros e verugues se poden curar p
opacio manual. E primer posa lacmeri
q̄ la vuccio fera ab lauau destemprat ab ca
pitel o ab let de figuera cura aquells. Lo
Eunic empo ha fet aço ab let de tintimall
o ab oli de anacardus o p lo senblant sia
posat de sobre ruptori de calc e de sabo.

Lo silhaliabas apres q̄ aqllison vberts
ab la vngla o ab lanceta o ab canterides
pose en la incissio vnpoch d̄ arsenich la qll
cosa no fall. Yo e algunes altres prenē
vna tenta e en lo cap de aquella posē vn
poch d̄ coto abanyē aquell ab aygua fort
e apres toquen aquells e aquesta aygua
crema e consumis aqlls e de aquest modo
son curats los porros q̄ son fets en la pell
del prepurisse los que son en los labis d̄ la
natura o vulua impedint lo coyt. Lo Rasis
ligua aquells ab fil o ab ceda e a/
pres que son remoguts ab caltrí punctus
al calteriza aquella o ab medicina acuta
sepats. Empero segons lo Rasis en lo circu
it e radicalment arrencato. Lo Galien
empo diu que ab vn vncano de ploma diu
ra de occa o de guall sia presa en lo circuit
E sia tant girat lo cano fins atant que
lo sia en lo circuit separada e sia erradica
da. Empero lo Albucasis diu q̄ lo
cano sia de aram lo qual sia voltat et tc.
Encare dich yo q̄ les verrucas q̄ son fe
tes en los peus q̄ sia rasa la part superior e
apres sia posat vn fort defensiu de drap o
d̄ cuyro en torn d̄ loch foradat en lo mis
e apres en lo forat de dit defensiu p la qll
se dimostra lo parro sia posada vna guora
de soffre ardent esia derada sobre lo loch
fins q̄ sia apaguada e fet asso sia posat so
bre lo loch alq̄ cerot que remogua la sca
ra e apres sia cōsolidat e sera curat. E aço
atorgua lo Eunic en lo quart diēt que si es
pres vn fuste q̄ sia ences en lo foch fins a/

tant q̄ flamege e aps q̄ sia acostat ales ver
rucas dissecare aqlls e sia fet tantes reges
des vna apres de altre fins atant q̄ cayge
aps sia posat d̄ sobre manteiga fins atant
q̄ se remogua la scara la qual cosa es vera

Capitol. iii. de remocio de les signes e cicatriz que segue ren les percussions e de remo cio dela spredat dells.

Der tant cō be feta mencio de
les disposicions dela cara e d̄
altres parts descubertes axi
cō es disposicions dles mans
les quals se deliten algūs en
belir p tant cō son tot temps
manifestos ala vista: perço yo fare are axi
mencio de remocio dels vestigis que res
manen apres de esser remogudes les vls
ceres p quant me par esser cosa digna. E p
semblat lo se
met del sisami q̄ es la alegria picada remou
la viriditat deles percussions e la sanch cō
gelada qui per elles es due aço mateix fa
la vncio del oli dell. Lo empastre fet ab
aygua e sumach prohibe la viriditat q̄ p
ue p alguna percussio. E p lo senblant si
es feta vuccio ab raue remou los cicatriz
q̄ son fets p alguna percussio e aço mateix fa
lo sement del mesclar ab mell e propriament
en lo bany. Lo mesue posa q̄ la rell del co
gombre amarch ab mel atenua los cicatriz
legis e remou los vestigis negres q̄ roman
apres deles percussions. Sarapio posa
q̄ la farina dles lobina remou los cicatriz
que son fets per percussions. E contesti
diu que los lobina remouen la blauor de
les palpebus. Alcindus diu que la me
duilla del pa mastigueda ab vi remou tos
tes les macules leges fetes per percussio
en quall se vol part del cors. Encare po
sa que quāt lo rinbarbie es picat e destem
prat ab vñagre e aplicat als empeticos e
ales macules fetes per percussio sana aqll

les. Elo aloes epatich remou los senyals deles pcussions elo vnguetū citri del hic lan fa los cicatrix marauellosos e siavist en lo nictan la sua descripcio p tant com es cō posicio molt longua. ¶ Moltes coses valen artiles quals son dites desins en lo capitol de blaus dels vlls: e p lo semblant valen aquelles coses q̄ son dites en lo primer libre en lo tractat de vlceres en la fi p la ql cosa sia alſi vist com sera menester. ¶ Es as pures deles mans son axi remogudes en les dones q̄ se delitē bauet los mans mols les q̄ sien primo lanades les mans ab aça e sabo e apres siē freguades ab una poca de mell fins q̄ sia consumida dita mell e se ran fetes moles enetes e sia souint fet.

Comenſſa lo tractat. xv. desuor.

Capitol. prim er. desuor superflua.

Der tant com los fisichs es fe ta mencio de suor quant plen deles accidēts deles febres: p co assi yo ne dire poques coses lexāt aqſta materia a ell. ¶ La suor es souint euacuati bona quant es feta p los lochs cōnenēts e alguns vegades es supfina segōs q̄ les altres euaciōs q̄ p lochs cōnenēts so feres affrecture dōques aqll tal de euaciō. ¶ dīta suor auengades es collerica e a vgnades fleumatica. La qual cosa es coneguda p la sabor della e p la tinctura del diaps e auengades es pudēt la qual cosa es coneguda p la sabor della. ¶ La suor es feta p molt humor petant en lo cors lo q̄ll es expellit p natura e auengades es fet p molt mēgar de vespre. ¶ p co aqlls tals suan denit segōs souint p expiēcia he vist. e es anforisme ee ypocras dela quarta pticula dient. ¶ Sudor ex somno fact⁹ sine causa manifesta et rē. ¶ Eluic. dīu asso mater en la segona pticula dl primer canō en lo capitول d aqlls coses q̄ puenē dl dor mir e vellar. ¶ les altres coses dla suor de re als senyors de fisichs en la quarta pticula dels anforismes e en la segona dl qrt

Lo Sarapio posa q̄ lo vīcoferex en aqſt q̄ sien molt quāt es begut e majorment lo blanch vell de bona odor. ¶ yo dich q̄ conferex quāt la suor es collerica p causa dela colera stat circales venes e la causa es p tant com lo vīeuacua p vies de orina e no sol conferex lo vīmes les altres coses dios reticas. ¶ Biascorides posa q̄ lo vi ab murta marauelosamēt prohibex la suor superflua e segons ell es fet de aqſt modo. ¶ Diē fulles de murta e dels murtons della de casu. x. manades sien vnpoch conquassats e sien posats en tres modis d vi e bullia fins aconsumacio de vn terc apressia colat e sia seruat per vſsar. ¶ yo dich q̄ aquest vi sa na les geniues laxes e les oreilles sanfoles. ¶ Dī segons lo ysodonis e lo papias es mesura ptenint. xxx. tt. e p tu mater potser altres mesures mes petites. ¶ Lo Eluic. posa quela decoccio del sement dela murta ab māteguia prohibex la suor e rectificā la rasura veles venes. Sarapio posa q̄ la poluora deles fulles dela murta spergida sobre lo cors remou la suor del qui ba cardiatia diaforetica e conforta aquell. ¶ Alchindius dī que quant les fulles dela murta verdes picades son posades sobre lo ventre strenyen lo flux del ela suor e tot flux de humors. ¶ yo dich que lo oli de murta streny la suor dels malalts in congrues e axi mateix lo oli infantil prohibex la suor e lo fret que no penetret tant prest p tant cō streny los poros. Encare dich que lo sucth dels codonyos o la decoccio dels o lo li streny la suor tota euaciō e aço matxer fan les fulles e los fiorz los rams dela se ment dels. ¶ La spica indica segons lo Eluic. e lo Sarapio poluariada e expargida sobrelo cors dels qui sien prohiber la suor e es aromatic. ¶ lo spich nard per lo sensiblant. ¶ Biascorides dī que lo sañiar portat en la ma e per lo semblant begut prohiber lo suor. ¶ mes que lo softevim expgia sobre lo cors remou la suor superflua e yo dich que sols conferex ala suor freda per tant com euaciua aquella humiditat dela quall se causaua. Encare dich q̄ si aqſta suor esper debilitat dela virtut contentiu no valria p tant cō per la sua resolucio faria masor debilitacio. ¶ Alchind⁹ dī q̄ lo

Libre Sinqüe

litargua streny la suor. E connelo guir me
sdat ab vinagre e aygua streny la sanch e
prohiber la suor. ¶ D'oltes coses altres
strenyen la suor com es oli violat ro. de ne
nussar d'papauer d'màdragora e de salzer
vng blach ro. populeo e altres semblats.
Capitol. ii. de suor pudent e pu-
dor de tot lo cors e prouocacio
de odor en lo cors.

Il suor pudent en lo cors cau-
sa pudor e mal odor. E algu-
nes veguades es p suor deles
exelles e euaguades dels pe-
dels qualls en lo seguent capí-
tol plare are assi sols fare mè-
cio de aquelles coses q fan ben odorar lo cors
e fetes les purguaciòns si es menester. En
dit algüs antichs q la dcoccio dela passa
feta abvi e beguda remou la pudor encare
posa diascordes e yo per lo semblant que
aço se fa per que puoca vrina quant p als
gunas trumbositas es retinguda e per hu-
mors grossos. E considera la causa q es
dela suor car yo en altre modo nola exprimire. E lo Galien en lo. viii. vol que sia de
coccio dela rell della. A pulz diu aço ma-
ter. ¶ Encare diu Biascorides quela assa-
ra q es la bacara es mesclada ab les vnc-
cions per bon odor. E es jo assarus. Enca-
re andit los antichs que la poluora del gis-
trosie expurgida sobre lo cors fabon odor.
E lo Quic absolutament posa que lo giro
se fa bon odor en lo cors. Lo Quic. diu q
les rosset rectifican la fetor dela suor quan-
en lo bany son administrades. ¶ Elchind diu q la aygua freda es bona ala pudor d'l
cors e maiorment quant ab ella es mesclat
vnpoch de vi. Encare diu arti del lignu alo
es q d'ell es feta poluora dia quall les do-
nes freqüent tots lo cors p causa d'bo odor
e p lo senblant ne fan suffumigacio ab vn-
poch de encens. Rasis diu arti. Re. rossos
quas aliquis no tetigit aureu i. spice aure
vi. mirre aur. viij. e fiat trocissi dels qualls
sia vntat en lo bany p tât cò remou la pu-
dor dela suor. E deuen se aquells trocichs
seccar en la ombre e tenir los en loch ben ta-
cat e denè esser poluoritzats sobre lo cors e

fer ne vncio segons la necessitat. E soll al
gums q ajusten anaquests trocichs rell de
yris e blactres bisancies e cost decascui. viii.
3. e altres. 3. iii. e aço mateix a volgut Bias-
corides. La còfeccio de. Epulz desus po-
sada en lo principi de aqueit libre en lo ca-
pitol de fer los cabels negres val assi p la
quall cosa sia vist e assi no recapitular.
E ar lo modo meu es no recapitular.

Lapi. iii. de pudor d'les exelles
e dels enguonals e peus e del
prelador dit psilotrum.

E pudor dels exelles e dels en-
guonals es souint multiplicada en tât q apar q los homès
sien pudents p la quall cosa
es menester q sia remogut. E
fetes les coses vniuersals si es
menester. Posa Quic. q la mirra ab vi e
alum feta vncio remou la pudor deles ex-
elles. Empero lo Quic. posa dia mirra me-
scada ab aluz. Lo Sarapio diu que quât
la mirra es mesclada ab vinagre fresh e es
feta vncio val a pudor d' exelles. E lo Ber-
thomen diu q quant volem molta exsiccac-
cio q sia mesclada mirra ab alu e quât no
volem molta exsiccacio ab anet vmit. E p
lo semblant leue la pudor deles exelles les
fulles dela murtta feta fricado ab vi. E lo
Quic. vol q sia secca e remou la pudor de-
les mans. Lo contesti diu arti en lo pan/
tegní q la pastadura dela vsnea posada en
les axelles vedrà la suor e la pudor. Lo Sar-
apio diu q tots los alumis e ppiament lo jac-
meni q quât dels es vntat lo pentenil e les
exelles remou la pudor de aquells. Lo Ber-
thomen posa p auctoritat de diascordes q
lo alu de plomo o lo vmit açoles o ab mir-
ra mesclat e applicat remou la pudor d'les
exelles e anguonals. Encare diu Sarapio
q lo litarge laurat remou la pudor deles ex-
elles e prohiber la suor e sia posat poluori-
zar o ab mel feta vncio segons lo barto/
meu. E qualls se vol coses dites en lo ca-
pitol des' int mediadamèt posat quenè assi
mateix dich q aquelles coses amon iudici
remouen la pudor dels peus per la quall

cosa sia vist quant sera menester. ¶ E axi
mater dich queles fulles del preseguer re
mouen la pudor del psilotruç e aço segons
Anic. ¶ Sarapio posa que lo suct deles
fullles e flors del pseguer en empastre o vnc
cio remouen aquella. Encare diu Sarapio que
les gualles remouen la pudor dela
suor del psilotruç. Encare mes que quant
es feta vncio ab sàdils blâchs en lo bây
prohibet la pudor del psilotruç empero vol
que sia mesclat ab ellis la mitat de farco
e cola ab miga part de alum.

Lomenissa lo tractat. vi. d disposicions deles mamelles Capitol primer de apoquir les mamelles.

Meu plar are assi sera d'les
mamelles com apta ad lacets
als pits e per quant algunes
veguades les mamelles son
petites e crexen molt e algunes
vegades molt molles per tant
are assi deles sera nostre plar. ¶ E primo
dich de aquelles coses que prohibexen lo
augment deles. E dich primo que la sicut
ta quant toca ab les fullles es picada re
passada souint sobre elles prohibexelo au
augment. E axi mater lo empastre fet de
fullles de susquiam blanch e oli rosat pro
hiber la exresencia deles mamelles. Con
testi diu que lo ensens mesclat ab vmbil
veneris e acoris ab vinaigre destemprat e
posat sobre les mamelles deles fadrines a
modo de cataplasm no dexe creixer les
mamelles. ¶ Alchudus posa per autoritat
de Galien que quant les mamelles so
fregdes ab aygua de ferro co es ab aqüa
en que apaguen los ferros noles dexe cre
ixer. E aço mater es due als testicols.
¶ Rasis posa q si d'les primeres mestruess
dela vergue son vntats lo caps deles ma
melles de algua vergue aquelles no crexen
mes. E p que no cresquen les mamelles en
les verges no sien freguades ni tocades.
E sic tinguides ben stretes e sien vntades
ab aygua freda e vinaigre.

Capitol. ii. de aquelles co
ses que releuen les mamelles
laxes e molles e fan aquelles
dures quant son molles.

E mamelles algunes vega
des se alongua molt d'ls pits
e aueguades son massa molles
les aricom en les dones vel
les apar e per çò ha menester
esser remogut. ¶ E primo

Fidelis posa que la sicutta empastrada so
bre les mamelles fa aquelles dures petites
e fermes. ¶ On testi posa que les dones
les dels ous d'les pdins picades e ab cera
e catimia molt mesclats apres feta vncio
fe testes les mamelles laxes e penjats.

¶ Un vnguent lo qual es scrit desus en
lo capitol de rugues dela cara: lo qual es
de oli de amelles e d'oli d'yreos fa fermes
e testes les mamelles laxes e penjats e si la
terre q es dita terra mollaris es dissoluta
ab vinaigre en aço matex es ab aquells
es mesclat alti galles episidies sera mes fort
¶ E per lo senblant valla decoccio deles pi
nyes ab vi stiptich e indurex les mameles
e elleua aqüles. E axi matex la aygua dels
prunyons posada de sobre car indurex e le
ua aquelles. ¶ Yo dich que valen totes
les coses que son de freda e umida comple
xio e stiptiques axi com son codony. E la
sua planta nesples e la nespresa prunes e
larbre pomes magranes e les plantes d'ls
galles alum sumach terra sigillata boli
ar sal armoniac e molts altres. ¶ Mes
crech q totes les coses que son dites en lo
precedent capitol valen assi e les de assi va
len ali per la quall cosa sien sercades quâ
sera menester. ¶ Encare diu que les co
ses que apoquieren e prohibexen lo aug
ment deles mamelles prohibexen lo aug
ment dels testicols.

Capitol. iii. de aqüelles coses que
crejen les mamelles e eleuen
los mugurons amaguats.

Aci com les mambelles son auag des masse grans auagdes son massa petites & so crescudes ab fricacio e tocament. & no es marauella p tant com per causa dela fricacio es atrita molta sanch al loch. & sian tingudes langes e no stretes. **I**n val lo bany de coses caldes a trajnts a elles la sanch e los empastres de pegua valé sia dòques pres pegua e rasina parts siglise sia estess sobre a luda o sobre drap. **F**et empero primer lo bany val ari mateix la vuccio feta ab mell rosat per tāt com remou la mala cōplexio freda deles mambelles la qual es causa probibint la attractio del nodriment al loch. e val la pegua dissoluta ab oli. **E**breumēt dich que valen totes les coses anodines p tant cō son attractives sens resolucio. p co cō lo. **G**a. en lo. vi. de regimēt de sanitat vol q les coses q so attractives ab resolucio assi no valen. **C**o es camamilla mellilot senigrech sement de li oli d camamilla de a net e deliri e molts altres. **E**lgunes vegades se es dene que la pupilla co es lo muguro es tant profunda que lo infant nola pot pendre. **E**la uos sia posada ventosa alguna petita. **E** alguns hiposen un capol de glan e scalfat e algunes la xuellen ab un cano e basta que sia treta de modo q sia sufficient p alacte.

Capitol. iiii. d' multiplicacio d' let en la mamella.

Ses mambelles algunes vegades han menester abundacia de let p tant cō moltes vegades se exsica la let en elles apres de esser nacllo infant e fallo nudriment al dit infat. **E**sta dispositio los antichs socorreg tal modo. Alla quall dispositio son ordenades suple les mambelles. **E** primo lo Sarapio diu que lo ozimi comu engendre let e aco mateix fa lo de aygua segos lo Eunīc. ozimi es la aufabegua encare posa que la malua fa augment en la let e propriament la sumitat della e ella cuyta ab les raells beguda aquella de coccio augmenta la let

Atimatex fa crecer la let les fules e semet dels maluins quant son beguts. **E** per lo semblant lo Sarapio loa en la generacio e multiplicacio de let lo apit. **E** lo apit d' aygua e les rutas lo fenol e lo anet eset les herbes verdes e no seccas car les seccas exsican la let. **E**ncare din del anet q sech e bollit en aygua apres beguda de aquella decoccio prouoca let e lo fenol multiplica la let. **E** lo Sarapio posa que exsica la luxuria. **E** mes posa que lo fenol domestic engendre let quat es mengat e per lo semblant lo semet fa aco mateix quant es pres en beuenda. **E** ari mateix quant es bolit ab orde e la cocció d' fenol saluage e ppiamet dela rell e deles fules prouocalet. **E** les sement dell pronocan let. **E**ncare posa que lo raue propriament lo saluage augmenta la let e lo Berthomeu vol que sia souint ussat. **E** que los cirios fan augment en la let. **E** Bascorides diu axi que la brasca co es la coll fa copia de let. **E**ncare din axi q la rell e les fules d' papauer cuytes ab tisana augmenten la let deles mambelles. Sarapio posa que lo papauer roig augmenta la let empero lo Galie vol que sia applicat apart defora. **E**ncare din axi q sordicons fetes de farina de forment ab aygua e sement de fenol tot cuyt augmenten la let. **E** mes que lo suich del fruix dela bronia co es dela vidalba torna la let ales mambelles seccas e lo Berthomeu diu que aco mateix fa lo suich delles donat ab tisana. **E** Lo Eunīc posa que quant es beguda la aygua de ordi ab semet de fenol fa abdar la let e aco es experimentat. **E**ncare din que quant es begut lo suich dela vidalba ab forment cuyt fa abundar la let e es experimentat. **E** mes quelo sement del agnus castus polvorizada multiplica la let aminiuapt la sperma sia la pocio della. **f.3.** **o.ii.** encare din del datil que no es madur que fa abundar la let. **E** du lo Eunīc que la fricacio deles mambelles ab les mans blanes fa multiplicacio en la let e aco es dit en la **z.** del primer en lo cap. ii. posa alchindus que lo basilicio prouocacio let e exsica la luxuriat e apres hi asusta que prouoca spermacae yo dich que fa en aco segons q es donat vert o sech encare din axi q quat

es presa dela medulla d'les alberginis cuytes. s. 3. ab vi dissoluta e apres es donat ab eure a dona no hauent let prouoca e fa ve nir aquella. E quāt lo formage fresh sens fall es cuyt en aygua e apres donat ala do na que aleta multiplica la let. Empero lo Auic. diu aço ab solutament del formage E posa q los ons dia perdiu dissoluts ab grec de occa e vntades apres les mans des la nudrissa fa copia de let. E yo dich que si an de aço freguades les mamelles. E mes que los lumbrechs d terre picats e beguts ab vi fan molta let lo Galien en lo. viij. diu quelo fenol es generatiu de let la qual cosa no faria si disseccava fort. E Encare an dit alguns antichs que la latugua vnapli les mamelles d'let e en aço fa molt fort operacio. E lo Sarapio posa que quant es cuya es mes en aço conferent. E lo Berthomen vol que sia la latugua domestica e q no sia mengar della molt. Rassis diu q si donau tots dies ab eure del sement del psilli que no sia picat fins en migua. 3. ab vi fara molta let. E Albert e Biascerides an dit atique si lo crestall es begut ab meli dona let ales dones. E lo Berthomen diu q apres dell sia begut vi la qual cosa es experimentada e les dones deboluny a fana quest remedie.

Capitol.v. de exsiccacio de let quant es menester.

Alt souint superabuda la let en les mameiles en tal modo q es causa de moltes malalties. E per co moltes veguades es la necessitat no manco a exsiccscar que en engendrar. E pri mo lo Auic. posa quela menta souint donada ab eure dissecava la let. E Elchindus diu q lo sement del apit domestich exsicca la let. Sarapio diu q lo semet dela niel a souint begut dissecava la let. E lo Berthomen vol q sia begut ab vinagre amarat. E encare posa quelo empastre fet ab sola farina de fa ues e posat de sobre exsicca la let de les mamelles quant es la necessitat de exsiccscar la qual cosa be experimentada e per lo sem-

blant se pot ab dita farina mesclar licer de ordi. E aço mateix diu lo Biascerides. E lo Berthomen vol que sia posada ab les sues scorces. Biascerides posa quelcs fe ces del vi refrenan lo humor dela let de les mamelles elo Berthomen vol que no sis cremat. E per lo semblant les crâches picats e posats sobre les mamelles fan e li quar la let e anacuan aquella e dissecca la let. Guillem de varinguana diu axi nos hauen erperimentat que ab aquella femetacio exsiccam la let. qo es que sien cuytes colls en aygua e sobre dites colls sia infusa la mameilla e les colls sien posades de sobre. E per lo semblant totes les coses q desus en lo segon libre son dites de apostemas de les mamelles valē assi e sia vist aqlli capitol quant sera menester. E per lo semblant en aquell loch be feta mencio dela manitut de les mamelles dels homens encare que aquell capitol se degues assi situuar per la qual cosa sia vist quant sera ex pe dient.

Lomença lo tractat. xvij. d ma lalties dels anguonals d la ve rigua e dels renpons.

Capitol. i. de ernia intestinal.

O galien en lo primere segont de malaltia e accident posa que ernia es aquella malaltia en la qual los budels o lo zirbus es dislocat e situa de les parts interiors ala carn del mirach e propriament en lo dindis mus e en lo oceum o bossa dels testicols e lo Auic. diu que souint si cala lo monocus lus pertant co no es lignat. E la qual ernia son tres species segons quèdaco fa testimoni lo mateix Galien en lo libre de tumors part natura. La una es zirbal latstre in testicols. E la tercera es composta de les dos. E quall se vol delles alguna es petit a lo qual no passa lo enguinal e aquell la tal en vulguar es dita relaxacio e anauades es mes gran e deuula fins ala bossa.

sa dels testicols. E lo baliabas apelle aquell la crebatura o ruptura. La causa de aquestes disposicions in mediata segons din Enric, es cissura o dilatacio. La cissura es feta per causa d'cayguda o percussio o mouiment o es fort laborios o per algun crit gran. O per actes de luxuria in moderats. La dilatacio es feta per vmiditat lubrificant e mollificant segos posa baliabas o per causa de vmiditat segos din Enric. E aquelles poden esser m'gudes per causes primitives les qualls son dites segons voll Enric, ajudant replexio e vs d'viandes hui des grosses e v'reoses segos q din thederich. Los senyals deles ruptures segos Enric, son addicio en lo loch manifestament apparent en lo mouiment e compressio del alet e delatos e en la resperacio. E ab compresio feta ab los dits torna ason loch segons posa lo Rasis. Empero si es per causa d' dilatacio del meat deualla de poch en poch o appar en lo enguinal e apres en la bossa dels testicols deualla sens mouiment labortius. E Empero si es per causa de scissura subitament e ab dolor ve, E moltes vegades deualla en altre loch e no per lo dindimus q es entre la carn del mirach o en la bossa dels testicols o ala cura prop la vulva e en les parts superiores del ventra com en lo lombriuol es dit dela ruptura ventrel. E si deualla lo budell es reduit ab los dits prest ab gurgulacio brigit empero si deualla lo zirb' no es axi prest reduit ne ab gurgulacio e deuen notar algunes coses p a questa passio vtils. Lo p'mer es q lo q ha la ruptura no viu s'esparsil e aco p'tat co si se es deuenia q los budells se calauen en la bossa dels testicols ab feces in durides n'ca tornaria atras sino ab molta difficultat e en tal modo lo passiet mor. E yo he vist axi morir homens e dones. E lo albucasis fa de aco testimoni. Empero yo ne curats e vists curar alguns de aquest cas segons dire en la fi del capitol. E per co es cosa segura que aquestals se curen o que nunca dex'e lo braguer. Segonament deuen notar

segons que din lo Enric, que la scissura en la ruptura no es curada per coses dissecants ne en altre modo segons din baliabas en lo. xiiij. sermo dela part segona. Tercerament nota que la dilatable algunes vegades es curada per coses dissecants e propriament quant es tendre co es noua e en fadrins empero no es curada quant es antigua aixi com es en los vells. E dura co es gran. E dich q no es curada ab medicines empero pot se curar ab incisio. E lo thederich en semblants passios din que aquells qui dien que curaren aquells la entot temps son enguanodol. E lo guido o din empero yo nunca o he vist que la gran e complida securas. E lo Alenfranch se jacta en aco hauer ne curats ab medicines un home de lr. anys. Altres de. xl. d'gr a complida ruptura. E consideraras tu are en aco. yo empero crech mes als primers. Empero lo Bai posa que aquella que es d' generacio que ab medicines nos pot curar e aco es ver e la causa es prompta al considerant. Quartament nota que la curacio deles ruptures ab incisio encare que sia possible es empero duptosa e perillosa segos vol Albucasis. Primo p causa d' spasme. Secundo p causa dela dolor. Tertia p causa d' flux dia sach. Quar to p tremor d' incisio d' budel. Quinto p causa d' pill dela admicio dela generacio. E p aquelles coses din Alenfranch q molts mestres. Encare q sapien fer la cura la recusen. Quintament nota que la incisio no se deu fer en home debil ni vell ni en home de mala complexio ne en home quibertos. que abaste preferuar aquells ab medicines elexar los viure ablur ernia. E primo no deu esser fera en home debil per tant com no poria sostener la passio ne la dolor. E per aquesta matara causano deu esser feta en los vells. Me deu esser feta en home de mala complexio p'tat com aquells son costems plens d' mal humor e abundant en superficitals per la qual cosa ha temor de apostemacio del loch. Me en los qui han tots per tal com ha te-

mor de noua ruptura per causa dela ros.
Sisenament deuen notar que segons que
dium Brn e lo Guillelm d scilicet que no sia
feta a questa cura per incisio sino per bo
me qui hage vista fer aquella per ingenis
osos mestres e que hage bon ingenis e que
ab si hage los instruments abtes com es
rasor calciris aguells poluora restrectina
e altrs coses.

Setenament nota q
lo temps apte per aço es la primavera e
lo auctummen. E ar en los dies caniculars e
en los de gran fred son males les farmaci
es.

Aquesta cura ha dues intencions
la vna sta en la minidificacio e dieta,

La Segona en les coses lo cals.

La primera intencio es complida ab me
dicina euacuant lo cors ço es ab dia finis
scon o ab pilloles agrauatiues e crestiris
fins atant que lo cors sia ben munde. E
aquells tals sien ordenats en lo mengar e
guarden se de massa beure per tant com fe
ta la incisio ellis son ab febre.

Sien axi matex reposats per alguns dies e guarden
se de viandes inflatiues com son faues e
dexen les fruytes fresques e los naps per
tant coqstes coses son massa vniuersales e
lubricas e guarden se d pa alls e crui e d carn
de porch per formage e dexen la let.

E no beguauaygua pura ni vi nonell.

Laayga aserada elo vi gros conue aells lo vent que
se din austere la pluga agregua aquells

no salten ni criden tinguen lo ventre mun
de ab crestiris.

La Segona intencio es cōplida en dos maneres La vna ab me
dices, Laltre ab operacio manual.

Ab medicines faras axi primo tornaras
los budels dintre ab lama e tornats dintre
faras que ell se pose ab les cames altres elo
cap baix. Apres sia fomentat lo loch ab vi
evinagre en lo quall sien bollides galles
nous de ciprer e calum. E apres sia posat so
bre lo loch en lo quall apar la eminencia e
stes en aluda a forma de scut e sia mudat d
non en. ix. dies.

Enota que en la eleuacio
del empastre deus tenir lo dit sobrelo loch

per tal que per causa del asserrament dell
empastre no sia elevat lo mirach cabans
que se mogua del loch sia remuntat lo cm⁹
plastre e capress sia lignat lo emplastre ab lo
braguer artificialment fet de drap triplis
cat ab un petit scut segons la gran desa d
anguinal e hagen un sint lignuat apart de
tras e sia lignuat stret e ab coto sia d'fensat
q lo braguer nol scorre E quāt volen excel
lar tinguen la ma streta sobre lo loch. E si
son fadrins sian aportats e no siē moguts
per si matecos sin lo manco que poran.

E per consequent demati si als adminis
trada pocio consolidatiua ab vi vermel
stiptich e de aquest modo passe per. i. dies
apres comense de anar poch apoche nos
dexelo braguer per spay de altres. i. dies.

Etre assi pose les receptes dels empastres
e pocios lo empastre dela pell de molto es
comuna a tots e es aquest. R. picis naua,
lis. 3. v. colofonie. 3. iii. litargiriis oppopos
naci armoniaci galbanii bedeli mastici tre
bentina an. 3. i. boli arminii sanguinis dra
conis turis sarcocolle aloes sucotrimi mu
mie aristrologie sentauree vtriusqz cōsolis
de siumach berberis nucis cipreci gallaruz
psidie et vermium terestrium an. 3. ii. san
guinis humani glutinis piciuiz vici querci
ni. an. dragma vnam et semis pollis arie
tine cocteciuiz aqua pluviali et aceto usque
ad dissolucionem. It. semis dissoluantur gu
men in aceto et confiantur omnia cum
glutine liquefacto et fiat emplastrum.

Eltre empastre d Rassis e de Anic. d Bui
Tetereric. R. nucis cipreci acassie gallarū
balaustaruz. an. 3. v. dragnaganti mirre
sarcocolle turis gumin arabici an. 3. ii.
sanguinis draco. boli arminici. aluminis
mumie an. 3. ii. puluerizentur subtilissime
et cum aceto incorporentur et fiat empla
strum aplicetur cum panno.

La pocio conuenient es a questa Recipe
de tribus cōsolidis sigilli sate marie vtriusqz
plantaginis vallertane pinpinelle an
dragmu dos. nuc. ciprec. nucis mustace.

cinnamoni reubarberi assi fructu tamerici
semi, nasturci, cimini, preparati cum aceto
et coriandri an. 3.ij. sang. drac. turis masti-
cis mumsie terre sigillate boli armini. pid
sarcacolle, et draguaglianti, an. 3.ij. et fiat
puluis dela quall sia donat tots matins:
j.3. ab vi vrmel stiptich. L'oletovari per
ells conuenient pot esser aquest.

Rx. pulueris mirabiliorum pulueris planta-
gis vtri? qz p solide gallarum balaustiarum
mumie sentauree an. 3.ii. et cum mell fiat
electuarium. **E**n aquestes pulumes poden
esser posades en lo beure e en brous e vsar
deles e poden esser preses demati. j.3. ab vi
o ab brou. **A**ltre empastre. Rx. mumie et
colle carte, an. 3.ii. boli armini. et aloes an
3.ii. mastis turis dragaganti et gumi arabici
an. 3.ii. picis naualis. 3.v. colofonie. 3.
i. dimitatur cola in aceto per ora et postea
lique fiat in casiola ad ignem cum pice na-
uali quibus liquafactis deponatur ab ig-
ne et incorporentur cum puluere aliarum
rerum et fiat madeleon in aqua frigida.

Eltre modo de curar es aquest suposat
bon regimenter segos es dit stant lo malalt
asegut e ab repos p. xxix. dies e redunits los
budels prengua tots matins. j.e. fe lima;
dura de acer ab vido decoccio de epatica
terestre e sobre lo loch dela ruptura p spay
de. xvii. dies de quatre en quatre dies mu-
dant pose empastre fet de cara grossamet
poluorizat e ab apostolic malaxat e aps
per quatre dies continne lo empastre dit
de ruptura esia liquat ab la braguer dit e
esera curat. **L**o fundament de aquests
esq en aquells quatre dies la caramida a
trau en lo loch dela ruptura la llindura
e en los altres qter dies lo empastre e pco
en la fi de aquest temps es atrobat sobre
lo loch vna carnositat nodosa la qual co-
sa es senyal de pfecta curacio. **S**egona
ment e dit que aquests ruptures son cri-
rades p cirurgia e operacio manual. La
qual cosa es feta en moltes maneres.

Aquelles qui curen ab incissio tallen la
carme lo dindimus totalment o en la ma-
jor part e cosolden e en lo meat engendre
candura e callosa per tal que no pugua
res denallar. **E** questa operacio es feta

en moltes maneres la un modo es de Ali
bucasis e de Eliabas e aquilis seguer Ro-
ger e los seus exposados e lo Jacmerie e lo
Bru e Thederich e lo Guillelm de scilicet
e es tal co es sia situat lo pacient sobre un
banch ab lo cap per anall e les anques als
tes e ben liguat elos intestius be redunits
un minister tingue lo dit sobre la ruptura
per que no tornen denallar los intestins
Efet asso sia tallat lo osseus o bossa dels
testicols per larch e sia tret lo testicol esia
descarnat lo dindimus tant quat sera me-
nester. **E**pres pendras aquell ab ynes tis-
fores que no sien tallants sino que tingue
et tiren aquell e consequentment sia tallat
lo dindimus ab lo testicol apres sia cosit lo
dindimus ab fill gros axi com son cusides
les sabates fermament tant alt com sera
possible car en altre modo sempre aparia
en lo enguinal tumor: sia empero primer
cosit apres sia tallat e aps sia calterizada
la part del dindimus ben cosida apres sia
tot mes dintre e los caps del fill ab que es
cosit sic deixa de fora e sia vmpiert lo loch
ab blanch dou e poluores restrectives e sia
ben firmat lo loch ab ligadura e sague lo
passient de sobines enos mogua e vsecre
stiris per tal que los intestins sien mudes
d supfluitats e fet aco sia vmpiert lo loch
de grex que no sia tallat fins atant que la
scara cay gua e lauos extra lo fill lo quall
es romas en la cultura e sera lauos senyal
de encarnacio **E**fet asso sia consolidat lo
loch e consolidat axi com les altres nassres
o ulceres. **E**tant quant sera possible sia d
fensiat lo loch que no se aposteme.

Lo segon modo es d. Albucas de Eni.
de Roger de Bru e d. Thederich situat lo
passiet en lo modo dit sia aportat lo testic
col fins al pentenil e sia asenyalat lo loch
segons la quatitat del testicolo e redunit lo
testicolo en son loch sia calterizat per lo mig
del senyal atraves ab un caltiri corb fins
atant que vngua al os del pentenil e aps
ab blanch de on sia empastrat e apres sia
remoguda la scara e fet asso sia curat axi
com les altres ulceres son curads. **L**o ter
cer modo es de Thederich lo ql posa mun
di elo Guido e molts altres mestres e es

modo 3 obrar ab caltiri potenciallo qual modo dire poch apres. Lo quart modo es d' Roger lo quall es que ab vna agulla sia posada vna corda de jesus lo dindimus per traues en lo mig delloch signat e posat de sobre vn petit fust sia liguat e no sia tallat e tots dies sia estret fins arant que la corda liberament issca e lo dindimus ab la carn sia tallat. Lo sinque modo es p eleuacio del dindimus e calterizacio del os del pentenil e lo modo es aquest sia tallat lo mirac e sia pressa la carn ab tenales am ples e sia eleuat lo dindimus e ab ligment de tingua aquell e sia fort calterizat de jesus lo dindimus fins al os del pentenil apres sia curat ari com les altres ulceres e aqst modo es posat per. Aléfraneb. Lo Sisic modo es aquest co es q tallen la carn dell mirach e liguan lo dindim? algú tant stret ab fil dor apres ciesen la naffra e dexen din tre lo file en tal modo es corrugat e arron sat lo dindimus per lonch temps. Hota empero q alguns de aqsts modos son engnossos e altres no. Los primeres. iiiij. no son mendooses empero los dos seguents son engnoses la causa p q aquella curacio es mendooses per que pot tornar la malaltia empoples. iiiij. primeres no pot tornar e si fa p les dos derteramet dites e p co la cura dels dos derres es enguanosa e per los quatre primers lo forat p ont los intestis q exi es remogut e en los dos derres romà la via donques es enguonosa. Per la quall cosa deuen notar q silo dindimus no es totalment talla ab caltiri p causa de feruar la virtut del testicol dich q la cura es mendoza e p co si la cura deu esser per fe ta es menester q la virtut del testicol sia p duda car pot lo home ab vn testicol engendrar segò es ja vist per la quall cosa molts son crastats devina part e conseben o engedren e molts naren ab vntesticol acoles segons yo he vist tres veguades e engedre encare que aquell testicol prengua alguna infidencia deles parts reynes empero ro man ab alguna atenuacio e per cert yo pe se que aquest modo es mes segur co es fet ab caltiri potencial. Per la quall cosa d uen be notar que aqsta operacio nos deu fer en grā ruptur ino en petita en la grā

es fet ab ferro e per co din Quiç entenent lo primer modo que en nigua manera no sia a proximat ferro. Encare deuen no tar que aquell modo que es fet ab ferro foguesant es boes ver que lo foch es terrible e molts lo a vorrexen per temor an es legit molts antichs lo potencial. Hota empero que es menester que lo merge sia se nyor del corosin per tal com es milor mub tiplicar les veguades que la quantitat. E molts din que en aço lo arsenich obte lo principiat. La operacio dell es bona. Es in doctament es aproximada es causa de febre e de mals accidents. En poca quan titat fa la operacio gran e maiorem pp de membres principals. E per co faras defensiu ab vinagre e solatrum e altres cosef infrigidants La dieta dell sia com si hauia febre. Encare deuen ben notar q la operacio dell dura per. iii. dies e per co es menester que de tres entres dies sia posat a part. E nota que es molt util corregir a qll ab opis o ab suic de solatrum o de cols per tant com la operacio es mes segura. Lo modo de obrar ab caltiri molt bo e onest eno vissat en aquest temps per causa dela ignorancia dels obrants es aquest. Sia primer feta purgacio deguda segos es dit el dia de la dieta dels sia bona apres sia resobinat lo passiet e sia comat lo bude din tre tant quant sera possible sobre los díl pē tenil e ab tinta sia senyalat lo circuit del testicol E redunt lo testicol en la bossa sia posat lo ruptor en quantitat de vna petita castanya lo quall es fet de calc e de sabo ab vn poch d salvia sobre lo loch signat en lo mig del os del pentenil prop la vergua per vn dit e sia circundat ab vn drap encerrat o ab alguna cosa glutinosa fet en tal modo q no passe vstra lo loch signat e sia fermament liguat ab bona benda amodo debraguer per tal que nos mogua d loch ont es posat. Sia derat perspay d vn die natural e lo die apressia desliguat e remogut lo caustich e sera trobada scara negre elanos sia tallat p lo mig atraves en quā titat de vn gra de ordi o de segol e sia feta souea en la qll sia posat qtitat de mig gra de formet de arsenich polvorizat tèpriet ab opis tanta quantitat quant es lo arsenich

o embolicat ab vñpoch de coto apres sia
vntat entorn ab vñpoch de populeon e de
sobre sien posats drapsin fustos en aygua
e vinagre o ab blanch dou e sialiquat ab
bena situall e ferma apart d'tras en lo bra
guer e jagua de sobines en lo lit etots dies
poden esser mudats los draps e mirar que
sobidel sia redunit. Empero lo corrosiu no
sia remogut de dos o tres dies fins atant
que la dolor sia reposada e lauos sia remu
tat lo corrosiu crexent lo fozer squinsant
mes que no talant per causa dela sanch e
siay posada dela poluora segons es primer
dit e sia remoguda la scara en lo circuit tât
quant sera possible per tal que liberament
sia vista e sia obrat en lo pfude. E axi sia co
tinuament fet fins atant que la carn del
mirach sia tota corrupta fins al dindimus
la qual cosa es conejuda per la solucio de
la bossa dels testicols e per la dolor d'a pt
posterior del e que en la fisura es vista sub
stancia blanca. E es lo dindimus axi e stre
tit que lo dit noy poria entrar per la bossa
al dindimus segons solia ne lauos los bu
dels poden denallar. E nota que aço co
mument es fet en dos semaines apres
sia procurat q̄ caygual la scara si atu plau
ra ab grer o mantagua o alguna cosa vnc
tuosa per vna semanera. E quant sera cay
guda se veura lo dindimus blanch a mo
do de vna canal. E fet aço sia posat dela
pols de arsenich mes reprimida e en menor
quantitat ab coto sobre lo dindimus e sia
defessat e mitiguat ab coses mes fortes axi
com es oli de papauer iusquiaz e mandra
guora e aço per tant com lo dindimus es
mes sensible que no la carn E ha menester
maior exsiccacio e mitigacio. E mescau
ta operacio per causa dels venes e niruis
quison prop dell. E defensaras be que
lo corrosiu no toque la carn sana e prepa
rat aquell stigia fins ala segona remu
cio. E lauos sia tallat lo dindim' perlarch
e en la fouea sia posat dela poluora ab
co
to e artisia continuat fins atant que tot lo
dindimus o la maior part del sia corrum
pida. E aço se fa comunament en dos se
manes. E el aço conejut per maior tumor
dels testicols e maior dosor del dorze e part
posterior. E nota be que es necessari per

causa dela magnitud del dindimus per q̄
milor sia corruptit fer dues o tres fisures
les q̄ls siē fetes per lonch en les q̄lls sia po
sat del corrosiu ab coto. E si per cas se es
deuenia que deuallas aygua en la bossa
dels testicols sia posada la proua per lo
mig del dindimus en vers los testicols o
bossa de aquells. E leuos e leuuras la bos
sa ab la ma stant ell a gegut e apres sia pro
curat que caygna la scara segons es dit e
quant loloch sera mundat apparra carn
rosa sia encarnat lo loch. E sia curat segos
son curades les altres naffres. E ar lauos
sera senyal q̄lo dindimus sera tot tallat e
comense lauos apoch apoch de clauire.
aporte braguer per spay de .xxx. dies.
Yo trobe que vn parisench tenia aquest
modo e possava lo ruptori sobre lo loch e
nois senya reposar abansse pasejauen per
tal que oblidiasen la dolor del corrosiu. em
pero jo no loe aço sino que fosses segur q̄
lo intesti no pogues mes denallar. E lo
mestre no procurava fer caure la scara se
gons he dit lo que era de fer abans deixa
ua caure aquella per si. E la intencio dell
era segons ami apar que la scara defens
sas la carn dela reyteracio del corrosiu.
Empero yo no reputo aço per prou segur
E la causa es per tant com stant la scara
es prou difficult saber quant sera la ope
racio en lo dindimus e quant sera com
plida empero si la scara es remoguda lo
vull elo toch ne fan testimoni dela veritat
dela operacio. Lo temps dela operacio
era de .viii. seneanes e aquests sucleyen
be. Yo trobe altra operacio mes breu
e mes segura. E lo modo es aquest que
remogudala carn fins al dindimus segos
es dit e posat lo caustich vna veguada so
bre lo dindimus de aquella ora auat feya
la sua operacio ab **On** calteri cultellar co:b
e cremaualo dindimus e questa operacio
es breu e segura. E val questa operacio
per ados coses primo al fin dela sanch se
cundo a maior profundacio per la qual
cosa es miler obrar axi. Yo trobe altres
ala primera operacio dell ruptori ab lo
caustich proceyen e de tres en tres dies
calterizauen e deyen que valia atres co
ses, **P**rimo al fiue d'a sanch secundo,

amajor pfudacio. ¶ 3. p remouire la scara p
tât com lo cauterí reyterat sempre remou
dela scara present elegeras dôques p tu
mater lo q atiu mes plaura. ¶ Fer aço p tât
cô aneguades se seguiré alguns accidêts
mals yo amostrare socorre als dits acci
dêts. ¶ E pmo p q se segueix anaçdes q se
aplica mes del corrossim q no es menestet
per tant com nos pot cō mensurar la me
dicina e p qo en tal cas sia lauat lo loch ab
oli rosat o ab vi o ab oli denenustrar e sem
blâts. ¶ ii. Se es due q la bossa dels testi
cols se infliae dolorega ala qil socoreu ab
empastre fet de malues violes e plantage
ab sego o lenties ab oli rosat emplo si nos
pot resolre sino que vng a sanies sia ma
durat ab grec de porch e de galima e semet
de li ab relis d maluins e semblants: e si fa
sanies sia vbert en lo mes baix loch e sia
mudificat e curat ari cō les altres ulcres.
¶ iii. Se seguir flux d sanch e molest p tât
cô ab lo dindimus ha venes cōiunctes ala
qual cosa socoreu ab poluora restrictiva
souint dita en lo propi capitol e sia mesclat
ab blanch dou e ari mateix sia a corregut
ab poluora de vedriole e calç viuum po lo se
blat ab arsenich preparat en lo modo dit.
¶ iv. Se es dene q febregê sian donques
regits ab aterop de violes de nenussar o e
acetos simple e altres e sia regit segons los
altres febregants. ¶ v. Se es due q aqlls
tals tussien siê dôques socorreguts ab dia
draguagnt o ab diapenidô elos pits siê
vntats ab mantegua e oli violat o en autre
modo segons que veuras la necessitat.
¶ vi. Se es dene que hâ lo ventre cōstibat
ala qual cosa sia socorregut ab cassia fisto
la e sia fer crestiri o suppositori o sien dona
nades pilloles comunes segos que atusera
vist. ¶ vii. Que en aquests se seguir
souint flux de ventre e per qo sien socore
guts ab diacitonite de succe abâs del mè
gar e per lo semblant vallo sement del plâ
tage ab vi stiptich la qual coso es remedie
singular. Ari mateix valen trocichs restre
ctiñ ari com son trocichs de carabe e sem
blants. ¶ E si se es dene que aquests sien
vberts en lo engonal eno en la bossa dels
testicols iauos sien socorreguts segons
es dit desus en la primera pt ab medicines

elîgdures e sanguine e no se moguê e siê fets
empastres e altres medicines. ya p aqsts he
cufummat d fer vn braquer en tal modo qo
es q prêch vna fara longe en la vn cap po
se vn plomasol e vn ministre te aqll apres
essent la fara o bena pleguada gire dintre
en la cura e giresobre lo plomasole e ari gi
rât acada part strench e apres cus los caps
extren dela bema e apres a quell quelo mi
nistre tenia en la ma e apres cui tota la fara
pleguada per tal que la vna part no se ses
pere del altre. ¶ fet aço yo cus la part que
circuet la cura ab la part superior senynt
aquella e ari d. xv. en. xv. dies mude aquell
en tal modo. ¶ Sia la vena de drap que no
se relaxe.

Capitol. ii. de crastrar ho mens.

El crastacio en los homés es
algunes veguades necessaria
p causa de moltes coses la qil
crastacio destroex en lo home
aqlla cosa q en ell es natural
e cōserua la specia humana.

La crastacio es feta en dos maneres la
vna p extractio lalltre p incissio. La opa
cio q es feta p atraccio es feta en aqst mo
do qo es que faces seure lo home o animal
en aygua calda fins atât que los testicols
sien mollificats e stiguen peniats apres cō
teriras aquells en tal modo que apres de
esser ben contrits no apareguen al toch
deles mans. E aquesta crastacio es conue
nient als infants. La crastacio que es fe
ta per incissio es feta en dos modos. La
vn modo es que sia tallada la vergua e los
testicols. E es fet de aquest modo qo es
que sia liquada la vergua ab los testicols
en la vi dia vergua apres en lo loch dela lí
quidura sia tallat tortlament ab vn raso
e sia stret lo flux dela sanch e sia curat ari
com les altres ulcres. L autre modo
es que los testicols ab la ma sien rets
apart de fora apres sien lignats e ari sien
tallats sobre quadern dells faent en ca
scu vna incissio e sia escorpat fins atant
que bisca apres sia lenat. E sia co
sida la naffra. E sia curada ab la

curado deles altres haffres fins atant sia curat e quest modo es bo laltre modo am no plan.

Capitol.ijj. de ermofrodit.

Ermofrodit es passio molt in natural e turpissima en los homens. ¶ Son ne tres species. La primera es que apar en la pell dels testicols en aquell la que es entre los dos testicols la quall es quasi en forma de vna vulua hedona e en ella ha pels. ¶ La segona specia es per lo mateix modo empero finex per ella vrina. La tercera specia es semblat ala segona e no ala primera totalment empero no hix per ella vrina. ¶ En les dones es vna sola specia e es que en lo pentenil sobre la vulua dla dona stan aquells menses virils aixi com en los fadrins e so tres coses la vn dls qualls es aixi com a virgina e los dos com atesticols. ¶ Totes aquestes species son curades exceptat aquella que es en los homens per la quall hix vrina. ¶ Lo modo dela curacio es que tales aq; les carns superflues en tal modo que no romanguen res dellos apres curaras lo loch aixi com les altres vicereres son curades fins atant sia curat.

Capitol.ijj. de Generacio d pe dre en la verguia e ronyons.

El pedra no sols es engendra da en los ronyons e verguia mes encare en les iunctures segons que diu Galien en lo primer e sis de dels interios. ¶ Aneguades es engendrada en lo pulmo segons posa en lo quart del mester libre e en lo fetge o en los altres mebres segons que posa baliabas en lo quart sermo dela primera part. ¶ Yo de ago he vist vn home qui scupi vna pedra.

¶ Lo cirurgia no se ha de entre metre de la pedre dels ronyons ne deles altres p's intrinsecas com per bonifici de cirurgia elles no puiguen curar empero per causa de necessitat ne dire alqua cosa. ¶ La pedra

es engendrada en la verguia del cors bus ma segos baliabas en lo loch desus dit d materia grossa viscossa coajudant la stricatura dels meats seruant aquella. ¶ effecc tinament per la caliditat del loch segons que per Galien es clarament declarat en lo loch desus dit en lo parlar qui comense axi. ¶ Rudo nãqz chilo asumente quid viscousu quado meatus quidem secundum renes strictiores fuerint natura ibi mora faciens quod grossum et viscousum pararum est generare porros tc, e deduit de leti en lengua vulgar vol dir que quant en los ius ha alguna part viscossa elos meats dls renyons son strets natura faent ali mora suple dela materia aquila cosa que es grossa e viscossa es aparellada per engendrar pedres tc. ¶ Fa per lo semblant per aquesta cosa la complexio dels renyans car essent la caliditat pungitina e la materia en los renyons algun tant coagulada per la caliditat dels renyons es feta pedra. ¶ Lo Sarapio en lo .iiij. del seu breuiari deya que la caliditat commoderata ab materia grossa es sufficient causa per ageneracio de pedres. ¶ per caliditat comoderata enten que sia fora dla natural empero no es del tot in natural. ¶ per aquesta causa la caliditat molt excessiva en los renyons deliouens es generativa de pedres subita ment. ¶ La caliditat no molt part natura en los vels en la verguia per longuesa de temps ha de engendrar pedres. ¶ La causa efficient dela generacio dela pedra es calidat dels renyons encare que la grossia dela materia sia la maior causa. La materia deles pedres es engendrada per crapula e per indigestio e regiment gros segons que per auant sera dit en la dieta. ¶ La debilitat dela virtut expulsiva e apilacion deles vies son causa de retencio deles maties e lo tristal dels renyons e dela verguia e vssar coses caldes son causa de caliditat excessiva. ¶ Los senyals dela pedre dels renyons son que las vrinas piren d poch en poch turbiges e arenoses ab arenes roges e ab alguna ardor e la dolor es mansima en los renyons. ¶ En aquells moltes reguades aten als peus e als testicols e cures ab alguna

condomicio dela part del renyo malalt.
 Los senyals dela pedre dela vexigua so
 aquests. So es que la dolor es en la vexi
 gua e han pruigua en lo cap dela verguena
 souint stan ab lo membre test e en forma per
 complir lacte dela luxuria. E la vrina deis
 es crua e blanca e clara e han difficultat
 de vrinar. E Empero si en asso duptan sia
 resubinat lo pacient e sian, e lauades
 les cures. E sia algun tant sacsat. e pixa
 ra. O per lo semblant sia messa per lo
 membre vna canula de argent o vna ten
 ta e sera torada la pedra e tornara atras e
 lauas pixara. E Toles aquestes coses do
 nen noticia dela pedra. E via ala cura
 dio de mostren segons que per Galien es
 dit en lo primer dels interioris. E per lo sem
 blant stant lo pacient ben corbat si es po
 sat lo dit en lo ces sera sentida la pedra du
 ra o molla e tornara atras e pixera.

E aquesta causa diu lo Eliic. quela pe
 dra dela vexigua souint aporta atensimò
 e quantes veguades pira tantes desig
 pixar. E encare deuen notar que la do
 lor dels renyos en lo principi sembla molt
 ala dolor dela colica per la qual cosa los
 doctors entre ells ne han feta distincions
 Les pedres dels renyons e dia vexigua
 differen. Car les pedres dels renyons so
 mes leugeres e mèors e declinants aroga
 E les dela vexigua son mes dures e molt
 major e declinats ab lancor. Per la qual
 cosa deuen notar que ypocras en lo. vi. li
 bre deles epidimes diu axi. Neffreticos
 non vidi curatos supra. lxx. anys. Que vol
 dir que ell no ha vist homens a passionats
 de mal de pedra qui fossen curats. lxx. a
 nys de auant e en lo. vi. dels anforismes
 diu axi. Neffreti et qui circa vesicam doler
 laborose in sensibus non sanantur. E vol
 dir que los neffretichs e aquells qui han
 dolor laborosa en la vexigua en los vels
 non son curatos. Dertat com aquells tals
 son debils e perçó quasi comunament ab
 aquelles passions moren segons que posa
 Galien en lo coment. Segonament de
 uen notar que aquells qui han la vrina
 grossa arenosa atartin corre mal de pedre
 Empero si subitament es feta subtil signi

fica que la pedra es engendrada ab los af
 tres senyals segos diu Bernat d guardo
 Hora tercerament que la pedra engen
 drada en la vexigua e en los renyons es d
 aquelles coses que se areten e perçó se diu
 que la pedra dels renyons es que mes als
 vels que no la dela vexigua e en los infans
 e aquells que a ells sequeren es lo contra
 riço es que en ells se fa mes souint en la
 vexigua que no en los renyons e mai: mèt
 per aqusta disposicio entre la infancia e la
 pubertat et tot aço diu Eliic. Quartas
 mèt deuen notar q molt poch es due pedra
 en la vexigua deles dones e axi mateix dels
 renyons segons que posa Eliic. e son del
 nombre deles malalties que han paroxis
 me e los pay es de un mes avn any e la cau
 sa per que no son les dones tocades de tal
 passio es la amplitud deles vies. Quinta
 tament deuen notar que la petita pedra
 en la vexigua es mes prompta arretenir la
 vrina que no la gran e aço per tant com
 mes abta es entrar en la via dela vrina
 que nola gran la qual mes prest se remou
 del meat. Sisenament deuen notar que
 aquells qui han pedra en la vexigua o en
 los renyons no venè sens perill e aço per
 tant com si retela vrina causa ydropsia
 e mort. Setenament nota quela pedra en
 los renyons no se deu tallar. E en la vexi
 gua es perilosa la incissio per causa de spa
 sine esfuer de sanch e per causa de fistola.
 Guytenament deuen notar que los ho
 mens doctes en aquest art han derada a
 questa operacio aquells qui van per lo
 mon qui son dits cursores o vaguamun
 dos. Homenament nota que la pedra
 petita dela vexigua no se pot tallar sens pe
 rill per causa que no se pot pendre segons
 diu albucasis. E si se deu tallar deu esser mi
 gressera. Guart se empere quall se tulla q
 no entre metà de incissio de pedre es liso q
 sia ben experimentat e que ho hage vist de
 bons mestres segons diu lo Tm lothede
 rich. Hora empero Hesenamet que no se
 deu tallar home vell ni debil ni home cal
 chorimich ne doloros. La edat de tallar
 es de. xxx. anys segons diu alenfrach lo
 temps conuenient es lo auctumem.)

En aquesta cura han dues intencions. La primera es en la purgacio e vida. La segona en coses locals. La primera intencion es complicita ab medicines enacuants aquells humors grossos axi com es benedicta pilloles agragatinas o pilloles agrich o ab diacatalico e sia digerida la materia ab oximell d'orech e si vols q sia mes fort sia fet ab a xerop de relles dioreticas pot esser p lo senz lat fet a xerop ab aquestes erbes. **R.** bafisa tribuli marini et campestris et alameti yso pi granazu junipi bacariu edere semife niapi petro amencenos danci an qntu vos luentis: et fiat dcoccio p lo senblat ab segments fredes semint d' sparich nardis squinanti florum. camo. et genestre e dies de coccions ab mel o ab succre sia fet a xerop e sian bi ainstades les sinch reils e ayga d' ciurós. **L**o vomit come a els car no sols diuerte la materia mes encare enaçna la materia antecedent flematica e grossa engendrada e lo ventrell la qual era apella da p diuertinitat de temps causar pedres en los renyos. **E** lo Galen en lo v. de veilitat Galeniana lo vomit una veguada lo mes. **L**a dieta de aqueils sia tal q es q deren totes coses q poden engendrar pedra e son segos lo Rasis e Eunic. les viandas grosses axi com es pa als e crua carns d' vacca e d' ocells d' ayga e peixos e fruyts aceroses everts formage vmit ayga terbola vi gros e terbol e generalment quart se de totes coses viscoses e de difficil digestio e de massa beure e de supina repletio e axi o vol Rasis en lo libre deles diuisions pot mengar figues amelles festuchs tapes pançes e senblats figurament se poden donar segons intencion de Galien en lo segon dels aliments e p lo senblat poden negar crestones q son los oxentes p rat combal la virtut diaforetica e vrinativa e frangentina dela pedra segons q d' un Galien en lo vnyte deles farmaties elo. auéjo. loa les ortigues e lo agreguador confirma que totes aquestes coses son de virtut moderada. **E** les altres son de virtut mes violenta axi com es pulcriti fenoll bron de ciurons negres e aquestes viandes deuen esser tart administrades per vsar deles com d' viandas. **E** aco p tant q cremat la sanch no fas-

san dan als rehyons scalfant: e que p canys de lur penetracio no aporten al fergela vianda crua e p lo senblant als lochs dela vrina lo Raynald donant aquesta medicina. **D**ien ciurons negres e vermellos es sie remollits en ayga d' riu p vna nit apres sien bullits per dos bullitions ab vn poch de juliuert aiustant bi vn poch d' poluora de spich nart e saffre e ab vn poch de vi blanch sia administrat: molts bi fan addicio de gran mundat e de comi en lo yuern e alguns en lo yuern posen such de limos o de taronges e sement de melons e tal pocio mundifica les venes capillars dia fet ge e les vies dels ranyons e axi preserva d' pedra segons afirmen. **G**iasiminius e diacamentus son deles coses compostes valerts en tals disposicions. **L**a complecio calda dels lochs pot esser coregida ab oli rolat violat e de scorpins e epitimes desandils e de aygues fredes guardat empot de molt vsar deles exsicciament. **L**a segona intencion es complicita de aquest modo: e pmer esser la dolor molta sia feta aquest bany en lo qual sien bullides aquestes erbes seguent. **D**iel lingua canis tres. **M**paritarie dos. **L**l. senixons vna. **M**apit migua. **L**l. sien leugermanent concassats e builen per vn bul en ayga simple apres sia tot mes en vna concha e siay aiustat vna. **H**. de vi blanch e quant sera rebent segua lo passiet en dit bany en modo que casi la ayga e assibaste fins al lombajuol car aco fa notable operacio en mitignar la dolor e dilatarant les vies e traient la pedra sia empero tempradament aplicat. **E** complit aco per que milor e mes segur punges les medicines forts aplicar vssaras algun lenitius axi com es diacatalicio. **E** lexaras les medicines attractives. **F**et aco poden esser dades medicines diuinyntes la pedra e deuen se donar exint d' bany axi com es decoccio decuions e de gran se gonslo Galien en lo vi. d' simples. **E** lo Eunic. en la 3. del primer entre totes coses loa la decoccio del juliuert e lo Galien en lo loch desus dit loa molt les coses que no son caldes axi com son les coses incissives axi com son relles desparechs rubus betonis poli erubea, elo Bertuci d' bolonya

molt comedà lo nitru cremar. **L**o Quiç, en lo tercer posa la rell del cost del rubi lo sement d'la altra la rell del tribulus lo apis la scolopendria virgina pastoris pentafilo poli camapireos rell de raua rell d'bona lo ciperus e lo gra del pebre elo lapis iudaycus e la cendra dels scorpins e la sanch dell cabro e la femta del guall o del colom e los scarauats ersiccats co es les canterides e molts comedam los grills disseccats.

Guarda empero e mira be que aquests sien ben corregits e la quantitat sia poca tant con ulceran la venigua. **E** nota que de aquests sien poden fer de composts e lo Quiç per aquest cas ha ordenada aquesta pocio. **R**. mille folis. 3. v. capilli veneris. 3. viij. petrosilli. 3. iiiij. fucus albe viij. numero decoquantur cum. viij. libris aque donech remaneant. **H**. iiiij. **E** quant exira del bany sien begut migua liura. **E**xperiment molt singular d' Sarap. **R**. semi melonu millis solis dauci nitri combusti añ partes e quales terantur et cribellentur. **E**sian donat iiij. 3. ab ayqua de decoccio de ciurons negres. **E**lguns han feta ayqua experimentada e bona. **R**. filipendule. **H**. vi. radicum acorit. 3. iiiij. saxifragie cum radica quantu de omnibus conquisentur et ponantur in alenbico et fiat aqua dela quall sia donada vna onza. **L**o auëzoar home d' gran experientia ha fet aquest letouari. **R**. lapidis iudayci gumi seraseorum lapidis spongea corticum melonum liquiricie añ. 3. iiiij. auellanarium. 3. i. dauci nitri ultra marini combustum alchitran añ. 3. x. pinearum mū datarum amicolarum excopticatarum añ. 3. vi. Siripi de liquiricia quod sufficit et fiat electuarium et in qualibet libra ponant 3. iiij. optimi balsami et seruetur in vassa vij treo. **E**s dit que lo balsem es en aço deles milors medicines. **L**o dossis es. vi. 3. tots matins ab arerop violat e quatre parts d' ayqua calda. **L**o Raynald de vila noua ha còpost aquest medicament. **R**. millis folis ameos anisi maratri carni dauci petrocellini apis cimini aneti leuisticci cardamo/ mi piperis longi semi. melonum se malue grano cum iuniperi sileris mòtani semi pa paneris bacarum e dere semi sparagi nucle/orum psicorum tradiciu saxifragie zinziberis

galage spicetiar. calamis aromatis liquiricie cipi acori sàdaloru alboz rubeoz lapidis iudayci lapidis spògie Kasture e boris mäxillarum lincey añ. partem. f. cicadarum prepartarum quartá partem vnius sanguinis iraci preparati pres duas et fiat puluis dela quall sia donada demati. f. 3. ab viblanche. **L**o Rasis ha còposta tal còfeccio. **R**. se mi mellonu e arporbalsami se raffani dauci e petrosellini añ pié vna corticu radic cap peroru corticu radic opoponaci amicdolo ru amarerum bacarum lauri squalanti cipi spice cassieligne scolopendrie harmell gésiane aristrologie rotude azari cordumeni bdel li armomiaci serapini mirre piperis acoris en. prem. f. dissolutis gumins in vino subtili fiant pilole. **L**o dossis deles quallis es migua. 3. ab ayqua de ciurons. **E** anagnades es fortificat aquest medicament ab balz sem. car lo balsem trenca la pedra segons q' diu Galien en lo. viij. dels cimples. **L**o Quiç ha compost aquest medicament lo quall es experimentat segons ell posa. **R**. cineris nitri cineris scorpionuz cineris radicum caperorum cineris leporis lapidis spongea sanguinali irci cineris corticu omnia lapidis iudayci et acoris añ. partes e quales petrosellini dauci pulegi gumiara. se. a / tee et piperis añ. partem. f. còficiantur cum melle et reseruentur. **L**o dossis es. iiij. 3. ab ayqua de decoccio de ciurons negres o detribols marins. **E**yo dich q'sies presfa vna lebra e q'sia tota pleguada crema/ da apres sia donada de aquella poluora quātitat de vna cularada val maraudosa met la quall cossa es experimentada. **P**er aço mateix son expimètats los grans dela genesta donats abeure ab vi subtil. **E**yo he souint donades quaterides ab aygnes dio retiques emplo en poca quātitat e ari mas tex solodae p lo Seralde solo e p lo Guilleme d' Alcitet. **E** p lo semblant e acusumat donar filoantro autropos dela descripcio del ncolau e sia vista lo Recepta en lo nico lan del quall donaua ab vi blanch o ab aygues dioreticas e ab d' evist bons effectes. **E**Apres dela exhibicio deles medicinestrècats e enacuants la pedra es loada la vncio ab oli de scorpins p t'at cò diu Quiç. en lo sinqué canó q' los scorpions en les sues

VX 103
natures son singular remedien les pedres engédrats en les renyons e verigua per tant com son en les pedres engendrats.

Lo Lbaden ha fet aquest em pastre sobre lo loch. Rx. herbam senaxionis peritariam folia cucumeris siluestris folia maline caules porros morsus galline e fiat emplastru. E aixi mater ha fet aquest ceter per remoure. Rx. o ley cama. 3.ii. oleum ro. 3.i. vitelloru ouoru crudoru. 3.ii. conficiantur apres sia applicat ab un drap.

Sié p lo semblat derats apart mouimenti forts e canalcar a vncions deles ylades fins ala verigua ab olis calts valé aixi cō es oli deruda e de castor e sia euaporat segós q posa unic, e totes aquestes son medicines aminant les pedres. E moltes altres coses experimentades poria aportar cō es d' Herthonen de varinguana e de altres en pales cirurgians aquestes basté. Si lado lor es en los renyons p causa de pedra posse assi aquestes coses experimentades. Rx. corticu ancillanaru et mid. bene cu gummi amicolaru et cristis mirtis. recipe. 3.i. et quartá ipsi ex filo antropos et fiat pocio cu vino calido. E p lo semblant la sola pita ria scalfada sobre una taula molt calda e sia ruxada ab vinagre apres sia aplicada als renyons. Empastre p aço matex. Rx. radicu eiusi radicu rapsi bardaci capilli reheris retentis et camo an. cuocant ad iniucie et cu oleo camol. fiat emplastru. Bany p aço matex p̄ seurcos e vedriol parts iguals sia curt en aygua. Siá fer bany e apres sia feta vncio ab oli de scorpins. Lo Guille de varinguana diu ari. yo en lado lor q ve p la pedra o arenes e atrobat una cossa vtissima e subita. Es q sia pres such de armaglossa q es plantage e sia calt eters bol en tal modo cō es premut e sian donat fins en un ciat. Iat segós algüs es. i. 3.e.s. E segós altres. iii. 3. yo p aço noy trop rabo fino q p forma oculta en aço valequa. En la quartana diu gentil q val la quall cosa e experimentada e aixi ho he trobat. yo assi no anomenare cimpeyne dels fare mécio p tāt cō dels es stada feta priou mencio e p causa de breuitat. Empo yo trobe coses maravelloses del Bar. d varinguana les qualls p arederare e sols posare una expiè-

cia p trencar les pedres substancialment. Sia prella tota la lanch devna lebia e ab. vii.3. de sacifragie sia cremat en una olla gresia e de aquella cendra sia donadavna culardada ab tres vnces d aygua calda. E diu se que si una pedra foguera es posada en aygua ab de aquesta poluora que en pochs dies o ores trencada. Altre experiment. Sié rells de sparcachs tants cō volras e sien curys en aygnafins acōsumptio dela mitat dia aygua apres sia pressa de dita decoctio sindh pris aceti squillitici. i.pt opponach rells de taperes an dues pes e sien fet aixerop. Lo quall marauelosament róplas pedras en los renyons e en la verigua e p lo p̄sent aquestes coses abasten. Erc p lo p̄sent vinch ala opacio manuali. E dich q la una operacio es palliatima laltra curativa e no medossa. Sien donq̄s en lo principi mudificats los intestins ab cresturis e apres es menester q lo pacient salte o camine de sa e della. Effi q la pedra vngua all coll dela verigua apres sia aparellat un banch en loch clar e en la un cap segua un home qui tingua lo passet deuàt dessi sien empo ligdes les cures de aquell ab una bena e sien liquades al coll p tal q tota la verigua sia dedinat apt defora o lo home qui te aqll p̄engua les cures dell e maio: met si es fadri e sié elanades en alt enoles dere fins a tant q la opacio sia feta. E apres ço es e le uades les cures tu vntaras lo dit dela ma squerre ab oli e posar las en lo ces del pas sient e ab laltra ma biendras la veriga sobre lo pentenil en qualle senceras la pedra e quant sera deus lo tendit sia aportada d poch en poch al coll dela verigua apres pē dias e fer las exir en vers lo loch ont volls tallar e manaras alteu ministre q̄s tire los testicols ela vergua apart d dalt ab la sua ma e ab laltra ma remogua la pell q es des sus los testicols en la part ont se deu fer la opacio e la nos tallaras sobre le pedra no emplo en laltra dela vergua sino en la pt squerra e sia tallat p larch esia apt defora ample e dintre streta e sia rat gran q p ella pugua exirla pedra apres fer aço ab un vni ciou sia treta la pedra e moltes reguadcs bir ab la cōpresio del dit sens strument nigu. Lo albincasis diu q si la pedra es mel

de villa q̄ sia aportada primit al coll dela
verigua e apres sobre ella sia tallat e per aq̄
quest modo sia expelli la petica e així mater
faras si son mes de dos. ¶ Et tretala pedra
purificara lo loch e sia posat sobre ell pol
uora restrectina ab blâch dou e sia ferm li
guat e sian alaguats los peus e fins alter
cer dia no sia mirat e segòs q̄ vol reguor en
lo juern sia posat rouell de ou e en lo stin
blâch e alguns altres així cō los quatre me
stres posen farina ab stopades. ¶ Yo ob
raria en altre modo car la intèccio mia es fe
ta la incissio traure la sanch e encarnar lo
loch e prohibir apacio donques milor es ob
rar ab blâch de ou q̄ ab farina ni ab ronell
de ou en juern segons deyen los altres em
pero jo en lo juern possaria lo blâch e lo
ronell p causa dela frigiditat del temps e p
causa dela mitiguacio dela dolors fins a la
incarnacio. ¶ Lo rouell del ou podrex per
tant cō es de complexio calda e humida p
lo semblat cōsidera dela farina del formet
q̄ es calda e umida. ¶ Tals no son encarna
tius segons en son loch es stat mostrat si
donques no volies entédre dela farina vo
latil la quall es molt restrectiuia. ¶ En lo
temps dela cura begian poch e vi q̄ no sia
blâch sinó vermel e sia stiptich e sia begut
ab ay gua acerada ay guat. ¶ Enge p lo
semblant tempradamente les viandes dís
sien eltes e de pocas supfuitats. Si la pe
dra es en les dòes e es necessaria la extracció
encare q̄ arart en les dòes se engèdré e la cā
p la amplitud deles vies p rat cō les vies en
elles son mes amples e p q̄o les supfuitats
fleumatiq̄s sō més retengudes e p q̄o arart
en elles se engendrà pedres empo la cura
en elles es mes difficult. ¶ La causa es p rat
cō la pedra en les dones es mes luny del
loch dia incissio q̄ no en los homes p la q̄ll
cosa es menester q̄ sia mes pfuda dia incisio
En aço es la temor segòs q̄ diu Albucia.
¶ Quant doncs la necessitat sera present
esmenester q̄ cōsideres la dona si es verge
o no. Car si es verge lo metge deu possar
lo dit en lo ces e cercar la pedra en lomodo
dit e quāt la trobara q̄ les posse des? lo dit
envenyēt aq̄lla depoch epoch apart fo
ra segòs es dit fins atāt q̄ sia aportada ala
rell dela cuixa q̄nos tallaras sobre aq̄lla se

gōs d'os fet a mèdico es si la dōa es corrupta
q̄o es q̄no sia verge la uos manaras a algua
dōa mergessa o tu mateix faras q̄o esser q̄ la
pedra e quāt sera trobada sia primuca apt
defora fins atāt q̄ vingua ala rell dia cuixa
apres sia tallat en la rell dela cuixa e sia tre
ta segòs es dit des? e així faras p totel. ¶ Et
si se es deue q̄ la pedra vingua al coll dela
verigua p q̄no torni atās e apres xuclant
sia treta o ab vnes tenales lòguas e paimes
sia treta. ¶ Segons q̄ din albucasis sia mes
p lo cano dela vergua una petita barrina
e ab aq̄lla sia trècada e detros en tros sia
treta la quall cosa apar ampiou difficult. o
p lo semblant en la pt inferior dela vergua
en lo loch ont mes apar sia tallat p larch e
sia treta apres sia collit e curat segòs es dit
¶ sia phibit lo apa quāt sera possible. ¶ Et
si hā dolors sia posats en bany lenitiu e sian
vntats ab olis lenitius així cō es oli de ca
mamilla de anet e molts altres. ¶ Secunda
riament e principal he dit q̄ la cura algunes
veguades es palliatine q̄o es mendossa. ¶ Aço
se es deue quāt la pedra es tant grā q̄
no pot esser aportada al coll dela verigua
en lo quall saluberimamēt pot esser feta la
incissio cō lo coll dela verigua sia carnos e
aq̄lla p se pugua encarnar. Empola veri
gua es neruosa e es loch dela vrina per la
quall cosa no se pot psolidar. ¶ p q̄o yo he
vists alguns q̄ son stats tallats en los q̄lls
es stat tallat algua p dela verigua e nūca
aq̄ll soch es stat cōsolidat abās p aq̄ll loch
semprē bir aquositat e aq̄sts tals son mala
nētrats e inabils. Per la quall cosa ypos
cas en lo vi. dels anforismes vol q̄ sia aq̄l
la nassfra mortal en aq̄l anforisme q̄ diu ve
ritā incissā zc. ¶ p lo semblant se es deue
q̄ la cura es mēdosa sies en home vell o en
altre no podent o no volent cōportar la in
cissio e la uos sia fet en aq̄st modo q̄o es q̄
sia posat lo pacient en un bany mollificatiu
e apres ab instrumēt lo quall se diu catirū
e es cō vna tenta e pua en la sumitat dela
quall ba vna grecissa cō un paternoster e
aço p q̄no fassa lessio ala verigua o lo coll
della o ab vna arguialia. i. tiringuia. vnta
da ab māteguia o ab algun altre oli bian,
sia mes p la vergua e sia empes del coll des

la vixua fino al fondo della o p lo semblant sia fet ab los dits vncrats emessos p lo ces e fa aço matex. E la pedra no sia molt en lo col fondo dela fexigua abans torna souint plà quall cosa la cura es men dossa moltes altres coses cimples experimètades e moltes compostes dexa als senyors de fissichs.

Capitol. v. de art d'vrinar ab medicines o strurments.

Sunt es deneguada la vrina p causa de alguna pedra es sent en les vies dela vrina o p causa de molta materia grossa esent en aquell loch per la quall cosa es menester saber en tals disposicions subuenir. Lo Galic en lo tercer deles farmacies atorgua les cùterides remogut lo cap e les ales delles les quilles dona ab aygua dioretiques e lo Ra sisen lo almanzor ad ministra lo bây e vnicions e embrocacions sobre lo pêtenil e sobre lo verga e en lo pitoneo. E aqües coses sòstades posades en lo pñcipi d' altre ca. p la quall cosa no recapitulare sino quet fas a saber aqües. vn mestre lo quall sediu mestre Jordà d paris xiringna p lo cano d'la verga ab balsem quant la causa es en la vixig lo thederich xiringua ab oli petroli lo quall es dit oleu filosofori e es lo q p e ben mesue es posat en la pt ont tracta de olis en lo vltim capitol. Lo Quic e alguns altres moderns xiringua ab oli d' scorpins e altres o fan ab femta d' coloz dissoluta e colada. Alguns altres prouoca vrina de neguada vntant lo pentenil e los renyons ab gret de conil o ab galbanu posat en lo cap dela vergua o ab als ecebes o p lo semblant fan suppositori ab sal gemà. E perlo semblant se fa possant vn poy en lo forat del cap dela vergua e una rinxia E incitá p causa d' lur mouiment e en lo tesauru pauperium es posat aquest remed. E es aquant dich yo que la rell dela rana e dela la passa e d' iuliuer e deles vrtigues ciytes ab vi e fregides ab oli e aplicades sobre lo pentenil son loats en prouocatio de vrina la quall cosa es experimetada. E siab a-

questes medicines no pot pstrar lauos es dfer ab strurments segòs d'iu haliabas. xiiii, sermo d'la segona part. E segons lo Quic, e lo albucasis sia fet de aquest modo co es q segua lo passat sobre vna cadira e apres de esser banyat ofomentat ab aygua o ab oli sia messa la xiringua per la vergua stàt stessa en vers lo ventre e sia fet suauement fins atant que sia prop lo ces apressia inclinada la vergua ab tot lo strument per a val e sia dirigit lo strument en vers la vixua fins atant q sia sentit q la pedra cayga en lo buyt e sia entes lauos esser en la vixua. E si es arena o humor: fletum, tich e gros exira ab la vrina aqülla cosa q en pedia lo passar della es la via es scora da en tal modo hisca sach sia xiringuat ab colliri blanch e let de dona. Ere assi per lare alguna cosa dels cimples los qualls han virtut de remoure les tribositats e o pilacions deles vies dela vrina co la preservacio sia primera dela curacio. E primer dire deles coses que conforten la vixua que no prengua tals superfluitats grosses. E primo posa contesti que les fules del xiprer poluorizades ab yn poch de mirra e dvi begut conforta la vixua que no reba los humors grossos e cura la straguria. E lo Quic, cansolament dona les fules aqüelles ab vi e posa que conferexen ala difficultat del vrinar. Biascorides posa que lo cuiyo del ciprere lo sement e les fules ab alguina dolso: beguts e ab mirra resfrenen lo reumatisme dela vixua e medican la dificultat del vrinar. Encare d'iu lo Quic, que la rell d' xiprer conferex ala destillacio dela vrina e ala debilitat d'la vixua e ala frigiditat d' aquella e per la semblant fa en los renyons. Sarapio posa que lo azer prouoca vrina e conforta los renyons. Ere vixuna al principal proposit e dich que quant la vrina es detinguda per causas de oppilacio d'iu lo Alchindus que la si noglossa prouoca la vrina inclusa e sino glossa es la lingua canis. E arimater la poluora delles fulcs de mille foli mescla des ab viñagre e begut prouoca vrina e remou la oppilacio feta per abundancia de humors e aço materfa la aygua o lo vi de la dcocio della. Galien posa que lo came

dieos prouoca vrina e mestruies e incisiss la grecissia dels humors e purguia les opaciacions que son dintre en lo cors e aço matex posa galien en lo. vi. dels interiores diet que lo amaratu se cren q consumex les globositats dela sanch eno sols en la vixigua el emplo menester q sia beguda ab mell o ab vi. E nota q alguns diet q es lo moradur e altres diet q es la matricaria la quall cosa trech q es vera. E lo Galen en lo. viii. dñi xl iuliuer q prouoca mestruies e vrina copi osamet e aço mater dñi xl petrosilli saltuatge e propiamet deles rells o del sement e lo milor es lo vi dia d'occio dels e aço es quāt en els no ha caliditat. Encare posa lo matex Galen en lo. vi. del porro saluage q p/ uoca mestruies e vrina molta e aço quāt es detinguda p humor gros e fret encare mes dñi en lo. viii. q la bollidura deles rells des les lapasses cuytes ab vi puocā molta vrina. Esta medicina fa la purguacio xl humor p ppierat dia sua substācia e remou la pudor deles areles e de tot lo cors. Lo guilé dñi axi nos sabē p expriencia q lo poliuera deles flors deles vrtigues frequetada p/ uoca vrina dtinguda p causa d'ribositats e sabē q si de amelles amarguats mesclades ab trebentina erasina es fet empastre remou la oppilació q es feta en lo coll dia vixigua. Sarapio posa q quāt es dōat ab beure oponach aby cōferex ala difficultat dela vrina e ala scabia dia vixig. E posa dela rell dela rubea tinctorii aço matex. Lo cōtesti dñi q lo such dela ruda cuyt ab oli e feta vncio sobre lo pētenil prouoca vrina e aço quāt es detinguda p humors gros sos. Haliabas dñi q si lo castores posat sobre la vergua sana la strāguria la q es p humor gros e viscous e sicumaticib.

Capitol. vi. de prouocacio d'sanch coagulada en la vixigua.

No sols es menester prouocar vrina quāt en la vixigua es p natura cōtēguda mes encare es menester saber traure la sanch q es en la vixigua cōgelada e aço es dñe souint en la incisio feta p causa dela pedra p la quall cosa la sanch passa en la vixigua e causa mals

accidēts e p altres causes es causada la cōgelació dela sanch en la vixigua. dich don q lo pulegi begut fo la sanch coagulada en la vixigua. E la matricaria p lo semblat prouoca fort vrina e fo p lo semblat la sanch coagulada en la vixigua e sia donada ab aygua mell. Biascoades dñi q en fondre la sanch cōgelada en la vixigua e en proucar aell a la flor del comi q se dñi ciminū car menū ab decoccio d'apij es singular remedie. La crendra del ysop donada abeure segons es dit desus en lo capitol de coagulacio de let en lo libre segò fon la sanch cōgelada en la vixigua. Elchindus dñi q al gues veguades es begut deles blacces bis fancies pes de. ii. 3. ab aygua calda e atrau la sanch cōgelada dels renyōs e vixigua. Ab oltes coses possen los fisichs e en special en lo capitol d'cōgelacio d'sanch en lo vētrele en lo capitol de coagulacio d'let en les mamelles les qualls assi vaien.

La. vii. d'restricció d'fluxió vrina

Al gues vegdes se es deue q es necessari estrenyer lo flux dia vrina e asso p tant com aqua guades hix inuoluntariament e p natura. e aço pot es deuenir p molt vs de medicincs a/ptines. E primo lo Eun. dñi q les lenti es spesexen la sanch en modo q no corre en les venes e axi es minorada la vrina. Encare dñi q les nesples cōferēren ala multitud dela vrina e auistay Eun. dles lentes eno puoca del tot no siā donques preses p aquello qui han difficultat en la vrina p/ dia destilacio. Encare pose q los bolets fan posseyr difficultat de vrinar. e mes q totes les aygues minerals fan difficultat de vrina de parire de mestruies. Sarapio dñi q lo coral medica les dissurries begut ab aygua. E dñi q lo lypoctisticostrē la vrina. E p lo etir inuoluntari dia vrina segons lo Eun. es una singular medicina la scoria del ferro mesdada ab vi o infusa ab ell e moltes veguades en ell apaguada o subtilmēt picada e beguda. e cōferex maravellosament si primer es bollit en lo vi rell de enula q es la ala e conferex p lo semblant si en lo dit vi se asen lo passient.

Libre Sinque

Alchind' din q̄ les glās sō fredes e seccas e
strenyē lo vētre e la vrina. E pulli' posa q̄
la vexigua dela porca secca polinorizada e
donada a binure cōferex molt ala distilla
cio dela vrina. E encare din q̄ la vexigua d
la cabra o dela onella negra o del toro tal
lada e donada abeure ab vinagre e ayqua
quāt va adomir e quāt niguna altra cosa
no val e sia donat p̄ tres dies contin' esſet
la luna vella. O sia donada verigna de ser
peix de riu. Sarapio din q̄ quāt la mumia
es dissoluta en oli de sanbach. E es lo san
bac e es fet supositoris cōferex anaqlis q̄
no podē retenir la vrina. Embo lo Ber
thome. din axi. yo p̄ expiēcia certa se q̄ qnt
la vrina es pitada spēcia e aspre q̄ si es fet
acerop de decoccio de nenuſſar e es begut
d̄ ptinēt es detinguda clarificada. Encare
din e no dupte q̄si dla rel d̄l nenuſſar blāch
es fet acerop e es begut fa mes fort opa
cio. Sila causa es freda lo lignū aloes pbi
ber lo flur dela vrina lo quall es fet p̄ frigi
ditat e debilitat dla vexigua. Lo Sarapio
e lo cōtesti diē aço mater. Fidelis posa q̄
lo galange rete lo flur dla vrina fet p̄ frigi
ditat dels renyons e dela vexigua. E lo
scordeo q̄ es lo all saluatge entots modos
ad ministrat cōferex ala in potēcia dela re
tēcio dela vrina e aço quāt la causa es per
frigiditat o humiditat.

La. viij. d̄ ardore accēcio d̄vrina
Saint se es dene ardor en la
vrina la q̄ll es causa de no po
der retenir la vrina. E yo fas
mencio de laquestes dispo
sitions per tant com dell us
deles medicines cōuenients
ala pedra aq̄stas dispositiōs sō causades p̄ la
q̄ll cosa delles fas mēciop tal q̄ lo cirurgia
sapia en aqlles socorer. Lo Bui. din axi
nos hauē expimētat en la ardor dla vrina
q̄ siā presos los grās deles pinyes 'menors
e los q̄tre semēts comūs mudats p̄tiguals
esiā cuyls ab rob en quātitat sufficiēt e sia
pres dels d. iiiii. 3. fins en. v. dissolut ab ayg
d̄ sucre. altre cosa expimētada p̄ aço mater
se citorilie cucurbite exorticatarii an.
3. iiiii. se. lactus e portalass an. 3. ii. succi liq
ricie. 3. i. ro. 3. f. glādiū. 3. i. mirtilloū e lēcis

extorticalate an. E. i. terāt e cu suucco portu
lassant musillagine psilli fiat trocissi quoq
q̄lib sit vni. 3. e lo dossis sia. i. s. esils vols
fer mes restrecti auistar as en aqlis such d
ypoq̄stidos e diu axi q̄ p̄ aguardar e cōfor
tar la vexig es molt singular auistar als
trocichs deles fules d̄l cipier mig. 3. e d̄m
ra mig. E. e siy era auistar algua cosa d̄ opis
seria mes fortissis. Eltre quat la ardor es p
causa de acuitat dela materia. R. semi cu
cir meris partes. iiii. granorum pinit majo
rū mūdatoru p̄tē. i. sed estē p̄tē semis zucca
ri quātū omnia et fiat dragta la q̄ll sia do
nada ab ayqua de sucre o de ordi. Eltre
cōueniēt e maruellos en la ardor dela vr
ina. R. semi. citrulli cucurbite an p̄tes aq̄les
semi lectuss e portalass an. p̄tē. f. succi liq
ricie puri quartā p̄tē vni terātur omnia e
cu suucco portalass aut musillagine psilli fi
ant trocissi quoq̄ libet sit. 3. i. E siendōat
vn demati ab mellicratū ayguos o ab ayg
de sucre o ab decoccio d̄ semient d̄ lactugues
E aq̄stes trocichs sō molt extinti dela set
E segōs lo Bui la decoccio dela rell dels
maluins p̄ferex ala ardor dela vrina e als
intestins e segōs lo alchind' cōferex ala pe
dra e segōs lo dit aço. ppiamēt fa la decoc
cio del semēt. Lo cōtesti en lo pātegni po
fa q̄ lo such dla tapia mesclat ab vi val als
mossos d̄s verinossos animals e ala ardor
dela vrina. Encaredin q̄ lo oli dels antip
sichs val ala ardor dela vrina ab intēcio d̄l
la si es mesclat ab oli de amelles dolces an
tipsichs sō los albercochs e sō dits trisolois
mi. Sarapio din q̄ lo gra dela murga es
mēgat en la ardor dela vrina puoca vrina
elo Berthomen din q̄ aço mater fa lo are
rop dla e lo rob e la poluora d̄ aqlia begut
ab ayqua. ysach din q̄ los grās deles piny
es musellines ab semient de cogombres dats
remouē la ardor dela renyos e dela vexig
pronocat vrina. Rallos din q̄ lo oli del ne
nuffar cristerizar val ala grura dela vrina
la quall cosa p̄ expiēcia es vista utile. E si
sie posa q̄ lo oli del semēt deles carabaces
e de semēt de citrulli e de mellōs sō efficates
ala ardor e dolor dela vrina.

La. viij. d̄ cura d̄ pitar sanch e
vrines sanguinolētes d̄ naſtres dela vexig.

Algunes de vegades es píraç
da sanch la quall cosa es pñes-
tura p debilitat dela virtut re-
cetura dels ronyos o pla debi-
litat dela virtut seqüestrativa
dels çò es dela virtut q̄ ha de
separ la pt sanguinolèta q̄ es mesclada ab
la aquositat tremosa als ronyos o p ventu-
rd p causa de alguna naffra feta en ells. **E**t
tot aço pot es deuenir p molt vissar coses q̄
hā de trécar les pedres p la quall cosa aço
pot esser accident dela pedra dels ronyos
axi q̄ les coses pcedet. **E**n aço alchind' po-
sa q̄ qnt es beguda la herba q̄ se diu lingua
canis strélo fuit dela sâch puenint dels re-
nyos. **E**pulit' posa q̄ les malnes saluatges
ab totes les relles delles una. **H**, cuya en ay
guafins a psumcio dela mitat apres sia do-
nat al pacient p spay de tres dies e mitig
la dolor dela vexiga e streny la sâch ep fe-
tamēt sera curat. **E** nota q̄ lo galic anome-
na alia altea malna saluatge e lo ysodor p
lo semblat. Sarapio diu q̄ la ypoquistidof
stréy molt fort la sâch q̄ bir ab la vrina. **E**
axi mateix la numia beguda fins entres. **z.**
ab vi stréy la sâch. Rasis posa en les coses
còpostes p la pitjar dela sâch ab la vrina p
naffra feta en la vexigua o en la verg çò es
nsaber qnt en lo pncipi del vrinar bir sâch
Pré rob dvi ebulla rat fins q̄ sia coagulat
apres pédras ddit rob. **i.** **H**, e ab farina d se
gol sia mesdat e sian donat tots dies. **v. z.**
e es experimentat souint. **E**terop lo
qual se diu axerop patrinus p la pitjar dla
sâch lo qual es fet p molta luxuria. **R**. plâ-
taginis et semi eius portulass extremitatis
mirti extremitatis vritis omniu an. **M. f.**
succi liquiriscie. radicis eius seminis anisi.
et feniculi infusorū in aceto et torrefacto-
rum. an. aure. **i.** semi. papaueris. et lactu-
an aure. **j.** cōquasentur omnia et infundā-
tur in. **H. j.** et **f.** aque et coquantur vsq; ad
cōsumptionē tertie p̄tis et cū. **j.** **H.** succari. fi-
at sirupus els dosis sit. **j.** **z.** ab. **j.** **E** d aqsta
poliora. **R**. boli. ar. carabe et ter. sigilla.
an. **z. f.** et fiat pulvis subtilissim. **E** per
les vrines grosses e sanguineas les quals
son terboles semblants abrou de ciurons
roiges asso es molt singularissim expmēt.
R. rubee tinctori granoru alchekengi et
croci an. **z. f.** semi communius ad pond' om-

nisi zucari albi. **z. iii.** terantur et cōfiant
et fiat electuari, cu sirupo. ro. elo dosis sia
tant quant es vna castanya en deiu ab vi
blanch. **E**ltre expimentat p asso mater.
R. mārubis pts. ii. aceri fortis p̄tis. i. mīs
ed asso en deiu sia pres dos o tres vegdes
fins en quantitat de. **i.** **z.** yo be acustumat
donar trocichs de carabe dissoluts ab ay
gua de plantage e en vist bona opacio. e
desobre posaua empastre d lenties e de ro-
ses e d plantage destemprats ab oli rosat
cauyts. empero primer en aygna.

La. x. decura de drabetica passio dels renyons.

Lgūs vegdes se es dene en los renz
a yostanta caliditate aximater sicci-
tat q̄ p causa dls se seguex tanta a/
tractio del beure q̄ la virtut retentiva no
pot regir. p la qual cosa lo cors es dispost
a ethica. **E** yo be posat aquests capitols
cō aseguints ala pedra dels ronyos e dela
veriga. car aqlls sō quasi accidēts d'aqlla
dispō. e poq; coses passare en aqsts capit.
Emgo serā totes singulars e equibalēts
al or. **E**nota q̄ lo beure en aqsta dispō no
se deu negar en nigua manera e entre les
coses cimples hā loat les externitats dela
sermēt antig e del salzer e los cadōys e los
magrās les verdolags e la virg pastoissa
serpētaria e les coses q̄ sō a ells seblats e d
aqsts coses cimples tu faras de còpostes
al plaerteu. **Z**o Rasis en les sues expiēties
ha dit en lo tractat dels olis q̄ lo oli ro. sez
gos q̄ ppriament en la tercera descripcio es
scrit es molt marauellos begut ab let d ca-
bre ala passio diabetica elo galic loa mol-
ta ayg de ordi ab rob de fruyts e p lo semi-
blat lo **G**a. loa molt aqst singular secret **R**e
spodij rilobalsami costi sâdalarij semi. por-
tulass drag guatj awillj **G**atj berheris se
mi enditjeboli ar. omniu an. **viii.** mastich
anamonij origuani an. **vii.** succari. **z. f.** te-
rantur et crisbellentur et conficiantur cum
gelembabin et reseruetur in poto. **E** si
an pres dell tots matines. **j. z.** Elo dor
sia emplastrat ab taratit e ayguaros. **E**
segos lo **G**uic. es lo ypoquistdos. trocichs
q̄ conferex enlo drabetica ab gran adius
tori. **R**. acassie. **z. f.** ro. siccax. **z. f.** bailestiaz

3. iiiij. gumi. 3. iiij. dragganti. 3. i. terantur et
cribellentur et perficiantur cum mussillagine pse
li. et sia donata ab aygreda. Emplastre p
asso matar. Re. farina ordey et infudatur
in oleo. ro. et modico aceti qm suffi. et fiat
emplastrum et pot se auistar sement de verdo
lagues e rasura de carabaces e solatrū e se
blants e sien posats los emplasters fets e
no calts.

Capitol. xi. d cura d vlceres dela vergua.

Diguā are assi cōsecutinamēt
deles vlceres dla vergua les
quals p lo senblat es deuenē
per mala aplicacio deles me
dicines rentants la pedra ari
cō p mala aplicacio de cāteris
des e altres semblats. **E** pulli posa q vn
home cura vn altre q picana sach e podrit
lo quallbania quatre anys q durant. **E** cu
ral sols ab arerop fet del srich dela herba q
se din dens e q ab sucre fet e donauel ab vi
dole e cōferet ales vlceres dels renyos e d
la vergua. **E** Biascorides posa q lo semet
del cogombre picat e ab let de dona begit
sana les vlceres dela vergua. **M**es po
sa Sarapio del fruyt de lolatrū dela segōa
specia q es lo alkhechiq cōferet ales vlc
eres dels renyos e dela vergua e p lo sem
blant lo gra del solatrū comu. Encare que
mes debilmēt. **A**nic. posa q la decoccio del
sement del li cōferet ales vlceres dels reny
ons e dela vergua. Encare din lo matej q
la liquiricia cōferet ala ardor dela vrina e
val ales vlceres dels renyons e dela verg
e ala scabia dells. **E** lo Elchindus vol aço
del srich della begit. **E**ncare posa **A**nic.
q la flor dels maluins cōferet ales vlceres
dels renyons e dela vergua begit lo srich
o elles o feta vncio ab oli de decoccio de fu
les de maluins o la poluora d'illes ab vi e ab
aygua. **E** vncio feta apart d'fora ab oli cō
feret ales vlceres dels renyos e dela verg
ua. **E**mpolo Berthomeu posa q la relle
mes cōferet q les altres pts. **E**lo **A**nic. al
tre veguda din axi q lo brion del quall ab let
es administrat ales vlceres dela vergua.
Sarapio din q tota let dela quall es tre
tala acostitut ab pedres scalfades cōferex a

les vlceres dels mēbres interioris. **E** propia
met en aquilas q son fetcs en les parts dela
guolla e canan del pulmo e ala vergua e
renyons e intestins. **E** es administrada la
let ab mell p tal q no fassa in flamacio en
los sobre dits. **E** la māteguia mesa en los vlc
eres d verg es cōferet. **E**lo **A**nic. empo la
vol q sia cōferent en los oufics deles vice
res del oficidela vergua. yo e altres viaz
los trocibz de allibehengi donat aquilas ab
inlep. **E** ab let Encare din lo **A**nic. q la mu
mia cōferet ales vlceres dla vergua. **E**n
guēt singular e maruelos p les vlceres de
la vergua. **R**. litargirij ceruss plumbi ter
re sigillate succi liquiricia corticu turis sen
tinodie an ptē. i. gallarū corticu mādra an.
ptē. f. puluerizent subtiliter et cu albumiē
oui sup laminā plumbi cu pistello plūbeo
dinceus agitef. **E**pres siā mes abyuna xirin
gna. **E**sobre la vergua e la vergua sia fe
ta fomētacio ab aygua de decoccio de ro. e
de scorces e de papauer e de cōsolida.

Conēsa lo tractat. xvij. de di
sposicioēs dls mēbres dla gene
racio. **L**a. i. de cōseruatio de
aquellos pts sens pells so es
sens cabells.

Deu ha creat en los homēs in
strumēs p la generacio axi cō
es la vergua e los testicols e p
la vergua tāt cō p sufficiēt cō
ductori la spma di home lo ql
es principi actin dela genera
cio es mes o in pellit en la matrix cō aloc
pta p la generacio. **E** segōs los metges
los testicols acabē la vltima disposicio en
lo spma la ql es a ell necessaria. qo es poder
fer la generacio empo aristotil no din aço
ans din que los testicols son cum asuspen
sonis dilatantes la via al sperma en la ora
del seu exir eti com fan los testicols qui en
lurs teles lignā algū pes p q millor e mes
facilmēt pugua passar la ianssadora. **E**re
donques assi dire dells dient q so aquelles
coses q se requeren p lur ornament. **Q**uat
donques tu volras phibir lo loch del pen
tenil de pels e conserva qnell loch sens

ells sia fet empastre de farina de faves. **E**dun lo Galien q en tal modo en molts en la edat de pubertat roman sens pels sic empero les faves sens scorca. **E**lo Euic dñ q quāt souint es empastrat tal empastre sobre lo loch ras fa asso mater empot si algu considera lo dit de Euic. mea es vist q p la deles scorçē empastrades. **E** asso mater fan les fules dí rubí quant ab elles es fet empastre en lo pentenil. **E**lo Diascorides dñ ari dela brasica q es dia col p auctoritat de Grispi q utilment es posada als testicols e membres genitais q es p q los pels no nasquen. e es de major efficiacia si es ab ella mesclar farina de faves. **E** Alchindus dñ q qui vnta lo pentenil e lo ces ab sanch de oranela no pmet nixer los pels. **E** aco sia fet abans que los pels nasquen. **E** Platius sext posa q si ab spuma es vntat lo pentenil los pes de aquell no creyen. e aquē mater no engendra p la qual cosa yo dich q no se den vsar tal medicament. **E** mes posa Diascoridas q lo grec dia serp q se dñ vnpria feta ab ell vncio en les arells no lexa nixer los pels e no es de duptar q valqua en seblats lochs. **E** Alguns an dit q si lo loch es primer vntat ab let de ea abans quellos pels naxē pibet lo naximent de aquells en aquello loch. **E** Consequentment dñ Galien en lo x. en lo capitol de les senblant paules Aquelles qui han scrit quela let del ca pibesca lo naximēt dñs pels en lo ces e en los testicols abans dela pubertat feta vncio hā mentit. **E** yo stime que aquelles coeses que dñs son dites per pibet lo naximent dels pels arrencats son assi conferēts en aqst cas quant dōques sera expedient sia vist.

Lapitol. iiij. d prohibir la ex crescencia dels testicols en los sadrins.

So reputa esser letga cosa en los homens la supflua ex crescencia dels testicols e p qo ne dire algunes coeses poques. empot p tant cō sen trobē poques. **E** lo emplastre fet de fules de llicenta te refreab lo sensement

quant es verda ecōtinuada als testicols phibet la ex crescencia dels. **E** Diason. dñma xi q si la fana es posada als testicols dels infants q pibet q aquelles no pregen. **E** Gal. en lo ix. posa q si lo ferro es fregada sobre lo cote. co es sobre la smoladora e a pres aquella frquadiura la qual es terra dela mola es posada sobre los testicols ea phibida la supflua ex crescencia deles. **E** en lo capitol de cocte dñ q phibet q no inflē les mamilles dels verges p algū temps es los testicols dels fadrins. **E** yo dich q totes les coeses q phibet la tumordelos mamilles e dels testicols p lo senblat p la qll cosa los capitols alternadament sia vist.

Lapitol. iij. de augmētacio d la vergua ediminucio d aqlla

Alts se pensen q la magnitud d la verg sia ornamēt del cos etrebalē q aqsta cosa se segue ra en lurs fils. **E** p quant segons Euic. e los altres doctros la supflua grādessa en pedex la generacio. per la quall cosa no reputa esser utl molt en tal cosa esser sollicit. **E**mpo p quāt lart dela medicina de tal cosa dona anosaltres ciencia yo nedire algunes coeses. **E** primo diascorides posa q lo sement del saliandre augmēta los mens bres genitais. **E** lo Guille dñ q fa aco qnt es megat car aplicat faria lo cōtrari. **E** lo Rasis q en aqsta cosa mes q los altres ha treballat avolgit q la fricaciō en lo mēbre feta moltes veguades en lo dia la quall p ceyrscia atora vncio augmēta la verg molt e maiornēt es utl la fricaciō quāt en lacte dela fricaciō la vergua se banya en aygua calda e apres dela fricaciō sia vntada la vergua ab oli violat dissolit ab cera. **E** En care posa lo Rasis q la vergua es augmen tada sies fraguada den veguaderlo dia ab let de ouela **E** p lo senblat sia molt epibimada ab lubachs d terre exsiccata e poliu rizata e mesclata ab oli sambuci e ari mater si la verg es enbolicada ab un tros d odre quāt la peg es exsiccada e treta del cab dic tros de odre calt moltes vegdes lo dia sia

freguada la vergē e sia en lo menbre dexat tānt quant sera calt e quant sera fret sia remogut e crexara la vergua molt mes. R^e sulfuris citrini et pipis añ p̄ts et cū melle mic. apies siā epithumada la vergē e quāt baura stat ari p̄ spay de vna ora sia lauaz da la vergua ad aygua calda. E dñ lo Rasis q̄ si lo fadri vsara tal regiment la vergua de aquell passara lo magnitud natural. E si vols apoquir aquella faras plo cōtrari e miraras aquelles coses que apoqueten los testicols e les māmelle car assi són conferents.

Capitol. iij. de pruigna de les membres genitais so es de ls testicols e dela ardor dels.

A la pruigna dels genitius p̄ causa del frequent mouimēt deles mans en aq̄ll loch apora alguna inptinēcia. E donques sia p̄ natura es mēster sia remogut. E primo dñ Amic, q̄ quāt baura pruigna en los genitius q̄ sia lauaz lo loch ab aygua de decoctione de fules e stils de saluia e sera remedia dela pruigna. E Alchindus dñ q̄ romā la pruigna dela matrix. E lo Bascodas es dela intencio de Amic, e Epulius dñ q̄ tal aygua remou la pruigna del ces e dels testicols .e en altre loch dñ Epulius ari q̄ la salvia cuyta ab vi cura la pruigna dels mēbres verguonyosos dls homens e dles dones. e lo Barthomen dñ q̄ assofan p̄ piancē les fules e los stils della. E Alchindus posa q̄ lo aluz de ploma val ala pruign dels testicols. E lo senblant asso remou la pruigna dels testicols. R^e. cerf. 3. vii. sulfuris citrini. 5. iiij. opij. 5. teratur omnia cū acero mixto cū aqua. E pries sia aplicat als dits lochs. Per aço mateix. R^e. dragati citrini et litargirii. an. terantur cuj aceto fit at linimentum. del qual sia vntat lo loch. E questes coses seguēts remouen la scabia secca dels testicols e si ab ells es mesdat opij remouen la pruigna. Lo Guilles dñ ari nos en aquest cas hauē expimenterat q̄ sia vntat lo loch ab such d evols calt e quāt p̄ simateix sera disseccat. sia pries oli

rosat lo qual sia mes d'intre vn moreer de plom e ab vn ma de plō sia tant remenat fins sia spes dela qual cosa sia ap̄s vntat lo loch. E lo senblant remou la pruigna dels testicols. lo such deles pomes stipteq̄s o pontiques, o lo such dla scorca d̄l pomer moltes coses dire dela pruign dela matrix les qualls ari valen'e per lo senblant moltes coses serē scrites en lo capitol d̄ pruign les quals assi valen. E yo no dupte que lo vnguent rosat camforat ab vnpoch de vi nagre val assi. e per lo senblant lo populeo e lo vnguent blanch e lo such dela morella del plantage. dich emperio que sia tostēps feta purguacio la q̄ sera necessaria en semblat cas.

Capitol. v. d̄ aquelles coses quemuplican lo spma e conforzen lo coyt.

Olt es cosa inptinent que lo homes sia jone o en edat de cōsistēcia e q̄ no pugna exercir lacte de luxuria. e en special q̄ a mulor sia jone al qual sia so corregint de aquest modo.

E primo lo ysach posa e dñ assi que si deles faues sens douela es feta medicina la qual sia scalfada ab coses caldes ari cō es pebre lonch gingebre o oli de amelles es pfeta medicina p̄ ala opacio del coytus aq̄sta medicina augmetalo spma e multiplicala ventositat. E Sarapio dñ q̄ los ciurones fan augmet en lo spma e en la let. E lo Galie dñ ari en lo libre de alimētis dels ciurones q̄ exsitā impetuosa mēt aluxuria. E son generati de spma e p̄ aq̄sta causa se donē amengar als canals e als asens los qualls son guorans. E Alchindus dñ ari q̄ la farina dels ciurones cuyta ab let priouida lo coyt e quāt sonint es mengada. E lo Guézoar posa que lo bn dels ciurones negres promon lo coyt. Encare posa lo Sarapio que la eruica que es la ruta engēdra vētositat e q̄ fa ereccio en la vergua e en gēdra spma e exsita la luxuria. E la salinatge en aço es mes fort que la domestica e aço mateix fa lo semer a elo Barthomen

vòl q̄sta mengat lo sement dela vert e ap̄s
si begut vin cnyt lo qual se diu saba. Sa/
rapio diu que lo semet dls naps engēdra
ventositats inflatiues e per çò exita luxu-
uria e augmēta la spma e aço mater fa la
reti dell ciyta e mēgada. Encare posa que
en lo gingebre ha virtut q̄ ajuda al spma e
val al coyt e segōs lo Alchindus aslo ma-
ter fa lo gingebre vert. Encare mes que lo
galanḡ augmenta e moulo spma, e quāt
vn trob delles tingut en la boca fa molta
ereccio e augmenta molt lo spma. Encare
mes q̄ en lo pebre blach abla sua acuytat
ha vna humiditat la qual fa augment en
lo spma. E mes q̄ les amelles dolces ense-
nen la epidicte dela luxuria si son pela-
des dela scorca interior. Alchindus diu q̄
ab sucre augmenten lo spma subitament
Elo Sarapio posa q̄ les amelles dolces
augmenten lo spma e aslo mater fan les
nous les anellanes elos festuchs. Elo Barthomeu
diu q̄ ppiament fan aço los verdes. Encare
mes diu lo Bartho que
los festuchs freschs beguts ab vi o arob d
vi o ab mell o ab sucre e maiornet ab suc-
re exità la luxuria. Elo eben Ab esua po-
sa q̄ lo oli deles amelles dolces conferex a
ls etichs e engroeta e augmenta lo spma.
Alchindus posa deles anellanes q̄ menga-
des ab aygua niell cōfereret a la tos antig
e ajuda p scopir e al coyt. Encare posa di
ascorides dla splenaria o matris silva que
vna.3. set dies beguda nodrex los mēbres
geniti dels homens. Elo Enic. posa q̄
los pinyons exitan la luxuria e ppiament
quant oels es nodrit e aquesta doctrina
sia cercada en lo segon libre. Encare mes q̄
lo sement del papauer domestich ab mell
augmenta lo spma. E mes q̄ lo sisamuz q̄
es la alegría mengada ab sement de papa-
uer semet de li e de cogobres ab eentalitat
augmenta lo spma. E mes q̄ quant la ling-
ua avis q̄ es lo sement del frexes mēgada
augmenta lo spma. E Sharpio diu que en
ella ha ppierat quāt es mesclada ab nou
moscada. E mes q̄ lo azaru augmēta lo sp-
ma. E mes que la carn deles gallines aug-
menta lo spma. E la carn deles pdins aug-
menta lo coyt. E Alchindus posa q̄ lo gra-
del coro augmen lo coyt. Sarapio posa

q̄ la rana e ppiament lo saluatge incita lo
coyt e augmentalo desig dill elo spma. E lo
Barthomeu diu q̄ aço fa propiamēt lo se-
ment dell ab sement de rutas begut ab. vi
dolc. E encare posa q̄ la seba ha algua hu-
miditat p la qual augmenta lo coyt e lo sp-
ma. E mes q̄ los testicols del porc feng la
incite la luxuria. E q̄ la let stimula lo coyt
si es bē digerida e augmēta la sanch e lo sp-
ma. Encare posa q̄ los ouis incitā la luxu-
ria e maiornet q̄ sian de colō o de pacera.
E alguns bā dit q̄ los ouis blans e cuytes
en aygua. Apres donats ab poliora d'gin-
gebrie e vnpoch de pex seget e vi dolc fortifi-
cā lo coyt lo Rasis diu q̄ gallina blāca cui-
ta ab quatre sebes blaques fins atāt q̄ sia
bē cuyt. E apres mēgada la carn e begut d'
broi crer lo apetit dla luxuria. Encare po-
sa q̄ los colomins augmēten lo coyt e scalfē
los ronyons e augmēten la sanch. E po-
sa q̄ la carn dela occa cōforta lo coyt e scalf-
falos fanyos e augmēta la sanch. Elo Ga-
lien en lo. xi. pola dela stinchs q̄ sólo pex sa-
get q̄ son incensius q̄ es q̄ ensenē la calor
dels testicols e aço quāt son beguts. E Sa-
rapio diu q̄ la carn dles fa molta ereccio en
la vergua en tal modo q̄ es menester ferme-
dicinap apagar e extinguir aq̄ila empero
quāt es mesclada ab altres medicines es
restreta la virtut della e augmēta lo spma.
Elosa es experimentada q̄ si es presso vna
pt e migua de semet de li e migua de pebre
e ab mell es feta cōficio la poliora acoles
ab reuells dous beguda augmēta la luxu-
ria e augmenta lo sperma. E sap se q̄ los
pinyons elos grans dela alegría mudats
e cōfegits ab mell o ab sucre o ab sucre cor-
deitat segons requer la disposicio del paci-
ent p fret o p calt. Apres donats multipli-
cā lo spma. E p lo semblant los grans dls
pinions ab pances mūndades e mesclades
ab los pinypns e donat tota dies. I.3. ab
vi que sia dolc incita lo coyt. E mes q̄ sia
feta cōfici ab sucre e mell erell de enula q̄ es
la ala e ab grans de pinyes e gingebrie qnē
sia donada. ii.3. fins en. viij. ab vi dolç o ab
rob de vi. E axi mater se trobā moltes cos-
ses exptes e cn special p Galié en lo libre q̄
ab fer de secret les qualls l'exper causid
breuistar.

**Capitol.vi. de confortacio
del coyt per aquelles coses q
fan ereccio en la vergua.**

Lo besouint vist homens so-
uens q no podie exercir lacte
dela luxuria p deffaliment de
la erectio dela vergua. La ql
cosa es molt inptinent als ho-
mens jones e q co assi yo po-
sare algunes remedis segnos en l' altre ca-
pitol precedent he posat e p tal aquells so-
vtiles la vn al altre per la qual cosa sien al-
ternadament vists. ¶ E primo posa Al-
chindus que los raymes esmenen la erec-
cio dela vergua. ¶ E alguns antichs han
volgut que la erica fa molt ala ereccio d'la
vergua. e maiornet la salinatge e lo semet
mes que no la herba. ¶ Alchindus diu q
lo cinamomiz algun tant subtil engendra
ventositats e p aquesta causa es conueniet
ala ereccio dela vergua. Encare mes que
quant vntros de galange es tingut en la
boca fa molt gran ereccio e megat fa aug-
ment enl o spina. E mes que lo porro puo-
ca lo appetit de luxuria e lo suic dell e lo se-
met sana lo home que no pot exercir lacte
de luxuria e fal tornar al primer stament.
E posa que lo grec d' pex saget que se diu
extinctus fera ab ell vuccio en la verga fa
ereccio e puoca luxuria. ¶ E hiran posa
aquesta medicina. Rx. semi eruce. 3. iiiij. pi-
pis. 3. i. conficiantur cu melle et ponatur
in poto e de dita medicina sia donat d' ma-
cie de vespre tant com sen pendra ab dos
dits. ¶ Encare mas diu arri q si lo home es
deedat ya auansada e que hage lo mebie
dissollur lo malalt fa aco. Rx. semi. cruce. 3.
xvi. cimini. 3. f. pispis. 3. iiiij. semi. portulac
3. i. hec omnia trita conficiant cu melle. de-
la tal medicina sia pres demati e d' vespre e
es molt singular. ¶ Lo Enic. posa que la
infusio dels ciurons demati presa fa fort
erigir la vergua. La ql se fa de aquell modo
co es que sian infusos los ciurons tota la
nit en aygua e demati sia donada abeuure
dita aygua. ¶ E lo sement dela pastanaga
ab vi que sia dolc begut ajuda ala ereccio

d'la vergua. Rasis posa que si la assa es co-
fitada o confegida ab mell e quiesia pres
pes d'vn argent p dues ores abas d' coyt
fa fort erigir la vergua. Encare diu q la
mellissa p causa dela sua inflamacio fa eri-
gir la vergua. ¶ Ad es posa lo dit Rasis q
ab formigues es preparat vnguet pla erec-
cio dela vergua lo qual es fet deles formi-
gues negres les quals han ales e so en vul-
guar dites alades e coroboré lo coyt e fas-
d' tal modo: sien preses alas grans e sia po-
sades en vn varell d' vndre e sia infinita sobre
elles oli sambassi e sia posat al sol p spay d'
sinch dies apress sia colat e sia lancades les
formigues apres de dit oli sian vntats los
anguonals e la vergua e les pts inferiores
d'ls pe' e es molt bo p acorborar la erec-
cio dela vergua encare diu arri sia pres oli
de liris e sia posat en ell euorbi pebie nit-
rum e sinapis pts iguals e de aquell vngue
neut sian vntades les parts inferiores co
es los testicols e la verga elo ptoneo e tan
tost se fara la vergua crecta. ¶ E mes que
la scorca deles pinyes e lo ciperis elo anet
sian cuixts ab vi e de aquelles coses sia ba-
yat vn lexi e sia mes en lo ces e fara erigir
la vergua. Lo ysach elo Spantegni diu q
lo almesc ab oli sabati feta vuccio ab eleis
en les pts dela vergua e del ventre fa aug-
metar la luxuria. ¶ E yo dich q en aquells
tals es util souint enacuar materia flem-
matica causant aquell impediment.

**Capitol.vij. de aquelles co-
ses que augmenten la delecta-
cio en lo coyt.**

Ber t'at coen lacte d'luxuria co-
munament se serca molta de-
lectacio q co assi yo dire al
algunes coles conuenients p
tal delectacio peurar. ¶ E pri-
mo Enic. posa que lo pebie e
logingebre ab mell mesclar fan o causen d'
lectacio en lo coyt. E mes diu q la salina d'
aquell que ha tingut cubebas en la boca can-
sa gran delectacio en lo dit acte. Ilamech
posa q si vols q la dona per la grā delecta,

cio que pendra en dit acte nūca vulla altre home. Idren lo fell del cabro e del lop e sia seccats e apres quāt amars exercir dit acte sia dissoluta alguna part ab oli calt e sian vntada la vergua. e si es pres del grec dels cabron migenses entre grans e petits esia vntada la vergua. E segueret se lo que es d' sus dit: e aço per causa dela gran delectacio que ha e lo dit doctor posa q es ver e experimentat. Lo Rasis diu ari si vols q la dona no se fassa sino de tu pendras dls cabels que cayen del cap della efes ne pol uora: apres pendras seu d cabro e vn poch de fell de gallina e sia tot mesclat e sian vntada la vergua e ajustay q sian presos los cabels della: e que sian cremats e poluocitzats apres sien posats sobre la verga. Encare remes posa q si algu se vnta la vergua del fell dia guallina e apres q jagua ab sa muler no amara enigu altre. E pens q aço sia p causa dia grā delectacio q dit fell causa. Libiranus posa q lo fell del pec daurat feta vncio en lo mēbre causa grā delectacio en lo coyt. Encare mes q lo grec d' pec q se diu salpa causa grās delectacions qnt es dissolut ab mel e feta vncio e p lo seblat a soles fa aço mater. E mes q lo seruell de la corba petita crech sia la cutala mesclat ab mell apres feta vncio en los mēbres genitals quant seras ab la dona amara atu molt eno se acostara enigu altre sino atu e la causa es ditta. E posa q los ous dela cornella q es specia de corb feta ab elles vncio als testicols causen delectacio e beguts causen amor. E aço mater dich dels ous d les orenles. E lo Rasis diu q si la vergua es vntada ab femta de diane apres fassan asa muller e amar la sempre. Lo guillē d varinguana diu ari yo se qlo fell d' porc saluatge feta vncio ab ell en la vergua canfa grā delectacio en lo coyt la qual cosa afirma fidelis e exsita la voluntat del coyt e aço mater fallo fell de verro segos lo mater fidelis.

Capitol. viij . De malefficiats

coes dels que en vulgar son dits liguats q no poden hauer res ab liurs mullers

m Otrs antich an dit q lo malifici se pot fer. Lo malifici en aqust loch es aquell a la qual p algun mal

art feta q lo home no pug i auire ab sa muler la qll cosa segos algūs es facil dferre ma formet qnt la dona va verge a so marit. la qll cosa es diabolica e ptra la ley dimina car substrau lo natural amor lo quall entre lo marit e la mulloz naturalment deu esser d' quall amor en lo precedent capitol es dit. Per la quall cosa per dar mes perfeccio ala obra assi dire en quin modo se deu re, moure. Algūs antichs an dit que la arte misia penjada sobre lo limdar de la porta fa que nigin malifici no nou anaquella casa. E andit que la squilla que es la ceba marina entregua penjada en lo limdar d la cassa segons que posa ysach remou tot malifici. Encare an dit que si lo malifici at beura algūa erba que nasca per lo mig de alguna pedra foradada es remogut lo malifici. Encare mes que la rell dela brio na portada per lo malificiat remou quall se vol malifici dell. Fidelis posa que la guarda curta en olla e mengada maranelo samet remou tota encantacio e liguanet. E an dit que si lo malificiat es suffumigat ab dents de home mort remou lo malifici. E an dit quela sanch de vn ca negrefeta vncio en les parers dela cassa en la qll es lo malifici remou dit malifici. E si algu es liguat que no pugua exercir lacte de luxuria prengualo fell de vn corb mesclat ab sicameleon e vntat d' tot lo cors es pferent. E si algu es malificiat per amar algu o alguna Sia posat en la sabata dreta del amant dela femta de aquell qui es amat. E que ell noy sapia res e fes ques calse cartantost que sentiria la pudor sera soltat lo malifici la quall cosa es experimentada es ser vera. E diu lo diascorides que si es tingut coral en la cassa solta tots los malificis. Lo guillē de varinguana posa e diu que ell ha experimentat que si lo malificiat pira per vn anel q es per aquell ab lo qll ha sposada la muller de continent estremat lo malifici e pora auire ab ella.

Capitol. xvij . de in voluntari erir de feces e dela tremor dls

m membres la qual es dene algunes vegadas apres del coyt.

Agunes veguades se es dene inuoluntari exir de feces apres del coyt. E a alguns es dene tremor en los menbres apres de dit acte. E yo se que en tal cas valen totes aquelles coles que streny en lo ventre deles qualls per los fisichs molta copia es posada. E administracio de vnguets e de empastres stiptichs confortants los lacerts deguts. axi cō es vi stiptich e altres coles d semblat virtut e lo semet del agn cast e coles sem blats en aqst cas sō loades e lo oli d spich roma. E lo Euic. loa lo oli nardi e oli d ci pier e oli de saniua e aqstes vncios siē fes tes quāt sera fora del coyt. E yo dich q aqll tal abās q fassa lo coyt q expellesca les feces tāt cō pora e en la hora del coyt ting aqst suppositori. R. acasie mirach et est con feccio de qua fit galia turis balanstie gu mi arabici an ptes aquales terant e fiant formule similes ossib dactilonū. E siā mes sa vna dintre en lo ces e yo en aqsta dispo sicio no trop coles cimples e p go nō posse saluo q. Alchind' diu q tres. E de eppopo nach ab suct de maiorana p spay de tres dies val alatermor q es feta en lo coyt e a algunos qui p algua agitacio tremolē es dit medicamēt vtil begut ab vi.

Capitol. I. de aqllles coles que prohiberē lo coyt e pcoseguēt decura de la pollusio en part.

BAlgunes es menester fer la opacio cōtraria ala demur di ta axi cō es en los religiosos car p ellis es cosa inptinent q tinguē tal apetit p tal donq q anaqls religiosos e algunos altres sia aqll apetit remogut yo he ordi nat aqst capitol lo qual satissa p ala bone stat de aqlls. E p tāt cō aqstes coles son en dos maneres car algues fa aco cōgela lo spma. E altres exsicat aqll pmer dire dls primers. E primo dich q alchind' diu mol tes coles e posa q la aygua freda es bona p aqll a q lo spma fluex massa. E mes q lo suct deles pomes agres remou la voluntat dia luxuria en les dōes encare posa q la ma grana remou la luxuria e yo crech sia la

agre. E dit an los anticha que la portula ca per propietat o paga la luxuria.

E alguns altres an dit e stimat que fa augment en lo coyt e yo dich que fa aco en la cōplexio calda de mastadament e secca p tāt cō apagua e remet aqlla calidat e siccitat la quall es cōsumitina del spma. Alchind' diu q dormir sobre rosles en lo lit phibex lo coyt. E lo Euic. posa q lo semet dela letugua begut exsicca lo spma e remou lo de sig dlcoyt quāt dell es be gut. i. 3. ab arerop de papauer e congela lo spma p la sua ppietat e ppiamēt la rell dila E fidelis posa q lo suct dela rell dila sia begut p quatre dies ab aygua e aco mater fa lo semet dela matris sua e p lo semblat dich del semet deles violes begut ab aygua apagua la luxuria. E lo Euic. diu q lo solatru es de aqllles coles q phibere la pollusio e refreda. H. alias bas diu q la latugua es destructiva dlcoyt e lo semet es en aco mes fort empo lo souint mēgar della debilita la vista. H. biascorides posa q lo semet del nenussar begut repic lo suct del spma. e segōs molts aco mater fa lo suct deles rells e les rells e la herba ab aygua begut e si dela decoccio delles begut ab oli de papauer cōgela lo spma ab la sua propietat e propiamēt la rell. Lo presti posa q la odor dla cāfora souint mēgar remou la luxuria empo beguda fa milor opacio. Lo ysach diu q la farina deles faues posada als anguonals dls fadrins strēy la luxuria. Ga. posa q les galles verdes resisterē e a tot suct ale pasiōs d gomorea e posa lo mater. G. en lo non e auctoritat de ypocras q si es ligada en los ronyōs vna launa de plō en tal modo q no se pingua moure d vna pt ni daltre q remou la pollusio e la luxuria e lo Sarapio posa p auctoritat d galie q sia ligada sobre lo penentielanos prohiber la pollusio que se fa dominic e in frigida d infigidacio manifesta. Elgus antichs an dit q si sobre los testicols es cōtinuacio empastre dla sucta picada ab lo semet d la es remoguda tota pollusio e p lo semblant si la verga es empastrada pel semet della prohiber la ereccio e plo semblat lo doctor diu q la sucta dlcot remou la luxuria e lo berthomeu posa q dcltor e remoguda e la gomorrea quāt es p exer sua calidat enca

reba dit que si los testicols son souint estimats ab such de iusquia es totalment remoguda la si ama dela luxuria. e mes que les flors del salzer o plo senblat del arbre q sediu popul'e en altre modo poll o xop begudes ab tota ardor de luxuria refrene emperto sia souint cõtinuat: e acomater fa lo sement del salzer. Segonamet he dit q al gunes coses son q phibent lo coyt exsiccat lo spma. Encare diu Alchind' q la lapasa amunna lo coyt e aco fa la rell e lo sement begut. e mes q lo spma es amunat p lo vin agre: e mes q lo spma es amunat p lo vino. Crist o pentafilon begudes prohiberen la luxuria exsiccant lo spma: mes q lo semet d'la scafisagrie beguda ab vi exsicca lo sperma. Lo Aquic. posa que la ruda exsicca lo spma eremou aqll e apag lo desig del coyt e dela cõcupiscécia. Elchind' diu mengada o beguda remou lo spma. e p lo senblat es donat lo vi dela decoccio della e remou lo desig e exsicca lo spma. Hali. posa que lo semet dela ruda remou lo apertit d'la luxuria. Biascorides posa q les fulles dela ruda saluatge fan aco ppiamet quât son mègades. Lo Galie diu q la ruda saluatge gedere les animositats q son mogudes a luxuria. Lo Barthomeu posa que si es begut del semet dela ruda ab vi tots dies psumir la materia del spma e refrena la luxuria. Hiu encare Aquic. q lo vinaq quât del es fet crestiri mata coes a saber disseca la sperma. Ediu encare del colandre que la pt q es en el excitatiua trenqua la virtut dela cõcupiscécia e la ereccio d'la verga desiccat le sperma. Des Alchind' diu q qnt la coriadre seches posat en infusio ab ayg e ab succe restreny la ereccio d'la verga e disseq lo spma. Guille de varing. diu q el ha expimécat auer d'la coriadre e posar lo en. iii. 3. ayg. e. iii. 3. succe fet abeuratge d'la secala spma. ysach diu p autoritat d' Galie q lappierat d' agn cast' es dissecar e retrau re la cõcupiscézia no solamet si es mègade obeguda mes encare si es en alguna pt d' lit posade. Ediu Galie que aco obie qnt es presa torrade o no torrade. Elchind' diu q begut lo agn cast' dissecata la spma e quât alguna porcio deles sues brâches es posat de so te lo qd phibent la cõcupiscen-

cia e la erectio dela verga e les dones sen psumen moltes voltes quât tenen algú appetit deslimitat. Ediu lo Galie en lo. viii. q la semet del cané es excitatiua tât q si molt sen pua disseccaua la spma. Aquic. diu aco mateix d'la semet e dela scorça sua. Biascorides diu del poliol q restreny la cõcupiscencia ediu d'la nepite q lo such dela restreny les actes venereoos. Lo Galie diu mes auant q la rell del quar maior es vista baquer molta huïditat e vêtositat supflua epço puoca a cõcupiscézia. d'la menor rell diu ari q no solamet puoca a lacte d' coyt' ans es tot lo p' trari q ans lo repram el detee so aqstes relles d' specia de satirions. Rasis diu si algu p' d'ra la rana q sera aygosa e excicade d' aqlla p' d'ra alguna pocha pol uora en qntitat mesclade ab farinas o ab vidire p la erexio la cõcupiscézia e expimécat es. ari co diu Guille q si es fet vn anel de ferro ab lo qual algu sera stat mort phibet la pollucio el o q ab molta vilitat hi es expimécat e coegut q lo q aportara asso sera fet stalui de gomoreas e creccio d' laver ga. yo de tals fantasies emperiqs moltes infinites ne trobades les quals les leyx p q poqs ne trop defondades q p rabo ni p expiment no son veres.

Capitol. xi. dela pollucio que

de nits se causa,

e Hiu dormir souint se causa poluccions p causa d' gran calidat de ronyons e p la virtut retentiva es ser debil en les quals p aqst capitol sera so corregut. Hiu Galie q la semet dela latuga begut restreny les gomoreas idest effusioes expmaticas per p la qual cosa se dona als somians. Eysach diu q soccor en aqlls quibâ les polluccioes p molta calidat. Sarapio diu q ab ell se talia coes se astreny la distillacio dela huidat expmatica e pferet ala pollucio nocturna: e deles coes q son mes contraries ala spma ea la sement dela latuga quât es begut ab ayg. e diu q acomater fa la semet dela latuga saluatge elo such dela fa la matixa opacio p co mes debil. Elchindus diu q la latuga moxifich lo sentimet en la sua ponticitat propriament la calor natural se offeca e p

se cōgela e spma; e diu Sarap, ab auctorū
tat d' Galie q si la lauma d' plō es ligada
stretamēt sobre lo pētenil phibex les nocis
ues pollucōs e refreda ab frigiditat manu
festa. Lo Galie diu q si lo plō sera stillat e
sol p si passara en los loms māifestament
refreda. diu Biasco, q lo plō reprima les cu
piditats venerreas. diu Bartho, q lo plō
cremat tol la pollucio nocturna. E en aço
formēt obre la semēt d' nenufar. E arima
tex la rell sua beguda e ppiamēt aqlla q es
blāca. Sarapio diu acomatex dla dita se
mēt e rel les quals stanquē lo flux d' spme
quant se solte en les vigilies e en qll se vol
altra manera. Quic, diu q la pedra dita ema
tistes ha pprietat d' rectificare la gomoreca
e la pedra cō no es rentade es calda en lo
primer grau e secha en lo segō. e cō es rēta
da es freda en lo segō e secca en lo tercer.
Unguēt maranelos expert p mi. Re. semi
na insquiā mādragore añ pte. i. opis pres
viiij. de cirram sia tot bolit en oli en vn var
el d'oble e ab cere sia fet vnguent del qual
sien vntats los genitri sia aportat assi lo
q desus inmediamēt es scrit d' anel d' fer
ro e sien vistestotes aqstes coses que son
molt vtils.

Cap. xij. dela prohibicio dela ereccio dela verga.

n Ecessari es prohibir lo coyt probi
bint la erectio dla verga. Encare
es necessari en lo pāpismo prohibi
bir la matra erectio aço es molt vtil en los
religiosos e psones honestos. Lo priapiss
mus empo es inioluntaria erectio dla ver
ga la q se cause p ventositat inclusa en lo
nirui car nos engēdrade p viādes vētoſes
e p frigiditat cōdēsada p la qll cōdensacio
es prohibit lo eximēt dela vētositat aqlla.
Satiriasis es appetit e voluntat e d'sig d cri
gir la verga axi cō des' es estat māifestat
en lo matex tractat. E d' aqsta materia par
la lo Galien en lo. vi. dels interioris. Diu
Anic, q en la erectio supflua dla verga sia
beguda la semēt d' nenufar e dela letuga
ab cāfora. E diu encare mes auāt q les co
ses actualmēt fredes vniuersalmēt se po
dē aplicar ala verga: axi cō es ayg freda e
le posicio deles roses o coses senblāts. Diu

Eliabas q la ruda es resolutina d' vento;
sitrat e dela inflamaciō p q tala la ardor d'
coyt prohibint la ereccio dela verga, ysach
diu q la propietat d' agn' cast' es defēsar
de pcupiscēcia e mollificare la inflamaciō
e remoure la libidinositat no solament en
lo vs del mengar presa mes ancire si sera
en algū loch de jaure applicade cō diu q la
verga vntade ab goma de ginebra prohib
bez la ereccio. E diu encare q si la verga se
ra vntade ab oli en lo qll sia dissolta la cā
fora no pora erigir la verga. Empastre
set de cicuta trida ab lo semēt d'lla posade
sobre la verga prohibez la ereccio. E diu
Anic, q tenir sobre lo pentenil vn a lamina
d' plō prohibez la ereccio, yo moltes altres
coses poria posar mes miranbo en lo de se
creti del Galie. car p are aqstes coses bastē
Ebiranus diu empo si algu p̄itura quatre
formiges e les coura ab lo such d' enfrodils
e en beuenda los donara e algu tot lo tēps
dela sua vida sera debil. E en aqstes opera
cions moltes coses son dites en los capi
tols desus que a sis poden aportar.

La. xiiij. deles coses q phibegē la delectacio e amore en lacte del coytus.

xpedient es moltes vegades apa
gar la delectacio q es en lacta hoc
encare apartar se de aqlls imagi
nacions p les quals algu cau en la
passio e amor q es ditahireos q es vna ex
tremitat de dilectio p la qual cosa totes les
coses demunt dites refredē la pcupiscēcia
e diminuēxen la dileccio, e diminueren ari
mater lo coyt refrenē la libidinitat: totes
aqstes coses cō es rude: agn' cast' portula
ca: violes: cāfora: farina de fanes: lamina
de plom zefirus formiga ab los affrodils.
Alchindus diu q quāten la passio heroi
ca es begut vn poch de vi domestich e es
temprat ab ayg pūticas la amor ans q sia
crescuda, ysach diu q lo milo: q cura lo yres
os eli aguda ans q sia profundat e les co
gitacōs es lo bāurebō vi temprat. Beon
diu ati p auctoritat d' rufo lo vi es medici
na fort als trists e paoruchs e rosos e din
q hois moltes species d' musigues molt cō
fereys als sobredits irossos arimator ven
re arboredes fructiferes p les quals vegen

ri de ayg̃ dara e vniuersalment tota cosa q̃ de tristitia a iocunditat los aporta. **L**o ysach diu q̃ los irossos ajuda parla ab los amichs molt corials e jugar ab dones ho homens q̃ sien de gentilforme

Tractat. xvij. de les disposicions dela mare en figura e en la situacio sua.

Il matr̃ix algunes voltes es lessa en la figura sua o en loch. Beont diem que molta opacio dela mare emparexa la p̃cepcio ari cō molts antichs han dit e q̃cō cōue esser cosa molt digne soccoirer en aq̃sta disposicio. **E**nric. diu quāt es fer encatismacoēs fumentaciō de decoccio de cassia lignea val ala dilatacio dela mare e la suffumigacio dela val a la lubricitat sua. **E**stātin. diu q̃ vna. 3. de galla. 1. 3. de squinant polvorizat en un drap de li en ayg̃ infundit e sobre la natura imposat repientat dolor de virginitat les anys passats dels infants. **S**arapio diu q̃ la sola decoccio dels aglans pot restrenyer la boca dela matricis. **E** diu mes auāt Sarapio q̃ lo euforbi restreny tant foita la bocha matricis q̃ prohibet total mēt exir ne lo fetus encare q̃ sien p̃ses medicines que pogesen causar a bortiment. ari cō ha volgut. **A**nīc. Alchind. diu q̃ pol vorizar lo armel coēs lo ferment de la ruda salnartge e fet machalion. ab farina de olíbizanzis streny la boqua matricis quant es molt vbertha. **E**rexin. diu. **R**. aque pluita vel rosa e en ella buliar de ture e d'guimi arabico de gala e de cortice sobi e de roses e de asso la dona se rente. d' fora e ab coto o ab drap en la regio dla mare seu fasfa cathaplasma: e apres polvora de balauſties de mastech de encens de mirra gin gebre: zedoari: e cauſtor e un poch dalmeſch tot mesclar. posat dins incrediblamēt parera tant streta cō si fos verges. **G**uille de varing. yo ho ari streta la boca matrici e ab aq̃sta medicina meha aparagut la corrupta esser verges. **R**. galorum aluminis

quinati folioz liliſ ciperi: balauſtie cortis cū granator̃ radicū mori corticum media noz castaneaz e glandiū. an. sian cōquas fades e en ayg̃ cuytes: de aq̃sta ayg̃ sia cuytes e de aq̃sta aygua sia rentada la dona: e molt souint. Sia epitimadala regio de la mare e sien posat dins la natura ab yn poch de coto disesq̃ aq̃sta fomētaciō molt marauelosamēt. La hūiditat decorret ala mare valmes auant aço q̃ diu. **E**nric. **R**. pullus corticū pini p̃tes. iiiij. aluminis p̃tes duas ciperi p̃te vnā sien feta decoccio ab vi stiptich e sian mulat un drap loqual sia aplicat ala mare e si vols que la dona ab aço aparega verga sia vnpert un bu del decolom de sanche sia posat ala natura cō lome volra auer part ab la dona e ales bores rompt se lo budel exint la sāch aparara verges.

Capitol segon dela cōſtricciō dela boca matricis.

Mla boca matricis se es dene moltes vegades tanta cōſtricciō que es forçat ab aperitiō medicar tanques ab moltes maneres ari com ha dit Albu casis. Seguer se en la nativitat aq̃sta cōſtricciō algunes voltes e lauos la cura sue es incisio. Seguer se aximare p generacio de carn supfina. elauos ab rasboras remoguda o ab ligamēt. Seguer se algunes vegades p duricia del loch elauos cōvenē aq̃llies q̃ son dites dels en aq̃st capitol. e aquelles coses que sō dites en lo capitol d' libre. i. ari cō sō lesrells dls e vols e d' yreos e dls porros decuryts e estorachs e senigrech seu mes auant se causa p rabo d' aliqua apa e lauos la cura sua es remoure. **L**a apostema quāt se suplo loch per lo loch. **M**es auant se causa per rabo de do loze e les bores la cura es remoure la dolor ari com trobaras en lo libre segon en lo capitol de dolor. **M**es auant se causa per rabo de opilacio. **E** per aquesta afregueren de mestrues. **E** ales bores se cura ab prouocatiō de mestrues ari com niges.

la pulegiū ceterugia cassia lignea bretoni
ca scorderò mellisse ruda came dieos rafa
nus vrtica rubea tinctor & oleū masticinū
¶ Es anāt se causa p suffocatio en moltes
maneres p les quals veureu en sō capitol,
sap se q la decoccio del senigrech e del oli de
la maiorana pferer ala coartacō dla mare

¶ a.iii. DE SUFFOCACIO E LIMOSÍ TAT DLA MATRIX E DLES TUOIS Q APARÉ EN ELLA

I El matrix moltes voltes es mogu
da en les pts supiors aportat ac
cidens de suffocacio e p lo contrari
se es deue moltes voltes deualar
en les ptides inferiores en tant que es vista
exir fora, p la qual cosa es causa d molts
difficals accidēs dels quals dire alguna co
sa. ¶ Es p q aço ptany als seuyors de fi
sichs poqs coses scriure de aqüles. Es d sa
ber q la matrix vniuersalment p la sua for
ma specifica apetex les coses aromaticas
fugint les coses fetides cō si fos cosa ani
mada p q es rabo q cō la matrix ales par
ties supiors monta q siā aplicades les
coses fecides ales narills suffumigant ab
les odoriferas les ptides inferiores p lo con
trari obran cō la matrix es de bayx mogu
da. Sarapio diu cō la matrix es suffoca
da sia beguda vna. de fulles de betonica
ab ayg. Bartholo. diu q se pot donar ab
vie cura. La suffocacio p retēcio d mestru
as causada o p opilacio. hoc encare p retē
cio dela materia spmatica. E diu mes q lo
vinaq squilleric es cōuenient ala suffocacō
dela mare e specialment cō es begut: e lo
axerop esquilletich es quenient en tal cas
ediu q si es odorat lo serapino es pferet a
la suffocacio dla matrix. E diu q quant lo
galbanū es odorat excita los epilentichs e
les dones q hā suffocacio demare e val en
aqüils qui tenē opilacio enlo ceruel. Autē.
diu q si es begut ab vi es pferet. E diu Sa
rapio q si la herba pancedoni es odorada
val ala suffocacio dela matrix e al subeth. e
diu q quāt la mostalla poluorizada es apli
cada ales nariles. puoca sternutacio e exci
ta la dona q te suffocacio de mare. e diu q
la suffumigacio feta d blacha bisancia es
pferent ala suffocacio dla matrix. e lo sum
tran la secudina. E diu q si son beguts. xv.
grās d peonia e ab mellicrat sō pferets ala

suffocacio dla matrix. e Biasco. diu q layg
dla semēt dela pasteng solta ab molta cfl
cacio la tumor e suffocacōns pdusas en la
matrix. e diu q los storax begut o en passa
rias administrats fa grā effecte e puoca a
las mestruas. La suffamigacio feta d ql se
vol pt d genebre es pferet ala suffocacio d
la matrix e diu q la ruda triturada o supo
sada al ces e ala matrix solta la sofocacio.
E Aliabas diu q sia posarizat lo such dlla
Fidelis diu q la ruda axi triturada e en
oli bolida e ab grec del gallina e d occa en
forma de vnguent sia posat deuāt e drera
Autē. diu q lo oli dela maiorana es confe
rent ala cōstriccion dala matrix qye a profo
cacio e siā fet en lo nas vna cala ab coto.
axi cō diu Sarapio. Com donq̄ses sofo
cada la matrix es molt cōmendada la ayg
dela decoccio del pulegiū coes puliol p qnt
es pferent en aqilla e ala ventositat sua: e
al pugament seu ales supiors partidas.
e crech q la dcoccio ha esser beguda la dīta
dcoccio Rasis diu q la lana infusa en lo oli
delliri bianu: e posada en la matrix cōferex
ala cōstriccion dala boca dela matrix e al
spasme e apostemas q se fan en aqilla. asso
mater diu Biascorides. Fidelis diu q la
madexa del li curt en ayg e cendres maior
ment de trobos de cols. En la regio dela
matrix ab molta efficacia ajuda ala sofo
cacio dla matrix e ala vētositat sua. e asso
be yo experimentat esser molt vtil en la ven
tositat. E diu mes q la pluma infusa en
fort vinagre es posada en lo nas reduc
la matrix en son loch propri. Elcbindus e
Biascoudes dien que lo odorardeles rin
xes val ala suffocacio dela matrix. Bin
Costanti que la suffumigacio feta dla ba
nya del molto cura la suffocacio dela ma
trix. Elcomater diu Chiranus. e jo dich
experiment que la perfumi fet del curyro de
las siabararas antiquas val molt en asso.
Chiran q la sofomigacio dela pluums d
vnitor cura lo freneticibz e litargiths e les
q tenē sofocacio matrical. E diu que lo
sterco della occa suauatge dela qual sia fe
ta sofomigacio lança los demonis e cura
los litargiths e la matrical sofocacio. E
diu Autē. que lo continui p sum del grec
del peyx dit foch cura los litargichs e les

matricals angustias. **E**nīc, vol q̄la carni del dít peyr es, p̄pinq̄ ala virtut del castor. **E**dū lo Lbiranus q̄ lo castor ab vi begut sanala suffocacio d̄la martix moltes altres simples poria posar; mes abastē aq̄stes al psent. **E**linch ales altres coses q̄ son ex, perimetadcs. Si la suffocacio sera ab destruccio dela calor natural e ventositar. **H**olor venints p̄ q̄lls accidēts sia donat lo agarich en pocio ab vi o ab mellicrar, e si es donat ab vinagres quilletich evisca en ell singular opacio. **L**a vñccio e fricacio fets dins lo coll d̄la mare ab oli muscalini o ab oli de liri en lo q̄l sia dissolut almesch molt ajuda ala pfocacio matrical. **L**o p̄sum en lo nas fet dels cabells della malaltia es marauellos. **S**ab so mes que si vn saquer del sal es posat dins lo coll d̄la mare subitament cura la prefocacio los trichs de mirra en aq̄st cas son ytis. **A**l d̄lles altres coses poria posar les quals dexa als nostros senyors de fisichs.

Capitol. iiiij. de eximēt e diri- nacio matrical.

Are sefa paraula de aquelles coses que laran la mare e baixant reduyen. e aço sapias q̄ lo que val al deualamēt dela mare val al baramēt del longaon. **L**o Lonestati en asso diu q̄ lo seure en la decoccio de mirta o ginebre la mare deualant reduyen en acomater val al deualamēt d̄l longaon. **G**ole encare que los copols del ciprer e lo apolima deis p̄ bat val al deualamēt dela mare per mollicia: acomater del lōgaon junt. **E**dū acomater p̄ auctoritat del Biascoides la ayḡ d̄la decoccio d̄la gale repugna ala mare junt e ales hñors dela junt deseca ales dones dela fomētades. **L**o Sarap. diu q̄ al eximēt d̄la mare p̄ferex e al flux deles hñiditats d̄l antich: e al eximēt d̄l lōgaon. **E**lo Eliabas diu q̄ la decoccio d̄l fruyts e d̄les escorçes interiores d̄l roure si es seguit de sobre la ayḡ d̄la medicina lo junt d̄la mare e del lōgaon. **L**o Lonestati diu en lo p̄tegn̄ q̄ la fusta d̄l lētisca puluerizat e sobre lo junt lōgaon o mare referma. **L**o Gallé diu de tot q̄t del lētisca e encare d̄l

such d̄l q̄ es molt quenient ales p̄cedēcia d̄la mare e del lōgaon, e mes es molt conēniēt lo ypoq̄stidos. **L**o Sarap. diu lo vim agre reitreny la mare junt e lo lōgaon extint. **E**lo Barthomen diu q̄ no sia vinagre agut. **E**so dich q̄ bo es algunes coses agudes bolit ab lo vinagre e ab spōga e ab coto sia aplicat. **L**o vi arimate en lo q̄l es aigar lo ferro moltes voltes ardent e rebent fomētad o quāt es fet ab ell cola la mare; laxa reduyen. **E**mes quāt dich q̄ acomater fallo vi en lo qual la virtut d̄l roure es infusa. **E**dū mes auāt Sarapio. cassia lignea p̄ferex al deualamēt dela mare quāt se enacatisma en la d̄la decoccio d̄la bo suffumigacio. **E**p̄ferex acomater ala lubricitat d̄l lōgaon. **E**dū fas crestir ala decoccio d̄ls codony's al eximēt d̄l lōgaon e d̄la mare, e diu acomater la acasia reduyen lo longaon e la mare quāt jren. **E**so dich q̄ lo mate por lo rob e such de puinas d̄ls q̄ls se fa a cassia ala decoccio d̄ls brots d̄l arbore d̄l maestec. **E**dū encare sō posades fules de ortigues fresq̄s sobre la mare fora la tomen d̄ dins, e acomater d̄in Biasco. e Bartho. q̄ sia picats, e jo dich q̄ la ortig fa aco q̄nt la relaxacio ha cayguda sia per resolucio de hñiditat dela mare p̄co q̄ es resolutiva. **E**linic. diu d̄ balauista q̄ p̄ferex al flux dela mare e al flux d̄la sâch d̄la, e diu encare rel d̄ acetosa trita p̄ferex al flux d̄la mare. **E**iu encare q̄ la suffumigacio d̄la femta d̄l bou p̄ferex, p̄piamēt en reduir la mare q̄ es afora. **E**lchind' diu borax blach e vermel p̄ la virtut torna la mare en son ppiloch. **E**iu encare les fules d̄l porro p̄ferex al deualamēt d̄la mare d̄sa, p̄pietat q̄ es en elles q̄nt en ella fa hñiditat q̄ la fa alisar. **Z**a cedre encare d̄ls râs co d̄les fules d̄la figuera ab vinagre mesclat e al vêtre ab spōga sobre posat reduyen la mare. **E**co val expimētar. **R**aspaltri p̄tes. ii. stercol bacini q̄t. **E**sia p̄cat e mesclats esia fet d̄ tot p̄fum. **E**nota q̄lo spalt mitiga la dolor d̄la. **L**o galbanum begut e al vêtre aplicat la mare junt māruelosamēt reduyen. **E**sabut encare q̄ si lo podrit specialmēt aq̄l q̄ es nominat insder e es lo ou q̄ ha molt estat en lo nūi per incitar las gallinas a ponre ous sia applicat ala mare molt conferex.

Capitol sinque dela extraccio
dela secundina ho lit.

Saint es retengut apres del part lo lit ho secundina qba mester trauren de fora en alz tremanera la dona se mor: q es prou manifest: Per que es hu dels pannicols qui cobren lo infant es menester axi com diu Ali bucasis que la malalta se ajut ab lo sternudar he retenir lo ale e q son aquelles prou es dit en lo prop capitol. E si per aquesta manera nonix sia perfumada la mare ab embuit de decoccio de calamet rude cetera, rea camamila anet cassia lignea e aquellis que son dela materna virtut. E apres si aquestes no volfan sian donats puocats afofaments. E si aquestes coses no valian sia manat ala leuadora que se vnta la ma de oli commu o musillages de altea e metala dins la mare e prengua la suauiment e si sera prop trauren lo que sera possible traure e la resta ab mollificati^o sia podrit. axi co vnguet mollificati^o e consenblants. **L**o Aliabas diu axi si lo aspaltu sia mes dins trau lo infant mort e lo lit si restana. **A**nic. diu camomilla, puoca mestruas beguda e se bent en aygua dela decoccio sua e trau lo infant ho lo lit. **B**iu aximatex lo apit conferet ala difficultat dela vrana e trau lo lit. **L**o Lontesti diu la femta del rossi begut lo infant mort ho lo lit trau. **E** din lo Aliabas del perfum dela materna. **E** din Lestanti rosa canina curta e beguda prouoca les mestruas e trau lo lit. **G**alien diu en lo. viij. deles flors del jesamila la decoccio deles puoca les mestruas e trau lo lit e lo infant mort. **S**egons Galien en lo. vi. perfum del balsem trau los lits. **E** din Bascorides la decoccio dela rell della alrea trau lo lit: e aco siy seben prouoca lo affolamet e trau lo lit aristolosgia rodona ab pebre mesclat e beguda ab vi o ab aygua. **E** din aximatex del rell de yris o liri colliri dill fet e pasari en la boca posat los lits deles dones trau. E trau encare lo infant rell de rogemesa dins. **B**iu encare poliol begut les mestruas sen-

yorega los lits trau fa affolar. Sarapso din si la dona se posa deus rell de axarmet blanch spelle lo infant bilo lit. E aximatex sera en la decoccio dela mudifica la mare e spelle lo infant. **B**iu axi ysop humida mesclat ab aygua mell es mantega e suppositori fet dela prouoca les mestruas etrau lo infant mort e lo lit. **B**iu encare dela scorça del pi e propriament del menor si son profuma la mare spelle lo infant e lo lit. e aximatex dich dela escorça del pi. **C**ap.vi. dela mola dela mare e dela carna iustada en ella.

Ola de mare es tros de carn en la mare engendrat. es engendrat en dues maneres. Una manera de multitud de materias messas ab molta calor. Segonamet es engendra da en lo coyt: en lo qual la mare copie ayg dela mare e esten ella ab lo nudriment per lo defaliment dela virtut dela masculinitat no cocep ans aquella carn engendra e eseynal es que no ha mouiment persi. Eres en les dones esser preyades e no veyé que parescan clamarse lo temps degut e lauoir lo metge sospita dela mola dela mare. La cura dia se ha fer ab mollificati^o axi co es la cura en la decoccio de altea la decoccio de sement de li. **L**a decoccio dela altea trau dela mare e altres. Aximatex coses puocants la sternutacio en aco conuenit e mira las en aquest libre. Galen aximatex lo que prouoca lo affolamet. e valē totes les coses posades en lo passat capitol e mira ali ab instrumet e altres coses sia tret segons la necessitat. Si carn narera en la natura axi com souint lo be vist de soccorrer. axi com diu Aliabas ab ligacio ligala doqas a ella e qd lo raoz talala iny alguntant dela mare p que lo loch dia mare nos roch p temor de fuit de sanchez. Altres coses ses en aco no dich. hy basta e apres sia canterizat conuenientment.

Cap.vii. de extraccio del fet^o dela mare en la dona no morta e ala p morir,

Fetus naturalmet ix ab lo cap primers ix en altre mane ra aquel iximet es innatural elaus es temor de mort En care que alguns quegades sca pen. **H**ota empero q aue gades la dona apres del part dun infant o dun affolat o daltre manera roman preya da de dos o de tres messos: o en altre ma nera axi com souint e vist. **E** de assi se solta la questio per que es que la dona apres q es prenqada desiga lo coyt e los altres ani mals no. **E** ari solta lo Aristotil en lo de animalib per que natura no la fet res de masiat; per que la dona apres dela impragnacio se pot enpreynar dassive que natura la ordinat tal apetit no pas axien los altres animals per q apres que son prenges nos poden enpregnar aqst negoc moltes vegades se es deuen per les dones, pero si lo iximent sera difficult e sera natural ab fo mentacions mollificants la part sia molli ficat. Una cosa dich que es vtil que la doña se ajut prenent see retenint lo ale o prouo cant sternuts ab poliorum de euforbi e de lebor albi. **E** digeré alguns que lacrymoniche ligat ala coxa fa facil lo part e lo mol tes coses semblants en aquest libri agere posades pco q que cosas lense rabo mani festa nom plae: perco no ne parlar sino d algunas poqs que ne posades. **E** si la man era del iximent no es natural quāt es pos sible lo reduesca la llanadora al natural i ri menal se donchs les curas e ab la ma vntada de oli de olina traurelo lo. loch axim ater mollificar ab bany e in seccions :deuen animater pnocar sternudacions com en lo affolament axi cō ab castorem ruda mirra e moltes altres coses dites en lo capitol dla extraccio del lit. **E** siq aqsta manera nos pot traure sia mes lo instrumet dit speculū e siayberta la mare quāt sera possible e aps ab les mans o ab vincins o tenales sia tret intregamet. **J**o souint he vist aquest cas e si defal lo speculū fet ari cō jo ho fet ages tenales algunt tant grans e posalas ala mare algun tant tancadas apres obis e veuras lo infant elaus ab los vincins: pren lo e trau lo i va ajut te donchs la do na ab sternutacio retencio de ale. **J**o

souint en aquest cas e forodat lo cap e pos sat lo dit dins lo test e tret: aço si seratret **E** si en aqst manera nos pot traure laus sia tallat trossos en aço din Albucasis. Algunes coses q jo no les e vistas p que jo no las recite. **E** Es emplo de notar que aue gades la aygua estant en los pannicols in pedex lo iximent p que sian trenquats los pannicols e la aygua ixera e laus ixera facilment. **E** deue souint que la dona sera morta ques cōcep be e sospytam dela vida del infant. Laus volent traurelo infant la manera es aquesta tingan la boca dela dona morta vberga. **E** aximater la mare p qo que lo ayre puga entrar e lo infat sepulta esuentar sia vberga dōchs la dona p lo lonch del ventre ab rasor en lo costat squer re: per que aquella part es mes desiliura q la dreta per lo fetge e posats los dits dins sia tret lo fetus. **J**o algunes veguades he talat del pomu granatu fins al os del pectis ab cautela que los budels ni lo infant no sian toquats: e en aqst manera se tret lo infant. En veritat la manera pāmera mes me plau: e per aquesta manera son tret Julius cesar axi cō es escrit en les gestes dels romans.

Capitol.vij. dela priuiga dela mare

Plo col dla mare souint sees deue priuiga de que poch han dit los antichs. **E** Elchindus din que decoccio de salinie tol la priuiga dela mare. **D**iascorides din que priuiga dela ma re tol vncio feta ab mantegua. **E** din en care priuiga tol vncio feta ab trementina mesclada ab oli e ab mell. **E** Moltes coses encare dites son dalguda priuiga dels genitals que assi aximater valen. **E** moltes coses dites son en lo segon libre d dolor de la mare que assi valen. **E** moltes en un se guient tractat serā dites que assi valen cō fare mencio de rosa.

Tractat.xx .deles dispo sicions de ano.

Capitol primer dela aparició deles morenes.

Deu sobira en la fi del dret biv del que es nomenat colon ros don muscle ha engendrat p q lo home de sa ppia voluntat estrengues e alargues p que la feinta deualant fos fet no natural iximent p q involuntari mes sola mēt se fassa iximet voluntari. Ilha cōtinua en aquell fi de moltes venes q cō crexen e corren son nomenades morenes. E cō insfien e res no lanson nomenades condilos mata. Es estat aslo fet p q souynt lo cors de las supfluitats es mudat cō se obren dites venes p q es mestier algunes vegades elas tanquades obrir. La supflua strectura porta lo cors a ospita de mals malal ties moltes ati cō diu yopras he jadalt en lo altre libre en lo quart es ego allegat. Et emoroydas sananti antiquas. v. Crimatz ex aqüles algunes vegades es mestier streyer quāt supfluiament la sanch ir e lo cors ha defecte dela virtut es portar. E prime ramēt dire breument lo q les obre que als senyors de fiscichs ptany aço. Lo Galien diu quelo sanch del siclamē ab licini les obre mesue diu q es dels mes obrints les poques deles venes deles morenes. Bui encare Galien enlo. r. volēt que tot fel en aço sia cōuenient. Sicut igit et apientib latentes emoroydes p aperitū vel. Interdum quidē debil, interdum que ultra decens acre aperfiunt sit etiā iuxta contentis difference qdam cū sit corp' difficile. Quicēna diu morella elo ols yri subinis les obre. Sarapio diu fel de astor e de sorquier menge la carn p que lo colliriū dls es agit p que obren lo orifici delles venes queson en lo ces ab mordicacio dolorosa. Lo Alchindus diu q lo seuer begut obrex lo orifici deles venes. Diu aximatz Sarapio q la let dela figera e lo sanch deles fulls de aqüla obrex lo orifici deles venes q sō en lo ces quant son sub messes en licini. Yo be dit demunt enlo quart libre que alguna deles se obre ab lanceta e moltes vegades ab la

fricació deles fulls de figera.

Capitol segon de cōstriccio de sanch deles morenes

Anester es strenyer les morenes cō lo flux dela sanch dles es supflua, ysach diu quant se lanē les morenes ab apoçima de scorça demagranes la sāch se streny. E diu bardalaga sobre morenas empastrada la sanch delas restreyne. Constanti diu. semen d porro perfumat streny morenes e porros a manera d emplastre posats strenyē morenas e la vētositar deles cōsumā. Sarapio diu quāt se fa clisteri ab plātage pferex a morenes deles quals core molta sanch. E diu empastre fet d fulls d romager cura morenes apparêts en lo ces e aqüllas dles quals corre sanch. Enic. diu quāt aloes es posat sobre les morenes corrēts tanq lo flux dela sanch delas. E diu sumach poluerizat al flux dela mare e deles morenes val. E diu scoria ferri phibet lo flux delas morenes : e ppiamēt diu quāt li seu lo paciēt en vi antic en lo qual sia posat. Galien diu del blanch del ou en lo onçe es mesclat comodament ab medicines restreyne morenas corrēts. E dien alguns q sandaraca ab oli rosat e blanch dou e faslesē axi cō vnguēt refrena morenas e fort exuga e q nos creu apres q roemē. Alchindus diu si sanch ixira dela morena e sera tallada e dela cendre dels arermetzverts sera fet empastre e sera posat sobre lo ces dōt sera tallada la morena strenyla sanch. E fidelis diu en aquest cas dela cédra dela stopa vela. E diu lo Alchindus p autoritat dela Anic. que lo bdelli cōferex al flux deles morenes begut e sobrie posat. refeta suffumigacio d aqüretten lo flux de aqüles. E diu mes auant q carabe retten lo flux de sanch dela mare e dī longaon. E diu q quāt lo sumach sera mesclat ab mell e fet empastre de sobre lo ces: strenye lo flux d sanch deles morenes. E diu emplasters fet de rumice sana morenes: es rumes e rubens vna materia cosa segons el pero no segon os altres,

Biascorides diu del sanch de tere fet em pastre les morenes corrents de sanch stres ny ees fanch comu. **F**idelis diu millefoullum begut rete flux de morenes emitigela dolor deles no corrents begut e empastrat les vias obre e lo còtraries del aloes. **E**ltre g acomater. **R**adicens vrtice maioris pique aquella ab soffre e ab lo sucth dela matexa herba fes troischs e ab els fes pefum. **E** yo no dupra que aquestes poluores no strenguan la sanch. **R**. boliar terres sigillate sanguinis draconis aloes karabe ab la mitat de blanch de ou,

Capitol tercer del eximent del ces

Ciment del ces souint sefa: es menester remou rell per que la situacio sia tal es innatural. **S**arapio diu de mell ab farina de ordi es fet empastre al eximent del ces refresca e còferex. **E** diu quât se fa ab fell e ab rell be scoça de arbre de mastech molt conferex al eximent dela mare e del ces. **E** no es en aqüestes operacions alguna cosa semblant a ell. **I**o fas ab ypoquistidos polimerizat e posat sobre lo bündel e sia mes dins e de sobre sia posat drap nullat ab vi stiptich e dí encare sia fet bany. **A**lguns desobre posen poluores restrictives. **D**iu encare Sarapio aygua de decoccio d' gale val al eximet del ces. **E** yo dich que la decoccio de totes les coses stiptiques e specialment ab vi valen. **E** diu spaltum suffumigat val en asso. **E** aximater diu de acacia per q'es stiptica. **G**alien en lo. viii, diu del lentisca quât ad omnes etiam succum ad precedencia ani. et matricis proprie est ypoquistidos existens. **C**onstantin' diu fulles de murta curta en aygua sis seu al desus val. **E** en aço val tota part dela murta. **E** diu encare lo brots del ciprer e lo apozima dels sibres seguit val ala cay guda dela mare p' molicia. **A**ximater ab longuon ixint. **E**lchindus diu bones paraules quant volem lo ces ixint migan. **E**nt strenyer cobem gas-

les en aygua. **E** quant lo volem molt stres nyer cobem lo ab vi e quant molt ab vi stiptich. **H**eure del fruyt dela laparasie còmuna o frigida lo ces: ixint reduet lo vi arimat en lo qual es la virtut del roneil del ferrolo ces reduet e seures en el. **E**lchindus diu que cendre de cubel cremat val al ces ixint reduint lo. **M**oltes coses son dites dalt en lo capitol del iximent dela mare q' assi valen e les de assi valen alli.

Capitol quart dela pruiga del ces e ala incisio de aquel

Pruiga en lo ces no es dolor: encare q' sia causa de dolores p' que aquelles coses q' còuenen assi bi en la dolor: poden conuenir bi per lo contrari. **E**lo Galien sobre asso diu d' folio violis supponat in orificio vètris ad incisio. **S**arapio diu dela latuga silvestre q' ela còferex ala pruicio del ces. **E**lo Elchindus acomater diu dela latuga domestica. **I**o no dubte que les coses que còuenen ala incisio del vll còuenen assi p' q' mira com es mestre de sobre e en aquest libre specialment let val en aço e decoccio de roses ede salzer e dels semblants en la pruiga del ces. **E**luiç. diu que rob ab vinagre de vi mesclat ala pruiga del ces val molt. **E**ulguns digeren que aquella tol vncio feta ab trementina mesclada ab oli e ab mell: quant la pruiga es de materia nitrosa. **E** yo dich que aquella que còuené ala pruiga dela mare e aqüelles q' còuenen ala pruiga dels genitals còuené assi per que veges en semps aquest capitol com sera mestre. **E** moltes coses dire en lo seguent tracta de pruiga que assison vtils.

Tractat.ri. de pruiga escabie

Stabiles es infectio vleerose: ab scates e crostas e pruiga d' la pell q' algunes vegades so ab virolencia e sanies algunes vegades sens eles axi co diu Gordoni'. La materia d' aqüestes es sanch ala qual sanch se mescla cons

uertida en melancolia o fleuma salada q
bauraxina e dela primera materia se fa sca
bies secca e dela segona humida. p q se mo
stre q son dues species de scabies: coes hu
mida e secca totala qual podē posar la pun
iga. Per q deye Eliabas en la primera pe
dela sua theorica en lo. viii. sermo . si nativ
ra tal materia deles ptes dedins ala defor
ra pell anra treta e sota la pell romandra
e sera subtil fa puniga: si grossa fa ronya.
aq̄stes materies se fa als qui molt mengē
es fan en aq̄lls qui mal vſsan deles viādes
e specialment salades e amarguas dolces
e agudas. E Aquic, diu q los qui no leren
banys e no mudā vestiduras e trebalan e
vellan ebenen lo vi pur en aq̄sta materia
venen. Lo Rasis diu se fa en los vels per
la debilitat dela pell e p q en los demes la
humor salada se engendra fas sonint en
tre los dits p que son pus débils ari com
diu Aquic. L'omensa la ronya ab petites
pustules apres se ulceran. La humor deles
se conex coes faent la ronya ab la color ab
la ardo e puniga per q si es roga arguer se
sanch. si blanqua fleuma. si secca colera es
arguida. Per q es denotar q encare que
ronya sia mala p via de senyal es bona p
via de causa o pot esser bona p q q argui
sim p asso fortitut dela virtut espellint de
part de fora. e en aq̄sta manera lo cors es
acustumat purgar spellint les supfuitats
ala pell. Mota encare q p aço es cōpres
q scabies en los vels es difficult p q q en els
p la debilitat dela pell se fa e ari la cura es
difficil. Mota encare que ronya e puniga
portent ulcères inpetigo e malas malalti
es p q ronya entre les malaltia cōtagiosas
es posada per lo Galien en lo primer d'dif
ferencijs febrilium.

La cura dela ronya humida esta en dī
es coes. coes en purgació. e en vnguents.
Primeramēt cōuenē les pilloles de fum
terre la quātitat deles quals es i.3.0.iii.
d. p q son leugeres o cōfeccio hamet la qn
titat del qual en los forts es miç. 3. lo are
rop dell sia de fum' terre ab ayg de fumus
terre. Itē aq̄stes coes mundifican la sâch
fum' terre lupols boragins mellissi bug
los lo ha Aquic, aço fet coes purgació feta

posar vētozes en las curas. Rasis loa lo
aloes de tres en tres joms ab aygua de cu
duia e de fenol e la quantitat sia vna.3.
eradica la scabie molt. Aq̄stes coes fetes
sian fetas stubes en les quals siā posades
aq̄stes coes fum' terre lupols bugloss sca
bia lapacia capillus adyōtos politriciū
scolopédria e endiuia o a tres coes bi po
sen be dins. La stuba fer bany deles mate
ras cosas posades p elinic, q agen denegar
erectificar la cōplexio dela pell ari cō mal
ta bleda lapaci acetosa api sottrar farina d
lentilas de arros senigrech. E apres que
nixeria prenga rubea trosica de la qual po
sa Nicolau lo triagua. E aps q aura fet
asso pose en lo lit le sube e aps dorma se al
tera la pelab oli rosat oriolat e d amelles
ab such de magrane. E notable q d'asso
seba fer en la ronya grossa e difficil en la
petita aço no sa de fer mes basten biles so
les purgaciōs anegades purgaciōns e vn
cions

Quant ala segona intencio loa lo Ra
sis lo argent viii apagar ab salina cachis
mia e argent cōdissū litargirium cōfeccio
nat ab oli rosat e vinagre sia feta ab aq̄
stes coes vñccio p la nit e al mati intre en
lo bany e fregues e apies ab aygua calda
se laue.

Dire are les coes appiades en aq̄sta ro
nya e primer dich q cōfeccio de ronya e les
pra q de fleuma salada se fa la purgació feta
ab turbit aiustat polipodi e epithimi be
altres q esmenan la malicia de aquestes.
Conferex aximater a ronya ulcerosa la d
coccio de rells d pentafilon quant lo ma
ter cors se laua. E lo such del aximater be
gut fins a. iii. 3. e miç. o poch manquo. e
asso obra per la foça mundificatiua la q
tela ayg dela decoccio deles rells dela celí
donia si d cors ne laua latat conferex ala ro
nya ulcerosa. E conferex aximater assidua la
uació ab vinagre. E Diſcordies diu such
de been mesclat ab vinagre lepia. e maci
les del cors leua. E lo Galien asso ma
ter diu del gra dell ab vinagre desobre fre
gat. E diu encare trementina ab verdet
be aram cremat o ab verdiol o nitro la
uati lepias del cors refre

Sarapio diu suct de tapsia quāt es mesclat ab mell e es administrat leua la ronya vlcerada emundifica les pustules maxima mēt si es mesclat ab soffre. Conferet encare asprore ronya ques fa d'fleuma salada suct de fulles de oleandre ab oli d'lor vntat mes fasses en los cossos durs e en cas deficit. Conferet encare la ronya que es molt aspre suct qui corre d'ginebre vntat e aço pot lo oli dell. Edic tam be q la hu miditat que corre dels rams d'oleastre cre mats vntada cōferer a ronya tyria. Edia scorides diu del oli dela oliva columbar. Conferet tam be ala aguda e humida ronya que ab oli de murta sia feta vnccko: o ab altres medicines cōueniēts sia mesclat. L'astanti diu oli d' murta val ales fisures secces e ales ragadies e asecca ronya. Ediu Sarapio quāt la cendra del all es mesclada ab mell cura bothor lactea e morfea e ronya vlcerosa. Ediu quant ordies mesclar ab vinagre fort e es posat sobre ronya vlcerosa la cura. Eximatax diu lo vinagre fort. Ediu encare Sarapio quant lo vinagre es mesclat ab sal e oli: mitiga la pruixa quant es vnciat prop lo foch fins que sube, e aço matex fa en la ronya vlcerosa eno vlcerada. Ediu Bartholomeu diu segons Diascorides q la sola sal se pot mesclar ab oli vinaç e mell e ajusta en la estuba. Galien diu en la. viii. dela scorça de platan' ari com son o altres que cremats la escorça fa opacio abstersiua e deseccatiua que ab aygua sana les lebrosies. Ediu ari Galien dela escorça delvilm. Sic cor ter ei adhuc est substacia amar' e stiptich sc; folio vii leprā sanat cu aceto. Ediu Galien en lo. vii. papauer vermel lepra remou. Ediu encare Galien dele fulles d' i simes verdes: apii:risus: e propterea moderate vrentib' e lepras excoriant. Ediu encare Galien en lo. vi. vitis alba. i. brionia sana scabie e lepra. Ediu Galien semen nigelle ab vinagre scabie lepras e formiges lança. Ediu Galien en lo. ix. q soffre mesclat ab trementina. sic sanies e inpetigines: non tantum sanari cu bac medicina mundificat nāq; hec medicina oēs hui' passiones sc; scabie e egrit. Ihes cu qua eleuat cuti. Ediu mes. Ipsius autem jam multociēs co-

quimus cu aceto e invnguetes refrenam' scabiem. Ediu Bartholomeu aço diu sian lanades dues parts de soffre d'rasina una part e ab vinagre sia mesclat. Ediu q en aço val la ronya que es nomenada lepra e ba impetigo e la defedacions de color. Galien ari diu de vrina. Hanc autem et ipsius potentiam medici insipientes scabiē et leprā astringunt nec non illa vlcera que plena sunt humiditate multa et soridie et imūdicie. et multomagis cu hñt aliud saniosū. Ediu Sarapio que ela ab nitre molt cōferer e la via na antigua milor es que la fresqua. Elinic. lo matex diu del vrina del asse mesajusta ab nitre e ab ayg d'acetosa. Ediu Galien lo. x. d'stercol d'cabre cremat. E appter allipicijs cōuenit necio quoq; quot omnibus egent medicinaz imūdificatiua rū puta lepra materiez scabies et inpetigines et qd qd talia. Elinic. diu cōferer la vlc rosa ronya vnccko feta ab oli de codonys. Lo oli de rauens tol les tals aspaires q en tal ronya es deuenē. Ediu dela rell de la acetose rell dela ab vinagre conferer la ronya vlcerosa e fa vnguent ala ronya. Ediu deles friles del liri ortola que es picat la sement molt e sia fet del empastre ab vi cōferer molt la ronya vlcerosa. Bartholomeu de varinguana feu aquest vnguent de intēcio de Alchin. R. dñiar callzanci. ann. terebētine tant com dels altres asso exsicca la ronya vlcerosa molt e fa ajustar oli ro sat. Alchindus diu cōferer la ronya vlc rosa eno vlcerosa lagrymes de vitis dome stica. pero sia lanat primer lo loch ab ayg denitre.

Capitol. ii. de ronya secca e de pruixa.

Fundación

Sabies secca ari com dñe si fa de materia colericā eremada que ab sanch es mesclada e dela virtut regitiua ala pell es espellit ari com la loch per qual ba materia se deu enacuar. Ediu nota que en aquest ronya cōferer sagnia p que per ventura la sanch subtil e colericā se crema. En la ronya abumida e

flematica no fassa sagnia p que la flemma a reglada p la sâch fursaria e la ronya creixeria aix cò e experimèrat. E la tal matèria sia enaciada ab letonari desich d'roses la natura del qual es euaciar la humor colerica cremada o ab còfeccio de zan mech. Lo aterop sia defummo terre ab ayg de endinia e d'fumo terre e lups mes ab el mesclat aterop de endinia no seria mal si ventura lo fetge era causa de aquesta adiustio. Surarde se aquests tals de coses salades e agudes e de grà vi e senblats e p aço es còplida la primera intencio: ela aygua de scabiosa val molt en aço. La se gona intècio es còplida p aquesta manera e en aço din Auic, que lo bany d'aygua salada còferer la pruiga e la ronya. Lo matex din de aygnas en soffradars. E din Auic, q si la rell dela acetosa sera cuyta e lo cors dia sera lauata es util pruiga. E qnt la decoccio dia se lanza sobre la pruiga que fa en los cors o lo such dela se mescla ab ayg ab la qual se fa lo bany la mitiga. Ediu Diascordes que es specia de la paci e nomenal oxilapaci. Ediu Diascordes de tota specie de lapaci: aix com din Auic, se fa bany dela decoccio calamenti montran la pruiga bisabies. E Dya, din origanuz ab mell la pruiga tol del cors denega e din oli de scinás la pruiga tol. Din Diascori, retarse ab decoccio de orobi conferer la scabi es e pruiga. E lo Sarapio lo matex ha volgut, e lo Alchindus ha volgut dela decoccio del aspalta e mostra voler q aspalta e orob sia una matera cosa lo q no es ver entre nos altres. Ediu encare quant es l'nit lo cors ab such de ebuls rebent prohiber ronya e pruiga. E Bartho, lo matex din de such de sambuci e fomentacio feta dell. Din encare tota la pruiga e asperitat del cors purga such de been vntat. E Bartho, me vol que sia such de rells. Ediu encare Diascordes cartamus domestic toll tota pruiga ab grec de occa, Sarapio din rell d'acetosa cuyta ab vinagre o sens vinagre cura ronya ulcerosa e impetigo e aço matxer lo such della quant es posat en lo bany o la decoccio sua. Ediu quant es frigat lo cors ab decoccio de origano: cura scabie e pruiga prest ab ols de coste sobre vntat.

E diu quant son pastades fulles de collobre e es feta deles empastres o ab sanch cura la scabie. Galien din en lo. viii. trementina. Propter hanc autem et eius qualitatem et eius abstinentiam que ei adest puritum sanit magis alias gumis rassimis. Tol axis mater pruiga en la qual sol reptiga caliditas e humiditat saudibz d'ordi ab coste sal e mell mesclat e frequat. Ediu encare Galien en lo. viii. de affronico spuma nitri que el ba potencia abstinentia q no solamētum dicias denega mes encare pruiga sana consumit pero primer dell lo que causa la pruiga. Juicenna din de Baurach, i. nitrum còferet pruiga per que resol lo virus e piament lo africa ab vinagre e còferet encare la scabie. Alchindus din sobre se mescla ab sal nitre e fregas el cors e lena pruiga. E Juicenna din lo matex e encare pot en los lauaments. Ediu alumnen scissum ab mell mesclat e vnciat lena la pruiga. Experimentat en aço en tot loch ont aga pruiga sia leuada la scorça dela rell del la paci qui ha fulles vermeles e sia rassa e còr quassada e sia frequada en gret de poich: apres tot sia colat: e de aço lo loch q pruina vntat. Es denen encare pruiga en los pe'dels infants. e es denep pols q son alli sia presa ous fresches e sia ben cuyts fins que sian durs apres lo blanch sia talat a trossos molt menuts e amples e posar una bona de li ben prim e rasa ab un cultel e sia ligada desus e apres posar sobre dit drap los trossos delou e apres posar bi un altre peça d' sobre se fort ligar lo cò si aura estat p algunes orel pols en la superficia dia bona se tindran ques mostrara si posan la bona sobre les brasas e la rebaten ab les mans p que crepitau los pols qui canrà sobre lo foix e sanara lo infant. Adoltes coeses experimentades posa alli posar; pero spere al capitol ques seguir.

Baurach

Capitol tercer d'aqües coeses q absolutament ala scabie se es deuen tāt ala humida com ala sequa.

Sabies auegades es difficultat hūida tom secca com mesclada: e pgo en qui manera a la ronya antigua han puebitous lo dire. Auenzoar diu si ven dela triagua magna lo q̄ ha gran ronya q̄ va etorna e si ab ela lini ras lo epithimaras sera distitrat. E no ta que aq̄stes coses ques diran sen tenē futes purgacions. Diascorides diu tota ronya difficultat leua vuccio feta ab oli de semet de lentisicle e d'aquest oli es gran discordia e val la ronya de pe e de cans. Diu encare morcades la ronya del animals leua si sera posada en vi en lo qual son cuytes lobins o camellonta ab altres mesclats. Rasis diu si sera rentat lo ca qui ba punya en la decoccio dels lobins es curat: e per go infesch que en tota ronya es conuenient axi com diu Galien. Elchindus diu quāt la morcada es mesclada ab decoccio d'lobins cura scabie de cabres E de oueles e de altres animals. Diascorides diu lobins mesclats ab decoccio de cameleonta sana ronya hoc encare que sana la ronya de bestias e jo ho experimentat. Sarapio diu pega humida cura vlceres de animals e la ronya dels quāt es linit la vlcera ab ella. Auicena diu fet oleij cura ronya: es fet la morcada del oli sola fet de oli mesclada ab rell cameleonta e liniada ala ronya cōferre difficultat Pero bo es que prescesca rentar primer ab decoccio de ayqua de lobins a marchas e rell d'cameleonta neg leua rōya difficultat de homēs e d'animals. Scabie encare difficultat leua forta dela rell dela cameleonta mesclada ab calcant e pegua liquida e seu vel. Sarapio en loch de pegua liquidabiba posat allitra e diu q̄ tal deforcurar ronya E diu Auic. quela cedria vntada cura la ronya. pero mes lo oli dela e cedra pegua de allitra. Cura aximater la ronya lo que es en mig dela seba dla s̄ol la quant ab rasina de pi e ab oli rosat es mesclate es vntat. Sana encare scabie mala que es dita foch sacre vuccio feta ab chimolea. Fidelis ha fet un vnguent d'ol qual si les plantes dels pens e mans eren

vnguentes tota ronya leua. R. olei laurini 3.iii. thuris albi. 3.ii. cere monde. 3.ii. ar genti vini mortificati cum salina. 3.ii. pm guedinis porci bene frixe. 3.v. salis marini bene triti. 3.viii. succi plantaginis e fumi terre ad libitum misc omnia et conficiatur bene es cosa molt maranella. Guille ha fet aquest. R. decoctionis radicis exterris cameleonte nigre e proprie facte in vi no. H. vna farine lupano. 3.i. fecis olei antiqui vel amurce. 3. semis sia fet vnguent del qual lo patient apres del bany sia vntat. Galien. viii. simplicium farmacorum mostre mesclat lo soffre ab oli e ab mell o ab trementina e sanara ronya serpigo. Ediu es menester tals medicines auervirtuts mesclades per que consuman e repercutescan. Guido de aquesta intencio ba composat asso. R. terebentine. H. vna. ansugie porci recenti quartu. i. sulfuris. 3.i. argenti vini parum et siat vnguentum. Theoderich ha composat aquest. R. radicis lapaci acuti et enule campane e affrodillorum et cicute cocte sub prunis aut in a qua pistas et mixtis cum ansugia porci vertis: et siat vnguentum. Enrichha composta aquest. R. olei laurini ansugie veteris porcine cere tauris thuris argenti vi ni extinti cum salina et ii. partem vnam salis communis tritissim partes quattuor confiantur cum succo fumi terre plantaginis quantum potest inibi agitando: si es ajustat un poch de fullgine en vinagre destemprats conferre a totes infeccions. O Diascorides ha copost aquest. R. succi lapaci scabiose celidone enule campane fumiterre ann. 3. vi. olei cois. 3. vi. salis cois. 3. ii. misc et bulliat ad succor p̄suptos deinde colef et assument illud oleum et cere. 3.i. et liquifiat simul ad ignem et deposito ab igne miscerant donec equent. Si volej capiar ha fleuma salada polahi de blanquet e de plom cremat e de litargo en poch de vinagre. Ultre Parisiensis de ronya de fleuma salada axi dñi. R. succi celidone succi edere terrestris anna. libra vna. ansugie porcini. H. i. coquunt omnia usq; ad cōsumptionem succi deinde colla et addit argenti

Vini.3.s.2 incorporado fac vnguétu. **L**on guent de moros cótra scabies e mal mort, e la sieuma salada fa hir les supfuitats p la boca e per les axeles resuhante vntant solament les extremitas coes mans el pe. **R**e, euforbi litargiris. an. II. f. scafisagrie: quart.f. argenti viii quart.s. ansugie por ci veteris. II.i.incorporado in mortario füat vnguétu dí qual se vnta una vegada la semana. **A**duertent pero q p q lo argent viu fa nocumet als mèbres principals e a les dets e ginginas mana lo Euic. q lo un guet ont es posat sia luyat quant es possibl del ventrel e dels membres principals. **D**oltes altres coses poden esser posades de mente del rosari e de altres que assi no les pose pero aquestes valen mes que nengunes deles altres.

Tractat. xij. de algunes disposicions que es deuen ala squena e al ventre e ossos de les quals es feta algua mencio.

Saint aquestes disposicions se es deuen e perço la necessitat me força fer mencio deles es deuen als infants e ales dones e marimamet cò son prenyades: alguns anticbs han dit q les stiptichs hi conuenen. **R**asis diu q lo vins sian cremats ab benes de drap de li e la cendra sia mesclada ab vi. i. e stubas j. caps tot sia sobre posar. **H**a lobar seure en aygues fredes e ppiament en aygua de cogombres. **S**arapio diu. **R**. psilli q tu sia piguat e sia infundit en ayqua e quât sera spessa sia posat en drap e sia estes e sia feta empastrep que refreda de infrigidaçio fort e restreny. **E** Bartbomen diu verdader be es administrar ab el medicines minuens les humiditats: p q lo psilli es molt humit es aco quât la siccitat es d gran exsiccacio. **E** yo p no recapitular per que es cosa in honesta e anugosa: dich que totes coses que conuenen al iximent dela mare e eximet del ces assi q si conuenen per

que miray com es mester. **D**e flut de sâch diu Alchindus acacia ab sâch d poro temprada e al lombrigol posada la sâch res streny e p que no recapitule vos dich: que totes coses que restreyen sâch en les doanes e assi strenyen per que miras lo propri capitol en lo primer libre.

Capitol segon de ventositat de spina

Micare q lo nom sia strany e no importe lo q soue: po dich que ventositat d spina es qnt alguna materia en la substàcia del os es cògregade per la debilitat dela virtut assimilativa e debilitat del membre p que cògregada la materia ali es causada apa apres en la carn: apres ve la exidura e apres feta incisio es trobada corrupcio en la substàcia del os tota o part del fins ala medulla. **E** aqstes casos souint e be vists be curats. **C**la cura aquesta es euacuacio vniuersal apres obrir lo loch necessari apres remoure lo os corrupte. **J**o he tret tot vn focil de vn bras: feta la vbertura tot lo focil era podrit e discobert de carn duma part en altre. **E** p aco mira lo capitol en lo primer libre dela corrupcio del os apres cosolda la loch axi cò es dit souint e non dich pus

Capitol. iiij. de una fractura de que apar en lo home quant leua algù gran pes ho infant ari cò souint se es deuen ales personnes

Oncient sacar algun infant o alguna cosa ab lo bras es causa de una disruptio en los ronyons ab so auegades sense so e les psones quât se volé leuar no podení russir. **E**s doncbs mala situacio feta en aquilles parts jo aqsta disposicio souint e viva e aguda p más

edenegui no he trobada cura pero be curat en aquesta manera. Si d' donzel emes que mes les spinas dello brots e fas les calfars eenbol queles en drap de li e poser sobre lo loch en aqüsta manera ne curats al guns. Si la donzel m' aqua pos li pitaria aximater. Mes auant he vist yn curar ab fill de stopa cruda bolit en lexiu e posat sobre lo loch ari calt. Alguns posen lo fil banyat e bolcat ab drap banyat en aygua e posen lo sota les braçes: aps e scalfat trau ben o posan o en drap mund e sobre lo loch o posan jo lo be prouat. Si en la resolucion de materia ventosa marauellosamet obra.

Seguerse lo tractat derrer de lepra

Se p'ra se ha fer immediadament dela virtut assimilativa defalida del qual defecte la forma se corromp en tot migensant: co lo fergue pot esser causa de lepra. Si per que estat lo fergue molt calt es cremada la sanch e es p'para da melacolia tal sanch co ve als mebres en los quals se fa la quarta digestia trobant los debilitats dela mala complexio ja introduida del fergue no pot lo nodrimet conuertir ala color ni ala carn bona uniforme be roga conuertir la en colera e en carn granu losa negre e horrida. Si en aquest tractat nomena error de virtut del fergue: causa efficiet pus antigua co es causa mediada ari co es declarat. Si per q' nota ari co diu Galien de virtus naturals. La virtut del fergue erra en tres maneres llo en deseminant les humiditats o en mudar p q' no muda ari co deu. Si lo primer se causa ethica qu' la humitat no es disseminada p lo cors ari com deu tot lo cors se seca e p q' nos sembre p que es arugat de casalz aliena. Si lo segon es causat ydropisis p q' q'nt nos fa bona mutacio se fa yposarca o timpanistes p q' les materias se puerteren en ventositat. Si la tercera manera es causada lepra p q' qu' la virtut dl mebre no ve assimila ca fan se pustules e malas coloracions. Si en aquesta nota q' aquesta malaltia co diu Bernat d' gordo es ma-

laltia c'osenblat q' freda e secca malaltia co y es mala complexio egual e diuersa en tot bien part Primer es malaltia c'osenblant p' qu' la mala complexio primer e principal ve als mebres cimples. Segonament als co post e es mala complexio egual p q' ja fet a be diuersa q' en molts mebres continuanet es en fer. Es malaltia official: p q' es corr'cio dela figura e encare malaltia comun q' es apa soluet: lo primu q' es malaltia podent es deuenir a tots los mebres. Terce ramet nota q' p alguns son posades duas species de lebrosia ari co Eliabas per que no son sino duas species de colera q' s'poden cremar. co es negra e rubea. Eltres posan quatre ari com son quatre humors quis poden cremar e conuertir en melancolia. Si d'ien q' elephancia se fa de melacolia leonina se fa de colera tyria de flengia allopecia de sanch. Si tart pero dich se trobe tals disposicioes mes les demes so copostes ari co copostes so les apas altres q' Hora quartament q' aq'ntes disposicioes son nomenades tals p que en los tals animals son trobades co elephancia en lo ovi fan: la leonina en lo leo tyria en lo tyr. Allopacia en les raboses co en son loch es dit. Hora quintament q' es dita lepra a le pore del nas p que en ella los pus certos e pus potents senyals se mostren dela lepra. Eltres d'ien que lepra es dita de Ipo: per q' tots los membres menge ari co lo lop be destruex p q' lo Eliabas en lo. viii. sermo d la primera part dela disposicio real diu corromp tots los mebres ari co lop c'cros. Quic' diu q' es cancer universal tot lo cors. Causas dia lepra son tres ari co son tres causes deles altres apas: coes primitiva antecedent e piueta. Causas primitivas so tract de lebrosos p q' es malaltia stagiosa e pco les coses e les habichades deles se fasteys forta deles curats p q' les psones no se infeccionen es encare macula de generacio coes q'nt lo infant es engendrat dela dona auent les mestruas pco q' aq'lla s'ach mala corrieria p la generacio del fet: e ari poria esser lebros p malicia deles viandes e per retencio deles materias mal'ecolicas com restriccio de morenes e retencio d mestruas e de variolas e debilitat dela melsa e calor d fergue ari com diu Quicenna.

Causes antecedents sò humors dispostes ha cremar e en melancolia còvertir. E causa còuncta es melancolia spèrgida per tot lo cors. Per que es de saber q axi cò es estat dit de apas melancolia es en dues maneres: q es natural e de aqusta nos fa lepra: altre es no natural e no d' tota no natural se fa la lepra mes solamèt se fa lepra de malacolia no natural fet p' adiustio o es spèrgida p' tot o per part del cors. si p' tot lo cors es podrex fa febre. si nos podrem fa morfea en la pell e fa en la carn la lepra. Si en part es trames engendres cancer o porri o verugas e semblants.

Senyals de lepra alguns propis que sola lepra mostren alguns son no propis que mostren lepra be aueguades altres malalties e aqusts sò equivochs. E d' aqusts senyals alguns mostren lepra en acte, altres mostren aptitud e disposicio a lepra. E aqusts son dues aparellats a lepra p' rabi de vna causa primitiva pero no son encare lebrosos. Senyals propis inseparables q' tostems lepra mostren son rodonaressa de ulls e de oreilles. peludes les selas e grosses dilatacio e tortura deles narills defora ab estrecura de part de dins. Los labis let ven regulosia axi com si parlas ab lo nas put lo ale e totala persona lo aspecte fer e horrible amanera de animal satòfachon en lengua hebreu qua es: axi com animal de horrible aspecte. Senyals no propis e separables que son encare equivochs son senyals que ab asso q' son trobats en la lepra son trobats encare en les altres malalties. E p'co tostems no mostren lepra e son aqusts duricie e tuberositat de carn e specialment de iunctures e dels estrems. e aximatz color dela morfea e tenebros. E aximatz caure los pells e naixen d' petits subtils e tan be consumpcio de muscles e encare scupor e insensibilitat e grauitat de estrems. e encare scabies e impetigo e gota rosa e viceracions en lo cors per que dolors le punctures en lo cors e la sensibilitat dela pell dels es axi com pell de gallina des plomade. E quant es lancada ayqua sobre la pel d'ls es que par vntada e questes tart febricitan aquests son astuts furiosos enganosos e volen se molt ingirir sobre lo

poble han los sompnis ponderosos e fexichs, han lo pols débil, han la sanch negre plàubea etenebrosa e arenosa e cenrosa glosa aqusts talhà les vynes blanq's e blauies subtils le cenrosas per ques mostre q lo merge den de aquests senyals inquirir

Lepra ha quatre temps. principi: augment; stat: e declinacio. E la mortal partie assi are de present principi es quant lo nociment es en les parts interioris. La lebrosia còmensa en les parts interioris. q' es cò la sanch se còmensa de cremar o com lo fetge còmensa de hauer mala compleccio calda e secca apres bix de part de fora. E apres de part de dins e ab la venenositat sua mata. E n'gument est quât se còmensa mostren de part de fora el auos los senyals demut dits creyen molts. Stat es quant los mèbres se còmessen alterar e auos los senyals son manifestos. Declinacio es quât les mèbres cayen e aço es manifest a tots los q'ls veuen. E Nota be empo sobrelo iudici d'ls lebrosos es molt de aduertir que es molt mal sequestrar los dels altres los q' no fan la apartar p' que es prohibida la lebrosia ab altres star per que es malaltia còtagiosa. E aximatz es molt gran mal no separar los qui fan la apartar e lexar los ab lo poble. p' que poden infeccionar los altres. E p'co lo merge quils ha indicare los den souint veure e mirar e hauer la noticia d'ls senyals predictis e voltar e renuolar aquests senyals e veure quals sons, ppis e quals no iudiques donchs p' vn senyal mes p' molts especialment p' los, ppis que no son equivochs volent lo merge inquirir la veritat: den pregar aquest e dir li que diga la veritat per que si li diu la veritat lo porta curar. E si no li diu la veritat nol porta curar. E priuher lo intento q' deles coses que fan ala lebrosia q' es si los se' passars sò estat lebrosos p' q' es malaltia hereditaria. E aximatz si auira còmersat ab ello. E si es donna si le son restretes les mestruess e si li son estretes les morenes e si ha ussat regiment melancolic. E aximatz li de mane deles malalties que acustumue hauer. E aximatz inquirex ab los ussos cònerx deles custumas suas e dela sua astucia e si sente

agudezas e punc turas le ardoz en la carn
apres toch lo pols apres fassa fe la sagnia
e considere la substancia e la color es mes
negre e cendros elauela e mirra la ab lo co
lador si lo que roman sia arenos e granu
los ab trôbositats es grâ senyal: pot se em
care veure en altre scudella si la sal denala
tantost e silo vinagre: e la vina tantost se
mesclan e si a manera de farina denala en
cosa plena la aygua aqstes coses pots fer p
sollennitat. Habudes aqstes coses considera
lo aspecte seu edigas si stan fins de ma e
piennelà vina vostre q jo la vul mes veu
re. Entre tant tu deus pensar en lo fet e
specialmet sobre les coses vistes: e p veure
vega altre vegada altre die la vina e consi
dere si significa alguna cosa de lepra que si
es blanqua subtil cendrosa cò es dit q tals
son vienes de lebrosos. Apres considera la
cara sua siles seles so sensc pels si so infla
des e tuberosas es iha lo vlls rodons e speci
alment en vers lo nas. Si los blanachs del
vlls son tenebrosos e vega si les orelles son
rodones e corbes e vega del nas si es gros
tor e vicerat consider dels labis e dela lens
gna si viceran ni sangoneçan dela veu con
sider si parle regulos ab lo nas vega tanbe
si la forma es diuersa e horrible e si lo ale es
pudent e diffical. Considera aqsts senyals
dela care q d tots son les pus certe: apres
ben considerat e replegat fassello metge de
spular e mira la carn si es dura aspra e trub
bosa specialment sobre les iunctures e ex
tremitas apres mira la color si es tenebro
sa e morpheosa. Apres mira si es ronyos e
imperiginos puriginos e vlceros. e mi
ra apres si la pell se crespa aixi com les gal
lines com son plomades. Apres mira si a
doanitacio en les membres quât es punyt
especialment en les extremitats. Apres ve
gesi los musclos se aronen e consumits.
Apres sia li lanzada aygua sobre lo cors:
seu: e mira si es vnguio: E mira si la sal si
gassa quant la li lancan desus. E mira la
conuersacio sua q es ab leprosos aura con
uersar o si algun seu seu lo sera apres con
sidera he los senyals dela cara dits E aco
fer considera he los senyals tots aquests e

confere squa en la pensa sua dels e desubez
ra si veura lo metge que el sia disposit ala
lepra e laus dir li que stiga a bo regimèt
e age consel de metges en altre manera ell
se faria lebros. E si veura senyals de lepra
equivochs e asso no los propis. E ab asso
alguns de propis e uniformes se mostren
aqueles agrement se deben amonestar: co
es que tingan bon regimèt que agé lo bo
consel de metges e que stigen en las coses
e que no conuercen moltes personnes perq
intran en lepra. E sis mostren los senyals
de lepra ab bonas paraules: e alguns al
tres se deuen apartar dels altres per que
no infeccion les altres. E si son sans e no
lebrosos ab letres se deuen absandre faer los
consel en escrits: aixi cò avem fet nosaltres
metges en bolonya.

Los senyals deles humors son abuts
dels dits en lo primer libre tractat d apas
que son senyals de sanch son habuts en lo
capitol de fiengmon que son senyal de cole
ra son habuts en lo capitol de herissipa q
son senyals de fleugma en lo capitol d vn
dimia que de malencolia en lo capitol de
zephiros. Mira aquestes coses per tuma
ter que anugossa cosa es de recapitular ho
Mota que la lepra es malaltia contagio
sa e hereditari e quasi d impossible curacio
lo confirmat pessima donchs malaltia es
Per que diu Aquicentia com se curara la le
pla com sia cancer vniuersal si lo cancer pti
cular no reb cura per que preseruar se pot
pero no curar. Mota segonament q en
tre les species de lepla la leonina e elephan
cia es molt pessima ati com de pessima mas
teria les altres son de materia mes benig
na e pus suaus

En la cura aquesta ha quatre intencions
La primera es la preservar los disposits
abans que vingua la lebrosa. **C**o lego
na es la curarlo actualment ja lebros si ja
la lepla no era confirmada. **L**a tercera in
tencio es a palliar la lepla la confirmada.
La primera intencio ha tres intencions
La primera es que la materia no sengen
dre. **L**a segona es que la materia engendra
da sia expellida.

La tercera intencio es q la cōplexio del fetge e de tot sia rectificada. La primera intencio es cōplida ab debita ad ministracio deles sis coses no naturals ari cō ayre cib⁹ e potus somn⁹ e vigilia inanicio e replexio tornant se a tempramēt. La segona intencio es cōplida ab vna o tres enauacions e en lo any e en la primera vera e autu pne maximamēt cōpetexen sia feta purgacio ab diacatalicon o ab pilloles defumus terrebe ab cōfeccio de samech sia feta florbotomia le provocacio de morenes e de mestruas segons la necessitat esian fet cantiris en la canyela del bras o dela cama segons la necessitat.

La tercera intencio es cōplida ab bons letouaris com diarodan abbati e al fetge sian fetes epibimas. La segona intencio que es la curar la lepra no empo cōfirmada ha quatre intēcions. La primera es la bondat del regiment p que la humor dedicant del temperamēt sia reduida. La segona es deles humors cremades enauacio. La tercera es dela impsilio feta rectificacio. La quarta es rectificacio dels accidents. La primera intēcio es complida ab deguda administracio deles sis coses no naturals tyrant a frigiditat e humiditat. La segona es complida ab farmacia e coses purgant lo cap e banys e vētoles e altres resolvents les materies de part de fora.

La tercera es cōplida ab debita administracio de serpents e pocions cōfortas lo cor e confortas naturas. La quarta es cōplida segons la natura del accidents occurrents alli.

La tercere intencio que es amagar a confirmada tres ha intēcions. La primera es humectar lo cors p que dins nos fassa sendra. La segona es confortar lo cor e altres membres principals p que nos dissolgen. La tercera es guardar los mēbres q nos diformēt. La primera es cōplida ab administracio de let e de bron de gallines e d'altres humectants. La segona es complida dels coses letificants lo cor ari com dyaro doni abbat. La tercera es cōplida ab can tiris fets ari com desus e ab altres decor rants la cara e cōsoldants e altres mēbres empo per q aquest p maior pts pertanyen

ab fisichs mes que al cirurgia sol supficialment men passe

Le primer commensa ala dieta dels e pib mer dich q la dieta d'q ha zephiros o crach ari com en aquells lochs es dit e alli o mira e guardan se de tota cosa que scalfe e de coytu se guardan. La let co din Enic, es deles coses cōuenients ab les quals se cura la lebrosia: e ppiament quāt han constri cion e difficultat de ale e de veu sials donat pero apres dela enauacio en quantitat q sia digeste sia donat cō se molixer per que ianors a la ppia caliditat e si ab let sola po dia star seria bo. Lo regiment palliatin sia lo regimēt dels ethibcs. La sagnia de les grans venes no cōpeter en lepra cōfir mada sino era gran replexio o temja d'cōstriccio de anelitus ventosacio e scarifica cion en lo nas canes derrera lo coll. Entre les spalles la apcio deles petites venes e dela care vels pot ppetir p que la materia ja es en la carn.

Esbans ques cōfirme manelo Eliabas cuytar la minuncio de duas venas organiz cas e de duas apres les oreilles e dela vena del front. Rassis pero dla vena purpurea del bras dret cōmensa e apres de interuall sino que crech que deu esser bar recita que ha curar algun adolescent lebros en la ca re del qual cōmensaué defer nous e cabells li cayen al qual ha cōmensat soccorrer ab sagnia e solucio de ventre e ab aposima d'epibimo e pilloles purgats colera verme la e souint lo ha posat en lo bany e alli doz nades viandes humectatives. Apres p alguns dies li ha ordinat repos e apres es tornat a purgar lo ventre que tates vegades o feu q foren mes de quarante vegadas en sinch messos quel purga les quals coses feras li cōmensaren naxer pelis los vies el a tutia humectar le plop d' sanitat lo tor na. E devant lo p sis messos l'exant la pur gacio e ab bon regiment derrera del lo troba sa.

Epres sian purgats aquells e primera ment sia disgerida la materia ab axerop d' de fumi terre del qual e aquella la rece pta. R. fumi terre quart. I. buglos Iupuli scabiose lapacis capille i heris adyontos politrici e scolopédrie endiuue rouelle. an

quartū. f. liquaricie semē mellonū semē a
cerose anisi cuscute. añ. 3. f. flor rosas vio-
lis boraginis et buglos et epithimi. añ. 3. i.
polipodij. 3. i. vini malor granator acetiz
passuale añ. quartū. i. panis succari. H. i. fi-
at syrup?

Gigesta la materia sia digerit poch a
poch ab aposima laxatiū fet ab los dñmūt
dits posats en lo axerop ajustant such de
fumis terre boraginis et buglos lapach et
de sene. e epithimi e polipodi e de prunas:
e tamarindis e d cassia fistula e assi no sia
ajustat vinagre e sia administrat dues ve-
gades la semana vn quart en ques pot dis-
solre p aguarlo una. 3. de letouari de such
de roses. **E**meliue en aquest arerop hi po-
sa mirabolans. **E**si vols purgar pus for-
ment fasses ab pilloles de fumo terre ab
descripcio de Quic. e de Mesue. **S**i vols
purgar fortissimamēt mana Quic. yera ru-
fini yeralogodiō aguats ab polpa de col-
loquintida e ab letouari de such de roses.
En aquests se pot diminuir e ajustar me-
dicines segōs sera vist declinar la materia
o a colera o a fleugma.
Lo caput purgatiū sia fet ab such de codos
nis samsuci. i. maiorane celidone. nastur-
ci scasifragie piretri no^o muscate piperis
longi en lo qual sia ajustat vn poch de eis
forbio o d scamōea d letouari d such d ros
e sia portat lo mes una gota dintre lo nas
apres de aquets purgacions sian fetes stu-
bes ab herbes dites en lo axerop e ras lo
cap si fregat elauat lo cap e la care e tot lo
cors ab tal decoccio ras lo cap. **R**. sumiter
relapaci scabiose camomille melliloti sca-
sifragie synapis piperis longi no^o muscat
sulfuris viui aloes aurī pigmenti curv ab
ayguia e ab vinagre e feta la fricacio sia les-
nit tot ab sanch de lebra e junt sia li dona
da triaguia ab vi. i. 3. e apres q la sanch sei-
ra extugada tome ala stuba e aquater sia
lauat ab decoccio derell de lilio yarre e sei-
go e apres sia vntat tot ab aqua vnguent.
R. vnguenti citrini. H. i. vngueti albi. H. 6
pinguedinis serpentiis quart. f. oleo rosat
oleo mirtinivng. f. populeonis añ quart
f. misci e sian vnt e moltes coses so tro-
bades en lo cap. **H**emoixa e serpigo **E**n les malalties de la cara e aquets tals sia-

applicato assi quant es menester. **S**apies
dii Enic. que la carn dela vípera o di tyrie
tot lo en que es la virtut dels e es dela mi-
lors medicines a els e en lo quart simpliciū
farmator. **L**o Galien proba asso per mol-
tes exempla. **D** asso Guordo diu sian eligi
des serpents de lochs siccissims ab la sque-
na negra e sian lignuats en vers lo cap e cos-
sa e ab vergues menudes sian flagellats e
sopramēt leuan li lo cap e la coba li letē los
fort moure p terra e quant mes se mouran
hi ire mes dela sancb e sera milor e sian es
scorades errentades ab ayguia salada cab-
da e apres ab vi pur sian cuytres fins a ses
pacio dels ossos ab anis e anet e pa besnyt
e vn poch de sal e began lo brou e megē les
carns axi pparades siā piquades ab ales d
gallina e vn poch de gingebre e molt de suc
cree fassen mengar blanch. **E**n altra ma-
nera se poden pparar siā pparats ab pols
de gingebre e no^o muscade e sucre e siā fet
letouari. **E**n altremanera encarese po-
den pparar. sian preses les tals serpents e
viuas sian posades en vi lo temps deles ve-
nemas cuius epithimo seu polispodi e anis
fenie anet. e quant sera clarificat sia posat
en altre vexel e sera laxatiū e sia adminis-
trat dos ho tres vegades lo die. **E**n altre
manera co diu Enrich sian posades apres
de degolades en alembich e siā feta ayguia
Es empo a saber q lo vs dls dits fa lo cors
primer inflar apres casen les squates e les
pels e se scorran apres de inflen e sanē. **L**o
temps sufficient del vs delas es quant en-
corren scotgomia. e del que cōferex segons
Quic. es quant son begudes o mengades
confeccions bedasarali e alsebide.

Eautiris en aquests cōuenē mes nos de-
uen fer sens primer esser fetas les altres cn
ras e maximamēt en la podrida e humorosa.
E algunos pose moltes altres coses mes
aquets son acostumades coes en la fontana
nella dels brasos e dels canes e angonals
e arelas se fan co en la sumitat del cap e der-
rera del col en la fontanella se fan rupto-
ris sota la barba e en lo col.

Derreramēt es de dir dels accidentes los ac-
cidents ques mostren en la lepra so molts
q bā menester correccio co moxea scabico
pujga serpigo dels quals prou es dit

Glous e glandules e tuberositats vices
ras e corrusions deles quals d' totes en los
ppis capitols es dit. Depilacio pustulacio:
opilacio d' nas dels quals es dit dela regu
lositat deueu difficultat d' hale dels quals
p part edit e p part en los libres de phisica
prou es tractat e p qo en aquest loch sian
requestes si sera menester. **E** allo de aquest
libre ha labor de deu omnipotent e la cor
reccio de tots e supportacio d' mos compa
yons. Amen.

Alcaba lo libre sinque de de
coracio del cap als peus a/
labor de deu omnipotent e
dela gloriosa mare sua amē

Capitol primer.

DEn assiadament es morta
nigüia persona e es mort
lo malalt: si la fragilitat
es imputada ami. Jo he
administrada al cos e no
al spirit. **E** ar si nosaltres
podie saluar tots los ma
lals de Adam fins al dia de huy negü ho
me no fora mort. **E** es perque la mort suc
crehera a tots es feta medicina p la diligē
cia p q puga dir los senyals es deuenidors
ode vida o de mort. **H**o son prou temuts
los aromaticbs ni antidotaris p que no a
porté salut mas peril. **E** es poch a poch ab
moderacio podē viure p q la medicina es
criada p deu omnipotent qui notem deu de
manara metge bi nol trobara: molts son
estats desamparats p merges q neste sen
yoz deu los ba sanats. **E**s menester saber
q tota virtut d' ceruel es fundada p q ela es
lo habitatcul dela anima es en lo ceruel. Si
sera metge qui no fassa neguna diligencia
bi no sapia dieta ni senyals pueure. **E** din
se ab aromaticbs e antidotaris curar soli
cita la malaltia p q no pot curar o lo nom
dels saber. **E** omensare donchs ab la asu
da de deu defractures e dislocacions e a/

bahs q faça dels mestres posare primer les
coses vniuersals a tot aquest libre. Dico yo
donchs q pusq e feta mencio de soluta cō
tinuitat q se deue en les mēbres habēt la
virtut innada e influent. **E** ala soluta cōti
nuitat dels mēbres principals e dels q na
ren dels p q es feta mencio deles naffres
dels niruis e deles venes e arteries axi cō
se mostre en lo primer libre deles naffres en
vniuersal. Resta are fer mencio de solucio
de cōtinuitat venint a vn membre q la vir
tut innada solamēt q dela solucio de conti
nuitat q es deue als ossos p rabo dela co
sa q han feta es mencio en lo primer libre d
solucio de cōtinuitat en la fi p q mire lo ali
quāt es menester. **E** Per q nota q les mē
bres son graduats segons la completio. se
gons la quall acaban la opacions suas p
q los ossos p la cōplexio sua innada acabā
les suas e p aquella sō guarduarts. La opera
cio dels ossos es sostenimēt dels musclets p
q los musclos son causa del mouimēt voluntari
tal nos pot fer si donchs los musclets
no fossen circūoluts de ossos p denses bi
durs es menester sian stats p que de freda
e secca cōplexio son. **E** s'estat menester los
musclets esser diuersos p rabo dela diversitat
del mouimēt dels p q los musclos qui
son en lo cap deles inncutures deuen esser
sechs p q son principi de fort mouiment.
E Los musclets dels pits e del ventre p que
se han a moure la mouimēt dilacatino e in
strictino solamēt deueu esser mols e perco
mira la causa per que naturatino ha fets
tots los musclets circūoluts de ossos com
se mostra dels musclets del ventre longitudi
nals e transuersals e latitudinals: los
quals longitudinals e transuersals son aju
stats megensant la corda ampla per ques
mostra que la corda nos dñi corda p q age
senblansa axi q se mostre d' aqsto mes dñi
se corda plo offici dela corda que es atrau
re e relatar. **E** ximater q tu se mostre dels
musclets se les que no son collocats sobre lo
os mas sobre la cartilagi. **E** tota donchs es
aquesta la causa que si les musclets fossen
collocats sobre los nos qaria tanquer la
palpebra ni porzia fer la ma operacio als
qual finalment es oad q que es cobrir

Illi e el defendre de les coses extrínsecas. p ques mostre que en los percos e en molts al tres natura no ha feta palpebra. e asso fa per causa q aquells animals han la còmunitat e la cornea apta a resistre ales causas extrínsecas p rabi dela sua gruta. Així mateix dich que lo muscle del ventre no foren collocats sobre lo os p que nos foren p guts moure de mouiment dilatatiu e còstricciu. **H**ota empo que not engane la quantitat dels muscles en arguir d'la magnitud dels ossos. Per que segons din Galien en lo segon del tegni dels senyals dela habilitat de tot lo cors anegades los muscles sò grans p que carnosos e los ossos sò petits q p rabi dela magnitud dels muscles creus los ossos esser grans lo queno es. Euagades se es deue lo contrari q los muscles qui son voltats dels ossos son petits los ossos son grans e no res menys creus esser petits perque mira ben en aço.

Hota tercerament q perco los ossos son dits hauer virtut innada solamèt pco per que opació natural han tā solamèt ari cō din gentil. Homé opació natural. aquella ques fa p la virtut obrant sen se. L'onerē fa ari com es la virtut natural del fetge. e la virtut vital. Aquestes son virtuts naturals. De assi se mostre q en aqsta manera no son distinguidas la virtut natural dela vital. E p que los ossos han virtut natural e vital solamèt pco se deu hauer virtut innada solamèt no rebè pero en niguna manera virtut animal del cervel ari cō se mostra p q en els no es virtut motiu bā virtut natural p q se nodrexen e vital p q viuan. p q fa mostre q lo pulmo e lo ventrel. e ari dels altres no hā virtut natural innada tā solament q vltra la virtut natural al sentimento donat hā virtut influent coes virtut animal. Beq's mostra segonamēt q les virtuts naturals sò ditas innadas per q puis necessaries al mèbre p quāt nodrir e veure puis necessaries son al mèbre q moure d'mouiment voluntari. Motatmēt dich d'mouiment voluntari p le mèbre del diastoles e fistoles q no es voluntari e fas dela virtut natural coes vital. Per q sense mouiment voluntari los mèbres podē esser ari com en lo paralítich sense virtut vital e natural no pos-

den esser p q se mostra q la virtut natural se diu influēt q no ari necessaria al esser del mèbre ari cō es dedarat. p q se mostra ier ceramēt q tot mèbre no habēt virtut aial es mèbre hauēt virtut innada solamēt cō ossos cordis ligamēts pinguedo carn còfusa e ari dels altres. Din po ali en lo segon del tegni q pco lo mèbre es dit auer virtut innada solamēt pco q no reb nodrimēt p vias manifestas ni alguna altre cosa li influex p q en la substàcia del os no si trobā venas ni arterias ni niriuis p hontpuga pendre influex dels principals p vias manifestas ni algun altre influex p vias manifestas tē. q d'en los muscles son venes arteries e niriuis portants les influex. tē. Dich dels altres mèbres les venes eles arteries no fan ala còposició dels musclos. cō din Galien en lo segon del tegni d'las distractias dels muscles. Perq' inferesch lo q din Galien en la fi de aquest tractat din q los ossos nos poden huetarlo fer humits mes prou es si alquios phibet q no se arugen tant prest. Ellig na la causa cō din aquellas regions e pco enten venes e arterias cōne de vimplir de humiditat tal aquell no. tē. **H**ota quarta mèt natura ha ordinat en los ossos concavitat p q en la còcauitataqlla se seruas lo nodriment del qual los ossos se denenē nondrir e còtinuamēt age esser aplicat e no es maranela q els no son de tanta attraccio. ari cō los carniformis ni de tanta digestio. E pco q a ells no manquas nodriment natura ha ordinada aquella còcauitat tostéps plena de nodrimēt del qual los ossos se nondrexen. Dela qual cosa inferech q no tots los mèbres attrahen de una manera dels venas lo nudrimēt mostras q pus tardamēt se fa la digestio en los ossos. E lo aseblant del nodrimēt en lo nodrimēt d'os pus tardamēt se fa la digestio p els deles venas. Per que inferesch segonamēt que la ppositio q din q la digestio se fa per calte entense de calte cōparat al equal ad pondus are los ossos digerent lo nodriment q a els es trames e p els es atret e aço no fan sino migensant la còplexio sua q es calda en còparacio del equal ad pondus en còparacio dela pell son frets inferesch tercerament q encare q lo nodriment seu se mostra calte p

Libre Sisse

que la medulla es dolça dia qual se nodre dich empero que nos nodrex fino dela p grossa dela medulla eno es marauela q lo nodriment deu esser pporcionat al nodrit q los ossos sia melàcolichs lo nodrimet deu esser estat melancolichs ba ordinat na tura que ab lo nodriment aquel gros sia mesclat ab lo humor agude e ab aquel ala còcaitat e spongiositat penetras per que lo nodriment melancolich p raho dela sua grossicie per la porositat dels ossos no age ra pogut pene trar es subtiliat p aquella p aguda. Ati cò la sanch per la admixtio des la acuitat se subtilia e lo sperit p la admiratio d'layre e axi e lo nodriment. q. Òtima de e còseruada es aquella medulla per raho del muscle quil cobre lo os ques mostra p experientia p que cò lo os de tot sera descubert dela carn es corromput p raho dela carencia del nodriment. Es còtinuada e còseruada questa medulla per raho del muscle qui cobre lo os ques mostra per experientia per que com lo os tot sera descubert de carn es corromput p que a freturega de nodriment qui conserua questa medulla articò he vist souint en la spina dela squena Per que se mostra la medulla de algua p del os esser remoguda e lo os no es tac cor rumpit eno es marauella per que tota la medulla no es remoguda e si tota fos remoguda lo os manqueria p q souint lo fo cil dela cama e trepanat de vna part a lalstre p traure alguna part de os e lauos alguna part dela medulla es estada remoguda e lo os no es estat corromput per la remocio de aquella medulla. D'oltes altres coses poden esser dites e contra aquells esser replicat. ep que aquell es la manera dela pràctica e no dela theorica lo lex per are.

Lap. ii. vniuersal de fleubotomia so es de sangria:

Fleubotomia es vniuersal ej uacuacio la multitud dels humors euacuant cò ha dit Galien en la. iiii. del primer. En la primera d'la terç a dit que es comuna euacuacio dels hum-

mors. D'm Arnau q flebotomia es incisio d' vena euacuant lo sanch e les humors qui ab el corre. Nota empero q aquells capítols ordene jo assi com a molt necessarijs en tot lo libre. pco es menester recollir los. Lo Galien en la. vi. pricula dels amphorismes en lo còment de aquel amphorismo. Qui busquinq; flebotomia aut farmacia ptert hos. t. En lo principi del comment la flebotomia a totes les passions de plenitut es vniuersal medicina. q. Rasis din en lo quart del almansor q la flebotomia es molt conservativa dela sanitat e pferet a remoure les malalties. empero ha se ens tendre quant es feta segons se cõue. coes regularment. q. Esso ha tocat lo Galien circa lo mig del comment del amphorismo pre allegat quât la dit que la euacuacio fa dos adjutoris p que lo cors mundifica de les males humors. Per la qual cosa se con clou que si la flebotomia no es feta segons art es causa de debilitat. de virtuts p ho se causan ydropisia e altres infirmitats molles. La qual cosa molt be nota Galien ena comb ha dit. q guarda que per la sangnia no viégne lo malalt a vna de dos disposicions: co es o en la ebullicio deles humors caldes o ha infrigidacio. t. q. Es manifest que quant es feta no segons art anticipa la senectut. Nota empero que la flebotomia es iuuament. q. Es segur que la farmacia: coes q la purga medicinal. per quât podem al appetit nostre tancar e obrir la vena e no la farmacia. Nota be que sis son les còdicions per les quals se consent la sangnia. La primera es per euacuar dela qual intentio parla lo Galien en lo libre de flebotomia reprenet los methoychs dient que sanguia no es feta sol per la multitud com dien los methoychs sin per la constitut e vehementia dela passio. Si vol sia present aduenit met lo fleugmon. o sia deuenidora es feta la flebotomia oper dolor. La segona intencio per la qual se fa la flebotomia es per divertir la qual cosa declara lo Galien en lo libre de flebotomia e en lo qnt dela terapeutica din aquella sentencia. q. si la sanch fluixra dia na. sinistre fes la sanguia dela maço es del bao dret e asso es p-

dinertir. Ecomater declara yopocras en la quinta particula deles amphorismes en aquell amphorisma. Posteriora capitulis dozelencia in fronte recta vena incissa inuacat. Vol dir que si la part posterior del cap auera dolor ajuda la sagnia feta dela vena dí front. E lo Galien en lo principi del comen diu que no sol enten les purgaciós fets dls lochs malalts mes encara expellir la materia p la part pria dinertint bi en la fi del comment diu. Adolts amies curats en les dolors dels vlls antigues per flux d humors ab scarificacions fetes en la sumitat dela part posterior del craneo. qo es del testfetas. La tercera intencio dela fleibothomie es per alterar. La qual declara lo Galien en lo comment de aquell amphorisme dela primera particula. Que egerutur multititudin considerare oportet. zc. Vol dir que delas materias que se euacuan es be de considerar la multitud de aquella.

E en la fi del coment cō es feta la fleibothomia en las febres pacutas fins a defecio dela virtut tan preit se refreda lo cors. La quarta intencio es per atraure. Ego declara yopocras en la quinta particula en aquell amphorisma. Vulseri sanguinem vomenti mestruis superuenientibus soluci fit. Vol dir q si la dona prouocar sāch per la boca sobre venint si les mestruies sera curada. E perço es vist que quant volē en lo tēps degut prouocar les mestruies es menester fer la fleibothomia dla soffesa en la clamilla del pen dret e administraré venosas ab scarificacio en las curas.

La quinta intencio per que se fa la sagnia es per ba preseruar. E asso ha mostrat Quicenna en lo quartol quarta a bon modo mostra fer sagnia en la cayguda e offensio per conseruar la particule pacient.

E assomater ha dit lo Galien en aquell comment dela segona particula deles amphorismes en lo amphorisme. Quibuscumqz fleibothomia aut farmacia. zc. La qll cosa en lo comment declara dient manifest es aquell se vol intelligent que asso mes se deu entendre per los sans los quals sino fan algunes exacuacions no poden viure longament en nitat. Es doncbs necessari

ri purgar. Los per fleibothomia en lo principi dela prima vera quant recrea algú plenent. La sexta intencio per que es present la fleibothomia es per alleuia, e de aquella parla lo Galien en lo. xj. dela terapenica capitol. xv. en vers la mig diet. dochs cosa molt bona es lo que se diu de incidir la vena no sol en les febres sino chas. mas encare en totes les altres que son fetes de putrefacció de humors. quant empero la edat o la virtut no ha phibexen. Alleuia da natura dispensadora en los cosos nostros en las disposicions q agreuiar la podem si sera de algun traval relluada facil met senyorejara lo que resta e ati digerits lo que digerit pora e guardara lo que pora gardar cōfiant delas propies opacions. Segonament nota que la sanguia principalment se requir per tota replexio p ho ni ha vna que se diu secundu vassa com en los molt plectorichs en los quals es confeccit la fleibothomia cō no puga star molt star en sanitat ab aquella plectoria perço necessiran de necessitat la sananía axi com en aquell amphorisma. In extracitatisbus ad summum. zc. Altra replexio hi ha que se diu segons virtut e en aquesta se coneix ati mateix la fleibothomia com se manifesta en los leprosos en los quals hi ha replexio segons virtut e no segons les varelles e en aquells consentim la sagnia. Altre replexio hi ha empero que no es solament segons la plectoria de sanguia. mes en totes les humors. E en tal cas diu Galien en la sexta particula dels amphorismes en lo coment de aquell amphorisme. Dolores oculorum. zc. en lo fi del comment diu. es dochs necessari inuestigar si lo cors sera ple d humors sia feta la fleibothomia. Si vna humor sera distractiada sia feta la farmacia. Tercerament nota que los qui poden cō portar la sanguia son los qui tenen les virtuts robustas e les venas grossas e amplias ab la habetut o disposicio no molt macilenta ni la color no molt blaca ni la carn molla. E los qui tenen les disposicions contraries de aquestes no poden saluadablement sosteny la fleibothomia p quāt ab la pocha sāch que han tenen la carn

molt apta a resolucio. Per que se segueix que los infans circa lo. xiiii. anys no son d' feiubothomia. Milos vells ultra los. lxx. anys sino ab gran necessitat e les horas fes o en ab cauteia. **E**lo Galien en lo libre primer deles febres ad gianconem diu que los qui no han acustumada la sangria no comportan la fleiubothomia ni los qui tessen lo stomach debil ni los qui acustuman detenir flux d' vêtre diarich. ni los golosos. **E**lo yopocras aximater en la quarta particula dels amphorismes. ne accepta les dores prenyades maiornet en los derres mes sos. **H**ota empero que vna de tots les coses que denegau la fleiubothomia es la indicacio presa per la debilitat dela virtut ari com se scriu en lo. xiiii. dela terapentica. **E**yo ho vist molts perir en les sangnies p la debilitat dela virtut. pergo lo merge deu molt guardar la virtut. ari com dui lo Qui cenna en lo primer capitulo dela quarta del primer diet que lo merge deu esser molt sollicit en guardar lo que es 'mes suspecte: co es la virtut per la qual cosa tot lo que debilita la virtut prohibeix la fleiubothomia. ari com es sudar colerica passio. flux de ventre spasme: tramolament longa infirmitat sus perfum coytus continuus banys angustias sollicituts vigilias e trebals.

Hota que Rasis en lo quart de Almani sor assista que los qui son molt carnosos e los q' han molt acustumades les coses dolces poden lo comportar la fleiubothomia. Aquells empero qui fan abstinenzia alguna o los membres interiors ha debils e los qui son fleugmatichs. o acustum a uer infremitats fredas. o los qui habiten en les regions caldes no se denen sanguinar fins tant les dites causes sian de ells remogudes. **D**e totes aquestes coses ba tractat Arnau de villa noua en vn libre que ha fet de fleiubothomia mes qui phisical que cirurgical. pergo als phisichs ho dexe posar resol lo que als cirurgias conue.

Quarto nota que les venas que se poden o denen sanguinar segons Aliabas en lo sermo dela segona part dela disposicio regal. son. xxiiii. Albucasis ne pose. xxvi. deles deles quals. x. son en lo cap. x. en los bras.

sos. vi. en les cames e pe. deles. x. del bras soss son dos medianes. dos basilicas. dos cefalicas. dos acellars e dos cubitales.

Deles. x. del cap son aquells de tras les orelles e les dls angles dls vlls dues dla su mitat del cap q' so vertignes dlla. e la vena del front e aquella del nas e dos de sota la lenguia. Aquells dls pe. son. viii. dos en los genols dos sophernas e dos sciaticas. e dos dela pinta del peu deles arteries.

Isi aquestes se denen sanguinar lo Galien es magut per rabo en les passions sincopals les comedants tallar. E no dumpta una tallar ab total incisio aquells que son de tras les orelles ni las que so temporales mes que segons la part delles.

Hota empero que la fleiubothomia es doble. Una que se dui subtractiva. Elltre que se dui derivativa: per que comensare lo fleumon se fa la primera fleiubothomia pero quant lo fleumon es diuertiat e per fer se deu per fleiubothomia segona euacuar la particula matxa. **P**er tant tota fleiubothomia subtractiva se se segons la rectitud no passant dos diametros. ari co en los fluxus d' sanch per lo nas. se declara en les prouincions de emoroydas e mestruas.

Fas dorts fleiubothomia per los diametros co es dalt abayx del dextre al sinistra del anterior al posterior.

La derivativa se fa a les parts mes propinques com es del fetge ala ma dreta de la melsa ala sinistra. E no cregas q' aquella vena tal sia terminada ala melsa. ari co apar en la anothomia. mes administrara la fleiubothomia esser feta per aquella part affi que la grossa materia apta aportar less ala melsa sia milor enaucada.

Si se consideras per aco se tollen moltes discordias que en les sentencias dels doctor apparen. **D**e bon lo Quicenna dient que en les dolencias replectionals sia totalment detada la fleiubothomia dui veritat dela dirinativa.

Adero dela subtractiva es ver. Euenzoar en vn libre appellat d' dui que en lo pleuresi se fassa la fleiubothomia della basilica del bras contrari. Impero porta

que en nouel metre vol quese fassa della part materna la qual cosa no es vera: per quant la primera deu esser subtractiu la segona derivatiua.

Glota empero q̄ iat sia Euic. age explicat en quinas infirmitats. Les incisions particulars delas venas son conferens. basta empero al cyrurgia aquesta comuna sententia que les venes communes dels brasos deuen esser incisdes e tallades longitudinalment e assi deles altres grans venas. Empero les venas particulas se talian transuersalment com les venes delles clauillas dels peus e les altres venes ricas. Les arterias ab ligaduras e cautiris so talladas.

Enota be que los instruments per fleubothomar son en tres maneres. La vn es agut aixi com lanceta. Ultre es ample com la fulla d'la murtra. Ultre es senblat al instrument ab lo qual sanguinen los canals lo qual sol consideras es molt util. Per qnt rostems no fleubothomā en vna manera. Ans es necessari fera la incissio lata. quant voleim traure alguna sanch grossa. E algunes vegades fer la incissio streta aixi com quant voleim sanguinar algun cors mude per cayguda o offendio. Si donchs per vētura no volies dir que aquest instruments perço son diversos per quant algúis son amples e altres strets.

Quinto es de notar q̄ dela mesura quātitatiua dela sanguina no sen por donar certa regla sino per vna conjectura extimativa. per la qual coiectura es demirar la disposicio dela malaltia. La fortitud delavir tut e en assi ajuda lo temps la complexio la edat la regio. Per quā si la virtut es fort ela infirmitat gran. sia fetals fleubothomia en vna volta copiosa. E si es lo contraria repentina.

Deus semes considerar lo pols com dñs lo Galien e quant connereras in equalitat. o minoracio en lo pols fes tan car la vena. **M**es se deus considerar lo sanch quant bit. per quant semuda en millor dispositio de color tan la vena. **D**ela quātitat dela sanch qua se ha de esser trobe yo un modo de dir ex aneo ein vſitat de Galie

en lo de fleubothomia dsent que la maior quantitat es. vi. liures. la menor es de media liura. E yo dich que la maior quantitat es de media liura fins a.x. 3. per fugir a diffamia e no es maranella car les complexions son pus molt mes debiles que all temps passat p causa p proba d'la glositar. **G**lota mes que qui tots los anys es acustimat sangrar se quant sera en lo quarante del tot no dexe la sanguina mes pot se diminuir. per que la quantitat della sanch en sies diminuta e en lo sinquante sia mes diminuya en lo sextante sia dela tot dada. **D**el temps dela fleubothomia nota q̄ la fleubothomia te en ella dos horas coes hora necessaria e hora electiva. **H**ora d'nescessitat es aquella en la qual se ha fer la fleubothomia e no se pot deixar sino p grā impediment aixi com lo infant pleuretic lo qual nos pot sanguinar. mas podē lo corregir per altre modo en loch de sanguine q̄ es per scarificacio feta en les spalles.

Gllo obstant que Auemar recita quer sanguinar son fill en edat de tres anys e ab asso fon dela mort stalui: suposat q̄ Auemroys en lo. vii. del colliger digna q̄ en aquel era la virtut fort per la qual scapa de vna gran febia sinocha. asso ve molt tart bo q̄ finica. **L**a hora electiva en aquella en la qual podez allegir al plaer nostra tota hora stat la infirmitat fort en la virtut potēt excepto en los infans e los qui so en decre pitut com ha dit lo Galien en lo d' secrets. **L**a tercera hora electiva se considera ab rell superior e ab rell inferior que disponen lo cors del pacient. La rell inferior se aten que lo veure e la viada sia digesta el aigestio sia expulsa. com ha dit Euicenna e lo dia sia clar lucida e no pluviós.

La rell superior es presa quela luna tinguia bona lumen. aixi com en lo en lo sete jorn dela lune crecent e en lo dessafete de aquella minuant squinant rostems la conjunctio e opposicio sua. **E**n tal cas empero que ab dñs. la relles en vna bondat no conuen suposar que la causa prima maior influytingua que la segona per quā la rell della medicina prodner mes cert effecte en nosaltres. e aixi es degut elegir molt mes lo

cert que lo incert. Car angustiosa e suspicosa es molt la scècies d'les indicis. pçò los solemnes metges com Quincen. e Gueroja de aquella poch han curat en medicina posson trobats aquests versus La luna vella ab vells. al juiens luna noua es so requir dela qual cosa al pñt no cure. Hernan de villa noua en los se' amboisimos aporta que en vers lo mñg d'la terça quadra es mitjor la fleubothomia per quant les humitats les horas no son molt còdensades; ni molt reumathans ni molles. Elqst modò han sequit alguns qui de vespre euacuan les ricas per que de vespre son mes plenas e millor se mostren eno per altre causa de mati les gràs venas asso ha volgut Hernan. Gol mes auant que die lo yuern sia sangnada. E la part sinistra e al stiu della dreta. la causa es manifesta. Serenament nota que en lo regimèt de la fleubothomia se consideran tres coses. La primera lo regiment del qui fa la fleubothomia. La segona lo regiment del qui es fleubothoma. La tercera lo judici d'la sanch. Del primer dñi Aliabas que lo fleubothomia ha esser jone apres e de bona vista etingua les lancetes ab diuersas puntas. e sia feta fricacio en lo loch d'la vena per que se fassa mes grossa e millor appareguia e sia ligada ala part superior per que la vena se infla e appareguia mes grossa e lo vena sia compresa ab lo dit judic. e la lanceta sia téguda ab tres dits e suaument sia vberta la vena sens molt pfundar mes elevant la lanceta affi que no sia lo nirni ni la sarteria lesiada. la causa p q seguix la arteria es pçò que la calor sua puxe euètar se migensant lo ayre pres per la arteria. Altrement com en la vena del dors sia major calor que en la arteria del peu. E la arteria del peu fretura de euentacio per la calor donch així ve la vena del dors pus en el la ha maior caliditat que en la arteria e ab aço se solta lo que es dit. E per q asso es phisical non dich pus. Apres sia fet la ligadura ab lo corinet e bédas e ab poliora restrictiua dita en lo primer libreçó es necessari. Lo regiment del sanguinista part ans

la sanguina e part en la sanguina e apres la fleubothomia abans dela fleubothomia sia regit de aquest modo. si la sanch grossa o spessa o en temps fret den caminar per ingrossar les venes e atraure ala part exterior la sanch grossa. Ho en lo dia de precedent sia administrat en banye asso te veritat en la fleubothomia delas venas xicas delas mans o delas peus per la causa en aquest capitol de muunt dita. E si les venes pergo en niguna manera apparé dich yo que sia fet empastre sobre lo loch p tres horas abans fet d'lanat d'natura d'quall es atraure. E atrahant la sanch en lo loch apar la vena. e aquesta es la causa per que les venas delas mans e dels peus se sangnà lo vespre. E si d'uputes dela virtut sia donat al patient la misca del pa o la sopa en lo vi millada. E si es la virtut fort stiga assintat. E si es debil stigua agegit algutat e lenor en lo acte dela fleubothomia sia renouade e debistade la ligadura los draps strenyant. per que la sanch ala part superior o inferior liberalment pugua passar. E si en la bossa e ho en la ma portaua p dres qui tinguesen virtut restrictiua de sanch sian li toltes e tingue un basto en la ma e tussint manegelos dits e ab la masia batut en les spalles. e si es lo temps fret o sospita de grossicia d'la sanch sia feta la incisio simpla. e en lo contrari sia feta la incisio madanada. p quant en lo yuern la sanch es grossa. Per còparacio del stiu: Car los spirits son mes grossos e per la frigiditat mes condensats. En lo stiu es tot lo contrari. per çò nota que la diuersie se indica. per la qual fleubothomia streta la qual cosa demunt es stat declarat en los altres llibres. E arimater la incisio lata indica debilitat dela virtut. Car per aquella moltes spirits seresolen e mes que p la incisio streta per la qual se segue debilitat de virtut. E per çò guarda be quella incisio stricta no te descebe que fa erir la sanch clara incida e spernuosa elo grose emolles colich resta. Sian appellada oyguia i ta per abeuire E siy una algòa calor sia l bonada la magrana o la poma curta al regua freda. ari com dñ Galien E siy les febricitant

sia li donada la poma cryta mullade ab lo vi. art cō diu Arnau e sia posat en lo lit si es necessari e posat no sobre lo costat della sagnia. e sian li tancades les finestres per la vista no se altera com diu Arnau. Pasada vna hora sia li donat moderadament a mengar eno se far cesqua com los alama nys e la viande sia de bona substancia e q̄litat per que engendre bona sanch e que la mala pugua corregir. e sia augmentada p la respecte della vianda eno per la custu ma com dia Joan de sant aman. E si es acustumat de dormir dormia poch pero de repassar dos o tres horas. Apres segons lo Galien en la terapentica. Si es empero cautelos en mirar la vena apres la sangria. Comada queno doama assi que per lo mouiment fet en los humors ales pars foranes per la sagnia. E la retracte deles en les pars intrinsecas p lo dormir no sia fets no sia fets confraccio en los membres. E ati mateix se piaua lo dormir. per que en la dormicio no se obra la vena com ja moltes veguades se es seguit. car per aquella apertura poria morir. E aquest regiment es menester tingua lo sanguinar per tres dies. Si empero vebies la sanch expulsa esser molt mala e la quantitat diminuta. Ell respre pors obrir la vena apertany ab les mans los labis dela incisia feta ab la lauceta.

E extraure lo que volras en lo modo dit de munt al seu judici. Dels modos de purgacions dels humors les quals vuy no se pratican. Deus empero letificar tostempas lo sienbotomia dient li que la sagnia es bona. Car si la sanch expulsa es bona senyal es que aquella que resta es milar. Si es mala bona cosa es que sia exida.

Dela bōdat dlla sanch en lo proposit aco abasta. Car della bondat sua prou ses dit en lo libre primer co es que no es en substancia ni groani subtil vermelen lo color e ses permixtio multa.

E quella que es subtil per admixtio de la colera declina trinitat la q̄ es dit grossa ab negros e bita malencolia. E quella que es ab visceris etate blancores sanguinaria. E quella que es granulosa ab colot-

cinericia lepra significa acte o en potēcia. La color en ella quant es negre o verda o color de pago per quant corruptio en las humors febres esdevenidoras apostemas o pustulas malas significa. La spacitut e densitat dela cuna superior arguer promp titut de caure en epilacione.

E aquella sanch q̄ en mig hora no se pot congelar es natural. Dels altres cas nons poria posar d si en botomia los q̄ls he detrats compertangā ala phisical doctrina sol. he posats aquells qui son ala cirurgia pertanyents.

Capitol tercer de purgacio:

Per la purgacio se pot fer en multas maneras com diu lo Galien en lo comment de aquell amphorisme dela primera p̄tula. Si qualia oportet. tc.

Primo se pot fer per fieubothomia. per lo ces. per vomit. per lo nas. p lo paladar per lo rossir. per vrina. p la matrical regio. per les emoroydas. p las suors per exercici. per fricacions. e per banys. Empero en lo present capitol no se tractara sino de aquella qui es feta per los ces: en lo seguent de aquella que se fa per vomit en laltra de aquella que se fan p distris. Car d aquella que se fa per fieubothomia basta lo que es dit en lo precedent capitol. E aq̄stos son los modos de envacuacions al cirurgia mes pertanyens. e p go de aquellas com a cirurgia ne parlare. Mota dochs be co ha dit. Desue q̄ molts pills concorrē en les medicines laxatiues delles q̄lls ell com euāgelista ha tractat. les medicines purgatiues segons lo intencio de Galien en lo defarmacias es aquella q̄ enuncia la cochimia e en lo comment de aquell amphorif. dela primera orienta. In turbacionib vētri. tc. Ditz q̄ purgacio es envacuacio de aquelles coses q̄ trastē tota medicina solutiva procura gran benefici p conservar la sanitat si es administrada com se pertany co diu Rasis enlo. iiiij. del Almansor. E be diu com se pertany. per que quāt no es conuenient. o segons la quātitat o qua-

litar o segons lo temps fa tanta resolucio que fa perir lo subiecta cō din Aliabas en lo segon sermo en la part segona o causa malas infirmitats en aquelle alio testifiq ypoeras en la quarta particula d' ambo risme en aquel ambo risme elleborus peri culosus. *et c.* en la segona pticula din. *Sa;* na habentes corpora. *et c.* *G*ol dir que los qui tenē los cosos sans si vissan medicines laxatives es cosa perillosa. tota medicina laxativa purga e si fa en fallir cō din Ant cenna en la terça del primer. *E*s donchs la farmacia molt necessaria al cors huma na com testifica tota la congregacio dels metges. *C*ica lo qual alguns duptes per declaracio de aquest capitol se demane lo primer qui son aquells qui se podē purgar ab medicina. *L*o segon qui son aquells q̄ la poden sostenir. *L*o tercer ab quinas me dicinas se ha fer. *L*o quart es dela mesura *L*o quint del temps. *L*o sisle del regimēt. *L*o primer dupte es inuestigar per *Ga;* llen en lo libre de farmacias contra alcipias des e eristratus mostrat que totes les hu mors accepto lo sanch se han de purgar p farmacia particularment e electrina e no to tes indistinctamēt. *E* las humoris soles q̄ peccan hā de purgar e no les altres. *E* aço declara a qui matex dient. Si peccala sicut ma sia euacuat. *E* si la colera o melancolia dominā sian purgats devant la fleugma. Si la sanch sobre habuindara sia fet arimatex. Assomater ha dit lo Galien en lo de bus de farmacias per tals paraules necessari espurgar la colera als colericbs e lo fleuma als fleumatics e als ydropicbs la aygua e als malencolicbs la malencolia negra. Si forá d'aquestes regles purgas les conueniens humoris purgas e deixas les disconvenients e en aço se poria peccar. *U*niversalment es d' dir que les humoris qui p nutricis son dites naturals sobreabundas se hā depurgar per fleumathemia Los qui son dits innaturals p farmacia. *L*a medicina de sancheductina Supposat en natura se pugna tal medici na trobar així com en lo libre defarmacia ab se. Recita d' un sone qui portant un por cell per cas lo applica sobre algunes erbas

evahent lo sanch del fetge. Del porcell exir tonsidera q̄ aquellas herbas eran d' sancheductina. *E* donant ne en alguns per ex perimentar del tot se perderan. *E* més din que suposat que tal medicina se trobas es degut tenir secreta ati cō les altres me dicines venenosas se calen per los quites, nen judici. *E* de assi se conclu que quatre son les intencions per les quals se deuen les medicinas laxatiuas. *L*a primera per expurgar la chachorimica. *L*a segona p fortitut dela malaltia. *L*a tercera per diuer tir. *L*a quarta per alleuiar.

G Dela primera intencio din ypoeras en la segona dels ambo rismes. *Quicunq; et plenitudine fiunt tc.* *G*ol que las malaltias replexionals ab euaciacio se han decurar dues maneras biba de replexlo. *co* es en qualitat e en quantitat. *E* aquella que es mala qualitat la farmacia la cura aquella que es per corrupcio quantitatua per far macia com se din en lo comment de aquell ambo risme. *Ubicunq; cibis preter natu ram. et c.* *E* en la serra particula. *Quibus;* cinq; fleumathemia et farmacia. *et c.*

*P*er declaracio della segona se diu lo q̄ es dit en lo quart dela terapentica que se gons vn mateix modo sefa la fleumathemia no sol per la multitud del sanch mes p vna fort malaltia. *A*rimater es dela purgacio que se pot fer o per multitud de algu na humor o per alguna fort malaltia. *E* en aço se porta ypoeras en lo libre dellas vcleres dient. *Q*ue no sol se den considerar ala multitud mes ala fortitud del sanch en la purgacio així com en tres maneras de fortitud de malaltias exemplifica. *P*er principalitat dela particule cō en lo cap o en lo yentre nassrat per grandessa d disposicions com en les nassres grans que fretenran de costura. *E* per mala morigratio com en les tinctures conquassades. *P*er declaracio dela terça se diu arimatex que no sol fretenran de euaciacio los tra ballados per que se euacuen les humoris peccants. *D*iu empero q̄ si la humura fasta rapto en lo part superior feta la euaciacio per les parts bayxa si en les pts inferiors sia euacuat per lo superior.

Com la la reuma sera confirmat cessara lo flux sia euacuada la matixa pticula.
 En nota be p dedaracio del qrt q per alle uiar souint se dona la medicina solutius en lo cōment delas malaltias. iuxta doctrina de ypocras en aquel amboisime. In choantibus morbis si quidē videt mouendum, tē. vol q en lo cōment deles malaltias si alguna cosa apar supfluia sia euacuada. E also te veritat dela euacuacio minora radtiua e no erradicatiua natura alleuia, da millor digerex lo que resta. El segon dupta lo qual es qui sou aquells qui posden cōuenientmēt cōportar les purgacōs. Responce en assossegos ypocras en la secūda dels amboisimes q aqlls qui circa lo malich e lo pentenil tenen multa specitut; son forts p acoporar los com diu lo Galien q tal son potens p acompañar les euacuacions p les parts bayras. Aquells empo qui circa lo torax q es los pits hā potentia de respirar e segons aquells han los parts superiors forte no son lessats per lo vomit e en la. iiii. dela amboisime din q lo phisich nos deuen purgar p les parts superiores; mes los magres aqlls empo qui son segons los membres carniformes e no segons los membres radicals e spermatichs ati cō nota Albert de bolonya. En los tals ha molta disposicio per vomit a causa dela molta colera que en ells se engendra e ati son ap̄tes o purgacions. com diu Rasis en. iiiij. Los cosos qui son en regimēt peccant en demessiat māgar e poch exercitā fretturā de euacuacions ati cō en lo primer dela ciuitat de sanitat es dit en la terça ffen del primer, e los qui tenē acustumada milor la comportā. E perço diu lo Galien en lo del bus de farmacias. Quant algu se den administrar medicina sia interrogat si la practica de altre tēps ni en quina manera li obria car milor se portā los qui han acustumade quellos altres. Aiximatex has interrogar de quina manera en la sanitat enaqua n̄ en quin temps es acustumad pēdre medicinas. E ventre es obedient pua flaca medicinal amenester. E si es fort e rebelle fort medicina, aquells condicions tenint comporta la medicina e los de aqz/

stes contraris no la comportan. E perço no son de purgare sino ab molta prouidēcia. Dicb donchs los qui circa lo malich o lombrigol son magres estiachs son engau nosos per a comportar les inferios purgacions segons ypocras en lo loch pallegrat. Segonament los cosos sans nos deuen purgar per quāt com la medicina obre no trobar son senblant q es la mala humor ala qual es proporcionada euacua les bus midirats radicals e aquesta sentencia trobaras en lo ypocras en lo segon en lo amboisime. Sana habentes corpora tē. E lo Galien en lo cōment. Terceramēt dich que no son de purgar los qui vssan malas viandas. enten empo que sia connertit en natura ati com en la lepria cōfirmada. ati com se en lo amboisimo dela segona particula Sana habētes corpora ex farmacis solerius exsoluunt q malo cibo vtentes. Vol dir que las farmacias mes danyan a les personnes sanas que als qui vssan malas viandas. E also declara Elbert de bonnya en los recollectes sues sobre lo tratar de Euicenna de lepria. Non din que si les males humors no son encare connerti des en habit del cors no es inconvenient purgar les ans es necessari. Quartamēt dich que no son depurgar los qui tenē les humors crudas e indigestas iuxta sentencia de ypocras en la prima particula en lo amboisime Digesta medicari et mouere non cruda. tē. Vol q nos deuen farmacar la bus mor crua sino la digesta. Si donchs la materia no es furiosa. Per la qual cosa nota que suposat lo galien en lo cōment. Be qua la materia esser dita furiosa per causa del monimēt. No reste perço que no puga esser dita furiosa per causa dela quantitat o del loch o per los accidēs. E perço din que la sinoca squinacia e autracsō malalties peragudas. E per aquesta part ha volgut lo Galien en lo comment de aquel amboisime. Paratismos e consistencias tē. les materias donch que couren de vna pticula en altre q no fassan impetrat d' membre innoble a membre noble se fa digestio e euacuā. E aqllas materias q stan firas en vna pticula no sō d' euacular sens digestio

Si donch' natuta no era sufficient per si experir la, e si no es sufficient sia li adiu-
dar. E si es sufficient dexen la obrar E per
ço diu Galien en lo primer dels anterios.
sol aquellas passions freturā de adiuutori
exterior les quals per lur grauessa natura
no les pot senyoregar E p çò auic. en la cui
ra deles febres putridas en general diu lo
merge deu esser ajudador de natura no em
patrant aquella E lo Galien en lo tercer
del regni diu. De totes coses natura es ob-
radora. lo merge es lo ministre.

Quintament dich que los qui son burys
dars no son de purgar. ni axi poch los qui
son debels. E per çò deya ypoçras ubi est
indigencia non oportet laborare. Vol dir
que alli bon frectura los instruments no
cal traballar. E lo Quicenna diu que a
tota enaucacio seguex caymet dela virtut.
Sextament dich que los qui son prepa-
rats a flutus no son de purgar. axi cò los
trau los qui per drarria son tam prest pres-
sos. Dier çò diu ypoçras en la sesta parti-
cula. trauit a adiaria maxime capiut lóga
Setenament dich que los infants nos
deuen purgar. E atimatez dich dels vels.
Primo dich dels infans no se bá purgar
per farmacia. Car din Iohan de sancto
man que per la lur virtut fort son sufficiës
expellir les superfluitats per insensible re-
solucio. Los vels tam poth no se han pur-
gar per quant son debils. Juxta lo dit de
Galien en libre. v. de custodia de sanitat ni
ab aloe ni ab yera.

Hota empero alguns han dit que aque-
sta sentencia es entesa per lo regiment con-
seruatiu e no curatiu. E segons aqst mos-
do no son de donar aquellas que procuran
debilitat de virtut. axi com lo coytus los
báys les suors ni purgats. **G**uylanamēt
dich que no deuen vissar medicina solutiua
tendra apostema en lo ces o excoia-
tions. E perçò deya lo Galien en lo terç
dela terapentica cōmensant se. Los inter-
stins o lo ces d' fleumonat. la subduccio no
es cōuenient. **H**ono dich que los trabab-
lants no han mehester la farmacia p qnt
prou se confirmā e ells a causa del treball
les humiditats. E de aqstes diu lo Quer-

vii. collect. que tenebunt les complexions bu-
tals e barbaries. per les quals a campan
de forts de infirmitats. **E**quest cano es
posat per Quicenna en lo. iiiij. del primer
en lo. iii. i. ca. **D**ecimo dich que les pnyas
des no son d' purgar cò per la comocio e di-
latacio dls ligamēts fossen abtes en abor-
tir. E asso te veritat quant la materia no
es venenosa per q las horas seria dupta q
passan per lo cor. o per altre membre prin-
cipal no matas la mare e lo fill. **M**ir te veris-
tar si la materia era disposita fer avertir. e
aci se poia consentir enaucacio. Del quart
mes fins al sete. mes no se deu fer tal enau-
cacio ab tota medicina mes ab suau e be-
nigne. **E**d tercer dubte cò se demane ab
qnes medicines se fa lo purgacio. Respò.
lo Galien que no ab attractives mes ab
familiars e correctas e asso diu lo Galien
en lo de bus de farmacias. Juxta la qual
cosa has denotar que segons lo Vesue e
Quicenna. iiiij. son lo modos delas medicin-
nas laxatiuas. La vn es ab proprietat de
atraure. axi com la scamonea e lo turbith.
Altre es hauent virtut compressiva cò los
mirabolans. Altre es que han virtut les
nituas com la cassie e tamarins. Altre es
hauent virtut lubrificativa. axi com lo psilli
e musillago son. **M**es perçò q seria cosa p
lita exemplificar d' totes deyez als fisichs
la exquisita inquisicio delles. **D**ire sol per
vna familiar doctrina juxta les dits de
Vesue que les medicines simples que enaucian
colera son primeramēt scamonea. Los dos
suis delas quales de sincb grans fins a set: e
no sia donade simple mes ab altre medici-
na se pot donar. e sian molt squinades les
medicines dragidials maiformet en lo stiu.
Apres lo reubarbra lo do de dos. 3. fins a
iiiij. Mirabolans citri a. 3. iiij. fins a. 3. vna
Zupulas fum? terre viole aq casley. succi-
rof. pauna tamarind. cassia fi. fins a. 1. 3.
2. f. Les medicines còpostes son electua.
de such de rof. la quantitat dela qual son
de. 1. 5. fins a. 3. f. diaprin. diacitonie e lo
electuarium. de dactils qu lo diafinicon
encare que ab dues les erias enaucia.
Eltre medicines enauciuas de colera
se troba les. yo al present.

Les medicines simples euacuants flegma son turbith lo dosis del qual es .5.i. agarid .3.ii. cartami .3. semis coloquintida de .ii. 3. fins a .iii. mirabolas .le .3. i. les compostes son blanca .3. f. electuari indi .3. f. benedicta .3. f. pilloles cochias .3. i. diacar tam la qual recepta en lo capitol d gutta es sta dica .3. iii. fins a .v. pilloles de agarich segons Alius .f. esule .3. f. fins a .i. 7 semis la yera pigre la qual segons Galien es mes noble que les altres medicines. **E**sti matar exacia flegma. **E**la sua recepta es diversificada. **C**ar lo Galien d aloe posa .c. parts e de cynamomi e rilobalsam cassia .l. azari spice crocie mastech d casca .vi. parts Alius **E**lius lo posan al pes de totes les altres species duplicat e en caralo a gua ab turbith e per Galien ab colloquintida en poca quantitat. **E** pergo no la fortifican molt. Altres se fortifican ab scamoinea e posa ni tanta com del turbith o del agarich, e d questa manera se pot donar en forma de pilloles formades ab suc de donzel. **E** moltes voltes se doa en forma d poluora ab aygua de ordi mista. **L**o seu dosis es de .i. 3. fins a .ii. **L**es medicines simples euacuants melancolia son senet lo dosis del quall en poluora es .i. 3. thimi .3. i. epithimi vna .3. esula fins a .3. i. custute mirabolas indi polipod, fins a vna .3. lapis lazuli fins a .3. vna liupuli volubilis ses mensura. **L**es compostes son diasene .3. v. castartiu imperiale .3. v. yerarufini .3. iii. o. suis yeralogodion .3. f. **E** questa poluora es molt boa reliquiricie .3. ii. puluoris stomachicu confortatiui .3. semis epithimi .3. vna sene al pes de totes e sia feta poluora. **L**o dosis es .3. ii. **L**es medicines euacuants les humors ayguosos son lo tartar such d yreos lo doz. del quale es .3. f. cogombres a margos pa lacticinios lo qual ba compofat lo circa instas mira alli la recepta e ab guns donen aquest pa rabent lo en vi. **L**o dosis es .3. semis e fan ab el marauellas **L**es medicines que totes les humors euacuan son aquiles .le. conserue violis. boraginis an .3. conserue bugloss cor tick citri condit .3. gingibre albi .3. ses

mis puluoris dragagati .3. ii. dragidij .3. iii turbith .3. iii. sene .3. v. succari .3. x.

En aquesta inventio es la dyacassia .f. de mestro tadei e es quasi com vn dyacassicon .le. cassie fi. libra una. tamarindorum. quar .j. manne granate quartum semis sene polipodi an .3. iii. esule .3. vna. diagidij .3. semis anisi maratiri semis melocini an .3. semis cumini .3. ii. syrapi violes et rosaz an .q. sufficit. fiat electuariu. lo dosis es a .3. iii. fins .a. vi. **D**la simple cas sie sedona comunament en colatura .3. i. molt mes sen pot donar quant es dissolta ab aygua de prunas o de violes

Lo diafinicon euacua materia colerica e flegmatica e ages lo per singular solutiu. **L**a recepta del qual posa lo Alius e misra la. **C**ar la sua quantitat es .3. semis.

El quart dupte com demaneres qna es la mesura dla euaciacio. **R**espon yopocras en la primera particula e quarta dels amphorismes que quant se euacuan les humors peccants e aquellas que euaciar se deuen. **L**os pacients ho comporta e es coherent a ells lo contrari importunament se comporta. **E** yo dich quela quantitat de la humor peccant e la virtut del pacient so regula de tota euaciacio. **E** ab asso es d contemplar lo temps. la regio. la edat. co per yopocras desus es stat dit. **L**o dormir e la gana del beura: son senyal de perfecta euaciacio. **L**om diu yopocras en lo .iii. dels amphorismes ha dit. La mutacio dels egestions si donchs es mal no tramudar aixi co en lo segon lo matei yopocras din e en lo .vi. das epidimias ab lo qual pue Rabí mosses en asso. **E** mes segur es alguna part d la humor derat que tota exquisitamente euacuar. **E** milor es multiplicar les vegades quela quantitat e la causa assignada per Guicenna es car lo questa apres les euaciions natura ho basta a dissoltre. **C**onsecurat es per algunos que la quantitat po ca dela euaciacio ha esser de .iii. ff. **L**a grata euaciacio sia de sis fins a set libras.

El sinque dupte com demane qual es lo temps dela euaciacio. **R**esponch que la te dues horas. necessaria e electuaria.

Libre Sisse

La hora necessaria no ha temps e quāt la materia es ben digesta o quāt es furiosa e molta en quātitat o en loch pillos o p duiynt en lo cors talo accidēs que no dona inducias com se mostre en la quarta p̄ticula en aquell amphorisme. in morbis acutis medicari eadem die. differre autē malū. La hora electua es apres la digestio. E p̄co la euacuacio no es cōuenient en lo principi de las malaltias p̄ quāt ninguna euacuacio q̄ fassa natura en lo principi es loable. p̄ que aquella es mes per efforts dela malaltia o p̄ magnitud de aquela. car regularmēt obrac no euacia sino lo q̄ es digest. e consequentemente la euacuacio. Dodem empero euacuar lo q̄ es supfina p̄ modo de alleuaciō per lo qual modo diui ypoeras. Inchoatib' morbis tc. vol dir que en los principis dellas malaltias si algnna materia es disposta sia euacuada en lo stat dela malaltia sia dexada. Lo temps dia la purgacio es menester que no sian excessiuament calti ni excessiuament fret. Per quant diui ypoeras sub cane e ante canē moleste sūt farmacie. E son los dies caniculars en nombre. xx. en verlo fi de julol e. xx. ala fi de agost. Deu semes elegir que la luna tingua maior p̄t del lum com estirant en ves lo ple dela luna. cō diui Iohan de sanctama. per quant les humors aq̄llles bores son en maior moviment e p̄paracio lo que es menester per be euacularles. E axi en los signes humits com es cancer scorpi e piscis es bo euacular. e les causes en la strologia son notes. El sisen dupte quāt se de mane del regimēt cōuenient al purgar. Respon. que a questi regimēt se considera ans dela purgacio o apres. Del primer respon. ypoeras q̄ ans que sia donada la medicina es necessaria digerir la materia. e ab asso es menester obrir e mollificar les vias cō vol lo Galic en lo p̄met dí ampho. supra dit Digereyt se la materia colerica ab coses fredes e aperitivas com es endiuia scariola lactuca acetosa e vi de magranes e ab vinagre e aygura de semēsas fredas maiores e menores. E axi dels altres los digesti compostos son oxíaca akerop acetos; e de endiuia; e de neñuffar e axi dels altres. Los digesti des-

la materia fleumatica son les sindh rells ab lo calamēt lo poliol ysop maiorana satur regia menta: anis: fenol pebre: gingebret spica mell vinagre squilletich. Los compostos son oximele diureticich en lo q̄l cōuenē les sindh rells oximele squilletich akerop de menta de sticados de ysop. tc. Los digesti dela malencolia son borages buglossa: fumus terre stolopendria adiantos tamari thimo epitbimo taperas e vi aromaticich. Les compostos son akerop de fum terre de buglossa. tc. E p̄ millor obrir sia mol lificat lo ventre ans dela euacuacio e si es cōstipat sia administrat lo distiri. Quāt al regimēt cōuenient en la purgacio primērament es deguardar q̄ presa la medicina no sia vomitada almenys fins age feta alguna operacio. E asso es de corregir ab fricacions en les stremitats fetas e mastegar peras e odorar pa torrat e infus en vinagre. Des bas de proueyr q̄ apres de presa la purga no dorma. Si doncbs no era en substancia solida abla qual pot dor mir algun poch. E conue ala operacio no dorma. si doncbs no la vols restrenyr e aço vol ypoeras en lo. iiiii. dels amphorismes. Lo tercer regimēt apres la purgacio es menester q̄ nos mogue affi q̄ natura la accepte fins que comens obrir e las horas a poch a poch se pot passegars. E asso es mes cōuenient quant la medicina es pereosa en obrir iuxta la doctrina de ypoeras en o. iiiii. dels amphorismes. En aq̄ll amphorismo. Si quis biberit eleborū. tc. Quartento bas denotar q̄ si la medicina no euacia e no porta nocumento sia dexada. Si empobria alguna temor de nocumento es millor que se fasse un distiri que si administrantes altre medicina. Per quant diui Buncenna que donar duas medicinas solutines en un mateix dia es tota contraria. Quant ad regimēt que conue apres la purgacio. E cō celle lo Galien beure un got de tisana. Alguns donan aygura de oordi. altres bon de carn. e altres de poll. E consequentemente com volem mengar q̄ lo stomach es algū rat escalfat e debat per causa d̄ la medicina. ans que pierua la vianda es bona cosa transglutinir el an sindh stiptich.

Lo mengar den esser moderat e menor del acustumat p que sia pprocionat al stro/ mach debilitat p la euacuacio. E cõseguët sia ordinat algun correctiu segons que era la materia car apres la remocio dela causa es de corregir la distractio que resta en los membres en lo tercer del tegni.

Capitol.iiij.de la euacuacio per vomit.

Vomit es purgacio feta per la bocca p medicina vomita o altremet, e es adiutori enaci atiu o diuersiu sempicalmet purga lo stomach . e cõseguëtment les altres paix. E lo qui cena diu q val alas malaltias cronicas, as la epilencia: mania:lepra:podagre:sciatica e ala quartane, e val molt ales passiois dels ronyos e dela vexigua. Lo vomit val ala cõseruacio dela sanitat iuxta sentencia de Galie en lo.v. de utilitat deles ptilas dient bo es lo cõcel d merges antichs qui p les viandes vna volta en lo mes lo vomit acócellané stimat q sol vna volta bastaria, altres dos voltes aquells: empo q tenint los mèbres supiors forts o podian comportar no pas los obils cõ aquells qui so appellats al prisis. Sol se pronocar lo vomit en tres maneras debilmet formet e fortissimamet debilmement se puoca ab administracio dela aygua calde ab oli: apres sian posars los dits fins al paladar, e aqusta practica saben los vulgars. Formet se puoca lo vomit ab decoccio de semet de raua de atriplich de semet de eruca de porro e de ceba hoc encare p decoccio d'raua fasse forment vn vomit ab lo vomitin de nicolau. La recepta d'q es aqusta. R. raspie. 3.iii. croci. 3.6. nuc vo mice 3.6. catapucie. 3.ii. cu succo azari e mel le sia fets trosichs e sia donats desseprats ab ayg e sia bendats los vls. E puisq hau ra coplida la sua opacio sia lanada la bo/ ca e la cara ab e vinaç e passada. i. ho/ ra pot megar da empo q sia de bona subs/ stancia e cõfor del stomach engedats bonas humor.

Capitol.v.dela euacuacio per cistiferis feng.

Cistiferis o euema es medicina nob le cõ diu Eliac. p expellir les super fluitas quise troben en lo intestins e aps d' tot lo cors e peço suplet alas medicines te. épo vna seguretat q no passa p la boç ni p mèbres nobles se pot expellir al plaer del paciet. val ales passiois dels ronyos dels intestins e dels mèbres supiors. Dot se fer p quatre intècions. La vna p molif/ care e fasce de decoccio de maluas de figues o de decoccio de carn grassa o de cap d' molto. Ultre sen fa mollificatiu d' decoccio de maluas segom mercurials branca vicina ab cassia o gera ab oli e sal. Ultre q es restric/ tio. fa se de rof balausties plantage e sen d' boch e blâchs do. Ultre se fa resolutiu d' ventositat de coccio de anis fenol comi olives de loz eruda e del oli seu e ab vi es maruelos lo ql yo tinch expimèt en la ma la pplexio freda d'is intestins se avérotitat. poden ni ajustar. Ultre q sera solutiu e fes lo cõ algn p les pts supiors no pot retenir la medicina solutiu essent le euacuacio necessaria fa se del diafinicò o de altre medecina en brou o altre liquor dissolta Los distiris mundificatiu e soluti se ban de fer ans del past. Los altres dos se poden fer tota hora. Quant administres lo distiri lo pacient stigna curuat sobre les genols ab la boca vbera cõ lo age pres sia li friccat lo ventre girant ala part vn rela dolor e tingal si possible es p duas horas o al mens per mig. E recort te q by sia posada sal. car ell es la que mou ab la sua mordacia la virtut expulsiva

Capitol.vi.de suppositorijs:

Suppositori se fa a modo de cas/ dela del lorç de vndit d'mell cur/ ta ab sal trita vntat ab oli e algus/ nes voltes ab el se ajusta. Sal gemma e altres/ voltes fenta de ratz p qmies fort obre. El/ tres voltes se fan d' sabo dur. e altres d' lar/ dons. e altres de mercuriale. e altres d' dia/ finicò qnt volêmes fort a traire. e altres/ del fruyt de cogombres saluatges mun/ dats. fa se suppositori al tenasmò mire los/ senyors de fisichs en aslo. Sia guardat en/ pero que lo ces no sia vicerat p que purga/ e attrauhen les feces dels intestins.

Go de la flebotomia e purgació p medicines per vomit per distiris p supositoris e asso be parlat cò acirurgia. car com a fisichs. moltes altres coses pogueran hauer narrades q per no esser plíc les he deixades. Ba sta al present al cirurgia lo q en aquest cas pitols es dir.

Tractat segon de fractura dels ossos e deslogacions.

Pos que les coses vniuersals e necessàries son posades al cirurgia resta fer mécio are de fractures e deslogacions. E primer còmensare de les fractures p les quals de' notar q fractura es solucio d'continuitat feta de cosa contrestant. E ab asso has differècia entre aquesta solucio e aquella q es ab incisio d la qual es feta mencio en lo primer libre. La primera es feta p cosa còtundent. labra p cosa tallant. E questa fractura una hi ha q es simple altre còposta. e la q es simple una es transversal. altre es longitudinal cò diu. Enfrac. E qscuma de aquelles es doble. Una es còplida qut lo os totalment es romput. E altreno còplida qut la mitat del os o alguna part es romput. E qscuma de aquelles es doble una es egual. altre inequale frustulosa. E encare mes qscuma de aquestes es doble. Una que es en un sol os. altre q es en os acòpaya. La còposta una hi ha q es ab nassra. altre ab dolor. altre ab apostema. altre caualcant e ab nodacio de os mal p solidat. E cascuna de aquestes fractures vnas son en lo os dinas. Altres en lo os della mandibula. Altres en la furcula del pit. altres en lo bras. E axi deles altres E axi dela diversitat d la natura de aquests membres son presos diversos modos curati. E les causes de aquests fractures manifest es q son cayuda e percussio. E los senyals de aquests fractures segons Aliabas en lo. viii. fmo dela primera part dela dispositio regal se manifestan al sentiment. Per qut algua fractura hi ha q si ab les mans es tocada les parts separades se troba la una dela al-

tre la figura del membre in igual. E segons Quiç. e Rasis palpant ab la ma se sent en lo os un cruxit e dolor e impotècia de sustentar qual se toca. E ab asso diu Quiç. les causes q fan les fractures portan adiutori. E des empò nota q en la fractura longitudinal no es trobada sino una grocissia innatural en la substància del os com diu Lenfranch ha bi empò dolor e alguna inqualitat com lo sentimèt te mostrara.

E los iudicis de aquests fractures son aquests. Lo primer es q si la fractura sera trasversal integra de mala pparacio ab difficultat restant en lo os segons la sua natural còtinuitat. e p aço en aqusta specia se esdeue sobre caualcament dels ossos. E aco te veritat qual la fractura se esdeue en lo os no acòpaniat com dela cuixa. Lo segon senyal es q si la fractura sera prop dela junctura es molt difficult p quant mal se pot ligar. E per la major part los monimes: en aquella son durs e difficults cò per experimèt se mostra. Lo tercer iudici es q la fractura ab dolor e apostema e rascacio e trossos de carn es mala e la causa es car aquella nos pot be restaurar si dous la fractura no era ben correcta. Lo quart iudici es que la fractura ab dirupcio en affra es difficult p q es menester derar forat p la pparacio dela nassra. e en aço falta lo embanarp la q la cosa lo membra nos pot seruar en altra manera en la sua eglitat. E aquest iudici he visto souint vertader. Lo v. iudici es q la fractura qual mes sta en remediar se:rant es pus mala. Car indureyse e vnple se aquell spay de aliena substàcia. e pgo en la restauracio ha menester gran extensio. e la gran extensio es suspecta de spasme cò diu Quiç. E lo sisè iudici es que la fractura sia souint embroncada ab aygua calda e la muratio ab mouimentat. o p ventura si se ra poqesa de sancs viscosa osi sera grà striatura prohibint la nutritio del membre. e si se ran trossets de ossos p res aquests o p alguns dellos se tarda la consolidacio. sentencia es de Quiç. e de Albiat en lo. ix. fmo dela segona part. E de al feria lo Quiçena q la restauracio dels oslerichs dels cualescés e dels vells es morada. E Albucaf e Jamerius dien q en la decrepitut no

se fa restauracio. **L**o seten indicí es que si la composicio delloch romput sera egual ab lo os cōpanyo a ell cōsenblant cōparada. **S**enyal es dela restauracio del membre. **L**o vuyti judici es que si en lo membre romput aura dolor no molt gran e inflacio e apres los apposits e preparacio se desinflara senyal es de restauracio. **H**o, ta empo q les fractures son diuersificades segons lo temps e spay dela stada en lo sanar e conglutinar se. aixi com lo craneo qui ba. **xixv.** dies lo os del nas. **xviii.** dies les costes. **xviiij.** E aixi dels altres cō sera dit de bayt. Una cosa has denotar q en asso ajusta o diminueix molt la edat. E questes coses be cōsiderades vinch ala cura general. **Q**uatres son les inuencions generals segons **Quiic.** e **Galic.** La primera es egualar lo os. La segona es la cōseruacio d'los equalat. La tercera es ligacio ab lo poro. La quarta es la correccio dels accidents. **M**es empo ans q les pditas intēcions totes les coses se dedare dire alguns documents. **L**o primer document es que siā p parades totes les coses necessarias per la reduccio. **P**rimo lo loch cōuenient sia preparat. **S**ecundo sian pparats los ministres cōuenients. **T**ercio sian pparats blanxs dons e oli rosat en bona quātitat e draps grās segōs la quantitat del membre trenat infusus en ells. **Q**uarto sia pparat fil e bendas longas e amples segōs la dispositio del membre romput en lo oxiacra infuses cō diu **Albucac.** **Q**uinto astelles plaznes e lengeres del fust deles baynas della spasses o de cuyro lōgas mes d'la fractura per tres o quatre dies segons la longitud del membre. aixi cō diu **Albucasis.** e encare mes sol empo que no pusqñ lessiar lo membre. e sian mes grossos al mig que no als estrems e sian ne fetes tācas cō sera necessari de modo q de vna astella ala altre age la distancia de vn dit. **S**exto sian presas canulas ligades ab una cordeta si sera necessari segons la lengthit del membre e ab la cordeta sia ligat les astelles e ab la cordeta revolcant ligat tant com bastara e apres per la canula sia messa dins una petit Verga e sia voltada e deixada affi q

perda la strictura crevolucio sua. **S**eptimo sia mes en vn lit d' tamariu e sia pforat si es menester affi que pura acellar. **O**ctavo sia disposat vn loch en lo qual lo membre se pugua asistuar. **H**ono sia posada vna corda o altre cosa sobre la lit p apoder voltar leuar e moura per afer alguna cosa necessaria. **L**o segon document es que en lo temps del ygnularsi dos ministres la un que tingua tirant lo mēbre dela vna extremitat. E laltra tingua p laltra extrenutat directamēt p q les parts eminēs se extenā. E si cōseguēt ables más lo mēbre nos podia extēdre sia extes ab lo origines ha mostrar yopocras. **L**o orgua segōs yo crech es vn torcular. E posats los lassos alas mans o als peus o aquals se vol altre membre tiran ab lo torcular e extenā lo membre. **L**o tercer document es q la conservacio feta p la ligadura e situacio se fasca leuagement e sens dolor. e perçodim galien. e lige qual se vol stanēt plasmāt sobre ligant de posant obrar segons lo modo e figura d'lo membre indolorosamēt. car noy ha cosa tan destructiva del mēbre cō es dolor quāt prouep molta strictura o p inepita reposicio. La ligadura que es flura no rete los ossos qlla q es forte estreta puoca dolor e no dexa venir los spirits vitals al mēbre. Sia donchs la ligadura media na. E notable q moltes hovists stiomeuar sep lo defecta o fort ligadura. Ecs fayres deuen esser tres en ligar la fractura. **L**a primera deu muntar del loch dela fractura e aqsta es prohibiuia del denalamēt dela materia. **L**a segona denalant dell dit loch lo qual es expressiuia dia materia gordant en temps la virtut del membre romput e que no vingua a inflar se. **L**a tercera es per cōseruar los plimosals es stade tā betrobada per q la materia no dirija p la qual podē vissar oli rosat e semblats. E din **Rasis** q en lo principi p temor de apa sia feta la ligadura mes laxa: circa le. **vii.** dia sia feta la ligadura mes estreta p quāt aqllas bozas son segurs de apa. E situat lo membre en duas maneres. **L**a prima que sia feta indolorosa. **L**a segona e q les pŕincipies si ensituades en lur natural dispositio. E p

aqsta causa son trobats los suspensoris: e caxes e axi dels altres p tenir la dita liga dura o situacio. Per la qual cosa es denotar q en ligant lo membre en lo principi se deu posar les astelles legeras: e aco se fa no p strenyr mes p sostener fins al seté dia fins lo qual se discur lo temps del apa e passat lo. viij. e no apparerà apa sià posades astelles bonas e sufficiës p a restrenyer e susteny e sià còtinuades fins alafí p que lo porrus sian ben confirmat. **E** nota segòs Quic. q aqllas horas no deu cuytar en remudar los apposits. Lo quart document es del temps del remudar. La remutacio si se deue q la fractura sia bê rectificada co es q nigu accidet sia sobre vngut no sia feta fins al. xiiii. o. xv. dia quât mes tard se fa. tât es milor co dñ Rafa. Si tempo duptes que la ratificacio no sia bona dintre lo dit temps la pots remudar per quant encara lopor rus no es regenerat e las horas lo que resta p rectificar se rectificara. Si tempo sobre uenia dolor puniga o apa en lo tercer dia o aps sia remudat. E axilo dñ Quic. e si los dits accidentes no venen no es expediet soltar ho tâ souint sino spar. Lo qnt document es del gñacio del porrus lo q despuds q en viii. o. ix. dies se comesa regnar sia ingrossat lo regimèt e perço dñ Gal. Si nodrit lo cors d viâdes nutritivas dlas qls se acustumâ en gñdrar los hñors no sol benigus mes encara viscosas dla qual lo porr engñdrar se punç. ari co amic. co es aros e frumet cuyt ab ayg. caps e vêtres e pe d animals cuyts e lo vi gros e stiptich. guardé se molt d tota cosa aguda e q fassa aduistio en la sanch e subtiliar co so als cebas mostalla specias ira e coyrt e seblats. e pgo dñ Rafa. necessari es subtiliar lo regimèt en aqlls en lo principi. car p alguns dias lovi totalment los deu esser apartat tenint lo vêtre larch e fierbo thomia deu esser administrada. si la virtut ho p sent. e tot aco sefa p a pseruar d apa. Pusq seras seguir d apa al regimèt acustumat sia restituit. Referits los documets p dits vñch alas intencions q en les fractures so necessarias. les quals so. xiiii. La primera es equalar lo os e lo q es compremut elevar lo. E opoleix se aqsta intencio ab deguda extensio del membre e ab deguda elevacio del os

cópremut. Si a donchs eleuada la cõpsio sens dolor: fins tât q los caps dels ossos allur natural loch sia reduyts. La segona seplex ab deguda e pueniet ligatura. Elqsta practica p diuersos es diuersificada. p q al gñus inmediadamet sobre la fractura aju stâ e ligâ fins al. vi. o. viij. dies e no stellâ axi co en un documet es stat dit. Altres immediadamet al principi empastrâ e aplicâ grânobre de plumasols d stopa o de drap de li e de sobre liguë e stellâ co es stat lo tedrich. En aqstos modos es pil p quât dormint lo membre se pot toser e sobre los plumasols no se pot fer deguda ligadura. Altre modo e mes pueniet als dits dels doctois atichs co de Quic. de Gal. Ellia. Albu. Qui pmer mirâ q la dolor sia corregida. secundo que lo porr sia engñdrat. tercio q pseruant lo membre sià fortat e tornat alas suas pñstinas opacions. la primera seplex d aqsta maniera co la fractura sera equalada p lo ministrâ co encara tendrà lo membre extes sia mulladava stupada o drap d li en blâches deous e oli rosat esia posada sobre la fractura e commensa a fayrar sobre la fractura montant e deuallat. mes emplo deu strenyer sobre la fractura q en altre pt sia ligada planamet e in dolorosa. Ifeta la primera ligadura sia posat de sobre un drap dels duplicat o una stupada en lo dit blâch deous infusa. Algus mullâ una peça d drap o stupada en vñagre e posâ la sobre la liguera de modo q pregna tot lo membre assi q las stellas no offendre lo membre d sobre asso sià posades les stellas de fust o de cuyro segons la disposicio del membre fetes e ab les bendas ab les quals son les canulos sian ligades. ari co en lo primer libre es stat dit dela incisio del os. E las horas lo malalt en loch tranqlia ab los apodiamets a res posar sia situat. En lo seguent dia si es necessari ans si es possibile sia fierbo thomia. e sia li administrat lo regimèt subtil. E tot asso sefa p phibit apa del. Tre no es de curar en los primers dles d regimèt si la fractura sera en los membres inferiors ni sia incitat ni mogut. E la sefa es manifesta assi q p lo mouiment no se guesca dolor en lo loch della fractura ni a remudat fins a. x. o. xv. dias si donchs la fractura no era

malparada e así es cóplit lo písmo orde
 ¶ Lo segon orde se cópler apres lo vuyte.
 o, x, dia quāt la materia del porr coméga a
 venir la qual se conex p sedacio del dolor e
 p remocio del apa e p la bona color del mē
 bre sia solta la ligatura e rentat lo membre
 ab ayg calda, e si alguna cosa resta sia repa
 rat sobre lo loch ab lo empastrefet d' fari
 na volatil e poliuores p strictiuas e blāchs
 de o e sia stes en drap e posat sobre la ptic
 cula e sia ligat ab la primera fayxa e totes
 les altres coles siā fetas cō enla primera p
 pacio de ali auant sia feta maior strictria
 ingrossat lo regimēt. E si necessari era sia
 lo vētre enauacar e d. ix. en. ix. dies o mes sia
 remudat fins tāt qlo os ab lo porr sia li
 gat la qual cosa se sap p lo tacto. e p la in
 flació e en cara p la plectura del temps d' la
 sua pfirmació. Lo tercer orde es q lo membre
 d. iii. en. iii. dies sia rentat ab vi salat d'
 decoction de rof o de dōzel evna stupada en
 aquell vi infusa e pminada ab dos o tres stel
 les sia ligat e les horas lo membre a poch a
 poch sia tornat ales sues primeres opacōs e
 eaualosamēt sia reduryt e si necessari sera
 sia en dolcida la pticula ab oxicrcio d' alba
 tea, la quarta intēcio se pplex corregint los
 accidēts co es dolor o apa abas d' totes co
 sas ans si era ja ligat sia tornat a soltar e
 ab lana oli e vinagre. e los otros remedis
 pueniēts siā sedada la dolor e no sia ligat
 nistellat sino sol p sustenir lo mēbre e retene
 nir les medicines fins atāt q la dolor sia re
 mediada e les hores torna ala pparacio ari
 cō dit es. Si sobre vendra pruige solta la li
 gatura e ab ayg salada sia lo loch enbron
 cat e aps ab vnguēt blāch o populeon sia
 vntat e ligat cō de primer era. E si se aura
 feta alguna naffra en lo pñncipi p traura
 los trossos aps q serā trets sia tornat a cos
 sir cō es stat dit demūt en lo cap. das naf
 fres dels ossos al qual has de occorer per
 curar aqsta fractura e pparada: cō dites
 E quāt dexer aqñ forat per lo quall la
 naffra se puig i idificar deixal tant quāt
 sia necessari. Lo porr sera petit ab fri
 cacio e embrocacions e empastres e ab la
 fluxa ligatura i portat mes nodriment.
 e si la boca sera al osolidada e sera fresca
 p spay desis messos sia mollificada ab ba

nys e empastres fets de bisnaliues esem
 blants per. xv. dies axi comdin lo Jacme
 riis e extenent de cascuna part. empaynt
 ab los genols sia cōpremuda en cōtinēt se
 equalars. e aps sia pparat cō es dit desus
 Si la fractura sera antiq e lo porr endu
 rat iunta lo cōcell de tots sia derada. Si p
 vētura scra feta algua attraccio p laqbl ha
 temor d' corrupcio del mēbre sia lo loch scar
 pellar e regit cō dit es en lo capitol de stio
 meno. e si resta alguna duricia sia curat cō
 dalt es dit en lo primer libre. E basta asso
 deles fractures transversals. deles longis
 tudinals sia pceyt dela matxa manera.

L.a.ij. Dela fractura del nas.

¶ lo nas algnnes voltes se es de
 e ne la fractura p cayguda o p per
 cussio. e ago es manifest. e pco no
 posare senyals. la fractura del os
 delnas se pot corregir desta manera. pos
 lo ministre son dit en lo nas eleuat lo os e
 siab lo dit nos pot fer pos bi vn basto ele
 uant lo os ab lo basto e ab lalltre ma sia e
 gualat lo os romput. e apres siā posades
 les tētas pueniens en lo nas. E p cōseguēt
 sobre lo loch siay posada stopada infusa
 en blāchs de o e colis rof e farina volatill
 e poliuora restrictiu. los tēps dela restau
 racion del os del nas son. xv. dies. Dela sua
 ligadura son molts modos de dir. Prime
 ramēt din L'anfran. q la ligatura sia feta
 ab dos ligaturas. La vna delas qualis sia
 de sota lo nas. e lalltre demūt lo nas p te
 nir les medicines. Roger e Guili. ligan ab
 vna bēda ptita p la mig de modo q lo nas
 puga passar e ligā la al dos. Il den. tot asso
 ba cōpres e diu q milor staria sens ligadu
 ra: car si la ligadura es massa streta diffor
 mara lo nas. E si es fluix poch pot aprofi
 tar ans en lo dormir poria danyar p la cō
 pissio o plo renoultar o p algū mouiment iñ
 ordinat. Empo no obstat aqstes rabons.
 volq sia ligat de sota e no de sobre. E o de
 aqstas discordias pocht ure. p quāt en la
 cara nos pot donar certa regla de ligatu
 ra encarnatiua. E pco fassa cascū lo milor
 q p son enginy pora inuentar. Alguns po
 san bon capel en lo cap e en aqll capel ligā
 les fayxes en lo nas applicadas. E aquest

modo es bo segons apar.

Capitol. iiiij. dela fractura della mandibula.

I El dirupcio se fa en la mādibula inferior, la cōnexēça dela qual es facil e en aço pcordélos antichs cō Enic, Elia, e Albu, la qual fractura si sera posat los dits dins la boca dí pacièt sia reduyda e tostemp s ab lo dit empanyent la gilbositat aparèt des dela pt interior ala exterior e ab l'altra ma iguala aqlla degudamēt fins q sia ala piuccio natural. Elq sta piuccio e equalitat pñeteras p la equalitat d'les dents q sò en ella. Las d'ets malaltas sià ligadas ab les sanas ab fill ancerato ab fill de argento de oz. si has temor d'apa calt posay coto o lana succida en blanch d'ou o oli ros infusa e sià ligat segòs q milor ligar se pora. Si no has temor de apa calt posay tan prest lo empastre d'farina volatal del moli ab blach d'ou còsegida ab les polueres vermellas ja ditas. Apres posay desus drap duplicat e demur posa la stella segons la quātitat dela mādibula. o posa bi stella de sola de curyo e dexa la star. Se dòchs no se segnia o apa o priuigeo dolor intollerable. E si algú de aqstes accidents se deue fes lo q es dit en lo capitol vñiuersal. aps torna al empastre e ligadura ja dita. Si emplo la reduccio no era bē feta sia reduyta e sià feta la ligatura en la manera dita. Còmeca de tras lo coll e porta la fayra sobre la mādibula reuoltat sobre les oielles e tornat p de tras lo cap vinga ligar se en lo front. E si era menester moltas reuincions sià fetas de vn mateix modo fins que la ligadura stigua ben ferma. Cò conexeras qy aura trossers de ossos separats studia ben en la extracció de aqüelles segons lo modo q a tu sera mes cōuenient e possibile. E si lo forat es stret amplial segons que sera menester e apres sia curat cò es dit en lo cap d' naffres. les viades necessaries hâ es ser presas en forma potable per q en la masticació no se descòponguia. estigua en res pos fins sia assegurat lo temps dela sua reformacio es quasi fins a. xxvi, dies segons Enic, e Albucaf.

Cap. iiiij. dela fractura della furcula del pits.

I El furcula del pits algunes voltes se trenca ala part forana: altres voltes ala dintra. La cōnexēça dela qual al sentiment se amogua el tactu se trobe ab la ma. En la fractura exterior sià trobats dos ministres. Lo un dels quals tinga los del adiutori lo qual seguer la furcula ròpuda e extenall ala pt superior e exterior. E l'altre stégua lo coll en vers la pt altra. apres sià reduyda la fractura egualment per lo mestre ab los dits fins q noy age eminècia. E nota q major extencio has menester posa sota la stellavna pilota grà segòs la quātitat quet fretura sia feta la pilota de drap o de lana e esten lo colça fins q vingua propinquantse alas costas aps agula la fractura segòs sera necessari. e aps posay lo dit empastre de farina de moli ab lo oli ros. e aps fes bi loch e posay la stella sobre lo loch q sia de latitud dos dits e mig. e sia de curyo la lògitut sua sia de. viii. dits e la fayxa ha de passar sota les stelles despuyas sobre lo coll e sia fetas ab ella tatas revolucions q lo loch stigua bē stret e sia posat lo bras seu al coll e sia reconegut tots dies si la ligatura relaxa e tots dies sia reconeguda cò diu Albu. Si empero la fractura sera de diuers reduer la de aqst modo posay lo genol al mig delas spatles e si tirat fortiment los muscles ala pt posterior e les hores ab la ma sia la fractura reduyda. O altremēt sia posat lo patient en terra e de tras en las spatles sia li posat vn puluñar rodo o gilbos e sian p'muts fortmet los muscles stant en terra. e aps sia reduydas las fracturas. e si p aqst modo reduyr nos podem dien alguns que sia vntat vñ curyo ab visch cò se fa en la fractura dels costas ab violècia sia eleuada la ma e reduer la. E si lo patient tira ab lo tactu dels dits alguna pucta sapies q senyal es de algú tros d'os rotur e las oras p'parat p traular. E prim imet talla com diu Bru. sobre lo costa pressa e tra u lo dit tros. e si algúa pt sera trengut talla. guardat be q lo cifach no se rompa. E si

aura grā incisio pgrega la ab costura: e en carnal a empo dich te q̄ tales coses no sian fetas quāt recelas algun apa calt e les horas aiusta bi en la cura oli rosat e vinagre &c. Si de asso no has temor liga lo loch en lo modo de sūs dit. Dorsa de subinas e d' nirs tinga un plumasol petit sota la stella e no soltas la ligatura fins al seten dia. si donchs no sobrevenia algun accidēt co es dolor priujo o apa calt, apres solta la ligadura e sia remoguda la stella. Si venias la rectificacio no esser bona: tornar la rectificar en lo modo dit. Es menester cada dia mirar q̄ la fayxa no sia relaxada. Lo temps dela sua rectificacio es de, xxxii dies com din Albucasis.

Capitol.v. dela fractura del os dela spatile.

I A fractara del os dela spatile algunes voltes es dins altre de fora. La significacio delas quals se manifesta. Si es ala pt forana sia rediuya de aquela manera, posa una pilota gran feta de stopa o de lana o altre cosa que a tu placia sota la arella apres copiam lo colze fins quasi alas costas elas horas abla ma eguala la fractura e fes la ligatura sia ferma e posay una stella de curro ample de tres dits e lōga de. vi. dits segōs sera necessari, posant bi primer lo emplastre dela farina volatil o posant bi lo blanch del ou e oli ros. En la segona garda siay posat lo empastre dela farina volatil e no sia mudat sino deset en set dias. si donchs no venia alq̄ dels accidēts dits en lo p̄cedent capitol Si empo la fractura sera en les pts interios e en aquela manera nos pot reduir les coses com es dit en lo capitol immediatament p̄cedēt e recur p̄ aquell en totes coses co sera necessari. Lo temps dela sua confirmacio es de, xxxii, dies.

Capitol.vi. dela fractura del coll e del spondils del dors.

D Juic p auctoritat de paulo q̄ als os dels spondils tart se segueix fractura i en los demes se segueix a tricio. Albuc. dī. p̄. empo podē dir q̄ lo paulo enten quāt ala rotuditat dls: quāt

ala altre part feta dela rotuditat se pot seguir fractura. e atix força o ba entes Albuc. E atix bas la cordia qual se vol cosa q̄ sia de aço si lo nocumēt p̄ aquela causa vindra deuia e als niris interios pceys dla nuca los tals vēdrā a esser paliticats en les más e aço sera si la concussio o fractura es ala pt supior. e si es ala pt inferior se seguirà p̄a ralis in los pe. e la causa es manifesta. car los niris delas mans dela pt supior d la nuca pceberē e los dels pe d la pt inferior dela nuca hirē. E molts be vists para litich qui ab lo palisis son morts. E si se segueix involuntaria expulsio dela egestio es mortal e senblātment si deseja vainar eno pot es mortal. atix co dī Albuc. no deus donchs traballar en la curacio sua. Siem po no se seguir lo q̄ es dit la cura sta en la correccio dela dolor o dela apa ab oli ros. e vermellos de o corregits aquells posa sobre ellis algun dels empastres confortati e exci cati e streny lo loch ab lo ligamēt e mane al pacient q̄ prengua lo loch del repos so brella part en la qual te menor dolor.

Capitol.vii. dela fractura del vltim os dela coba.

I O derrer os dela coba: souint se acustuma de rompre e priou se manifesta la sua ruptura. sia donchs reduyt de aquell modo. Situa lo malalt de tal manera que lo ministre pugua posar lo polze dela ma squerra dins lo ces. E ab la ma dreta eguala lo os tant co sera possible. E fet asso posa sobre lo loch lo empastre ja dit dla farina volatil e si aquella te faltra p̄e flor dela farina e ab aquella aiusta les coses dites e fes empastre e posa bi les stellès ab la ligadura convenient segons lo engini e possibilitat tua.

Capitol.viii. dela fractura del os del adiutori.

A xi co dī Albuc. lo adjutori es aquell os qui es entre lo colze e fins al cap dela spatile. E com en aquell se segueix fractura les demes ala pt exterior dedinan. En la rectificacio sua so menester dos ministres. La vn dls qualls stena lo bras, la altra tengua molt firma la

part superior del muscle, e les bores lo magsíster ab les sues mans pot egualar la fractura. E apres sobre lo loch posat los stius pades en lo blanch del ou e oli rof, infuses. E sia ligat ab vna fayra e apies stellat ab .vi. o .viii. stellas, e en la segona remuta; cio siay posat lo empastre souint dit dla farina volatil, e aqst modo es util a totes. si empo la fractura sera pp dí vmbro o muskle sia molt stret lo os ab lo muscle, atima tix si sera pp del colce. E sia la fasia d aqst membre de .vii. dies dels quals he feta mençio en lo primer li. in lo cap. intitulat d fracturas so es delas fayras, eno sia soltada fins al .vi. o .viii. dia, si donchs no era impedid p algú accident dels sobre dits com es dolor apa pruige, e si veniras lo membre tirat a vermelor senyal es de apa e les bores no la estringas feta la rednicio ab lo empastre ni ab las stellas fins tant si es asegurat del apa, e posay sobre lo loch lo q phyber apa calt co es la lana surze infusa en oli rof, o d murta ab vingre. ables altres coses dites: co la farina del ordi o delas lèrillas ab los dits olis. Deus be considerar q lo ligamet nos puig a fluxar ni lo membre ne mude a sua figura, e pco rectifica e streny be lo dit ligamet. E lo malalt co yol doamir es menester q dorme sobre la spina elo bras o q age vn suspensori mantergi al coll e tingua aquil sobre lo ventre e ab draps sia be apodiat per tal q nos puig torsos. Dela administracio prou es dit en los passats capitols e paqst e altres recorre en aquello, sia remudat del quart fins al sete. La confirmacio sua ve en .xxx. dias.

La ix. dela fractura del bras.

Ibras es còpost de dos ossos los quals se appellan dos focils lo vn dels quals es petit e es aquell q segueix fins al polce. lalcte es gra e segueix fins al dit petit dela pt inferior. Algunes voltes se romp lo petit e lo grà. Altres voltes ab dossos mes empo quant es romput lo focil petit la cura e rectificacio es facil. E si es romput lo focil grà la cura es mes difficult, e si ab dossos so rompunts sia la cura es mes difficult. Donchs si lo vocil petit es romput co demunt es dit necessari es de egualarlo ab petita extensio, e sisera lo

focil major extensio ha menester, e si ab dos so los focils son rompunts: bas menester molt maior extensio. **E** lo modo de aqsta fractura e dela sua restauracio es tal com dit es dela fractura del adintori. Hota em pero q quāt es la fractura en vn sol focil abasta menor stellacio q quāt los dos focils se rōpen. Sia la strictura maior en lo loch dela fractura q en niguna altra part. e qnt mes te aptas delloch dla fractura tant deu esser me remissas. Hota mes q abla fractura se segueix moltes voltes solucio d continuitat. E les bores en lo ligar bas tenir cautela en deixar bi algú forat vbert, p ho les sanies e viruléncias exir pugna e curall tots dias. axi co a nassrat en lo modo dit. E algunas voltes apar en la fractura e en la figura del membre algú tros de os e no del tot sepas es menester grà studi en la reduccio e repacio de aquil en tornar lo en so loch lo qual tros si del tot sera sepas e punyara la cutis les bores noy ha confiança en la restauracio sua. E axi es necessari sobre ell fer incisio el os taurerlo de fora. **E** nota be quāt bas esser sollicit en aquilles cosas q venen en la fractura e aps della, abans q sobre vingua nocumet. E de aquilles coses es nassra. flux de sanch. attricio. dolor. apa. e pruige e supfinitat del porre diminucio d aquell en la quātitat sua e altres semblants dels quals si be consideras dalt es feta mesio de tots. E pco com vols corregir aquells accidents recorre al capitols superiors. E desguenmet la ma sia suspensa al coll. E sia la amplitut del ligamet ab q se fa la suspensio segos tal quātitat q cōpugna tot lo bras. car si mens pslas aqst ligament no escapara de tortura. E quart se lo malalt d tot monimet e dorma de sus lo dors la restauracio se fa de .xxvij. fins en .xxvij. dies al mes.

La x. dela fractura dela race ra dela ma o dels

a Los ossos dela resta della ma poch e atart se queix fractura, mes sepacio car ne molta duriça. E pco din Elbin, q si creua la ma sobre vna taula e compime e fermat, sia redryda, e axi dela fractura. E cōseguētme sia empastrada e ligada com daly es dit.

aximatez la altre pt d'la ma sia empastrada e los dits siâ ensembs ligats e yqualats e mandat de qtre en qtre dias restaurasse en xx.dies. Si los ossos dels dits se rompan. la restauracio se fa axi. Tyr lo mestre ab vna ma lo dit e ab la autre pot egualar efe ta la equalacio siâ posats empastres e stell as e sialigat e tingua la al coll ab vn ma/ nutergi. E sia remudat de dia en altre o d quatre en quatre die sera feta la restaura/ cio en xx.dias. En totes les altres sia feta daqsta mætra e dí modo dit en l'ltre cap.

Capitol. xi. dela fractura d'les costes e deles parts delles

I La fractura delas costas e d'la fur/ cula e dels ossos del thorax con/ uenen en multas differencies cau/ ses e senyals e judicis e en la intê/ cio curativa p' quât axi cò dit es dela fur/ cula q' alguna volta se romp' ala part d'ntre. altre volta de fora. aximatez la fractura deles costas alguna volta se rompe' ala pt d'ntre altre ala pt forana. E alguna vol/ ta se pleguâ las costas e no se rompe'. Los senyals son manifests e comuns. E quant se rompe' o se pleguan ala pt intrínseca so/ brenen accidèns pleuretichs enocumèt en lo aleuar e scopir sanch e cos. pla qual cos se es molt pilosa. Dela restauracio trobe jo molts modos de dir. Alia. Enic. Albuca/ s e molts altros sens distincio tractâ d'fras/ ctura ab oli e lana e ab otras ligaments les curâ. Lo Roger. ab les mans les obre e limint les ab alguna cosa vescosa. Gui. ab les mans les eguala e ab blanch de ou e farina les referma. Lenfrâ. diu cò Roger sino q' mana q'lo pacièt tussint se ajut atraura a la pt forana la costa jo enaçó seguer lo bui e posa aqsta distincio q' la fractura o es d' d'ntre o es ala pt forana. si ala pt forana sia feta la flebotomia d'la pt contraria esia purgat del ventre e sia tegut bñ net. E fes/ li vissar bros d'olis lo qual es priou carni/ natin d'vètor. et e d'lla materia en aquell loch pogregad. eduer la donchs axi. E o/ p'm la costa al ma eguala la e ab lo em/ pastre fet de bl h d'ou e farina e les altres coses poglutinadas e stellas de cuyro e ab bñda lôga refer. a la bñlo loch. ap's en la fi

dulcifica lo loch ab dialtea o oxicrodo. Si empo la fractura sera en los pts intrinse/ cas e les bores ab les mäs vnytadas ab tra/ metina, pp del loch o ab alguna altre cosa v/ scosa aplicada e trauna sobre la pt depresa e elena la ajudat te lo pacièt tussint e rete/ nint lo ale, e si necessari es sia li posada vñ/ tosa. Lo Enic. mostra q'lo loch sia vbert. e la costella elevada sobre la part lessa. iii. di/ as o. iiiii. p remediar lo dolor e phibir apa. sia aplicat oli rof. ab blach de ou e ab leu/ gera ligatura sol p retenir les medicinas li/ ga bo. Apres ab farina d'faues e mell sia regit. E ala fi sia dulcificat ab dialtea o oxicroch. sia remudat desis en sis dies. La confirmacio se fa en. xx. dies.

Capitol. xij. dela fractura del os dela cura.

I La cura algunes voltes se ròp. E si se ha a restaurar ha menester fort atraccio cò diu Enic. quât al regimèt d'la cura sia regit cò es dit en lo modo d'la cura del adiutori. E encare pots recorer al ser/ mo vtil d'aqsta pt. Mota empo q' en la fra/ ctura dela cura poch se acapa de claudica/ cion com diu Enicé. Reduer se axi sia posat en vna taula o en altre loch e sia dos mini/ stres tirats fortment e p'seguent lo maestre egual e reduesta la fractura despuy sian empastrat ab blach de ou e oli rof e sia po/ safades stellas ab spay q' de vna a l'altra aja/ vn dit. Albu. empo e posa tres stellas. en la segona mutacio sia lo loch empastrat ab farina volatil e les altres coles poglutinati/ das. E la dieta sia cò dela dieta dela frac/ tura del adiutori, es iura tros de os que fassa punicio fes lo q' souint es stat dit. E aximatez si sera ab fractura de carn fes cò en lo de naffres es stat dit. e p'seguent/ ment sia situada la cama en modo convenient. Elguns situau lo p'm q' d'ra p' d'lab sto/ pas. altres lo apodian ab pallas lôguas dela lôgitut d'le pen en voltes en vn lansol. altres cò Enic. la liga fins al pen ab dos stellas. Altres com Lenfranch la ligan. E la posan en vna cayxa fins als peus. Elguns feta la locacio dela cayxa ligan plom al peu e dexan lo caure. E diu en q' si algun defecta hi ha en lo tornar d'aquel

tirant a poch a poch lo rectificar: sia remutat de. viii.en.viii.dias e fera la confirmacio en. i.dias

La. xij. del fractura d'les camas

In la cura ha dos ossos la vn de a quells segons alguns com sia grā se appela crus. l'altre es rīch e ap/ pella se focal. e alas voltes se rop la hū sol e ales voltes se rōpen ab dossos. E si se romp lo os petit: la cura es mes facil q si seromp lo gros. E si los dos se rōpe la cura es mes difficult q si la vn sol se rompt al so es pro manifest. La cura de aqsta fractura es segons la practica dela fractura del bras. e totes coses bas de pceyr com es stat dit. Ifetes les coses pcedens situau en vna cayxa q tingua d'l genol fins al peu. Hora empo q quāt es romput lo os maior: la ruptura declina ala part exterior. e quant lo os petit es rōput declina ala part interior.

L'apitol. xijij. dela fractura de la rotula del genoll.

Il rodella del genol atart setrobe be rōpuda. mes empero baliabas se trobe romuguda. Si se trobe rōpuda com diu ab los dits sia reduyda e equalada segons la sua figura e empastra la en lo modo o modos dits. e stella la ab stella de cuyro rodona aps ligala ab ligatura cōnvenient e reminda la d'sis en sis dias. La dieta sia cō a tu placia

L'apitol. xv. dela fractura de

Il aratxeta del peu e dels dits. **I**l aratxeta d'l peu atart se trobe rōpuda. e si seromp la curacio es difficult com diu. E si restaure en aqsta manera posant lo peu del pacient en terra aps posal li ten peu demut formet calcat. apres fes los empastres dits e sia ligat equalat be. les cōcauitas aqllas ab la ma posant hi la stella ampla d'cuadro sia remudar de. v.en.v.dies. D'es qnt los dits dels peus se rompēla restauracio sia feta cō dels dits delas mans. e pergo com sera mes

nester veges bo allf.

Seguer se lo tractat. iiiij. qui es de deslocacions.

A dislocacio cō diu. Esiic. es extimēt del os del seu ppi loch natural en lo qll stava cōiuct p lo qual es empatxat lo seu mouimēt e alterada la figura d'l mēbre. ep go has denotar q segōs. Esiic. qtre son les ptiuccions dels ossos. la vna es secretiva com apar en los comissuras d'l craneo. Altretbi ha q es fixina. ati cō es la fixio d'las dents altra q es apodiatina cō es la taula dels pits. altre q ligatiua vt pixedis et vertebri. En les altres parts se deuen commocio apercio, les quals no propriament mes largament se diu en dislocacio com diu. Lenfrā. Deles dislocacions vna ni ha q es cōplida en la qlllo os totalmēt bir d'la sua juctura la sediu vera dislocacio. altretni ha q es no cōplida en la qual lo os no ix total mēt delloch e aqsta de algūs es dita declinacio o cōtorcio. mes releyra se lo ligamēt e pgo es longaciō del ligamēt de aqella.

Los modos d'las dislocacions sō qtre. ante rior e posterior. interior e exterior. e ab al so alguna bi ha simple. altre cōposta ab fractura. alguna ab dolor. altre ab apa. altre ab naffra. altre ab duricia. E nota be q de aqstes cōposicions se pren la indicacio curativa. E nota mes q delles dislocacions vna bi ha q es facil ati cō aqlla d'les mans Altreni ha q es difficult com la deslogacio dels colges. Los senyals dela dislogacio sō eminēcia innatural en vna pt del membre ab pcanitat en l'altre pt e ab aço lo monimēt d'l mēbre es difficult pgo es menester cō se seguir dislocacō q mires si es simple o cōposta. si es simple sia fera la reduccio. si es cōposta sia tirada l'altre malaltia q es ab el la. Les causes d'las dislocacions vnes sō extrinsecas ati cō cayguda o. Altres sō intrinsecas cō lo huor. Villaginos en la iuctura ptingut. Los yals de aqllas les humors sō psos dela substantialemt inharen ati cō dela ppo d'i mēbre qte en si eminēcia e pcanitat a pt pria la qll

apar esser maior del acusllat. Altres senys als biha q sò p'sos deles coses accidentals aricò dela dolor e p la difficultat dela operacio e del mouiment. los quals senyals se co prenen p la dispositio d'la sana iuctura companyona sua. Los iudicis sò aqstos e p'merq. Enic. se indica q les dislocacions p'posades a naffra dolor o apa sò difficults e pilosades de modo q algunes voltes es forçat deixar la pticula incruada sens reduccio. Lo se gon iudici es q la dislocacio antig e indurada es difficult e quasi impossible p curar. e p q tot cò es possible se deu cuytar a restaurar la dislocacio. Lo tercer iudici q la dislocacio en la qual se ròpe los margins della pcanitat d'ls ossos sò pessumas. Lo quart es q qll se vol q es molestia p deslocacio. e ap's rediuyt e ap's torn'e altrevolte en aqlla aqstos tenen musillagins en la iuctura. ypo cras empo enla. vi. pticula dels amboix. diu ari. Quibuscùqz a sciatica molestatur vertebrz resilit foras. trursus incidat in los cù suu. bis musillagines sùt plenis. e enlo per multiz diu ari. Quibuscùqz a sciatica molestatur vertebrz resilit foras bis tabescit et claudicat si n' curat. vol dir q los q sò apa sionats de sciatica si moltes voltes lo vertebri e desuia senyal q hñor musillaginos e abuña e si pferament no cura ala fi ve et claudicar. Lo modo de practicar dona Al bucas ab vn instrumet circular. e ja he vist vn sciatich en lo qll lo os della scia sera desuiat entat q lo os vingue a putreficar se. e finalmet mori d' aqlla. Lo. v. iudici es qnt tu a sentiras lo cruxi del os intrat enla reduccio e veuras la natural figura esser cognal ab la figura d'la mèbre a el p'senblant les hores judica la reduccio esser bona. La cura ginal d'les dislocacions. p'suposant p'mer alguns documets dits en la doctrina d'les fractures comuns atotes restauracions d' dislocacio. te qtre intencions. la primera es la reduccio d'la iuctura. la segona es d'la confirmacio e p'la iacatio d'la iuctura reduyda. la tercera es defensa la pticula d' mala hñor. la qrtia es correccio los accidés. La primera es p'slida ab la iacatio dela iuctura e inpusio dela eminència e replimet dela pcanitat. La segona es p' la q' vintada la iuctura ab oli rof ab vn drap gros aplicat sia applicades stupades o drap de li ab molts dobles

ch blache de o' infusos. E si necessari es sia posada stella d'ciryro e sia ligat ab bendas infusas en vinagre ayg. Blample e lògitut segons la quantitat d'la pticula d'les quals d' bayx serà dit e sia situat lo membre ab lo maior repos e mens dolor q sera possible e de qtre en qtre dias sia remudit e en la segona remuntacio o en les altres si sera menester sia feta embròcacio ab ayg calètra. e no se fassa en la primera. car peril seria de apa e senblat farian los draps molt calts e sia empastrat lo loch ab farina volatil. e la poluora dita ab los blachs d' o' incorporats ligat homes stret cò diu Raf. La tercere intencio se ppler ab fleibotomia o purgacio si sera menester e bona dieta enlo principi subtil e com lo dolor sera remediat elo apa sia ingrossada cò dit es en les fractures. E ala fi sia embròcat lo loch ab ayg de decoccio d'ros e d'dòzel. e siay posat si menester sera oricrcio e ari rediuyr lo mèbre alas suas p'stinhas opacions. La qrtia intencio es p'slida remediat los accidés si es dolor o apa sia curata primer ans q sia feta la reduccio car p'la traccio e passio te bas a rece lar d' spasme e altres accidés mals. sia remediats aqlls accidés ab lana infusa en aygua cada ab oli. e conseguèntmet cò diu Albu. sia rediuya. Si empero sera ab naffra sia feta primer la reduccio e ap's sia curada la naffra. e si necessari sera sia vñida ab costura dectat bivn forat p apoder la mudificar. Si empo sera còplicada ab fractura p'mer sia p'parada la dislocacio e ap's la fractura si es possible. e si no era possible sia p'parada la fractura e qu'at lo porr sera confirmat sia p'parada la dislocacio. E si la dislocacio sera atig ab duricie sia embròcat lo loch ab ayg d' maluas e d'bis maluas e vinta la pticula ab d' saltea e ab lana suiza infusa en musillaginis sia moltificada o ab la scorça dela bis malua curta e pastada ab gretos impignat e lo loch ben mudificar sia rediuya dala iuctura esia curada e si despuys de curada lo mouiment d'la mèbre era difficult sia curat com disen los fisichs en la cura dela artetica e en les las passions de les iuctures.

Lap.ij. de dislocacio dela mà
dibula.

I. En la mandíbula algunes voltes se molifica. altres se spasma. Altres se disloga. e la sua dislocacio algunes voltes es ala pt intrínseca e les hores la boca resta vbera axi cō en la mollificacio. e altres voltes ala pt forana e les hores es lo p̄trarii dī q̄ es dit en mollificacio cō diu. aui. e les hores les dēts dī bayt sen entré mesq̄ les superiores cō din L'enfranc. e no poden obrir la boca e la paua bſr ab difficultat cō diu lo Guu. Los senyals dī aq̄sta dislocacio vtra los senyals vniuersals hi ha daltres q̄ es q̄ les dēts superiores ab les inferiors nūq̄ se podē y qualar cō din Guic. E si tātost no es reduyda aporta febre o dolor o flux cole/ rich tāt q̄ porta lo paciēt ala mort. Algūs voltes la dislocacio es ala pt posterior: sia reduyda de aq̄sta manera tūga vn dls ministres lo cap dī paciēt elo magister pos lo polça dintre la boca e los altres dits en la mandibula esf̄ lo polça no podia metra: pot hi posar vn basto e les hores fort tirant la mandibula empenya sota las orellas lo os en son loch ppi. Si la dislocacio sera a din tra pose vna bēda fort sota la barba q̄ pugua tota la barba cōpēdre. e los horas la vn minstre quāt hauria posat lo basto tāt drera cō pora tira fort los caps dī la bēda p la pt posterior tenint los genols sobre los muscles del paciēt lo qual ha stat de supinas. e axi se restaurara. E aq̄st es lo modo Guu. e dī L'enfrāc. Elps la reduccio sia posats los empastres e les pessas acustuades e sia ligada ab ligadura pueniet dita en lo cap. de fractura e sia reconagut dī quat en quat dias en. xiiii. dias se acustua refermar. La dieta ha esser de cosa s liqdas assi q̄ no age demasregar. E si auia stat molt dislo/ cada e ja era endurida sia balneada e mol/ ficada ab ayḡ calda e oli e les altres coes cōueniets cō dit es e sia reduyda. e si acci/ dēs mals sobre vnḡ socorre en aq̄lls com es dit de dolor: rabet primer lo cap e aquel vntat e de tras las orellas e p lo coll ab oli rof. calēt e cura lo regularmēt segōs lo que es dit ni tu sera possible.

Cap. iij. Della dislocacio del coll edels spondils.

q. Quant los spondils del dois sedis logā e sera dislocacio cōplida. al gunes voltes es la dislocacio a dintra o altres de fora. altres laterals quant es feta en los e spōdils superiors fa esquācia estur mosa cō se mostre en lo. iiiii. dls interios. Los senyals dles dislocacions al vlls se manifestē e al sentimēt dī tactu. Nota q̄ tota dislocacio dels aspondils es suspecta e p̄plosa de reduyrr per causa dela mucha e dels miruis e maiormēt aq̄lle q̄ es interior p q̄ nos pot pueniet tractar. No. secudo q̄ la dislocacio dls aspōdils superiores non ala trāglucio dls mēbres respiratiuus e la dislogacio dls inferios nou ales egestiōs e al vñnar algūs cō vol Guic. posē vn modo d reduyrr molt larch en sūe. dōhcs sia tirat lo cap caualosamēt ab les mās o ab vna bēda e entre les dēts sia posat vn basto: e sia tirat p la barba ala pt superior los pe?tenint li sobre les aspatles sia copremunt ala pt de baix e ales hores laminēcia se igualera e aq̄sta forma es quāt la dislocacio sera en los espōdils dī col. si empo la dislocacio sera en les altres sia tirat lo cos ab faras o en altre manera e laminēcia sia p̄pmuda e pfir/ mada ab los pe? o ab los mans o ab vna taula axi cō es estat dit e en aq̄sta manera sie ligada la p̄ticula e mollificar si sera ne/ cessari iaguad sobre p q̄ millo: sia pfirmat e sie remudat dī. v. en. v. dies en. xx. dies es cōfirmade.

Cap. iij. della dislocacio dels musdos edeles parts homoplatis

A dislogacio dels musdos se fa en dos maneres segōs auib cēna. En vna manera en la pt inferior dela part domestica. En altre manera ala pt inferior del costat asquerra o silvestre. Des empo diu Albucaf q̄ en versa la part superior atant se pot dislogar. Los signes de aq̄sta dislocacio se manifesta p la eminēcia pfunditat e cōstat no acustu made. e p lo mouimēt distal e alguna vegade impossible se pot. Imates comprouar la dislocacio ab lo mōre cōsenblant a ell p la pfunditat e cōcalitate e p la beressa gran dels musdos. e p la rotunditat eminent a forme don sota les axelles. e p la cō-

causitat que apar al cap dels musclos, e les mans nos poden montar al cap, e la inferior se desloga e les ores laminencia es ala part deuàt. E la còcausitat derrere ela ma distince restre detras en la interior laminencia es de tras e la ma nos pot del costat se parar. Nota be q en aqst dislocacio sò en ganats molts vegades p causa dela posistema o dela còtorcio. E o recita Rasis e d'fer e boyt. La curacio de questa dislocacio principalment aquella q es ala part inferior se pot reduyr en molts maneras. Lo primer modo es en los lauges e es que sie extes lo bras e posa lo puy o la sumitad del teumusclo de sota larella, apres tyrant sie inclinar lo bras ala part inferior e reduyir sia. Lo segon modo es en los forts e sie posat vn cap del redon ferm sota larella e sie tirat fortmet ala part superior ab vna fayxa e còseguemt lo bras ala part inferior sia tirat e reduyir sia engruffyra. Altremet se reduers alauant e posant lo pacient sobre vna squala. Lo cos peniant e lo malalt ben cobert d draps e lo bras bê tirat e es menester q los grans deles qllasian pius alt quel pacient sie empero lo groa dela scala bendegos per q en lo bras no seguis fractura. Alguis o fan ab vna barre de questa manera. Siá dos menestres q tengen una astaq e sie asituant lo pacient al teros apres li posen una ascala sota les aspalles o vn fust aps leuèlo q lo pacient te sota los peu e tire fort lo bras ala pt inferior, e d aqsta manera secure fetes aqstes coses sie fet empastre ab blach doue ab farina e poluora e sie empastrat e ligat posat una pilota d stopa o d drap sota larella. E si ligat be e firmat abbene d apla d Finch dits, e la logitud d dos braçes, sie empo ble gade d dos caps e en voltade p lo migs co meçat sobre la pilota q asta sota larella, a pres los dos caps voltat e croant sobre lo musclo sia aportat fins a laltra arella e al trevolta sobre lo musclo croat e reduynt la sobre la pilota. Astas voltas tornat fins q sia bê fermat, e el mestre molta confirmacio sia coside e sie stingut ab vn drap o to uelola al cole e sie uidat d non en nou dies e co astu sera bê fit feedor, en. xx. dies es co firmade e sie dolinificat lo membre ab li estea.

o ab algú aspane drap, les pts del musclo poch se desloga, mes sapare se e maiomèt la furquilla del pits, p qnt en lo musclo noy a altras ossos sino le spalle le reabèt ab dos pcanitats e le furquilla tenqnt, elo adjutori intrat, axi cò es dit e ala anotomia la se precio dela furquilla ab les coses restrictiu secure.

Cap.v. de Dislocacio del colso.

E dislocacio dl colso algunes voltes es petite, algunes grà, e segons ab bucasis e segons tots los altres. algua es ala pt interior, altre ala pt posterior. Roger no acurat sino d aqlla q fa ala pt interior, p qnt aqlla mes sonit se segueix. Los senyals d tal dislocacio vltre les còes d eminècia e pcanitat sò arcuassio lateral e difficultat lo mouimèt e impossibilitat de poder plegar al musclo, p q nota q lo colse ab difficultat se desloga e ab difficultat se reduer p causa dela infiltesio dls ligamets. Nota mes auat q molt tart se desloga lo foci superior, p qnt note grà diversitat, lo foci inferior molt sonint se desloga. La cura es aqsta si le dislocacio sera en la pt anterior, o sie extesa la ma dl pacient, e ab la tua ma sia plegada fins al musclo e ab laltra ma sia reduyde e iguallade laminècia. Si épo sera la dislocacio ala pt posterior e no es obedient necessari es les ores q sie artes lo bras ab fort extècio e sie rodat lo bras a tota pt, e lo mestre vnte se les más ab algú oli assi q lo seu adiutori sie ab mes mollificacio, a pres en peng la iutura fins q sia dintre. Al guns redueré la interior ab lo ginol la posterior no, co diu auic, e aqstis artené lo bras p pla e tiren lo e aps enpené la eminècia ab lo ginol e plegé lo bras fins al musclo, egé frins diu esser molt util portar algua cosa pôderosa e soplinar le e pseguemt tornar la portar sie remuditat de qtre en qtre dies esia ligat e empastrat, en lo modo d molt dit esie portat lo bras al col, e si aps dela cura semostre algua gineat o tarditat en la iutura p atercir lo mouiment seu sia lo loch augmentat abvn bany e sie fregat ab lenge re fricacio fins que sie mollificat e si planura posesseu de molto téperat ab màtega re dues se en. xv, dies

Capitol.vi. deles deslogacio deles mans e dels dits.

DEs dits logacions de aqüestes parts facilmet se reduexen e posse deslogar p tota pt principalment ala part interior e posterior. Los senyals se manifesten per los senyals comuns sobre ditstota d'ocs la intencio esta en ben estendre e plegar e dressar lbras e lema. e stese. e en ele copiment la iunctura e la eminencia es i p aqüest modo nos pot rectificar. **A**Mostre Albucasis com primer ab la ma la eminencia sobre vna taula fermant noy a menester altre cosa. sino lo que es dit en les altres dislocacions sino q sia astellit ab fust o ab cnyro sie remudat de quatre en quatre dies es confirmade aquesta dislocacio. segons Banieri en.xii.dies e mollifiquen sise ramenester aixi com es estat dit en los altres capitols.

Capitol.vii. de dislogacio deles suec vertebrom o hos d'la cura

Enlla dislocacio dela cura: los doctros son astats molts variós per quāt Albucasis no posa sino tres modos. co es a saber ala part interior e exterior e ala part posterior. **B**ui. **E**derich Elenfranch segons Eunīc. ne posen quatre e faent cōpressio entre aqüestes dien q molt sovint co es deue ala part exterior e molt tart ala interior. **G**uillem de silicet es contrari de aquests dient q molt sovint e se desloga ala interior e tart o nunq ala exterior p lo os e ligament de lanqua. **A**Das per q tots los modos decurar corren en dos modos co es a saber ala cura interior e posterior p co no es molt decurar. **L**os senyals d'aquesta dislocacio comuns son dits e vltre aquells. **L**o Eunīc na milor ha specificade aqüest dislocacio d' qual tenim que si la dislocacio sera anter

or e interior e la cama malalta sera mes longa no podent se aguuir abalatre ni plegar se. p q lo cap dela cura entretant a lengonal e aura la inflada e en asso se sagnira concavitat ala part exterior. **E**n la dislocacio exterior e posterior es per lo contrari q la cama malalta es mes curta e no pot fermar se del telo e es la concavitat en lengonal: e la eminencia ala part forana. **E**irca lo modo de reduir es dnotar q los doctros en care que posen molts modos e diuersos de reduir aqüestes dislocacions. empot en un modo comu a dos modos propis se poden reduir. **E**lo modo comu es aquests a tots los modus altres e molt util segos. Albucasis quant se ignora lo propri modo d' dislocacio sie tinguit lo pacient fort p los musculos e sie ligat p los musculos e p la rell dela cura ab vna fara ab vna columna e paella part p la part del ginol sia atreta fortmet la cura avna volta ab tal extencio que sia sisa leuat d' terra e les ores pla matxa part sia mogude la cura tant fi que sia reduida. **L**o primer modo propri de reduccio quāt la dislocacio es interior e anterior com dit es q lo pacient sie tirat e leminencia que es en ves longonal ab lo talo sian pelide e la cure per ginol a dintre sie portade. **L**o segon modo propri ala dislocacio exterior e posterior es per q aqll modo mater lo pacient sie portat e la eminencia de part de fora ab lo ginol sie enpellida e le cure ab lo ginol ala part de fora sia tirade. La perfecta reduccio se manifesta p sana longitut dell cos. **C**om diu Roger lo enginy de a traire extentre la futre alguns o sanari sie extesa vna taula mes longa q lo pacient e encascun cap sia fermade vna columnna apres ab un mendill pesant p los angonals sote lo dos e de sobre lo ventre sia ligat e ab un altre mendill sia ligada la cura sobre lo ginol voltant tota la cama fins al telo al altre columna sera ligada e a canonets petites posats entre los més de la columna totsint sia portada aquaf na part algūs fan asso ab un torcular i ar malalt ayuna columna e al cura posen torcular e tiren e refermes en lo modo i de sus ab los

emplasters predits. Si emplo la deslocacio sera per rabo de molta humiditat las ores ba ministren lo qualquier, apres dele reducio sia posada la ligadure en la p^t exterior vno astella q^t tinga dela cura fins a mig cama o fins ala clauilla alguns posen el lig^e ala cura o ala cama lo tres de tres o quatz liures e dexen e pengart bayx dellit. Sie mudar de. v.en. v.dies es confirmada aquella dislocacio en. xxx.dies.

Capitol.vij. d^ala dislocacio del ginol.

Lo ginol es de facil dislocacio e algunas vegades se desloga sens manifesta causa. aixi com si algu camina fort p^t quatz aquella part facilment lⁱbricha. acustume se de deslogar de tota part saluo ala anterior p^t causa dela rotula e del adiutori seu. Reduet se de aquella manera astiga a sentar lo malalt sobre unelle propinquia de terra e sien alsats los peus a poch a poch despuyss sia estesa ab fort extencio e lo mestre reduye q^t lo gynol ala disposicio sua segons lo indicⁱ de la dislocacio e sia feta la ligadura convenient al membre es conegude aquella dislocacio quatz la cama no ha bona convenientia ab la cura com mo pot veure per son semblant.

Capitol.vij. dela dislocacio dele rotula del ginoll.

Ala rotula se seguey dislocacio e per rediniryla es menester que sie posat lo peu pla entere. E sie reduye de la rotula ab les mans apres vnpila la cureru a de draps prohibint la plicacio esie posa sobre lo ginol a stellas restans en la part que reclina. com es astret no sie plegat lo gino at p^t sino paulatinamet.

Capitol. viii. deles deslocacio del peu.

Sela deslocacio del peu es a saber que facilment se desloga. e facilment se reduxe. Empero ab difficultat se confirme p^t causa dela multitud dels ossos c^oponent la iuctura e pot se deslogar a tota part principalmet ala exterior pot se reduye de aquella manera tinga lo pacient fermade la cama e la cura e ben astesa e lo peu sie li portat e mogut a cascuna part e la eminencia ab les mans sie be compremude fins q^t sie reduye e sie fermat ab astelles pot se recognerer de. v.en. v.dies e a menester repos de. xxii.o. xl.dies si es empero cautelos car en aquella dislocacio moltes voltes si ere.

Capitol. xi. della reduccio del tallo

Il modo della reduccio del caneo si se disloga es aquell. sie astes fortement lo peu elo cos retinges de mouiment e lo mestre ab les sues ppies mas reduye que lo os a so loch propri e sie posat empastre e ligadebe p^t ciulla fort e fermade ab ligamet q^t la vna part se astena ala pinta del peu e laltra part vage ala clauilla. Guarde be empero q^t lo nirui q^t es sota lo telo en la part posterior no sia lesiat ni per la fort ligadura no sia proyb^r del mouiment e feta la restauracio en. xxxx dies.

Capitol derter della deslocacio dels dits dels pens.

Sos dits dels pens se desloga aixi com los dits deles mans e de aquella manera se cura ni mes ni manco. E per co recorre en aquell capitulo.

Uniqua
ctat de calcaris.
Auterisacio es opacio manual ab foch feta artificialment en lo cors humit ha determinada utilitat. Foche segon

Libre Sisse

tots los doctors es en dos maneres coes
actual e potencial. Foch actual es aquell que sup
bitament ab instrumet de metal fogajants
o ab rell de affrodillis lo aristologia molt
scalfats o ab soffre fogejant o ab cendres
cremadas o ab ayg o oli bolents e no casu
alment mes que scientia sian applicats. Al
tre es foch potencial que nos mostre foch sens
sualment per mig hora mes com es reduyt de
potencia en acte de obrar es fer aço ab me
dicines causticas rompetas. E de aquelles al
gunes rompen forament e fan scura co calç
vina ab sabo e mell de anacarts. Alguns
lengerament obran e no fan scura mes ver
guia com cantarides. Nota que los caltiris
actuels son pus segurs que los potenciales.
axi com diu lo Albuca que la accio del foch ac
tual es pus simple e maico lessia les parts
vehinias e mebre principals que la accio del ru
ptori la qual accio del ruptori ab membres
principals es suspecta en lo cors en lo qual
lo pacient fos pusillanim e no gossas mirar
lo foch e hos fos lo apa fleumatica no se
ria mal posar lo ruptori e animater en caris
en que voler fer ruptori per euachar que lauos lo
ruptori per la escara e la dolor que leva grossa
debilitat lo loch per que pronoca maior suix.
E Aquic parlant de caltiri diu que caltiri
actual melior se fa ab or. En asso diu Er
nau de villa noua que aco es ver en los me
bres tendres com son los vells. Eliabas diu
que en los altres acceptat que en aquests mi
lor se fa ab ferro e assigna la rabo per que
la calor del foch milor se pot mesurar en lo
ferro que en lo or. e asso es manifest. E lo
matex dich del argent spondils lo mestre
no era argenter e en aco acustumat. Segon
namet nota que lo cauteri cone en totes
les disposicioes huorals e maformet fredas
e huidas. Ellas caldas disposicioes encare que
lo cauteri no sia retrari per si es lo accidental
met per que remou la causa ales natures
caldels no so vtils anslos fa moltes coses
com te Albu. Allenfrach Enrich e Bui. E
encare que sia medicina molt vtil com ha vol
gut Aquic. e Albu. per que dels ha molt tractat
e tan be lo ypocras e lo Alia. per lo senblant
al temps de vny no es tant en vs quant era
en lo temps antichs. per que comunament es
exercitat per hidrocas e obrans enptament e

sens purgacio per que restan de molts lesiats.
E arguint en aquella manera per fallacia de
accident poden arguir aquell mestre maquar
e tan be aquella opacio manque. Es empo
necessari lo cauteri en conservar la sanitat
bi estropat la malaltia aquell cauteri debita
ment fet de loch de vniuersals enacuacioes
com son sagnies le ymalignis en los ho
mens que no poden tal sostenir. E ultra asso
fetas aquellas purgacioes romadrin algunes
reliquias aquest caltiri benigne correge e
simena e mariment en les malalties forts
emalignes en les quals solament es acustimat
fer. E pco antigament se solia dir lo
ultimo instrumet de medicina no derrera
ment fet mes porde que apres dela dieta
e dela farmacia e sagnia se deu fer lo caltiri
se enten ala hont conuen en altre ma
nera molts mals faria e per que aquell ajuda es
axi generosa sobre el si han de inquirir qua
tre coses. Primeramet per ques fa. segona
ment lo regimet seu. terceramet la manera
sua. E per la noticia del primer es de saber
que los caltiris son fets per les vtilitats gene
rals e special les vtilitats generals dels
caltiris segons los mestres son sis prin
cipalment. E lo primer posa Aquicenna
la prohibir que la corrupcio nos multiplichi
en lo mebre. e en aquella manera se fassa en lo
circuit dels estiomens com diu lo Galien en
lo segon ad glauconem. e assomate ha vol
gut Aquic. Ifas animater en les vices que
dilaten e en los ossos corruptes. La sego
na vtilitat posa encare lo Aquic. ha resolre
las materias cobartadas en la ptila. en
aquesta manera lo mana Albuca e Alia.
ques fassa en les gotes. La tercera vtili
tat pose encare lo Aquic. a scalfas les mem
bres e scalfi lo coltiri actual e desecca los
membres que moltes voltes del fret se fan que
insensible. E pco dixi doctra. Sicu sano e
propinquus bumigu non sanos. La quarta
vutilitat ha posar lo Aquic. e restrenyr
la sanch la qual approba Galien en lo
sinch dela terapentica con in Edimiuene
runt ea que vocata scarao per velut sceptre
que dui ad restringendus sanguinis
opant aut per ignem ipsum ut per farmacaz
simile igni. La quinta vutilitat posa encare
lo Galien ha prohibir deuallamet e en aco

Ita maniera castirizar les venas d'les galtes per q no fluesca materia als vlls e enia rup tura arimatex offen per que los budels no deuallen e de aço lo Ernau ha fet qui ha començar la manacio q nos pot diuertir al eximèt natural. Lo sisse appia lo Ernau a euacuar e diuertir los flux' vels dels vlls de tot lo cors. e en aqsta manera se fan tas lamente e cautiris derrer lo coll e en la fontinella dels lacert ha hont se separa lacert de lacerto de sota dels de dos tres dits de les iunctures maiormet de jns les venas q son dirigidas en aqllas pts. La setena utilitat posa la vsansa còmuna quasi e aq sta es p remoure cosees supfluas. e en aque sta maera se obre apas so restretes les gla noles son stirpades carns viues e encare mortes. Les utilitas pticulares posa lo Albucasis esser. liii. e Aliabas ne pose. xx lo Bru moltes ne posades e lo Roger e altres glosadors de Roger lo mateix fa. lo Guille e Lanfranc. e los altres. algus moderns no posen sino. viii. Primeramèt fa lo cautiri en la sumitat del cap e fassent lo loch ha hont abasta lo dit del mig e stessa la man del nas ala rell de la palma d'sis En aquest diu lo . Aliabas lo Guille. Lanfranc. Roger e encare albucasis castiri rodons p euaporar lo ceruel e ha diniertir les materias q reumatizan ala part. E alguns pfundà aqsts castiris fins al os. e algunos lo raben e es fulan la primera tan la que no lo he ne may ha a fet pçó que he vist en la obre ni lo albucasis t'a poch bolo ha he pçotals castiris valc a epilensia mania dolor d'cap a flux d'vls ha thisticbs elatots reumatismes fan se tan be als cors del cap so es al sinciput que es lo mol castiri ab lo mateix instrumèt ha escalar e ha còfortar lo cap en peralys tremor e spasme e algunas vegades en lepra p palliar la. Segonamèt se fa castiri en la cara e en molts loche dela cara se fan castiris dinersos castiris. En fas en vna manera castiri en les palpes a tanquar los porros dels pells aregats per que no nasqui. E aço se fa ab castiri actual. fas segonamèt en los lachryma e ha còsumir la carn superflua ab castiri chelar petit fas terceramèt

sota la nas en la fistola del lacrimar ab cal tiri actual e es posat ab la canula qxi com es dit en son loch. Es fet qrtamèt en los ossos sobre les galtes ha tanquar les venas per la reuma dels vlls ab lo coltelar. fas quintament en lo nas per còsumir lo polipo ab castiri actual e ab canula. fas si zenant en los labis p fissuris ab castiri cultelar petit. fas szenament en les dents p la dolor e putrefacciò delles ab actual e canula. fas vuytenament p tallar la nuca ab castiri tallat e canula co es estat vist en so loch. Mouenamèt se fa en lo coll e fas q questa manera ab tenalls o ab la ma derer lo coll justa la fontinella e sia foradat ab ferro cremant e per lo forat sia passada corda e sia lexat lo loch molt uberts fas p diniertir materias. Castiris tan be rodons fets derrera en la fossa que en la fontinella molt temps lexats cura maniacibz scò comicbz e vertiginosos. E còfirmas aço q lo Galien dit en lo. xiii. dela terapentica q la ventosa en lo oripisci es noble ajuda ala reuma dels vlls quat mes lo castiri en la part devant en lo coll sota la barba ho ha manat los qtre mestres esser fet castiri en la manera dita p euacuar la materia de la gata roja e deles otras enfeccions de la cara e d'la boqua. e encare en altremane ra se pot fer castiri. Lo quart castiri se fa en los brassos pp la iunctura ha tres dits bont lo lacert del lacert manifestamèt se se para fas castiri clauclar rodon p las malalties dela cara e delas parts devant del col. Sinquenament es fet castiri en los mèbres del torax sota la furcula se fa castiri rodon p lo asma e malalties dela gola. Fas castiris ab corda la manera dalt dita sota les axelles. Arimatex se fa la matera manera p la malaltia delles spalles. e per la mundificacio d'cone p bellardos lebrosos e en lo empima amigades se fa aptura ab cultelar cassal per traure la sonie e fas entre les costes es emplo perilos de fistula o de mort per la debilitat del cor del ayre o dela alteracio e mundificacio subintrant. Szenament se fa castiri rodon en lo ventre sota lo ventrel per les malalties dell ventrel Son fetes encare castiris sobre lo

Libre Sisse

setge e sobre la melsa per la dolor de aquelles parts. e son fets encare caltiris sota lo lombigol p la aygua dds ydropichs. E lo Albueaf los ha fets ab claus doblades he triplicats. Serenamēt se fan caltiri en las anches. Primeramēt en lo ágonal p la ruptura intestinal es feta tam be en lo pectē per la vexiga es fet tā be derrera per los ronyons e glibositat del ferge es fet cauti ri rodon o clauial p la bossa dels testicols ab la corda ab la manera dalt dita, per la bernia ayguossa e carnosa. Vuytenamēt son fets caltiris en las fontinellas sota la ginol ba tres dits bont se sepa lacert de la cert sia clauial rodon e assi se fa p purgaciō de tot lo cors e malaltia de cames mol tes vtilitats particulars fan los cautiris q dalt en los capitols particulars son determinats.

Les vtilitats dls cautiris potēcials son quasi aquelles matexas cō deis actuals. E notablamēt be dit quasi materes p q conforte ari cō los actuals ans debilitā. E questi cautiris molt sia appiats ha enacuar apas fleumaticques e encare ha restreyner flux de sanch mes que los actuals. E questi son posats en los lochs carnosos que tire mes del pfuncio quel actuals. Dero questi potēcials mes molestins als principals qls actuals. Los caltiris vesicants sō posats en los lochs cutanens cō sota la barba en tota la cara cō en la gota rosacea es declarat derrera lo coll e en las clauillas dls más edels peus. Nota be q questi caltiri no tra ni remou sinobumor cutanee

Digi segonamēt q era de veure cō se fan questi cautiris p q auem de saber q questi cautiris actuals se fan ab instrumēts metallichs cō ferro or argent, &c. Los caltiris potencials se fan ab medicines caustiches ari cō calx e sabo negre e senblants.

Les instrumēts ab los quals se fasi les cautiris actuals entre los nostres antichs son diuersos e molts. p q segōs algūs moderns ne possē com diu L'enfranch le Enrich lo reduex ha set. lo Guillē de silicet ha viii. Dero q nota q los cautiris cōmuns li la forma dels podē esser sis: los particulars podē esser molts p q segōs la opaciō dels particulars que volras fer poras ordinat lo

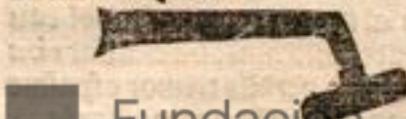
ten caltiri. Nota encare q de tot caltiri de ordinat tres. la vn gran altre mig a, ab tre petit. La primera forma del caltiri actual es cultelar e en forma de cultel es fet, e aquella forma es en duas maneras La vn es tallat de vna pt sol cō los cultels talen altre e spafal ha senblāca de spasa e ab aquest se talē les carns supfues e sobrē les apas e les vleres malas si podē rectificar

La segona forma es olinar bi Guillel e Lanfranc. e Enrich digerē q es dit olinar a senblāca de fula d oliner, Ellia. ha dit en lo ix. fmo scde pticule q es dit cauteri olinar q als ossos dles ollives senble e assi se pot declarar p q tal caltiri se fa en la sumitat d cap his fa encare iusta la pīuctina p la dolor dles, e fas aximater en lo nīrui p q la sua putrefacciō nos prīude en la sua substācia e fas aximater sobre los ossos p que arxēmes cō sō canterizats. Resta lo ppo sit del Ellia. encare q p vētura digessē que vna matexa es la forma del os e dela fulla saluo q la vna es plana: laltre no,

La tercera forma d caltiri es dactilar ha senblāca d ossos d dactils fet eval a tot lo q val lo olinar mes ellexa milor forma apres si p q pus lonch e es pus gros q lo olinar e p q es principal en les vleres ossos corruptos

Fundacion

La quarta forma es pur que la pīuncta prima erodona qbi se cauteris za la sola pelle e en dures ab aqesta p q no passe vltra la pelle e ab aqesta se fa lo caltiri en les fontinelle dles brassos e de les cames. altre es pla lo q ha manera de rag ab canula p q no offe a los costats ab lo qll se cauterize les fistoles dillachrymar e lo polip dintre lo nas bidents,

La quinta forma es coltiri subtil ab lo qual se posé sedeyns val aqst caltiri cō lo puctual e val axi cō es dit dalt.

Lo sizen instrumēt es circular ab Finch a iustamēt p fer aqsts cautiris en lo qual sō Finch aiustaments es fer sobre la siya en la dolor sua e sobre lo muscle e sobre la gilboz sitat humorosa e dolorosa,

La manera del fer los cautiris es que sia ben inqrit lo loch bont se den posar e axi/ gar e senyalar ho e aplicada canula fresa o cosa plana sis deu posar o sen e las bont no es menester e firmamēt sia tengut lo pa/cient e cremāts los cautiris e sia almāquidos o tres fins que sian vermellos que las uors sō milors sō dats laus axi fogegāts e ergs cautamēt al mestre obrant axi que lo paciēt nouvega e sia imprimit e sia tēgut e girat vn poch a fi q nos tinga ab la carn p fort po se fassa cō se fa inprissio en lo os q no en la carn e pus leugera mēt en lo nirui fins a tant q lo cultiri pda lo rogo e torn fins atant ne baga lo intent.

Les medicis ab les quals se fan les cautires potēs sō ruptoris dels qlls ab gnns apres del letan escara cō calr vina e sabo molegu mēt d casculla qntitatqba sta ala opacio i mesclats d fresc en fresc abās q sia refredat sian sobre posat cō din

Albu. e sia ajustat vn poch d sal al hali cō din Allia. e Enrich din q sia posat alguna cosa del tetzi de xeminea e de forn e algūs li posen salina e senyalat lo loch en lo qll se deu posar encōtinēt sia aplicat posat pri mer lo defensiu que sia de drap banyat en blāch de ou o de algu altre cosa glutinosa E algūs o fan de cete vermeles ben mola e aço fet sia ligat fermamēt sobre lo loch p q corregua dessa e della e sia lexat segons altres fins a. xviii. hores molts altre encare hi ha ruptores cō sō troscbs d andaron cō es ruptori de cēdre d sabo ner o capitel **L**edcines rompens q no fā fara mes vertigues sō cauterizadas mesdades ab seu e fules de flamule la quātitat dela qlla sia 3. f.o. 3. j.e sia ligat e no stret e sia lexat de viii. o res fins en. xii. e apres sia remogut. **D**igui terceramēt q ania a veure cō fer lo cauteri se degua regir. Per q es d saber q lo regimēt dls es en dos maneres abans del acte e apres del acre abās del acte del tot téps se pot aplicar com din Albu. sola mēt lo cors sia purgat per q lo Galie. xiiii. e xiii. terapētica din q nigū dls evaporatori dels nomenats auxilis gosses vssar abās q vssas dela evaciācio d tot lo cors. Debē esser cautelosos sobre lo malalt e dir que lo caltiri es bo e segur p q es milo: tollerē e si es menester siā ligats axi cō ligā p traure la mala carn e sobre aiustada al ces. **F**eta la opatio del cautiri los primera tres dies siā posats sobre lo loch blāchs d o agitat ab oli rosat. Ego fet sia inquirit lo loch de la scarra ab grex no salat o ab mātega la/ uada e vn poch d farina d forment o en al tre māera axi cō volras. Apres q sera remo/guda la scarra sia mādificat e curat com la ciracio dls vlceres. **E**si vols tenir vbert p q les materias milor etalen non mādifiqbs Siā regis aqsts cauterizats q set dies de regimēt infrigidati p q lo fogament sere fresqua aps sia cōfortada la virtut. **T**o téps de tenir lo vbert estéps d. ii. dies cō din roger. e algunos dien ques téps de tres messos p q aqll es lo vltim téps dlas apas Epis ultra d aqst téps es dibilitat lo mēbre e es abituada la cachorimia e ab aço lavir tut en el cōfortant es evaporada. E qst es la māera d tenir tal vlcera vbert ab nous

de cera simple e si era huius en ayguia: encara seria plus util. Colloquintida enforbi scamonea elleboris aquests sia posats en lo vlcera sian posat segons la humor q volem purgar e d' sobre si posats fules d cols en lo cautiri potencial abans d' metrel es mestre purgacio maior q en lo actual co sia de maioz lesio no es pas menester q en aqust sia ligat lo paciet mas senyalar e apli car e apres sia regit co dls caltiris vesicats no affreture de grā custodia specialment de la verigie que fan de applicacio de cantarides e ab bany se corregez. D' aqust caltiri vesicas sera causades sia vberes ab tisores o ab agula e apres de sobre fulla de coll e draps sian aplicats e sia mudat ari com te plaura e dins sis o set journs se desequa p que no fan scare e soldanse.

Elcaba lo tractat de caltiris.

Salien home d' gran sciencia en lo primer dels interioris deya no solament los iouens mas encare los antichs studian de saber les pri culas e les passiōs delas pq es menester diversificar la cura segos la differēcia delas e encare q les ques mostrē als sentiments manifestamēt se conege aqllas q en lo pfu do son amagades hā menester home exercitat en la anothomia e actes e vtilitats de les e d' aquell loch se pren lo principi de tota la cosa. Los cirurgiās ignorans la anothomia peccā moltes voltes en las incisiōs dls mēbres dls niruis ligamēts e colligancies. mas tu sabēt la natura d' cescun membre sabēt abla anothomia e conexēt la situacio sua q ha en tot lo cors quals sevila dels mēbres quāt se es deuefer plaga pfe tamēt cōnexera aço. Encare pue aço p raho tot artificial es tengut de saber lo subiecte en lo qual obre mas lo cirurgia es artificial d' sanitat del cors huma donchs es tē gut saber la natura e la cōposicio de cors p seguir la anothomia. Segonament arguesch ari co lo sech obra en diuissir lo fust: ari lo cirurgia en lo cors qnt ignora la anothomia mas lo sech obrá lo fust moltes vegades erra prenēt ne mes ho māquo del q deu donchs arimater lo cirurgia qnt ignora la anothomia. Assi solamēt se posara la anothomia cōuenēt al cirurgiās Es dita

anothomia ab ana q es dreta ethomia q es diuissio qsi dreta diuissio. Es donchs anothomia dreta diuissio del mēbres dls cors huma. la anothomia se pot inquirir en duas maneres. una manera p los libres solamēt e aqst may be es inquirit. En altre manera perxiencia co en lo cors degolat o pengat. Lobertussi solament ha fet de anothomia quatre tractats. lo primer era dels mēbres notitiis p q pus tost se podrexen. En lo segon feya mēcio dels mēbres spirituals. en lo tercer dels mēbres animats. en lo quart dles stremicats e segos la cōmēdador dlas sectas en qual se vula mēbre son de veure nou coses. coes substācia: cōposicio: cōplexio: quātitat: nōbre: figura: e colligancia: acte e vtilitat: e q son les malalties que en ells se podē esdeuenir qual se vula merge p la anothomia en conixer e pnofticar, e enca re curar se pot ajudar. Aqsta anothomia algues vegdes se fa lo cors al sol atugat. e lauos se vebē ossos eligamēts e algues vol tes se fa lo cors bāyat ab ayg e lauos se ve ben nirnis e ligamēts venes e arteries e algues voltes se fa en home mort co se fa co munamēt e conexeñse tots los mēbres. Lo mēbre segos lo Eluic, es cors q se engendra dela primera cōmīctio d' humoys e d' aqusts mēbres algūs sō simples. altres sō cōpost. Los simples sō pisenblats q sō tals q qual se vula pts dls pren vna matera denominaciō ari co lo torto os nirui cartillago. los cōposts sō p lo p̄ri co cap ma he ari dls altres e de aqusts mēbres algūs sō principals e algūs no principals e tot asso desí se mostra. Moltes coses q prayē al merge poria dir q lete p co en aqust tractat atipceyr q pri mer fare la anothomia dels membres sim ples e apres dels compost.

La. iiij. De anothomia cutis de la pinguedo e dela carn e dela musdes.

Per qile pell primer corre en fer la anothomia pec la primer p lare. Es donch p cobriment del cors dels fils deles venes e enervis tirit p defensio e largicio. setimēt causat Aqsta pel cobre los mēbres extrinsecos a qsta ppiamēt es dita pell. encare ques tro pia altre pell q es dita ymen, po aqusta no

es dita ppiamēt cutis. E si alguns altres mēbres son cubert d' alguna altre cosa cō los mēbres intrinsechs cō lo ferge quis cobre del pānicol e no es nomenada cutis mas pānicol. e aximater io dich dels altres aps la pel se segueu la pinguedo e es oli escals fāt e humectat los mēbres. del sō dues spēcies. alguns extrinsechs deus la pell q̄ propiamēt es dit adeps. algūs intrinsechs deus lo vētre e ronyons q̄ propiamēt es dita ansugia. E ceramēt segueu la carn les spēcies dela qual sō sindb. alguna es dita simple axi cō la carn dels muscles sense villos. alguna es carn pura cō la carn delas giniguias. e alguna es carn glandulosa : com la carn delas māmelle e dls testicols. alguna es carn cōfusa cō la carn dls ferge e del pulmo. e alguna es carn muscolosa o lacertosfa. e aqua es trobada p̄ tot lo cors e especial mēt hont es mouimēt liquit. E lo Galien hafer libre dels liquits mouimēts. E encare q̄ p̄ Aliic. sia nomenat membre simple son emp̄ segōs laveritat cōpost d' niruis e de ligaments e de villos inbeguts en les carns e del pānicol qui cobre. E encare q̄ siā trobats aquests termēts muscle e lacerts vna matxa cosa son mas deferejē solamēt segōs mes o menys p̄q la cert es dit muscle petit e es dit muscle a senblanca de rata. e la cert ha senblanca d' sergantana sō aquests animals paixs en les extremitats e grosos en lo mig. e axi muscle es dit la senblaça de aquests. Per que nota axi com dñ Galien p̄ tot de vtilitat delas pticulares q̄ per q̄ lo muscle compost es de niruis e ligamēts del muscle deualē cordes e ligamēts rodons bi cō venē prop dela iunctura dilitan se e ligā la iunctura en lo circuit enséps ab lo drap cobrant los ossos e mouēt a ella e quāt item dela iunctura dela altre part se tornen redonyr e sō reduits ela corda e ab ab la carn e ligamēt q̄ je del cap del os dla scia fa muscles sobre lo mig del os dla scia dels quals. corda q̄ atres dits del genol se amplia opren tot lo genol e mou la cama. e aps tres tres dits es en redonit e es reduit e corda q̄ intra ab lo ligament q̄ je del genol e carn e fa muscles sobre lo mig de la cama dels quals ix la cora

da q̄ ba tres dits dela iunctura del pen: es ampliada e cōpren tota la iunctura dls pen e apres se en redonit e entre en los mīscles en mig del pen del qual mīscle les cordes mouent los dits dels pens ixen. De q̄ se mostra manifestament q̄ les nafrres q̄ sō altres dits pp̄ dela iunctura sō pilosas p̄ q̄ les cov des neruosas aqui sō dispulades dla carn e aparents la puctura dlas qlls es gnatiua d' spasme. e p̄ seguent es inductiva de mort com. iii. tegni Los muscles com apar din Elia. differexē en sindb. primo en la qntitat dls. scđo en la figura dells. tercio en la situaciō dells. q̄rto en la pposiciō dells. q̄nto en lo naximēt delles cordes. E lo Galien en lo vi. d' vtilitat dñ q̄tret son les posicions dls muscles. dos diates e dos obliqus sō segōs lo Aliic. tot los muscles. Ad xxxi en lo primer dela anothomia dls muscles.

Capitol terc della anothomia

dels niruis ligaments e cordas.

II Tristes membre simple ha tribus y tales altres pts sentinent e moviment creat. E Gal. lo ca. final quarto de vtilitat de particules. tres son les intencions de natura en les distribucions dels niruis. Una per causa del sentimento en los orgens sensitius. Altre mouiment en los motius. Altre en tots per cognicio dels circūstans. E notablement ja dit en los sensitius per que en la cartilla go e en lo os e en la carn glandulosa no si collocan niruis. Tales dents se mostren colocar com se mostra per Galien. en lo loch demunt dit.

Encare q̄ algunos digan lo contrari tots los niruis per si del ceruel ho per la nucha vicaria ixen. o son manifestats e en aço puenen tots los mēs p̄ q̄ dels alquims ixen de la p̄t d' vane del ceruel e aço no es p̄ altre sino p̄ q̄ ells sian p̄s propres e donar lo sentimento. algūs naren de pedretas e specialment dela mīcha que denalla del ceruel. E tals mīchs son p̄s durs al mouiment p̄s manifesto. Soleßer dupte vtrum sentinent e mouiment sian portats per un nirui o p̄ dos. al qual dupte respon lo Galien en lo primer

de interioribz e en lo quart d'accidēt e morbo q̄ auegades es portat lo sentimēt e mosuimēt p̄ vn nīruis e auegades p̄ dos e asso p̄ experientia declarat los mestres e specialmēt lo Eristofor⁹ d' honestis en la primeira del paímer. Nota empō q̄ set son los parels dels nīruis q̄ inmediamēt ixen del cerebel e la declaraciō d'aço serue en la anothomia del cerebel. e son tres parels q̄ ixen d'la mucha axi cō en la anothomia de aquella p̄ se mostra. Los ligamēts son q̄si dela natura d'los nīruis differetē empō p̄ q̄ en lo ligament no es sentimēt e aço ha fet natura p̄ q̄ cō se frega mēbre ab membre no es causa da dolor en altre māera lo home seruia en cōtinuo dolor. Els ligamēts ixen d'los ossos dos son po les maneres de ligar algūs ligamēts ligā los ossos de dins axi cō en la ancha e alguns ligān en la circumferēcia cō se mostre en lo adiutori bi p̄cō din lo Galien. xii. d' utilitate ossiu cap. i. la articulaciō en lo circuit es cōpressa de ligamēts forts e remissius, corde e tenātos vna matixa cō sa sō e q̄si sō d' natura de nīruis p̄ q̄ les cordes en lo mig no sentē e en lo fi si fan: cō a par en los caps d'los muscles. e la rabo p̄ q̄ en lo mig no sentē es per q̄ les cordes en lo mig se fregā ab les iunctures p̄ q̄ si sentisse costēps en lo mouiment seria dolor p̄ q̄ ha ordinat natura elles no sentir ni dibē cordes la senblanç de cordes mes p̄ q̄ fan lo officis deles cordes p̄ q̄ tirē e relaxan cō les cordes p̄ q̄ algunes sō planas cō se mostre en la anothomia del ventre e algunas d' rodona cō en los brassos e githols es vista q̄ stas cordas sō miganas entre nīruis e ligamēts cō se mostre. Dels muscles differexen cō ia es dit e dels nīruis prenē sentimento e mouiment p̄ los quals les mēbres se mouē. E nota q̄ quāt ixen dels muscles son rodones quāt se acostē als articles se dilaten. Els cordes son situades en lo circuit d' mēbre. la vna en la pt intrínseca del mēbre l'altre se asetia en les pts extrínsecas e aq̄b la relaxa lo mēbre. e aço es manifest ala vista p̄ q̄ quāt la vna relax el'altre tire. E nobe q̄ p̄ la incisio d'la corda itriseca se pert la estēsio e p̄ lo talamēt dela extrínseca se pert la reflexio. e aço ha volgut lo Galien en lo xii. de utilitate.

Capitol quart de anothomia
deles venes e deles arterias
v Enes bi arteries cō se mostre del dit dels doctois natē de diuersos mēbres e p̄cō q̄nt al principi dels differetē natē les venes del fetge d'les artries del coi cō ha volgut lo Galien. vi. d' utilitate p̄ticular. E nota q̄ en algūs lochs la vena es separada dela arteria cō manifestamēt se mostre en lo reloch nos troba sese la vena e p̄ q̄ discoueniēcia e distribucō bā cōsenblat p̄ amor de aço o al cirurgia: basta ensembs fer paraula e axilo fa Gal. en lo loch ja dit la vena es loch dela sanch nutrible la arteria es loch de sanch spiritu al aq̄sts mēbres p̄usq̄ son nats dels se⁹ p̄ncipis sō biforcats bi la vna p̄t ba dei⁹: latre desus. e la p̄t q̄ mōta dalt es ramificat en lo coll e algunes pts mōtē al cap e algūs als brasos e axis tornē ramificar e axi es p̄ces fins ales venas capillars. E animates dich dela vena e arteria deuallat e aço tot en la anothomia se mostre. ha dōchs la vena portat nodrimēt. la arteria ha d' vniificat p̄ q̄ porta in si lo spirit habēt vniificar deles venes molt grās mes sen dīra de val.
Cap. sinque della anothomia
dels ossos cartillagēs vngles e pells.

E r q̄ los ossos en la p̄fuditat del
p cors sō p̄ q̄ sō durs e son fūdamēt e sustēramēt d' totes les altres p̄ticulas. e p̄cō dels derreramēt se fa la anothomia. p̄ q̄ algunes sō a guardar hebatute la d' mēbres interiores cō lo del pits e dela esquena sō los ossos segōs Galien. cxlviii. bi segōs algūs son molts ossos d' cors e p̄ne diuersitat en si p̄ q̄ algunes son medulloosas e algunes no hā medulla. Itē algūs sō d' altres altres sō torts. Itē algūs sō grās altres petits tots los ossos son pugnacios sobrela immatura q̄ no sobrelo mī. Itē algunes hā adieccions intrants. algunes vacuitas rebents. algunes ab doffos. Itēs ni en ni altre. algunes hā adieccions evacuitats dites algūas clauals axi com le dents. algunes

serrals ati cō lo craneū alguns nodosas; en cascun cap ati cō la cura algūs fontals ati cō los focills, algūs ab dossoz ati com los dits, alguns a freturegā de ab dossoz a cabusense sens cōpanya e auent tals rotunditas bi foneas ppiamēt fan jucturas als quals se esdeue diuocacio en aqlls separacio. Cartillago es de natura de os es empero pus mol q os e es feta p suplir lo defeute dlos en les palpebres e en lo nas. E en care p que milor se fes lo cōsūccio dls ossos cō en lo torax e furculas e extremitats dls e p q en lo mouiment dels ossos la carn no fos lessiada dels ossos. Les vngles son fetes ales extremitats dels mēbres per milor pēdre e p milor asetiar, e encare gratar se cō en la carn aura pruiga o altre anug. Los pels son creats a decorar lo home, e p cobrir alguns forats in honeste e per purgar lo cors.

Seguerse dela anthonomia del membres compost, e primer dela anatomia e del craneum.

Alien en lo de utilitate pñicu le libro. ix. cap. iiiii. diu q lo cap es habituacio dela anima racional dessi ve q primer cōmē fare p dit cap pusque es feta la anothomia dels simples.

Circa la ola del cap e dels altre mēbres inquirire lo que inquirex alexandre en lo libbre deles sectes qo es iuuamēt colligancia qualiditat figura substacia cōposicio nōbre deles parts e malalties. Iuuament es aquest la ola dla cap es scabellada p en la qual los mēbre animats sō preguts la sua posicio es en lo milor loch de tot lo cors. E si lo cap p los vlls sera axis situat o p altre cosa no sen ha entremetre lo cyrurgia, e en asso se mostre lo iuuamēt. La colligacia es manifesta p que ab la care e ab lo coll se a sustede el p en totes les pñicules dela care e los mñs e mouēt lo cap en lo col se plegē. La quantitat dela ola es de maior capacitat cō lo ruel en lo home sia maior q en tots los altres animals d egual quantitat. La forma iae e rodona ha manera

de spera de cascuna p vñ poch aplanada e segos aço es menester fer la part gilbosa q es devant e de tras com es bagut en lo segon del regni. E la causa de aqsta figura diu lo Galien. viii. de utilitate cap. penultimo diu. Omni figura vix passibilis. tc. etiā maxime e capacissima omnii equalē habētiū pametrū ē rotuda. La pplexio de ela es freda cō se mostre p lo nobre delas pts del. Lo nobre deles pts del segons cui cēna son. xv. entre cōtinēts e cōtengudas. Primeramēt defora son cabels apres cutis apres carn musculosa, apres pannicul gros apres lo craneū. De dins primer es la dura mater e pia mater apres es la substacia dí ceruelli, apres sota lo ceruelli es la pia mater e duramater, apres lo rethe mirable apres lo os que es fundamēt del ceruelli dels pels edela cutis e dela carn prou es dit dalt. Del pñicul gros que lo Galien diu pellis craneū es saber que es nervios e nar della dura mater e es ligat ab ella ab ligament e nervis venes intrants e exants p les commissuras del craneū. E apres estrobat lo os q es dit craneū e no es de vñ os continuo mas es de set ossos ordinats cōtigos asso es estat fer p q venint nocumēt a vna part no vingues en laltre. E son cōsuydes aquestes parts de ossos per commissuras serratils per q les vapors del ceruelli pugnan spirar. Lo primer os della ola del cap es en la pt devant e es bē gros e va fins a la commissura transuersat lo craneū. En aquest os son los forats dls vlls e las coladors del nars petits per vna addicō ossal partida la manera decresta de gal en la qll cresta es plantada la cartillago q dinide les narils. Lo segō os es dit occipital e es ala part derrera e es conclos per algua commissura decuallant transuersalment ha manera de letta landa. E quest os aximaten es dur foradat en la part inferior hont la mucha deuata per mig dls spodils fins ala fi dela squena. Lo terce quart son los ossos del costat dits perietals e son diuisits per vna commissura segons la longitut della ola per duas commissuras portades fins als ossos dles oreles e son quadrats. Lo sinque e siste

Libre Sisic

son los ossos petrossos e pgo soni petrosos q tanbe son dits medosos p q son piugits ab los matexos ossos e en aqsts ossos so los forats dles orellas e addiciois mamillas dls emitoris e so pduryts segos la logitut dls parietals e dela comisura lauda fins all mig dels ossos dles galtes. Lo seten os es basilar e es lo q sosten tots los ossos sobre lo paladar e en el so moltes spogiositats e molts forats p purgr les supfuitas gros sas e la substacia sua es durissima, e atiboh ba mostrat voler lo Ba, en lo ii v de utilitat dls pticulas ca, iij. e si lo os dl cap es ciut, eri o trobar e p expiencia. Elguns dien aqst os basillar esser hu dls ossos dls spodils dl coll co Guile de silicet. Lanfrac. e Enrich etan be dien q los ossos petrosos son ajustats sobre los ossos parietals e son no tos quats lo ceruel e pgo no so deles principals elo contrari es veritat. Empo dim Alia, ser mœ. ii. dela primera pt d dispositio real ca, dels ossos del cap dimi quells ossos del cap son. xv. La vn es lo os dela cresta dñisint lo colador en duas pts e ta belo os lauda en lo qual la lengua es implantada e so al tres ossos clauellars ari co son los de fote lo os dela orella e los quals se fermam muscles y cordas p obrir la mandibula. e ari dels altres ossos q no so dela substancia d la olla. Lo Anic. no ha posats sino sinch. e ha entes lo Anic. ari plant dels ossos q ha comisuras. e ago bla anothomia dl craneo. Tlist dela anothomia del craneo es de veure dela anothomia dela pt intrinseca, e pgo en voler veure aqstas sia dñisit lo craneo ab vna petita serra ab la qual fan los daus segon la rotuditat e començ a serrar al mig del front e ari p tot lo entorn. e asso fet lenada e la part de sus la primer qs mostra es la dura mater e la pia mater. la dura mater es dela pt del craneo. la pia mater es dela pt del ceruell son voltants e cobrints tota la substacia dl ceruells venen los venes hi arterias de dins p los forats dels ossos de dalt e al ceruel es donat nodamet apres se segueix la substacia del ceruel q es mola e blanq e es de figura rodona segos la logitut. lo ceruel ha tres vetricols e casu ytre ha dos pts en cascuna pt es orga

nizada vna virtut en la primera pt del ventricol anterior es assignat lo sentimèt com mun, en la segona pt es assignada la fantasia en lo segon ventricol en la primera pt es assignada la imaginativa en la segona mitat la cogitativa o racional. en la pt derre ra es assignada la memorativa bi reminiscitua. E nota q entre tots aqsts ventricols lo anterior es maior. lo miga menor. lo derrer es miga souint entre un vetricoll e altre so vias ples qls passan los spirits. E nota q en la pt anterior son adieccions mamillars en les quals se fundran lo sentimèt del odorat. e de aqsta parts naren dos parels de neuus sensiti qui venen all vells e ales orellas e ala lengua e al ventrell e als altres membres e innoluts los pannicols p tot van. Hora lo loch sobre lo vetricol miga nomenat lacuna e cara bi forn bi carns glàdolosas vimplints. E sota los vetricols es situat lo rectemirabile texit de artes venint del cor en la qual rechte del spirit vital se fa animal. E segons los metges lo vital pert la ppiia forma e forma d animal adquias p q differexer d specie. Herre ramet veges co la nucha o la dorsales mes dulla nar dela part derrera del ceruel. no pas nuchamas vestida de dos pânicols ari co lo ceruel denalla per mig dels spondils fins ala fi dela squena e dlla principalmet naren los neuus motius ari co debax sera dit. Ella es semblant del e part dell ceruell e pgo dim lo Ba en lo segon dl vtilitat q los accidents dela nucha so co los accidentes dl ceruell. Resta veure delas malalties de la ola dl cap pot auer apas naffres e mals coplexions. Deques mostre q les naffres penetrans tot lo craneu son perisolas. E encare so mes pilosas tocants les pânicols dl ceruell. E encare mes tocants la substacia del ceruell e los opacions. Ira los comissuras so pilosa se sospitas d la cayguda bla dura mater sobre la piamater. E encare so spitosas per temor dela m. o dell ceruell totes les incisions del cap e fassen segons lo cami dels cables q ari van los muscles. Lapi. ii. dela anothomia dela carae delas parts suas.

Hha carn com vosaltres ve-
ben son moltes pincles es li
lo front les sellas lo nas vlls
orelas galtes tymptores gab-
tes la boqua e les mādibules
ab les sues dents lo fron no
ha en si sino la pel e carn musculara lo esq
es sota la pannicol es os coronal e es part
dia ola del cap aixi cō es dit. Les celes son a
decoracio e p los vlls formades p defensio
dels aqueles coronal en aquella pt se alsa e
fa ali eminēcia q es dita cela e p decoracio
fan se ali pells: e sobre aquella part se deuen
fer incisioes segons la longitut del cors aixi
cō dalt en lo primer libre prou es dit. Los
vlls car se mostra son instrumēt dela vista
e son de barx dela orbita q es part coronal e
collocats ali ossos deles tymptores. La sub-
stancia del vll axis en ell son set tunicas. la
primera es defora e es dita cōiunctina blā
qua e grossa que circuet tot lo vll accepta/
da la part ques mostre dela comea e nar
del pannicol qui cobre lo craneū. Elltre tuni-
ca eba ala pt anterior q es dita comea:
en la part interior es dita sclerotica nar aqua-
sta dela duramater. alia tunica hi ha q en
la part exterior es dita vnea. en la interior
es secunvina. aqusta vnea te lo forat dla pri-
pilla nar del nervi optich aquelles son sensi-
tivas formalment distinctes. E segons la
materia no son sino quatre humors. la pri-
mer es cristalli en lo mig del vll situat d co-
lor de cristal o forma de vna pedreta clara
en la qual se funda la vista principalment
Apres del en vers lo ceruel es lo vitreo su-
stinent e comprenent della part posterior
Lo cristalli que ab dossos son en boltats
ab lo pannicol ja dit dli nervi optich nixer
En la anterior part mes es humor albigr
neo compres entre la dita tela. E aquella
que es nada della primater nada ha ner-
vis motius devallants del segon parel dls
nervis e musclos sis a el mouents e venas
e arterias e c. sis spongrossas elacrimals
De suis siba les ipebres cartillaginosas
ab los pells determinats superiors tācant
seables inferiors ab un muscle dret e dos
transuersals los iunaments del qual bila
manera de els bes son specificats la ieu de
oculis e alchoati cirurgia. Empero aquest

parlar perara basta.

E La forma del nas conte les parts carno-
sas ossuosa e cartillaginoasa. en la carno-
sa ha la pell dos muscles en vers la sua ex-
tremitat. La part ossa ha dos ossos triā-
gulars. lo angle del qual es sobre lo nas e
los bassi se ajusten entre si de vna pt per lo
mig del lonch del nas e dli altre en vers les
galtes. La part cartillaginosa es en dues
maneras. Una de part defora que fa ex-
tremitat del nas altre de dins que diuidex
los nervis. Les narils son dues canals
montans fins al os del colator i hont se ap-
pliquē les adieccions mamillars del ceruel
e deualle fins al paladar apres la buuula
per les quais canals se porta la fumal ena
poracio als lochs dits elayre se inspira e re-
spira al polmo a son temps e son espurga/
des les supfluitats del ceruel.

E Les orellas curtilaginosas e anifractu-
osas sobre lo os petros ha oir son ordina-
des ales quals venē los forats tortuosos
del dit os. Los nervis del sinque parel
de nervis del ceruel ali atenyen en les qlls
es lo hoir hi sote les orellas carns glando-
sas que son emuntois del ceruel. E din
Ellenfranc que deius aquest emuctoris
passan venes q ari cō din portan pts dela
materia spermatica als testicols que si son
talats es perduda la generacio. Lo cōtra-
trari de aço tenē alguns. E poras galtes
barres son pts laterals dela cara e conte-
nēt ensi carn musculara ab venas e arteri-
as e pts ossuosa. les muscles d aquelles pts
sō set mouēts les galtes e los labis superios
E segōs Elia. venē dla furcula e dles pts
inferiors. E segōs Elia. son. xii. q mouē la
mādibula inferior algūs dls obrant q venē
dli loch dles clavis dia pt deles orellas. Al-
gūs tācat q deualē d dñs passat sota les
galtes hi son dits temporalia. E son molt
nobles e sensitius la lesto dels quals es
molt perilosa. E per co natura sabia-
ment per guardar ales la causa en los os
sos deles tymptores ha ordinat.

E Sō altres muscles la maure e mastegar
hi aquells venen deles pomis delles gal-
tes. E en aquests muscles aixi com dien
alguns venen nervis dell so parells de
nervis dell ceruell. E son molts venes de

arteries ab aquates muscles e malformet en les timpores dels muscles e dels angles dels vils. Los ossos de aquetas parts son molts. Primero los ossos deles gualtes com dñ Galien. Son dos ossos deles tympores que faent una part dela orbita e dela eminencia potual en vers les genas pdueren una ad leccio del os petros ordinat la dita ansa sota la qual passen e guarden muscles tymporals. Son encare ossos dela mandibula inferior deles quals en lo. xi. de utilitate. dela inferior gena lo os una sola ha en el diuisio no de tot manifesta segons la extremitat. Lo os dela barbe ha moltes particules que es labis dels quals es dit dents lengua paludar e humilla. Les dents son de natura de ossos encare que diga haber sentiment segons la Galie. vii. de utilitate. Ello es per rabo de alguns nervis deuallants del tercer parel ala rell dels so en los demes. xxxii. xvij. en cascuna mandibula encare que en alguns no sen trobe sino. xxvij. dos son dominials. dos quadruplos. e dos canyns e. viii. molats han les rells infixas en la mandibula alguns quatre rells infixas e algunos tres e algunos duas e algunos una.

La lengua es particula carnosa mola e spongiosa e de molts nervis ligaments venas e arterias composta per lo gust paient palment ordinada a parlar e la vianda en la boqua gounernar a ela venen nervis gustatiu e motiu del quart e del sis parell ha nou muscles qui dela part sagital e los lauda nacen sota dela son carns pla dos ses en les quals son dues boques de bont per la salina ati co ha cossera derrera la lengua son les fances e amigdales e humilla pparant layre als leius que venus que se fa gran bo scala se pert la ven. Maladar se nomena tota la part dela boqua e escubiert en temps ab les suas parts de un pan nicol interior del ventrel e meri. E aquelles coses basten dela anothomia dla cura mala laltia poden comportar moltes e diverses les quals si vols conerer es menester auer la noticia dels e molt conferenc en la sua coagicio e molt coserex en la conexela delas.

Lap. iii. della anothomia dell coll e deles parts dela squena

In lo coll son dues pts bls contengudes les parts cotonets son carns muscles cutis e ligaments e ossos. E oténgudes son traxea arteria meri vena arteria nervis e muscla. la anothomia dels quals veuras. Binisa la gola en lo anterior segons la longitut venas primerament la traxea arteria es via dell ayre al pulm^o anant deel al guttur o ala gula o al epiglot. Composta es d'molt an els cartilaginosos in complits dela part del meri cōucts p ordre e ligats ab lo pancreatic fort eleger. E apres del es collocat lo meri sobre los spondils. Es la via della vianda proceyter del gutur penetrant lo diafragma ab ventrell. Es compost d'duas tunicas villuladas la intrinseca continuada ab la pellicula dela boqua extrinseca carnosa que es continuada ab les pelliculas del ventrell sobre aquelles duas pts o vias es la gola o epiglotum que es una materia cosa. Es particula cartilaginosa crea da per que sia instrument della vnu com clau del traxera arteria quant sera mestre que es lo temps dela transglucio menguant alguna adieccio alli estant en forma de lengua. Es de tres parts muscillaginozes composta sobre la qll dos muscles se applique tot o cascuna deles parts mouent per que montant edemallant e facent altres mouimenti com en la de voce et motib^o liquidis es declarat be. Ello fer considerats dos o doblats deuallats al ventrel e ales altres parts nutritivas p lo sentimento dela reuersio girant de bar son tornats al epiglot en solto per la ven. Considera grans venes e arterias que justa la furcula remifican s'ont per los costats del coll ales part superiores que giden e apopleticas pfun. es o subetales son nomenades la incisio deles quals es molt periculosa. E apres considera la part pteinet que fan lo coll ati com es la cutis carn min scolosa ligaments e spondils dela squena.

Spondil es dit os cōstituent la squena foradat en lo mig per lo qual passa la nucha e en los costats dont los niruis ixen auent molts ajustamēts mōtans e deulans e de part de fora la spina dela squena faēt sque na es dit lo q̄ derrera del cap fins al ces de molts variis spōdils successi? p orde ha defensiar la nucha es ordinat. Lo Galien en lo. xii. e. xiii. utilitate particulas diu sō qua tre les pts en la squena spalle colloms e os sacre e os ample. en lo col son set spondills segons methafrenon sō. xii. Es methafres non lo loch d̄les scatules segōs lo lōch son sincb. e son quatre segōs lo os sacre. Son donchs. xxiiii. vertades spondills en lo os. canda son quatre spōdils q̄s mostrē spondills pero no son vertaders mas similitudi nariamēt cō ha vicaries les primeres tres son molt grossas e no hā ajustamēt ni forrats al costat dela nucha. e ari en sumā sō xxx. spondills. e si p cascun spondill passe un pel de niruis narēt dela nucha seran. xxx. parels de niruis dela nucha o lo q̄ nar de la derrera pt del. E si del cervel. vii. sera la sumā dels niruis. xxxviii. cō d̄ dalt dels niruis del cap es dit. Son mes auāt en los costats del spondills dela squena p̄dit segōs la longitut algūas carns musclosas ad iacentes e sō cossera dels niruis cō vulgarmēt sediu. e ab aço es pānicol en els ari cō sōbre lo craneū ligāt tots los spōdills. sō dōchs en lo coll set spondills p̄ lo costat dels q̄lls foradats ixen set pels de niruis dela pt d̄la nucha q̄ allí passa portā sentimēt e mouimēt als musclos e brasos e algunas pts d̄l cap e d̄l mater coll. Les carns encare que son trobades en lo coll son en tres maneres. Algunes son situades p̄ lo lōch dites longals. Algunes musclosas deles q̄lls se fan tenanthos mouēts lo cap son en lo nirui. rx. cō diu Galien. Eti son carns replents los lochs vacuos. los ligumēts cōmuns ligāts lo cap ab lo coll e spalles son moltes de. parts anterior son dos grossos denallat. deles orellas ala furcula. Della posterior part son altres maiors ligants los spondills dela squena en los costats venallants ales spatles e son maiors quels altres. Ni que los musclos tenats

e ligamēts stati en lo circuit d̄l coll plegāts e leuants e envolcants lo coll e cap sense tots aquests nos pot fer mouiment. Resta veure delas malaltias e en si e en los se'pts cōtinents cū nassres. dislocaciōs a pottemas q̄ totes son en el perilosas della qual anothomia se mostra que les incisiōs se deuen fer p̄ lo lonch si lo cami delles pts suas es tal.

Capitol quart de anothomia d̄ homo platus brassos e mās.

Andres de aqüllas cosas que sō ditas se seguir lo torax. ep q̄ en lo torax moltes coses sō implantades com spatles e brasos pts de els alguna cosa es de dir. Mota q̄ spatle muscle e homoplat? p vna matera cosa son p̄sos en lo present loch. les pts cōponēts aquesti son cutis carn venes e arteries niruis musclos cordes ligamēts pānicol cartillagēs e ossos dels quals tots deuen ora veure. En la spatula cōmensant ab ela qual es pell la vistes d̄la carn es animater dit des? los musclos e les cordes mouēts los brasos denalé d̄l coll e del pits p̄ el passe cōprenent e embolicant la iunctura del os del adiutori sō emplantats los niruis d̄la nucha del coll deuallen les venes del ferge e les arteries del cor aquestes com se mostren manifestā molt en ells se manifestan p̄co assi no parlarem. Los ossos dels son dos lo primer es lo os della spalle dela pt dela squena lo forcal es della pt dell torax lo os della spalle senble ala pala q̄ es ample e prim ala part dela squena ab alguna eminēcia pauna pmanera q̄ ala pt dela sumā es algū tantab trencaments en lo filonch e rodó a manera de vn manech. Lo os dela furcula es rodó e confirmat en vna concavitat dela part superior; d̄ls ossos del torax te dnas braquas. la vna ya al humus muscle. e l'altra al altre. E es ligat e ferma aquellas duas adieccions rostrals. per que la fontal d̄l mig tingua fir-

R

Tractat de anothomia

mament lo cap del adiutori. En la iunctura conegudas son aquellas adieccions o ad ditamēts altres ossos d'los d'la spatile. així així cō dñ Enrich. mas son parts substancials dell e mostre la sperança d'aquestavni tat. E asso encare afferma lo Galien. xiii. utilitat particula cap. ii. e. xii. dibent ipsas homoplatus copia actionū. i. extremitas humerum regens et eam copulant. simul quidem cooperimentum et custodia debens esse tunc articulaciōis que scđm bumerū simul quidem et perhibitū extre superius capud brachij. E ab asso ha tres grans colligacions existit d'el cap del humero ala cōcauitat e al circuit se estreny d'las grans tenantes nats dels grans muscles venints dels pits d'la spalla plantat al os cōcauio mouents el alguns desus altres de' van e algun articular.

E la part que es sota la dita iunctura ar ela es dita que es vmpilda de carns glamulosas que emuctoris del cor son assigts. E deles brasses e deles mans apres auem a dir que lo bras per algunos gran ma es nomenat.

E lo Galien. ii. de utilitate capitulo secūs do diuidir en tres parts. La vula l'altre petit bras. l'altre artocchia. i. petita ma es no minade he ella tam be ha las parts deius nominadas que qual es la cutis e la carn així com en los otros es dit manifest es.

E delas arterias e delas venas manifestas ques troban en los brassos. En temps es feta paraula per la causa demunt dit.

Dusq' elas ramificant dels sens principis vengeren alas arellas ramificadas son a qui en duas parts delas quals la vna va ala part exterior del bras. e l'altre ala interior aquella que va de part de fora tanto est se ramifica e labū ram monta desus derre la spalla e al cap altre dualat es eramificada en dos dels quals la vn es dñsosit p lo bras de part defora en moltes parts E es dit fun' del bras. l'altre ram denallala per la part interior dell bras e es manifestat entre la curvatura dell colç e es dita cephalica. E de aquel loch denallala ala ma e es manifestat entre lo polç. e lo iudex e es

dita cephalica ocular

E aquella pt q' era dñsisa en les subnecelas que va ala part interior denallant se mostra en la curvatura d'el colç e es dita basifca. e de aquell loch denallala ala ma e es manifestada entre lo dit del mig elo auricular e es dita saluatella e de aq'stas duas venas ditas així com son en la curvatura d'el colç es ramificat un ram quis mostre en mig de ab duas que es dita media ho cor porall.

E Son en lo bras q'tre o s'inch venes grossos e altres rātes arteries la incisio deles quals es perilosa per lo gran flux della sanch delles molts son los rams petits d'los quals nosaltres no auē decurar dels niruis es dit que dela mucha per los spōdils del coll denallen a cascui dels brassos.

E Quatre nirues notables hu derrera. al tre de dins altre d'sobre autre de ius qui dñsits per tot lo profundo del cors passant o ab los muscles del cor e ligaments sentimēt bi mouiment portan la cascun bras.

E Los musclos d'los dit niruis de carn e pānicols son fets quatre principals e grans. coes lo gran dints mouent lo bras perit e quatre en ell mouents. la ma petita e s'inch en la ma mouent los dits dels quals les cordes nerviosas així se manifestan cō dalt es dit e despulau se dela carn per tres dits prop dela iunctura que si era nassrat grā peril portaria. Son en lo bras molts ligaments que dels ossos denallen E passen per les iuncturas e ab les cordes amplificades tenen les ligades la incisio deles quals es damnosa. E dels ossos es dit segons la dita dñsilio dela ma are es de dir en la primera part que es dita vola o adiutori es vn sol os medulloso e es de cascuna part rodon. La superior rotunditat q' es ari sola intra le pitideo fouea d'la spalla constitueren la iunctura humeral.

E La inferior rotunditat es en duas maneras en lo mig d'ella es vn sol os. així com si fos ferre ab enpenes don alien les cordes p' les quals se pobla ayguia e en la part intrinseca te vna eminencia petita e derrera ha algua p'cauitat en la qual es rebuit lo

cap e lo additament nomenat major focill en lo temps q lo bras se dressa. ari q aquelles rotunditats intran en la peanitat dels ossos e renolata se en lo temps dela extensio e plicacio del bras e fan la junctura del colce en la qual cõmensa lo petit bras q es segona per dita en la qual so dos ossos dits focils qo es lo maior q sta mes bar es p' loch q l' altre p la adieccio q bacada es dita eva en vers lo dit petit faent defora una eminencia gibosa ba manera d'una clauila. Lo menor es lo de dalt e va dela plicatura del colce fins ala ma en vers lo polce. ari co si vo lia ajustar en el e en ab dosso los caps dels son foueas rebents les rotunditats glandulosas del adiutori ab lo additament bacat del dit colce e en vers la ma la rotunditat dels ossos deles mans e so p' tres grossos ab dosso e ajustants se ala junctura e envers lo mig p' uns prius e p' luy la vn del altre. p q cotenga niruis e muscles e ala bont se termina aquells dos focils e son ajustants ab los ossos dela man se fa la junctura della e cõmensa ela en la qual so tres pts d' ossos e son ajustants inferiors ab les suyas rotunditats ab les foueas deles superiors. En la primera ha tres ossos q la addicio del focill quasi es desobre tenint loch de vn os. en la segona pt ha quatre en la superior ha vna p' xis petita en la qll se firmâ primerament lo os del polce e lo ossos de aquells dues pts so curts. En la tercera copaya ha qtre ossos grans lonchs mes q l' autre pt. la primera de las duas companyas o pts ha nom rasseta o coue l' autre pt sediu pecten. Apres son los dits e en cascun dit ha tres ossos e ells son sinch. son donchs tres ossos dels dits, e duas mans e dos en los brassos e vn en lo dit. e ari en tot lo gran bras o gran ma son xxviii. ossos. E ari se mostre lo nõbre deles pts dels dits mebres.

Resta veure delas moltes malalties q en els possen deuenir co apas naffres dislocacions f. tures p la anothomia deles quals poden veure que les incisions se devien fer p lo lonch. p q ari van los muscles e veure arimatecs p' q entre aquells juncturas la p' difficile de dislocar e d' reduir es lo colce p' que facill la humeral migana la

manual. Poden arimatecs veure les pts en les quals se manifesta la dislocacio yosaltres arimatecs poden considerar q en lo paralisi d' aquests membres remedis se deve applicar sobre los spondilos per q de aquells devallen los niruis.

Cap. quart dela anothomia

del pits e dels parts dell

I El cara dels mebres spiritual es lo pits o torax son en ell algunas pts cõtentas altres cõtinents. Les parts cõtinents son quatre. cutis: carn: muscelossa: mamellas: e ossos. Les cõten gudes son. viii. lo cor: lo pulmo. pannicols: ligaments: niruis: venes: arteries: meri: o ylofag. Quina cosa es cutis e carn prou se mostre deles mameles que son sobre la carn diet que elles son cõpostes d' carn blanca glandulosa spongiosa e de venes e arteries e de niruis e per amor de asso hâ col ligancia ab lo cor fetge ceruel e mebres generati. De muscles parlant segons Aliuc. son circa. lxxx. muscles son alguns dels so comuns ab lo coll. alguns ab los muscles e spartes. algunos del diafragma. alguns so propis del torax. alguns deles costes. e alguns delas squenas. Osos del pits son en tres maneres dela pts devant son set q son nomenats ossos del torax e son molts. Cartilaginosos sobre los quals. Lo pri mer dela part dela gola es rebut en la pitida lo peu dela furcula devant dita e deus dels en la fontanella en vers la boqua del ventrel es vn a instamet cartilaginos ha forma de spasa o pom granat della part de tras en vers la squena son. xii. parels d' niruis portant sentiment e mouiment als muscles sobre dits dela part dels costats de cascau costat son. xii. costes. coes. vii. vertadeira. e. v. mendoses. p que no son integres ari com les set. la forma deles quals podez veure. e aslo se fa deles p' continent.

Si vols ben fer la anothomia es menester que tales lo pits per los costats e leua la part anterior e cantament p lo media stinum e los interiores se mostraran a tu dls quals lo primer e principi es lo cor que es principi d'la vida. e p ago co ba rey situat en lo mig no dedinant ha alguna part iusta lo

R ii

Io dit del Galien de utilitat es situat en el tralmet per quāt ala inferior per es vist un poch decinar ala per sinistra per lo loch dell ferge quāt ala superior al dret per q̄ do loch als arterias. Es la forma del corba manera de pinya inuersada perçó que la acuitat del cor ix en vers la part inferior del cor e lo costat di que es real en vers la superior per la substancia del cor es dura quasi lacerto sa en si bauent dos ventricols dret e squerra e en mig fonea enlos quals es digerida la sanch grossa nutrimētal venint del fetge e es fet subtil e spiritual qui es trames per les arteries per tot lo cors principalmēt als altres mēbres principals al ceruell al q̄l digerint en altre es convertida natura e es fet animal e al ferge e es fet natural e als testicols e es fet generatiu e als altres mēbres viuificar e preparar. Es instrument de totes les virtuts del cors y complemet e principi vehicol. Es per amorde aço en el ha dues boques per lo dret es intrat lo ram dela vena ascendente portant sanch del ferge d' dalt e del matre ix d' una part q̄ dita vena arterial va a nodrir lo pulmo e la resta ramificant mōra en molts rams fins al extrems aixi cō es dit dalt e del boq̄ esquerra naix la vena pulsatil della qual la vna part va al pulmo q̄ es dita venal portant fums capinosos al pulmo e ayre entreduynt al cor refredent. Es l' altre es ramifications de part de dalt e de bayx. aixi com es dit deles altres venes, e sobre aquestes boques son tres pelliculls obrint e tacats la intrada dela sanch e dels spirits. Son no menades les dues pellicules petites boq̄s per los doctois. Es deins delles son dues oreilles per les quals entre ix lo ayre a ell apropiat del pulmo. Es trobat encare en ello os cartillaginosos ha formar e fortifi Carlo cor e es cubert de alguna capsula panniculosa pericordium nomenada per lo Galien ala qual deuallen niruis, aixi com als altres mēbres inferiors. lo cor es ligat ab lo pulmo e es sustentar e fermat per lo mediastinū. Dels quals se mostre q̄ colligancia ha ab tots los mēbres mōstres encare que de tanta dignitat es que long temps no sostien passions. E ostemps

al cor volatega per lo pulmo refredar la substantia del q̄l es mola. Es rara aspongiosa e blanca de bayx. La q̄l s'en tres linatges o vexels. coesvn rams dela vena arterial qui ix cō dit es del destre ventricul del cor. e vn ram dela arteria vesical qui ve del sinistre vetricul. e ab aquests altres rams delle traye arteria pollant lo ayre per auentlar lo cor. Los quals vexels son remificats pertot lo pulmo fins als mēbres inferiors. Lo pulmo ha sinch pendules dues en la part sinistre e tres en la destre. e de tras lo pulmo lo aspondil sinistre que passa lo meri. Es d' olo ysisofoge dels quals en los precedents capitols es astatut. Es ab aquests encare monta la vena cō cana dela qual bayx cedira ab dos passas per lo dia frauma. e passen encare mes la mare adorti montant del cor. E totes aquestes ab la traxea fan vn trunk replet de peniculs e ligaments fortes e de carn glandulosa fins ala gola. Consequentment en los pits atres peniculs. Primo e es lo penicul de dintre cobrint totes les costes. lo qual es dit pleura. Lo segon es mediastinū qui dimis tot lo clípeo dela per dextre e sinistre. Lo tercer penicul es lo dia frauma qui perteyns los mēbres e spirituals dels nutritius. lo qual se compon d' la pleura del sifach e de vn penicul cordos en lo migs e xint dels niruis e dels aspondils a ells delegats e dalgunes parts carnosas. maiormēt de aquelles qui astan de sota les costellas. per la qual cosa par q̄ la operacio del musclo es per lo anelito e lo iuament es per les polsio deles supfluents.

L'apitol. vi. del ventre e delas parts sues.

Uriach

El ventre en lo qual nostre se pren per tota aquella part que en si conte los mēbres nutritius. Circa la qual regio son inquirides nou coses com din lo mondi. Namodo dela po-

sicio del loch general seu e total es vist que es sota la regió dels membres asperitualls deles pticules e dela posicio e situacio. Que en q la part orifical sua la qual los antichs p cordial apellaué es en ves la forcela ale p astomac gal de assí fins a tres dits pp del lombigol o melich. La part húblichall e sot venal es del vnblich fins bays els epu cundris e la part lateral sota les costelles. Les yllades son sobre les anques. Lo nòbre deles parts del ventre e le sua notomia no pot be esser vista sino axi cō es astat dit desus. Sie donchs vbert lo ventre ab incisio longitudinal e treuersal cristiade: e apres de obert sien cosiderades les parts cō tinēs e cōtingudes, las pts continens ala part interior son lo miracb e lo sifach. ala part posterior son sind aspondils dels ronyons e la carn sobre posade en aquells. Lo miracb realmēt se compon de quatre pts. Primo dela cutis e del pinguedo e de vn penicul. carnos e de muscles dls quals proceyxe les cordes en lo sifach moy ba si no vn penicul e le pt d'intre e aderen ab lo miracb p les quals coes apar la differēcia entre lo miracb e lo sifach. Les pts contengudes son. vii. Primo es lo zirb e aps los intestins. Lo e stomach. lo ferge. la mel sa elo missinteri. los ronyons dele vertigua e dela matrix en la notamia deles anques sedira deles quals per orde es de procegyr. E primeramēt dele conue del greys del penicul carnos no es decurar que atots se manifesten. Les muscles qui son en lo ventre son creats acorobolar aqlli, e ab aço ajuden en expellir las superfluitats dels altres membros. E segons lo Galien en lo de utilitat deles pticules E en lo tercer dela terapentica en nòbre. viii. coes a saber dos longitudinals del clípeo del astomach pceynx fins als ossos del pentenil e dos longitudinals del dos sobre lo ventre. Inter se cant se per lo mīo del ventre. per los angles drets. e quins e treuersals. los dos dls qls sien deles co. dls costat dret e van fins a la part sinistra als ossos deles anques e dls pentenil. e los altres dos proceyzen deles costes sinistres e van fins ala part dreta als ossos dits cruciant se per lo mīo dell

ventre amodo a forma dele letre. r. E les uats e tallats aquests musclos se d'mostre. Lo sifach qui per lo Galien peritoneon se appella. ediu se aperi que es arcum e tēs do quasi circumtenint, lo qual es penicoll neruos subtil diu pco que los musclos no fassen compresio als mēbres naturals e q se poges dilatar e constreynē segons lana tura dels altres mēbres e per q no serom pe facilment q los coes contengudes no sobre ssquen axi com apar en los romputs o arniosos e per no ligar los intestins ab lo dos. e ajudos als mēbres per expellir les coes ordinades. a expolsio. e axi apar la disposicio deles part cōtinents del ventre p la qual cosa se manifesta lo que ha dit Galien en lo sisse dla terapētica que pus peri losso e mes dificultoses son les nassres: e costures circa lo mīo dell ventre que no circa los costats per quāt aquelles parts son mes contreybles e mes vesines deles intestins que les altres. Es donchs necesari que les nassres del ventre penetrans sic cosit lo sifach ab lo miracb. per q si fassa bona encarnacio. E listes les coes cōtinens son de veure a quelles que son dins lo ventre contengudas. E lo primer qui occurs es lo zirbus. qui per lo Galien epilotum se appella. Ediu se ab epi que supra e plenon q es eminēcia q se sobre tot anar. lo qual pannicol es cobrint e voltant lo ventrell e los intestins ab duas tunicas densas e subtils en si sobre posades ab moltes venas e arterias e grex ordinades per scalfar los mēbres. axi cō en lo quart d utilitat. capitulo. xiiii. es dit. Lo nariument seu es delas parts dls dois. circa lo petoneon. E per qo apar q en las nassres del ventre facilment it la dita particula e facilment se altera per causa della part grecosa. La qual nunca se den tallar si no ligar la segōs lo Galien en la terapentica en lo loch sobre allegat. per rabi della emorragia. E levat lo dit zirbus aparelos intestins los quals son vassos de dos tunicas fabricats para complir la primera digestio e paportar lo chil al ferge migen/ sant las venas meseraycas e p expellir les superfluitat fecals ordinats Son empero

R. iii

Tractat de anothomia

los intestins, vj. los quals son continues, Encare que entre ells tingua diuersas formes e diuersos oficis per los quals se diversifican. Ha ni tres de subtils e tres de grossos. Lo primer se diu portanario duodenum. Lo segon jejunum. Lo tercer subtile. Lo quare ylion. Lo quint colon. Lo sisse rectum en la fidell qual ha musclos q regexen les superfluitats.

E per que miremostrar se pugna la anothomia de tots les intestins has de comensar al vltimo lo qual se appella rectus o longon. E per que las fessas not te perturben en la operacio tua sia liguat en vesla part superior e sia ligat en dos lochs. E sia tallat all mig delas dos ligaduras e deyra la part inferior. E axi perfeuera descarnat fins prop delas yllades alli hont commensa lo intestin colon. Lo qual es gros e ab cellulias en las qualls las fessas prenan la sua forma e es molt loch e dedina en vers los ronyons sinistre e pugant vers la mesfa se reuulta en la part anterior vers lo dextra ala part del stomach sota la penula terça del fetge e de alli li ve una porcio de colera q lo accita en expellar les superfluitats e reuolant bayxa al ronyo dextra en vers la ancha ha bon commensa lo monocolo o cecus e diuise axi p quāt no es vista que tingua sino vn oficí. Encare que tinguia dos most propinquies, per layn entra la materia. e per laltra bir.

Eppellas animates facus en la forma sua apar q sia vn altre stomach per quāt es curt dela quantitat de vn palm. E per quant te apropiquiat ab los angonals e no es ben colligat en las rupturas souint denallia en lo osseum segons Aquicenna.

E de aquell bir lo ylion, lo qual es intestin subtil ab longitud de. vii. o. viii. bras, ses ab moltes reuolucions circa las yllades e puis bayr.

Espres trobaras lo intestin appellat jejunum per causa dela vacuitat feta per la

multitud delas mesfaycas que aqui courran e per la porcio dela colera entre ell e lo portanari delegada.

Elqst se continuan ab lo intestin appellat duodenum. e din se duodenum per quant la quantitat sua es de dotze dits. Lo portanari se diu per quant es la porta inferior del stomach, axi com lo mieri es la porta superior.

E per les quals cosas pots veura en les passions intestinals los distiris e les altres remedis en qual loch se han de aplicar. Car en la colica se han applicar en la part anterior e circa la part dextra e sini, istra, e en la yliaca circa los costats.

Las ulceras dels intestins subtils nun quan curan e pergo son perfiosos. los grossos algunes voltes curan per quant son mes carnosos. E aps sian ligats en vers lo portanari. axi com has fer dalt, e sia tallat e tret de fora. E mira lo misinteri que no es altre cose sino texidura deles immutables venas mesfaycas ramificada de la vena appellada poita del fetge als intestins permutede en pannicols e ligamēts ligants los intestins ab lo dous ab multitud de grec e carn glandulosa. E tot lansat de fora mira la anothomia del stomach

Lo stomach es membre en lo qual se celebra la primera digestio per engendrar lo chilo. E axi com les mesfaycas so ppativas della digestio del fetge. En la boca per la masticacio es preparativa del stomach. E pergo diu lo Aquicenna en la primera del primer Lonodrint ab la masticacio pien alguna digestio ala qual deseruet lo merio lo yloffago ala part superior per dar canis ala vianda que va al stomach. E los intestins apres per expellar les superfluitats nocinas. E les venas mesfaycas per distribuir la pascatil digesta en chi lo conviertida. La qual es axi com un procurador de totas les pascas en lo mig

del animal constitueit segons lo Galien en
lo.iiii.dela utilitat ca. i.e encare q̄ sia posat
mig sota lo torachs no resta pgo q̄ la part
superior sua declina.algu tant ala sinistre en
vers lo dorze spondel a bon se termena lo
lo diaffraume mes la part inferior declina a
la dextra. La opacio sua es p̄digerir per
causa dela caliditat sua q̄ li veg la carnositat
dels frons,cō diu Elnic,e per les calidatats
altres acquisitas.Dels membres vashins.
car lo fergeli sta ala part dreta ab les
suas pennulas calefactinas,e la melsa ala
sinistra part p̄ traues ab les suas venes.e
grexess p̄ hon li ve.la malencolica p̄ acciatar
lo appetit del mengar. E deins es lo cor
vinnificant a el ables suas arterias e ala pt
superior es lo ceruel per lo qual li es dele/
gat lo sentir e los nervis e ala patt dl dors
li vel la vena liliis e la arteria adorti e bayx
ant li venen ligaments molts ab los quals
es ligat ab los spondils dels ronyons.

Lo nombre deles part suas com dit es en
la anothomia del meri son dos tunicas. q̄o
es una carnosa ala part defora.e altrener/
uosa ala part intrinseca ab los vills longitudinals
per atraura. E los transuersals per retenir. E los latidinals per expellir.
La forma sua es rodona ab alguna longi-
tut a forma de carabassa corba d̄ tal mane-
ra se corbe q̄ los orificis dits son pus alts,
que lo socors.pergo que les coses conten-
gudas improuisamente no issquen.

La quantitat sua per la vista se manife-
sta. Embre es que pot cōportar moltes
infirmitats en la cura delas quals per la
anothomia podem ajudar posant los rem-
edis per la part superior que poden con-
ferir ala part posterior del dorze spondil.e
per la part anterior d̄la furcula fins prop
del lombrigol o malich.

Consecutiuament auem adir del ferg.
lo qual es membre creat per affer la diges-
tio segon per engendar lo sanch en lo
costat dret . ala costas falses collocat.
Auent forma amore gilbosa en vers les co-
stas e cōcaua en vers lo stomach ab Finch
pillolas a modo de ma cōprenet tot lo sto-
mach lo ferg te vn pannicol qui lo cōpre
tot tenint algua qualitat de nervis q̄ do-
nan lo sentiment. E ligas migensant lo seu-

pānicol ab lo diaffraume e per consequent
ab los superiors ligamēts forts ab lo dorz
e intestins.e ab aquestes te colligancia ab
lo cor ab los ronyons e testicols e ab tots
los membres la substancia dl ferg es ver-
mella e carnosa.axi com si fos sanch coagu-
lat venos p̄ tot com se dira d̄ venas e artes-
rias. Lo ferg encare que si cōpost d̄ mol-
tes parts te empero vna simple particula-
goes la carn per la qual es principi genera-
tiu dela sanch en les venas.per quant diu
Galien en lo de virtuts naturals capitul
lo penultimo en lo quart d̄ utilitat capitul
lo.v. Aixi com es lo vetel dl most per la ebul-
licio se fan tres substancials axi del tilo en
lo ferg p̄ decoccio se fan tres substancials
q̄o es dos supfluitats e vna natural. La
substancial empero aquosa cōmuna es a to-
tes les altres humoys. La massa sanguinaria
es en si cōtinent quatre substancials
naturals.axi com en lo.ii.dels elemēys cō-
plidament es dit. Aquells qui se engen-
dren en lo ferg com dit es del chilo son en
dos maneres. Algunas son naturals per
naturalitat dita nutritiua. altres no na-
turals. Les naturals ab lo sanch sō trames-
sas per tot lo cors per engendar e nodrir
les parts de aquell. Les no naturals son se
crestades e trameflos als lochs destinats.
per fer alguns adiutoris.axi com la colera
al cristiz fellis la malencolia ala melsa. La
fleuma alas functuras.la supfluitat aquo-
sa va als ronyons o ala vertiga.o totalmēt
son expellidas de fora.algunas voltas vā
ab la sanch e per putrefacciō fan febres.
Altres voltas son expellides ala couina e re-
sol an se per insensible resolucio op sensible
per suor o per ronya o per pustulas .o per
apostemas. Son doncbs les humoys na-
turals quatre.e les no naturals quatre.e
la aquositat.les quals humoys los antichs
han appellats sanch colera.fleuma e ma-
lencolia.los quals apres deu esser engen-
drats en lo ferg son distribuits de aquella
manera.Dela concavitat del ferg hi
vna vena appellada porta que es partida
en numerables venas messavcas les q̄lls
attrahē e p̄petrā al ferg la succositat to-
ta del chilo. E aquella ables suas relles di-
stribuex la dita succositat per tot lo ferg.

Tractat de anothomia

Dela part gibosa dela fetge bix altra ve na appellada còcaua o lulis la qual ab les suas relis a trau lo sanch en lo fetge engé dat e aquel p moltes ramificacions distri buex p totes les picles inferiors e superiors cò dit es. E porta lo dit sanch p a nodrir totes les particulas en les quals se acabà la terça e quarta digestio. ¶ Es anant del dic fetge biren vias o colls q porté les supfinitats dela dita digestio als lochs, p pis los quals se dirà. Dels quals coles apar lo acte la posicio la substancia la colligancia e les altres coles q se requiré de inquirir aixi en lo fetge cò altres mèbres.

Resta donchs are de dir delas malaltias lo fetge segons vabé pot comportar mol tas infirmitats p les quals se lessia lo fag nificar qui es son propi acte e d' aquí vela cochoimia ela ydropeficar la ydropica di sposicio no es sino error. Dela digestio del fetge segons lo Galen en lo de virtuts, ep ell mateix en lo d' malaltia e sintoma. L'ose curiuament apar q las medicinas p lo fetge còferés se deuen aplicar ala part dextra, e per la substancia sua deuen auer alguna stipticitat.

Apres de aqsta anothomia es d' veure a qlla d' iuntifellis lo quals cò vna vexigua pànicular posa enla pçauitat del fetge circa la mediana pénile prebreles supfinitats colericibz q se engédre en lo fetge la ql vexigua a dos orificis o colls ab algúia di stacia segos lo mundino. la vn orifici es diuisit entre lo miges del fetge, per reebre la materia colerica. e l' altre es dirigit alfons del vètrel e ells intestinges p incitat lavir tant expulsine p expelir e p altres vtilitats dites per les quals coles apar lo situs lo loch lo acte la substancia e la colligancia e la quantitat del dit membre elo que tenen elle. manifestamét se pot veure e pot comportar opilacions en lo col comù e en lo ppi en lo comù. quant ne pot be atrauire ni mundificar. la sanch dle materie colericcha ans resta ab elle e les ores causa cistrinitat en la vinya ep tot lo cors quant empero en lo principi se fa la opilacio es causa d' mals accidéns en aqsts mèbres segos lo Galien en lo. vi. dels accidents e dela malaltia e en lo. v. dels interiors. ¶ La melsa es recepta

de dela malenconie e en lo fetge engédra de en la part sinistre treuersalmét abiesant lo astomach la substancia dela ql es rare, e spògiosa emes negre q aqlls del fetge te la figure longua qsn qdringular eliges p vn pànicol sen ables costes segos la pt gibosa e segos la pt còcaua ab lo vètrel lo zirbo. la melsa te dos camis p la vn atrau del fetge la superfluitat malencolica e per alztre la tremet al ventrell per les vtilitats dites. La melsa pot comportar moltes malaltias, principalment duricies opilacions per causa dela materia malencolica no poder se mundificar e les ores lo cors se fa magre e discolorat si lo defecte es en no poder tremetre. La porcio al ventrell es lesiat, lo cpetit les quals coles son declarades p los fisichs. ¶ Les solucions d' continutat fines no son tát perilooses cò del fetge pco còporta les medicines mes fortes purguar se cò munamét per lo ventre les medicines se an depositar en lo costat esuqerra. segons que dix Galen en lo. xiii. della terapentica.

Los ronyons son picles p a mundifici la sanch deles supfinitats ayguoses ordinades. E son dos. la vn va ala pt dreta, pp lo fetge. l' altre ala part sinistri mes bays: qual que poch de l' altre còlocat. La substancia dels quals es dure carnosa. la forma de les es rodona com de vn ou. còpremude e ban còcauitats moltes ables quals se reb lo que ab elles se atrau en cascu de aquells ha dos colls. p la vn se atrau la acquositat dela vene lulis, e p còseguet del fetge e per l' altra la dita ayguositat appellade vinya extense la vexigne ab los ronyos e venen nivis arteries e venes dels quals nivis se fa vn penicol ab lo qual se ligé ab lo dos tessnen arimatex copia d' grec es la circumstacia dels d' trau los ronyos si q los spòdills sò los lumis sobre los qls ella sané aricò si fosé cosere dels. entre los dos ronyos sobre los aspòdils passa la vene lulis e la arterie adorti als mèbres inferiors d' aqueste venes ja es astat dit. e de pp dels mèbres los vasos a spermaticibz dels qls sedita bayr. ¶ Los ronyons podé comportar moltes malalties principalmet opilacions e pedres lo modo decurrar es difficult cò de sus es astat dit en so loch, totes aqstes coles vistes e considera-

des podē esser apartades accepto lo astomach se deu fer anothomia dels mēbres superiores e les ores mire la quātitat e lo nombre dels spondils e trobar nas finch mes grossos q los altres p los quals deuallen de la nucha finch parels de niruis a tot lo vētre e les pts deles cuxes fins als peus.

Capitol .vij. della anothomia delas anchas e delas parts suas,

Per ancha assi sō enteses p mi des las pts inferior del vētre fins als genitais e alas cuxas, e les pt suas son tres, la vna delas quals son pñines ab tres cõtengudas, altres dla pt defora exints les pts pñines sō lo mirach; lo ciphach lo zirb^o e los ossos, les pts pñeguda sō la vesiga los vassos spmatichs, la matrix en las donas, lo intestinū rectū los niruis venas e arterias q bayx deuallē, les parts defora exints sō lo dindim^o los testicols la verga los angonals petoneo nates e los musclos deuallants p les cuxas, Deles quals auem de dir p orde, Delas pts pñines quant all mirach ciphach e zirb^o ja es stada manifestada de ells la anothomia en lo vētre superior, quāt emplo en la manifestaciō dels ossos anē de dir q en los anches son trobat dos modos de ossos, Primo hi ha ala part del dors tres o quatre spondils del os sacre, e dos o tres ossos cartilaginosos dl os dia coba, la vna dels quals es molt gros e los segunts dividint en vers lo ces e la fi del dors son pforats p los quals pceyerē niruis e no son pforats en los costats cō los altres ossos del dors, Ela pt del costat ha dos ossos grās en cascū costat vn e ala pt posterior se ajuntā ab lo gran spondill del os sacre e en la pt anterior ab le pentanill formāt la del pentanill, e p ser aquestos ossos ala vñades son àples e en los mig de ells ala posterior tena pcanitats pistas appellades en los qlls se reban los ossos vertebrals das cuxas, E aqua matera en vers lo pt del ces en cascū dels ha yn forat grā del qual Galie dix en lo. vij, d'utilitat

capitulo. ix, qui entre lo mig del cap dla vñade e dels ossos pubis es stat menester auerbi forats grās e camins p los quals pugā passar niruis e musclos e arterias que son portats dla pt superior fins bayx e son stretas ala pt del pentanill a modo de brancha venint se juntar en lo pentanill, E encare q segons la sua realitat siavn os emplo ha tres denominacions, e p ço per alguns son appellats tres ossos, ço es os dela vñada ala pt superior, os del pentanill o pubis, ala inferior, e os femoris en la pt mediana.

Delas pts cõtengudas lo primer qui occorre a nos altres es la vñada la qual es receptacle p arebre les superfluitats vñinals en semps ab les arenas en ella trascolades, La substancia dela qual es panniculosa prou fort cōposta de dos pannicols, la forma sua es rodona ala quantitat no molt grā lo sit^o es en lo mig entre lo pentanill, En ella se troban dos orificis o camins lonchs deuallants dels ronyōs los quals poros vñides se appellā, los quals poros de agonalment entren per los costat dels la portant la vñada dels ronyons, E telo coll carnos ab musclos tancants e obrins exints della ab refierio passant per lo mig en los homēs fins ala vergua e en las donas fins a dos dits fins prop dela natura per la qual bix fora la vñada.

Per totes aquelles coses aparbe la substancia sua, la posicio elo acte, les quals coses en los altres mēbres son inquiridas, Aparenicare manifestament que la vñada es prompta ba opilacions per causa del coll e a pedra per causa dela arenositat que ve ab la vñada presa e retenguda en elha, Lo modo de ciringuar ja es dit dalt, E la matera mostre que en lo coll hi de forra ves el la custura e incisio se deu fer per lo merge per traure les pedres, atiēo es dit dalt, Los vasos spmatichs son dues venes que naixen prop dels ronyons de la vena liliis e adorti, E portan lo sanch als testicols tant del home com de la dona en los q̄s p opiliment de digestio se suertex en spina, la sperma no es altre cosa sino gra o semen de natura humana en los homēs bixen los testicols defora, mas

Tractat de anothomia

en las donas restant dintre. Per la qual cosa apar que p lo naximèt de aquest vasos la sperma pren dela natura del cor e del ferge e dels ronyons e p los nirnis qui p causa dela delectacio denallan del cernel. Lo ceruel en asso te comunicacio e per con sequent tot lo cors. Lo sperma sego aço es delegar de tot lo cors no per violencia mas per alguna vigor cò te lo consiliador. Se guer se donchs dela matrì.

La matrix es camp dela generacio humana e p conseguir orgua susceptiu e es situada entre la verguina elo rectù intestinum o budell. La substancia sua es pàniculosa de dos tunica composta. La forma sua es rodona ab dos corns en lo cap d ella sta lo testicul petit. E yo dos voltos he feta anothomia de dona e sta en plantat ala part superior e ala part anterior es vna canall ample. de que lo Galien diu en lo. ix. de vtilitat delas pticulas que era axi cò vna vergua reuersada de dins posada. e asso te veritat directamèt com tingua lo coll ala pt inferior canular axi cò la verguina te mes a tant vna reuersio pellicolosa ati cò si fos prepuci. te encare mes longitud de vuyt o nou dits com la vergua. E encaire que no tingua sino duas concavitats manifestas correspones alas dos mameb las cascuna de aquellas concavitats es en tres pts cellulada. e vna en lo mig d modo que segons lo mudino set cellulias o receptacles se troba en ella colligacia te ablo cerebell ab lo cor e ab lo fetge e ab lo stomach e ligas ab lo dor e entre ella e les mameles son còtinuades las venas lactals. per les quals lo leit e les mestruas diriuà e per co deya Galie per auctoritat de yopras. La leit esser fre dles mestruas. e axi atart se se guex que la dona en vn matex temps sia la ctant e mestruosa. La matrix comporta moltes malaltias les quals ab pessarias medicar se solen cò ja sobre es sta dit Sota la matrix es lo intestin rectù. receptacle delas superfluitats dela pumera digestio. La substàcia del qual e deles altres intestins es pelicular. la sua longitud es d vn palm e iau directament sobre lo os dla coxa e la part inferior sua es dita ces. E cir-

ca el ha dues muscles obris e tancants a qle a qui termenà s'inch venas q emoroy das se appellant. Colligacia te molta ab la verguina e perço en las infirmitats sere companyà eleuat lo dit intestin poras veura las venas arterias e niruis los quals ramifican son d'legats ales part inferiors. Ere es de veure del dindimo e del osse en los quals son de veure los continents e còtengut. los membres continets prou se manifesta. los còtenguts son tres. còs los testicols qui son orgua dela generacio humana es los quals se rectifica la sperma. La substancia de aquells es blanca e glan dulosa e carrosa. en ells termenà le vasos spermatiche delas parts demòt dites venns los quals sò dos portats ab si vena e arteria que naren dela vena liris e adorti e denallen los dits vassos de sota lo coll della verguina e expelleren o sperma en lo canall dela vergua. E ab asso hi ha vn suspensori per lo quall bayren als testicols. Son doncbs entrelo dindimo ela bursa a queste quatre cosos dits. p les quals cosas apar que en vers lo angonal en lo mirach e lissach se trobe vn petit forat per lo qual passan tres maneras de cosos. cò es vena e arteria portados de sanch e d spirits e lo nirui e ala part de fora prop la coll dela verguina ala rell dela vergua denala lo quart per ell a hò es expellida la sperma en la casnal dela vergua. E de axi apar q quant lo forat vers lo angonal innaturalmèt se dilata las horas los cosos superiors com lo zirbo o lo intestin podē exir en lo dindimo e en lo osse e causar ruptura. e si altre materia diriuà se fa herchia la curacio dls qls dalt es stata dita.

Dela verguina es ara de dir la qual se dñ agriculta o sembrador de natura humana. e es via dela vna substantia dela qual es còposta de counda muscles tancants venas e arterias e niruis ab un ligamèt. Situada sta enplantada en lo os del pentenil. los ligaments li venen del os sacre e deles supiores part e ella sò dislagats niruis carn venas e arterias e la cutis. E arimatex en ella son trobats dos canals. meatus o vias. La vna per la qual passa lo

spama e la laltra p lavâna e ala fi del ppurci es lo forat al qual venâ a terminar. La quantitat comuna dela vergua es de. viii, fins a. viiiii. dits ab la grossitud moderada la qual deu esser proporcionada al col de la matrix p lo mig ala part bayra es lo que la arabica translacio piteneo appella e diu se esser lo loch mig a entre lo ces o lo circu lo pudibudo dela vergua sobre lo quall ha vna costura q es vista seguir la substancia dela bursa e dela vergua. Los angonals son emuctoris del fegue e son carn glandu losas en la plegadura dela cura ordinata. Les natas son carns grossas muscolosas sobrelo os femoris ordinades. En les an chas edelas anchas denallé muscles e cor des e ligaments qui mouen e ligâ la cura ab les anchas e ab la grâ cama, e asso ba sta de aquest capitol.

Capitol vltimo y derrer della anothomia delles camas

GLa gran cama dura della sumatura dela scia fins ala part extrema delas clauillas, per q les ptilas del peu o dela ca ma en moltes coses tenâ conueniencia ab les ptilas della gran ma. axi cò deduer lo Galic en lo .iii, de utilitat p tant aquest gran peu o cama sera partida en tres pts, axi cò dalt la grâ ma es stada ptida La vna se din cura, lab tre xi cama, latre petit peu, veritat es emperto q la gregua translacio se din crus, emperto dela diversitat dels vocables no es decurar sol q la cosa no sia diuersa, lo grâ peu se còpon ab les suas pts axi cò lo gran ma q es de côna carn venas arterias ner uis muscles tenatos ligamets colligants los ossos, elas quals pt porde es d veura Dela côna d'ella carn quals son ja demunt es stat dit de 10 venas e arterias ja es stat dit, si douchs are no fem alguna mècio per la causa demont allegada. Pusque les ve nas dels principis ramificant son denalades fins al derrer spondill aquí son par

tides en dos parts La vna delas quals es la cura dreta e l'altra ala ciua sinistra, E aqui se perteyxé per la cama fins als peus e constitueran quatre venas les quals com munament fleibothomar se acostuman per diuersas infirmitats e dolencias, coes a saber las sophenas sota la clauilla exterior, la popletica sota lo polce le renal entre lo dit petit elo seguët. Son donchs en les cas mas quatre venas grosses e manifestas lo flux delas quals poden portar gran perill moltes altres venas hi ha deius quals lo cirurgia no se te entra medra. Los niris din Anic, q son molt diuersificats dels niris delas mans qual se vol cosa sia els nar en dels spondils vltims e del os sacre, ela maior part passa per lo forat del os femoris e denallant fins als muscles del polce. De aquests ajustats ab los muscles e cordes mouets la iunctura denallants delas anchas e applicats als ossos dela ciua. Son fers los muscles grans qui son sobre la cura monets lo genol e la cama, E los muscles sobre la cama mouets los peus fins a la clauilla e los muscles dels peus mouets los artells dels peus dela manera q es stat dit delas mans, sobre asso se trobe alguna differència per la qual la obra dela cirurgia no se diuersifica. Ho es empero de oblidar lo que dalt es stat dit, coes q segons lo forma dels muscles les nautes prop delas iunctinas son molt pilosas, les colligacions e ligamets grâs o grossos duallé p tota la cama e manifestan se molt sota los angonals e los genols e sobre lo talo e les iuncturas dels articles e deles soles dels peus tot be ligamet dels ossos segons lo modo dels peus grâs e delas camas es ara de dir. E primo occore lo os dela cura en la part pâ mere lo quale es grâ e medullos e es acastigat remodo la rotunditat superior es una sola appellada vertebro lo qual declina en vers la interior pt e met se dins la concavitat del os dela ancha appellat os pichidis e es en vers la exterior pt algú rat gilbos.

En la part inferior vers lo genol te din as rotunditats les quals se encauen e se volten dins las duas concavitats que so en lo focill maior della cama E demunt

Tractat de anothomia

ban yn os rodo e ampla lo qual capella dí genol se appella e ari se cōpon la junctura del genol. Apres se seguex la cama bi en a qlla ha dos ossos apelats focials lo maior es ala pt interior e domestica. lo qual fa la la forma dela cama duallat del genol fins al peu cōponent la clauilla interior. Lo nimir qui es ala part exterior e siluestre des uallant yn poch pus bar desota la genoll a bon se enplantan fins al peu e aq se ajusstat se ab laltrre focal cōpone la clauilla exterior. Lo contrari de aqo algunos hā ten gut cō Guillem e Lenfranch. La forma d aqstes dos focials apar q lo maior te duas cōcavitas vers lo genol en les quals son rebudes les rotunditats delos della curva, car lo vn no pue fins ala junctura mas en prentasse cō dites, e iau propiamēt sota lo genoll ala part exterior e vers lo peu amstat se ab lo focal maior fan ab dosos una concavitat lunar en la qual es collocat lo primer os del peu. En lo peu se trobē tres acties bordens o formas de ossos, en la pri mera son tres ossos en temps cōgregats, e la primer se dīn cabab en grec e en arabie es dit stragul e es qsl cō vna nou d balesta rodo de cascū pt, e la supior rotunditat se ferma dīns la cōcavitat del focal e de aquí pē lo peu so mouimēt, elaltrre rotunditat se firma ala cōcavitat del os naucicular. Apres lo cabab inmediadament se seguex vers lo peu lo os naucicular qui es cō vna nau de cascuna part cōcanada. En la primera cōcavitat es rebuda la rotunditat dī dit cabab, e en la altra son rebudas les segonas acties dels ossos del peu. De sota aquestos dos ossos es lo talo fet a forma de calca meo en lo qual se cōfirma tot lo peu, ebi ala pt defora p causa dels ligaments que en ell son enplantats Apres del naucicular inmediadamēt seguer la segona actie o os de dels ossos dels pe, en la qual ha quat tre ossos curts, e la vn de aqlls es grandi nos ala pt exterior vers lo petita articulaciō e son rodons vers lo naucicular e cōcas nos vers la tercera actie. En la tercera actie son v. ossos prou lonchs rebebeds les sind articulacions en cascū dels quals artides o artells son tres ossos, accepto lo polco q

no tesino dos, lo peu te ensi tres parts tar si metarsū e la pinta axi cō la ma petita. Son dōchesen lo peu, xx, osso e en lo gran peu ab la cama son, xxx.

Per les quals coses pdictes: nosaltres cirurgians podem cōsiderar los modos d las dislocacions e fracturas e consecutiva mēt lo modo dela reduyr e remediar les. Podem encarue vere q entre les pts fūcturals aquella que mes difficultat se disloqua e se redrever es la junctura del petit peu. Qlla q es mas facil es la dell Genoll. La sciatal te la megans disposicio.

Capitol tercer del sete tractat del primer libre deles medicinas conferents als ossos tren cats: lo qual capitol manqua als exemplars antichs.

D Ergo he posat asso en aquest capitol p q no manquas res necessari les medicines confe rents als ossos trencats son aqstes. E aqo si lo loch aquest se ha curar ab medicines, e en asso bedin Eufic, q la fractura e torsio del os tal epithimaval Rbdellijs faseolirubri exorticati ana.3.ii.aloes maluaci acacie ana.3.dece.licij.5.vi.sian linitis ab blanchis deo? si sera apa calda. Altret d Eufic. R. foliorū mirti e cipressi e salicis an. siā pugts bi pimuts e sian preses galles eroses cepe narcisici e sandels vermellos e boli armint he labdanū e fanrel e terra sigillata altra bi met e acacia e melilot e samsuc cōfacciō totes aqstes coses ab lo pdit such bi posen. E si sera menester alguna sup.calfacio aju sta samsucū e entila e ciprer e feu emplastre. Altret de Eufic, si la fractura tra en lo loch o cōtorsio esera a posterior R. faseoliru exorticatoz.3.xx.bdellijs balassie acacie e sia empastrat ab blanch o ou e oli mirti. Item dīn Eufic. R. faseoloz bdelliuz acacia liciū aloes mirre e sian linitis aqsts ab ayguia de miuta o ab decoccio,

Cbirann' dñi ossos cōcassats son sonats p do deden si set dies era begut dñi such dña vita albe e vi blanch mesclat. añ. ptes egus als. **E**nric. din succus folior̄ masticis be tam be la decoccio delles sobre ossos trenquats lo restaure. **E**tam bedin alcana es posada sola sobre fractura dñi ossos ab cerrot. **E**lo oli del canibe vale cōferex la fractures de ossos. e dñi tā be q̄la embrocacio feta ab decoccio de mirta cuyta los ossos trenquats. **E**nyta aximater la consolidacio en les fractures delos ossos la decoccio deles fules dñi lentis cle embròcada souinte oli dñi mirti restaura encare aqsts ossos e p hiber flux ebumors en lo principi. **E**lo Balien dñi dela decoccio dña rell de vino. **E**Diascorides dñi q̄ rell del gladil picada ab farina q̄ es en les parets del moli e aygua de mar mesclada o ab vi bi de sis posada los ossos trenquats cōsolda. **F**idelis. goma arabica millora ossos trenquats quāt es fet empastre ab ella. **E**dñi encare serco colla restaura les fractures. Serapio minima cōferex ales fractures e cōquassacions q̄s fan en les interiores e exteriores e cōferex al pitse al pulmo e mitiga la dolor quis fa en les fractures quant es begut e es linit ab la lana que no es sutiça mas es en les extremitats dñas cuixas o en lo col dels animals es lanada e infusa en vinagre o oli, e es emplastrada ab ella conferex a atricio de niruis e la fractures de ossos. **R**asis medulla de carn conferex e repara fractur

ra. **A**liabas, boli amnini conferex la fractures de ossos si es cataplasmat ab acacia conferex aximater a fractures dñi ossos no denudats e terra de pintos e es aquella q̄ es trobada en la sumitat del forn del vidre quant ab oli es dissolt e es posar. **E**bira nius dñi la tots ossos trancats deles mans e disinterias e a tota passio del ces. **R**. vi. ni albi cortillas tres succi folior̄ vits albi acetosi. iii. gallaz coralloz. añ. 3. iii. aqsts sia cuyts fins q̄ romanguela la quarta part disinterichs lienterichs e tots los de aquela manera sana begut. **E**xperiment del Guillem d varinguana sia leuat lo dñs del armen blanqua e sia cuyt en oli fins que sia dissolt e della apres sian fet empastre. **E**s deue moltes voltes que los ossos tranquats no son ben soldats axi que lo membre roman ab mala figura q̄ nos pot rectificar sinos trenquā sian presas fulas de cicta e sian cuytas en aygua perfectament dela qual tots joins la pticula sia formentada e sia embroncada moltes voltes e delas dites fules cuytes ab grex d porch o d gallina lo loch apres sia empastrat aço engendre lo porro marauellosament molificia en deu journs o circa pot ossos moltes voltes traquats debitament reparar o asso també tota carnositat e duricie en alguna part nada mollifica. e jo ho be experimentat.

E assi Alahore gloria de nostre senyor deu e d'la glo
 riosa vergemaria es complida la p'sent hobia
 d'cirugia. la qual ha compost lo Egregie
 e Reuerendissimo doctor en arts e
 en medicina mestre Pere d'ar
 gelata d' Bolonya. Corri
 git e complit per los
 Reuerents me
 stres Ale
 stre fracesch Syruent & Mestre Ellfonso
 de Torreleo en arts y en medicina doctors
 E stampat ab gran diligècia en la Noble
 villa d' Perpinya per Mestre
 Johan Rosembach Alla
 many .a. xv. del mes
 d' Enero. Any.
 M.D.III.

Fundación
Uriach

Pº Parí geronimo fioart mula de m^o de omis 985 part
clilengia en fil als de noce dienta del any 1200 1300 1400
lo qual fui criada lo sra doctor more bie pasto
fue padrona la sra agna monja jpo sonchli nom
franque antoni

Mº pori la sotra dito geronimo fioart una era
fillo a 27 de setembre a i ova de lant jpo
la cristiaria en franque fioart opole dante
fue padrona la sra era rufes jpo sonchli
nom lorenz agno

Fundación

Uriach

XVI
62.2. Arg

F.U.R. 8444

Fundación
Uriach

Documentos
Cineográfic
Documentos
Cineográfic
Documentos